

Presented
by
The Editor

July 31. 1767

~~822. h. 1~~

~~753. i. 10~~

~~755. h. 1~~

~~752. f. 2.~~

14003. h. 15.

وَلَبَّ عَلَى الْقِرَاءَةِ وَكُنْ نَشِيطٌ
اجْهَدْ فِي الْعُلُومِ لِأَنَّهَا بَحْرٌ كَبِيرٌ ❀

504.46
14003-k-15.
(Vol. 1.)
SYNTAGMA DISSERTATIONUM

QUAS OLIM AUCTOR DOCTISSIMUS

THOMAS HYDE S.T.P.

SEPARATIM EDIDIT.

ACCESSERUNT NONNULLA EJUSDEM
OPUSCULA HACTENUS INEDITA;
NECNON DE EJUS VITA SCRIPTISQUE,
ΠΡΟΛΕΓΟΜΕΝΑ.

CUM APPENDICE DE LINGUA SINENSI,
ALIISQUE LINGUIS ORIENTALIBUS UNA
CUM QUAMPLURIMIS TABULIS ÆNEIS,
QUIBUS EARUM CHARACTERES EXHIBENTUR.

OMNIA DILIGENTER RECOGNITA
A GREGORIO SHARPE LL.D.
REG. MAJ. A SACRIS. TEMPLI MAGISTRO.
SS. R. ET A. S.

VOLUMEN PRIMUM.

O X O N I I,
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO.
MDCCLXVII.

14

Imprimatur.

D. DURELL, Vice-Can.

Coll. Hert.

Maii 20°.

VII

W. g.

ELENCHUS DISSERTATIONUM

Quæ in hoc 1mo. volumine continentur.

- I. **N**UNCUPATIO Operis ad Illustrissimum virum, Comitem de Bute &c. &c.
- II. προλεγόμενα de Vitâ scriptisque Doctissimi Viri Thomæ Hyde, S.T.P. Auctore G. S.
- III. Tabulæ Long. ac Lat. Stellarum fixarum ex observatione Ulugh Beighi.
- IV. Mohammedis Tizini Tabulæ Declinationum & rectarum Ascensionum: additur Elenchus nominum Stellarum.
- V. Itinera Mundi, auctore Abrahamo Peritfol. Heb. & Lat. notas passim adjecit Thomas Hyde.
- VI. Tractatus Alberti Bobovii de Turcarum Liturgiâ, Peregrinatione Meccanâ, Circumcisione, Ægrotorum Visitatione &c.
- VII. Castigatio in Angelum à Sancto Joseph, aliàs dictum De-la-Brosse, Carmelitarum discalceatorum in Perside Præfectum olim Generalem.

ELIENORUS DISSERTATIONUM

Quae in hoc 1°. volumine continentur

I. Dissertatio de rebus inestimationibus veteris, Continentia de
hunc finem.

II. Dissertationes de Viriis Principibus Dediti et de Viriis Hyde S.T.R.
Hic finem.

III. Dissertationes de rebus inestimationibus veteris, Continentia de
hunc finem.

IV. Dissertationes de rebus inestimationibus veteris, Continentia de
hunc finem.

V. Dissertationes de rebus inestimationibus veteris, Continentia de
hunc finem.

VI. Dissertationes de rebus inestimationibus veteris, Continentia de
hunc finem.

VII. Dissertationes de rebus inestimationibus veteris, Continentia de
hunc finem.

NOBILISSIMO. AMPLISSIMOQUE VIRO JOHANNI STUART. ~
COMITI DE BUTE. VICE-COMITI DE KINGARTH. DOMINO
MONSTUART. CUMRA ET INCHMARNOCK. GEORGIO III.
REGI OPTIMO. A SANCTIORIBUS CONSILIIS. PERISCCELIDIS
EQUITI ILLUSTRISSIMO. ARTIUM ET SCIENTIARUM
PATRONO ET CULTORI EXIMIO.

TANDEM aliquando fidem reipublicæ literariæ datam
absolvo: atque adeò hoc quicquid est opusculi auspi-
ciis susceptum Tuis, meâ qualicunque industriâ elaboratum,
in medium profero nominis Tui, honestissimi patrocinio com-
mendatum. Quod tam diù dilata fuerit hæc editio, illud pro-
fectò non tam voluntati meæ quam rei ipsius difficultati & pri-
vatis necessitatibus meis tribuendum facilè senties: quod om-
nino tandem in lucem prodierit, illud unice benignitati tri-
buendum Tuæ libenter recognosco. Etenim in præterita vitæ
spatia rediens, moresque & studia recolens Tua, Te video in
republicâ literariâ principem virum extitisse, artium libera-
lium Admiratorem & Cultorem sedulum, & pro summâ illâ
quâ apud Regem optimum gratiâ valuisti munificum fauto-
rem atque Patronum. Tuo scilicet hortatu atque exemplo
excitata Regalis illa munificentia, quæ sentio quam in hâc
parte sit uberrima, ad rei literariæ incrementa, ad Literato-
rum subsidia, atque adeò demum præli sumptibus submini-
stratis ad hanc Editionem nostram ornandam & promoven-
dam opportunè redundavit. — Quippe absque eâ stetisset (pro
raritate in hâc parte tum Lectorum tum Patronorum) ut hæc
pretiosa eruditionis reconditæ monumenta etiam scriniis con-
sepulta delitescerent, & profectò Editor in solo arido sterili-
que frustra defudasset, nullum planè laboris exhausti fruc-
tum percepturus — At vero Te Duce & Auspice, hoc inci-
tamento liberali erectus, opibusque adjutus, ad linguarum
Orien-

DEDICATIO.

Orientalium studia recolenda & illustranda lætus accingor ;
atque adeò viri in hoc genere inter literatos literatissimi opus-
cula dispersa & fugitiva, quasi in fasciculum jam collecta,
exhibeo, è tenebris in lucem, ab interitu in immortalitatem
vindicata. Me certè haudquaquam laboris impenfi pœnite-
bit quem aut Tibi placere aut Reipublicæ prodesse intellex-
erim.

Tu interim, Vir Nobilissime, perge, quod facis, literas
& Literatos beneficiâ fovere, auctoritate commendare,
exemplo ornare : his artibus gloriam consequeris non fuca-
> tam illam & evanidam, quæ clamore vulgi plausuque popu-
lari temerè jactatur, sed eam quam in bonorum civium ju-
dicio & Regis præstantissimi testimonio contineri sentis : ita
demum Literæ omnes Linguæque, quarum Tu studia ex-
citas promovesque, Te recognoscent Patronum, Tuumque
nomen laudibus Regiis intertextum posteris commendabunt.
Ita vovet & precatur,

Summò cum animi grati officio,

Dabam *Londini* è Templo.

xiv Cal. Maii.

M DCC LXVII.

Tuæ Dignitatis observantissimus

GREGORIUS SHARPE.

Π Ρ Ο Λ Ε Γ Ο Μ Ε Ν Α

DE

VITA ET SCRIPTIS

DOCTISSIMI VIRI

THOMÆ HYDE, S.T.P.

LECTURE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

THEORY OF THE

L E C T O R I

CANDIDO ET BENEVOLO

ΧΑΙΡΕΙΝ ΚΑΙ ΕΥΠΑΤΤΕΙΝ.

VEREOR profectò ne fortè, editionis susceptæ rationem explicans, aliquid arrogantius de me ipso prædicare videar. Profiniteor enim jam inde ab ineunte adolescentiâ fuisse me linguarum Orientalium apprimè studiosum; atque, in hujusmodi lectionibus aliquandiù versatum, Operis cujusdam instituti formam animo concepisse, quod, in nostratum usus simul & honorem aliquandò prodire posset, sibi præscriptum titulum gerens, **ANGLIA ORIENTALIS**: historiam nempe literaturæ Orientalis conscribere meditabar: atque adeò Scriptiones, quæ in suo genere erant præstantissimæ, quæque passim in Bibliothecis neglectæ jacuerunt simul & scriptorum celebriorum nomina commemorare; & quidem eo consilio ut Orienti primævus literarum honos constaret, nostrisque hâc in parte studiis nova quædam commendatio accederet.

Hæc Ego dum animo meditarer, haud incommodè accidit, ut jam tum Historia Veterum Persarum à clarissimo Th. Hydio nostro conscripta olim atque edita, illud antiquitatis pro raritate ipsâ pretiosum monumentum è prælo Oxoniensi nitidè ornata prodiret. Gaudebam fanè hunc eruditionis multifariæ thesaurum reipublicæ literariæ redonatum videre: at verò dolebam simul cum tam multa Scriptoris doctissimi opuscula adhuc desiderari, & in scriniis passim incognita reponi intelligerem; neque verò historicam narrationem prorsus ullam præmitti, quæ viri de literato orbe præclarè meriti memoriam posteris commendaret.

Hæc ego cum desiderari viderem, protinus id egi sedulò ut reipublicæ literariæ desiderio aliquo modo satisfacerem; eo consilio, varia quæ adhuc supererant opuscula dispersa conquifivi, conquifita in ordinem composui; identidem obscuriora quædam, brevi commentario intertexto, illustravi. Huic porrò operi nostro splendorem pretiumque uberius arrogant ad calcem adjectæ nonnullæ tabulæ novæ, quas pro humanitate suâ eximiâ ὁ μακαρίτης Jacobus Empsonus mecum communicavit. Schedæ quidem Archetypæ, è quibus hæ tabulæ † erant descriptæ, unâ cum Hydii MSS. in Musæo Britannico asservantur; nonnullas insuper inter ipsius adversaria itidem repertas describendas curavi. De tabularum harum utilitate, quibus nempe usibus sint adhibendæ, videat Lector ea, quæ in Appendice nostro prolata sint.

In Tironum gratiam Alphabetum Persicum, numerorum insuper notas & figuras describere meditabar: Hoc verò nihil opus est illi qui comparisonem instituerit inter has vocum Persicarum & figurarum notas quas è MSS. Codd. descriptas exhibemus, & ea quæ hæc de re à Cl. Velschio observantur in Præfat. in Comment. ad Ruzname Naurus “Ductuum
“etiam quandam negligentiam adfectare solent, ut quasi diffluere vide-
“antur quod literis imprimis his accidit, Elif, Lam, Sin, Kef, Re, Dal,
“Nun, Fe, He, Je, ut quas sæpè tantum unâ & simplici caudâ prolixius
“extensâ aut valdè breviter incurvatâ, aut etiam rectâ per transversum
“tendente expressas observabis ut idcirco nonnullis longè aliud videri
“queant.”

Hasce operis instituti difficultates cum intellexeris facilius erroribus, qui fortè in illius decursu varii inciderint, veniam indulgebis; & mecum unâ opportunam illam Regis optimi munificentiam gratulabundus recognosces, quæ ope quâdam obstetricante Præli laborantis fœtum in lucem publicam evocavit, ex quo quicquid deinceps lucri provenerit, id omne Editor commodò non apponi suo, sed in usus publicos erogari cupit; ita ut Codd. MSS. Orientalium Editoribus futuris in subsidium veniat, aut aliquod Hydii memoriæ sacrum extet monumentum.

† Quoniam illarum explicatio sermone Anglicano fuerat conscripta ideo videtur ad amicum suum Bowreium fuisse transmissa, prout ex Epistolari Commercio constat.

Hæc de Scriptis obiter præfatus jam demum de scriptore ipso pauca quædam dicere aggredior, & in vitæ, literarum studiis, unice addictæ, longo decursu quæ maximè memorabilia videbantur stilo notare.

Natus est Billingsliæ propè Bridgenortham in Agro Salopiensi, vicesimo nono die Junii, anno domini 1636. Patre Clerico Paroch. Ecclesiæ ibidem aliquandiu Pastore. Vir ille in primis doctus, & Orientalium linguarum peritissimus, filii docilis ingenium hæc in parte mirè excoluit, & literis probè instructum ad Regale Coll. Cantabr. dimisit annum æt. 16, agentem. Ibi adolescens in studiis profectum adeò laudabilem fecit ut magnâ apud literatos gratiâ valeret, præcipuè apud Abrahamum Wheelocum, linguæ Arabicæ Professore. Vir ille humanissimus juxtâ ac doctissimus adolescentem hunc nostrum omni benignitatis officio prosequabatur, imo in discipulorum & amicorum numerum ascivit; & cum esset linguæ Persicæ præ cæteris peritissimus, hæc præsertim in parte curas impendit, quæ discenti adjumento essent subsidia comparavit, & exemplo simul et consilio studia promovit, auxitque. Hoc adeò à fonte originem duxit singularis illa, quâ deinceps Hydius noster inclaruit, linguæ Persicæ peritia: quod ipsum postmodò memorabili documento commonstravit. Enimverò jam tum illam Bibliorum *πολυγλωττων* editionem celeberrimam moliebatur Waltonus: ad hanc rem undiquaque Literarum & Literatorum subsidia conquirebantur: aderat Wheelocus operis fautor atque adjutor: laborum porrò participem & socium hunc discipulum suum adjunxit, quippe quem idoneum cognoverat qui in Codd. MSS. Collationibus, & versionibus conficiendis operam navaret utilissimam. Wheelocus interim morbo extinctus discessit: verum etiam mortuus discipuli ope vicariâ Waltoni eximiè profuit; quod ipsum publicè profitebatur ille Præsul doctissimus, adolescentem nostrum ornans testimonio hoc pulcherrimo, “Nec prætereundus Thomas Hydius sum-
“mæ spei juvenis, qui in linguis Orientalibus † supra ætatem magnos
“progressus fecit; quorum specimen dedit tum suppetias ferendo in
“Syriacis, Persicis, &c. corrigendis, tum in Pentateucho Persico cha-

† Quippe nondum viginti annos natus hoc quicquid est operis absolvit.

“racteribus

“racteribus Persicis describendo † qui antea solis Hebræis extitit; ejus-
“que versionem Latinam concinnando.”

Libet porro Gravii nostri testimonium apponere quod in Bibl. Polyglott. Lond. vol. iv. sic scriptum legimus. “Cum linguâ Persicâ characteribus vero & literis Hebraicis, quarum numerum Persicæ longè superant, versio hæc excusa & exarata prodierit, certè non interpretari modò sed & fideliter describere libros hosce arduum & difficile erat: quapropter Interpreti latino æquus Lector facilè ignoscet si in viâ tam perplexâ, spinosâ & asperâ, hæsitaverit aliquandò, aut etiam im- pegerit. Meo autem judicio adeò non veniam tantùm sed & laudem meretur, qui opus adeò intricatum suscepit, & eo, quem video, modo absolverit.”

Huc accedit & ille, qui Juveni nostro honor est habitus à viro doctissimo Gul. Burton, qui cum historiam Linguae Græcæ in lucem publicam ederet, ad orationis suæ calcem subjecit dissertationem hoc titulo inscriptam, “Linguae Persicæ *λειτουργία* ad doctissimum Juvenem Thomam Hyde, Pentateuchi Persici restauratorem diligentissimum, 1657.”

Interim desine mirari si, quantum gloriæ apud suos honorifica hæc testimonia Hydio attulerunt, tantùm apud Exteros invidiæ & obtreccionis conflaverint; quod adeò vidimus accidisse. Inter obtreccionatores primus extitit Angelus De-la-Brosse è fratribus Carmelitis discalceatis, qui censurâ illiberali juxtà ac iniquâ scriptorem nostrum insectatur: ‡ huic responsionem *ελεγκτικήν* irrefragabilem Hydus opposuit; quæ extat in fine Itinerarii editi, auctore Peritfol; ibi videas justam Carmelitæ illius castigationem. Verùm facilè patior Illum istiusmodi criticis displicere, quibus hæc ipsa Bibl. Polyglott. Editio Londinensis displicet. Illa certè omnibus quibuscunque quotquot extiterint longè antecellit; id ipsum & Ex-

† Pentateuchum Mosis Jac. Tufanus ex Hebræâ in Linguam Persicam vertit: hanc interpretationem Persicam Judæi Constantinopolitani A. D. 1551. excudi curârunt, sed characteribus Hebræis expressam; hanc ipsam Hydus reipublicæ literariæ redonavit caractere & ornatu Persico descriptam — opus arduum adeò & difficile ut Usserius ille Armachanus ab indigenâ Persâ vix confici posse arbitraretur.

‡ Porro deindè contumeliam hanc auxit Renaúdotus — & post illum novissimè Foucherus in Hist Acad. des Inscript. &c. vol. 25 & 26. En hominum Criticorum indigna præjudicia!

teri agnoscunt; qui sic invident iidem inviti laudant. Et profectò in Hydii honorem nihil magnificentius dici potest, quam quod ille in Codd. MSS. conferendis, corrigendisque operam adeò utilem navavit; & quæ propter labores hosce objiciuntur opprobria, eadem totidem instar laudationum illi apponenda censeo; ita ut hæc Bibl. Polyglott. Editio suæ comitem gloriæ Hydii famam posteris commendaverit.

Opere hoc absoluto, editoque, 1657. Juvenis ille, Literarum Orientalium studiosissimus, ad Oxonium, ubi studia illa mirè vigeant, commigravit; in Collegium Reginense admissus atque ibidem Linguae Hebraicæ prælector constitutus, egregia ingenii atque industriæ edidit specimina; deindè propter eruditionis reconditæ merita singularia Cancellarii literis Academiæ commendatus, & prælectione solenni de Persicæ linguae dialectis in scholis publicè habitâ vice exercitiorum, ad gradum A. M. evocatur 1659: in Academiâ non jam hospes & peregrinus, sed indigena, & Bibliothecæ Bodleianæ, tantùm non incola perpetuus. Nec sanè frustra hanc studiorum sedem quæsit: namque intra breve spatium in locum Henrici Stubbe substituitur Bibliothecæ Bodleianæ Custos inferior. Hanc ille provinciam tantâ cum laude aliquandiù administravit, eâque apud Academicos gratiâ valuit, ut, postmodò per abdicationem Doctoris Lockii, unanimi ordinum consensu Protobibliothecarius constitueretur 1665.

Hic demùm noster Ille, uti victor spolia reportans opima, vel potius ut Imperator Orientis nova quædam regna adeptus, præclarè triumphavit: thesauros ibi conditos recludere, explorare, depromere in lucem usufque publicos proferre hæc illi Avaritiæ, hæc Ambitionis & curarum omnium summa. Atque hæc in parte jure Oxoniensibus gratulamur thesaurorum Orientalium hæreditatem ad eos devenisse amplissimam, profectò qualem illis Vaticana invidet, qualem alia ferè nulla jactat Bibliotheca. Atque hoc nomine honoris causâ commemorari debet Gulielmus Laud Archiep. Cant. Academiæ Cancellarius: vir ille magni animi literarum in omni genere fautor & Patronus munificentissimus, quicquid habuit facultatum his præcipuè usibus impendit. Ille supellectilem Barocianam pretiosissimam coemendam curavit; ille homines idoneos veluti

Mercatores

Mercatores Literarios in Orientem transmisit, Pocockium, Gravium, Huntingtonum, aliosque, qui regionum situs, populorum mores, consuetudines, studia, linguas, dialectos, & quicquid singulare videbatur & admirabile, id omne exploratum haberent et perspectum; qui insuper Codices in omni genere MSS. & quaecunque conquiri poterant literaturæ Orientalis monumenta investigarent, compararent; & ita demum spoliis Orientis onusti quodammodo Asiam in Europam reportarent. Singulare prorsus Munificentiae utilioris exemplum, cujus fructus uberrimi unâ cum peregrinantium laudibus ad posteros redundarunt, quod quidem ideo à me commemoratur, ut nostratibus in altiori loco & fortunâ constitutis æmulatio consimilis accendi & excitari possit, quæ non tam rei domesticæ splendori quam reipublicæ literariæ commodis inserviat. Sentio equidem Artium liberalium & elegantiorum Patronos hodiernos non deesse, atque nonnullos sumptu ali publico, qui peregrinantes quicquid in Architecturâ, Statuariâ, picturis, &c. reperiunt eximium & admirabile quovis pretio corradunt. Quidnî vero mihi liceat spe atque votis præcipere ut aliquandò itidem literarum Orientalium Patronus aliquis insignior exoriatur, qui eodem animo quo Lausus ille noster — quo Ludovicus ille magnus, & nuperrimè in Medicinæ studiis Ratclivius noster Juvenes quosdam delectos linguarum studiosos, quales olim Pocockius alique, in Orientem mittendos curet; qui antiquitatum vestigia sedulò exquirant, literaturæ Orientalis *λεξάνη* recolligant, linguarumque cognatarum, (quâ quidem ad SS. intelligentiam nullum adhiberi potest instrumentum utilius) peritiâ instructi, in palæstram theologicam instructiores prodeant, qui quâlibet de re depromere valeant *ἐκ τῶν θησαυρῶν τῶν νῦν καὶ τῶν παλαιῶν*.

Veniam mihi dabis, benigne Lector, in hanc materiem, in quâ fateor me esse mediocriter versatum, paululum digressio, haud sanè ineptam, aut à re alienam meâ.

Sed ut ad Hydium nostrum redeamus — videmur illum in Bibliothecâ comitari, assidere studiorum focii & adjutores; hoc certè in regno suo Imperator prudens & sedulus rebus invigilavit suis, non animum ignobili otio, nec libros situ torpere passus. Codd. MS. evoluit, perlegit; quosdam etiam notis ad marginem adjectis illustravit. Hoc ipsum præstitit
in

in Fr. Rivolæ Lexico Armenico MS. nempe vocibus plurimis Persicis; quæ sono sensuque Armenicis illis respondebant: verum hoc opus auctius atque uberius reddidit Juvenis doctissimus Gulielmus Guisius Coll. Omn. Anim. soc. adjectis vocabulorum numero duplo majori. Jam verò, cum Guisii simul et Hydii additamenta in Bibliothecâ Bodleianâ extent, optandum sanè foret ut hoc Rivolæ Lexicon Armenicum utcunque in se minus perfectum, illorum operâ sic auctum atque emendatum aliquando in lucem & reipublicæ literariæ usum prodiret. Monendus interim est Lector quicumque MS. Guisium inspicit ne opus hoc Cl. Guisii tribuat Mareschallo: huic quidem in inscriptione præfixâ Cod. hunc MS. acceptum refert Guisius, verum quicquid est vocum margini adjectarum id omne manu Guisii ipsius scriptum pro certo scio.

Quanquam intelligo viros quosdam doctos de hoc Rivolæ Lexico minus honorificè sentire; inter quos Schroderus, qui 1711. in lucem edidit Thesaurum linguæ Armenicæ antiquæ & hodiernæ — inter cætera hæc præfatus, “non melioris notæ est Dictionarium Armeno-Latinum “Francisci Rivolæ, ex ore rudis Armeni exceptum: Lutet. Paris. editum 1630. vocibus barbaris, Persico-Turcicis, refertum, à genuinis “Haicanis vacuum, erroribus scatens.” †

Eodem verò quo Bibl. Bodl. præfectus fuit anno, eruditionis multiplicis & reconditæ opus in lucem edidit, cui Titulus ‡ Tabulæ Longi-

† Utcunque defecerit illud Rivolæ Lexicon, quicquid ibi est defectuum id omne suppleri posse speramus ex Dictionario Armenico Maturini de-la-Croze — de quo in Epistolari Commercio sic Cl. Cuperus. “Summam manum imposuit Dictionario Armenico ter mille paginarum habenti, & in præmio operis copiosè & largè differuit de antiquitate & usu linguæ Armenicæ, unâ cum observationibus nonnullis à nemine hætenus observatis.” — Cuperi aliquâ in parte errorem refellunt ipsa Crozii verba in epistolâ ad Gelasium missâ, in quâ affirmat hoc opus summo studio, summoque labore absolutum fuisse A. D. 1712: quodque per spatium 12 annorum in eo fuisset perpetuò occupatus: opus duobus voluminibus expressum & elaboratum, quorum alterum paginas 649, cum præmio de antiquitate & usu linguæ Armenicæ quod paginas 94 complectitur, alterum paginas 662 habet; summa igitur Paginarum est 1365. Hæc Crozius de Opere suo; quod certè jure desideratur à republicâ literariâ cum ad Linguarum Orientalium scientiam plurimum conducatur. Exemplar hujus MS. Bibliothecâ Leidenfî asservatur.

‡ Opus quod Criticorum hominum & Philosophorum ingenia exercuit, dignum profectò quod Volschius doctissimus præconio ornaret honesto, & quod Foucheri invidia perfringeret:

tudinis & Latitudinis Stellarum fixarum ex observatione Ulugh Beighi, Tamerlani Magni Nepotis, Regionum ultra citraque Gjihun (i. e. Oxum) Principis † potentissimi : Accesserunt Mohammedis Tizini tabulæ declinationum & rectorum ascensionum : additur demum elenchus stellarum. Notas adjecit Tho. Hydius quales hominis non modò πολυγλωττα, sed & Philosophi, & Astronomi, & Critici, peritiam indicant.

Ex eo, quo tabulas Astronomicas ediderat, anno insequente, ab Episcopo Sarisburiensi ad Præbendam de Yatminster inferiori evocatur, honoris potius testimonium quam justam meritorum mercedem. Hanc profectò querelam à Viris bonis doctisque non frustra sæpe afferri vidimus, non respondere favorem speratum meritis. Verum hâc in parte Hydium nostrum haud penitus destitutum conspiciamus, cum A.D. 1673 ab Episcopo Glocestrensi ad Archi-diaconatum dioceseos istius eveheretur in locum Joh. Gregorii successus.

Porro prout officii ratio postulabat primus illi & præcipuus labor in Bibliothecâ ritè ordinandâ simul & augendâ impendebatur : atque adeò Catalogum Bodleianum, laudabilis auctor Exempli, typis Academicis impressum prodire jussit 1674. Qui supellectilem suam Bodleianam & quicquid in Thesauris habuit pretiosissimum penitus cognoverat, idem simul illius defectum & inopiam, & quæ adhuc desiderabantur sedulò notabat, & quæcunque in Orientalibus subsidia undiquaque corradi poterant, curiosè investigabat, & Bodleianis Curatoribus coemenda commendabat. Hinc opibus jam acquisitis nova quædam opulentia accessit, nempe ad illum, utpote his in causis judicem acerrimum simul & integerrimum, viri plerique literarum famâ clarissimi consilia sua retulerunt : ad illum Studiorum socium & adiutorem Huntington, dum in civitate

ita enim Volschius — “Vir illustris Hen. Oldenburgius Societatis Regiæ in Angliâ Chartophylax
“in actis ejusdem Londini editis & nuperrimè Lypsiæ recufis, alteram ejusdem partem viro
“excellentissimo, & juvandi literis melioribus nato, Thomâ Hydio, Bibliothecæ Bodleianæ
“Oxonii Præfecto (quem propter singularem benevolentiam mihi præstitam digniori loco, ut
“par est, collaudabo) Perficè & Latinè cum commentariis adnexis edidisse signavit.” Vide etiam Mem. de Literat. p. 335. Tom. xxvii.

† Non pauca extant hujusce Principis manu exarata in Bibl. Bodl. Oxon. ex quibus Collatis hæc Editio Latinè versa, nec non alia prodit à Cl. Gravio confecta 1656.

Aleppo-

Alepponenſi commoraretur ſua tranſtulit deſideria ; Codd. MSS. & quicquid ſibi jam linguæ Copticæ ſtudioſo foret adjumento quovis pretio coemendum efflagitans. †.

Aleppo, Sept. 10th, 1674.

† Sir,

I lately received a Letter from you of June the 22. which alſo mentions a former of March foregoing, ſent by an Armenian Merchant that came to Byas. But that never arriving, I knew not which way to ſend ſooner, and indeed the directions you now give (to any French or Venetian Merchant) ſeem to be ſo uncertain that I ſhould doubt whether this might find you, if I were not told your endeavours would not be wanting to that purpoſe. I have loſt ſome time by the former Miſcarriage, or elſe you might have found another letter from me in reference to thoſe Books I am ſo deſirous to purchaſe. But I am not to be judge of what upon the Place you know much better ; and therefore I ſubmit to your choice to inveſt the 20 dollars you mention, in Aſtronomical and Coptic Books, eſpecially Coptic : and to ſend them hither by the firſt good conveyance you ſhall meet with, becauſe we ſhortly expect ſhips at Scanderone, by the which I would willingly diſpatch them for England.

And after all this I muſt deſire a ſecond favour from you, for by your acquaintance and liberty there, you alone will be found able to perform it : To ſee what Books of R. Tanchum are to be found, and to ſend their Volume and their price, that I may forthwith find a way to return you Money for them : nor ſhall it be the price I will boggle at, if they may be procured. Try your Interſt I beſeech you once more, whether this following Catalogue may be found and ſend word how much they will coſt.

Sir,

Your aſſured friend and Servant

ROBERT HUNTINGTON.

כתאב אלביאן תאלף ר' תנחום הירושלמי ואלכליאת לה
כתאב אלתנקיה וכתאב אלאצול וכתאב אללמע לאבו אלוליד
בן גנאח כתאב אל כוזרי ר' יהודה הלוי

They are in the Hebrew Character but Arabic Language. R. Tanchum hath wrote upon all the Old Testament, and his firſt Volume he called כלליא Generalia. Any thing of his or Abu Walid. Cofari is a little Dialogue in the ſame letter and Language, for I don't deſire it in the Hebrew.

Cum Literatis istius ævi viris celeberrimis commercium habuit animo fanè liberali dignissimum, præcipuè cum Jacobo Watson, qui in Academia Oxon. aliquandiù commorabatur, studiorum similium pariter & amicitiae cognatione devinctus, familiaritatem honestam coluit. Utque animi ingenui simul & literis promovendis unicè addicti documentum aliquod extare possit Epistolam quandam sermone vernaculo conscriptam citare libet. †

† To my honoured friend Mr. JAMES WATSON.

Mr. WATSON,

Aug. 17th. 1676. Publick Library in Oxford.

I thank God I am got safe to Oxford, where I shall be ready to serve you in any thing to the uttermost of my power. Dr. Marshall presents his service to you and he intends to write unto you according to the direction given in your letter to him, to be left with one Mr. Duncan, where you may receive it. You know that he is about to set forth in print the four Evangelists in Coptick: and, because there are some difficulties in that work, he would willingly obtain the perusal of your three Coptick Books, especially the Nomenclator, if you would entrust it for any time in the hands of Mr. Boyle; and in his preface he intends to make honourable mention of you and the favour you shall do for him. You know it would be a thousand pities that such a work should want any thing which may be conveniently contributed to it, because it is not likely to be ever printed again. Wherefore I would entreat you to favour Dr. Marshall in this request, whereby you will not in the least injure yourself: for your original Copy will not thereby be depreiated, but on the contrary the value and worth of it will be more publickly known; and seeing it is doubtful whither or when you shall be like to print any thing of that nature yourself, it were pity that your Coptick Books should remain useles. I assure you that those books cannot be employed more honourably, neither can you gratify a more worthy person than Dr. Marshall, who hath abundance of Manuscripts of all sorts and languages in his own study, and will be upon all occasions ready to serve you. Wherefore let me entreat you to lay aside all scrupulousness, because you will thereby gratify not only Dr. Marshall, but our whole university and it will also be resented as a singular favour by, Sir,

Your affectionate Friend

and most humble Servant

THOMAS HYDE.

I pray you send me an account what interpretation is affixed

to the words ^٤bec and ^٥pec in your Lexicon Halemi.

Eodem die quo hæc data est Epistola Mareshallus ipse Epistolam quoque eadem de re dedit, quam tibi legendam exhibemus.

For

Ex hæc &, quæ inferius citantur, Epistolis, hominum indolem perspicere licet quam ingenuam & liberalem! En Commercium verè literarium, viro sapiente bonoque & Academico imprimis dignum! quorum enim illa animorum contentio tendebat? non ut lucello cuidam commo-

For Mr. JAMES WATSON.

Honoured Sir,

Lincoln College, Oxon. April 17. 1676.

I am much obliged to you for the notice of your Coptick Books. I suppose the كتاب سلم مقفی to be much the same with سلم مقفی published by Athan. Kircher, though the method may be different. And it would be an extraordinary favour to our Oxford designs, if an expedient could be procured by your permission, for the comparing your accurate copy with that very vicious edition, and whatsoever you should vouchsafe to gratify us in this particular, it would be thankfully acknowledged to the world, as well as to yourself whensoever our Coptick Monuments should see the light.

Your other small books would also be (no doubt) of great use to the publick: and I seriously desire you would resolve to publish it yourself, and use what helps we have to that purpose; or favour us with the use of it, who should endeavour to do it. Sir, I shall not presume to move any further in this business; only assure you that whatsoever kindness you shall please to shew us herein, upon what security or stipulation you shall require, will ever be gratefully mentioned and faithfully answered by

Your affectionate Servant

THO. MARSHALL.

Dr. Pocock remembers his kind respects to you.

Facile adducor ut credam Jac. Watsonum Amicorum desideriiis satis fecisse, verum ut hæc fuerint, intra paucos menses juvenis ille desideratissimus diem obiit supremum. Quo facto Hydus noster, Literaturæ Orientalis promovendæ cupidissimus & Academiæ utilitatibus propiciens, Epistolam infra scriptam ad Patrem Jac. Watsoni dedit Dec. 11. 1677.

To my honoured Friend Mr. WATSON, at his house at Dundee in Scotland present these.

Good Sir,

Dec. 11. 1677. Publick Library, Oxford.

I take the boldness to write unto you upon the score of the good acquaintance which I had with your son Mr. James Watson, he and I being good friends at Oxford, where, by virtue of my office in the university, I had the opportunity of doing for him some considerable

disque privatis, inferviret, sed honori publico famæque suæ, infatiabilis illa non divitiarum sed scientiarum in omni genere augendarum cupiditas? Videor mihi videre viros illos venerabiles Pocockium, Huntingtonum, Hydium, Marshallum, cum illis unà versari, colloquiis interesse, Codd. MSS. evolvere, adnotare, per Epistolas peregrinari, regiones diffitas explorare, & quæ ibi in linguarum Orientalium subsidia conquiri poterant instrumenta adhibere, & supellectilem domesticam mercibus peregrinis reportatis locupletare. En exemplum cujus memoria ipsa posteris profuerit, ad quos illius fructus pervenerint; si fortè hominibus, qui in consimili studiorum genere versantur, ambitionem consimilem ac-

able kindnesses, which would have cost him some money if I had not stood his friend. I did it only upon the account of his worth and learning, we both being students in the same Eastern Languages. Perhaps you may have heard him mention my name upon some occasion or other. But now, alas! to my great sorrow I hear that he is dead. Wherefore my present occasion of writing to you, is to inquire how his Eastern Books are disposed of, and to let you know than in case they are to be sold, I do desire to buy them for our university of Oxford, for our Publick Library: and certainly they cannot stand any where more for the credit of his memory than in so famous a Library as is ours of Oxford. The books I have seen all or most of them, and many of them are very desirable; wherefore, if you please to sell them to our University, we shall give you for them as much as they are worth. The chiefest difficulty will be how we shall drive our bargain, because we are at such a distance and have not any Catalogue of the books: if you could send us a list of them it would be a good help; and if you cannot send the true names, you may send the *number of them*, and the *Bigness of them*, and *what Language each book is in*. And then if you please to propose what value you set upon the whole parcel, I shall quickly return you our answer. You may direct your letter to the Publick Library in Oxford, for me, who am, Sir,

Your assured Friend to serve you

THOMAS HYDE

Chief Library keeper of the University of Oxford.

Equidem eorum quæ desideravit Hydius nihil fuisse ratum puto, neque libros illico venales profutisse sed aliquando tandem ultra citraque diu jactati fortè fortunâ ad manus devenerunt meas: inter quos nitidum exemplar libri, linguâ Copticâ exarati, de disciplinâ monasticâ: cum verò cæteros non reperirim, verisimile est illos D. Marshalli usibus fuisse accommodatos.

Si quis plura velit scire de hoc erudito Juvene, & de Codicibus, quos in Oriente collegit, consulat Georgii Wheeleri Itinera. p. 199.

cenderit,

cenderit, & ad ausus confimiles excitaverit: tum demùm rei literariæ incrementa desiderata accessisse non frustrà gratulabimur. At verò nefas foret id ipsum præterire quod in illis viris præcipuè admirandum cenfeo, nempe quo tempore nulli extiterunt Mecænates, qui in hâc parte Literatorum industriam sumptibus suis foverent, præmiis excitarent, eodem illi homines non opibus publicis adjuti, sed suis freti viribus & æmulatione mutuâ potius & ambitione quam munificentia Patronorum accensi, Reipublicæ literariæ fines latius propagarunt, & nova quædam orientis regna ditione suâ tenuerunt. Si quidem plures extitissent Mecænates, qui munificentia suâ studia hæc nostra alerent & foverent, profectò plura è latebris in lucem prodiiissent Literatorum lumina, plura itidem extitissent ingenii & industriæ monumenta, neque desiderasset Respublica Literaria totidem tum stabilitatis suæ præsidia, tum etiam dignitatis ornamenta.

De Crofio Berolinensi, viro sanè doctissimo, nonnulla jam supra commemoravimus & quidem ea, quæ Lexici illius Armenici, cui elaborando duodecim annos impenderat, desiderium incutiant. Gaudemus sanè opus hoc non prorsus intercidisse sed in Bibliothecâ Leidenfi asservari, unde aliquandò forsan depromi possit in lucem evocatum; si quidem Patroni non defuerint qui prælo parturienti opem obstetricantem subministrant. Superest ut pauca quædam de Ejusdem in Linguae Copticæ studio laboribus dicamus. Opus ille suum Copticum absolverat. a. d. 1721. Inscribitur Lexicon Ægyptiaco-Latinum ex veteribus illius Linguae monumentis summo studio collectum & elaboratum in 4to. paginas 686 complectens. Noltenius Berolinensis librum hunc à se perlectum miris laudibus effert — sed satius puto Crofii ipsius hâc de re verba proferre prout à Cupero citantur. p. 290. “ In præsentiarum occupatus sum in explicandis notis hieroglyphicis; nimirum quæro clavem universam, quæ referare seu pandere possim Characteres omnes, sive sint Egyptii sive Sinenfes. Vix quidem audeo investigata hæc tecum communicare: res quæ à me patefactæ sunt profectò meipsum attonitum reddunt, neque eas in lucem emittere priusquam systema meum fuerit absolutum: pro certo interim habeto nihil iis simplicius nihil facilius esse. Clavis hæc est lingua Coptica; eam vero linguam clavem esse Characterum
“ hiero-

“hieroglyphicorum, Ægyptiorumque pariterque Sinensium erit quasi *πα-
παδοζον*. Arbitrari licet me hæc somnia fingere, vera non ficta tandem
“invenies.” Hæc de se atque opere suo & ea quidem mira & *παπαδοζα*
Crofius ipse profitetur.

Doctissimus etiam Massonus Dissertationem scripsit de convenientiâ
linguæ Sinico-Mandarinicæ cum Hebræâ; in quâ conatus est osten-
dere. “1. varios dari Hebraismos in sermone Sinico. 2. plurima porro
“reperiri purè Hebraica vocabula. 3. linguam Sinicam varias radices
“ejusdem Linguæ Hebrææ, quæ frustra quærentur apud Judæos, ser-
“vasse. 4. varia vocabula Sinica videri à Linguâ Hebræâ originem
“duxisse: denique quoniam has inter linguas tanta intercedat conve-
“nientia (ita enim profitetur) haud gravabor dicere Sinicam locis dif-
“ficilioribus lucem & auxilium præstare posse.” Clarissimus quoque
De-Guignesiuss, argumentis haud levibus adductis, arbitratur linguam his-
toriamque Ægyptiacam eandem esse quæ & Sinensium, utriusque gentis
characterum collatione institutâ Phœnicum scilicet & Sinensium. Imò
verò si quando inscriptionum, quæ plurimæ circa Isidis templum Nilique
ripas in Ægypto adhuc extant, cum aliis collatio accurata fuerit confecta,
non video quid obstat quo minus à viris notarum, quibus Characteres
Orientales ferè describuntur, peritis clavis aliqua elaborari possit cujus
ope quædam Inscriptionum interpretatio extricetur. Neque verò præte-
reundum reor quod uterque Jablonskius hâc in parte præstiterit. Patris
doctissimi filius haud degener, supellectilem librariam MSS. quam acce-
perat amplissimam adeò non orbi literato invidit ut ultrò in lucem edere
statuerit, si modo aut Bibliopola aut insignior aliquis Patronus præli sump-
tus suppeditare voluisset: uterque de linguæ Copticæ usu & præstantiâ
magnificè sensit; Pentateuchum & Testamentum novum Copticè exara-
tum, & alia permulta, quæ ad antiquitates tum Ægyptiacas tum sacras il-
lustrandas facerent, in promptu habuit, quæ quidem, nisi melior quæ-
dam fortuna succurrat, vereor ne inculta & incognita prorsus interci-
dant.

In summâ ut quod res est dicam, cum inter linguas Orientales ea in-
tercedat analogia & cognatio ut alterius obscuritati altera lucem affun-
dat,

dat, &, cum Armenica atque Coptica huic proposito maximè inserviant, illud præcipuè optandum habet respublica literaria, ut Lexicon illud *πολυ-
δρυλλητον* Crofianum, tum Armenicum tum Copticum, aliquando in lucem edatur; hisce subsidiis oblatis, quicquid hinc in Kircheri illinc in Rivolâ desideratur, id omne abundè suppleri posse intelligimus, atque adeò utriusque linguæ studia in melius promoveri. Lexici tum Armenici tum Coptici *απογραφοι*, uti diximus, in Bibliothecâ Leidenfi asservantur; verùm Coptici exemplar *απογραφοι* penes est Scholtzium Berolinensem Theologum, qui per plures annos pariter in Copticâ elaboraverat eo animo ut in defectus Kircheriani supplementum Grammaticam perfectiorem adornaret: interea nobis jure dolendum videtur ad hanc rem non alia adjumenta dari quam quæ illa Kircheri Grammatica, manca prorsus & jejuna, subministrat, vel ad Copticam non nisi per Arabiae deserta viam aperiri. Quantum enim hæc Coptica valeat; quam utile sit instrumentum SS. vocabulis explicandis vel illustrandis inserviens ipse abundè expertus sentio; & si vacaret aut liceret paululum extra lineas transcurrere, multiplici documento commonstrare me posse confido.† Imo vero si quis criticum ad-

† Urbs Canopus non, ut Græculi fabulantur, accepit nomen à Gubernatore Navis, quâ Menelaus in Ægyptum vectus est, sed à *κας* (unde vox Græca *κη*) i. e. terra, & *νουβ* *Noub*, aurum, si genti cuivis de rebus suis credatur.

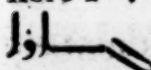
Secundo; nomen *ψοντομφανιχ* Josepho à Pharaone inditum, reverà est Ægyptiacum sive Copticum, quâ linguâ SERVATOR SECULI denotatur, ad quod quidem populus referre videbatur, cum postea ab iis conclamatum est *σεσωκεν ημους*. Nomen Pharaonis, i. e. Regis, pariter Ægyptiacum est, ut & Moïsis, ab aquâ servatus, à *εωω* aqua, & *ση* vel *σι* servare. Hinc quoque conjectare licet vocem *במות* *BE MOTH*, non hebraicæ sed Ægyptiacæ originis esse, cum *π* articulus sit, qui nominibus in linguâ Copticâ præponitur; Coptice enim *εωω*, ut suprà dixi, aquam significat, *θιο* *Hibo* equum; & constat ferè inter omnes id Animal *τον ιπποποταμον* sive equum fluviatilem esse.

Labyrinthus in linguâ Persicâ reperiri potest, & componi videtur ex *la*, non, & *berinden* i. e. assequi facere. Plura enim in sacris Ægyptiorum & Persarum conveniunt ita ut casui adscribi nequeunt. Hæc etymologia magis mihi arridet quam quæ à Martinio aliisque scriptoribus adhibetur, utpote à voce *λαβειν* fovea, vel *λαβειν* & *μαν* accipere & decipere, quodprehendendo decipiat siquis ingrediatur: aut, ut aliis placet, ex *λαβειν* *θυρας*prehendere januas; aut ex *λα* particula intendens & *βειν* obturare.

Vox Pyramis quoque in linguâ Copticâ hodiè invenitur; sicuti multa alia vocabula, quæ à doctis viris origine Græca esse putantur, sed reverà in Ægyptiaco sermone olim usurpata fuere.

hibens acumen Perfica illa in Aristophanis Comici Acharnensibus, aut Punicæ in Plauti Pænulo cum idiomate Hebræo collata examinaverit, næ ille mihi videtur operâ non abusus suâ, sed ex hoc itinere devio & ingenii lusu aliquem fructum percipere, aliquod saltem quod usui fiet elicere posse.

Sed hæc *εν παροδῳ* — ad Hydium revertimur. Illum adeò reperimus in provinciâ suâ administrandâ impigrum & ad omnia erectum, undique literaturæ Orientalis monumenta investigare, congerere, congesta

Nulla hujus Vocabuli, nempe Obelisci vestigia in quâvis dialectorum Orientalium percipere queo; illæ enim dialecti non nisi paucas habent voces ab *Ο μικρῷ* incipientes. *Οἰλος* passim in Græcis Scriptoribus reperitur, ut & terminatio — *ισκος*, qualis est *νεανισκος* &c. Herodotus, ubi loquitur de duobus Obeliscis, quos Phero, qui Sesostris successit, erexit, eos vocat *Οἰλος*. Nonne igitur est ista vox Græca? *Οἰλος δὲ ἀπὸ λίθου ἐξ ἑνὸς κοίτης ἰκτερον λίθου*. Henricus Stephanus, ille accuratissimus Græcorum Auctorum editor, in suâ interpretatione latinâ, has voces addit, à figurâ veru. Diodorus Siculus, verba faciens de Obelisco, quem erexit Semiramis, libro 2do. cap. 11°. dicit Obeliscum à figurâ quam habet, nomen accipere. Obeliscus Syriacè *נִיבָה* ex *נִבָּה* Telum vocatur. In Græco sermone itidem *οἰλισκος* nonnunquam aciem gladii denotat. *Οἰλισκοειδὴς* quoque significat Laternam perticæ vertici impositam, quam nostrates nominant *a moon*. In linguâ Copticâ vocatur *πῖρεβ πῖρη* *pire*, i. e. Digitus Solis. *niteb* enim sunt Digiti, ac *Pirè* est Sol. Arabicè vocitatur *مسلة فرعون* *Massalet Pharaun*, i. e. Acus Pharaonis. In linguâ Armenâ, prout Rivola ait, Obeliscus nominatur *Aregak arene*, i. e. Solis radii; item à Schrodero appellatur *arieg arien*, radius scilicet Solaris. In plerisque hodiernis linguis prout Arabicè *Acus* nominatur; utpotè Italicè *Aguilia*; Hispanicè *Aguja*; Gallicè *Aiguille*; Germanicè *Spitsige Gåule* columna acuminata. Cuncta hæc nomina ab Obelisci formâ sumuntur. Obelisci, auctore Plinio, lib. 36. c. 8. Solis numini erant sacri; nomenque in Sermonē Ægyptiaco ab eorum formâ radios solares repræsentante habuerunt. Idem dicit Ammianus Marcellinus. Hinc planè manifestum est, *Niteb*, i. e. Digitus non antiquitus apud Ægyptios Obelisci nomen fuisse. *πῖρη* in eâ linguâ solem significat, & *πῖρε* fulgorem, lampadem; undè igitur *πῖρηπῖρε* *piramoue*, vel *Pyramis* videtur priscum Obelisci nomen apud Ægyptios fuisse. *Pyramis* quidem à quibusdam Etymologis derivatur *ἀπὸ πυρός*, sed frustra ibi quæritur — *μυ*, vel — *μι*. An rectis lineis ignis est describendus? Flamma utique quâdam jactatione vibrat. Radii autem rectis lineis describi graphicè possunt. Quemadmodum, igitur, Obeliscus sit quasi parva *Pyramis*, nam utrisque sunt quatuor latera, & in angustum verticem surgunt, haud absurdè possit parvum veru Græcè dici, ratione magnarum *Pyramidum* habitâ, eodem prorsus sensu quo Arabicè, Hispanicè, Italicè & Gallicè *Acus* dicitur. Copti autem priscum nomen manifestè mutârunt, nam id jam ineptè vocant digitum, quod olim vocabatur *Radius*. Vocabulum *πῖρη* adhuc est in usu; ideoque malim derivare *πῖρ* & *φῶς* à *πῖρη*, quam *Pyramidem* *ἀπὸ πυρός*. Forfitan etiam priscis regibus Ægyptis nomen *Pharaoh*, vel *Phero*, ut est apud Herodotum, ex eodem vocabulo tributum fuit, utpote quod solem significaverit.

depro-

depromere, præclarum quiddam moliri, & omnia demùm ad reipublicæ literariæ opulentiam atque dignitatem conferre. Et profectò dolendum est illi aut facultates privatas aut Patronorum munificentiam defuisse, quæ in Codd. MSS. conquiendis scientiarum aviditatem laudabilem explere posset. Quali vero lætitiâ illum conspexisset diem, qui Frazeri, Salei aliorumque Codd. MSS. pretiosissimos in Bibliothecam Ratelivianam invexit! Et profectò hac in parte à republicâ Literariâ Curatoribus illustrissimis gratiæ debentur maximæ, qui, cum Academiæ honori & utilitatibus publicis prospicerent, supellectilem non vulgarem & parabilem, utcunque splendidam, sed merces potius peregrinas, sed Orientis gazas rariores comportari voluerunt. Imo vero & ipse mihi aliquatenus gratulor quod Professori in Academiâ Oxoniensi celeberrimo Th. Hunt hujus consilii autor fuerim & adjutor, unde ad orbem literatum nova quædam Scientiarum lumina deriventur.

Veniam dabis siquid extra causam hic libeat interponere, id ipsum quod Vinerianus ille Professor summonuit; nempe ut Codd. MSS. omnes, in omni literarum genere, qui nunc in Collegiis singulis dispersi aservantur & quasi incarcerati, aut forsan in scriniis incogniti delitefcunt, in unum quendam locum atque consortium congregentur, atque ordine justo disponantur, ita ut hospes curiosus uno conspectu in suo quasque genere divitias scientiarum congestas perlustret, & sedulus Consultor omnia quibus indiget subsidia ad manum simul in promptu habeat expedita quæ in diversis Bibliothecis hic, illic sparsim distracta, ægrè aut forèt frustra quæreret.

Hoc tempore floruit ille Philosophiæ universæ, simul & Religionis Christianæ studiosissimus, idem & Literatorum omnium fautor Robertus Boyleus: Is cum Hydio nostro non literarum modò sed & amicitiae commercium habuit; & cum inter cætera rei Chemicæ studeret, cujus scientiam ab Orientalibus primitus derivatam agnovit, nihil prius habuit potiusque, quam ut virum in antiquitatum Orientalium disquisitionibus versatissimum, hâc de re Hydium nostrum consuleret, atque adeò quid Persæ, quid Arabes, artis hujusce primi inventores, senserint & experiendo cognoverint, accuratius intelligeret. Profectò jure miramur & dolemus

totidem & Philosophorum & Medicorum Orientalium & Græcè & Arabicè scripta in Bibliothecis passim incognita recondi, unde Chemicæ & Origo, & progressus, & incrementa, & historia demùm universalis aperiri possit; quare meritò laudatur hâc in parte Boylæi illa curiosa sedulitas, quæ ad artis primos autores, quæ ad fontes ipsos, & qui inde deducuntur, rivulos investigandos examen institutum revocavit. Hâc adeò in materie veritatem quærenti Hydius lumen prætulit; Ille Persarum Arabumque thesauros aperuit, quid apud eos Philosophi, quid Medici, aut rationibus aut experimentis compertum & exploratum habuerint, interpres patefecit; ita ut Recentioribus non tam inventionis gloria quam olim inventa à Majoribus aut dissimulandi aut corrumpendi dedecus inuratur.

Idem Boylæus cùm non minus Religioni Christianæ quam Philosophiæ naturali studeret, & inter fratres Hetæriæ, quæ Indiæ Orientalis mercaturam administrat & moderatur, id negotii sibi potissimum dari existimavit ut merces inter cæteras, illum auro omni thesaurum pretiosiores, Evangelii Christiani cognitionem propagaret, atque adeò Hydio, quo nemo linguarum Orientalium extitit peritior, autor fuit ut novum Testamentum è Græco in sermonem Malaicum verteret, quod regionum illarum incolis usui foret. Opus hoc utilissimum Vir ille nobilis suis sumptibus imprimi curavit magnâ cum laude suâ simul utilitate publicâ conjunctum. Dedicatio, Honoratissimo Boylæo inscripta, hæc habet verba—
 “Your pious design of printing the holy Gospels and Acts of the Apostles in the Malayan tongue, being by God’s assistance finish’d at your
 “Cost and Charge as correct as all my diligence could possibly make it,
 “the work now returns to you. 4to. Oxon. 1677.” Præfigitur dissertatio eruditione multiplici referta de Linguæ Malaicæ dialectis, & quæ eidem faciliùs addiscendæ inserviunt instrumentis; in hac ornandâ operam haud inidoneam posuit Tho. Marshall, cæteras inter Orientales, in Linguâ Malaicâ versatissimus. Verùm ut alia omittam in hoc demùm genere opus amplissimum & perfectissimum, prodiit 1701. 4to. Londin. Impensis Mercatoriæ Hetæriæ Orientalis, cum regionum Malaicarum tabulâ geographicâ, operâ & studio Tho. Bowreii, qui in regionibus istis per annos 19 mercaturam exercuit; & qui sub finem hæc adjicit, Hydii hæc
 in

in parte peritiam recognoscens; ipsa verba libet citare — “Here follows
“a specimen of the Malay’s Character, which I have obtain’d from the
“Rev’d. Dr. Hyde, Hebrew and Arabic Professor in the University of
“Oxford.” — Operis hujusce sui Exemplar Bibliothecæ Bodleianæ dedit
Scriptor Bowreius, quod Chirographo suo inscripto acceptum Hydius re-
cognovit.

A. D. 1688. Edvard. Barnardus librum edidit, cui titulus de Mensu-
ris & Ponderibus antiquis: huic ad calcem accessit Hydii Epistola de
Mensuris & Ponderibus Serum five Sinensium. Libro, quem deinceps
Hydius proximè edidit titulus fuit Annotatiunculæ in tractatùm Alberti
Bobovii, Turcarum Imperatoris Mahommedis quarti olim Interpretis
primarii, de Turcarum Liturgiâ, peregrinatione Meccanâ, Circumcisione,
Ægrotorum visitatione, Oxon. 4to. 1690. Huic præfigitur curiosa satis
& elaborata dissertatio tum de opere ipso, tum de scriptore quicquid maxi-
mè erat memorabile plenius exponens.

Abrahamus Peritsol Avinionensis, Mordochæi Peritsol, viri eruditionis
famâ celeberrimi filius, librum historico-geographicum scripsit cui titulus
Itinera Mundi: hujus Editionem Hydius confecit 1691. laudatur hoc
opus utpote omnia quæ præcesserant Geographica longè superans: huic
ad calcem adjicitur Castigatio Angeli de la Brosse Carmelitæ discalceati;
hominisque censuras iniquas juxtâ ac ineptas penitus refutavit.

Eo tempore Fellus, præsul Oxoniensis, literatus idem & Literatorum
fautor, Hydio nostro Autor fuit ut Abulphedæ Geographorum Arabum
Principis Editionem ornaret: id quod fecit sedulò, & in hanc rem ido-
nea conquisivit subsidia; verùm, in hoc operis apparatu atque decursu,
Patroni illius mors immatura intercisas spes destituit. Interea verò, ne
non aliquid in hoc conficeretur, Itinerarium hoc Peritsol in lucem edidit,
quasi per Arabiam viâ compendiariâ iter faciens. Quoniam verò Abul-
phedæ hic mentio inciderit, admonendus est Lector illius exemplar niti-
dissimum, Codd. Arabicorum mōre concinnatum & pulchrè exaratum
manu Gul. Guisii, quem supra laudavimus, in Bibliothecâ Omnium Ani-
marum Oxon. asservari, variis lectionibus in margine notatis distinctum:
επιγραφή, quæ quidem plenissima præfigitur, omnem libet exhibere.

Abulphedæ

Abulphedæ Geographia.

Canon seu Rectificatio terrarum regis fortis Principis

ῥῥς Hamath.

Est scil. Geographia, auctore Abulphedâ Ismaele, filio

ῥῥ Al Melec Al Naser.

Regnavit in Syriâ, & opus hoc absolvit circa annum

Hegiræ 721. Xti. 1321.

Geographia Abulphedæ,

Principis Hamæ in Syriâ,

celebratissimæ apud Orientales famæ,

propriâ D. Gulielmi Guisii, A. M. & splendidissimi

Collegii Omnium Animarum Oxon.

non ita pridem Socii,

Manu, ex Manuscriptis Codicibus simul collatis,

accuratè descripta:

quam Latinâ versione doctisque commentariis

elucidandam,

ni mors acerba intervenisset

Prælo destinavit.

Ut memoria Mariti sui in omne ævum derivaretur, egregium hoc illius ingenii, eruditionis, & industriæ monumentum, cum id Revdo. D. Custodi, clarissimisque Sociis non ingratum fore intellexerit, in ejusdem Collegii Archivis reponi, pro pio erga defunctum affectu, summâ cum animi promptitudine impensè voluit FRANCESCA GUIZIA.

Hanc intercalationem de Abulphedâ haud à re nostrâ alienam nec Lectori ingratam fore reor, quæ indicaverit Scriptoris apud Arabes celeberrimi exemplar nitidissimum, viri doctissimi manu exaratum notisque illustratum, extare in Collegii Archivis asservatum, unde aliquandò in lucem evocari posset. Liceat porrò in transitu breviter notare utilitatem aliquam,

aliquam, eamque non levem, ex Abr. Peritfol Itinerario & quas Hydius adjecit annotationibus derivari posse, cum Historiæ sacrae illustrandæ, imo & Religioni Christianæ aliquâ in parte confirmandæ inserviant. Haud sanè quidquam libenter prætereo quod usibus theologicis aliquatenus accommodari posse video. Id ipsum Hydius noster sensit, qui eo animo hanc Judæi scriptoris historiam geographicam inspexit, ut inde Argumenta nonnulla eliceret, quæ ad Archæologiæ Hebraicæ, qualem Josephus exhibuit, atque adeò demùm ad Religionis Christianæ veritatem confirmandam haud incommodè adhiberi possunt. Notat enim ille, de urbe sanctâ † loquens, Hierosolymam five Salem fuisse à Shemo Noachi filio conditam, qui ad Abrahami tempora usque vitam protraxit, Melchisedechi nomine Rex Salem καὶ ἐξοχην insignitus. Hanc opinionem uno ore Judæi, & deinde doctissimus ille Wallisius nostras rationibus haud levibus tuentur, quibus Hydius noster in subsidium accedit; docetque brevi postea tempore interjecto Jebusæos, Shemi posteris expulsis, urbem illam occupasse, quibuscum unâ Judæos simul incolas habitasse intelligimus. Postremò urbem expugnatam Jebusæis ejectis, Rex David possedit, victorque in Monte ‡ MORIÆ votiva Deo obtulit sacrificia; quo in loco deinde Templi fundamenta designata aliquando Solomon filius structurâ auxit magnificentissimâ. Eodem in monte Isaacus ad aram Dei jussu pro hostiâ ab Abrahamo ductus; in eodem Salvator noster J. Christus crucifixus. Hic notare libet rationem appellationis istius JEHOVA-JIREH quam minùs accuratè exhibet interpretatio nostra Anglicana (*in the mountain of the Lord it shall be seen*) Hæc potior mihi sententia videtur viz. in monte Domini *providebitur* de Sacrificio: ita ut hoc ad Messia crucifixi Sacrificium referatur; significetque ad Adventum SHILOH Sacrificia Levitica Politiamque, tum civilem, tum ecclesiasticam, five Scep-

† Urbs *αειδους* five *αειδους* in Herodoto vox Orientalis est قدس קדש quæ sanctam (urbem) significat. Nomen ירושלם non à vocè Græcâ deducitur, sed à verbo ירה *videre*, & שלם *pax* à videndo pacem vel *Pacificum* scilicet Christum.

‡ MORE significat *docens, monens, instruens, ostendens*; docuit enim Dominus Abrahamum quid foret ab eo præstandum de Isaaco; ostendens ei arietem quem immolaret; monuitque ne Isaacum læderet.

trum à Judæis fore transferendum, cum gentium ferè omnium ad illum jamdiù desideratum SHILOH † greges confluerent.

Per annorum complurium seriem, regnante Carolo, Jacobo, Gulielmo III°. aliquid identidem illi cum Regiæ Majestatis Ministris intercessit Commmercium. Ad illum nempe quicquid ab Oriente Epistolarum veniebat, sive ad rem maritimam, jura gentium, sive ad Mercaturam litiumque dijudicationem pertinens, id omne ad Illum, utpote interpretem idoneum & fidissimum, deferrebat. Et quoniam rei singularis novitas ipsa placere solet, Epistolæ exemplar unum atque alterum exhibere libet. ‡

† شل i. q. اسلوقن liberare, etiam او شلاكي من ضيق ab oppressione aut interitu. De hisce rebus plura qui quærat, videat ea quæ à me nuper scripta prodierunt de ortu & excidio urbis Hierosolymitæ, & in duobus libris, argumento scilicet priore & secundo, pro veritate Religionis Christianæ.

‡ To Sir JAMES VERNON.

Sir;

Dec. 7. 1697. Christ-Church, Oxon.

I here send back the Turkish Letter with the Consuls Translation of it, together with my Translation of the same. That of the Consul is somewhat loose and not verbatim; but yet pretty right as to the main of sense and substance of the Original Turkish Letter. But as to the whole last paragraph of the Consul's Translation about a Turkish woman being taken in Butler's house; there is nothing of it in the Dey's Letter: neither is Butler named in it. The Consuls abroad should be advised to be more exact, and not to add what they please: and also to take care that the Turkish Letters be written in another plainer hand; their Divân hand, in which this is written, being very troublesome to read.

In my Translation some words are inclosed in hooks, thus [], to shew that they are not in the original Turkish, but only added by me to complete the Sense which seemed imperfect.

The former Letter, to which the Algerines desire an answer, was interpreted by me above a year ago, viz. last summer was twelve-month. And in this Letter that same request is twice repeated, as the eastern people use to do in any thing upon which they insist earnestly.

Sir; I congratulate the Honours which his Majesty has so deservedly conferred upon you: And with my thanks for all your favours, I remain in all things ready to shew myself, Sir,

Your most obliged and ready Servant

THOMAS HYDE.

A. D. 1691. è vitâ excessit illud clarissimum Orientis Lumen Pocockius, in Academiâ Oxoniensi linguæ Arabicæ prælector & Hebrææ Professor Reg. de cujus operibus vitæque, à Twellio nostro eximiè descriptis, non necesse habeo plura dicere. In Cathedrâ Arabicâ Hydius noster Successor constituitur, & Martii insequentis die 17. orationem habuit inauguralem, quæ nunc primum in lucem prodit.

To Dr. SLOAN.

Sir;

July 27. 1701. Oxon.

This is to acquaint you that I have now in my hands two Morocco Letters, one to our King, and the other to S^r. James Vernon, from the Morocco General before Ceuta; which Letters are about the reception, and kindness they shew to Mr. Jezreel Jones, who it seems carried our King's Letters, and promise the same to all our people. And they do farther desire that Mr. Jones may be made our Consul, for all our business in those parts. Wherefore if you can promote the business with Sir James Vernon, that he may be Consul, I have in my Letter to Mr. Yard given some Character of Mr. Jones, his fitness for that office, and my Letter is to be communicated to Sir James Vernon by this Post.

P. S. The kindness to Mr. Jones is on the score of our King's letter in his behalf: and so they write back to our King, to shew their Respects.

Anno 1660°. Anglicè reddidit Hydius quinque aut sex Chartulas Persicè, Surattæ Indorum scriptas; quæ ad quendam Clementem, eodem anno capite plectum, pertinebant; qui eas ante suam mortem concremari jusserat; ideoque Regis nostri nomine occupatas, ut ex iis clandestina consilia hominum perditorum in lucem prodirent: at nihil istiusmodi repertum fuit: forsitan pro aliis amplectebantur.

2. Epistolas quasdam Regis Persarum de Vestigali à mercaturâ Hormuzi conservando ad Regem Carolum Persicè scriptas.

3. Literas Credentiales, uti vocantur, Regis Johannæ in linguâ Arabicâ, corruptè ab Asiaticis prolatâ, scriptas.

4. Alteram Epistolam ab eodem Rege.

5. Epistolam à Principe sive Deyio Algerino, linguâ Arabicâ Afrorum scriptam.

6. Epistolam à Principe, Deyio, Tuneti linguâ Turcicâ scriptam.

7. Epistolam in eâdem linguâ, & à viro ejusdem regni cum imperio, quem AGA vocant missam.

9. Ab eodem Rege, eâdemque linguâ, Epistolam alteram, ut urbs Tangerium ejusque Portus non funditus everterentur.

10. Varias Epistolas ad Regem Carolum à Legato Moroccano Ahmed Ibn Haddu missas, linguâ Afrorum pessimè exaratas.

11. Epistolam à Hâgj Lucasio, librario Legati Moroccani, in eâdem linguâ.

d

12. Literas

Ita profectò in Orientalibus Hydius noster usque versabatur ut aliquid semper meditaretur, quod in communes reipublicæ literariæ usus aliquando proferre posset. Atque adeò ut studiis severioribus jucunditatis aliquod condimentum accederet, duos edidit libellos de Ludis Orientalibus. Jure mireris in re adeò levi ludicræque eruditionis reconditæ & multiplicis tantas opes depromi & ostentari posse; verum istoc ille cum mirâ laude suâ & Lectoris oblectamento effecit; opusculo huic ipsa raritas pretium auxit & dignitatem; quare Reipublicæ Literariæ illius editionem novam, nec ingratam, nec inutilem fore confido. Quæ de Scachio vel Shahiludio congesta memoravit sat erit annotasse, illum primitus fuisse ludum quendam militarem à Belhith Rege Kanugj apud Indos re-
pertum, & in Persiam circiter Justiniani Imperatoris tempora allatum. Accuratam ludi descriptionem qui quærit ad historiam ipsam hoc libello contentam remitto. Pauca hîc verò libet dicere de Shahiludio, quem carmine tam eleganti Poeta ille Cremonensis descripsit. Quam admirabile sit ludi hujusce emblematici, sive militaris, sive Politici artificium, in quo tanta exercetur ingeniorum concertantium æmulatio, tanta in hac & illâ parte tum in oppugnando tum in defendendo solertia, ut per annos complures indiscreta pendeat Victoria, & aliquando ad posteros transeat hæreditaria præliatio! Verum artificii hujusce quanta quanta est laus, quæ sentio quam sit præclara, maxima nostrati debetur illustrissimo Rut-

12. Literas Credenciales prolixas à Rege Bantami in linguâ Arabicâ prout ab Asiaticis usurpatur.

13. Epistolam alteram à Principe, Deyio, Algerii, Turcicè scriptam.

14. Literas Credenciales à Rege Carolo ad Regem Moroccanum Arabicè scriptas ab Hydio, ut Rex ipse, sine interpretis interventu, eas legeret.

15. Quamplurimas quoque Epistolas ad eundem Legatum Ahmed Ibn Haddu transmisit.

16. Schedulam Moroccanam, in quâ falso suspicabatur absconditi Thesauri inscriptionem: latere hanc à tergo vel averfâ pagina & retrò legi oportuit.

17. Diversas Epistolas Arabicè & Turcicè scriptas à Principibus Orientalibus ad Regem nostrum Gulielmum 111^m. missas, omnes Anglicè redditas.

18. Præter hæc quæ Regum nostrorum jussu fecerat, multas alias Epistolas variis occasio-
nibus oblatis Mercatorum gratiâ scripsit & interpretatus est.

Hæc enumeratio manu Hydii, sermone autem Anglicano scripta, in Bibliothecâ Bodleianâ adhuc conservata est.

landiæ

landiæ Duci, qui amplificationem quandam adinvenit, (quæ re ipsâ potius sentiri quam verbis monstrari potest, †) delicatam quidem illam & solertissimam, ita ut ludo huic operoso & eleganti nova quædam varietatis gratia accesserit. Patiatur Vir illustrissimus & Literatorum Fautor cæteras inter laudes hanc etiam apponi: quanquam Illi gloriam nihil deesse video qui Marchionis de GRANBY pater audit, qui filium habet tali ingenio præditum, non præliorum simulacris & imagine ludicrâ gaudentem, sed in Castris armorum usu exercitatum, scientiæ militaris & fortitudinis invictæ famâ florentem.

A. D. 1691. in Pocockii locum suffectus est Rogerus Altham, Linguae Hebraicæ Professor Regius, atque unâ Ædis Christi Oxon. Canonicus. Is, cum aliquandiù de Majestate Regiâ agnoscendâ juramenti formulam præscriptam recusasset, se Professorio suo munere abdicavit 1697. Tum demùm Hydius noster ad jam diu debitam meritis Cathedram evehitur, & provinciam per sex annos, magno cum reipublicæ literariæ fructu & laude suâ, administravit: deinde 1702. mortuo (quæ rerum humanarum est vicissitudo!) successit idem ille qui & Antecessor fuerat.

Historiam Plantarum in Horto Botanico Oxon. edidit Bobartus: A. D. 1694. huic annotationes quasdam & additamenta ex Arabicis & Orientalibus Scriptoribus plerisque subjicienda curaverat Hydius: sed quid hac in parte præstitum fuerit haud video, cum in operis totius decursu nomen Hydii non reperiatur. Jam tum, ut opinor, refrixerat rei Botaniciæ studium, ita ut quæ de eâ exhibebantur Scripta velut merces minus vendibiles à Bibliopolis repudiarentur; quâ de causâ præli Oxoniensis Curatores, etiam Fello præfidente, utcunque in re literariâ promovendâ &

† Amplificatio præsens 12 constat frustulis, nempe sex peditibus, & sex aliis, quorum primum frustulum inter Regem & Reginam suum locum habet, & eâdem facultate movendi ac Ruchus & Eques prædita est: duo proxima sunt Ruchi pileati, qui post Ruchos communes junctim collocantur, & motu, quem Rex & Ruchus habent, ipsi gaudent. His duo Episcopi & unus Eques adjiciuntur. Ubi primum ludus instituitur, per unam, duas aut tres areolas frustula dimoveas licet: postmodò autem secundum leges, quas lusus communis observat, frustula movenda sunt.

ornandâ sumptuum plerumque minus parci, opus hâc de materie ab Hydio elaboratum typis mandare dubitarunt.

Verum enimvero, cum inter cætera rei etiam Botanicæ studia reflo-
ruerint, spes aliqua affulget hominum laudabiliter curiosorum desideriis
hac in parte aliquandò satisfactum fore, quando Mercatorum ope novæ
planè & inauditæ florum, Herbarum, Plantarumque Coloniae ex Indiâ
in Angliam commigrarint, novamque Physiologis investigationum mate-
riem subministrarint: tum demum quæ hâc de re Arabicè, & Persicè
scripta in scriniis delitescent aliquandò forsan in lucem prodibunt, in ser-
monem vernaculum versa, reipublicæ usibus inservitura. Sentio equidem
plerosque in hoc genere scriptores celebres extitisse: imò verò penes me
sunt pleraque volumina linguâ Persicâ & Sinenfi MS. Merces hujusmodi
literarias in medium proferri cupio unde Historiæ naturalis supellex lo-
cupletari possit. Doctissimus Kämpferus nomina & characteres Sinicos
unâ cum Iconibus Plantarum Japonicarum, quas regnum peragranti so-
lum naturale conspiciendas objecit, in Fasciculo V^{to}. Amænitatum exo-
ticarum tradidit. Ille vir insignis & pereruditus itinera per totam Orien-
tem confecit, quo nullus harum rerum æstimator æquior unquam ex-
titit, de nostro Hydio suum adjecit calculum hisce verbis p. 318. "Cl.
"Thomas Hyde Anglus vir in linguis & rebus exoticis præclarè doctus."

A. D. 1700. in lucem prodiit illud opus palmarium de Religione Ve-
terum Persarum, immensæ eruditionis monumentum, quale scriptoris
famam posteris prædicandam commendabit, ingenti sumptu pariter & la-
bore confectum: complures enim tabulas æri incisas apparavit, quas
1745. à Jana Downing ad quam devenerant pretio 37 librarum 16 s.
redemptas in Academiæ Oxoniensis usum procuravit Euseb. Isham dig-
nissimus eo tempore Vice-Cancellarius. Typorum ingentem vim & mi-
ram varietatem, qui Characteribus literarum in linguâ vet. Pers. responde-
rent procudi jussit Hydius, de quibus ipse hâc scribit — "Typi metallici
"literarum ad exprimendam linguam veterum Persarum cum toto eo-
"rum apparatu scilicet notarum orthographicarum in propriis capsis
"amplisque pyxidibus dispositi, adjecto eorum supplemento ad ducenta
"viginti quatuor librarum pondo aut amplius computari possunt." Hanc
typorum

typorum seriem cum apparatu suo omni in rei Literariæ usus publicos coëmit Anna Regina Clementissima, in Bibliothecâ Regiâ reponendam : unde cum librariâ supellectile omni Georgius II^{us} transtulit Musæo Britannico donatam. Ex his, quæ jam sunt dicta, facilè intelligas quam magnis & ingenii & laboris, imò & pecuniæ impensis opus tale tantumque fuerit absolutum, cui simile aut secundum in genere suo nulla protulerunt sæcula. Jure mireris tum hinc Editoris indefessi constantiam & sedulitatem, & illum animi ardorem qui sine mercedis spe tantos labores exhauserit, tum illinc hominum etiam literatorum sive fastidiosam negligentiam, sive invidiam & vecordiam, qui hunc eruditionis immensæ thesaurum adeò non sunt admirati ut etiam despectui haberent, gemmam hanc Orientalem, quâ nihil reperitur pretiosius, evilesce passi & prorsus pro nihilo æstimari. At quonam reipublicæ literariæ fieri dicam, id quod contigisse video ut ingenii procacis lusus, historiæ fabulosæ, & id genus levès ineptiæ omnium ferè in manibus oculisque, atque animo versentur, hoc interim curiosum Antiquitatis venerandæ monumentum, & pondere & dignitate præstantissimum, tandiù neglectum & penè incognitum jacuerit. Verùm aliquandò tandem magis magnificè de eo posteri senserunt. Et præcipuè hâc in parte meritò à nobis laudatur Academia Oxoniensis, quæ operis desiderati, cui raritas ipsa & pretium uberius & decus arrogavit, auspiciis celeberrimi Professoris Thomæ Hunt, accurante Revdo. G. Costard, viro linguarum Orientalium peritissimo, editionem novam & quidem splendidam adornari curavit. Haud equidem necesse habeo de eo in hoc historiæ nostræ decursu plura dicere : hæc Lector ipse melius sibi tradet ; imo illius laudes satis præclaras ostendit Biographia Britannica, quæ epitomen accuratam & Scriptoris simul defensionem exhibet invidiâ planè & censurâ majorem. Vereor profectò, benigne Lector, ne patientiâ videar abuti tuâ qui in Causâ tam futili Hydii defensionem tam operosam susceperim. Scias adeò id me sedulò facere hominis malevoli injuriis laceffitum, qui, in Acad. Bell. Lett. tom. xxv, xxvi. prolixâ dissertatione Hydio temerè litem intendit quoquo modo criminationibus objectis famam imminuere cupiens. Liceat itaque pauca quædam reponere responsa potius quam maledicta. Imprimis, cum de religione veterum.

veterum Persarum Scriptoribus Græcis potius quam Persis fidem habeat sciat se hac in parte non tam Hydii quam Clementis Alexandrini sententiam impugnare cuius verba citare libet. Λογ. Προτρεπ. πρὸς Ἕλληνας. — Περσῶν δὲ οἱ Μαζοὶ, τὸ πῦρ τέτιμηκασι, καὶ τῶν τὴν Ἀσίαν κατοικούντων πολλοὶ πρὸς δὲ, καὶ Μακεδόνες, ὡς Φησὶ Διογένης ἐν πρώτῳ Περσικῶν. Τί μοι Σαυρομάτας καταλεγειν, οὓς Νυμφόδαρος ἐν Νομιμοῖς Βαρβαρικοῖς, τὸ πῦρ σέβειν ἰστέρι· ἢ τοὺς Πέρσας, καὶ τὰς Μηδὰς, καὶ τοὺς Μαγὰς; Ἰκεῖν ἐν ὑπαιθρῷ τούτους ὁ Δινῶν λέγει, ΘΕΩΝ ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΜΟΝΑ ΤΟ ΠΥΡ καὶ ὕδωρ νομίζοντας. — ΑΓΑΛΜΑΤΑ μὲν θεῶν οὐ ξύλα καὶ λίθες ὑπειληφασιν, ὥσπερ Ἕλληνες· εἰδὲ μὲν ἰεῖδας καὶ ἰχθυομορφὰς καὶ θάλασσαν Αἰγυπτίους· ἀλλὰ πῦρ τε καὶ ὕδωρ, ὡς Φιλοσοφοί. — 2. quod ad Argumenta ex Isaiâ, C. 45. objecta attinet, audiat Clarissimum Houbigantum interpretem sententiæ nostræ adstipulantem “ Ut tu cognoscas me esse
“ Dominum Deum Israel, qui tuo te nomine vocavi. Ego te vocavi no-
“ mine tuo, propter servum meum Jacob & Israel quem elegi: ego te
“ ornabo, antequam tu me cognoscas. Ego Dominus, nec præter me
“ alius est; Ego Deus prius accingam te quam tu me cognoscas. Eò ut
“ notum sit ab Oriente Sole usque ad Occidentem, præter me non esse
“ alium; Ego Dominus, nec alius est super. Formans lucem, creans-
“ que tenebras, faciens secundas res, generansque adversas; Ego Domi-
“ nus omnia hæc faciens.” — Ita vertit hunc locum Cl. Houbigant. Unde obiter constat vel Cyrum vel ignem reverâ coluisse, vel plures agnovisse Deos? 3. Hâc porrò in causâ testem advocamus doctissimum Alphabeti Tibetani auctorem, haud ita pridem Romæ editi, hominem Pontificiis partibus fatis addictum. Ille adeò Hydii nostri sententiam secutus hæc habet. “ Habemus inter cætera Dialogos à P. P. Capucinis non ita diù
“ ante Indostanicâ linguâ conscriptos, in quibus Christianus homo cum
“ Indo Gentili disputans plura ei objicit ex VEDAM deprompta, ut erran-
“ tem Ethnicum ab Idolorum superstitione ad unius, verique Dei cultum
“ adducat. Eà nimirum sunt antiquissimæ religionis vestigia, quam ante
“ susceptæ Idololatriæ tempora purè castèque Indos coluisse eruditi plures
“ existimarunt.” Alphas. Tibet. à Fr. Aug. Ant. Georgio, p. 94. Postremò siquidem Græcos cum Persis unâ conciliare audeat, ex Guignefio, homine linguarum & consuetudinum Orientalium peritissimo, æquita-
tem

tem discat & modestiam, qui Hydii dogmata ita moderatur & accommodat ut etiam laudet & confirmet. †

Interim Hydus noster rei Persicæ ita operam dedit ut tamen nihil Orientalium à se alienum putaret, sed potius ut in omnibus versaretur. Jamdiu præclara quædam in diverso genere fuerat meditatus. Antonius à Wood, Polyhistor ille Oxoniensis, inter cætera de eo *απομνημονεύματα* hoc quoque memorat, viz. circiter 1694. fuisse illi in promptu prælo destinatum ‡ Historiæ Ægypti naturalis curiosæ de Animalibus & Plantis &c. Compendium Arabicè & Latinè cum Iconibus & Notis. Illius certè in hâc parte fama longè latèque increbuit : Illum his in rebus dubiis ut plurimum & obscuris ducem & arbitrum Literati consulebant — inde adeò frequens cum iis Epistolarum commercium. Eo nimirum tempore grande quiddam opus, magnitudine ferè laborans suâ, Churchillus ille celebris Bibliopola moliebatur cui titulus syntagma Itinerariorum, quod cum historiæ universalis speciem præ se ferret, e Literato grege multorum ingenia exercuit. Operis hujusce particeps & adjutor aderat Humphr. ille Wanleius, Bibliothecæ Hansloanianæ Custos. Is cum in Ægyptiacis & Arabicis enarrandis versaretur, nihil potius habuit, quam ut Hydium, quo usus est amicissimo, Consultor per literas adiret, illum in regione hâc incognitâ viæ ducem secuturus. Quæ consulenti respondit Hydus Epistola hæc inferius indicabit, quam Lectori haud ingratam fore confido, cum & pleraque admiratione digna contineat, & quod Hydio

† Monf. Hyde, trop prévenu en faveur des Ecrivains Orientaux & du sujet sur lequel il travailloit, nous représente ces Mages tout autrement qu'ils sont peints dans les Auteurs Grecs qui avoient voyagé dans la Perse & vecu longtems avec les Persans. Il faudroit distinguer, pour parvenir à concilier deux Sentimens si opposés, la religion Persanne en deux branches, l'une adoptée par les Philosophes, l'autre par le peuple. «C'est ainsi que la religion des Indes à été formée; les Samanéens ou LES SAGES N'ADOROIENT QU'UN SEUL DIEU: les peuples avoit une quantité prodigieuse de Divinités. En admettant cette distinction, les Ecrivains Grecs nous auront représenté la religion Persanne telle qu'ils la voyoient parmi le peuple. Les Mages d'aujourd'hui nous montrent celle des Philosophes, & une reforme de celle du peuple. Histoire des Hunnes, Tom. II. p. 376.

‡ Siquidem hæc Interpretatio prorsus interciderit, quod sanè vereor cum illius vestigia nulla reperiantur, est sanè quod doleamus; verum hâc in parte aliquid solatii percipiet respubl. literaria cum sciat eundem librum Arabicum à doctissimo Professore Hunt latinâ interpretatione notisque illustratum esse.

maximè

maximè honori est, animi verè magni literis in omni genere promovendis unicè devoti documentum singulare exhibeat. Epistolam hanc in Musæo Britannico asservatam humanissimè mecum communicavit Revd. T. Birch ὁ μαχαριτης —

1701 June 15 Oxon.

Mr. WANLEY,

THE Author Abdollatiph lived about 500 years ago, born at Bigdad, but lived in Egypt, where he practiced Physick, and wrote several Books, as I have accidentally found, though its like he may have written others which I do not know. This present book he wrote first in a larger form, which I never saw, and containing the natural History, both according to his own personal knowledge, and according to the relations of others, but that larger work he afterwards epitomised into the form I now have it, called *Ægypti Historia naturalis & curiosa*, and being a Physician it enabled him to prosecute that subject more effectually than an ordinary historian. He begins with the situation of Egypt, and goes on to an account of some of the chiefest of their plants and Animals, the Cataracts and the nature and history of the Nile, and its overflowing nicely and critically handled. He further gives an account of their ovens, and hatching of Chickens, and of their diet; of their shipping; of their buildings; of their Idolatry and Images in his time remaining; and of the Sphinx and some other things.

When I had thoughts of printing the book in Arabic and Latin, I computed it would be about 30 Sheets besides some additional, so that in Latin only it may be about 16 or 18 sheets. The Author was never known in this part of the world, and therefore, I do not wonder that your Friends never heard of him. If it be printed (though only in Latin) it must be at Oxford both for my supervising it, and for some names and words which must be printed in the Arabic and Coptick Languages. I cannot tell how to drive any bargain about the price, but must leave it to their generosity, when they see it printed, and so can be then able to

to judge of it themselves. The translating the book took me up the best part of a year; and the correcting at the press, and adding some notes, will be the best part of another year, and therefore I am disposed rather to burn it, than throw away any more time about it, being desirous to spend the little remainder of my time upon some biblical notes, comprehending therein the history of the Kings of Persia so far as they are concerned in scripture, or perhaps the end of the Empire; and this, I think, will be work enough for me, if I had more time than I can justly hope for. I do not fully understand the nature and quality of the work intended by your friends, but if it is to consist of Journals and Voyages Dr. Cox in Aldersgate street hath collected curious things about Tartary, and if you desire it I will give you a letter to him; also the longitude and latitude of some of their chief cities, I can give you out of Eastern Authors.

There was 200 or 300 hundred years ago, Schildberger, a German, who travelled into Great Tartary, and wrote a Journal, which I have seen quoted, and is (as I believe) extant in some Libraries in Germany. There was also one Johannes de plano Carpini, about 400 years ago, sent by the Pope into Tartary, and the copy of his Journal in bad Latin, is now in the hands of Dr. Hanns, newly married to the widow Bull. A little after that time, a King of France sent one Guil. de Rubruquius, on the same Embassy, to the Great Cam of Tartary. I have seen quotations out of his Journals which I believe is extant in some Libraries in France or Germany, for in German Authors I saw the said quotations. If I knew the nature of the work you intend, perhaps I might say more to it, having gone thus far in the dark.

Ex his potius quam ex oratione nostrâ intelliges, qualis ille quantusque in republicâ literariâ vir fuerit. Miraberis vitam ad extremum usque sibi constantem, studiis severioribus semper occupatam, senectute demum ingravescente & laboribus perpetuis confectam; et in ultimis curriculi spatiis non sine laude exercitatam — tandem aliquando cum vires sibi debilitari sentiret Apr. 9. 1701. Proto-Bibliothecarii Bodleiani officio se abdicavit.

vit. Anno dein insequente Feb. 18 morbo consumptus animam efflavit. Ann. Ætat. 67. in Ecclesiâ de Hamburgo prope Oxon. sepultus jacet, Elogio planè nullo, Epitaphio nullo decoratus — at vero Elogii vicem suppleat hoc Relandi de illo testimonium honorificum. Vide dissert. 8. de vet. Ling. Pers. p. 265, “ Harum Literarum Persicarum ingens decus
 “ & magno linguarum Orientalium damno nuper Orbi ereptus est &
 “ mihi Thomas Hyde, ad cujus manes hoc προσφώνημα mihi animus sæpè
 “ suggerit :

“ Ergone te vidi tantum ? nec avara Relando

“ Tempus amicitiae fata dedere meae ?”

Hæc de Hydio vir in hoc laudis genere præstantissimus.

Mihi quidem Hydii vitam omnem recolenti nullâ magis in re orationem exultare & triumphare cupio quàm in illius laudibus pro merito prædicandis. Verum enimvero hoc non opis est nostræ: veracem narrationem historicam omni verborum apparatu potiore censeo. En ergo, pro oratione operum quæ moliebatur, Catalogum ab Antonio à Wood sic descriptum —

II. Chinnuch, חִנּוּךְ seu Catechismus Ecclesiæ Anglicanæ Hebraicè versus cum notis. 8vo.

Ex favore reverendi Viri Henrici Bowles Downing hoc opusculum Cl. Hydii possideo, cujus prima tantum pagina excusa est. Sed tamen uti spero me aliquando opportunitatem nacturum, quâ totam Liturgiam emittere queam, tunc id opus cum doctis quibusdam notis ibidem inseram.

Haud alienum à nostro proposito videtur hîc observare Liturgiam Anglicanam in cunctas ferè linguas exceptâ solum Hebraicâ, conversam fuisse. Talis verò interpretatio magno foret usui eam linguam addiscen-
 tibus. Si igitur alterutra nostrarum Academiarum, aliufve bonarum literarum Patronus in votis habeat talem interpretationem, palam fieri, hanc Ego nitidè scriptam, ac Hebraicè haud negligenter versam, eis sup-
 peditare possum.

III. Grammatica pro linguâ Persicâ. 4to.

IV. Lexicon Persico-Latinum. 4to. crassiori.

V. Lexicon Turcico-Latinum. 4to. crassiori.

VI. Nomenclator Mogolo-Tataricum, cum Grammaticâ ejusdem linguæ.

VII.

VII. Dissertatio de Tataria, item Historia Chartiludii; necnon dissertatio de Numerorum notis earundemque origine & combinandi ratione, doctrina nova. 8vo.

VIII. Curiosa Chinensia & Selanensia. 8vo.

IX. Historia Gemmarum Arabicè & Latinè, cum notis. 8vo.

X. Historia Tamerlanis Arabicè, Persicè & Latinè, cum notis. Fol.

XI. Liber Bustân Persicè & Latinè, cum notis. Liber elegantissimus, auctore Sjeieh Saadi. 4to.

XII. Divini Poetæ Haphîz opus Persicè & Latinè, cum notis. Fol. Hujus Operis Specimen, unâ cum specimine historiæ Timûri Arabicè, Persicè ac Latinè, ab eruditissimo viro Jacobo Merrick accepi, & huic Syntagmati, utpote dignum cæteris inseri, adjicere visum est.

XIII. Abulphedæ Geographia, Arabicè & Latinè, cum notis. 4to.

XIV. Liber Bahâristân, eloquentissimo Stylo conscriptus, meri ingenii Specimina continens: librum Gulistân æquans si non superans, Persicè & Latinè, cum notis. 4to.

XV. Maimonidis liber More Nevochim, transcriptus ex characteribus Hebraicis, quibus à Maimonide scriptus est, in proprios Arabicos cum novâ interpretatione & notis, Arabicè & Latinè. 4to. majore & crassiori.

Specimen hujus operis in hoc Syntagmate Lector eruditus videre queat.

XVI. Historia Regum Persiæ ex ipsorum monumentis & auctoribus extracta. 4to.

XVII. Annotationes in difficiliora loca Biblica ex libris Orientalibus desumptæ. 4to. crassiori.

XVIII. Periplus Marium Mediterranii & Archipelagi, Turcicè & Latinè, cum circulo ventorum in variis linguis, Arabicâ, Persicâ, Chinensi, &c. 8vo.

XIX. Zoroastris Perso-Medi Opera omnia Mathematico-Medico-Physico-Theologica, Persicè & Latinè. Fol.

XX. Liber Erdaviraph-name, Persicè & Latinè. 4to.

XXI. Lexicon Hebraicum emendatum ex MSS. Lexicis Rabbi Pirchon. R. Jonæ, & R. Jesaïæ; atque ex collatione cum linguis Arabicâ & Persicâ, & aliis linguis Orientalibus. 4to.

XXII. Cælum Orientale Arabico-Persicum, atque Occidentale Græco-Latinum,

Latinum, unâ cum Saphii Figurationibus Stellarum duplici situ, prout in cœlo, & prout in Globo apparent; cum earum nominibus secundum harum Gentium doctrinam. 4to.

XXIII. Commentarius in Pentateuchum Arabicè, auctore Mansûr, Syro-Arabe, ex scripturâ Gershami in Arabicam transcriptus & Latinitate donatus. 4to.

XXIV. Urbium Armeniæ Nomenclatura ex eorum Geographicâ excerpta &c.

XXV. Varia Chinenſia, ſcilicet eorum Idololatria, Opiniones de Deo & de Paradiso, atque de Gehennâ; & de Gradibus, & modis Supplicii: de eorum eruditione & libris & chartâ; & de arte Typographicâ, antiquitate &c. &c. omnia excerpta ex ore & Scriptis nativi Chinenſis Xin-fo-cun. 8vo.

XXVI. Varia Selanenſia, ubi Inſulæ Selan, vulgo Batavis Ceylon, hiſtorica quædam, & vocabularium, genuinis eorum characteribus exaratum, cum eorum Alphabeto, aliisque rebus. 8vo.

De variis diverſarum Gentium Orientalium characteribus conſulat Lector eruditus Tabulas æneas ad finem hujus Operis adjectas.

XXVII. Bantamenſe Alphabetum à Legato ſcriptum cum literarum poteſtate, & numerorum notis. 8vo.

XXVIII. Notæ Arithmeticæ variarum gentium, ubi talium notarum origo & combinandi ratio docetur. 8vo.

XXIX. Dialogi Arabico-Perſico-Turcici, Latine verſi. 8vo.

XXX. Liber de Turcarum opinionibus in rebus religioſis, Turcicè & Latine. 8vo.

XXXI. Utilia menſalia, ſcilicet quod in converſatione convivali decorum eſt. Arabicè & Latine. 8vo.

XXXII. Rivolæ Lexicon Armenicum cum linguis Orientalibus, ſcilicet Arabicâ, Perſicâ, & Turcicâ, collatum & in margine notatum. 4to.

De hoc libro ſatis ſupra diſſerui.

XXXIII. Evangelium Lucæ & Acta Apoſtolorum linguâ & characterè Malaico. 4to.

EN! admirabile laudum genere diverſo compendium,

EPITAPHIO & Elogio omni honorificentius.

جداول مواضع ثوابت در طول و عرض که برصند یافته است
الغ بیگ بن شاهرخ بن قیهور،

S I V E

T A B U L Æ

LONG. AC LAT. STELLARUM FIXARUM,

EX OBSERVATIONE

ULUGH BEIGHI,

TAMERLANIS Magni Nepotis, Regionum ultra
citrâque *GŶIHUM*, i. *Oxum*, Principis po-
tentissimi.

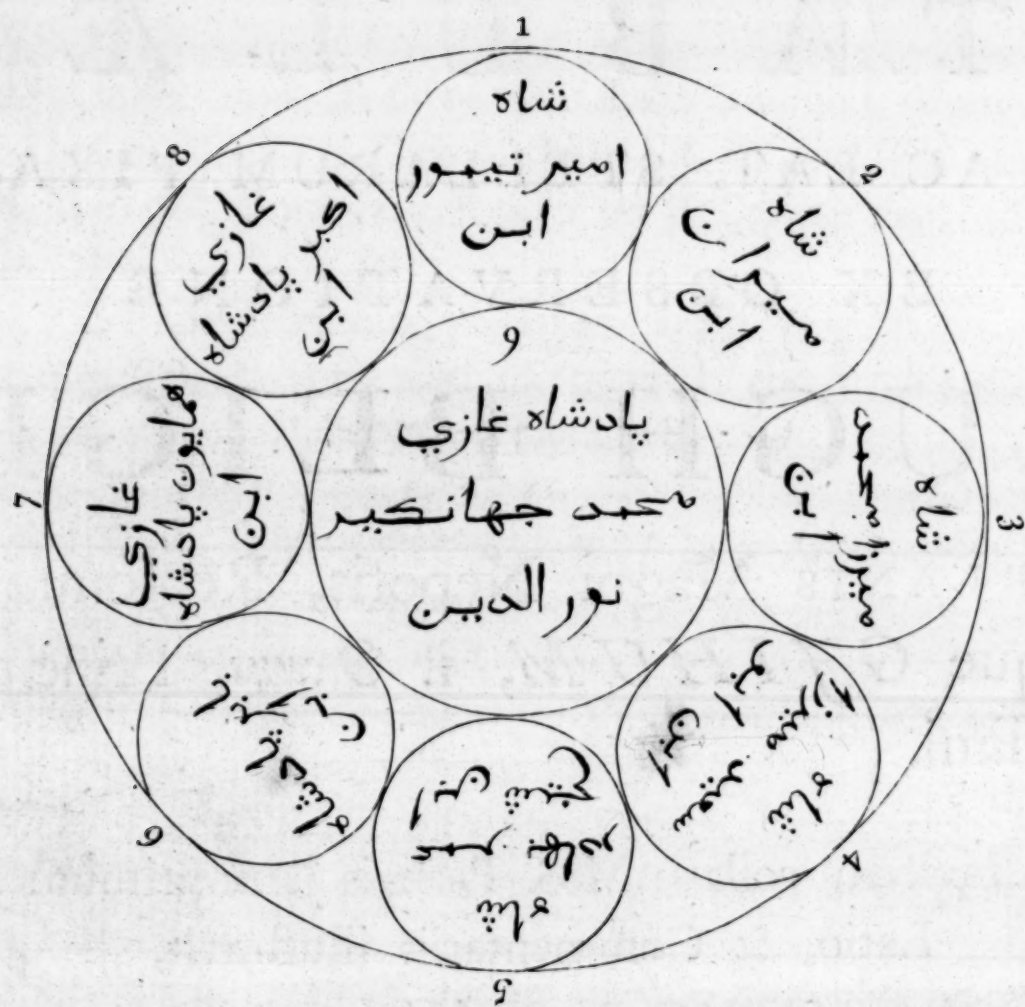
Ex tribus invicem collatis MSS. Perficis jam primùm Luce ac
Latio, & Commentariis illustravit,

THOMAS HYDE A. M. è Coll. Reginæ Oxon.

In Calce Libri accesserunt *MOHAMMEDIS TIZINI*

TABULÆ Declinationum & rectarum Ascensionum.

Additur demum ELENCHUS Nominum Stellarum.

F. Perry Sculp.

Hujus Sigilli Lectio & Explicatio in quintâ Præfationis
paginâ habetur.

ILLUSTRISSIMO
AC HONORATISSIMO DOMINO,
DOMINO
EDVARDO HYDE
COMITI DE CLARENDON,
VICE-COMITI DE CORNBURY,
BARONI DE HINDON,
SUMMO
TOTIUS ANGLIÆ
CANCELLARIO,
ET
CANCELLARIO ACAD.
OXONIENSIS,
NECNON
SACRÆ MAJESTATI REGIÆ
A SECRETIORIBUS CONSILIIS.

I L L U S T R I S S I M E

D O M I N E,

QUO tempore hunc Libellum Illustri Tuo Nomine inscribendum decreveram, totus equidem Sollicitudine ac Lætitiâ adfectus videbar, ne fortè, dum benè merendi studium testatum facere satagebam, re aliquâ levioris momenti graviora Tua Negotia interpellando, intempestivum quiddam atque ingratum præstarem. Rursus verò, dum Paternam Tuam sæpiùs mihi perspectam Benignitatem ac Munificentiam, eâmq̃ quâ Literas earûmq̃ amantes semper prosecutus es Benevolentiam, attentâ mente recolebam, id mihi minus audaci ingentes dedit animos, quibus, quasi Panopliâ munitus, ad Favoris Tui Limen præstolor, hoc levidense, cùm ampliori reddendo sim impar, oblaturus Munusculum; Libellum sc. qui Tuam ambit Tutelam: de quâ etiam consequendâ nullus dubitat, idque propter insignem illum quem in Fronte gerit Authorem, nempe ULUGH BEIGHUM, reverà quidem,
prout

EPISTOLA DEDICATORIA.

prout Nomen sonat, *Magnum Principem*, sublimi stemmate
prognatum, & amplissimarum Regionum ultra citràque Oxum,
Regem potentissimum. Antiquâ enim Tataricorum Principum
prosapia oriundus, Patrem SHAHRUCHUM habuit, & Avum
TIMURUM (quem TAMERLANEM dicimus,) utroque Reges
Augustissimos; quorum ipse tam Regnis ditissimus quàm Vir-
tutibus ornatissimus Hæres evasit. Sed nec minùs Eruditione
Clarus quàm Natalibus illustris a magni nominis Authoribus
subindè perhibetur; nam à tempore ALEXANDRI MAGNI ad
suum usque seculum, omnes Orientis Principes Disciplinis ac
Scientiis, præsertim Mathematicis, eum planè superâsse tradunt.
Hic autem Literarum Heros in peregrinum Orbem fortè illap-
sus, & meâ operâ Romanam linguam edoctus, quò se recipere
posset circumspiciens, neminem Pietate, Doctrinâ, Justitiâ, Pru-
dentiâ, omnibusque Heroïci animi Virtutibus Te ornatorem
invenire potuit. Ad Te itaque, tanquam ad tutissimum Asy-
lum, confugit, ubi sub Nobilissimâ Tuæ Clementiæ Umbrâ
omni cum felicitate perennare gestit. Ego interim qui huic
me Interpretem præstiti, atque è Perfide in Latium deduxi,
sedulam impendi operam, ut quàm fieri posset ornatissimus ad
manus Tuas perveniret: quamobrem ex *Græcorum, Hebræo-*
rum,

EPISTOLA DEDICATORIA.

rum, Persarum, Arabum, Turcarum, ac Syrorum Monumentis,
quantum pateretur temporis angustia, ea, quæ tanto Authori
illuſtrando accommoda videbantur, deprompsi; et, quod à ne-
mine hætenùs, abſit invidia verbo, fatis feliciter tentatum eſt,
Arabica Stellarum Nomina, quæ vitioſè paſſim leguntur, ad in-
tegritatem redeſſi. Quod in votis ſupereſt, hoc unum precor,
ut ſerenâ Fronte, Oculóque Benigno, digneris hanc Opellam
intueri, quam in perpetuum Obſervantiæ ac Obſequii Testimo-
nium ſubmiſſè offert

Illuſtriſſimi Nominis Tui

*Oxonii, Dat. ex Bibliothecâ
Bodleianâ, XIV. Calendas
Maii, 1665.*

Cultor Devotiſſimus

THOMAS HYDE.

BENEVOLO LECTORI

X A I P E I N.

Sequentium Tabularum Author Ulugh Beigh, Princeps longè illustrissimus fuit & Monarcha potentissimus, ortum ducens à Patre Shahrûcho, & Avo Timûro, ex Mogulensibus Tataris Indorum Imperatore abbinc undecimo. At prius quàm de Authore nostro præfari aggrediar, nec ab hujus instituti ratione alienum, spero, nec Lectori ingratum judicabitur, si de Avo ipsius, Timûro, Principe ac Duce strenuissimo, cujus fama totum terrarum orbem olim implevit, *ὡς ἐν παρόδῳ* pauca è multis prælibata fuerint: Siquidem & hoc modo hujus Authoris existimationi, ut par erat, consulendum duxi. Etsi enim ipse suis virtutibus ornatus satis ac quasi stellatus fulgeat, illi tamen ex Majorum claritate luminis auctarium exoriri potest; nam à Parentibus emicans, tanquam à corpore Solari, Nobilitatis jubar, proprio Filiorum ac Nepotum splendore novum splendorem superaddit. Timûrus igitur in libro ظفر نامه Zepher Nâme, i. Victoriarum Libro, ipsius sc. *Historiâ Persicè*, natus dicitur شهبان هفصد و سی و شش موافق سجقان دیل که اغار دور سالهای مغول Nocte feriæ tertiæ (i. diei Martis) 25 mensis Sha'bân, anno Hegjræ 736 (X^{ti} 1335) qui respondet anno Muris, ubi incipit periodus annorum Mogulensium; extra præcinctum amœnissimæ urbis Cesh. Et idem tempus notatur in Cbronico cujus Author est Sherph-eddîn Jezdiensis. Referente Arabshahide, primâ aurâ æthereâ vescebatur in pago Chogja Bulghâr, (in codice impresso legitur ایلغار Ilghâr,) ex ditione urbis Cesh, in regno Mawaralnâhræ. At Chondemîr dicit eum juvenile tempus transgisse extra (i. propè) præcinctum urbis Cesh; sed natum asserit extra urbem Sabzvâr, quæ est in regno Chorasânæ, juxta Ulugh Beighi ac Nafireddîni Tabulas Geographicas, sita ad Long. 91, & Lat. 36 graduum, in Climate quarto. Urbs Cesh longitudinem habet à littore Maris Atlantici (sic enim

10 gradibus

10 gradibus minùs quàm ab Insulis Fortunatis numerant Orientales) 99 gradus cum 30 minutis, & Lat. ab Æquatore 39 grad. cum 30 minutis. Hic autem monendus est Lector, quòd per Mogulenses intelligitur gens Tatarorum, qui communi nomine vocantur Mogûl, eâdem sc. appellatione quâ vocatur Imperator Indiæ Orientalis, propterea quòd à Timûri filio tertio, Mirân-Shâh, originem ducat. Habent Mogulenses periodum 12 annorum, quâ peractâ, ab eâdem rursus incipiunt. Hique anni à 12 animalibus denominantur: ut, 1. Mus. 2. Bos. 3. Pardus. 4. Lepus. 5. Crocodilus. 6. Serpens. 7. Equus. 8. Ovis. 9. Simia. 10. Gallina. 11. Canis. 12. Porcus. Qualis autem erat in tempore quo natus est Timûr cælorum facies & positura, memoriæ proditum est in dicto libro Zepher Nâme, این ولادت پر سعادت بطالع برج جدی اتفاق افتاد که صاحبش که رحل باشد بحسب تسویتی در دهم بود و بحسب برجیتی در یازدهم و در اعظم در وند رابع و رحل شرف خویش با عطارد و مشتری یا مریخ در پنجم طالع و سعد اصغر که درین طالع خجسته هم صاحب عاشر است و هم صاحب خامس و رحل شرف خویش که سیم طالع است در شانزدهم درجه و قمر در چهاردهم درجه همان برج بوده است Nativitas ista, felicitatis plena, contigit ascendente Capricorno, cujus Dominus, qui erat Saturnus, juxta computum æqualem, erat in decimâ; at juxta computum Signalem, (i. per Signa,) in undecima: porrò Luminare majus erat in Cardine quarto, in loco exaltationis suæ, cum Mercurio & Jove, aut Marte in Horoscopo quinto: & Fortuna minor, quæ in hoc Horoscopo faustissimo est tam Domina decimæ quàm Domina quintæ, erat in loco exaltationis suæ, qui est Horoscopus tertius, in gradu decimo sexto, & Luna in gradu decimo quarto ejusdem Signi.

در احکام هفت اختر آمد بدید

که دنیا بدو دان خواهد دلید

Consentientibus 7 Planetarum arbitriis ortus est

Ille cui Mundus suas claves traditurus erat.

ليلة ولد Arabshahides circa nativitatem ejus mira quædam accidisse narrat
كان شيا شبيهة الخونة ترای طایرا في عنان الجو ثم سقط الي الغضاء البدو
ثم ادبت علي الارض اندشر و طایر منه مثل الجمر و الشرر و تراکم حتي ملا
البدو و الحضر و قيل لما سقط الي الارض ذلك السقيط كان كغاة مملوطين
In nocte nativitatis ejus quiddam instar galeæ visum est per
habe-

habenas† aëris pervolare; & tandem in campo aperto decidens super terram, in partes diffiliit, seque diffudit, & prunæ ac scintillæ inde emicantes avolabant, & ita acervatim conglomerabantur, ut totum tam desertum quàm habitatum impleverint. Et quando in terram decidit *πύρρα* istud, ambæ ejus manus repertæ sunt cruore plenæ. *Quid hoc portentum significaret, Divinis convocatis, varii varia conjiciebant, & omnes futuri ingenii & conditionis præsagium esse judicabant.*

De origine ejus varia ac longè inter se dissentientia traduntur: quidam enim origine obscurum, sed tamen strenuum fuisse asserunt; & dum furaretur pecudem, à pastore quodam sagittâ transfixum, unde dictus est تیمور لنگ Timûr-lèng, i. Timûr-claudus; hinc nostratibus corruptè Tamerlanes. Ex assertoribus hujus opinionis est Hâphiz Ibn Hâgjar. Ea autem claudicatio ex accepto in prælio vulnere accidit. Plerique enim authores, iique optimi, nobilem fuisse ac principum stemmate ortum tradunt; sicque Abu Mohammed Mustapha, qui à rebus conditis ad medium superioris seculi deduxit historiam, وكان أبوه Fuitque pater ejus magni famulitii inter populares suos. Et Ahmed Ibn Arabshâh in historiâ Timûri Arabicè typis impressâ, post varias de ipsius origine opiniones recensitas, sic pergit, والاصح ان أباه Sanior verò sententia est, ejus patrem fuisse Taragâi pridem memoratum, qui fuit è proceribus Principis Hosein. Et mox subdit, Originaliter ab eo juncta est Timûri cognatio cum Gjenghizchân. Glossator in margine cod. MS^{ti}. particulariùs adhuc agit, his verbis, وقيل انه يتصل بجنكيز. Dicitur quòd cognatione junctus est cum Gjenghîzo in patre quarto, fuit autem Timuri pater octavus. Et Ahmed Ibn Joseph dicit يتصل بجنكيزخان من جهة النساء Cognatione junctus fuit cum Gjenghizchân à parte mulierum; nam per patrem quartum, intelligi videtur Timuri Abavus, qui fortè Gjenghizi Proneptem vel Abneptem duxerit, adeò ut Timûrus per octo Gradus à Gjenghîzo descenderit. Arabshahides monet Arabes aliquando mutare nomen تیمور Timûr in تمور Temûr: unde (quia د Dâl & ت Te sunt facilè commutabiles, & دمور demûr vel تمور temûr, الحدين ابن ترغاي ابن ابغاي appellari eum contigit) Turcicè ferrum significat) appellari eum contigit الحدين ابن ترغاي ابن ابغاي AlHadîd filius Taragâi filii Abgâi. Et Hadîd Arabicè ferrum denotat. In

† Melius fortassè nubes.

plerisque Orientalium historiis duo ei epitheta tribuuntur: horum alterum est
 Ghurghân, de cujus ratione audiatur suprâ laudatus Ahmed Ibn Arab-
 shâsh, ولما استولى تيمور علي ماوراءالنهر وفاق الاقران وتزوج بنات الملوك
 فزادوه في القابه كوركمان وهو بلغة المغول الختن لكونه صاهر
 Timûr autem præfectus est Mawaralnâhræ, &
 fociis suis præluxit: porro matrimonium inivit cum filiabus regum, ideoque
 addiderunt ei inter cætera ejus cognomina, Ghurghân, i. in idiomate Mogu-
 lenfi, gener; eo quod congener factus est (i. affinitatem contraxit cum) re-
 gibus, & cum ipsis habitavit. Sic enim legitur in codice fidâ manu exarato, ubi
 editio impressa, ut sæpè, mendis laborat. Alterum epitheton est صاحب قران
 Sâhib Kirân, quod non nisi ab Historicis Persicis ei tribui solet. Sâhib signifi-
 cat dominum vel possessorem: & Kirân (fidem faciente Ecteri) est idem quod
 daulat, i. fortuna, victoria, & potentia vel imperium: adeò ut Sâhib
 Kirân nihil aliud quàm dominum potentiæ, vel præpotentem aut imperato-
 rem denotet. Nec quidem immeritò tali epitheto insignitus est, vix enim citius
 ætate adultus, quàm bellicâ virtute clarus evasit; ingentes in Oriente strages edi-
 dit; cum Turcis, Chinensibus, &c. commissis præliis victoriæ palmam semper repor-
 tavit, & æternam nominis sui famam posteris celebrandam reliquit. Apud Arab-
 shahidem maximus justitiæ cultor ac veritatis amator perhibetur, mendacium
 exosus: ideoque symbolum annulo ejus signatorio insculptum fuit Persicè راستي
 râsti resti, i. e. verax es, liberaris: dum. sc. veritatem ac sinceritatem
 colis, saluus ac incolumis evadis. Symbolum numismatis ejus impressum, quod
 & ipsius jumentis etiam semper inustum, fuerunt tres annuli vel circelli hoc
 modo Ille tandem, post subjugatos sibi Persas, Turcas, Indos, Chinen-
 ses, &c. anno ab Hegjrâ octingentesimo octavo, gravissimo morbo laborans fato
 cessit, idque ex sententiâ Daulatshâhi, qui ipsi tribuit annos 72, هفتاد و دو
 annos 72 cum uno mense & tredecim
 diebus in vivis extitit. At Chondemîr uno minùs anno vixisse asserit, هفتاد
 و یک سال و یک ماه و سیزده روز عمر یافت
 زدن کادی حضرت صاحب قران هفتاد و یک سال بود و زمان سلطنتش
 tempus vitæ domini Sâhib Kirâni fuit
 annorum 71, & tempus imperii ejus fere 36 annorum. Sicque tetraſtichon
 illud quod apud Historiographorum vulgus circumfertur,

tus, felix Εὐτυχής. *Sheich* est senex, dominus. *Mirân-Shâh* est Principum Rex. *Omer* reddi potest longævus. At nominis *Bâber* interpretatio fortassis petenda est ex linguâ Mogulensi, spontè enim non fluit ex lingua Persica; nisi fortè quodammodo convenire videatur cum *ببر* Babur, i. consilium, gubernatio, quasi consiliarium vel gubernatorem dicas: Linguâ Tarnatensi viri eximii vocantur Bobaro: Vel *ببر* Babr est animal, leonis instar, ferocissimum ac robustissimum; quasi fortem ac ferocem fuisse credamus: vel tandem *بانبر* Bâdber est Eurus, Subsolanus; si quid honoris sit cum vento comparari. Vix tamen sperare possum me veram hujus nominis rationem juxta primi impositoris mentem affecutum esse. In primo circello ejus typi quem exhibet Purchasius noster, legitur, *امیر تیمور صاحب قران* Emîr Timûr Sâhib Kirân, i. Princeps Timûr dominus potentiae: nam pro libitu cujusque Historiographi, diversa epitheta tam huic quàm aliis tribuuntur: aliquando appellatur *امیر تیمور کورکان* Emîr Timûr Ghurghân, quod (viz. vocabulum Ghurghân) interdum etiam filiis ejus ac nepotibus addi solet. In typo Purchasii, ordo à primo circello ad sinistram descendit, in nostro ad dextram: hæc tamen differentia parum refert. Secundus circellus congruit cum nostro. In tertio legitur *ابن سلطان محمد میرزا* Filii Sultân Mohammed Mirza. In quarto, *ابن سلطان ابو سعید* Filii Sultân Abu Sâid. In quinto, *ابن عمر شیخ میرزا* Filii Omer Sheich Mirza. In nono, *ابو المظفر نور الدین جهانگیر پادشاه غازی* Abulmuzâffer Nureddîn Gjibân-ghîr Padishâb Ghâzi, i. Pater victoriosi, lumen religionis, mundi captor, Imperator bellicosus. Et jam successionis seriem ad hoc usque tempus deducere, sequenti modo aggrediemur. Circa annum Hegjræ, 1014, Christi, 1605, huic Gjihân-Ghir dicatum reperimus librum Persicum dictum *پهر بهنگب بادئو لughât*, i. Institutio mirabilium dictorum: dicitur quoque *تواریخ جهانگیر شاہی* Tawârich Gjihan-Ghîr-Shâhi, i. epochæ regiae τὰ Gjihân-Ghîr. Iste liber 28 tractatibus, 660 capitibus, secundum ordinem Alphabeti, absolvitur. Continet simplicium medicinarum nomina 8224, eaque in tribus linguis, Persicâ, Arabicâ, & Indicâ, cum singularum medicinarum dosibus, virtutibus, &c. Estque epitome omnium Authorum quos amplissimæ regiones, Arabia, Irân, Turân, Græcia, Chorasân, Industân, &c. in hoc doctrinæ genere claros unquam produxerint. Dolendum verò quòd non nisi Præfationem possideamus. Author ejus videtur esse *ولی سرھندی* Valy Serhindi, & anno Hegj. 1024, Christi 1615, imperii ejus 10mo ei dicatum. Possideo Persicè historiam Timuri, cui titulus *ظفر نامہ* Zepher name. Deinde habemus Gjihân-ghîri nummum dictum *Rupîh cusum* in urbe Ahmed-Abâd, vulgo

vulgo Amadab, anno Hegj. 1027. Christi, 1617. in cujus alterâ facie est ipsius nomen cum titulis; in alterâ verò est imago Solis in signo cancri. Prætereà habemus nummum ejus cufum in urbe Surât, anno Hegj. 1034, Christi 1624, Imperii ejus 19to. Et probabiliter paulò post hoc tempus, mundo valedixit. Vento, ut fertur, sublatus est mense Oëtobri, anno Christi 1627, quo etiam anno Sultân Chorrem diademate regio ornatus, Regni Gubernacula suscepit. Habuit autem Gjihân-Ghîr quinque filios, quorum nomina hæc sunt. سلطان خسرو نور Sultân Chosrav Nûreddîn Mohammed Gjihân-Ghîr Aphitâb Serîr: Secundus fuit, شاه شاهان سلطان پرويز Shâh-Shahân Sultân Pervîz: tertius شاه جهان سلطان خورم Shâh Gjihân Sultân Chorrêm: quartus, سلطان شهر دار Sultân Shahriyâr: quintus, سلطان تخت Sultân Tacht. Nostratibus qui illic peregrinati sunt, vulgò sed malè appellantur, Sultan Cursero, Sultan Parueis, Sultan Corroon (vel Choram) Sultan Sharar, Sultan Taucht. Horum tertius Patri in Imperio successit: iste etiam, ut refert nostratium quidam qui ibi tunc temporis commoratus, reliquos fratres suos, idque cum successu, de medio tollere satagebat, ut ipse tandem certior paterni regni hæres evaderet. Et J. Albertus de Mandelflo, qui in Industân profectus est circa annum Christi 1638, dicit Shach Choram tunc temporis rerum potitum esse: perperam verò ait hunc esse Shach Gihani filium; namque nomina Shâh Gjihan & Sultân Chorrêm eandem ipsam personam denotant: hoc autem hinc esse videtur, quòd dum alii ipsa nomina, alii verò epitheta recensent, ex eadem personâ diversos homines efficiunt. Et iste Shâh Gjihân Sultân Chorrêm ad senilem ac ferè deliram ætatem, penè ad hoc usque tempus, sed in Castello Agriensi libertate privatus, vitam prorogavit. * Hujus est nummus sive Rupîh, qui cufus extat anno Hegj. 1063. Christi 1652. cujus altera pars inscripta est tritâ illâ formulâ seu Testimonio, ut vocant, quo recitando Mohammedani se Muslimos esse profitentur, لا اله الا الله محمد رسول الله La Ilâh illa llâh Moham-med Refûlu llâh, i. Non est Deus præter ipsum Deum, Mohammed est Legatus Dei. Altera pars inscribitur شاه جهان پادشاه غاري Shâh Gjihân Padishâh Ghâzi, i. Rex mundi, Imperator bellicosus. Ille autem justissimo vindictæ divinæ exemplo punitus, regno suo pulsus est, sicuti ipse antea fratres suos regno & vitâ simul exuerat: cùm enim incautè habenas partiti Imperii quatuor

* Hoc narrat libellus Anglicus, de Monarchis duobus, magno Mogul & Rege Gallia, Lud. XIII. editus anno 1676; dicitque Shâh Gjihân tunc esse in vivis, in castello Agriensi, anno ætatis suæ 36to.

suis filiis tanquam vicariis, ipso senescente, commisisset, illis inter se dissentientibus, filius tertius Avrengb Zîb (quem ita regnandi cupido inceperat) multis strophis ac technis usus, fratres ipsos & senem patrem ad angustias & carcerem tandem redegit. Pater regnavit usque ad annum Hegjræ 1069. Christi 1658, exclusivè: nam hoc dicto anno Imperium suum auspicatus est Avrengb Zîb, qui hoc tempore rerum potitur in Industân, quod quidem didici ex nummo ejus sive Rupîh, in cujus alterâ facie hæc Inscriptio extat, ضرب کلکندہ سنہ احد Zarb Ghulkende sâna âhad Gjulous mâimanat ma'nous, i. cufus Ghulkëndæ anno primo sessions seu Imperii faustissimi benignissimi: In alterâ facie est, محمد اورنگ زیب بہادر عالم گیر بادشاہ غازی ۱۰۶۹ Mohammed Avrengb Zîb Babâdur Alem-Ghîr Padishâh Ghâzi, Mohammed Avrengb Zîb, magnanimus, mundi, captor, Imperator bellicosus, 1069, i. Christi 1658. Avrengb Zîb est solii decus vel ornamentum. Hujus nummi typum in Lectoris gratiam heic apponere visum est. Semiuncialem plus minus valet.

Et hodiernus Imperator jam habet aliquot filios, quorum unus aut alter ei in Imperio succedere poterit: quod quidem monendum censui, ut amplius non detur occasio affirmandi Timûri familiam extinctam esse in Industân.

Timurus, referente Chondemiro, tempore quo obiit, triginta & sex filios ac nepotes reliquit superstites. Quatuor ejus filios recenset Daulatshâh, وقصر سلطنتی اورا چہار رکن استوار ہونہ کہ عبارت از ان چہار شاہزادہ کہ از صلب مبارکی او ادری چون جہانگیر سلطان و عمر شیخ سلطان و میرانشاہ Palatium imperii ejus quatuor fulcimentis firmatum est, intelliguntur sc. quatuor Regis filii, qui è benedictis ejus lumbis prodierunt, sicuti Gjihân-Ghîr Sultân, Omer Sheich Sultân, Mirân-Shâh Ghurghân, & Shâhruch Bahâdur. شہ شہ, ut suprâ dixi, est Rex; رخ Ruch est dromas vel dromadarius, quem, unâ cum فیل phîl elephante & فرس pharas equo, in Schaccorum ludum introducunt Orientales: in hoc sensu Shâhruch esset regius dromas, quasi cum animali perniciosissimo comparatus fuerit. Quoniam verò tale

tale nomen vix censeatur splendori regio competere posse, رخ Ruch significat etiam genam, adeò ut Shabruch sit regia gena, quasi pater ejus vultum suum atque corculum ipsum appellaverit. Missis vero istiusmodi conjecturis, vera hujus nominis ratio & etymologia videtur esse ea, quæ adducitur in Timuri historiâ Arabicè, ubi dicitur, quòd nuntius nativitatis hujus filii ad Timurum veniret eo tempore, dum ille Schachis ludendo adhiberet eam motionem, quæ dicitur Shah-Ruch; ubi Ruch monet regem vocabulo Shah, viz. Shah datur regi à Rucho, hac ratione collusorem suum multum debilitavit, victoriam statim reportaturus, et propterea vocavit nomen ejus Schach-Ruch: proper eandem quoque causam, urbem quandam, quam in ripâ Seihonis extrui curaverat, Shahruchiam vocavit: quod scil. alius nuntius de absolutâ extruptione ad Timurum, eodem quoque temporis momento veniret. Bahâdur, ut supra dictum est, Turcicè ac Tataricè strenuum & magnanimum denotat. Hic fuit Ulugh Beighi pater, cujus nativitatem, imperium, & mortem narrat Daulatshâh,

ولادت مبارک شاه رخ سلطان چهاردهم ربیع الاول سنه تسع و سبعین و
سبعماية بوده در بلده محفوظه سمرقند هفتاد و یکسال عمر یافت و هفتی
سال برورگار پدر پادشاه در خراسان و چهل و سه سال بعد از پدر
باستقلال در ممالک ایران و توران و دیار هند و ترک سلطنت کرد و در شهر
نی الحجه الحرام سنه خمسین و ثمانماية روز نوروز چاشتگاه در فشارون
Fauſta nativitas τδ Shahruch
Sultân fuit 14to mensis Rabîæ prioris, anno 779, in tutissimâ urbe Samercand. Septuaginta ac duos annos vixit: per septennium tempore patris sui regnavit in Chorasân: & circa 43 annos post patrem, principatum tenuit in regnis Irân & Turân, (i. *Perſide ac Tartariâ*), & in regionibus Indiæ ac Turciæ. Et tandem sacro mense Dilhîgja, anno 850, die Nevruz, circa prandendi tempus, in oppido Phashârud ex ditione urbis Rei, in clientelam divinæ misericordiæ ingressus est. Abu Mohammed Mustapha eum tantum 71 annos vixisse, & anno 850 mortuum ac sepultum fuisse dicit in ipsâ urbe Rei. Shahrûcho nati sunt 7 filii ex sententiâ Chondemîri: juxta alios sunt tantum quinque. Horum natu maximus fuit Ulugh Beigh, i. e. magnus dominus vel Princeps, qui fuit à Timûro tertius: sic enim, in Præfatione ad opus suum *Astronomicum*, ipse sui ipsius genealogiam tradit الغ بیگ بن
Ulugh Beigh, * filius Shahruch, filii Timûr

* De Sultaniâ vide plura apud Calcashendi, parte 2^{dâ}. p. 439.

Ghurghân. *Apud Chondemîrum & alios nomini ejus ferè semper præponitur* اميرزاده *vel contractè* میرزا *quod Principe genitum denotat: hic enim titulus* solis Regum ac Principum filiis competere solet. *Et sæpè nomini ejus adjungitur* avitum epitheton Ghurghân, *cujus explicatio suprâ adducitur. Tempus nativitat* ولادت *ejus memoratur in libro* ظفر نامه Zepher Nâme, *الغ* اميرزاده *روز يكشنبه دوزدهم جمادى الاول سنة هفصد و دون و شش مطابق* بيك روز يكشنبه دوزدهم جمادى الاول سنة هفصد و دون و شش مطابق *Nativitas Emirzâde-Ulugh Beighi fuit feriâ primâ,* i. die Solis, decimo Gjomâdi prioris, anno 796, qui mensi Phervardin, i. Martio, Gjelaëo respondet. *Apud Chondemîrum est plenior narratio, ubi natus perhibetur in castello Sultaniæ, quæ est urbs, juxta tabulas geographicas* Ulugh Beighi & Nasir Tufæi, *sita ad longitudinem* 84 graduum cum 5 minutis, *et ad Lat. 36 grad. cum 29 min. in Climate quarto. Addit prætereà nomen proprium fuisse Mohammed Taragâi, & cognomen Ulugh Beigh. Ipsa laudati authoris verba habe,* در روز يكشنبه دوزدهم جمادى الاول سنة مذكوره حضرت واهب العطايا اميرزاده شاهرخ را در قلعة سلطانية پسرى خورشيد منظر كرامتى فرموده و اين خبر در ظاهر ماردىن بعرض صاحب قران رسيده ان مولد خجسته مقدم بمحمد تراغاي و ملقب بالغ بيك كردن *Feriâ primâ, anno jam pridem memorato, i. سنة ستى و تسعين* 96 anno, Dominus, donorum dator, in castello Sultaniæ, Emirzâde-Shahrûcho largitus est filium splendenti, instar Solis, vultu præditum. Hujus rei nuntius ad Sahib-Kirânî castra, extra urbem Mardîn, pervenit, & natum istum benedictum prænominârunt Mohammed Taragâi, cognominarunt verò Ulugh Beigh.

Potentissimus iste Princeps circa annum Hegjræ 810, rerum potitus est citra flumen Gjihum in regnis Chorasân ac Mazenderân: namque celeberrimus Persarum historiographus Chondemîr de Principe Sâido & regno Mazenderân sermonem instituens, sic pergit بعضى *ميرزا الغ بيك كوركان را كه حاكم بعضى* *Et Mizram Ulugh Beighum, qui præfectus aliquot Regionibus Chorasânæ etiam fuit, ibi, sc. in Mazenderân, præfecit Sâidus. Et circa annum 812, apud eundem authorem fit mentio domini ejus, ultra flumen Gjihun, in regnis Turkistanæ ac Mawaralnâhræ, i. و حضرت خاقان سعيد بجانب خراسان باز كشتى زمام* *Transoxianis,* ولايتى

ولایتی ترکستان و ساورالنهر را در قبضه اقتدار میرزا الغ بیگ دهان
 Et dominus Chakân Sâid ad oras Chorasânæ reversus, habenas regionum
 Turkiistanæ ac Mawaralnâhræ in potestatem Mirza-Ulugh-Beighi regendas
 posuit. Et dicit Daulatshâh, eum regnâsse tempore patris sui 40 annis in Sa-
 mercand. Citra vel ultra Gjihun sic dicitur respectu sitûs Persidis.

At celsus iste animus, etsi in summo rerum fastigio esset constitutus, tamen in
 pulverem mathematicum descendere non dedignatus est, & ut ipse dicit بتوزع بال
 multiplicitia (al. كثر) inter distractiones animi & repetita اشغال
 regni negotia administranda, ad subtiliora in scientiis investiganda se applicuit,
 eo animo armatus, quod من طلب شيئا وجد وجد sectatur, si summo studio nititur, eam tandem assequetur. Et hoc quidem ut
 non solum Princeps, sed & doctus audiret, & qualis esset indicarent monumenta
 quæ post se relicturus erat, ut in præfatione suâ monet ان اثارنا تدل علينا
 vestigia, i. Monumenta, nostra indicabunt quales fuerimus, Et hoc modo sibi
 nomen propagare studens, exquisitissimum opus Astronomicum, cujus partem jam
 damus, concinnavit; quod in futura secula ut perenne sui monumentum posuit.
 Plura de eo referentem audias Abu Mohammed Mustapham, وكان ملكا
 عادلا عالما كاملا خصوصا في الرياضيات محبا للعلم واهله ومعظما
 للفقرا والعلماء ومقربهم اليه وكان اكثر اوقاته في مطالعة الكتب
 واطلع بسبب ذلك علي علوم كثيرة وحفظ شي كثير من الكتب وقد
 بني في بلدة سمرقند مدرسة لطيفة بدیعة الطرز كبيرة القدر عالية القباب
 وبالجملة هي من محاسن الدنيا وهو الذي اخرج الرصد الغ بك المتداول
 بين الناس اليوم وصرف عليه اموال كثيرة وكان باشرة اولا الفاضل غياث
 الدين جمشيد ثم توفي قبل الاتمام ودفن بقرب من الرصد المذكور ثم باشرة
 العلامة الفاضل قاضي زاده الرومي وتوفي هو ايضا قبل ان يتم وباشرة العالم
 الكامل علاء الدين القوشي السمرقندي وكتب الزيج بدیع النافع المتداول
 من ذلك الزمان الي زماننا وكان الغ بك كوركان تملك في عهد ابيه
 بسمرقند وجميع ساورالنهر مدة اربعين سنة ولم يزل يربي العلماء
 والفضلاء في هذه المدة التي ان اجتمع عنده من ارباب الفضل والمعرفة
 فuit autem rex justus, doctus, perfectus, ما لم يجتمع في زمان ملك قبله
 præsertim

præfertim in mathematicis: scientiam & ejusdem cultores dilexit; pauperes ac doctos magni fecit & ad se recepit. Porro majorem partem temporis sui in lectione librorum insumpsit; quâ ratione multas scientias adeptus est, refque plurimas ex illis libris memoriâ retinuit. Prætereà, in urbe Samercandâ Gymnasium celeberrimum, ornatu mirandum, mole maximum, & testudineato opere celsissimum extruxit; quod, ut rem paucis complectar, inter maxima mundi ornamenta recensetur. Ipse idem est qui Observationes Ulugh-Beghicas, quæ hodiè inter homines teruntur, edidit, multasque in eisdem faciendis opes impendit. Operam cum eo navavit primò, excellentissimus ille Gijâth-eddîn Gjemsîd, qui tamen mortuus est priùs quàm observationes absolverentur, & haud procul à dicto observatorio sepultus est. Deinde cum eo operam collocavit doctissimus & præstantissimus Cadizâde Rumæus, qui etiam mortuus est ante completionem operis. Postremò, hoc negotium cum eo obivit doctissimus & exquisitissimus Alâ-eddîn AlKushi (*meliùs AlKushgi*) Samercandensis, quando sc. scripsit utilissimas illas Tabulas Astronomicas, quæ ab eo seculo ad nostrum usque tempus manibus teruntur. Et Ulugh Begh Ghurghân regnavit tempore patris sui in Samercand & totâ Mawaralnâhra spatio quadraginta annorum. Et non destitit ab alendo doctos ac excellentes eo tempore, usque dum ipsi adjungerentur plures excellentiâ ac scientiâ præstantes, quàm ullorum unquam præcedentium regum temporibus confluerant. *Omniùm autem plenissimam narrationem adducit Daulatshâh Samercandensis in historiâ virorum illustrium Persicè,* بادشاه عالم عادل قاهر صاحب همش بوده در عالم مرتبه عالي يافت و در معاني مومي شكافت درجه عالمان بعهد او ذروة اعلي بوده و فضلا را بدور او مراتب عظمي در علم هندسه و قايق دما و در مسایل هيئت محيطي كشا بوده و فضلا و حكما متفق اند كه بروزر اسلام بلكه ازعهد ذي القردين تااين دم بادشاهي بحكمت و علم مثل الغ بيك كوركمان بر مستقر سلطنت قرار ديافته در علوم رياضي وقوفي تمام داشته چنانكه رصد ستارگان بستي باتفاق حكماء عهد چون مفخر الحكماء و العلما قاضي رومي و مولانا غياث الدين جمشيد وان دو بزرگ فضل انكار باتمام دارسيده وفات يافتند همكي همت بر اتمام ان كار كماشته باقي رصدرا باتمام رساديد وزير سلطاني اخراج دموده خطبه بنام خون نوشتن و اليوم ذرن حكما ان زيچ متداول

ممداول و معتبر است و بعضی ادرا در رنج نصیری ایماختی ترجیح میدهند
 و در خطه شمرقند مدرسه عالی بنا فرمود که در اقبالیم در بنیت و رقتی ان
 مدرسه نشان میدهند و الیوم در ان مدرسه عالی زیاده از صد نفر طالب علم
 معوطن و موظف اند، حکایت کنند که فراستی و قوت حافظه ان بادشاه
 تا حدی بود که هر جادوری که انداختی و ان جادور هر شکاری که
 کردی تاریخ ادرا ضبط داشت بر نسخه نوشتندی که بچه روز بونه و در
 کدام محل وار جادوران چه جادور صید شده از قضا ان کتاب ضایع شد و
 چند انکه طلب کردند ان کتاب را نیافتند مستحفظان کتاب خانه ترسان
 شدند بادشاه فرمود غم مخورید که تمام ان قضایا را من اوله الی اخره بیان
 دارم و کتاب طلب فرمود و بادشاه میگفت ان تواریخ و قضایا را و کاتبان
 کتابتی میکردند تا ان دفتر با تمام رسید قضا را بعد از مدتی نسخه اول
 پیدا شد هر دو نسخه را با هم مقابله کردند اختلاف جز چهار موضع
 نیافتند و ازین نوع نوار از طبع و ذهن انحضرت فراوان نقل کرده اند

Rex sapiens, justus, victoriosus ac prudens fuit, qui in mundo celsum gra-
 dum obtinuit, rerumque sensu pilum findere potuit. In ipsius seculo docto-
 rum virorum gradus in summa suâ abside positus fuit, & excellentibus viris
 in tempore ejus dignitates maximæ contigerunt. In scientiâ Geometriæ sub-
 tilissima præstitit, & in quæstionibus de Theoricis occlusa referavit: Adeò ut
 viri præcellentes ac sapientes unanimiter consentiant, quòd in diebus Islami-
 mi, imò à tempore Dilkarnain ad hoc usque momentum, nullum regem
 sapientiâ ac scientiâ Ulugh-Beigh-Ghurghânò parem in sede principatûs fuisse
 collocatum. In scientiis mathematicis plenam cognitionem adeptus est; &
 observationes stellarum concinnavit cum consensu sapientûm sui temporis,
 qualis erat gloria sapientûm & doctorum Câdi Rumæus, & Mulanâ Gijâth-
 eddîn Gjemsîhîd: hi autem duo viri magni & excellentes, opere nondum
 absoluto, fato cessêre. Totâ verò curâ in completionem illius operis intentâ,
 quod reliquum erat de observationibus ad finem perduxit, & tabulas Sultani-
 cas, i. *Regias*, edidit cum præfatione suo nomine conscriptâ. Et hodiè qui-
 dem illæ tabulæ manibus versantur & multum æstimantur: imò quidam
 sunt qui tabulis Nasiræis Ilchanicis præferunt. Porro intra præcinctum Sa-
 mercandæ Gymnasium sublime extrui jussit, quale, hâc structurâ ac ordine,

Gymnasium cætera climata non ostendunt. Et hodiè in hoc Gymnasio sublimi plures quàm centum personæ studiis incumbentes aluntur. Narrant hujus regis solertiam et facultatem retentricem tantam fuisse, ut omnis animalis quod prostraverit, & cujusvis temporis quo illud animal venatus est, æram in memoriâ tenuerit. Idque libro inscripserunt, scilicet quâ die, quo loco, & de animalibus quodnam animal venando captum fuerat. Casu, iste liber amissus est, & quantumvis illum quæsierint, non tamen invenerunt: ideoque custodes Bibliothecæ maximè sibi metuebant. Rex verò præcepit, anxietatem ne devorare, [i. ne angimini,] gesta enim omnia ab initio ad finem memoriâ teneo. Alium itaque librum afferri jussit, ubi æras ac res gestas Scribæ, Rege dictante, inscripserunt, donec ille liber completus esset. Fato autem, post aliquantulum temporis prius exemplar repertum est; & hisce exemplaribus invicem collatis, discrepantiam non nisi in quatuor locis invenerunt. Atque hoc modo pauca ex multis de ingenio ac solertiâ ipsius Majestatis tradita sunt. *Celebrium virorum, quos Ulugh Beighus in auxilium vocavit, nomina in ipsius præfatione plenius scribuntur: eorum enim primus est* مولانا صلاح الدين موسى المشتهر بقاضي زاده الرومي Mulana Salâh-eddîn MUSA qui celebratus est cognomento Câdi-zâde Rumæus. *Hunc Author noster vocat* حضرت استادى و سندی præceptorem ac fulchrum suum. *Persæ pronuntiant* Câzi Zâde. *Secundus est* مولانا غياث الدين جمشيد Mulanâ Gijâth-eddîn GJEMSHID. *Quorum hic (cujus est Liber Astronomicus dictus* السلم السماء scala cœli) *in ipso ferè operis limine, ille verò priusquàm ad umbilicum perductum esset, manu fati occubuit. Hisce itaque ambobus de medio sublati, alius quidam haud vulgatæ eruditionis Astronomus, dictus* على علي Ali Ibn Mohammed Kushgji, *Ulugh Beigho astitit, donec cæptum opus perfectum esset & feliciter adsolutum. Hic autem vulgò audit* على علي Ali Kushgji, i. Aviarius, *cujus duo insignes tractatus apud nos extant in linguâ Persicâ conscripti: eorum alter de Arithmeticâ, alter de Theoricâ Planetarum agit. Scripsit quoque commentarios in Ulugh Beighum, ut refert doctissimus Hottingerus in sui Smegmatis Orientalis tertiâ parte. Et Ulugh Beigh, postquam tabulas suas absolverat, sc. anno Hegjræ, 853. Christi, 1449. clanculum accepit quiddam de filio natu majori Abdallatîfo; quare in suspicionem conjectus, schema horoscopi ejus posuit, unde infortunium quoddam sibi à filio oriturum esse intellexit. Ideoque Pater affectum pristinum exuens, minorem filium Abdalazîzum intensius amare cæpit. Quod cùm rescivit Abdallatîfus, non tantum*

tum insidias struxit, sed cingulo contumaciæ mediam animam cingens, conscripto exercitu in apertam rebellionem irrupit. His ita factis, Ulugh Beighus cum militiâ copiosâ ad ripam fluminis Gjihun properavit; ubi Pater & Filius (adversis copiis in utrâque Fluminis ripâ castrametantibus, & his ad illas, vel vice versâ, alternatim trajicientibus,) trimestri bello utrinque dimicatum est. Interim Abusâid hanc nactus opportunitatem, cum aliquâ manu militum ex Il-Ar-gunæis, qui sunt ex Turchomannis incolis Turkiستان, ab Ulugh Beigho deficiens Samercandam obsidione cinxit, & præterea in nummis suis usus est hoc symbolo شهر محاصره ضعیف الغبیك Urbs obsessa, labefactatus Ulugh Beigh. Quapropter Ulugh Beigh, hoc audito nuntio, in profundissimum stuporis pelagum immersus, Samercandam regressus est: quo accedente, alter, obsidione mox solutâ, recessit. Dum hæc agerentur, Abdallatîfus, trajecto Flumine Gjihun, rectâ ad Samercandam contendit. Quare Ulugh Beigh, Abdalazîzum suū Locum-tenentem in Samercandâ constituens, Abdallatîfo obviâ iivit; & magno mense Sha'bân, anno jam pridem memorato, in oris Samercandæ inter Patrem & Filium diu & acriter conflictatum est: & vincente tandem Filio, fusæ ac fugatæ sunt copię Patris, qui igitur ad castellum Samercandæ refugere conatus est. At Mirân-Shâh Tugjîn (aliàs Phugji) qui quondam ex ejus alumnis fuerat, ipsum ab introëundo prohibuit. Metu itaque obsessus & ad incitas planè redactus, ad oras Turkiستان fugit, dum Abdallatîfus, captâ Samercandâ, in throno regio sedebat. Hoc rerum statu, Ulugh Beigh ad Abulcheirschân Turkiستان regem, fugam meditatus fuerat: rursus verò secum cogitavit Samercandam regredi, eâ spe erectus, quod Filii viscera erga ipsum misericordiâ moverentur. Hoc igitur consilio adductus, supradicti anni mense Ramazân, ad Samercandam rediit, & in præsentiam filii sui intrepidè ingressus est; ubi factis ceremoniis, mira quædam transacta sunt: nam infaustus iste filius & parricida, qui post 7 menses ultricem manum divinam effugere non potuit, primo congressu Patrem ab exilio reducem humaniter tractavit; dum instigatione Diaboli incitatus, clanculûm ejus necem meditabatur. Et paulò post, referente Daulatshâh, extra Samercandam ad ripam fluminis سوج Sûgj eum trucidari jussit. Chondemîr carnificis nomen memorat, چون اندکی مسافتي قطع کرد عباس از عقب رسیدن این پادشاه عادل فاضل را بدرجه شهادت رسانید و Exiguo a Samercandâ emenso spatio, Abâsus à tergo veniens regem istum justissimum, optimum ad dignitatem Martyrii evexit. Et Mirza Abdallatîfus, intra triduum, fratrem minorem, Abdalazîzum, quoque interfecit. Unus ex Magnatibus epocham mortis Ulugh Beighi hisce versibus comprehendit,

الغ بیکی ان شاه جم اقتدار
که دینی دبی را ارو بون پشت
رعباس شهد شهادت جشید
شدش سال تاریخ عباس کشت

Ulugh Beigh Rex ille Gjemschidi instar potentiâ,
Qui erat Religionis Propheticae columnen,
Ab Abâso maytyrii favum degustavit :
Annus Epochæ ejus est ABAS OCCIDIT :

Ubi in vocabulis عباس کشت Abâs Cûshht numeralis literarum potestas indicat annum Hegjræ 853^m, Christi 1449^m. Ita ut tota vitæ ejus periodus quinquaginta septem annis absoluta videatur. Daulatshâh asserit eum vixisse 58 annos : sed پنجاه و هشت Pengjâhu hàshht 58, pro پنجاه و هفت Pengjâhu hàpht 57, facillimus est Scribæ error, qui ex collatione cum aliis de eo ibidem narrationibus innotescit.

At ne tam celebre nomen neglectum, temporumque ruderibus sepultum, jaceret, primò consuluit vir undequaque doctissimus, Johannes Gravius, in Academiâ Oxoniensi olim Astronomiæ Professor Savilianus. Ille enim primam partem nostri Authoris De Epochis Orientalium gentium, et ejus Tabulam Geographi-
cam de situ quarundam regionum ac urbium, latinitate donavit et in lucem publicam emisit : ipse idem quoque paulò antè, longitudes ac latitudes centum plus minùs stellarum ex hisce Tabulis quas jam edimus desumptas, unà cum D. Bainbrigii Caniculariâ, Oxonii edidit ; ubi & omnium Inerrantium emendatam editionem promisit : morte autem, ab nimis præproperâ ! abreptus, fidem liberare non potuit. Ego itaque hanc Provinciam, à tanto viro laudatam, eo ipso nomine libentiùs suscepi. Et primò quidem in latinum sermonem transfudi in gratiam dignissimi ac doctissimi Presulis & Ecclesiæ Antistitis, D. Sethi Ward, Episcopi Exoniensis, viri, inquam, supra omnem verborum ornatum eruditi, cujus beneficiis me semper devinctum fuisse gratus agnosco. Huic tanquam Patri hic, qualiscunque sit, factus meritò debetur, utpote cujus auspiciis primò formatus & in rerum existentiam inductus fuerit. Quando transferendi munus mihi primùm incubuit, ipse Episcopalem Cathedram nondum conscenderat : Translationem verò vix priùs absolveram, quàm ad Episcopalem dignitatem evectus est ; ubi, ut divinare potui, pascendi ac regendi Ecclesiam cura studiorum Mathematicorum habenas laxare jubebat. Quapropter dictam translationem in angulum aliquem rejiciebam ;

jiciebam; donec tandem amicorum quidam, eâ de re certiores facti, nullâ non importunitate à me contendebant ut in lucem emitterem: cùmque tantorum viro-
rum suafui ac rogatui obniti, planè indecorum & ineptæ pertinaciæ indicium
videretur, ad collationem plurium codicum MSS, me protinùs accinxi, & ulti-
mam translationi manum imposui. Et, si aliquoties difficultas aliqua in enuclean-
dis stellarum nominibus occurrebat, adivi virum πολυγλώττατον, omnique litera-
turæ genere consummatissimum & clarissimum, D. Edwardum Pocockium
S. T. D. Ædis Christi Canonicum, & Linguarum Heb. & Arab. Professore
Regium, quem tanquam Oraculum Pythium consului. Et, si quando dubium ali-
quod in Mathési oriri continebat, mihi roganti consilium suum non denegârunt
Viri verè ornatissimi, Doctrinâ summi, egregiis Ingenii ac Solertiæ speciminibus
clarissimi, D. Johannes Wallisius, S. T. D. & D. Christophorus Wren
J. C. D. quorum Hic Astronomiæ Professor, Ille Geometriæ, qui & hujus Aca-
demiæ Ἀρχαιοφύλαξ vigilantissimus, utrique Professores Saviliani, & totius Ma-
theseos Coryphæi.

Ulugh Beigh has Tabulas condidit in urbe Samercandâ, quæ sita est in regno
Mawaralnâhræ, ultra, sc. respectu Persidis, Flumen Gjihun seu Oxum, in Cli-
mate quinto; juxta sententiam Nasir Tusæi ad Longitudinem 98 Graduum cum
20 Minutis, & Lat. 40 Graduum: at ex ipsâ Authoris nostri sententiâ (cui ut
loci indigenæ, & propter summam Viri eruditionem tutiùs adhibenda fides) lon-
gitudinis est 99 graduum cum 16 min. & Lat. 39. grad. cum 37 minutis. Quem
hæc urbs structorem habuit docet Birgjendius, سورقند شهر مشهور ستى اردلان
ماوراء النهر اندرا كى كاوس بن قبان كى بنا كره وبعد ازان اسكندر سور
ساخته Samercand est urbs quædam celebris inter urbes Mawa-
ralnâhræ: eam extruxit Kei-Kâus filius Kobâd-Kei (sc. Kei-Kobâd) & postea
Alexander muro solidissimo cinxit. Harum Tabularum calculum instituit pro
initio anni Hegjræ 841. Christi 1437. Et quando Ulugh Beigh observationes
suas auspicatoris esset, ingentissimæ magnitudinis Quadrantem parari jussit, cujus
radius (referente Clariss. Gravio se à Turcis fide dignis accepisse) altitudinem
Templi Sanctæ Sophiæ æquaret.

Quâ usus est methodo, declaratur in capite Tabulis præmissis; quod adjicien-
dum curavi, ut Authoris diligentia, ex sui ipsius sententiâ, lectori meliùs constare
posset: nihil enim ex aliorum fide acceptum, quod ejus candori tribuendum est,
nobis obtrudit: sed, ut oculatus testis, quod propriâ observatione invenerat, cre-
dendum tradit. Namque observationes suo tempore maximè receptas, ad calcu-
lum revocavit; quæ, cùm sublimi ipsius judicio minùs probandæ viderentur, su-
pradiçto

pradieto anno novas observationes Fixarum omnium, exceptis 34, feliciter adornavit. Earumque latitudo ferè convenit cum eâ quæ in Hemisphæriis designatur: & sic etiam longitudo, si duo gradus vel saltem gradus cum dimidio addatur. At in Tizîni Tabulis situs convenit cum globis Tyconicis, sumpto Ascensionis initio à primo gradu Capricorni. In Ulugh Beighi Tabulis mihi quidem consultum visum est versionem latinam textui Persico præponere, ut hoc modo ex propiori numerorum è regione respondentium situ, faciliori negotio institui posset collatio. Tabularum autem formam quod attinet, in columnâ primâ, stellarum numerus, utrùm sint constellatæ vel informes, literis Alphabeti designatur. In secundâ, signorum nomina Arabicè, & singularum stellarum descriptio Persicè adducitur. In tertiâ adjiciuntur eminentiorum aliquot stellarum nomina, Arabica omnia: suntque plerumque vel à membris animalium, quæ in superiori mundo finguntur, vel à comparatione factâ cum pecudibus, aut struthionibus, &c. vel tandem ab influentiâ ac virtute, quam stellæ in inferiora mittunt, desumpta. Hæcque omnia in adversâ columnâ, prout ab Arabibus ipsis efferuntur, characteribus latinis enuntiavi; idque ut omnibus, etsi Arabicè non calleant, usui esse possint. At eorundem interpretationem, propter columnæ angustiam, rejeci ad commentarios; ubi eis explicandis operam dedi: & in plerisque spero me mentem primi impositoris affecutum esse. Quorundam verò explicationem dedi, eamque veram, etsi priori spe minimè erectus. Cum enim plurima linguæ Arabicæ vocabula sunt *مولوما*, quis potest semper divinare quænam significatio sit eligenda? In his nominibus efferendis notandum est, g) semper respondere literæ ج, etiam si hæc ratione litera in eâdem syllabâ bis concurrat, ut in جيهون Gjihun, quod enuntiandum est quasi nostratium modo scriptum esset Jihoun. Sed j consonans absque g, proferendum est ut nostrum y; ut in dissyllabâ شلياق Sheljâk: at in hoc & similibus plerumque adhibui y, ut Shelyâk, evitandæ confusionis gratiâ. Et quando notula (.) infernè, aut (') supernè, in medio vocis adhibetur, indicat productionem spiritûs in pronuntiando eam syllabam cui immediatè succedit: nam *أزال* A'zal aut A'zal, efferendum est quasi Ahzal; quoniam sc. ibi latet potestas literæ ع Ain. Quandoque verò divisionem tantum aut incisionem syllabæ ibi faciendam advertit, ut *هنا* Hena, non He'na: *هكّا* Hek'a, non He'ka. Sic *ارّيه* Arje vel Ar'ye per dissyllabam, non Arie per trissyllabam. Articulum Al ubique separatim expressi, neglectâ regulâ de literis solaribus post Lam articulare: ut *الصوفي* AlSûphi, non Assûphi: hocque factum est ad eam, quæ aliàs oritura esset, errandi occasionem evitandam; cum plerique, qui in his linguis parum versantur, articulum istum integram nominis partem existiment, dum verum ac genuinum nomen ignorant; ut Azoara pro AlSûra, & Azimuth pro AlSumût, &c. In columnâ quartâ est ordo signorum quibus singulæ stellæ propter

ter æqualem cum illis signis longitudinem, accensentur : heic etiam gradus & minuta longitudinis designantur. Et in summitate hujus & sequentis columnæ, in paginâ primâ, apponuntur notulæ ج جة قة, quæ abbreviatè valent integras voces درجة دقيقة, برج, Burgj signum, Déragja gradus, Dakîka minutum. In quintâ, sunt gradus ac minuta latitudinis. In sextâ, est plaga cæli in quâ sita est quævis stella : Arabicè dicitur جهة Gjiba vel Gjibat, i. latus, tractus, vel plaga ; in plurali جهات Gjihât : estque vel شمالي Shemâli, Borealis : vel جنوبي Gjenûbi, Australis : & hæc vocabula signantur per abbreviaturas vel scribendi compendia ج و س. In hac columnâ interdum etiam conspicitur z seu nullitatis nota, quæ stellam cui apponitur in ipsâ medietate Eclipticæ sitam indicat. In septimâ consignantur magnitudines, Arabibus اقدار Akdâr, i. quantitates ; à sing. قدر Kadr, i. definita quantitas cujusvis rei. Hæ autem quantitates traduntur prout eas invenerat Abdurrahmân Sûphi, de quo mox dicetur. Extra columnam septimam est minor adhuc divisio magnitudinum in magnas & parvas : hæc indicatur per literas ص pro صغير Saghîr parva, & ك pro كبير Kabîr magna, quibus in paginâ Latinâ respondent m & p : & quæ neutram harum notarum habet, mediæ quantitatis esse pro sua Magnitudine censetur. In hac interiori margine in paginâ Latinâ adnotantur etiam varietates codicum, quas in Persicâ denuò repetere supervacaneum duxi. P majusculum Cl. Pocockii codicem notat : J majusculum, codicem ex Bibliothecâ Coll. S^{ti} Johannis : S codicem Savilianum, qui in Musæo Mathematico Oxoniæ reponitur. Et lineola numeris infernè apposita, vel interdum asteriscus, indicat varietatem aliquam in margine reperiri : vel si nulla adsit varietas, illius numeri lectionem minùs probam esse significat. Et, si plures varietates in margine ita concurrunt, ut meritò dubitari possit quò singulæ pertineant, tum ea varietas quæ est sinistræ proxima, pertinet ad lineolam sinistræ proximam. Et hoc insuper notandum, quòd plerumque deterior lectio in marginem rejicitur ; emendatior in ipso textu substituitur. Eadem tamen regula in Tizîni Tabulis non servatur.

Tabulæ Astronomicæ vocantur زج Zîgj, quod est Arabicum factum à Persico زج Zîgh, i. e. Filamenta quibus Phrygiones in variegando vestes diriguntur ; & à similitudine linearum significat Tabulas Astronomicas, vel etiam Amussim ad quam structuram dirigit Architectus. Hinc Chrysococca in suis Tabulis Persicis, seu de Persarum Astronomiâ, quas Græcè edidit, adhibet vocem Ζῆζι, proferendam Zîzi, nam Eta valet i. longum : hanc vocem interpretatur Σύνταξις, i. Constructio, quomodo Ptolemæus suum Almagestum vocat. Habet quoque, ut id obiter moneam, plura vocabula Arabica, quæ, quia in Persa-

rum libris usurpantur, Persica esse dicit: ut $\chi\sigma\sigma\phi$ pro خسوف Chusûph: $\tau\lambda\eta\phi\mu\acute{\alpha}\delta\alpha\phi$ pro اخلاف Ichtilâphi Mándar: & $\mu\acute{\epsilon}\chi\chi\alpha\mu$ pro مكم Múb-kam: & $\mu\upsilon\sigma\tau\epsilon\rho\alpha\kappa\alpha$ pro مسترقة Mustéraka; &c.

Inter Orientales multi sunt qui Tabulas Astronomicas construxerunt, vel constructas commentariis illustrârunt, uti videre est apud Abulpharaggium & doctiss. Hottingerum in Smegmâtis Orientalis libro tertio. In Ulugh Beighum commentarios concinnârunt Sei'jid Ali, & Abdurrahmân Sâlehi Shamenfis, & Ali Ibn Mohammed Kushgji. At ex eis qui Tabulas de proprio condiderunt, sunt tres Authores per Orientem celebres, qui cæteris omnibus longè illustriores habentur. Horum primus, ut juxta ordinem temporis dicam, est Abdurrahmân Sûphi, de quo Abulpharagjius, وكان عبد الرحمان بن عمر بن سهل ابو الحسين الصوفي الرازي فاضلا ذنبها قبيلا و من تصانيفه كتاب الصور السماوية و الارجورة و كتاب مطارح الشعاعات و توفي سنة ست و سبعين و ثلثمائة و كان Fuit Abdurrahmân Ibn Omar Ibn Sahel Abu Hofein AlSûphi AlRâzi, vir excellens, ingenio & acumine præstans: sunt è libris ejus liber figurarum cœlestium picturis ornatus, liber rhythmicus, & liber de projectione radiorum. Obiit anno trecentesimo septuagesimo sexto, cum natus esset annos octoginta quinque. Adeò ut nativitas ejus inciderit in annum Hegj. 291, X^{ti} 903, & obitus in annum 986. In libro illo cum picturis cœlestibus (cujus mihi copiam fecit Doctiss. & Clariss. Pocockius) hæc methodus servatur: Primò ponitur nomen constellationis, incipiendo à Polo Boreali; deinde per cubitos indicatur distantia singularum stellarum à se invicem in eadem Constellatione; & subjunguntur nomina, quibus eas appellare solent Arabes: tertio adhibentur singularum descriptiones seu denominationes cum Long. & Lat. ut in Ulugh Beighi Tabulis cernitur: quartò apponitur duplex cujusque constellationis pictura; altera, prout in globo, & altera prout in cælo apparet, eam representans.

Secundus eorum quorum Tabulæ sunt in Oriente celebres, est Nasir Eddîn Tusæus, qui Musta'semi Chaliphæ tempore floruit circa annum Hegjræ 660, Christi 1261. Opus suum Ilchanô Tatarorum Principi dedicavit, unde vocantur i. Tabulæ Nasirææ Ilchanicæ; de quibus Abulpheda, مراغة من قواعد ادريجان و هي قصبة ذرّة جدا بالتل الذي هو خارجها رصد جواجا نصير الدين لهلاك و الكواكب و استعان في ذلك بموید الدين Marâga est è præcipuis civitatibus Aderbigjân, estque

estque Emporium pulcherrimum. In colle extra urbem Chogja Nasir Eddîn, jubente Holâghu, stellas observavit, adjutus in illo opere à Muwaiyed Eddîn AlPháradi, & Jahi Ibn AlMég'rebi: *vel, ut aliàs legitur, محي الدين* Muháiyi Eddîn AlMegrebi: *Has Tabulas محمود شاه خولجي* Mahmûd Shâh Cholgjius *commentariis illustravit.* Nasir Eddîn ipse est qui verum Fixarum motum observatione invenit & rectificavit, uti narrat jam dictus Shâh Cholgjius ubi de *sphæra Fixarum* agit, &c. *حرکت وی از مغرب است بسوی* Motus ejus est ab Occidente in Orientem, & est valdè tardus: Antiquis quidem ignotus, sed alii postea diligentia usi, motum ipsius persensere, quantitatem verò non definierunt. Donec tempore Ptolemæi repertum est singulis centenis annis unum gradum confici. Unde integra secundum eos periodus absolvitur 36000 annis. Postea Astronomi, tempore Maimonis, suas observationes cum Ptolemaicis conferentes, statuerunt 66 annis & 8 mensibus unum Gradum promoveri. Quare juxta hanc mensuram integra fit Revolutio 24000 annis, & signum pertransitur duobus millibus annorum. Verum ex novis observationibus in Marâga factis innotescit, singulis 70 annis unum gradum moveri, & signum 2100 annis, & circulum 25200 annis absolvi: Et secundum hanc observationem nunc calculum instituunt. Singulis annis movetur $51''$ & $26'''$, & singulis mensibus $4''$ & $14'''$, singulis diebus $8'''$ cum semisse.

Tertius observationum Author, qui ut omnium ultimus ita & celeberrimus, est Ulugh Beigh, cujus opus constructum est pro initio anni Hegj. 841. X^{ti} 1437. Ipsius 'Avéxdoxa, quæ ad nos pervenere, sunt reliquæ ejus Institutiones Astronomicæ & Astrologicæ, quarum hæc quidem doctrinam nativitatum tractant; illæ verò Astronomiæ fundamenta tradunt. Historiographus Chondemîr meminit aliûs operis ejus, quod est historia Principum Cjagatæorum in Olûs Turkistanæ; hoc verò opus nobis videre nondum contigit: &c. پوشیده نماند که Neminem latet quòd in urbe Bagdâd nomina Regum Turkistanæ inscripta, desumpta sunt è tractatu quem Mirza Ulugh Beigh Ghurghân in memoriam principum Olûs Arbaa composuit. *Pro الوس اربعة* *Olus Arbaa*, puto legendum *الوس اوردکى*, regio sic dicta ab *خان اوردکى* principe quodam, qui ibi imperium tenebat: fuit ex filiis *خان جرجى* *خان* al. *جوجى*, qui in *دشت* *دشت* regnabant. Chondemir. Quoad vim vocis, *Olus* est *Pars*, prout Tataři dividuntur in tot *Olusas*, quas aliàs *Hordas* vocamus.

Nunc demum, Benigne Lector, oportet manum de tabulâ tollam: cum enim jam nimis prolixus fuerim, ulterius non libet mibimet molestiam, aut tibi tædium ac dispendium creare. At, quæ heic in medium proferuntur, sunt planè nova: ideòque spes est quòd candori tuo & sublimi iudicio allubescere possint. Sin minùs verò, votum est ut cæptis nostris saltem faveas, nec eum tandem malè habeas qui à te semper pro virili bene mereri studet. Vale.

N. B. Ubiçunque citatur *Alperganus*, latina editio intelligitur: nam editionem Arabico-latinam, cum hic liber prodiret, non videram.

ULUGH BEIGHI

TABULÆ

STELLARUM FIXARUM.

CAPUT DE COGNOSCENDIS
 STELLARUM FIXARUM LOCIS
 SECUNDUM
 LONGITUDINEM ET LATITUDINEM.

ANTE *Ptolemæum* observatæ sunt Fixæ 1022, quas *Ptolemæus* in suum *Almagestum* retulit. Hæ verò in sex magnitudines dividuntur: earum maximæ habent magnitudinem primam, minimæ sextam. Præterea singulæ magnitudines * tres adhuc gradus distinctionis habent. Ut autem hæ Stellæ à se invicem dignoscantur, excogitatæ sunt 48 Figuræ, quarum 21 ad Boream Zodiaci, 12 in ipso Zodiaco, & 15 ad Austrum. Harum aliæ sunt in ipsis figuris, aliæ verò ad ipsarum margines, ideòque extra positæ æstimantur.

Abdu'rrahmân Sûphî conscripsit librum *de cognitione fixarum*, quem quidem amplectuntur omnes docti. Nos itaque, antequam aggressi sumus observationes, situm stellarum juxta rationem illius libri, experiendi gratiâ, aliquoties designavimus; ubi quædam nostræ sententiæ contraria deprehendimus: auxilio autem & favore divino, in hisce observationibus, obsecundati, pleraque stellarum loca, æræ ratione habitâ, libro ejus contraria invenimus. Stellis verò juxta has observationes in globo dispositis, comperimus nihil omninò repugnare nostræ sententiæ, quâ tandem freti sumus.

Nos equidem observavimus omnes quæ observari poterant, exceptis 27, quæ propter magnam distantiam Australem *Samercandæ* non visuntur: & eæ sunt 7 stellæ in figurâ *Thuribuli*, et 8 in figurâ *Navis*, quæ sunt à 36 ad 41, & 44 & 45: Undecim ex figurâ *Centauri*, quæ sunt à 27 ad ultimam: Una è

* *Magna, Parva, Media.*

باب در معرفت مواضع ثوابتی در طول و عرض

پیش از بطلمیوس یک هزار و بیست و دو ستاره از ثوابتی رصد کرده اند و بطلمیوس در محسوطی آورده است و آن کواکب را در شش قدر مرتب کرده اند اکبر در قدر اول و اصغر در قدر ششم و هر قدری را سه مرتبه نهاده اند و بجهت تعریف این کواکب چهل و هشت صورت تخیل کرده اند بیست و یک در شمال فلک البروج و دوازده بر منطقه و پانزده در جنوب بعضی از این ثوابتی بر نفس این صوراند و بعضی بر حوالی صورت که از آن بخارج از صورت تعبیر کرده اند و عبد الرحمن صوفی کتابی در معرفت ثوابتی نوشته است که همه فضل آنرا تلقی بقبول کرده اند و ما پیش از رصد وضع کواکب بر کرات بحسب آن کتاب تجربه میکردیم بعضی را مخالف رای العین می یافتیم چون بمساعدۀ عنایت الاهی باین رصد موقوف شدیم مواضع بیشتر کواکب را بعد از رعایت تاریخ مخلف کتاب او یافتیم و چون کواکب را بحسب این رصد بر کره وضع کردیم مطلقا مخالف رای العین نیافتیم بر آن اطمینان کردیم و ما تمام کواکب مرصوده را رصد کردیم غیر از بیست و هفت کواکب که در سمرقند نمی نمودند بجهت کثرت بعد جنوبی و آن هفت کواکب صورت مچره است و هشت کواکب از صورت سفینه و آن از آن است قاصا و مد و مده و یازده از صورت قنطورس و آن از گز است تا آخر و یکی از صورت سبع و آن

stellas Feræ, quæ est decima. Has tantum 27 stellas, habitâ ratione æræ, ex libro *Abdu'rrahman Sûphi* desumpsimus. Præter hæc autem, sunt 8 adhuc stellæ quarum meminit *Abdu'rrahmân Sûphi* in libro suo, quarum etiam loca indicavit *Ptolemæus*; nos verò, quantumvis diligentes, in iis locis nullas potuimus discernere, quamobrem nec in hunc librum nostrum retulimus: sunt sc. una in Aurigâ, & undecima Feræ, & sex stellæ extra Piscem australem.

Stellarum loca in Tabulis designavimus pro initio anni *Hegjræ* 841, ut quovis tempore quis possit stellarum loca invenire, cum singulis septuagenis annis solaribus per unum tantum gradum moveantur.

وآن ني است اين نيست و هفت كوكن را برعائيت تاريخ از كتاب عبد
الرحمان صوفي نقل كرديم و غير از هشت كوكن كه عبد الرحمان
صوفي در كتاب خون ذكر كرده كه در آن مواضع كه بطليموس
دشان داده هيچ كوكن مرئي نيست و ما ديز هرجند احدياط كرديم
در آن مواضع هيچ كوكن نديديم بنابر آن اين هشت كوكن را
هريمن كتاب دياورديم وآن يند مسك الاعنه است و يا سبع و شش
كوكن خارج حوت جنوبي

و مواضع كواكن را بحسب + سال ضما هجري در جدول وضع
كرديم تا در هر وقت كه خواهند مواضع كواكن معلوم توانند كرد
چون بهر هفتاد سال شمسي يكدرجه برانند

+ Hic evidenter deest vox اول, quam retinet Codex MS. Clⁿⁱ. Hunt.

Tabula de locis Stellarum fixarum secundum Longitudinem & Latitudinem quam observatione nostrâ invenimus initio anni *Hegjræ* octingentesimi quadagesimi primi.

Stellæ Figurarum Borealium.

I. Stellæ Ursi minoris.		Nomina celebriorum aliquot Stellarum.	Long:			Lat:		Plage. Bor.	Magnitudines juxta sententiam AlSuphi.
			Sig:	Gr:	Mi:	Gr:	Mi:		
1	Stella quæ est in extremitate caudæ	<i>Gjedi.</i>	2	20	19	66	27		3
2	Quæ post eam est in cauda		2	22	25	70	0		4
3	Quæ post hanc est ante radicem caudæ		3	0	55	73	45		4
4	Stella Australis in præcedenti latere Quadranguli		3	17	13	75	36		4
5	Stella Borealis in eodem latere		3	24	15	78	0		5 <i>m</i>
6	Stella Australior duarum quæ sunt in sequenti latere	<i>Anwer Al Pherkadain.</i>	4	5	25	73	0		2
7	Stella Borealis in eodem latere	<i>Achpha Al Pherkadain.</i>	4	13	55	75	9	B.	3
	<i>Extra hanc figuram.</i>								
1	Stella Australis quæ est rectâ super Alpherkadain		4	0	55	71	45	B.	3

جدول مواضع کواکب ثوابت در طول و عرض
که برصن ما یافتیم در اول سال ضما هجری

کواکب صور شمالی *

الاقطار علی راي الصوفي	الاقطار	العروض	الاطوال	اسامي بعض الكواکب که مشهور است	کواکب دب اصغر	
		ج	ج	ج	کوکب که بر طرف دب بالست	ا
		ب	ب	جدي	آنکي بعد از روست بر دب بال	ب
		ب	ب		آنکي بعد از روست پيش از دب	ج
		ج	ج		دب بال	د
		ج	ج		کوکب جنوبي از ضلع پيشين	ه
		ج	ج		از اضلاع مربع	و
		ج	ج		کوکب شمالي از همين ضلع	ز
		ج	ج		کوکب جنوبي از ان دو که بر	ح
		ج	ج		ضلع پيشين اند	ط
		ج	ج		کوکب شمالي از همين ضلع	ي
		ج	ج		خارج اين صورت	ک
		ج	ج		آن کوکب جنوبي که بر استقامت	ل
		ج	ج		فرقدین است	م

2. Stellæ Urſi majoris.							
1	Stella quæ eſt in extremitate naſi	3	14	55	40	15	B. 4
2	Stella præcedentior duarum quæ ſunt in binis oculis	3	15	43	43	48	5
3	Sequens earundem	3	16	34	43	45	5
4	Stella præcedentior duarum quæ ſunt in fronte	3	16	25	47	54	5
5	Sequens duarum	3	17	43	47	51	5
6	Quæ eſt in extremitate præcedentis aurium	3	18	25	51	18	5
7	Stella præcedentior duarum quæ ſunt in collo	3	19	43	44	42	4 m. f. p.
8	Sequens duarum	3	22	49	44	54	4
9	Borealior duarum quæ ſunt in pectore	4	1	19	38	0	4
10	Australior earundem	3	28	31	42	39	4 p.
11	Quæ eſt in genu finiſtro	3	29	22	34	45	3
12	Borealior duarum in pede finiſtro præcedenti	3	24	55	29	21	3 p.
13	Australior earundem	3	25	43	29	0	3 p.
14	Quæ eſt ſupra genu dextrum	3	25	16	36	0	5 m.
15	Quæ eſt infra genu dextrum	3	25	25	33	21	5 m.

Al Pſikra Al Thâliha

				گواکب دب اکبر
ج	ید	ده	م	ا آن کوکب که بر سر جبینی است
ج	یه	مچ	مچ	ب کوکب متقدم از آن
ج	یو	لد	مچ	دو که بر دو چشم اند
ج	یو	که	مز	ج کوکب ثانی از آن دو
ج	یز	مچ	مز	د کوکب متقدم از آن دو
ج	یح	که	نا	که بر پیشانی اند
ج	یط	مچ	مد	ثانی از آن دو
ج	کب	مط	مد	و آنک بر طرف کوش
ج	ا	یط	لح	مقدم است
ج	کج	لا	مب	ر کوکب متقدم از آن دو
ج	کط	کب	لد	که بر کردن اند
ج	کد	ده	کا	ج ثانی از آن دو
ج	که	مچ	کط	ط شمالی در آن دو که بر
ج	که	یو	لو	سینه اند
ج	که	که	لج	ی جنوبی ترین همان دو
				یا آنک بر رکه چپ است
				یب شمالی ترین آن دو که بر
				قدم چپ اند که مقدم است
				ج جنوبی ترین همان دو
				ید آنک بر بالای رکه راست است
				یه آنک در شیب رکه راست است

الفقرة الثالثة

16	Quæ est in dorso figuræ, in Quadrangulo			4	7	25	49	24		2	
17	Quæ est in molliori parte ventris, (sc. Epigastrio,) etiam in Quadrangulo	Dubr Al Dub Al Acber	Feretrum								
18	Quæ est prope radicem caudæ, etiam in Quadrangulo	Merâk Al Dub Al Acber		4	11	37	45	9		3	m.
19	Quæ reliqua est de Quadrangulo, est sc. in fœmore dextro posteriori	Megrez Al- Dub Al Acber		4	23	25	51	30		3	p.
20	Præcedens duarum quæ sunt in pede sinistro posteriori	Phacd Al Dub Al Acber		4	22	31	47	15		3	m.
21	Quæ reliqua est de duabus	Al Phikra Al Thânia		4	11	40	29	45		3	p. P. 15.
22	Quæ est in poplite sinistro			4	13	7	28	42		3	p.
23	Borealior duarum in pede dextro posteriori	Al Phikra Al Ula		4	20	46	35	15		3	p.
24	Australior duarum			5	0	7	26	0		3	p.
25	Præcedens trium quæ sunt in cauda, ea sc. stella quæ est in radice caudæ	Al Gjaun	Filiæ	5	0	31	54	9		2	
26	Media trium	Al Inâk		5	8	4	56	12		2	
27	Tertia, quæ est in extermitate caudæ	Al Kâid		5	19	10	54	9	B.	2	
Extra banc figuram.											
1	Quæ est sub cauda, attamen longè ab ea versùs Austrum	Cabd Al Asad		5	16	55	40	15	B.	3	

				یو آذک بر پشت صورت است
ب	د ز که مط کد	د ز که مط کد	ار شکل مربع	ظاهر د ب اکبر
				وز آذک بر نرمه شکم است
ج	ط	د یا لز مه	هم از مربع	مراق د ب اکبر
				یح آذک بر دزدیک بن دنبال
ص	ل	د کج که نا	است هم از مربع	مغز د ب اکبر
				ط باقی مربع که بر فخذ چپ
ج	یه	د کب لا مز	است که مؤخر است	فخذ د ب اکبر
				ک مقدم از آن دو که بر قدم
ص	م	د یا م کط مه	چپ اند که مؤخر است	
				کا باقی همان دو
ص	مب	د یج ز کج		کب آذک بر مابض چپ است
ص	یه	د ک موله		کج شمالی ترین آن دو که بر قدم
				کد جنوبی ترین همان دو
ج	ح	د ز کو	راست اند که مؤخر است	الفقره الاولى
ص	مه	د که کد مه		که اول از آن سه که بر دنبال اند
				و این کوکب بر بن دنبال است
ب	ط	د لا ند		کو میادین آن سه
				کز سوم که بر طرف دنبال است
ب	ب	د نو دب		خارج این صورت
ب	ط ش	د یط ی دد		آذک در زیر دنبال است دور
				از و در سوی جنوب کبد الاسد
ج	یه اش	د جو نه م		

2	Quæ est ante eam, eâ tamen obscurior est		5	10	4	40	39	5	P. 7.
3	Australior duarum inter pedes poste- riores, inter caudam & caput Leonis		4	4	1	17	33	4	
4	Borealior earundem		4	2	37	19	42	4	
5	Sequens trium quæ reliquæ sunt, suntque subobscuræ		4	5	40	20	18	B. 4	
6	Quæ est ante eam		4	5	10	23	45	4	7. 6.
7	Quæ eâ aliquo multo anterior est		3	29	31	29	15	6	
8	Quæ est inter pedes anteriores ac Gemellos		3	19	31	23	0	B. 6	
3. Stellæ Draconis.									
1	Quæ est in lingua	Al Râkis	7	17	31	76	15	B. 5	
2	Quæ est in ore.		8	2	40	78	21	4	
3	Quæ est supra oculum	— Al Awwâid —	8	3	1	75	30	3	
4	Quæ est in loco genæ		8	18	55	80	0	4	
5	Quæ est supra caput	Râs Al Tinnîn	8	21	55	75	0	3	m. P. 15.
6	Borealior trium quæ sunt in linea recta in collo, in curvatura prima		9	15	10	82	9	5	
7	Australior trium		9	24	10	78	15	5	
8	Media trium		9	20	40	80	33	5	

ه ن ن ن ن ن و	ط لج مب ش مه ده	ي ن ب ه ي لا	م ايز لزيط م ك ي لا	ه ن ه ن ه ن و	ب آنک در پيش اوست و ازو تاریکتر است ج جنوبی ترین آن دو که مابین دو پای پیشین اند میان ذنب و راس اند ن شمالی ترین همان دو ه ثانی از آن سه که باقی اند و خفی اند و آنک در پيش اوست ز آنک ازو ذیک دور پیشتر است ح آنک میان دو رجل مقدم و میان قوائمین است
ص ک ک ه ه ه	ش کا ل ز ه ط ه لج	ر ب ج ه کا ي م ف م	لا م ا ده ده ف ف م	الـراقـص العـوايد رأس التـنـيـن	کواکب تنین ا آنک بر زبان است ب آنک بر دهان است ج آنک بالای چشم است ن آنک بر موضع زرخ است ه آنک بر بالای سر است و شمالی ترین آن سه که بر خط مستقیم اند بر کردن در عطف کاه اول ز جنوبی همان سه ح میانی آن سه

9	Sequens trium quæ sunt versus orientem, est sc. è quatuor quadratis quæ sunt in curvatura post curvaturam primam		10 10 40	81 24	5	
10	Australior in præcedenti latere $\square$		11 27 1	81 45	<u>3</u>	<i>p. S. al. 4.</i>
11	Borealior in præcedenti latere		0 10 13	83 0	<u>4</u>	<i>S. al. 3. p.</i>
12	Borealior in sequenti latere quadranguli		0 25 10	79 9	4	<i>m.</i>
13	Australior in sequenti latere		0 13 31	77 36	5	<i>m.</i>
14	Australior in triangulo quod est in curvatura post illam curvaturam		0 25 13	80 30	5	<i>m.</i>
15	Præcedens duarum quæ reliquæ sunt de eodem triangulo	<i>Al Albâbi</i>	1 12 55	82 0	5	<i>m. P. 80.</i>
16	Sequens duarum		1 16 34	80 15	5	<i>m.</i>
17	Sequens trium quæ in triangulum coincidunt post triangulum primum: at in Figurâ præcedunt triangulum primum		3 4 13	84 12	4	
18	Australior duarum quæ reliquæ sunt de eodem triangulo		2 5 55	83 24	4	
19	Borealior duarum		2 2 31	84 42	4	<i>m.</i>
20	Sequens duarum stellarum minutarum quæ sunt juxta triangulum	<i>Adphâr Al Dîb</i>	4 11 40	87 15	6	
21	Præcedens earundem		4 0 25	86 45	6	

ط	تالي آن سه كه از جانب مشرق از چهار كوكب مربعست كه بر عطف است بعد از عطف اول	ي	جنوبي از ضلع مقدم مربع	يا	شمالي از ضلع مقدم	يب	شمالي از ضلع تالي مربع
ص	ي ي م فا كد	يا	كز ا فا مه	ز	ي يچ فج ز	ز	كه ي عط ط
ك	ك	ك	ك	ك	ك	ك	ك
يچ	جنوبي از ضلع تالي در	يچ	جنوبي درين مثلثي كه بر عطف است بعد از آن عطف	يه	آنك مقدم است از دو باقي از همان مثلث	يو	آنك تالي است از همان دو
يز	آنك تالي است از آن سه كه در مثلثي افقد تابع مثلث اول در	صورت	متقدمست بر مثلث اول	يچ	جنوبي درين آن دو كوكب باقي از همان مثلث	يط	شمالي درين آن دو
ك	تالي آن دو كوكب خرد كه نزديك مثلث اند	كا	مقدم همان دو	و	و	و	و
و	و	و	و	و	و	و	و

الانفاسي

اظفار الذيب

22	Australior trium quæ sunt in linea recta post hanc stellam		5	28	1	81	57	5	
23	Media trium		5	27	31	84	0	5	
24	Borealior earum	<i>Al Dib</i>	5	24	<u>34</u>	85	15	3	<i>γ. 31.</i>
25	Borealior duarum quæ sunt prope hanc stellam ad latus occidentale		6	6	55	78	¹ 57	3	
26	Australior earundem		6	8	37	74	30	4	
27	Quæ est post hanc stellam in cur- vatura prope caudam, ad latus occidentale	<i>Al Dich</i>	5	27	49	71	27	3	<i>p.</i>
28	Præcedens duarum, quæ à stellâ jam memoratâ amplam distantiam habet		4	27	25	65	21	5	<i>m.</i>
29	Sequens duarum		5	0	34	66	27	3	<i>p.</i>
30	Quæ has duas sequitur prope caudam		4	8	<u>37</u>	61	54	3	<i>p. P. 27.</i>
31	Quæ istam sequitur in extremitate caudæ		4	2	25	57	9	B.	3 <i>p.</i>
3. <i>Stellæ Cephei.</i>									
1	Quæ est in pede dextro		1	24	<u>55</u>	75	45	B.	5 <i>m. γ. 15.</i>
2	Quæ est in pede sinistro	<i>Al Râi</i>	1	22	31	64	30	4	

۴	ذ	ا	ک	۴	الذیب	کب جنوبی ترین آن سه که بر خط مستقیم اند بعد از این کوکب	کب
۴	ح	ل	ف	۴		میانین همان سه کوکب	کج
ج	ذ	ف	ل	۴		شمالی ترین ایشان	کد
ج	ذ	ع	و	و		شمالی ترین آن دو که نزدیک این کوکب اند از جاذب مغرب	که
ن	ل	ع	و	و	کو جنوبی ترین همان دو	کز آنک بعد ازین کوکب است در عطف که نزدیک دنبالش از سوی مغرب	کج
ص	ج	ع	ک	۴	الذیخ	متقدم از آن دو که ازین کوکب مذکور بعدی تمام دارند	کط
ص	ج	ک	ل	۴		ثانی همان دو	ل
ص	ج	ک	ل	۴		آنک ثانی این دو است بنزدیک دنبالش	لا
ص	ج	ک	ل	۴		ثانی او که بر طرف دنبالش است	
ص	ج	ک	ل	۴		کواکب قیفاوس	ا
ص	ج	ک	ل	۴		آنک بر پای راست است	ب
ص	ج	ک	ل	۴	الرائی	آنک بر پای چپ است	

3	Quæ est sub cingulo in latere dextro		0	27	37	71	15		4	m.
4	Quæ supernè tangit humerum	<i>Cawâcib Al Phirk</i>								
	dextrum		0	4	34	68	36		3	
5	Quæ supernè tangit cubitum									
	dextrum		11	26	25	71	33		4	
6	Quæ est sub eodem cubito		11	27	10	73	51		4	
7	Quæ est in pectore		0	16	10	65	45		5	
8	Quæ est in brachio sinistro		0	25	4	62	30		4	m.
9	Australior trium quæ sunt in Mitrà		5	5	55	60	0		5	
10	Media trium		0	7	1	61	15		4	
11	Borealiior earundem		0	8	55	61	42	B.	6	
	<i>Extra hanc figuram.</i>									
12	Quæ præcedit stellas capitis		0	2	10	64	0	B.	5	m.
13	Stella quæ eas sequitur		0	9	25	59	30	B.	4	m.
	<i>5. Stellæ Vociferatoris.</i>									
1	Præcedens trium in manu sinistro		5	21	55	58	45	B.	5	m.
2	Media quæ est Australior trium		5	23	43	58	51		5	m. J. 11.
3	Sequens trium.		5	25	4	60	33		5	m. J. 37.
4	Quæ est in cubito sinistro		5	28	55	54	45		5	
5	Quæ est in humero sinistro		6	9	55	49	24		3	
6	Quæ est in capite		6	16	25	54	27		4	m.

در صورت

الغزو

ج	آذک زیر کمر است بر پهلوی راست	ز	کز لز	ع	ا	ن	ک
د	آذک از بالای مماس منکب	ز	د	ل	س	ج	
ه	آذک از بالای مماس مرفق	ز	یا کو که	ع	ل	ج	
و	آذک در زیر همین مرفق است	ز	یا کز ی	ع	ل	ج	
ز	آذک بر سینه است	ز	یو ی	س	ل	ج	
ح	آذک بر باروی چپ است	ز	ک	د	س	ج	ک
ط	جنوبی ترین آن سه که بر کلاه اند	ز	د	س	ل	ج	ک
ی	میادین همین سه	ز	ز	ا	س	ج	ک
یا	شمالی ترین ایشان	ز	ح	د	س	ج	و
	خارج این صورت						
ا	آذک متقدم کواکب سر است	ز	ب	ی	س	ج	ک
ب	آن کواکب که قالی ایشان است	ز	ط	ک	د	س	ک
کواکب عوا							
ا	متقدم از آن سه که بر دست چپ اند	ز	کا	د	س	ج	ک
ب	میادین همان سه و جنوبی ترین	ز	کج	س	ج	ک	ک
ج	قالی همان سه	ز	ک	د	س	ج	ک
د	آذک بر مرفق چپ است	ز	کج	د	س	ج	ک
ه	آذک بر منکب چپ است	ز	و	ط	د	س	ج
و	آذک بر سر است	ز	و	یو	ک	د	ک

7	Quæ est in humero dextro	6 25 16 49 0	4	m.
8	Ea quæ his magis vergit ad boream, éstque in pedo seu baculo recurvo	6 25 46 53 27	4	p.
9	Ea ex stellis borealibus quæ est extremitati pedi prior, éstque communis cum pede Ingeniculi	6 25 4 57 15	4	p. P. m.
10	Borealior duarum quæ sunt sub humero, éstque ad Austrum pedi	6 27 37 46 27	5	m. J. p.
11	Australior duarum	6 28 31 45 48	5	
12	Quæ est in extremitate mânus dextræ	6 27 55 41 45	5	
13	Precedens duarum in carpo, i. e. in loco pericarpîi, in manu	6 26 46 41 21	5	S. 25.
14	Sequens duarum	6 26 55 42 48	5	P. 25.
15	Quæ est in extremitate manubrii pedi	6 27 28 40 42	5	
16	Quæ est in cingulo. Ptol. dicit esse in fœmore dextro in perizomate	6 20 58 40 48	3	
17	Sequens duarum quæ sunt in cingulo	6 16 16 42 9	4	

ز	آذک بر منکب راست است	و که دو مط	ن
ح	آذک بشمال مایل تر است از اینها و در عصا ذات الکلاب است	و که مو دج کز	ن ک
ط	آذک از کواکب مذکور بشمال نزدیک تر است بر طرف عصا و اوست مشترک با قدم صورت جاژی	و که ن نر	ن ص
ی	شمالی از آن دو کواکب که در زیر منکب اند و بر جنوب عصا است	و کز لز مو کز	ص ه
یا	جنوبی همان دو	و کج لا م مچ	ه ه
یب	آذک بر طرف دست راست است	و کز نه ما م	ه ک
یج	متقدم از آن دو که بر معصم یعنی بر جای دست ورنجن است از دست	و کو مو ما کا	ه ه
ید	ثالی همان دو	و کو نه م مچ	ه ه
یه	آذک بر طرف مقبض عصای ذات الکلاب است	و کز کج م مچ	ه ه
یو	آذک بر کمر است و بطلمیوس گفته است بر فخذ راست است در ازار	و ک نج م مچ	ج ج
یز	ثالی از آن دو که بر کمر اند	و یو مو م ط	ن ن

18	Præcedens duarum		6	14	40	42	3	4	
19	Quæ est in calcaneo dextro		6	25	19	28	0	4	m.
20	Borealeor trium stellarum in crure sinistro	Mupbrid AlRâmih	6	11	43	28	0	3	
21	Media trium		6	10	1	26	45	4	
22	Australior trium		6	11	19	25	0	B.	4 P. 5.
<i>Extra hanc figuram.</i>									
1	Quæ est inter femora figuræ	Simâk AlRâmih	6	16	31	31	18	B.	1
<i>6. Stellæ Coronæ, quæ etiam dicitur Phecca.</i>									
1	Stella lucida Coronæ, quæ dicitur Lucida Pheccæ	Nair Al Phecca	7	4	34	44	30	B.	2
2	Quæ eam præcedit		7	1	40	46	24		4
3	Quæ supra præcedentem est ad latus boreale		7	1	10	48	21		4 p.
4	Quæ hâc borealior est		7	3	40	50	45		6
5	Quæ sequitur stellam lucidam in alterâ parte circuli versûs Austrum		7	6	28	44	27		4
6	Quæ hanc sequitur, aliquantulo ma- gis inclinans ad Boream		7	8	46	44	42		4

7	Quæ istam stellam sequitur, & magis adhuc inclinatur ad Boream		7	10	55	46	0		4
8	Quæ est ad oram fissuræ seu chasmatis hujus partis <i>circuli</i>		7	11	31	49	30	B.	4
<i>7. Stellæ Incumbentis genubus.</i>									
1	Quæ est in capite figuræ	<i>Râs AlGjâthi</i>	8	7	55	37	9	B.	3 p.
2	Quæ est in humero dextro		7	23	40	42	54		3
3	Quæ est in brachio dextro		7	20	46	39	27		3 p.
4	Quæ est in cubito dextro		7	17	49	37	0		4 p.
5	Quæ est in humero sinistro		8	6	19	47	45		3
6	Quæ est in brachio sinistro		8	12	37	49	15		5
7	Quæ est in cubito sinistro		8	18	13	51	48		4
8	Sequens trium in carpo sinistro		8	24	46	52	21		4
9	Borealis duarum quæ reliquæ sunt		8	22	25	53	39		4
10	Australior duarum		8	21	55	52	39		4
11	Quæ est in latere dextro		7	24	10	53	9		3
12	Quæ est in latere sinistro		8	0	25	53	30		4
13	Quæ hæc Borealis est, estque in summitate sinistri clunium		8	1	7	55	45		5 p.

ز آنک تابع این کوکب است
و هم بشمال مایل

در است

ح آنک بر کنار رخنه است ازین
دیمه

ر ی نه مو ح

ز یا لا مط ل شب

کواکب جاثی علی رکتیه

ا آنک بر سر صورت است

ب آنک بر منکب راست است

ج آنک بر باروی راست است

د آنک بر مرقف راست است

ه آنک بر منکب چپ است

و آنک بر باروی چپ است

ز آنک بر مرقف چپ است

ح ثالی آن سه که بر معصم چپ است

ط شمالی ترین آن دو کوکب باقی

ی جنوبی ترین همان دو

یا آنک بر پهلوی راست است

یب آنک بر پهلوی چپ است

پج آنک ازو شمالی تر است و در سر

سرون چپ است

راس الجاثی

ح ز نه لز ط ش ج ص

ز کج م مپ ند ج

ز ک مو ل کز ج ص

ز یز مط لز ح ص

ح و یط مز ه ج

ح یب لز مط یه ه

ح یج یج نا مح د

ح کن مو دب کا د

ح کب که نج لط د

ح کا نه دب لط د

ز کد ی نج ط ج

ح ه که نج ل د

ح ا ز نه مه ه ص

14	Quæ est in radice femoris							
		hujus pedis	8	2	4	58	36	5 p.
15	Præcedens trium in femore							
		finistro	8	4	46	59	51	4 m.
16	Quæ est post præcedentem		8	6	1	60	15	5
17	Quæ hanc sequitur		8	7	52	60	12	4
18	Quæ est in genu sinistro		8	20	40	60	51	4
19	Quæ est in initio cruris in							
		loco Tali	8	12	55	69	15	4
20	Præcedens trium in pede							
		finistro	8	4	13	70	12	6
21	Media trium		8	5	49	71	18	6
22	Sequens trium		8	9	10	72	0	6
23	Quæ est in radice femoris							
		dextri	7	20	55	60	36	4 S.16.
24	Quæ eâ Borealior est in eodem							
		femore	7	15	31	63	9	4
25	Quæ in genu dextro		7	6	46	65	48	4 m.
26	Australior duarum sub genu							
		dextro	7	4	37	63	48	4
27	Borealior duarum		7	1	25	64	30	4
28	Quæ est in crure dextro		7	0	52	60	15	B. 5

<i>Extra hanc figuram.</i>						
1	Ea quæ est ad Austrum ejus stellæ quæ est in brachio dextro		7 24 13 35 15	B.	4	
8. Stellæ τδ Shelyák, & dicitur etiam Testudo.						
1	Quæ est in Testa vehente: hanc etiam Lyram vocant <i>Al Nefr Al Wâki</i>		9 8 19 62 0	B.	1	
2	Borealior duarum invicem succeden- tium quæ sunt propè eam		9 10 55 62 30		4	m.
3	Australior duarum		9 11 10 60 45		4	m.
4	Quæ has duas sequitur, éstque me- dia inter ortum cornuum		9 14 55 59 48		4	
5	Borealior duarum invicem succeden- tium quæ sunt ad Orientem Testæ		9 23 10 60 48		4	p.
6	Australior duarum		9 23 31 59 30		4	p.
7	Borealior duarum præcedentium ex quatuor quæ reliquæ sunt		9 12 25 56 21		3	p. J. II. 57.
8	Australior duarum		9 11 55 55 15		4	p.
9	Borealior duarum sequentium ex dictis quatuor		9 15 7 55 24		3	
10	Australior duarum		9 15 13 54 36	B.	5	

خارج این صورت													
آنک در جنوب کوکبی است که بر بازوی راست است													
کواکب شلیاق و اینرا سلحفاة کیز خوانند													
آنک در خزفہ حامله و اورا اللورا کویند													
ب شمالی ترین آن دو متوالی که قربین او اند													
ج جنوبی ترین همان دو													
ن آنک تالی این هر دو است و او میان مابین منشاء القردین است													
ه شمالی ترین آن دو متوالی که بر شرقی خزفہ اند													
و جنوبی ترین همان دو													
ز شمالی ترین آن دو متقدم از چهار باقی													
ح جنوبی ترین همان دو													
ط شمالی ترین آن دو تالی از چهار باقی													
ی جنوبی ترین هر دو													
رکد	یچ	له	یه	ش	ن		ط	ح	یط	سب	ز	ش	ا
							ط	ی	ده	سب	ل	ن	ک
							ط	یا	ی	س	م	ن	ک
							ط	ین	ده	نط	مح	ن	
							ط	کج	ی	س	مح	ن	ص
							ط	کج	لا	نط	ل	ن	ص
							ط	یپ	که	نو	کا	ج	ص
							ط	یا	ده	ده	یه	ن	ص
							ط	یه	ز	ده	کد	ج	
							ط	یه	یچ	ند	لوش	ه	

9. Stellæ Gallinæ.								
1	Quæ est in ore	<i>Minkâr AlDeggjàgje.</i>	9	24	<u>25</u>	49	12	B. 3 p. 7. 15.
2	Quæ est pone hanc, in capite		9	28	10	50	39	6 m.
3	Quæ est in medio colli		10	5	16	54	30	5
4	Quæ est in pectore	<i>Sadr AlDeggjàgje.</i>	10	18	28	57	51	3 m.
5	Stella lucida quæ est in cauda	<i>Al Ridph. Dánab Al- Deggjàgje.</i>	10	28	46	59	42	2
6	Quæ est juxta cubitum alæ dextræ		10	9	7	64	30	3
7	Australior trium in pectine alæ dextræ		10	12	25	69	52	4 p.
8	Media trium		10	11	<u>55</u>	71	6	4 7. 15.
9	Borealior trium, quæ est in margine pectinis alæ		10	8	40	74	0	4
10	Quæ est juxta cubitum alæ finistræ		10	20	4	49	18	B. 3
11	Quæ hâc Borealior est, in medio alæ finistræ		10	22	16	52	0	4 p.
12	Quæ est in extremitate pectinis, i. e. pennarum anteriorum in ala finistra		10	25	43	43	0	<u>3</u> P. 4.
13	Quæ est in pede finistro		10	28	31	55	0	4
14	Quæ est in genu finistro		11	3	34	56	42	4

کواکب الدجاجة				
ا	آنک بر دهن است	منقار الدجاجة	ط ک ک که	مط یب ش ج ص
ب	آنک بر پس او ست و بر سر است		ط ک ج ی ن	و ک
ج	آنک بر میان گردنست		ی ه یو دن ل	ه
د	آنک بر سینه است	صدر الدجاجة	ی یح کج دز نا	ج ک
ه	آن کوکب روشن که بر دهن است	الرفق دهن الدجاجة	ی کج مو ط مپ	ب
و	آنک بر نظیر مرفق است از جناح راست		ی ط ز سد ل	ج
ز	جنوبی ترین آن سه که بر عاشره جناح راست است		ی یب که سط دپ	ن ص
ح	میادین همان سه		ی یا نه عا و	ن
ط	شمالی ترین همان سه و او بر کنار عاشره جناح		ی ح م عد ح	ن
ی	آنک بر نظیر مرفق است از جناح چپ		ی ک ک ن مط یح ش ج	ج
یا	آنک از شمالی تر است و بر میان جناح چپ است		ی کب یو دپ ح	ن ص
یب	آنک بر طرف عاشره یعنی پره‌ای پیش است از جناح چپ		ی که مچ مچ ح	ج
یج	آنک بر پای چپ است		ی کج لانه ح	ن
ید	آنک بر رکه چپ است		یا ج لد نو مپ	ن

15 Præcedens duarum quæ sunt
in pede dextro

10 21 28 63 27 4

16 Sequens earundem

10 22 7 64 24 4

17 Stella Borealis quæ est in genu

dextro *Rucba Al Deggâgje.*

11 2 10 64 21 B. 5

Extra hanc figuram.

1 Australior duarum sub alâ

finistrâ

11 0 43 50 12 B. 4

2 Borealiore earundem

11 2 4 51 27 B. 4

10. *Sellæ Intbronatæ.*

1 Quæ est in capite

0 28 28 43 45 B. 4 *m.*

2 Quæ est in pectore

Dât Al Cursa.

1 0 25 46 0 3

3 Quæ hâc Borealiore est, estque in
cingulo

1 3 10 46 30 4

4 Quæ est supra sedem, sc. in
femoribus

1 6 25 48 30 3 *m.*

5 Quæ est in genubus

1 10 19 45 45 3

6 Quæ est in crure

1 17 25 46 51 4

7 Quæ est in extremitate pedis

1 20 46 47 36 4 *p.*

8 Quæ est in brachio sinistro

1 3 37 44 30 4 *p.*

9 Quæ est sub cubito sinistro

1 7 46 44 48 5

هـ	آذک	متقدم است از آن دو که							
و		بر پای راستی اند	ی کا کج	سج کز	ن				
یو		تالی از همان دو	ی کب ز	سد سد	ن				
یز		کوکب شمالی که بر رکه							
هـ		راستی است رذبه الدجاجة	یا ب ی	سد کاش	هـ				
		خارج این صورت							
ا		جنوبی ترین آن دو که در							
		زیر جناح چپ است	یا ز میج	ن یب ش	ن				
ب		شمالی ترین همان دو	یا ب د	فا کز ش	ن				
		کواکب ذات الكرسي							
ا	آذک	بر سر است	ز کج کج	میج	هـ ش	ن	ک		
ب	آذک	بر سینه است	ا ز که	مو	ز	ج			
ج	آذک	ازو شمالی تر است و بر کمر							
		است	ا ج ی	مو	ل	ن			
ن	آذک	بر بالای کرسی است							
		بر هر دو فخذ	ا و که	میج	ل	ج	ک		
هـ	آذک	بر هر دو رکه است	ا ی یط	هـ	هـ	ج			
و	آذک	بر ساق است	ا یز که	مو	فا	ن			
ز	آذک	بر طرف پای است	ا ک مو	مز	لو	ن	ص		
ح	آذک	بر بازوی چپ است	ا ج لز	مد	ل	ن	ص		
ط	آذک	در زیر مرفق چپ است	ا ز مو	مد	میج	هـ			

10	Quæ est in radio (<i>i. e. focili</i>)						
	dextro		0	22	7	49	30 6
11	Quæ est super erectionem						
	cathedræ		1	5	25	51	42 4 p.
12	Quæ est in medio reclinatorii	<i>Caph Al Chadib.</i>	0	28	1	50	48 3
13	Quæ est in extremitate (<i>id est</i> <i>summitate</i>) reclinatorii		0	23	40	51	0 B. 6
II. <i>Stellæ Bershâush, qui etiam</i> <i>dicitur portans caput Larvæ.</i>							
1	Complicatio nebuloſa quæ est in extremitate manûs dextræ	<i>Misam Al Thurajâ.</i>	1	16	19	40	0 B. <i>nebuloſa.</i>
2	Quæ est in cubito dextro		1	<u>21</u>	<u>25</u>	37	9 4 S. 25. 21.
3	Quæ est in humero dextro		1	22	31	34	6 3 p.
4	Quæ est in humero sinistro		1	17	4	31	30 4 p.
5	Quæ est in capite		1	20	37	34	0 5
6	Quæ est inter duos humeros		1	21	40	30	33 4
7	Stella lucida quæ est in latere						
	dextro	{ <i>Mirphak Al Thurajâ.</i> <i>Gjemb Bershâush.</i>	1	25	7	29	21 2
8	Præcedens trium, quæ sc. post hanc est in eodem latere		1	25	19	27	27 4
9	Media trium		1	26	43	27	15 4

و		ز کب ز مط ل			ی آنک بر ساعد راست است	
ص	ن	ا ه که نا مپ			یا آنک بر بالای قایمه منبر است	
ج		کف الخضیب ز کج ان مح			یب آنک در وسط مسند است	
و	ش	ز کج م نا			جج آنک بر طرف مسند است	
شکافی					کواکب برشاوش و اینرا حامل راس الغول نیز گویند	
	ش	ز ش	م	معصم الثریا	ا آن اشعباری سخابی که بر طرف دست راست است	
	ن	ط	ل	ا کا که لز	ب آنک بر مرفق راست است	
	ص	و	ل	ا کب لال	ج آنک بر منکب راست است	
	ص	ل	ل	ا یز ن ل	ن آنک بر منکب چپ است	
ه		ز	ل	ا ک لز	ه آنک بر سر است	
ن		ل	ل	ا کا م ل	و آنک بر میان دو منکب است	
ب		کا	کا	مرفق الثریا جنب برشاوش	ز آن کوکب روشن که در پهلوی راست است	
ن		کز	کز	ا که یط کز	ح متقدم آن سه که بعد ازوستی در همین پهلوی	
ن		کز	کز	ا کو مح کز	ط اوسط همان سه	

10	Sequens trium		I	27	55	26	57	3	
11	Quæ est in cubito sinistro		I	20	43	26	0	4	
12	Stella lucida quæ est in capite								
	Larvæ	<i>Râs Al Gbûl.</i>	I	18	55	22	0	2	
13	Quæ eam sequitur		I	18	40	20	45	4	p.
14	Quæ Stellam lucidam præcedit		I	17	37	20	21	4	p.
15	Quæ est post stellam jam memo- ratam, estque reliqua de stellis								
	capitis Larvæ		I	16	40	21	9	4	
16	Quæ est in genu dextro		2	4	46	28	51	4	
17	Quæ eam præcedit supra genu		2	2	16	28	36	4	
18	Præcedens duarum supra poplitem								
	78 genu		2	2	10	25	36	4	
19	Sequens duarum in eodem poplite		2	3	34	26	19	4	
20	Quæ est in fura cruris dextri		2	4	10	24	45	5	
21	Quæ est in talo dextro		2	6	7	18	54	5	
22	Quæ est in femore sinistro		I	26	28	21	48	4	s. 3.
23	Quæ est in genu sinistro		I	28	31	18	54	3	s. 4.
24	Quæ est in crure sinistro	<i>Menkib Al Thurajâ.</i>	I	27	37	14	33	4	
25	Quæ est in calcaneo sinistro	<i>Atik Al Thurajâ.</i>	I	24	24	11	30	3	p. 7. 36.
26	Quæ eam sequitur, estque in ex- tremirate pedis sinistri		I	26	25	10	45	B. 3	

ج	ا	ک	ز	ن	ی	تالی همان سه
ن	ا	ک	م	ج	یا	آنک بر مرقف چپ است
ب	ا	ی	د	ک	ب	آن کوکب روشن که بر سر
ن	ا	ی	م	ک	ن	غول است راس الغول
ن	ا	ی	ز	ک	ن	تالی او
ن	ا	ی	م	ک	ن	آنک متقدم کوکب روشن است
ن	ا	ی	ز	ک	ن	آنک متقدم این کوکب
ن	ا	ی	م	ک	ن	مذکور است و اوست باقی از
ن	ا	ی	م	ک	ن	کواکب سر غول
ن	ب	ن	م	ک	ن	آنک بر رکه راست است
ن	ب	ب	ی	ک	ن	آنک متقدم اوست بر بالای رکه
ن	ب	ب	ی	ک	ن	متقدم آن دو که بالای مابض
ن	ب	ب	ی	ک	ن	رکه است
ن	ب	ج	ل	ک	ن	تالی همان دو در همین مابض
ن	ب	ن	ی	ک	ن	آنک بر عضله ساق راست است
ن	ب	و	ز	ی	ن	آنک بر کعب راست است
ن	ا	ک	م	ج	ن	آنک بر فخذ چپ است
ج	ا	ک	م	ج	ن	آنک بر رکه چپ است
ن	ا	ک	م	ج	ن	آنک بر ساق چپ است
ج	ا	ک	م	ج	ن	آنک بر پاشنه چپ است
ص	ا	ک	م	ج	ن	تالی او و بر طرف پای چپ
ج	ا	ک	م	ج	ن	است
ج	ا	ک	م	ج	ن	E

<i>Extra banc figuram.</i>							
1	Quæ est ad latus Orientale ejus stellæ quæ est in genu sinistro		2	1	49	18	54 B. 5 p.
2	Quæ est ad Boreale latus ejus stellæ quæ est in genu dextro		2	4	43	31 0	5 p.
3	Quæ præcedit eam quæ est in capite Larvæ		1	14	28	20 24 B.	5
<i>12. Stellæ Tenentis Habenas.</i>							
1	Australior duarum in capite figuræ		2	2	22	30 0 B.	4
2	Borealior duarum : hæc verò supra caput est		2	21	55	31 0	5
3	Quæ est in humero sinistro	<i>Aijúk.</i>	2	14	43	22 42	1
4	Quæ est in humero dextro	<i>Menkib Di'l Inân.</i>	2	23	52	21 30	2
5	Quæ est in cubito dextro		2	20	28	14 48	5
6	Quæ est in carpo dextro		2	22	43	13 33	3
7	Quæ est in cubito sinistro		2	11	1	20 40	4
8	Sequens duarum quæ sunt in carpo sinistro, quas vocant Gjedyáin		2	11	34	18 9	4
9	Præcedens earundem		2	11	55	18 9	4

				خارج ایدن صورت
ص	د	ش	ب ا مط یح	ا آنک از کوکبی که در رقبه چپ است در جانب مشرق است
	ص	ح	ب ن مچ لا	ب آنک از کوکبی که در رقبه راست است در جانب شمال است
	ش	ک	ا ین کج	ج متقدم آن که بر سر غول است
				کواکب همسک الاعنة
ب	ش	ل	ب ب کب ل	ا جنوبی ترین آن دو که بر سر صورت است
	ح	لا	ب کا نه لا	ب شمالی ترین همان دو و ایدن بالای سر است
	ا	کب	ب ین مچ	ج آن که در منکب چپ است
	ب	کا	ب کج نب	د آنک بر منکب راست است
	ح	ید	ب ک کج	ه آنک بر مرفق راست است
	ج	یج	ب کب مچ	و آنک بر معصم راست است
	ن	ک	ب یا ا	ز آنک بر مرفق چپ است
	ط	یح	ب یا ل یح	ح قالی از آن دو که بر معصم چپ اند و ایشانرا جدیم خوانند
	ط	یح	ب یا نه یح	ط متقدم از همان دو

عیوق

منکب ذی العنان

10	Quæ est in talo sinistro		2	9	10	10	12	3	p.
11	Quæ est in talo dextro, estque communis cum Boreali cornu Tauri	Cap Di'l Inân.	2	15	11	5	15	2	
12	Quæ est ad latus Boreale involucris pedis, i. e. Fasciæ pedalis		2	16	40	8	30	6	
13	Quæ hâc Borealis est, ad supremam partem clunium		2	<u>16</u>	25	10	54	B. 6	f. 17.
13. Stellæ Serpentarii.									
1	Quæ est in capite figuræ	Al Râi. Râs Al Hâuwa	8	15	13	35	51	B. 3	
2	Præcedens duarum in humero dextro	Celb Al Râi.	8	17	10	28	9	3	p.
3	Sequens earum		8	18	49	25	36	3	
4	Præcedens duarum quæ sunt in humero sinistro		8	2	25	32	33	4	
5	Sequens earum		8	3	40	32	0	4	m.
6	Quæ est in cubito sinistro		7	28	13	23	48	4	
7	Præcedens duarum quæ sunt in volâ manûs sinistrae		7	24	25	17	15	3	
8	Sequens earum		7	25	43	<u>16</u>	24	3	p. f. 17.
9	Quæ est in cubito dextro		8	16	16	14	45	5	m.

ي	آذک دو کعب چب است	ب ط ي ي ي ب	ج ص
يا	آذک بر کعب راست است		
	و او مشترک است با قرن		
چب	شمالی ثور	ب ي يا ه ه ب	ب
	آذک در جانب شمال است از لفافه	کعب ذي العنان	
	که بر پای است یعنی پای قابه	ب يو م ح ل و	و
پنج	آذک از شمالی در است و بر حرقه		
	است یعنی سر سرورن	ب يو که ي دد ش و	و
	کواکب حوا		
ا	آذک بر سر صورت است	ح يه دج له دنا ش ج	ج
ب	متقدم آن دو که بر منکب	الراعي کراس الحوا	
	راست است	ح يز ي گح ط ج ص	ص
ج	ثالی همان دو	ح یح مط که لو ج	ج
د	متقدم آن دو که بر منکب		
	چب اند	ح ب که لب لچ ن	ن
ه	ثالی همان دو	ح ج م لب ه ن گ	گ
و	آذک بر مرفق چب است	ر گح یح گچ مچ ن	ن
ز	متقدم آن دو که بر کف دست		
	چب اند	ر کد که یز یه ج	ج
ح	ثالی همان دو	ر که مچ یو کد ج ص	ص
ط	آذک بر مرفق راست است	ح یو یو یو م ه گ	گ

10	Præcedens duarum quæ sunt in volâ manûs dextræ	8	22	19	13	15	4	<i>m.</i>
11	Sequens earum	8	23	7	14	36	5	
12	Quæ sunt in genu pedis dextri	8	10	37	6	45	3	
13	Quæ est in crure dextro	8	13	4	1	48	B.	4 <i>p.</i>
14	Præcedens τὼν quatuor stellarum supra pedem dextrum	8	12	40	3	9	A.	4 <i>p.</i>
15	Quæ eam sequitur	8	13	43	2	9		4 <i>m.</i>
16	Quæ hanc sequitur	8	14	19	0	18	A.	4 <i>p.</i>
17	Quæ restat de quatuor, & reliquas sequitur	8	14	55	0	12	A.	5 <i>J. Bor.</i>
18	Quæ sequitur eam quæ attingit calcaneum pedis dextri	8	16	19	1	30	B.	5 <i>p. S. Auf.</i>
19	Quæ est in genu pedis finistri	8	2	10	11	45	B.	3
20	Borealis trium quæ sunt in lineâ rectâ in crure pedis finistri	8	1	4	5	30		5 <i>J. 25.</i>
21	Media trium	8	0	16	3	18		5
22	Australior trium	7	29	46	1	45		5
23	Quæ est in calcaneo pedis finistri	8	2	16	0	39	B.	5
24	Quæ tangit plantam pedis finistri, sub ipso pede	8	1	7	0	45	A.	5 <i>S. Bor.</i>

ی	متقدم آن دو که بر کف دست راست اند	ح	کب	یط	یچ	یه	ن	ک
با	تالی همان دو	ح	گج	ر	ید	لو	ه	
دب	آنک بر رکه پای راست است	ح	ی	لز	و	مه	ج	
یچ	آنک بر ساق راست است	ح	یچ	ا	و	مح	ش	ص
بد	متقدم از چهار کوکب که بر بالای پای راست است	ح	دب	م	ج	ط	ج	ص
یه	تالی او	ح	یچ	مح	ب	ط	ن	ک
هو	تالی این تالی	ح	بد	یط	ح	یچ	ج	ص
هر	باقی از چهار که تالی همه است	ح	ید	نه	ح	یب	ج	ه
یچ	تالی او که هماس پاشنه پای راست است	ح	یو	یط	ا	ل	ش	ص
یط	آنک بر رکه پای چپ است	ح	ب	ی	یا	مه	ش	ج
ک	شمالی ترین آن سه که بر خط مستقیم اند بر ساق پای چپ	ح	ا	ن	ه	ل	ه	
کا	اوسط همان سه	ح	ح	یو	ج	یچ	ه	
کب	جنوبی ترین همان سه	ر	کط	مو	ا	مه	ه	
گج	آنک بر پاشنه پای چپ است	ح	ب	یو	ح	لط	ش	ه
بد	آنک هماس اخمص پای چپ است تحت قدم	ح	ا	ر	ح	مه	ح	ه

<i>Extra hanc figuram.</i>							
1	Borealior trium in lineâ rectâ, quæ funt ab humero dextro versûs plagam Orientalem	8	22	40	28	9	B. 4
2	Media trium	8	22	37	26	15	4
3	Australior trium	8	23	4	24	45	4
4	Quæ has tres sequitur, estque supra mediam earum	8	24	13	26	0	4
5	Stella ab hac separata, quæ magis vergit ad Boream	8	25	1	32	21	B. 4
<i>14. Stellæ Serpentis.</i>							
1	Stella, quæ est in extremitate Ge- næ, hujus figuræ, sc. ex qua- drangulo quod est in capite	7	9	1	37	45	B. 4
2	Quæ foramina nasi (<i>i. e. nares</i>) attingit	7	11	43	39	42	4 p.
3	Quæ est inter aurem & oculum	7	13	34	35	12	3 p.
4	Quæ est in collo	7	12	13	34	15	3 p.
5	Media ex quadrangulo, estque in ore	7	11	25	37	0	5
6	Quæ est extra caput versûs Boream	7	13	7	42	0	4 p.

				خارج این صورت
				ا شمالی آن سه که بر خط مستقیم اند و از مرکز راست در جانب مشرقند
ح	ک	م	ک	ب اوسط همان سه
ح	ک	ب	ل	ج جنوبی ترین همان سه
ح	ک	ج	ن	د ثانی هر سه و او بالای اوسط است
ح	ک	د	ی	ه آنک منفرد ازین بر جانب شمال مایل تر است
ح	ک	ا	ل	
				کواکب حیّه
				ا آن کوکب که بر طرف رخی صورت است از آن مربع که بر سر است
ز	ط	ا	ل	ب آنک مماس سه و رخی بینه است
ز	یا	م	ج	ج آنک میان کوش و چشم است
ز	ی	ب	ج	د آنک بر گردن است
ز	یا	ک	ل	ه آنک میادین مربع است و بر دهن است
ز	یا	ج	ز	و آنک از سر خارج است در جهت شمال

7	Quæ est post flexuram primam							
	cervicis	7	11	25	28	45	3	p.
8	Borealior trium quæ hanc sequuntur in							
	ordine	7	14	28	26	39	4	
9	Media trium	Unuk Al Hâiya	7	14	25	25	48	3
10	Australior trium		7	16	40	24	27	3 p.
11	Quæ præcedit manum sinistram Serpen-							
	tarii, sc. post flexuram quæ est pone illum	7	18	25	16	15	4	
12	Quæ sequitur duas in manu Serpentarii	7	28	40	13	12	5	
13	Quæ est post dextram femur Serpentarii,							
	quod posterius est	8	12	25	10	21	4	
14	Australior duarum quæ post hanc sunt	8	16	40	8	6	4	m.
15	Borealior duarum	8	17	4	10	36	4	
16	Quæ est post manum dextram in flexurâ	8	23	22	19	21	4	
	caudæ							
17	Quæ hanc sequitur in caudâ	8	28	34	20	18	4	{ m. P. 38. J. 48.
18	Quæ est in extremitate caudæ	9	8	7	26	54	B. 4	
15. Stellæ Sagittæ.								
1	Stella solitaria quæ est in spiculo	9	29	49	39	15	B. 4	
2	Sequens trium in manubrio sagittæ,							
	sc. in Terete	9	27	34	39	9	6	

ص	ج		ز یا که که		از آنک بعد از عطف اول است	ز
ن		ط	ز یی که کو		از کردن	ج
ج		م	ز یی که که	عطف الحیه	شمالی آن سه که تابع اوست	ط
ص	ج	ز	ز یو م کن کز		بر ولأء	ی
ن		ه	ز یی که یو		اوسط همان سه	یا
ه		ه	ز که م یی		آنک متقدم است بر دست چپ	یی
ن		ن	ح یی که ی کا		حوا بعد از عطف که از پس اوست	یج
ک	ن	و	ح یو م ح و		تالی آن دو که بر دست چپ حوا است	ی
ن		و	ح یز ی ی لو		آنک بعد از فخذ راست حوا است	ی
ن		د	ح کج که یط کا		که موخر است	ی
ک	ن	د	ح کج که لد ک یج		جنوبی ترین آن دو	یز
ن		ش	ط ح ز کو دد		شمالی ترین آن دو	یج
					آنک بعد از دست راست است	
					عطف دنبال	
					تالی آن که بر دنبال است	
					آنک بر طرف دنبال است	
					کواکب سه	
					آن کوکب منفرد که بر پیکان است	ا
					تالی آن سه که در قبضة قیر	ب
					است	

3	Media trium		9	26	25	38	45		5
4	Præcedens trium		9	24	40	38	30		5
5	Ea stella quæ est in extremitate crenæ		9	24	1	38	12	B.	5
16. Stellæ Aquilæ.									
1	Quæ est in medio capitis		9	27	31	26	54	B.	6
2	Quæ hanc præcedit in cervice		9	25	25	26	45		3 p.
3	Stella lucida quæ interjacet humeros	<i>Al Nesr Al Tâir</i>	9	24	10	29	15		2 p.
4	Quæ huic proxima est, ad latus Boreale		9	24	52	28	33		5
5	Præcedens duarum quæ sunt in humero sinistro		9	23	13	31	0		3
6	Sequens duarum		9	26	25	31	9		6
7	Præcedens duarum quæ sunt in humero dextro		9	19	4	28	30		6
8	Sequens duarum		9	19	55	26	30		6
9	Quæ est in caudâ Aquilæ, ab eâ verò longè diffita, & tangens Galaxiam	<i>Danab Al Okâb.</i>	9	12	31	36	15	B.	3

ج	اوسط همان سه	ط کو که	لج م	ه
ن	مقدم همان سه	ط کد م	لج ل	ه
ه	آن کوکب که بر طرف			
	سوفار است	ط کد ا	لج یب ش	ه
	کواکب عقاب			
ا	آنک بر میان سر است	ط کز لا	کو ند ش	و
ب	آنک در پیش ادم است در			
	کردن	ط که که	کو م	ج ص
ج	آن کوکب روشن که بر میان			
	دو منکب است	ط کن ی	کط یه	ب ص
ن	آنک در یکستی با و از جادب			
	شمال	ط کد نب	کج ل	ه
ه	مقدم آن دو که بر منکب			
	چپ اند	ط کج یج	لا ه	ج
و	تالی همان دو	ط کو که	لا ط	و
ز	مقدم آن دو که بر منکب			
	راست اند	ط یط ن	کج ل	و
ج	تالی همان دو	ط یط ده	کو ل	و
ط	آنک بر دبال سر است			
	ارو دور و مماس مجرّه			
	است	ط یب لا	یه ش	ج

<i>Extra banc figuram.</i>								
1	Præcedens duarum ad Australe latus capitis Aquilæ		9	23	1	21	12	B. 3 p.
2	Ea quæ est sequens earum		9	27	31	18	27	3
3	Quæ ab humero sinistro Aquilæ versus Austrum sita est, at inclinans ad Occidentem		9	16	16	24	27	3 p.
4	Quæ est ad Austrum hujus præcedentis		9	17	49	19	51	4 p.
5	Quæ hâc adhuc magis inclinât ad Austrum		9	19	1	13	39	5
6	Quæ ante omnes est		9	10	19	16	30	B. 3 p.
17. <i>Stellæ Delphini.</i>								
1	Præcedens trium in caudâ	<i>Danab Al Dulpbin</i>	10	6	22	29	12	B. 4 p.
2	Borealior duarum stellarum reliquarum		10	8	7	28	45	6
3	Australior duarum		10	7	49	27	36	6
4	Australior duarum in præcedenti latere quadranguli rhomboidis		10	8	16	31	45	3 p.
5	Borealior duarum		10	9	49	32	51	3 p.
6	Australior duarum in sequenti latere rhombi		10	10	55	31	51	3 p. 7. 52.

7	Borealiior duarum		10	11	52	32	55		3	p.
8	Borealiior trium inter caudam hujus figuræ & rhombum		10	7	10	31	21		6	
9	Præcedens duarum quæ reliquæ sunt de tribus jam memoratis		10	7	19	32	12		6	
10	Stella reliqua, sc. quæ est sequens duarum stellarum		10	8	31	30	30	B.	6	
18. <i>Stellæ sectionis Equi.</i>										
1	Præcedens duarum quæ sunt in capite		10	15	22	20	0	B.	4	
2	Sequens duarum		10	16	58	20	45		6	P. 4.
3	Præcedens duarum quæ sunt in ore		10	15	46	25	0		5	p.
4	Sequens duarum		10	16	40	24	36	B.	5	p.
19. <i>Stellæ Equi majoris.</i>										
1	Quæ est in umbilico, estque commu- nis cum capite mulieris catenatæ	<i>Phergh Muâcher</i> Sirra Al Pharas. { Râs Al Mar, a Al Mofâlſala.	0	6	28	25	21	B.	2	p.
2	Quæ est in lumbo in orâ alæ	<i>Gjenâh Al Pharas</i>	0	1	22	12	24		2	p.
3	Quæ est in humero dextro ad locum ubi oritur manus è corpore	<i>Phergh Mokâddem</i> Menkib Al Pharas	11	21	37	30	51		2	p.
4	Quæ est in interscapilio & scapulâ alæ	<i>Matn Al Pharas.</i>	11	15	55	19	0		2	p. 7. 15.

ر	شمالی ترین همان دو	ی یا دب لب ده	ج ص
ح	شمالی ترین آن سه که میان دنبال صورت است و معین	ی ز ی لا کا	و
ط	متقدم از آن دو کوکب که باقی ادد از سه کوکب مذکور	ی ز یط لب یب	و
ی	کوکب باقی و او تالی همان دو کوکب است	ی ح ل ل ش و	و
کواکب قطعه الفرس			
ا	متقدم از آن دو که بر سر ادد	ی یه کب ک ز ش و	و
ب	تالی همان دو	ی یو دج ک م و	و
ج	متقدم از آن دو که بر دهند	ی یه مو که ز و ص	و
د	تالی همان دو	ی یو م کد لو ش و ص	و
کواکب فرس اعظم			
ا	آنک بر ناف است و مشترکی با راس المهره المسلسله	ز و کج ک کا ش ب ص	و
ب	آنک بر متن و کنار جناح است	ز ا کب یب کد ب ص	و
ج	آنک بر منکب راست و موضع برون آمدن دست از تن است	یا کا لزل نا ب ص	و
د	آنک بر میان دو کتف و بر کتف جناح است	یا ده ده یط ز ب ص	و

5	Boreali ^{or} duarum quæ sunt in corpore sub alâ	— Al Kerb —	11	23	55	24	48	4	
6	Australior duarum		11	25	1	24	15	4	
7	Boreali ^{or} duarum in genu dextro	— Sad Matar —	11	18	7	34	45	3	
8	Australior duarum		11	17	25	34	9	5	
9	Præcedens duarum quæ fibi invicem vicinæ sunt in pectore	— Sad Bâris —	11	16	10	28	39	4	m.
10	Sequens duarum		11	17	13	29	0	4	m.
11	Præcedens duarum fibi invicem vicinarum, sc. quæ est in collo	— Sad Al Homâm —	11	8	25	17	15	3	p.
12	Sequens duarum		11	11	13	18	0	4	p.
13	Australior duarum in jubâ		11	11	55	14	15	5	p.
14	Boreali ^{or} duarum		11	10	58	15	21	5	p.
15	Boreali ^{or} duarum quæ fibi invicem vicinæ sunt, sc. quæ est in capite	— Sad At Babâim —	10	29	25	15	48	3	p.
16	Australior duarum		10	28	13	15	15	5	p.
17	Quæ est in labio	{ Phom Alphas. Gjâppala Alphas	10	24	28	22	0	3	
18	Quæ est in talo dextro		11	11	34	41	0	4	
19	Quæ est in genu sinistro		11	6	19	34	9	4	7. 31.
20	Quæ est in talo sinistro		11	1	31	36	27	B. 4	

ه	شمالی ترین آن دو که بر تن اند				
و	جنوبی ترین همان دو	در زهر جناح	العراب	یا کج که در صبح	و
ز	شمالی ترین هر دو که در رکه			یا که که در ده	و
ح	جنوبی ترین همان دو	راست است	سعد مطر	یا یز که در	ط
ط	متقدم آن دو که بیکدیگر				و
ی	ثالی همان دو	نزدیک در سینه اند	سعد بارع	یا یز یو ی کج	لط
یا	متقدم آن دو که بیکدیگر نزدیک			یا یز یج کط	ز
ج	اند که بر گردن دست		سعد الهمام	یا ح که یز ده	یه
ب	ثالی همان دو			یا یا یج یج	ز
بج	جنوبی ترین آن دو که بر عرف است			یا یا ده یه	یه
ج	شمالی ترین همان دو			یا ی یخ ده	کا
ه	شمالی ترین آن دو که بیکدیگر				و
و	نزدیک اند که در سر است		سعد البهائم	ی کط که ده	ص
یو	جنوبی ترین همان دو			ی کج یج ده	یه
بز	آنک بر جفله است	رقم الفرس رجفلة الفرس		ی کد کج کب	ز
یج	آنک بر کعبه ایمن است			یا یا لد ما	ز
یط	آنک بر رادیی چپ است			یا و یط لد	ط
ک	آنک بر کعبه چپ است			یا ا لا لو کز	ش

20. <i>Stellæ Mulieris catenatæ.</i>						
1	Quæ interjacet humeros	o	14	28	24	o B. 3 p.
2	Quæ est in humero dextro	o	15	46	26	54 4 s. 3.
3	Quæ est in humero sinistro	o	13	55	22	24 4
4	Australior trium quæ sunt in brachio dextro	o	13	22	30	45 4 ^{P. 32.} _{p. 35.}
5	Borealior trium	o	13	16	32	30 4 p.
6	Media trium	o	14	40	31	30 5 m.
7	Australior trium quæ sunt in palmâ dextrâ	o	8	34	41	o 4 m.
8	Media trium	o	9	31	41	49 4 m.
9	Borealior trium	o	10	52	43	24 4 m. 3. 25.
10	Quæ est in brachio sinistro	o	13	25	17	18 4 p.
11	Quæ est in cubito sinistro	o	15	10	15	36 5 m.
12	Australior trium supra subligacula	<i>Gjemb Al Mosâlsala. Betn Al Hât.</i>		o	23	13 25 36 2 p.
13	Media trium			o	21	58 29 30 4
14	Borealior trium	<i>Rigjl Al Mosâlsala</i>		o	21	1 32 30 4 p.
15	Quæ est supra pedem finistrum, & hæc est Anâk Al Ard			1	6	31 27 36 3
16	Quæ est supra pedem dextrum			1	6	55 36 30 4
17	Quæ plusculum inclinât ad Australium			1	4	55 35 o 4 m.

				کواکب مواه مسلسلہ
ص	ج	ش	ز	آذک در میان دو منکب است
ن			د	آذک بر منکب راست است
ن			د	آذک بر منکب چپ است
ص	ن	م	ل	جنوبی ترین آن سه که بر بازوی راست اند
ص	ن	ل	ل	شمالی ترین همان سه
ک	ه	ل	ل	اوسط همان سه
ک	ن	ز	ل	جنوبی ترین آن سه که بر کف راست اند
ک	ن	ط	ل	اوسط همان سه
ک	ن	ی	د	شمالی ترین همان سه
ص	ن	ی	د	آذک بر بازوی چپ است
ک	ه	ل	ل	آذک بر مرفق چپ است
ص	ب	ل	ل	جنوبی ترین آن سه که بر بالای ازار اند
ن			ل	اوسط همان سه
ص	ن	ل	ل	شمالی ترین همان سه
				آذک بر بالای پای چپ است
ج		ل	ل	واست عناق الارض
ن		ل	ل	آذک بر بالای پای راست است
				آذک از زمین مناسل در است
ک	ن	ز	ل	جنوب

18	Borealior duarum quæ sunt in poplite genu dextri		I	I	11	28	39	4	m. S. 41.
19	Australior earundem		I	I	28	27	36	4	
20	Quæ est in genu dextro		O	29	55	36	O	5	
21	Borealior duarum quæ sunt ad me- dium corporis, in orâ fyrmatis		I	2	40	34	15	5	p.
22	Australior earum		I	2	52	31	O	5	
23	Stella exterior quæ præcedit tres quæ sunt in manu dextrâ		O	O	40	43	42	B.	4 m.
21. <i>Stellæ Trianguli.</i>									
1	Quæ est in vertice Trianguli		O	29	40	16	6	B.	3
2	Præcedens trium quæ sunt in basi	<i>Râs Al Motbâllath</i>	I	5	10	20	15	3	
3	Media trium		I	6	7	19	12	5	
4	Sequens trium		I	6	37	18	12	B.	3 p.
1. <i>Stellæ figurarum quæ sunt in Zonâ Signorum, i. e. Zodiaco.</i>									
<i>Stellæ Arietis.</i>									
1	Præcedens duarum quæ sunt in cornu	<i>Al Sberatein</i>	O	26	13	6	36	B.	3 p.
2	Posterior earum		O	27	7	7	51	3	
3	Borealior duarum quæ sunt in rostro		I	O	28	7	9	5	p.

ج شمالی ترین آن دو که بر مابض رکبه چپ اند ط جنوبی ترین همان دو ک آنک بر رکبه راست است کا شمالی ترین آن دو که در میانه اند بر کنار دامن کب جنوبی ترین همان دو کج کوکب خارج که متقدم آن سه کوکب که بر دست راست اند		ا ا یا کج ط ا ا کج کز لو ح کط نه لو ا ب م لد ده ا ب دب لا ز م مچ مبی ش	ن ن ز ص ص ک	
کواکب مثلث ا آنک بر سر مثلث است ب متقدم آن سه که بر قاعده اند ج اوسط همان سه د قالی همان سه	راس المثلث	ز کط م دو و ش ج ا ی ک ده ج ا و ز ط دب ا و الزایح دب ش ج	ج ج ص ص	
کواکب صور مبطنة البروج کواکب حمل ا متقدم از آن دو که بر سرو اند ب متأخر از همان دو ج شمالی ترین آن دو که بر خطم اند	الشرطین	ز کو یج و ز کز زار ا کج از	ص ج ص	لو ش ج نا ج ط

4	Australior earundem		I	0	58	5	36		5	p.
5	Quæ est in collo		0	26	1	5	6		5	
6	Quæ est in ventre		I	6	55	5	45		6	
7	Quæ est in radice Uropygii	<i>Min Al Botein.</i>	I	10	31	3	12		5	
8	Præcedens trium in Uropygio		I	13	55	1	39		4	
9	Media trium		I	14	55	2	30		4	
10	Sequens trium		I	<u>16</u>	31	1	39		4	f. 15.
11	Quæ est in femore posteriori	<i>Min Al Botein.</i>	I	8	34	1	12	B.	5	
12	Quæ est supra poplitem		I	7	40	1	24	A.	5	
13	Quæ est in pede posteriori		I	4	55	5	0	A.	4	
<i>Extra banc figuram.</i>										
1	Quæ est supra caput. Hipparchus ait esse in rostro	<i>Al Nâtib</i>	I	0	43	9	30	B.	3	m.
2	Sequens, <i>sc.</i> lucidior τὼν quatuor quæ sunt supra lumbum		I	11	1	10	0		4	
3	Borealior trium quæ reliquæ sunt : & hæ tres obscuriores sunt		I	11	22	12	0		5	
4	Media trium		I	9	40	10	54		5	
5	Australior trium		I	8	55	10	36	B.	5	p.
<i>2. Stellæ Tauri.</i>										
1	Borealior τ̃ quatuor in loco secturæ		I	16	10	6	24	A.	4	

د	جنوبي ترين همان سه	ا	ز	دج	لو	ص
ه	آنك بر گردن است	ز	كو	ا	و	ه
و	آنك بر بطن است	ا	و	ده	مه	و
ز	آنك بر بن دنبه است	ا	ي	لا	يپ	ه
ح	مقدم آن سه كه بر دنبه است	ا	يچ	ده	لظ	ن
ط	اوسط همان سه	ا	يد	ده	ب	ن
ي	ثالي همان سه	ا	يو	لا	لظ	ن
يا	آنك بر قنذ موخر است	ا	ح	لد	يپ	ش
هب	آنك بر بالاي مابض است	ا	ز	م	ا	كد
يج	آنك بر قدم موخر است	ا	ن	ده	ه	ج
	خارج اين صورت					
ا	آنك بر بالاي سر است و ابرخس	ا	ز	مچ	ط	ل
	كفته كه بر خطم است					ش
ب	ثالي روشن تر از آن چهار كه بر بالاي قطن اند	ا	يا	اي	ه	ن
ج	شمالي ترين از آن سه كوكب	ا	يا	كب	يپ	ه
	باقی و این سه كوكب تاریك تر اند					
د	مياديين همان سه	ا	ط	م	ي	دد
ه	جنوبي ترين همان سه	ا	ح	ده	ي	لو
	كواكب الثور					ش
ا	شمالي ترين آن چهار كه بر موضع قطع است	ا	يو	ي	و	كد
	H					ج

2	Quæ est post eam		I	15	94	7	42	4	7. 19.
3	Quæ post hanc est		I	14	34	8	54	4	m.
4	Australior των quatuor		I	13	52	9	39	4	m.
5	Quæ hanc sequitur, estque in sca- pulâ dextrâ		I	19	55	9	0	6	
6	Quæ est in pectore		I	23	43	8	21	3	
7	Quæ est in genu dextro		I	26	25	12	42	4	
8	Quæ est in talo dextro		I	23	22	14	45	4	m.
9	Quæ est in genu sinistro		2	I	40	9	42	4	
10	Quæ est in radio i. e. <i>focili</i> sinistro		2	I	13	12	15	4	
11	Quæ est in nari, sc. de quinque stellis quæ sunt in facie, in formâ Lambda Græcorum & formâ τδ Dâl	Al Debarân	I	28	55	6	9	3	p.
12	Quæ hanc & Borealem oculum interjacet		I	29	43	4	9	3	p.
13	Quæ paritèr illam & Australem oculum interjacet		2	I	4	6	15	3	p. P. 22.
14	Lucida illa ac magna quæ vergit ad rubedinem (de figurâ τδ Dâl) quæ est in oculo Australi	Ain Al Thaur	2	2	31	5	15	I	
15	Stella reliqua, quæ est in oculo Boreali		2	I	10	2	54	3	

ب	آذک بعد ازوست	ا	ده	م	ز	م	ب	ه
ج	آذک بعد ازینست	ا	د	ل	ح	د	ن	ک
ن	جنوبی قریب همان چهار	ا	یج	د	ب	ط	ل	ک
ه	آذک قالی اوست بر کتف راست است	ا	ی	ط	د	ط	ز	و
و	آذک بر سینه است	ا	ک	ج	م	ج	ک	ج
ز	آذک بر رکه راست است	ا	ک	و	ک	ب	م	ن
ح	آذک بر کعب راست است	ا	ک	ج	ک	ب	د	م
ط	آذک بر رکه چپ است	ب	ا	م	ط	م	ب	ن
ی	آذک بر ساعد چپ است	ب	ا	ی	ج	ب	ی	ه
یا	آذک بر منخر است از آن پنج							
	کوکب که بر روی اند بر شکل							
	لام بخط یونانی و شکل دال							
ب	آذک میان او و چشم شمالی است							
ج	آذک هم میان او و چشم جنوبی است							
د	آن روشن و بزرگ که بسرخ میزند از صورت دال که بر چشم جنوبیست							
ه	کوکب باقی که بر چشم شمالی است	عین الثور	ب	ب	ب	لا	ه	ا
		ب	ا	ی	ب	د		ج

16	Quæ est ad ortum cornuum & au- rem Australem	2	6	25	4	27	5
17	Australior duarum in cornu Au- strali	2	9	16	4	30	5
18	Borealior earundem	2	9	25	3	0	5
19	Quæ est in extremitate cornu Australis	2	17	1	2	42	3
20	Quæ est ad radicem cornu Borealis	2	4	34	0	30	4
21	Borealior duarum invicem vicina- rum quæ sunt in aure Boreali	2	0	49	1	0	4
22	Australior earundem	2	0	25	0	9	4
23	Præcedens duarum minutarum quæ sunt in collo	1	26	4	0	39	5
24	Sequens earum	1	29	4	1	0	A. 6
25	Australior duarum in præcedenti latere quadranguli in collo	1	27	43	4	48	B. 5
26	Borealior duarum	1	27	19	6	18	5
27	Australior duarum in sequenti latere quadranguli	2	0	43	3	33	5
28	Borealior duarum	2	0	25	5	36	5
29	Extremitas Borealis præcedentis lateris vergiliarum	1	22	1	3	45	5

Wafat AlThurajâ

Codex Joh. ponit Stellas 20, 21, 22, 23, in plagâ boreali — Sic Codex quem possidet Cl. Hunt, et Co-
dices Pocockii & Gravii in Bibliothecâ Bodleianâ.

هـ	ب و ک ه ن کز	آذک بر منشاء سرو و کوش جنوبی است	هو
هـ	ب ط یو ن ل	جنوبی ترین آن دو که بر سرو جنوبی است	یز
هـ	ب ط که ج ز	شمالی ترین همان دو	یح
ج	ب یز ا ب مپ	آذک بر طرف سرو جنوبی است	یط
ن	ب ن ل ن ز ل	آذک بر بن سرو شمالی است	ک
ن	ب ز ط ا	شمالی ترین آن دو متقارب که بر کوش شمالی اند	کا
ن	ب ز که ز ط	جنوبی ترین همان دو	کب
هـ	ا کو ن ز لط	مقدم آن دو خرد که بر گردن اند	کج
و	ا کط ن ا ز ج	تالی همان دو	گد
هـ	ا کز مچ ن مچ ش	جنوبی ترین آن دو که بر ضلع مقدم اند از مربع که در گردن است	که
هـ	ا کز یط و یح	شمالی ترین همان دو	کو
هـ	ب ز مچ ج لچ	جنوبی ترین آن دو که بر ضلع تالی اند از همان مربع	کز
هـ	ب ز که ه لو	شمالی ترین همان دو	کح
هـ	ا کب ا ج مة	طرف شمالی از ضلع مقدم از ثریا	کط
هـ	وسط الثریا	ثریا	

30	Extremitas Australis ejusdem la- teris	1	22	16	3	30	5
31	Sequens Extremitas vergiliarum, est- que tenuissimus earum locus	1	22	49	3	45	5
32	Stella externa minuta vergiliarum, quæ est ad latus Boreale <i>Extra hanc figuram.</i>	1	22	58	4	9 B.	4
1	Quæ est sub pede dextro & talo	1	14	43	19	30 A.	4
2	Præcedens trium quæ sunt supra cornu Australe	2	9	10	1	15	5
3	Media trium	2	12	43	1	9	5
4	Sequens trium	2	14	46	1	30	5
5	Borealior duarum quæ sunt sub cornu Australi	2	17	34	6	54	5
6	Australior duarum	2	18	49	8	0 A.	6 p.
7	Præcedens 7 quinque sequentium, quæ sunt sub cornu Boreali	2	16	16	1	15 B.	5
8	Sequens	2	17	43	2	30	5
9	Quæ hanc sequitur	2	19	<u>37</u>	1	48	5 m. P. 36.
10	Borealior duarum reliquarum	2	20	13	3	42	5
11	Australior duarum	2	21	28	2	20 B.	5

				ل طرف جنوبي از همان ضلع
۴	ل	ا کب یوج		لا طرف تالي ثريا و آن باریکترین موضع است ازو
۴	م	ا کب مطج		لب آن کوکب خارج خرد از ثريا که از جاذب شمالیست خارج این صورت
۵	ط ش	ا کب فح		ا آذک در زیر پای راست و کعبست
۵	ج	ا ین مچ		ب متقدم آن سه که بالای قرن جنوبي است
۴	یه	ب ط ی ا		ج اوسط همان سه
۴	ط	ب ین مچ		د تالي همان سه
۴	ل	ب ین موا		۴ شمالي ترین آن دو که در زیر قرن جنوبي اند
۴	د	ب ین لد و		و جنوبي ترین همان دو
ص	ج و	ب ین مطح		ز متقدم از آن پنج تالي که در زیر قرن شمالي اند
۴	یه ش	ب یو یوا		ح تالي او
۴	ل	ب ین مچ ب		ط تالي آن تالي
ک	م	ب ین لزا		ی شمالي ترین آن دو باقی
ص	م	ب ک یچ ج		یا جنوبي ترین همان دو
۴	ش	ب ک کج ب		

<i>Stellæ Gemellorum, quos etiam vocant Gjauzâ.</i>								
1	Quæ est in capite præcedentis Gemellorum	{ <i>Râs AlTarwum</i> <i>Al Mukdim</i>	3	12	43	9	54	B. 2
2	Quæ ad rubedinem vergit, estque in capite sequentis Gemellorum	{ <i>Râs AlTarwum</i> <i>Al Muchir</i>	3	15	55	6	30	2 7.15.
3	Quæ est in radio <i>brachii</i> finistri Gemellorum		3	3	25	10	45	4 <i>m.</i>
4	Quæ est in lacerto ejusdem lateris		3	7	55	7	30	4
5	Quæ hanc sequitur, & interjacet humeros		3	11	28	5	30	4
6	Quæ istanc sequitur, estque in hu- mero dextro hujus Gemelli		3	13	49	4	54	4
7	Quæ est in sequenti humero sequen- tis Gemellorum		3	16	1	2	45	4 <i>m.</i>
8	Quæ est in latere dextro præcedentis Gemellorum		3	11	1	2	45	5 <i>p.</i>
9	Quæ est in latere sinistro sequentis Gemellorum		3	11	55	5	45	5
10	Quæ est in genu sinistro præcedentis Gemellorum		3	2	13	1	51	B. 3 <i>p.</i>

11	Quæ est in latere sinistro sequentis Gemellorum	3	10	43	0	21	A.	3
12	Quæ est supra genu sequentis Ge- mellorum	3	6	58	2	18		4 m.
13	Quæ est supra poplitem dextrum hujus Gemelli	3	10	58	6	0		3 p.
14	Quæ est ad vestigium anterioris pe- dis præcedentis Gemellorum	2	25	55	1	30		4 m. S. 21.
15	Quæ eam sequitur, estque in pede	2	27	31	1	15		4 m.
16	Quæ est in pede dextro præcedentis Gemellorum	2	29	25	3	24		3 p.
17	Quæ est in pede sinistro sequentis Gemellorum	3	1	31	7	12		3
18	Quæ est in pede dextro sequentis Gemellorum	3	3	31	10	12	B.	4 J. 2.
<i>Extra banc figuram.</i>								
1	Quæ præcedit eam quæ est ad antero- rem pedem præcedentis Gemellorum	2	23	13	0	45	A.	4 p.
2	Stella lucida quæ in præcedenti genu præcedentis	2	25	55	6	0	B.	4 p.
3	Quæ est ante genu sinistrum sequen- tis Gemellorum	3	4	4	2	0	A.	5 p.

Al Hen a

یا	آذک بر جانی چب قوأم		ج ی میج	ک	ج	
	تالیست					
یب	آذک بر بالای رکه چب قوأم		ج و نهج ب	یح	ن	ک
	تالیست					
یج	آذک بر بالای مابض راست این		ج ی نهج و	ه	ج	ص
	قوأم است					
ید	آذک بر پای پیش پای قوأم		ب ک ه نه ا	ل	ن	ک
	مقدم است					
یه	آذک تالی او و بر پای است		ب کز لا ا	ه	ن	ک
یو	آذک بر پای راست قوأم		ب ک ط ه ج	ک	ج	ص
	مقدم است					
یز	آذک بر پای چب قوأم		ج ا ل ا ز	یب	ج	
	تالیست					
یج	آذک بر پای راست قوأم		ج ج ل ا ی	یب ش	ن	
	تالیست					
ا	آذک مقدم است بر آن که در		ب کج یج	ه	ج	ن
	پیش پای قوأم مقدم است					
ب	آن کوکب روشن که بر رکه		ب ک ه نه و	ه	ش	ن
	مقدم مقدم است					
ج	آن که در پیش رکه چب		ج ن ن ا ب	ه	ج	ص
	قوأم تالی است					

الهـنـسـه

4	Borealior trium quæ sunt in lineâ rectâ post manum finistram seq. Gemellorum		3	19	1	1	20	5	p.
5	Media trium		3	17	13	3	0	5	p.
6	Australior trium, quæ est propè radium manûs		3	15	46	4	15	5	p. S. 43.
7	Stella lucida quæ post has tres est		3	21	10	2	45	A. 4	p.
<i>Stellæ Cancrî.</i>									
1	Media illius loci convoluti nebulosi in pectore: hanc etiam vocant								
	Malaph	Malaph. AlNethra.	3	29	46	1	0	B.	Nebulosa.
2	Borealior duarum præcedentium των quatuor in quarum medio est nebulosa		3	27	25	1	21	B.	4 p.
3	Australior duarum		3	27	40	1	15	A.	4 p.
4	Borealior duarum sequentium των quatuor quas diximus: has duas vocant								
	Himârein	Al Himârein	3	29	35	3	6	B.	4
5	Australior duarum		4	0	43	0	15	A.	4 P. 13.
6	Quæ est in chelâ Australi		4	5	40	5	21	A.	4
7	Quæ est in chelâ Boreali		3	28	7	10	15	B.	4
8	Quæ est in pede posteriori Boreali		3	23	37	0	54	B.	5 p.
9	Quæ est in pede posteriori Australi		3	26	43	10	30	A.	4

د	شمالی آن سه که بر خطی مستقیم	ج	د	ا	ک	ه	ص
	در پس دست چپ توأم قالی	ج	یز	ج	ز	ه	ص
ه	اوسط همان سه						
و	جنوبی همان سه و او نزدیک ساعد	ج	یه	م	یه	ه	ص
	دست است						
ر	آن کوکب روشن که در پس	ج	ک	ا	ب	ه	ص
	ایمن سه است						
ا	کواکب سرطان میان آن موضع یهم در شده						
	سحابی که بر سینه و او را معلف	ج	ط	م	ا	ش	ص
	خوانند						
ب	شمالی ترین آن دو متقدم از آن چهار	ج	کز	ک	ا	ش	ص
	که سحابی در میان ایشان است	ج	کز	م	ا	یه	ص
ج	جنوبی ترین همان دو						
د	شمالی ترین آن دو قالی از	ج	ط	ل	ج	و	ش
	آن چهار که گفتیم و آن						
	دورا حمارین خوانند	ج	ط	ل	ج	و	ش
ه	جنوبی ترین همان دو	ن	ز	م	ج	یه	ش
و	آذک بر زبانه‌ای جنوبی است	ن	ه	م	ه	ک	ج
ز	آذک بر زبانه‌ای شمالی است	ج	ک	ج	ز	یه	ش
ح	آذک بر پای موخر شمالی است	ج	ک	ج	ز	یه	ش
ط	آذک بر پای موخر جنوبی است	ج	ک	ج	ز	یه	ش

الحمارین

<i>Extra hanc figuram</i>								
1	Quæ est supra cubitum, <i>estque</i> de chelâ Australi		4	4	10	2	15	A. 4 p.
2	Quæ sequitur extremitatem chelæ Australis		4	7	55	5	48	A. 4 p.
3	Præcedens duarum stellarum sequen- tium, quæ sunt supra nebulosam		4	4	55	5	0	B. 5
4	Posterior earum		4	2	49	7	0	B. 5
<i>Stellæ Leonis</i>								
1	Quæ est in extremitate narium <i>Minchir Al Asad</i>		4	8	10	10	9	B. 4
2	Quæ est in facie		4	10	10	8	0	4
3	Borealior duarum quæ sunt in capite <i>Râs Al Asad Al Sbemâli</i>		4	13	25	12	21	3 p.
4	Australior duarum <i>Râs Al Asad Al Gjenûbi</i>		4	13	7	9	45	<u>3</u> m. P. p.
5	Borealior trium quæ sunt in collo	<i>— Al Gjeḡba —</i>	4	20	25	11	33	3
6	Quæ eam sequitur, <i>estque</i> media trium		4	21	58	9	0	<u>2</u> γ. 3.
7	Australior trium		4	20	19	4	48	3
8	Quæ est in loco cordis, quam vocant Méliki	<i>Ka'b Al Asad</i>	4	22	13	0	9	B. 1
9	Borealior hâc, quæ est quasi in loco pectoris		4	22	22	1	27	A. 4

ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ اندکی مقدم تر از قلب	ی
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	الاسد است	
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر رکه راست است	یا
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر کف دست راستی که	د
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	مقدم است برو	
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر کف دست چپ است	د
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر زانوی چپ است	د
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر بغل چپ است	د
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	مقدم تر از آن سه که بر اشکست	د
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	شمالی ترین آن دو باقی که	یز
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	تالی اول اند	
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	جنوبی ترین همان دو	د
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	مقدم آن دو که بر قطن اند	ط
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	تالی ایشان	ک
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	شمالی ترین آن دو که بر	کا
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	حرقه‌تین اند	
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	جنوبی ترین همان دو	ک
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر مؤخر فخذین است	ک
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر هر دو مابض مؤخر است	ک
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ ازو جنوبی تر است و کویا	ک
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	بر دو ساقست	
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن	آنگ بر دو پای است	کو
ن	ط	د	ز	ی	ی	ن		K

27	Quæ est in extremitate caudæ <i>Extra hanc figuram.</i>	<i>Serpba</i>	5	13	49	12	0	B.	1
1	Præcedens duarum quæ sunt supra dorsum		4	25	40	14	0	B.	5 7.5.
2	Sequens duarum		4	27	55	16	30		5 P. 26.
3	Borealior trium quæ sunt sub umbilico		5	6	43	1	15	B.	4 p.
4	Media earum		5	6	19	0	30	A.	5
5	Australior earum		5	7	16	3	0	A.	5
6	Boreale latus convolutionis nebulosæ inter caudam Leonis & caudam Ursæ majoris	<i>Daphîra AlAsad</i>	5	16	4	28	12	B.	5
7	Prominentia præcedens de duabus Australibus prominentiis cirri plexi	<i>Al Daphîra</i>	5	16	25	23	30		5
8	Tertia earum quæ refert figuram folii Kiffin, quod est Hæderæ spe- cies quædam		5	20	28	24	0	B.	5
<i>Stellæ Virginis, quam etiam Sumbela vocant.</i>									
1	Australior duarum quæ sunt juxta verticem capitis		5	16	31	4	39	B.	5

2	Borealior duarum		5	16	25	6	15		5
3	Borealior duarum quæ duas primas sequuntur, suntque in facie		5	20	31	8	24		5
4	Australior duarum		5	20	19	6	9		5
5	Quæ est in extremitate finistræ alæ Australis	<i>Min Al Aurwâ</i>	5	18	31	0	10		3
6	Præcedens 7 quatuor in alâ finistrâ		5	27	7	1	30		3
7	Quæ hanc sequitur	<i>Zâwija Al Aurwâ.</i>	6	2	13	2	54	B.	3
8	Quæ isthanc sequitur		6	6	22	3	0		6
9	Sequens & postrema 7 quatuor		6	10	25	1	36		4
10	Quæ est in latere dextro sub cingulo	<i>Min Al Aurwâ.</i>	6	4	1	8	45		3
11	Præcedens trium quæ sunt in dextrâ alâ Boreali		5	27	46	13	30		5 p.
12	Australior duarum quæ reliquæ sunt		6	0	1	11	18		6
13	Borealior earum, quam Múkdîm Kitâph vocant	<i>Múkdîm Al Kitâph</i>	6	1	49	16	15	B.	3
14	Quæ est in manu finistrâ, quam vocant Súmbela	<i>Simâk Al Azal</i>	6	16	10	2	9	A.	1 p.
15	Quæ est sub loco perizomatis, dicas esse in coxâ dextrâ		6	14	55	8	45	B.	3 p.
16	Borealior lateris præcedentis in qua- drangulo in femore sinistro		6	16	16	3	12	B.	5 p.

ب	شمالی ترین همان دو	و	دو که	و	یه	ه
ج	شمالی آن دو که تالی دو کوکب	اول اند و بر رویند	و	ک	لا ح	ک
د	جنوبی همان دو		و	ک	یط و	ط
ه	آذک بر طرف جناح چپ جنوبی است		و	یج	لا	ی
و	مقدم آن چهار که بر جناح چپ است	زاویه العوا	و	ک	ز ا	ل
ز	تالی امین	زاویه العوا	و	ب	یج ب	ند ش
ح	تالی امین تالی		و	و	ک ب ج	و
ط	تالی آخر از چهار		و	و	ی که	لو
ی	آذک بر پهلوی راست در زیر کمر	من العوا	و	و	ا ح	مه
یا	مقدم آن سه که بر جناح راست		و	و	ک	ل
ب	جنوبی دو کوکب باقی		و	و	ا یا	یح
ج	شمالی ایشان و اورا مقدم قطاف خوانند	مقدم القطاف	و	ا	مط و	یه ش
د	آذک بر دست چپ است و اورا		و	و	ی ب	ط ج
ه	سنبله خوانند	سماکی الاعزل	و	و	ی ب	ط ج
و	آذک در زیر جای ازار است		و	و	ی ب	ط ج
ز	و کوپی بر حرقه راست است		و	و	ی ب	ط ج
ح	شمالی ضلع مقدم از آن دو الأربعة		و	و	ی ب	ط ج
ط	اضلاع که بر فخن چپ است		و	و	ی ب	ط ج

17	Australior in præcedenti latere							
	eiusdem	6	17	19	0	24	A.	6
18	Borealior sequentis lateris	6	18	55	1	9	B.	5 p.
19	Australior hujus sequentis lateris	6	18	25	2	54	A.	5 p.
20	Quæ est in genu sinistro	6	21	13	1	30	A.	5 p.
21	Quæ est in posteriori femore							
	dextro	6	18	<u>58</u>	8	45	B.	5 P. 18.
22	Media trium in pede, in circuitu							
	pedis, nempe in fyrmate	6	25	49	7	15		4
23	Australior trium	6	26	52	3	0		4
24	Borealior trium	6	27	40	11	45		4
25	Quæ est in pede sinistro Australi	6	29	7	0	<u>42</u>		4 7. 45.
26	Quæ est in pede dextro Boreali	7	2	37	9	51	B.	4 m.
<i>Extra hanc figuram.</i>								
1	Præcedens trium quæ sunt in lineâ							
	rectâ sub radio brachii finistri	6	4	10	3	42	A.	5
2	Media trium	6	8	10	3	24		5
3	Sequens trium	6	11	19	3	21		5
4	Præcedens trium quæ sunt in lineâ							
	rectâ sub Simâk A, zal	6	16	<u>7</u>	8	0		6 P. 4.
5	Media earum, quæ est dupla	6	17	<u>19</u>	8	36		5 S. 9.
6	Sequens duarum	6	24	10	7	42	A.	6

Min Al Gapbr

و یز یط ز	و یح نه ا	و یح که ب	و کا یح ا	و یح یح ح	و که مط ز	و کو دب ج	و کز م یا	و کط ر ه	ز ب لز ط	و ن ی ج مین	و ح ی ج گد	و یا یط ج کا	و هو ز ح	و یز یط ح	و کد ی ز مین
ص	ص	ص	ص	ص	ن	ن	ن	ن	ک	ن	ن	ن	و	و	و

من الغفر

یز جنوبی ضلع مقدم هم
از آن
یح شمالی ضلع قالی هم از آن
یط جنوبی ضلع قالی هم از آن
ک آنک بر رکبه چپ است
کا آنک بر مؤخر فخذ راست
است
لب اوسط آن سه که بر پایست
کرون پای یعنی بر دامنست
کج جنوبی ترین همان سه
کد شمالی ترین همان سه
که آنک بر قدم چپ جنوبی است
کو آنک بر قدم راست شمالی است
خارج این صورت
ا مقدم آن سه که بر خطی
مستقیم اند در زیر ساعد چپ
ب اوسط همان سه
ج قالی همان سه
د مقدم آن سه که بر خطی مستقیم
اند در زیر سماکی اعزل
ه اوسط ایشان که مضعفتی
و قالی همان دو

7 *Stellæ Libræ.*

1 Lucidior duarum quæ sunt in ex-
tremirate chelæ Australis

{ *Al Kiffa Al-
Gjenûbija*

7 7 52 0 45 B. 3 m.

2 Borealiior & obscurior earundem

7 6 31 1 45 5 p.

3 Lucidior duarum quæ sunt in ex-
tremirate chelæ Borealis

{ *Al Kiffa Al-
Shemâlija*

7 11 58 8 45 3 m.

4 Præcedens duarum, quæ est obscu-
rior

7 7 58 8 36 B. 5 p.

5 Quæ est in medio chelæ Australis

7 13 16 1 46 A. 4 J. 6. P. Br.
melius.

6 Quæ hanc præcedit, estque in eâ-
dem ipsâ chelâ

7 10 46 1 9 B. 5 p.

7 Quæ est in medio chelæ Borealis

7 17 49 4 45 4

8 Quæ hanc sequitur, estque in eâ-
dem ipsâ chelâ

7 22 4 2 57 B. 4

Extra hanc figuram.

1 Præcedens trium quæ chelâ Boreali
Borealiores sunt

7 15 55 8 42 B. 5

2 Australior duarum quæ reliquæ sunt
de tribus

7 22 46 6 30 4 p.

3 Borealiior duarum

7 23 25 8 54 4 p.

4 Sequens trium quæ sunt inter duas
chelas

7 22 25 0 36 6

کواکب میزان					
ک	ج	ش	مه	ز	الکفة الجنوبية
ص	ه		مه	ز	
ک	ج	مه	ح	ر	الکفة الشمالية
ص	ه	لوش	ح	ر	
	ن	موج	ا	ر	
ص	ه	ط	ش	ر	
	ن	مه	ط	ر	
		ن	ب	ز	
خارج امن صورت					
ک	ج	مه	ح	ز	الکفة الجنوبية
ص	ه	ل	ح	ز	
ص	ن	ن	ح	ز	
و		ل	ا	ز	

کواکب میزان

ا روشن ترین آن دو که بر طرف

رباطه جنوبی اند

ب شمالی ترین و تاریکترین همان دو

ج روشن ترین آن دو که بر طرف

رباطه شمالی اند

د متقدم همان دو که تاریکتر

است

ه آنک بر میانه رباطه جنوبی است

و آنک بر متقدم است و بر همین

رباطه است بعینه

ز آنک بر میانه رباطه شمالی است

ح آنک قالی اوست و بر همین رباطه

است بعینه

خارج امن صورت

ا متقدم آن سه که از رباطه شمالی

شمالی تر اند

ب جنوبی دو باقی از آن

سه

ج شمالی همان دو

د قالی آن سه که در میان دو

رباطه اند

5 Borealiior duarum reliquarum quæ
præcedentiores sunt

7 19 40 3 12 B. 6

6 Australior duarum

7 20 25 1 24 A. 4

7 Præcedens trium quæ chelâ Australi
Australiores sunt

7 13 19 7 30 3 p.

8 Borealiior duarum reliquarum quæ
fequuntur

7 20 55 8 15 4

9 Australior duarum

7 21 43 10 0 A. 4

8 Stellæ Scorpionis.

1 Borealiior trium stellarum lucidarum
quæ sunt in fronte

7 25 22 1 20 B. 3

2 Media earum

7 24 58 2 3 A. 3

3 Australior trium

7 24 40 5 27 3

4 Quæ hâc Australior est in altero
pedum

7 24 55 8 51 A. 3 p.

5 Borealiior duarum quæ vicinæ sunt
remotiori stellæ lucidæ ad Boream

7 26 28 1 45 B. 4

6 Australior duarum

Gjebba Al Akrab.

7 25 10 0 30 B. 4 P. Auf.

7 Præcedens trium stellarum lucida-
rum quæ sunt in corpore

8 0 28 3 45 A. 3 p.

8 Media trium, quæ magna est ac rufa

Kalb Al Akrab.

8 2 16 4 30 2 7. 56.

۴	شمالی دو باقی که متقدم اند	ز	یط	م	ج	یپ	ش	و
۵	جنوبی همان دو	ر	ک	ک	ا	ک	ج	ن
۶	متقدم آن سه که از رباعه جنوبی جنوبی تر اند	ر	یچ	یط	ز	ل	ج	ص
۷	شمالی ترین آن دو باقی که تالی اند	ر	ک	ک	ه	ح	ی	ن
۸	جنوبی ترین همان دو	ر	ک	م	ج	ی	ن	ن
۹	کواکب عقرب	ر	ک	ک	ب	ا	ک	ش
۱۰	شمالی آن سه کوکب روشن که بر جبهه اند	ر	ک	د	ج	ب	ج	ج
۱۱	اوسط ایشان	ر	ک	م	ه	ک	ز	ج
۱۲	جنوبی همان سه	ر	ک	د	ه	ح	نا	ج
۱۳	آنک از جنوبی تر است و بر یک پای است	ر	ک	د	ه	ح	ج	ص
۱۴	شمالی آن دو که نزدیک با بعد	ر	ک	و	ک	ج	ا	ن
۱۵	کوکب روشن اند در شمال	ر	ک	ی	ه	ل	ش	ن
۱۶	جنوبی همان دو	ر	ک	ی	ه	ل	ش	ن
۱۷	متقدم آن سه کوکب روشن که بر قس اند	ر	ک	ی	ه	ل	ش	ن
۱۸	اوسط همان سه که بزرگ و سرخ است	ر	ک	ی	ه	ل	ش	ن

الکلیل

جبهه العقرب

قلب العقرب

9	Sequens trium	8	3	40	6	21	3
10	Præcedens duarum quæ sunt infra has stellas, dicas esse in pedibus posterioribus	7	28	13	6	57	5 p.
11	Sequens duarum	7	29	25	7	12	5 p.
12	Quæ est in sphondylo primo, de latere corporis	8	6	19	12	0	3
13	Quæ hanc sequitur, estque in sphondylo secundo	8	7	55	15	15	3
14	Quæ istam sequitur in sphondylo tertio, estque Borealis duarum sibi invicem vicinarum	8	9	19	18	51	4
15	Australior duarum	8	9	25	19	15	4
16	Quæ post illas est in sphondylo quarto	8	13	1	20	0	3 p. 7.1.
17	Quæ post hanc est in sphondylo quinto	8	17	55	19	21	3
18	Quæ post istam est in sphondylo sexto	8	19	28	16	18	3 p.
19	Quæ est in sphondylo septimo cui inest aculeus	8	18	31	16	0	3
20	Sequens duarum quæ sunt in aculeo	8	16	31	13	33	3
21	Præcedens duarum	8	15	55	13	54	A. 3 p.

Sbaula

ط	تالی همان سه	ح	ح	و	کا	ج
ی	مقدم آن دو که در شیب این					
	کوکب اند و کوپی بر					
	پایهای پسین اند					
یا	تالی همان دو					
یب	آنک بر خرزه اول است از					
	جانب تن	ح	و	ط	یب	ح
یح	آنک بعد ازوست و بر خرزه دوم					
	است	ح	ز	ده	ده	ح
ید	آنک بعد ازوستی و بر خرزه سیم					
	واو شمالی آن دو که بیکدیگر					
	نزدیکست	ح	ط	یط	یح	دا
ده	جنوبی همان دو	ح	ط	که	یط	ده
جو	آنک بعد از ایشان است بر خرزه					
	چهارم	ح	یح	ا	ک	ح
یز	آنک بعد ازوستی بر خرزه					
	پنجم	ح	یز	ده	یط	کا
یح	آنک بعد ازوستی بر خرزه ششم	ح	یط	کح	یو	یح
یط	آنک بر خرزه هفتم است که دیش					
	بروست	ح	یح	لا	یو	ح
ک	تالی آن دو که بر دیش اند	ح	یو	لا	یح	لج
کا	مقدم همان دو	ح	یه	ده	یح	دد

ششوا

<i>Extra hanc figuram.</i>								
1	Stella nebulosa quæ sequitur aculeum Scorpionis	<i>Tâli Al Shaula</i>	8	19	55	13	39	A. 4 <i>p. al. m.</i>
2	Præcedens duarum Borealiorum in aculeo		8	15	7	6	45	5
3	Sequens duarum		8	19	31	4	15	A. 5
<i>9 Stellæ Sagittarii, quem etiam Arcum vocant.</i>								
1	Quæ est in spiculo Sagittæ	<i>Min Al Naâm Al Wârida</i>	8	23	49	7	12	A. 3 <i>p.</i>
2	Quæ est in manubrio pro manu sinistra		8	26	58	6	45	3
3	Quæ est in Australi latere arcûs		8	27	13	11	12	3 <i>m.</i>
4	Australior duarum quæ sunt in Boreali latere arcûs		8	28	25	2	0	A. 3
5	Borealiior duarum, estque in extremitate arcûs		8	25	52	2	18	B. 4
6	Quæ est in humero sinistro	<i>Min Al Naâm Al Sâdira</i>	9	4	31	3	45	A. 3 <i>P. Bor.</i>
7	Quæ hanc præcedit, estque in crenâ Sagittæ		9	2	19	3	54	A. 4 <i>m.</i>
8	Nebulosa dupla quæ est in oculo Sagittarii	<i>Ain Al Râmi</i>	9	5	7	0	45	B. <i>Nebul.</i>

خارج این صورت				
ا	کوکب سحابی که قالی دیش			
ب	عقرب است	قالی الشولة	ح	یط
ج	متقدم آن دو شمالی از دیش	ح	یه	ر و
د	قالی همان دو	ح	یط	لا ن
ه		ح	یه	ج
و	کواکب رامی و این را قوس دیز خوانند			
ز	آنک بر پیکان تیر است	ح	کچ	مطر
ح	آنک بر مقبض دست چپ است	ح	کو	نج و
ط	آنک بر جانب جنوبی کمانست	ح	کز	یچ یا
ق	جنوبی ترین آن دو که بر جانب شمالی کمانند	ح	کچ	که ب
ک	شمالی ترین همان دو و او بر طرف کمانست	ح	که	دب ب
گ	و آنک بر منکب چپ است	ط	ن	لا ج
خ	آنک متقدم اوست و بر سوفار تیر است	ط	ب	یط ج
د	ج آن سحابی مضعی که بر چشم رامی است	ط	ا	ر ج
س		عین الرامی	ط	ا

من النعائم الواردة

من النعائم الصادرة

من النعائم

9	Præcedens trium quæ sunt in capite		9	5	43	2	0		4
10	Media trium		9	7	31	1	15		4
11	Sequens trium		9	8	55	2	0		4
12	Australior trium in Boreali tractu seu laciniâ fasciæ		9	10	49	3	15		5 p.
13	Media trium		9	11	25	4	6		4 p.
14	Borealior trium		9	11	55	6	15		4 p.
15	Stella obscura quæ has tres sequitur		9	15	13	5	24		6
16	Borealior duarum quæ sunt in Au- strali tractu fasciæ		9	19	10	6	0		5 p.
17	Australior duarum		9	17	7	1	48	B.	6
18	Quæ est in humero dextro		9	12	16	1	54	A.	5 p.
19	Quæ est in cubito dextro		9	14	40	3	6		4 p.
20	Quæ interjacet humeros, estque è tribus quæ sunt in dorso	<i>Min Al Naâm Al Sâdira</i>	9	9	1	2	18		5 p.
21	Media trium, quæ est in scapulâ		9	6	31	5	0		4 m.
22	Quæ reliqua est de tribus stellis dorsi, estque sub axillâ		9	5	31	7	0		3
23	Quæ est in sinistro talo præcedenti	<i>Urkûb Al Rami</i>	9	7	46	22	18		4 P. 6.
24	Quæ est in genu hujus pedis	<i>Rucba Al Râmi</i>	9	8	43	18	36		4
25	Quæ est in dextro talo præcedenti		8	25	55	13	18		3 J. 8.
26	Quæ est in femore sinistro		9	16	55	13	21		4

ط	مقدم آن سه که بر سر دد	ط	م ج ب	ن
تي	اوسط همان سه	ط	ز لا ا	ن
يا	تالي همان سه	ط	ح نه ب	ن
يپ	جنوبي آن سه که بر نوايه شمالي اند از عصابه	ط	ي م ج	ص
يج	اوسط همان سه	ط	يا که ن و	ص
هن	شمالي همان سه	ط	يا نه و	ص
يه	آن کوکب تاريخ که تالي آن سه است	ط	يه يچ که	و
جو	شمالي آن دو که بر نوايه جنوبي اند از عصابه	ط	يط ي و	ص
يز	جنوبي همان دو	ط	يز ز ا م ج ش و	و
يج	آنک بر منکب راست است	ط	يپ يو ا ن ج	ص
يط	آنک بر مرقف راست است	ط	يد م ج و	ص
ک	آنک در ميان دو منکب است از آن سه که بر پشت اند	ط	ط ا ب يچ	ص
کا	اوسط آن سه و او بر کتف است	ط	ط و لا ه	ن
کين	باقي آن سه کوکب پشت و او در زهر بغلست	ط	ط ل ا ر	ج
کيج	آنک بر کعب چپ مقدم است	ط	ر مو کب يچ	ن
کد	آنک بر رکبه اين پاي است	ط	ح م ج يچ لو	ن
که	آنک بر کعب راست مقدم است	ح	که نه يچ يچ	ج
کو	آنک بر فخذ چپ است	ط	يو نه يچ کا	ن

من النعائم الصادرة

عرقوب الرامي

رکبة الرامي

27	Quæ est in dextro crure posteriori		9	14	25	20	39		4
28	Præcedens Borealis lateris των qua- tuor stellarum quæ sunt in radice caudæ		9	18	7	5	30		5 7.4.
29	Sequens Borealis lateris τ̃ quatuor		9	18	55	5	30		5
30	Præcedens Australis lateris τ̃ quatuor		9	18	25	6	9		5
31	Sequens Australis lateris τ̃ quatuor		9	19	7	7	0	A.	5
10 <i>Stellæ Capricorni.</i>									
1	Borealiior trium quæ sunt in sequenti cornu	<i>Min Sa d Al Dâbib</i>	9	26	31	6	42	B.	3 p.
2	Media trium		9	26	49	6	27		5 p.
3	Australior trium	<i>Min Sa d Al Dâbib</i>	9	26	10	4	45		3 p.
4	Quæ est in extremitate præcedentis cornu		9	24	55	7	30		6 p.
5	Australior trium quæ sunt in rostro		9	27	31	0	42		6
6	Præcedens duarum quæ reliquæ sunt de tribus		9	27	19	1	39		6
7	Sequens duarum stellarum reli- quarum		9	27	31	1	21		6
8	Præcedens trium quæ sunt sub oculo dextro		9	25	13	0	36		6

ن	ط	د	ک	ل	کز آذک بر ساق راست موخر است
					کج مقدم ضلع شمالي از آن چهار
					کوکب که برین دنبال
ه	ط	یج	ز	ل	اسد
ه	ط	لج	د	ل	کط تالي ضلع شمالي از همان چهار
ه	ط	یج	ک	و	ل مقدم ضلع جنوبي از همان چهار
ه	ط	یط	ر	ز	لا تالي ضلع جنوبي از همان چهار
					کواکب جدی
					ا شمالي از آن سه که بر قرن
ص	ط	کو	لا	و	تالي اذ
ص	ط	کو	ط	و	ب اوسط همان سه
ص	ط	کو	ی	د	ج جنوبي ترين همان سه
					ه آذک بر طرف قرن مقدم
ص	ط	کد	د	ز	است
و	ط	کز	لا	ز	ه جنوبي ترين آن سه که بر خطم اند
					و مقدم دو باقي از همان
و	ط	کز	ط	ا	ه
و	ط	کز	لا	ا	ز تالي دو کوکب
					باقی
و	ط	ک	ه	یج	ج مقدم آن سه که در زهر چشم
و	ط	ک	ه	یج	راست اند

9	Borealiior duarum quæ sunt in collo	10	0	22	3	27		6	
10	Australior duarum	10	0	10	0	54	B.	6	
11	Quæ est sub genu dextro	9	29	25	7	0	A.	4	
12	Quæ est in genu sinistro, quod contractum est	10	0	1	8	45		4	
13	Quæ est in humero sinistro	10	3	55	8	6		4	p.
14	Præcedens duarum quæ sibi invicem vicinæ sunt sub ventre	10	9	16	7	0		4	p.
15	Sequens duarum	10	9	34	6	12		<u>5</u>	m. 7. 4.
16	Sequens trium in medio corporis	10	6	55	4	36		6	
17	Obscurior duarum quæ præcedunt	10	5	1	4	18		6	
18	Borealiior duarum	10	4	55	2	42	A.	5	p.
19	Præcedens duarum quæ sunt in dorso	10	6	1	0	0	0	4	
20	Sequens earum	10	9	55	0	48	A.	4	
21	Præcedens duarum quæ sunt in spinâ Australi	10	12	34	5	15		4	
22	Sequens duarum	10	14	7	5	0		4	p.
23	Præcedens duarum quæ sunt in radice caudæ	— Sa, d Nâbira — Danab Al Gjedi		10	14	13	2	30	3 p.
24	Sequens duarum			10	15	28	2	15 A.	3
25	Præcedens τῶν quatuor quæ sunt ad Boreale latus caudæ			10	15	43	0	15 B.	5 p.

ط	شمالی ترین آن دو که بر کردن اند	ی ز کب ج کز	و
ی	جنوبی ترین همان دو	ی ز ی ز	ش و
یا	آذک در زیر رکه راست است	ط کط که ز	ج و
یب	آذک بر رکه چپ است که با خود گرفته است	ی ز ا ح	و
یج	آذک بر منکب چپ است	ی ج ده ح	و ص
یج	متقدم آن دو متقارن که در زیر شکم اند	ی ط یوز ز	و ص
یج	تالی همان دو	ی ط لد و	و ک
یج	تالی آن سه که در میان بدن اند	ی و ده و	و
یج	تاریکتر از آن دو باقی که مقدم اند	ی و ا ن	و
یج	شمالی ترین همان دو	ی و ده ب	و ص
یج	متقدم آن دو که بر پشت اند	ی و ا ز	و
ک	تالی همان دو	ی ط ده ز	ج و
کا	متقدم آن دو که بر شوکه	ی یب لد و	و
کب	جنوبی اند	ی یب ز و	و ص
کج	تالی همان دو	ی یب یج ب	و ص
کد	متقدم آن دو که بر اصل	ی یب کح ب	ج و
که	دنبال اند	ی یب ده ج	ج و
که	تالی همان دو	ی یب ده ج	ج و
که	متقدم آن چهار که بر جانب	ی یب ده ج	ج و
که	شمالی دنبال اند	ی یب ده ج	و ص

سعد ناشره —
ذنب الجدي

26	Australior trium stellarum reliquarum		10	18	10	0	0	0	5
27	Media trium		10	16	31	2	48	B.	5
28	Borealiior trium, quæ est in extremitate caudæ		10	17	34	4	0	B.	5
II <i>Stellæ effusoris aquæ; aliàs vocatur Situla.</i>									
1	Quæ est in capite effusoris aquæ		10	20	13	15	15	B.	6 p.
2	Ludicior duarum quæ sunt in humero dextro	— <i>Sed Al Melik</i> —	10	25	31	10	9		3 p.
3	Obscurior duarum, quæ sub eâ est		10	24	34	8	42		5
4	Quæ est in humero sinistro	— <i>Sed Al Süid</i> —	10	15	43	8	48		3 p.
5	Quæ est infra eum in dorso, dicas esse sub axillâ		10	16	40	6	45		5
6	Sequens trium quæ sunt in manu sinistrâ, sc. in veste	— <i>Sed Büla</i> —	10	6	7	7	6		6 J. 5.
7	Media trium		10	5	22	8	9		5 p.
8	Præcedens trium		10	3	49	8	9		4 m.
9	Quæ est in cubito manûs dextræ	— <i>Sed Al Abboja</i> —	10	29	<u>13</u>	8	0		3 p. P. 54.
10	Borealiior trium in volâ manûs dextræ		11	0	55	10	9		4 m.
11	Præcedens duarum reliquarum è tri- bus, quæ sunt Australiores illâ		11	1	7	8	<u>48</u>		3 p. J. 8.
12	Sequens duarum		11	2	55	8	0		3 p.

کو	جنوبي	قرین	سه	کوکب	باقی	ی یج ی	ز	ز	ز	ز
کز	اوسط	همان	سه			ی یو لا ب	م	ش	ز	ز
کج	شمالي	قرین	آن	سه	که	بر				
	طرف	دنبال	اند			ی یز لد ن	ز	ش	ز	ز
	کواکب	ساکب	الماء	واین						
	را	دلو	دیز	خوانند						
ا	آنک	بر	سر	ساکب	الماء	است	ی ک یج یه	یه	ش	و
ب	روشن	قرین	آن	دو	که	بر				
	منکب	راست	اند			ی که لای	ط	ج	ص	ص
ج	تاریکترین	همان	دو	که	در	زیر	اوست			
د	آنک	بر	منکب	چپ	است					
ه	آنک	در	شیب	اوست	بر	پشت				
	و	کوئی	زیر	بغلست						
و	ثالی	آن	سه	که	بر	دست	چپ	اند	بر	جامه
ز	اوسط	همان	سه							
ح	متقدم	همان	سه							
ط	آنک	بر	ذراع	دست	راست	است				
ی	شمالي	قرین	آن	سه	که	بر	کف			
	دست	راست	است							
یا	متقدم	دو	کوکب	باقی	از	همان				
	سه	واین	دو	از	جنوبي	اند				
ج	ثالی	همان	دو							

سعد الملک

سعد السعود

سعد بلع

سعد الخی

13	Præcedens duarum sibi invicem vicinarum in radice femoris dextri	10	25	43	1	48		4
14	Sequens duarum	10	26	10	2	18	B.	5 p.
15	Quæ est in coxâ dextrâ	10	28	1	1	15	A.	4 p.
16	Australior duarum quæ sunt in coxâ finistrâ	10	21	37	1	54	A.	4
17	Borealior duarum	10	23	10	4	45	B.	6
18	Australior duarum in crure dextro	11	1	55	8	18	A.	3 j. 15.
19	Borealior duarum, estque sub poplite	11	1	37	5	45		4
20	Quæ est in posteriori femore finistro	10	24	43	6	9		6
21	Australior duarum quæ sunt in crure finistro	10	28	34	11	0		5 p.
22	Borealior duarum, estque sub genu	10	27	49	10	6	A.	5 p.
23	Stella prima ex eis quæ sunt in aquâ quæ è manibus funditur, sc. incipiendo juxta manum	11	4	31	0	18	B.	4
24	Quæ eam sequitur ad Austrum stellæ primæ	11	2	4	1	10	A.	4 p.
25	Quæ hanc sequitur, longius à curvaturâ quæ aquæ accidit	11	8	58	0	30		4 p.

ی که میج ا	میج	ن	یج مقدم آن دو متقارن که بر بن فخذ راست است
ی کوی ب	یج	ش	یج قالی همان دو
ی کج ا	یه	ج	یه آنک بر حرقه راست است
ی کالز ا	د	ج	یو جنوبی ترین آن دو که بر حرقه چپ اند
ی کج ی	مه	ش	یز شمالی ترین همان دو
یا ا نه ح	یج	ج	یج جنوبی ترین آن دو که بر ساق راست است
یا ا لز	مه	ن	یط شمالی ترین همان دو و او در ریر مابض است
ی کن میج و	ط	و	ک آنک بر موخر فخذ چپ است
ی کج لن یا	ح	ص	کا جنوبی ترین آن دو که بر ساق چپ اند
ی کز مطی	و	ج	کب شمالی ترین همان دو و او بر زیر رکبه است
یا ن لا ح	یج	ش	کج کوکب اول از آنچه بر آن آب است که از دست میریزد چون ابتداء از جانی دست کنند
یا ب ن ا	ی	ج	یکن آنک تابع اوست بر جنوب کوکب اول
یا ح یج ح	ل	ن	که آنک تابع اوست دور از خمی که بر آب افتاده است

26	Quæ istam stellam sequitur	II	9	25	2	0	4	p.
27	Quæ est in curvaturâ Australiori ab istâc Stellâ	II	8	55	3	24	4	
28	Borealior duarum stellarum quæ sunt ad Austrum hujus stellæ	II	9	34	4	0	4	
29	Australior earundem stellarum	II	9	19	5	0	4	
30	Stella solitaria quæ ab eis longius sita est, sc. ad Austrum earum	II	7	34	8	48	5	P. I.
31	Præcedens duarum sibi invicem vici- narum, quæ post hanc sunt	II	II	55	II	30	5	
32	Sequens duarum	II	12	7	II	0	5	
33	Borealior trium quæ sunt in curvaturâ post eas	II	10	55	14	30	5	
34	Media trium	II	II	34	15	6	5	
35	Sequens trium	II	12	25	15	42	5	
36	Borealior trium post tres illas, eodem modo	II	6	43	15	0	4	
37	Media trium	II	7	16	15	54	4	
38	Australior trium	II	8	7	16	45	4	
39	Præc. trium in curvaturâ quæ reliq. est	II	I	13	16	57	4	
40	Australior duarum quæ reliquæ sunt de tribus	II	2	4	15	51	4	

ص	د	ب	ط	ک	کو آنک تابع این کوکب است
		ز	یا	ک	کز آنکه بر خمی جنوبی است از این
		ج	یا	ک	کوکب
		د	یا	ک	کج شمالی آن دو کوکب که بر
		ز	یا	ک	جنوب این کوکب اند
		ط	یا	ک	کط جنوبی ترین همان دو کوکب
		ط	یا	ک	ل آن کوکب مغرب که دورست از
		ج	یا	ک	ایشان در جانب جنوب ایشان
		م	یا	ک	لا مقدم آن دو مقارن که بعد
		ل	یا	ک	ازو اند
		ز	یا	ک	لب قالی همان دو
		ز	یا	ک	لج شمالی ترین همان سه که بر
		ل	یا	ک	خمی اند تابع ایشان
		و	یا	ک	لد اوسط همان سه
		م	یا	ک	له قالی همان سه
		م	یا	ک	لو شمالی آن سه که بعد از آن سه
		ز	یا	ک	است و بر همان مثال
		د	یا	ک	لز اوسط همان سه
		د	یا	ک	لج جنوبی ترین همان سه
		م	یا	ک	لط مقدم همان سه که بر خم باقیست
		ز	یا	ک	م جنوبی ترین دو کوکب باقی
		د	یا	ک	از همان سه

41	Borealiior duarum		11	2	55	14	48		4
42	Quæ est in fine Aquæ, estque in ore Piscis Australis	{ Al Diphda Al Au- wal. Pham Al Hût Al- Gjenûbi.	10	26	19	21	24	A.	1
	<i>Extra hanc figuram.</i>								
1	Præcedens trium quæ tres primas se- quuntur		11	16	40	16	33	A.	4 m.
2	Borealiior duarum quæ reliquæ sunt de tribus		11	19	10	15	45		4 m.
3	Australiior duarum		11	18	28	19	18	A.	4 m.
14 <i>Stellæ Piscis.</i>									
1	Quæ est in ore Piscis præcedentis		11	10	46	8	54	B.	4
2	Australiior duarum quæ sunt in medio capitis		11	13	49	7	12		4 p.
3	Borealiior earundem		11	15	25	8	42		4 p.
4	Præcedens duarum quæ sunt in dorso		11	17	49	8	48		4
5	Sequens duarum		11	19	49	7	0		4
6	Præcedens duarum quæ sunt in ventre		11	15	16	4	0		4 7.6.
7	Sequens duarum		11	19	22	3	0		4
8	Quæ est in caudâ hujus Piscis		11	25	7	6	18		4
9	Stella prima ex eis quæ sunt in filo, incipiendo juxta caudam		0	0	50	5	24		6

د	یا ب نه ین مع	ما شمالی ترین همان دو
ا	ی کو یط کا کد ج	مب آنک بر آخر آبست و بر دهن ماهی جنوبی است
ک	یا یو م یو ل ج ا د	خارج این صورت
ک	یا یط ی یه مه	ا مقدم آن سه که تالی سه کوکب اول اند
ک	یا یح کح یط یح ج	ب شمالی ترین دو کوکب باقی از همان سه
		ج جنوبی ترین همان دو
		کواکب حوت
د	یا ی مو ح ند ش	ا آنک بر دهن سه که مقدم است
ص	یا یح مط ز یب	ب جنوبی ترین همان دو که بر میان سر اند
ص	یا یه که ح مب	ج شمالی ترین همان دو
د	یا یز مط ح مع	د مقدم آن دو که بر پشت اند
د	یا یط مط ز ح	ه تالی همان دو
د	یا یه یو د ح	و مقدم آن دو که بر شکم اند
د	یا یط کب ج ح	ز تالی همان دو
د	یا که ز و یح	ح آنک بر دنبال این سه که است
و	ز ح د کد	ط اول کوکب که بر ابتداء خیط اند چون از جاذب دنبال آغاز کنند

ضمدع اول
قم الحوت
الجنوبی

10	Quæ eam sequitur	0	2	49	3	0	6
11	Præcedens trium quæ sunt post eas	0	6	55	1	54	4
12	Media trium	0	10	31	1	12 B.	4
13	Sequens trium	0	12	55	6	0 A.	<u>4</u> 7.6.
14	Borealior <i>duarum</i> stellarum quæ sub eis sunt in curvaturâ	0	12	22	1	39	6
15	Australior <i>duarum</i>	0	12	55	4	54	5
16	Præcedens trium quæ sunt post cur- vaturam	0	15	55	2	30	4
17	Media trium	0	18	25	5	0	4
18	Sequens trium	0	19	49	8	45	4
19	Quæ est in loco nexûs duorum filorum	0	21	55	9	30	3
20	Prima fili Borealis, incipiendo à loco nexûs	0	20	25	2	12 A.	4
21	Australior trium invicem sequen- tium quæ sunt post eam	0	20	4	1	48 B.	<u>5</u> p. P. Auß.
22	Media trium	0	19	46	5	0 B.	3 p.
23	Borealior trium, estque in extremi- tate caudæ	0	20	10	8	36	5
24	Borealior <i>duarum</i> quæ sunt in ore Piscis sequentis	0	21	22	22	9	5

و	ز	ب	مط	ج	نی	تالی او
و	و	و	د	ا	یا	متقدم آن سه سه بعد از ایشان اند
و	ی	ی	لا	ا	ی	اوسط ایشان
و	ی	ی	د	و	ی	تالی همان سه
و	ی	ی	ک	ا	ی	شمالی ترین آن کوکب که
و	ی	ی	د	و	ی	زیر ایشانند در عطفه
و	ی	ی	د	و	ی	جنوبی ترین همان دو
و	ی	ی	د	و	ی	متقدم آن سه سه بعد از
و	ی	ی	د	و	ی	عطفه اند
و	ی	ی	د	و	ی	اوسط همان سه
و	ی	ی	د	و	ی	تالی همان سه
و	ی	ی	د	و	ی	آنک بر موضع عقده هر دو خیط
و	ی	ی	د	و	ی	است
و	ی	ی	د	و	ی	اول خیط شمالی چون ابتداء از
و	ی	ی	د	و	ی	موضع عقده کنند
و	ی	ی	د	و	ی	کا جنوبی ترین این سه کوکب
و	ی	ی	د	و	ی	متوالی که بعد از سب
و	ی	ی	د	و	ی	کب اوسط همان سه
و	ی	ی	د	و	ی	کج شمالی ترین همان سه و او بر طرف
و	ی	ی	د	و	ی	دنبالست
و	ی	ی	د	و	ی	کد شمالی ترین آن دو که بر دهن
و	ی	ی	د	و	ی	سه که تالی اند

25	Australior duarum	o	20	<u>46</u>	21	21	5	P. 16.
26	Sequens trium minutarum quæ sunt in capite	o	17	34	20	45	6	
27	Media trium	o	16	43	19	42	6	
28	Præcedens trium	o	15	40	20	30	6	
29	Præcedens trium quæ sunt in spinâ quæ est in dorso, sc. post cubitum Mulieris catenatæ	o	16	19	12	51	4	
30	Media trium	o	16	28	11	54	4	
31	Sequens trium	o	16	46	10	57	4	
32	Borealior duarum quæ sunt in ventre	o	20	55	18	o	4	
33	Australior duarum	o	19	28	14	45	4	
34	Quæ est in sequenti spinâ quæ est prope caudam <i>Extra hanc figuram.</i>	o	17	10	12	o	B.	4
1	Præcedens duarum stellarum Borea- liorum quæ sunt de quadrangulo sub Pisce præcedenti	11	20	<u>46</u>	3	12	A.	4 P. 16.
2	Sequens duarum	11	21	10	3	o	4	
3	Præcedens duarum stellarum quæ sunt in latere Australi	11	21	25	6	12	4	
4	Sequens duarum	11	22	13	6	12	A.	4

ز	ک	مو	کا	کا	که جنوبی ترین همان دو
و	ز	یز	لد	ک مه	کو قالی آن سه خرد که در سر اند
و	ز	یو	مچ	یط مپ	کز اوسط همان سه
و	ز	یه	م	ک ل	کج مقدم همان سه
و	ز	یو	یط	یب دا	کط مقدم آن سه که بر شوکه اند که بر پشتی بعد از مرقف
و	ز	یو	کچ	یا ند	مراه مسلسل
و	ز	یو	موی	نز	ل اوسط همان سه
و	ز	ک	ده	یح	لا قالی همان سه
و	ز	یط	کچ	ین مه	لب شمالی ترین آن دو که بر شکم اند
و	ز	یز	ی	یب	لج جنوبی ترین همان دو
و	ز	یز	ی	یب	لد آنک بر شوکه قالی است که نزدیک و بالست
و	ز	یز	ی	یب	خارج این صورت
و	ز	یز	ی	یب	ا مقدم دو کوکب شمالی تر
و	ز	یز	ی	یب	از مربع که در زیر هم که
و	ز	یز	ی	یب	مقدم اند
و	ز	یز	ی	یب	ب قالی همان دو
و	ز	یز	ی	یب	ج مقدم دو کوکب که بر ضلع جنوبی اند
و	ز	یز	ی	یب	و قالی همان دو

<i>Stellæ figurarum Australium.</i>							
1. <i>Stellæ Ceti.</i>							
1	Quæ est in extremitate naris		I	7 31	<u>8</u>	<u>18</u>	A. 4 <i>γ. 18. 4.</i>
2	Sequens trium quæ sunt in rostro, estque in extremitate maxillæ	<i>Capb Al Gjedmâ.</i>	I	6 55	12	51	3
3	Media earum, estque in medio oris,		I	2 10	12	18	3
4	Præcedens trium, estque in genâ		I	0 22	14	42	3 <i>p.</i>
5	Quæ est in supercilio & oculo		0	29 46	8	9	4
6	Quæ Borealior hâc est, dicas esse in capillitio		I	3 7	6	30	4
7	Præcedens istam, dicas esse in Jubâ		0	27 55	4	24	4 <i>p.</i>
8	Borealior præcedentis lateris qua- dranguli in pectore		0	22 <u>37</u>	25	42	4 <i>P. 30.</i>
9	Australior præcedentis lateris		0	23 4	29	15	4
10	Borealior sequentis lateris		0	26 25	26	15	4
11	Australior sequentis lateris		0	26 43	28	51	4 <i>m.</i>
12	Media trium quæ sunt in corpore		0	10 55	<u>25</u>	30	3 <i>p. P. 24.</i>
13	Australior trium		0	12 7	31	0	4
14	Borealior trium		0	14 37	21	9	3 <i>p.</i>
15	Sequens duarum quæ sunt prope radicem caudæ		0	8 55	16	15	3 <i>p.</i>
16	Præcedens earundem		0	4 40	16	42	3 <i>p.</i>

				کواکب صور جنوبی
				کواکب قیطس
ا	ز	لا	یح ج ه	آذک بر طرف منخر است
ا	و	ده	یب نا ج	ب قالی آن سه که بر خطم اند و او
ا	ب	ی	یب یح ج	بر طرف لحي است
ا	ک	ب	ید مپ ج ص	ج اوسط ایشان و او بر میان دهی است
ز	ک	ط	موج ط ه	د مقدم ایشان و او بر زنج است
ا	ج	ز	و ل ن	آذک بر ابرو و چشم است
ز	ک	ز	ده ن کد ن ص	و آذک ارو شمالی تر است و کوی
ز	ک	ل	ز که مپ ن	بر موی است
ز	ک	ط	ده ن ص	ز مقدم ارو کوی بر پس است
ز	ک	کو	که کو ده ن	ح شمالی ضلع مقدم از مربع که بر
ز	کو	م	ج کج نا ن ک	سینه اند
ز	ی	ده	که ل ج ص	ط جنوبی ضلع مقدم
ز	یب	ز	لا ن	ی شمالی ضلع قالی
ز	ین	ل	کا ط ج ص	یا جنوبی ضلع قالی
ز	ح	ده	جو ده ج ص	یب اوسط آن سه که بر بدن اند
ز	ن	م	جو مپ ج ص	یح جنوبی همان سه
				ید شمالی همان سه
				ده قالی آن دو که نزدیک اصل
				دنبال اند
				یو مقدم همان دو

17	Borealiior sequentis lateris de quadran- gulo in radice caudæ		0	0	19	15	6	6	p. 16.
18	Australior sequentis lateris		11	28	40	17	12	6	
19	Borealiior præcedentis lateris		11	28	40	15	21	5	p.
20	Australior præcedentis lateris		11	28	13	16	6	5	
21	Quæ est in Boreali ramo caudæ, sc. altera duarum quæ sunt in duabus ex- tremis duorum ramorum caudæ	Danab Ketus Shemâli	11	23	55	10	30	3	p.
22	Quæ est in extremitate Australis rami caudæ	{ Danab AlGjenûbi, wahuwa AlDiph- da AlThâni.	11	25	25	21	0	A. 3	m.
2. Stellæ Gigantis: hanc figuram etiam vocant Gjauzâ.									
1	Borealis illa in capite Gigantis: illæ autem sunt tres sibi invicem propinquæ ad instar punctorum literæ The.	Hek, a	2	16	31	13	30	A.	Nebulosa.
2	Stella lucida in humero dextro, quæ ad rubedinem vergit	{ Menkib AlGjauzâ. Jad AlGjauzâ Al- Jumna. AlMirzam AlNâgjid	2	21	13	16	45	1	p. 17.
3	Quæ est in humero sinistro		2	13	34	17	15	2	
4	Quæ hanc sequitur, infra eam		2	14	40	17	39	4	p.
5	Quæ est in cubito dextro		2	22	40	14	0	4	
6	Quæ est in radio brachii dextri		2	26	16	11	15	6	

و	و	ط یه	ز ز		دین شمالی ضلع تالی از مربعی که بر اصل دنیال است	دین
و	و	یز یب	م کج	یا	جنوبی ضلع تالی	ج
ص	ص	یه کا	م کج	یا	شمالی ضلع مقدم	ط
ص	ص	و	یج یو	یا	جنوبی ضلع مقدم	ک
					کا آنک بر شعبه شمالی است از آن دو که بر دو طرف دو شعبه	کا
ص	ج	ل	یه ی	یا	دنیال اند	دنیال
				یا	دین قیطس شمالی دین جنوبی وهو الضفدع الثانی	کب
ک	ج	ز	کا	یا	دنیال است	دنیال
					کواکب جبار و این را جوزا	
					دیز خوانند	
					آن شمالی که بر سر جبار است و	ا
					آن سه کوکب متقاربست	
ج	ل	ل	یج	ب	همانند نقطه ثا	ب
ا	ا	یه	یج	ب	کوکب روشن که بر منکب ایمن است و با سرخی میرسد	ب
ب	ب	یه	یج	ب	منکب الجوزا دین الجوزا الیمنی	ج
ص	ص	ل	یج	ب	المرم الناجد	د
ن	ن	ط	یز	ب	آنک بر منکب ایسر است	ج
ن	ن	ط	یز	ب	تالی او که در شیب اوست	ن
و	و	یه	یج	ب	آنک بر مرفق راست است	ه
و	و	یه	یج	ب	آنک بر ساعد راست است	و

7	Stella dupla quæ est sequens lateris Australis de quadrangulo in talo (i. articulo carpi) manûs dextræ	2	25	37	9	15	5
8	Præcedens Australis lateris	2	25	4	8	42	5
9	Seq. Borealis lateris ejusdem quadrang.	2	26	4	7	15	6
10	Præcedens Borealis lateris	2	25	10	7	15	6
11	Præcedens duarum quæ † Collorobo appactæ sunt	2	21	7	3	24	5
12	Sequens duarum	2	23	16	3	45	5 p.
13	Sequens ⁊ quatuor quæ sunt in lineâ rectâ in dorso	2	16	55	19	24	4
14	Quæ hanc præcedit	2	16	16	19	42	6
15	Præcedens istius præcedentis	2	14	13	20	9	6 P. 19.
16	Quæ reliqua est de quatuor, & præ- cedit omnes	2	13	31	20	30	5
17	Borealis ⁊ novem stellarum arcuata- rum quæ sunt in manicâ	2	9	40	7	45	4 P. 5.
18	Secunda ⁊ 9, numerando à Borealiori	2	8	46	7	54	4
19	Tertia ⁊ novem	2	8	13	10	6	4
20	Quarta ⁊ novem	2	5	40	12	42	4
21	Quinta ⁊ novem	2	4	43	14	18	4
22	Sexta ⁊ novem	2	4	31	15	30	3 P. 5.

† Cùm quid sit *Collorobo* prorsus ignorarem, doctissimum Astronomiæ Professore Regium, *Nathan. Blissé, A. M.* consului; qui mihi perhumanitèr significavit, eas Stellas, quæ in *Hydii* interpretatione Latinâ dicuntur *appaæ Collorobo*, in Catalogo Flamsteadiano *Ulugh Beighi*, & in Ptolemæi Catalogo, in *Fuste*; in Nomenclaturâ verò *Bayeri*, in *Clavâ* Orionis esse. Quod hanc difficultatem reddidit majorem, fuit diacritici puncti in voce Persicâ (nempe in 4. Cod. MSS. quibus *Hydius* usus est, quosque ipse inspexi) omisio.

				ز	کوکب مضعف که تالی ضلع جنوبی است از مربع که بر کعب دست رست است
ه	ه	ط	ب که لز	ح	متقدم ضلع جنوبی
ه	مب	ح	ب که د	ط	تالی ضلع شمالی آن مربع
و	یه	ز	ب کو د	ی	متقدم ضلع شمالی
و	یه	ز	ب که ی	یا	متقدم آن دو که بر عصای
ه	کد	ج	ب کا ز		انها بر زده اند
ص	مه	ج	ب کج دوج	چپ	تالی همان دو
				دج	تالی آن چهار که بر خطی مستقیم اند بر پشتی
ن	کد	ط	ب یو نه	دن	متقدم این تالی
و	مب	ط	ب یو یو	یه	متقدم این مقدم
و	ط	ک	ب ید دج	جو	باقی آن چهار که مقدم همه است
ه	ل	ک	ب یج لا	جز	شمالی ترین نه کوکب مقوس که بر آسمین اند
ن	مه	ز	ب ط م	دج	نوم آن نه چون از شمالی ترین شمردند
ن	ند	ز	ب ح مو	یط	سیم آن نه
ن	و	ی	ب ح یج	ک	چهارم آن نه
ن	مب	م	ب ه م	کا	پنجم آن نه
ن	یح	ید	ب ن مچ	کپ	ششم آن نه
ص	ل	یه	ب ن یج		

السیاح والاندولایب

23	Septima 7 novem	— Al Tâg wal Dawâib —	2	4	34	16	45	3	p.
24	Octavo 7 novem		2	4	46	20	18	3	p.
25	Quæ reliqua est de novem stellis ar- cuatis, estq; omnium Australissima		2	5	49	21	12	4	
26	Præcedens trium quæ sunt in cingulo	Mintaka Al Gjauszâ —	2	14	34	23	57	2	
27	Media trium		2	16	10	24	36	2	
28	Sequens trium		2	17	4	25	24	2	
29	Quæ est prope capulum ensis	— Saipb Al Gjebbâr —	2	11	55	25	39	3	p.
30	Borealior trium collectarum quæ sunt in extremitate ensis		2	15	13	27	54	4	
31	Media trium		2	15	19	28	27	3	p.
32	Australior trium		2	15	34	29	12	3	p.
33	Sequens duarum quæ sunt infra ex- tremitatem ensis		2	16	25	30	42	4	p.
34	Præcedens duarum		2	14	31	30	51	4	p.
35	Stella lucida in pede sinistro, quæ communis est cum extremitate aquæ Fluminis	{ Rigjl Al Gjauszâ Al Jûfra	2	9	25	31	18	1	
36	Quæ eâ Borealior est supra ta- lum		2	10	37	30	24	4	m.
37	Quæ sub calcaneo sinistro, exteriùs		2	12	1	31	15	4	m.
38	Quæ est sub dextro genu sequenti	Al Rigjl Al Jûmna	2	18	40	33	21	A.	3

ب ن لد یو م ج ص	النجار و النواجر	کج هفتم آن ده
ب ن مو ک یج ج ص		کد هشتم آن ده
ب ن مط کا یب ن		که باقی آن ده کوکب مقوس و او جنوبی
ب ین لد کج ذب	منطقه الجوزاء	توین همه است
ب یو ی کد لو ب		کو مقدم آن سه که بر منطقه اند
ب یز ن که کد ب		کز اوسط همان سه
ب یا ده که لط ج ص		کج تالی همان سه
ب یه یج کز ند ن	سیف	کط آنک نزدیک مقبض شمشیر است
ب یه یط کج کز ج ص	النجار	ل شمالی آن سه کوکب مجتمع که
ب یه لد کط یب ج ص		بر طرف شمشیر اند
ب یو که ل مپ ن ص		لا اوسط همان سه
ب ین لا ل نا ن ص		لب جنوبی همان سه
ب ط که لا یج ا	رجل الجوزاء الیسری	لج تالی آن دو که بر شیب طرف
ب ی لزل کد ن ک		شمشیر اند
ب یب الا یه ن		لد مقدم همان دو
ب یج م لج کا ج ک	الرجل الیمنی	له آن کوکب روشن که بر پانی
		چپ است و مشترکست باطراف
		آب دهر
		لو آنک شمالی تر است ارو و بالاء
		کعبست
		لز آنک در زیر پاشنه چپ است از خارج
		لج آنک در زیر رقبه راست که تالی است

3. <i>Stellæ Fluminis.</i>						
1	Quæ eam sequitur quæ est in pede Gigantis in initio Fluminis	2	7	55	31	54 A. 4
2	Quæ eâ Borealior est, in recurso ubi est summitas cruris Gigantis	2	8	7	28	12 4
3	Sequens duarum invicem succedentium quæ post eam sunt	2	5	40	29	54 4 p.
4	Præcedens duarum	2	3	43	27	48 4 p.
5	Seq. duarum invicem succed. eodem modo	2	2	1	25	48 4 J. 16.
6	Præcedens duarum	1	29	16	25	24 4
7	Sequens trium post illas	1	25	19	26	0 5 p.
8	Media earum	1	22	55	28	15 4
9	Præcedens trium	1	21	40	27	39 4
10	Sequens quatuor stellarum quæ sunt in sequenti post eas spatio	1	16	40	33	15 3 p.
11	Præcedens ejus	1	13	31	31	15 4
12	Præcedens hujus præcedentis	1	13	10	29	0 3 p.
13	Præcedens 7 quatuor memoratarum	1	10	46	27	48 3 p.
14	Sequens 7 quatuor quæ eodem modo sunt in spatio sequenti	1	6	34	26	9 4
15	Præcedens ejus	1	4	7	23	54 5
16	Præcedens hujus præcedentis	1	1	16	24	30 4 m.

کواکب دهر				
ا	آذک	بعد از آن که	بر قدم جبار	است بر مبداء دهر
ب	شمالی	تر ازو که	بر باز کشتی	آست آنجا که سر ساق جبار است
ج	تالی	آن دو متوالی	که بعد	ازو اند
د	مقدم	همان دو		
ه	تالی	دو متوالی	همچنان	
و	مقدم	همان دو		
ز	تالی	آن سه که	بعد از آن است	
ح	اوسط	ایشان		
ط	مقدم	همان سه		
ی	تالی	چهار کواکب که در	مسافتی اند	تابع ایشان
یا	مقدم	او		
یب	مقدم	این مقدم		
یج	مقدم	هر چهار مذکور		
ید	تالی	چهار که بر مثال این چهار	اند در مسافت که	بعد از آن است
یه	مقدم	او		
یو	مقدم	این مقدم		
ب	ز	نه لا	ند	ج
ب	ح	ز	کج	یب
ب	ه	م	کط	ند
ب	ج	م	کز	م
ب	ب	ا	که	م
ا	کط	یو	که	کد
ا	که	ط	کو	ه
ا	کب	نه	کج	یه
ا	کا	م	کز	لط
ا	یو	م	لج	یه
ا	یج	لا	لا	یه
ا	یج	ی	کط	ه
ا	ی	مو	کز	م
ا	و	لد	کو	ط
ا	ن	ز	کج	ند
ا	ا	یو	کد	ل

17	Præcedens $\tilde{\tau}$ quatuor memoratarum	I	0	14	24	12	5	p.
18	Quæ est in recurſu Fluminis, tangens Pectus animalis quod Cetum vocant	0	24	40	33	0	4	
19	Sequens hujus ſtellæ	0	25	25	35	39	4	p.
20	Præced. trium ſtellarum invicem ſucced.	0	27	40	38	45	4	m.
21	Media trium	I	3	7	38	30	4	
22	Sequens trium	I	6	49	39	27	4	
23	Borealior præcedentis lateris $\tilde{\tau}$ quatuor ſtellarum ſequentium eas quæ præceſſe- runt, ſuntque in figurâ trapeziticâ	I	10	25	41	30	4	
24	Australior præcedentis lateris	I	10	37	42	30	5	p.
25	Præcedens ſequentis lateris trapezii	I	11	1	44	0	4	
26	Sequens ſequentis lateris, eâque eſt reli- qua $\tilde{\tau}$ quatuor	I	13	10	44	6	4	
27	Borealior duarum ſibi invicem vicinarum quæ ab iſtis diſtant Orientem verſus	I	21	43	50	42	4	
28	Australior duarum	I	22	10	51	45	4	p.
29	Sequens duarum ſibi invicem ſucceden- tium quæ ſunt poſt locum recurſus	I	16	25	54	30	4	
30	Præcedens duarum	I	14	1	54	9	4	m.
31	Sequens trium in intervallo quod eas ſequitur	I	4	1	54	3	4	

ص	•	ا	ز	د	کد	دب	مقدم هر چهار مذکور	یز
							آنک بر باز داشت جوی است و او هماس	یح
ن	•	ز	ک	م	لج	ز	سینه حیوانیست که قیطس خوانند	
ص	•	ز	ک	ک	ک	ل	تالی این کوکب	یط
ک	•	ز	ک	ز	م	لج	مقدم سه کوکب متوالی	ک
ن	•	ا	ج	ز	لج	ل	اوسط همان سه	کا
ن	•	ا	و	مط	ل	ک	تالی همان سه	کب
							شمالی ضلع مقدم از چهار کوکب	کج
							تابع آنچه گذشت که بر شکل	
ن	•	ا	ی	ک	ما	ل	منحرفی اند	
ص	•	ا	ی	ل	ز	م	جنوبی ضلع مقدم	کد
ن	•	ا	یا	ا	م	ز	مقدم ضلع تالی همان منحرف	که
							تالی ضلع تالی و او باقی آن چهار	کو
ن	•	ا	یح	ی	م	و	است	
							شمالی دو کوکب متقارن که	کز
ن	•	ا	کا	م	ن	م	ازیشان بر جانب مشرق اند	
ص	•	ا	ک	ی	نا	م	جنوبی همان دو	کج
							تالی دو متوالی که بعد از موضع باز	کط
ن	•	ا	یو	ک	د	ل	گشت	
ک	•	ا	د	ا	د	ط	مقدم همان دو	ل
							تالی سه که در مسافتی اند که تابع	لا
ن	•	ا	ن	ا	د	ج	ایشانست	

32	Media trium		1	2	40	55	39		4
33	Præcedens trium		1	0	25	55	0		4
34	Lucida illa quæ est in fine Fluminis	<i>Al Dalim.</i>	0	15	40	53	45	A.	1
4. <i>Stellæ Leporis.</i>									
1	Borealior præcedentis lateris quadran-								
	guli in auribus		2	7	40	35	0	A.	5
2	Australior præcedentis lateris		2	7	31	36	0		5
3	Boreal. sequentis lateris ejusdem quad.		2	9	55	35	30		5
4	Australior sequentis lateris		2	9	43	36	18		5
5	Quæ est in loco menti		2	7	10	39	30		4 m.
6	Quæ est in sinistro pede anteposito		2	4	10	45	30		4 m.
7	Quæ est in medio corporis	<i>Alp Al Gjansâ</i>	2	13	1	41	18		3 p.
8	Quæ est sub ventre		2	11	43	44	12		3 p.
9	Borealior duarum stellarum quæ sunt								
	in pedibus		2	19	10	44	9		4 m.
10	Australior duarum		2	16	43	46	9		4 m.
11	Quæ est in lumbo, i. e. inter nates		2	17	58	38	30		4 m.
12	Quæ est in extremitate caudæ		2	20	34	38	0	A.	4 m.
5. <i>Stellæ Canis majoris.</i>									
1	Quæ est in ore, estque intensè lucida,								
	quam Canem & Shira Abûr vocant	<i>Al Shira Al Jemânija</i>	3	6	19	39	30	A.	1

لب	اوسط همان سه	ا	ب	م	ده	لط	ن
لج	متقدم همان سه	ا	ز	كه	ده	ز	ن
لد	آن روشن كه بر آخر دهر است	الظالم	ز	ده	م	دج	ج
كواكب ارنب							
ا	شمالي از ضلع متقدم مربعي كه						
	بر دو كوش است						
ب	جنوبي از ضلع متقدم						
ج	شمالي از ضلع قالي همان مربع						
د	جنوبي از ضلع قالي						
ه	آنك بر موضع رنخست						
و	و آنك بر پاي چپ است كه در پيش						
	دهاده						
ز	آنك در ميان قن است						
ح	آنك در زير شكم است						
ط	شمالي ترين دو كوكب كه بر دو						
	پاي اند						
ي	جنوبي ترين همان دو						
يا	آنك بر قطن است يعني ميان دوسرون						
يب	آنك بر طرف دنبال است						
كواكب كلب اكبر							
ا	آنك بر دهن است واو در غايت روشني						
است و اورا كلب و شعرا عبور خوانند							
		الشعري اليمانيه	ج	و	يط	لط	ل
		ج	ا	ج	ا	ج	ا

النجوم الزاء

2	Quæ est in auribus		3	8 55	34 45		4	p.
3	Quæ est in capite		3	9 25	36 15		5	
4	Borealior duarum quæ sunt in collo		3	12 25	38 0		4	
5	Australior duarum		3	11 40	39 45		4	
6	Quæ est in pectore		3	7 25	43 0		5	
7	Borealior duarum quæ sunt in genu dextro		3	4 43	45 19		5	
8	Australior duarum		3	4 31	42 30		5	
9	Quæ est in extremitate anterioris pedis	<i>Al Mirzam.</i>	2	29 25	41 30		3	
10	Præcedens duarum quæ sunt genu finistro		3	3 4	46 36		5	
11	Sequens duarum		3	4 40	46 0		5	
12	Sequens duarum quæ sunt in hu- mero finistro		3	13 19	46 15		4	
13	Præcedens earum		3	10 7	46 48		5	
14	Quæ est in radice femoris finistri		3	15 10	48 21		3	
15	Quæ ventre inferior est in loco inter duo femora		3	12 40	51 42		3	
16	Quæ est in poplite pedis dextri		3	10 25	55 15		4	
17	Quæ est in extremitate pedis dextri		3	0 7	53 45		3	
18	Quæ est in caudâ		3	21 25	50 45	A.	3	p.

ب	آذک بر دو گوش است	ج	ح	ذ	لد	مه	ن	ص
ج	آذک بر سر است	ج	ط	که	لو	یه	ه	
ن	شمالی ترین آن دو که بر کردن اند	ج	یب	که	لج	ز	ن	
ه	جنوبی ترین همان دو	ج	یا	م	لط	مه	ن	
و	آذک بر سینه است	ج	ز	که	مچ	ز	ه	
ز	شمالی ترین آن دو که بر رکه	ج	ن	مچ	مه	ط	ه	
	راست اند	ج	ن	لا	مب	ل	ه	
ح	جنوبی ترین همان دو	ب	ب	کا	که	ما	ل	ج
ط	آذک بر طرف پای پیشین	ج	ج	ج	ن	مو	لو	ه
	است	ج	ن	م	مو	ز	ه	
ی	مقدم آن دو که بر رکه	ج	ج	ج	یط	مو	یه	ن
	چپ اند	ج	ی	ز	مو	مچ	ه	
یا	قالی همان دو	ج	یه	ی	مچ	کا	ج	
یب	قالی آن دو که بر منکب چپ	ج	ج	یب	م	نا	مب	ج
	اند	ج	ی	که	ذ	یه	ن	
یج	مقدم همان دو	ج	ز	ز	نج	مه	ج	
ید	آذک بر بن فخذ چپ اند	ج	کا	که	ن	مه	ج	ص
یه	آذک فروتر از شکم است در موضع							
	میان دو فخذ							
یو	آذک بر مابض پای راست است							
یز	آذک بر طرف پای راست است							
یج	آذک بر دنبال است							

† Codices Cl. Hunt & Gravii hinc legunt 51.

<i>Extra banc figuram.</i>									
1	Quæ est in Boreali latere medii capitis								
	Canis	3	11	31	22	42	A.	4	7.4.5.
2	Australior των quatuor quas dicas esse								
	in lineâ rectâ sub posteriores pedes								
	Canis	2	25	1	60	45		4	
3	Quæ hâc Borealiior est	2	28	55	58	45		5	
4	Quæ hâc Boreali Borealiior est	3	1	7	56	51		4	
5	Quæ eam sequitur, estque τ quatuor								
	Borealissima	3	2	25	55	48		5	
6	Præcedens trium quas dicas esse in lineâ								
	rectâ ad latus τ quatuor memoratarum	2	16	40	55	21		4	p.
7	Media trium	2	19	31	57	15		4	p.
8	Sequens trium	2	20	55	58	30		4	p.
9	Sequ. duarum quæ sunt sub hisce stellis	2	17	55	59	30		3	
10	Præcedens earum	2	14	25	57	24		3	
11	Quæ reliqua est de stellis, estque om-								
	nium Australissima	2	10	25	58	30	A.	4	p.
<i>6. Stellæ Canis minoris.</i>									
1	Quæ est in collo	<i>Al Mirzam.</i>	3	14	25	13	54	A.	4
2	Quæ est in postremâ parte figuræ	<i>Al Shira Al Shâmija</i>	3	18	22	16	0	A.	1

خارج ارض صورت				
ا	اندک در جاذب شمالست از میان	ج	یا	لاکب مپ ج
ب	سر کلب	ب	که	اس م
ج	جنوبی درین چهار که کوبی بر	ب	کج	نه نه ج
د	خطی مستقیم اند در زبر دو پای	ج	ا	ز نو نا
ه	بسیار کلب	ج	ب	که نه مچ
و	آنک ازین شمالی تر است	ب	دو	م نه گا
ز	آنک ازین شمالی شمالی تر است	ب	یط	لا نر ده
ح	آنک بعد اروست و از آن چهار	ب	ک	نه نه ل
ط	شمالی تر	ب	یز	نه نه ل
ی	و مقدم آن سه که کوبی بر خطی	ب	بد	که نه نه گا
یا	مستقیم اند در جاذب از آن چهار	ب	ی	که نه نه ل
ب	منکور	ج	ید	که نه نه ج
ا	اوسط همان سه	ج	الموزم	الشمیری الشامیه
ب	قالی همان سه	ج	کواکب کلب اصغر	آنک بر کردن است
ح	قالی آن دو که در زبر این کواکب اند	ج	باقی کواکب و او جنوبی درین	آنک بر موخر صورت است
ط	مقدم ایشان	ج	همه است	
ی	یا باقی کواکب و او جنوبی درین	ج		
ب	همه است	ج		

7. *Stellæ Navis.*

1	Præcedens duarum quæ sunt in extre- mitate Navis	3	29	16	42	42	A.	5
2	Sequens duarum	4	3	10	43	33		3
3	Borealior duarum stellarum sibi invi- cem vicinarum supra scutulum in pup- pi, sc. in velo postremæ partis Navis	3	28	13	45	12		4 m.
4	Australior duarum	3	27	43	46	21		5
5	Quæ has duas stellas præcedit	3	24	22	46	24		5 p.
6	Stella lucida quæ est in medio scutuli	3	25	10	47	42		4 m.
7	Præcedens trium sub scutulo	3	24	55	49	9		4
8	Sequens trium	3	27	34	49	24		4
9	Media trium	3	27	19	49	6		5
10	Quæ est in collo puppis quæ est po- strema pars Navis	4	1	55	49	48		4 p.
11	Borealior duarum quæ sunt in illa trabe quæ est fundamentum puppis	3	23	55	51	54		5
12	Australior duarum	3	23	1	58	30		3
13	Borealior duarum quæ sunt in tabulato puppis	3	29	7	55	30		5
14	Præcedens trium quæ eam sequuntur	4	0	55	59	0		5
15	Media trium	4	2	25	57	57		4

کواکب سفینه					
ا	متقدم آن دو که بر طرف سفینه اند	ج	ک	یو	مب
ب	ثانی همان دو	ج	ی	مب	ج
ج	شمالی ترین آن دو کوکب متقارن که بالای آن قریب است بر کوئل یعنی باند بان آخر کشتی	ج	ی	مب	ج
د	جنوبی ترین همان دو	ج	ی	مب	ج
ه	آنک متقدم است بر آن دو کوکب	ج	ی	مب	ج
و	کوکب روشن که در میان قریب است	ج	ی	مب	ج
ز	متقدم آن سه که در زیر قریب است	ج	ی	مب	ج
ح	ثانی همان سه	ج	ی	مب	ج
ط	اوسط همان سه	ج	ی	مب	ج
ی	آنک بر کردن کوئل است و کوئل آخر کشتی باشد	ج	ی	مب	ج
یا	شمالی ترین آن دو که بر آن چوب اند که بنیان کوئل باشد	ج	ی	مب	ج
بب	جنوبی ترین همان دو	ج	ی	مب	ج
بج	شمالی ترین آن دو که بر فرش کوئل است	ج	ی	مب	ج
بد	متقدم آن سه که تابع او اند	ج	ی	مب	ج
به	اوسط همان سه	ج	ی	مب	ج

16	Sequens trium	4	5	43	58	9	4
17	Stella lucida quæ illam sequitur, estque in tabulato	4	10	10	58	36	2
18	Præcedens duarum obscurarum quæ sunt sub lucidâ	4	6	43	60	0	5
19	Sequens duarum	4	10	40	59	51	5
20	Præcedens duarum quæ sunt supra me- moratam lucidam	4	9	55	57	21	5
21	Sequens duarum	4	11	25	57	49	5
22	Borealior trium quæ sunt in scutulis, di- cas esse in <i>imo</i> malo i. e. arbore Navis	4	25	16	52	30	4
23	Media trium	4	25	25	57	0	4
24	Australior trium	4	23	55	59	0	4
25	Borealior duarum stellarum sibi invicem vicinarum quæ sub has tres stellas sunt	4	28	25	60	<u>15</u>	4 <i>m. 7.55.</i>
26	Australior duarum	4	28	19	61	24	4 <i>m.</i>
27	Australior duarum quæ sunt in medio mali, i. e. arboris Navis	4	18	46	51	24	4
28	Borealior duarum	4	18	34	49	6	4
29	Præcedens duarum quæ sunt in extre- mitate mali	4	<u>17</u>	22	43	39	4 <i>p. P. 16.</i>
30	Sequens duarum	4	18	55	43	15	4 <i>p.</i>

د	ط	دج	ه	م	د	دو	تالي همان سه
ب	لو	دج	ي	ي	د	هز	آن كو كې روشن كه تالي اوست
ه	س	م	و	م	د	دج	و هم بر فرش است
ه	نا	م	ي	م	د	متقدم آن دو تاريك كه زير روشن	ازد
ه	كا	د	ط	د	د	دو	تالي همان دو
ه	مط	د	يا	ك	د	متقدم آن دو كه بالاي روشن	منكور ادد
د	ل	د	ك	دو	د	كا	تالي همان دو
د	ز	د	ك	ك	د	كې	شمالي آن سه كه بر دريسات ادد و
د	ز	د	ك	ك	د	كج	كوبي بر دقل است يعني بر تير كشتي
د	ز	د	ك	ك	د	كج	اوسط همان سه
د	ز	د	ك	ك	د	كد	جنوبي همان سه
د	ز	د	ك	ك	د	كه	شمالي ترين دو كو كې متقارن كه
د	ز	د	ك	ك	د	در زير اين سه كو كې ادد	
د	ز	د	ك	ك	د	كو	جنوبي ترين همان دو
د	ز	د	ك	ك	د	كز	جنوبي ترين آن دو كه بر ميان
د	ز	د	ك	ك	د	د	دقل يعني تير كشتي ادد
د	ز	د	ك	ك	د	كج	شمالي ترين همان دو
د	ز	د	ك	ك	د	كط	متقدم آن دو كه بر طرف دقل
د	ز	د	ك	ك	د	د	ازد
د	ز	د	ك	ك	د	ل	تالي همان دو

31	Quæ est sub tribus stellis quæ sunt in scutulis sequentibus	5	3	4	56	9	2	
32	Quæ est in abscissione tabulati	5	6	43	51	15	3	
33	Quæ est inter duo gubernacula Navis, in trabe quæ est fundamentum Navis	4	0	10	63	54	4	m.
34	Stella obscura quæ eam sequitur	4	10	16	65	24	6	
35	Stella lucida quæ istam seq. sub tabulato	4	<u>19</u>	13	64	15	2	P. 9.
36	Quæ est ad Austrum istius, dicas esse lucidam : est verò in trabe quæ est fundamentum Navis	4	28	11	69	<u>40</u>	4	J. 45.
37	Præcedens trium quæ sequuntur eam	5	4	51	65	40	3	
38	Media trium	5	10	21	65	50	3	
39	Sequens trium	5	15	41	<u>66</u>	20	3	S. J. 60. P. 4.
40	Præcedens duarum quæ istam sequun- tur, ubi est abscissio tabulati	5	20	41	62	50	4	
41	Sequens duarum	5	27	41	62	15	4	m.
42	Præcedens duarum quæ sunt in guber- naculo Boreali præcedenti	2	22	13	66	9	4	
43	Sequens duarum	3	8	31	66	12	3	p.
44	Præcedens duarum quæ sunt in guber- naculo sequenti	Sobeil					1	
45	Sequens duarum						A. 3	

ب	ط	دو	ج ن	آنک در زیر سه کوکب است که	لا
ج	هـ	دا	و مچ	بر قریسات تالی اند	لج
ن	د	سج	ی هـ	چوب که بنیان کشتی باشد	لج
و	ک	سه	ی دو	آن کوکب تاریک که تالی ارست	لج
ب	هـ	سد	ط یچ	در زیر فرش	لو
ن	م	سط	کج یا	بر آن چوب است که بنیان کشتی است	لو
ج	م	سه	ن دا	مقدم آن سه که تالی او اند	لز
ج	ن	سه	ی کا	اوسط همان سه	لج
ج	ک	سو	یه ما	تالی همان سه	لج
ن	ن	سب	ک ما	مقدم آن دو که تالی او اند آنجا	م
ک	ن	یه	کز ما	که منقطع فرش است	ما
ن	ط	سو	ب کب یچ	تالی همان دو	مب
ص	ج	یب	ج ح	مقدم آن دو که در سکان شمالی	مب
ا	ج	ج	ص	مقدم اند	مب
ص	ج	ج	ص	سهیل	مه

8. <i>Stellæ Hydri.</i>								
1	Australior duarum stellarum præcedentium de quinque quæ sunt in capite; dicas esse in naribus	Minchîr Al Shugjâ min Al Azal	4	3 28	14	33	A.	4 p.
2	Borealiior duarum, estq; supra oculum		4	2 25	12	30		4
3	Borealiior duarum quæ sequuntur eas, dicas esse in medio capitis		4	4 28	11	15		4
4	Australior duarum, dicas esse in loco crinis		4	4 25	14	9		5
5	Quæ has quatuor sequitur, dicas esse in genâ		4	6 55	11	9		4 m.
6	Præcedens duarum quæ sequuntur eas, sunt nempè in basi cervicis		4	9 40	12	9		6
7	Sequens duarum		4	12 28	13	0		4
8	Media trium quæ has sequuntur, sunt-que in medio cervicis		4	18 1	15	9		4 p.
9	Sequens trium		4	19 28	14	39		4 p.
10	Australior trium		4	17 55	16	42		4 p.
11	Obscura illa Borealiior de duabus sibi invicem vicinis quæ sunt versùs Austrum		4	18 43	21	42		6 p.
12	Stella illa lucida de duabus, & ipsa est Pherd	Unuk Al Shugjâ	4	19 31	22	30		2

کواکب شجاع					
ا	جنوبی ترین دو کوکب متقدم از آن	ن	ج	کج	ید
ب	پنج که بر سر اند و کوبی بر منخر است	ن	ب	که	یب
ج	شمالی ترین همان دو و او بالای چشم است	ن	ن	کج	یا
د	اند و کوبی بر میان سر اند	ن	ن	کج	ید
ه	جنوبی ترین همان دو و کوبی بر جای موی است	ن	ن	کج	ید
و	تالی امن چهار و کوبی بر رنخ است	ن	و	ده	یا
ز	متقدم آن دو که تابع ایشان اند	ن	ط	م	یب
ح	و برین کردن اند	ن	ن	کج	یج
ط	تالی همان دو	ن	ن	کج	یج
ی	اوسط آن سه که تابع ایشان که	ن	ن	کج	یج
ها	بر میان کردن اند	ن	ن	کج	یج
ب	تالی همان سه	ن	ن	کج	یج
ی	جنوبی ترین همان سه	ن	ن	کج	یج
ها	آن قاریک شمالی از آن دو متقارن	ن	ن	کج	یج
ب	که بر جانین جنوب اند	ن	ن	کج	یج
ب	آن کوکب روشن از همان دو	ن	ن	کج	یج
ب	و اوستی فرن	ن	ن	کج	یج

منخر الشجاع

ن

ن

عنق الشجاع

13	Præcedens trium sequentium quæ sunt post curvaturam	4	28	10	26	0	4	
14	Media trium	5	0	13	23	15	4	
15	Sequens trium	5	1	10	22	0	4	m.
16	Præcedens trium quæ sunt post eas in lineâ rectâ	5	7	4	24	45	3	p.
17	Media trium	5	10	1	23	36	4	p.
18	Sequens trium	5	12	37	22	0	3	
19	Borealior duarum quæ sunt post basim crateræ	5	20	46	25	39	4	
20	Australior duarum	5	21	10	30	21	4	
21	Præcedens trium quæ sunt post eam in figurâ triangulari	6	0	1	31	42	4	m.
22	Media trium, estque omnium Auftra- liffima	6	3	10	33	48	4	
23	Sequens trium	6	5	10	31	15	3	
24	Quæ est post Corvum, in radice caudæ	6	18	55	13	45	3	p.
25	Quæ est in extremitate caudæ <i>Extra hanc figuram.</i>	7	1	10	13	9 A.	3	p.
1	Quæ est ad Austrum stellarum capitis	4	2	16	22	39 A.	3	
2	Quæ sequitur stellas cervicis	4	29	4	10	12 A.	4	

9. <i>Stellæ Crateræ.</i>								
1	Quæ est in basi crateræ, estque communis cum stellis Hydri		5	15	55	22	42	A. 4
2	Australior duarum in medio crateræ		5	21	55	19	45	4
3	Borealior duarum		5	19	1	17	42	4
4	Quæ est in margine Australi		5	25	37	18	33	5
5	Quæ est in margine Boreali		5	18	22	13	21	4 p.
6	Quæ est in ansâ Australi		5	27	55	16	18	4 p.
7	Quæ est in ansâ Boreali		5	20	55	11	24	A. 4 p.
10. <i>Stellæ Corvi.</i>								
1	Quæ est in rostro, estque communis inter Corvum & Hydrum	<i>Minkâr Al Gorâb</i>	6	4	13	22	0	A. 3 p.
2	Quæ est in collo, prope caput		6	3	58	19	15	3
3	Quæ est in pectore		6	6	25	18	15	5
4	Quæ est in alâ dextrâ priori	{ <i>Gjenâb Al Gorâb</i> <i>Al Aiman.</i>	6	2	46	14	18	3
5	Præced. duarum in alâ finist. posteriori		6	5	31	12	0	3
6	Sequens duarum		6	6	1	11	39	4
7	Quæ est in extremitate pedis, estque communis cum Hydro		6	9	40	17	49	A. 3
11. <i>Stellæ Centauri.</i>								
1	Austral. 7 quatuor quæ sunt in capite		7	0	25	22	9	A. 5
2	Borealior earum		6	29	37	19	6	5 J. 5.

کواکب باطیه				
ا	آذک	بر قاعدۀ باطیه است و با		
ب	کواکب شجاع	مشتیکی است		
ج	جنوبی آن دو که	بر میان باطیه است		
د	شمالی همان دو			
ه	آذک	بر کنارۀ جنوبی است		
و	آذک	بر کنارۀ شمالی است		
ز	آذک	بر عروۀ جنوبی است		
	آذک	بر عروۀ شمالی است		
کواکب غراب				
ا	آذک	بر منقار است و او مشهـرکی		
ب	است میان غراب و شجاع			
ج	آذک	بر کردن است دزدیکی سر		
د	آذک	بر سینه است		
ه	آذک	بر جناح راست است که مقدم		
و	مقدم آن دو که	بر جناح چپ موخر		
ز	قالی همان دو			
	آذک	بر طرف پای است و باشجاع		
	مشتیکی است			
کواکب قنطورس				
ا	جنوبی ترین آن چهار که	بر سر اند		
ب	شمالی ترین ایشان			

ه	د	ک	ب	ج	و
ه	کا	د	ط	ه	و
ه	ط	ا	ب	و	و
ه	که	ل	ز	ل	و
ه	د	ب	ج	کا	و
ه	ک	ز	و	د	و
ه	ک	د	ا	ک	و

ص	ج	ج	ک	ب	و
ص	ج	ج	ط	ه	و
ص	ج	ج	د	ب	و
ص	ج	ج	د	ب	و
ص	ج	ج	د	ب	و
ص	ج	ج	د	ب	و
ص	ج	ج	د	ب	و

ه	ز	ک	ب	ط	ج
ه	و	ک	ل	ط	و

3	Præcedens duarum reliquarum quæ sunt in medio	6 29 16 20 48	4	
4	Sequens duarum, estq; reliqua ⁊ quatuor	7 0 1 20 0	5	
5	Quæ est in humero sinistro præcedenti	6 25 13 25 48	3	
6	Quæ est in humero dextro	7 4 40 21 57	3	
7	Quæ est in scapulâ finistrâ	6 28 25 27 <u>45</u>	5	S. 42.
8	Borealior duarum præcedentium των 4 quæ sunt in Kadîb Kerm, i. ramo vitis	7 7 25 23 0	4	p.
9	Australior duarum	7 8 34 24 0	4	
10	Quæ est in extremitate rami vitis, est- que è duabus stellis reliquis	7 11 <u>16</u> 18 6	4	γ. 46.
11	Quæ reliqua est de quatuor, & plus quàm præcedens inclinât ad Austrum	7 11 37 21 15	4	
12	Præced. trium quæ sunt in latere dextro	7 2 <u>44</u> 28 45	4	m. γ. 42.
13	Media trium	7 3 40 29 24	4	m.
14	Sequens trium	7 4 <u>55</u> 27 45	4	γ. 15.
15	Quæ est in lacerto dextro	7 6 7 26 42	4	m.
16	Quæ est in radio dextro	7 12 <u>22</u> 25 33	3	γ. 24.
17	Quæ est in extremitate manûs dextræ	7 16 46 24 15	4	m.
18	Stella lucida quæ est in extremo corporis humani	7 6 55 32 48	3	
19	Sequens duarum quæ eâ Borealiores sunt	7 6 43 30 48	5	

ج	مقدم دو باقی که در میان اند	و ک ط یو ک م ح	ن
ن	تالی همان دو واو باقی از چهار است	ز ا ک ز	ه
ه	آنک بر منکب چپ مقدم است	و که یج که م ح	ج
و	آنک بر منکب راست است	ز ن م کا دز	ج
ر	آنک بر کف چپ است	و ک ح که کز م	ه
ح	شمالی ترین دو کوکب مقدم از آن	ز ز که کج ز	ن
ط	چهار که بر قضیب کرم اند یعنی شاخ زر	ز ح لد کد ز	ص
ی	جنوبی ترین همان دو	ز یا یو یح و	ن
یا	آنک بر طرف شاخ زر است از دو کوکب باقی	ز یا لز کا یه	ن
یب	باقی آن چهار واو مایل تر است از آنک پیش اوستی بجنوب	ز ب مد کج م	ک
	مقدم آن سه که بر پهلوی راست اند	ز ج م ک ط کد	ک
یح	اوسط همان سه	ز ن ده کز م	ن
ید	تالی همان سه	ز و ز کو م ب	ک
یه	آنک بر بازوی راست است	ز یب کب که ل ج	ج
یو	آنک بر ساعد راست است	ز یو مو کد یه	ک
دز	آنک بر طرف دست راست است	ز و ده لب م ح	ج
یح	آن کوکب روشن که بر آخر بدن انسان است	ز و م ح ل م ح	ه
یط	تالی آن دو که از شمالی اند		

20	Præcedens duarum	7	5	55	30	0	5	
21	Quæ est in extremo dorfi hominis, in initio dorfi equi	7	1	55	34	54	5	S. 55.
22	Quæ eam præcedit, estque in dorso	6	28	1	37	42	5	
23	Sequens trium quæ sunt in lumbo, i. e. inter nates	6	24	40	40	12	3	
24	Media trium	6	23	46	40	0	5	
25	Præcedens trium	6	21	55	41	0	5	m.
26	Præcedens duarum fibi invicem vicina- rum quæ sunt in femore dextro	6	22	4	46	6	3	
27	Sequens duarum	6	23	11	46	15	5	
28	Quæ est in pectore sub axillâ	7	8	1	40	45	5	p.
29	Præcedens duarum quæ sub ventre sunt	7	6	1	43	0	3	P. 4.
30	Seq. duarum, quam Ptolemæus dicit esse magnitudinis 3 ^a : sed Abdurrahmân Sû- phî nullam stellam hîc apparere dicit							* P. 2.
31	Quæ est in suffragine pedis dextri	6	29	41	51	10	2	P. 3.
32	Quæ in talo hujus pedis	7	5	1	51	40	2	
33	Quæ est in suffragine pedis sinistri	6	26	1	55	10	3	p.
34	Quæ est in dorso tarfi hujus pedis	7	0	51	55	20	2	
35	Quæ est in extremitate pedis dextri à parte anteriori, sc. in extremitate ma- nûs i. anterioris pedis Jumenti	7	28	1	41	10	1	

Rigil Kentaurus

ک	متقدم همان دو	ز	د	ل	ح
کا	آنک بر آخر پشتست از مرون				
کب	و اول پشت فرس	ز	ا	د	د
کج	آنک متقدم اوست و بر پشت است	و	ک	ا	ل
	کج قالی آن سه که بر قطر اند یعنی				
	میان دو سرون	و	ک	م	م
کد	اوسط همان سه	و	ک	م	م
که	متقدم همان سه	و	ک	ا	ل
کو	متقدم آن دو متقارن که بر فخذ				
	راست اند	و	ک	م	و
کز	قالي همان دو	و	ک	پ	ا
کح	آنک بر سینه است در زیر بغل است	ز	ح	ا	م
کط	متقدم آن دو که زیر شکم اند	ز	و	ا	م
ل	قالي همان دو و بطلمیوس گفته از قدر				
	سوم است و عبد الرحمن صوفي گفته				
	اینجا هیچ کوهی نیست	و	ک	ا	ل
لا	آنک بر مابض پای راست است				
لب	آنک بر کعب این پای است	ز	ا	ل	ح
لج	آنک بر مابض پای چپ است	و	ک	ا	ل
لد	آنک بر پشت رسغ این پای است	ز	ح	ا	ل
له	آنک بر طرف پای راست است از پیش				
	یعنی بر طرف دستی ستور است	و	ک	ا	ل

36	Quæ est in genu sinistro, <i>sc.</i> in manu (<i>i. anteriori pede</i>) finistrâ Jumentum	7	13	51	45	20		
37	Quæ extrâ est, sub dextro pede posteriori	7	4	21	49	10	A.	2 <i>m.</i> 4 <i>p.</i>
12. <i>Stellæ Feræ.</i>								
1	Quæ est in extremitate posterioris pedis Feræ, prope manum Centauri	7	17	7	25	0	A.	3
2	Quæ est in suffragine hujus pedis	7	15	25	30	3		3
3	Præcedens duarum quæ sunt in scapulâ	7	21	4	21	18		4 <i>m.</i>
4	Sequens duarum	7	23	25	21	18		3 <i>p.</i>
5	Quæ est in medio corporis Feræ	7	22	37	25	12		4 <i>m.</i>
6	Quæ est in ventre sub umbilico	7	19	19	27	30		5
7	Quæ est in femore	7	20	7	29	12		5
8	Borealior duarum quæ sunt in radice femoris	7	22	31	29	0		5
9	Australior duarum	7	22	4	29	57		5
10	Quæ est in extremitate lumbi	7	25	41	33	10		4 <i>p.</i>
11	Ptolemæus dicit hanc stellam esse Au- straliorem trium in extremitate caudæ, ibi verò nulla stella conspicitur	7	9	41	31	20		5
12	Media trium	7	11	13	30	36		4 <i>p.</i>
13	Borealior trium	7	12	25	29	24		5

لو	آنک بر رکبه چپ است یعنی بر دستی چپ ستور است	ز یج نا مه ک	ب ک
لز	آذک خارج است در زیر پای مؤخر راست	ز ن کا مط ی ج	ن ص
کواکب سبع			
ا	آذک بر طرف پای پسین سبع است نزدیک دست قنطورس	ر یز ز که ح ج	ج
ب	آنک بر مابض این پای است	ز ده که ل ج	ج
ج	مقدم آن دو کوکب که بر کتف ادد تالی همان دو	ز کا ن کا یج ن	ن ک
د	آنک بر میان بدن سبع است	ز کچ که کا یج ج	ص ج
ه	آنک بر شکم است در زیر سره	ز کب لز که یب ن	ن ک
و	آنک بر فخذ است	ر یط یط کز ل ه	ه
ز	شمالی آن دو که در بن فخذ اند	ز ک ز کط یب ه	ه
ح	جنوبی ترین همان دو	ر کب لا کط ح ه	ه
ط	آنک بر طرف قطن است	ز کب ن کط نز ه	ه
ی	این کوکب را بطلمیوس گفته است جنوبی آن سه است که در طرف دنبال است و آنجا هیچ کوکب مرئی نیست	ز که ما لچ ی ن	ن ص
دب	اوسط همان سه	ز ط ما لا ک ه	ه
یج	شمالی همان سه	ز یا یج ل لو ن	ن ص
		ز دب که کط کن ه	ه

14	Australior duarum quæ sunt in collo	7	28	1	17	18	4	
15	Borealior earundem	7	28	19	15	45	5	
16	Præcedens duarum quæ sunt in naso	7	<u>24</u>	55	13	21	5	m. S. 25.
17	Sequens duarum	7	26	1	13	30	5	p.
18	Australior duarum quæ sunt in præcedenti pede, i. in manu	7	16	40	13	6	6	
19	Borealior earundem	7	16	58	11	30	A. 5	p.
13. <i>Stellæ Thuribuli.</i>								
1	Borealior duarum quæ sunt in basi	8	17	21	22	40	A. 6	
2	Australior duarum	8	20	1	25	45	4	
3	Quæ est in medio capitis Thuribuli	8	15	51	26	30	4	m.
4	Borealior trium quæ sunt in loco ignis	8	<u>10</u>	21	30	20	5	p. 7. 11.
5	Australior duarum sibi invicem vicinarum, quæ reliquæ sunt de tribus stellis ignis	8	14	51	34	10	4	p.
6	Borealior duarum	8	14	41	33	20	4	
7	Quæ est in extremitate flammæ ignis	8	10	31	34	0	A. 4	
14. <i>Stellæ Coronæ Australis.</i>								
1	Quæ præcedit extra peripheriam Australi	8	28	7	22	0	A. 4	S. 5.

د	د	ر کج ا یز یج	دین جنوبی همان دو که بر کردن اند
ه	ه	ر کج ط یه م	یه شمالی ترین همان دو
ک	ه	ر کد نه یج کا	دو مقدم آن دو که بر خطم یعنی بینی اند
ص	ه	ر کو ا یج ل	یز ذالی همان دو
و	و	ر یو م یج و	یج جنوبی ترین آن دو که بر پای مقدم اند یعنی بر دست
ص	ه	ر یو نج یا ل ج	یط شمالی ترین همان دو
			کواکب مجمره
و	ج	ح یز کا کب م	ا شمالی ترین آن دو که بر قاعده اند
د	د	ح ک ا که م	ب جنوبی ترین همان دو
ک	د	ح یه نا کو ل	ج آنک بر میان سر مجمره است
ص	ه	ح ی کا ل ک	ه شمالی ترین آن سه که بر موضع آتش اند
ص	د	ح ی د نا ل ی	و جنوبی ترین دو متقارن باقی از سه کواکب آتش
د	د	ح د ما ل ک	و شمالی ترین همان دو
د	ج	ح ی لا ل ه	ز آنک بر طرف ریانه آتش است
			کواکب اکلیل جنوبی
د	ج	ح کج ر کب ه	ا آنک مقدم است از بیرون از جمله قوس جنوبی

2	Quæ eam sequitur estque in Coronâ	9	1	34	21	18	6	
3	Sequens hujus sequentis	9	2	16	20	30	6	m.
4	Sequens istius sequentis	9	3	52	19	51	5	p.
5	Quæ istam sequitur, estque ante genu Sagittarii	9	5	16	18	18	5	p.
6	Quæ hanc stellam sequitur, estque Bo- realior quam stella Sagittarii	9	6	10	17	18	5	
7	Quæ stellâ memoratâ Borealis est	9	6	1	16	12	5	
8	Quæ ab hac stellâ transiens, etiam Borealis est	9	5	34	15	15	5	
9	Sequens duarum quæ præcedunt proxi- mè ab hac stellâ, suntque in peripheriâ Boreali	9	4	16	15	12	6	
10	Præcedens duarum istarum obscura- rum quæ memorantur	9	4	1	14	39	6	7. 19.
11	Quæ has duas præcedit, ab ipsis verò longè distat	9	1	25	15	0	5	p.
12	Quæ præcedit hanc alteram stellam	8	29	7	16	0	5	p.
13	Reliqua de stellis, estque Australior	8	28	1	18	36	A. 5	
15. Stellæ Piscis Australis.								
1	Quæ est in ore, estque ea stella quæ est in initio aquæ	10	20	40	21	30	A. 4	

و	ط ا لد کا یح	ب آذک ثالی اوست و بر اکلیل است
ک	ط ب پو ک ل	ج ثالی این ثالی
ص	ط ج دب بط فا	د ثالی این ثالی
ص	ط ا ی یو یح یح	ه آذک بعد ازوست و او در پیش رکه
ه	ط و ی یز یح	و آذک بعد ازین کوکب است و او
ه	ط و ا یو یب	ز آذک از کوکب مذکور شمالی تر
ه	ط ه د یه یه	ح آذک ازین کوکب گذشته هم
و	ط ه یو یه یب	ط ثالی دو کوکب مقدم که بعد ازین
و	ط ه ا یه ل	کوکب اند در قوس شمالی
ص	ط ا ک یه ه	ی مقدم همین دو تاریک که ذکر
ص	ح ک ط ز یو ه	گروه اند
ه	ح گح ا یح لو ج	یا مقدم بر همین دو واز ایشان دور
ه	ح گح ا یح لو ج	یب مقدم برین کوکب آخر
ه	ح گح ا یح لو ج	یح باقی کواکب و او بجنوب مایل تر
ه	ح گح ا یح لو ج	است
ه	ح گح ا یح لو ج	کواکب حوت جنوبی
ه	ح گح ا یح لو ج	ا آذک بر دهن است و او ان کوکب
ه	ح گح ا یح لو ج	است که بر ابتداء آدست

2	Præcedens trium quæ sunt in circuitu capitis	10	24	10	23	30	4
3	Media trium	10	24	55	23	48	4
4	Sequens trium	10	24	46	17	45	4
5	Quæ est in ventre	10	15	55	21	0	5
6	Quæ est in Australi spinâ quæ est in dorso	10	22	7	16	45	6 p.
7	Sequens duarum quæ sunt in ventre	10	18	47	16	15	5
8	Præcedens duarum	10	15	22	15	30	5
9	Sequens trium quæ sunt in spinâ boreali	10	11	19	16	54	5 m.
10	Media trium	10	10	25	18	33	4
11	Præcedens trium, estque in extremitate caudæ	10	10	25	23	15 A.	3 p.P. 28

EXPLICIUNT.

ب	مقدم آن سه که بر استدارت سر اند	ي کد ي کچ ل	ن
ج	اوسط همان سه	ب کد ده کچ مچ	ن
د	ثالي همان سه	ي کد مویز م	ن
هـ	آنک بر شکم است	ي ده ده کا ح	هـ
و	آنک بر شوکه جنوبی است که بر پشتی است	ي کب زیو م	و ص
ز	ثالي آن دو که بر شکم اند	ي یح مز یو ح	هـ
ح	مقدم همان دو	ي ده کب ده ل	هـ
ط	ثالي آن سه که بر شوکه شمالی اند	ي یا یط یو د	ک هـ
ي	اوسط همان سه	ي ي که یح لچ	ن
یا	مقدم همان سه و او بر طرف دنبال است	ي ي که کچ یه ج	ص ج

[illegible]

I N

ULUGH BEIGHI

TABULAS STELLARUM FIXARUM

COMMENTARI I.

HOS sequentes Commentarios, juxta Ulugh Beighi methodum, à polo boreali, tanquam à superiori cœli cardine, auspicari visum est; & exinde Asterismorum seriem, Deo duce, persequemur, donec tandem ad alterum illum inferiorem cardinem deventum fuerit. Et in his præstandis, ubicunque Stellarum nomina, qualia sunt apud Arabes quamplurima, occurrerint, singula speciatim excutientes, ob oculos ponemus, & eorundem genuinos sonos characteribus Latinis enuntiabimus; eo quidem consilio, ut, quicquid heic in medium adducitur, omnibus, etsi linguarum Orientalium ignaris, quàm maximo usui esse possit. Priùs autem quàm Constellationes ipsas aggrediamur, aliquid de Stellis in genere præfandum censemus.

Stella itaque Arabibus dicitur كوكب *Cáucab*; quod tamen absolute positum aliquando *Planetam* significat, ut sæpè Syriacum כוכב *Cáucho*, & Heb. כוכב *Cocabb*, quorum hoc etiam κατ' ἐξοχὴν *Mercurium* denotat. Sed & Arab. كوكب *Cáucab* ferè rem quamvis albam, micantem ac rotundam denotare solet; uti apud Turgjemân Arabicum, *est macula alba quæ nigredini oculorum accidere solet*, sc. *Albugo*: item *strictura* five *scintilla* à ferro exiliens. Plura videre licet apud Doctissimum Golium in Lexico Arabico. Homero Stellæ dicuntur Τέρεα, τῶν δὲ τὸ πρῶτον καὶ σημεῖον ταῦτα εἶναι. In plurali appellantur Arabicè كواكب *Cawákib*, & ذرات *Naziât*: hoc posterius Cl. Golius reddit *Sidera*; et *Sidus* Latinis idem

ac Græcis ἄστρον *Astrum*, quod quomodo differat ab ἄστὴρ *Stella*, distinguit Suidas his verbis : Ἄστὴρ ἄστρον διαφέρει· ὁ μὲν ἄστὴρ ἓν τι ἐστὶ, τὸ δὲ ἄστρον ἐκ πολλῶν συνέστηκεν. Porro Stellæ Arabicè vocantur خنس *Chúnnes*, vel *Chuns* : sic in Camuso خنس الكواكب كلها والسيارة منها *Chúnnes stellæ omnes* ; aut peculiariter *Erraticæ*. Turgjemân Arabicus ait, ستاركان ينهان شونده وستاركان متغير يعنى سركران *Chuns significat stellæ occultatas, & stellæ stupentes, i. e. vertiginosas* ; Planetas intelligit. *Stella magna ac splendens vocatur* دري *Dirri* vel *Dirri* : namque tanta est, ut id obiter moneam, in linguâ Arabicâ vocum copia, ut quæ aliæ gentes sæpenumerò περιφραστικῶς, & per longam verborum ambagem efferre coguntur, Arabes unâ tantum voce satis feliciter exprimant. *Stella ignita, ardens aut scintillans à Camusi Authore vocatur* درهرة *Durâbraka*, quod Doctissimus Golius ex eodem legit درهرة *Dérbara*. *Stella rutilans ac fulgens apud D. Golium ex Camuso dicitur* ميساء *Meisâ* : nostra autem tria Camusi exemplaria legunt ميسان *Meisân*, quod ibidem sic exponitur نجم من الجوزا وكل نجم زاهر *Stella quædam ex Orione ; item quævis stella splendens*. *Stellæ de unâ cæli parte in alteram migrantes vocantur in plurali* ناشطات *Nashitât*, sumptâ similitudine à ناشط *Nâshit*, Tauro qui à terrâ in terram migrat. *Stella cadens dicitur* شهاب *Shihâb* : Turgjemân Arabicus Persicè exponit ستاره که بشب روز چون آتش *Stella quæ nocte incedit sicut ignis* : & apud eundem ستاره ديو انداز *Stella Dæmones pellens* : nam quasvis stellæ cadentes, in Dæmones immixtas esse fabulantur Orientales. *Stella crinita, seu Cometa* كوكب مذنّب *Caucab Modânnab*, i. e. *Stella caudata, vel etiam* نجم ذو ذوابة *négm dû duâba*, i. e. *Stella Syrmata, five Syrmate prædita*. Stellæ fixæ appellantur ثوابت *Thawâbit*, à singulari ثابت *Thâbit*, *fixus, firmus*. Non autem sic vocantur, quòd omni prorsus motu careant ; nam secundum hypothefin antiquam, Fixarum Sphæra duplici motu volvitur ; altero *diurno*, dum sc. primum mobile eam secum ab ortu in occasum circumrapit ; proprio altero (ut & Planetarum) ab occasu in ortum ; & in utroque, orbi suo quasi infixæ adhærent, & rectâ pergunt, secùs quàm Planetæ, qui motu vago & inconstanti, jam tardo & jam veloci, directo, & retrogrado feruntur.

Ut

Ut autem singulæ Stellæ Fixæ pro natâ occasione commodiùs reperiri possent, excogitandæ erant Imagines seu Figuræ, ad quas totum stellarum agmen, Sporadibus exceptis, reduceretur. De harum numero variant authores; Ptolemæus numerat 48. alii aliter: at Orientales præter hæc quadraginta octo majores, multas etiam minores constituunt. Et quomodo se habuerint Persarum, Indorum, & Barbarorum Sphæræ, partim colligi potest ex Abu Masher, vulgò Albumasar; partim ex Aben Ezræ libro, cujus partem de Decanis Signorum edidit Doctissimus Scaliger. Quod verò istæ Imagines cum nominibus suis parùm conveniant, dicere non opus est. Hæ Græcis vocantur Ἀστερισμοὶ *Asterismi* seu *Constellationes*; item Μορφώσεις *Figuræ*; sicuti quoque Orientalibus dicuntur صور *Sûwer*, i. e. *Figuræ*, à singulari صورت *Sûrat*, i. e. *Forma, figura*. Quæ verò in Zodiaco reperiuntur, peculiari etiam nomine vocantur بروج *Burûgj*, à singulari برج *Bûrgj*, i. e. *Turris*: & hoc factum videtur a Græco πόργος, uti ex notis ad Arietem clariùs liquebit. Judæis quidem propter influxum, vocantur מולות *Mazzaloth*, à sing. מול *Mazzal*, i. e. *Sidus, Astrum, Signum cæleste*: item *Planeta*, & inde *Fortuna*: unde מול טוב *Mazzal Tobb*, i. e. *Bona Fortuna*. Est enim מול נזל *Nezâl*, *descendit, influxit*. Apud Judæos fit rarior mentio Constellationum, præterquam Zodiacalium. Cælum autem hoc modo formatur à Rabbi Jochai in libro Zohar, ubi dum commentatur in hæc verba ex libro Exodi ועשית קרמי נחשת *Et facies uncinos æreos* &c. prolixam fabulam narrat, cujus epitomen heic Latine dedi, *In firmamento sunt 100 fenestræ, & per singulas fenestras stellæ quædam tam virides quàm rusæ exire vel prospicere dicuntur: Sex autem barum fenestrarum sunt cæteris longè ampliores, quarum nomina cum stellis, quæ per eas prospiciunt, sequuntur. Prima vocatur חלון זהרא *Chállon zahara*, i. e. fenestra splendoris; & stella, quæ per eam prospicit, vocatur יד *Jad*, i. e. manus, quæ prodit sicut manus expansa cum 5 digitis splendidissimis. Secunda est חלון טופרא *Challon tuphra*, i. e. fenestra unguis, quia unguem refert; & stella, quæ per eam prodit, vocatur צפעון *Siph'on*, i. e. Basiliscus; habetque caput & caudam tanquam Basiliscus. Per hanc fenestram egrediuntur sexcenties mille myriades spirituum, qui unguibus hominum præsunt. Tertia est חלון חושנא *Challon Chushna*, i. e. fenestra pectoralis;*

et

et stella per eam egrediens vocatur נגהא דבוסיני Nog'ha de Būsini, i. e. splendor lucernæ. Quarta est חלון גביע Challon Gavîa, i. e. fenestra scyphi; unde egreditur stella quam sapientes vocare solent אשכול הכופר Eshcol ha Copher, i. e. Botrus Boraffi. Quinta fenestra dicitur באר Beër, puteus; & stella, quæ inde egreditur, intrat & exit ad modum haurientis fitulæ, quæ nunquam sistenda est in secula. Sexta fenestra dicitur נגהא Nog'ha, i. e. lumen, splendor: & stella, quæ per hanc fenestram exit, vocatur גזרון Gizron, eò quòd præsit cuius rei, quæ in iudicium adducitur, quatenus pænæ vel præmia decernenda sunt. Est enim גזר Gezàr, decrevit, & גזר Gézer, decretum iudiciale.

At quod attinet Constellationes quæ hodie reperiuntur, quisnam eas in hanc formam, quâ jam describuntur, redegerit, vix tutum est divinare, dum alii Ægyptiis vel Assyriis, alii Græcis, omnes autem remotissimæ antiquitati tribuunt. Nec immeritò quidem, nam aliquot Constellationum nomina reperiuntur apud vetustos authores, qui ante bis mille annos floruerunt; ex quibus est Hesiodus qui septimo ante Christum seculo in tempore Captivitatis Babylonice, ad initium Olympiadum floruisse perhibetur: vel, ut D. Palmer ex *Arcturi* ortu Acronycho colligit, anno ante Christum decimo supra millesimum: sic ipse,

Εὖτ' ἂν δ' Ὠρίων καὶ Σείριος ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανὸν, Ἀρκτῶρον δ' ἐσίδῃ ῥοδόδακτυλος Ἥως.

Et paulò pòst, Πληιάδες θ' Ἰάδες τε, τὸ τε θένος Ὠρίωνος.

Et Homerus, qui multis annis Hesiodi seculum præcessit, sic canit,

Ἄρκτον θ', ἣν Ἀμαζών Ἰππικλήσιν καλέουσιν,
 ἥ τ' αὐτὰρ ἐρέσται, καὶ τ' Ὠρίωνα δοκδαί.

Et Græci veteres Heroes suos ac Heroinas aliquot (uti sunt *Perseus*, *Cepheus*, *Hercules*, *Cassiopeia*, & *Andromeda*) inter Astra retulerunt; sicque cœlo inscribentes eorum nomina, seræ posteritati legenda reliquere: hæcque tantum est cœlestis illa scriptura, quam, quicquid nugatæ fuerint insanæ mentes, in stellis legere licebit. Constellationes verò omnes eodem tempore excogitatas non fuisse satis constat; sed *Comam Berenices* à
 Conone †,

Conone, † & ab aliis alias, idque diversis quidem seculis. At hujus rei pleniorē notitiā, doctioribus, quibus plus otii suppetit, altiori indagine exquirendam relinquo.

Stellarum nomina, quæ in libris Arabum occurrunt, uti sunt plus vel minùs antiqua, ita sub duplici ratione expendenda sunt. Minùs antiqua sunt nomina Signorum, & partium eorundem, ut sunt membra Animalium cœlestium, & ejusmodi, quæ è linguâ Græcâ in Arabicam transplantata sunt. Antiquiora verò sunt eminentiorum aliquot stellarum nomina in plerisque Constellationibus sparsim occurrentia, quæ non sunt à Græcis accepta, sed ab ipsis Arabibus primitùs atque à summâ antiquitate excogitata ac imposita fuere. Et hujus generis etiam sunt nomina Constellationum minorum, quæ in majoribus reperiuntur, ut *أوروا* *Aurwâ* in Virgine, *بنات النعش* *Benât Al Na'sh* in Ursâ majori, *أيوك* *Aiyûk* & *الجديان* *Al Gjedyân* in Aurigâ, & *معلف* *Ma'laph* cum *الحمارين* *Al Himarein* in Cancro, & alia plura, quæ ab origine Græcis prorsus incognita fuerunt, quoniam in Arabum libris, quos Sapientes Græcorum tunc temporis nunquam evolvebant, latuere: cùm è contrario omnes ferè Græcorum libros sedulò inspiciebant Arabes, & Al Mamonis Chaliphæ jussu in suam linguam transferebant. Doctissimus Ricciolus in præfatione ad suum *Al Magestum* novum, sic differit, *Equidem inficiari non ausim Astronomiam cum ipsis penè Astris ortam; primamque inter infusas divinitus Adamo in actum & experimentum deductam esse.* Si itaque Astronomiæ tanta antiquitas adscribenda sit, consecrarium erit stellarum nomina pari vetustate gaudere. Hinc sunt qui asserunt Sethi columnis inscripta, cui quidem sententiæ suffragari videtur Suidas his verbis. *Θεὸν γὰρ τὸ Σηθὶ οἱ τότε ἀνθρώποι προσηγόρευον, διὰ τὸ ἐξερρῆκεναι τὰ τε Ἑβραϊκὰ γράμματα, τὰς τε τῶν ἀστέρων ὀνομασίας, καὶ πρὸς τέτοις πολλὴν εὐσέβειαν αὐτῷ θαυμάσαντες.* Quæcunque autem fuerint Hebraica nomina, exceptis paucis, quæ in Bibliis conservantur, temporis injuriam passa, perierunt. Arabica verò quodocunque imposita, nunquam intercidere: &, quod notatu dignissimum, nulla prorsus in toto terrarum orbe lingua extat, in quâ tot stellarum nomina, quot

† Proclus in Sphærâ dicit Berenices Comam à Callimacho in astrum relatam fuisse.

in Arabicâ, reperiuntur. Quódque pars hodiernorum nominum à priscis Arabibus emanârint, suadet ipsa nominum ratio, toties à pecoribus & rebus ad greges pertinentibus, petita, nè minimo ad Græcorum constellationes respectu habito. Et hoc quidem facilè evenire potuisse judicetur, dum ad Arabum vivendi modum attenditur: hi enim vel in tentoriis vel sub dio noctes diesque agentes, &, ut armentis gregibusque pascua quærent, locatim palantes, commodissimam inter greges & stellas collationem instituere non dubitabant, &, pro re natâ, nomina imponebant. Hâcque ratiocinatione admissâ, maxima dictis nominibus antiquitas tribuenda erit: cùm enim Arabes à principio hâc pastoralis vitâ usos fuisse compertum sit, profectò nihil, quantum judicare possum, obstat, quin hæc stellarum nomina Arabica cum ipsis fermè Arabum primordiis nata atque insignita videantur.

Et jam nomina omnia ex Orientalium monumentis illustrari conabimur, idque præsertim cùm aliorum ἀντίθετον hâc in re adhuc desideratam esse perspexerimus: nam in his enuntiandis explicandisque turpissimè hallucinati sunt viri quidam, aliàs doctissimi, quorum nomina silentio prætereunda duximus; non enim delectat aliorum naves nimis acriter perstringere, cùm de propriis obtegendis sit potius sollicitè laborandum.

Pars Fixarum designant Mansiones five Domicilia Lunæ, quibus Zodiacus viginti octo partibus absolvitur: & in his Luna singulis Νύκτες ἀντιστοιχείας commemorari solet; ideóque eas vocant Arabes منازل القمر *Manâzil Al-Kâmer*, i. e. *Mansiones Lunæ*, vel absolute المنازل *Al Manâzil*, *Mansiones*, à singulari منزل *Mânzil*. Dicuntur quoque نجوم الاخف *Nugjûm Al-Achd*, i. e. explicante D. Golio, *Stellæ progressûs seu ingressûs*, quòd quâvis nocte Luna alias atque alias subit: vel اخف *Achd comprehensionem* aut *receptionem* denotare potest, eò quòd Mansiones his stellis distinctæ Lunam singulis noctibus recipiant. Coptitis singulæ appellantur Νύκτες ἀντιστοιχείας, i. e. *Mansiones Lunæ*; nam, abjectis literis ac syllabis numerorum ac casuum formativis, Μονη est *Mansio*, & ἵα *Luna*, proferendum *Iob*. Hæ à Kircherò in Supplemento Scalæ minùs rectè recensentur: quamobrem secundum traditionem Arabum ac Persarum Lectori ob oculos ponemus; additis conferendi causâ nominibus, quæ apud Alpherганum, ab imperito Interprete,

prete, plerumque depravantur & vitiosè efferuntur. Et, si cum vel fine Articulo ال *Al* nominentur, idem erit.

I. Mansio prima appellatur in numero duali, quia duabus stellis constat, الشيطان *Al Sberatân*, vel à Persis quasi in formâ genitivi casûs, الشرطين *Al Sberatein*; nam Persæ dualia Arabica usurpantes, in hâc formâ semper efferre solent. Apud Alphergani Interpretem *Aserten* malè; quod juxta regulam ab Erpenio traditam, proferendum erat *Ashsberatân*, Lam Articulari absorpto à sequenti literâ Solari per Teshdid geminatâ; sic الصرفة *Afferpha*, &c. Cùm autem Articulus ال *Al* non sit integralis pars nominis, sed æquè abesse aut adesse possit, nos omnia eo modo enuntiavimus, ut quivis Lector, etsi Arabismi imperitus, simplicia ac genuina nomina ab eis quæ Articulos adjunctos habent, distinguere valeat; quod aliàs fieri non potuit. Quapropter in suo loco scripsimus *Al-Serpba*: & sic de aliis, quod semel monuisse sufficiat.

II. Secunda السبطين *Al Botein*, i. e. *Ventriculus seu venter parvus*. Alphergano *Al Buten*.

III. Tertia الثريا *Al Thuraiyâ*, i. e. *Pleiades*: à multitudine sic dictæ: est nempe forma diminutiva ثروي *Thérwa*, *multus, copiosus, abundans*. At meritò rejicienda est inepta derivatio, quam Kircherus deducit à ثور *Thaur*, quòd sint in signo Tauri.

IV. Quarta الدبران *Al Debarân*, i. e. *Hyades*: et *Al Debarân* aliquando peculiaritèr denotat lucidissimam *Hyadum*, quæ eminentiæ causâ etiam dicitur العين الثور *Ain Al Thaur*, i. e. *Oculus Tauri*. Græcè appellatur λαμπρὰ, ob insignem splendorem.

V. Quinta الهبة *Al Hek'a*, quod est nomen trium stellarum in capite Orionis: unde Alphergano dicitur *Râs Algeuze*, i. e. *Caput Orionis*. At *Al Geuze*, vel potius *Al Gjauzâ* *Geminos* subinde significat.

VI. Sexta الهبة *Al Hen'a*: Alphergano *Al Hanach*, malè. Aben Ragel, citante Kircherò, vocat hanc Mansionem كنف التومان *Kitph Al-Tawamân*, i. e. *Scapula Geminorum*. Ulugh Beigh ponit in pedibus Geminorum: unde autem tanta discrepantia non constat.

VII. Septima ذراع الأسد *Al Dirâ*, i. e. *Cubitus, brachium*. Phiruzabadio ac Gjeuhario ذراع الأسد *Dirâ Al Asad*, i. e. *Brachium Leonis*. Addit Gjeuharius وهما كوكبان ديران ينزلهما القمر *sunt duæ stellæ lucidæ, in quibus commorari solet Luna*. Non autem est *Brachium Leonis* propriè sic dictum: sunt enim duæ stellæ lucidæ in capitibus *Geminorum*; unde Alphergano septima Mansio dicitur *caput Geminorum*. Quale sit *Brachium Leonis*, videsis in notis ad *Gemellos*. Copticè dicitur Πιμάι *Pimabi*, i. e. *Cubitus*: dicitur quoque Πιμάιντεκεων *Pimabintekeon*, i. e. *Cubitus Nili*; nempe κέων est *Gibon*, per quod omne flumen magnum designari fortè imaginentur Coptitæ: at *Gibon*, propriè sumptum, est *Oxus* flumen. Hæc Mansio, referente Kircherò, sic dicitur, eò quòd circa hanc stationem Lunæ incrementa *Nili* incipiebant comparere in Nilometro.

VIII. Octava النثرة *Al Nétbra*: pro quo Alpherganus habet *Anachera*, sed malè: meliùs si pro *c* adhiberetur *t*.

IX. Nona الطرف *Al Terpha*; quibusdam الطرف *Al Terph*: Alphergano *Altaref*, malé. Gjeuharius ديرة كوكبان يقدران الجبهة وهما *Al Terpha sunt duæ stellæ quæ præcedunt Al-Gjebha*, i. e. *Frontem Leonis: suntque oculi Leonis, in quibus commorari solet Luna*. Addit Phiruzabadius, لانهما عينا الأسد *sic vocantur, quia constituunt oculos Leonis: nam الطرف Terph Oculum significat*.

X. Decima الجبهة *Al Gjeb'ha*, i. e. *Frons, sc. Leonis*. Vitiosissima in hoc loco est Alphergani translatio Latina, ubi Mansio decima dicitur *Al-zobrach*, quod ad undecimam pertinet.

XI. Undecima الزبرة *Al Zub'ra*, vel الخراشان *Al Cheratân*, vel الخرتان *Al Chertân*: Alphergano *Algubra & Alcaraten*, utrumque malé.

XII. Duodecima الصرف *Al Serpha*: Alphergano *Asampha*, malé.

XIII. Decima tertia العوا *Al Auwâ*; Alphergano *Albanbe*, malé.

XIV. Decima quarta سماكي الاعزل *Simâk Al A'zal*: Alphergano *Alazel*.

XV. Decima quinta الغفر *Al Gaphr*: Alphergano *Algufre*, malé.

XVI. Decima sexta الزبانا *Al Zubanâ*, vel زبانه *Zubâne* vel الزبان *Al Zubân*, in duali الزبانيان *Al Zubanân*: item زبانية *Zubâniya*, cujus duale

duale est *رباديخان* *Zubaniyatân*, i. e. *Chelæ*. Alphergano *Mizan*, quod Interpres malè vertit *Duæ lances Libræ*, cum potius absolutè totam *Libram* vel *Bilancem* significet.

XVII. Decima septima *الكليل* *Al Iclîl*, i. e. *Corona*, sc. Scorpionis. Alphergano *Alclil*, minùs benè.

XVIII. Decima octava *القلب* *Al Calb*, i. e. *Cor*, sc. Scorpionis.

XIX. Decima nona *الشولة* *Al Shaula*: Alphergano *Azula*, malè.

XX. Vigesima *النعام* *Al Naâm*; aliis *النعام* *Al Naâm*: Alphergano *Anhaben*, malè.

XXI. Vigesima prima *البلدة* *Al Belda*, quod *urbem*, *oppidumve* denotat: Alphergano malè, *Albendach*, ubi proclivis error $\tau\tilde{\alpha}$ λ Nun pro λ Lam. Turgjemân Arabicus *بلدة منزل من منازل القمر اي منزل بيست ودم* وهي ستة اجزاء من القوس ينزلها الشمس في اقصر يوم من السنة *Belda est una è Mansionibus Lunæ, nempe Mansio vigesima prima, quæ constat ex sex stellis Sagittarii, in quibus Sol commorari solet die totius anni brevissimâ. Et in eandem etiam sententiam Gjeuharius. Phiruzabadius autem ait, رقعة من السماء لا كواكب بها بين النعام وبين الذابح ينزلها القمر وربما عدل فنزل بالقلادة وهي ستة كواكب مستديرة تشبه القوس, Est particula cæli stellis destituta, estque inter Al Naâm & Sa'd Al Dâbib: in eâ commorari solet Luna; nonnunquam verò deflectens, commoratur in Torque, qui constat sex stellis quæ semicirculari formâ arcum imitantur. Aben Ragel (modò rectè citaverit Kircherus) sic legit البلدة Al Belda est Mansio Lunæ in signo Capricorni inter Al Naâm & Mas'ad: ubi malè legit Mas'ad pro Sa'd Al Dâbib. Est autem dubio procul in Sagittario: ideóque intelligendus est Aben Ragel de stellis Sagittarii, quæ migrârunt in Dodecatemorion Capricorni.*

XXII. Vigesima secunda *الذابح سعد* *Sa'd Al Dâbib*, i. e. *Fortuna maculantis*: Alpherganus ait, *Sunt duæ stellæ parvæ, quarum septentrionalis obscura est, adhærens ei quam Arabes Orion nominant: propterea dicitur Fortuna decollantis. Vix rectè assignat rationem nominis, uti ex sequentibus patebit.*

XXIII. Vigesima

XXIII. Vigesima tertia سعد البلع *Sa'd AlBûla*, à بلع *Bálaa* *deglutivit, absorpsit.*

XXIV. Vigesima quarta سعد السعون *Sa'd AlSüüd*, i. e. *Fortuna fortunarum.*

XXV. Vigesima quinta سعد الاخبية *Sa'd Al Achbiya*: Alpherghano *Fortuna Centurionum*, malé: est enim Plurale à Singulari خباء *Chibâ Tentorium*, quod Phiruzabadius reddit etiam مسددرة *stellæ circulares*; & hæ fortassis aliquo modo formam Tentorii imitentur.

XXVI. Vigesima sexta الغرغ المقدم *Al Phergh Al Mukdim* vel *Mukâdem*, i. e. *Evacuatio*, seu *locus effusionis situlæ anterior*: apud Alpherghanum legitur *Arabva*, quod fortassis est الرهوة *Al Rabwa*, i. e. *Aquagium, Canalis.*

XXVII. Vigesima septima الغرغ المؤخر *Al Phergh Al Mûchir* vel *Mûccher*, i. e. *Locus effusionis situlæ posterior*: Alpherghano *Alfargu.*

XXVIII. Vigesima octava الرش *Al Rishâ*, i. e. *Funis*. Nostrum Gjeuharii exemplar habet الرش كوكب دیر ينزل القمر *Al Rishâ est stella lucida ubi commorari solet Luna*. At Doctissimus Golius ex Gjeuhario sic legit, *Parvarum stellarum congeries referens Piscis formam, quæ dicitur بطن الحوت Betn Al Hût*, i. e. *Venter Piscis, in cujus umbilico Mansio quædam Lunæ est*. Apud Alpherghanum, *Piscis septentrionalis, qui extenditur ad cornua Arietis*. [Vide notas ad Andromedam.] Harum singulæ in suis locis fusiùs explicantur; exceptis tribus بلدة, طرفة, & رش, quæ (uti & ذراع) in Ulugh Beighi Tabulis non occurrunt.

Quædam Mansiones, ut vides, duobus nominibus gaudent, quorum nunc hoc, nunc illud ab eis, qui Mansiones recensent, usurpari solet; aliæ curtiùs ac contractiùs solito efferuntur; & communiter, brevitatis causâ, sequenti modo recitari solent, ، هقعة ، دبران ، ثريا ، شطمين ، بطمين ، ذرعة ، نراع ، طرفة ، جبهة ، ذبرة vel خردان ، صرفة ، عواد سماكى ، غرر ، ربادنا ، اكليل ، قلب ، شولة ، دعائم ، بلدة ، ذابح ، ، 1. *Sheratein.* 2. *Botein.* 3. *Thurayâ.* 4. *Debarân.* 5. *He'ka.* 6. *Hén'a.* 7. *Dirâ.* 8. *Néthra.* 9. *Terph* vel *Térpha.* 10. *Gjeb'ba.* 11. *Zúb'ra* vel *Cbertân.* 12. *Sérpha.*

13. *Aurwâ*

13. *Auwā*. 14. *Simāk* vel *A'zal*. 15. *Gapbr*. 16. *Zubanā*. 17. *Iclīl*.
18. *Kalb*. 19. *Shāula*. 20. *Naāim*. 21. *Bēlda*. 22. *Dābih*. 23. *Būla*.
24. *Sūlūd*. 25. *Achbiya*. 26. *Mūkdīm*. 27. *Mūchir*. 28. *Rishā*.

Ulugh Beigh, post enumeratas Lunæ Mansiones, de earum Ortu & Occasu sequentia subjungit, طلوع شرطین در حدود سنه الف وثلثین و سبعمایه استگندی در بیست و ششم دیسان باشد و بهر هفتاد سال یکروز زیاده شود و بعد از سیزده روز طلوع بطین بون و همچنین دیگر منازل و چون خوبی بسماکی رسد طلوع فجر بعد از چهارده روز باشد و طلوع دیگر منازل سیزده سیزده باشد و در سال کبیسه بعد از طلوع رشا طلوع شرطین هم بچهارده روز باشد و با طلوع هنر منزلی سقوط رقیب او باشد و آن پادشاه باشد از منزل

i.e. In anno Alexandræo 1730, Ortus & Sberatein erat in vicesimo sexto mensis Nisân: singulis autem septuagenis annis addendus est dies unus. Et post tredecim dies orietur Botein: & sic de cæteris Mansionibus. At quando advenerint vices τ̃ Simāk, Ortus τ̃ Gapbr erit post quatuordecim dies: aliarum verò Mansionum Ortus erunt post tredecenos dies. Et in anno Embolimæo post Ortum τ̃ Rishā, Sberatein etiam orietur quatuordecim diebus. Porro cum Ortu cujusque Mansionis sit Occasus oppositæ ejus, quomodo se habent Mansiones quindecim. Jam verò, eò perventum est, ut Constellationes ipsas breviter perstringamus.

Ad Ursam minorem.

Polus Arcticus Arabibus dicitur قطب شمالي *Kútub Shemáli*, i.e. πόλ[⊙] Βόρει[⊙]: & aliquando pro ipsâ *Stellâ Polari* usurpatur. In Scalâ Copticâ Arabicâ dicitur Copticè Πικκλωων, fortè quia perpetuò κυκλόει. Constellationes Boreales Arabicè sonant صور شمالي *Surwer Shemáli*, i.e. μορφώσεις Βόρειοι; & stellæ, quæ sunt ad marginem, Ἀμόρφωτοι, *Informes*: Ulugh Beigho خارج صورت *Chârigj Sûrat*, *Extra figuram positæ* dicuntur. Juxta polum sunt duæ Ursarum Constellationes, de quibus Didymus in Homerum sic refert: Ἀρκτοι δύο δέκνυνται ἐν βορείῳ κλίματι, αὐτὴ τε ἡ Μεγάλη ἡ καλουμένη καὶ Ἀμαζα, διὰ τὸ εἰς ἀμάξης τύπον κατηγερίσθαι. Καὶ ἐγγὺς ἐκείνης ἡ Μικρὰ ἡ Κυνόσκρα καλουμένη, διὰ τὸ ὡς κυνὸς ἔχειν ἀνακεκλασμένῳ οὐρανῷ.

πάντες ἡς Ὀμηρος & μέμνηται, ὡς ὑπερον εὐρεθείσης ὑπὸ Θαλῆ τῷ Μιλησίᾳ ἐνὸς τῶν ἐπὶ αὐτῷ Σοφῶν. Constellationum Borealium prima est *Ursa minor*, Ptolemæo Ἀρκίς μικρὰς Ἀστερισμός. Ab Ulugh Beigho & Arabibus in masculino genere effertur *دب اصغر Dub Afgher*, i.e. *Ursus minor*: & præterea Ulugh Beigho & Arabibus audit *بنات النعش الصغري Benât AlNa'sh AlSugbra*, i.e. *Filiæ Feretri minoris*; namque quatuor illæ quæ constituunt corpus Urſi, ferè quadratâ formâ *Feretrum* quodammodo referre videntur; & tres stellæ, quibus constat cauda, sunt *filiæ*, quæ quasi præcedunt funus. Porro singulæ stellæ tum hujus tum *Feretri majoris* vocantur *ابن نعش Ibn Na'sh*, i.e. *Filius Feretri*, vel *ad Feretrum perti-nens*: ita enim obtinet usus hujusmodi locutionis apud Arabes, ut *ابن السبيل Ibn AlSabîl*, *Filius viæ*, i.e. *Viator*: *ابن دباليز Ibn Dabâliz*, *Filius vestibulorum*, i.e. *Puer exposititiuus*. Et eodem modo *بنتى Bint*, *Filia*, in plurali *بنات Benât*; ut *بنت الارض Bint AlArd*, *Filia terræ*, i.e. *Glarea*: *بنات الارض Benât AlArd*, *Filiæ terræ*, i.e. *Rivuli*. Et ejusmodi sexcenta facili negotio enumerari queant. †

Hæc Constellatio quibusdam dicitur *عجلأ Agjalâ*, i.e. *Plaustrum*: sed hoc nomen peculiaritèr potiùs competit Urſo majori. In hoc sensu Scaliger, Schickardus, & alii asserunt vocari Arabicè *الركبة AlRucba*, vel *Arrucba*; hoc verò in Arabum libris non occurrit: & præterea significat *genu*; non autem *plaustrum*, nisi recurras ad linguam Chaldaicam, ubi *רכובה Recubâ*, vel potiùs, *Recuvâ*, *currum* aut *vehiculum* denotat. Quidam stellæ Polari tantùm hoc nomen restringunt.

† Haud abs re videtur hujus Syntagmatis Editori hic in transitu annotare, quòd hæc observatio pari jure linguæ Hebraicæ competit, in quâ nempe Isaiaë xxi. 10. *בן גרני* i.e. *Filius Arææ*, *frumentum* significat. Itemque Jobi xli. 19. *בן קשת* i.e. *Filius Arcûs*, *sagittam* denotat: ideoque cum Judæi, ut est apud Josephum, exclamaverunt, *יֵשׁוּעַ הַבֶּן יֵשׁוּעַ*, i.e. *Filius [Arcûs]* scilicet, *sagitta venit*; non necesse erat, ut Cl. Hudsonus *ios missile* pro *ios filius* usurparet. Videsis, Lector, Epistolas quasdam de linguâ Hebræâ, cum dissertatione de Origine Linguarum à G. S. non ita pridem Anglicè in lucem editas.

Perfis Asterismus iste vocatur هفت‌وردنک *Haphtûrengh kibîn*, i. e. *Septentrio minor*; vel, si mavis ut strictius ad verbum Græcè reddam, ἑπτάχρωτον ἐλάσων, ceu *septem coloribus* aut speciebus distinctus. Hoc nomen aliàs scribitur هفت‌وردنک *Hapht rengb*, & هفت‌اوردنک *Hapht âvrengh*, estque utrisque septentrionibus commune, modò distinguatur per voculas كيهن *Kibîn* & ميهن *Mibîn*, i. e. *Minor* & *Major*. *Hapht âvrengh* potest etiam significare ἑπτάθρονον *Septithronium*.

Stella quæ est in extremo caudæ, quæ plagam mundi denotat, dicitur Arabibus كوكب شمالی *Caucab Shemâli*, i. e. *Stella Borealis*, uti & Turcis يلدز شمالی *Yilduz Shemâli*; vel absolutè يلدز *Yilduz*, i. e. *Stella*: quæ autem inter cæteras stellas celebriores peculiari nomine insignita est, Arabicè appellatur جدي *Gjedi*, i. e. *Hædus*. Hæc autem stella dicitur polaris, non quòd exactè in ipso polo sita, sed quòd sit eminentissima earum quæ sunt polo proximæ: de hoc rectè monet Arabs doctissimus, cujus in altero exemplarium Ulugh Beighi reperiuntur notæ ad singulas Constellationes adjectæ: على راس ذنبه كوكب دیر وهو اقرب الكواكب الذيرة الى القطب الشمالی يقال جدي *In extremitate caudæ est stella lucida, quæ lucidarum omnium est polo Arctico proxima; & dicitur Gjedi*. Et heic redarguendus occurrit Christmannus, qui in notis ad Alpherganum asserit AlGjedi non inveniri propè polum: iste enim amphibologiâ nominis deceptus, ut videtur, Capricornum tantùm hoc vocabulo fortè designari judicavit. Sunt præterea exiguæ quædam stellæ in libris non memoratæ, quæ ferè circa polum versantur, Græcis dictæ χορδαί, quasi circa polum tripudiantes: de his dictus Arabs, وردما يتوهم من ذنبه ومن كواكب صغار اهللاجي في وسط القطب Fortassis etiam de caudâ esse censeantur stellæ aliquot minutæ in figurâ Myrobalanari, quæ sunt in medio poli Arctici, eò quòd in se volvatur. Vocabulum istud اهللاجي *Ihlîlagji*, quod *Myrobalanaris* reddo, est ab هليله *Helîla*, vel اهليلة *Ihlîla*, quod Persicè *Myrobalanum* notat: hoc vix probè animadvertibat Joh. Gravius, vir aliàs doctissimus, qui idem interpretatus est *lunularis*, quasi esset ab Arabico هلال *Helâl*, *Lunula*. Qualis autem sit hæc figura apud Mathematicos

narrat Shah Cholgus شکل اهلایلیجی انستی که میط باشد بدن دو قوس متساوی که هر یک از آن دو قوس کمتر باشد از نصف دایره
Figura Iblilagji talis est, quæ comprehenditur à duobus arcubus sibi invicem æqualibus, quorum uterque minor est semicirculo. Duæ postremæ stellæ Feretri Arabibus dicuntur in numero duali الفرقدان *Al Pherkadân*, vel الفرقدين *Al Pherkadein*, i. e. Duo vituli: nam sing. فرقد *Pherkad*, ut reddit Camusi Author, est ولد البقرة او الوحشية والنجم الذي يهتدي به كالفرقون فيهما وهما فرقدان
Pullus vaccæ domesticæ aut sylvestris. Item Stella quædam, quâ diriguntur homines, quæ sicut *Pherkûd* de earum alterutrâ dicitur: & ambæ sunt *Pherkadân*. Ex sententiâ Cæsii, hoc totum sydus in Meridiano circa medium noctis apparet mense Martio & Aprili.

Ad Ursam majorem.

Ulugh Beigho in masculino genere effertur دب اکبر *Dub Acber*, i. e. *Ursus major*. Ptolemæo ἄρκτου μεγάλης ἀστερισμός. Arato ἑλίκη, idque propter hanc rationem, ut videtur Cæsio, quia unius diei & noctis spatio circa polum Arcticum ἐλίσσεται volvitur. Et propter similitudinem, quam septem stellæ majores videntur cum Plaustro communem habere, ortum est Græcum nomen Ἀμαζα μεγάλη, & Rabbinicum ac Arabicum عجلة & عجلة *Agala*, i. e. *Vehiculum, Plaustrum*: hinc fortè, unius literæ mutatione, apud Hesychium dicitur Ἀγαννα. Ulugh Beigho & Arabibus etiam dicuntur بنات النعش الكبري *Benât Al Na'sh Al Cub'ra*, i. e. *Filiæ feretri majoris*, eâdem ratione quâ in præcedenti Constellatione. Arabes Christiani, referente Kircherò, vocant quatuor stellas corporis Na'sh Laâzar, i. e. *Feretrum Lazari*: & tres in caudâ هفتوردك *Mariam, Martham, ac Ancillam*. Persis audiunt ديدگر يلدوز *Hapbtûreng mihîn*, i. e. *Septentrio major*. Turcis ديدگر Yidighèr, *Septenæ stellæ*, vel κατ' ἐξοχήν *Yidighèr, Septenæ*. Tota hæc Constellatio habet stellas 27, quarum duodecima & decima tertia simul vocantur in duobus codicibus الفقرة الثالثة *Al Phik'ra Al Thâlitba*, i. e. *Vertebra tertia*: quoniam verò hæ stellæ non sunt in vertebri dorsi, sed in pedibus, ideò veritati propriùs accedere videtur tertius codex, qui pro فقرة *Phik'ra* legit فقرة *Nek'ra*, i. e. *Cotyle, scrobs*,
 feu

seu, *cavitas ossis tali*: & hoc in Tabulis calamo corrigere (spero) non dedignabitur benignus Lector. † In Tabulis alteris, quæ in calce hujus libri occurrunt, legitur قفزة *Kaphza*, sed malè. Stella decima sexta est ظهر الدب الأكبر *Dubr AlDub AlAcber*, Dorsum Ursi majoris: Articulus ال *Al* in Tabulis omissus est propter angustiam paginae. Decima septima, est مراق الدب الأكبر *Merâk AlDub AlAcber*, i. e. Epigastrium Ursi majoris. Decima octava, est مغرز الدب الأكبر *Meg'rez AlDub AlAcber*, i. e. Uropygium Ursi majoris. *Meg'rez* est propriè, locus inflexionis caudæ. Decima nona, est فخذ الدب الأكبر *Phacd AlDub AlAcber*, i. e. Femur Ursi majoris. Et hæ quatuor jam dictæ constituunt النعش الكبير *AlNa'sh Alcub'ra*, i. e. Feretrum majus, quod in Tabulis juxta adscribitur. Stellæ vigesima & vigesima prima vocantur الفقرة الثانية *AlPhik'ra AlThânija*, i. e. Vertebra secunda: Vigesima tertia & vigesima quarta sunt الفقرة الاولى *AlPhik'ra AlUla*, i. e. vertebra prima: in utrisque melius, quod velim ut legatur, النقرة *AlNek'ra*, Cotyle. Tres stellæ sequentes, quæ constituunt caudam, appellantur البنات *AlBenât*, i. e. Filiae, sc. Feretri. Earum prima quæ est in radice caudæ, in duobus codicibus legitur الحون *AlHaun*, in altero codice الجون *AlGjaun*, quod fortassis, *albam nubeculam* significabit: & apud Phiruzabadium الحور *AlHaur*, quod, si legatur cum duplici Pheta, *AlHawar* est corium rubrum, vel albedo oculi: & cum Teshdid *AlHawwer*, populus alba: hæc eadem stella quibusdam dicitur ألية *Aly'a*, i. e. Cauda, peculiariter quæ crassior est ac pinguior, quales in Oriente gestant oves usque ad pondus viginti librarum. Filiarum secunda est العناق *AlInâk*, cum vocali Cefrâ in Camuso: si legas cum Phetâ, *AlAnâk*, significabit

† Quod ad correctionem Lectori hîc commendatam attinet, observandum est, Doctissimum Auctorem ex quatuor Manuscriptis tantum in tertio النقرة invenisse; Cl. autem Hunt in egregio suo Manuscripto, in quatuor locis hîc & infra memoratis, nec الفقرة legere, nec النقرة, sed aliam planè vocem, viz. القوة. Cùm plura MSS. consulere licuerit, vera lectio fortassis planius apparebit. Placet igitur Editori nihil interea temporis immutare; ipse enim sperat, quod, quicumque hæc evolverit Tabellas, Commentarios insuper perlegerit, unde omnem notitiam, quam Cl. Hydius ei exhibere potuisset, habebit.

Gbizlân, i. *Ungulæ binnulorum*, eo quòd *singulæ pares vestigium pedis binnuli referre videantur*. Prætereà juxta *Ursum majorem sunt aliquot stellæ quæ in formam semicirculi coincidunt*; & hæc vocantur *Al Haud*, i. *Lacus*. Per *Lacum*, *Comam Berenices* intelligendam esse existimo. Vocabulum, *uncinis inclusum*, delendum esse videtur, vel saltem pro eo substituendum *الأسد* *majoris*: aliàs enim situs stellarum huic descriptioni non quadrat. *Astrum Uræ majoris Septentrionalibus populis supra horizontem manens omni nocte visitur*; medium verò cœli occupat, ex sententiâ *Cæsii*, mense Martio & Septembri. Prima stella ex eis quæ extra hanc figuram ponuntur, *Ulugh Beigho* vocatur *كبد الأسد* *Cabd Al Asad*, i. *Jecur Leonis*. Septimæ stellarum informium descriptio in duobus codicibus adeò mendosè legitur, ut ejus sensus restitui nequeat: quamobrem secutus sum codicem Doctissimi Pocockii; ubi tamen, ut videtur, legitur *در* pro *در*.

Ad Draconem.

Ptolemæo *Δράκωντος ἀστερισμός*. *Ulugh Beigho* Arabicè *تنين* *Tinnîn* (quibusdam *Tannîn* i. q. Heb. *תנין* *Tannîn*) *Draco*. Aliis vocatur *ثعبان* *Thubân*: & utrumque, ut exponit *Turgjemân Arabicus*, est i. q. *Perficè* *ازدها* *Azhdeha*, quod in libro *Nimetullâh* explicatur, *Serpens qui homines ac Bestias devorat*. Posterius verò *Ecteri Turcicè* interpretatur *برازون يلددر كه شاعرار محبوبك صاچني اكا تشبيه ايدرلر* *est longus quidam serpens, cui Poëtæ amasiorum cincinnos comparare solent*. *Phiruzabadius* hanc Constellationem indigitare videtur per vocabulum *الحية* *Al Haija*, i. *Serpens*, quod alibi aliam Constellationem denotat; *الحية* *Al Haija* notat *stellas inter Al Pherkadein & Filias feretri*, sc. majoris. Prætereà dictus *Phiruzabadius* de voce *تنين* *Tinnin* sic differit *في السماء يكون جسده في ستة دروج و ذنبه في البرج السابع دقيقة اسون فيه التواء و هو ينتقل تنقل الكواكب الجواري وفارسية هشتبر* *Tinnîn est serpens grandis. Estque obscura quædam albedo in cælo, cujus corpus est in sex signis, & cauda ejus est in signo septimo, tenuis & nigra cum complicationibus: & loco migrat sicuti migrant*

migrant stellæ meantes, i. Planetæ. Perficè dicitur *Hashteber*. *Ait Gjenbarius*, *Est locus quidam in cælo*. Per hanc descriptionem (ut rectissime judicat Doctissimus Golius) designatur Eccentrici & Eclipticæ segmentum; cujus initium Draconis caput & finis cauda appellari solet. In Astronomorum libris simpliciter راس و ذنب *Râs & Danab*, i. *Caput & cauda*. Et hæc duo, uti Græcis dicuntur *Σύνδεσμος ἀναβιβάζων* & *Σύνδεσμος καταβιβάζων*, ita Orientalibus alterutrum vocatur عقدة *Okda*, i. *Nodus*, & جوزهر *Gjâvzahr*, i. *Locus venenosus*: & in duali numero utraque sunt عقدتان *Okdatân* vel عقدتين *Okdatein*, i. *Duo nodi*; & جوزهران *Gjavzabrân* vel جوزهرين *Gjavzabrein*: ita enim Shâh Cholgîus, پس هر یک را از راس و ذنب جوزهر گفتند و هر دورا جوزهرین و عقدتين و جوزهر مغرب جوزهر است یعنی محل زهر تشبیه کردن است شکلی که حاصل میشود از تقاطع دایرتهین بتین یعنی ازها و ازها را زهرور *Prætereà tam caput quam cauda Gjâvzahr vocantur: & ambo simul Gjâvzabrein & Okdatein*. Et *Gjavzahr Arabizatum est à Persico Ghâvzahr, & significat Locum venenosum; quem efformant similem figuræ intersectionis duorum circulorum in Tennân, i. Dracone, qui Persicè dicitur Azhdebâ, & τῷ Azhdebâ caput & cauda sunt venenosa*.

Sed ut illuc, unde digressus sum, redeam, hunc Draconem coelestem sic describit Arabs, الصورة الثالثة التنين وهي على صورة حية طويلة كثيرة الاعوجاجات والعقد واقعة حول القطب الشمالي لغلك البروج و على راسها اربعة كواكب يقال لها العوايد والصليب واقع ايضا وبين هذه الاربعة وبين الفرقدين كوكبان يقال لها العوهقان والذبيان *Figura tertia est Draco; qui in formâ longi serpentis multis nodis ac flexibus contorti, circumjacet polum borealem versùs Zodiacum*. In capite ejus sunt quatuor stellæ, quæ vocantur *Al Awâid*, item *Al Salîb Wâki*. *Prætereà, inter dictas quatuor & τὰς AlPherkadein, sunt duæ stellæ lucidæ quæ vocantur Al Aubakân, & Al Dibân etiam*. *Al Awâid* est in numero plurali, & significat Pulsatores instrumenti وود *Oud*, i. *Testudinis aut Chelyos*. *Awâid* in libro *Mu'gjizât* exponitur اشقران i.e. *Cameli annosi*.

annosi. *Al Salīb Al Wāki* est *Grux cadens*. *Al Aubakān* est in numero duali, & ejus singulare العوقف *Al Aūbak*, juxta Phiruzabadium, significat *taurum nigrum* vel *corvum nigrum*. *Dibān* est etiam in duali, cujus singulare est الذئبي *Al Dīb*, i. *Lupus*. Stella prima quæ in hâc Constellatione occurrit, dicitur الراقص *Al Râkis* vel *Arrâkis*, i. *Saltator*, *tripudiator*. Tres sequentes sunt *Al Awâid*, de quibus suprà. Quarta appellatur رأس التنين *Râs Al Tinnîn*, i. *Caput Draconis*. In Mohammedis Tizîni Tabulis, quæ hisce commentariis subjunguntur, minor quædam Constellatio posita est in secundâ Draconis curvaturâ: ex fitu in illis Tabulis videtur immediatè præcedere Chytropoda, & dicitur التيس *Al Tais*, i. *Hircus*: & duabus forte stellis constat, nam apud Phiruzabadium legitur التياسان *Al Tiyasân*, (i. *duo Hirci*) quod exponitur دجمان *duæ quædam stellæ*, quarum tamen situs ibidem non indicatur. Stellæ 14, 15, & 16 simul vocantur الاثافي *Al Athâphi*, i. *Chytropodes*, propter situm quo Chytropoda imitantur. Stellæ 20 & 21 dicuntur اظفار الذئبي *Adphâr Al Dīb*, i. *Ugulæ Lupi*. Vigesima septima est الذئبي *Al Dîch*, i. e. (ut exponitur in libro Mu'gjizât) كفتار *Kephtâr* Hyæna. Iste Draco, dicente Cæcio, Meridianum circa medium noctis perreptat sub finem Junii. D. Cæsius, vulgò Bleau, vir, summâ industriâ laudatus, conscripsit de Constellationibus tractatum cui titulus, *Cælum Astronomico-poëticum*: & ex illo libro *Mediationes* seu Μεσσηνίσεις astrorum desumpsi.

Ad Cepheum.

Pro Græco Κηφείας, codices nostri legunt كيقاوس *Kikaus* vel *Kekeus*; ubi per proclivem errorem adhibetur ك *Kaph* pro ف *Phe*, ut sæpiissimè fieri solet in vocabulis exoticis in linguas Orientales receptis. Et à vitiôsâ hujus nominis scriptione ac lectione, *Phicares*, *Cbeguinus*, & multa ejusmodi errorum portenta, ortum habuêre. Fuit autem Κηφείας regis cujusdem nomen; unde audit βασιλεὺς ἀνὴρ. In Tabulis, quarum Author est Mohammed Tizîni, appellatur الملتهب *Al Mûltahab*, i. *Inflammatum*. Et hoc vocabulum Latinum Scaliger per conjecturâ Arabicè vertit ملهيب *Mulâb'hab*, & مشعل *Mushâ'al*, i. *Inflammatum*, *accensus*. Hâic
Con-

Constellationi suprà laudatus Arabs hanc sequentem descriptionem adjecit, الصورة الرابعة القيقاوس وهي علي صورة رجل لبس القلنسوة و جاس علي ركبته ومن يديه وعلي رجله كركب يقال له الراعي ودين رجليه كركب اخر يقال له الكلب وعلي يديه كواكب يقال لها الاغنام *Figura quarta est Al Kekeus, in formâ hominis mitrâ induti & genu incumbētis, extensis manibus. In pede ejus est stella quædam dicta Al Râi, i. Pastor: & inter pedes ejus est alia stella quæ dicitur Al Kelb, i. Canis: & super manus ejus sunt stellæ quæ dicuntur Al Agh'nâm, i. Pecudes. Stellæ tertia, quarta, ac quinta Ulugh Beigho audiunt كواكب الفرق Carwâ-kib Al Phirk, i. Stellæ Gregis. Asterismus iste, referente Cælio, summâ nocte in Meridiano sistitur sub finem Augusti & ineunte Septembri.*

Ad Boötam.

Βούτης sic dictus ἀπὸ τῆ βόας & ὠθεῖν pellere, impellere, quasi Boum agitator vel pulsor, Bubulcus. Orientales verò accipiunt tanquam ἀπὸ τῆ βοᾶν, à clamando: unde appellant عوا Aurwâ, i. e. Vociferator. Et in Tabulis Mohammedis Tizîni, dicitur النكار Al Nekkâr, i. e. Fossor, pastinator. Sequentem descriptionem adducit Arabs, العوا علي صورة رجل قائم ومن يديه وقد وقع كوكب دير خارج عن العوا يقال له السماكي الرامح ورمحه كوكبان من الجاثي علي ركبتيه وعلي مكانا في ناحية الجنوب كوكب دير يقال له السماكي الاعزل اعلاه *Al Aurwâ est in formâ hominis erecti, expansis manibus. Extra eum est stella quædam lucida, dicta Al Simâk Al Râmih, i. e. Efferens Hastiferum: & hasta ejus duabus ex Ingeniculo stellis constat. E regione ejus in tractu Australi est stella lucida, quæ dicitur Al Simâk Al A'zal, i. e. Efferens Inermem, sc. propter altitudinem ejus & stellarum inopiam circa eam. Mohammed Tufæus unicam tantum stellam tribuit Hastæ. Simâk Al Râmih (in globo perperam هزمه Huzme) est eadem stella quæ Græcis vulgò Ἀρκτῆρος audit, idem sc. ac Ἀρκτοφύλαξ: nam ἄρος τὸ φύλακα significat. Ἀρκτοφύλαξ autem toti Constellationi*

stellationi sæpiùs tribuitur : in quo sensu Johannes Tzetzes, ὁ Ἀρκτῦρος ὁ τῆς ζώνης τῆς Ἀρκτοφύλακος λαμπρὸς ἀστὴρ ὁ καὶ ἑωσφόρος καλέμενος. Hesychii de Arcturo errorem omitto, dum perperam accipit pro Orione, & pro septem stellis Plaustri majoris. Apud Chrysococcam in Tabulis Persicis Arcturus vocatur Κονταράσος, i. e. *Contatus, Contifer, Hastili* aut *Conto armatus*. De μεσσηρανῇ ejus, Mohammed Tufæus, in tractatu de Astrolabio Persicè, sic refert, در آخر بهار باول شب سماک الرمح بر میان In fine Veris sub initio noctis Simâk AlRâmib erit in medio cæli. Nec multò aliter Cæsius, Noctis medio Meridianum tenet circa initium Maji.

Ad Coronam Borealem.

Ptolemæo Στέφανος Βόρειος ; aliis Στέφανος πρῶτος. Arabibus الاكليل Al-Iclîl Shemâli, i. e. *Corona Borealis*, vel absolutè الاكليل Al-Iclîl, i. e. *Corona*. Aliàs quoque vocatur الفكة Pbécca. Mohammed Tufæus sic describit, هفت ستاره باشد که بر شکل دایره بدون ناتمام که عوام کاسه شکسته و کاسه درویشان خوانند و منجمان اندر فکه خوانند و یکی از ان کواکب روشن تر بون اندر دیر فکه خوانند *Constat septem stellis in formâ circuli non completi. Vulgus vocant Kâse Shekéste, i. e. Scutella fracta ; & Kâsebi Dervishân, i. e. Scutella pauperum : & Astronomi vocant Pbecca. Harum stellarum una est lucidior, dicta Nair Pbecca, i. e. Lucida Pbeccæ. In eundem sensum apud Ecteri dicitur قصعة المساكين Kas'a AlMasâkin, & quod idem est, قصعة الصعاليك Kas'a AlSaâlik, i. e. Scutella vel paropsis pauperum. In Chrysococcæ Tabulis Persicis appellatur πινάκιον κεκλασμένον, Discus confRACTUS : ibi autem præcipuè de Lucidâ Pbeccæ dicitur. Suprà dictum nomen نير الفكة Nair AlPbecca, variis modis depravatum, multa nomina produxit, uti Munir, Malfelcare, Elpheta, &c. ita ut, si vulgatum axioma parùm immutare liceat, Corruptio unius est generatio multorum. Et hoc quidem sæpissimè observandum occurrit. Ex stellis τῇ Pbeccæ vicinis duæ quædam vocantur AlNasakân vel AlNufukân ; sic Phiruzabadius, النسقان كوكبان يبدان من قرب الفكة احدهما يمان والاخر*

والاخر شام *AlNufukân* sunt duæ stellæ quæ incipiunt propè *Pheccam*: earum altera est *Jemanica*, & altera *Syriaca*. Sic legimus in tribus *Phiruzabadii* exemplaribus: at Doctissimus *Golius*, factâ literarum *Metathesi*, pro الفكة *AlPhecca*, videtur legisse الكفة *AlKiffa*; ideóque interpretatus est *Duæ stellæ circa Libræ lances conspicuæ*. [Vide notas ad *Oriónem*] Per hanc descriptionem indigitari viderentur duo *Sirii*, (quorum alter dicitur *Jemanicus*, alter *Syriacus*) nisi quòd distantia obftet. Hoc fidus *Meridianum* nocte mediâ, mense *Maio*, coronat.

Ad Ingeniculum.

Quibusdam *Hercules Engonasin*. *Ptolemæo* τοῦ ἐν γόνασιν ἀστερισμός. Aliis dicitur ὀκλάζων *Ingeniculus*; & κορυήτης seu κορυνηφόρος *Clavator* seu *Claviger*. Arabibus audit ركبتيه علي جاثي *Gjâthi ala rucbateihi*, i. e. *Incumbens genubus*. Ex hoc depravato fiunt alia nomina corrupta, ut *Elgiaziale*, *Rulxbachei*, &c. *Turgjemân* Arabicus *Perficè* reddit بر زاحو *Ber zânu nishéste*, i. e. *Genubus insidens*.

Ingeniculi stella prima vocatur راس الجاثي *Râs AlGjâthi*, i. e. *Caput Ingeniculi*; pro quo, in globo & alibi apud *Scriptores Latinos*, vitiosè legitur *Rafaben*. Cubitus ejus dicitur مرفق *Mirphak*, vel *Marphak*. Stella in lacerto ejus, in globo perperam vocatur *Maasym* pro معصم *Mi'sam*, quod tamen non lacertum, sed carpum significat. Hoc totum astrum cernitur in *Meridiano*, mediâ nocte, mense *Junio*.

Ad Lynam.

Ptolemæo λύρας Ἀστερισμός. *Arato* λύρα κατωφερής, *Lyra deorsum pendens*: *Latinis* *Fidicula*. Hæc *Constellatio* ex aquilâ seu vulture *Lynam* portante constat. *Ulugh Beigho* & aliis dicitur اللورا *AlLura*, nomine *Græco* in linguam Arabicam & *Perficam* traducto: & hinc natum est corruptum nomen *Alohore*: quod tamen peculiariter tribuitur primæ stellæ magnæ. Apud *Ulugh Beighum* duobus aliis adhuc nominibus insignitur: quorum alterum est سلحفاة *Sulbaphât*, i. e. *Testudo* animal, translatum à *Græco* χέλυς quod *Testudo*, tam instrumentum quàm animal,
ex

ex cujus testâ seu tecto ejusmodi instrumenta facta sunt antiquitûs. Et hinc etiam est alterum nomen شلياق *Shelyák*, quod natum est à Græco χέλυς vel χέλυον: nam elementum χ sæpissimè exprimitur per ش *Shin*; exemplum esto nomen 'Ευρύχως Arabicis literis اوتمشويوس, & in codice Canonum Arabico ابرشية 'Επαρχία: & in Lexico Persico-Turcico, quod Cantabrigiæ servatur, multa vocabula Turcica, quæ characteribus Græcis adscripta sunt, idem indicant, ut Γιννεχ, σαλαχ, &c. pro كودش & صواش. Litera ق *Kâph* in fine, addititia est, uti in vocibus exoticis aliquando accidere solet. Hæc Constellatio ab Arabe suprâ citato, hoc modò describitur: الصورة الثامنة الشلياق ويقال له بالفارسية: چنك رومي وعليه كوكب دیر يقال له النسر الواقع لان معه كوكبين صغيرين كانها جناحاه وجذبها الي نفسه ووقع علي الارض وجموع

Figura octava est AlShelyák, & dicitur Persicè Cjengh Rúmi, i.e. Cythara Græca. In eâ est stella quædam lucida, quæ dicitur AlNefr AlWâki, i.e. Vultur cadens; quòd juxta eam sint duæ stellæ parvæ, quæ sunt tanquam alæ ejus, quas ad se contrahens in terram decidit. Et tres istæ collectæ formam Chytropodis referunt. A Persico چنك Cjengh, factum est Arab. صنج Sengj, unde corruptum est nomen Sanguè, &c. & hinc fortè emanarit nomen Brinek quasi pro Seneg. Mohammed Tafæus in tractatu de Astrolabio sic differit, و دو ستاره است ادكه روشن در بون ميان آسمان با دو ستاره خردتر بر مثال مثلثي خرد متساوي الاضلاع باشد وعوام ادرا ديك پا به خوانند در اخر قابستان باول

Sunt duæ stellæ, quarum lucidior, in medio cæli, cum duabus stellis minoribus, in figuram trianguli parvi æquilateris coincidit. Vulgus vocant Dîk-pâye, i.e. Chytropos. In fine æstatis sub initio noctis in puncto verticali cernitur, & appellatur Nefr Wâki, i.e. Vultur cadens. In descriptione primæ & quintæ stellæ, omnes codices, scribæ errore, legunt خرقه Chirka, quod, diffitis punctis ق Kaph, proculdubio legendum est خرقه Chazapha, i. opus figulinum ex luto: nam Ptolemæus habet ὄσπαρον, quod de testâ tam figulinâ quàm animalis

animalis dicitur. Subjungitur vocabulum حاملا *Hâmila*, i. *Quæ portat*, sc. nervos ut puto. Prima stella appellatur نسر واقع *Nesr Wâki*, i. *Vultur cadens*: In Chysococceæ Tabulis Perficis ρύψ και θείμενος. Pro *Wâki*, Scaliger, pessimo errore, adhibet وجه *Waghi*, quod significat *Faciem*. Hoc fidus in Meridiano circa noctis medium conspicitur, partim mense Julio, partim anni initio & fine.

Ad Gallinam.

Græcis dicitur *κύννος*: Arabibus *الدجاجة* *Al Degjâgje*, i. *Gallina*; & الطائر *Al Tâir*, i. *Volucris*, idem quod Ptolemæi ὄρνις. Unde autem ortum fit corruptum in globo nomen *Hiresym*, divinare nescio; nisi fortè longè petium fit à nomine Arabico vitiosè exarato. Arabs hanc descriptionem affert, الصورة التاسعة الدجاجة وهي علي صورة قطا من عنقه وفتح جناحيه وعلي جناحيها كواكب يقال لها الفوارس

Figura nona est Gallina; habetque formam avis Kathâ, extenso collo, expansisque alis. Et super alas sunt stellæ quædam dictæ Al Phawâris, i. Equites. Kathâ est, à voce quam edit sic dicta, avis aquatica columbæ similis magnitudine & formâ. Doctissimus Bochartus vult كطا Kathâ, per unius literæ mutationem, factum esse à Græco φάλα, Palumbes: sed obstat quod Palumbes non sit avis aquatica; & præterea alio nomine Orientalibus dicitur فاختى Phâchit vel Phâcht, & فاختة Phâchita vel Phâchta. De Kathâ plura videre licet apud Doctissimum Golium in Lexico Arabico. Hæc avis apud Turgjemân Arabicum, Perficè dicitur اسفرون Isphêrûd, & Turcicè بغربرتلى Bagbirtlik. Prima stella vocatur منقار الدجاجة Minkâr Al Degjâgje, i. Rostrum Gallinæ. Quarta صدر الدجاجة Sadr Al Degjâgie, i. Pectus Gallinæ. Quinta ذنب الدجاجة Danab Al Degjâgie, i. Cauda Gallinæ: item الرف Al Ridph, i. Quæ ponè est, sequens; sic dicta, quia sequitur quatuor alias, quarum duæ in pede sinistro, & duæ in ejusdem partis alâ existunt. Vide plura apud D. Golium. In Chrysococcæ Tabulis Perficis οὐρά ὀρνιθός. Stella decima septima vocatur ركة الدجاجة Rucba Al Degjâgje, i. Genu Gallinæ. Nocte mediâ in Meridiano hæret mense Julio.

Ad

Ad Cassiopejam.

Ptolemæo κάσιопείας ἀστερισμός. Arabibus *Dât Al-Cûrsa*, i. q. Græcè ἡ τῆς ἐθόνης, *Inthronata*. Arabs sic describit, الصورة العاشرة ذات الكرسي وهي علي صورة امرأة جالسة علي منبر و علي *Figura decima est Dât AlCûrsa, quæ habet formam mulieris sedentis in suggesto: & in ipso suggesto est stella lucida, dicta Capb Al Chadîb*. Mohammed Tufæus dicit و بعد از در مجرة چند ستاره در روشني بيكديگر دزونيك مي ايند در صورت شتر و عوام اورا شتر خوانند از ان ستارگان يكي پيش مي *Post eam* ايد در مثال كوهان شتر اندر كف الخصيب خوانند (sc. post Caudam Gallinæ) *in Galaxiâ sunt aliquot stellæ ferè luciditate pares, habentque formam Cameli, quapropter vulgus vocant Shutèr, i. Camelus. Harum stellarum una sicut gibbus Camelinus prominet, hanc vocant Capb Al Chadîb, i. Manus tineta* Unde in Chrysococcæ Tabulis Perficis *κατ' ἐξοχὴν* totius syderis nomine vocatur *Dât AlCûrsa*. Stella quinta dicitur *ردبة ذات الكرسي* *Rucba Dât AlCûrsa*, i. *Genu Inthronatæ*. Lucida in pectore dicitur *صدر* *Sadr*, i. *Pectus*. Hoc astrum summâ nocte in Meridiano deprehenditur partim finito ferè Martio, & sub ineuntem Aprilem; partim sub finem Septembris, & circa initium Octobris.

Ad Perseum.

In Tabulis Alphonfinis dicitur *Cheleub*: quod fortassis sit ab Arabico *Chelûb*, i. *Deceptor*, vel *كلوب* *Kellûb*, i. *Harpago*, & *aduncum* quodvis. Proclus dicit Stellas in Persei summâ finistrâ collocatas, vocari *τορυονίς*: & stellas parvas in summâ dextrâ ejus vocari *ἀρπην* seu *falcem*. A Græco nomine *περσεὺς* factum est Arabicum *برشاوش* *Bershâush* vel *Bersheush*. Arabibus etiam audit *حامل رأس الغول* *Hâmil Râs Al-Ghûl*, i. *Portans caput Larvæ*. Hanc autem Persei constellationem sequenti modo describit Arabs, الصورة العاشرة عشرة حامل رأس الغول وهي

وهي على صورة رجل قائم ويده راس الغول مقطوع من البدن والقطع
 السحابية التي على يد حامل الراس *Figura undecima, est Hâmil Râs*
Al Gbûl: estque sub formâ hominis erecti, in cujus manu est caput Larvæ
à corpore detruncatum. Cæsura verò est nebulositas illa juxta manum por-
tantis caput. Stella prima vocatur *معصم الثريا Mi'sam Al Thuraiyâ, i.*
Carpus Plejadum. Stella septima dicitur *مرفق الثريا Marphak Al Thuraiyâ,*
i. e. Cubitus Plejadum, & جنب برشاوش Gjemb Bershâush, i. Latus Per-
sei. In Chrysococcæ Tab. *πλευρὰ περσέως.* Duodecima stella dicitur *راس*
الغول Râs Al Gbûl, caput Larvæ. In Tab. Perficis *τοργόνιον.* Judæis
ראש הסטן Rosb ha Satban, caput Diaboli. Vigesima quarta appellatur
منكب الثريا Menkib Al Thuraiyâ, i. Humerus Plejadum. Vigesima
 quinta *عائق الثريا Atik Al Thuraiyâ, i. Interstapilium Plejadum.* *Atik*
 est pars dorsi proxima cervici, quasi inter cervicem & dorsum. Hoc
 astrum in medio cœli nocte mediâ conspicitur Mense Novembri.

Ad Aurigam.

Apud Græcos multa nomina sortitur, ut *ἵππηλάτης, ἑλδοίππος, Ἀρμηλα-*
της, & Διφρηλάτης. Ab Aben Ezrâ appellatur, citante Cælio, *הרועה אשר*
בידו הרסן Pastor in cujus manu est frænum. Arabibus audit *ماسك*
العنان Mâsik Al Inân, i. Tenens habenam; vel الاعنة Mûmsik
Al Ainna, i. Tenens habenas: eodem sensu quo Ptolemæus dicit Ἡνίοχου
ἀστρονομός. Sæpiùs laudatus Arabs sic describit *صورة الثادية عشرة*
ماسك الاعنة وهي على صورة رجل اخذ باحدى يديه العنان وبالاخرى
السوط و على ماسك العنان كوكب ذير يقال له العيوق وبعد العيوق
كوكب صغير يقال له المعز وبعد المعز كوكبان اخران يقال لهما
الجديان *Figura duodecima est Mûmsik Al Ainna; estque in formâ hominis*
qui alterâ manu prebendit habenam, alterâ verò scuticam. Porrò in He-
 niocho est stella quædam lucida, dicta *Al Aiyûk, i. Capella.* Et post hanc
 est stella parva quæ dicitur *Al Maâz, i. Caper.* Et post caprum sunt duæ
 stellæ aliæ, dictæ *Al Gjedyân, i. Duo hædi.*

Et Isa Bar Ali sic legit, حملا العيوق وهو احد كواكب الثور ويقال
الجورا *Iyútbo est Al Aiyúk, estque una è stellis Tauri, & dicitur Al Gjauzá.*
 Primò rectè interpretatur per *Al Aiyúk*, at maximè errat dum asserit
 esse è stellis Tauri: & magis adhuc, cùm dicit esse *Al Gjauza*, i. *Orion*.
 Nec meliùs se expedire novit Bahlulides five Bar Bahlûl: ipse enim, aliùs
 Lexicographi autoritate nixus, sic explicare conatur, حملا قس العيوق
وهو كوكب من الثور او الهقعة حملا *Iyútbo in exemplari quodam est Al Aiyúk,*
quæ est stella ex Tauro, aut Al Hek'a: & refert literam Gómal, & currit
post Plejadas. Al Aiyúk, in alio quodam exemplari, est Al Debarân. En
portenta errorum! dicit esse ex Tauro, esse Al Debarân, i. Hyades; aut
Al Hek'a, quod est nomen trium stellarum quæ constituunt triangulum
in capite Orionis. Fateor quidem Aurigam, Oriona, & Taurum non
adeò diffita esse, quin imperitis proclive sit errare in singulas singulorum
stellas indicando; ideóque non multùm miror dum tot dissonas senten-
tias reperio. Quod autem attinet hæc tria nomina עש Ash *vel* עיש Aish,
حملا *Iyútbo, &* עיوق Aiyúk; ultimum hoc *Capellam* five magnam il-
 lam in Aurigâ stellam designare asserunt tota doctorum virorum in O-
 riente cohors, & præcipuè Ulugh Beigh, cui propter maximam viri dig-
 nitatem, & summam quâ polluit eruditionem, tutissimè fides adhiberi
 potest. Et עיوق Aiyúk cum حملا *Iyútbo* (non obstante Lexicographo-
 rum Syrorum *παρορία*) synonymum esse, & eandem stellam denotare, ne-
 gari non potest ab eo qui vel utriusque *formas*, quæ à se invicem haud
 multum abludunt, aut *usum*, quo idem sunt, probè perpenderit: nam
 in antiquis Bibliorum versionibus Syriacâ & Arabicâ (Job. 9, 9. & 38,
 31.) sibi invicem respondent; & alterutrum voci עש Ash vel עיש Aish
 synonymum ponitur. De formâ maximè liquet, præsertim dum ani-
 madvertit quis literæ ש Shin cum ת Thau commutationem facillimam
 esse, & in linguâ Chaldaicâ ac Syriacâ frequentissimam; ut pro Heb.
שרש Skalosh, Chaldaei legunt תלת Thelâth; & Syri ܬܠܬ Thelôth, & ejus-
 modi sexcenta. Eodem modo עש Ash vel עיש Aish, Syris ac Chaldaeis
 profe-

proferendum esset עת *Atb* vel עית *Aitb*, &, interposito ו *Vav*, עיות *Ayuth* vel *Iyuth*; quod prorsus convenit cum Syr. ܝܘܬܗ *Iyútho*; & hoc cum Arab. عيوق *Aiyúk*, mutato *Thau* in *Káph*. Et ne hæc, quæ dicta sunt, ad faciendam fidem non sufficiant, unicum adhuc testimonium in medium proferam, unde ex Rabbi Jehudæ Mishnæ Authoris sententiâ liquebit, עש *Ash* idem esse cum יותא *Yútha*, quod ἡ ἀπὸ λεγόμενον, est idem cum עיותא *Iyútha*: nam litera ע *Ain*, cum sit nullius ferè soni inter pronuntiandum, ac deinde inter scribendum, facillimè exciderit. Dictum Testimonium ex Talmudicis, citante Buxtorfio, tale est; מאי עש אמר רב יהודה יותא מאי יותא אמרו לה זנב טלה ואמרו לה רישא דעגלה *Quid est Ash?* Respondit Rav Jebuda, est *Yútha*. *Quid est Yútha?* Dicebant ipsi, *Cauda Arietis*. Dicebant alii, *Caput Tauri*. Rectè dictum *Ash* esse idem quod *Yútha*; quid autem hoc esset, ignorabant. His præmissis, עש *Ash* vel עיש *Aish* *Capellam* esse statuo, & locum illum ubi occurrit עיש בניא *Aish cum filiis suis*, interpretandum censeo *Capella cum filiis suis*, sc. *Hædis*. Judæorum à se invicem & à meâ discrepantes opiniones nil moror: ipsi enim, præter suam quam produnt ἀνασπονμίαν, multarum vocum in Bibliis extantium vera significata amiserunt, & prorsus ignorant; quas tamen conjecturâ tantum nixi, suo modo interpretantur. Eorum autem Doctissimi, cum in significationibus vocum indagandis ad incitas redacti sunt, ad linguam Arabicam quantum possunt, confugiunt. Et notum est omnibus, qui vel à limine Musas Orientales salutârunt, linguam Arabicam, quæ in integritate suâ semper mansit, omnes ferè voces Hebræas, etsi aliquando mutationem aliquam passæ sint, in suis quasi Archivis recondidisse, & earundem significata, aliàs peritura, ab interitu vindicasse. Ideoque docti viri optimam semper linguam Hebræam interpretandi rationem ex Arabicâ habendam censuere. De totâ hâc Constellatione ait Cæsius, *Meridianum nocte mediâ pererrans circa medium Decembris, parte suâ superiori nobis semper est conspicua.*

Ad Galaxiam.

Circulus Lacteus est Tractus quidam globum cingens, qui est alterâ parte clarior ac latior, alterâ obscurior ac angustior: hoc nomen obti-

nuit propter candorem vel potius pallorem, quem ibi efficiunt stellæ minutæ, quæ in agminibus ita densis constipantur, ut singularum lumen confundatur, & quasi unicum quoddam lumen fulgeant. Sic in libro Nimetullâh, كوكبه اول جرنه يلدزلز غایتی جوق اولدغندن ائرو. In isto cæli loco propter ingentem multitudinem stellarum ibidem album apparet. Hinc est quod Græcis vocetur Γαλαξία, & Arabibus طريق اللبانه *Tarîk Al Lubbâna*, i. e. *Via Lactea*: hi autem plura nomina indiderunt, quorum vulgatissimum est مجرة *Magjerra*, i. e. *Tractrix*, vel *trabendi locus*. Aliàs dicitur ام السما *Um Al Samâ*, i. e. *Mater cæli*, quasi ejusdem lactatrix: item طريق التبرج *Tarîk Al Tibn*, i. e. *Via straminis*, i. q. Syris عاصا اصل *Shevîl Téno*. Persis audit راه كاهكشان *Râb Kabkeshân*, i. e. *Via paleam trabens*, vel absolutè كاهكشان *Kabkeshân*, i. e. *Paleam trabens*. Turcis سامان و غرسی *Samân Ugh'rîsi*, i. e. *Paleam rapiens*, & حاجیلر یولی *Hâgjiler yûli*, i. e. *Via festum agentium*, peregrinantium sc. qui quotannis solenne festum Meccanum celebrare solent.

Ad Serpentarium.

Ptolemæo ὀφίσχης ἀσπισμός. Arabibus الحوا *Al Hauwâ*, i. e. *Serpentarius*, qui serpentes alit. In globo minùs benè الحاي *Al Hâwi*; nam hæc vocis forma non est in usu; & inde perperam *Albanguæ*. In Latinâ translatione Alphergani dicitur *Azalange*, quod videtur esse Turcicum vocabulum يلانجى *Yilangè*, vel cum articulo اليلانجى *Al Yilange*, i. e. *Serpentarius*. Prima stella Ulugh Beigho vocatur الراعى *Al Râi*, i. e. *Pastor*, & راس الحوا *Râs Al Hauwâ*, i. e. *Caput Serpentarii*. Secunda stella appellatur كلب الراعى *Kelb Al Râi*, i. e. *Canis Pastoris*. Serpentarius iste mesuranicus est circa initium mensis Junii.

Ad Serpentem.

Ptolemæo ὄφεις ὀφίσχης ἀσπισμός: idque ut dignoscatur à *Dracone*. Arabibus دحية *Al Hâiya*, i. e. *Serpens fœmella*. Sic describit Arabs, الصورة الرابعة عشرة منه الحوا قد اخذ الحوا بيديه وسط الحية من موضعين

موضعين ورفعت الحية راسها ونذبتها بحيث جافت بها راس الحوا
Figura decima quarta, de qua est Serpentarius: Serpentarius enim ambabus
manibus medium Serpentis duobus locis prehendit; dum Serpens caput ac cau-
dam sursum effert, ut Serpentarii caput fodicare valeat. Stella nona emi-
nentior est, & dicitur عنق الحية Unuk AlHâiya, i. e. Collum Serpentis.
 Serpens iste præcedente parte medinoctius & mesuranicus est circa ini-
 tium Maii; posteriore verò sive sequente, sub finem Junii.

Ad Sagittam.

Ptolemæo οἷσ' ἀστερισμός. Aliis τόξωμα & βέλος. Arabibus سهم *Sahm*,
 i. e. *Sagitta*. Arabs ait, الصورة الخامسة عشرة وهي علي صورة *Figura decima quinta est Al Sahm, sub formâ rei alicujus longæ.*
 In globo dicitur الحنصة *AlHânse*, quasi idem quod Heb. ציב *Cbets, Sa-*
gitta, in quo latens *Dagesh* existimetur compensare defectum נ *Nun*.
 At vocabulum istud Arabicum in Lexicis non occurrit. *Sagitta* hæc
 per alam *Aquilæ* transmittitur, & Meridianum mediâ nocte transfigere
 quasi conspicitur circa medium Julii.

Ad Aquilam.

Ptolemæo Ἀετὴ ἀετὴρ. Aliis, referente Cælio, βασιανισμός, βάσανος, βα-
 σανισήριον, & βασανιστής. Et hæc proculdubio manârunt à significatione vo-
 cis عقاب *Ikâb*, i. e. *Pæna, tormentum*; vel saltem à torturâ Promethei.
 At hujus fyderis nomen legendum est عقاب *Okâb*, i. e. *Melanætos, A-*
quila nigra, quæ Gesnero *Leporaria* dicitur. Et عقاب *Okâb* Perficè in-
 terpretatur الو *Alub*, & Turcicè طوشانجيل *Taushangjil*, i. e. *Aquila Le-*
poraria. Arabs hanc descriptionem habet, الصورة السادسة عشرة العقاب
 وهو واقع علي السهم علي احد جناحيه كوكب ديزر يقال له النسر
Figura decima sexta est
Aquila quæ in Sagittam cadat. In alterâ alarum ejus est stella lucida, quæ
dicitur AlNefr AlTaîr, i. Vultur volans, eo quòd quasi in volatu alas pân-
dit. Mohammed Tufæus hæc habet: ودر مقابل او سهوي مشرق
 وجنوب

و جنوب دزدی کناره مجره ستاره روشن بون میان دو ستاره دیگر
تاریکتر که بر مثال خطی مستقیم باشند و عوام ادرا شاهین
ناراز خوانند ان ستاره روشن سر طایرست و چون مر اثر قاعده
سازند کوکبی تاریکتر از ایشان از سوی مغرب با ایشان بر
مثال مثلثی باشد ان کوکب را راس الحوا خوانند و کوکبی دیگر
از جانب مشرق و شمال با ایشان هم بر مثال مثلثی باشد
مختلف الاضلاع وان ستاره بر میان مجره بون اورا رف و ندب
E regione ejus, sc. Vulturis cadentis, versùs Ortum ac
Austrum propè marginem Galaxiæ est stella quædam lucida, duas alias obscu-
riores interjacens; hæ simul efficiunt lineam rectam, quæ apud vulgus Shâbin
Tarâ-zed, i. Falco prædans vocatur. Hæc stella lucida est Vultur volans,
quæ, si pro basi constituatur, stella quædam illis obscurior versùs Occasum
cum eis in formam trianguli cadit: hæc stella dicitur Râs Al Hauwâ, i. e.
Caput Serpentarii. Sed & alia adhuc stella versùs Ortum ac Boream cum
illis cadit in formam trianguli non æquilateris: hæc stella est in medio Ga-
laxiæ, & dicitur Ridph & Danab Al Degjâgje. Aquilæ stellæ tertia est
Al Nefr Al Tâir, i. e. Vultur volans: In Chrysococcæ Ta-
bulis Perficis τὸ πτόμενος. Stella nona, est Danâb Al Okâb,
i. e. Cauda Aquilæ. Arabicum نسر Nefr apud Doctissimum Golium ex-
ponitur Vultur, estque idem vocabulum cum Hebraico נֶשֶׁר Nêsher, quod
in genere Aquilam significat; & in Lexico Trilingui exponitur كركس.
Turgjemân Arabicus ait, وادما لة ظفر كظفر Nefr est volucris absque uncis;
babet enim ungues sicut gallina, aut corvus, aut pelecus: Perficè Gherghès,
quod Turcicè exponitur آق بابا Ak Babâ, i. e. Albus pater: fortè A-
quila alba quam describit Gesnerus. Videtur intelligi alba illa species, quæ
in Lexico Trilingui vocatur Arabicè مصرحي, Perficè سپين, كركس,
& Turcicè آق كركس. Est verò Gherghès avis adeò longæva, ut, tes-
tante libro Nimetullâh, millesimum sæpe annum attingat. Meridianum
mediâ nocte pervagatur circa medium Julii.

Ad Delphinum.

Ptolemæo Δελφῖνος ἀστερισμός: aliis ἱερὸς ἰχθύς, & Μισικὸν Ζώδιον. Arabibus دلفين *Dulphîn*. Arabs describit, هو حيوان في البحر كالزف *Est animal marinum sicut Uter; estque ita hominum amans, ut comitetur naves, & submersos eripiat.* Prima stella est ذنب الدلفين *Danab Al Dulphîn*, i. e. *Cauda Delphini.* Meridianum transit mediâ nocte, sub finem Julii.

Ad Equuleum, five Equum minorem.

Ptolemæo ἵππου προτομῆς ἀστερισμός: aliis Τομή τοῦ ἵππου. In Chrysococcæ Tabulis Perficis κεφαλὴ ἵππου. Ulugh Beigh & Arabes eodem sensu قطع الفرس *Kit'a AlPhâras*, i. e. *Sectio, præcisio, vel segmentum Equi.* Arabs vocat *Equum primum*, quem sic describit: الفرس الاول *AlPharas Al Auwal*, i. *Equus primus est in formâ capitis equini unâ cum collo: sc. eodem sensu quo propriè dicitur Προτομή, quâ significari solet caput cum collo & humeris.* Meridianum illustrat summâ nocte circa initium Augusti.

Ad Pegasum, five Equum majorem.

Ptolemæo ἵππου ἀστερισμός. Aliis Πήλαος, & Ἡμιτελὴς ἵππος, & Ἡμίτομος ἵππος. Arato Ἡμιτελὴς ἱερὸς ἵππος. Nonno Ἡμιτελὴς Λίβυς ἵππος. Ulugh Beigho فرس اعظم *Phâras A'dam*, i. e. *Equus major.* Arabs appellat *Equum secundum*, quem sic describit, الفرس الثاني على صورة نصف *Al Phâras Al Thâni*, i. e. *Equus secundus, est in formâ anterioris partis equi dimidiati.* Stella prima dicitur رأس المرأة المسلسلة *Râs Al Mar'a Al Mofalsala*, i. e. *Caput mulieris catenatae, sc. Andromedæ; & سرة الفرس Sirra AlPhâras*, i. e. *Umbilicus Equi:* In Chrysococcæ Tabulis Perficis ὀμφαλὸς ἵππου, per quam Doctissimus Bullialdus designari putat *Primam aë Pegasi*, quæ in globo dicitur *Marchab*, quod Arabicis characteribus sic scribendum est مركب, & significat *Equitandi aut ve-*
bendi

bendi locum, utrùm sit *currus* aut *navis*: dicitur quoque *جد الفرس* *Jed Al Pháras*, per quod Arabes *anterior* pedem jumenti denotare solent: ideóque hoc nomen ad humerum five ortum manûs potius quàm ad alam pertinere malim. Apud Ulugh Beighum, quæ est in dorso five lumbo ad oram alæ, vocatur *جناح الفرس* *Gjenâb Al Pháras*, i. e. *Ala Equi*: est sc. in extremâ alæ orâ; & hæc est quæ in Tabulis Persicis, sentiente Bullialdo, dicitur *πῆγας*. Stella tertia, est *منكب الفرس* *Menkib Al Pháras*, i. e. *Humerus Equi*: in Chrysococcæ Tabulis Persicis *ὄμος ἵππου*: melius scribendum *ὄμος*. Stella quarta, est *مطن الفرس* *Matn Al Pháras*, i. e. *Lumbus* vel *dorsum Equi*: & simpliciter *مطن* *Matn* apud Turgjemân Arabicum explicatur *دشت اسب* *Dorsum Equi*. *تۆن* quatuor stellarum, quas jam recensuimus, tertia & quarta constituunt mansionem Lunæ vigesimam sextam, quæ vocatur *الفرع المقدم* *Al Pbergh Al Mukaddem*, i. e. *Effusionis* seu *deplendi locus anterior*. Stellæ prima & secunda constituunt mansionem vigesimam septimam, quæ dicitur *الفرع المؤخر* *Al Pbergh Al Muaccher*, i. *Deplendi locus posterior*. Aliquando interponitur *الدلو* *Al Delv*, *Situla*; sic apud Turgjemân Arabicum *فرغ الدلو المقدم منزل بیست و ششم از منازل قمر و فرغ* *Pbergh Al Delv* *الدلو المؤخر منزل بیست و هفتم از منازل قمر* *Al Mulkáddem*, i. *Situlam deplendi locus anterior*, est vigesima sexta mansionum Lunæ: & *Pbergh Al Delv Al Muaccher*, i. *Situlam deplendi locus posterior*, est vigesima septima mansionum Lunæ. Idem author ulteriùs subdit *و كل واحد منهما كوكبان بين كل كوكبين قدر خمس اذرع* *Quælibet harum mansionum binis stellis constat*: & inter utrasque stellarum pares, quantum assequi valeat oculus, interpositum est quinque cubitorum spatium. Veram significationem vocis *فرغ* *Pbergh* docet Ecteri his verbis *كوددن اولان قوغادك دكشي اراسندن صو* *Locus unde effunditur aqua inter utrasque ansas situlæ sive urcei coriacei*. Et his nominibus non designatur Urna Aquarii: sed inter antiqua ab Arabibus imposita nomina accensenda sunt. Stella quinta & sexta vocantur *الكرب* *Al Kerb* vel *Al Kereb*, i. *Funis qui ad mediam urnæ vel situlæ*.

fitulæ ansam alligatur. Septima & octava sunt *سعد مطر Sa'd Matar*, i. *Fortuna pluviae.* Nona & decima *سعد بارع Sa'd Bari*, i. *Fortuna præcellentis*, sc. ejus qui præcellit arte aut virtute. Undecima & duodecima *سعد الهمام Sa'd AlHomâm*, i. *Fortuna Herois aut Magnanimi*: si legatur *Hammâm*, est *sufurro, obtreſtor*. Decima quinta & decima sexta sunt *سعد البهائم Sa'd AlBahâim*, i. *Fortuna bestiarum seu quadrupedum*: apud Phiruzabadium legitur *بهام Babâm*, quod Clarissimus Golius pronunciat *Bibâm*, & significat *pullos quadrupedum*. Pro *Sa'd*, in globis & hemisphæriis vitiosè legitur *Sheat* vel *Seat*. Stella decima septima dicitur *فم الفرس Pham AlPhâras*, i. *Os Equi*, & *جفلة الفرس Gjâbphela* *AlPhâras*, i. *Labium Equi*: quibusdam vocatur *اذف الفرس Enph*, vel potius *Emph*, *AlPhâras*, i. *Nasus Equi*. Meridianum nocte profundissimâ pervolat circa medium Augusti & initium Septembris.

Ad Andromedam.

Loco Andromedæ in mappâ Arabicâ, referente Cæſio, adhibetur Phoca, ejus collum catenâ circumligatur. Hæc Constellatio Ptolemæo dicitur *Ἀνδρομέδας ἀσπερισμός*. Hanc sequentem descriptionem habet Arabs, *الصورة العشريون المرأة المسلسلة و هي على صورة امرأة قائمة وبيديها سلسلة* *Figura vigesima, est Al Mar'a Al Mosâlsala*, i. *Mulier catenata*; *estque sub formâ mulieris erectæ, in cujus manibus est catena.* Stella duodecima appellatur *جنب المسلسلة Gjemb Al Mosâlsala*, i. *Latus catenatæ*: dicitur quoque *الحوت بطن Betn AlHût*, i. *Venter Piscis*. [Vide suprà, ubi agitur de ultimâ Mansione Lunæ.] Ulugh Beigh ponit hanc stellam supra *subligaculum* seu *perizoma*, quod Persis ac Arabibus dicitur *ازار Izâr*, & *ميزار Mizar*, unde orta sunt corrupta nomina *Mirach*, *Mirath*, *Mirar*, & *Mirax*. Stella vigesima prima est in orâ seu laciniâ *fyr-matis*, unde quibusdam audit *Adbil* pro *الذيل Al Deil* vel *Addeil*, i. *Tractus, fyрма, aut lacinia vestis*. Stella decima quinta dicitur *رجل المسلسلة Rigjl Al Mosâlsala*, i. *Pes catenatæ*: Ulugh Beigho etiam vocatur *عناق الارض Anâk Al Ard*: & pro *Anâk* vel *Al Anâk*, corruptè passim legitur *Alamach*, quod viri quidam docti ad genuinam suam scrip-
tionem.

tionem seu orthographiam restituere conantes, supposuerunt *الملاق* *Al-Mák*, i. *Cotburnus*, hâc ratione ducti, quòd hæc stella sita sit in pede; sed quanto errore hoc fecerint, statim videbitur: nam *العناق* *Al Anák*, vel, ut habet Camûs, *عناق الارض* *Anák Al Ard*, (ubi *Terrestris* epitheto insignitur) à Doctissimo Golio exponitur *Melis, taxo*. Phiruzabadius reddit *دابة عجمية سياه كوش* *Bestiola quam Persicè Siyâb Ghûsh*, i. *Nigram auriculam* vocant. Fufius explicat *عناق شول حيوانه* *Anák est animal illud quod in Perside vocatur Siyâb Ghûsh: in Perside canem magnitudine excedit: aures ejus sunt nigræ, & proprius color est rufus*. In libro *Mu'gjizât Phârî* (est sc. *Historia naturalis Persicè cum Iconibus*,) exhibetur hujus animalis Icon, quæ, si pictori fides, satis exactè † leporem refert; nisi quòd moles sit undique major, corpus crassius, & cauda ac pedes ad proportionem longiores. Et in eodem libro sequens descriptio extat, *عناق اورا* *ببارسي سياه كوش كویند حیوانی بغایت خوبست بزرگتر از سگ بون كوشها او سياه بون ولون او لون اشتر سرخ موی همچنان صید كند كه یوز كند و چون برون اثار پای خون نابودین كند و صید كلنك نیز كند و چون برون بر جهد اریس و مر اورا در هوا* *Anák Persicè dicunt Siyâb Ghûsh, estque animal pulcherrimum, cane majus: aures ejus sunt nigræ, & color ejus est coloris cameli pilis sub-rufis. Venari solet eodem modo ac Pardus: & quando incedit, efficit ut vestigia pedum suorum dispareant. Solet venari grues, quas, quando avolare conantur, in aerem saliendo captat. Animal istud Persicè etiam alio nomine vocatur پروادك* *Pervânek*. unde Arabicum *فراق* *Phurânek*. Insigni sagacitate præditum est, & instinctu quodam naturæ prædam Leoni præsentit, & suo latratu vel alio modo Leoni, si quis sit in viciniâ, renunciat. Et hinc Arabicè dicitur *برید* *Berid*, quod *nuncium ac præcur-*

† Hoc animal, nuper ex Indiâ Orientali advectum, & in Arce Londini clausum, *felis*, non *leporis* formam exactè refert; uti ex appositâ Figurâ, ad vivum adumbratâ, evidenter patet.

SIYÂH GHÛSH.

pag. 36. vol. I.

Edwards delin. Anno Aetatis suae 72.

G.S. fecit.

13

2

1

يقال لسفرائق البرجد لانه Sic Gjeuharius *Al Phurânek dicitur Berîd, eò quòd prænunciet Leoni.* Cumque Leo saturatus discedit, famulus iste ex reliquiis prædæ convivari solet: nunquam verò Leoni accedit, ne fortassis ipsius præda tandem fiat. De hac re apud *Scheich Sa'dum* in libro *Gulistân* extat lepidissima historia, quam, quia brevis est, hoc loco recitare non pigebit, مثل ، سیاه گوش را گفتند ملارمت صحبت شیر بچه وجه اختیار افتاد گفت تا فضله صیدش میخورم و از شر دشمنان در پناه صولتش رزق کانی میکنم گفتند اکنون که بظل حمایتش در آمدی و شکر نعمتش اعتراف کنی چرا نزدیکتر نیایی تا بحلقه خاصدت در آورن و از بندگان خلعت شمارن گفت همچنین از بطش او ایمن نیستم ، اگر بعد سال کبر ایش فروزن ، اگر دکم درو افتد بسوزن ،

In modum parabolæ, atræ auriculæ dixerunt, Quomodo accidit ut adeò arcum tibi Leonis consortium elegeris? Respondit, Ut reliquiis prædæ ejus vescar, & ab hostium truculentiâ tuta sub illius potentie umbrâ vitam transigam. Dixerunt illi, Cum jam sub patrociniâ illius umbram concesseris, beneficiaque illius extuleris, quid non propius accedis, ut te lætissimorum consortio inferat, & cum præstantioribus ministris connumeret? Respondit, Hoc modo à furore ejus secura non ero: Nam, etsi Ignicola centum annos ignem accenderit, si unum momentum in eum inciderit, comburitur. Hoc sydus Meridianum noctis medio occupat mense Octobri.

Ad Trigonum.

Ptolemæo Τριγώνος ἀστεισμός: aliis Δέλτων, à figurâ literæ Δέλτα. Arabibus مثلث *Mothállath*, i. *Triangulum*. Stella, quæ in ejus vertice sita est, vocatur رأس المثلث *Râs AlMothállath*, i. *Caput Trianguli*. Meridianoctium & mesuranicum est in fine Octobris.

Ad Arietem.

Jam perventum est ad Zodiacum, Græcis dictum *ζωδιακόν*, propter τὰ *ζώδια*, *Animalia*, quæ nomine tenus ibidem reperiuntur. Apud Rabbinos varia habet nomina, ut גלגל המזלות *Galgāl Hammazzaloth*, i. *Orbis Signorum*, & עגול המזלות *Iggbul Hammazzaloth*, i. *Circulus Signorum*, vel אופן המזלות *Ophan Hammazzaloth*, i. *Rota Signorum*, & אזור המזלות *Ezôr Hammazzaloth*, i. *Zona Signorum*, & testante Scaligero, חשב אפודת הגלגל *Chefhebb Ephôdath baggalgal*, i. *Inventio seu opus pbrygionarium orbis*, sc. *Signorum*. Signa dicuntur מזלות *Mazzaloth* ab influxu in inferiora. Syris Zodiacus appellatur *ܡܚܕܢܘܬܗ* *Chudronûtho de Malûshe*, i. *Circulus Signorum*. Arabibus audit *فلك البروج* *Phelek Al-Burugj*, i. *Orbis Signorum*; & *منطقة البروج* *Mintaka Al-Burugj*, i. *Zona Signorum*; vel absolutè *منطقة* *Mintaka*, i. *Zona*, cingulum, quodd medium cœli cingat. Vocabulum istud *بروج* *Burûgj*, quo Signa denotantur, in singulari numero legitur *برج* *Burgj*, quod Turgjemân Arabicus Persicè exponit *كوشك* *Kûshk*, i. *Palatium*, *arx*, seu *structura quævis elatior*. Factum autem videtur à Græco *πύργος*: nam in magnâ Scalâ Copt-Arabicâ, duodecim Signa Copticè vocantur (præmissâ syllabâ *ν*, quâ formatur numerus pluralis) *νιπυργος μὲν δὲ*, quasi Græcè *πύργοι δώδεκα*: adeo ut *بروج* *Burugj* à primâ impositione significârit *arces*, *turres*, vel *propugnacula*, in quibus singula Signa sive Constellationes ceu in tot *Palatiis*, quod sunt *Dodecatemoria*, commemorari crederentur. In hoc sensu Alpher-ganus & Aben Ragel per *برج* *Burgj* Signum, non stellas ipsas sive Constellationem, sed *Dodecatemorion* intelligunt. Exemplum videas in Notis ad decimam nonam Mansionem Lunæ. Et hinc est quodd *Δωδεκάτοποι* seu *Dodecatemoria* apud Manilium C A S T R A vocentur.

Et quidem in hâc animalium serie, gregis Zodiâcalis se ducem præbet *Κριός*, *Aries*, qui Arabibus audit *الحمل* *Al-Hâmal*, Hebræis *טלה* *Tele*, Syris *ܐܡܪܐ* *Emro*, Persis *بره* *Berre* vel *Bere*, Turcis *قور* *Kûzi*, quæ omnia *Agnum adultum* denotant. Sequentem descriptionem adducit Arabs, صورة الحمل علي صورة غنم التفت الي خلفه و حول وجهه الي ظهره

Figura Al-Hámal est in formâ pecudis post se respicientis, facie ad dorsum obversâ; habetque duo Cornua sicut *Al Kebsh*, i. *Aries*, ideòque fertur nomine *Al-Kebsh Alîph*, i. *Aries mansuefactus*. Stella prima & secunda junctim vocantur in duali الشرطين *Al Sberatein* vel الشيطان *Al Sberatân*; & constituunt Lunæ mansionem primam: tres verò stellæ capitis (duæ lucidæ cum tertiâ parvâ) dicuntur in Plurali الاشراف *Al Ash'rât*: omnia à singulari شرط *Sberat*, i. *Signum, indicium*. Prima mansio lunaris apud Aben Ragel appellatur رأس الحمل *Râs Al Hámal*, i. *Caput Arietis*. Stellæ septima, octava, & undecima dicuntur من بطين *Min Botein*, i. *De Botein*; estque *Botein* forma diminutiva à بطن *Betn*, i. *Venter*; & constituit Lunæ secundam mansionem, cujus stellæ sitæ sunt propè ventrem. Prima earum, quæ extra figuram occurrunt, est الناطح *Al-Nâtib*, i. *Cornupeta*; & apud Turgjemân Arabicum dicitur quoque دطح *Nât'h*, quod ipsam actionem cornuferendi notat: & alterutrum (pariter ac الشرطين *Sberatein*) pro nomine mansionis primæ usurpatur. Aries iste ferè totus in Dodecatemorion Tauri ingressus est, & summâ nocte in summo recumbit cœlo inter Octobris finem & initium Novembris.

Ad Taurum.

Græcis Ταῦρος, Heb. שׁוֹר *Shôr*, Arabibus ثور *Thaur*, Syris ܬܐܘܪ *Thauro*, (nam literæ *Shin* & *Thau* in hisce linguis sunt semper commutabiles) Persis گاو *Ghâv*, Turcis اوکوز *Ughûz*, quæ omnia *Bovem* significant. Sic describit Arabs, الثور على صورة بقر قطع على سرقة بنصفين *Al Thaur* est in formâ Bovis juxta umbilicum in duas partes dissecti: manetque anterior pars deorsum prona propter dolorem sectionis. Hinc Aratus vocat πεπληγός, quasi sit in genua provolutus. Stellæ 11, 12, 13, 14, 15, 16 constituunt mansionem lunarem quartam, & Ulugh Beigho audiunt الدبران *Al Debarân*, quod Arabicè sonat, *quicquid ponè, posterius, & à tergo est*; & fortè à situ ortum, est nomen. Romanis *Palilicium sydus*. Græcè vocantur 'râdes, de quibus Didymus

Didymus, ῥάδες οἱ ἐπὶ τῶν κεράτων Ταύρου ἑπτὰ ἀστέρες. Καλῶνται ὅτι ῥάδες ἦτοι
 ἀπὸ τῆν πρὸς τὸ ὑπερχεῖον ὁμοιότητα, ἢ ἐπεὶ αἱ αἱτοὶ ὁμῶν καὶ ὑετῶν καθεύδουσι. Alii
 à ῥε Sus, unde *Suculae* vel *Succulae* appellantur. Mentem verò suspicari
 subit vim nominis Arabici in *Hyadum* vocabulo latere: cū enim re-
 pertus sit gradus superlativus ὑπερτος, & comparativus ὑπερος; necessariò
 extiterit aliquando horum gradus positivus, etsi jam non in usu, unde
 forma singularis τῶν ῥάδων effluxerit. Etymologistæ volunt gradum po-
 sitivum esse ῥαδ, quod tamen nec formā nec significatione congruit.
 Nomen *Debarān* quandoque peculiariter tribuitur lucidissimæ Hyadum,
 quæ etiam propriè dicitur الثور عين Ain AlThaur, i. e. *Oculus Tauri*:
 in Tabulis Persicis Ὀμματα βαρὺς & ὁ λαμπρὸς τῶν ῥάδων: aliis dicitur Λαμ-
 πιδίας, ob splendorem summum. Oritur paulo post Plejades, quod asse-
 rit Mohammed Tufæus, وچون پروین دیک نيزه بالا طلوع کند
 کوکبی روشن برآید در پس او بجنوب با دیک که با چهار کوکب
 دیگر که از نزدیکتر بر صورت کتابتی حرف دال باشد و این
 کوکب روشن که بر دیک طرف دال بون آن کوکب را عین
 Et quando Plejades per unius
 lanceæ altitudinem ascenderint, ponè eas Austrum versùs oritur stella quædam
 lucida, unà cum aliâ quæ est cum aliis adhuc quatuor stellis seipsâ obscurio-
 ribus in formâ scripturæ literæ Dâl: & hæc stellâ lucida quæ est in alterâ
 extremitate literæ Dâl, vocatur Ain AlThaur, estque de mansione Debarān.
 Secundum Abuma'sher, cum primo Tauri Decano oritur سگسر Segbser,
 i. e. *Cynocephalus*, pro quo, in Latinâ versione, malè legitur Sax pro Saxen
 vel Sexer.

Stellæ 29, 30, 31, & 32 efficiunt Lunæ mansionem tertiam: & U-
 lugh Beigho & Arabibus audiunt الثريا AlThuraiyâ, quæ est forma di-
 minutiva à ثروي Thérwa, multus, copiosus, abundans, quoniam ex multis
 stellis coactis constant Plejades. Ita ut à Græcis sui nominis rationem ha-
 buisse videantur Arabes, vel Græci ab Arabibus; cū facta sit appellatio
 πλειάδων à singulari πλειάς, quòd multæ sint. Stella vigesima nona voca-
 tur وسط الثريا Wâsat AlThuraiyâ, i. e. *Medium Plejadum*. Septenus
 fuit

fuit numerus Plejadum apud antiquos, unde Didymus in Homerum, τῶν ἢ πλειάδων οὐσῶν ἐπ' αὐτῶν, πάντ' ἀμαυρὸς ὁ ἑσδομος ἀστὴρ: & Aratus in Phaenomenis,

Ἐπὶ δὴ τοὶ κείναι ἐπιρρήδην καλέονται.

Ἐξ οἷαί περ ἑσῶν ἰσχυραὶ ὀφθαλμοῖσι.

Et Ovidius canit, Quæ septem dici, sex tamen esse solent. Coptitis Ἐξασπον. Porro Arabibus κατ' ἐξοχὴν vocantur النجم *Al Negjm*, i. e. τὸ ἄσπρον: sic Ecteri, النجم الثريا وهو اسم عام فمانا قالوا اطلع النجم يريدون الثريا *Al Negjm*, i. e. *Plejades*; estque nomen vulgare: quando enim dicunt, Exortum est *Al Negjm*, intelligunt *Plejadas*: at si abjeceris *Eliph* & *Lam*, tum non restringitur. *Phiruzabadus* meminit aliquot stellarum post *Plejades*, quæ vocantur الفردون *Pherdûd*: hæc sunt verba ejus, الفردون كواكب مصطفة خلف الثريا *Al Pherdûd* sunt stellæ quædam ordine dispositæ post *Plejades*. مرفق الثريا *Mirphak Al Thuraiyâ*, i. e. *Cubitus Pleiadum*, eadem est stella quæ جنب برشاوش *Gemb Bershâush*, i. e. *Latus Persei*. *Plejades Syris* dicuntur جردن *Chîmo*, Persis پرن *Peren* & پرو *Perv* & جردن *Pervîn*, Turcis اولكر *Ulgher*. *Plejades* autem duobus nominibus in S. Scripturâ designantur. Horum unum est כימה *Chîma*, cui, in versione Arabicâ, respondet الثريا *Al Thuraiyâ*. Rabbi David Kimchi, & Levi ben Gershon, & Aben Ezra asserunt esse *Caudam Arietis*, vel *figuram aliquam in signo Arietis*. Et alibi Aben Ezra dicit, הקדמונים אמרו כימה הם *Antiqui dixerunt, Chîma esse septem stellæ parvas in fine signi Arietis*: nempe proximè adjacent caudæ Arietis. Rabbi Ishak Israel disertis verbis dicit, כימה בערבי תריא *Chîma Arabicè est Thuraiyâ*, i. e. *Plejades*. Alterum nomen *Plejadum* est סכות בנוח *Succoth Benôth*, quod vulgè reddi solet *Tabernacula filiarum*. Huic sententiæ fidem faciunt Rabbini doctiores: Rabbi Salomon Jarchi ait, סכות בנוח דמות תרנגולת עם אפרחיה *Succoth Benoth erat in similitudine Gallinæ cum pullis suis*. In hoc sensu potius legendum *Succuth* vel *Siccuth*. Et cum hoc maximè congruit significatio *Tabernaculi*.

maculi seu Umbraculi filiarum: Gallina enim pullos sub alis fovet, & quasi umbraculo superinducto ab omni noxâ tuetur. At Rabbi David Kimchi existimat סכות *Succoth* esse formam fœmininam סכוי *Secbvi*, i. e. *Gallus*: ejus verba sunt סכות בנות זה תרנגולת כלומר דמות תרנגולת היו עובדים היה שמה סכות בנות וכמו שקורין לתרנגולת *Succoth Benoth* סכוי כן היו קורין לתרנגולת סכות ובנות פי" עם אפרחיה *Succoth Benoth*, hoc est, *Gallina*: quasi diceret, faciebant similitudinem *Gallinæ*, cujus nomen erat *Succoth Benoth*. Et sicuti vocabant *Gallum Secbvi*, eodem modo etiam vocabant *Gallinam Succoth*: & *Benoth* exponitur, cum pullis suis. Hancque *Gallinam* R. Jonas in 5 *Amosi* vocat *Plejadas*, סכות בנות זה *Succoth Benoth* sunt septem stellæ in astro quod linguâ *Ismaelitarum* dicitur *AlThuraiyâ*, i. e. *Plejades*. Et vice versâ, per *Plejadas* *Gallinam* cœlestem intelligendam esse monet *Aben Ragel*, الثريا هو منزل القمر في برج الثور وتسمى *AlThuraiyâ*, i. e. *Plejades*, est mansio *Lunæ* in signo *Tauri*: & vocatur *Gallina cœlestis* cum filiabus suis. Eodem modo *Plejades* *Gallis* dicuntur *Pulsniere*, & *Anglis* *Hen and Chickens*. *Tauri* sydus nocte mediâ, circa medium *Novembris* & initium *Decembris*, in *Meridiano* conspicitur.

Ad Geminos.

Ptolemæo Διδύμων ἀστερισμός. Aliis *Castor & Pollux*: & Ἀπόλλων καὶ Ἡρακλῆς, unde facta sunt *Aphellon* & *Heraculus*: & hinc orta sunt corrupta nomina *Aphellar*, *Aphellan*, *Abrachileus*, &c. Perficè vocantur *Binæ figuræ*, nam *دويمكر* figuram seu formam vel hominis vel aliis cujuspiam rei denotat. Arabibus audiunt *قوامان* *Taw'amân*, Hebræis *תאמים* *Teomîm*, Syris *ܬܘܡܝܬ* *Tôme*, quæ omnia *Gemellos* significant. Sed Arabes alio etiam nomine appellant *جوزا* *Gjauzâ*, quod per literarum metathesin factum videatur à *زوج* *Zaugj*, i. e. *par, bini*, ζεύγος. Quidam sentiunt profectum esse à *جوز* *Gjauz*, quod in genere *Nucem* denotat, peculiariter *Juglandem*, vel collectivè *Juglandes*. Et
fic

fic in Onomastico, ubi inter cætera, Signorum nomina Arabicè, Persicè, & Turcicè recensentur, Signum Geminorum dicitur Arabicè جوز Gjauz, i. e. Nux, Juglans: Turcicè جوز صغتلو برج Kûz Siphétlu burgj, i. e. Nucem vel Naces referens signum, Persicè گردگان Gbirdegbân, quod universo Lexicographorum consensu Nucem vel Juglandem significat: nisi fortè malles explicari in numero plurali; nam profectum videtur à singulari گردوي Gbirdui, i. e. Juglans. Persæ vero ac Turcæ sic appellant, quòd vox Arabica جوز alteri جوز nucem significanti sit proxima: unde occasio erroris. Hisce autem conjecturis rejectis, vera hujus nominis ratio petenda est ex Phiruzabadio, apud quem جوز Gjauz exponitur. وسط الشيء Medium cujusvis rei: unde nomen جوزا Gjauzâ, quia in cœli medio positum. Et huic sententiæ consentanea est descriptio, quam adducit toties laudatus Arabs, الصورة الثالثة الجوزا وهي كوكب معترض في جو السما اي وسطها على صورة كوكبين قايدين وانعدين كل Figura tertia est Gjauzâ, quæ est Astrum transversim positum in Gjau Al Samâ, i. e. medio cœli; estque in formâ Gemellorum erectorum, imposito utriusque invicem brachio in collum socii sui. At جو Gjau significat aerem, & tamen exponitur per وسط Wasat, i. e. medium: ideoque codicis mendum suspicor, pro quo legendum جوز Gjauz. Stella prima dicitur رأس التوم المقدم Râs AlTawum Al Mukâddem, i. e. Caput prioris Gemellorum. Secunda est رأس التوم المؤخر Râs AlTawum Al Muâccher, i. e. Caput posterioris Gemellorum. De his Mohammed Tufæus in tractatu de Astrolabio, ودر مقابلة شعري شامي از جاذب شمالي دو ستاره روشن باشند نزدیک بیکدیگر که ان دو ستاره را ذراع کویند و هر یکی را رأس التوام خوانند انکه اول بر اید و بمغرب نزدیکتر بون رأس التوام مقدم خوانند و دیگر E regione Sirii Syriaci, ad latus Boreale, sunt duæ stellæ lucidæ sibi invicem propinquæ; has ambas stellas dicunt Dirâ, i. e. Brachium: singulas etiam vocant Râs AlTaw'am. Earum altera quæ primò oritur, estque Occidenti propinquior, dicitur Râs AlTaw'am Mokâddem, altera.

altera verò Ràs *Al Taw'am Muaccher*. ذراع *Dirâ* constituit mansionem Lunæ septimam, quæ Alphergano dicitur *Caput Geminorum*. Et sic etiam in Tabulis, quarum Author est Mohammed Tizîni. Hæc Lunæ mansio Gjeuhario & Phiruzabadio vocatur ذراع الاسد *Dirâ Al Asad*, i. e. *Cubitus seu brachium Leonis*. Gjeuharius quidem his verbis, ذراع الاسد *Dirâ Al Asad* constat duabus stellis lucidis, in quibus commorari solet Luna. Phiruzabadius prolixius agit, الذراع منزل للقمر وهو ذراع الاسد المبسوطة وللأسد ذراعان مبسوطة ومقبوضة وهي التي تلي الشام والقمر ينزل بها والمبسوطة تلي اليمن وهي ارفع في السماء وامن من الاخرى وربما عدل القمر فتزل بها تطلع لاربع يخلون من تموز وتسقط لاربع يخلون من كانون الاول *Al Dirâ est mansio quædam Lunarîs, est nempe Dirâ Al Asad Al Mebsûta, i. e. Brachium Leonis expansum. Leoni enim sunt duo Brachia, sc. Mebsûta, i. Expansum seu extensum; & Mekbûda, i. Contractum: & hoc est quod adjacet Syriæ; expansum verò adjacet τῆ Al Jemen, i. Arabiæ felici, estque elatius in cælo, & plus extensum quàm est alterum, & Luna aliquando exorbitans in hoc commorari solet. Exoritur quartâ dierum labentium de mense Tamûz; & occidit quartâ labentium de Canûn priori. Stella decima quarta quibusdam dicitur πρῶτος, Ptolemæo πρῶτος, & quod idem est Perficè پيش پای *Pish-pâi*. Stellæ decima septima & decima octava vocantur الهنعة *Al Hen'a*, & constituunt mansionem Lunarem sextam. Alpherganus ait, Sunt duæ stellæ oppositæ in pedibus Geminorum, quarum septentrionalis est lucidior. Camusi Author varias expositiones affert, الهنعة منكب الجوزا الايسر وهي خمسة النجم مصطفة ينزلها القمر او كوكبان ابيضان مقردان في المجرة بين الجوزا والذراع المقبوضة او ثمانية النجم في صورة قوس و يسمى ذراع الاسد و في مقبض القوس نجمان يقال لهما الهنعة او هي كوكبان ابيضان بينهما قيد سوط باثر الهقعة في المجرة وانما ينزل القمر بالتحايي وهي ثلاثة كواكب بهذا الهنعة *Al Hen'a est humerus**

merus Orionis sinister, & constat quinque stellis in ordine dispositis, in quibus commorari solet Luna. Aut est duæ stellæ albicantes sibi invicem vicinæ in Galaxiâ inter Orionem & Brachium contractum. Aut est octo stellæ in formâ arcûs, quæ nominantur *Dirâ Al Asad*, i. Brachium Leonis: & in manubrio arcûs sunt duæ stellæ quæ dicuntur *Al Hen'a*. Aut est duæ stellæ albicantes inter quas est quantitas longitudinis scuticæ ad vestigium *Al-Hek'a* in Galaxiâ: & quidem cominorari solet Luna in *Al Tabâyi*, quæ sunt tres stellæ è regione *Al Hen'a*; unaquæque harum vocatur *Teb'yât*. Porro *Hen'a* est quævis res quæ aliam immediate sequitur, vel alteri superstruitur, [Vide Notas ad Oriona & Canem minorem.] Deprehenditur Geminarum astrum in Meridiano circa medium noctis decedente Decembri, & in eunte Januario.

Ad Cancrum.

Ptolemæo *καρκίνος ἀστερισμός*. Epitheta habet *ὀκταπύγος*, *ὀπιδόβαμων*, &c. Cancer Arabibus dicitur *سرتان* *Sertân*, Syr. *سرتانو* *Sartôno*, Pers. *خرجنک* *Chercjèngb*, Turc. *لنکچ* *Lenkutcb* vel *Lenkitch*, & *چنکچ* *Yenkutcb* vel *Yenkitch*, & *یلنکچ* *Yilenkutcb* vel *Yilenkitch*: nam variè apud eos legi ac scribi solet. Prima stella Arabibus vocatur *معلف* *Ma'laph*, i. *Præsepe*; idem quod Græcis *φάτνη*: Vocatur item *النثرة* *Al-Néthra*, quæ constituit mansionem Lunæ octavam: Ecteri dicit *النثرة* *Al-Néthra* منازل قمر دن اکي يلدز در که ارالري بر قریش مقدار واردر و اهل نجوم اند الاسد دخي ديرلر والخي شوم و فرجة بين الشاربين *Al Néthra* est una ex mansionibus Lunæ, quæ constat duabus stellis quantitate *spithamæ* à se invicem distantibus: Astronomi vocant etiam *Emph Al Asad*, i. *Nasus Leonis*. Significat quoque summitatem nasi, & rimam inter mystaces è regione *Isthmi* seu *Imbricis nasi*: & eodem modo de Leone usurpatur. Stellæ quarta ac quinta Arabicè audiunt *الحمارين* *Al Hamarein* vel *الحماران* *Al Himarân*, i. *Duo Asini*, qui in dicto præsepi pascere videntur. Græcis *ὄνοι* vel *ὄνισκοι* *Aselli*. Hoc sydus Meridianum illustrat circa medium noctis post initium, reliquoque mense Januarii.

Ad Leonem.

Ptolemæo Λέωντος ἀστερισμός. Λέων verò dicitur à Λάω *video*, quod sit animal vigilantissimum, & ut fertur, apertis oculis dormiat. Hebræis item dicitur אריה *Ar'ye*, quod fortè à ארה *vidit* deductum. Arab. اسد *Asad*, Syr. אר'ס *Ar'go*, Pers. شیر *Sbir*, Turc. ارسلان *Arslan* vel اصلان *Aslân*. Prima stella appellatur منخر الاسد *Minchir Al Asad*, i. Nares Leonis. Tertia, est راس الاسد الشمالي *Râs Al Asad Al Shemâli*, i. Caput Leonis Boreale. Quarta, est راس الاسد الجنوبي *Râs Al Asad Al Gjenûbi*, i. Caput Leonis Australe. Stellæ quinta, sexta, & septima vocantur الجبهة *Al Gjeb'ha*, i. Frons, quæ constituit mansionem Lunarem decimam. Gjeuharius dicit constare quatuor stellis. Octava vocatur ملكي *Meliki*, i. Regia: Græcis βασιλικὸς *Regulus*, seu βασιλικὸς ἀστήρ. Hinc satis appositè dicitur *Cor Caroli* apud modernum quendam. Dicitur quoque قلب الاسد *Kalb Al Asad*, i. Cor Leonis. In Chryfococcae Tabulis Perficis καρδία Λέοντος. Mohammed Tufæus hujus stellæ situm sic describit, و بر عقب ایشان بمقدار دو سه دیزه چهار کوکب بر ایند، بر خط مقوس و ازین چهار جنوبی کوکب سیوم که مقابل اول باشد روشن تر بود و جنوبی تر از همه بزرگتر بود اورا قلب الاسد خوانند، *Et ponè illas*, (sc. stellæ in capitibus Gemellorum) *intra spatium duarum aut trium lancearum, quatuor stellæ oriuntur in lineâ arcuatâ: ex his quatuor, stella tertia, quæ Australis est, è regione primæ, lucidior est; & omnium Australissima major est, hanc vocant Kalb Al Asad.* Stella vigesima, est ظهر الاسد *Dubr Al Asad*, i. Dorsum Leonis: In Chryfococcae Tabulis ζῶμα Λέοντος, quasi ejus lumbum cingens: hæcque stella cum vigesimâ secundâ in altero codicum dicitur من الزبرة *Min Al Zubra*, i. De crine dorfi: at in cæteris codicibus vigesima prima & vigesima secunda vocantur *Min Al Zub'ra*. Ecteri dicit, الزبرة منارل قمر دن، *Al Zub'ra* اکي دنر روشن يلدز در والشعر الجمع ديمر کتفي الاسد *est Lunaris mansio quæ duabus stellis lucidissimis constat: estque collectus crinis*

nis inter scapulas Leonis. Turgjemân Arabicus ait, ذبيرة كوكبان
 ديران وهما كاهل الاسد ميان دو شادہ ينزلهما القمر اي منزل
 ذبيرة كوكبان, *Zub'ra constat duabus stellis lucidis quæ sunt*
Kâbil Al Asad, i. Inter scapilium Leonis: in his commorari solet Luna: est
nempè ex mansionibus Lunaribus mansio undecima. Phiruzabadius alterum
 hujus mansionis nomen adducit; estque in duali numero الخرتان
 الخرتان ديمان وذبيرة الاسد *Al Chertân* الخرتان
Al Chertân sunt duæ stellæ, sc. Zub'ra Al Asad. Vigesima septima stella
 est صرفة *Serpba*, seu *Mutatrix*, sic dicta ob mutationem æstûs & frigo-
 ris; estque mansio Lunæ duodecima: sic Turgjemân Arabicus صرفة
 منزل من منازل القمر وهو نجم واحد دير يتلقا الذبيرة وسمي
Serpba est una ex man- صرفة لانصراف البرق بطلوعها و اقبال الحرة
sionibus Lunæ; estque unica quædam stella lucida obvia τῇ Al Zub'ra: &
nominatur Serpba propter discessum frigoris ipsâ oriente, & adventum æstûs.
 Mohammed Tufæus ait, و بمقدار يك ذبيرة كوكبي روشن ودر
 بزرگي و خردی میانه بر عقب ایشان براید اورا صرفة خوانند
Et intra quantitatem longitudinis unius lanceæ, stella quædam lucida inter
magnitudinem & parvitatem media oritur ponè illas, (sc. post Zubra,) hanc
vocant Serpba. Alpherганus tradit hanc appellari *Caudam Leonis, i. e.*
 Arabicè ذنب الاسد *Danab Al Asad*: & hæc quibusdam audit 'Αλκαῖα,
 à summo robore quod caudæ inest. In Chrysococcæ Tabulis οὐρά Λέοντος.
 In indicando tractum Borealem & Australem magna inter codices in-
 venit discrepantia à stellâ decimâ ad decimam quintam inclusivè;
 In codice Saviliano non planè constat de 10, 11, & 12ma in quonam
 Tractu reperiantur: at tres sequentes habet in Tractu Australi; in quo
 etiam codex ex Bibliothecâ Coll. S^{ti} Johannis ponit stellam decimam;
 cæteras verò in tractu Boreali. Codex Doctissimi Pocockii ponit has
 omnes, exceptâ decimâ, in tractu Australi. Meritò dubitari potest de
 gradibus latitudinis stellæ vigesimæ primæ & vigesimæ quintæ, quibus
 subscribitur lineola: at codices nostri omnes consentiunt.

Ἀμόρφωτοι five *Informes* vocantur Arabibus الحوض *Al Haud*, i. *Lacus*, vel *Cisterna*. [Vide Notas ad Ursam majorem.] Græcis autem πλόκαμος *Bereníkēs*, & Τρίχεις *Bereníkēs*, (nam utroque modo scribi solet) & Συροφὴ πλοκάμω, & Ἠλακάτη, *Colus*; crines enim instar lini dependere creduntur. Sexta stellarum Informium vocatur الصغيرة الاسد *Daphîra Al Asad*, i. *Cirrus Leonis*: & ad hanc pertinent duæ sequentes dictæ الصغيرة الضفيرة *Al Daphîra*, i. *Cirrus plexus* & in se contortus. In descriptione ultimæ stellæ, duo codices legunt كسفين *Kissîn*, quod pro φύλλω κισσίνω Ptolemæi positum existimo; & quod exegeticè adducitur لبلاب *Leblâb*, *Convolutum* in genere significat; cujus una species heic ponitur *Hedera*, quæ circa arbores volvitur, easque amplectitur. Doctissimi Pocockii codex pro *Kissîn* legit كل نسرين *Ghûl Nésteren*, quod nostratibus *Rosa canina* dicitur. Leonis sydus Meridianum pervagatur nocte mediâ, mense Februario.

Ad Virginem.

Ptolemæo Παρθένος ἀστερισμός. Arabibus عذرا *Adrà*, Syris ܐܕܪܐ *Bethulto*, Hebræis בתולה *Bethula*, quæ omnia *Virginem* denotant. At respectu stellæ primariæ dicitur Hebræis שבלת *Shibboleth*, Syris ܥܕܪܐ *Shevolto*, Arabibus سنبله *Sûmbela*, Persis خوشه *Chûshe*, Turcis سلم *Sâlkim*, Græcis Σπίχης, quæ omnia *Spicam* significant, sumptâ denominatione ab insigniori quâdam stellâ, utpote à potiore parte: hinc est quòd in mappâ Arabicâ, referente Cæcio, manipulus spicarum pro totâ Virgine adhibeatur. Apud Abu Ma'sher, in primo Virginis Decano, *Oritur puella cui Persicum nomen Secdeïdos de darsama, Arabicè interpretatum Adre nedefa*. Quomodo autem acciderit ut Persicum nomen ita mirè distortum ac depravatum sit, fanè nescio; nam Arabicum عذرا ذطفة *Adre nedepha*, i. *Virgo pura*, apud Turgjemân Arabicum Persicè redditur دوشیزه پاکیزه *Dushîza pakîza*, eâdem significatione: nec extat aliud vocabulum Persicum quod propiùs accedit. Stellæ quinta, sexta, & septima in duobus codicibus dicuntur من العوا *Min Al Auwâ*, i. *De Latratore seu vociferatore*. Stella septima appellatur راجة العوا *Zâwiya Al Auwâ*,

Al Aurwâ, i. *Angulus Latratoris*. At in Doctissimi Pocockii codice tantum quarta & quinta dicuntur *العوا من* *Min Al Aurwâ*, & quinta etiam *العوا زاوية* *Zâwiya Al Aurwâ*. In omnibus codicibus decima stella est *من* *Min Al Aurwâ*; & sic quoque in duobus codicibus decima tertia, quæ etiam vocatur *مقدم القطاف* *Mûkdim Al Ketâph*, i. *Antevindemiator, præcedens vindemiam*: Græcis *Προτρυντής* vel *Προτρυντήρ*. Hæ itaque stellæ jam dictæ constituunt *العوا* *Al Aurwâ*, ejusdem nominis cum *Boöta*. Et stellæ hujus *Latratoris* designant Lunæ decimam tertiam mansionem, quæ, ut legit D. Golius ex Gjeuhario, quatuor aut quinque stellis literam *Eliph* aut *Lam* referentibus constat. At nostrum Gjeuharii exemplar paulò aliter habet, *والعوا من منازل القمر وهي خمسة النجم يقال لها وركى الاسد*, *Al Aurwâ* est una ex mansionibus Lunæ, & constat quinque stellis quæ vocantur *Werek Al Asad*, i. *Coxa Leonis*. Phiruzabadius exponit *منزل للقمر* *Est mansio Lunaris ex quinque aut quatuor stellis in formâ scripturæ literæ Eliph*. Decima quarta stella (quæ perperam vulgò dicitur *Asmeth* & *Hufmeth*, &c. & malè à Scaligero *حزمة الحمال* *Huzmet Al Hisâl*, i. *Fasciculus frumenti vel segetis*,) vero ac genuino nomine vocanda est *سماك الاعزل* *Simâk Al A'zal*, i. *Efferens Inermem*, sc. Virginem; idque ut distinguatur à *سماك الرامح* *Simâk Al Râmib*, i. *Efferens Hastiferum seu Lanceatorem*, sc. *Boötam*. Vel sic dicitur quòd non sit vicinis stellis constipata. [Vide Notas ad *Boötam*.] *Al Aurwâ* & *Al Simâk* (ut ex Camûso legit Doctissimus Golius) vocantur *الادهرار* *Al Inbirâr*: nostra autem tria Camûsi exemplaria proculdubio meliùs legunt *الادهران* *Al Anbarân*, i. *Duæ aquosæ & humidæ*: est enim numerus dualis. Camûsi verba hæc sunt *الادهران السماك* *Al Anbarân sunt Al Simâk & Al Aurwâ*, propter copiam aquæ in eis, sc. propter aquositatem quam portendunt. *Simâk Al A'zal* designat mansionem Lunæ decimam quartam: & in Chrysococcæ Tabulis Perficis appellatur *Μικρὸς Κονταράτος*, i. *Contatus minor*, ut dignoscatur ab Arcturo qui simpliciter vocatur *Κονταράτος*, i. *Conto aut hastili armatus*. Situm ac descriptionem harum stellarum ulteriùs habe ex Mohammede Tufæo *وہر عقبی صرفہ بمقدار دو ذیرۃ ستارہ روشن تنہا می* *الین*

ایند که بر جانب شمال او بقدر سه چهار دیر ستاره سختی بزرگی
 روشن و ستاره قارکتر بر بعد دو کز با او بر می آید و این دو ستاره
 روشن سماکان اند یکی که تنها است اورا سماکی اعزل
 خوانند و دیگری که روشن تر بون و شمالی است اورا سماکی
 Ponè رامج خوانند و این ستاره که با اوست اورا رامج خوانند
Serpba ad quantitatem duarum lancearum sola oritur stella quædam lucida,
ad cujus latus Boreale, intra quantitatem trium aut quatuor lancearum, est
stella quædam valde magna ac lucida, & alia quædam stella obscurior, ad
distantiam duorum cubitorum, oritur: & duæ stellæ lucidæ sunt Simakân,
i. Tà Duo Simâk, ea, quæ sola est, vocatur Simak A'zal, & alia, quæ lu-
cidior est ad Boream, dicitur Simâk Râmih; & stella, quæ cum eâ est, vo-
catur Rumb Ramih, i. Lancea Lanceatoris. Turgjemân Arabicus memi-
nit aliarum aliquot stellarum quæ circa Spicam versantur, & vocantur
 عرش السماکی *Arsh Al Simâk, i. Solium Effrentis, sc. Inermen, sic*
 enim magna *Spicæ* stella appellatur: & *Arsh* significat *Solium, thronum,*
 vel etiam *umbraculum & quicquid supernè obtenditur.* Dicti authoris verba
 عرش السماکی اربعة کواکب صغار اسفل من العواء يقال لها
 عجز الاسد *Arsh Al Simâk constat quatuor stellis exiguis quæ sunt infra*
Latratorem, hæc vocantur Agjaz Al Asad, i. Clunes Leonis. Et sic etiam
Phiruzabadius. Latrator iste sic dicitur quod stellæ ejus sicut canes Leo-
nem allatrare videantur. Stellæ vigesima secunda, vigesima tertia, &
vigesima quarta, & vigesima quinta, dicuntur من الغفر *Min Al Gapbr,*
i. Ex Al Gapbr, quod significat Ventrem, velamen, & tecturam, quod
stellæ ejus obtektæ sint, ut dicitur in libro Mùgjizât. Turgjeman Ara-
bicus refert, غفر ثلاثة اجم صغار ينزلها القمر وهي من الميزان وان
Gapbr constat tribus stellis exiguis in quibus Luna
commorari solet; suntque de Librà: est sc. mansio decima quinta. Melius,
ut videtur, dixisset propè Libram, nam Ulugh Beigh eas ponit in pede
Virginis. Rectius itaque Alpherganus, Sunt tres stellæ parvæ, quarum duæ
tendunt ad Libram dextram. Virginis astrum mediâ nocte in Meridiano
 apparet sub finem Martii, & ineunte Aprili.

Ad

Ad Libram.

Ptolemæo $\chi\eta\lambda\omega\acute{\nu}$ ἀστερισμός. Namque الزبدان *Al Zubanân*, i. *Chelæ* Scorpionis, efficiunt الكفتان *Al Kiffatân*, i. *Duas Lances* Libræ. Asterismus iste quibusdam dicitur Αίτρα , στατήρ , στάθμος & ζυγὸς , uti & Hebræis מזנין *Moxenâim*, Arab. الميزان *Al Mizân*, Syr. مصلال *Ma-sâtbo*, Persis ترازو *Terâzu*, quæ omnia *Libram*, *stateram*, aut *bilancem* significant. Turcæ plerumque utuntur nomine Arabico ميزان *Mizân*, quod in eorum linguâ explicatur طارتجق الاتي *Tartagjek Alati*, i. *Ponderandi instrumentum*. Arabs ait, $\text{الصورة السابعة من الصور الاثني عشر}$ *Septima de duodecim signis*, quæ in *Zonâ signorum* incidunt, est *Al Mizân*: & hujus stella prima, quæ Gr. $\chi\eta\lambda\eta$ *Nótiος*, Arab. dicitur زبدانة جنوبي *Zubâna Gjenubi*, i. *Chela Australis*, & الكفة الجنوبية *Al Kiffa AlGjenubiya*, i. *Lanx Australis*. Stella tertia, quæ Græcis $\chi\eta\lambda\eta$ *Bóreios*, Arabibus est زبدانة شمالي *Zubâna Shemâli*, i. *Chela Borealis*, vel الكفة الشمالية *Al Kiffa AlShemâliya*, i. *Lanx Borealis*. Et زبادا *Zubâna*, seu *Chelæ* designant *Lunæ mansionem* decimam sextam. Hoc sydus Meridianum mediâ nocte occupat in-eunte Majo.

Ad Scorpionem.

Ptolemæo $\sigma\kappa\omicron\rho\pi\acute{\iota}\varsigma$ ἀστερισμός. Hebræis עקרב *Akrav*, Arab. عقرب *Ak-rab*, Syr. ܐܟܪܒܐ *Akrevo*, Persis کترم *Gbézhdum*, Turcis قيروغي *Koi-rúghi*, quasi $\kappa\alpha\tau'$ ἔροχην *caudatus*, vel اوزون قيروغي *Uzûn Koirúghi*, *prolixè caudatus*, vel *longâ caudâ præditus*. Sex ejus stellæ priores vocantur الكليل *Iclîl AlGjeb'ba*, i. e. *Corona frontis*: vel simpliciter dicitur اكليل *Iclîl*, i. e. *Corona*, & designat mansionem *Lunæ* decimam septimam, quæ ex sententiâ Alphergani tribus tantum stellis constat: Phiruzabadius autem *Coronæ* tribuit stellas quatuor; ejus verba sunt,

اكليل

١٤١١ Iclil est mansio pro Lunâ,
 quæ fit quatuor stellis in ordine collocatis. Stella sexta peculiariter dicitur
 جبهة العقرب Gjeb'ha Al Akrab, i. e. Frons Scorpionis. Stella octava ap-
 pellatur قلب العقرب Kalb Al Akrab, i. e. Cor Scorpionis: vel simpliciter
 قلب Kalb, i. Cor: & designat mansionem Lunæ decimam octavam.
 De Μεσογανήσας ejus Mohammed Tufæus refert, وچون فکه بمیان
 آسمان رسد در جاذب جنوب ستارگان عقرب در دیک رسد بنصف
 النهار از آن روشن تر ستاره بود که با دو ستاره دیگر تاریکترست
 Et quando
 Phecca ad medium cæli pervenit, Austrum versùs stellæ Scorpionis Meri-
 dianò appropinquant: ex eis est stella quædam lucidior, quæ cum duabus aliis
 obscurioribus ex utroque latere lineam arcuatam efficit; hanc vocant Kalb
 Al Akrab. Hæ duæ in utroque latere cordis in libro Mu'gijzat vocantur
 النياط Al Niyât, i. Præcordia. In Chrysococcæ Tabulis Perficis vocatur
 καρδιά Σκορπίου, & Ἀντάρης. Stellæ vigesima & vigesima prima vocantur
 الشولة Al Shaula, quod proprie Caudam Scorpionis, non autem aliis cu-
 juspiam animalis, denotat: & hæ duæ stellæ designant mansionem Lunæ
 decimam nonam. In altero codice legitur شوك Shauka, i. Spina: vel
 Aculeus intelligitur, vel est scribæ error. A vitiosâ scriptione ac lectione
 vocis الشولة Al Shaula, ortum est Shomlek, dum Wau legitur pro Mim,
 & ق pro ك: vel cum Mim ad initium, & omisso Waw, Moshlek; vel
 neglecto lam posteriori, Alasba: nam tot saltem modis legitur in libris
 Latinis. Pro hoc ultimo, Scaliger adhibet لاسعة Laf'a, i. Punctura Scor-
 pionis, satis felici conjecturâ, etsi genuinam nominis orthographiam non
 affecutus est. Prima earum, quæ sunt extra hanc figuram, dicitur تالي
 الشولة Tâli Al Shaula, i. Sequens caudæ Scorpionis. Hoc sydus mediâ
 nocte in Meridiano sistitur Majo deficiente & emergente Junio.

Ad Sagittarium.

Ptolemæo Τοξότης ἀστερισμός : aliis Τοξευτήρ, & ῥύτωρ τόξου, & Βελοκράτωρ. Arabibus الرامي *Al Râmi*, i. *Sagittarius*, *Jaculator* : item قوس *Kaus*, uti & Hebræis קשב *Késheth*, Syris كسبة *Késhbo*, Persis کامان *Kamân*, Turcis ياي *Yai*, quæ omnia significant *Arcum*. Hoc modo describit Arabs, الصورة التاسعة القوس وهى على صورة فرس من الموخر الي العنق ومن العنق الي الراس كإنسان اسبل العذاير ووضع السهم في العنق *Figura nona est Arcus* ; & hæc figura est sub formâ equi à posteriori parte ad collum : & à collo ad caput refert hominem mystace in genis præditum. Porrò sagitta in Arcu collocatur, & collum ad jaculandum extenditur. Prima stella quibusdam dicitur رح النشابة, fortè legendum *Zugj Al Nushâba*, i. *Cuspis* vel *ferramentum spiculi*. At stella prima & secunda *Ulugh Beigho* vocantur من النعائم الواردة *Min Al-Naâim AlWârîda*, i. *E pecoribus adeuntibus*, sc. aquam vel aquationem. Sexta & septima من النعائم الصادرة *Min AlNaâim AlSâdira*, i. *E pecoribus redeuntibus*, sc. ab aquatione. Apud Ecteri quatuor tantum numerantur, *AlNaâim* من النعائم منازل قمرون وبرت منور يلدزكى انيدر, *AlNaâim* est una ex mansionibus *Lunæ*, quæ quatuor stellis lucidis constat. Gjeuharius autem enumerat bis quatuor, quæ mansionem *Lunæ* vigesimam constituunt, من النعائم منزل من منازل القمر وهى ثمانية النجم كانها سرير, *AlNaâim*, una ex mansionibus *Lunæ*, quæ constat octo stellis solium incurvum referentibus ; quarum quatuor sunt *AlSâdira*, & quatuor *AlWârîda*. Totidem quoque recenset Mohammed Tizîni in Tabulis quæ infrà occurrunt. Octava *Sagittarii* stella dicitur عين الرامي *Ain AlRâmi*, i. *Oculus Sagittarii*. Vigesima & vigesima prima, sunt ex pecoribus redeuntibus. Vigesima tertia vocatur عرقوب *Urquûb* الرامي *Urkuûb AlRâmi*, i. *Suffrago* seu *Magnus tendo Sagittarii*. Vigesima quarta, est ركة الرامي *Rucha AlRâmi*, i. *Genu Sagittarii*. Hoc sydus Meridianum permeat nocte mediâ circa discessum Junii & ingressum Julii.

Ad Capricornum.

Ptolemæo Ἀιγρονέριος ἀστερισμός. Heb. גדי *Gedi*, Arabibus جدي *Gjedi*, Syris جبال *Gadjo*, Persis بزغالہ *Buzghâle*, Turcis اوغلق *Ughlâk*, quæ omnia *Hædum* significant. Hanc ejus descriptionem adducit Arabs, الجدي على صورة حوت بالموخر وصورة معز ذي القرنين بالمقدم *AlGjedi est sub formâ piscis in posteriori parte; & in formâ capri bicornis in anteriori parte.* Stella prima & tertia dicuntur من سعد الذابح *Min Sa'd AlDâbib*, i. *Ex fortunâ maclantis*: vel simpliciter vocatur ذابح *Dâbib*, i. *Maclans*. Turgjemân Arabicus dicit esse quatuor stellas, ذابح أربعة في الانجم برج الجدي ينزلها القمر منزل بيست ودم *Dâbib constat quatuor stellis in signo Capricorni, in quibus commorari solet Luna: est sc. Mansio vigesima secunda.* Stella vigesima tertia & vigesima quarta vocantur سعد شاشرة *Sa'd Nâsbira*, i. *Fortuna averruncantis vel Divulgantis nuncium.* Vigesima quarta etiam dicitur ذنب *Danab AlGjedi*, i. *Cauda Capricorni.* Phiruzabadius enumerat decem Fortunas, quas vocat النجوم *Süüd AlNugjûm*, i. *Fausta sydera*, quæ omnia ab Ulugh Beigho suis locis recensentur. Harum quatuor designant mansiones Lunares: sex autem non sunt mansiones, de quibus dictus author dicit, كل منها كوكبان بينهما في المنظر نحو ذراع *Earum singulæ constant duabus stellis, quæ, quantum sunt visui obviæ, ferè cubito à se invicem distare videntur.* Hoc sydus Meridianum circa noctis medium pervagatur sub finem Julii & initium Augusti.

Ad Aquarium.

Ptolemæo ὀρεόχας ἀστερισμός. Arabibus سالك الماء *Sâkib AlMâ*, i. *Effusor aquæ*: his quoque dicitur دلو *Delu*, Heb. דלי *Deli*, Syris دلو *Daulo*, Persis دول *Dûl*, Turcis قوغة *Kûgha*; & hæc omnia *Urnam* aut *Situlam* denotant. Hunc asterismum sic describit Arabs, الدلو على صورة انسان قائم بسط يديه واخذ بايديهما كوزا مقلوبا ليسكن منه الماء *AlDelu est in formâ hominis, erecti expansis manibus, quarum alterâ tenet*

tenet urceum subversum ad effundendam aquam. Stellæ secunda ac tertia vocantur سعد الملك *Sa'd Al Melik*, i. *Fortuna regis*; si legatur *Mùlk*, opum, & substantiæ. Quarta & quinta dicuntur سعد السعوى *Sa'd Al-Siùd*, i. *Fortuna fortunarum*: & hæc est mansio Lunaris vigesima quarta. Phiruzabadius meminit aliarum aliquot stellarum, quæ vocantur العادة *Al Ana*, his verbis, العادة كواكب بيض اسفل من السعوى *Al Ana* sunt aliquot stellæ candicantes infra *tas Al Siùd*. Stellæ sexta & septima appellantur سعد بلع *Sa'd Bùla'*, i. *Fortuna deglutientis*; vel in duali numero audiunt البلعان *Al Bulaán*. De his Phiruzabadius refert, هو نجمان مستويان في المجري أحدهما خفي والآخر مضي يسمى بالعا كأنه بلع الآخر وطلوعه ليلة تبقى من كادون الآخر وسقوطه بالعا *Bùla'* constat duabus stellis cursu æqualibus, earum altera obscura est, & altera lucida, quæ nominatur deglutiens, quasi absorbeat alteram. Oritur unâ nocte reliquâ, i. penultimâ, de *Canûn posteriori*, & occidit unâ nocte labente, i. secundâ, de *Mense Ab*. Et hæc est mansio Lunæ vigesima tertia. Stellæ 9, 10, & 11ma, vocantur سعد الاخبية *Sa'd Al Achbiya*, i. *Fortuna tentoriorum*: & hæc est mansio Lunæ vigesima quinta. Et heic notandum est, quòd pro *Sa'd*, in globis perperam scribitur *Sheat* vel *Seat*. Stella quadregesima magnitudinis primæ appellatur ضفدع اول *Diphda Auwal*, i. *Rana prima*: dicitur etiam فم الحوت الجنوبي *Pham Al Hût Al Gjenûbi*, *Os piscis australis*. Hoc sydus Meridianum nocte mediâ tenet circa finem Augusti & initium Septembris.

Ad Pisces.

Ptolemæo ἰχθύων ἀστερισμός. Judæis דגים *Dagâim*, i. *Duo pisces*. Arabibus verò hæc constellatio dicitur حوت *Hût*, & سمكة *Sâmaka*, Syris نون *Nûno*, Persis ماهي *Mâbi*, Turcis بالق *Bâlik*, quæ omnia significant *Pisces* in numero singulari. Scaliger hoc factum existimat, quasi alter *Piscium* Borealiôr cum *Andromedâ* confunderetur apud Arabes, & Filum connecteretur *Ceto*: sed hoc gratis dictum videtur; nam

in

in illis constellationibus, quarum nomina à Græcis acceperunt, verisimile est easdem cum Græcis descriptiones adhibuisse. *Filum* Pisces connectens Arabicè dicitur خيط *Cheit*, vel كيتاني *Cheit Kettâni*, i. *Filum lineum*. Ptolemæo Λίνον, aliis Δεσμὸς, vel σύνδεσμος ἰχθύων, & Ἀρπεδὼν, quam Hesychius exponit ἀμαυρῶν ἀστέρων σύγχυσις. Hoc Astrum toto ferè Septembri & Octobri Meridiano circumfunditur nocte mediâ.

Ad Cetum seu Balænam.

Sequuntur Constellationes quæ sunt ad Austrum Zodiaci, & dicuntur Arabibus صور جنوبي *Suwer Gjenûbi*, i. *Figuræ Australes*. Harum prima dicitur in Chrysococcæ Tabulis Persicis ἰχθὺς μέγας: Ptolemæo κῆτος, unde profectum est Arabicum nomen قيطس *Ketus*. Hanc descriptionem adducit Arabs, قيطس هو حيوان في البحر له يدان وذي ذنب كالطير و على يديه كوكب يقال له النعامان وعلى ذنبه كوكب وعلى قم الحوت الجنوبي كوكب آخر يقال له الصغدعان *Cetus est animal marinum manibus (i. Anterioribus pedibus) præditum, & caudâ etiam perinde ac volucris. Porro in manibus ejus est stella quædam dicta AlNaâmân: Item in caudâ est stella, & in ore Piscis Australis est alia stella; hæ vocantur AlDiphdaân, i. Duæ Ranae. النعامان videtur esse in duali numero à نعام Naâm, i. Struthiocamelus: ideóque fortè pro كوكب Caucab legendum كوكبان Caucabân, i. Duæ quædam stellæ dictæ AlNaâmân, vel saltem pro ن Nûn in نعامان adhibendum est ت Te: nam in Tabulis Mohammedis Tizîni, quatuor quædam stellæ Ceti vocatur النعامات AlNaamât, i. Struthiocameli. Stella secunda dicitur كف الجذما *Caph AlGjedmâ*, i. *Manus truncata*: at *Caph* propriè *volam* denotat. Descriptio stellæ quintæ apud Ptolemæum sic se habet, ὁ ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ τῶ ὀφθαλμοῦ. Ulugh Beighi exemplaria inter se discrepant: in duobus codicibus planè legitur اذك برابر دو چشم استى *Quæ est è regione duorum oculorum*. In tertio codice, اذك بر ابرو و چشم *Quæ est in supercilio & oculo*. Hæcque discrepantia per incuriam*

Librarii

Librarii orta est ex similitudine duarum literarum 𐤃 *Dāl* & 𐤅 *Vāv*, quæ in codicibus MSS. minimâ differentiâ distinguuntur. Heic autem pro 𐤃𐤕𐤓𐤕 *lumbi*, Ulugh Beigh proculdubio emendatiùs legebat 𐤃𐤕𐤓𐤕 *super-*
cilii. Stella vigesima prima vocatur 𐤃𐤕𐤓𐤕 قيطس شمالي *Danab Ketus*
Shemâli, i. *Ceti cauda Borealis*. Vigesima secunda est 𐤃𐤕𐤓𐤕 الجنوبي *Danab*
AlGjenûbi, i. *Cauda Australis*, & 𐤃𐤕𐤓𐤕 الضفدع الثاني *AlDiphda Al-*
Thâni, i. *Rana secunda*. In Chrysococcæ Tabulis Persicis 𐤃𐤕𐤓𐤕 & 𐤕𐤓𐤕𐤕.
Hoc astrum conspicitur in summo cœlo nocte mediâ ab initio penè Octo-
bris ad initium Decembris.

Ad Oriona.

Quibusdam appellatur *Jugula* vel *Stella Jugula*. Ptolemæo 𐤓𐤕𐤓𐤕
ἀστερισμός, qui, ut refert Plutarchus, erat 𐤓𐤕𐤓𐤕 facer. Fabulosam nominis
originem videas apud Palæphatum in Libro 𐤓𐤕𐤓𐤕 ἀπίτων, & apud Didy-
mum. Inter cætera, tradunt primò dictum 𐤓𐤕𐤓𐤕, quippe qui natus est
ex urinâ deorum in corium bovinum collectâ: at postea 𐤕𐤓𐤕𐤕 ἐϋφημισμὸν
dictus est 𐤓𐤕𐤓𐤕. 𐤓𐤕𐤓𐤕 𐤓𐤕𐤓𐤕 ἄστρον μέγιστον καὶ λαμπρότατον ὁμώνυμον τῷ Ἡρώϊ.
Sic Eustathius. Judæis 𐤒𐤁𐤕 *Gibbor*, *Gigas*. Propter duos canes & lepo-
rem qui sunt in viciniâ, Poëtæ fabulati sunt Oriona fuisse 𐤕𐤓𐤕𐤕
Venationis studiosum: isque in cœlo existens, fuerit sicut Nimrod 𐤒𐤁𐤕
𐤕𐤓𐤕𐤕 *Gibbor Sajid*, *Gigas* seu *Potens venatione* coram Domino. Hoc astrum
Arabibus dicitur 𐤃𐤕𐤓𐤕 *AlGjauzá*, eodem sc. nomine cum *Geminis*, id-
que propter rationem superiùs allatam in Notis ad *Geminos*; viz. quòd
in medio cœli situm sit: non cum *Bullialdo*, quòd *Orion* pro altero *Ge-*
minorum habitus fuerit Orientalibus, nam contrarium probatur ex *Ab-*
durrahmân Sûphi, qui descriptiones ac figuras constellationum in Libro
consignavit nono post Christum seculo, longè ante illud tempus quo
conditæ sunt Tabulæ Persicæ Chrysococcæ: nec cum Schickardo, quòd
tres stellæ capitis tres nuces in puerili ludo dispositas imitentur. At dis-
tinctionis gratiâ Arabes alio etiam nomine appellant 𐤒𐤁𐤕 *Gjebbâr*, i.
Gigas, *fortis*: Sic quoque Syris dicitur 𐤒𐤁𐤕 *Gavòro*, & Chaldæis

נפלא *Nipbla*, quæ *Gigantem* ac *strenuum* significant, & in antiquis Bibliorum versionibus respondent Hebraïco כסיל *Chefil*, de quo meam & Rabbiorum sententiam videbis in notis ad *Navim*: hi enim dicunt esse *Soheil*. Hanc sequentem Orionis descriptionem adducit toties laudatus Arabs, الجبار علي صورة رجل شد علي وسطه المنطقة و السيف *AlGjebbâr est in formâ hominis medio cincti balttheo & gladio*. Talem quoque descriptionem habet Mohammed Tufæus in tractatu de Astrolabio, و بعد از دبران صورت جوزا بر این که عوام اندر بهادر خوانند و منجمان اندر جبار خوانند بر صورت مردی بون با کمر و با شمشیر و بر دو دستی او که بالائی سه کوکب کمر باشد دو ستاره روشن بون اما دستی راستی روشن تر بون و ازو ارتفاع گیرند و او را ید الجوزا الیمنی گویند و از دو پای او که در زیر کمر و شمشیر بون پای چپ روشن تر و بزرگتر بون و از و ارتفاع گیرند و بر میان دو دستی از بالا سه کوکب خرد بهم پیوسته باشند مانند سه نقطه که بر ت رسد اندر راس الجبار گویند و هقعه از منازل قمر ان کوکب بون

Post *AlDebarân* oritur figura τ♄ *AlGjauzâ*, quem vulgus vocant *Babâdur*, i. *strenuum*: At *Astronomi* vocant *Gjebbar*. Estque in formâ hominis cum balttheo & gladio; & in manibus ejus supra tres stellas baltbei, sunt duæ stellæ lucidæ; at quæ in manu dextrâ est lucidior: ab hac altitudines sumere solent, & vocant *Jed AlGauzâ Aljumna*, i. *Dextra manus Orionis*. Porro è duobus pedibus ejus sub balttheo & gladio, pes sinister lucidior est ac major, à quo etiam altitudines sumere solent. Et inter ambas manus supernè congestæ sunt tres stellæ parvæ similes tribus punctis in literâ The: has vocant *Râs AlGjebbâr*, i. *Caput Gigantis*; & *Hek'a*, quod est astrum quoddam ex mansionibus *Lunæ*. Apud *Phiruzabadium* النسق *AlNasak* vel *AlNusuk* exponitur کواکب الجوزا *Stellæ Orionis*; ubi *AlNusuk* pro Orionis nomine adducitur: nisi fortè mavis ut hæc verba reddantur partitivè, stellæ quædam Orionis. Hujus vocabuli formam dualem videas in notis ad *Coronam Borealem*.

Ulugh Beigho prima stella dicitur هقعة *Hek'a*, quod significat *Circulum*, vel album quiddam emicans in superiori parte pectoris, aut in pede aut latere sinistro equi. *Hek'a* autem constituit quintam mansionem Lunæ, & est nomen trium stellarum in capite, quarum una apud Phiruzabadium dicitur ميساء *Meisâ* vel ميسان *Meisân*, i. Superbè incedens: ejus verba sunt, الميسان احد كوكبي الهقعة *Al Meisân est una ex stellis τῆς Al Hek'a*. Apud Abdurrahmân Sûphî appellatur هقعة الجورا *Hek'a Orionis*: verba ejus hæc sunt, هقعة وهقعة الجورا و قد روي التحيات و التحيات و التحيات و الثاني ايضا تشبیها به و هو المنزل الخامس من منازل القمر *Hek'a*, vel *Hek'a AlGjauzá*, i. Orionis: & quidem fertur nomine *AlTebâi*, & *AlTeb'yât*, & *AlTeb'ya*, & *AlAthâphi*, i. Chytropodes, propter similitudinem: estque mansio quinta ex mansionibus Lunæ. Gjeuharius ponit *AlTebâi* &c. synonyma τῇ *Hen'a*, quæ est mansio Lunæ sexta, de quâ vide Notas ad Geminos. Stella secunda Ulugh Beigho dicitur يد الجورا *Menkib AlGjauzá*, i. Humerus Orionis, & يد الجورا *Jed AlGjauzá AlJumma*, i. Manus dextra Orionis. At pro *Jed AlGjauzá*, vulgò legitur vitiosè *Beit Algeuse*, &c. Suphius vocat ذراع الجورا *Dirâ AlGjauzá*, i. Brachium Orionis. Stella tertia Ulugh Beigho audit المرزم الناجد *AlMîrzam AlNâgjid*: Abdurrahmân Suphî legit cum copulâ المرزم و الناجد *AlMîrzam & AlNâgjid*; & explicatiùs adhuc dicit جسمون الكوزب الثالث الذي علي المنكب الايسر الناجد *Stellam tertiam quæ est in humero sinistro vocant Al-Nâgjid*, & nominatur etiam *AlRezûm*. At in libro Mu'gjizât Phârî hæc nomina ad duas stellas, tertiam ac quartam, pertinere dicuntur, وان دو و كوكب كه بر دوش جب اد ناجد و مرزم كويند *duas illas stellas in humero sinistro vocant Nâgjid & Mirzam*. *Mirzam* significat Leonem: & ab eâdem radice est *Rezûm*, murmurans, rugiens. *Nâgjid*, strenuus, animosus: vel si legatur cum ذن *Dhâl*, est dens genuinus qui dicitur ذن الحليم *Dîrs AlHilm*, i. Dens sapientiæ, & adultâ demum ætate prodit. Sed ii qui imponebant nomina fortassis alias significationes inten-

intenderint. Stellæ *Cinguli* sunt, quas nos Angli vocamus **The Golden
Bard**. Stellæ decima septima & vigesima quinta cum interpositis, Ulugh
Beigho appellantur الذوايب و الساج *AlTâgi* & *AlDawâib*, i. *Tiara*
& *Antice* vel *Capronæ*. *Dawâib* significat *quicquid propendulum est*, utrùm
sint *antiæ* vel *lemnisci*. *Tâgi* est *Tiara* vel involucrum capitis regibus
Persarum proprium, uti *عمامة* *Imâma*, i. *Cidaris*, regibus Arabum. Et
loco corii bovini quod Oriona in alterâ manu gestare censemus, in picturâ
hujus constellationis apud *Abdurrabmân Sûphi* ponitur (ut videtur) *Tiara*
seu *capitis involucrum* explicatum & ex manu Orionis dependens. At
Sûphius (ut & Ulugh Beigh) in descriptione suâ appellat *Manicam*, his
verbis, و يسمى التسعة المقوسة التي على الكم و هي من سبع عشر
Et nominantur novem arcuatæ quæ sunt in *Manica* (sc. à decimâ septimâ ad
vigesimalam quintam,) *Tâgj AlGjauzá*: item *Dawâib AlGjauzá*. In libro
Mu'gjizât Phârî dictæ sunt novem stellæ quæ sunt super caput; idque
propter significationem nominis *Tâgj*. Stellæ 26, 27, 28 vocantur منطقة
Mintaka AlGjauzá, i. *Cingulum* seu *balthus* Orionis: & eodem
sensu apud *Suphium* نطاق الجوزا *Nitâk AlGjauzá*; & النظام *AlNidâm*
vel النظم *AlNedm*, i. *Series*, *ordo*, & quicquid in serie disponitur, prout
sunt dictæ stellæ: & نظم الجوزا *Nedm AlGjauzá*: item فقار الجوزا
Phekâr AlGjauzá, i. *Vertebra-dorsi* Orionis. Rabbi *Ishak Israel* existimat
has dictas stellas designari nomine *Mazzaroth*: ejus verba sunt, יש כוכב
נקראת מזלותה ונקראת בערבי מנשקא אלזווא ויא שהוא מזלות
Mazzaroth est *astrum* quod vocatur *Mazlathà*, & vocatur Arabicè *Minshaka*
AlZauza: & quidam dicunt esse *Mazzaloth*, i. *Signa*, vel *planetæ*. Fortè
imaginatus est *Mazzaroth* contractum esse quasi pro מאזרות *Ma'ze-
roth*, ab אזור *Exor*, *Zona*, *cingulum*. In citato loco occurrit duplex Scribæ
error ob literarum similitudinem, nempe מנשקא אלזווא pro מנשקא אלזווא.
Rabbi *Levi Ben Gershom* dicit *Mazzaroth* esse unam ex *Figuris Austri-
nis*. Stellæ 29, 30, 31, 32 vocantur سيف الجبار *Saiph AlGjebbâr*,
i. *Ensis Gigantis*. Apud *Suphium* extat aliud etiam nomen اللقط *Al-
Lakat*

Ad Sagittarium.

Ptolemæo Τοξότης ἀστεισμός : aliis Τοξευτήρ, & ῥύτωρ τόξου, & Βελοκράτωρ. Arabibus الرامي *Al Râmi*, i. *Sagittarius*, *Jaculator* : item قوس *Kaus*, uti & Hebræis קשת *Késheth*, Syris كشتو *Késhtho*, Persis کامان *Kamân*, Turcis ياي *Yai*, quæ omnia significant *Arcum*. Hoc modo describit Arabs, الصورة التاسعة القوس وهى على صورة قوس من الموتر السبي العنق ومن العنق الى الراس كإنسان اسبل العذار ووضع السهم في العنق *Figura nona est Arcus* ; & hæc figura est sub formâ equi à posteriori parte ad collum : & à collo ad caput refert hominem mystace in genis præditum. Porrò sagitta in Arcu collocatur, & collum ad jaculandum extenditur. Prima stella quibusdam dicitur رح النشابة, fortè legendum *Zugj AlNushâba*, i. *Cuspis* vel *ferramentum spiculi*. At stella prima & secunda Ulugh Beigho vocantur من النعائم الواردة *Min Al-Naâim AlWârida*, i. *E pecoribus adeuntibus*, sc. aquam vel aquationem. Sexta & septima من النعائم الصادرة *Min AlNaâim AlSâdira*, i. *E pecoribus redeuntibus*, sc. ab aquatione. Apud Ecteri quatuor tantum numerantur, من النعائم منازل قمرن دورن منور يلدزكى ايدىر *AlNaâim est una ex mansionibus Lunæ, quæ quatuor stellis lucidis constat*. Gjeuharius autem enumerat bis quatuor, quæ mansionem Lunæ vigesimam constituunt, من النعائم منزل من منازل القمر وهى ثمانية النجم كانها سدر *AlNaâim, una ex mansionibus Lunæ, quæ constat octo stellis solium incurvum referentibus ; quarum quatuor sunt Al-Sâdira, & quatuor AlWârida*. Totidem quoque recenset Mohammed Tizîni in Tabulis quæ infrâ occurrunt. Octava Sagittarii stella dicitur عين الرامي *Ain AlRâmi*, i. *Oculus Sagittarii*. Vigesima & vigesima prima, sunt ex pecoribus redeuntibus. Vigesima tertia vocatur عرقوب *Urklûb AlRâmi*, i. *Suffrago seu Magnus tendo Sagittarii*. Vigesima quarta, est ركة الرامي *Rucba AlRâmi*, i. *Genu Sagittarii*. Hoc sydus Meridianum permeat nocte mediâ circa discessum Junii & ingressum Julii.

Ad Capricornum.

Ptolemæo Ἀγρονεπῶτος ἀστερισμός. Heb. גדי *Gedi*, Arabibus جدي *Gjedi*, Syris جال *Gadjo*, Persis بزغال *Buzgbâle*, Turcis اوغلاق *Ughlâk*, quæ omnia *Hædum* significant. Hanc ejus descriptionem adducit Arabs, الجدي على صورة حوت بالموخر وصورة معز ذي القرنين بالمقدم *AlGjedi est sub formâ piscis in posteriori parte; & in formâ capri bicornis in anteriori parte.* Stella prima & tertia dicuntur من سعد الذابح *Min Sa'd AlDâbih*, i. *Ex fortunâ mactantis*: vel simpliciter vocatur ذابح *Dâbih*, i. *Mactans*. Turgjemân Arabicus dicit esse quatuor stellas, ذابح أربعة في الانجم برج الجدي ينزلها القمر منزل بيست وونوم *Dâbih constat quatuor stellis in signo Capricorni, in quibus commorari solet Luna: est sc. Mansio vigesima secunda.* Stella vigesima tertia & vigesima quarta vocantur سعد داشرة *Sa'd Nâshira*, i. *Fortuna averruncantis vel Divulgantis nuncium.* Vigesima quarta etiam dicitur ذبي *Danab AlGjedi*, i. *Cauda Capricorni.* Phiruzabadius enumerat decem Fortunas, quas vocat النجوم *Süüd AlNugjûm*, i. *Fausta sydera*, quæ omnia ab Ulugh Beigho suis locis recensentur. Harum quatuor designant mansiones Lunares: sex autem non sunt mansiones, de quibus dictus author dicit, كل منها كوكبان بينهما في المنظر نحو ذراع *Earum singulæ constant duabus stellis, quæ, quantum sunt visui obviæ, ferè cubito à se invicem distare videntur.* Hoc sydus Meridianum circa noctis medium pervagatur sub finem Julii & initium Augusti.

Ad Aquarium.

Ptolemæo ῥόπος ἀστερισμός. Arabibus ساكن الماء *Sâkib AlMâ*, i. *Effusor aquæ*: his quoque dicitur دلو *Delu*, Heb. דלי *Deli*, Syris دلو *Daulo*, Persis دول *Dûl*, Turcis قوغة *Kûgha*; & hæc omnia *Urnam* aut *Situlam* denotant. Hunc asterismum sic describit Arabs, صورة انسان قائم بسط يديه واخذ باحدهما كوزا مقلوبا ليسكن منه الماء *AlDelu est in formâ hominis erecti expansis manibus, quarum alterâ tenet*

tenet urceum subversum ad effundendam aquam. Stellæ secunda ac tertia vocantur سعد الملك *Sa'd Al Melik*, i. *Fortuna regis*; si legatur *Mülk*, opum, & substantiæ. Quarta & quinta dicuntur سعد السعوى *Sa'd Al-Süüd*, i. *Fortuna fortunarum*: & hæc est mansio Lunaris vigesima quarta. Phiruzabadius meminit aliarum aliquot stellarum, quæ vocantur العادة *Al Ana*, his verbis, كواكب بيض اسفل من السعوى *Al Ana* sunt aliquot stellæ candicantes infra rās *Al Süüd*. Stellæ sexta & septima appellantur سعد بلع *Sa'd Bula'*, i. *Fortuna deglutientis*; vel in duali numero audiunt البلعان *Al Bulaán*. De his Phiruzabadius refert, هونجمان مستويان في المجري احدهما خفي والاخر مضي يسمى بالعا كانه بلع الاخر وطلوعة ليلة تبقى من كادون الاخر وسقوطه *Bula'* constat duabus stellis cursu æqualibus, earum altera obscura est, & altera lucida, quæ nominatur deglutiens, quasi absorbeat alteram. Oritur unâ nocte reliquâ, i. penultimâ, de Canûn posteriori, & occidit unâ nocte labente, i. secundâ, de Mense *Ab*. Et hæc est mansio Lunæ vigesima tertia. Stellæ 9, 10, & 11ma, vocantur سعد الاخبية *Sa'd Al Achbiya*, i. *Fortuna tentoriorum*: & hæc est mansio Lunæ vigesima quinta. Et heic notandum est, quod pro *Sa'd*, in globis perperam scribitur *Sheat* vel *Seat*. Stella quadragesima magnitudinis primæ appellatur ضفدع اول *Diphda Aurwal*, i. *Rana prima*: dicitur etiam فيم الحوت الجنوبي *Pham Al Hût Al Gjenûbi*, Os piscis australis. Hoc sydus Meridianum nocte mediâ tenet circa finem Augusti & initium Septembris.

Ad Pisces.

Ptolemæo ἰχθύων ἀστερισμός. Judæis דגים *Dagâim*, i. *Duo pisces*. Arabibus verò hæc constellatio dicitur حوت *Hût*, & سمكة *Sâmaka*, Syris نون *Nûno*, Persis ماهي *Mâbi*, Turcis بالق *Bâlik*, quæ omnia significant *Pisces* in numero singulari. Scaliger hoc factum existimat, quasi alter Piscium Borealis cum Andromedâ confunderetur apud Arabes, & Filum connecteretur Ceto: sed hoc gratis dictum videtur; nam
in

in illis constellationibus, quarum nomina à Græcis acceperunt, verisimile est easdem cum Græcis descriptiones adhibuisse. *Filum* Pisces connectens Arabicè dicitur خيط *Cheit*, vel كتاني خيط *Cheit Kettâni*, i. *Filum lineum*. Ptolemæo Λίνον, aliis Δεσμός, vel Σύνδεσμος ἰχθύων, & Ἀρπιδόνη, quam Hesychius exponit ἀμαυρῶν ἀστέρων σύγχυσις. Hoc Astrum toto ferè Septembri & Octobri Meridiano circumfunditur nocte mediâ.

Ad Cetum seu Balænam.

Sequuntur Constellationes quæ sunt ad Austrum Zodiaci, & dicuntur Arabibus صور جنوبي *Surwer Gjenûbi*, i. *Figuræ Australes*. Harum prima dicitur in Chrysococcæ Tabulis Perficis ἰχθὺς μέγας: Ptolemæo κῆτος, unde profectum est Arabicum nomen قيطس *Ketus*. Hanc descriptionem adducit Arabs, قيطس هو حيوان في البحر له يدان واذن كالطير و على يديه كوكب يقال له النعامان وعلى ذنبه كوكب و على فم الحوت الجنوبي كوكب اخر يقال لهما الضفدعان *Cetus est animal marinum manibus* (i. Anterioribus pedibus) *præditum, & caudâ etiam perinde ac volucris. Porro in manibus ejus est stella quædam dicta AlNaâmân: Item in caudâ est stella, & in ore Piscis Australis est alia stella; hæ vocantur AlDiphdaân, i. Duæ Ranae.* النعامان videtur esse in duali numero à نعام *Naâm*, i. *Struthiocamelus*: ideóque fortè pro كوكب *Caucab* legendum كوكبان *Caucabân*, i. *Duæ quædam stellæ dictæ AlNaâmân*, vel saltem pro ن Nûn in نعامان adhibendum est ت *Te*: nam in Tabulis Mohammedis Tizîni, quatuor quædam stellæ *Ceti* vocatur النعامات *AlNaamât*, i. *Struthiocameli*. Stella secunda dicitur كف الجنما *Caph AlGjedmâ*, i. *Manus truncata*: at *Caph* propriè *volam* denotat. Descriptio stellæ quintæ apud Ptolemæum sic se habet, ὁ ἐπὶ τῆς ὀσφύος καὶ τῶ ὀφθαλμοῦ. Ulugh Beighi exemplaria inter se discrepant: in duobus codicibus planè legitur ادك برابر دو چشم استى *Quæ est è regione duorum oculorum*. In tertio codice, ادك بر ابرو و چشم *Quæ est in supercilio & oculo*. Hæcque discrepantia per incuriam

Librarii

Librarii orta est ex similitudine duarum literarum ۛ *Dál* & ۛ *Váv*, quæ in codicibus MSS. minimâ differentiâ distinguuntur. Heic autem pro ۛ *lumbi*, Ulugh Beigh proculdubio emendatiùs legebat ۛ *super-*
cilii. Stella vigesima prima vocatur ۛ *Danab Ketus* ۛ *Shemâli*, i. *Ceti cauda Borealis*. Vigesima secunda est ۛ *Danab AlGjenûbi*, i. *Cauda Australis*, & ۛ *AlDipbda Al-*
Thâni, i. *Rana secunda*. In Chrysococcæ Tabulis Persicis ۛ *Kâisâ*. Hoc astrum conspicitur in summo cœlo nocte mediâ ab initio penè Octo-
bris ad initium Decembris.

Ad Oriona.

Quibusdam appellatur *Jugula* vel *Stella Jugula*. Ptolemæo ۛ *ἀστερισμός*, qui, ut refert Plutarchus, erat ۛ *Orō* sacer. Fabulosam nominis originem videas apud Palæphatum in Libro ۛ *περὶ ἀπίτων*, & apud Didymum. Inter cætera, tradunt primò dictum ۛ *Orō*, quippe qui natus est ex urinâ deorum in corium bovinum collectâ: at postea ۛ *εὐφημισμὸν* dictus est ۛ *Orō*. ۛ *Ὁ δὲ Ὀρίων ἄστρον μέγιστον καὶ λαμπρότατον ὁμώνυμον τῷ Ἡρώϊ*. Sic Eustathius. Judæis ۛ *Gibbor*, *Gigas*. Propter duos canes & leporem qui sunt in viciniâ, Poëtæ fabulati sunt Oriona fuisse ۛ *φιλοκυνηγόν* *Venationis studiosum*: isque in cœlo existens, fuerit sicut Nimrod ۛ *Gibbor Sajid*, *Gigas* seu *Potens venatione* coram Domino. Hoc astrum Arabibus dicitur ۛ *AlGjauzá*, eodem sc. nomine cum *Geminis*, idque propter rationem superiùs allatam in Notis ad *Geminos*; viz. quòd in medio cœli situm sit: non cum *Bullialdo*, quòd *Orion* pro altero *Geminorum* habitus fuerit Orientalibus, nam contrarium probatur ex *Abdurrabmân Sûpbi*, qui descriptiones ac figuras constellationum in Libro consignavit nono post Christum seculo, longè ante illud tempus quo conditæ sunt Tabulæ Persicæ Chrysococcæ: nec cum Schickardo, quòd tres stellæ capitis tres nubes in puerili ludo dispositas imitentur. At distinctionis gratiâ Arabes alio etiam nomine appellant ۛ *Gjebbâr*, i. *Gigas, fortis*: Sic quoque Syris dicitur ۛ *Gavòro*, & Chaldæis

נפלא *Nipbla*, quæ *Gigantem* ac *strenuum* significant, & in antiquis Bibliorum versionibus respondent Hebraïco כסיל *Chefil*, de quo meam & Rabbinorum sententiam videbis in notis ad *Navim*: hi enim dicunt esse *Soheil*. Hanc sequentem Orionis descriptionem adducit toties laudatus Arabs, الجبار علي صورة رجل شد علي وسطه المنطقة و السيف *AlGjebbâr est in formâ hominis medio cincti baltheo & gladio*. Talem quoque descriptionem habet Mohammed Tufæus in tractatu de Astrolabio, و بعد از دبران صورت جوزا بر آید که عوام اندرا بهادر خوانند و منجمان اندرا جبار خوانند بر صورت مردی بون با کمر و پا شمشیر و بر دو دستی او که بالای سه کوکب کمر باشد دو ستاره روشن بون اما دستی راستی روشن تر بون وارو ارتفاع گیرند و اورا یدن الجوزا الیمنی گویند و از دو پای او که در زیر کمر و شمشیر بون پای چپ روشن تر و بزرگتر بون وار و ارتفاع گیرند و بر میان دو دستی از بالا سه کوکب خن بهم پیوسته باشد مانند سه نقطه که بر ت رسد اندرا راس الجبار گویند و هقعه از منازل قمر ان کوکب بون

Post *Al Debarân* oritur figura τ♂ *AlGjauzâ*, quem vulgus vocant *Babâdur*, i. *strenuum*: At *Astronomi* vocant *Gjebbar*. Estque in formâ hominis cum baltheo & gladio; & in manibus ejus supra tres stellas balthei, sunt duæ stellæ lucidæ; at quæ in manu dextrâ est lucidior: ab hac altitudines sumere solent, & vocant *Jed AlGauzâ Aljumna*, i. *Dextra manus Orionis*. Porro è duobus pedibus ejus sub baltheo & gladio, pes sinister lucidior est ac major, à quo etiam altitudines sumere solent. Et inter ambas manus supernè congestæ sunt tres stellæ parvæ similes tribus punctis in literâ *Tbe*: has vocant *Râs AlGjebbâr*, i. *Caput Gigantis*; & *Hek'a*, quod est astrum quoddam ex mansionibus *Lunæ*. Apud *Phiruzabadium* النسق *AlNasak* vel *AlNusuk* exponitur الكواكب الجوزا *Stellæ Orionis*; ubi *AlNusuk* pro Orionis nomine adducitur: nisi fortè mavis ut hæc verba reddantur partitivè, stellæ quædam Orionis. Hujus vocabuli formam dualem videas in notis ad *Coronam Borealem*.

Ulugh Beigho prima stella dicitur هقعة *Hek'a*, quod significat *Circulum*, vel album quiddam emicans in superiori parte pectoris, aut in pede aut latere sinistro equi. *Hek'a* autem constituit quintam mansionem Lunæ, & est nomen trium stellarum in capite, quarum una apud Phiruzabadium dicitur ميساء *Meisâ* vel ميسان *Meisân*, i. *Superbè incedens*: ejus verba sunt, الهقعة *Al Meisân* est una ex stellis τῆς *Al Hek'a*. Apud Abdurrahmân Sûphî appellatur هقعة الجورا *Hek'a Orionis*: verba ejus hæc sunt, هقعة وهقعة الجورا و قد روي التحيات و التحيات و التحيات و الاثافي ايضا تشبيهها به و هو المنزل الخامس من منازل القمر *Hek'a*, vel *Hek'a AlGjauzâ*, i. *Orionis*: & quidem fertur nomine *AlTebâi*, & *AlTeb'yât*, & *AlTeb'ya*, & *AlAthâphi*, i. *Chytropodes*, propter similitudinem: estque mansio quinta ex mansionibus Lunæ. Gjeuharius ponit *AlTebâi* &c. synonyma τῇ *Hen'a*, quæ est mansio Lunæ sexta, de quâ vide Notas ad Geminos. Stella secunda Ulugh Beigho dicitur يد الجورا *Menkib AlGjauzâ*, i. *Humerus Orionis*, & يد الجورا *Jed AlGjauzâ AlJumna*, i. *Manus dextra Orionis*. At pro *Jed AlGjauzâ*, vulgò legitur vitiosè *Beit Algeuse*, &c. Supbius vocat ذراع الجورا *Dirâ AlGjauzâ*, i. *Brachium Orionis*. Stella tertia Ulugh Beigho audit المرزم الناجد *Al Mirzam Al Nâgjid*: Abdurrahmân Supbi legit cum copulâ المرزم و الناجد *Al Mirzam* & *Al Nâgjid*; & explicatiùs adhuc dicit المذكب الذي علي المذكب الايسر الناجد *Stellam tertiam quæ est in humero sinistro vocant Al-Nâgjid*, & nominatur etiam *AlRezûm*. At in libro Mu'gjizât Phârî hæc nomina ad duas stellas, tertiam ac quartam, pertinere dicuntur, وان دو & duas illas كوكب كة بر دوش جب ادن ناجد و مرزم كويند *stellas in humero sinistro vocant Nâgjid* & *Mirzam*. *Mirzam* significat *Leonem*: & ab eâdem radice est *Rezûm*, murmurans, rugiens. *Nâgjid*, strenuus, animosus: vel si legatur cum ن *Dbâl*, est dens genuinus qui dicitur ذرس الحكم *Dîrs Al Hilm*, i. *Dens sapientiæ*, & adultâ demum ætate prodit. Sed ii qui imponebant nomina fortassis alias significationes inten-

intenderint. Stellæ *Cinguli* sunt, quas nos Angli vocamus **The Golden Bard**. Stellæ decima septima & vigesima quinta cum interpositis, Ulugh Beigho appellantur الذوايب و التاج *AlTâgi* & *AlDawâib*, i. *Tiara* & *Antiae* vel *Capronæ*. *Dawâib* significat *quicquid propendulum est*, utrùm sint *antiæ* vel *lemnisci*. *Tâgi* est *Tiara* vel involucrum capitis regibus Persarum proprium, uti *عمامة* *Imâma*, i. *Cidaris*, regibus Arabum. Et loco corii bovini quod Oriona in alterâ manu gestare censem, in picturâ hujus constellationis apud *Abdurrahmân Sûphî* ponitur (ut videtur) *Tiara* seu *capitis involucrum* explicatum & ex manu Orionis dependens. At *Sûphius* (ut & Ulugh Beigh) in descriptione suâ appellat *Manicam*, his verbis, و يسمى التسعة المقوسة التي على الكم و هي من سبع عشر Et nominantur novem arcuatæ quæ sunt in *Manica* (sc. à decimâ septimâ ad vigesimam quintam,) *Tâgj AlGjauzá*: item *Dawâib AlGjauzá*. In libro *Mu'gjizât Phârî* dictæ sunt novem stellæ quæ sunt super caput: idque propter significationem nominis *Tâgj*. Stellæ 26, 27, 28 vocantur منطقة الجوزا *Mintaka AlGjauzá*, i. *Cingulum* seu *baltbeus* Orionis: & eodem sensu apud *Suphium* دطاق الجوزا *Nitâk AlGjauzá*; & النظام *AlNidâm* vel النظم *AlNedm*, i. *Series*, *ordo*, & *quicquid in serie disponitur*, prout sunt dictæ stellæ: & نظم الجوزا *Nedm AlGjauzá*: item فقار الجوزا *Phekâr AlGjauzá*, i. *Vertebra-dorsi* Orionis. Rabbi *Ishak Israel* existimat has dictas stellæ designari nomine *Mazzaroth*: ejus verba sunt, יש כוכב נקראת מזלתה ונקראת בערבי מנשקא אלזוזא ויא" שהוא מזלות *Mazzaroth* est *astrum* quod vocatur *Mazlathâ*, & vocatur Arabicè *Minshaka AlZauza*: & quidam dicunt esse *Mazzaloth*, i. *Signa*, vel *planetæ*. Fortè imaginatus est *Mazzaroth* contractum esse quasi pro מאזרות *Ma'zeroth*, ab אזור *Exor*, *Zona*, *cingulum*. In citato loco occurrit duplex Scribæ error ob literarum similitudinem, nempè מנשקא אלזוזא pro מנשקא אלזוזא. Rabbi *Levi Ben Gershon* dicit *Mazzaroth* esse unam ex *Figuris Austriinis*. Stellæ 29, 30, 31, 32 vocantur سيف الجبار *Saiph AlGjebbâr*, i. *Ensis Gigantis*. Apud *Suphium* extat aliud etiam nomen اللقط *Al-*
Lakat

Lakat quod significat *spicilegium*. Trigesima quinta, est *رجل الجوزا* *Rigjl AlGjauzá AlJusfra*, i. *Pes Orionis sinister*. Suphius adducit aliud etiam nomen hujus stellæ, *راعي الجوزا* *Râi AlGjauzá*, i. *Pastor Orionis*; & sic pergit *وقد روي ان الخامس و الثلاثون الذي* *Et fertur quod trigesima quinta, quæ est in pede sinistro, nominatur etiam AlNâgjid*. Trigesima octava dicitur *رجل اليمينى* *Rigjl AlJúmna*, i. *Pes dexter*. De Orione dicit Moschopulus, *ἐπιτέλλει ὃ ἔτος μετὰ τὰς Πλειάδας*. Scaliger in Notis ad Manilium citat Anonymum aliquem ita loquentem, *Ὠρίων ἐστὶ τὸ λεγόμενον παρ' ἰδιώταις Ἀλετροπόδιον. Πρώτως ὃ ἀνατέλλει κατὰ τὴν κβ τῆ Ἰαλίας*. Pergit Scaliger, *Hodie emergit supra Finitorem Græcanicum dimidiatus medio Junio Juliano*. Ait Cæsius, *Nocte mediâ Meridianum accedit mense Decembri*.

Ad Flumen seu Eridanum.

Ptolemæo *Ποταμὸς ἀστρισμός*: aliis *Ἠρίδανος*, & *Ποταμὸς Ὠρίων*. Arabs sic describit, *النهر على صورة شي طويل فيه الاعوجاجات* *AlNabr*, i. *Flumen est sub formâ rei longæ in quâ sunt Curvaturæ*. Ait Suphius *والعرب يسمي الاول والثاني والثالث من كواكبه مع السادس والثلاثين من كوكبة الجوزا وهو الذي فوق الكعب من رجله اليسرى كرسى الجوزا المقدم لادها قد صارت على مربع شبيهة بالكرسى والحادي و الثلاثون النير الذي على رجل الجوزا اليسرى قد صارت على ضلع من المربع شبيهة برجل على كرسى و يسمي من الرابع عشر الي الثاني والعشرون من كواكبه مع العاشر والحادي عشر من الاربعة التي على صدر قيطس ارحي النعام و هو عشه و موضع بيضة والتي حوالى هذه الكواكب تسمى البيض و القيص ايضا و هو قشور البيض و يسمي الرابع و الثلاثون النير الذي على اخر النهر الظليم وبين هذه الظليم و بين الظليم الذي على*

فم الحوت الجنوبي كواكب كثيرة بلا نهاية تسمى الزبال وهي
 غراخ النعام ورايت بشيرار كواكب كثيرة قريبة من الافق شبه زرق
 فيها كوكب دهر من القدر الثالث هو مع النير النقي علي
 الشعبة الجنوبية من نوب قيطس وهو الضفدع الثاني علي مثلث
 فيه طول راسه الضفدع الثاني وفي خلال ذلك الكواكب من
 القدر الرابع والخامس والسادس تسمى كلها الزبال ولم يذكر
 منها *Arabes vocant primam, secundam, & tertiam, unâ
 cum trigesimâ sextâ de stellis Orionis (& hæc est supra Talum pedis dextri)
 Cûrsa AlGjauzâ AlMutakâddem, i. Thronus Orionis prior, eo quod factæ
 sint quadratæ ad modum Throni. Et trigesima prima (sc. lucida quæ est in
 pede sinistro Orionis,) facta est in latere quadranguli quasi pes stans in
 Throno. Et vocantur à decimâ quartâ ad vigesimam secundam de stellis ejus
 unâ cum decimâ & undecimâ, sc. de quatuor quæ sunt in Pectore Ceti,
 Az'ba AlNaâm, i. Nidus struthiocameli, vel locus ovorum ejus in arenâ: &
 quæ sunt in circuitu harum stellarum vocantur AlBeid, i. Ova, & AlKeid,
 i. putamina ovorum. Et nominatur trigesima quarta, (lucida quæ est in
 extremitate Fluminis,) AlDalîm, i.e. Agger: & inter hoc AlDalîm &
 alterum AlDalîm, quod est in ore Piscis Australis, sunt stellæ multæ infinitæ
 quæ vocantur AlZibâl, i. Pulli struthiocameli. Porrò Shirâzæ vidi stellæ
 multas prope horizontem; similes erant τη Zâurak, i. Cymbæ: Inter eas est
 stella lucida magnitudinis terciæ, estque cum lucidâ quæ est in ramo Australi
 de caudâ Ceti, (sc. Rana secunda,) in formâ trianguli longi cujus vertex
 est Rana secunda. Et inter has stellæ sunt de magnitudine quartâ, quintâ,
 & sextâ: & omnes appellantur AlZibâl, i. Pulli. De his tamen nihil me-
 moravit Ptolemæus. Inter Fluminis stellæ 16, 17, & 19 sitæ sunt quatuor
 stellæ quæ Suphio vocantur صدر قيطس Sadr Ketu, i. Pectus Ceti. Vo-
 cabulum ارحى Az'ba in libro Mu'gjizat Pharsi (ubi hæc constellatio
 describitur) etiam Perficè exponitur اشياده Ashiyâne, i. Nidus. Pro Zi-
 bâl, legitur Riyâl. Nomen الظليم AlDalîm est terra fossi primitus putei,
 explicante Golio; sc. videtur esse aggesta terra quæ tanquam Agger, ut
 vides,*

vides, in utriusque aquæ, sc. Fluminis & Aquarii, extremitate ponitur. Et hinc in Chrysococcæ Tabulis dicitur Ἀὐλαξ *Sulcus, porca*. Hæc stella 34ta aliàs vocatur آخر نهر *Acher Nabr*, i. *Ultima Fluminis*: hinc profectum est *Acarnar*. Græcis dicitur Ἐχάτη Ποταμοῦ & Ἡ ἄκρα τοῦ Ποταμοῦ. Hoc astrum lineam Meridianam pertransit mediâ nocte mense Novembri.

Ad Leporem.

Ptolemæo Λαγῶς ἀστερισμός. Arabibus ارنبة *Arneb*, i. q. Heb. ארנבת *Arnebeth*, i. *Lepus*. Ulugh Beigho stellæ 7, 8, 9, & 10 vocantur عرش الجوزا *Arsh AlGjauzâ*, i. *Solium Orionis*. Sic etiam Suphîus, nisi quòd Scribæ errore omissa sit enumeratio stellæ nonæ, والعرب يسمي الاربعة التي علي بدنه وهي السابع والثامن والعاشر من كواكب كرسى الجوزا الموقرة و عرش الجوزا ايضا لانها ينما بين الرجلين في موضع Arabes vocant τις quatuor quæ sunt in corpore ejus, (suntque 7, 8, & 10,) Cúrsa AlGjauzâ *AlMuácchera*, i. *Thronus Orionis posterior*, & *Arsh AlGjauzâ*, i. *Solium Orionis*, eo quòd elevetur intra pedes in loco solii: & legi in quibusdam codicibus de syderibus, quòd vocetur *Al Nihâl*, i. *Sitim explentia pecora*. Iste Lepus sub Meridiano nocte mediâ latitat, mense Decembri.

Ad Canem Majorem.

Ptolemæo Κυνὸς ἀστερισμός. Antiquis Σείριος, quod tam pro Sole quàm pro astro Canis apud priscos authores usurpatur. Cúmque solenne fuerit apud antiquos Heroum ac Heroïnarum, qui pro Diis habiti, animas inter astra referre; hinc Plutarchus asserit Canem cælestem appellari *Ifidis animam*, καλεῖσθαι μὲν Κύνα τὴν Ἰσιδὸς ὑφ' Ἑλλήνων, τὴν Αἰγυπτίων δὲ Σῶθιν, Ὠρίωνα τὸν Ὀρον, τὴν δὲ Τυφῶνος Ἀρκτον. Et in alio loco, τοῦ Ὠρίωνος καὶ τοῦ Κυνὸς, ὡν τὸ μὲν Ὀρε, τὸ μὲν Ἰσιδος ἱερόν. Et alibi, τῶν τε ἀστρον τὸν Σείριον Ἰσιδος κημίζουσι. Huic quoque sententiæ adstipulatur Horapollo, Ἰσις δὲ παρ' αὐτοῖς

αὐτοῖς ἐστὶν ἁστὴρ Αἰγυπτίσι καλέμενος Σώθης, Ἑλληνιστὶ δὲ Ἀσροκύων, ὃς καὶ δοκεῖ βασιλεύειν τῶ λοιπῶν ἀστέρων. Et ad hæc, in Inscriptione Ifidis & Ofiridis, quam Diodorus Siculus ex vetustissimâ columnâ marmoreâ desumpsit, Isis de seipsâ testatur, Ἐγὼ εἰμι ἐν τῷ Ἀσρῷ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλεσθαι. Quidam tamen, referente Diodoro, Ofiridi hoc Astrum tribuunt, τῷ δὲ παρ' Ἑλλήσι παλαιῶν μυθολόγων τινὲς τὸν Ὅσιριν Διόνυσον ὀνομάζουσι, καὶ Σερίον παρωνύμως. Nomen Ὅσιρις est πολύσημος: quibusdam enim ὡς Copticè est *multus*, & ἰσὶ *Oculus*, adeò ut Ὅσιρις sit πολυόφθαλμος. Aliis O est Articulus, & Σηρι vel Σιρι Copticè est *Filius*. Hinc profectum esse Σερίον quidam existimant. Hocque fortassis ansam dederit Cælio perperam affirmandi Ofiridem esse magnam stellam in ore Canis, & Ifidem esse aliam tertiæ lucis quæ in fronte fulget. Non tamen verisimile est Ifidis animam per tam parvam stellam representari. Canopum autem potius esse stellam Ofiridis in sequentibus docebitur. Est itaque *Isis* eadem quæ Ægyptiis *Sothis*, quæ semper pro fulgentissimâ Sirii stellâ usurpari solet. Prætereà ἰσι, asserente Salmasio, significat *matrem*, & Σωθὶ *graviditatem* vel *facturam*; de quâ re audi Plutarchum, Σωθὶ Αἰγυπτίσι, σεμαίνει δὲ κύησιν ἢ τὸ κύειν, διὸ παρατροπῆς ἡμομήνης τῷ ὀνόματι, Ἑλληνιστὶ Κύων κέκληται τὸ ἄστρον ὃ περ ἰδίον τῆς Ἰσίδος νομίζουσιν. Nomen Σερίος, ut mihi quidem videtur, produxit Arabicum (شيري *Shiri*), quod tamen Arabes enuntiant *Shira*. Græcis dicitur Κύναστρον, Ἀσρόκυονος, Μαῖρα, Ἀστὴρ Μαίρας, & Ἀστὴρ ὀπώρινος: Ægyptiis Σῶθις, Σῆθ, Σιῶτ, Ἀσροκύων, & Σόλεκα, (hæc duo Kircherus ineptè tribuit τῇ شولة *Shaula* sive *Caudæ Scorpionis*), & hoc ultimum Cælius Rhodiginus vocat *Solechyn*. Clarissimus Salmasius existimat Σῶθιν esse nomen totius constellationis, & Σῆτ, vel Σιτ, vel Σῆθ esse nomen stellæ lucidæ in ore. Apud Hephæstionem Thebanum, primus Decanus Cancrī (nam in hoc signo cernuntur *Sirius* & *Canobus*), Copticè dicitur Σῶθις, secundus Σιτ, tertius χνῆμις. Et χνῆμις dicitur pro χνῆσις, sumptâ denominatione a *Canobo* qui sic dicitur a χνῆς, *aurum*. Quòd autem sit *My μ* pro *Beta ε*, hoc facillimè accidere potuit: nam apud sequiores Græcos pro *Beta ε* semper scribitur & legitur *Υψylon υ*; & hoc aliquando per scribæ errorem migrat in *My μ*; ut à βάλλω fiat υάλλω, & hinc μάλλω.

Ab hujus stellæ ortu annum suum naturalem auspicabantur Ægyptii: unde dicitur *Annus Sothiacus*, & *Periodus Sothiaca*, quæ 1461 annis absolvitur. Et quoniam circa *Caniculæ* ortum Nilus Ægyptum inundare solebat; inde, tanquam conspiratione factâ inter Caniculam & Nilum, Æthiopibus Nilus dicta est Σίρις: sic enim canit Dionysius Afer, Σίρις ὑπ' Αἰθίοπων κεκλήσκειται. αἱ δὲ Σύνῃς ἐνναέται σρεφθέντι μετ' οὐνομα Νεῖλον ἐθέντο. Vel vice versâ, ut Cæsius placet, à Σίρις, *Nili* nomine, factum est stellæ nomen Σείριος. Plutarchus dicit, quòd, Sole Leonem ingrediente, Nilus inundabat Ægyptum: unde Leonem venerari solebant, & rictibus Leoninis januas Templorum ornare. Et Ægyptii olim construebant Sphingem, cujus inferiores partes Leonem, superiores Virginem referebant, quia Sole hæc duo Zodiaci Signa peragrante, Nilus Ægyptum inundare solet. Vide Kircherum & Ælianum. A plerisque multum caloris tribuitur *Sirio*, & apud Latinos passim vocatur *Æstifer*, & *sidus fervidum*, &c. quasi sit causa caloris ac æstûs; cum reverà sit nihil minús: hoc enim casu tantum accidit, quoniam Sirius oritur in mediâ æstate, cùm Sol in summâ suâ elevatione est positus; ideóque oportet nos maximum fervorem sentire à *Sole*, non autem à *Sirio*, nisi cum quibusdam ex antiquis per *Sirium*, *Solem* intelligas. Nam quotidianâ experienciâ docti sumus post ortum *Sirii* aërem sæpissimè esse multò magis temperatum ac frigidum, quàm fuerat ante ortum ejus. Et prætereà miserè hallucinantur nostri Scriptores calendariorum, qui ponunt *Sirii* ortum prope 20 Julii, cùm potius heliacè oriatur circa decimum quintum Augusti, uti anno 1629 Oxonii observavit Doctissimus Bainbrigius, qui de ortu *Caniculæ* concinnavit egregium tractatum, in quo detexit ac refutavit errores Latinorum, &, qui eos sequuntur, Almanichariorum nostrorum, ut ipse vocat, qui

A cane cælesti nil nisi nomen habent.

Canis iste Ulugh Beigho vocatur كلب اكبر *Kelb Acber*, i. *Canis major*: & hoc nomen competit toti constellationi, cujus sequentem descriptionem juxta mentem Arabum in medium profert Abdurrahmân Sûphi, العرب يسمي النير العظيم الذي علي موضع الغم الشعري العبور و الشعري

و الشعري اليمانية ايضا وسمي العبور لانه قد عبر المجرة الي ناحية الجنوب وذلك اذهم يزعمون ان الشعريين هما اخدا سهيل وان سهيل تزوج بالجوزا فبرك عليها وكسر فقارها وظهرها فهو هارب نحو الجنوب خوفا من ان يطلب بكسر الجوزا ولا يكيد السما و ان العبور عبرت المجرة الي سهيل ويسمي اليمانية لان مغيبها في شق اليمن ويسمي العبور وحده كلب الجبار لانه يتبع الجوزا ابدا ويسمي التاسع التي يقدم اليمانية مرزم من العبور و مرزم الشعري و قد روي اذهم يسمون هذا الكوكب بعينه الكلب ويسمي الثاني عشر و الرابع عشر و الخامس عشر و الثامن عشر الذي الذئب العذاري ويسميها ايضا عذرة الجوزا و تسمي الاربعة المصطفة التي علي استقامة خارجة عن الصورة مع السابع عشر الذي علي طرف الرجل اليمني من الكلب مع السادس و السابع و الثامن و الحادي عشر الخارجة عن الصورة و حوالي النيرين الغربيين وتسمي الاغربة و قد يزعم قوم انها تسمي التاسع و العاشر النيرين حضار و الوزن و تسميها المحلفين ايضا لانها يطلعان قبل سهيل و في ذلك غلط لان سهيلا كوكب عظيم في القدر الاول منفرد لا يجاوز شي من الكواكب وهذا ان هما في القدر الثالث في ما بين كواكب كثيرة يطلعان في وقت واحد ويرتفعان عن الافاق التي يرتفع فيها سهيل ارتفاعا كثيرا و لا يسميها احد بسهيل

Arabes vocant lucidam illam magnam quæ est in loco oris, Al Shira Al-Abûr, i. Sirius transiens, & Al Shira Al Jemaniya, i. Sirius Jemanensis: & nominatur Al Abûr, eò quòd transeat Galaxiam versûs Austrum: Et hoc inde est, quoniam opinantur duos Sirios esse sorores τὴν Sobeil, i. Canopi; & Canopum in uxorem duxisse τὴν Al Gjauzâ, Oriona, eique incubuisse, ejusque vertebram ac dorsum fregisse, & deinde aufugisse versûs Austrum propter timorem, ne quis inquireret de fractione τῆς Al Gjauzâ, nec accessisse in medium cæli; & τὴν Al Abûr transivisse Galaxiam ad Canopum. Nominatur verò Jemanensis, eo quòd occultatio ejus sit in plagâ τῆς Jemân, i. Arabiæ felicis.

felicitis. Et *Al Abûr* sola nominatur *Kelb AlGjebbâr*, i. *Canis Gigantis*, eo quod *Oriona* sequatur perpetuò. Et nominatur stella nona, quæ præcedit *Jermanensem*, *Mirzam* τῆς *Al Shira*: Fertur autem quod vocent hanc ipsam stellam *Al Kelb*. Et nominantur 12, 14, 15, & 18ma quæ in caudâ, *Al Adâra*, & *Ud'ra AlGjauzâ*. Et nominantur quatuor in ordine collocatæ, quæ sunt supernè extra figuram, unâ cum decimâ septimâ quæ est in extremitate pedis dextri *Canis*, cum 6, 7, 8, & 11ma quæ sunt extra figuram, & circa duas lucidas, *AlPhurûd*, & nominantur *Al Agb'riba*, i. *Corvi*. Et opinantur vulgus quod nominentur nona & decima sc. duæ lucidæ, *Al Hadâr* & *Al Wezn*; & vocantur quoque *Al Mubliphèin*, eò quod oriantur ante *Canopus*. In hoc autem erratur, eò quod *Canopus* sit magna stella magnitudinis primæ, solitaria, nec pertranseat eum ulla de stellis: hæc duæ autem sunt magnitudinis terciæ in spatio inter stellas multas; oriuntur eodem tempore, & elevantur ab horizonte, in quo elevatur *Canopus*, elevatione multâ; & nemo eas vocat *Canopus*. *Sirius Jemanensis* in *Chryfococcæ Tabulis Perficis* dicitur Σιῶν Ἰαμανῆ. Hæc stella inter antiquas Arabum gentes, cultores habuit tribum *Kais*, ex testimonio *Abulfaragii*, وقيس الشعري Et *Kais* colebat τῆν *Al Shira Al Abûr*. Ex præcipuis verò cultoribus ejus fuit كبشة ابو Cabsha, ut narrat *Beidâvi*, & *Commentator Perficus*, ubi exponit illum *Al Korani* locum Sur. 48 وهو رب الشعري Et ipse, sc. Deus, est Dominus Sirii: اوست ابو مران ازين شعري كبشة كه يكي از اجدان مادري پيغمبر ستى صلعم اورا مي پرستيد هر بار قریش در عبادت اصنام مخالفت كرده و قریش انحضرت را ابن Mens hujus loci de Sirio, ابى كبشة گفتند بجهت خلاف با ایشان hæc est: *Abu Cabsha*, qui fuit avus matris Prophetæ, cui pax, illum, sc. *Sirium*, colebat, & perpetuò contendebat cum *Koreishitis* ne adorarent *Idola*. Ideoque *Koreishitæ* ipsum Dominum, sc. *Mohammedem*, etiam vocabant filium *Abi Cabshæ*, quoniam cum illis contendebat, sc. ut ab idololatriâ abduceret.

Canicula Syris dicitur كحلج Kelbo Gavôro, i. *Canis Gigantis* five *Orionis*. Stella nona vocatur ميرزم *Mirzam*: & hæc cum aliâ ejusdem nominis in Cane minore vocantur in duali numero ميرزمان *Mirzamân*, & ميرما الشعريين *Mirzamâ AlShirayèin*, i. *Tà Mirzama duorum Siriorum*. Suphîus, ut vides, vocat tantum 4 stellas nomine *Adara* vel *Udra*; at D. Golius dicit esse *Quinque stellas in fine Galaxiæ*. In libro *Mu'gjizat* & alibi scribitur عذرا cum *Eliph* in fine: videtur significare in plurali *Virgines*, & *Udra* est *Virginitas*, & *juba*, &c. Supra illas quinque sunt aliæ quatuor quæ in libro *Mu'gjizat* vocantur فرون *Phurûd*, i. *Stellæ in ortu conspicuæ, & fulgentiores*. Camûfi author dicit فرون كواكب مصطفة خلف الثريا *Phurûd sunt stellæ ordine collocatæ post Plejadas*. Ex alio Camûfi exemplari legeram فرون Pherdûd, ut supra in *Notis ad Taurum*. *Hadâr* potest significare *solum*, vel *terram habitatam*; & *Wezn*, *pondus*: & hæ duæ sunt ex numero τῶν *Sobeil* seu *Canoporum*: hinc fortè est quòd *Canopus* dicatur *terrestris* & *ponderosa*; nisi malles hæc epitheta emanâsse à significatione nominis χρῶς, (unde est *Canobi* nomen) i. *Aurum*, quòd è terrâ effodiatur & fit *ponderosum*, adeoque pertinere tantum ad magnam illam stellam in remo seu gubernaculo navis.

Porro hæ duæ vocantur *Mub'liphein*, i. *duæ juratæ*, quoniam quando oriebantur ante *Canopum*, homines quidam jurabant alteram harum esse *Canopum*, alii verò jurabant non esse. Juxta calendarium Mohammedis Tizîni, *Sirius fëmanensis* vesperi ad medium cœli pervenit 27 Februarii; & manè 9 Octobris. Ait Cæsius, *Caniculæ* astrum claret in Meridiano nocte mediâ sub finem Decembris.

Ad Canem minorem.

Ptolemæo Προκυνὸς ἀστερισμός. Dicitur autem Προκύνων, *Antecanis* vel *Præcanis*, quia ante *Canem* majorem oritur. Ulugh Beigho audit كلب أصغر *Kelb Asgber*, i. *Canis minor*. Sequentem descriptionem habet Abdurrahmân Suphî, العرب سمّوها شاميا لانه تغيب في شق الشام وتسمى

وتسمى الشعري الغميصا قال بعض اهل العلم الغميصا بالصان العيين
قال وذلك علة من اعلال العين لان عندهم انه اخت سهل و انه
لما عبرت اليماضية المجرة الى الجنوب الى ناحية سهل بقيت هذه في
الناحية الشرقية و الشمالية عن المجرة فبكت على سهل حتى غمضت
عينها و تسمى الاثني ذراع الاسد المقبوضة سميت مقبوضة لتأخرها
عن الذراع الاخرى النيرين الذين على راسي التومين ودمر النير
منهما على مجري النير الذي على منكب الجورا واكثر المرولة
زعموا انه المنزل السابع من منازل القمر وفي ذلك غلط لان القمر
ينزل بالذراع الاخرى المبسوطة و هي من الكوكبين النيرين على
راسي التومين *Arabes vocant Shamensem, eo quod occultatio ejus sit in*
plagâ AlShâm, i. Syriæ. Et nominatur etiam AlShira AlGhomeisâ. Docti
ajunt, AlGhomeisâ cum literâ Sâd est Oculus: dicunt quoque esse infirmita-
tem aliquam oculorum; namque apud illos habetur pro sorore Canopi: cûmque
Jemanensis transierit Galaxiam versùs Austrum ad tractum Canopi, ista re-
linquitur in tractu Orientali & Boreali à Galaxiâ, & flet propter Canopum
usque dum aquæ fluxu laborent oculi sui. Et nominantur duæ, Dirâ Al-
Asad AlMekbûda, i. Brachium Leonis contractum: & vocatur contractum,
eo quod sit pone alterum Brachium ex duabus lucidis, quæ sunt in capitibus
Geminorum: & pergit lucidior duarum juxta cursum lucidæ quæ est in hu-
mero Orionis. Et plerique, qui de eo referunt, opinantur quod sit mansio sep-
tima ex mansionibus Lunæ: in hoc autem erratur; nam Luna commorari
solet in altero brachio expanso, quod constat duabus stellis lucidis in capitibus
Geminorum. Duo Sirii Arabibus vocantur in duali numero الشعريان
AlShirayân: & اختا سهل Uchtâ Sobeil, i. Duæ sorores Canopi. Iste
autem Sirius dicitur Shâmi, i. Syriacus, (unde in Tabulis Perficis Σιῶν
Σιῶν) & شعري الغميصا vel الغموص Shira AlGhomeisâ vel AlGhomûs,
i. Sirius oculi fluxu laborans, idque propter rationem supra allatam, vel
saltem quod fit, قبل دورا من الجورا minus lucida quàm AlAbûr. Hac-
que fabula sic narratur in Libro Mu'gjizât, شعري الغميصا كويند از بهر

اذكّة خواهر او شعری العیور از مجرة بگذشت بر قصد سهیل
 و او در فاجده شمالی بماند بر سهیل چندان بگریست که چشمش
 رفت *Shira AlGhomeisâ* sic dicunt propterea quod soror ejus *Shirâ*
Al Abûr transferit *Galaxiam* ad assequendum *Canopum*; illa verò interim
 manens in tractu boreali, propter *Canopum* ita plorat, ut oculi sui lippitudine
 capti sint. [Vide Golii Lexicon in غمص] Quidam verò in libris Latinis
 legentes *Algomeisa*, conjecturâ nixi interpretantur η Συκάμινος, ideoque
 Arabicis characteribus scribendum docent المجمره *AlGjomeiza*, i. *Syca-*
morus; quâ in re maximè, ut vides, hallucinati sunt. Tota hæc Constel-
 latio fit duabus tantum stellis, quarum altera in picturâ quam habet Su-
 phius collocatur in humero, cui affiguntur nomina المرزم *Al Mirzam*, &
 الذراع المبسوطة *Al Dirâ Al Mebfûta*, i. *Brachium expansum*; et si ex su-
 periori descriptione nomen *brachii* ad ambas simul pertinere videatur: &
 alteri stellæ, quæ fita est in radice caudæ, apponuntur nomina الشعری
 الشامية *Al Shirâ Al Shâmiya*, i. *Sirius Shamensis*, & الغیصا *Al Ghomeisâ*,
 ut supra. Et addit Suphius, و هما علی راس القوس Et hæc duæ sunt in
summitate Arcûs; de quo & de *brachiis*, vide Notas ad Geminos. Hoc
 astrum summâ nocte in Meridiano spectandum exhibetur mense Ja-
 nuario.

Ad Navim.

Navis quæ, ut Græci ferunt, omnium prima Oceanum sulcavit, vo-
 cata est *Argo*, vel ab ejus fabricatore *Argo*, vel ab *Argivis*, sc. Græcis
remigibus Argonautis, vel à *velocitate*, nam Ἄργος est *velox*. Fuit autem
 in cælum relata, in memoriam Argonautarum, qui Colchos profecti sunt
 ad diripiendum aureum vellus; vel saltem in memoriam Navis Osiridis,
 quod asserit Plutarchus, Ἕλληνες Ἀργὼ τῆς Ὀσίριδος νεῶς εἰδῶλον ἐπὶ τιμῇ κα-
 τηγερισμῶν. *Argo Navis* Ptolemæo dicta est Ἀργὼς ἀστερισμός: aliis simpli-
 citer *Naûs*. Quibusdam مرکب *Mercab*, quod *Navim*, *currum*, aut *ve-*
biculum quodvis denotat. In descriptione stellarum 3, 6, 7, & 22 occurrit
 vocabulum ignotum: in altero Codicum Ulugh Beighi legitur قردیش in

in aliis codd. دردمش absque punctis diacriticis: sic etiam apud Suphium,
 in formâ plurali دردمشات absque punctis: in Tabulis Tizîni دردمش
Tur'yeish & دردمشات *Tur'yeishât*. Quoniam verò Ptolemæus in singulis
 locis legit Ἀσπίδοκη, ego etiam legendum substitui Τυρεῖς, i. *Scu-*
tulus: & in plurali Τυρεῖσας *Tureisât*. Si doctior aliquis conjectando fe-
 licior fuerit, velim ut in locis suis calamo corrigat. Stella quadragesima
 quarta quæ est in gubernaculo Australi (nam, ut describit Ælianus, om-
 nes naves antiquitus duo gubernacula habuêre) Arabibus dicitur سهيل
Soheil, Græcis Πτολεμαῖος, in memoriam Ptolemæi Lagidæ regis Ægypti.
 Græcis ac Ægyptiis dicitur Κάνωβος, i. *Canopus*, & referente Kirchero
 Σάμπιλος. *Canopus* autem, cùm sit Naucerus, pro Deo aquarum habitus
 est Ægyptiis, qui etiam *Neptunum* eum vocabant, ejusque imaginem in
 formâ *Hydriæ* perforatæ effingebant, ideò ut Ignem Persarum (qui tem-
 pore Cambyfis erant in Ægypto) Deum singulari artificio superaret.
 Hæcque stella, æquè ac *Canopus* Ægypti oppidum, nomen videtur acce-
 pisse à *Canopo* *Lacone Amiclæo*, Menelai regis Trojæ navium gubernatore,
 paulò post bellum Trojanum inter Deos relato: ipse enim in illo oppido
 Aspide extinctus fuit. In hac sententiâ est Eustathius in Dionysium, ἐκ
 τοῦ Κανάβου ἐκείνου τοῦ κυβερνήτου ἡ ἀστὴρ ἐκείνη φαινόμενος Κάνωβος ἐπωνόμασται.
 Aristides verò dicit se à sacerdote in ipsâ urbe *Canopi* audivisse, hoc no-
 men multis seculis ante Menelai adventum huic urbi inditum fuisse.
 Cùm autem Navis hæc, ut ex Plutarcho retuli, sit in memoriam Navis
 Osiridis, quibusdam dicta stella, quæ, ut quidam narrant, est omnium
 lucidissima, pro Osiridis stellâ habita est, quippe in quâ animam ejus ful-
 gere opinati sunt; quod innuit Plutarchus, στρατηγὸν ὀνομάζουσιν Ὀσίριν καὶ
 κυβερνήτην Κάνωβον, ὃ φασὶν ἐπώνυμον γεγονέναι τῇ ἀστέρᾳ.

Turgjemân Arabicus ait hanc stellam oriri & conspici in regione *Je-*
men vel *Jaman*: unde in Chryfococcæ Tabulis Persicis audit سويل
Soheil. Et in Mohammedis Tizîni Tabulis etiam memoratur سهيل اليمن
Soheil Al Jemen, i. *Canopus Jemenensis*; & dicit esse in Gubernaculo Au-
 strali. Ex antiquis Arabum Tribubus, quæ stellas adorabant, Tribus seu
 Gens طي *Tai* sive *Tajitarum* huic stellæ cultum divinum exhibuêre. Et
 Tribus

Tribus *Kais* قيس colebant *Sirium*. Et Tribus *Misam* ميسم colebant *Al-Debarân* sive oculum *Tauri*. Sic enim testatur Gregorius Abulfaragjius.

De proprietatibus hujus stellæ *Ecteri* refert, سهيل كواكب در
بر يلدز در كه قچان طلوع ايد سهيل و لايدند عقيق رنگي
Soheil ادين الور و بلغار و لايدند جلون رائحة طيبة ادين الور و درلر
est una è stellis, quæ quando oritur in regione Jemen Corneolus gemma colo-
rem ab eâ accipit, & in regione Buglariæ pelles bonum odorem ab eâ acci-
piunt. Vocabulum عقيق *Akik*, quod D. Golius reddit *Corneolus*, à
Gjeuhario exponitur فصوص *species quædam palorum, sc. gem-*
marum, quæ palis annulorum indi solent. Prolixius autem Phiruzabadius,
عقيق خزر احمدر يكون باليمن و بسواحل بحر رومية جنس منها كدر
كماء و جري من اللحم الملح و فيه خطوط بيض خفية من تختم به
سكنت روعته عند الخصام و انقطع عنه الدم من اي موضع كان و
نكاته جميع اصنافه تذهب حفر الاسنان و محروقة يثبت متحركها
Akik est Conchites ruber qui reperitur in Jemen & in littoribus maris Me-
diterranei: quædam ejus species est turbidi coloris, quasi aquæ fluentis à
carne salsa, sc. muria: in eo sunt striæ albæ obscuræ: & quicunque in-
duerit annulum signatorium ex eo, manebit terror ejus apud adversarios suos,
& sistetur ei sanguis ex quâcunque parte fluxerit. Ramenta omnium specie-
rum ejus abire faciunt cavitatem dentium: & ustum de eo corroborat quas-
satos dentes. Quodque rubram tincturam lapidibus inducat Canopus, tes-
tatur Liber Nimetullâh, سهيل بر يلدز در الله تعالى دك قدرتيه
و كميته كوكبه منزلند طور كن يرد طاش اچنده لعله رنگ
Soheil est stella quæ Dei excelsi potentiâ sapien-
tiâque in cælesti mansione persistens, in terrâ inter lapides colorem Rubino
impertit, ex peculiari quâdam proprietate. Hinc Persarum poëta quidam
sic canit de lapide *Lalo*, quem D. Golius *Rubinum* exponit,
فuit *Lalus* ejus rubedine splendens virtute *Canopi*,
سنگ را رنگ لعل بخشند
qui lapidibus *Lali* colorem impertiri solet.

چون سهیلش رفیق سنکی است *Quando enim Canopus* influentiâ suâ in ali-
(cujus lapidis consortium venit,
در دم عقیق رنگی است *lapis ille eodem momento venit in colorem & Akik.*

Nam uti Philosophi *Solem*, ita Orientales *Canopum* etiam influentiâ suâ omnia producere, fovere, ac nutrire autumârunt, ut ex hoc Poëtæ alicujus disticho constare videtur.

بر همه عالم همی تابد سهیل *Per totum orbem lucescit Sobeil:*
جایی ادیان می کند جایی ایدیم *alicubi crassius corium, alibi alutam*
(producit :

eâdem sc. influentiâ in uno loco res viles ac rudes, in alio verò eximias ac egregias progenerat. *Per totum orbem*, Austrinam partem intelligit. Loquitur enim cum vulgo, qui totum orbem intra sui visûs terminum positum esse existimant.

De Polo Austrino, ut etiam de Boreali, & stellâ *Canopo* plurima superstitiosa observantur apud Orientales, uti memoriæ proditum est in libro Mu'gjizât; quæ, quia proluxa sunt, de Persico eorum compendium Latine tantum dedi. Si is qui papulis aut impetigine laborat, acceperit folium saligneum, & indigitans ad Polum Austrinum & Canopum, dixerit, *Hoc ideo facio ut abigantur papulæ*, quadraginta vicibus repetitum, tum prorsus delebuntur papulæ. *Et hoc quidem probatum est.* Ajunt prætereâ huic Polo & Canopo inesse singularem proprietatem lætificandi homines: unde incolas regiones *Zingj* prope Polum Austrinum habitantes cæteris mortalibus hilariores ac lætiores esse asserunt. Et, si aliquis pterygio laborans diù & intento visu intuitus fuerit Polum Austrinum & Canopum, pterygium decedet. At si Camelus intuitus fuerit, morbo languescet & morietur. Camelo autem sic morienti, sex proprietates insunt. Harum prima est, quòd si mulier, quæ mensibus caret, aliquid de sanguine aut felle hujus cameli sibi acceperit, menses statim copiose fluent. Secunda, si aliquis acceperit ossa hujus cameli, & conterendo indiderit oleo, eoque caput epileptici inunxerit, statim abibit epilepsia. Tertia, si quis oculi vitio laborans, de eo camelo per triduum comederit, sanabitur.

tur. Quarta, si quis aliquam partem hujus cameli combusserit cum ligno *عوسج* *Aufegj*, i. *Rhamni*, & partem cinerum cum parte aliquâ cameli unâ cum aceto mixtam loco piloso inunxerit, pili in eodem loco amplius non crescunt. Quinta, si hisce cineribus ter vel quater hæmorrhoidas aliquis illeverit, aliquantulum eradendo carnem, hæmorrhoides mox evanescent. Sexta, si is qui alopeciâ laborat, acceperit de carne, pinguedine, aut gibbo hujus cameli, & cum cepâ recenti conciderit, & hoc medicamento caput alopeci unxerit, alopecia certissimè decedet. De fabulis autem satis superque dictum esto.

Jam de significationibus nominum *Canopi* & *Sobeil* pauca delibanda sunt. Aristides in oratione quæ inscribitur *Αἰγυπτίως*, à Sacerdote quodam Ægyptio se accepisse ait, quod *Κάνωρος* significet *Χρυσὸν ἑδάφει*, aureum solum; & D. Salmasius dicit *χρῶς* denotare *Aurum* apud Coptitas: & *ος* significat *multum*; nisi velis potius esse terminationem quam addiderunt Græci. Hinc Cæsius existimat fluxisse nomina *terrestres* & *ponderosa*, quæ Canopo tribuuntur: de quibus nostram sententiam videas in Notis ad Canem majorem. Arabicum nomen *سبيل* *Sobeil* est in formâ diminutivâ, à verbo *سبى* *Sabala*, *lenis, facilis, ac planus fuit*: & nomen *سابل* *Sabl*, est *planities, terra mollis*; vel, adjectivè, *facilis indole*: & diminutivum ejus *Sobeil* (q. d. *ineptulus*) in hac significatione partim, partimque in ipso vocis sono quadrare videatur cum nomine *כסיל* *Chefil*, *facilis moribus, insipiens*, quod vulgò, sed malè, redditur *Orion*. Aben Ezra toto cœlo errat, ubi asserit *Chefil* esse *cor Scorpionis*. Alii autem Rabbini, iique non indocti, exponunt de *Canopo*. Sic Kimchius ex R. Jona, qui fuit linguæ Arabicæ callentissimus, כתב ר"י ונה כי כסיל הוא כוכב גדול נקרא בערבי סואל והכוכבים המתחברים אליו נקראים על שמו כסילים. *Scripsit R. Jona, quod Chefil est stella magna quæ vocatur Arabicè Soâl (pro Sobeil:) & stellæ ei vicinæ vocantur nomine ejus Chefilim.* Sic etiam Rabbi Ithak Israel, *כסיל סהיל והכוכבים הנלוים אליו נקראו על שמו Chefil est Sobeil, & stellæ ei adjunctæ eodem nomine vocantur.* Et hinc fortassis elucidabitur locus ille in XIII Isaïæ, ubi legitur in plurali numero כוכבי *Stellæ cœli, imò maximæ stellæ ex eis, non* אורם *eradia-*

eradiabunt lumen suum. Paraph. Chald. כוכבי שמיא ונפיליהון *Stellæ cæli*
 & *Gigantes earum.* Namque *Chefîl* vel *Soheil* (ut *Gigas* inter homines)
 videtur esse ferè generale nomen magnarum stellarum, qualis est *Canopus*,
 (& quasi tot *Canopi*, ab insigni magnitudine earum sic dictæ) in *Navi*, &
 سهيل الفرد *Soheil AlPherd*, i. *Canopus Solitarius*: nam in Tabulis Mo-
 hammedis Tizîni sic vocatur *cor Hydri*: & alias etiam hujus nominis
 enumeravit Suphîus. Quòdque magnæ stellæ Australes, non autem Bo-
 reales, hoc nomine insigniantur, inde est quòd primi impositores nominis
 in Australi, non autem Boreali, mundi plagâ habitârint: ideòque stellas
 sibi vicinas potiùs quàm longiùs diffitas respexêre. Et *Canopus*, cùm sit
 omnium stellarum maxima, absolutè sic dicitur: aliæ verò sua epitheta
 distinguuntia habent. Suphîum itaque de hâc re differentem audiamus,
 واما العرب فان الروايات عنها في سهيل وفي كواكب السقينة
 مختلفة فروي بعضهم انها تسمى النير العظيم الذي على الطرف
 السكان الثاني التالي سهيلا على الاطلاق وان الكواكب النيرة
 التي يليه من القدر الثاني و هو السابع عشر و الحادي و الثلثون
 و الخامس و الثلثون تسميها سهيل بلغبين و سهيل حضار و
 سهيل رقاس و سهيل الوزن و سهيل المحلف و روي اخرون ان
 حضار و الوزن يطلعان قبل سهيل و هما الكوكبان النيران من
 جملة الاحدي عشر الخارجة عن صورة الكلب واحد الفريقين لم ينص
 علي كوكب بعينه من الاسامي التي ذكرناها و سهيل في زماننا
 هذا في تسعة وعشرين جزوا و ذيف و لربعين دقيقة من الجوزا و بعد
 اول السرطان عند القطب الجنوبي مائة و ثلاثة عشر جزوا و خمس و
 ثلثون دقيقة و عرض سهيل في الجنوب خمس سبعون جزوا فيكون
 بعده من القطب الجنوبي ثمانية و ثلثون جزوا و خمس و ثلثون
 دقيقة و كل بلد يكون عرض هذا القدر في ناحية الشمال عن
 معدل النهار فان سهيلا يماس الافق الجنوبي و لا يرتفع الي فوق
 الارض و كل موضع ينقص عرضه من هذا القدر فان سهيلا يرتفع عن
 الافق

الافق الجنوبي اذا كان علي دائرة نصف النهار مقدار ذلك النقصان
 ووجدنا شيراز بالحلقة العصلية تسعة و عشرين جزوا و ستة و ثلثين
 دقيقة فيكون ارتفاع سهيل في هذه الموضع علي دائرة نصف النهار
 تسعة اجزا الا دقيقة واحدة وزعم قوم ان تحت قدمي سهيل رهر
 بيض لا تربي بالعراق ولا بنجد وان اهل قهامة تسميها البقرو
 لم يذكر بطليموس شي من ذلك و لا يدري احق هو ام باطل و قد
 ذكر قوم ان ابددا كواكب السفينة من عند سعد البهام و موخرها
 عند السمكة وان سهيل علي مجدافها وقد كان ذكر ان تحت
 الشعري العبور العذاري وهي التي تسمى عذرة الجوزا وان بحيال
 العذاري سهيلا ثم ذكر ادة علي مجداف السفينة التي من عند
 الدلو الي عند السمكة وان الضفدع الاول علي مقدمها — والثاني
 علي الشوكة الجنوبي من ذنب قيطس وهذا اقول من لم يعرف
Arabum traditiones de Canopo & de
stellis Navis diversae sunt: Quidam ferunt lucidam illam magnam, quae est
in extremitate Gubernaculi secundi, quod est sequens, vocari Soheil absolute:
& quae ei adjacent lucidae stellae magnitudinis secundae, nempe 17, 31, &
35ma, has inquam vocant Soheil, & Soheil Hadâr, & Soheil Re-
kâs, & Soheil AlWezn, & Soheil AlMühliph. Alii tradunt quod Hadâr
& AlWezn oriuntur ante Canopum: & hae sunt duae stellae lucidae è nu-
mero τὼν undecim quae sunt extra figuram Canis. Et alterum agminum non
exhibet ullam stellam ex eis ipsis, quarum nomina commemoravimus. Et So-
heil in hoc tempore nostro est in viginti novem partibus & plus quam 40
minutis Geminorum: & distantia ab initio Cancri ad Polum Austrinum est
partium 113, & minutorum 35. Et latitudo Canopi ad Austrum est 75
partium: estque distantia ejus à Polo Austrino 38 partium, minutorum 35.
Et in quavis regione, cujus latitudo est secundum hanc quantitatem in tractu
Boreali ab Aequatore, Canopus tanget horizontem Austrinum, & non eleva-
bitur supra terram: at in quovis loco ubi deficit ejus latitudo ab hac quan-
titate, elevabitur Canopus supra horizontem Austrinum, quando est in circulo
 Meri-

Meridiano, pro quantitate talis defectus. Porro invenimus Shirâz cum An-
 nulo musculari, esse 29 partium & 36 minutorum. Estque elevatio Canopi
 in Meridiano hujus loci, novem partium minus uno minuto. Et opinantur
 aliqui sub pedibus Canopi esse splendorem album, qui non visitur in Irâk ne-
 que in Negjd: & incolæ Tibâmæ vocant Al Baker, i. Bovem. Ptolemæus
 autem non memorat quicquam de hoc; & non novit an verum sit vel falsum.
 Quidam memorant initium stellarum Navis esse juxta Sa'd Al Bahâm, &
 finem earum esse juxta Piscem: & Canopum esse in Remo: sub Sirio trans-
 eunte, esse nâs Al Adâra, quæ nominantur Udra Al Gjauzâ: & è regione
 τὼν Al Adâra esse Canopum: huncque esse in Remo Navis qui est ab Aquario
 usque ad Piscem: Ranam primam esse prodromum ejus: secundam esse in
 Spinâ (i. pinnâ) Australi Caudæ Ceti. Et hoc dico, quod quicumque non
 noverit Navim, idem nec Fortunas nec Ranas sciet. Ex Suphii dictis quæ-
 dam fortassis non erunt cuivis lectori obvia, quæ ideò breviter explicare
 conabimur. Nomen absque punctis diacriticis, pro quo in translatione
 Latinâ adhibentur aliquot puncta, sic scriptum est apud Suphium: legi
 potest *Telkîn* vel *Belkîn*: quoniam verò tale vocabulum non extat, for-
 tassis legendum est *Belkîs*, quod fuit nomen Reginae Sabæ, quæ visitatum
 venit Solomonem. Nominis *Rekâs* significatio non occurrit: Doctissimus
 Pocockius in Notis ad Specimen Historiæ Arabum, scribit *Rekâsh*
 cum *Shîn*. De cæteris nominibus dictum est superius. Alterum agminum
 dicit, quia sc. Suphii, ut commodius situm indicet, juxta Navim pingit
 duo agmina stellarum, quæ sunt extra utrumque Canem informes. Ubi
 dicit *partes*, &c. intelligit *gradus*; nam quæ Ptolemæus & antiqui vocâ-
 runt *μέρη partes*, recentiores vocant *gradus*. Longitudo ac Latitudo Ca-
 nopi & stellæ sequentis in quatuor Ulugh Beighi exemplaribus desideran-
 tur; itaque ex Suphii Tabulis heic habe: Long. Canopi est 29 graduum
 cum 52 minutis, in signo secundo: sequentis stellæ Long. est 11 graduum
 cum 42 minutis, in signo tertio. Lat. Canopi est 75 grad. cum nullis mi-
 nutis: sequentis stellæ Lat. est 71 grad. cum 45 minutis, estque magnitu-
 dinis tertiæ. Polus Austrinus distat ab Æquatore 90 gradibus: & hinc
 ad finem Geminorum seu initium Cancri gradus sunt 23, qui complent
 numerum 113. Shirâz est urbs Persidis celeberrima, & olim Metropolis,

eadem quæ *Cyropolis*, vel haud procul ab ejus ruinis distans. Ex Tabulis Ulugh Beighi & Naffir Eddîni Longitudo ejus ponitur 88 grad. & Lat. 29. grad. cum 36 minutis, in Climate tertio. Instrumentum illud, quo hujus urbis Latitudinem inveniebat, vocat Suphius *Annulum muscularem*; nam *عضل* *Adl*, unde denominatus est, *Musculum* corporis significat: nempe intelligit *Annulum Astronomicum* vulgarem, ut puto. *Irâk* est nomen Provinciæ, in quâ est *Bagdâd* urbs, prope ruinas Babylonis extructa, quæ habet Long. 80, & Lat. 33 graduum cum 21 min. in Climate tertio. *Negjd* est superior Arabiæ pars quâ ad Babylonem ascenditur. *Tibâma* est inferior ac humilior Arabiæ pars, in loco ubi est *Mecca* in regione *Higjâz*: Abulpheda dicit ad Septentrionem conterminam esse *Higjâzæ*. *Mecca* habet Long. 77, & Lat. 21 grad. cum 40 min. in Climate secundo. *Fortunæ* sunt 10, quarum hæc quæ dicitur *Sad Al-Babâm* est in *Pegaso*: stellæ *Al Adâra*, sunt in *Cane majori*: & *Ranarum* altera est in ore *Piscis Australis*, altera verò in Australi ramo caudæ *Ceti*. De heliaco ortu *Soheili*, i. *Canopi* in patriâ suâ refert Phiruzabadius, *سهييل نجم عند طلوعه تنضج الفواكه وينقضي القيظ* *Sebeil est stella ad cujus ortum maturescunt fructus, & ad finem vergit AlKaid*. Quid autem sit *AlKaid* alibi exponit, *القيظ صميم الصيف من طلوع الثريا* *AlKaid est vehementior pars æstatis ab ortu Plejadum ad ortum Canopi*. Secundum Proclum, *Canopus* in *Rhodo* ægrè conspicitur, aut certè ab editioribus locis: in *Alexandriâ* verò prorsus non (ἀφανής) cernitur, utpote vix quartâ Signi portione supra Horizontem extante. Sic malè legit Editio Sanctandreana, anno 1589. Sed Bainbrigii Editio meliùs legit ἐμφανής, quod sc. valdè conspicuus sit, utpote qui 4ta. ferè signi parte supra Horizontem elevatus appareat. Juxta Calendarium *Kas Kuriaci*, heliacè oritur *Canopus* in *Irâk* tertio die Septembris: in *Higjâz* 8 Augusti: in *Syriâ* 28 Augusti. Juxta Mohammedis Tizîni Calendarium, heliacè oritur in *Higjâz* 28 Aug. in *Ægypto* 25 Aug. & in *Syriâ* 8 die Septembris: & vesperi *μεσσημερι* *Canopus* 26 Februarii: cum primâ luce matutinâ *μεσσημερι* 7 Octobris. De constellatione *Navis* ait Cæsius, *Meridianum pererrat mediâ nocte cum superiori proræ parte, sub finem Januarii*.

Ad

Ad Hydrum.

Ptolemæo ὀφειός. Arabibus الشجاع *AlShugjá*, quod apud Turgjemân Arabicum Perficè exponitur مار باريك ومار در *Serpens tenuis*, & *mas serpens*. Et Arabs hanc constellationem sic describit, الشجاع *AlShugjá est in formâ serpentis tenuis ac longi*. Apud Ulugh Beighum prima stella dicitur منخر الشجاع *Minchir AlShugjá*, i. *Nares Hydri*. Et à primâ ad septimam utrinque inclusivè dicuntur من الاعزل *Min AlA'zal*, i. *Ex Inermi*, quasi ad Virginem pertinerent. Stella duodecima, quæ Latinis audit *Cor Hydræ*, in Tabulis Perficis dicitur ὀφειός αὐχέν; & Ulugh Beigho عنق الشجاع *Unuk AlShugjá*, i. *Collum Hydri*, & فرن الشجاع *Pherd AlShugjá*, i. *Solitaria Hydri*, vel simpliciter فرن *Pherd*, i. *Solitaria*; idque propter rationem quam adducit Tufæus, سماره تنها باشد که در حوالی او *Quod sit stella solitaria cui nullæ in circuitu stellæ adjacent*. Ahmed Azdienfis vocat hanc stellam فقار الشجاع *Pbekâr AlShugjá*, i. *Vertebra Hydri*. In Tabulis Mohammedis Tizîni nomen *Unuk AlShugjá* aliî stellæ, quæ est in cervice prope caput *Hydri*, tribuitur. At de hâc constellatione fusissimè differit Abdurrahmân Suphi, والعرب قسمي الثاني النير الذي على آخر العنق الفرن سمته فرن لانه انفرن عن اشباهه و تنحية الى ناحية الجنوب فاما ساير كواكب الشجاع فان الروايات عن العرب فيها تختلف فقد روي بعضهم ان بين كوكب الفرن و بين النخبا كواكب مستطيلة مثل الحبل تسمى الشراسيف اراں بذلك كوكبة الشجاع واران بالنخبا كوكبة الغراب وان بين الشراسيف والنخبا كواكب مستديرة تسمى المعلق اراں بذلك كوكبة الباطية ثم ذكر ان هناك عرش السماك وانه تسمى الاجمال و هو كوكبة الغراب بعينها وذكر بعد ذلك ان بين الفرن وبين زباني

زباني العقرب الخبا اليماني و ليس هناك خبا غير كوكبة الغراب وروي عنه ان بين الفرن و زباني العقرب الخبا و ان علي راس الخبا الشراسيف بين كوكبة الغراب و ان هناك عرش السماكي غير الخبا ثم ذكر ان بين الشراسيف و الخبا كواكب مستديرة يقال لها المعلق اراة بذلك كوكبة الباطية فجعل المعلق بين الخبا و هو فيما بين الفرن و بين الخبا فدل علي انه لم يعرف شيئا من هذه الكواكب وروي بعضهم ان بين الفرن و بين زباني العقرب الخبا و ان بعد الخبا الشراسيف و ان هناك اربعة كواكب تسمى عرش السماكي و ان المعلق بين الشراسيف و بين الخبا فجعل المعلق بعد الخبا و حكى ذلك عن من تقدمه من غير معرفة وروي بعضهم ان بين الفرن و بين زباني العقرب الخبا ثم الشراسيف و ثم المعلق و اكثر رواياتهم عن العرب كذلك و الشراسيف هي كوكبة الشجاع بين الفرن و بين كوكبة الغراب التي تسمى عرش السماكي وهي من الكواكب الثلاث عشر من كواكب الي الثالث والعشرون الذي علي جنوب كوكبة الغراب و اما الكواكب الثاني خارج عن صورة الشجاع مع السطر الذي يخرج منه فيما بين كوكبة الشجاع و بين كوكبة الاسد مع الكواكب النيرة التي تقع في السطر من كوكبة الاسد و مع بقية من كوكبة الشجاع فاذها تسمى الخيل و الكواكب الصغار التي في خلالها تسمى فلا الخيل و في خلالها كوكبة الباطية بين الفرن و بين كوكبة الغراب تسمى المعلق الباطية تسميها العرب المعلق الغراب تسميها العرب عرش السماكي و عجز الاسد و الاجمال و الخبا

Arabes vocant duodecimam lucidam, quæ est in postrema parte Cervicis, Al-Pherd, i. Solitariam; & sic vocatur, eo quod separata sit ab aliis sibi similibus, inclinando ad tractum Australem. Reliquas verò Hydri stellas quod attinet, Arabum relationes de eis diversæ sunt. Narravit quidam ex eis quòd inter stellam AlPherd & inter AlChibâ sint aliquot stellæ in longum protensæ

protensæ sicut funis, quæ vocantur *AlSharâsiph*, i. Costæ; sc. intelliguntur stellæ Hydri; & per *AlChibâ*, i. Tentorium, intelliguntur stellæ Corvi: & retulit quoddam inter hæc *AlSharâsiph* & *AlChibâ* sunt aliquot stellæ circulares quæ vocantur *AlMa'laph*, i. Præsepe; per hoc intelliguntur stellæ Crateræ. Deinde memoravit hinc esse *Arsh AlSimâk*, i. Solium Efferentis, hocque vocari *AlAgjmâl*, i. Cameli, qui sunt ipsæ stellæ Corvi. Posthac memoravit quidam, quoddam inter *AlPherd* & Chelas Scorpionis sit *AlChibâ AlJemâni*, i. Tentorium Jemanense: illic verò non est aliud *Chibâ* quàm illud ex stellis Corvi. Rursus retulit quoddam inter *AlPherd* & Chelas Scorpionis sit *AlChibâ*, quoddamque ad verticem τ & *AlChibâ* sint α & *AlSharâsiph* post stellæ Corvi, & illic est *Arsh AlSimâk* absque *AlChibâ*. Deinde memoravit inter hæc *AlSharâsiph* & *AlChibâ*, esse aliquot stellæ circulares, dictas *AlMa'laph*; per hoc intelliguntur stellæ Crateræ: fecitque *AlMa'laph* inter *AlChibâ*, & est inter *AlPherd* & *AlChibâ*: & hinc liquet ipsum non novisse quicquam de hisce stellis. Quidam ex eis retulit inter *AlPherd* & Chelas Scorpionis esse *AlChibâ*, & post *AlChibâ* esse hæc *AlSharâsiph*, & hinc esse quatuor stellæ dictas *Arsh AlSimâk*; & esse *AlMa'laph* inter hæc *AlSharâsiph* & *AlChibâ*; fecitque *AlMa'laph* post *AlChibâ*: & narravit hoc propter eum, quicumque sit, qui præponit illud ignoranter. Retulit alius quidam ex eis inter *AlPherd* & Chelas Scorpionis esse *AlChibâ*, & tam hæc *AlSharâsiph*, & deinde *AlMa'laph*: & pleræque Arabum relationes huc spectant. Et α & *AlSharâsiph* sunt stellæ Hydri, inter *AlPherd* & stellæ Corvi quæ vocantur *Arsh AlSimâk*; & hæc sunt à stellâ decimâ tertiâ è stellis ejus usque ad vigesimam tertiam quæ est in Triangulo ad Austrum stellarum Corvi. Porro stella secunda extra Figuram Hydri, unâ cum lineâ quæ inde egreditur in spatio inter stellæ Hydri & stellæ Leonis, simul cum stellis lucidis de stellis Leonis quæ in lineam cadunt, cùmque reliquis stellis Hydri, hæc inquam vocantur *AlCheil*, i. Equus: & stellæ parvæ in medio earum vocantur *Pbelâ AlCheil*, i. Pulvis Equi. Et in medio harum sunt stellæ Crateræ (inter *AlPherd* & stellæ Corvi) quæ vocantur *AlMa'laph*, i. Præsepe. Crateram enim vocant Arabes *AlMa'laph*; & Corvum vocant Arabes *Arsh AlSimâk*, i. Solium efferentis; & *Agjaz AlAsad*, i. Clunes Leonis; & *AlAgjmâl*,

Al Agjmâl, i. *Cameli*; & *Al Chibâ*, i. *Tentorium*. *Al Agjmâl* in libro *Mu'gjizât*, & semel apud *Suphium*, legitur sine puncto sub literâ *Gjim*: & hoc modo si legatur, *Al Abmâl* significabit *Arietes*. At melius cum puncto. In libro *Mu'gjizât*, pro *فرس Pherd*, legitur *فرور Pherûd*; sed minùs benè. In Calendario Mohammedis Tizîni memoratur parva constellatio dicta *الخيل المرعى Al Cheil Al Mar'a*, i. *Equus pascens*: cujus ortus heliacus ponitur 16 die Febrûarii: ideóque non potest esse *Al Cheil* cujus hîc mentio, sed circa *Capricornum* collocari videtur. Juxta dictum Calendarium *μεσσηριανὴ Sobeil Al Pherd* (quæ etiam, quod postliminio deprehendi, vocatur *سهيل الشام Sobeil Al Shâm*, i. *Canopus Shamenfis*,) 15 Novembris. De *Hydri* constellatione ait Cæsius, *Meridianum nocte mediâ occupat capite, ineunte Februario; caudâ verò ineunte Aprili; & medietate circa medium Martii sive Æquinoctium vernum.*

Ad Crateram.

Ptolemæo κρατῆρος ἀστεισμός. Aliis ὕδρια: & κάλη, *Urna*. Arabibus *باطية Bâtiya*, à Persico *بادية Bâdiya*, i. *Poculum magnum ac amplum*. Quibusdam dicitur *Alkis* pro *الكاس Al Kâs*, i. *Cyathus*: hocque ab Heb. *כוס Cos* ejusdem significationis. Stellæ Crateræ Arabibus dicuntur *المعلف Al Ma'laph*, i. *Præsepe*. Plura videas in citatione ex *Suphio* in *Notis* ad præcedentem Constellationem. Cratera *Meridianum* occupat mediâ nocte circa *Martii* medium.

Ad Corvum.

Ptolemæo κόρακος ἀστεισμός. Ulugh Beigho *الغراب Al Gorâb*: hocque deducitur ab Hebraico *עורב Orev*, i. *Corvus*. Suphio dicit, *والعرب تسمى هذه الكواكب عجز الاسد و تزعم ان القمر ربما قصد فنزل* *Arabes بعجز الاسد وتسميها ايضا عرش السماكى الاعزل و الخبا* *vocant has stellas Agjaz Al Asad*, i. *Clunes Leonis*; & putant quòd *Luna aliquando eat commoratum in Clunibus Leonis*. Has etiam vocant *Arsh Al-Sim k*

Simâk Al A'zal, i. *Solium efferentis Inermem*, & *Al Chibâ*, i. *Tentorium*. Vide suprâ in Notis ad Hydrum. Prima Corvi stella *Ulugh Beigho* dicitur *منقار الغراب* *Minkâr Al Gorâb*, i. *Rostrum Corvi*. Stella quarta *جناح الغراب اليمين* *Gjenâb Al Gorâb Al Aiman*, i. *Ala dextra Corvi*. Meridianum nocte mediâ versûs Austrum pervolat, circa Martii medium.

Ad Centaurum.

Ptolemæo *Κενταύρος ἀστερισμός*. Afferente Proclo, Hipparchus addit, *Θυρσολογχον*, seu *Thyrsum* quem Centaurus præ se ferre putatur. Arabes utuntur Græco nomine *قنطورس* *Kentaurus*. In libro *Mu'gjizât* sic describitur, *قنطورس حيوان يستكفي من سر تا كمرگاه صورت انمي بون واز كمرگاه تا اخر صورت اسب روي بمشرق باشد و اخر پشت بجانب مغرب و بدست او دوشاخ باشد و بر دستي ديكر سري گرفته باشد و بر شكم اسب كوكبي نيراست او را بطن كویند و بر دست اسب كوكبي روشنست اندرا حصار كویند و بر دست چپ ديكری و اندرا وزن خوانند و این دو كوكب را محتلفین كویند* *Kentaurus est animal, quod à capite ad cingulum figuram hominis refert; & à loco cinguli ad extremitatem, figuram equi. Facies ejus est ad Orientem, & postica pars dorsi ad tractum Australem. In manu finistrâ flagellum bilore gestat: altera manus ad caput attollitur. In ventre Equi est stella lucida, quæ dicitur Betn, i. Venter. Et in manu (i. anteriori pede) Equi est stella lucida dicta Hadâr: Et in manu finistrâ est alia quædam dicta Wezn: hasque duas vocant Muhtalaphein, i. furatas. Ulteriore descriptionem habe ex Abdurrahmân Sûphi, qui sic differit, والعرب تسمي كواكب قنطورس و السبع جميعا على الجملة الشماريخ وهي تسميها الشماريخ لكثرتها وكثافة جمعها وتسمي الخامس و الثلثون الذي على طرف اليد اليميني من الدابة و هو التالي من الاثنين النيرين الذين في جنوب كوكبة قنطورس و السبع من القدر الاول مع السادس و الثلثون*

و الثلثون المقدم للخامس و الثلثون من القدر الثاني من اعظمه و هو
علي ركة اليد اليسرى من الدابة حضار و الوزن و تسميها
مخلفين و المكنثين لان المقدمة منهما خاصة يمر علي مجري سهيل
او قريب منه فاذا طلع احدهما يشبهه من يراه بسهيل فيدعي انه
سهيل ويراه غيره و يعرفه فيقول ليس بسهيل و يتحالفان فيكنث
المدعي انه سهيل تسميا مخلفين و مكنثين ولا ادري ايها حضار
وايما الوزن و يشبه ان يكون السادس و الثلثون المتقدم حضار لانه
يطلع قبل الخامس و الثلثون فهم يبتدون بالحضار في تسميتها ثم
Arabes vocant stellas Centauri & Feræ omnes simul AlShamârich,
i. Spadices, propter multitudinem ac densitudinem collectionis earum. Et
vocant trigesimam quintam, quæ est in extremitate manûs dextræ Jumenti
(& hæc sequitur duas lucidas quæ sunt ad Austrum stellarum Centauri ac
Feræ, estque magnitudinis primæ,) unâ cum trigesimâ sextâ quæ præcedit
trigesimam quintam, (estque magnitudinis secundæ maxima, & est in genu
manûs sinistræ Jumenti,) Hadâr & AlWezn: & vocant eas Muhtalaphein,
i. Juratas; & Muhtatbein, i. Pejuratas: eo quòd præcedentior duarum
propriè incedat juxta cursum Canopi, aut quàm proximè; & alterâ earum
oriante, qui vidit eam comparavit Canopo, & exclamavit quòd sit Canopus:
alius verò vidit & cognovit eam, dixitque non esse Canopum; & jurârunt
ambo. Et propter pejurationem ejus qui exclamavit quòd esset Canopus, vo-
catæ sunt Muhtalaphein & Muhtatbein. Non tamen intelligo quænam sit
Hadâr, aut quænam sit AlWezn: sed verisimile est quòd trigesima sexta
quæ præcedit, sit Hadâr, eo quòd oriatur ante trigesimam quintam: nam
incipiunt ab Hadâr quando eas nominare solent, tum pergunt ad AlWezn.
Vide suprâ in Notis ad Canem majorem. Suphîus Centaurum ac Feram
simul pingit, ubi ille manu suâ hujus anteriorem pedem prehendit.
Stella trigesima quinta Ulugh Beigho dicitur رجل قنطورس *Rigjl Ken-*
taurus, i. Pes Centauri. In Chrysococcæ Tabulis Perficis πὲς Κόνταρος.
Hoc Astrum in Meridiano conspicitur nocte mediâ circa finem Aprilis.

Ad Feram.

Ptolemæo *θηρίς ἀσπερισμός*. Suidæ, dicente Cælio, *κνηκίας* à rapacitate; est sc. *Lupus*: vel potius *κνηκίς*. Arabibus *سبع Sebu'*. i. *Fera*, & *نهر Pheb'd*, i. *Tbos*, *Pardus*. In globo *أسد Afada*, i. *Leæna*. Cælius hujus Constellationis adducit *Perficum* nomen *Bridemif*: sed videatur potiùs ad *Centaurum* pertinere; dicit enim *Albumasar*, quòd cum primo Virginis Decano oriatur *Finis equi masculi*, qui & ipse *Bridemif* appellatur, quem ipsi *Centhaurum* dicunt. Adeoque potest esse pro *برذون Birdûn*, i. *Equus onerarius* vel *clitellarius*. Suphies in eandem Constellationem compingit *Centaurum* cum *Ferâ*, quæ summâ nocte in meridiano cernitur initio Maji.

Ad Thuribulum.

Ptolemæo *Θυριατήριον ἀσπερισμός*. Aliis *Θυσιαστήριον*, & *Θυτήριον*. Latinis *Ara*. Suphies meminit aliquot stellarum quas non observavit Ptolemæus; verba ejus hæc sunt, و خلف بهذا الكوكب الثاني كوكب من القدر الرابع بينهما نحو ثلاثة اذرع لم يذكره بطليموس و هو كوكب يضعف لان بالقرب منه كوكب من القدر السادس قد صار به بضعفا و فيما بين هذه الكوكب وبين الثاني كوكب اخر جميل عنهما الي الجنوب من القدر الخامس لم يذكره بطليموس *Stellam secundam sequitur stella quædam magnitudinis quartæ; inter has est spatium trium cubitorum: & hujus non meminit Ptolemæus. Est verò stella dupla, eo quòd propè eam sit stella magnitudinis sextæ, quæ facta est cum hac gemina. Et inter hanc stellam & secundam est alia stella, quæ ab illis inclinatur ad Austrum, magnitudinis quintæ: hujus mentionem non fecit Ptolemæus. Hæc Constellatio mediâ nocte sub finem Junii meridianum permeat infra horizontem transiens.*

Ad Coronam Australem.

Ptolemæo Στεφάνῳ Νοτῆς ἀστρονομός. Aliis Δεύτερος στέφανος, & οὐρανίσκος, & Κηρυκῆιον. Suphio dicit de eâ diversas esse Arabum sententias, واما العرب فقد اختلفت الروايات عنها في هذه الكواكب فروي قوم منهم انها تسمى هذه الكواكب القبة لاستدارتها وزعموا انها اسفل من شولة العقرب وليس هناكى كواكب مستديرة تشبه القبة غيرها وزعم اكثرهم ان ورا القبة الصردين و هما السادس والعشرون والسابع والعشرون من كواكب الرامى احدهما السادس والعشرون على ساقه اليمنى وروي اخرون انه تسمى ازحي النعام وهو عشة وموضع بيضة لانها على *Arabum descrepant relationes de hisce stellis: quidam ex eis referunt quod hæ stellæ vocentur Al-Kubba, i. Testudo vel Tabernaculum, propter circularem formam. Porro existimant eas fitas esse infra aculeum Scorpionis: & quidem illic non sunt aliæ stellæ circulares, quæ Testudinem referant, præter eas. Plerique existimant quod ponè Testudinem sint AlSaradein, & hæ duæ sunt vigesima sexta & vigesima septima è stellis Sagittarii: altera earum, sc. vigesima sexta est in crure dextro. Alii referunt quod vocentur Az'ba AlNaâm, i. Nidus struthionis & locus ovorum ejus, eo quod sint ad Austrum duorum Struthionum, sc. adeuntis aquam, & ab eâ redeuntis, in spatio inter eos. In recensendis stellis Coronæ, Suphio dicit كوكب منة كوكب من القدر الخامس بينة وبين الاول اقل من شبر في راي العين لم يذكره بطليموس وهو ادور من الحادي عشر و الثاني عشر و الثالث عشر* Ante stellam primam, sc. prope eam, est stella quædam magnitudinis quintæ: inter hanc & stellam primam est minus quàm spitbama, quantum judicare valeat oculus: hujus non meminit Ptolemæus; est tamen lucidior quam 11, 12, & 13^a. Duæ stellæ quæ Suphio vocantur in numero duali AlSaradein, in libro Mu'gjizat leguntur الصردين AlSadadein; & altera dicitur esse in crure, & in femore altera. Quod dicit de Struthionibus, eorum

eorum alter dicitur النعام الصادق *AlNaâm AlSâdir*, i. *Struthio adiens* aquam; & alter dicitur النعام الوارن *AlNaâm AlWârid*, i. *Struthio rediens* ab aquâ. Sic etiam in libro Mu'gjizat *AlNaâm* explicatur per اشتر مرغ i. *Struthiocamelus*: & benè quidem, dum in hâc formâ legitur. At Ulugh Beigh & alii plures legunt in formâ plurali النعائم *AlNaâim*, quod interpretati sumus *pecora*: idque propterea quòd in Tabulis Mohammedis Tizîni eis tribuatur *pastor*; fic enim legitur راعي النعائم وهو *Pastor pecorum, est sc. Testudo*, sub quam recumbit pastor. Hæc autem Corona meridianum gemmis suis sive stellis illustrat, nocte mediâ ineunte Julio horizontem ferè stringens.

Ad Piscem Australem.

Ptolemæo ἰχθύος Νοτίου ἀστερισμός. Arabibus الجوت الجنوبي *AlHût* *AlGjenûbi*, i. *Piscis Australis*. Stella lucida quæ est in ore, vocatur الضفدع الاول *AlDîphda AlAuwal*, i. *Rana prima*; & الظليم *Al-Dalîm*, i. *Agger*; & الفم الجوت *Pham AlHût*, i. *Os Piscis*: estque communis cum stellis Aquarii. In Tabulis Persicis Chryfococæ dicitur Στόμα ἰχθύος μέσον. Transit meridianum nocte mediâ circa medium Augusti.

Cúmque jam totum globum percurrimus, incipiendo à polo boreali; lassati tandem confidemus in Conclavibus seu Penetralibus Austri, quæ ex sententiâ Rabbiorum (& ut nomen ipsum haud obscure indicat) heic sita sunt: Sic R. Levi Ben Gershom חררי תימן הם צורות הדרומיות *Chadre Teman sunt Figuræ Austrinæ*: Jobi autem tempore stellæ non fuerunt in Figuras redactæ, vel saltem non in tales quales sunt hodiè. Ut-
cunque de stellis Austrinis hoc nomen necessariò intelligendum est. Ita Aben Ezra, והצפוניים לא יראו אח' מאלה על כן קראם הכתוב חררי *Septentrionales nunquam vident ullam ex istis, ideòque vocat eas Scriptura Chadre Teman*. Et alibi dicit קראם חררי תימן כאלו הם במקום *Vocavit eas Chadre Teman*, i. *Penetralia Austri, quasi sint in loco occulto*. Heic habes rationem cur hæ stellæ Australes hoc nomen fortitæ fuerint:

fuerint: cur autem *Auster* dicatur *Teman*, dicendum restat. Judæi ferunt Adamum creatum fuisse facie ad ortum dispositâ, ut orientem solem & lucem aspiceret: unde Oriens, qui ipsi fuit anterior mundi pars, dictus est קדם *Kedem*, i. *Ante, anterior*; & Occidens, seu huic opposita plaga, אחר Achôr, *posterior*. Et Adami corpore secundum hunc situm collocato, ad sinistram erat Borealis plaga, quæ ideò dicitur שמאל *Semôl*, i. *Sinistra*: & ad dextram erat plaga Australis, quæ dicitur תימן *Teman*, i. *Dextra*, idem quod ימין *Jamîn*. Aliâ autem ratione plagæ mundi aliis nominibus dignoscuntur. Namque plaga ubi Sol oritur, vocatur מזרח *Mizrach*, i. *Oriens*, seu *locus ortûs*. Huic opposita plaga ubi Sol occidit, dicitur מערב *Ma'rabb*, i. *Occidens* seu *occidendi locus*. Plaga autem Borealis, propter absentiam Solis, dicitur צפון *Saphôn*, i. *absconditus locus*. Meridies five plaga Australis vocatur דרום *Darôm*, ut refert R. Bechai, quasi דרך *Dorec* vel דר רום *Dâr Rôm*, i. *altè incedens*; quòd in hâc mundi plagâ Sol summam suam altitudinem meridianam obtineat. Hæc plaga dicitur quoque נגב *Néghebb*, propter ariditatem quæ ex vicinitate Solis contingit: nam verbum נגב *Neghàbb*, est *aridum esse, exarescere*, & נוב *Naghûbb*, *aridus, sicus*.

Quidam Rabbiorum Figuris Austrinis etiam accensent *Mazzaroth*: hâc, ut videtur, ratione adducti, quòd in Jobi cap. 38. adhibeatur verbum *educendi*, quasi è loco ubi priùs latuerat: in hâc sententiâ est R. Levi Ben Gershon, מזרות היא צורה אחת מהצורות הדרומיות ואחשוב *Mazza-*
roth שלא היתה נראית בארץ אשר היה בה איוב כי אם זמן מועט *Mazza-*
roth est Figura quædam ex Figuris Austrinis; quam existimo non apparuisse
in terrâ ubi fuit Job, nisi tempore exiguo. Alii dicunt idem esse quod מזלות *Mazzaloth*, i. *Signa cælestia*, à verbo נזל: nam literæ *l* & *r* in omnibus ferè linguis sunt commutabiles. Hisce autem opponitur, quòd tempore Jobi probabiliter stellæ non fortiebantur certas Figuras; vel saltem non easdem ipsas quas jam habent. Ideoque nec Figuris hodiernis in genere, nec speciatim Austrinis quadrabit nomen *Mazzaloth* aut *Mazza-*
roth. Meliùs arrideret si per *Mazzaloth*, *planetas* intelligas. R. Ishak Israel asserit esse *Cingulum Orionis*, ut suprâ diximus. Fortassis opinatus est ean-

dem

dem significationem habere cum Heb. אזור *Ezôr*, & Arab. ازار *Izâr* vel ميزار *Mizâr*, i. *Præcinctorium*. Hoc autem nomen Arabicum peculiariter tribuitur stellæ in *Perixomate* Bootæ. Et prætereà nomina partium ac membrorum hodiernarum constellationum, dubio procul, sunt multò recentiora quàm ea nomina quæ in Bibliis occurrunt. Est quidem *Mazzaroth* in numero plurali; ideòque oportet vel unam maximam stellam denotare, eàdem ratione quâ *Balæna* vocatur בהמות † *Behemoth*, i. *Bellua* in plurali, quòd sit omnium animalium maximum: vel, quod potius aridet, fuit nomen plurium stellarum. Quænam verò hæ fuerint, etsi temerè definire non audeam; eam tamen, quæ mihi verisimillima videtur, sententiam proponam. In Jobi capite 37, v. 9. legitur מן החרר תבוא ערה *E Cheder*, i. *Penetrati*, venit turbo, & ex *Mezarim* frigus. Qui de origine ventorum scripserunt, ventos in cavernis seu penetralibus terræ, vel etiam in nubibus, generari tradunt: uterque sensus huic loco satis commodè affigi potest. Plerique Bibliorum Interpretes exponunt חדר *Cheder* esse *Meridiem* five *Austrum*. Sicque Aben Ezra נחנן שהוא כמו חדרי תימן מפאת דרום *Rationi convenit ut sit tanquam Chadre Teman, à plagâ Australi*. Secundum hunc sensum legendum est è meridie venit turbo: nempe è meridionali plaga cœli; nam in Jobi citato loco *Cheder* & *Mezarim* sibi invicem opponi videntur; & quòd *Mezarim* sit in plagâ oppositâ, sc. Boreâ, vel hinc satis liquet, quòd inde proveniat frigus. Quòdque de aliquâ parte cœli potius quàm terræ dicatur, liquet ex Aben Ezra in dictum Jobi locum, qui post varias recitatas sententias, tandem statuit per *Mezarim* intelligendas esse aliquot stellas, hasque easdem esse cum *Mazzaroth*: ejus verba hæc sunt, "שהוא פאת צפון ויא ממולות ויא" שהוא מן מזרח הרשת על ענין *Quidam dicunt esse plagam Borealem: alii dicunt Mazzaloth seu Signa cœlestia: alii à Mezora tendendo rete, significatione longè petitâ. Rectum autem videtur in oculis meis quòd sint stellæ: & sic est, an educes Mazzaroth in tempore suo?* Quòd *Mezarim* & *Mazzaroth* formâ differant, parum re-

† Verum hujus vocis Etymon Lector eruditus in Prolegomenis videat.

fert: nam dageſh poteſt eſſe euphonicum: & alia nomina apud Hebræos duplicem formam pluralem, ſc. masculinam ac ſœmininam agnoſcunt; ut היכלים *Hecalim* vel היכלות *Hecaloth*, &c. Significationem quod ſpectat, etiam duplex vel triplex eſſe poteſt: מזור *Mezar* apud Rabbinos ſignificat *nevit*: unde *Mazzaroth* ſint *netrices*, quaſi mulieres penſum trahentes imitentur. Vel deduci poteſt à זרה *Zara ſparſit*, aut à נזר *Nazar ſeparavit*, præponendo *mem* heemanticum: & hæc ſignificatio etiam derivari poteſt ab Arab. مشر *Mášhera diviſit*, vel مذر *Mázsera diſperſit* in 2^{dâ} conjugatione. In alio. verò ſenſu Judæi dici volunt מזורר *Mazzoroth quaſi Memazzer, Corruptens fructus*. Ab hæc radice dicunt ביצה מזורר *Béſa Muzéreth, Ovum corruptum*. Hæcque ſignificatio petita eſt à verbo Arabico مزر *Mázara* in primâ conjugatione, *corruptum fuit ovum*, &c. Et apud hos etiam بيضة مزر *Beida Mázera eſt ovum corruptum*. Adeò ut nomina *Mezarim* & *Mazzaroth* videantur ſignificare vel *ſparſores, diviſores, ſeparatores*; vel *corruptores, perditores*; &, ſi ad fructus referantur, hæc ſignificationes in unam coïncident; nam eorum corruptio & putredo efficit ut partes à ſe invicem ſeparentur & decidant. Quòd verò literæ ש *Sbin* aut ذ *Dbâl* respondeant ז *Zain*, hinc eſt, quòd *literæ unius organi facile inter ſe commutentur*. Et hoc ſemper fit inter ذ *Dbâl* Arabicum & ז *Zain* Hebræicum, ut in vocibus מזבח & مذبح & ſexcentis aliis. Prætereà Perſæ, Turcæ, &c. ſemper pronuntiant ذ *Dbâl* ut ز *Ze*, & utrumque ut noſtrum z. Jamque ſuppoſito ac conceſſo quòd nomen *Mazzaroth* ſit idem cum *Mezarim*, quòdque per hoc intelligendæ ſunt quædam ſtellæ, nihil obſtat quin credamus has ſtellas eſſe Boreales, eâſque probabiliter eminentiores, quales in Majori Urſo cernuntur. Et quòd ſtellæ à Jobo dicantur eſſe cauſæ turbinum aut frigoris, lectorem remorari non debet; nam Arabes & cæteri Orientales, ventos, pluvias, & id genus alia ab influentiis ſtellarum eſſe credunt. His poſitis, ſequenti modo explicari poteſt ille Jobi locus c.38. v.32,33. התקשר מעדנות כימה או מושכות כסיל תפתח:

† Interpretes Græci legebant מענרות *nexum*.

התוציא מורות בעתו ועיש על בניה תנחם *An constringes suavitates Plejadum? aut contractiones Canopi aperies? An educes frugiperdas in tempore suo? & capellam cum filiis suis, an duces eos?* Rabbi Ishak Israel sequenti modo in hunc locum commentatur יש לכוכבים פעולות בבישול הפירות וכזו פעילת כימה ומהם שמאחרים ומעקבים פירות לחתבשל וזו היא פעולת כסיל פתרו" התקשה הפירות שכול [כימה] מבשל ומפתח *Stellis insunt operationes in maturatione fructuum; & tales sunt operationes Plejadum!! Quaedam verò ex eis remorantur & retardant fructus à maturando; & ejusmodi sunt operationes Canopi. Interpretatio est, An constringes fructus quos astrum Chima ad maturitatem perducit aperitque? aut aperies fructus quos astrum Ghesil contrahit & constringit?*

Cùm hosce commentarios ferè ad colophonem perduxeram, incidi in aliquos Authores Arabicos ac Persicos, è quibus plura adhuc scitu digna, & quæ ad hujus operis elucidationem conferrent, exhauriri poterant; unde Supplementum attexere constitueram. Rursus verò dum in animo pensitarem quantam huic editioni moram injicere potuisset, id in aliud tempus deferendum duxi; eo potissimùm consilio, ut quæ hîc breviter tantùm perstringere animum induxeram, aliâ occasione, si Deus vitam ac vires suppeditaverit, fusiùs tractare possem.

Ne autem provinciam mihi incumbentem nimis parcè expediisse existimarer, ejus rei defectum aliquo modo compensare volui additione sequentis Tabellæ, quam coronidis loco omninò adjiciendam censui. In eâ traditur Recta Ascensio & Declinatio trecentarum de præcipuis stellarum fixarum: earumque situs ferè idem est cum eo qui in globis Ty-chonicis designatur, sumpto Ascensionis initio à primo gradu Capricorni. Ad dextrum numerorum latus subinde apponuntur varietates in *Magnitudinibus* ac *plagis*, quas ex alterâ Tabellâ quæ cum hâc ferè convenit, desumpsi. Arabicas numerorum notas omisi, quoniam angustiae paginæ consulendum erat. Hanc subjectam Tabulam Damasci construxit ۛۛۛۛ

Mohammed بن محمد بن أبي بكر + التيزيني الموقت بالجامع الاموي
filius Mohammedis filii Abi Becri AlTizîni, Promulgator temporum precandi
in Cathedrali Ummavæo: namque magnum illud Templum Damascenum,
 dictum est *جامع بني امية* Gjâmi beni Ummiâ, i. *Cathedrale* seu mag-
 num Templum Ummiadarum vel filiorum Ummiæ; quoniam sc. *AlWalîd*
Chalîpha 13us qui erat filiorum Ummiæ 6^{tus}, dirui jussit Templum Chris-
 tianorum in Damasco S^{to} Johanni dedicatum, & in ejus loco extrui cu-
 ravit alterum illud à suâ familiâ postea denominatum. Et hoc contigit
 anno Hegjræ 85. Christi 705. Quantis autem sumptibus illud opus ab-
 solvit, narratur in Historiâ Saracenicâ p. 71: nam exhaustæ sunt 400
 cistæ, quarum singulæ 14 millia ducatorum aureorum continebant.

تيزين هي بلدة صغيرة من اعمال حلب في جهة الغرب علي نحو +
Tizîn est oppidum parvum ex ditioe Halebi occidentem versûs, à quo circiter unius
diei iter distat. Calcashendi, parte zdâ. p. 329.

جدول

جدول الكواكب الثابتة المحركة البعد و المطالع لآخر سنة
اربعين و تسعمائة من الهجرة المطهرة

*Tabula Stellarum Fixarum, secundum motionem Declinationis & Ascensionis,
pro fine anni Hegjræ purissimæ 940, i. Chr. 1533.*

<i>Stellarum Nomina.</i>	<i>Ascen.</i>	<i>Decl.</i>	<i>Mag. Plaga</i>	اسما الكواكب
Supra Sagittam, ex AlSâdira	4 28	27 18	A. 4.	فوق السهم من الصادرة
Vultur cadens	5 29	38 37	B. 1.	النسر الواقع
Sinister humerus Sagittarii, ex AlSâdira	6 56	26 37	A. 3. al. 2.	منكب الرامي اليسر من الصادرة
Australior duarum Australio- rum, ex AlSâdira	8 26	30 5	A. 3.	جنوبي الاثنين الجنوبيين من الصادرة
Borealior duarum Borealio- rum, ex AlSâdira	9 30	27 45	A. 3. al. 4.	شمالي الاثنين الشماليين من الصادرة
Australior ☿ Dalimâi AlNefr	10 30	4 14	A. 3.	الجنوبي من ظليمي النسر
Lucida Torquis, sc. AlBelda	10 40	21 10	A. 4.	نير القلادة و هي البلدة
Cauda Vulturis volantis	11 5	13 15	A. 3. al. B.	ذنب النسر الطائر
Postrema Torquis, & hæc est Manfio	14 16	16 23	A. 4.	آخر القلادة و هو المنزلة
Australior humerus Vulturis volantis	15 45	2 19	B. 3.	جنوبي منكب النسر الطائر
Borealior prioris lateris Hirci	17 40	68 0	B. 3.	شمالي الضلع الاول من الديس
Rostrum Gallinæ	18 18	27 31	B. 3.	منقار الدجاجة
Borealior των Dalimâi Al- Nefr	18 24	2 29	A. 3.	الشمالي من ظليمي النسر
H h Humerus				منكب

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Humerus Vulturis volantis	21 6	9 37	B. 3	منكب النسر الطائر
Vultur volans, sc. Aquila	22 5	7 24	B. 3. al. 2.	النسر الطائر وهو العقاب
Ala dextra Gallinæ	23 34	44 20	B. 3	الجناح اليمين من الدجاجة
Collum Aquilæ, estq; de Vulture	23 30	5 35	B. 3	عنق العقاب وهو النسر
Cuspis Sagittæ	24 40	18 25	B. 4	نصل السهم
Sequens capitis Aquilæ	27 5	2 15	B. 3	تالي رأس العقاب
Borealior sequentis lateris Dra-				شمالي الضلع الثاني * من
conis	27 30	69 0	B. 3	التنين
Borealior τ& Sa'd AlDâbih	28 34	13 31	A. 3	شمالي سعد الذابح
Australior τ& Sa'd AlDâbih	29 0	15 31	A. 3	جنوبي سعد الذابح
Præcedens Effusoris aquæ	31 38	51 13	A. 3	مقدم ساكب الماء
Pectus Gallinæ	31 40	39 3	B. 3	صدر الدجاجة
Cauda Delphini	33 5	9 54	B. 4	ذنب الدلفين
Australior præcedentium de				الجنوبي المتقدم من بدن
corpore Delphini	34 3	12 50	B. 3	الدلفين
Borealior præcedentium de				الشمالي المتقدم من بدن
corpore Delphini	34 51	14 53	B. 3	الدلفين
Lucida τ& Sa'd Búla'	35 51	10 41	A. 4	دير سعد بلع
Postrema Delphini	36 45	15 6	A. 3. al. B. 2.	آخر الدلفين
AlRidph, hæc est cauda Gal-				الردف وهو ذنب
linæ	36 40	43 50	B. 3. al. 2.	الدجاجة
Sinistra ala Gallinæ	37 0	32 40	B. 3	الجناح اليسر من الدجاجة
Sinister cubitus Gallinæ	38 0	32 20	B. 4. al. 3.	المرفق اليسر من الدجاجة
Cubitus Inflammati	39 0	60 0	B. 4	مرفق الملتهب
Dorsum Capricorni	40 16	38 36	A. 4	ظهر الجدي
Obscura illa de caudâ Piscis				الخفي من ذنب الحوت
Australis	41 29	39 54	A. 3	الجنوبي
Genu				ركبة

* An non potius legendum شمالي

	<i>Ascen.</i>	<i>Decl.</i>	♂ ♀	
Genu Gallinæ	42 10	41 35	B. 4	ركبة الدجاجة
Australior de sectione Equi	43 20	3 15	B. 4	الجنوبي من قطعة الفرس
Australior τω AlPhawâris, ex Gallinâ	43 26	28 52	B. 3	جنوبي الفوارس من الدجاجة
Sequens dorfi Capricorni	44 15	18 10	A. 4	تالي ظهر الجدي
Venter Capricorni	44 55	26 0	A. 4	بطن الجدي
Lucida τ Sa'd AlSüûd	47 9	7 26	A. 3	ذير سعد السعود
Radix caudæ Capricorni, quæ est prima de Sa'd Nâfhira	49 0	18 26	A. 3	اصل ذنب الجدي وهو اول سعد فاشرة
Sequens τ Sa'd Nâfhira	50 49	17 50	A. 3	تالي سعد فاشرة
Os Equi, sc. Labium	51 0	8 11	B. 3	فم الفرس وهو الحفلة
Cauda Piscis Australis	52 0	38 41	A. 3	ذنب الحوت الجنوبي
Lucida de caudâ Piscis	55 0	49 0	A. 2	النير من ذنب الحوت
Lucida τ Sa'd AlMelik	56 0	2 21	A. 3	ذير سعد الملك
Caput Equi, est sc. Sa'd Al- Bahâm	57 13	4 8	B. 3	راس الفرس وهو سعد البهام
Caput Inflammati	59 8	55 0	B. 3	راس الملتهب
Prior τ Sa'd AlAchbiya	60 7	3 24	A. 3	اول سعد الاخبية
Sequens τ Sa'd AlAchbiya	61 0	0 47	A. 2. al. 4.	تالي سعد الاخبية
Os Piscis Australis	61 30	33 31	A. 3	فم الحوت الجنوبي
Media τ Sa'd AlAchbiya	61 50	2 18	A. 3	وسط سعد الاخبية
Postrema τ Sa'd AlAchbiya	63 33	2 18	A. 3	آخر سعد الاخبية
Sequens capitis Inflammati	64 0	56 10	B. 4	تالي راس الملتهب
Sequens de caudâ Piscis	64 40	49 0	A. 2. al. 3.	التالي من ذنب الحوت
Lucida τ Sa'd AlNaâm	65 0	8 30	B. 3. al. A.	ذير سعد النعام
Lucida τ Sa'd Mátar	65 57	27 41	B. 3	ذير سعد مطر
Australior τ Sa'd Bâri'	67 9	21 55	B. 4	جنوبي سعد بارع
Lucida de dextro crure Aquarii	68 0	17 50	A. 3	النير من ساق الدالي
Rana				الضفدع

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Rana prima	68 45	33 51	A. 1.	الضفدع الاول
Brachium Inflammati	70 0	64 0	B. 4.	عضد الملهج
Borealior <i>τοδ</i> Al Phergh Al-				شمالي الفرع
Múkdím	71 0	25 16	B. 2.	المسقدم
Austor Al Phergh AlMúkdím	71 6	12 54	B. 2.	جنوبي الفرع المقدم
Borealior ex AlKerèb	75 19	21 11	B. 4.	شمالي الكرب
Australior ex AlKerèb	76 14	20 56	B. 4.	جنوبي الكرب
Media volæ <i>Mulieris</i> Catenatæ	89 35	42 1	B. 4.	وسط كف المسلسلة
Cauda Piscis	84 26	4 45	B. 4.	ذنب السمكة
Manus tincta, & hæc est gib-				الكف الخضيب وهو سنام
bus camelinus	86 55	56 41	B. 3.	الناقعة
Borealior AlPhergh AlMúchir	87 0	26 53	B. 2.	شمالي الفرع الموخر
Austror AlPhergh AlMúchir	88 10	12 23	B. 2. al. 3.	جنوبي الفرع الموخر
Borealis ramus caudæ Ceti	89 45	11 2	A. 3. al. 2.	الشعبة الشمالية ذنب قيطس
Lucida Cymbæ	92 0	44 5	A. 2. al. 3.	ذير الزورق
AlGjedi, quæ est cauda Urfi				الجدي وهو ذنب الدب
minoris	94 18	86 4	B. 3.	الاصغر
Rana secunda, quæ est ramus				الضفدع الثاني وهو شعبة
Australis caudæ Ceti	96 0	20 13	A. 3.	قيطس الجنوبية
AlRishâ, quæ est Betn AlHût	101 45	33 32	B. 2. al. 3.	الرشا وهو بطن الحوت
Primus Struthionum	102 5	12 47	A. 3.	اول النعامات
Genu Inthronatæ	105 5	56 51	B. 3.	ركبة ذات الكرسي
Secundus Struthionum	106 0	10 10	A. 3.	ثاني النعامات
Media trium de nodo duorum				اوسط الثلاثة من عقد
florum <i>Piscium</i>	107 32	12 58	B. 3.	الخيطين
Talus <i>Mulieris</i> catenatæ	109 35	46 8	B. 3.	كعب المسلسلة
Borealior de Talo	109 2	48 21	B. 3.	الشمالي عن الكعب
Tertius Struthionum	112 0	18 26	A. 3.	ثالث النعامات
Crus				ساق

	<i>Ascen.</i>	<i>Decl.</i>	<i>♂ ♀</i>	
Crus Inthronatæ	111 30	68 0	B. 3.	ساق ذات الكرسي
Quartus Struthionum	113 0	12 16	A. 3.	رابع النعامات
Caput Trianguli	113 0	27 0	B. 3.	راس المثلث
Australior τὼν AlSheratein	113 0	17 2	B. 3.	جنوبي الشرطين
Borealiior τὼν AlSheratein	113 16	18 30	B. 3.	شمالي الشرطين
AlAnâk, quæ est pes <i>Mulieris</i>				العنق وهو رجل
catenatæ	114 27	40 0	B. 3.	المسلسلة
Nodus filorum <i>Piscium</i>	115 16	0 57	B. 2. al. 3.	عقد الخيطيين
AlNâtih, quæ est prima τὼν				النطاق وهو اول
AlSheratein	116 0	21 9	B. 2. al. 3.	الشرطين
Borealiior duarum, sc. de Tri-				شمالي الاثنيتين وهو
angulo	116 15	32 53	B. 3.	المثلث
Postrema Trianguli, & hæc				اخر المثلث وهو
est Australior	116 35	31 40	B. 3.	الجنوبي
Mentum Ceti	124 55	1 24	A. 3.	خون قيطس
Os Ceti	125 53	1 40	B. 3.	فم قيطس
Lucida ex AlBotein	126 44	23 0	B. 1. al. 4.	ذير البطيين
Dexter humerus Perfei	128 48	51 21	B. 3.	المنكب اليمين من برشاوش
AlCaph AlGjedmâ, i. Ma-				
nus truncata	130 0	2 29	B. 3.	الكف الجدما
Lucida capitis Larvæ	130 14	39 43	B. 2.	ذير راس الغول
AlDalîm, quæ est postrema				الظليم وهو اخر
Fluminis	130 17	41 0	A. 1.	النهر
Dextrum latus Perfei	133 40	47 52	B. 2.	جنب برشاوش اليمين
Prima de sectione Tauri	135 55	7 54	A. 2. al. B. 4.	الاول من قطع الثور
Sequens dextri lateris Perfei	138 35	46 8	B. 3.	ثاني جنب برشاوش اليمين
Prima τὼν quatuor quæ sunt				ارب الاربعة التي في
in Flumine	138 22	10 49	A. 3.	النهر
Interfc.				عائده

	<i>Ascen.</i>	<i>Decl.</i>	♂ ♀	
Interfcapilium Plejadum	139 40	30 45	B. 4. al. 3.	عائق الثريا
Secunda ~ quatuor quæ sunt in Flumine	140 38	11 20	A. 3.	ثاني الاربعة التي في النهر
Lucida Plejadum	141 0	21 35	B. 4.	نير الثريا
Sinister pes Perfei	142 30	30 5	B. 2.	الرجل اليسرى من برشاوش
Sinistrum genu Perfei	142 30	38 41	B. 3.	ركبة برشاوش اليسرى
Pectus Tauri	144 30	11 2	B. 3.	صدر الثور
Postrema ~ quatuor quæ sunt in Flumine	144 30	14 34	A. 3.	آخر الاربعة التي في النهر
Dextrum genu Perfei	147 0	49 40	B. 4.	الركبة اليمنى من برشاوش
Nares Tauri	149 10	14 25	B. 3.	منخر الثور
Borealis gena Tauri	150 8	16 9	B. 2. al. 3.	خد الثور الشمالي
Borealis oculus Tauri	151 21	17 41	B. 3.	عين الثور الشمالية
Lucida ~ AlDebarân, sc. O- culus Tauri	153 0	15 43.	B. 1.	نير الدبران و هو عين الثور
Sexta de tiarâ Orionis	156 41	5 36	B. 3.	السادس من تاج الجوزا
Septima de tiarâ	157 13	4 40	B. 3.	السابع من التاج
Sinister talus tenentis habenas	157 32	31 2	B. 3.	كعب ممسك الاعنة
Capra	157 40	42 30	B. 3.	الغنز
Octava de tiarâ Orionis	158 0	1 14	B. 3.	الثامن من تاج الجوزا
Hædus sequens: lege, præcedens	159 0	40 20	B. 3.	الجدي التالي
Sequens finistri cubiti Aurigæ, sc. Hædus sequens	159 30	40 20	B. 4.	ثاني المرفق اليسرى من ممسك الاعنة و هو الجدي التالي
Capella, sc. finister humerus Aurigæ	161 39	45 0	B. 3. al. 1.	العميق و هو المنكب اليسرى من ممسك الاعنة
Secunda stellarum Fluminis	162 0	5 51	A. 4.	ثاني كوكب النهر
Vola Leporis	162 15	23 21	A. 4.	كف الارنب
Pes Orionis	163 43	9 13	A. 2.	رجل الجوزا
Mentum				ذقن

	<i>Ascen.</i>	<i>Decl.</i>	♂ ♀	
Mentum Leporis	164	0	17 4 A. 4.	ذقن الارب
Boreale cornu Tauri	165	7	27 43 B. 2. al. 3.	قرن الثور الشمالي
Sinister humerus Orionis	165	53	5 8 B. 2.	منكب الجوزا الايسر
Venter Leporis	168	0	21 25 A. 3. al. 2.	بطن الارب
Prima cinguli Orionis	168	0	1 20 A. 2.	اول المنطقة
Australe cornu Tauri	168	16	20 27 B. 3. al. 4.	قرن الثور الجنوبي
AlHek'a, sc. caput Orionis	168	16	9 6 B. Neb. al. 2.	الهقعة و هي راس الجوزا
Lucida ensis Orionis	168	50	6 11 A. 3.	ذير السيف
Dorsum Leporis	169	0	18 28 A. 2. al. 3.	ظهر الارب
Secunda cinguli	169	0	1 39 A. 2.	ثاني المنطقة
Tertia cinguli	170	0	2 15 A. 2.	ثالث المنطقة
Lucida illa quæ est primus				النير الاول من
Corvorum	171	10	34 36 A. 2.	الاعربة
Humerus dexter Aurigæ	172	10	43 17 B. 2.	المنكب الايمن من مسك الاعنة
Dextrum genu Orionis	172	15	10 17 A. 3.	ركبة الجوزا اليمني
Carpus Aurigæ	172	34	36 37 B. 3.	المعصم اليمني من الاعنة
Dexter humerus Orionis	173	15	6 28 A. 1. al. B.	المنكب الايمن من الجوزا
Lucida illa quæ est secundus				النير الثاني من
Corvorum	174	0	36 20 A. 3.	الاعربة
Prima ex AlHen'a, & hæc est				الاول من الهنعة و هو رجل
pes Gemelli	177	5	22 15 A. 3. al. B. 4.	التوم
Pes Gemelli, sc. secunda ex Al-				رجل التوم وهو ثاني
Hen'a	179	37	22 14 B. 3. al. 4.	الهنعة
Pes Canis, imò manus ejus	180	30	30 15 A. 3.	رجل الكلب بل يده
Mizram Sirii Jemanensis	181	51	17 56 A. 3.	مزرم الشعر اليمادية
Lucida & AlHen'a, & hæc est				ذير الهنعة و هو
quarta	183	18	16 0 B. 3. al. 2.	الرابع
Sinist.				الركبة

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Sinistrum genu Gemelli	184 15	25 15	B. 4.	الركبة اليسرى من التووم
Canopus Jemanensis, fc. Gu- bernaculum Australe,	183 40	51 35	A. 1.	سهيل اليمن وهو السكبان الجبوبي
Quinta ex AlHen'a, & hæc est pes dexter	185 0	13 0	B. 4.	خامس الهنعة وهو القدم اليمنى
Sirius Jemanensis	187 0	15 50	A. 1.	الشعري اليمانية
Quæ sequitur Canopum Je- manensem	190 0	48 51	A. 3.	التالي سهيل
Prima ☿ AlAdâra, de Cane; fc. Pectus Canis	190 44	28 33	A. 3.	اول العذارة من الكلب وهو صدر الكلب
Humerus Canis, est fc. Bo- realior ☿ AlAdâra	193 5	23 15	A. 4.	منكب الكلب وهو شمال العذارة
Media ☿ AlAdâra, fc. Dor- fum Canis	193 0	25 58	A. 3.	اوسط العذارة وهو ظهر الكلب
Sinistrum latus sequentis Ge- mellorum	193 26	23 28	B. 4. al. 3.	الجنب الايسر من التووم التالي
Mirzam Sirii Shamenfis	196 13	8 43	B. 4.	مرزم الشعري الشامية
Prima ex AlDirâ	197 0	32 25	B. 2.	اول الذراع
Cauda Canis, ultima τὼν Al- Adâra	197 0	28 34	A. 3.	ذنب الكلب من العذارة
Sirius Shamenfis, fc. AlGho- meisâ	199 0	6 5	B. 1.	الشعرا الشامية وهي الغميصا
Secunda ex AlDirâ, fc. caput seq. Gemellorum	199 50	28 38	B. 2.	ثاني الذراع وهو راس التووم التالي
Præcedens transversarii Na- vis	203 0	23 50	A. 3.	متقدم صاري السفينة
Lucida tabulati Navis	206 51	38 34	A. 2.	نهر فرش السفينة
Sequens				تالي

	Ascen.	Decl.	P. N.	
Sequens transversarii Navis				تالي صاري
<i>juxta Proram</i>	207 15	23 20	A. 3.	السفينة
Lucida quæ est sub tabulato	209 0	45 17	A. 2.	دير ما تحت الفرش
Australis pes Cancri	208 15	10 20	B. 4.	الرجل الجنوبية من السرطان
Australior capitis Hydri	211 0	2 44	A. 4.	جنوبي رأس الشجاع
Oculus Hydri			4.	عين الشجاع
Præsepe de Cancro, sc. Al-				معلم السرطان وهي
Nethra	214 0	20 44.	B. Neb.	النثرة
Borealis chela Cancri	214 40	30 10	B. 4.	الذبان الشمالي من السرطان
Afinus Australis	214 50	18 40	B. 4.	الحمار الجنوبي
Os Hydri	214 53	4 40	B. 4.	فم الشجاع
Caput Hydri	215 30	7 43	B. 4.	رأس الشجاع
Maxilla Hydri	218 0	6 47	B. 4.	لحي الشجاع
Australis chela Cancri	218 20	13 15	B. 4.	الذبان الجنوبي من السرطان
Collum Hydri	222 30	4 45	B. 2.	عنق الشجاع
Lucida Scutulorum	222 20	40 46	A. 2.	دير التريسات
Borealior narium Leonis	224 15	27 35	B. 4.	شمالي منخر الاسد
Borealior ex Al Terph	226 20	24 36	B. 4.	شمالي الطرف
Canopus solitarius	226 25	4 51	B. 2. al. A.	سهيل الفر
Summitas ligni Navis	228 0	38 42	A. 2.	رأس خشبة السفينة
Sinistra vola Leonis	229	11 40	4.	الكف اليسر من الاسد
Australior capitis Leonis	230 5	25 38	B. 3.	جنوبي رأس الاسد
Borealior capitis Leonis	231 25	28 0	B. 3.	شمالي رأس الاسد
Prima costarum Hydri	232 0	12 40	4.	اول الشراسيف
Sinistrum genu Leonis	233 35	10	4.	الركبة اليسرا من الاسد
Cor Leonis	236 0	14 8	B. 1.	قلب الاسد
Borealior frontis Leonis	237 48	25 8	B. 3.	شمالي جهة الاسد
I i	Media	اوسط		

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Media frontis Leonis	238	32 22 7	B. 2.	أوسط جبهة الأسد
Quarta costarum	241	15 14 22	A. 3.	الرابع من الشرايين
Sinistra axilla Leonis	242	0 11 30	B. 4.	الابط اليسر من الأسد
Quinta costarum	244	0 14 36	A. 4.	الخامس من الشرايين
Sexta costarum	246	40 13 41	A. 3.	السادس من الشرايين
Dorsum Urſi, & hæc est pri- ma Feretri	247	58 64 0	B. 2.	ظهر الدب وهو أول النعش
Secunda Feretri, ſc. epiga- ſtrium Urſi	248	31 58 32	B. 2.	ثاني النعش وهو مراق الدب
Borealior τὼν AlChertân	252	26 22 36	B. 2.	شمالي الخرقان
Australior τὼν AlChertân	252	40 18 0	B. 3.	جنوبي الخرقان
AlKâphza prima	253	40 35 0	B. 3.	القفرة الاولى
Posterius femur Leonis	255	0 13 2	B. 3.	مؤخر فخذ الأسد
Anſa Crateræ	258	18 7 5	A. 3.	عروة الباطية
Poples ſiniſtri pedis Cen- tauri	260	39 58 48	A. 3.	مابض رجل قنطورس اليسري
Lucida AlSerpha	261	20 17 55	B. 2. al. 1.	دير الصرفة
Prima τὴ AlAuwâ, ſc. hu- merus Virginis	261	30 4 26	B. 3.	الاول من العوا وهو منكب العذراء
Siniſtrum femur Urſi	262	16 0	B. 3.	الفخذ اليسر من الدب
Tarſus pedis Centauri	264	22 62 44	A. 2.	رسغ رجل قنطورس
Roſtrum Corvi	266	16 22 0	A. 3.	منقار الغراب
Collum Corvi	266	28 19 46	A. 3.	عنق الغراب
Locus inſitionis caudæ Urſi majoris	268	0 59 35	B. 3.	مغرز ذنب الدب الاكبر
Dextra ala Corvi	268	20 15 3	A. 3.	جناح الغراب اليمين
Poples dextri pedis Cen- tauri	268	44 57 9	A. 2.	مابض رجل قنطورس
Media				أوسط

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Media Australis lateris ♂ Al-				اوسط الصاع الجنوبي من
Auwâ	269 30	1 41	B. 3.	العوا
Sinistra ala Corvi	271 20	14 41	A. 3.	جناح الغراب الایسر
Dexter talus Centauri	272 0	59 40	A. 2.	كعب قنطورس الیمن
Pes Corvi	273 0	20 52	A. 3.	رجل الغراب
Angulus ♂ Al Auwâ	274 40	1 15	B. 3.	زاوية من العوا
Media ♂ Al Auwâ	278 0	6 0	B. 2.	الايوسط من العوا
Quæ est extra Urfum ad trac-				الخارج عن الدب التي جهة
tum Australem	278 28	40 33	B. 3.	الجنوب
Al Haur, de Urso majori	278 38	57 14	B. 3. al. 2.	الحور من الدب الاكبر
Borealis ♂ Al Auwâ, sc.				شمالي من العوا وهو
Vindemiator	279 40	12 57	B. 3.	القطاف
Sinister humerus Centauri	283 40	33 50	A. 3.	المنكب الایسر من قنطورس
Extremitas caudæ Corvi	284 10	20 31	A. 3.	طرف ذنب الغراب
Al Simâk Al A'zal	285 36	8 29	A. 1.	السماك الاعزل
Al Inâk, sc. media de caudâ				العنق من ذنب الدب
Urfi majoris	286 46	57 13	B. 2.	الاكبر
Dextra coxa Virginis	288 0	1 30	B. 3.	الورك الایمن من العذرا
Sinistrum genu Centauri	289 24	58 2	A. 2.	ركبة قنطورس الیسرا
Præcedens capitis Centauri	290 0	31	A. 4.	متقدم راس قنطورس
Altera duarum in pectore				الاثنین علی صدر
Centauri	290	41 0	A. 3.	قنطورس
Lucida corporis Centauri	291 40	45 0	A. 3.	ذير بدن قنطورس
Al Kâid, quæ est ultima Fi-				القائد وهو اخر بنات
liarum Feretri	292 27	51 29	B. 2.	دعش
Lancea Lanceatoris, sc. Crus				رمح الیرامح وهو شاق
Bootæ	293 18	21 2	B. 3.	العوا
Sinister humerus Centauri	295 0	34 30	A. 3.	المنكب الایمن من قنطورس
Celfa				العالي

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Celfa illa supra caput Centauri, sc. Tiara ejus	295 28	24 47	A. 3.	العنالي على راس قنطورس وهو تاجه
Media τ̃ AlGaphr	297 31	8 8	A. 4.	اوسط الغفر
Præcedens ζ̃ AlDîch, i. Hyæna mas hirsutus	297 40	66 30	B. 3.	متقدم الذئب وهو الضبع الأشعر
Borealior τ̃ AlGaphr	298 13	8 33	A. 4.	شمالي الغفر
Australior τ̃ AlGaphr, sc. Pes Virginis	299 0	11 6	A. 4.	جنوبي الغفر وهو قدم العذرا
AlSimâk AlRâmih	299 0	22 14	B. 1.	السماك الرامح
Focile brachii Centauri	301 58	39 30	A. 3.	ساعد قنطورس
Poples posterioris pedis Thoïs	302 43	44 14	A. 3.	مابض رجل الفهد الموحرة
Sinister humerus Bootæ	303 30	40 20	B. 3.	المنكب الايسر من العوا
Cingulum Bootæ, ipse est Paftinator	306 43	29 41	B. 3.	منطقة العوا وهو النقار
Australior Chelarum	306 50	13 39	A. 3.	جنوبي الزبادان
Dextra manus Centauri, & Pes Thoïs	307 10	40 20	A. 3.	يد قنطورس اليميني ورجل الفهد
Australior Chelarum	309 57	23 0	A. 3.	الجنوبي عن الزبادان
Extremitas dextripedis Centauri	310 43	59 17	A. 1.	طرف رجل قنطورس اليمينا
Caput Bootæ qui vocatur Paftinator	312 0	42 13	B. 4.	راس العوا المعروف بالنقار
Scapula Feræ, & hæc est Thos	312 21	39 8	A. 3.	كتف السبع وهو الفهد
Borealior Chelarum, quæ est Manfio	313 37	7 10	A. 3.	شمالي الزبادان وهو المنزلة
Lucida τ̃ AlPherkadein	313 48	76 0	B. 2.	فيهر الفرقدين
Dexter humerus Bootæ	314 30	35 0	B. 3. al. 4.	المنكب الايمن من العوا
Sequens		تالي		

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Sequens scapulæ Feræ	317 0	39 0	A. 3.	تالي كنف السبع
Sequens τ& AlDîch, i. Hyæna				الذئب وهو الضبع
mas hirsutus	319 0	58 45	B. 3.	الشعر
Lucida ex AlPhecca, sc. Scu-				دير الفكة وهي
tella	319 9	28 42	B. 2.	القصة
Obscurior τ& AlPherkadein	320 11	73 9	B. 3.	اخفي الفرقدين
Collum Serpentis	320 45	8 2	B. 3.	عنق الحية
Locus unde excrescit collum				من شاء عنق
Serpentis	321 20	17 8	B. 3.	الحية
Australior colli Serpentis	322 7	6 14	B. 3.	جنوبي عنق الحية
Australior frontis Scorpio-				جنوبي جبهة
nis	322 39	26 57	A. 3.	العقرب
Secunda frontis Scorpionis	323 7	24 31	A. 3.	الثاني من جبهة العقرب
Media frontis Scorpionis	324 6	20 53	A. 3.	اوسط جبهة العقرب
Corona, quæ est Borealis				الاكليل وهو شمالي
frontis	325 17	18 28	A. 3.	الجبهة
Sinister cubitus Ingeniculi	326 54	18 39	B. 3.	مرفق الجائي اليمين
Sinistra vola Serpentarii	327 53	2 35	A. 3. al. B.	كف الحوا اليسر
Præcordiorum primum	328 53	24 3	A. 3.	النياط الاول
Sequens volæ Serpentarii	329 10	3 4	A. 4.	تالي الكف الحوا
Cor Scorpionis	330 57	22 42	A. 1. al. 2.	قلب العقرب
Præcordiorum secundum	332 30	26 41	A. 3.	النياط الثاني
Dexter humerus Ingeniculi	333 2	23 6	B. 3.	منكب الجائي اليمين
AlSâbik prima	333 28	9 4	A. 3.	السابق الاول
AlAúhak Australis	335 0	63 44	B. 3.	العوسف الجنوبي
Sphondylus secundus	335 49	36 39	A. 3.	الخزعة الثانية
Sphondylus primus	335 56	32 40	A. 3.	الخزعة الاولى
Dextrum				جنب

	<i>Ascen.</i>	<i>Decl.</i>	♂ ♀	
Dextrum latus Ingeniculi	336	15	32 44 B. 3.	جنب الجاثي الايمن
Præcedens finiftri humeri Ser-				مقدم المنكب الايسر من
pentarii	338	20	11 10 B. 4.	الحوا
Lucida finiftri humeri Ser-				ليبر من منكب الحوا
pentarii	339	15	41 33 B. 3. al. 4.	الايسر
Sphondylus quartus	339	57	41 46 A. 3.	الخزعة الرابعة
AlSâbik fecunda	341	22	14 46 A. 3.	السابق الثاني
Lucida dextri pedis Serpen-				ليبر القدم الايمن من
tarii	343	30	24 30 A. 3.	الحوا
Caput Ingeniculi	343	46	15 22 B. 3.	راس الجاثي
Sinifter humerus Ingeniculi	344	11	25 52 B. 3.	منكب الجاثي الايسر
Prima ex AlShaula	345	3	36 19 A. 2. al. 3.	اول الشولة
Secunda ex AlShaula	345	48	36 12 A. 3.	ثاني الشولة
Sphondylus Septimus	347	41	38 20 A. 3.	الخزعة السابعة
AlAúhak Borealis	348	0	66 0 B. 3.	العوقف الشمالي
Caput Serpentarii	348	57	13 9 B. 3.	راس الحوا
Sphondylus sextus	349	10	40 56 A. 3.	الخزعة السادسة
Dexter oculus Draconis	350	20	53 9 B. 3.	عين القنين اليمني
Lucida dextri humeri Serpen-				ليبر من منكب الحوا
tarii	350	30	4 11 B. 3.	الايمن
Siniftrum crus Ingeniculi	351	30	46 0 B. 4.	الساق الايسر من الجاثي
Sinifter cubitus Ingeniculi	352	19	28 52 B. 4.	مرفق الجاثي الايسر
Lucida dextræ volæ Serpen-				ليبر الكف الايمن من
tarii	353	50	9 50 A. 4. al. B.	الحوا
Spiculum, sc. prima τῶν Al-				النصل وهو اول
Wârida	354	46	29 43 A. 3.	الواردة
Secunda τῶν AlNaâim Al-				ثاني النعائم
Wârida	356	46	36 28 A. 3.	الواردة
Sinifter				عين

	Ascen.	Decl.	♂ ♀	
Sinister oculus Draconis	357 0	52 9	B. 3.	عين التنين اليسرى
Quæ est extra figuram Ser-				الخارج عن صورة
pentarii	357 12	7 28	B. 3.	الحوا
Tertia τών AlWârîda	358 23	30 0	A. 3.	الثالث من الواردة
Borealior duarum Australio-				شمالي الاثنى الجنوبيين
rum τών AlWârîda	358 42	34 19	A. 3.	من الواردة
Radix caudæ Serpentis	359 40	3 0	B. 4.	اعل ذنب الحية
Pastor pecorum, sc. Testudo	360	25 0	A. 3.	راعي النعائم وهو القبة
Expliciunt stellæ, quarum				تمت الكواكب
numerus est 302.				وعدها ٣٠٢

In præcedentium Tabularum exemplari MSto, in margine aliquando ad initium binarum linearum adscribuntur binæ literæ م *Mim*, quarum prior abbreviatè designat integram vocem موخر *Mûchir*, i. *Posterior*; posterior verò مقدم *Mûkdim*, i. *Præcedens*, prius: & hoc modo significatur duarum linearum invicem *transpositio*. Quando autem sola descriptio, aut sola numerorum linea, aut utrumque simul transponenda sint, ex collatione cum stellarum in globis situ dignoscendum est. Hoc, ut videtur, Librarius postliminio deprehendebat, ideóque dictas notas apposuit; ego verò quicquam immutare haud licitum duxi: sed tantum Lectorem de hoc monendum volui; & quòd insuper in paucis aliis *transpositio* meritò desideretur, etsi prædictæ notæ ibi non abhibeantur. Binæ م *Mim* adscribuntur, inquam, ad *dextram alam Gallinæ* cum collo *Aquilæ*: & ad *caudam Gallinæ* cum *sinistrâ alâ Gallinæ*: & ad *Lucidam capitis Larvæ* cum *Postremâ Fluminis*: & ad *Capram* cum *talo tenentis habenas*. Per *Capram* heic intelligitur stella quæ aliàs dicitur *Caper* vel *Hircus*: estque hæc *Capra*, stella minor quàm *Capella*: sic enim hujus nominis usus obtinet. Alicubi etiam unus aut alter numerorum deerat, quorum loca ideò cernuntur vacua. Heic quoque occurrunt aliquot stellarum nomina, quæ in Commentariis non explicantur: quale est ظليمي *Dalimài*, quod est numeri dualis in formâ regiminis: nam in libro Mu'gjizât duæ stellæ dictæ ظليمين *Dalimain* dicuntur esse ad Poreale cornu arcûs Sagittarii: & in eodem libro alibi dicuntur esse ex Informibus extra Aquilam, sc. ex *Antinoo*; sunt nempè duæ illæ Informium quæ

quæ constellatis proximè collocantur. De *Al Káphza*, vide Notas ad *Ursum majorem*. In alterâ Tabellâ (quæ etiam Damasci confecta est pro initio anni Hegjræ 962, Christi 1558,) occurrit stella dicta *الاول من النسق اليماني* *Prima ex Al Nasak Jemanensi*: ejus Ascensio est 319, 10. Decl. 11, 40. Magnitudo *Tertia*, in plagâ boreali. *Nasak* est *Ordo, series, &c.* Vide Notas ad *Orionem & Coronam Boream*. *Al Sabik* est *præcedens, anticipans, antevertens*, vel *quæ præcedit & antevertit*. Et duæ hujus nominis stellæ sunt in utroque poplite *Ingeniculi*. *Al Aúbak* est forma singularis à duali *Al Aubakân*, cujus mentio in Notis ad *Draconem*. Sunt prætereà alia quædam nomina de quibus forsàn primo intuitu dubitabit Lector: omnia autem in *Commentariis* explicantur

Elenchus Nominum Stellarum quæ in Commentariis occurrunt.

Α.		Γυψ πετόμῳ	—	32	Ἴππε ποτομῆς ἀστεισμός	33
Α Γαργα	14	Δ.			Ἴσι	64
Ἀετὺ ἀστέρες	31	Δέλτατον	—	37	Ἴσις	63, 64
Ἀγκυρῶντῳ Ἀστεισμός	54	Δελφῆνος ἀστεισμός		33	Ἰχθύος Νοτίου ἀστεισμός	87
Ἀλξ	27	Δεσμὸς	—	56	Ἰχθύς μέγας	56
Ἀλκ	27	Δούτερος Στέφανῳ		86	Ἰχθύων ἀστεισμός	55
Ἀκρα Ποταμῷ	63	Διδύμων ἀστεισμός		42		
Ἀλεξοπόδιον	61	Διφρηλάτης		26		
Ἀλκιδά	47	Δρακόντος ἀστεισμός		17	Κάλπη	82
Ἀμαζα	11	Δωδεκάτοποι		38	Κάνωθῳ	71, 74
Ἀμαζα μεγάλη	14	Ε.			Καρδία Λέοντῳ	46
Ἀμόρφωτοι	11. 48	Ἑλίκη	—	14	Καρδία Σκορπίου	52
Ἀμαυρῶν ἀστέρων σύγχυσις,	56	Ἑλάσιππος		26	Καρκίνου ἀστεισμός	45
Ἀνδρομέδας ἀστεισμός	35	Ἐν γόνασιν		22	Κασσιόπείας ἀστεισμός	25
Ἀντάρης	52	Ἐξασπον	—	41	Κενταύρου ἀστεισμός	83
Ἀπόλλων	42	Ἐχάτος Ποταμῷ		63	Κερυκείον	86
Ἀργός	70	Ἐωσφόρῳ	—	21	Κεφαλὴ Ἴππου	33
Ἀργὺς ἀστεισμός	70				Κῆτῳ	56
Ἀργώ	70	Ζ.			Κήφους	19
Ἀρκτῳ	4. 11	Ζεύγῳ	—	42	Κηκίας	85
Ἀρκτῳ μεγάλη	11	Ζυγός		51	Κηκίς	85
Ἀρκτος μικρά	12	Ζώδια		38	Κονταράτος	21. 49
Ἀρκτῶντῳ	4. 20	Ζωδιακόν		38	Κόρακος ἀστεισμός	82
Ἀρκτοφύλαξ	20	Ζῶσθια Λέοντῳ		46	Κορωνήτης	22
Ἀρμηλάτης	26				Κορωνοφόρος	22
Ἀρπεδόνη	56	Η.			Κρατῆρος ἀστεισμός	82
Ἀσπίδισκη	71	Ἡλακίτη	—	48	Κρίος	38
Ἀστεισμός	3	Ἡμιτελὺς ἱερός Ἴππος		33	Κυάσπον	64
Ἀστὴρ	2	Ἡμιτελὺς Ἴππος	—	33	Κυῶς ἀστεισμός	63
Ἀστὴρ Μαίρας	64	Ἡμιτελὺς Λίβυς Ἴππος		33	Κυώσπαρα	10
Ἀστὴρ ὑπώριντῳ	64	Ἡμίτομῳ Ἴππῳ	—	33	Κύων	64
Ἀστροκίδων	64	Ἡνιόχου ἀστεισμός		33		
Ἀστροκύων	64	Ἡρακλῆς		42	Λ.	
Ἀστρον	2. 41	Ἡείδανος	—	61	Λαζωῆς ἀστεισμός	63
Αυλαξ	63	Ἡ τῷ Θρόνῳ		25	Λαμπάδας	7. 40
		Θ.			Λαμπρὸς τῶν Ὑάδων	40
Β.		Θηεὺς ἀστεισμός		85	Λέοντος ἀστεισμός	46
Βασιλικὸς ἀνὴρ	19	Θυμιαθεὺς ἀστεισμός		85	Λίγρον	56
Βασιλίσκῳ	46	Θυσιαστήριον	—	85	Λίττα	51
Βιλοκράτωρ	53	Θυτήριον		85	Λύρα	22
Βωῶτης	20	Ι.				
Γ.		Ἰερός Ἰχθύς	—	33	Μ.	
Γαλαξία	30	Ἰοῖ Ἰϋβ.		6	Μαῦρα	64
Γεργόνιον	25	Ἰππηλάτης	—	26	Μικρὸς Κονταρῶντῳ	49
Γυψ χαδεύμῳ	24	Ἰππου ἀστεισμός		33	Μονή	6
					Μορφώσις	3
					Μορφώσις	

ELENCHUS NOMINUM.

Μορφώσεις Βόρειοι	11	Πόλος Βόρειος	11	Συνέσμος καταβιβάζων	18
Μυστικόν Ζώδιον	33	Ποταμός Ωρείωνος	61	Συνοφή Πλοκάμης	48
		Ποταμὺ ἀστερισμός	61	Σώδης	64
N.		Πῦς Κόντρης	84	Σῶδι	64
Ναῦς	70	Προκυνὸς ἀστερισμός	68	Σῶδης	64
		Προκύνων	68	T.	
O.		Πρόπος	44	Ταῦρος	39
Ὀκλάζων	22	Πρόπος	44	Τείρεα	1
Ὀκτάπυς	45	Προτομή	33	Τομὴ τῆ Ἰππυ	33
Ὀμμα Βόος	40	Προτυμητήρ	49	Τοξυτήρ	53
Ὀμος Ἰππου	34	Προτυμητής	49	Τοξότης ἀστερισμός	53
Ὀμφαλὸς Ἰππυ	33	Πτολεμαῖος	71	Τριγώνος ἀστερισμός	37
Ὀνίσκοι	45	Πύργοι δώδεκα	38	Τεῖχος Βερονίκης	48
Ὀνοι	45	Πύργος	3. 38	Τυφῶν	63
Ὀπιδωάμων	45			T.	
Ὀρνις	24	P.		Τάδες	4. 39
Ὀσιεις	64. 70	Ῥύπης τόξον	53	Τδρία	82
Ὀυρά Λέοντος	47		Σ.	Τδρς ἀστερισμός	79
Ὀυρανίσκος	86	Σάμπλως	71	Τδρς αὐχίν	79
Ὀυρά Ὀρνίδος	24	Σείριος	4. 63, 64, 65	Τδροχὸς ἀστερισμός	54
Ὀυρά τῆ Καϊσῆ	57	Σήθ	64	Τς	40
Ὀυείων	57	Σήτ	64	Φ.	
Ὀφίως Ὀφίχης ἀστερισμός	30	Σιαῆς Ἰαμανή	67	Φατνὴ	45
Ὀφίχης ἀστερισμός	30	Σιαῆς Σιαμὴ	69	X.	
		Σίτ	64	Χεῖρ βεβαμμένη	25
Π.		Σίρις	65	Χέλυς	22
Παρδένος ἀστερισμός	48	Σιῶτ	64	Χηλὴ Βόρειος	51
Πεπληκότεα	39	Σχορπίος ἀστερισμός	51	Χηλὴ Νότιος	51
Περτούς	25	Σοαῖλ Ἰαμανή	71	Χηλῶν ἀστερισμός	51
Πήλασος	33	Σόλεα	64	Χνῆς	64. 74
Πικυκλῶν	11	Στάδμω	51	Χνῆς	64
Πιμαί Pimahi	8	Στάχης	48	Χνῆμις	64
Πιμαίντεκεον Pimabintecceon	8	Στατῆρ	51	Χοράται	13
Πινάκιον κεκλασμένον	21	Στέφανος Βόρειος	21	Χρυσὴν ἑδάφος	74
Πλεκίδες	41	Στέφανος παρῶτος	21	Ω.	
Πλειάς	41	Στεφάνος Νοτίος ἀστερισμός	86	Ὀμος Ἰππυ	34
Πλευρά Περταύς	26	Στόμα Ἰχθύος μέσον	87	Ὀρείων	4. 61
Πληιάδες	4	Συγχέμιος	70	Ὀρείωνος ἀστερισμός	57
Πλόκαμος Βερονίκης	48	Συνέσμος ἀναβιβάζων	18	Ὀρως	63
Πόλος	11	Συνέσμος Ἰχθύων	56		

In vocibus initialibus, & subinde etiam in aliis, dedita opera omisi Articulum אל Al, utpote cujus nulla ratio in Nominum ordine habeatur. Nomina Hebraica, &c. digessi secundum ordinem Alphabeti Arabici. Nomina Latina sunt plerumque obvia, ideoque brevitatis studio eorum Catalogum non exhibui.

12	ابن نعلش	24	اسفود	49	انهران
67	ابو كبشة	87	اشتر مرغ	51	اورون قيروفي
19. 59	اثنائي	39	اشراط	54	اوغلق
79, 80. 82	اجمال	4	اشכול הכופר	39	اوکوز
82	احمال	62	اشياده	41	اواکر
88	احور	46	اصلان	13	اهلياجي
10	اخبية	19	اظفار النديب	13	اهليده
66. 69	اختا سهيل	10. 79	اعزل	42	ايرکاموس
63	اخر دهر	66	اغربة		
46	ارسلان	20	اغنام		
63	ارنب	42	افلين	82	بانديه
63	ارنבת	38	אפן המזלות	79. 82	باطية
46	اريد	32	اق بابا	55	بالق
46	اوسا	9. 21. 51	اکلیل	48	בחולה
35. 89	ازار	51	اکلیل الجبهة	48	حسا
62	ازحي	21	اکلیل شمالي	3. 38	برج
61. 86	ازحي النعام	31	الوه 12 الية	25	برشاوش
17, 18	ازدها	38	اصدا	41	پرو
60. 89	اوزور	30	ام السما	36	پرواندک
38	اوزور המזלות	45	انف الاسد	3. 38	بروج
37. 45, 46	اسد	35	انف الغرس	40, 41	پروين
85	اسدة	49	انهرار	38	بره
					بريد

ELENCHUS NOMINUM

41, 42	תוריא	42	תאמים	36, 37	ברד
		42	אח	54	بزغاله
		59	תכאי	34	پشت اسب
22	جاڻي	44	تکايي	39. 83	بطن
57, 58	جبار	59	تکيۃ	10. 35	بطن الکوت
57	نور	59	تکيات	7. 39	بطین
57	نور ڏيڍ	51	ترازو	24	بغرثلق
8. 10. 46	جبهۃ	41, 42	תרנגול	76	بقر
52	جبهۃ العقرب	41, 42	תרנגולת	9	بلدة
35	جھفلة الغرس	70	تربيش	10	بلع
9. 13. 54	جدي	71	تريس	55	بلعان
54	ڊي	71	تريسات	15	بنات
54	ڊيلا	71	تريش	5	بنات ديش
5. 26. 27	جديان	71	تريشات	27	بنات نلش
4	ڊورون	17	تنيون	12	بنات النعش الصغري
38	ڊلڊا المولوت	17	تنيون	14. 16	بنات النعش الكبرى
70	جميزة	42	توامان	58	جهادر
83	جناح الغراب الادمي	76	تهامة	35	جهام
34	جناح الغرس	19	تياسان	35	جهام
26, 41	جنب برشاوش	88	تيمن	89	בהמות
35	جنب الملسلة	19	تيس	44	پيش پاي
57	جھنڊا			61	بيض
23	چنڪ روسي			90	بيضة منرة
17	جوارپ	2	ثابت	90	بيضا موزرت
43	جوز	7. 22. 40, 41, 42	ثردا		
2. 28. 42. 43. 57. 59. 66.	جوزا	17	ثعبان		
18	جوزهر	2	ثوابت	60	تاج الجوزا
18	جوزهرين	7. 27. 39	ثور	60	تاج و الذواہب
15	جون	39	ثول	52	تالي الشولة
حا					

ELENCHUS NOMINUM.

خارجتك	45	ذابح	54
خلوب 5 خرمن	25	ذات الكرسي	25
خنس	2	ذبح	19
خوشه	48	ذراع 8.43, 44	
خيطة	56	ذراع الاسد	8.44
خيطة كقادي	56	ذراع الاسد المبسوطة	44.69
خيل	80	ذراع الاسد المنقبوضة	44.69
خيل المرأة	82	ذراع الجوزا	59
		ذراع المبسوطة	70
		ذنب	18
		ذنب الاسد	47
		ذنب جدي	54
		ذنب جنوبي	57
		ذنب الدجاجة	24.32
		ذنب العقاب	32
		ذنب قيطس شمالي	57
		ذوايب	60
		ذوايب الجوزا	60
		ذيب	19
		ذيبان	18
		ذبيح	19.104, 105
		ذيل	35
خارج صورت	11	رأس	18
خبا	79.82	رأس الاسد الجنوبي	46
خبا اليماني	80	رأس الاسد الشمالي	46
خراشان	8.47		
خرقان	8.47		
		رأس	

ELENCHUS NOMINUM.

راس التنيين	19	ركبة الدجاجة	24	سبع	85
راس القوم المقدم	43	ركبة ذات الكرسي	25	ستار	21
راس القوم الموخر	43	ركبة الرامي	53	סדן הצפוני	27
راس الجاني	22	ركوبه	12	سرة الفرس	33
راس الجبار	58	رمح	20	سرطان	45
راس الحمل	39	رمح رامي	50	صنمها	45
راس الحوا	30. 32	روعة אשר بيدو הרסו	26	سعد الاخبية	10. 55
راس الغول	26	رهوة	10	سعد بارع	35
راس الفرس	33	ريال	62	سعد بلع	10. 55
راس المثلث	37	רישא דענלה	29		10. 55
راس المرة المسلسلة	33			سعد البهايم	35. 76
راسي التوميين	69			سعد ذابح	9. 54
ראש השמן	26	زاوية العوا	48	سعد السعور	10. 55
راعي	20	ربال	62	سعد مطر	35
راعي الجوز	61	ربان	8	سعد الملك	55
راعي النعام	87	ربانا	8. 51	سعد ناشرة	54
راقص	19	ربادان	8. 51	سعد الهمام	35
رامي	53	ربانه	8	سعون	10
راه كاهكشان	30	ربانة جنوبي	51	سعون النجوم	54
رجل الجوز اليسري	61	ربانة شمالي	51	סכוי	42
رجل المسلسلة	35	زبرة	8. 46	סכות בנות	41, 42
رجل قنطورس	84	زبرة الاسد	47	سفينة	76
رجل اليمني	61	زج النشابة	53	ساحفة	22
رح النشابة	53	زنب طلاه	29	سلقم	48
رخمة	32	زوج	42	سماكي	10
ردف	24. 32	زورق	62	8. 20. 49. 50 سماكي الاعزل	
رزوم	59			سماكان	50
رشا	10			سنبلة	48
ركبة	12	ساكب الماء	54	21. 49. 50 سماكي الرايح	

ELENCHUS NOMINUM.

56	صور جنوبي	43	شعري شامي	55	سمكة
3	صورت	70	شعري شامية	74	סמל
11	صور شمالي	65.69	شعري عبور	31.93	سهل
87	צורות דרומיות	69	شعري غميصا	16	سهل
16	صيدق	66	شعري جمادية	84	66, 67, 68, 69, &c. سهل
		66.69	شعريين	74	סהיל
		23	شلياق	75	سهيل فلعمن *
59	ضروس الحكم	83	شماريخ	75	سهيل حضار
55.87	ضغدع اول	88	שמאל	75	سهيل رقاس
56.62	ضغدع ثاني	39	שור	82	سهيل الشام
56	ضغدعان	52	شوكة	75	سهيل الغرون
48	ضغيرة	9.52.64	شولة	75	سهيل محلف
48	ضغيرة الاسد	2	شهاب	75	سهيل وزن
		37.76	شير	71	سهيل اليمن
		48.77	شيراز	36, 37	سياه كوش
				60	سيف الجبار
24	طاير				
51	طريق التي				
8	طرف	87	صادر		
8	طرفة	53	صادرة	68	شام
30	طريق التبين	86	صديدين	32	شاهين قاراز
33	طريق المباداة	25	صديق	48	שביל
38.41	טלה	24	صدر الدجاجة	48	عجلا
31	طوشنجل	62	صدر قيطس	30	عصا احلا
71	طي	86	صردين	25	شمر
		7.8.47.49	صرفة	79	شجاع
		3	צפולון	79	شراسيف
16	ظفيرة الغزلان	18	صديق واقع	39	شرط
61.87	ظليم	30	صمان اوغرسى	7.39	شرطين
93	ظليمي النسر	23	صنچ	64.67.69	شعري

* Sic scribi debuit hoc nomen p. 75. l. 17, nempè sine punctis diacriticis; quoniam vera ejus puncta ignorantur, ut monet Auctor, p. 77. l. 15.

LELECHUS NOMINUM.

ظلمين	107	عقدتين	18	فاختة	24
ظهر الاسد	46	عقرب	51	فخن دب اكبر	15
ظهر دب اكبر	15	عقيق	72	فراخ النعام	62
		عقرب	51	فراخ	36, 37
		حصن	51	فرن	79
عائق الدرجا	26	عمامة	60	فرنون	41. 68
عانة	55	عناق	15. 36	فرن الشجاع	79
عبور	66. 69	عناق الارض	35	فرس اعظم	33
عقد	27	عنف الكية	30	فرس اول	33
عتون	27	عنف الشجاع	79	فرس ثادي	33
عجز الاسد	50. 80	عوا	5. 8. 20. 48	فرع الدلو المقدم	34
عدله	12. 14. 27	عوايد	18	فرع الدلو المخر	34
عجلة	14	عوسج	74	فرع مقدم	10. 34
عدول المزلوث	38	عوهق	19	فرع موخر	10. 34
عدارا	68	عوهقان	19	فرق	20
عداري	66. 76	عين الاسد	8	فرقد	14
عدرا	48	عين الدور	7. 40	فرقدين	14
عدرا نظفة	48	عين الرامي	53	فرقون	14
عدرة لجورا	66. 76	عوش	27, 28, 29. 90	فرون	66
عواق	76	حصن	27, 28	فغار الجورا	60
عارب	82	عيوق	5. 26, 27	فغار الشجاع	79
عرش الجورا	63			فقرة	14, 15
عرش السماك	52. 80			فكة	21. 52
عرقوب الوامي	53	غراب	32. 79. 82	فلا الخيل	80
عش	61	غفر	8. 50	فلك البروج	38
عضد الملهب	96	غموص	69	فم الحوت	87
عناب	31	غميصا	69	فم الحوت الجنوبي	55
عقدة	18	فاخت	24	فم الفرس	35
				فوارس	24
				فهد	

ELENCHUS NOMINUM.

فهن	85	قيظ	61.78	كف الخضيب	25
		قيقاوش	19	كلب	20.66
قاييد	16			كلب اكبر	65
قبة	87	كاس	82	كلب اصغر	68
قده	88	كاسه درويشان	21	كلب الجبار	66
قسين	48	كاسه شكسته	21	كلب الجبار	68
قش	53	كاو	39	كلب الراعي	30
قعدا	53	كاهكشان	30	كل دسترن	48
قشور البيض	61	كاهل الاسد	47	كلنك	36
قصعة الصعاليك	21	كبد الاسد	17	كلوب	25
قصعة المساكين	21	كبر	37	كمان	53
قطا	24	كبش	39	كواكب الفرق	20
قطب شمالي	11.13	كبش اليف	39	كوزهر	18
قطعة الفرس	33	كتف التومان	7	كود	82
قفرة	15	كرب	34	كوشك	38
قلادة	9	كردكان	43	كوكب	1
قلب	9, 10	كردوي	43	كودد	1
قلب الاسد	46	كرسي الجورا المتقدم	61	كودد	1
قلب العقرب	52	كرسي الجورا المؤخرة	63	كوكب شمالي	13
قمر	6	كركس	32	كوكب مذهب	2
قنطورس	83	كزنم	51	كوهان شتر	25
قوز	43	كسلا	58.74.90	كصلا	28.41
قوزي	38	كسلا	74	كسلا	41.90.91
قوس	9.53.55	كعب ذي العنان	27		
قوغة	54	كفتان	51	لبلاب	48
قيروغي	51	كفة جنوبية	51	لسعة	52
قيس	67.72	كفة شمالية	51	لعل	72
قيطس	56	كف الجنما	56	لقط	60

ELENCHUS NOMINUM.

45	لنكج	88	منقار الدجاجة	24
22	لورا	60. 88. 89. 90	منقار الخراب	83
		89	منكب الثريا	26
		51	منكب الجوزا	59. 69
51	مأزني	90	منكب ذي العنان	27
60. 88	مأزوت	19	منكب الفرس	34
26	ماسك العان	88	موخر	101
35	ماق	26	ميزار	35. 89
55	ماهي	27	ميزان	51
34	ممن الفرس	22	ميساء	2. 59
30	مجرة	26	ميسان	2. 59
83	مختلفين	79. 80. 82	ميسم	72
68. 34	مختلفين	15	مغرز دب اكنر	
84	مكثين	10	مقدم	
90	مذر	49	مقدم القطاف	59. 61
15	مراق دب اكبر	19	ملتهب	1
35	مرة المسلسلة	46	ملكي	2
59. 66. 68. 70	مرزم	19	ملهب	2
68	مرزما	26	مسك الاعداء	39
68	مرزماين	26	مسك العنان	8. 45
66	مرزم شعري	6	منازل النمر	88
66	مرزم من العبور	46	منخر الاسد	76
59	مرزم الناجد	79	منخر الشجاع	2. 41
22. 26. 41	مرفق	60	منشقا اللوز	6
33. 70	مركب	38	منطقة	4
3	مزل	38	منطقة البرج	31
60	مزلחה	60	منطقة الجوزا	31. 32
38. 60. 88	مزلوت	60	منطقا اللوز	23. 73
90	مزر	6	منزل	58. 88
				دسقان

ELENCHUS NOMINUM.

دسقان	21	دهال	63	هليله	13
دش	32	دهر	61	هنة	7.44
دطاق الجوزا	60	ديباط	52		
دطح	39	ديبر فكة	21		
دظام	60			ياي	53
دظم الجوزا	60			ي	3
دعام	9.56	وارن	87	يد الجوز اليميني	58.59
دعامات	56	وجه	24	يد حامل الراس	26
دعامان	56	وركي الاسد	48	يد الغرس	34
دعام الصادر	87	وزن	66.76.83	يد يكر	14
دعام الوارن	87	وسط الثريا	40.63	يد يكر يلدز	14
دعامين	86			يلانجي	30
دعايم	9.10.87			يلدر	13
دعايم صادرة	53	هشتبر	18	يلدر شمالي	13
دعايم وارن	53	هفت اورنك	13	يلنكج	45
دعش كيري	15	هفت رنك	13	يمن	66
دعش لعازر	14	هفتورنك كهين	13	يمن	88
دفلان	58	هفتورنك مهين	14	ينكج	45
دقار	20	هنة	7.28.59	يمن	29
دقرة	14.15	هنة الجوزا	59	يوز	36
ددا	55				

Heic Lector monendus est, quod licet Editor summâ curâ numeros in hisce Tabellis examinaverit, quatuor hæc sphalmata ejus diligentiam eluserint, p. 13. l. 6. Codex MS. quem possidet Cl^s. Hunt, legit ك — 20. p. 49. l. ult. lege لو. p. 95. l. 3. lege ج — p. 114. l. ult. lege 31. p. 124. l. 10. lege in genu. p. 114. pro quatuor lege tribus.] Er- rores levioris momenti Lector Benevolus facile condonabit.

POSTEAQUAM superiores Schedulæ excuderentur, vir Rev. Johannes Pricæus, cujus eruditio & humanitas eum facilem & commodum reddunt omnibus qui Bibliothecam Bodleianam adeunt, invenit inter libros, quos D. Richardus Rawlinsonus Bibliothecæ donavit, Exemplar, in quo Hydius Observationem hanc manu suâ scripsit; quæ, licet lineola per unamquamque vocem producat, adhuc legi potest.

"This Book hath more Additions and Emendations than that in the public Library; and therefore thither I give it, in case I do not live to reprint it."

THO. HYDE.

Horum additamentorum & correctionum nonnulla Editor suis locis suprâ inferuit, reliqua sequuntur.

P R Æ F.

P. ii. l. 3. Tatarorum Uzbeghenfium circa Samercand.

— l. 6. — *ducat*. Hi autem Mogulenses (in libris Perficis sic vocati) diversi sunt & longè diffiti ab aliis Mogulensibus præcipuis & originalibus supra Murum Chinensem fitis, à quibus, ut videtur, alteri descenderunt. Habent Mogulenses, &c.

P. vii. l. 4. *pro* Vento, *lege* Veneno. Vide Herberti Itinerarium Anglicè conscriptum, p. 29, 30 — 32, &c.

P. xvi. l. 14. — *innotescit*. Sed idem *Daulatshâb* eodem anno Hegjræ mortem ejus ponit hocce Tetraſticho,

سلطان فلک قدر الغ بیک سعید
در هشتم ماه رمضان کشته شهید
ان شب که شهید شد قیامت بر خواسیت
تاریخ همی شب قیامت کردند

*Princeps cælesti potentiâ præditus Ulugh-Beigh ille faustissimus
Octavo die mensis Ramazân factus est Martyr.*

*Eâ nocte quâ factus est Martyr, Resurrectio quædam surrexisse visa est:
Ideoque Epocham fecerunt NOX RESURRECTIONIS.*

Codex MS. legit شبی quod omninò corrigendum erat; cum nec verborum constructio, nec computandus Numerus id ferre possint: nam hoc modo emergeret Numerus 863. sed si legatur شب قیامت, faciet tantum 853, quod rectum est.

In Ul. B. Tab. Commentarii.

- P. 1. l. 13. Armenicè *Astdk*, fat difficilis pronunciationis.
- P. 10. l. 3. البُلْع سولاخ بكرة و ستاره بود از منازل ماه Canun Adab.
- P. 12. l. 8. Tres filiae. In lib. Pherhengh vocantur خواهران *tres sorores*.
- P. 13. l. 19. *dele* Et heic, &c. *usque ad* — Sunt præterea — *insere* sequentia, Observavi etiam quod in Dni. Gravii Excerptis ex Hist. Nat. & in Ulugh-Beighi Exemplari quod in Musæo Mathematico servatur, hoc nomen Vocalibus legatur جَدِي *Gjuda*: quid autem significet nondum comperi. Hist. Nat. legit جَدِي *Gjudaia*. At in meo Danisten, Capricornus etiam vocatur جَدِي malè pro جَدِي *gjedi*. Apud Calcashendium legitur بنات دوش جَدِي *Gjuda est i. q. Benât na'sh sugra*.
- P. 14. l. 6. Persæ vocant دو برادران *duo fratres*.
- l. 10. Alpercadân Turcicè vocantur افر افر *V. Lex. triling.*
- l. 21. pro *ATALA*: ille enim videtur pro *A* legisse *N*.
- l. 23. Heb. עש *ash* fit i. q. נעש *naash*. Sed quidam Judæorum confundunt cum עיש *Aish*: eosque secutus sum in Notis ad Aurigam.
- l. 31. post *Vertebra tertia*: lege — hæ vero stellæ non videntur esse in vertebis Dorfi, sed pedibus — *Dele* sequentia usque ad In Tabulis, &c.
- P. 15. l. 7. *Epigastrium* seu *Hypogastrium* Ursi majoris.
- P. 16. l. 14. — *AlSuba*. Hæcce stellula apud Coptitas vocatur *ισχυων Isichion*, quod videtur esse Græcum *ἰσχυαῖον* apud Hesychium in Lexico τὸ μέγ' ἰσχυίας. Hocque nomen satis convenit cum significatione vocis Arabicæ: nam ab eâdem radice س-ه-و est *socordia, incuria, negligentia*; & سها *quies*. *ἰσχυα* tam *otium* & *securitatem* quam *quietem* notat. Rationem denominationis si quæris, erat stella primitus ob parvitatem ferè neglecta & non observata, &c. Hæc stellula *Sûba* quibusdam dicitur *AlCor*, quod Arabicè scriptum non vidi.
- P. 17. l. 16. Judæis hæc Constellatio dicitur חלי *V. Lex. Talm.*
- P. 21. l. 23. vocatur quoque كاسه يتيمان *Scutellum Orphanorum*, quia Pauperes & Orphani patinâ fractâ contenti esse solent.
- P. 25. l. 15. χερ βεβαμμενη. Est enim in Oriente consuetudo ut manus hominum, præsertim Sponsi ac Sponsæ, τῇ *AlHinna* seu *Cypero* tingantur, ut appareant flavæ.
- P. 27. l. 19. *Ash* & *Aish* non sunt idem, prout me seduxerat Rabbi Isaac Israel.

P. 30. l. 13. al. Perficè پال-ه-نك *Pálbéngb* est i. q. کهنکشان Nomencl. Perf. Angl.

P. 38. l. 11. Turcicè & Tataricè اغال *Oghál*.

P. 38. l. penult. Armenicè vocatur hoc signum *Köin*, quod fortè factum sit ex Turcico كوين *Köin* seu *Kojun*, Ovis.

P. 39. l. 22. Armenicè *Tsuil*.

P. 40. l. 28. مُجَدِّحٌ يقال هو الدبران لانه يطلع اخر ويسمي حادي النجوم *Turgj*.

P. 40. l. penult. Nomen Armenicum in Bibliis Armen. significat i. q. Turcicum چوق يلدزلري *multæ* seu *plures Stellæ*.

P. 41. l. 26. — *Pleiades*. *Chima* verò significatione apud Hebræos jam exoletâ, videtur esse i. q. Arab. خَيْمَة *Cheima* i. e. *Tentorium*, *Tabernaculum*, sitve ex Ramis Arborum, five aliâ materiâ. In libro Canun Adab exponitur, *Cheima est Tabernaculum ex Ramis Arborum*. Nec desunt alia exempla ubi Heb. כּ ab Arabibus exprimitur per خ ut כּהן ut *sponsa, matertera*, Arab. خالة. כּהן *æfluare* خمر *fermentare*, כּהן collegit, כּהן *assumpsit*. כּהן & כּהן i. q. Persis خفه & خبه *suffocavit, extinxit*. A prædicto sensu non est alienum alterum, &c.

P. 42. l. 26. תומה *Tôme*. Hujus forma sing. est תומה *Tomo* seu *Toma*, nomen proprium תומאס, qui exponitur Δίδυμος.

— l. 27. — جورا *Gjauzá*. Sic in Turgj. Syr. & Danisten meo Gjauzá.

P. 43. l. 20. Geminorum Signum Armenis audit *Jeagavur* seu *Egavur*, quod Turcicè sonat كليلجى i. e. (si tale detur Vocabulum Latinum) *Venitor*, seu qui venit. Armeni fortè suum nomen inde finxerint, quòd جورا *Gjauza* Arabicè videatur significare *Transiens*, à verbo جاز. Nam omnis Transitus fit à loco ad locum, quorum hoc est venire. Alias enim Pueri gemelli sine respectu ad Stellæ Armenicè vocari solent *Tchuktavur xenjashk* i. e. Turcicè ايلكيزار طغندر *Gemini qui nascuntur*, addito verbo *nascuntur*, ut distinguatur: nam aliàs quidvis geminum significat, excepto signo Cœlesti, quod semper vocatur *Eagavur*, ut suprà.

P. 45. l. 17. *Yilenkitch* vel لنگج *Lankitch*.

— Armenicè hoc Animal & hoc Signum vocatur *C'beatsgiedin*, i. e. *Terra humida*, quasi ex terrâ humidâ nascatur.

P. 46. l. 5. Armenicè *Ariuts*, quod propè accedit Hebraico *Arie*.

P. 48. l. 17. Armenicè *Guiz*, quod fit ex Turcico كيز *Kiz* seu *Giz* Virgo. Turcæ vulgo pronunciant *Kuz*.

P. 51. l. 7. Armenicè *Geshâr* i. e. *libra, bilanx*. Ciceroni in lib. de Div. Jugum dicitur. *L. Tarutius Romam cum in Jugo esset luna natam esse dicebat.*

P. 51. l. 23. Armenicè *Garîdg* Scorpio. Apud Ciceronem *Nepa* tam pro Scorpione in genere, quam pro cœlesti Signo sic dicto usurpatur.

P. 53. l. 5. Armenicè *Agiegnavur*, i. e. Turcicè *يايلى yaili* Arcuarius seu *arcu instructus*.

P. 54. l. 2. Armenicè *Aidzjeachtchur*, i. e. *اچى صوي* *aqua Capræ*: nam *aidz* al. *az* est *Capra* & *Tchur* est *aqua*.

P. 54. l. 26. Armenicè *C'herbûs*, i. e. *Situla*.

P. 55. l. 28. Armenicè *Tfûc*, seu *Tfûg*, i. e. Piscis quivis, & Signum cœleste ejusdem nominis.

P. 57. l. 20. Hæc planè fabulosa sunt: ideoque oportet aliam Originem hujus nominis exprimere. Aliàs vocatur *Arion*, quod videatur fuisse nomen Hebraicum antiquum; nam est planè *אַרְיֹן Leunculus*. Et fanè nulla Constellationum tam propriè accedit figuræ, quæ ei vulgo tribuitur, ac hujus Stellæ Leoni salienti, vulgo *RAMPANT*.

P. 60. l. 19. *دظم ستاره يست دزدىک بجورا*

P. 63. l. 9. Turgj. Arab. Turcicè *يالدرق* est *شعري*

P. 65. l. 5. Quære an *שִׁיחֹר* dicatur Æthiopibus *שִׁיחֹר מִצְרַיִם* 1 Chron. 13. 5. Conf. quoque Jer. 2. 18. & Jos. 13. 3. Est Nilus Ægypti, & Nilus Æthiopiæ, quorum hic Europæis dicitur *Niger*.

P. 67. l. 15. Molino dicit *شعري دمنى* Cane maggiore. *Canicola*.

P. 67. l. 16. *شعري ان ستاره که بنتى جزاءه اورا پرستيدندى*

P. 69. l. penult. *عبور* etiam est *Lacrymare*.

P. 70. l. 11. *Mirzam* est nomen Animalis. Quære.

P. 71. l. 11. De Canobo Gubern. conf. Plutarch. lib. de Iside & Ofiride, p. 359. Ælian. p. 365. Sirius Ifidi adscribit.

P. 71. l. 26. Canobus Arabibus aliquando vocatur *فحل Phabl*, i. e. *Admissarius*: quia hæc Stella seorsim ab aliis stat, perinde ac Admissarius se a reliquo grege separat postquam coitum peregerit.

P. 75. l. 10. — *respexere*. Et &c. Plures Canopos in Cœlo Australi conspexit Albericus Vespuitius: majores enim primæ magnitudinis Stellas generali nomine sic vocat. O. 1. 1. Art. p. 127. cap. 117.

P. 77. l. 31. pro *tertiæ* lege *primæ*.

P. 91. l. 12. “not from ripening or forwarding of fruits, but because they rise
“at Spring and Fall or near it —

— l. 18. pro *deferendum* lege *differendum*

GRÆCI Characteres à nostris parum differunt.

Ἐποχὰι ἀπλανῶν ἀστέρων.	Μήκη.			Πλάτη.			Μεγέθη.	Κρασεις.		
Γοργόνιον	ϑ	ιη	ι	κτ	υ	βορ.	Ϸ	ψ	χ	ή
Ὁ λαμπρος ὡς Ὑάδων	Π	α	λ	ε	ι	νοτ.	α	Ϸ	χ	φ
Αριστερος πῶς Ωρίωνος	Π	η	κ	λα	λ	νοτ.	α	ψ	χ	ή
Ὡμος ἡγέμενος τῷ αὐτῷ	Π	ιβ	λ	ιζ	λ	νοτ.	Ϸ	Ϸ	χ	φ
Μέσος τῆς ζώνης τῷ αὐτῷ	Π	ιε	ν	κδ	ν	νοτ.	Ϸ	ψ	χ	ή
Ὁ τῆς Αἰγός	Π	ις	λ	κϷ	λ	βορ.	α	ψ	χ	ή
Ὡμος δέξις Ωρίωνος	Π	κ	λ	ιζ	υ	νοτ.	α	Ϸ	χ	φ
Κύων μέγας	Ϸ	ς	ι	λθ	ι	νοτ.	α	ψ	χ	Ϸ
Κεφαλὴ τῷ ἁ' Π'	Ϸ	ια	ν	θ	λ	βορ.	Ϸ	ψ	χ	φ
Κεφαλὴ τῷ ε' Π'	Ϸ	ιε	ι	ς	ιέ	βορ.	Ϸ	Ϸ	μονυ	
Κύων μικρός	Ϸ	ιη	υ	ις	ι	νοτ.	α	Ϸ	χ	φ
Ὑδρε αὐχίν	Ω	ιη	λ	κ	λ	νοτ.	Ϸ	ή	χ	Ϸ
Καρδία Λέοντος	Ω	κα	υ	υ	ι	βορ.	Ϸ	ψ	χ	Ϸ
Ζῶσμα Λέοντος	πλ	Ϸ	μ	ις	μ	βορ.	Ϸ	ή	χ	Ϸ
Οὐρά Λέοντος	πλ	ις	υ	ια	ν	βορ.	α	ή	χ	φ
Στάχυς	Ϸ	ιε	ι	Ϸ	υ	νοτ.	Ϸ	φ	χ	φ
Ἀρκτῦρος	Ϸ	ιε	λ	λα	λ	βορ.	α	ψ	χ	Ϸ
Βόρειος ἑφέφανος	πλ	ς	ι	μδ	υ	βορ.	Ϸ	φ	χ	φ
Ἰκανός Ἰππε καὶ Ἀνδρομέδας	πλ	ς	κ	κς	υ	βορ.	Ϸ	Ϸ	χ	φ
Βόρειος περὶ τῷ Σκόρπιῳ	πλ	ι	μ	η	ν	βορ.	Ϸ	ψ	χ	φ

Ἰ F. ὁ Κοινός.

Πὸς τῷ Κενταύρῳ	π	κ	ι	μα	ς	νοτ.	ε	ψ	κ	υ
Ἀντάρης	τ	α	ι	δ	υ	νοτ.	ε	ψ	κ	δ
Γόυ τῷ Τοξότη -	ν	ε	λ	ιη	υ	νοτ.	ε	ψ	κ	η
Δύρα	ν	ε	ι	ξβ	υ	βορ.	α	φ	κ	υ
Ἡ ἄκρα τῷ Ποτάμῳ	ν	ιη	μ	νδ	λ	νοτ.	α	φ	κ	ψ
Ἀετός	ν	κβ	κ	κη	υ	βορ.	ε	ψ	κ	δ
Ἰχθὺς μέγας	ω	κε	λ	*	*	νοτ.	ε	φ	κ	υ
Ὁ τῷ Ὄρνιθος	ω	κζ	μ	ξ	*	βορ.	ε	φ	κ	υ
Ὁμος Ἰππῶ δέξιός	κ	κ	μ	λα	υ	βορ.	ε	δ	κ	υ

Πρέπει ἵνα ἐξεύρωμεν, ὅτι οἱ Κάνονες, ἦσαν αἱ Ταῦλαι ἐγένοντο εἰς τὴν Περσίαν, ἐπὶ τῷ χρόνῳ τῆς βασιλείας τῷ Μελιζᾷ βασιλέως Περσῶν, εἰς μῆνα Περσικὸν Φαρσαρτῇ, ἡμέρᾳ πρώτη, ὅταν ἐπληρώθη ἡ ἕκτη ὥρα τῆς ἡμέρας καὶ ἤρξατο ἐβδομη εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον.

In Codice nostro MS. non præfigitur nomen Authoris.

Johannes Chryfococca multos libros Astronomicos ex Perside advexit, ex quibus illum ex quo sequentia omnia sumpta sunt, in usum filii sui Græcè vertit. Constructæ sunt hæ Tabulæ pro anno Heg. 509. ad Merid. Tibenens in Provincia Chazaria.

אגרת אורחות עולם

ID EST,

ITINERA MUNDI,

SIC DICTA NEMPE

COSMOGRAPHIA,

AUTORE ABRAHAMO PERITSOL.

Latinâ VERSIONE donavit & NOTAS passim adjecit

THOMAS HYDE, S.T.D. è Coll. Reginæ OXON.

PROTOBIBLIOTHECARIUS BODLEJANUS.

A

DO NOT WRITE IN THIS

LIBRARY

OF THE

UNIVERSITY OF CHICAGO

VIRO HONORATISSIMO
D. DANIELI FINCH,
BARONI DE DAVENTRIA,
COMITI DE NOTTINGHAM,
PRINCIPALI REGIS SECRETARIO,
STEMMATE ET VIRTUTE CLARO,
PROBITATE ET ÆQUITATE SUMMO, SOBRIO, PIO, JUSTO,
VITA INTEGRO MORIBUSQUE BENIGNO,
CÆTEROQUE QUO VIRI BONI ORNARI SOLENT DEBENTQUE
CULTU ILLUSTRİ,
HANC SUAM OPELLAM
D. D. D. C. Q.
AUTHOR INDIGNUS.

HONORATISSIME DOMINE,

CUM sollicitus essem ut iste Libellus sub benigni aliqujus Literarum Patroni auspiciis prodiret, ad Te statim, tanquam ad melioris Literaturæ Afylum, confugiendum duxi; utpote in quo omnimoda Eruditio & polita Doctrina floreat, eluceat, emineat; uti quoque innatus Candor &, ex traduce, Probitas & Integritas, quæ

iv EPISTOLA DEDICATORIA.

tam celsum animum ornare, & ad omnium virtutum culmen & fastigium evehere & promovere solent. Ubi enim Literæ melius Patrocinium quærent, quàm ubi ipsarum Decus tam magnificè conservatur, tam potentèr defenditur? Et ad quem Literata Virtus se tutiùs recipiet, quàm ad illum ubi omnium Virtutum Honos tam eminentèr asferitur, tam pretiosè æstimatur? Hi itaque Labores, utcunque tenues, se in amplissimæ Authoritatis Tuæ tutelam reponere, & inde protectionem quærere, gaudent gestiuntque. Ut, dum apud vicinos circumquaque exoritur clamorque virûm clangorque tubarum, & terrâ marique sæviente bello classicum canitur, hæ Musæ inæstimabili pacis felicitate in patriâ fruentes, tutò à bellorum fremitu quiescere & delitescere valeant. Tibi enim Tuîque similibus debetur, ut dum Arma strepunt foris, chara Pax floreat domi: ut, quamvis effrænati & immanes Religionis hostes dentibus frendeant, hamo illorum faucibus injecto morsus prohibeatur. Hostes insurgentes minantur, sed Deus est Adjutor. Ineffabili certè Dei beneficio Ecclesiæ conceditur tales habere Propugnatores & Vindices, sub quorum umbrâ tutò conquirere possit donec pertransierit calamitas, nullam reformidans ruinam, dum Tui instar Columnis fulciatur. Vobis itaque ministrantibus, Deus Clementissimus, potente suo brachio, brachium hostium Regni & Ecclesiæ frangat;

EPISTOLA DEDICATORIA. v

frangat; Sceptro ferreo immanitatem domet; sapientiâ suâ infinitâ fraudulentâs machinationes retegat; truculenta ipsorum consilia è cœlis irrideat; irrita reddat, & pessundet. Ut sic beatum sit inclytum hoc Regnum Fide purâ, Religione sincerâ; prosperum sit Almâ Pace; crescat Tranquillitate; floreat Prudentiâ: & sub Tui instar Patronis celebretur eruditarum Literarum cultu in perpetuum. Quod superest, leve hoc Munusculum, sicut benignè Te accepturum sperem, ita ut clementèr acceptes submissè rogo; idem interim ipse precatus, ut Deus diu Te saluum & incolumem præstet, & vitam diutinè prorogare dignetur, ut ferus ad Superos transeas: quod venerabundus à Deo Opt. Max. exoptat & ex animo vovet

Tui, Illustrissime Domine,

Cultor observantissimus &

Servus devinctissimus,

Dabam Oxonii,
Aug. VI, MDCXC.

THOMAS HYDE.

BENEVOLO LECTORI

Χαίρειν καὶ ἀποχρίσκειν.

S EQUENTIS Libri Autographum seu Exemplar MS. unde hæc Impressio desumpta est, extat inter Codices Laudianos in Universitatis Oxoniensis Bibliothecâ Publicâ Bodlejanâ; cui adjunximus aliud Exemplar MS. Venetiis pro me emptum procuratione Amplissimi Viri D. Thomæ Boon Mercatoris Londinensis, cujus humanitati multa debeo. Hic Liber dicitur Venetiis impressus: quod si ita factum, hodiè reperiri non potuit. Hebraicè scriptus est paulo ante Angliæ Reformationem, ut ex Authoris Præfatione constat. Titulus sumptus est ex Job xxii. 15. Stylus maximâ ex parte purè Hebraicus est; verba tamen & phrasæ Rabbinicæ recentiores subinde admiscuntur. Quod autem indifferentèr Adjectiva pluralia fæmininæ formæ cum Substantivis pluralibus masculinæ formæ, & vice versâ, ferè perpetuo & quasi ex industriâ construuntur, nemo miretur; cum hujus Linguae genius talis sit ut id aliquando etiam in S. Bibliis fiat; Davide Deum precante, ut עוֹנוֹת ראשונים iniquitatum priorum recordari nolit: & in prophetiâ Jeremiæ memorantur תַּאֲנִים טוֹבוֹת ficus bonæ. Nam pluralium nominum Terminatio non semper eorundem Genus vel masculinum vel fæmininum determinat, uti suspicari liceat, cum ab אֱלֹהִים fiat אֱלֹהִים, & à תְּהִלָּה fiat תְּהִלִּים, & ab הִכָּל fiat vel הִכָּלִים vel הִכָּלוֹת, & à תַּאֲנָה fiat תַּאֲנִים, cum ejusmodi aliis; & ab אָב Pater non sit aliud plurale quàm אֲבוֹת eâ terminatione quæ vulgo reputatur fæminina. Sed Genus à formâ singulari potius petendum & dignoscendum est, cum sint quædam pluralia

pluralia suâ naturâ masculina quæ amant terminationem fæmininam, & suâ naturâ fæminina quæ amant terminationem masculinam: adeo ut aliquando vocum natura, & non semper terminatio respicienda sit.

Autor fuit Judæus Avenionensis, cujus nomen פריצול absque vocalibus scriptum, vulgo effertur Peritsol, non satis punctualitèr: nam absentibus Vocalibus, quisque legit prout sibi videtur, ut semper fit in Propriis exoticis, unde errores multi; & subinde in Appellativis. Aliquando paulo aliter scribitur פריסול: & utrumque rectius pronuntiandum est Paresol, vel potius Parasol, cujus significatio Appellativa est, i. q. Quittesol seu une Ombrelle, quâ in calidioribus regionibus utuntur homines ad Caput à Sole tuendum ejusque calorem arcendum & ardorem amolendum. Ipse suum nomen aliquando plenius scribit אברהם בן פריצול Abraham filius Peritsol; & apud D. Bartoloccium in Bibliothecâ Rabinicâ scribitur אברהם בן מרדכי פריסול Abraham filius Mordecai Paresol. Iste alium quoque Librum scripsit (cujus ipse meminit, & nos in Bibliothecâ Publicâ possidemus) cui Titulus מן אברהם Clypeus Abrahami; est sc. ויכוח Disputatio contra Christianos. Dicitur etiam scripisse פירוש על איוב Commentarium in Job.

Quid Judæus noster in hoc Opere suo præstiterit, Lector, Caputum Elenchum percurrendo, melius & facilius percipiet, quàm ut opus sit repetere. Ignoscendum est nugis de Judæis in Oriente & Septentrione inclusis, quippe quod etiam à plerisque ejusdem Gentis hominibus nimis superstitiosè credatur. Iste Liber methodicè scriptus est, verum Cosmographiæ scopum & methodum prosequendo, pleraque satis benè tractans; Benjaminî Itinerarium multis post se Parasangis relinquens.

Ego Notas aliquas adjeci, idque plerumque ut rectè sed obscure dicta illustrarem, partimque aliquando ut perperam dicta corrigerem & taxarem.

rem. Ne autem Libellus in nimiam molem excresceret, multa notatu digna non tetigi, ea in aptiorem locum reservans, si Deus vitam & vires suppeditaverit.

Suasum Viri admodum Reverendi D. Joh. Fell Episcopi Oxon. defuncti, aliquando editurus eram Abulphedæ Geographiam Arabicam: illo autem decedente, Opus intercidit. Donec vero is Autor fortè prodeat, ejus locum & vicem aliquā ex parte supplere potest iste Cosmographus, te per plerasque Orbis partes deducendo. Ideoque, Lector Benevole, manum porrige, Librum accipe, per Orbem expatiare isto duce; Gentes invise, præsertim maritimas isto indice; viam capesse per totam Europam, per Asiam, Africam, & Americam; Polos vise, Garamantes Indosque visita, ad Persas Arabesque penetra; deinde itineris fessus ad Europæos domi relictos rediens, pace ac quiete frui tam domi quam foris, Vale.

ELENCHUS CONTENTORUM

I N

NOTIS AD ITINERA MUNDI.

L ES Romances quomodo appellantur apud Hebræos,	— — —	Pag. xvii
De Judæorum Computo secundum numerum minorem, subintellecto ma-		
jori; & nominis Æræ derivatio,	— — —	xviii
Diversitas nominum & varietas notionum in appellando Mundum apud varias Gentes,		1, 2
Ratio nominum Europæ, Africæ, & Asiæ; & Africam olim eundem Continentem		
fuisse cum Europâ; totius Orbis dichotomiam exhibens. Quid Judæi intelli-		
gant per Edom, quid Græci per Hesperiam,	— — — —	6—10
Cur Libya sic vocetur,	— — — —	11
D. Golii lapsus in vocibus Aque Amarig,	— — — —	11
Nomina Mundi partium apud Seres,	— — — —	12, 13
Shalem esse Jerushalem, & succincta ejusdem historia, cum variis hujus urbis no-		
minibus omni ævo apud Hebræos, Arabes Persas, Samaritanos, Græcos, alios-		
que: ubi Herodotus emendatur, & Talmudis locus restituitur. Hujus urbis		
Antiquitas, Conditor, Restaurator, in monte Moriah extructio, & nominis		
Jerushalaim in formâ Duali rejectio,	— — — —	14—18
De Rimmon Hispaniæ. De Tanai & Dona fluviis, & de Mæotide palude quo-		
modo vocetur Arabicè? Derivatio nominis Moldaviæ,	— — — —	18, 19
Nominis Flacii origo. Unde venerint Turcæ. Literarum in aliquot Græcis no-		
minibus metathesis,	— — — —	19, 20
Hungaria, Polachia, Polonia, Dalmatia. Scotiam à quibusdam perperam habi-		
tam fuisse pro Insulâ,	— — — —	20
Cilicia & varia ejus nomina apud Turcas & Arabes,	— — — —	21
Tanger, Arzilla, & Phefs, quorum duo priora aliquando corrupta. Phœnicum		
Columnæ & earundem inscriptio,	— — — —	21, 22

B

Mare

X ELENCHUS CONTENTORUM IN NOTIS.

Mare Oceanum & Mons Atlas, cum eorum nominibus,	— — —	23
Tanger Romanis dicta Jol. Tunis,	— — —	23, 24
Tatarorum Cam cur dictus Magnus Canis,	— — —	25
De insulâ Taprobana seu Zeilan in mari Indico, cum ejusdem nominibus linguâ & literis Zeilanicis. Emendatur Agathemeris. Illustratur Ammianus Marcellinus, & Philostorgius, & Nicephorus, & hujus Interpretis Latini error notatur. Refutatur Gothofredus. Emendatur Baronius,	— — —	25, 26
Regis Selanensis Titulus & Incolarum Epithetum. Altissimus mons Rohvan. Cinnamomi nomen linguâ Selanicâ, & de Cinganis seu Singalis inde denominatis,	— — —	27
Eldad Danæus & Benj. Tudelenfis,	— — —	28
Scythi cur Sacæ dicti: & Σανία Persarum vel potiùs Chaldæorum Festum,	—	31
Chataia & Kara-Chataia. Scythiam esse Chataiam: error in nomine notatur, & ejusdem significatio Sinica, si quam habeat, docetur,	— — —	31
Riphæorum montium nomen fictum. Noster totum Clima transilit. De Climatibus ex Calcashendio & Abulphedâ,	— — —	32, 33
Seres ubi sint & quinam sint,	— — —	33
Nominis Serum ratio seu corruptio parallelis exemplis illustrata. Seres non à Sericâ telâ, nec hæc ab illis, sed à linguâ Persicâ,	— — —	34, 35
Gibeltar ejusque nomina. Mariana refutatur. Lexicon Geographicum emendatur,		39
Gades insulæ, & quid sit Gader tam antiquo usu Biblico quam hodierno usu in Palæsthinâ,	— — —	39, 40
De Sinu Magno taxatur noster,	— — —	42
Machoz quid sit. Cur Ctesiphon vocetur Mochuze. Syrus scribens <i>Ye</i> pro <i>Nun</i> corrigitur. D. Buxtorfius in nomine מרחוז lucem fœneratur,	— —	45
Syriæ & Cœlosyriæ nomina,	— — —	45
Emendatur Plinius legens Magog pro Mabog, qui locus viros doctos hætenus seduxit & eorum accurationem fugit. Emendatur Strabo qui Bambycen cum Edeffa confundit. Unde fiat nomen Bambyce. Noseiræi quales sint & ubi sint,		47, 48
Carthago quale nomen, cum aliis. Hannibal, Asdrubal. Didonis fraus quâ Carthaginensium Regem circumvenerat portionem terræ emendo. [Post <i>Carthaco</i> , adde, Aliàs hoc nomen Chaldaico & Punicè forte scribatur כַּרְחַדָּא <i>Grachadâtha</i> , pro quo pron. esset vulgò sonare Carchadâtha, quod sonatu facilius; sonando <i>Carc</i> , pro eo quod in libris scriberetur <i>Grac</i> . Nam sic vulgus semper affectat sonos faciliores potiùs quam veriores, quod mille exemplis illustrari possit]	— — —	49, 50

ELENCHUS CONTENTORUM IN NOTIS. xi

Cananæi à Joshuâ expulsi, in oram Barbaricam concesserunt : hæc res illustrata ex Augustino Hipponis in eâdem Ditione Episcopo. Quales erant Κίτιοι, Ἀνακες, Καδμεῖοι. Quid sit οἶνϑ, λάμπας, παλλακίς, ἔρα, & Latinorum Ave, — 50, 51	
Plauti Versiculus exponitur. In Eusebii Præparatione Evangelicâ quid sit Χάϑ, Μῶτ, Σωφαστημὲν, Βεελσάμην, Μισῶρ, Συδὺκ, Τάαυτϑ, Θωῶρ, Θωῶθ, seu Θῶθ, Ἐλῖν, Ἴλον, Δαγῶν, Βηρῶθ, Ἐλωεῖμ, Ἀσάρτη, Μῆθ, Βααλτίς, Ἰεῶδ, Ἀνωῖρῆτ, 51, 52	
Ægyptios magnam suæ Theologiæ partem habuisse à Phœnicibus. Quid sit Ἰσις, Ὅσιρις, Ὡρϑ, Ἀπις, Σέραπις, Βάκχϑ, Ταμμὲς, Βεελφέγορ. Plura de Θωὺθ, seu תיגות sive طاغوت : & de idolis Al Uza & Al Lât. Phœnices homines & Phœnix avis, unde dicta, — 52, 53	
De Mauritaniâ & Ohtor & Sûs Legati Maroccani patriâ, — 54, 55	
Mauros non esse nigros, sed albos ; at cur nigri censeantur. Quale sit Freti Gaditani & Mauritaniæ & Maurorum nomen ; ubi de Iberiâ duplici, & de Ibræo seu Hebræo nomine. Hispani pronuntiant <i>b</i> pro <i>v</i> , & vice versâ, — 55, 56	
De Barbariâ, cum ratione nominis. De Al Gurb, & Al Garbes, & Al Arbes ; & nostrorum Mercatorum de nomine Alarbes error ab Andalusenis Hispanis acceptus, & de Judæorum & Maurorum ex Lusitaniâ expulsionem, — 57	
Quid Judæi volunt per Edom. Quomodo Roma vocetur Hebraicè, — 59	
Quid sit Togar, & quales Togarmim. Constantinopolis, & Archipelagus, & Propontis, & Elisa seu Ἑλλάς, & Javan, & Rum seu Rumæa, cujus prava interpretatio in medicorum libris multos errores peperit, — 60, 61	
Stanbol abbreviatum à Constantinopoli, — 61	
Chalcedon cur dicta Cæcorum villa, — 61	
Quomodo Byzantium in aliquâ Turcarum prophetiâ vocetur, quod quidem nomen ab aliis de alio loco accipitur. Dicta prophetia suis characteribus restituta. Aliæ Turcarum prophetiæ suam ruinam minitantes memoratæ, — 62	
Maris Adriatici nomina. Ἐυροκλύδων fuisse vulgarem pronuntiationem pro Ἐυρακύνων, eodem modo quo vulgus errabat in Γόλγοθα pro Γογέλθα, & Βοανέργης pro Benai regesb, — 63	
Ἐπίδαμνϑ, Δυρράχια, Κόρφϑ, Φαίαξ, Δρεπάνη, Σχειρία. Modon & Coron quomodo hodiè vocentur. Ἠλλήσποντος, Καλλιπολις, Σέσος, Ἀβυδϑ, Dardanelli, Τένεδος, & variorum locorum nomina Turcica, quæ in medium adducuntur ut inde constare possit qualis sit Turcarum mos in mutandis locorum nominibus, ut solent Victores, — 65	
De mari Euxino, & de Cimmerio, — 67	
De Beryto, — 69	
Æstuarium maris inter Ægyptum & Palæsthinam, — 70	

xii ELENCHUS CONTENTORUM IN NOTIS.

De mari Sûph & Sûpha herbâ,	70
Aram-Soba, ubi sit, de cujus situ expenditur locus Biblicus 2 Sam. viii. 3, collatus cum 1 Chr. xviii. 3,	71, 72
De Caravanis & Seraglio,	72
Emendatur D. Bartolocii citatio in Bibliothecâ suâ Rabbinicâ,	75
Quomodo, secundum nostri auctoris sententiam, mare Caspium evacuatur per ascensum in nubes. Docetur autem verior ratio quâ maris Caspii aquæ exhauriantur,	77
Quia vero hoc mare absque ullo visibili diminutione aut decursu subsistere videtur, nostro Auctori vocatur Mare Mortuum,	77
Varia maris Caspii nomina, & cur vocetur Caspium, & cur Hyrcanum,	77, 78
Taxatur D. Golius qui in Notis ad Alferganium confundit Eracas, earumque situm malè describit, seductus fortassis nomine Eracan, i. e. Cupha & Basra, quæ ambæ in Eracarum alterâ seu Chaldæâ sitæ sunt. Duarum enim Eracarum una est in medio Persidis, quæ est Erac Persarum; & altera (quæ est Babylonia & Chaldæa) est juxta Arabiam, ideoque dicta Erac-Arabum: & in hacce Erac majore sunt adhuc duæ Eracæ minores, quas ille pro duabus majoribus perperam accepit, egregio παραράματι: cum certè rectiora noverit, si attentius rem perpendisset. Sed aliquando vel nimium festinant vel dormitant auctores optimi,	78
Qualia nomina sint Abghun & Afghun & Abosghun explicatur; cum Asterabad, aliisque,	79
Mons Taurus cur sic dictus. Judæorum fabula de Deserto Chabor,	80. 83
De usu & origine vocis Ambasciator,	84, 85
Schiavonia, Ragusa, Ἐπίδαυρος, Ἀνλωνία, Ἰδρῆς,	85, 86
Morea cur sic vocetur,	86
Describitur ubi sit Terra Uz Jobi patria, quo tempore vixit Job, qualis fuerit, & quales ejus amici. Qualis fuerit & ubi fuerit Balaam. Βόσρα seu Bosra secundum Ptolemæum est in terrâ Edom. Inundationis in Arabiâ famosissimæ mentio,	87—89
Quales fuerint Maunæi seu Minnæi ex 1 Chr. xxvi. 7, ubi detegitur in S. Bibliis Scribarum lapsus in Ammonim pro Maunim factâ literarum metathesi. Et sic 2 Sam. viii. 12, legitur Edom pro Aram,	89
Damiatâ seu Caphtor,	91
Corbachia & Sinigallia,	91, 92
Trenta dicta Sheloshim,	93
Aquæ mortuæ urbs Occitaniae. Andalusia seu Hispania Boetica,	96
Oceanum Britannicum memoratur,	96
Turcarum Galeæ seu Galeræ, earumque nomina & species,	97, 98, 99
Quale	

ELENCHUS CONTENTORUM IN NOTIS. xiii

Quale nomen sit Arsenal, ejusque varia nomina, & antiquitas,	— —	100
Cymbarum Turcicarum nomina,	— — — —	100, 101
Socutra insula cur sic dicta, & Ain-zarba Dioscoridis patria. Λευκόπολις,	—	105
Sues & Mecca. Nostri Authoris error collocando Meccam juxta Babelmandel & Aden, qui seductus videtur per aliquod Itinerarium; quod etiam secutus est D. Blaeu in Globo, duplicem constituens Meccam, quarum altera ea est quam noster vult: ille autem corrigitur, & Globorum & Chartarum insignis quidam fuetus error in assignando locorum situm notatur. Ptolemæum etiam in eodem incidisse errores, ut omnibus Geographis primum est,	— — — —	106, 107
Peru quomodo vocetur in S. Bibliis,	— — — —	109
D. Bartolocci lapsus pro Shevatim legendo Shevataim, & vertendo Duas Tribus,	— — — —	110
Refutatio fabulæ Judæorum de Judaico Legato, qui à Deserto Chabor in Europam missus ab eis credebatur,	— — — —	111
Gjudda in territorio Meccæ, & est Portus ejus,	— — — —	113
Bombarbæ & Sclopeti Hebræis Cava metalla. Cur Papa dictus sit Epipior,	— — — —	114
Quid Eccles. xii. 11, intelligatur per Baale Asuppoth, quod in Versione Anglicâ malè vertitur <i>Masters of Assemblies</i> ,	— — — —	116
Dictæ Judæorum fabulæ continuatio, quod sc. dictus eorum Legatus quasi cum triumpho mulæ insidens intraverit in D. Petri Ecclesiam Romæ, & usque ad summum altare penetraverit,	— — — —	118, 119
Notatur Judæorum invidia, quod Christianorum Ecclesias vocent Excelsa, eodem nomine quo Idolorum excelsa loca intelliguntur; & quod ægrè dignentur Sancti Epitheton seu Titulum Sanctorum Christianorum nominibus præmittere, cum id semper faciant Sanctis suis,	— — — —	118, 119
Caput Bonæ Spei quomodo olim dictum,	— — — —	121
Bretini & Azanagi quales sint, & horum nominum ratio,	— — — —	123
Lignum Verzin,	— — — —	125
Amomi descriptio ex Arabibus & Persis, & Plinii & Dioscoridis descriptio vera ab Europæis Botanistis perperam intellecta,	— — — —	125—129
Quale animal sit Shaphan & Yarbûa,	— — — —	129
Judæorum ex Portugalliâ exilium,	— — — —	136
Describitur Sanguis Draconis, cum nominis ratione, & aliis ejus nominibus. Detegitur D. Golii lapsus in Lexico in voce ارقان <i>Ircan</i> , ut ille legit; quod tamen non est Arabicum sed exoticum, sc. duo vocabula Turcica in unum nomen composita,	— — — —	137, 138
Describitur aliud Sanguinis Draconis genus, mercatoribus dictum <i>Dragons Blood in drops</i> , quod provenit ex fructu Arundinis dictæ <i>Dragon's Blood Cane</i> ,	—	138

xiv ELENCHUS CONTENTORUM IN NOTIS.

Madera insula,	—	—	—	—	—	140
Mel cannarum seu Saccharum,	—	—	—	—	—	141
Canariæ & Canibales à canibus,	—	—	—	—	—	143
Nigritarum mos, ubi Rex primâ nocte concumbit cum aliorum Sponsâ,	—	—	—	—	—	144
Quid sit סעיף & מטפחת,	—	—	—	—	—	147
Insula solarum Mulierum, & alia Marium,	—	—	—	—	—	148
Stapole quid sit,	—	—	—	—	—	152
Tegazza & Niger Æthiopiæ flumina. Tambut & Melli, regiones sic dictæ,	—	—	—	—	—	153
Biledulgjerid quid sit & ubi sit,	—	—	—	—	—	154
Struthiocamelorum mentio in credentialibus literis Legati Maroccani,	—	—	—	—	—	154
Linctores & Sectores, duæ locustarum species. De fœminis apud Caput Bonæ Spei,	—	—	—	—	—	156
Mos Nigritarum in tumefaciendo membrum virile,	—	—	—	—	—	163
Vinum ex Palmis. Palmæ Cerebellum apud Plutarchi interpretem Latinum perperam versum Cerebrum Phœnicis,	—	—	—	—	—	163
Cassamassa,	—	—	—	—	—	173
Æthiopia gemmas non gignit,	—	—	—	—	—	174
Mare Rubrum cur sic dictum,	—	—	—	—	—	180
Qualis sit Ventus memoratus Jonæ iv. 8, exponitur,	—	—	—	—	—	180
Quâ in re fundetur Fluvii Sabbatici fabula. Corrigitur noster perperam legens Lachlach pro Chalach, &c.	—	—	—	—	—	184
Adducitur Talmudis locus de præstantiâ Sabbati, & Tyranni Rufi historiâ,	—	—	—	—	—	185
De Fluvio Sabbatico & fabuloso ejus Sabbatismo, ubi Josephus contrait receptæ sententiæ,	—	—	—	—	—	186
Clypeus Abrahami, alius hujus Authoris liber contra Christianos. Fabula de Judæis in Calecut,	—	—	—	—	—	186
Via seu iter fabulosum à Chabor ad Italiam describitur,	—	—	—	—	—	187
De nomine Calecut. Preti-gjani qui vulgò Presbyter Joannes, cujus nomen enucleatur, regnum describitur, & vulgatus Europæorum error, collocando eum in Æthiopiâ, refutatur,	—	—	—	—	—	189—193
Liber à Presbytero Joanne scriptus,	—	—	—	—	—	193
Varii Orientalium Principum Tituli. Nomen Κάρανος unde factum. [Châcan, adde, seu نفەر Nephër, regum, &c. Regum يعم Yegmæ, &c.—Mogûl seu مغال Mogâl.—Surosoân seu بنتان Bantân, qui, &c.—Post Βασιλεύς adde Omnis Rex Himjaritarum dicebatur اقبال Akyâl seu اقوال Akwâl, utpote cujus قول Kaul seu dicto parent omnes.—Gray, hisce seculis dictus تار Tatâr-chan.]	—	—	—	—	—	193, 194

ELENCHUS CONTENTORUM IN NOTIS. xv

Tituli Regum Æthiopiæ enumerati, inter quos nullus Presbyter Joannes,	—	194
Alius Liber Hebraicus Presbyteri Joannis vel de eo,	— — —	194
Jesuatorum Societas,	— — — —	195
Ambraë nomina & descriptio proluxa ex Orientalium sententiâ,	—	197—201
Cahrobâ seu Succinum,	— — — —	201
Belzui seu Benzoin proluxè describitur, & nominis ratio affertur,	—	201—204
Rhabarbarum, Margaritæ,	— — — —	204
Santalum, Sandalum,	— — — — —	205
Babolmandab cur sic dictum,	— — — — —	209
De Religione Sectæ Sophorum in Perfide, ex quibus ortus Ismael Sophi Perfæ-		
rum Rex, unde omnes ex eâdem familiâ Reges usque hodiè vocantur Sophi,		209
Curd seu Curdistan, Cordueni,	— — — —	210
Unde Canes aquatici <i>Spaniels</i> vocentur,	— — —	216
Cambalac urbs, & ratio nominis ex linguâ Mogolo-Tataricâ,	— —	220
Insulæ Alger nomen Arabicum, & Prætoris Titulus,	— — —	223
Insigniores aliquot Stellæ prope Polum austrinum,	— — —	230
Lingua maris Ægyptii,	— — — — —	238
Maimonidis & Nachmanidis dissentio de “Domino apparente Abrahamo,” &c.		239

Quæ in præcedente ELENCHO Uncis inclusa, de novo addita sunt, ut suis locis inferantur.

E R R A T A.

P. 26, l. 24, *lege* definiendam.

28, l. 20, *pro* primi *lege* secundi.

**ELENCHUS Præcipuorum quæ in NOTIS ad RITUS
TURCARUM.**

D E prece Pomeridianâ Turcarum, seu quæ inter duas Vesperas,	—	—	251
De eorum Purificatione seu Lustratione dicta Abdest,	—	—	252
De Libro Sunna. Fidei Mohammedanæ Tessera,	—	—	253
Alcoranus cur sic dictus. De Idolo Acbar,	—	—	256, 257
Dominus Mauzzim in Dan. xi. 31, exponitur,	—	—	261
De Mufti,	—	—	263
De Castigatione dictâ Drub, & de Columbari. De Officiariis Ecclesiasticis,	—	—	264, 265
De partium Alcorani Lectione pro Fundatoribus aut Benefactoribus in Templis vel in Sanctorum Monumentis,	—	—	266
De Turcicis Nummis, & quid sit Asper vulgò dictus, & Grosh seu Crûsh unde dicatur,	—	—	266
Bagdad situ distare à Babyloniâ,	—	—	268
Templum Meccanum olim Idololatricum, & de Abraha Elephantum Domino, & de Ærâ inde dictâ Annus Elephantum,	—	—	269
De Turcarum Victimis, & de Beiram duplici, & de Ramazan,	—	—	275
De Angelo mortis,	—	—	281
De percussione Sepulchri, & de statu mortuorum: ubi D. Buxtorfii lapsus qui- dam notatur,	—	—	281, 282
Locus Psal. xviii. à Judæis olim perperam intellectus,	—	—	282
An Turcarum foeminæ Paradiso fruituræ sint,	—	—	284
De Turcarum & Judæorum Circumcisione,	—	—	286
Tituli τã Tatar-chan,	—	—	289
— Imperatoris Turcarum,	—	—	290
— Veziri supremi,	—	—	291

AUTHORIS PRÆFATIO.

להנ"ח רבים מעצבון הטרדות
והיגונות אשר מקצתם לפעמים
כאשר יבקשו להשקוט המיירות
עצבונם ויגונם ולכו לקרוא בקריאות
שירות באהבי זמה ובספרי מלחמות
קדומות אשר בקריאתם לא היו
ולא נבראו אלא למשל נבראות
ובהם בכל מאד יעיינו ויעמיקו
ובילדי נכרים יספיקו על כן אמרתי
אני אנרהם פריצול בן מרדכי
מאביניון נע"ג פירארא לאהבת
גבירים ידידים חשובים זרע
קדש מצבתם אשר אהבתים לחבר
לכבודם היום חדש חשון רפ"ה

AD sublevandum multis dolo-
rem molestiarum & anxie-
tatum, quas quidam eorum
aliquando habentes, quærendo sedare
tumultum doloris & anxietatis suæ,
conferunt se ad lectionem ¹ Canti-
lenarum de amoribus lascivis, &
librorum de ² bellis antiquis, quæ
prout leguntur nunquam fuerunt,
nec ³ extiterunt, sed tantum parabo-
licè excogitata sunt; & tamen in ea
vehementer intenti sunt & profun-
diùs se immergunt, alienis partibus
contenti: Idcirco dixi ego Abraham
Peritsol filius Mardecai de Avignon
(cujus ⁴ quies sit in Paradiso) com-
morans in Ferrarâ, in gratiam viro-
rum dilectorum præstantium (semen
sanctum stemma eorum) quos amo-
re-prosecutus sum, me compositu-
rum in honorem eorum hodie in
mense ⁵ Cheshvan [anno] 285 secun-

¹ *Cantilenarum*] Intelliguntur Cantilenæ amatoriaræ, obscenæ & lascivæ.

² *Bellis*] sc. fictis bellis, i. e. *les Romances*, ad fallendum tempus & pellendas curas
graviores.

³ *Extiterunt*] Voces נבראו & נבראות propriè *creata sunt*, sed usu communi *pro-
ducta* vel *facta sunt* significant. Codex Venetus MS. quem à Venetiis nactus sum, pro
נבראות legit נכתבו *scripta sunt*, eodem sensu.

⁴ *Quies*] Cod. Ven. legit נפשו *anima ejus*, vel *cujus Anima sit in Paradiso*.

⁵ *Cheshvan*] Indifferenter sic dici solet pro *Marcheshvan*, i. e. Mensis *October*.

לפֿק את דברי האגרת הזאת בכתב
עברי החדשה במלאכת קצת מהלכי
עולם הקוקה והרושה היא
הנקראת קוסמוגראפיה בלשון
עמים לשמה נפש עונמים בפרסום
הגדולת אמתיות חדשות גם
ישנות הנודעים למעינים בה
ובחקירות אופני האקלימים ורוב
הישובים והמדברות הימים
והנהרות ההרים והיערות כפי מה
שבינתי בקצת ספריהם והיהודים
אשר נמצאו מחדש ומלכיהם
ומציאות הבשמים והפלפל אשר
בגלילותיהם ומקום נהר סבטיון אשר
בהודו למעלה מפרס במושבותיהם
וחדשות אחרות נמצאו מחדש
בארצות כוש וגוייהם וזאת

dum ⁶ supputationem minorem, ver-
ba hujus Tractatus scripturâ Hebræâ,
viz. quicquid novum in operibus
quorundam eorum qui Mundum
perambularunt descriptum & exara-
tum est, quod linguâ Gentium vo-
catur COSMOGRAPHIA; ad lætifican-
dum contristatorum animum publi-
catione Historiarum verarum tam
recentium quam antiquarum, quæ
notæ sunt contemplantibus eas; id-
que per inquisitionem quomodo se
habent Climata, & magna pars Ha-
bitationum & Desertorum, Marium
& Fluminum, Montium & Sylva-
rum, prout intelligere potui ex ali-
quibus Librorum eorum; & de Ju-
dæis noviter repertis eorumque Re-
gibus; & de inventione Aromatum
& Piperis quæ sunt in Regionibus il-
lorum; & de loco Fluminis ⁷ Sabbati-
ci quod est in ⁸ Indiâ supra Persidem
in sedibus eorum; & de aliis rebus
de novo repertis in terris Cush &
Gentibus earum: Et talis erit Hi-

⁶ *Supput. min.*] Sic vulgò reddi solet: a. v. *secundum particularitatem minorem*, seu *particulare* aut *speciale minus*: omittendo sc. Millenarios seu numeros majores (ut quando dicimus 86 pro 1686) ab Orbe condito ductâ *Ærâ*, seu *Erâ*, ut apud Marianum rectius scribitur. *Eræ* enim nomen ad nostrum usum omnino venisse videtur per Hispanos ab Arabibus, scilicet à Verbo أرخ *Erab* seu *Erach*, i. e. *Computavit à certo tempore*. Et in secundâ Conj. أرخ الكتاب *Eravit librum*, si ita dicere liceat, i. e. *tempus ei adscripsit*. Hinc Nomen أرخة *Erha* seu *Ercha*, est ipsa *Epocha*; quæ tamen hodie plerumque dicitur تاريخ *Tarîch* (deducto Nomine Verbali ab eodem Verbo) i. e. *Adscriptio temporis Libro vel rei gesta, adnotatio temporis quo aliquid dictum vel factum est*.

⁷ *Sabbatici*] De Flumine Sabbatico infra dicetur, in Notis ad Cap. xxiv.

⁸ *India*] Hebræis *Hodu*, ut in S. Bibliis, Cod. Ven. בארץ הודו *in terrâ Hodu*.

תהיה הגדת ספורי באגרת הזאת
להגיד רוב העיקרים האלה כאשר
תשיג ידי :

ולא אביט אל עניי השכל אנשי
לצון הלהוטים אחרי ההבל אשר
יכשר להם הלצנות חרבה ממעט
שמע חכמה כזאת אשר בין חכמים
תתהלל ולפני מלכים תתיצב
לדעת בה מפלאי השם אשר ברא
בהבדל המקומות והכמת הטבעים
אשר הטביע השם במציאות ברזל
מעפר יוקח ומקום לזהב יוקו וארץ
ספיר אננייה במציאות מקומות
הקרובים לזריחה :

וצא ולמד כמה החכימה התורה
האלהית והרחיבה נפשה במקומות
הצריכים להגיד הגבולים והשוכנים
בישובים בקוי הרוחות והרצועות
בספר בראשית בהגדת כל תולדות
העמים וגבולותיהם במושבותם
לגוייהם ובגבולי הארץ ועריהם
ושתו את גבולך מים סוף וכו' ואמר

istoriæ meæ narratio in hoc Tractatu,
ut enarrare possim majorem partem
fundamentalium istorum, prout as-
sequi poterit manus mea.

Non autem respiciam destitutos
intellectu, atque derisores, inflam-
matus in vanitatem, quibus magis
placet deridere quam audire scien-
tiam talem quæ inter Sapientes lau-
datur, & coram⁹ Regibus se sistit,
per quam nota fiunt mirabilia Dei
quæ creavit, in discriminatione lo-
corum, & intelligentiâ naturarum
quas Deus Mundo indidit. *Ferrum
ex pulvere desumitur : &, Est locus
quo aurum colliquesaciunt : &, Terra
cujus lapides sunt Sapphir.* Hæc per
inventionem locorum quæ proxima
sunt Orienti.

Exi & disce quam sapienter egerit
Lex Divina, & dilataverit se & expa-
tiata sit in locis necessariis, ad decla-
randum Terminos & eos qui incolunt
habitata-loci, per lineas ventorum &
¹⁰ Rumbos, in Libro Geneseos, in
Historiâ omnium Generationum po-
pulorum & Terminorum eorum in
sedibus suis secundum Gentes suas,
& Terminorum Terræ [Israelis] &
Civitatum eorum. *Et ponam Termi-
num tuum à mari Suph, &c.* Et dixit

⁹ Regibus] Cod. Ven. legit מלאכים *Angelis*, minus bene.

¹⁰ Rumbos] i. e. Rhombos Ventorum quaquaversus flent; nam רצועה in genere signi-
ficat quemvis *Funiculum Lineamve*, sive determinationis sive aliter : & hic quidem notat
vel *Meridianos* vel *Parallelos* vel quasvis alias *Lineas* quæ Globum undequaque secant
dividuntque.

במשנה תורה פנו וסעו וכו' ארץ
הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול
נהר פרת ובאלה מסעי פרטות
המסעות כלם ובחלוקת הארץ
אמר והיו תוצאותיו הימה ויצא
הצר-אדר ועבר עצמונת ורבים
מאלה בספר יהושע:

אמנם אוכלי הבצלים והשום
המזוהמים מני בטן כאשר יקראו
באלה ילכו עליהם ויעבורו כי לא
ידעו מה הוא ובדאי דבר השם
הוא ולא לתוהו מכתבו וגם כי
יודע אופן הישוב בו ופרטי פלאות
השם אשר הטביע בעולמו:

ואנכי בכל כחי אשתדל להגיד
ולכתוב הדברים העקריים והראשיים
במלאכה הזאת בדרך כללות
הזכרת המקומות כי בפרטם פרט
ופרט לא יכולם ספר ואין הקר
לתבונה ואף הנוצרים ראשי חכמי
המלאכה הזאת לא יכלו להגיד
הכל אף כי נשממו ושכחו ולא
ידעו רק מה שיכלו להשיג וקראו
שמות זרות דרך הסכמה עליהם

in Deuteronomio, *Aspicite & profici-
ciscimini, &c. Terra Canaanitæ & Li-
banon, usque ad Flumen magnum, Flu-
men Euphratem.* Et in [Sectione] *Elle
Mas'e*, est particularis recensio itine-
rum omnium. Et in distributione
Terræ dixit, *Et erunt exitus ejus
versus mare: &, Egredietur ad Cha-
tjar-Addar, & transibit ad Atsmon.*
Et multa talia sunt in Libro Josuæ.

Verum comedentes cæpas & al-
lium, qui spurcati sunt ab ipso utero,
quando legunt ista, prætereunt illa
& transeunt, quia nesciunt quid sit.
At certe verbum Dei est, quod non
est scriptum inaniter; sed ut per il-
lud sciatur quomodo se habeat Orbis
habitabilis, & particularitates mira-
bilium Dei quæ implantavit in
Mundo suo.

Et ego omnibus viribus meis co-
nabor narrare & scribere res funda-
mentales & principales in hoc ne-
gotio, per modum generalem com-
memorationis locorum: nam specifi-
cando singula particularia, quivis li-
ber non contineret ea nec effet per-
scrutatio ad intelligendum. Imo ne
quidem Christiani qui præcipui sunt
callentium hoc negotium, possunt
enarrare omnia, quin omittant &
negligant; nec sciunt nisi parum il-
lud quod ipsi potuerunt assequi; &
vocarunt [loca] nominibus peregrinis
per modum¹¹ consensionis in ea. Sive

¹¹ [Consensionis] i. e. Talia locorum nomina quæ ab eis communiter recepta sunt gene-
rali quodam consensu.

אם שיהיו שמות קדומים או שמות
חדשות אלך אחרי עקבותם ואקרא
להם שמות במעט הכללים אשר
אזכיר בשמות אשר גבלו ראשונים
והמשכיל יבין במה שאכתוב
כי ידעתי יוטב לכבירים וימתק
להכמים:

ויען כי זאת האגרת תסוב עניינה
על אורחות המציאות התחתון
והליכתו ומה שנמצא מימים
קדמוניות וגם מחדש היום בחכמת
מלאכת המלחות בים וביבשה
קראתי שם האגרת הזאת אורחות
עולם ואחלקנה לפרקים קטנים
נחלקים ונפרדים להודיע ולהגיד
לרבים מה שבינתי ומצאתי כתוב
ושמעתי מאנשי אמת וקצת מה
שזמין השם לידי והיה בעזרתי
אמן:

autem sint nomina antiqua sive no-
mina moderna, sequar vestigia illo-
rum, & in aliquibus generalium quæ
commemoraturus sum, ea [loca] vo-
cabo nominibus quæ determinarunt
antiqui. Et prudens intelliget ea
quæ scripsero: novi enim quod pla-
cebit intelligentibus, & dulce erit
Sapientibus.

Et propterea quod hujus ¹² Tra-
ctatus argumentum circumeat per
itineria hujus Mundi inferioris & se-
mitas ejus, & quicquid repertum
fuit à diebus antiquis & quoque de
novo hodie per experientiam Artis
Navigatoriæ per mare, & etiam per
Continentem, vocavi nomen Tracta-
tus istius, ITINERA MUNDI: & di-
stribuam illum in Capitula parva,
divisa & distincta, ad notificandum
& narrandum multis id quod intel-
lexi & inveni scriptum, & audiui à
viris veritatis, & partem eorum quæ
paraverit Deus ad manus meas. Et
Deus fit in auxilium meum, Amen.

¹² Tractatus] Heb. *Iggereth*, proprie est *Epistola*, i. q. Arab. رسالة: sed tam hoc quam
illud communi usu est quivis *Libellus* seu *Tractatus minor*.

INDEX CAPITUM.

פרק א' בהזכרת אופן צורת
המציאות התחתון בכללו הים
והיבשה באיכותו :

פרק ב' בחלוקת הישוב אשר בצפוני
של כדור לשלשה חלקים כלו
לפי דעת הקדומים אשיאה
אפריקה ואיברופא וסימי
תחומיהם אנה הם :

פרק ג' בחלוקת הישוב הצפוני בכדור
הנוכח לשבעה איקלימים ברצועה
ארוכה מן המזרח אל המערב
באורך ומקום מחלוקתם
והתחלתם ברוחב מן הדרום
אל הצפון ואי זה מקום מנוחתם :

פרק ד' יזכור בו מה שחלקו חכמי
המלאכה הזאת הישוב הזה הנ'
למעלות וחלקים ורצועות :

פרק ה' יודיע אורך הישוב בקו ישר
עם הבלתי מיושב שבו וצורתו
והים האמצעי מדיטיראניאו
וגבוליו וארכו מראשו בסופו :

CAPUT I. Commemoratur quomodo
se habeat figura Mundi inferioris
in genere, sc. Maris & Aridæ [seu
Continents] cum qualitate suâ.

CAPUT II. De Divisione Orbis ha-
bitabilis qui est in Septentrionali
parte Globi, in tres partes, quæ
secundum opinionem antiquorum
sunt Asia, Africa, & Europa; una
cum signis terminorum earundem
quousque pertingant.

CAPUT III. De Divisione Orbis ha-
bitabilis in Globo prædicto, in 7
Climata per lineam extensam ab
Oriente in Occidentem longitudine,
una cum loco partitionis & initii
eorundem latitudine à Meridie in
Septentrionem, & ubi sit locus quo
desinunt.

CAPUT IV. In quo commemorat [Au-
thor] quod hujus Artis periti di-
viserunt istum Orbem habitabilem
secundum Gradus, & Partes, &
Lineas.

CAPUT V. Describit longitudinem
Orbis habitabilis lineâ rectâ, una
cum non-habitatâ parte quæ in eo,
& figuram ejus, & mare Medium seu
Mediterraneum & limites ejus, &
longitudinem ejus ab initio ad finem.

פרק ו' בביאור המקומות אשר בכל
אורך שבת ים אפריקא
ובארבאריאה ממזרח למערב
לאורך ישר:

פרק ז' נבאר מחזות כלם הידועים
במלכות נוצרים אדום אשר
באיברופא מתחיל מאנגליאה
ואיסקוציאה וליכנס במצר
גיבילטאר עם כל אורך הים
האמצעי ושפתו עד דרך מבוא
ים אדריאנו המגיע לויניציאה
ואיסטריאה ולא יותר:

פרק ח' בגבולים אשר אחורי גבול
דרך ים אפריקא נגד יינובא
ורומי מתחיל ממצר גיבילטאר
ויעבור על מצרים וגבול נילוס
ומוצאו ואחר דרך ים סוף וקוטב
ארץ ישראל ויפו וברוט וליציאה
וציליציאה:

פרק ט' בגבולי פרס וים פרס וגלילות
הודו כלם ובבל ומדי והרי
קאספיו וים קאספיו המת:
ויהודים סגורים לדעת הסופרים
וטאראפובאנה:

פרק י' להודיע גבולי ארץ ישראל
לכדה וסביבותיה לארבעת
רוחותיה ומעבר לאמיק ומדבר
חבור אשר זה נודיע אמתתו
ממקום אחר:

CAPUT VI. De descriptione locorum
quæ sunt per totam longitudinem
oræ maris Africae & Barbariae
ab ortu ad occasum longitudine
rectâ.

CAPUT VII. Explicabimus territo-
ria omnia quæ nota sunt in Chri-
stianorum regno Edom quod in Eu-
ropâ, incipiendo ab Angliâ &
Scotiâ, ingrediendo per Fretum
Gibeltar in totam longitudinem
Maris Medii ejusque oræ usque ad
viam introitus Maris Adriatici
quod pertingit ad Venetias & Istri-
am, & non ultra.

CAPUT VIII. De terminis qui sunt
postremi limites viæ Maris Afri-
cani è regione Genovæ & Romæ,
incipiendo à Freto Gibeltar, &
deinde transeundo ad Ægyptum &
limites Nili & exitum ejus, &
post viam Maris Suph, & per po-
lum Terræ Israel, & Joppam, &
Berytum, & Lyfiam, & Ciliciam.

CAPUT IX. De limitibus Persiæ &
Maris Persici, & de omnibus re-
gionibus Indiæ, & de Babele, &
Mediâ, & Montibus Caspiis, &
Mari Caspio quod mortuum est. Et
de Judæis inclusis, secundum opini-
onem Authorum. Et de Taprobandâ.

CAPUT X. Describit limites Terræ
Israel solius, eique circumjacentia
ad quatuor plagas ejus: & transi-
tum ad Meccam & Desertum Cha-
bor, cujus rei veritatem aliundè
etiam notiore faciemus.

פרק י"א לבאר גבולות הים והשוכנים
למעלה מהים ללכת מוניציאה
לקוסטאנטינופול ואליספונטי
והאיים הרבים בארציפילינו
וללכת ביפו או בארוט
ואליכסנדריאה של מצרים:

פרק י"ב לבאר המקומות העקרויות
והראשיות בדרך ים מוניציאה
לפלאנדרים וללכת במיצר
גיבילטירא ופורטוגאל ואנגליאה
וסקוציאה ואיבירניאה סמוך
ליבשת פלאנדרים:

פרק י"ג נזכיר בו מהלך אופיריה
מדברי הנביאים לאחורי היבשה
דרך ים איך הוא ואנה הוא
לאחורי כוש היא באפריקא
השפלה הצריך להודיע באגרת
הזאת:

פרק י"ד על דבר היהודים מהי
שבטים ועניינו ומהלכו אשר בא
ממדבר חבור לפי המגידים אשר
במדברות אשיאה ואראביאה
פילוקש בשנת רפ"ד לפק:

פרק ט"ו על מלחות מלך פורטוגאל
בים אוקינוס כאשר רצה
בראשונה ללכת דרך ארץ כוש
השפלה בדרום היא איטיאופיאה

CAPUT XI. Est ad describendum ter-
minos maris & incolentium supra
mare qua itur à Venetiis ad Con-
stantinopolim & Hellespontum &
insulas plurimas in Archipelago,
& qua itur ad Joppam aut Bery-
tum, & Alexandriam Ægypti.

CAPUT XII. Est ad describendum
præcipua & principalia loca per
viam maris à Venetiis ad Flan-
driam, & qua itur ad Fretum Gi-
beltar, & Portugalliam, & An-
gliam, & Scotiam, & Hiberniam,
quæ sunt prope Continentem Flan-
driæ.

CAPUT XIII. In eo commemorabimus
iter ad Ophir ex verbis Prophetarum
per posteriora Continentis viâ
maris, quomodo sit, & quousque
sit, per posteriora Æthiopiæ quæ
est in Africâ inferiori: quod neces-
sarium erat exponere in Tractatu
isto.

CAPUT XIV. De re Judæorum ex
10 Tribubus: & de negotio ejus
& itinere ejus qui venit à Deserto
Chabor secundum Historicos, quod
fuit per Deserta Asiæ & Arabiæ
felicis hoc anno 284 secundum sup-
putationem minorem.

CAPUT XV. De navigatione regis
Portugalliæ in mari Oceano, quando
primo voluit ire per viam terræ
Cush inferioris in meridie (ea sc.
est Æthiopia) ad Caput Bonæ Spei;

לקאוו

לקאוו דיכונא ספיראנצא וכל
המקומות אשר מצאו והיהודים
ומדבר חבור *

*Et de omnibus aliis locis quæ inve-
nerunt. Et de Judæis, Et Deserto
Chabor.*

פרק יז בבאור קצת מקומות חדשות
באיטיאופיאה אשר מצאו עם
פורטוגאלי מן הקודם אל
המתאחר והשמות החדשים אשר
הושמו עליהם והחדושים הטובים
אשר בהם :

CAPUT XVI. *De descriptione ali-
quot novorum Locorum in Æthio-
piâ quæ invenerunt populi Portu-
gallenses à primo eunte ad postre-
mum, una cum Nominibus novis
quæ eis imposita sunt, Et novita-
tibus bonis quæ sunt in eis.*

פרק יח על אי מדירא וטעם שמה
וטוב ענינה :

CAPUT XVII. *De Insulâ Maderâ,
deque ratione Nominis ejus, Et
bono negotio ejus.*

פרק יח על מה שנסעו מאי מדירא
ומצאו שבעה איים נקראים
קאנאריאי ומקאנאריאי לאיי
קאניבאל מוצא הזהב לרוב אוכלי
בשר אדם והם אלו בתוך הים
בימינם והאיים קאנאריאי האלו
רחוקים מן היבשה לראש לכן
הוא קאוו ביאנקו :

CAPUT XVIII. *Quomodo profecti
sunt ab Insulâ Maderâ, Et inve-
nerunt 7 Insulas vocatas Canarias;
Et à Canariis ad Insulas Caniba-
lensium, ubi auri productio copi-
osa, ubi comedunt carnes humanas:
Et istæ sunt in medio maris ad dex-
tram earum. Insulæ autem Ca-
nariæ sunt procul à Continente
ubi est Caput album, vulgò Capo
Bianco.*

פרק יט על מוצא דרך יבשת דרומית
לצאת מפורטוגאל עד נגד קאוו
קאנטין וקאוו ביאנקו וקאוו וירדי
ובאור גלילות באמצע היבשת
ובתוך ההרים וענין חלוף מלח
בוהב ודברים רבים אחרים :

CAPUT XIX. *De exitu per viam
Continents Australis exeundo à
Portugalliâ donec ventum sit è re-
gione Capo Cantin, Et Capo Bi-
anco, Et Capo Verde: una cum
descriptione regionum in medio
Continents Et intimis Montium.
Et de negotio permutationis Salis
pro Auro, deque aliis rebus multis.*

פרק כ' בגבולי קאוו ביאנקו לעם
זינאני והנהר הגדול המפסיק בין
קאוו ביאנקו לקאוו וירדי התחלת
השחורים האמתיים :

פרק כא' יודיע בו מנהגי גלילות
קאפו וירדי וסיניגא וגאמברא
ובונדומיל :

פרק כב' על משך צלעי היבשה
אשר על שפת ים אוקינוס אחר
עבור המקומות הנזכרים הם קאפו
וירדי ונהרותיו וסיניגא ונהרותיו
וגאמברא ונהרותיו :

פרק כג' יודיע דרך משך אורך
היבשה הזאת הכושית השפלה
וכל הנמצא בה על שפת ים
אוקינוס ונהרותיה עד דרך מבוא
לשון ים סוף :

פרק כד' יבאר משך סוף גבול
בארבאריקו הנז' וים סוף ושפתיו
ומעבר הגולפו בארבאריקו נקרא
לטלומיאו סינוס בארבאריקוס כי
עד כאן הגיעו דבריו ולא יותר
ודרך לעבור לאמיקא וקאליקוט
ואחר אלה גלילות הודו מציאות
היהודים ונהר סמבטיון :

CAPUT XX. De limitibus Capo Bi-
anco quod pertinet ad populum Se-
negæorum, & de Flumine magno
determinante inter Capo Bianco &
Capo Verde, ubi est initium Ni-
gritarum verorum seu genuinorum.

CAPUT XXI. In eo docet mores re-
gionum Capo Verde, & Senegæ, &
Gambaræ, & Bondomil.

CAPUT XXII. De Tractu lateris
Continents, qui est ad oram Ma-
ris Oceani, postquam præterieris
loca prædicta, quæ sunt Capo Verde
cum Fluminibus suis, Senega cum
Fluminibus suis, & Gambara cum
Fluminibus suis.

CAPUT XXIII. Describit viam
Tractus per longitudinem Conti-
nentis istius Æthiopici inferioris,
& quicquid inventum est in eo ad
oram Maris Oceani, & Fluvios
ejus, usque ad viam introitus in
Linguam Maris Supb.

CAPUT XXIV. Describit Tractum
finis termini Barbarici prædicti,
& Mare Supb ejusque oras, &
transitum Golfi Barbarici qui Pto-
lomæo dicitur Sinus Barbaricus:
(nam hac usque pervenerunt verba
ejus, & non ultra :) & viam qua
transitur ad Meccam & Calecut,
& post istiusmodi regiones Indiæ:
& inventionem Judæorum, & Flu-
men Sabbaticum.

פרק כה מענייני קאליקוט מלכה
ושריה וסוחרותיה וגליל
פריטיגיאני הסמוך עליו ונהר
סמבטיון :

CAPUT XXV. *De rebus Calecut, Rege ejus, & Principibus ejus, & Mercimoniis ejus: & de regione Pretigiani quæ confinis est ei, & de Fluvio Sambation.*

פרק כו יודיע סמיכות וקירוב
לאמיקא לגולפו התחלת ים סוף
ומציאות ראש יבשת קאליקוט
סמוך למיצר התחלת ים פרס
והערה מעטית לכל ארץ הודו
ואיי הים בכלל ומעשה
הקארוכאני ביבשה :

CAPUT XXVI. *Docet confinitatem & proximitatem Meccæ ad Golfum initii Maris Suph, & inventionem Capitis Continentis Calecut prope Fretum initii Maris Persici. Item, Admonitio brevis de totâ terrâ Indiæ & Insulis maris in genere: & quale sit opus Caravannarum per Continentem.*

פרק כז הערה נוספת על רוב איי
הים אוקינוס הראשיות הקדמות
הנה עם האחרונות בהודו ואי
טראפוכנא וסביבות סינוס מאניווס
בסוף המזרח הדרומי לפנות
לצפון של עולם :

CAPUT XXVII. *Admonitio additionalis de plerisque Insulis maris Oceani principalibus tam antiquis quam modernis in Indiâ: & de Insulâ Taprobanâ eisque quæ circumjacent Sinui Magno in extremitate Austr' orientali aspiciendo ad Aquilonem Mundi.*

פרק כח על באור סביבות סינוס
מאניווס סוף ים הודו ולהפוך
סביבות היבשה המזרחית
והיהודים הסגורים :

CAPUT XXVIII. *De descriptione circumjacentium Sinui Magno in extremitate Maris Indici, & quomodo invertendum sit per circuitus Continentis Orientalis. Et de Judæis ibi conclusis.*

פרק כט על מציאות עולם חדש
הגדול ותכונתו אשר נמצא
להלאה ממשוה היום ואם אפשר
הדבר שיהיה ישוב בדרום להלאה

CAPUT XXIX. *De inventionemundi novi magni, & de dispositione ejus; qui repertus est ultra Æquatorem diei. Et an res possibilis ut sit Habitabilis locus in Meridie ultra*

ממנו היינו כלשונם להלאה
בטורידא זונא :

*eum; hoc est linguâ eorum, ultra
Zonam torridam.*

פרק ל על עסק מציאות מקום הגן
עדן :

CAPUT XXX. *De negotio inveni-
endi locum Horti Eden.*

ITINERA

ITINERA MUNDI.

פ ר ק א

בהזכרת אופן צורת המציאות
התחתון בכללו הים והיבשה
באיכותן :

הסכימו החכמים כלם בעלי
החקירות כי העולם כלו בכללו
כדוריו והארץ באמצע הכל כנקודה
בתוך העגולה תלויה על בלי מה
ברצון הבורא וסביבותיה שלשת
היסודות ועליהם מספר הגלגלים
כלם סובבים זה על זה כגילדי
בצלים כי אין ריקות נמצא :

CAPUT I.

*Commemoratur quomodo se habeat
forma¹ Mundi inferioris in uni-
versum, sc. Maris & Aridæ, cum
qualitate suâ.*

CONVENERUNT Sapientes
omnes rerum Scrutatores,
universum Mundum esse
sphæricum, & Terram esse in me-
dio totius sicut Punctum in medio
Circuli, suspensam super nihilo ex
voluntate Creatoris. In circuitu ejus
esse tria Elementa: supra eam esse
numerus Orbium, & hos omnes
circumvolvi unum supra alterum
sicut tunicae cæparum: & nullum
reperiri vacuum.

¹ *Mundi*] Heb. *Metsùth*, quâ quidem voce diversimodè utitur Author noster: ali-
quando enim ponitur pro *inventione* cujusvis rei aut loci activè, quæ est significatio pri-
maria & simplicissima: quandoque vero ea passivè intelligit totum illud *quod invenitur*,
viz. *Mundus*; quo quidem modo sæpiùs reddidi, quia eo sensu *Inventio*, seu *Quod inve-*
nitur malè audiret Latinis auribus, easque aliquantulum raderet. Exponi etiam potest
Existentia, quâ intelligitur totum illud *quod extat* seu *existit*, nempe, quod eodem reci-
dit, totus *Mundus* iste inferior, qui ideo hic in Lemmate hujus Capituli primi, ut & in
Authoris Præfatione, solito explicatiùs vocatur *התחתון מציאות* *existentia inferior* seu
Mundus inferior, sc. quidquid invenitur inferiùs, infra cælum. Et hoc non multum
abest ab eâ Arabum notione quâ *Mandum* vocant دنيا *Dun-yâ*, à دنيا *propinquus*
fuit:

fuit: intelligitur nempe *Hic Mundus*, qui apud nos est & nobis propinquior, quatenus distinguitur ab *אחר* *Altero*, qui superior est & à nobis remotior.

Aliquando noster *Mundum* vocat *עולם* *Olam* nomine antiquo (i. q. Arab. *عالم*) quod aliàs exponitur *Seculum*; uti sane *Seculum* apud Patres & alios pro *Mundo* usurpari solet. Est nempe *Olam* longum tempus fere immemoriale, vel etiam prorsus immemoriale, quod *נעלם* *absconditum est* à memoriâ & recordatione nostrâ.

Quandoque apud nostrum occurrit *חולד* *Choled*, i. q. Arab. *حلد* *Chuld*, i. e. *perenne seu durable tempus*; quo nomine, propter longam durationem, *Mundus* etiam dici solet. Est enim Verbum *חלד* *Chalad*, *perennare & perpetuè durare*; unde dictum Nomen *Chuld* est *perennatio, æviternitas seu æternitas*; & Heb. *Choled*, *Seculum seu longum tempus, & ævum hominis*, sc. *ævitas seu ætas ejus*; ut in Psalmis, *זכור אני מה חלד* *recordare mei qualis sim ævi*, seu *ætatis sive temporis*, nempe quam valde brevis!

Certe delectat videre quam variæ fuerint hominum in rerum appellationibus designandis notiones: nam apud antiquos Hebræos *Mundus* aliàs quoque vocabatur *תבל* *Tebel* seu *Te-vel*, id est, *Mixtio*, à *בלל* *miscuit, confudit*; intelligitur *τὸ πᾶν*, *universum*, nempe tota illa mixtio quæ à terrâ ad cælum, sc. omnes simul hujus Mundi partes tam superiores quam inferiores, quæ constant terrâ, aquâ, aere, stellis luminaribus, nubibus, meteoris, &c. hominibus, animalibus, bestiis, avibus, piscibus, insectis, &c. arboribus, floribus, gramine, herbis, &c. ex quorum omnium commixtione constat *Mundus* iste confusus: nam hæc omnia continet nomen *Mundus*, cum hæc singula sint tot ejus partes. Hæc itaque antiquorum Judæorum notione in genere, hic *Mundus* est nil nisi omnium rerum commixtio & confusio: sed *Prov. viii. 31*, hoc Nomen magis restringitur ad terrenam Mundi partem, & ad ea quæ terræ proxima; legitur enim *בתבל ארצו* *in Mundo terre ipsius*, sc. in eâ Mundi parte quæ circa terram est inferior & terrestris. Eodem etiam sensu in Psalmis, *כל יושבי תבל* *omnes habitatores Mundi*, nempe Mundi terrestris ubi homines habitant.

Græcis è contra *Mundus* dicitur *κόσμος* *ornatus* substantivè; nempe totum hoc quod Hebræis *Mixtio* seu *Confusio* dicitur, Græcis est *Ornatus*, is sc. qui coram omnium oculis cernitur, quo hoc Universum ornavit Deus. Unde Latinis quoque eadem notione totum hoc Universum vocatur *Mundus*, i. e. *Ornatus* substantivè: hæ enim voces quemvis etiam *Ornatum* notant, ut *κόσμος γυναικεῖος* *Mundus muliebris*, earum sc. ornamenta in genere.

Aliàs *Mundus* à rotunditate vocatur *Orbis*; qui quatenus habitatus, nostro sæpissimè dicitur *ישב* *yishubb*, i. e. *Habitabile, Orbis habitatus* in genere, i. q. Arabibus *المسكون* *Al Mescûn*, seu *المعمورة* *Al Ma'mûra*, quæ sunt prorsus idem quod Ptolemæi *οἰκουμένη*, *Habitatum, Habitabile, Orbis-habitabilis*, seu *pars ejus habitata*, quæ plerumque vocari solet *ربع المسكون* *Quarta pars Habitati* seu *Habitabilis* partis: & aliquando vocatur *البر المعمور* *Continens habitatus*. Dictum autem *ישב* apud nostrum in particulari etiam quemvis *Habitatum locum* seu partem sive regionem Mundi subindè notat.

ובהיות מטבע המים לסבוב
ולכפות כל האדמה שהיא היסוד
הכבד מהכל סדר ה' בחכמתו
וברצונו הקדום ובאמצעות הטבע
האלהי אשר שם חול גבול לים
רצה ואמר יקוו המים ותראה
היבשה לדרך להולכים בה
ותשאר בזה חקירתנו כי הים
והיבשה הנראים בעצמותם למטה
הם יחדו גם כן כמו כדור סובב
והארץ תראה מעט חנה ומעט
חנה בו אשר בחצי החלק הדרומי
העליון הזה יתהלכו בו כל בני
חלד ויתורו בו ויסתעפו בו מי בים
והאיים ומי ביבשה או במערות
מי בהרים ומי במדברות מי ביערים
ומי בנהרות והנה חצי הכדור הזה
כאשר יחלק לארבעת רצעי נאמר
בהם צד מזרחי וצד מערבי וצד
דרומי וצד צפוני

ואמרו החוקרים הראשונים כי
בקצה מזרח הדרומי כל מעבר
למשה היום אשר יעבור קוטבו
באי טאראפובאנה בים הודו
לסבוב הקפת השמש בו ולרוב
החמימות עליו לא כתב טולומיאוס
בו ישוב כלום רק קרא כוש

Cumque fit de naturâ Aquarum
ut circudent & tegant universam
terram (quippe quæ fit Elementum
omnium gravissimum) ordinavit
Deus qui per sapientiam & volunta-
tem suam æternam, & per medium
Divinæ naturæ, posuit arenam ter-
minum mari; voluit inquam & dixit,
Congregentur aquæ, & appareat ari-
da quæ calcetur ab ambulantes in
eâ. Reliqua itaque disquisitio nostra
circa hoc versabitur; quod sc. Mare
& Arida, quæ seorsim inferiùs ap-
parent, sint ambo simul sicut Sphæra
una circumiens; & quod in istius
Sphæræ dimidiâ-parte superiori, terra
conspiciatur parum hîc parum illic,
ut per eam ambulent omnes filii
hujus Mundi, & vagentur & diffun-
dant se per eam quicunque sint in
mari & insulis, in Aridâ & spelun-
cis, in montibus, desertis, sylvis, &
fluminibus. Et en ista dimidia pars
Sphæræ dividitur in quatuor Quar-
tas, quæ dicuntur plaga Orientalis,
plaga Occidentalis, plaga Meridio-
nalis, & plaga Septentrionalis.

Dicunt Scrutatores (i. e. Physici)
antiqui, per totam extremitatem
Austr' Orientalem dari transitum ad
Æquatorem diei, cujus Polus transit
per insulam Taprobanam in mari
Indico, ut per eum peragatur revo-
lutio Solis. At, propter nimium in
illo calorem, Ptolemæus non de-
scripsit in eo ullam habitationem;

התחתונה ארץ בלתי נודעת טירא
 אינקווייטא וכן לים אוקינוס
 הדרומי אשר סביבות אפריקא
 ממלכות פים קרא האיים האלה
 פורטונאטי אינסולי ומהים ההוא
 הסובב כל ארץ כוש לא דבר
 מאומה אולם הצד הצפוני כלו
 מהחצי הכדור העליון ממזרח
 למערב אשר הוא רביע הכדור
 הוא הישוב המפורסם וידוע לכל
 החכמים אשר חלקוהו לאיקלימים
 ולמעלות וחלקים ובו תסוב
 חקירתם האמת כי גם בקצה
 הצפוני הזה לקרירותו יתמעט
 הישוב בו גם כן להיותו כמדבר
 שממדי לא תורע ולא תצמיח
 ולא יבנה ³ חום שרב ושמש כי
 אם מעט והוא אחר עבור איי
 הולאנדי לא יעבור בה איש
 ורגל בהמה לא בים ולא
 ביבשה כי קור המה: האמנם
 בימים האלה כי כבר החל האדם
 לרוב על פני חלד נתרבו הישובים

sed tantum Æthiopiam inferiorem
 vocavit Terram incognitam. Et sic
 in mari Oceano Australi quod cir-
 cundat Africam, quæ ex regno Fess,
 insulas illas vocavit Insulas fortuna-
 tas. Sed de mari illo quod circundat
 totam terram Æthiopiæ, nihil locu-
 tus est; verum tantum de totâ plagâ
 Septentrionali quæ est in Globi di-
 midiâ istâ parte superiori, ab Oriente
 in Occidentem, quæ est quarta pars
 Globi: illa nempe est pars habitabi-
 lis manifesta & nota omnibus doctis
 qui diviserunt illam in ² Climata, &
 Gradus, & Partes; cum circa eam
 eorum disquisitio veritatis versetur.
 At etiam in istâ parte Septentrionali
 infrequens erat habitatio, propter
 ejusdem nimiam frigiditatem; ita
 ut ea fuerit ad instar deserti desolata,
 nec in eâ sementis nec germinatio,
 cum non nisi parum ad eam perve-
 niat calor Solis aut æstus. Talis in-
 quam locus est post insulas Hollan-
 diæ, per quem nullus homo transibat
 nec pes jumenti, nec per mare nec
 per aridam, quia [omnia] erant fri-
 gida. Verum in diebus istis cum jam
 cœperint homines multiplicari super
 faciem Mundi, frequentiores sunt

² *Climata, & Gradus, & Partes*] Cap. iv. divisio fit per רצועות, quæ ibidem *Zonæ & Lineæ & Paralleli* vocantur.

³ *Yibbane*] Sic utrumque Exemplar. Sed omnino legendum est יכנס *Yiccanes*, prout in Lat. reddidi *perveniat*. Aliàs legeretur תבנה *Tibbane* in gen. fœm. uti sunt reliqua.

ונתישבו המדברות ונכרתו ונהשפו
היערות ונתיבשו אנמי מים רבים
עם נהרות באופן כי נתפשט הישוב
בארבע רוחות המציאות ועברו
קו אשר גבלו ראשונים לשבת בכל
צד עולמי אשר לא דברו בהם
הקדומים ובפרט טלומיאן אשר
ננעלו ממנו הישובים החדשים
האלה הנמצאים כאשר נבאר
בעזרת האל

habitationes, & deserta jam evase-
runt habitata, & succisæ sunt ac de-
nudatæ sylvæ, & plurima aquarum
stagna exsiccata, una cum quibusdam
fluviis; ita ut nunc extendatur pars
habitata, ad quatuor plagas Mundi,
& transgressi sunt lineam quam de-
terminaverant priores, ut habitare
possint in omnibus Mundi lateribus;
de quibus etiam priores nihil dixe-
runt, & speciatim Ptolemæus, à quo
occlusæ erant habitationes istæ recen-
tiores quæ jam repertæ sunt, sicut
explicaturi sumus auxiliante Deo.

פ ר ק ב

בחלוקת הישוב אשר בצפוניו של
כדור לשלשה חלקים כולו לפי
דעת הקדומים אסיאה אפריקא
ואברופה וסמני התחלת תחומם
ואנה ישלימו גבוליהם ורוב
העמים אשר בהם

CAPUT II.

*Agit de distributione Habitationum
quæ in Septentrione Globi, in tres
partes, quæ secundum opinionem
antiquorum sunt Asia, Africa, &
Europa; una cum signis initii
terminorum eorum, & quo com-
pleant limites suos. Et de multi-
tudine populorum qui in eis.*

אחרי אשר בארנו בפרק הקודם
לזה כי כל הישוב המיושב על
החצי הכדור העליוני וכלו צפוני
בכדור לסבת החום הגדול אשר
בדרומי להלאה ממשה היום ואמרו
המדברים כי כל הישוב הזה הצפוני

CUMQUE jam in præcedente
Capite explicaverimus, uni-
versam portionem habitatam esse in
Globi dimidiâ istâ parte superiori,
(quæ tota in Globo est Septentriona-
lis, propter magnum calorem in parte
Australi ultra Æquatorem;) notan-
dum est Historicos affirmare, totam

ממזרח למערב נחלק ל ג חלקים
איברופה אפריקא ואסיאה כמעט
רמזו באלה שם הם ויפת שלשה
אלה בני נח ומאלה נפצה כל
הארץ אסיאה לשם אפריקא לחם

hanc habitatam portionem Septentrionalem ab Oriente in Occidentem, dividi in tres partes, ¹ Europam, Africam, & Asiam, quibus designantur Shem, Cham, & Japhet, qui sunt tres filii Noæ, à quibus repleta & dispersa est tota terra; viz.

¹ *Europa, Africa, Asia*] Horum nominum rationes quæ afferri solent, tales sunt quas piget referre. Cum itaque nec à Latinis nec Græcis meliores rationes commodè peti possint, recurrendum est ad Phœnices, à quibus plurima tum Appellativa tum Propria Nomina ad plerasque Mundi partes tam per Negotiationem quam per Scripta fluxerunt & derivata sunt. Primo autem quibus Nominibus hæ dictæ partes ab aliis vocatæ fuerint, jam docebimus; postmodum ad Phœnicia Nomina deveniendo.

In Judæorum Scriptis *Europa* aliquando vocari solet *Edom*, per invidiam imposito nomine; quo tamen magis specialiter *Roma* ipsa regni Edomitici caput notatur. Noster in Cap. vii. in Argumento dicit, *Edom quæ in Europâ*, sc. præcipuè intelligit *Italiam*, &c. Orientales Europam hodiè vocare solent *فرنگستان* *Frangistân*, quod quidem nomen tempore Belli Sacri natum: ii enim dicto Bello plurimos francos interesse videntes, putabant omnes Europæos esse tales, quos itaque ad hanc usque diem *Francos* vocant. Unde & exteri Principes eorumque Legati veriores Titulos ignorantes, Papam aliquando vocarunt *روم شاه* *Francorum Regem*, & *فرنگ بیک* *Francorum dominum*; & aliquando *روم شاه* *Europæ Regem*, & *روم بیک* *Europæ dominum*, ut adulandi mos est nimium cuique tribuere. Nam apud Orientales nomen *روم* *Rûm* ad totam Europam ejusque incolas denotandum subindè adhiberi solet: id quod planè evincitur tam aliundè quam ex loco apud Geographum Nubiensem, p. 151, *بحر الانقلسيين من الروم* *Mare Anglorum Romanorum* seu qui ex *Rûm*, i. e. ex Europâ. Ad quem locum Gabriel Sionita in Versione suâ in margine addit, *id est, Europæorum; nam ab Arabibus inquit Europæi omnes Romani appellantur*. Et in Maroccanâ quâdam Epistolâ ad Regem Angliæ scriptâ, legitur *البحر الكبير اروم [الروم ل.] سلطانهم* *Ad supremum Rumæorum* [i. e. Europæorum] *eorumque Principem* Carolum II. Et *Europa* D. Molino *Rum-eli* vocatur. Hujus autem usus & significationis in omnibus causa & ratio est, quod *Rûm* seu *Rûm-eli* primario notet Europæam partem Bospori Thracici; unde secundario pro totâ Europâ sumitur. Nam à translato Imperio, Constantinopolis & tota Thracia vocata est *Rûm*, quæ quidem Græciæ pars Europæa ab Asiaticâ hoc nomine distinguitur.

Si itaque ut jam factum videmus, tötum à parte denominare liceat, nomen *Sarmatia* (quæ vulgò malè duplex cenferi solet) Europæ in genere quodammodo accommodari posse videatur, cum tot Provincias & Regna, tam magnam sc. Europæ partem uno illo Nomine indigitetur. Imo quòd tota Europa sub *Sarmatia* nomine olim venerit & jam venire debeat,

beat, in *Historiâ Regum Persiæ* quam meditor, magis probabile (ut spero) facturus sum. Interim autem impræsentiarum addam, necesse esse ut utraque *Sarmatia* in Europâ esse censeatur, cum Europa usque ad Volgam extendatur in Aristotelis Libro de Mundo (si modo Aristotelis sit) ubi Cap. iii. legitur Ευρώπη μὲν ἔν, ἐστὶν ἣς ὄροι κύκλω, γῆλαί τε Ἡρακλέες καὶ μυχοὶ Πόντου, θάλαττά τε Ὑμανία, καθ' ἣν γενώτατ' ἰσθμὸς εἰς τὸν Πόντον διήκει. Et sic fere Agathemeris, qui notat secundum quosdam, *Flumine Phasi & Isthmo inter Caspium & Euxinum* Europam ab Asiâ dividi: & p. 3 & 66, *Asiæ & Europæ terminum antiquos dixisse Phasin Fluvium & Isthmum qui à Sarbo ad mare Caspium extenditur. Postea autem recentiores tradidisse, Mæotidem Paludem & Fluvium Tanain.* Quare autem (ut innuit Annotator D. Tennulius) quidam veterum, & in his Herodotus & Æschylus, Asiæ & Europæ terminum statuerint *Phasin*, rationem reddit Procopius lib. 4to, Hist. Goth. sc. *Quia Phasis ex adverso Gaditani Freti se attollens, terras velut equus secat. A freto quippe fusum mare terras utrinque submovet: at Phasis ubi desinit Pontus, in medium ejus Sinum Lunæ in morem curvatum semet dejiciens, continuat acceptam à mari terrarum divisionem.*

Aliàs nomen *Hesperia*, quæ vulgò reputatur esse altera Europæ pars Occidentior (nempe Italiæ & Hispaniæ male restringi solet) universo occidenti totique Europæ haud incommodè tribuatur, & aliquando revera tribuitur, ut mox manifestius fiet. Nam cum Asia vulgò dicatur partium Mundi numero quidem *tertia*, magnitudine vero *dimidia*, hoc in mentem revocat apud Phœniceis totius Orbis dichotomiam seu in duas partes divisionem; quarum una erat חצי אֲסִיָּה, *Dimidia*, viz. חצי הַמִּזְרָח *Dimidia Orientalis*; altera vero חצי הַמַּעֲרָב *Dimidia Occidentalis*; seu simpliciter מִזְרָח *Oriens*, & מַעֲרָב *Occidens*, qui quidem est locus עֶרֶב *Erôp* seu *vesperascendi*, ubi sc. Sol יָעֶרֶב *Yerôb* seu יַעֲרֹב *Ye'rôp*, id est, *occidit*, q. d. *Europat*, si verbum cudere liceat: nam vulgaris pronuntiatio fere ubique Gentium, *b* in *p* vertit. Quin & יַעֲרֹב seu יַעֲרֹב fuerit Nomen proprium Heemanticum, ut חֶמֶר & יְהִלִּים, &c. Vel alias, *tertia* futuri sæpe nominascit & fit Nomen Substantivum, ut Arab. *Yarab* filius *Kahtan*, & יַעֲקֹב *Jaacob*, *supplantabit*, יְהוֹשֻׁעַ *Jehosbua*, *salvabit*, &c. Et ut verbum *Jehosbua* à frequentiori salvandi actu, in Nomen absolutum migravit; sic à יַעֲרֹב frequentiori vesperascendi actu, quasi per Inductionem aliquam habitum est perpetuo nominascens. Et ab horum aliquo vel quovis horum effluxerit *Europæ* nomen: nam in hujusmodi nominibus ab unâ linguâ in aliam translatis, non est necesse ut Ectypi ad Prototypum convenientia sit ad minutias usque accurata, modo inter se invicem sono quodammodo congruant. Talia enim auribus percepta ab unâ Gente ad aliam plerumque transferuntur ab iis qui rerum translatarum veram scriptionem non vident nec perpendunt, sed auditu tantum sonum captant, idque literulam addendo, demendo, aut mutando, præsertim *b* in *p*: & maximâ ex parte non petunt talia Nomina à formâ absolutâ, sed constructâ (utpote quæ inter loquendum frequentius audiat) sua omnia derivant desumuntque talium Nominum Translatores. Exempla sunt ea de quibus dubium esse non potest. Uti, pro eo quod in S. Bibliis legitur עֶזְרָב *Ezôb*, fit Gr. εὐσωπ seu εὐσωπ: à עֶבֶט fit סֶכֶל, scil. סֶכֶלֶן seu סֶכֶלֶן: à formâ constructâ עֶבֶר, quod est *Gladius* in genere, fit אֶרֶב quæ peculiarem gladii speciem notat; ubi *b* in *p*

mutatur, ut & in χαλὲπ pro حلب Haleb, Aleppo; & Ἰαδριππὶ pro يثرب Iatrib; & πασχᾶ Paschâ pro باشا Basbâ, quod & à Turco-Græcis literam *b* pronuntiari nescientes, subindè etiam scribitur باشا Pasbâ, minus rectè. Et sic semper Cambro-britannorum vulgus in vocibus Anglicanis proferendis. Litera demitur, dum à نارنج Nârangj fit αὐρανί seu αὐραντιον. Prosthesews exempla in sequentibus habentur.

Ut itaque redeam illuc unde diversus sum, *Europ* fit vel Ἑρὺς *Yerop* Heemanticum, vel ex formâ futuri nominascens; vel etiam Ἐρεβ *Ereb* seu *Erep*, *vespera*, quod nomen totius plagæ ubi Dies Ἑρὺς *Erôp*, *vesperascere* & Sol *occidere* solet, ut Arab. غروب *Occidens*. Qui quidem loquendi modus etiam apud Herodotum & omnes Græcos semper obtinuit; ut πρὸς ἑω seu ἡῶ *ad Orientem*, cum ἡοίος seu ἡῶς sive ἑῶς sit *matutinus* & *orientalis* situs; & ἡοίη θάλασσα est *mare orientale*; & ἑωὺν πέλαγος est i. q. Ἰνδικὸς ὠκεανὸς; τὸ δὲ κατὰ δύσιν, ἑσπέρης ὠκεανὸς, aut κατ' ἐξοχὴν Ἀτλαντικὸν: nam πρὸς ἑσπέρην est *versus Occidentem*, quia ἑσπερὸς seu ἑσπέριος est *vespertinus* & *Occidentalis* situs. Sic ἑσπέρια μέρη *partes occidentales*: & apud Athenæum, οἱ πρὸς ἑσπέραν οἰκῶντες qui *versus Occidentem degunt*: & apud Dionysium Alexandrinum, ἑσπερὸς ὠκεανὸς *Oceanus occidentalis*. Ab hisce exemplis liquet nomen *Hesperiam* non soli Italiæ aut Hispaniæ, sed toti occidenti competere. Cumque jam nominis *Hesperia* ratio ex antiquitatis obscuritate & creperâ luce emergens melius elucescat, *Hesperus* etiam qui putatur Japheti filius, clarior evadet verbo tenus *Occidentalis quidam homo*, seu *Occidentis incola* tantum; talis enim erit Japheti filius. Cum præcedentibus formulis idem est quoque loquendi mos apud Arabes, quibus tota *Occidentalis Mundi pars* vocatur أرض المغرب *terra Hesperia* seu *Occidentalis*; & بحر المغرب *mare Hesperium*, est totus Oceanus Occidentalis Atlanticus tam Europæus quam Africanus. Hinc inquam satis clarum, Nomen *Hesperiam* à quibusdam esse nimis restrictum Hispaniæ & Italiæ, cum toti Occidenti competat, & non tantum Europam sed & Africam comprehendat; nam tam hæc quam illa erat à Phoeniciâ situ Occidentior.

Hæc autem ne gratis dixisse videar, audiatur Geographus Nubiensis, qui in Clim. iv. parte 1. docet *Europam & Africam olim unum fuisse Continentem, & mare Mediterraneum fuisse stagnum undique Clausum; arte autem apertum fuisse inter Tangjam & Andalusiam isthmum qui factus est in Canalem 12 miliaribus longum & tunc 6 latum, qui tamen dicti Geographi tempore in 12 miliarium latitudinem evaserat*. In eundem sensum audiatur antiquus Scriptor Agathemeris, qui lib. ii. c. 2. postquam egit de communi Orbis divisione in 3 partes, quas etiam receptis distinctionibus determinat limitatque; addit, οἱ μὲν τοι παλαιοὶ τὴν Λιβύην καὶ τὴν Ἑυρώπην, ὥσπερ μίαν ἔσαν, συναμφοτέρως ἐκάλεον ἐνὶ καὶ μόνῳ τῷ τῆς Ευρώπης ὀνόματι. Quo nihil magis appositum & ad rem, dici aut cogitari potuit. Quo tempore facta fuerit divisio seu disjunctio, docet Hier. Vitalis in Voce *Terræmotus*, qui ex Averroe notat, *Cordubæ terræmotum tres annos durasse; quo tempore scribit Job. Anglicus, Hispaniam ab Africâ, & Ossam ab Olymfo divulsam ac sejunctam fuisse*. Freti autem Gaditani Canalis videtur adhuc multo antiquior; nam Hanno navigavit extra Columnas, uti constat tam ex ejus Navigatione quam ex Arriani Indicarum Libro sub finem, qui

qui Historiarum octavus, "Αννων δε ὁ Λίβυς ἐκ Καρχηδόνος ὁρμηθεὶς, ὑπὲρ μὲν Ἡρακλείους σήλας ἐξέπλωσεν ἔξω εἰς τὸν Πόντον, &c. Et in Libro περὶ ἀκασμάτων θαυμασίων sub calcem, qui Aristoteli tribuitur (si modo illius sit, nam stylus & scribendi modus non multum redolent Aristotelem) λέγει τὰς Φοίνικας τὰς κατοικούντας τὰ Γάδειρα καλέμενα, ἔξω πλεόντας Ἡρακλείων σήλων, &c. Omnium autem potissimum est autoritas Hannonis Carthaginiensium Regis in *Periplo*, "Ἐδοξεν Καρχηδονίοις, "Ανωνα πλεῖν ἔξω σήλων, &c.

Supradictam quoque in Orbis divisione dichotomiam etiam hodie observant & ab omni ævo observarunt Orientales, qui totum Mundum dividunt in *مشرق و مغرب* *Orientem & Occidentem*: & quando generaliori aliquo modo aliquid dicitur fieri vel factum fuisse *شرقا و غربا* *per Orientem Occidentem*, id per Univerfum Mundum fieri intelligitur. Et sic Syri. Ita ut omnium Gentium (exceptis situ Occidentalioribus) in hanc dictam Mundi dichotomiam consensus planè cernatur.

Hujus itaque divisionis authores fuerunt Phœnices, qui ut prius ita quoque commodiùs dictam dichotomiam instituere potuerunt; quippe qui in medio inter utramque *Dimidiam* siti fuerunt, & Orbem sic divisum reliquis Gentibus exhibuerunt. Ea autem pars quæ iis Occidentior; Hispanis, Italis, & Græcis erat Orientalior; ideoque ex necessitate loquendi ab his aliter appellari debuit; cum Oriens & Occidens non sint absoluta, sed respectiva tantum, & per varias Globi partes migrent. Hinc est quod quæ Byzantinis erat *Ἀνατολή* (vulgo *Natolia* seu *Anadole*) Phœnicibus erat *מערב* *Europa*, *δύσις* seu *ἑσπερίς*. Perperam itaque (ut nuper dictum) *Hesperia* Italiæ & Hispaniæ vel etiam Europæ vulgò sic dictæ restringitur, cum apud Ptolemæum memorentur *Hesperii Æthiopes*, i. e. Occidentales, eodem nempe sensu quo Phœnices usurparunt, sic dicti: & *Hesperidum* (i. e. Occidentalium) Pomorum aureorum Horti, erant in Cyrenaicâ Libyæ, ubi copia auri, ut & serpentum ac Draconum, qui quasi tot illius Custodes, omnes auferendi animo accedentes abigere & arcere dicebantur. Hi enim Horti ex Phœnicum & supra laudati Agathemeris sententiâ, in Europâ fuisse dicantur.

Sed cum tertia Mundi pars vulgò censeatur esse *Africa*, de hac etiam seorsim disquirendum. Ea, ut vulgo statuitur, ab Europâ dividitur Freto Herculeo, & ab Asiâ *ισθμῷ στενῷ*, ductâ lineâ à mari Pelusiaco & Palude Sarbonide ad Sinûs Arabici *μυχὸν* seu intimum recessum. Africa latius sumpta totum Æthiopiæ Continentem comprehendit; propriè autem dicta (ut statuit D. Golius alique) à Tuneto seu Carthagine (sive ab Hippone) ad Barcam & Cyrenaicam & Marmaricam quæ Ægypto proxima, extenditur; & quidem propriè Litoralis est, Numidiam seu Nomades & Libyæ interioris partes *μεσογαίας* excludens.

Arabibus quidem hodiè dicitur *أفريقية* *Afrikia* (cujus nominis rationes quas afferunt ineptæ, ideoque nolo recitare) mutuato à Romanis Nomine. Ptolemæo etiam dicitur *Ἀφρικὴ*; sed Straboni, Aristoteli, Herodoto, & reliquis antiquis Græcis semper vocatur *Λιβύη*, sc. Libya exterior quæ mari proxima. Non est itaque *Africa* nomen hâc quâ legimus formâ, æque antiquum cum eo Asiæ & Europæ, sed à Romanis cūsum factumque; idque à *ברקה* *Barca* seu *Varca* sive *Vareca*, sicut diversitas pronuntiantium illud

illud variare potuerit. Nam non tantum Pœni & veteres Hebræi literam *Beth* pronuntiabant ut *v*, sed & Arabes sæpe id facere solent, ut apparet tam alibi, quam apud Geographum Nub. in nominibus لبلونه *la Valona*, الجوز. البنادقة *Sinus Veneticus*, &c. Est autem *Barca* (ut Herodoto vocatur, qui pronuntiabat *Varca*) vetus nomen Punicum seu Canaaniticum, denotans præcipuam Libyæ seu Africæ propriè sic dictæ partem circa Cyrenaicam. Est nempe *Barca* strictè sumpta, celebris & ampla illa regio aliàs dicta *Marmarica*, inter Cyrenaicam ad Occasum & Ægyptum ad Ortum, olim *Mæreotis Libyæ*, introrsum ubi *Libya deserta* patens. Populi *Marmaridæ* Straboni, *Barcitæ* Ptolemæo, *Barcæi* Virgilio. Eaque Phœnicibus (præfixo ut solet *He* emphatico aut *Aleph*) est הברקה *Havarca* seu *Havreca* sive אברקה *Avreca*; unde Romanis *Africa*. Ea itaque Libyæ pars, est *Regio Barcana*, seu *Varcana*, sive *Avarcana* vel *Avricana*, i. e. *Africana*. Idque eadem ratione quâ Africanus D. Augustini *Hipponem* jam à multis seculis scripserint בונה בונה *Bona* seu *Bone* sive *Pone*; & tamen pronuntiatio antiqua indicat aliquando scriptum fuisse הבונה *Habbone* seu *Hipbone*, seu אבונה *Abbone* sive *Ibbone*.

Et quidem addendi aut detrahendi Literam in initio vocum, exempla infinita & perpetua exhibent Linguae Orientales, ut فامية *Pamia* vel افامية *Apamia*; اشكم vel شكم *venter*; Heb. תר vel אתר *explorator*, pl. אתרים: אדון quoque דון à *Adon* est *Dominus*, Europæis *Don*, quasi *Judex*, jus dicens aliis, adeoque *Dominus* eorum. Sic Heb. דם *dâm*, & Chald. דמא *demâ*, abbreviata sunt ab אדם *adam*, *rubuit*. Nam in Targ. *Exod.* iv. 26, 27, & in Targ. *Psalmodum* sæpius occurrunt cum prosthesi literæ *a* vel *i*, ut אדם *adâm* vel אדם *iddam*, vel אדם *idâm*, vel אדם *idmâ* seu *admâ*, quæ omnes formulæ *sanguinem* notant. Chaldæis etiam indifferenter dicitur דמדום *dimdum* vel אדםדום *adamdûm*, *rubedo*; & דמדמוני *damdemoni* vel אדםדמוני *adamdemoni*, *uvæ immaturæ subrubefcentes* seu *sanguinea*. Pro Heb. זימה *Zimma*, Chaldæi dicunt אומאה *azmaa*. Et sic Judæi moderniores in exoticis sæpissimè, ut pro σμίλ, dicunt אומיל *izmél* seu *izmîl*; pro σπάτηγος, אסטרטיג *estratég* seu *estratig*; cum magnâ talium catervâ. Quin & in ling. Heb. præfixum *Aleph* formativum in Nominibus subinde visitur, ut in אכזב *aczâb*, אכזר *aczâr*, אפרח *ephroch*, אצבע *etfba*, & אכן *akên* à כון. Hæc omnia, cum plurimis aliis quæ addi possent, certe faciunt ut Syllabæ prosthesis in Nomine Heb. aut Punico haud difficulter admittatur. Talem literarum prosthesin multiplicat etiam lingua Gallica, ut pro *Stephano*, *Estienne*, &c.

Et quidem (ut denominationis causam & rationem exquiramus) dictum Nomen برقة *splendorem* seu *splendentem regionem* notat, cum ea regio radiis Solaribus tam copiosè collustretur, ut reflexum ab arenis lumen adeo intensè fulgens, à longinquo spectantibus (ad instar Corporis Solaris) aquarum speciem referat; & hicce arenarum splendor & radiatio, Arabibus (ex lingua Persicâ petito nomine) dicitur سراب *Serâb*, i. e. *aquæ superficies*, seu *superficialis aquarum species*. Hæcque visus deceptio, proh dolor! sæpe illudit siticulosos viatores qui inter calidissimas illas arenas aquæ refrigerium avidissimè expetentes, ad longinqua loca dicto modo resplendentia, spe frustratâ, haud rarò contendere solent.

Hinc

Hinc etiam nominis Λιβύη ratio peti potest, five à *Flamma*, five à *Leonum* abundantia desumptum credamus, cum utrumque eodem recidat. Græci sic dictam volunt, quia Leonibus abundat, satis rectè; nam לביא est *Leo*, isque *fulvus*. Sed cum לביא contractum sit pro להביא, à להב *flamma*, tam *Leo* quam hæc Regio (cum utraque sint fulvi & flammei coloris) ab eadem notione denominata videantur; nempe vel à *fulvescentium Leonum* abundantia, vel à *fulvescentibus arenis* ardore penè inflammatis. Unde flammeæ istius regionis adusti incolæ non sine ratione Αἰθιοπες *vultu adusti* vocantur.

Qui Africam sic dictam volunt à Julio Africano, dormitant planè; quasi Substantivum ab Adjectivo derivari possit, & non potius hoc ab illo derivetur. Clarissimus Golius in Notis ad Alferganium, existimat *Africam* sic dictam esse ab افرخ *afroch*, quod linguâ Libycâ, ut ille dicit, *Palmam* notat. Id autem nominis petitum est ex Numidiæ seu interioris Libyæ linguâ Aquel Amarig dictâ (de quâ mox dicam) quæ non est Africæ propriè sic dictæ lingua: unde nec Africæ propriè sic dictæ, seu Libyæ exterioris, nomen ex eâ linguâ petenda sit. Nam hæ duæ regiones, linguis semper usæ sunt diversis; nempe Libya exterior, olim Punicâ, nuperis seculis Arabicâ; interior vero Numidicâ barbarâ: de quâ Joh. Leoni ab Arabibus suis quærenti, quænam & qualis esset lingua, respondebant esse *Aquel Amarig*: cujus tamen nominis rationem non videbatur satis deprehendisse. Id enim suis Characteribus restitutum, est اقوال اماريغ *sermones garrulitatum ineptarum*. Et quidem cum Joh. Leo Mohammedanis in itinere se fociaret, & ab illis quæreret qualis esset illorum Ethnicorum lingua seu sermo, vix potuerit meliùs responsum expectare ab illis qui tales miseros homunciones despectui habebant: quorum tamen responsum ille (forte vim vocum non satis perpendens) pro vero ac genuino illius linguæ nomine reportabat. Errat certe Doctissimus Golius, dum hæce voces suis Characteribus restituere conatur اول اماريغ exponitque *Lingua suavis & nobilis*. Fallitur enim in prioris vocis scriptione, pro اقوال *Aquel* substituens اول *Auwel*, q. d. *primarius, præstans, & præcipuus*; & in vocis posterioris interpretatione, dum ponit *Amarig* esse *sermonem* simpliciter; cum revera ut dicit Eceteri, امراغ (in plurali اماريغ) sit *multiplicare sermonem perperam & ineptè*, uti se habet Ethnicorum illorum stulta garrulitas. At è contra, credere miserorum illorum qui bestiis sunt proximi, sermonem vocari *suavem & nobilem*, & tale responsum dari à Mohammedanis illos contemnentes, valdè improbable est, & à rei naturâ prorsus alienum. Responsum itaque à Mohammedanis dati Leoni interroganti veritas erat, *Illorum sermonem esse ineptam quandam garrulitatem*.

Ex supra dictis igitur probabile est, *Africa* nomen non esse ab *Afroch* linguâ Numidicâ (ut dicit) *Palmam* denotante, sed potius ab הברקה quod in Libyâ exteriori in quam Romani (quibus *Africa* nomen acceptum ferimus) penetrarunt. Agnosco quidem Numidiam seu Libyam interiorem *Palmis* præ aliis rebus abundare, & à Joh. Leone tanquam propriò nomine *Regionem palmarum* vocari. Sed cum *Africa* nomen ad nos profectum sit à Romanis, qui non in Libyam interiorem, sed tantum in exteriorem penetrarunt, certè dictum nomen ex hac potius quam ex illâ petendum erit; cum Romani qui dicti nominis

minis ad nos Latores, exteriorem possederint, interiorem vero nunquam viderint, unde nec aliquid ex interioris Africæ linguâ petierint. Multo inquam vero similis est, eos nomen desumpsisse ex ipsâ exteriore regione quam possederunt, idque eidem aptasse, potius quam ex alterâ interiore eis prorsus ignotâ nec unquam visâ, quod plane absolum. Et hinc est quod tantum *Libya exterior* pro *Africâ* propriè sic dictâ habeatur: *Libya* vero *interior* tanquam alteri prope adjuncta & contigua, minùs propriè eodem nomine gaudeat.

Partium Mundi apud Seres nomina Characteribus Sericis expressa.

四	SU	quatuor	歐	EU	亞	YA	利	LI	亞	YA
大	TA	magna	羅	LO	細	SI	未	VI	墨	ME
洲	CHEU	partes	亞	PA	亞	YA	亞	YA	里	LI
		in quas totum							加	KIA
		Mundum dividunt.	EUROPA.	ASIA.	LIBYA.	AMERICA.				

Seres videntur trium priorum Mundi partium nomina, ut & Philosophiam suam, olim accepisse à Græcis; idque non tantum propter consonantiam & ordinem, sed & propter Libyæ nomen loco Africæ, ejusque apud eos pronuntiationem more Græco Livya. Americæ autem nomen (utpote nuper in Chinam invecum) necessariò habuerint à Lusitanis Nautis & Missionariis illuc profectis. Aliàs enim naturali suo modo de generali Mundi divisione longe aliter loqui solent: namque totus citra Chinam Mundus, ut Europa, Asia, & Africa, quia ad Sinarum Occasum, illis dicitur *Si yam*, i. e. *Occidentale mare*; vel *Ta si yam*, i. e. *magnum Occidentale mare*. Sic nempe loquuntur totum Continentem Occidentalem & omnia Mundi regna Sinis Occidentaliora, exceptâ Tataria, eo nomine intelligentes. Et hinc inter reliqua, peculiariter nomen fortitum est regnum Siam in India, quia versus mare situm ad occasum Sinarum; quod in magno globo Cæsiano legitur Sian, & sic apud Garciam, quæ est verior scriptio. Nam & Sinicum nomen notans *mare*, quod à Missionariis & aliis Lusitanico more scribitur *Yam*, revera pronuntiandum est *Yang*: aliàs enim Sinensium pronuntiationi non respondet; uti plenius, cum aliis ad Sinicam pronuntiationem spectantibus, docuimus in Præfatione *Epistolæ quam de Sinensium Ponderibus & Mensuris, & Muro magno, & Foliorum plantæ Châ collectione superstitionis* edidimus 1688. Et sic reliqua fere omnia nomina Sinica desinentia in *m*, quæ, dicente Martinio, aperto ore pronuntianda sunt. Nostrates autem ea sumpsērunt à scriptione Lusitanorum, quorum tamen pronuntiationem ignorarunt, quod mille errores peperit. Hinc in impressis chartis corrigatur *Aynam* insula, pro *Haynan*. Sic etiam nomen *Bantam* ab incolis (ut in Epistolis Malaicis ad Reges Angliæ olim missis observavi) scribitur بتان *Bantan*; quod hodie vocatur سورسوان *Surosoàn*, ut in Regis Bantamensis Credentialibus Literis (quas 1683 pro Rege Angliæ ex Arabico interpretatus sum) sæpius scriptum

scriptum reperi, tacitâ prorsus nominis *Bantam* mentione. Occidentalis itaque Mundi pars, ut supra, dicitur *Si-yang*, & pars Orientalis *Ge-puen* seu *Ge-pen*, i. e. *Solis origo*; quo etiam nomine peculiariter notatur *Japonia* regnum, inde vulgo dictum *Japan*. Ad Septentrionalia Mundi regna designandum, generale nomen *Tata*, tam *Tatariam* quam *Tataros* notans, nominasse sufficit. China ad *Austrum* terminatur mari & *Kiao-chi* Lusitanis dictâ *Couchin-China*, cum quibusdam Insulis, quarum major est *Hay-nan*, i. e. verbo tenus *mare australe*, hoc solo nomine totam illam plagam oramque subinde notante. Nam *mare* alias Sinicè vulgo vocari solet *Hay*. Ad nudas vero Mundi plagas sine respectu ad regna notandas, habent alia vocabula; ut *Tung*, i. e. *Oriens*; *Si*, i. e. *Occidens*; *Pe*, i. e. *Septentrio*; *Nan*, i. e. *Meridies*. Et hinc Regis Sinarum versus Aquilonem civitas, ubi in æstate residet, vocatur *Pe-king*, i. e. *Septentrionalis Regia* seu *Aula*; & ea versus Austrum ubi in hyeme, *Nan-king*, i. e. *Australis Aula*. Hæc in Ulugh-Beighi & Nassi-reddîni Tabulis rescribenda sunt *پيكن* *Pekin* & *ننكن* *Nankin*: pro quibus ex Scribarum ignorantia hodiè legitur tantum *پنجو* *Pangjou*, & in Abulphedâ *ينجو* *Yangjou*, malè: nam impunctata inveniunt, puncta pro lubitu apposuerunt Scribæ. Quin & reliqua ferè omnia apud Ulugh-Beighum Chataica seu Sinica vitiosè leguntur: quæ (si Literarum Patronis imprimendi sumptum facere placeret) facile restituere & emendata edere possem; additis insuper plurimis aliis capitibus, uti de eorum Idololatriâ, Opinionibus de Deo & Paradiso, de Gehennâ & gradibus & modis supplicii, de Literaturâ & Libris & Chartâ, & imprimendi modo & antiquitate, de doctorum virorum Gradibus & modo promovendi in Philosophiâ, & deinde in Militiâ; & de modo perveniendi ad Dignitates in Aulâ Regiâ; cum Pyxide fortilegâ, & Compasso Ventorum, & Symbolo Apostolico, & Decalogo, & Familiaribus Colloquiis, & Epistolarum Formulæ, & aliquot Geographicis, aliisque pluribus; cum omnium Characteribus Sericis & eorundem Sonis.

[Plurima, quæ Cl. Hydius de his rebus congefferat, reperiri queunt in parvo volumine *in quarto*, ut vulgò dicitur, quod in Musæo Britannico asservatur. — Annotata quædam de hoc libro, atque nonnulla ex eo descripta, Lector curiosus in Editoris hujus Syntagmatis appendice videat.]

איברופא ליפת וכמעט הסכים
לזה הסופר יוסף בן גוריון הכהן
וידוע זה היות כוש מבני חם
והוא באפריקא המיוחד בשם
איטיאופיארה שהיא ארץ כוש
ושם בן נח מלך שלם שהיא

Asia erat Shemo, Africa Chamo, &
Europa Japheto: & fere in hoc
consentit scriptor Joseph ben Gorion
Sacerdos. Hocque notum est, quod
Cush sit ex filiis Cham qui erat in
Africâ, quæ peculiariter designatur
nomine Æthiopiæ, quæ est terra
Cush. Et Shem filius Noe erat Rex

ירושלים אשר באסיאה ראש
ממלכת עמים ויפת אשר בא
באיטאליאה שהיא באיכרופא

² Shalem, quæ est Jerushalem quæ
in Asiâ Caput Regni populorum. Et
Japhet is erat qui venit in Italiam
quæ est in Europâ, uti explicatum

² *Shalem, quæ est Jerushalem*] Urbs sane vetustissima est Shalem, quippe quam circa annum Mundi 2023 (dicente Josepho) condidit Shem Noë filius, is qui in Lege Mosis cognominatus est Melchisedek (i. e. *Rex justitiæ*) ut affirmant uno ore Judæi omnes: quod etiam creditu facile, cum Shemum ad Abrahami tempora vixisse ex Lege certum sit. Et quidem ipsum, quamdiu superstitit, in honore & summâ potestate ad extremum usque vitæ terminum permansisse, quivis procul omni dubio facillimè crediderit; siquidem tam ipse Noa quam ejus filii (ex quibus Melchisedek) naturaliter & ex necessitate fuerint Reges; adeoque Justissimus Shem in suâ Hierosolymorum urbe degens, ejusdem loci Rex haberi, & Titulo seu Epitheto Melchisedek, id est, *Rex justus* seu *justitiæ* merito nuncupari debuerit. Quodque Melchisedeki urbs Shalem (nam plura sunt loca ejusdem nominis) sit Jerushalem, plus quam probabile, propter hujus commodiorem situm haud ita procul à mari falso ubi à Regibus pugnatum est; adeo ut ipse quamvis senex, inde tamen in Abrahami occursum facillimè prodire potuerit. Hancque vocari Shalem, plane constat ex Psal. lxxvi. 2. ubi de Deo dicitur, *Tabernaculum ejus esse in Shalem, & habitationem ejus in Sione*: nam harum enuntiationum altera est alterius exegetica, cum nemo poterit imaginari Habitationem ejus fuisse extra Tabernaculum suum, aut in alio loco diverso.

Mortuo Shemo, Jebusæi à Jebûs Canaani filio prognati, pulsus Shemi filiis eam occuparunt, & per plus quam octingentos annos tenuerunt. Hoc tempore Shalem, mutato nomine, dicta est Jebûs, à Jebusæis possessoribus, quæ eam de nomine suo, ut Victores solent, vocari voluere. Postea vero David Rex ope Divinâ adjutus, eandem recuperavit, quamvis Jebusæi virium suarum fiduciâ freti, per contemptum cæcos & claudos ei in mœnibus opposuerint: & recuperando (ut legitur Judicum, cap. i.) *incolas ore gladii percussit, & urbem incendit*. Sed tamen (ut rursus legitur Josuæ xv.) *Jebuseum habitorem Jerushalem non potuerunt filii Judæ delere; habitavitque Jebuseus cum filiis Judæ in Jerushalem ad illum tunc præsentem diem*. Imo & perfectam cum eis amicitiam habuere Judæi, uti constat tam ex aliis quam ex historiâ Arauni Jebusæi, qui amicissimè voluit dare Davidi Aream suam cum bobus & utensilibus; quæ tamen ab eo emere maluit David, quia noluit nullius pretii Sacrificium Deo offerre.

Ibi David non absque instinctu aut monito Divino, Sacrificium Deo obtulit gratulatorium pro victoriâ contra inimicos: nam dicta Area erat in *Monte Moriah*, qui sc. ipsissimus erat locus Davidi præmonstratus pro ædificando Templo; quod tamen non potuit præstare, quia vir sanguinum fuit. Legitur 2 Chron. iii. 1. *Et cœpit Salomon ædificare Domum Dei בירושלם בהר המוריה in Jerushalem in Monte Moriah qui monstratus fuerat Davidi patri suo, quem pro loco paraverat David in Areâ Ornan (seu Arauni) Jebusæi*.

Hocque.

Hocque Nomen (ut & plurima alia in S. S.) videtur post factum huic Monti impositum, rei ibi factæ causam innuens; sc. contractum est pro מורה יה *More Jah*, i. e. *descens* seu *monens Dominus*. Nam à ירה fit מורה *More*, *docens*, *monens*, *instruens*, *ostendens*, *præmonens*; ubi sc. Dominus *docebat* Abraham quid faceret Isaaco, & ei *ostendebat* ubi inveniret pecudem seu Arietem mactandum, & tandem *monebat* ne læderet Isaacum: & Davidi quoque *monstrabat* ubi Deo Sacrificium primo offerret gratulatorium, & deinde *præmonebat* ibi Templum esse extruendum. Hic itaque Mons tam auspicato ab initio ad finem in Dei cultum dedicatus, dictus est *Moriah*. Et cum Gen. xxii. 8. dicatur אלהים יראה לו *Deus providebit sibi pecudem*; inde Vers. 14, ipse mactationis locus vocatur *Dominus providebit*. Unde postea apud eos qui difficultate & periculo pressi, in Proverbium abiit, יהוה יראה בהר *in Monte Domini providebitur nobis*; i. e. Deus providebit nobis, & ex hisce angustiiis nos liberabit. In Bibliis Anglicanis legitur, *In the Mount of the Lord it shall be seen*, minùs rectè; nam id quod Versu octavo legitur, *the Lord will provide*, planè indicat sensum ejus quod in Versu 14, esse *in the Mount of the Lord it shall be seen to, or provided for*. Nempe in Monte Domini rei nostræ cura habebitur, i. e. Dominus rei nostræ curam habebit & pro nobis providebit, sicut fecit Abrahamo, providendo ei pecudem ut filio parcere posset.

Florentibus Judæis, hæc urbs propter Templum Dei & celebratissimam loci Sanctitatem, in S. Bibliis vocatur עיר הקדש *urbs sancta* seu *Sanctitatis*. Et à veteribus Persis dicta est دژ هوخت کنگ *Paradisus Judæorum*: de quâ re plura, volente Deo, in Tractatu nostro de *Paradiso terrestri*. Eisdem Persis hæc urbs alio quoque nomine dicta est خانه فحاک تازی *Domus seu Habitatio Dehâk Arabis*; insinuando ibi olim vixisse ejusdem nominis Persarum Regem (de quo fusè in nostrâ Historiâ Regum Persiæ) quî magnam partem Imperii Orientalis obtinebat circa ætatem Manassis Regis Judæ quem abducebant Assyrii, eo tempore quo X Tribus in perpetuam Captivitatem abductæ sunt. Cumque Judæi ex Præcepto Divino versus sanctum istum locum adorarent & etiamnum adorent, Samaritani (ut in Epistolâ Samariticâ ad Angliam missâ) per ludibrium dicebant eos adorare versus גֹּפְנֵי *Gophne*, quæ est Hierosolymis proxima: nempe in viciniâ intra pauca milliaria ponitur Γῆφνα apud Ptolemæum, quem videas, uti quoque Adrichomium p. 27, de Toparchiâ Gophniticâ in Tribu Judæ.

Apud Græcè scribentes aliquando legitur Σόλυμα, compendiosè pro Ἱεροσόλυμα. Nugantur vero qui Ἱερουσαλήμ sic dictam volunt, q. d. ἱερὸν Σαλομῶντος; ut & qui somniant Jerushalem esse per literæ mutationem pro Jebushalem. Cum enim Shem Rex pacificus 50 annis, ut dicitur, ante mortem, eam condiderit & nuncupaverit Shalem (ut ibi moreretur ἐν Σαλήμ, τῇ ἐν εἰρήνῃ); David quî ex ejus posteris, jure postliminii eam tandem recuperavit, reædificavit, auxit, regni Judaici caput constituit, & vetus nomen novo includens, eam propheticè nuncupavit ירושלם *Jerushalem*; quod abbreviatum vel pro ירושלים *possessura est pacem* post tot bella, vel יראה שלם *visura est pacem* hæc urbs, vel incolæ ejus יראו שלם *visuri sunt pacem*, vel etiam *Pacificum*, aut *Perfectum & Integrum*, sc. Christum, cum ne os quidem ejus fractum fuerit; ut integrum, non vero mutilatum Sacrificium pro nobis offerretur. Non ergo sine Numine factum est ut hanc

urbem primo institueret Shem, eamque typico Nomine insigniret; eam à Jebusæis ablatam restauraret David, & antiquum nomen restitueret; ut tandem in plenitudine temporis ibi regnaret ὁ βασιλεὺς τῆς εἰρήνης (*si novissent res quæ ad pacem suam spectabant*) qui & factus est Sacrificium satisfactorium olim adumbratum in Isaaco qui typicè ibi oblatus in *Monte Moriah* tunc quidem dumis scatente, qui tamen postea erat הר הבית *Mons Domus Domini*, seu הר הקדש *Mons Sanctitatis*, ubi tandem Templum Hierosolymitanum jussu Divino extructum. Adeo ut omnia ab hujus urbis incunabulis ad ejusdem vastationem per Titum Vespasianum, conspirarint ad completionem rerum quas Deus provisione suâ designaverat; ut sc. à Melchisedeko primo institueretur talis urbs in quâ veri Dei cultus statim post Diluvium exerceretur; Isaacus Christi Typus figuratè offerretur; & postea, pulsâ *Jebusæorum* barbarie & Idololatriâ, verus Deus in Palatiis ejus rursus tandem agnosceretur, & Christus Dominus (promissus Messias in Isaaco adumbratus) ibi regnaret & coleretur, essetque Civitas Magni Regis & Gaudium totius terræ.

Quia vero Civitas erat quasi duplex, viz. inferior quæ infra *Montem Domus Domini* in plano condita; & superior (quæ à Conditore aliquando nominata est *Civitas Davidis*) in latere seu declivitate *Montis Sionis*, cujus verticem occupabat Templum Domini, Judæi S. Bibliorum Punctatores legendum punctarunt quasi in formâ Duali *Jerushalaim*, subintelligendo literam Jod in ultimâ syllabâ, nimis criticè & quoque falso: unde & extra Biblia in eorum Libris, aliquando scriptum videmus ירושלים insertâ literâ Jod, ut hîc sit. Non autem ferenda est talis Punctatio & lectio quæ totam significationem tam Grammaticam quam Typicam obscuraret incassetque. Cumque hæc talis distinctio aliàs non cernatur in S. Bibliis, sed ibi semper vocetur עיר *Urbs* in singulari, non autem עירם *Iraim* in Duali, aliquantulum suspicor antiquitatem nostrorum Siclorum tam Hebraicorum quam Samariticorum, in quorum omnium Inscriptione legitur ירושלים הקדושה, seu ירושלים הקדושה · ירושלים הקדושה *Jerushalaim Sancta*; excepto uno Samaritico æreo, in quo rectè legitur ירושלים · ירושלים *Jerushalem sancta*. Et sic Versio Græca ante Punctationem facta, Ἱερουσαλήμ. Cum enim in illis legatur ירושלים secundum Punctationem quæ moderna est, sequetur illos Siclos cufos fuisse ex quo facta est dicta Punctatio.

Hæc urbs ab Ælio Adriano Romanorum Imperatore capta, ab eo nominata est *Ælia Capitolia*. Is, ut dicitur, Montem Calvarium & Christi Sepulchrum (antea extra moenia) muro cinxit. Hodie & ab aliquot seculis, tam à Mohammedanis quam à Christianis Arabicè loquentibus, *Beito'l Makdes* nuncupatur. Sic in Libro Mafalic-Mamalic, quem aliàs abbreviatè citare soleo Mafm, اورشليم اي مدينة السلام وهي بيت المقدس *Urasblem, ea est Urbs Salutis, eadem sc. quæ Beito'l Mokaddes*. Aliàs autem plerumque apud ejusmodi Mohammedanos Scriptores, *Urbs Salutis* est ex Nominibus Bagdadi circa tridui itinere ab antiquo Babele distantis: ideoque maximo favore Mohammedanus Author dignatus est Hierosolymas eadem appellatione decorare. Est autem *Beito'l Makdes* seu 'l Mikdas, idem quod בית המקדש *Domus Sanctuarii*, quo nomine non Templum, sed Urbs ipsa intelligitur; quæ aliquando etiam simpliciter dicitur מקדש *Mikdash, Sanctuarium* Synecdochicè, denominatione à potiori & nobiliori ejusdem parte desumptâ. Syris vulgò

vulgò audit **اورشليم** *Urishlem*. Sed Jesu Bar Ali in Lexico Syr-Arabico, captato nominis Arabici sono, vocat **ܡܥܬܐܫܒܐ** *Maētašb*. Et sic in Samaritanorum Sichemensium Epistolâ ad Cl. Ludolphum misâ, scribitur **ܡܥܬܐܫܒܐ** *Maētašb*, more, ut videtur, Syr-Arabum inter quos vivunt. Hæcce urbs hodiè vocatur quoque, præcipuè à Christianis, **قدس مبارک** *Kuds Mobarek*, i. e. *Sanctitas benedicta*, vel aliàs **قدس شريف** *Kuds Sheriph*, i. e. *Sanctitas nobilissima*; vel plerumque brevitatis causâ simpliciter **قدس** *Kuds*, i. q. Heb. **קדש** *Kodesh*, i. e. *Sanctitas*. Hinc Europæis Viatoribus corrupta Nomina *Gotz*, *Godz*, & *Guzmobarch*, &c. quæ Lexici Geographici Author ex aliis Europæorum Libris corrasit: & Molino *Chuzzi serif*, minùs benè.

Hierosolymorum Urbs apud Arabum Geographos, Synecdochicè ut suprà, vocari solet **المسجد الأقصى** *Templum extremum seu extimum*, quippe quod respectu Arabiæ & templi Meccani, versus extimum Occidentem situm habeat. Herbertus nostras in Itinerarii sui editione primâ (tanquam nomine inter Orientales recepto) ponit Jerushalem in Oriente vocari *Kursakaleel*. Quid autem hoc nominis sit, & an revera aliquid sit, vix mihi constat. Si rectè scribit, fortè sit **كورسا خلیل** *Kursa Chalil*, id est, *Sedes Abrahami*, quia is in *Monte Moriah*, ubi Templum postea extructum, aliquantulum manebat mactaturus Isaacum. Sed nunquam inveni tale hujus urbis Nomen in Orientalium Libris. In alterâ dicti Itinerarii editione, hoc, cum aliis aliquot Nominibus Propriis, prorsus omittitur. Quale autem portentum Nominis pro hac urbe sit *Lecouft*, quod in Indice Geographico legitur, hariolari nescio, nisi forte sit pro *le Couds*.

Sunt qui putant Jerushalem aliquando vocatum fuisse *Gablan*, suam opinionem petentes ex Talmude in Tract. Sanhedrin, fol. 97. 1; ut & ex Tract. Sota, cap. ult. prope finem, ubi (dum de Judæorum exilio & desolatione agitur) legitur quod *in postremis temporibus* **בית הוועד יהיה לזנות והגליל יחרב והגבולן ישום ואנשי גבול יסובבו מעיר לעיר** *Messia Domus Synedrii erit pro fornicatione, & Galilæa vastabitur, & Gablan desolabitur, & viri limitis [terræ Israelis] circuibunt ab urbe in urbem*. Eadem quoque (excepto quod pro **ישום** legatur **ישום**) habentur in dicto loco Tract. Sanhedrin, ubi Glossator Talmudicus hæc adjicit, **והגבולן יהיה שמו כן ישתומם** *Gablan*, i. e. *Gebalim* (sc. *locus ejus nomen sic est*) *vastabitur*. Unde D. Carpzovius & alii putant hoc esse ab Arabico **جبل** *Gjebal Mons*, q. d. Montana regio, Jerushalem intelligentes. Et ad firmandam suam opinionem, ex Strabone adducunt *Σολύμυς* esse *Καβαλλεύς*: cum tamen Strabo istos *Solymos* ponat in Pisidiâ, ab Homero etiam commemoratos. Dicta autem de *Gablan* opinio, ex mendosâ Talmudis lectione videtur processisse. Sed in Talmudis Exemplari quodam Seldeniano ad dictum locum in Sanhedrin, antiquâ manu Doctissimi cujusdam Judæi (qui emendando totum percurrit Talmudem) additur MS. correctio marginalis, docens quod pro **והגבולן** *Gablan* legendum sit **הלבנון** *Lebanon*, sensu quidem optimo. Et hoc modo omnes aliæ conjecturæ ruunt, dum sc. sublato mendo, legatur *Lebanon*, cujus gloriam eodem modo longè ante Esaias Propheta etiam decessuram sæpius prædixerat. Miror autem Judæorum desidiâ & incuriam, quod charissimum suum Talmudem in omnibus editionibus ubique passim corruptè & incorrectè mendis scatentem prodire sinant. Si aliquis

quis recudere vellet, ad dictum nostrum Exemplar Seldenianum (excepto quod, proh dolor! unus desideretur Tomus) correctissima adornari posset editio.

D. Lightfoot in Notis ad D. Marcum, existimat quod apud Herodotum *Kádutyis* (Gen. *Kádutyis* Ⓢ) sit Jerushalem; quæ quidem *Kádutyis* ibi describitur non esse minor quam Sardis. Et quod eo nomine intelligatur Jerushalem, potius quam Damascus, probabile videtur, cum haud ita procul à mari esse ibi insinuat; & præterea fiat mentio Montium *Cadyti*, cum è contra Ager Damascenus Sit in Cœlosyriâ Campus planus multis fluviis & aquarum ductibus irriguus & fertilis, adeo ut à quibusdam Paradisus terrestris creditus fuerit; quæ itaque regio etiam hodiè dicta est *غوطة دمشق* *Damasci Guta*, quod talem terram depressam & aquis irriguam notat. Et quoad hocce apud Herodotum memoratum nomen, nullus dubito quin unâ literâ ex Scribarum errore mutatâ, *Kádutyis* sit pro *Kádutyis*, quod rejectâ (ut debet) terminatione, est *קדש* seu *קדש* *Kadus*, idem sc. nomen quod supra explicatum, quo tam à Judæis quam ab Arabibus olim vocata fuit Jerushalem. Cumque id fuerit inter alia celeberrimæ hujus urbis recepta in Oriente nomina, non est mirum cur Herodotus tam celebris loci sub illo nomine mentionem fecerit, & cur Scribæ (ut in exoticis solent) unâ literâ erraverint.

[Observatu dignum est, quod apud Græcos literæ σ & τ sæpe invicem permutentur; e. g. *Θαλασση*, *Θαλατή*. *Γλωσσα*, *Γλωτή*. *Θεσσαλια*, *Θετλια*. Proinde non necesse est ut errorem scribarum cum Hydio urgeamus. Vide Dissertationem de Origine Linguarum ab hujus Syntagmatis Editore scriptum.]

כמבואר ביוסיפון ובספר סופלימינטום
קרוניקארום:

האמנם להגיד תחומם וגבוליהם
זה עם זה אנה יתחילו ואנה
ישלימו ומי בתוכם היום נאמר כי
איברופא מתהלת ביבשה מצד
המערבי אשר בספרד ממוצר
גיבלטורא ברמון ספרד היא במלכות

est in Josepho, & in Libro dicto:
SUPPLEMENTUM CHRONICORUM.

Verum quoad declarandum limites & terminos eorum, unum cum altero, ubi incipiant, & ubi definant, & quisnam sit eos interjacens; jam dicemus Europam incipere in Continenti à parte Occidentali Hispaniæ, à Freto Gibeltar ad 4 Rimmon Hispaniæ, nempe ad

3 *Supplementum Chronicorum*] Compilavit & edidit Jacobus Philippus Bergomas, anno 1500; quod postea emendatiùs prodiit 1535.

4 *Rimmon*] i. e. *Granatum*, scil. *Malogranatum*: sic enim Author noster *Granate* urbis nomen suo modo exprimit per vocabulum ejusdem significationis in linguâ Heb. Adeo ut heic *Rimmon Sepharad* sit *Granata* Hispaniæ urbs.

גראנאטא ויבא ויתאך על כל
סוף איטאליאה והאיים הנדבקים
בה ויסוב ויחבק כל גלילות
הארציפילגו ליון עד למעלה צפון
של ים אלינספונטי בנהר הטאנאס
גלילות רוסיא וזה הנהר הוא סוף
לכל האיברופא :

הפרטות אשר בזאת האיברופא
הוא כל ספרד וצרפת וכל אשכנז
וראציאה וטורקיא ואונגריאה

regnum Granatæ; unde continuatur
& extenditur per totum finem Italiæ
& insularum ei adjacentium. Deinde
ambit & complectitur omnes pro-
vincias Archipelagi in Græciâ usque
ad superiorem partem Septentriona-
lem maris Hellesponti, & ad Flu-
vium ⁵ Tanaim. Provinciarum Rus-
siæ; quæ quidem fluvius est finis
totius Europæ.

Partes Europæ particulares sunt
tota Hispania, Gallia, tota Germa-
nia, ⁶ Dacia, ⁷ Turcia, ⁸ Hungaria,

⁵ Tanaim] Heb. לטאנאס *la Tanajs*, quæ quidem Flavius effundit se in بحر الأزرق *mare cœruleum* dictum *Maotidem Paludem*. Arabicè scribitur *Tan*, accolis *Tana*, quâ scriptione distinguenda est à *Tona* seu *Dona* seu *Donaw* sive *Danaw*, i. e. Danubius seu Ister, Arab. *طنا* *Dona*. Articulus *la* est ex linguâ Italicâ quæ Authoris vernacula: nam hic Fluvius Italis audit *la Tana*, quod Anglicè diceretur *the Tanais*. Et sic postea aliis locorum Nominibus præponitur *la*, ut למיכא *la Mecha*, &c. quod semel monuisse sufficiat.

⁶ Dacia] Populum quod attinet, Suidæ Παρξινάκται vocantur Δάκες à sing. Δάξ. Latine *Dani*, *Davi*, *Dai*, & *Daci*; à quorum fervili conditione, Davus pro Servo apud Comicum. Est autem Dacia triplex, continens Transylvaniam, quæ Dacia Mediterranea; Moldaviam, quæ Dacia Ripensis seu Pannodacia; Valachiam, quæ Dacia Alpestris seu Alpina. Dacia Turcis dicitur *قرا بوجدان* *Cara Bogdan*, id est, *Nigra Bogdan*, & Græcis modernis Μαύρα Δαβία *Nigra Davia*; unde Moridavia seu Moldavia, eadem literæ permutatione quâ pro *Mori baccâ* dicimus *Molberry* seu *Mulberry*. Dacia vel ejus pars vocatur quoque Μαύρα Βλαχία *Nigra Vlachia*, Turcis *انلاق* *Nigra Iflac*, vel simpliciter *Iflac*. Hinc aliquot virorum nomina, ut Vlacq seu Vlachus; & Matthæus Flacius Illyricus, aliique. Non enim sentio cum D. Cointe, qui gratis dicit verum ejus nomen esse Flavium. Nam cum ipse sit ex Illyriâ ortus, id indicat eum esse Flacium. Sunt qui Bogdan exponunt *Dei donum*; & quidem linguâ Illyricâ *Bog* est *Deus*; non autem *Dan*, sed *Dar* est *donum*.

⁷ Turcia] i. e. Turcarum Sedes in Europâ, hodiè عثمانى *Osmanica regio*; & Turca est عثمانلى *Osmanli*: sic enim id nomen pronuntiant Turcæ, Arabes *Othman*. Eorum vero originalis & nativa Sedes est in تورکستان *Turcestân* supra Mare Caspium.

Caspium. De hoc autem plura, annuente Deo, in peculiari Differtatione de Tartariâ seu Turciâ Asiaticâ ac Orientali. R. Benjamin in Itinerarii sui pag. 27. 39. 54, &c. Turcas vocat *Togarmim*, והם נקראים טורקוש *Togarmim qui vocantur Turca.* Sed quidem *Togarmim* seu *Togarmai* potiùs videntur esse *Turcomani*, familiari literarum metathesi pro *Tucarmani*. Tales transpositiones visuntur in *ἑαρίνης* pro *ἑαρίνης* وزیر *wazir*; & apud Ptolemæum & in Mappis *Ζυρία* pro *Γίρεια* جزيرة, & huiusmodi sexcenta alia, quæ non tantum in difficilioribus & exoticis, sed & in vernaculis accidere solent.

⁸ *Hungaria*] Ab Hunnis occupata regio, Romanis Pannonia, Turcis *مجار* *Maggjár.* De hoc autem plura in dictâ Differtatione de Tatarîâ & Tataris.

ופולקיא וכל יון ומצידוניה
ודלמציאה טראציאה קורבאקיא
וכל האיטאליה עם כל האיים
המתחסים אתה ובאמנת רומא
כגון אנגליאה אסקוציאה מאוריקא

⁹ *Polachia*, tota Græcia, Macedo-
nia, ¹⁰ *Dalmatia*, *Thracia*, ¹¹ *Chæ-*
robacchia, & tota Italia cum omni-
bus insulis quæ numerantur cum
eâ, & sunt in Fide Romanâ, sicut
¹² *Anglia*, ¹³ *Scotia*, *Majorca*, *Mi-*

⁹ *Polachia*] i. e. *Poloniæ* pars Boreo-Orientalis. Hæc loca sic nominata sunt ex *Pôl*, id est, *Planities* eorum linguâ, utpote quæ sit regio plana. Turcis dicitur *لخ* *Lech* seu *Leh*, ab antiquo aliquo Rege qui ibi aliquando regnavit. Duo enim Fratres olim, *Lech* quidem *Poloniam*, *Czech* vero *Bohemiam* occuparunt: quæ itaque Regna ad hunc usque diem dicta nomina retinent.

¹⁰ *Dalmatia*] Turcis *بوسنة ايلي* *Bosna-ili*, seu *ولايتي بوسنة* *Bosna-vilayeti*, id est, *Bosniæ* regio.

¹¹ *Chærobacchia*] Vulgò *Chirobacchi*, urbs *Thraciæ*.

¹² *In Fide Romanâ, sicut Anglia*] De Authoris tempore intelligendum est.

¹³ *Scotia*] Videtur deprehendisse *Tuæsim* seu *Tuædam* Fluvium (qui *Scotiam* ab *Angliâ* ad *Bervicum* dirimit) illam facere distinctam *Insulam*, eam ab hâc sejungendo. Sic in Argumento Capitis VII. inter Capitum Elenchum generalem, legitur *אי סקוציא* *Insula Scotia*. Sed in ejusdem Argumenti Versione hoc non notavi, quia in Textu Libri est tantum *סקוציא* *Scotia*. Sed in Textu Capitis II. & VII. & XII. *Scotia* planè ut particularis *Insula* numeratur, aliter quam nos facere solemus. Et sic *Geograph. Nub. Clim. vii.* parte secundâ, الجزيرة سقوسية المتصلة بجزيرة انقلاطرة *Insula Scotia contermina est Insula Angliæ*. Adeo ut noster *Hebræus*, quamvis errans, non sit in suâ opinione solus, sed ab aliis præeuntibus seductus.

מינוריקא

מינוריקא קורסיקא סארדיניה
שליציאה שציליאה ציפרי רודי
קנדיאה :

גבול האפריקה מתחיל בנגד רמון
ספרד מעבר לים במיצר גיבלטאר
הנקרא מאבריטאניאה ציסארי
דרך טנייר וארזילא ופוס ויסוב כל

norca, Corsica, Sardinia, ¹⁴ Cilicia,
Sicilia, Cyprus, Rhodus, & Can-
dia.

Terminus Africae incipit è regione
Granatae Hispaniae, ab ulteriori parte
maris in Freto Gibeltar [eo in loco]
qui vocatur Mauritania Caesarea, per
viam ¹⁵ Tanger, & Arzillae, & Phefs,

¹⁴ Cilicia] Hodiè Caramania. Ne autem hoc nomen aliquem fallat, diligenter distin-
guendum est à Caramaniâ in Perside, quæ incolis كرماني Kirmân. Cilicia autem ab
Amano monte, Turcis dicitur قرة امانى Cara-amân-ili, id est, Nigri Amani re-
gio. Aliàs Cilicia Turcis vocatur ذو القدرية Du'l Kadaria, ut Bernardo da Parigi. At
D. Rycauto, p. 95, Zulkadrie ponitur i. q. Marash ad Euphratem sita. Aliqua ejus
pars est plana, altera vero aspera Turcicè dici solet طاش ولايتى Saxosa regio, Stra-
boni Τραχεῖα Κιλικία, quam incolunt Τραχιῶται. Aliàs Cilicia vocatur سيس Sis, ut Mo-
lino. Et sic apud Calcashendium, tomi secundi pag. 332, سيس قاعدة بلاد ارمن. Sis est Sedes principalis regionis Armeniae & sedes limitanearum re-
gionum Septentrionalium. Vide etiam pag. 323, apud dictum Calcashendium.

¹⁵ Tanger, Arzilla, Phefs] Phefs Arabicè فاس Phas, seu incolarum exili modo pro-
nuntiandi Phes, id est, Securis; à Securi aliquâ in primâ urbis fundatione inventâ, ut
dicitur. Arzilla (ut vulgò pronuntiamus, interponendo r epentheticum,) est Oppidum
litorale in mari Atlantico, haud procul à Tanger situm, Arabibus Africanis seu Mauris
dicta ازىلة azîla. Tanger Græcis Τίγγις, Arabibus طنجة Tangje seu Tengje. Eu-
ropæi in fine addunt r, plenioris soni causâ; nisi fortè Græcis literis scribendo Τίγγις mi-
graverit in Τίγγις, quod in multis aliis factum est, ut alibi monstrabitur. Quin & Ara-
bum He finale negligentè scriptum, ab imperitis quibusdam Europæis aliquando habitum
est pro Re.

Stephano, Τίγγις πόλις Μαυρεσίας· ὁ πολίτης Τινγίτης.—Τινγίτανος ἔν τὸ ἐθνικόν. Hæc urbs
eidem Stephano dicitur quoque Θίγγις, & Gentile, Θίγγις. Strabo, Πλησίον δὲ καὶ πο-
λίχνεον μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάττης, ὅπερ Τίγγα καλεῖσιν οἱ Βάρβαροι, Λίγγα δὲ Ἀρτεμίδωρ προση-
γόρευκε, Ἐρατοσθένης δὲ Λίξον. κεῖται δὲ ἀντίπορθμον τοῖς Γαδείροις ἐν διάρματι γαδίων ὑκταχοσίων,
ὅσον ἐνάτερτα διέχει τῷ κατὰ τὰς γήλας πορθμῷ. Sunt tamen qui Lingam & Lixum distin-
guunt. P. Mela, Ejus ora finis Mulucha: caput atque exordium est Promontorium, quod
Græci Ampelufiam, Afri aliter, sed idem significante vocabulo, appellant. In eo est specus
Herculi sacer; & ultra specum, Tinge oppidum pervetus, ab Antao, ut ferunt, conditum.

Procopius de Bello Vandalico dicit Gergefæos & Jebusæos, quos Josua filius Naue ex Palæsthinâ expulit, oppidum Tingin situ munitissimum in Numidiâ ædificasse, ubi duæ ex albo lapide erant Columnæ prope magnum quendam Fontem constitutæ, quibus Phœnicum linguâ literæ incisæ erant, migrationis causam continentes & declarantes. En locum integrum ex Procopio habe, ex Belli Vandalici, lib. ii. cap. 10. p. 257. Ἐπειδὴ Ἑβραῖοι ἐξ Αἰγύπτου ἀνελθόντες, &c. Cum Hebræi, ex Ægypto egressi, non longè à Palæstina finibus abessent, Dux viæ Moses, Vir sapiens, à vitâ migravit. Ducatum suscepit Jeshu Naue filius; qui Gente hæc in Palæstinam inducens, virtutem in bello promens humanâ majorem, ac debellatis indigenis omnibus, Urbium faciliè potitus est, audiitque planè Inviētus. Tunc temporis maritima omnis regio, à Sidone ad Ægypti fines, Φοινίκη Phœnice dicebatur; nec nisi unum ibi quondam fuisse Regem confessione omnium constat, qui de Phœnicum Antiquitatibus scripsere. Illic Gentes numero abundantes degebant, Gergefæi, Jebusæi, aliaque aliis discretæ nominibus in Hebræorum Historiâ. At ubi Ducem advenam vinci non posse intellexerunt, relicta patriâ, in Ægyptum conterminam commigrarunt. Hic loco non invento qui sedes istis satis laxas præberet, quod jam ab ævo longinquo frequens populis Ægyptus esset, in Libyam concesserunt; quam totam usque ad Columnas Herculeas obtinuerunt, multisque urbibus conditis, frequentarunt. Phœnicum linguâ etiam utuntur incolæ. Castellum quoque struxerunt in urbe Numidiâ; ubi est urbs jam dicta Τυρίς Tigisis: [1. Τυρίς Tingis seu Tanger.] Ibi ad fontem uberrimum Columnæ è lapide candido visuntur duæ, quæ incisam Phœnicum literis & verbis sententiam hanc servant, ἡμεῖς ἐσμεν οἱ φυγόντες ἀπὸ προσώπου Ἰησοῦ τῆ ληστῆς υἱῆ Ναυῆ, Nos ii sumus qui fugimus à facie Jesu latronis, filii Naue. Ante horum adventum, colebant Africam alii populi, qui (quod ibi jam inde antiquitus habitassent) αὐτόχθονες, i. e. regionis soboles esse dicebantur. Hinc perhibent terræ filium fuisse Antæum, ipsorum Regem, qui Clipea cum Hercule luctatus est. Post etiam qui è Phœniciâ cum Didone migrarunt, ad colonos Africa, tanquam ad consanguineos, se contulerunt; atque ipsis volentibus, Carthaginem condiderunt, tenueruntque. Procedente tempore, Carthaginenses opibus numeroque aucti mirum in modum, vicinos, qui primi (quemadmodum dictum est) è Palæstinâ venerant, & hodiè vocantur Mauri, acie fusos, longissimè ab urbe Carthagine sibi sedes legere coegerunt. Dein Romani, omnibus debellatis, extremas oras Africa, habentis hominum domicilia, Mauris assignarunt; Carthaginenses ceterosque Afros stipendiarios habuerunt. Denique Mauri, Vandalis sæpe victis, quam appellant nunc Mauritaniam, à Gadibus ad Casarea limites pertinentem, & reliquæ Africa partem maximam, occuparunt. Hactenus de sedibus Maurorum in Africâ.

Phœnicum lingua erat Canaanitica seu Hebræa; ex quâ itaque ipsa Phœnicia verba elicere haud ita difficile, si conjecturæ locus concedatur; missò etiam Græcorum more scribendi Jesu filii Naue, pro Josua filii Nun.

Nos sumus fugientes	} quæ sic fortè pristinae	{ אֲנַחְנוּ בּוֹרְחִים	
à facie Josue			suæ Scriptioni resti-
prædonis filii Nun.			tuenda sint,

מִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ
הַגִּבּוֹר בֶּן נֹון

Talem

Talem à fugientibus Canaanæis positam fuisse Inscriptionem valdè probabile est, quamvis à pluribus Authoribus non confirmetur. Hæc urbs à Claudio Cæsare Colonia constituta est, & *Julia traducta* nuncupata: unde etiam corruptè *Jol*.

[Alii volunt *Jol* seu *Juliam Casaream* esse regnum Alger, ejusque oppidum *Tenens* ab urbe *Alger* in occasum 125 miliaribus distans.]

ארץ כוש העליונה והתחתונה
למטה מדברי חול עד לאחור כים
אוקינוס הגדול וילך ויגיע עד הכנסת
ים אוקינוס בתוך היבשה להתחיל ים
סוף לבא מצרים הוא ים אראביקוס
הנקרא המקום הזה מלכות
בארבאריקוס וים בארבאריקוס
ויעלה למצא נהר נילוס היותר
בראמיאטה ושם ישלים גבולו עד
קרוב להר סיני וזאת האפריקא היא

deinde circumambit totam terram
Æthiopiæ superioris & inferioris, ab
inferiori parte desertorum arenoso-
rum usque ad posteriora maris ¹⁶
Oceani magni. Dein pergit & per-
tingit usque dum adjungatur mari
Oceano in medio terræ ubi incipit
mare Suph, qua venis ad Ægyptum:
istud est mare Arabicum, & iste locus
appellatur Regnum Barbaricum &
Mare Barbaricum. Postea ascendit
ad inveniendum (i. e. *ut perveniat*
ad) Fluvium Nilum qui descendit ad
Damiatam: & ibi absolvit terminum
suum, usque prope ad Montem Sinai.

¹⁶ *Oceani*] Per Oceanum plerumque intelligit Mare Atlanticum, sic dictum quia At-
lantem in Africâ Montem alluit. Est autem *اطلس Atlas* Arabicè *glaber, & cinereus*
seu ad *nigrum colorem vergens* quidvis, sive mons sive aliud. Eodem nomine etiam de-
notatur Tramoferica vestis (Anglicè *Sattin*) propter glabritiem. Hic Mons Hispanis di-
citur *Montes claros*, Mauris hodiè *الريف Erriph*, id est, *Satis & latiori proventu gaudens*
solum seu *terra*. Arabibus hoc Mare (quia totum terrarum Orbem circumambit) vocatur
بحر محيط Mare ambiens, Straboni *Συρρῆν, Mare circumfluens* seu *in se rediens*. Cur
autem vocetur *ωκεανός*, Agathemeris suam non satis aptam rationem reddit, *διὰ τὸ ὡκέως*
ἀνύειν τὴν γῆν. Est autem *ωκεανός* nomen factum ab Ægyptiaco *ωκεάνης*, eodem significatu.
Hinc Arabes mutuarunt magni sui Lexici nomen *قاموس Camus*, q. d. *Verborum Oceanus*.
Ea autem Maris Atlantici pars quæ ab Angliâ versus Septentrionem protenditur, Arabum
Geographis dici solet *بحر مظلم Mare tenebrosum*, & *بحر زقتي Mare piceum*, prop-
ter densas nebulas, & alicubi crassiores tenebras quæ ibi habentur.

מיוחסת להם בן נח והסוכב כל
הבארבאריאה מאליכסאנדריאה
עד סוף ים הבריטניאה ובו נכללו
מלכויות גדולות מבארבאריא
צירני טונים ואורן ופיס וזולתם
מלבד מה שמצאו המלחים החדשים
אהורי האפריקא התחתונה בסכוב
הים וביבשה אשר אין לזה מספר
כמו שמבואר בעה בפרקים
הבאים:

אולם גבול האסיאה אשר הוא
גדול כפלי כפלים מהשני החלקים
האחרים מתחיל לצד דרום
לסוף נילוס ומנהר טאנס הנז' לצד
צפון וילך לו מכל צד ומכל פנה
דרום וצפון עד סוף העולם המזרחי
לסינוס מאניוס וסינורום רגיא
כולו ובוה תכנס פלשתים וכנען
וכל ארץ ישראל אדום עמון
ומואב ושעיר דמשק וכל מדי
ופרס ועין ופריסטי גאני והיהודים
הסגורים ונהר סבטיון וגומר ומגוג

Hæc, inquam, pars est Africa quæ
attribuitur Chamo filio Noæ, quæ
ambit etiam totam Barbariam ab
Alexandriâ ad finem maris Britan-
nici. In eâ comprehenduntur Regna
ampla de Barbariâ, viz. Cyrene, ¹⁷
Tunis, Oran, Phefs, cum aliis; præ-
ter ea quæ invenerunt Navigatores
recentiores pone Africam inferiorem
per circuitum maris & in Continen-
ti, quæ sunt innumerabilia, ficuti
explicabitur, Deo juvante, in Capi-
tibus sequentibus.

Sed profectò terminus Asiæ, quæ
est quadruplo major duabus aliis
partibus, incipit plagâ Australi juxta
finem Nili, & plagâ Septentrionali
à flumine Tanaë prædicto, & pergit
fibi ab omni latere & omni angulo
Australi & Septentrionali usque ad
extremum Mundi Orientalem ad Si-
num magnum & Sinarum regionem
totam. Et hâcce [Asiâ] includitur
Philistim, & Canaan, & tota terra
Israel, & Edom, Ammon, Moab,
Seir, Damascus, tota Media, Persia,
Uz, Prestigian, & Judæi inclusi, Flu-
men Sabbathion (i. e. Sabbaticum) &
¹⁸ Gomer & Magog, Mare Hyrcan-

¹⁷ Tunis] R. Benj. p. 126, dicit Tunetum olim vocatum fuisse חַנֵּס Hanes; quod
tamen potius est in Ægypto. Geogr. Nub. in Clim. iii. parte 2. dicit olim dictum fuisse
تَرْشِيش Tarshish, ut MS. pro quo in impresso codice malè legitur لَرَسِيس. A-Divo Paulo
autem didicimus Tarshish esse in Ciliciâ. Tunetum hodiè civitas & Emporium celeberrimum:
olim Tumulus editior, 12 fortè milliaribus à Carthagine distans, unde Scipio
Carthaginenses ad comburendum Classem properantes prospexisse dicitur.

¹⁸ Gomer & Magog] De his vide Textum Capituli III. in Clim. viii^{mo}.

ים אירקניא וסארמאציא והכלב
הגדול וכל יתר העמים הנדבקים
באלה עד אין מספר עד סינוס
מאנוס הנז

num, Sarmatia, & ¹⁹ Canis Magnus,
& totum residuum populorum qui
his adjacent, donec non fit nume-
rus, usque ad Sinum Magnum præ-
dictum.

¹⁹ *Canis Magnus*] Intelligitur Tatariae Imperator, qui apud Bergomatem supra memo-
ratum, dicitur *Can*. Quin & Europæis inveterato more vocatus fuit *Canis*, uti conque-
ritur D. Michovius, cap. viii. ubi corrigit eum errorem qui ex nominum consonantiâ
ortus est. Est autem *كأن* *Kân* in linguâ Mogolo-Tataricâ summæ dignitatis Titulus,
qui apud eos non nisi Imperatoribus tribuitur. Persæ id nominis ab illis mutuantes,
scribunt *خان* *Chân*, & usum aliquantulum mutantes, pro Titulo Principis qui Regi
proximus est (sc. *un Duc*) utuntur. Arabes (qui Persica & Tatarica nomina subinde
corrumpere solent) scribunt *خام* *Châm*, minus benè.

פ ר ק ג

CAPUT III.

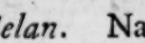
בחלוקת הישוב הצפוני בכדור הנז
לשבעה אקלימים ברצועות
באורך וברוחב מן המזרח אל
המערב :

*Caput tertium agit de distributione
habitabilis partis Septentrionalis
in Globo prædicto, in 7 Climata,
lineis per longitudinem & latitu-
dinem ab Oriente in Occidentem.*

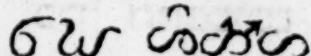
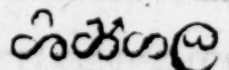
כל החכמים הקדומים הסכימו
וחלקו כל הישוב הזה אשר בצפון
הכדור באורך ממזרח למערב ורחבו
שהוא ממשוה היום העובר על
אי טראפובנא אשר בים הודו

OMNES Sapientes antiquiores
convenerunt, & universam
hanc Habitabilem partem, quæ in
Septentrione Globi, diviserunt per
longitudinem ab Oriente in Occi-
dentem; & ejusdem latitudo quæ
est ab Æquatore pertranseunte insu-
lam ¹ Taprobanam in mari Indico,

¹ *Taprobana*] Author noster malam aliquam vulgi pronuntiationem secutus, ferè sem-
per scribit טאראפובאנא *Tarapobana*, factâ literarum metathesi, quam non reduxi. Hæc
Insula hodiè incolis Lankawn vocata est, dicente Knoxio. Olim dicta est Σιμῶνδα, nunc
Σαλμών,

Σαλική, inquit Agathemerēs antiquissimus author. Ptolemæo, incolæ Σάλαι. Sed pro Σαλική (quo fortè scribæ erraverint) potiùs legendum videtur Σαλινή: ea enim est Insula quæ in Globis Zeylon seu Ceylon, incolis Selan. Namque sonum literæ z in suâ linguâ non habent Selanenses; sed Belgarum proprium est s acutum efferre ut z, & hoc modo dictum nomen à vero detorquere; ut & a, crassiùs sonare ut o. In Periegesi Arabicâ, cap. vi. scribitur سبلان Seilan, apud Turcas Europæos زيلان Zeilan, apud Paulum Venetum Seilam, minùs benè.

In Orientalium Libris, hæc Insula ferè semper vocatur سرنديب Serandib, nomine conflato ex Seran pro Selan; & ex ديب Dib, quod vicinâ linguâ Malabaricâ Insulam notat. Sic Naldiv (vulgò Maldivas vocamus) eâdem linguâ Quatuor Insulas significat: tanta enim Insularum multitudo, à quatuor præcipuis & insignioribus denominata est. Et ad littus Indicum Angediv significat Quinque Insulas. In dictæ Periegeseos citato capite, scriptum est سنديب Sendib. Et in Pher. Gj. سراندیل Serandil, utrumque malè. Hinc autem est, sc. à voce Dib, quod hujus incolæ nuncupati fuerint Divi, Divæi seu Diveni, id est, Insulani. Apud Ammianum Marcellinum, lib. xxii. p. 306, legitur de Nationibus Indicis certatim cum Donis Optimates mittentibus ante tempus ab usque Divis & Serendivis, i. e. ab insulis & insulanis plurimis, particularitèr ab insulâ Seren seu Selen sive Selan. Sed cum hæc sit præcipua & totius Indiæ maxima Insula, necesse est ut de hac solâ ejusve Incolis intelligatur Philostorgius, lib. iii. § 4, 5, agens de Theophilo Indo, qui ἀπὸ τῶν Διβηνῶν à Divenis ad Romanos missus est, Διβῆς γ' ἐστὶν αὐτοῖς ἡ νῆσος χῶρα, τῶν Ἰνδῶν δὲ καὶ ἔτοι φέρει τὸ ἐπώνυμον. Et mox rursus, ἐπὶ τὴν Δίβη νῆσον. Ad hunc locum doctè differit Jac. Gothofredus, quem tamen aliàs pessimè fefellit conjectura, dum statuit hanc Divorum insulam fortè esse Davadam in Arabiâ, vel Δίαν, vel Δέβας: & tandem veritatem aliis & potioribus definiendum relinquit. Deinde notat Nicephorum, lib. ix. cap. 18, malè legere Διαβῆς & Διαβήνας, & Interpretem inde fecisse majorem errorem Adiabenos; istum tamen alioquin secutum esse Baronium Ann. 354, num. 12 & 14. Qui itaque hinc corrigatur: nam Adiabeni inter Assyriam & Persidem siti sunt.

Rex Selanensis affectat suâ linguâ vocari Raya Singha, i. e. Rex Leonum: quamvis revera nulli sint ibi in totâ illâ insulâ Leones: sed Leonini homines intelliguntur. Et inde est quod Incolæ suâ propriâ linguâ vocentur Singhala, id est, Leonini. Hinc elucescit ratio ejus quod in Codice Geographico Persico Malalic-Mamalic scriptum legitur, جزيرة سنکادیب وهي سرندیب Insula Singhadib, ea est Serandib: nempe Singha-dib est leonum insula.

Amici nostri defuncti conjectura erat, quod Taprobana sic nominata fuerit à Dib, i. e. insula, & روهوان Rohvan (seu Rahvan, ut in Persarum Libris scribitur) quod est nomen celsissimi hujus insulæ Montis, qui creditur totius Orbis altissimus. Is incolis dicitur Hamalel, Italis Pico de Adam, Belgis Adams Bergh, seu Mons Adami. Incolæ enim Adamum è cœlo seu Paradiso cœlesti lapsum (talem enim ejus Lapsum intelligunt) in hunc

hunc Montem cecidisse credunt, ibique pedis sui vestigium satis grande ad hunc usque diem visendum manere. Quod itaque Vestigium Incolæ quotannis solennitè & religiosè visitant coluntque. Adeo ut Taprobana secundum amici nostri conjecturam, sic dicta fuerit quasi *Tibrovan*, id est, *Insula Montis Rohvan*. Ingeniosa sanè conjectura, si non obstaret quod *Dib* in compositione semper postponatur; atque adeo hâc ratione ista Insula nominanda esset *Rovandib*, non autem *Dibrovan*. Talis autem τῆς *Dib* præpositio nusquam comparet, nec ullibi unquam cernitur.

Toto autem cœlo terrâque in re historicâ errat Samarita Gen. viii. 4. ponens *Noæ Arcam requievissè* אַרְכָּתָא דְּנֹחַ · אַרְכָּתָא · אַרְכָּתָא super montem τῆς *Serandib*.

Hæc est ipsa & ferè sola Insula ferax Cinnamomi, quod quidem Aroma ab Incolis scribitur

ⲕⲱⲣⲁⲧⲁ Kurudhu, & tamen potiùs pronuntiatur *Kuru-ndhu*; de quo, volente Deo, plura dicturi sumus in Notis Biblicis.

Hanc Insulam accuratè descriptam videas apud Knoxium nostratem Anglicè; & apud Baldæum quem Belgicè possidemus. Strabo eam Magnam Britanniam æquare statuit: ἐκ ἐλάττων τῆς Βρεταννικῆς ἡ Ταπροβάνη. Ben Ishac, fol. 40, 2, dicit جزيرة سرنديب وهي جزيرة عظيمة قدر جزيرة الاندلس قدرها ثمانون فرسخ علي ثمانين فرسخ *Insula Serandib est magna ut insula Andalus; viz. magnitudo ejus est 80 Parasangarum in 80 Parasangis.* Nempe utrâque dimensione tam longitudine quam latitudine est 80 Parasangarum. Quid supradicti Authores de eâ statuunt, quisque videat.

Errones & vagabundi Sortilegi, qui nobis perperam dicuntur *Ægyptii* (*Gyffies*) & *Italici* *Zingari* seu *Zingani*, mihi videntur sic dicti, q. d. *Singali*: nam à quâvis Regione tales nebulones se denominare possunt & solent, & omnes (ut puto) Regiones ejusmodi Errones possident, qui linguâ semper à communi diversa, imposturæ gratiâ utuntur. Adeo ut Linguarum in toto Orbe numerus hâc ratione duplex sit, respectu earum quæ vulgò reputari solent. Bernardo da Parigi in Vocab. Ital. Turc. perperam ponit چنگار *Cingan* & چنگانه *Cingana*, quasi essent vocabula Turcica, cum sint tantum Italica Turcicis literis scripta.

ויתרחב עד ים אוקיאנוס להולאנדי
אשר בצפון אשכנז הנקרא מאניא
גירמאניא חלקיה לשבעה
אקלימים אשר נבאר מספרם
ומקום תחנותם ואורך הימים
הארוכים אשר לכל אחד מהם
כפי מה שראיתי מהקדומים ואם

extenditur usque ad mare Oceanum,
per Hollandiam quæ ad Septentrio-
nem τῆς *Ascenaz*, quæ vulgò voca-
tur *Germania magna*. Hoc, inquam,
diviserunt in 7 *Climata*, quæ nu-
meratim (ut & locum ubi desinunt)
descripturi sumus, una cum longi-
tudine dierum longissimorum in sin-
gulis, prout apud antiquos obser-

יש חלוקות אחרות ואופנים
אחרים אשר ראיתי לאנשי זאת
המלאכה ממ נטיתי לבי ללכת
אחרי עקבות טולומיא וצווריו
להיותו מפורסם אצל חכמי הנוצרים
וגם מחכמי ישראל המתעסקים
בחכמת התכונה אשר החכמה
הזאת הכרחית למשפטיהם בעיון
מסיבות הגלגלים עד אנה יסוכו
בלכתם אשר על זה לא דבר
כלל אלדר הדני ובעל המסעות רק
בהליכותיו ובמאורעות לו ואומר
בחלוקותם:

כי האקלים הראשון עובר קוטב
אורכו על מירואי אשר הוא באמצע
נהר נילוס ר' אי אחת גדולה כמו
פוליסינו של יבשה אשר בו
ישוב ומלכות גדול וארוך ונילוס
יחלק הנה והנה ומתארך בכל שני

vavi. Et quamvis dentur aliæ di-
visiones modique alii, uti apud hu-
jus Artis peritos vidi, nihilominus
inclinavi cor meum ad sequendum
² vestigia Ptolemæi ejusque Mappas,
quippe qui celebris sit tam apud
Doctos Christianorum quam apud
Doctos Israelis operam dantes Sci-
entiæ Astronomiæ, quorum judicio
hæc doctrina habita est necessaria ad
speculationem Revolutionum Sphæ-
rarum, quatenus circumvolvuntur
in processione suâ; de quâ re nihil
omnino dixit ³ Eldad Danæus, nec
⁴ Author Libri Itinerum: qui ege-
runt tantum de perambulationibus
suis & rebus occurrentibus sibi ipsis.
Ego autem dicam de divisionibus
eorum.

Polus longitudinis Climatis primi
transit per Meroen quæ est in medio
fluminis Nili; quæ scilicet est in-
sula quædam magna sicut ⁵ Peninsula
Continents, in quâ est Habitatio &
Regnum magnum ac longum; &
Nilus hinc illinc divisus per utraque
ejusdem latera extenditur, & deinde

² *Vestigia Ptolemæi*] Nempe in multis secutus est Ptolemæum: sed Cap. V. planè pro-
fitetur se docturum multa quæ Ptolemæum latuerant.

³ *Eldad Danæus*] Iste Hebræus Author extat Latinè excusus in calce Chronologiæ
Genebrardi, p. 53. Hebraicè etiam habemus in Bibliothecâ publicâ Oxoniensi.

⁴ *Author Libri Itinerum*] Is est R. Benjamin Tudelensis, qui extat Heb. Lat. cum
Notis excusus per D. l'Empereur. Ille ibi p. 140, dicitur obiisse anno Christi 1173.

⁵ *Peninsula*] Author heic utitur vocabulo Veneto *Polefino*, quod potiùs scribendum
fuisset *Polefine* aut *Polefene*. Hocque merâ corruptione à Lat. *Peninsula* detortum.

צדדיו וישוב להיות אחד בסוף האי
הזאת וילך האיקלים הזה ממזרח
למערב ויכנסו תחתיו תחת השמים
עמים רבים ומדברות ארוכות
וישובים גדולים ועובר על קצת
ים הודו ואצל טרפובאנא וכוש
וליביאה ואיטיאופיאה אינפריאור
עד סבוב ים פורטונאטי אינסולי
ויומו הארוך יב שעות ג' רביעים
יען מעברו סמוך לקו משוה היום
מלמעלה על היבשה:

האיקלים השני עובר קוטב אורכו
ממזרח למערב על סינים באיגיפטו
אשר בגליל מצרים ויומו הארוך
יג שעות ורביע ויכנסו תחתיו
עמים רבים ממזרח למערב אורך
ארץ הודו ויעבור נגד השמים על
נהרי גאנגיי וסינוס פירסיקוס הוא
ים פרס וכל ארביאה פיליקש
ויעבר על רוחב ים סוף הוא
ים אראביקוס ויעבור כל ארץ
מצרים וכוש עד סמוך הרי
מברישאניא ציסארי ויכנס בים
אוקיאנוס המערבי למעלה מהאיים
פורטונאטי

in hujus insulæ extremitate in unum
redit. Pergit hoc Clima ab Ori-
ente in Occidentem, & sub eo col-
lectæ sunt sub ipso cælo Gentes mul-
tæ, & Deserta longa, & Habitatio-
nes magnæ; transitque per partem
maris Indici, & per Taprobanam,
& Cush, & Libyam, & Æthiopiam
inferiorem, donec tandem circum-
eat mare Insularum fortunatarum.
Et dies ejus longissimus est 12
horarum cum tribus quadranti-
bus, cum transitus ejus sit prope
Æquatorem superius per Continen-
tem.

Polus longitudinis Climatis primi
transit ab Oriente in Occidentem
supra Syenem in Ægypto, quæ in
regione Mitsraim. Et dies ejus lon-
gissimus est 13 horarum cum qua-
drante. Sub eo comprehenduntur
Gentes plurimæ ab Oriente in Oc-
cidentem per longitudinem terræ
Indiæ: & transit è regione cælorum
per ⁶ flumina Gangis, & Sinum Per-
sicum (is est mare Persicum) & to-
tam Arabiam Felicem, & per totam
latitudinem maris Suph, quod est
Mare Arabicum, & per totam ter-
ram Ægypti, & per Cush, usque
prope montes Mauritanix Cæsareæ;
& tandem committitur mari Oceano
Occidentali supra Insulas fortunatas.

⁶ Flumina Gangis] Viz. Gangis in plura flumina ramificatur & dividitur, ubi in Sinum Bengalensem exoneratur.

האיכלים השלישי יעבור קוטבו
ממזרח ללכת אל המערב ויעבור
על אלכסנדריאה וכל מלכויות
הבארבאריאה ויומו הארוך יג' שעות
ג' רביעים ויעבור למעלה בשמים
על ארביאה פליקש וסמוך לזה
הולך ועובר סמוך ליורדיאה היא
ארץ ישראל שהיא סמוך תוך
איכלים שלישי וחצי והוא באמצע
הישוב עד טבור הארץ כאשר נבאר
במקומו בעה

האיכלים הרביעי בתחלתו יעבור
סמוך לארץ ישראל דרך ים אולם
מעברו עובר על רודי לפי השם
המיוחד לו לחכמי המלאכה ויעבור
קוטבו דרך השמים ולמטה בארץ
תחתיו מדי ודראנגיאנאה וקאר-
טאניה ומרברות אריאה וטרציאה
וציפריאה ורודי אשר הוא מסומן
עליו כאמור ויתארך באורך ים
האמצעי דרך סיציליאה וסרדיניא
עד קרוב לים ספרד וקאטלונא ויומו
הארוך יד' שעות ורביע :

האיכלים החמישי יעבור מדרך
מזרח על רומי ותחתיו מהתחלת

Polus Climatis tertii transit ab Oriente qua itur ad Occidentem, transitque per Alexandriam, & omnia regna Barbariæ. Et dies ejus longissimus est 13 horarum cum 3 quadrantibus. Deinde transit supernè per ipsos cœlos per Arabiam felicem: & juxta hanc eundo transit per Judæam, quæ est Terra Israelis, quæ est prope medium Climatis tertii, & dimidia [ejusdem longitudine:] est nempe in medio Orbis habitabilis in umbilico terræ, sicut explicaturi sumus in loco suo, per auxilium Dei & opem ejus.

Clima quartum initio suo transit prope terram Israel, per viam maris; sed [ulterior] transitus ejus est per Rhodum, secundum ⁷ nomen ei appropriatum per hujus Artis peritos: transitq; Polus ejus per viam cœlorum & per terram deorsum. Sub eo sunt Media, Drangiana, Carmania, & Deserta Ariæ, & Thracia, Cyprus, & Rhodus, quod [nomen] ei assignatum, ut dictum est; deinde extenditur per longitudinem Maris Medii, per viam Siciliæ & Sardinia, donec appropinquet mari Hispanico & Cataloniæ. Et dies ejus longissimus est 14 horarum cum quadrante.

Clima quintum transit à viâ Orientis per Romam: & sub eo ab

⁷ Sec. nomen] Nempe Ptolemæo Διὰ 'Ρόδου nominatur.

המזרח כל מלכות סאקא וארץ
מדי ומתחת לים אירקאניאה הוא
ים קספיו ויתאריך סמוך לארציפליגו
כלו ויון וישוטט על רומי וילך
באורך האיטאליאה עד ספרד ויומו
הארוך יד שעות ג' רביעים

initio Orientis sunt omnia ⁸ regna
Sacarum, & terra Mediæ, & quic-
quid est infra Mare Hyrcanum, quod
est Mare Caspium: & extenditur
prope Archipelagum totum, & Græ-
ciam, & transcurrit per Romam, &
transit per medium Italiæ, usque ad
Hispaniam. Et dies ejus longissimus
est 14 horarum cum 3 quadranti-
bus.

⁸ Regna Sacarum] Herod. dicit Σακας, à Persis vocari Σάκας, quod tamen est voca-
bulum Arabicum ساقى Saca, id est, Potatores, & Pocillatores: cum omnes illæ Gentes
Septentrionales Potationi nimium indulgeant, ut benè notum est de Muscovitis, Polonis,
aliisque Scythis frigidissimas illas regiones incolentibus. Et ab eodem fonte apud Græcos
Scriptores Persarum aliquod Festum dictum est Σανέα, quod quidem est ejusdem soni no-
men Arab. ساقية & Chald. שקיא: non enim est nomen Persicum, ut nec alia quædam
quæ ab imperitis Persica esse dicuntur. Scytharum nomen videtur tribui tam Occiden-
talibus quam Orientalibus Septentrionis Incolis: ideoque optarem ut de his verba faci-
entes, vellent distinctiùs loqui; nam aliàs de quo populo loquantur, aut in quâ regione
versentur, à nobis paritèr ignoratur. Doctissimus Golius in Appendice Atlantis Sinici de-
monstrat Scythiam esse Cathaiam; quod quidem nomen in plerisque Orientalium libris
vulgò scribitur خطا Chata seu خطاي Chatai: sed Author τῆς Logat Mesnavi, monet
rectiùs scribendum كاتا Kata, jocosè addens alteram priorem scriptionem esse (ut nomen
Arabicè sonat) خطا Chata, i. e. Mendum seu errorem. Plura cupiens, videat accura-
tissimam de Chataiâ Disquisitionem D. Mulleri.

D. Grueber ex Chinâ ad amicum scribit, quod Ca-ta Sinicè significet Terram Orien-
talem magnam. Et quidem Ta est magnum: sed quod Ca sit Terra Orientalis non constat,
nec Chinenfis meus agnoscebat. At mihi videtur non esse Sinieum nomen, sed fortè
Turcico-Tataricum, quo totum Regnum Chinenfe, vel saltem Septentrionalior ejus pars,
nominatum est ex quo in eam dominati sunt Tatai. Et fanè impossibile est ex communi
usu loquendi ut Chataia, quæ ad Sinarum Septentrionem & Occasum vergit, à Sinensibus
in suâ linguâ vocetur Terra Orientalis, quod potiùs dicendum esset ab illis Turcis qui à
Chataiâ sunt situ Occidentiores. Nam hoc nomine præcipuè intelligitur Desertum vici-
num urbi Socheu in provinciâ Xensi, quod aliàs distinctiùs vocatur Turcicè قرة خطاي
Cara-Chatai, id est, Nigra Chataia, vel ut D. Golius reddit, Terra Chataia. Sic
enim subinde usurpatur vox apud Turcicè loquentes, ut قردن و دکردن per terram &
per mare, seu per continentem & per mare.

האיכלים הששי יסוב ויעבור
 ממזרח למערב על בוריסטנים
 בארצות אשכנז ויעבור מתחלת
 המזרח למעלה ממדי באוויאנא
 ובאמצע ים קאספיו ועל אלספונטי
 ופונציאום איכוניאום למעלה
 מקוסטאנטינופולר ויכנס באורך
 אשכנז כלו עד גבול פלאנדרים ויומו
 הארוך טו שעות ורביע

Clima⁹ sextum circuit & transit
 ab Oriente in Occidentem per Bo-
 rysthenem in terris Germaniæ; &
 transit ab initio Orientis supra Me-
 diam per Oxianam, & per medium
 Maris Caspii, & per Hellespontum,
 & Pontum Euxinum supra Constan-
 tinopolim, & contiguum est longi-
 tudini totius Germaniæ usque ad li-
 mites Flandriæ: & dies ejus lon-
 gissimus est 15 horarum cum qua-
 drante.

⁹ *Clima sextum*] Noster statuit tantum 7 Climata, omittens agnoscere Ptolemæi Clima per Pontum, quod ei sextum est: & septimum est, per Borysthenem; octavum, per Riphæos montes. Unde autem Riphæorum nomen ortum sit, nondum didici: nam D. Michovius (qui Canonicus Cracoviensis, & in Septentrionalibus illis regionibus toto suo tempore versatus) in suâ Sarmatiæ & Moscoviæ Historiâ, planè negat alicubi terrarum dari Riphæos montes, sed fabulam & chimæram esse dicit; negatque Fluvios Volgam, Dzuinam seu Tanaim, aut Boh seu Borysthenem (qui *Niger*) ex illius nominis montibus scaturire, sed è paludibus & locis planis eos derivat: & Deum precatur se liberandum ab hominibus talia affirmantibus. Sic illè.

Sed ut noster Judæus in suâ sententiâ persistat, mox addit, *Septem Climata ex verbis Ptolemæi*; ubi tamen non videtur satis accuratè secutus Ptolemæum, qui planè statuit 8 Climata, ut dictum. Et non obstante suo per totum illud Clima saltum, tamen ordine procedit in diei longitudinem statuendo, quasi illud Clima non transiisset. Cæsius quidem ex utrâque Æquatoris parte numerat tantum 7 Climata; & sic Gassendus, & quoque Orientales. Tales enim divisiones imaginariæ, pro lubitu sunt. Paralleli definiuntur, intra quos dies longissimus procedit augeri quadrante horæ: ita ut quodlibet Clima duos in se comprehendat Parallelos, & diem augeat dimidio horæ. Æquator, secundum Ptolemæum, fecat insulam Taprobanam australiore ejus parte; quam tamen insulam recentiores Globorum & Chartarum Authores rectiùs collocant magis ad Septentrionem 7 Gradibus. Et quidem ab ipso Æquatore deberet incipere Clima primum, ubi dies 12 horarum, ut & noctes. Sed quia illa pars olim credita est nimis torrida, Clima primum (ut supponeretur habitabile) statuebatur inchoare in loco magis habitabili, ubi, ut vult Gassendus, dies est 13 horarum; vel aliàs 12 cum 40', ut vult Ali Bergjendi Persa. Antiquus Scriptor Agathemeris, p. 32, rem facit planam, hoc modo; viz. numerat Parallelos 23, præter lineam Æquinoctialem, à quo primus parallelus distat gradibus 4, minutis 15; & maximum ibi diem statuit esse horarum 12, minutarum 15. Secundum Parallelum

Parallelum ponit ab Æquatore gr. 8. min. 25; & diem longissimum 12. 30'. Tertius Parallelus secundum eum, ab Æquatore distat $12\frac{1}{2}$, & longissimus dies 12. 45'. Et ad quartum Parallelum *per Meroen*, ponit Climatum initium ab Æquatore distans gr. 16, min. 25, ubi sc. est discrimen unius horæ; ita ut dies longissimus ibi sit 13 horarum. Calcahendi Ægyptius, tom. ii. p. 114, de Climatum initiis & finibus ex Abulpheda frequentia exhibet, *اختلفوا بترتيبها بحسب العرض واماقي* *Dissentiunt de ordine Climatum, quoad Latitudinem.* Sunt qui ponunt primi initium esse ab Æquatore, & ultimi finem esse ubi desinit habitatio in Septentrione, i. e. ad 60 gradus. Sed Abulpheda ponit primi initium ubi Lat. $12\frac{1}{2}$, & quicquid inter hoc & Æquatorem esse extra Clima primum; & finem ultimi esse ad Latitudinem $50\frac{1}{2}$, & quicquid ultra hoc ad Septentrionem, esse extra Clima septimum. Nempe sequente modo se habebit Schema ex Calcahendii verbis translatum:

Climatis	Initium	Medium	Finis	Amplitudo	Sec. Abulphedam Longitudo, à litore maris Atl. in Occ. ad litus maris Atl. in Oriente.
Primi	$12\frac{1}{2}$	$16\frac{1}{4}$	$20\frac{1}{4}$	$7\frac{1}{4}$	172 27'
II.	$20\frac{1}{4}$	$24\frac{1}{2}$	$27\frac{1}{2}$	7, 3'	164 20'
III.	$27\frac{1}{2}$	$30\frac{1}{2}$	$33\frac{1}{4}$	omit.	54 50'
IV.	$33\frac{1}{4}$	$36\frac{1}{2}$	39 min. 10'	5, 17' p.m.	144 17'
V.	39	$41\frac{1}{4}$	$43\frac{1}{4}$	$4\frac{1}{4}$ fere	135 22'
VI.	$43\frac{1}{4}$	$45\frac{1}{2}$	$47\frac{1}{2}$	$3\frac{1}{2}$	124 27'
VII.	$47\frac{1}{2}$	$48\frac{1}{4}$	$50\frac{1}{2}$	3, 8'	119 23'

Solebant olim instituere divisionem in 5 Zonas, 7 Climata, & 14 Parallelos, quos tamen Ptolemæus jubet esse 21, quorum ultimus per Thülen. Numerus autem pro cujuslibet arbitrio minui aut augeri, & aliter fingi & determinari potest. Recentiores, qui accuratè de usu Globi scribunt, ab utrâque Æquatoris parte in universum 99 Parallelos ponunt, uno Gradu à se invicem distantes. Ne autem in Globo locorum nomina tot lineis obscurerentur, describunt eos per singulas Graduum Decadas tantum.

האיכלים השביעי יבא ממזרח על
הרי אורפאה בקצות אשכנז ויבא
ויתארך ממזרח למערב על כל
גלילות סירקאה וסקיטאניאה

Clima septimum venit ab Oriente
per Montes Riphæos per extremi-
tates Germaniæ; & venit extensum
ab Oriente in Occidentem per uni-
versas Regiones ¹⁰ Sericæ & Scythæ-

¹⁰ *Regiones Sericæ*] A Ptolemæo ἡ Σερικὴ, ubi incolunt Σῆρες, collocatur ad Boream Sinarum: & secundum hunc situm, Seres deberent esse Mogolo-Tatari supra Sinarum murum. Quomodo autem Seres à Borealibus Sinensibus distinguendi sint, alii Authores vix possunt dicere; ideoque eorum situm plerumque confundunt, idque merito, cum

Seres & Sinenfes sint una eademque Gens, nomine aliquantulum mutato. Idque Atlantis initio testatur D. Martinius, sc. quod *Serica*, *Sina*, & *China* sint idem.

Hæc autem nominis corruptio, primò profecta est ab Arabibus, qui haud pauca nomina nobis corrupta partim tradiderunt, partimque alii ex eorum malè exaratis Libris tanquam ex vitiato fonte corruptè hauserunt. China enim Persis & Turcis & Tataris, ad indigenarum normam, rectè vocatur & scribitur چين *Chin* seu *Tchin*. Cum autem litera س ore Arabico pronuntiari non possit, Arabes perpetuâ & constanti regulâ, quotiescunque hæc litera in quovis nomine à Persis aliisve accepto occurrit, eam semper mutant in suum ص *Sad*; adeoque hoc nomen suo more scribunt صين *Sin*. Unde est, ut apud Scriptores pro *China*, sæpe minùs rectè dicatur *Sina*; seu in plurali سینا *Sina*, cum Græci etiam sonum *tch* suis literis exprimere non valeant. Cumque jam litera ن & syllaba ر scripturâ parùm differant, Scribarum incuria & ignorantia fecit ut pro صين *Sin* aliquando scriberetur & legeretur سیر *Sēpe Sere* vel *Sera*, seu potius *Sire* vel *Sira*, quia η *Eta* ut *i* olim sonabat. Nam *Serica* Metropolis Ptolemæo vocatur Σήρα: hujus exemplum, ubi pro صين *Sin* legitur سیر *Sere*, extat apud Abu-Mohammed Mustapham, in eâ quam ab Orbe Condito Arabicè deduxit historiam.

Et quidem, quomodo literarum inter se invicem similitudo, nominum & vocum confusionem pepererit, constat tam ex plurimis aliis quam vice versâ ex mutatione syllabæ ر in ن, ut videri potest apud Camusi Authorem Phiruzabadium, qui ordine vocum desinentium in *Nun*, habet قنبن الطنبور *Kinnyn est i. q. Tambûr*. Ubi ex Phiruzabadii dispositione hujus vocis inter desinentia in *n*, planè constat eum revera legisse *Kinnyn*: cum tamen ex significatione certissimè constet, eum sic legisse pro قنبن *Kinnûpa*. Nempe aliquando *He* finale transit in punctum ن *Nun*; & aliquando rursus vice versâ, punctum ن *Nun* vel ز *Ze* transit in *He* finale. Illius exemplum extat in dicto *Kinnyn* pro *Kinnyra*; hujus exemplum in *Sira* pro *Sin*. Et ز *Ze* transeuntis in syllabam *re* seu *ra*, exemplum visitur in Ulug-Beighi & Tufæi Tabulis Persicis quas edidit D. Gravius, ubi pro گنگدز *Gangh-diz*, malè legitur گنگدورا *Cancadora*, nomen certè monstrosus & Orientalibus auribus prorsus inauditum. Simili etiam errore errasse videntur veteres Græci, & ex Arabum malè exaratis Libris petiisse کریب *Koçlavov*, pro eo quod legi debuit کریب *Cuzbura*, id est, *Coriandrum*; ubi syllabæ *ra* transitio in *n*; & ex absentibus aut malè sitis diacriticis punctis, *ria* lectum pro *Zbu*.

Heicque notari potest, frustra eos esse qui σερικόν *Sericum* pannum aut filum sic dictum putent, quia venit aliquando à Seribus & apud eos nascatur. Fateor quidem Procopium Historicum monuisse, id aliquando etiam vocatum fuisse Μηδικόν, quasi à *Mediâ* veniens; ubi denominatio sumitur à Gente vel Regione ubi nascitur. Fateor etiam *Sericum* in Chinâ copiosè nasci & provenire, præsertim in Provinciâ Chekiang & alibi, ut monet D. Martinius Atlantis Sinici, p. 4. 53. 99. 146. Hæc faciunt ut dicta opinio sit probabilis;

babilis; quæ tamen non est vera. Sericum magis copiosè quam in aliis locis, nascitur & conficitur in Indiâ & Persiâ ac Mediâ, unde una cum re nomen etiam acceperunt Mercatores Arabes, à quibus alii Occidentiores id reportarunt. Illud enim nomen accepimus ab Arabibus, qui id disertè acceptum referunt Persis, apud quos vera vocis originationis reperienda est. Id enim Persicè vocatur سره *Sere*, unde Arabes addendo (ut solent) ق faciunt سرق *Serek* seu سرقة *Sereca*. Est autem apud Persas سره *Sere*, primariò res quavis melior & præstantior, & præcipua pars rei. Et quia Sericum est præstantius aliis pannis, ideo id vocatur سره *Sere*. Arabes autem perpetuâ regulâ, assumentes sibi vocem aliquam Persicam desinentem in *He*, illud *He* mutant in *Koph*; ut pro خند *Chenda* scribunt خندق *Chendak*, cum ejusmodi aliis. Sic pro سره *Sere* scribunt سرق *Serek* seu *Serk* sive *Sirk*; unde Europæi molliùs dicunt *Silk*. Usurpatur etiam in formâ aliâ سرقة *Sereca*: sic Gjeuhari, & Turgjeman Arabicus, alique Lexicographi. D. Golius ex Gjeuhario habet, سرقة *Sereca*, tela, parsve ejus, panni serici, peculiaritèr albi. Et Eëteri Kara-Hifari in Lexico Arabico-Turcico legit, السرقه حريك غايت ابوسند درلر وعند البعض اق خريه درلر ورايت عليه السرقه اي ثوبا من حريه *Al Sereca est Sericum optimum. Apud quosdam, Sericum album explicatur. Dicitur quoque, Vidi super eum Al Sereca, id est, vestem ex Serico.* Sic Nigro-Castellensis Eëteri dubium omne è medio fustulit.

ספיריאור הנקרא גומר ומנוג ועל
כל הסרמציאה ספיריאור ועל ערי
הולאנדי והאיים הצפוניים ועל
יתר פלאנדריס ואנגליא וסקוציאה
ואיברניאה ויומו הארוך טו שעות ג'
רבעים ויתארך בים אוקיאנוס עד
סוף העולם

הנה אלה הם הז' האיקלמים
נחלקים לפי מה שבינתי מדברי
טולומיא והמחזות הנמצאות תחת

niæ¹¹ superioris, dictæ Gomer & Magog, & per totam Sarmatiam superiorem, & per urbes Hollandiæ, & Insulas Septentrionales, & residuum Flandriæ, & per Angliam, Scotiam, & Hiberniam. Dies ejus longissimus est 15 horarum cum 3 quadrantibus: & extenditur per Mare Oceanum usque ad extremum Mundi.

En hæc sunt 7 Climata divisa prout intellexi ex verbis Ptolemæi, & Territoria quæ reperiuntur sub lineâ divisionis Climatum, quæ sunt

¹¹ Scythania] Noster semper sic vocat Scythiam. R. Benjamino, p. 208, סקוטניא Scythania estera, est Scythia extra Imaum; sc. Mogolo-Tartaria supra murum Chinesem intelligitur.

קו חלוקת האיקלמים ההם לפי
חלוקתו בציווריו וספריו ושמות אשר
קרא להם אולם מצאתי סדר אחר
נבדל מזה ולא ישר בעיני כי
ראיתי רוב היודעים נוטים לאלה
ובזה אספיק

secundum divisionem ejus in Mappis
ipfius & Libris ipfius, & Nomina
quibus loca vocavit. Inveni quidem
ordinem alium ab hoc diverfum [ut
supra dictum:] sed non videbatur
rectus in oculis meis: cumque vi-
derem plerosque Doctos ad hunc
inclīnantes; ideoque hocce conten-
tus fui.

פ ר ק רביעי

יזכור בו מה שחלקו חכמי המלאכה
הזאת הישוב הזה הנז' למעלות
ולחלקים ולרצועות

חכמי המלאכה הזאת חלקו הישוב
הזה לשבעה איקלימים הנז' עם
המדברות והיערות והבלתי מיושב
אשר בו וזה לתועלות רבות
המלאכה ובחכמת התכונה למען
יודעו המקומות והגלילות כלם
בפרטות בכמה מעלות מוצאם ובאי
זו רצועה יוחסו ישובם הן באורך
או ברוחב הישוב הנז' ולפי חלוקת
טולומיאז לפי מה שנתבאר אצלו
ואשר כתב הוא בספריו ובמה שידע

CAPUT IV.

*Capite quarto commemoratur, hujus
Artis peritos divisisse Orbem habi-
tabilem prædictum secundum Gra-
dus, & Partes, & Lineas.*

HUJUS Artis periti huncce Or-
bem habitabilem (una cum
desertis & Sylvis & parte non habi-
tatâ) diviserunt in 7 Climata præ-
dicta, idque propter plurimos usus
tam in hac Arte quam in Scientiâ
Astronomiæ, ut possent sciri loca &
regiones omnes in particulari, quot
Graduum esset exitus eorum, & ad
quamnam * Lineam pertineret Ha-
bitatio eorum, five Longitudine five
Latitudine Orbis habitabilis prædic-
ti: & [hoc] secundum divisionem
Ptolemæi, prout ab eo explicantur,
& in Libris suis scripsit. Is enim

* Lineam—five Longitudine five Latitudine] i. e. five Parallelum five Meridianum.

ונתגלה לפניו מאורך הישוב כתב
וחקק ממזרח למערב תשעים חלקים
ויש באלו ג' רצועות הנקראות
זוני או ליניאי או פאראלילי וברוחב
הישוב אשר מדרום לצפון סדר
בו ששים וחמש מעלות אשר
במעלות האלה וברצועות ובריבועים
האלו ישתטח וישוטט בהם הישוב
כלו עם הבלתי מיושב אשר בו
באופן כי מי שיקרא במלאכה הזאת
ומי שיעיין במפא מונדי היינו בצורת
הישוב ימצא כל גליל וגליל וממלכה
ראשית וכל מחוז גדול שיהיה או
איוז מן האיים אשר בים ובאי זה
שיהיה ימצא מקום מנוחתו: וזה
אחד מן הדברים הראשיים אשר
בזאת המלאכה כאילו תאמר
יודיאה שהיא ארץ ישראל אשר
באמצע הישוב על טבור הארץ וכן
הוא בודאי תמצאנה מצוירת בין
הלג או לד מעלות מרוחב הישוב
מצפון לדרום וכן ציורה והנהתה

id quod novit & relictum est ante
eum, de Longitudine Orbis habita-
bilis scripsit & exaravit: quod sc.
ab Oriente in Occidentem sint 90
partes², in quibus etiam sunt Li-
neationes dictæ Zonæ & Lineæ &
Paralleli. Et in Latitudine Orbis
habitabilis ab Austro in Septentrio-
nem ordinavit 65 Gradus³, per
quos Gradus & per Parallelos &
Quadrantes istos expanditur & di-
ducitur Orbis habitabilis totus, una
cum non-habitabili quod est in eo:
adeo ut quicumque legerit in hoc
Opere, & inspexerit Orbis habita-
bilis formam [seu figuram] vulgò
dictam Mappam Mundi, inveniet
singulas Provincias, & quodvis Reg-
num præcipuum, & omne Territo-
rium magnum, & quamlibet ex In-
sulis quæ in mari: & ubicunque
fuerit, inveniet locum ubi definit:
& hoc est unum ex præcipuis rebus
quæ sunt in hoc Opere. Exempli
gratiâ, Judæa quæ est Terra Israel,
est in medio Orbis habitabilis in
ipso terræ umbilico; & sic certò
invenies eam depictam⁴ inter 33 aut
34 Gradus Latitudinis Orbis habi-
tabilis ab Aquilone in Austrum: &

² 90 partes] Ptol. cap. xxiv. p. 26.

³ 65 gradus] Ptol. ponit Gradus 63, & postea Meridiem versus, 16; totum, 79.

⁴ 33 aut 34] Sic ferè Globus Cæſianus. Ptolemæus ponit inter 31 & 32. Mox apud nostrum pro 45, potiùs legendum 65; nam Globi habent 60, & Ptolemæus 66. Et postea, pro 65 סה, potiùs legendum 105 קה: nam Globi habent 100. Hæc per lapsum Scribarum; adeo proclive est errare!

הוא סמוך לרצועה ארבעים וחמשה
באורך ממזרח למערב וכן כל
מלכות ומלכות מצויר במקומו
האמתיו לו בצויר: אמרו כי אורך
האיטאליאה נצבת בכך מעלות
ואורך הבארבאריאה בכך מעלות:
ואמרו כי אי טפרובאנא תחת משה
היום בסה מעלות באורך ממזרח
למערב וכן לכל מקום לכלם ומי
שיעיין בספרים המצוירים או במפא
מונדי האמותים ימצא מספר
המעלות והרצועות לכלם:

fic pictura [seu delineatio] ejus & situs ejus est prope Lineam 45 in Longitudine ab Oriente in Occidentem. Et eodem modo singula Regna depicta sunt in locis suis veris in Mappâ. Dicunt Longitudinem Italiæ collocatam esse in tot Gradibus, & Longitudinem Barbariæ in tot Gradibus; & dicunt Insulam Taprobanam esse sub Æquatore diei in 65 Gradibus Longitudinis ab Oriente in Occidentem. Et sic de singulis locis. Et quicunque inspiciet Libros depictos aut Mapas Mundi veras, inveniet numerum Graduum & Linearum pro illis omnibus.

פ ר ק ה

CAP. V.

יודיע אורך הישוב בקו ישר עם
הבלתי מיושב אשר בו וצורתו
והים האמצעי וארכו וגבולו
מראשו ועד רגליו:

Capite quinto describitur Longitudo Orbis habitabilis in lineâ rectâ, una cum parte non-habitatâ quæ in eo, & figura ejus; & quoque Maris Medii Longitudo & ejusdem limites, à capite usque ad calcem.

הכוונה בפרק הזה להודיע
בראשונה כי אורך הישוב הארצוי
ביבשה מן המזרח למערב הוא זה

SCOPUS est in hoc Capite imprimis docere, Orbis habitabilis terrestris Longitudinem per ¹ Continentem esse ab Oriente in Occiden-

¹ *Continens*] יבשה seu יבשת propriè est *Arida*, sc. Terra, nempe Terra firma; idem quod Aristoteles Libro de Mundo, cap. iii. vocat τὸ ξηρὸν, ὃ γῆν τε καὶ ὑπείρεος καὶ νῆσος ἀνομάζουσιν. Nos autem Insulas sub Continentis nomine non comprehendimus.

מתחלת המזרח באינדיאה איסטרא
 וסינוס מאניוס בים וביבשה
 סינארוס ריגואו המזרחי וימשך
 ארכו עד סוף מיצר גיבאלטאר היינו

tem; hoc est, ab initio Orientis &
 Sinu magno per mare; & per ter-
 ram, à Sinarum regione Orientali:
 & Longitudinem suam continuat
 usque ad finem Freti * Gibeltar,

² Gibeltar] Nautis Gibletor. Turcis سبتة بوزغازي Fauces Septæ, Arabibus بحر زقاق Mare Freti, & سبتة زقاق Fretum Septæ, seu Ceuta, ut alii scribunt. Hoc Fretum, angustiore suâ parte quæ apud Tituan, dicitur latitudine habere 7 Leucas.

Tempore Ruderici Regis Hispaniæ (inquit Mariana, p. 255.) Mauritanæ & Numidiæ Imperator fuit Vlit Miramolinus: is tamen rectiùs dici debet وابد امير المومنين Valid Emiro'l Mumenin, id est, Valid Princeps fidelium. Ille autem p. 256, pergit narrare, quod huic Imperatori duo erant Duces, Muza & Tariffus Abenzarca, qui Hispaniam invaserunt: & primò ab eis occupatus est Calpe mons & Heracleæ urbs ei imposita, quæ ex eo Gibraltaris nomen accepit, à Tarif & Gebal, quæ vox Montem significat nomine duplicato. Ab eodem Duce, Tariffæ nomen vicino oppido est factum, — cum olim Tartessus diceretur. Hæc ille, satis mendosè; ut et Lexici Geographici Author, qui etiam malè legit Gebel Tarif. Nam isti Duces erant موسى بن نصير Musa filius Nassir, & طارق Taric; non autem Tarif, ubi in uno nominis Arabici punctulo erratur; idque fortè propter كوف Mauritanicum malè acceptum pro Phe: nam ab illis id scribitur طارق quod Asiaticis طارق. Nec quidem nomen Tarif significat Montem, i. q. Gebal, ut ille vellet insinuare; nec ab isto Duce, Tariffæ nomen Tartessò impositum. Nam apud Geographum Nubiensem (cui fides in hac parte tutò adhiberi potest) planè alitèr scribitur nomen Insulæ & Urbis طريف Tarif à Gadibus 63 milliaribus distantis: & apud eundem Geographum, eodem Capite, viz. Climatis IV. parte i. p. 154, totius rei veritas planè & plenè aperitur; docetur nempe جبل طارق Gjebel Târic seu Montem Taric esse montem rotundum à reliquis montibus separatum, cujus radices alluit mare: sic dictum fuisse, quod ex isto Monte contra Urbem Insulæ Viridis (quæ 6 milliaribus à Monte distat, & omnium prima à Mauris expugnata est anno Hegjræ 90) cum copiis suis descenderet Ducum alter dictus طارق بن عبد الله بن ونمو الزناتي Taric filius Abdallah filii Wanmu Zanatiensis, sc. de familiâ seu Tribu Zanata, v. Nub. p. 73. Nempe dictus Mons is est qui Calpe dicitur, estque altera Columnarum Herculis, quibus ambabus superstructa sunt Castella.

A Calpe haud multum distant Gades, viz. Insulæ duæ haud procul à litore Hispanico, in quarum alterâ est urbs hodiè Gadiz, Caliz, seu etiam Cales monosyllaba. Et harum major, dicente Agathemere, longa est 108 Stadia, lata 16. Dictæ Gadium Insulæ extra Columnas sitæ sunt, ut monet Strabo, ἔξω δὲ τῶν τὰ Γάδερα. Heic erat Orbis habitabilis terminus Occidentalis, ut dici solebat, τὰ πέρα τῶν Γαδείρων ἡ πέρατα. Et hoc qui-

dem dicitur, quia finis terræ & initium Maris, ulteriorem in Occidentem transitum per terram prohibeant; non ut aliqui perperam credunt (cum *Gader murum* significet) hoc loco esse altissimum aliquem murum qui hominum ulteriorem transitum prohibeat: sed hoc loco erat Insula tali nomine insignita (quæ erat ultimus Occidentis terminus habitatus) ultra quam habitationes nullæ, nullusque per terram transitus dabatur. Si enim Pœni sub Muri aut Aggeris specie, voluissent hoc nomine vel propriè vel figuratè notare tale Ob- staculum quod ulteriorem humani generis transitum prohiberet, non debuissent adhibere nomen גדר *Gader*, quod *Murum humilem* significat, sed potiùs חומה *Choma*, quod *murum altum* fortem & insuperabilem denotat, qualia sunt in Oriente Urbium mœnia ad plus quam 60 pedum altitudinem surgentia. Ut itaque res planior fiat, quo sensu accipi solet *Gader*, in sequentibus examinabimus.

In S. Bibliis גדר *Gader* plerumque *Sepem* ex Cannis, vepribus, aut arborum ramis contextam denotat. Secundò, notat murum ex solutis lapidibus constantem, quem vocamus *Maceriam* seu *Maceriem*, quibus agri, horti, & vineæ circummuniri solent, ad vulpium & aliarum bestiolarum accessum prohibendum. Sic Prov. xxiv. 31. *Transivi per agrum & vineam hominis pigri, וגדר אבני נהרסה & Geder*, i. e. *maceria lapidum ejus erat diruta*: nempe maceria ejus lapidea quæ agrum & vineam cingebat, neglecta & semidiruta jacebat, reparatione indigens. Syrus hoc loco מַסְכֵּי סוּסֵי דְּבִרְפֵּי *macerie ejus lapideæ*. Et apud Turgj. Syrum دیوار مَسْجِدِ *Siyogo est Divar*, sc. murus, seu *maceria*, vel etiam *sepes*: tantà latitudine exponitur Persicum دیوار *Divâr*. Nam apud Ecteri, سیاج دیوار خارین دکنلو دیوار *Siyag seu Sepes est murus spineus*. Quodque *Gader* notet *murum* debilem qualis est *Maceria*, constat ex Psal. lxii. 3. ubi legitur, קיר נטוי וגדר הרחוי *paries vacillans seu inclinatus, & maceria trusata*; id est, ruitura, utpote quæ jam pœne detrusa sit, & cuius trusioni casura cederet. Tertiò, significat *Maceriam ex caelo lapide*, ut ad rem exaggerandam dicitur Thren. iii. 9. גדר גזית *maceria ex caelo lapide*; eaque adhibito etiam cæmento seu Intritâ, ut certè necessariò debuit esse Ezek. xlii. 7. 10. 12. ubi exterior Templi *Peribolus* vocatur גדר *Gader*; qui non admodum altus, ne Templi structuram obscuraret; sed tantum ad arcendum leviores quasvis injurias. Ex his omnibus constat *Gader* esse *murum humilem*, nec adeo altum ut hominum ulteriorem transitum in Occidentem prohibere posset.

Eundem quoque hujus vocis usum in suâ linguâ agnoscit Turgjeman Arabs, جدیر *Gjadir est murus humilis, vel maceria humilis, vel etiam sepes humilis*, ut suprâ ex Ecteri notatur. Quia vero *maceriam* seu *sepem* significat hæc vox, eâdem quoque subinde significatur *Septum*, seu *locus circumseptus, maceriâ aut sepe cinctus*, ut *causa ovium*, &c. ut Num. xxxii. 24. Et sic vult Plinius, dicendo *Gadira Hispaniâ insula, quia Gadir Pœnis Septum notat*. In eundem sensum Gjeuharius paritèr habet الجدير *Al Gjadir est talis locus circa quem struitur Gjedar: & quoque caula [seu Septum] ex lapide dicitur Gjadirâ*. Est autem جدار *Gjedar*, i. q. دیوار *murus seu maceria*, ut exponit Turgjeman Arabicus.

Qualis

Qualis sit harum vocum usus hodiè in Syriâ & Palæstinâ, apparebit ex Responso amici Syro-Arabis, qui mihi de his interroganti sic rescripsit, **وان تريد تعرف ايش فرق بين السباج والجدير عندنا في بلادنا هو السباج من القصب وعليق وقلم وهو عرضه ثلاث اذرع والذي خارج السباج ما يضر الداخل البستان او الكروم الذي يعملوا لهم سباجة والجدير ما هو من الحجارة لكن يقوموا من التاب حيطي علوي ذراع ويقطعوا من الشوك ومن غيرة ويغرسونه فوق التلم وهاذي يقال له** *Si autem cupis scire differentiam apud nos inter Siyagj [sepem] & Gjadir [maceriam] in patriâ nostrâ, id est Siyagj quod fit ex can-nis & vepribus & arundinibus, latitudinis trium cubitorum: & id quod extra Sepem, est ad lødendum quemvis intrantem hortum aut vineam pro quibus conficiunt talem Sepem. Est vero Al Gjadir id quod ex lapide constat; & in illo ab humo surgunt duo parietes cubitalis altitudinis: & deinde medium spatium terrâ implentes, excindunt spinas & res alias, easque in medio sulco plantantes, hoc vocant Al Gjadir. Sunt autem aliqui qui etiam Siyagj ex lapidibus confici dicunt; id est, volunt Siyagj esse etiam ex lapidibus constructum pa-ritèr ac Gjadir, adeoque Siyagj significare Maceriam lapideam, quamvis apud plerosque (ut suprâ) ex contextis & complicatis vepribus confici habeatur.*

הנקרא מצד הדרום מאבריאניאה
ציסארי אשר בסוף הבארבאריאה
באפריקא אשר בנגר זה לצד
הצפוני מעבר לים האמצעי
באיברופא שם גלילות גראנאטה
היא רמון ספרד ופורטוגאלי ופינים
טירא בארץ אדום והקו הזה הארצוי
יוכל אדם לרכוב עליו באורך
תמיד מראשו ועד הגלו ככלי
יצטרך לעבור שום ים רק ביבשה
תמיד בדרך אראביאה ואפריקא
ואמרו המדברים שהוא קרוב
לשבעת אלפים מילים או שמונה:
אולם היום הזה כבר אמרתי
שנתארך ונתרחב ביותר הרבה

quod in latere Australi vocatur Mau-ritania Cæsarea, quæ est in extre-mitate Barbariæ in Africâ: & è re-gione hujus ad latus Septentrionale est Trajectus Maris Medii in Euro-pam. Ibi sunt regiones Rimmon Hispaniæ, vulgò Granata, & Portu-gallia, & finis Continentis in terrâ Edom. Et secundum hancce li-neam terrestrem poterit aliquis equi-tare per continuatam longitudinem à capite ad calcem, absque necessi-tate transeundi aliquod mare, sed tantùm per terram continuò per viam Arabiæ & Africae. Historici dicunt hoc esse circiter 7000 aut 8000 milliaria. Verum hodiè, sicut dixi, multò magis extenditur lon-gitudine & latitudine; eo quod jam

באופן

באופן כי מצאו ישובים גדולים
ומלכיות רבות מהלאה למזרח
האינדואה אסטרא הנל³ וסינוס
מאניוס. וגם כי כבר סבבו היום
הזה ספינות הנוצרים ספרדיים דרך
אוניה בלב ים כל אורך הדרום
ממערב למזרח ואחר סבבו היבשה
ההיא מן הצד הדרומי לצפוני
ומצאו שם מן החדושים רבים
כמו שנבאר בעה⁴ וכאשר ימצא
כתוב בצירי המפא מונדו ובספרי
המלאכה הזאת החדושה אשר
נעלמו מספרי טולומיא אשר לא
דבר בו מאומה מסינוס מאניוס
והלאה בדרך הים ולא להלאה
מסינארום ריגואו בדרך היבשה

אולם בצורת הים עם קשר ומשך
כל הימים הדבוקים ומחוברים
זה עם זה נאמר איך הוא דבר
אמת שהים האמצעי בכללו הנקרא
מארי מדיטראניו מתחיל מן הצד
המערבי ממיצר גיבאלטאר אשר

repertæ sint Habitationes magnæ &
multæ ultra Orientalem partem In-
diæ exterioris suprâ memoratæ, &
ultra sinum magnum: & quo-
que quia Christianorum Hispano-
rum naves per viam navigationis
in corde maris circumvenerunt per
totam longitudinem Austri ab Oc-
cidente in Orientem; & deinde cir-
cumvenerunt Continentem qui est à
latere Australi ad Aquilonare, ibiq;
invenerunt plurima³ nova (prout
declaraturi sumus, auxiliante Deo,
& prout invenietur scriptum in meâ
delineatione⁴ Mappæ Mundi, & in
Libris de hac Arte recentioribus)
quæ latuerunt Libros Ptolemæi, qui
ne gry quidem dixit de⁵ Sinu magno
& ultra per viam maris, nec de viâ
per continentem ultra Sinarum re-
gionem.

De figurâ autem Maris, una cum
annexione & continuatione omnium
marium sibi invicem adjacentium &
adjunctorum, dicemus quomodo res
se habeat, verbum veritatis; quod
nempe Mare Medium generalitèr
dicitur Mare Mediterraneum, inci-
piens à latere Occidentali Freti Gi-
baltar, ubi etiam est initium Maris

³ Nova] Res novas antea non detectas.

⁴ Mappæ Mundi] Authoris Mappa hodiè non extat, quantum scio.

⁵ Sinu magno] Noster Author heic sui obliviscitur, dum gratis taxat culpatque Ptole-
mæum, quasi hujus Sinus non meminisset; cum certè apud Ptolemæum, lib. vii. cap. 5,
Sinuum numero planè accenseatur Κόλπος μέγας, qui in Mappis Ptolemaicis situm habet
inter Malaccam & Borneo. Noster, inquam, sui oblitus videtur, cum is alibi (viz. me-
dio Capitis ix.) disertè agnoscat Ptolemæum descripsisse Orbem usque ad Sinum Magnum,
inclusivè loquendo.

שם התחלת ים אוקיינוס הסובב
היבשה כלה והים הזה האמצעי
ימשך באורך אל המזרח קרוב
לשלושת אלפים מילין עד בארץ
אשר באסיאה בגליל ארם והוא
חוף הים לדמשק ורוחב אמצעותו
הוא בגינובא וחוף פיסא ואוסטיאה
אשר הוא נגד קארטאגינאה אשר
היא אצל טונים בבארבאריאה רחבו
קרוב ליותר מאלף מילים

האיים הגדולים והידועים אשר
בו בים הזה הם מן המערב אל
המזרח היינו מאיוריקא ומינוריקא
נגד קאטאלוניאה סארדיניאה נגד
פרווינצא ומארסיליאה קורסיקא
נגד טוסקאניאה ושיציליאה נגד
קאלאבריא קורפו נגד מאצידוניאה
גריציאה קאנריאה רודי וציפריאה
נגד עין וציליסיאה וארמיניאה
דרך תוך היבשה מלבד איים
רבים מאד למאות מיושבים גדולים
וקטנים ובלתי מיושבים ידועים
בשם ליורדי הים כגון האיים הקטנים
הסמוכים לנאפוליס ולטונים וזולתם לאין מספר:

Oceani ⁶ circumeuntis universam
terram: & hocce Mare Medium
versus Orientem extenditur in lon-
gitudinem prope 3000 milliarium,
usque ad Berytum in regione Syriae,
quod est Portus maritimus pro Da-
masco. Quoad latitudinem ejus me-
diâ ejusdem parte juxta Genovam,
& Portum Pisam & Ostiam, quæ
sunt è regione Carthagini, quæ
apud Tunetum in Barbariâ; lati-
tudo, inquam, ejus est ferè plus
quam 1000 milliarium.

Quæ in hoc mari ab Occidente
in Orientem Insulæ magnæ ac notæ,
sunt Majorca & Minorca è regione
Cataloniæ, Sardinia è regione Pro-
vinciæ & Marfilæ, Corfica è regi-
one Tuscaniæ, & Sicilia è regione
Calabriæ; Corfu è regione Mace-
doniæ & Græciæ; Candia, Rhodus,
& Cyprus è regione ⁷ Ausitidis &
Ciliciæ & Armeniæ, quæ sunt in viâ
per medium Continentis; præter alias
Insulas plurimas usque ad aliquot
Centenas majores & minores, inha-
bitatas & non-inhabitatas, nomine
notas descendentes in mare; sicuti
Insulæ parvæ prope Neapolim & Tu-
netum, & præter eas innumeræ aliæ.

⁶ Circumeuntis] Eodem sc. modo sic vocatur hoc Mare, quo Arabibus id dicitur
بحر محيط Mare circumiens cingensve Orbem terrarum.

⁷ Ausitidis] Nostri Authoris Uz seu Ausitis, est inter Ciliciam & Syriam; de quâ re-
gione vide Notas ad Cap. XI.

פ ר ק ו

CAPUT VI.

בנאור המקומות אשר באורך
שפת ים אפריקה וברבריא
ממזרח למערב באורך ישר:

*Capite sexto est Descriptio locorum
per longitudinem totius oræ ma-
ritimæ Africae & Barbariae, ab
Oriente in Occidentem longitu-
dine rectâ.*

המחוזות אשר על צד עבר הים
האמצעי הזה אפריקה מן המזרח
אל המערב הם אלו להתחיל
מלוציאה ושילוציאה אשר בסוריאה

Territoria¹ quæ ultra Mediter-
raneum ad latus Africanum
ab Oriente in Occidentem, hæc sunt;
incipiendo à Lyfiâ & Ciliciâ quæ in
Syriâ (uti eam vocant Doctores no-

¹ *Territoria*] Boni Interpretis est, Authoris sui sensum & verum scopum rectè assequi, non autem sensum alienum ei affigere, sequendo impressa Lexica, quæ nunquam ita erunt perfecta ut omnes singularum vocum usus & proprietates docere & continere præsumantur, quin liceat ab eis aliquando recedere, meliore autoritate fretus. Idem heic faciendum occurrit; nam cum Judæi de usu hujus vocis מחוז *Machoz* inter se discrepent, meum erat benè perpendere quid per eam heic voluit Author, qui nil planè nisi *Territorium* seu *Provinciam* hac voce intelligit: idque tam ex hoc Capite quam ex aliis constat. Nam Cap. VII. מחוז התונר est *Territorium* seu *Provincia Epirus*; ubi hæc vox non potest de aliquâ Urbe aut Oppido exponi, cum Epirus sit integræ Provinciæ nomen. Et sic ex מחוזות *Territoriis* maris Adriatici ponitur Apulia, &c. Eodem modo Cap. XI. *Territorium* Istriæ est integra Provincia. Et Cap. XXIV. legitur, יבשת מחוז גליל למיקא *Continens territorii regionis Meccæ*. Et sic Aben Chabib in initio Commentariorum suorum ad *Bechinath Olam*, במלכות נאפולי *Otranto est in Territorio* seu *Provincia Apuliæ in Regno Neapolitano*. Et R. Jedaya Badreshi in suâ התנצלות *Apologiâ*, eodem usu adhibet, *Provinciam* Galliæ vocans מחוז פרובינצה *Territorium Provence*. Contra autem, noster de Urbe loquens semper utitur voce עיר; ut suprâ citato Cap. XI. & alibi, ערי תונר *Urbes Epiri*. Ex dictis constat nostrum Authorem per *Machoz* ubique *Territorium* seu *Provinciam* intelligere. Jam postea, quem alium usum apud alios Authores habeat, ulterius disquirendum.

Kimchius in Libro Radicum exponit *Machoz* esse מדינה *Urbem*, vel פלך *Tractum* terræ; vel potiùs גבול *Terminum*, ex Psal. cvii. 30. *Donec veniant ad terminum desiderii sui*: additque חוץ idem esse in linguâ etiam Arabicâ; in quâ quidem حوز *Hauz* est *Ora, Margo*, aut *latus* rei: itemque *Tractus* terræ aut ejusdem *medium*.

Sunt

Sunt qui pro *Portu* utuntur hac voce: & sic in Psalmo citato exponit Græcæ Versionis Author, quem sequuntur Syrus & Arabs. Et sic etiam Gorionides, lib. vi. cap. 55. ubi de Herode dicitur, **וַיִּבְנֶן אֶלְמֶן וּמַחֲזוֹ לְאַנְיֹת הַבָּאוֹת שָׁם בְּנָה** *Extruxit λιμένα & Portum, pro navibus (inquam) advenientibus ibi extruxit.* Noster autem de *Portu* loquens, semper utitur **חֹפֶף** *Choph*; ut Cap. V. ubi de Portubus Pisæ, Ostiæ, & Beryto agit.

Sed post hæc omnia, doctissimus R. Pirchon definitè & determinatè loquens, statuit *Machoz* esse propriè *Urbem*; & eo sensu exponit suprâ citati Psalmi locum, **מַחֲזוֹ הַפֶּפֶס** *Machoz desiderii sui, i. e. Urbs desiderii sui: & in linguâ Talmudicâ, Bene תִּשְׁ Machoza, sunt Filii urbis.* Hoc confirmatur etiam ex usu Syrorum & Chaldæorum. Syrorum enim Lexicographi scribunt **ܡܚܙܐ** *Mochuzo est Urbs parva seu civitas minor; nempe Oppidum magnum.*

Hoc nomine in plurali formâ enuntiato, nuncupatur maximum quoddam Oppidum, Urbem magnitudine æquans, infrâ *Bagdad* ad Tigrim situm, Græcis dictum Κτησιφών, quod Straboni vocatur **νώμη** *Pagus*, qui tamen (ut ipse addit) **Δυνάμει Παρθικῇ πόλις ἀντὶ κώμης ἐστὶ**, *Urbs potentiâ & magnitudine est, cum Parthorum multitudinem & apparatus recipiat, & necessaria illis suppeditet: ibi enim Parthorum Reges propter aëris temperiem hyemare solent; æstivare vero in Hyrcaniâ & Ecbatani.* Hoc inquam Oppidum Syriacè vocatur **ܡܚܙܐ** *Mochuze*, Arabicè **المداين** *Al Madain*, i. e. *Urbes*, in plurali formâ, quia fortè in plures partes divisum. Hinc lucem foeneratur id quod adducit D. Buxtorfius in Lex. Talm. **מַחֲזוֹ** *Machoz* esse nomen proprium alicujus Urbis, cujus cives præpingues & corpulenti, maximâ ex parte Israelitæ. Est nempe Urbs Ctesiphon in Chaldæâ, secundum Nabiensem, 15 miliaribus infrâ *Bagdad*, ad occidentalem partem Tigridis sita. Calcashendi ponit 25 miliaribus infrâ *Bagdad*; additque ibi fuisse **ايوان كسري** *Æstivarium Nusbirravan.* Tom. ii. p. 423. Ibi etiam fuit Schola seu Academia Hebræorum, de quâ R. David Ganz, p. 116. Prope initium Historiæ Saracenicæ, hujus Urbis meminit Elmacinus, **المداين والماحوزة** *Al Madain & Al Mahoza*, quasi his duobus nominibus notarentur duæ distinctæ Urbes: sed delenda est Copula, vel pro eâ legendum est **هو** *ea est*; nam alterum nomen est alterius exegeticum. Ibi doctissimus Erpenius perperam legit *Al Mahura* pro *Al Mahuza*; omisso punctulo in Arab. Et sic fecit in aliis millies, propter male exaratum exemplar Punctis diacriticis sæpius destitutum.

Urbs **קַטְסִיפּוֹן** *Ctesiphon* in Paraphrasi Chaldaicâ, Gen. x. 10, respondet Hebræo **כלנה** *Calne*; Syris **ܟܠܢܐ** *Cal-ye* seu *Cal-yo*, Scribarum mendo pro **ܟܠܢܐ** *Calno*, propter similitudinem literarum Nun & Jod. Lexicographus Syrus habet, **ܟܠܢܐ ܝܠܕܐ ܟܠܢܐ** *Cal-yo quæ est in terrâ Sen-ar, est Ctesiphon, sc. Al Madain.* Et huic conformis est Isa ibn Ali in Lexico Syr-Arab. **ܟܠܢܐ ܝܠܕܐ ܟܠܢܐ ܝܠܕܐ ܟܠܢܐ** *Cal-yo ea est de quâ dicitur in Scripturâ, Oroch & Cal-yo quæ in terrâ Sen-ar: est sc. Al Madain in Babyloniâ seu Chaldæâ.* Sic enim à Syris pronuntiantur ea quæ in S. Bibliis dicuntur Erech & Calne, quæ in Chaldæâ seu Babyloniâ sitæ.

בשם ר"ל היא מנבול ארם וללכת
על שפת הים עד סוף צד המערב
הנקרא מאברישאניה ציסרי נגד
מיצר גיבאלטאר ברמון ספרד אשר
היא קרוב לאלפים וחמש מאות
מילים ויותר נמצאו בו אלו המקומות
הראשיים וידועים בראשונה
היא לוציאה ושילוציאה מארם
ובארוט וצור וצידון ולבנון היורד

stri) quæ est ex limitibus Aram; &
inde eundo per oram maris usque
ad extremum latus Occidentale dic-
tum Mauritania Cæsarea è regione
Gibeltar, quod in Granatâ Hispa-
niæ (quod est spatium ferè plus
quam 2500 milliarium;) hæc, in-
quam, reperiuntur loca; viz. præ-
cipua & primo nota, sunt Lyfia, &
Cilicia ex ² Syriâ; & Berytum, Ty-
rus, Sidon, & Lebanon, descendentia

² Syria] Hodiè linguâ Arabicâ vocatur شام Sham, quia ad lævam seu Septentrionem
Africæ sita. Syria sic dicitur à צור Tfur seu Tfor, id est, Tyrus: unde levi mutatione fit
سوريا Suria seu regio circa Tyrum. Aliàs Syria vocatur سوريستان Suristan. Incola
dicitur سورياني Sur-yani & سوريون Syr-yoyon. Sic enim scribitur per Samech; quam-
vis secundum nominis originationem, meliùs scriberetur per Tsade.

Strabo dicit nonnullos totam Syriam dividere in Κοιλοσύριες & Φοινίκας. Alii aliter; de
quâ re eum consulas, p. 415; ut & Ptolemæum. Generali nomine Syria vocatur Aram;
& distinguitur in Aram-Soba, de quâ alibi agimus; & in Aram-Naharim seu Aram inter
duos fluvios, ideo dictam Græcis Mesopotamiam. Syria cava Arabicè dicitur الغور Al
Gaur, & aliàs الغوطة Al Guta, quæ cavam & depressiorem terram significant. Syriacè
audit غوطه دمشق Syria profunda. Et pars circa Damascum est κοίλη Δαμάσκου.

Apud Plinium, lib. v. cap. 19, al. 23, legitur, Cœlesyria habet Apamiam Marfyâ amne
divisam à Nazerinorum Tetrarchiâ: Bambycen, quæ alio nomine Hierapolis vocatur, Syris
vero Magog. Ibi prodigiosa Atargatis, Græcis Derceto dicta. Hæcce prodigiosa, ut puto,
ea sunt de piscibus Hierapolitanis, quæ narrat Ælianus in Hist. Animal. lib. xii. cap. 2.
Sed profectò nihil mihi magis prodigiosum videtur, quam ut heic legatur Magog pro
Mabog; & quod iste locus Plinianus tot viros doctos seduxerit, quorum nemo hæctenus
eum correxit, nec mendum inesse animadvertit, sed securè in suis citationibus eum se-
cuti sunt de Magog sacro Scripto infami agentes. Strabo, p. 433, docet in mediterræ-
neis Syriæ partibus è regione Laodiciæ, situm habere Hierapolim; ἐν μεσογαίῃ κατανικρὺν
Λαοδικείας, Ἱεράπολιν. Stephano scribitur Ἱερόπολις, emphaticè sic dicta, propter prodigiosa
Deastræ Atergatis Sacra.

Alibi idem Strabo, p. 515, pessimè confundit Bambycen seu Hierapolim cum Edessâ,
his verbis; Quatuor Schænorum spatium trans flumen [Euphratem] est ἡ Βαμβύκη, ἣν καὶ
Ἐδεσσαν καὶ Ἱερὰν πόλιν καλεῖσιν, ἐν ᾗ τιμῶσι Σορίαν θεὸν Ἀτεργάτιν. Quam humanum est
errare!

tem, ubi est Castellum Negjm & Pons, sunt 25 milliaria. Ex supradictis itaque vides hunc locum à Bombycis seu Gossipii abundantia, à Persis primò dictum fuisse بنبه Pambe, unde quidam postea detorserunt Mambe, & alii Pambuc seu Bambuc : unde Græcorum Βαμβύκη. Dictam Urbem continet Syriæ regio قورس Cyrrhus seu Cyrrhistica, omnibus notissima, & arborum Cottonæ seu Bombycinæ lanæ feracissima.

Ne autem suprâ citatum Plinii locum nimis perfunctoriè relinquam, dicti Nazerini quorum ibi meminit, sunt Curdorum pars qui hodiè vocantur نصيري Nofeiri, id est, Nofairai seu Nofeireni, in parte Montis Libani habitantes. De quorum Religione & Moribus multa habeo dicenda, si Adversaria excutere vacaret. Doctissimus Harduinus in Plinianis Animadversionibus notat tantùm, eos apud Europæos Viatores vulgò dici les Nassaries.

Derceto & Atergatis describitur Dea quæ semipiscis, sc. Dagon foeminea, à maritimis illis Philistæis culta, quam vulgò Mermayd vocamus : litorales enim incolæ victum è mari quærentes, tam illas quam Tritones colebant. Et quidem hæc duo nomina unum sunt, nam Δερκετ & Targat planè idem sonant. Hoc autem nomen variè scribitur & corrumpitur, ut Athara, Artaga, &c. Seldenus existimat veram ejusdem scriptionem esse אדיר דג Adirdaga, id est, magnificus piscis, seu fortè Honoratus & reverendus piscis. Plura cupiens, eum consulat de Diis Syris, Synt. ii. cap. 4.

בִּים וַיְפֹ וְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַיְמָיִית	ad mare : item Joppa, & tota terra
אֲשֶׁר לְכוֹלֵן וַיַּרְדַּ הַגְּבוּל עַד כָּל	Israel maritima quæ spectat ad Ze-
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים הַיְמָיִית הַנִּקְרָאת	bulun. Tum descendit terminus
צִידִיגִים וַיַּרְדַּ הַגְּבוּל מִחוּץ מִצְרַיִם	usque ad totam terram Philistæo-
הַיְמָיִית דַּמְיָאטָא וּפְיוֹת לְשׁוֹנוֹת	rum maritimam dictam ³ Cedenem.
סַעֲפֵי מִימֵי גִילּוֹם וְאַלִּיכְסַנְדְּרִיָּא	Deinde descendit terminus ad
וְכָל הַנֶּדֶבֶק עִמָּה וַיַּרְדַּ הַגְּבוּל	Ægypti territorium maritimum, &
עַד עַל שְׂפַת הַיָּם בְּכָל אֹרֶךְ	Damiatam, & ostia ad linguas ra-
	morum aquarum Nili, & ad Alex-
	andriam totumque quod ei adjacet.
	Tum adhuc descendit terminus juxta
	oram maris per totam longitudinem

³ Cedenem] Heic mendum subesse non dubito. Codicis Veneti Descriptor se meliùs extricare nesciens, pro Cedenes legit צידונים Sidones. Sed locus de quo agitur, planè remotus est tam à Sidoniis quam à Cyrene ; quorum hoc apud nostrum constanter semper scribitur צירינים Cyrenes, scripturâ ferè accedente ad illud nomen de quo quæritur. Iste quidem Tractus de quo heic agitur, Adrichomio dicitur Cedar Arabia pars ; unde pro צידונים Cedene videatur potiùs legendum צידרנים Cedarene.

האפריקא היא כל הבארבאריא
דרך טונים היא קארטאגנא וכל
המלכויות ההם עד אשר יגיע
במלכות אורן בוגיאה ועד מלכות
מאברטאניאה ציסרי הנו אשר היא
סוף הרצועת הימית נגד רמון ספרד
כאמור וקרוב הכל לשלושת אלפים
מילין :

Africae, viz. per totam Mauritaniam
viâ Tunis quæ est 4 Carthago; &
per tota illa regna donec pertingat
ad regnum Oran, & Bugja, & us-
que ad regnum Mauritaniae Cæsa-
reæ prædictæ, quæ est ad extremum
lineæ maritimæ è regione Granatæ
Hispaniæ, sicut dictum est. Et
totum constat prope 3000 millia-
ribus.

[4 Carthago] Lexici Geographici Author refert, *Carthaginem* hodiè dictam esse *Bersack* incolis, (fortè ab antiquo nomine *Byrsa* à Didone ibi conditæ,) & *Cartin*, & *Rocca de Masfinaces*; Africanis *Al Menara*. Sic Ille. Arabes scribunt *برشك Bershak*. Alterum nomen *Al Menara* est *Turris* seu potiùs *Pharus*. Et Carthaginensium *Byrsa*, fortè sit pro *Byfra* seu *Bofra* (i. e. *Propugnaculum* seu *locus munitus* in genere) familiari literarum metathesi, quæ mille exemplis illustrari possit.

Græcis audit *Καρχάδων*, unde apud Plautum Comoedia dicta *Carchedonius*, id est, *Pæ-nulus*: in quâ quidem Comoediâ hæc urbs Punicè vocatur *Chaedreanech*; quod, si scriptio non fallit, videretur esse הנחה חדר *Chadre hanacha*, id est, *Camera quietis & securitatis*, ad הנחה *haniach*, *securè quiescendum* ibi. Sed constans apud Græcos & Romanos primæ Syllabæ scriptio *Kar Car*, suadet ab imperitis Scribis Plautinis factam fuisse literarum transpositionem; adeo ut pro *Chaedreanech*, reductâ metathesi legendum sit *Chardeanech* seu *Carde-anech*, quod apprimè quadrat receptæ hujus nominis significationi, ut sit Hebraicè seu Punicè scriptum קרת חנכה *Cardhaneca* seu *Cardhanaca* five *Carthanaca*, id est, *Urbs nova*. Secundum hujus nominis apud Græcos torsionem, *Καρχάδων* videretur esse קרת *Carthadasha*, quod etiam est *Urbs nova*: nam קרת *Careth* & קרתא *Cartha* est *Urbs*. Si autem קרת חנכה sit vera dicti nominis enucleatio & ad suam scripturam restitutio, tum Romani videntur id euphoniæ causâ contraxisse, dicentes *Carthago* pro *Carthanago* seu *Carthanaco*.

Eadem hujus nominis significatio in *Cartagenâ* Hispaniæ urbe אורי בעל *Ezri-baal*, vulgò *Afdrubaal* (patre חני בעל *Hannibaal*) conditâ; ea enim apud Polybium *Νέα πόλις* & *Καὴν πόλις* audit. Ejusdem quoque nominis urbem in Peruvianâ regione condiderunt Hispani, cujus meminit R. Azarias in Meor Enaim; illam *Cartagenam* Salomonis *Ophiram* esse conjectans, pessimâ certè conjecturâ. Consulas ejus cap. xi. à fol. 55 ad 58, 2.

Antiqua autem Carthago (ut ad eam revertar) sita fuit in regno Tunetano; & Carthaginenses fuerunt Tyrionum Colonia quædam octingentis, plusve minusve, ante Christum annis à Didone deducta, & in Africâ plantata. Hi erant *Libyphœnices*, seu ut Plinius *Libophœnices*, quorum regio (viz. Ager Tunetanus) Salustio *Libophœnicia* dicitur. Urbs erat

erat primò condita, ut dicitur, in terræ portione haud magnâ, quam à Rege Africano qui Tunetano Agro potiebatur, astutè emerat Dido; quantum nempe tergore bovino ambire potuit. Illa itaque dictum tergus seu corium in angusta segmenta dissecuit distribuitque; quâ ratione dictis segmentis majorem terræ portionem quam Rex speraverat, circumcluisse dicitur. Mihi autem videtur alium aliquem subfuisse dolum, viz. eam tantum terræ emisse quantum bovinum corium (vivente adhuc bove) uno die circumire potuit: nam cum bos sine corio ire non potuerit, ideo (tacitâ bovis mentione) solo corio faciendum & emetiendum prætendebat, bove ipso simul dolosè subintellec[t]o. Vel aliàs, fortè fuerit tantum terræ quantum ambiri potuerit à corio bovino hominis manu portato; aut tale quiddam. Hujusmodi enim fœmineo & ingenioso dolo (propter rei novitatem & elegantiam) resistere & contradicere non potuerit Rex; sui etiã fortè impotens & amore captus. Fœminæ enim innatâ aliquâ astutiâ, & aliquo, præsertim si formosæ sint, sexus sui privilegio, omni semper ævo viris subdolè imponere solebant. Aliàs autem, si tale quid, ut prædictum, non admittitur, historia est valdè improbabilis; cum sanè corium bovinum in segmenta partitum, vix dimidium jugerum ambire potuerit; quæ tam minuta terræ portio condendæ urbi sufficere non potuit.

Hoc autem quicquid fuerit, ante Æneæ tempora actum est; contra Virgilium. Nam oræ illius maritimæ incolæ Carthaginensibus antiquiores, erant Canaanitæ seu illius terræ Mercatores à Josua expulsi. Sacra enim Scriptura non dicit Josuam eos interfecisse, eos autem à facie ejus fugisse. Et quorsum fugere potuerint Mercatores rei nauticæ periti & navibus instructi, nisi per mare, ut omnia sua bona secum portarent? quod per terram æquè commodè fecisse non potuerint. Præterea, si per terram fugissent, omnes naves suas quibus victum quærebant, inimicis reliquissent. Cum itaque Josua per viam Deserti & per terram eos invaderet, omninò oportebat illos fugam capeßere per contrariam plagam, sc. per mare, ubi liberrimus exitus patebat illorum navibus totam supellec[tilem & jumenta, si quæ habebant, portantibus; quæ omnia per terram portasse planè impossibile fuisset.

Totam itaque oram Africanam ab Ægypto ad Tangjam tenebant isti populi fugitivi, ex terrâ Canaan & antiquis sedibus per Josuam expulsi: unde & ea, quæ suprà pag. 22. ex Procopio notavimus, probabiliora fiunt; quamvis ab ipso solo, quatenus scimus, memorentur, & aliorum Authorum confirmatione indigeant. Sed ad hanc sententiam corroborandum facit, quod sc. D. Augustinus interrogatis suis Hipponensibus *Cujates essent*, accepit ab eis responsum, *se esse Cananaeos*. Verba extant in D. Augustini Epistolâ ad Romanos inchoatâ, *Interrogati rustici nostri, Quid sint? Punicè respondentes, Chanani; corruptâ sc. ut in talibus solet, unâ literâ, quid aliud respondent quam Chananei?* Pace autem D. Augustini, dicam, si ipse novisset linguam Hebræam, planè vidisset rectè fuisse responsum, nec opus esse excusationis pro defectu unius literæ: nam Hebraicè aut Punicè כנעני *Chanani*, est Latinè *Cananaeus*; nec debebat ab illis in linguâ Punicâ Latinam terminationem expectare. Lingua etiam Chananaeorum & Pœnorum, eadem, & populus idem, ejusdem originis, utrique ex Syriâ & Chananiticâ regione seu Phœniciâ orti: nam

Syria

Syria est *Soria*, facto nomine à צור *Tfor*, id est, *Tyrus*, ut suprâ dictum. Adeo ut nihil intersit nisi temporis differentia; quod sc. una Colonia major & generalior Josuæ tempore profecta sit, altera vero Colonia minor postea à Didone deducta fuerit.

Quoad usum vocis *Chanani* in linguâ Punicâ, eâdem cum D. Augustino formulâ videtur usus Plautus in *Pœnuli* Actûs V. Scenâ tertiâ, לא כנעני *La Chanani vos*, quos ergo jam detrudam ad molas; id est, quia non estis ex nostratibus Chananæis, sed alienigenæ, ergo ad supplicium seu labores detrudam.

Nec tantum in Africam, sed & ad alteram maris oram, in Cyprum & Græciam, fugientes appulerunt. Nam quod Cyprus olim à Phœnicibus occupata & habitata est, inde est quod Zeno Κίτιος (ab urbe Κίτιον in Cypro) Ciceroni vocatur *Pœnulus*. Κίτιον enim celebris ibi urbs, unde כתימ *Kittim* in Sacris tam hujus loci quam viciniae nomen legitur. Et quidem Cypriotæ olim tam celebres, ut Evagoras Cypri Rex exercitum 200,000 militum contra Artaxerxem duxerit. Hujus filios juniores, Socrates vocat Ἀνακτες seu Principes, quorum sc. humeri τοῖς אנקים *Anakim* seu *Torquibus* distincti & redimiti.

Phœnicibus autem ex Orientaliori plagâ in Græciam appellentibus, inde est quod Græci suas Literas acceperunt à manu קדמי *Cadmi* seu *viri Orientalis*. Phœnices enim omnes respectu Græciæ, situ erant קדמיים *Orientalis*, seu Καδυμῆοι ut loquitur Herodotus. Nec tantum Literas, sed & Voces plurimas ab eis acceperunt Græci; quales sunt לפיד *Lappid* pro *Lampade*; פליגש *Pillegesh* παλλαῖς seu πάλλαξ *pellex*; יין *Tain*, οἶν, *vinum*; ארץ *Erets*, ἔρα, *terra*; cum plurimis aliis, quæ prolixum esset enumerare. Linguae Phœnicum λεῖψανα quædam apud Plautum reperiuntur; ut *Avo donni*, id est, *Ave domine mi*, seu *Vivas o domine mi*: est sc. suis characteribus restitutum, חוה אדני *Havo adoni*. Talia sunt זאת זאת יסמכון שקרת והעלינות נא את העלינים *Na eth haeljonim vehaeljonoth she Kereth jismecun zoth*, id est, *Obsecro superos superasque qui sustentant vel tuentur urbem hanc*: alii volunt, זאת זאת יסמכון שקרת coreth isbe macon zoth, id est, *quos Sculpunt viri hujus loci*, &c. quæ non tam probabilis lectio. Omnia autem Scribarum vitio & corruptelâ adeo depravata sunt, ut nil nisi incerta de eis conjectura restet: accedit quoque, quod vulgi pronuntiatio à Grammaticali punctatione & scriptione diversa fuerit, ut quotidie videmus tam in linguâ nostrâ quam in aliis. Multa etiam Punica extant apud Eusebium in *Præparatione Evangelicâ*, quorum aliqua delibabo, & suæ scripturæ restituam. Ibi enim ex sententiâ Phœnicum, Principium creationis Mundi ponitur Αἴρ tenebrosus chaosque turbidum, in quibus Chaos est כהות *Cauth*, seu *Caus* (ut Judæi Germani efferunt) id est, *obscuritas, tenebra*. Postea fuit מוט *Mot* *motio*. Deinde creata sunt Animalia dicta צופי שמים *Σωφαστην*, sc. ἑρανὴ κατόπται, ut Eusebius exponit, *cæli contemplatores*. Porro unum cœli Moderatorem esse credebant, quem propterea nominabant בעל שמים *Βεελσάμην*, ἑρανὴ Κύριος, Græcis Ζεὺς dictus. Postea in *Genealogiâ Deorum*, venit צדק & מישור *Μισὼρ καὶ Συδὼν*, *rectitudo & justitia*, vel ut Eusebius exponit, τετρίν εὐλυντον καὶ δίκαιον, *solutu facilis & justus*. Misoris filius ponitur Τάαντος, Ægyptiis dictus Θωὼρ, Alexandrinis Θωὼθ, Græcis Ἐρμῆς: nempe à *Rectitudine* degeneravit טעות *Taut*, id est, *Error*, & *Idololatria* quæ ex errore orta: talia enim significat *Tauth*. Deinde ex צדק *Sedek*, is est *Jupiter*,

Jupiter, seu *Iustitia deus*, orti sunt Διόσκηροι *Jovis filii*. Eorum tempore natus est עליון *Ἐλιὸν*, ὕψιστος; & fœmina dicta בארות *Βηρυθ*, postea Βηρυτόν *Berytum*: postea ex cœlo & terrâ natus אל־ילון, cujus focii אלהים *Ἐλωείμ*, i. e. Κρόνιος; & דגן *Dagan* Δαγών, is est Σίτων. Fortè autem pro דגן *Dagan*, meliùs legendum דגון *Dagon*, quia piscatu æquè ac *cerere* vivebant Philisthæi & Phœnices maris litora incolentes. Deinde prodiit filia עשתרות *Ἀστάρτη* seu *Ἀφροδίτη*: postea, Ponto nascitur צידון *Σιδών*, *Piscatio*: quo nomine Phœnices condiderunt urbem, ut & antedictum *Berytum*. Deinde venit Ἀδωδός pro אשדוד *Ἀσδωδός* *Azotus*, alia Philisthæorum urbs maritima: postea à שור *Tauri capite* stellâ ad צור *Τύρον*, *Tyrum* urbem alluditur. Tandem subsequitur מות *Μῦθ*, *Mors*. *Byblum* urbem possidet dea בעלתה *Βααλτίς*. Et Τάαυτον *Ægypti Regem* creat Saturnus, qui Phœnicibus ישראל *Ἰσραήλ*, quem post obitum, in ejusdem nominis Astrum consecrarunt. Is filium suscepit ex nymphâ העוברת *Ἀνωβρετ*, *prægnante*. Iste erat filius יחיד *Ἰεῦδ*, *μονογενής*. Dictus *Taautus* (ut ibi p. 40, 41.) Draconis Serpentumque naturæ divinitatem tribuebat; quam ejus opinionem Phœnices & *Ægyptii* comprobantes, de Hieroglyphico Serpentis multa mysteriosa excogitarunt.

A Phœnicibus *Ægyptii* suam habuerunt Theologiam, vel saltem multa nova, inde petita, ei addiderunt. Cum enim Phœnices essent è patriâ pulsi, eorum partem in *Ægyptum* (Phœniciam & Africam interjacentem) concessisse, non est dubitandum. Imo & ipse Cadmus in *Ægypto* fuit, adeo ut à quibusdam Thebis oriundus credatur, referente Eusebio & Herodoto: & in *Ægyptum*, inquam, migrantes Cadmei seu Phœnices, Theologiam suam ibi disseminarunt. Nam (ut Herod. p. 47.) Orpheus in *Ægyptum* commigrans, ibi τοῖς τε Καδμείοις *amicitiam coluit*; id est, cum קדמיים *Orientalibus* seu Phœnicibus *amicitiam* habuit. *Ægypto* enim Orientalior est Phœnicia. Harumque Gentium mysteria tandem adeo involuta & intricata evaserunt, ut ipsi talium numinum cultores suis mysteriis (ævorum decursu partim mutatis & partim oblivioni traditis) implicati & confusi, tandem ignorarint qualia ea essent; adeo ut ipsi de eorundem nominibus inter se contenderent & dissentirent; ut apparet tam ex Eusebii Præp. quam ex Plutarchi Libro de Iside & Osiride.

Dictis fidem faciunt Phœnicia *Ægyptiorum* Numinum nomina, quæ planè indicant ea à Phœnicibus accepta fuisse. Talia sunt *Osiris*, qui חור *Ozer*, id est, *Circuitor*, sc. *Sol* qui Orbem circumit: cujus filius erat אור *Ὠρος*, *lux* seu *lumen*. Dein *Osiridis* tam uxor quam soror erat עיס *Ἴσις* terræ succus seu humor Solis calore impregnatus & fertilizatus. Unde & *Isidis* nomine, *Luna* quæ humidis præest, notatur. Eorum *Taurus* sacer, Eusebio vocatur אביס *Ἀβίς* seu *Μγευίς*, sc. *Abis* seu *Evis*, qui & שור *Σέραπης*, *Bos saginatus*: & *Anubis* canina forma, erat הנובה *Anobea*, id est, *Latrator*.

Eorum *Osiris*, alio nomine vocatus est *Bacchus*, à בכי *fletu* sic dictus; ut benè demonstrat Cl. Goliuss, ex Abulpharagio indicans apud Sabæos (Phœniciæ religionis homines) in medio mensis *Tammuz* celebrari عيد البوقات (*Festum בוכיות* *Bochioth* seu *mulierum ejulantium*) vel ut ipse Abulpharagius ex Arabibus exponit, يعني النساء

الميكبات عيد يعمل لتأوز الاله ويبكي النساء عليه كيف قتله ربه وطن عظامه

في الرحا ثم ذهاب Festum Boucat, erat fœminarum flentium, quod celebrabatur in gratiam dei Taur [lege Tammuz.] Illum vero mulieres deflent, quomodo interfecerit eum dominus suus, & ossa ejus in molâ comminuerit, & ea comminuta postea disperferit. Nempe nomine Tammuz intelligunt Solem: quamvis, referente Maimonide, Sabaitæ nugatores (sui ritûs usum & originem obliti) putent se lugere aliquem Prophetam suum dictum Tammuz, ab aliquo injusto Rege occisum, &c. Dictæ autem institutionis meminit Prophetæ Ezekiel cap. viii. de fœminis plangentibus pro Tammuz (seu Sole) cui Julius mensis erat sacer & ab eo denominatus Tammuz Syro-Phœnicibus, utpote mensis ferventissimus & Sole saturatus. Solis vero discessum, quia tum postea declinare incipit, deflebant, fingentes eum à domino suo interfici & in partes dissipari. Sed initio vernantis anni, ejusdem Osiridis, seu Circuitoris accessus & rursus inventio, haud minimum eis gaudium parere solebat. Hinc opinioni favent Seldenus & D. Hieronymus. Et Euseb. Præp. p. 27, dicit apud Phœnices Solem & Lunam sempiternos habitos esse deos,—quorum alterum Osirin, alterum Isin nuncuparunt. Luna sc. est humiditatis domina, in linguâ Ægyptiâ Io seu Ioh vocata: & Sol dictus Osir seu Circuitor, propter ceremoniam deflendi eum, alio nomine dicitur quoque Bacchus, qui dicente Herodoto est Osiris, p. 165, "Ὅσιρις δὲ ἐστὶ Διόνυσος κατ' Ἑλλάδα γλῶσσαν. Bacchi autem ἑτυμον à Bech sive voce sive compellatione Hircorum (ut quidam perperam volunt) omninò ἀπροσδιόνυσον habendum. Sed è contra, בכיות Bochioth seu בכיות Bachioth, id est, Flentes, ejulatrices, sunt fœminæ מבכות את me-Bacchoth τὸν Tammuz; i. e. deflentes Tammuz: & בכות est Fletus, planctus, quod Judæi Germani (qui ת finale semper efferunt ut ב) pronuntiant Bachus. At in voce Βάχχος, terminatio ο potius à Græcâ linguâ videtur adjecta.

Nec quidem immeritò factum ut Bacchus seu Sol haberetur deus Vini, quippe cujus virtute maturescant uvæ omniaque foveantur, ejusque calore tanquam Phallo procreentur, quo & uxor ejus (sc. terræ succus & humor) fœcundetur. Unde in Simulachro ejus Phallum peculiaritèr adorabant, ut notat Eusebius; & in solenni processione, fœminæ sine rubore talem Phallum à collis pendentem, ut fertilitatis & fœcunditatis symbolum portabant. Herodotus, p. 123, monet Mercurii etiam Statuam cum porrecto Veretro fieri: ita ut tam ad Mercurium quam ad Bacchum referatur Idoli nomen בעל פער dominus turpitudinis; & בית פער locus turpitudinis ubi colebatur,

Quæ olim adnotavimus ad Ulug-Beighi Observationes Stellarum, Osirim habitum esse pro Canopo, & Isidem pro Caniculâ, non egent autoritate veterum quæ illi opinioni suffragetur, ut ex dicto Plutarchi de Osiride & Iside libello patet. Nempe adeo confusa erat Ethnicorum Theologia & Theogonia, ut deastros suos alii hoc, alii aliud esse statuerent. Imo doctum & ingeniosum illâ ætate (ut & hodiè in Ægypto) habebatur, res planas & benè notas, obscuriores reddere, in abdita mysteria convertere, & ingenioso ænigmatè involvere. Ejusmodi enim erat illorum seculorum genius, ut tota eorum Religio esset planè ænigmatica; & ingeniosus ænigmatum cufor, in eorum mysteriis doctus Antistes habebatur. Namque talium avida erat mirabunda plebs, cui itaque Sacerdotes nugivenduli eo faciliùs imponere & suas ineptias obtrudere potuerunt. Tales itaque homines

qui illâ ætate maximè æstimabiles erant & magni habiti apud suos, ii erant qui dicto modo omnia in nugas convertendo, nobis posteris crucem pararunt.

Sed ut id à quo digressi sumus, resumam; Ægyptiorum *Tboth* est quoque à Phœnicibus, ut suprâ monitum. Euseb. Præp. p. 31, dicit Ægyptios eum vocare Θωθ, Alexandrinos Θωθ, Græcos Ἐμμῆν. Et postea, p. 33, dicitur Τάαυτῳ Ægyptiis vocari Θωθ [ubi Rho pro Sigma] Alexandrinis Θωθ, Græcis Ἐμμῆς. Iste eorum Deus & Rex quem Saturnus eis præfecit, origine est nihil aliud quam Phœnicum תעות *Taut*, id est, *error* & *idolum* quod erroris causa. Idem sc. numen est quod Arabibus dicitur طاغوت *Tagut*, significans in genere tam *Idolum* quodvis, quam *quivis erroris Dux & Author*. Sic enim in genere ab Arabibus vocata sunt antiqua Meccensium Idola العزى *Al Uza* & اللات *Al Lat* quod non est الله *Alihat* seu *Dea*, ut minùs rectè D. Seldenus de Diis Syris. Talis est, ut vides, apud Phœnices & Arabes in Idolorum eorumque Latriæ denominatione consensus; ut sc. nomen quod ab Orthodoxis feliciter impositum, ab ipsis etiam Idololatriis & Paganis libenter retentum fuerit; quod nunquam fuisset factum, si vim & originem vocis probè intellexissent. Tanta erat Idololatrarum in rebus suis ignorantia, ut quod revera in errore fundatum, ab eodem per colentium errorem haud illibenter denominari voluerint. Dictum autem nomen, quod ab Eusebio de solo Mercurio exponitur, eique restringitur, generali significatione omni Idolomania æquè competit, & ad quodvis Idolum trahatur, cum sit denominatio generalis nulli soli numini restricta.

Hoc modo præstiti id quod faciendum susceperam, sc. Carthaginensium & eorum nominis originem dedi, & qualis fuerit eorum ut & antiquiorum oræ Africanæ incolarum lingua docui, & Phœnicum Theologiam ad Ægyptios propagatam & ab eis receptam fuisse monstravi, idque luculentioribus, ut spero, indiciis quam ut de hac re quis ampliùs dubitare sinatur.

Addam tantùm, quod Aristoteles in libro de Mirabilibus Auscultationibus, dicat Phœnices à Græcis Φοίνικας vocari, à φοινίξαι, quod Perrhæborum linguâ est ἀμάξαι *trucidare*, quod omnes ubicunque venerunt, trucidaverint: quod non placet. Eos enim Φοίνικας appellabant, quia *Coccineis* vestibibus induti, quippe quæ in Oriente olim & usque hodiè semper affectatæ. Et à Græcâ φοινίξ *ruber color*, dicti sunt *Pæni*, & Adj. *Punicus*: hinc etiam φοινίξ *avis dicta*, quia *rubra* seu *flammea*.

ושם במאבריאניאה מגבול
אפריקא מלכות רבות מישמעאלים

Et ibi in ⁵ Mauritaniâ (quæ est terminus Africae) sunt multa regna

⁵ *Mauritania*] Aliàs *Maurusia* dicta, ab incolis Mauris; estque duplex, Tingitana & Cæsariensis. Sexto Rufo, *Hispania transfretana*; & in libro Notitiarum, *Hispania Tingitana* nominatur. Nugantur qui volunt terminationem *tania* esse à Persico *stan*, q. d. *Mauristania*. Sed ut à *Tingi* dicitur Τίγγιτες *Tingites* & Τίγγιτανός *Tingitanus*, sic analogum

logum est ut à *Mauri* fluxerit *Mauritanus*, & Substantivè *Mauritania*, vel *Mauretania* ut in Nummis antiquis scribi solet, testante Carolo Stephano.

Apud Græcos veteres aliquis putarit Μαῦρον significasse *clarum*, cum apud eosdem αμαυρον (præposito Alpha privativo) sit *obscurum*, q. d. *minime clarum*. Cur itaque Μαῦρος apud Græcos modernos significet *Nigrum* seu *Nigritam* (ut multi existimant, & communis usus obtinet) difficile est imaginari; præsertim cum *Mauri* omnes qui, evitatâ Solis infectione, domi se continent, sint planè albi; ut apparet tam ex aliis quam ex Legato Maroccano محمد بن حادو *Mohammed* (seu *Ahmed*) filio Haddu qui in Angliâ nobiscum fuit 1683, quamvis ortus fuerit ex Provinciâ اعطار *Ohtor* seu اعطار *Ohtar* (nam Legatus ipse utroque modo scripsit) in Regno سوس *Sus* quod Australe est. Sic etiam foeminae domi se continentes, albæ sunt æquè ac Anglicæ. Verum est, quod cum his mixtim vivant aliqui ex populis longè Australioribus, qui sunt planè nigri, progeniem sui similem propagantes, quod ab ipso Legato perquisivi. Hinc factum est, ut ex hisce nigris unâ cum *Mauris* mixtim viventibus & nigram sobolem in illis oris propagantibus, *Mauri* omnes *Nigritæ* esse perperam existimentur. Quotquot ex illis albioribus quotidie se Soli exponunt (quod in Legati Assæclis vidimus) valdè adusti sunt, eodem planè modo ac Rustici Anglicani qui sub dio semper versari solent. Tales sunt *Tawny-Moors*, quo nomine nostrates Sole nimis adustos impropere solemus. Reliquæ etiam Maurorum species apparent in propriis nostris Gentilitiis, qualia sunt *Black-moor* & *Whit-moor*, in communi usu apud Anglos.

Maurorum quidem nomen apud Livium & Salustium extat, antiquiore autem notatione; cum reverâ nomen sit origine Hebraicum seu Phœniceum, ut mox planè monstrabitur. Namque spatium inter Calpen & Abylen Herculis Columnas, Fretum est angustum pro trajicientibus ab uno litore ad alterum. Sic noster sub finem Cap. XII. *Juxta Gibeltar est מעבר Transitus seu Trajectus pro omnibus circumeuntibus per continentem ad eundem in Mare Oceanum*. Et Straboni in Tingâ, hicce locus πορθμός, Hirtio *Trajectus* vocatur. Agathemeris suo tempore ponit hujus *Trajectus* latitudinem esse 80 stadiorum, i. e. 10½ milliarius, Geographus Nubiensis Climatis IV^{ti}, parte 1, dicit istud Fretum olim fuisse Isthmum, postea Regis cujusdam Africani sumptu perfossum ad latitudinem 6 milliarius, undarum autem allisu se tandem dilataste ad lat. 12 milliarius: idem alibi dicit esse 18 milliariis latum. Lexicon Geographicum, undecunque id hauserit, ponit latitudinem hodiernam 12 milliarius: idem alibi 9 mille passus patere dicit.

Hæcce maris angustia Turcis dicitur سبتة بغازي *Septa bogazi*, id est, *Fauces* seu *angustia juxta Cevtam* oppidum; paulo corruptius *Set-bogazi*. Vulgò dicitur *Fretum Gaditanum* seu *Herculeum*, *Fretum Columnarum*, *Fretum* seu *Ostium Oceani*, *Fretum Hispanum* seu *Iberum*, *Limen Maris interni*, &c. Nostro Judæo plerumque vocatur in genere מיצר *Metfar*, id est, *Fretum angustum*, ut respondeat Hispanico *Estrecho*, Anglicè *the Streights*. Arabibus dicitur زقاق *Zocak*, quod primariò *Angiportum* seu *Plateam angustam*, sive *Transitum quemvis angustiore* notat: unde & *Canalem* seu *Alveum angustiore*

gustiore, sive Fretum. Et hocce Mare Mediterraneum, vel præsertim pars ejus Fretum proxima, Arabibus nominatur بحر الزقاق *Mare Freti*.

Cumque heic semper à perfosso Isthmo fuerit pro trajicientibus locus cæteris commodior ubi hocce Mare trajicere solebant, à Pœnis remotius in Mauritaniâ Cæsariensi & Agro Tunetano degentibus, quicunque prope istum מעבר *Trajectum* vivebat, dicebatur מעברי *Ma'vri*, id est, *Trajectaneus*, seu ad Trajectum degens; vel *Trajector*, *Transfretator*, qui sc. dictum Fretum sæpius trajicere solebat. Et hinc factum est ut hujus loci Incolæ primò & primariò dicti fuerint *Mauri*: quod tamen nomen postea ad alios remotiores transiit. Hoc etiam nos monet unde Hispania (ut & Fluvius *Iberus* eam secans) à dictis Pœnis vocata fuerit Ἰβηρία *Iberia*, quia nempe erat عبر הים *Ever Ultra* vel *trans mare*, seu *Ultramarina* regio; nam עבר *Eur* est cujusvis maris aut fluminis pars ulterior. Unde etiam hujus regionis Fluvius Gallis dicitur *Ebre*, Hispanis *Ebro* (pron. *Euro*) q. d. Fluvius regionis *Iberiae* seu *Transfretanae*, ut à Mauritaniæ incolis dicebatur. Et eadem ratione *Georgia* à Georgio Cappadoce sic nominata, olim à Phœnicibus & Syro-Phœnicibus dicta est quoque *Iberia*, quod nempe esset عبر الفرات *phi Ibri 'Iphrat*, id est, *in ultrajecto Euphratis*. Sic, quia pater noster Abraham in terram Canaan olim venerit ex Mesopotamiâ ab עבר *Eur*, id est, *Ultra Euphratem*, is à Cananæis dictus est עברי *Ivri* seu *Ibri*, id est, *Ultraneus* seu *Ultrafluvialis* sive *Ultrajectaneus*; sc. *Hebraeus*, vel potius *Ibraeus* seu *Ivraeus*. Quod itaque scriptum erat Ἰβηρία, olim pronuntiatum est *Iberia*; nam quod Græci antiqui suum β pronuntiabant ut *v*, multis & certissimis indiciis constat: nec hodierni Græci possunt literæ *b* sonum formare, nisi pro eo scribendo μπ. Hispani etiam usque hodiè, ubicunque scribunt *b*, id semper sonant ut *v*, & vice versâ. Hujus rei veritatem mihi interroganti confirmabat D. Dr. Sall olim Professor Salmanticensis: idque per exemplum ex quotidiana Mensæ Benedictione in suo Collegio Salmanticensi usitatâ; ubi inter cætera, pro *Benedictus sit Deus qui vivit & regnat in secula seculorum*, ineptè dici solet, *Venedictus sit Deus qui bibit & regnat*, &c.

Mauritania Arabibus omnibus dicitur البربرية *Al Barbaria*, cujus incola est البربر *Al Barbar* seu بربري *Barbari*. Hi sunt veri & genuini Arabes, ut eorum lingua & libri scripti indicant; lingua enim est verè Arabica. Quodque omnes tam rustici quam oppidani tales essent, agnoscebat Rex Maroccanus, qui in nuperâ Epistolâ ad Magnæ Britanniae Regem scriptâ, de suo populo loquens, seipsum planè numero τῶν *Alarbes* accensebat, dicendo نحن العرب *nosotros Alarbes*, ut Hispani loquuntur, i. e. *Nos Arabes curamus habere milites fortiores in campo, debiliores oppidis defendendis relinquentes*. Sic ille in dictâ Epistolâ. Per errorem itaque nostrates distinguunt eorum Oppidanos in *Mauros*, & Rusticanos in *Alarbes* & *Algarbes* sive *Algarves*, cum omnes sint paritèr *Arabes*. Quomodo autem hic error evenit, paucis dicam. Est quidem الغرب *Algarb*, seu ut Hispani sonant *Algarv*, *Occidens*; unde Arabes Mauri qui in Occidentali Lusitaniæ parte (Andalusiæ seu Hispaniæ Bœticae proxima, ubi plurimi Mauri mixtim cum indigenis inhabitabant) ab Hispanis vocati sunt *Algarves*, i. e. *Occidentales*; qui nuperis seculis ex Andalusia pulsi, in Mauritaniam Tingitanam concesserunt. Unde nostri Mercatores (ne

in cumulandis Titulis deesse viderentur) Regi Maroccano libellos supplices exhibentes, inter cætera, eum nuncupare solent Regem τῶν *Alarbes* & *Algarbes*. Cum itaque 1683, meum esset Regis Angliæ Literas Recredenciales in linguam Arabicam vertere (ut Rex Maroccanus eas sine Interprete legere posset) ut de hac re certiores essemus, consulendum curavi Legatum Maroccanum, qui de hisce Titulis requisitus, talem distinctionem non agnoscebat, nec Regem suum habere Subditos dictos *Algarbes* seu *Algarves*, nec quod is unquam dictus est Rex τῶν *Algarves*: à quo itaque Titulo in Recredencialibus Arabicis abstinuimus; quamvis nostri Mercatores instarent, Regem Maroccanum ex tali omissione succensurum. Legatus admittebat quidem dari alicujus Provinciæ maritimæ populum dictum *الغرب* *Algurb*; sed nomen τῶν *Algurbes* inter sui Regis Titulos non venire. Nostrates autem ex Andalusenis Hispanis ita loquentibus, didicerunt Regi Maroccano istiusmodi Titulum tribuere, quod tamen à genuinis ejus subditis non fit, nec ipse unquam tale quid ab eis exigit. Hispanorum itaque error est τὰς *Alarbes* à *Mauris* distinguere, cum differentia sit nominalis tantum, & non realis; & τὰς *Algarbes* (quia in occidentali Lusitaniæ parte vixerunt, sic dictos) eo nomine à veris *Mauris* itidem discriminare, & Regi Maroccano distinctum Titulum ab eis desumptum tribuere.

Barbari itaque sunt Arabes qui in Mauritaniâ littus Mediterranei & Oceani usque ad Atlantem Montem inhabitant, ut & qui in Æthiopiâ Maris Rubri littus incolunt. Adeo ut cum *بر* *Bar* significet *Littus* & *Continentem*, eo geminato videntur vocari *Barbar*, q. d. *Littorales*, seu *Continents littoralis incolæ*; ut D. Golio placet, qui Africanos sede, Philisthæos origine eos esse statuit. Quod autem meliùs satisfacit, *בר* *Bar* est i. q. *כרא* *Campus*, *Desertum*, *Sylva*, & *incultus locus*, & quoque *Extra*, *extraneus*, *sylvestris*, *campestris*; quo quidem nomine, geminato sono, isti Arabes ab extra venientes & in Africæ oram irruentes, à Pœnis vocati sunt *Exteri* seu *extranei*; vel etiam *Agrestes* & *campestres* homines, per campos cum tentoriis errabundi, ut Arabum mos est. Erat enim Herodoti tempore & omni ævo notum vocabulum, quo Græci *Extraneos* omnes extra Græciam, vocabant *Barbaros*, voce origine Punicâ, quos etiam *Agrestes* & *incultos* esse intelligebant. Eodem modo Arabes Asiatici præter se omnes alios (præcipuè Persas) vocant *عجم* *Agjam*: quo etiam nomine Mauritani seu Arabes Africani Hispanos & Europæas gentes indigitare solent.

At quoad suprâ dictos *Algarves* & *Mauros* olim in Lusitaniâ degentes, Isabella Emanueli Regi nuptura, referente Marianâ, ex conjugalibus legibus esse postulavit, ut tam Judæi quam Mauri omnes, ut Christianæ Religionis hostes, ex regni Lusitani finibus ejicerentur. Hocque ex parte factum est; viz. Mauris in Tingitanam regionem trajicientibus, Judæis autem fraude detentis & per vim ad Christianam Religionem adaçtis. Publico enim Edicto banniti sunt: cum tamen trajecturi essent, clam detenti sunt, & quasi Bannitionis Edicto non paruissent, ad Religionem Christianam amplectendum coacti & compulsi. Legationis Maroccanæ Secretarius *Hagj Lucas* (quod à fide digno accepi) fuit ex Mauris Lusitaniâ pulsus, qui hodiè degunt in Mauritaniâ Tingitanâ; ubi eorum mos est ut Patres diem obituri, eas quas secum attulerunt domuum Lusitanarum claves tradant filiis, utpote quos aliquando ad easdem domos reversuros sperent.

ומלכות

ומלכות פים וזולת אלה רבים
ונכבדים וארוכים מיושבים וגם
מדבר שממה: הן כל אלה אשר
זכרנו נכללו בערוגת שפת עבר
הים האמצעי לכל ארכו מכל
האפריקא והבארביאה שהיא
דרומית לנו אנתנו היושבים תחת
ערוגת הצי האיקלים העובר על
רומי בכלם ילך וירכב כל איש
ויעבור בארכם מארצות המזרח
למערב מבלי שימצא ים מפסיק רק
נהרות רבים קטנים עם גדולים
יורדים לאין מספר היוורדים מהרי
אפריקא ובארביאה אל ים
האמצעי מדיטיראניאו זכרנו
מהאיים אשר בתוכו לצד ארצות
אמורת אדום וכן נמצאו איים
אחרים קטנים סמוך לטונים אין
תועלת בהזכרתם כגון אי
לאזירבאס וזולתם:

Ismaelitarum, & regnum Phefs.; & præterea alia plura egregia & longa habitata: & quoque Desertum desolatum. En hæc omnia quæ memoravimus, continentur in areâ litorali ultra Mare Mediterraneum per totum longitudinem suam & totius Africæ ac Barbariæ, quæ est ad Austrum nostri qui habitamus sub areâ dimidii Climatis transeuntis per Romam. Per omnium istarum longitudinem poterit quivis ambulare aut equitare & transire à terris Orientalibus in Occidentem, & non inveniet aliquod mare impediens: sunt tantum Flumina multa magna & parva decurrentia absque numero, quæ descendunt è montibus Africæ & Barbariæ in Mare Medium seu Mediterraneum. Et jam commemoravimus quasdam ex Insulis quæ sunt in medio ejus, eodem latere cum terris quæ sunt Fidei Edomææ. Et sic reperiuntur aliæ Insulæ parvæ prope Tunetum, quas inutile esset enumerare, sicut Insulæ ⁶ la Zervas, & ejusmodi aliæ.

⁶ La Zervas] Alias la Gerbas.

פ ר ק ז

C A P. VII.

נבאר מחזות כלם הידועים
ממלכות אדום אשר באיברופא
מתחיל מאנגליאה וסקוציאה
ואיברניאה עם כל אורך הים
האמצעי ושפתו עד דרך מבוא
ים אדריאנו המגיע לויניציאה:

*Capite septimo explicabimus notiora
omnia territoria regni ¹ Edom
quod in Europâ, incipiendo ab
Angliâ, Scotiâ, & Hiberniâ, cum
totâ longitudine Maris Mediter-
ranei & orâ ejus, usque ad viam
introitus Maris Adriatici pertin-
gentis ad Venetias.*

עקר הפרק הזה להודיע כי בסוף
המערב הצפוני תוך ים אוקיאנוס
נגד אחורי מלכות צרפת אשר
מתחת אחורי ספרד נמצאו בים
הזה האוקיאנוס הצפוני איים
רבים ונכבדים כגון אינגלאטירא
וסקוציאה שכנתה וקרובה לה וגם
האיברניאה אשר מתחת לה
בתוך הים הצפוני הזה: האמנם
מקצת גליל ספרד ופורטוגאל
החונים על צד הים אוקיאנוס הם
סוף הישוב בישוב המערב הארצוי
ואחוריהם צרפת היא גאליאה עד

PRÆCIPUUM in hoc Capite
est docere, quod in extremi-
tate Boreo-Occidentali in medio
Maris Oceani è regione posteriorum
Galliæ, quæ est sub posterioribus
Hispaniæ, in isto, inquam, Mari
Oceano Septentrionali reperiantur
plurimæ Insulæ egregiæ, sicut An-
glia, & Scotia quæ ei vicina est &
proxima illi; & quoque Hibernia
quæ est sub eâ, in medio istius Ma-
ris Septentrionalis. Utique partes
regionis Hispaniæ & Portugalliæ
adjacentes ad latus Maris Oceani,
sunt in fine Orbis in Habitatione
Occidentali terrestri. Et post eas
est Tforpath seu Gallia usque ad

¹ Edom] Hinc & ex fine Cap. VI. innotescit, quod Nōmine Edom Judæi præcipuam
partem Europæ intelligant. Et apud R. Benj. p. 10, Roma vocatur ראש מלכות אדום
Caput regni Edom: aliàs Roma aliquando vocari solet מגדיאל Magdiel seu מגדילא Mag-
dila, id est, Magnificans se, שיתגדל על אלה quia magnificat se supra omnia ista, ut dicit
Abarbanel. De hoc vide Doctissimi-Vorstii Observationes ad Dav. Ganz, p. 306.

נהר ריגוס הגדולה עובר בקולוניאה
 אשר שם סוף גבול גאליאה
 ואצלה למאניא גירמאניאה היא
 אשכנז ודאציאה פאנוניאה היא
 אונגאריאה עד נהר דאנוביאו וירד
 הגבול עד יון וטרצייאה ומחוז
 התונר עד קוסטאנטינופול אשר
 למעלה על ים ארציפיליגו האמנם

Rhenum fluvium magnum qui præterfluit Coloniam, ubi est terminus Galliæ. Et juxta eam est Aſſcenaz seu Germania magna, & Dacia, & Pannonia seu Hungaria, usque ad Flumen Danubium. Deinde descendit terminus usque ad Græciam, & Thraciam, & territorium ² Togar, usque ad Constantinopolim, quæ est supra ³ Mare Archipelagum. Sed profectò antequam hæc

² Togar] Ex Cap. XI. constat, eo nomine intelligi Ἠπειρὸς Epirus regio seu provincia, quæ hodiè dicitur Ἀλβανὸν seu Ἀλβανία sive Ἀρβανία, Turcis أرناؤط Arnaut. In Ogilbii Atlantis Japonicæ, pag. 1, Togar dicitur apud Judæos esse ex Titulis Imperatoris Turcarum. Mihi autem videtur potius apud eosdem Turcam in genere denotare, quo etiam nomine emphaticè aliquando ipse Turca, nempe Imperator intelligitur. Sic apud R. Jos. fil. David Aben-Lebh in Quæstionibus & Responsionibus, fol. 6. 1, in plurali Togarmim usurpatur pro Turcis, & in singulari תוגר Togar pro Turca in genere. Agit enim ibi de testimonio, in Italiâ dato per Turcam, de morte alicujus mariti: an sc. Turcæ testimonium Judæis sufficere debeat, ut relicta uxor rursus nubere possit. Et, si non ex professo, sed quasi negligentè dicit, tum eum credere fas est; quia ex professo loquentes, mendacia cudere solent.

³ Constantinopolis supra Mare Archipelagum] Hodiè Archipelagus, olim Ἀιγαῖον πέλαγος & Ἀγαῖον πόντος dicebatur. Molino ادخلر دكرى Infularum mare, quia Insulis abundat: aliàs Turcis dicitur اقب دكر i. q. Græcis modernis Ἀσπρὰ θάλασσα, i. e. Album mare; quod quidem nomen aliquando toti Mediterraneo tribuitur. Supra hoc Mare versus Septentrionem, est Προποντὶς, ἡ πρὸ τῶ πόντος τῆ Ἐυξείνης θάλασσης, ad quam sita est nobilissima Thraciæ urbs & Imperii Sedes, olim Βυζάντιον, postea à Constantino Magno Κωνσταντινὺς πόλις dicta; à cujus tempore propter translatum illuc Imperium, vocata est etiam Nova Roma: hinc est quod ab eo tempore in Orientalium Libris, روم Rum est Græcia in genere, vel ipsius Caput Constantinopolis. At in plurali formâ, اروام Arwam sunt tantum tales Græci quibus lingua Turcica est vernacula, à pueritiis in eâ educati; qui itaque omnes Turcici Alphabeti sonos rectè formare norunt, contra quam alii Græci qui aliquot Turcicarum literarum sonos exprimere non possunt. Et quidem Thracia, in quâ Constantinopolis, peculiaritèr vocatur روم ايلي Rum-ili, id est, Regio Rum; vulgò Romania & Romelia, quo etiam nomine Argia in Peloponneso vocari solet. Molino Græcia & Macedonia

cedonia vocantur *Irim-eli* & *Urum-eli* : & apud eundem *Rumelia* est tota Europa, propter rationem suprâ allatam p. 6. Propter eandem causam moderna lingua *Græca* hodiè vocatur *Ῥωμάνη*, & *Græcus* *Ῥωμὸς* seu *Ῥωμαῖος*, & *Græcia* *Ῥωμανία*, quæ olim *Ελλάς* seu *אלישה* *Elisa* ; in S. Bibliis *Insula Elifæ*, & quoque *Tarshish* & *Insula*, id est, *Cilicia* & *Archipelagus* insulis scatens. Aliàs quando veteris *Græciæ* aut veterum *Græcorum* fit mentio, ab Orientalibus adhibetur nomen *يونان* *Junan* (ab *יון*) *Ionia* seu *Iones*. Veterum Interpretum Latinorum in hac parte ignorantia (dum sc. *Rum* pro *Græcia* usurpari non animadverterent) aliquot errores in Medicorum Libros invexit : ex. gr. apud Avicennam, *Abinthium Rumæum* seu *Græcum*, in Latinis Codicibus legitur *Abinthium Romanum*, &c.

Constantinopolis à Judæis ferè semper scribitur *קושטנטינה*, & sic Arabes & Persæ *قسطنطينة* *Costantina*, omittendo *n*. Turcis autem tam incommodum ex suâ longitudine nomen, magis abbreviatè vocatur *ستنبول* *Stanbol*, seu *استنبول* *Istanbol*, q. d. *Stinopol* à *Græco* nomine corruptum ; vulgò *Stambol*, quia *n* ante *b* aut *p* semper sonat ut *m* ; eâdem ratione quâ *Mysia* inferioris urbs *Ioannopolis* vulgò dicitur *Iambol*. Sunt qui sic dictam volunt ab euntibus *εἰς τὴν πόλιν* *is tin polin* : sic enim hæ voces proferuntur. Sed cum hoc nomen Turcis peculiare sit, non item *Græcis*, id esset imaginari *Turcas* nimis accuratos in linguâ *Græcâ*, quam certè spernunt & ignorant. Hæc urbs est situ valdè amœna ; unde est quod *Χαλκηδὼν* *Chalcedon* Turcicè vocetur *کور کوی* *Cæcorum villa* ; quod à *Plinio* etiam agnoscitur, dicta *Urbs cæcorum*, quod tam vicina *Byzantio* constructa fuerit. Cum enim *Byzantium* sit locus planè amœnissimus, portu sinuque navium stationi commodissimus ; non nisi cæcutientes situm urbis aut oppidi ubi est *Chalcedon* priùs seligerent, sc. in multo peiori loco, & navigantibus minùs accommodo. *Chalcedon* quoque aliàs vocatur *قاضي کوي* i. e. *Villa Judicis*, quia ibi est *Judicis ordinarii* residentia. Errat vero Lexici Geographici Authør, qui ponit *Scutari* seu *Escudar* esse *Chalcedonem*, cum à se invicem planè ac à Constantinopoli ferè æquidistant.

Inter Byzantii nomina apud quosdam venit *Rubrum Pomum*, quamvis alii alium locum eo nomine intelligant. Occurrit autem in antiquâ quâdam Prædictione tantùm, & non alibi. Turcæ itaque (qui anilium Prophetiarum nimis creduli) sæpe in ore habent antiquum quoddam Vaticinium suum de *Rubro Pomo*, quod sequentibus verbis traditur :
 پادشاهمز کلور کافرك مملکتی الور قزل المہ الور قبض ایلر یدی یله دک غور
 قلیجی چقمسه اون ایکی یله دک اندرک بیکلک ایدر اوی پەر باغی دکر
 باغچه بغار اوغلی قزی الور اون ایکی یلدن صکره کافرك قلیجی چقر
 اول ترکی کری سنه دوشره
Imperator noster veniet, & Christianorum regnum capiet, & Rubrum Pomum occupabit tenebitque. Quod si ad septimum usque annum Christianorum gladius non insurrexerit, usque ad duodecimum annum eis dominabitur, domos ædificabit, vineas plantabit, hortos sepibus munit, filios & filias procreabit. Et post duodecimum

decimum annum (nempe ex quo Rubrum Pomum in illius potestatem redactum fuerit) *apparebit Christianorum gladius qui Turcam recidere faciet.* Viz. in locum unde ortus fuerat, recedere coget & fugabit. In quibusdam exemplaribus legitur, *Kizil-Alma ve Urum Papai*, id est, *Rubrum Pomum & Græcorum Papam*; ex quibus verbis quidam intelligunt Constantinopolim & Græcorum ibi Patriarcham, vel translatum illuc Romanum Imperium: quamvis ea verba *Papam Romanum* denotare possint, si tempore conscribendi prophetiam *Râm* sumebatur pro *Româ veteri*, quod jam sumitur pro *Româ novâ* seu Constantinopoli. Et quia nec post 7um neque 12um annum, à Capto Imperio Constantinopolitano, Christianorum gladius cum effectu contra ipsos præliavit, at è contra jam multis annis Thracia & Imperium Orientale sub illorum ditione mansit, sunt qui augurantur aliam aliquam Imperii Sedem sub nomine *Rubri Pomi* significari. Sunt qui de Viennâ, aut Budâ, aut fortissimâ aliquâ urbe Imperiali exponunt. Omnia autem, ut in reliquis Prophetiis, dubia, incerta, & obscura. Hæc, qualiscunque sit, Prophetia extat apud Georgievitzium, à quo accepi, & in proprios characteres restitui.

Aliam habent Prophetiam quæ videtur competere urbi Bagdad, quam possessuri erant 40 aut 60 & aliquot annos: & postea Turcarum una tertia pars esset gladio peritura, altera tertia in captivitatem ducenda, & reliqua tertia pars in patriam (i. e. in Turcestan unde primò venerant) reditura. Hæcque Turcici Imperii dissolutio & abolitio facienda est per *بر يلدز كه قوه يلدزى كلسه* *aliquam stellam quæ à nigrâ stellâ veniat*, seu venire contingat; i. e. per aliquem Principem qui à Septentrionali Mundi parte veniat: quod jam declinante Turcarum Imperio præcipuè notandum. Alii ex Turcis Constantinopolitanis frequentèr in ore habent tertiam prophetiam, viz. *Quod sicuti in uno quodam Mohammede fundatum fuit Turcarum Imperium, ita in alio Mohammede desinet & dissolvetur*; quod dici solet regnante Mohammede quarto, qui nuper submotus & depositus est, suffecto jam ejus loco fratre Soleimano. Sed harum Prophetiarum, si quid in se contineant, certum & definitum tempus tandem intelligetur, cum ipsa res prædicta extiterit.

בטרם נבאר זה נודיע אורך גלילות
אשר על שפת הים האמצעי
ממקום אשר יכנס ים אוקינוס
במיצר גיבילטאר נגד רמון ספרד
אך ימשך שפת הים ההוא ממיצר
גיבילטאר עד סוף איטאליאה אשר
בקאלבריאה לסבוב מלכות נאפוליס

explicemus, docebimus longitudi-
nem regionum quæ sunt ad oram
Maris Mediterranei, à loco quo co-
alescit cum Mari Oceano apud Fre-
tum Gibeltar è regione Granatæ
Hispaniæ; quomodo sc. continuatur
illa ora maritima à Freto Gibeltar
usque ad Italiæ extremitatem in Ca-
labriâ per circuitum regni Neapoli-

ויכנס בים אדריאטיקו המגיע עד

ויניציאה ואיסטריאה :

ראשונה מרמון ספרד יעלה גבול
ים באנדלוסיה וקורדובא ועלה
הגבול בקאטאלונייה ואלנצא
דאראגון פרפינייאן מים מתים נהר
רודאנוס הצרפתי פרוינצא ועלה
מרסיליאה גראסא וניצא גיינוכא
ספיצה פיסא פיומבין ואוסטיאה
חוף רומא ועלה בגאיטא ונאפולי
ויכנס בפארו דימיסינא אשר באי
סיציליאה נגד ריאו דקלאבריה
מלכות נאפולי ומשם יסוב טאראנטו
וסוף איטליא ויכנס הים ההוא
בים אדריאטיקו ויעלה עד ויניציאה
ואיסטריאה :

ואלה מחוזות הים אדריאטיקו
אשר באיטאליאה לאפולייא היינו
טראני בירליטה בארי וכל גלילותיה

tani, & coalescit cum 4 Mari Adri-
atico quod pertingit usque ad Vene-
tias & Istriam.

Primò itaque à Granatâ Hispaniæ
terminus maris ascendit ad Anda-
lusiam & Cordubam ; & deinde ad
Cataloniam & Valentiam de Ara-
gon, Perpinyan, Aquas-mortuas,
Fluvium Rhodanum Galliæ, Pro-
vinciam, Marfiliam, Graciam, &
Niciam, Genovam, Speciam, Pi-
sam, Piombinum, & Ostiam, quæ
est Portus Romæ : postea ascendit
ad Gaetam & Neapolim, & pertin-
git ad Pharum Messinæ, quæ est
in Insulâ Siciliâ è regione Rio de
Calabria regni Neapolitani. Et inde
circuit ad Tarentum & finem Ita-
liæ, & coalescit mare illud cum
mari Adriatico, & ascendit usque ad
Venetias & Istriam.

Et ista sunt Territoria Maris
Adriatici in Italiâ ; l'Apuglia quæ
est Trani, Barleti, Bari, & omnes
Provinciae ejus, l'Abruze, l'Anzano,

4 Mari Adriatico] 'Αδριατικὸν πέλαγος, apud Sheripho 'IEdrifi Arabicè vocatur خليج
البندقي Sinus Veneticus : Turcis ذكزيك ونديك Mare Veneticum seu Venetum, &
وندبك بوغازي Fretum Veneticum. Quibusdam dicitur Mare superum, ad distinctio-
nem à Mari infero inter Siciliam & Corsicam & Sardiniam. Ea sc. est 'Αδρια in quâ D.
Paulum jactavit procellosus ventus dictus 'Ευρακύλων (in Vulgat. & Versione Italicâ Euro-
aquilo) qui vulgò ut videtur 'Ευροκλύδων dicebatur, pronuntiatione faciliiori. Nam hæc
vulgata Lectio recepta erat antiquitus, ut apparet ex consonantiâ Versionis Syriacæ cum
Græco. Nec quis debet mirari, cum videamus plurima alia à vero detorta, ut Γόλγοθα pro
ⲓⲛⲉⲓⲁⲓⲥ Gogultha, Βοανέργες, pro ⲃⲏⲓⲁⲓⲥ Benai regesb. Sic Ἐφθαθα
pro Ἐθπεθα, cum aliis.

לאברוצאה לאנצאנו לאמארקא
 דאנקונא ארציית וימית רומאניאה
 פיסירו רימיני צירוואה ראוינה
 וקיווא עד ויניציאה וסבב סוף
 הים ההוא בגולפו אסטריאנו
 וירד אחורנית בראלמציאה היא
 סקייאבניאה נגד לאמארקא וירד
 במצדוניאה היא אלבאניאה וערי
 התונר לאוילונא ודוראצו עד
 גלילות יון אשר נגד אי קורפו
 ללכת מודון קורון אשר ליון ומשם
 יסוב הים לאריציפיליו אשר הוא
 ים עגול מלא איים רבים
 קטנות עם גרולות ושם יסוב
 סאלוניקו על אשר יעלה הים הזה
 במיצר קוסטאנטינופולי ויעלה דרך
 הצפון במיצר אחר עד סוף ים

la Marca de Ancona per terram &
 per mare, Romania, Pefaro, Ari-
 mini, Servia, Ravenna, Chiufa, us-
 que ad Venetias: deinde circuitur
 per finem illius Maris ad Golfum
 Istriatum; & descenditur retrorsum
 ad Dalmatiam seu Sclavoniam è re-
 gione la Marca; postea descenditur
 ad Macedoniam seu Albaniam, &
 urbes Epiri, la Valona, ⁵ Durazzo,
 usque ad regiones Græciæ, quæ è
 regione Insulæ ⁶ Corfu, quâ itur ad
 Modon ⁷ & Coron, quæ sunt ex Græ-
 ciâ. Et inde mare circuit ad Archi-
 pelagum, quod est mare rotundum
 Insulis multis tam magnis quam
 parvis refertum. Postea circuit ad
 Theffalonicam, donec tandem istud
 mare ascendat ad Fretum Constan-
 tinopolitanum: & dein ascendit per
 viam Aquilonis ad aliud Fretum us-
 que ad finem maris ⁸ Helleponti &

⁵ Durazzo] Dyrrhachium est Ἐπίδαμνος urbs Illyricæ; & Δυρράχια est ipsa Illyrica.

⁶ Corfu] Græcè Κόρφο, i. q. κόλπος, à Sinu, qui ibi est, Ionio seu Adriatico. Olim Κέρκυρα; Lat. per o, Corcyra. Aliàs Φαίαξ & Φαιακία; Homero Φαιάκων νῆσα. Antea olim Δρεπάνη, & Σχειρία. Tot habuit nomina.

⁷ Modon & Coron] Olim Μεθώνη seu Μηθώνη & Κορώνη, duæ sc. Moreæ seu Peloponnesi urbes, quarum verus situs in D. Randolphi Chartâ Moreæ, quæ anno 1686 prodiit, habetur. Ambæ simul à modernis Græcis hodiè in plurali formâ Μοδωνόρωνη vocantur.

⁸ Helleponti] Ἑλλήσποντος est angustum mare ab Ægæo in Propontidem ducens. Borealis ejus extremitas nostro Judæo Fretum Callipolitanum, Turcis کلببولي بوغازي id est, Stretto di Gallipoli, ut Itali vocant. Hoc sc. mare incipit à Tenedo, quæ in Orientali extremitate Maris Ægæi sita, & deinde transit inter Castella, quæ Σητός & Ἀβυδός dicuntur, donec ad Καλλίπολιν initio Propontidis desinat. Hæcque Castella Italis nuncupantur Dardanelli, ut videtur à vicino Oppido Dardano: Turcis nominantur بوغاز حصار لري Castellæ Freti seu Fauces; nam tam Hellepontus quam quodvis Fretum, vocari solet Bogaz, quod propriè Guttur seu fauces notat. Turcæ enim ubicunque dominantur, ut victores

victores solent, vel nova nomina imponunt, vel aliàs vetera nomina corrumpunt, aut aliquo modo mutant mutilantque, vel tandem in suam linguam interpretantur: quorum heic aliquot exempla dabo.

Ex. gr. Τέρεδον Sporadum insula in Hellesponto, Turcis dicitur بوزچه اده Cineritia insula, quia præternavigantibus Cineritium colorem exhibet, præsertim alba ejus Rupes پلاو داغي Pelav daghi dicta, i. e. Mons τῆς πελᾶν, quia apparet ad instar cumuli cibi dicti Pelav seu Oryzæ coctæ, quæ in patinâ aliquando altius cumulari solet. Malvasia Turcis est Menekshi. Urbs Erythra est چشمه Fons. Μύλαι (vulgò Milo seu Mylos) Molino est Deghirmanluc seu دكړمنلي Deghirmanli, id est, Molaria insula; Bernardo da Parigi ادهسي دكړمن Molarum insula. Χίον vulgò Sio, صاقز Gummi seu Mastiches insula. Σάμνον est سوسم ادهسي Sefami insula. Ἐρεσον est Avium insula, & αἰνὸς αἰνός ayufluc, fortè Ἀγιότης. Κυθῆραι vulgò Cerigo, dicitur چوقه ادهسي Panni insula. Κάρυττον est قزل حصار Rubrum Castellum. Ζεὰ seu Ζαῖα, vulgò Zia seu Cea, vocatur كچك دكړمنلي ادهسي Insula molaria minor seu parva: & Bernardo da Parigi ea aliàs dicitur مردار ادهسي Insula fœtida: & à Turcarum nautis, ut mihi dictum est, vocatur يمرده ادهسي Ovi insula, quia in formâ ovali. Λάρισσα, vulgò Larfa, in Arabum Libris scribitur العريش Alarish, Turcis vero dicitur Nova urbs, unde & Θεσσαλία vocatur شهر يکي Nova urbis regio. Αἷσσα, vulgò Aleffo, hodiè est ارناوط اسکندريه Alexandria Albanica. Ναύπακτον seu Ναύπακτον, ἀπὸ ναυπηγίας τῶν Ἑρακλειδῶν, vulgò Lepantum, hodiè est اينه ٻختي Eina-bacti, corruptum à Ναυπακτο nomen. Aliàs vero dicitur باغچه يکي Novus hortus. Ἀθῆναι est اثينا Afina seu Atina: his enim modis vulgò pronuntiatur. Κόρινθον videtur esse hodiè Giurdese, Leunclavio Gjereme. Τήνιον est Stindil. Mons Ida in Mytilene est Juglandium mons. Troja seu Troas, hodiè Dravada, est اسكي استنبول Constanti-nopolis vetus. Παλαιὰ πατρίαι (in oppositum νέων πατρῶν, Cinnami Interpreti Latino Novorum Patrum, malè) corruptè sunt Balja Batra, seu ut Molinus Balli Badra, Bernardo da Parigi & in Diplomate Turcico باليه بادره Balja Badra. Λακεδαίμων est Misithra seu Mizistra. Constantinopolis est Stanbol. Ἀδριανέπολις Italica Andrinopoli, Turcis est ادرنه Edrine: & Θρακία est ولايتي ادرنه Regio τῆς Edrine: Ἀλεξανδρεῖα Turcis & Arabibus est لسكندريه Iscanderia. Θεσσαλονίκη est سلاونيک Selanic, Italica Salonica. Θῆβαι (cujus nominis urbes plures) vulgò Tina, Stibes, Stives, Ziton seu ازدين Izdin. Ζάκυνθος, vulgò Zante, est ايزاكلېسا IzacLisa seu IzacLise. Μυτιλήνη est مدلولو Middillu seu Midilli. Καππαδοκία est Genik. Slavonia est Bosna-eli. Παγῶσα est دوبره وندېك Dobra Venedik seu Dobru Venetic. Ταύρον est قاف داغي Mons Kaph. Transylvanus est اردل Erdel,

Erdel, & *Transylvania* اردل ولايتي *Regio Erdel*: aliàs *Molino* est مجاري *Erdel Magjari*, id est, *Erdel Hungariae*, quæ Turcis dicitur مجار *Magjar*. *Vienna* Turcis est بچ *Betch*. Germanus est نمچه *Nemgje* seu *Nemtche*; & *Germania* ولايتي *Regio Nemtche*. *Pontus* Provincia est بولتي *Regio Boli*. *Pontus* & *Bithynia* ولايت *Regio Ofmantchic*. *Balbura* urbs *Lyciæ* est قره بورن *Niger nasus* seu *nigrum Promontorium*. *Corycus* urbs *Ciliciæ* est قره حصار *Nigrum Castellum*, ut videtur, Lexicographi Ecteri patria. Eodem nomine gaudet *Seleucia* urbs *Pisidiæ*, & alia loca. *Cydnus* fluvius *Ciliciæ*, ut & *Nesus* seu *Nissus* fluvius *Thraciæ*, vocantur قره صو *Aqua nigra*. *Julio polis* *Bithyniæ* dicitur بيك بازار *Baronum forum*. *Oxolithum* inter *Myfiam* & *Macedoniam* est سورج حصار *Acutum Castellum*.

Χελωνίτης, seu fortè Χελώνη, hodiè est *Castel-Tornefe*: fed in *Diplomate Turcico* & *Capitulationibus Turcicis* ad *Moream* olim spectantibus, scribitur حلومچ *Holumutch* & حلومبيج *Holumitch*; quod contractiùs effertur *Holmutch*, ut in *Chartis D. Henrici Hyde Equitis Aurati*, qui diu ibi vixerat, & per *Cromwellium* pro causâ Regiâ olim injustè decollatus est, scriptum extat. Alius ex nostratibus, qui etiam ibi vixit, pronuntiat *Clo-mutch*, quasi didicerat à Turcis pronuntiantibus *Hlomutch* seu *Hlomitch*.

Ευρίπ Turcis est اغريبوز *Egriboz* seu اغريبوز *Igreboz*, quo nomine intelligitur *Ev-boia* in *Archipelago* *Insula*, cujus præcipua urbs est *Chalcis*. Et hinc, ut videtur, corruptum vulgò nomen *Negropont*, q. d. *Euripont* seu *Egripont*, quia *Euripus*, seu *Stretto di Negropont*, ponte jungitur *Continenti Achaia*. *Euripo* autem *Taurominitano*, in *Siciliæ* orâ *Orientali*, sæpius fluere & refluere perhibetur *Euripus Euboicus*, qui *Plinio* septies die & nocte se reciprocare dicitur. Sed frequens iste fluxus & refluxus ab antiquis nimis temerè creditus, corrigitur à *Gillio*, & modernis, qui asserunt fieri tantùm singulis sex horis, sc. totâ nycthemerâ bis fluere & toties refluere comperitur. Antiqui itaque vel magnalia de *Euripo* prædicare affectabant, vel aliàs falsi sunt ex partiali aquarum reditu per *Promontorii Chalcidis* in mare projectionem effecto: illud enim *Promontorium* longiùs in mare porrectum, præterlabentes aliquantulum impedit aquas; quarum itaque pars in gyrum acta ad dictum *promontorium* rediens (Anglicè *the Eddy* vocamus) refluxum imperfectè quodammodo æmulari videtur.

Pyrene Turcis dicitur صوق *Voq* & Græcis modernis Κρυὸν νερόν, utrumque *Frigidam aquam* notans, propter insignem ejusdem frigiditatem dum è fonte salit, quamvis diurno tempore lapides insignitè caleant in littoribus ubi ejus aquæ in terram delapsæ fluunt. Iste fons ex *Acrocorinthis* summitate *Occidentali* sub ipsis *Castelli* fundamentis erumpit magno & rotundo fluxu, qui per 50 saltem orgyas deorsum præceps ruens in humile solum cadit. Hoc modo vides aliquid de more *Turcico* in locis nominandjs. Infinitum esset hujusmodi omnia enumerare.

אליספונטי ואיכוניאוס עד שיגיע
לצפוננו של עולם בים נהר לאטאנא
ים נקפה לפעמים ברוב הקור
ושם ינוח ושם תמשך היבשה
למעלה בטארטריאה עד העדר
הישוב דרך הצפון מרוב הקור מאד
ושעירים ירקדו שם:

וראוי להודיע זה כי אורך
האיטאליאה מהרי סאלוצה אשר
בפיימונטי עד ריו די קאלאבריא

⁹ Euxini, donec tandem perveniat ad Aquilonem Mundi, ad mare fluvii Tanais, mare, inquam, illud quod aliquando congelari solet propter multum frigus; & ibi definit. Et inde protrahitur Continens supra Tartariam per viam Aquilonis usque ad privationem Habitationum propter nimium frigoris. Et satyræ saltant ibi.

Convenit quoque docere longitudinem Italiæ à montibus Saluciæ quæ in Piedmonte, ad Rio de Calabria (secundum quorundam opinionem)

⁹ Euxini] Quibusdam Disabachi dictum mare. Pro *بنطس* Pontus, in Arabum Libris semper perperam scribitur *نيطش* Nitosh, errando in Punctis diacriticis, ut in nominibus exoticis sæpe apud eos fieri solet. Calcashendio dicitur بحر قرم Mare Crim. Turcis idem quod Græcis Μαυροθάλασσα Mare nigrum, propter densam & tenebrosam nebulam (پوش Púsh vel طومس Duman vocant Turcæ) quæ totum illud mare occupat tegitque, & navigatu periculosum reddit. Eademque obscuritas pariter afficit vicinum populum Cimbricum eorumque urbem *Κιμμέριον*, quæ juxta ad Bosporum olim sita. Aliud Cimmerium est Cimbrica Chersonesus Daniæ, unde fortè dicti Cimbri Taurici, & nostri Cumbri & Cambri; quos fortassis longa illa Gentium Vagina ex Sueciâ in Daniam olim transfuderit; præfertim si sentiendum sit cum D. Rudbeckio, qui Cimmerium in Septentrionali parte Sueciæ collocat in suo Atlante; in quo etiam pro patriæ honore, totius Historiæ antiquitatem & originem ad Sueciam suam (ut mihi videtur magis ingeniosè quam verè) pertrahit.

Sunt etiam qui Cimmerium collocant inter Colchos & Iberos. Quî autem in Italiâ inter Bajas & Cumas id situm volunt, ipsi in tenebris verè Cimmeriis versari videntur. De dicto autem Cimmerio ad Bosporum canit Homerus Odyss. xi. prope initium,

Ἐνθα δὲ Κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμὸς τε πόλις τε

Ἦεν καὶ νεφέλη κεκαλυμμένοι, &c.

Et sic ad reliquam descriptionem pergit, ut consulentibus videre est.

לפי דעת יחידים סביב לאלף מילים
ארכה ורחבה לא יעבור למאה
ועשר מילים והיא נמשכת ותלויה
בין שני ימים היינו בין הים האמצעי
לים אדריאטיקו מוניציאה אשר
רחבו לא יעבור ק"כ מילין ולא יגיע
להם ובתוכו איים רבים קטנים
נגד הדאלמציאה וצורים וסלעים
לחצוב אבנים לכנן בתוך ים
איסטריאה

esse circiter mille milliaria ; latitudi-
nem non transire ad centum & de-
cem milliaria ; eamque esse pro-
tractam & suspensam inter duo ma-
ria, viz. inter Mare Mediterraneum
& Mare Adriaticum à Venetiis, cu-
jus latitudo non transit ad centum &
viginti milliaria, nec quidem ad ea
pervenit : & in medio ejus sunt In-
sulæ plurimæ parvæ è regione Dal-
matiae. Et quoque in medio Maris
Istrianus sunt petræ & rupes unde ex-
cidantur lapides ad ædificandum.

פ ר ק ה

בגבולים אשר אחורי כל גבול
ים אפריקאנו מתחיל ממצר
גיבילטאר ויעבור ביבשה על
מצרים וגבול נילוס ומוצאו וים
סוף ומוצאו עד ארץ ישראל ופיו
ובארוט וציציליאה

אחרי אשר בארנו כמה שקדם
זכרון המקומות אשר באורך שפת
ים אפריקא הנקרא ים האמצעי
להיותו באמצע הישוב או ים אריה

CAPUT VIII.

*Caput octavum agit de limitibus qui
sunt pone totum terminum maris
Africani, incipiendo à Freto Gi-
beltâr ; deinde transitur per Con-
tinentem ad Ægyptum & terminum
Nili ejusque exitum ; & ad mare
Suph ejusque exitum, usque ad ter-
ram Israel, & Joppam, & Bery-
tum, & Siciliam.*

POSTQUAM jam explicaveri-
mus præcedentia, sc. mentio-
nem locorum, quæ sunt per longi-
tudinem oræ Maris Africani dicti
Mediterranei (eo quod fit in medio
Orbis habitabilis) aut ¹ Maris Leo-

¹ *Mare Leonis*] In Chartis impressis est *Mare Leontinum* ; vide infra.

ממיוצר גיבילטאר עד בארוט שהוא
חוף לדמשק נבאר ונודיע כי אחורי
האפריקא אשר על שפת הים וכל
הישובים ההם יש מלכיות וגלילות
רבות אחוריהם מסתעפים והולכים
על ההרים הרמים הנקר אפריקא
סופיריאור עד כי מההרים ההמה
ולמעלה יעלה הגבול באורך ורוחב
בגלילות זרות לא נודעו עד כי בימים
האלו אשר החשוב מלך פורטוגאל
הדריך באניותיו בים אוקיאנוס
אחורי היבשה בצד הדרום ההוא
התחתון ובגלילות ההם ונקרא
הגליל ההוא אפריקא שפלה ומימי
ההרים ההם המפסיקים בין הצד
האפריקא שלנו יורדים בים ההוא
הגדול הוא ים אוקיאנוס המקיף
אשר נדבר ממנו בעה בכלל אורך
הגלילות והאיים והישובים אשר
מצאו בו :

אמנם נודיע בזה כי אחורי
האפריקא הזאת אשר היא נגד
רמון ספרד קאטאלוניא פרווינצה
איטאליאה יש מלכיות גדולות
לאחורי האפריקא היא בארנאריאה

nis, à Freto Gibeltar usque ad ² Be-
rytum, quod est Portus pro Da-
masco; pergemus explicare & do-
cere, quod pone Africam & omnes
illas habitationes quæ in litore maris,
sint regna & regiones plurimæ dif-
fusæ & procedentes per montes ex-
celsos, quæ dicuntur Africa superior;
donec tandem à montibus illis &
superius, ascendat terminus longitu-
dine & latitudine per regiones pere-
grinas, quæ non erant notæ, donec
tandem in istis diebus præstantissimus
Rex Portugalliæ navibus suis perve-
niret in mare Oceanum ad poste-
riora Continentis per plagam illam
Australem inferiorem & regiones il-
las: & illa regio vocatur Africa in-
ferior. Aquæ autem illorum mon-
tium, qui inter nostrum latus Africæ
dirimunt, descendunt in mare illud
magnum, quod vocatur Oceanus
ambiens, de quo, auxilio Divino,
sermonem facturi sumus in summâ
Longitudinis Regionum & Insularum
& habitationum quas in eâ reperie-
runt.

Et profectò hoc notificabimus,
pone illam Africam quæ est Barba-
ria (è regione Granatæ Hispaniæ &
Cataloniæ & Provinciæ & Italiæ)
esse regna maxima; & per regnum

² Berytum] R. Benjamino Hebraicè vocatur בארות Beëroth, i. e. Putei; quale qui-
dem nomen pluribus locis accommodari possit & solet, cuius sc. loco ubi vel sunt vel fue-
runt multi Patei, ut in Italiâ Puteoli, &c.

וכי ממלכות פים ואחוריה וטונים
 וגיע באורך הקו למצרים כיבשה
 רחוק מאליכסנדריאה כמו ה'
 מילים רחוק מהים ואצל הגליל
 הזה וגיע מימי נילוס היורדים מהרי
 הלבנה העליונים וירדו דרך מירוא
 שהוא איקלים ראשון וגם על
 האיקלים השני עד הגיעם למצרים
 וירדו מימי אחרי כן לסעיפים
 רבים אצל גליל דאמיאטא עד
 חום הים האמצעי הסמוך
 לאליכסנדריאה ויעלו תוצאות
 גליל מצרים כיבשה עד ימצא
 חתב ים סוף הנקרא ים אראביקוס
 היוצא מקצות הים הגדול המקיף
 הוא נקרא ים בארבאריקוס
 מאוקיינוס אשר שם יתחיל ים הודו
 וגיע הים סוף הזה בתוך היבשה

Fess & posteriora ejus & Tunetum,
 pervenire lineam ad Ægyptum lon-
 gitudine per medium Continen-
 tem procul ab Alexandriâ, ad dis-
 tantiam circiter 400 milliarium à
 mari; & juxta hanc regionem per-
 venire aquas Nili, descendentes è
 montibus Lunæ excelsis, & decur-
 rentes per viam Méroes, quæ in
 Climate primo, & quoque per Cli-
 ma secundum, donec perveniant in
 Ægyptum: & posthac aquas ejus
 pluribus ramis descendere ad regio-
 nem Damiatam per ³ æstuarium ma-
 ris Mediterranei prope Alexandriam;
 & deinde ascendere exitus regni
 Ægypti per Continentem, donec in-
 veniatur latitudo maris Suph (quod
 vocatur mare Arabicum) egredien-
 tis ex extremitatibus Maris magni
 ambientis (quod vocatur mare Bar-
 baricum) ex Oceano ubi incipit Mare
 Indicum: & istud ⁴ mare Suph pe-
 netrare in medium Continentis &

³ *Æstuarium*] Pro חום *astuarium*, Codex Venetus legit *Portus*, sensu minùs commodo: nam cum in illo mari plures sint *Portus*, dixisse *ad portum*, nullum certum locum indicat. Heic autem intelligi videtur ea litoris pars ubi mare in Ægyptum circa Nili ostia æstuat, quæ propriè *Æstuarium* vocari possit.

⁴ *Mare Sûph*] i. e. *Mare alga* seu *algosum*. Cumque id sit Lingula ex mari Indico exerta, Cap. XXIII. vocatur ים לשון *Lingua* seu *Sinus maris Sûph*; sic enim quivis Sinus vocari solet. Hinc est quod Isa. xi. 15, ים מצרים *Lingua* seu *Sinus maris Ægypti*, totum mare Mediterraneum, & præcipuè partem Ægypto proximam, notet: planè enim cum ostiis Nili jungitur. Jesuita quidam Missionarius qui in Æthiopiâ, Abyssinorum regione, ad propagandum fidem aliquot annos vixerat, ibique Ecclesiam sibi peculiarem comparaverat, in Tract. de Origine Nili Anglicè impresso scribit, Mare Rubrum sic vocari propter Algam in fundo Maris nascentem dictam Æthiopicè *Supha*, cujus paulò
 infra

infra aquæ superficiem in vadosis locis rubrum intuentibus apparet Semen, quo (sicut Rubiâ tinctorum) pannos rubro colore inficere solebant; & (ut ipsum de re sibi benè notâ loqui constare posset) eo ipso Semine Ecclesiæ suæ rubras Cortinas tinctas fuisse affirmat. Hoc in monumento Sinico vocatur *Coralli rubri Mare*. Veram autem rationem cur illud mare vocetur Rubrum, alibi in hisce Notis tradidimus.

והמדברות אצל מדבר סיני ועבור
מעברות היבשה סביבות פלשתים
ואדום ומואב הנקרא אראביאה
פליקש ויחנק הגבול הזה כל ארץ
ישראל אשר אחורי ים יפו ויסוב
סביבות הר הכרמל והלבנון צור
וצידון עד אחורי בארש הוא חוף
דמשק ויסוב אחורי הים ההוא
כל ארץ סודיאה וארם-צובה עד

Desertorum, usque ad Montem Sinai: deinde [limitem] transire trames Continentis per circuitum Philisthæorum, & per Edom & Moab, quæ dicta sunt Arabia fœlix; & terminum istum complecti totam terram Israel quæ est pone mare Joppense, & circuire per circuitum Montis Carmel & Lebanon, & Tyrum, & Sidonem, ad posteriora Beryti, quod est Portus Damasci: deinde circuire per posteriora illius Maris per totam terram Syriæ & 5 Aram-Sobæ, donec perveniatur ad

[5 Aram-Sobæ] Tam Syriæ quam Mesopotamiæ, vel utriusque simul, generale nomen est *Aram*, quod itaque plerumque adjuncta habet alia nomina distinguuntia, quænam harum Regionum particulares partes intelligendæ sint indicantia. Syri statuunt *Sobam* esse *Nisibin*: hoc autem non potest esse, quia *Nisibin* est in *Aram-Naharaim* seu *Mesopotamiâ*, quæ Psal. lx. 2, planè distinguitur ab *Aram-Sobæ*, ut & apud nostrum Authorem fit. Præterea alibi in S. Bibliis dicitur Rex *Sobæ* petiisse copias in auxilium suum ex *Aram-Naharaim*, ab ultra Euphratem: ergo ea erat cis Euphratem. R. Benjamino, p. 59, *Sobæ* est *חלב Haleb*, vulgò *Aleppo*. Et quidem noster Peritfol videtur indigitare Septentrionalia Syriæ juxta *Haleb* versus Euphratem: & quamvis planum sit ex 1 Chron. xviii. 9, quod *Hamath* & *Sobæ* distinctæ fuerint Urbes aliquando sub Regibus distinctis, ab illâ tamen sæpius quam ab hac denominata videtur tota Provincia, quæ itaque dicitur *Hamath-Sobæ*, ea viz. *חם Hamath* pars ubi est *Sobæ*. Ideoque Spanhemius & Bochartus statuunt quod *Aram-Sobæ* sit idem quod *Hamath-Sobæ*, sc. versus Australiora Syriæ, ubi est *Tadmur* seu *Palmirene*; idque præcipuè colligunt ex 2 Chron. viii. 3, 4, *Et Salomon profectus ad Hamath-Sobam, prevaluit contra eam: Et edificavit Tadmur in Deserto, & reliquas Civitates annonarias quas ipse edificavit in Hamath*. Et ut in singulis totius Orbis Regionibus, Provinciæ à majoribus suis urbibus denominari solent (ut

Damascus aliquando vocatur *Aram-Dammébec*, &c.) sic possit benè consistere quod *Aram-Soba* sit in Provinciâ *Hamath*, cum *Aram* sit generale nomen totius Syriæ, & *Hamath* particularis Provinciæ, quæ tamen aliquando ab *Hamath*, & aliquando à *Soba* denominata est, prout hæ urbes uni aut duobus Regibus subjici contigerint. Et fanè circa dictum locum sita videretur *Soba*, ex 2 Sam. viii. 3, & 1 Chron. xviii. 3, *Et David percussit Hadadezer Regem Sobæ usque ad Hamath, cum iret להשיב ad vertendum (al. להציב ad statuendum) manum suam in flumen Euphratem.* Cum nempe David converteret se ad percutiendum accolæ Euphratis ad Occidentalem ejus partem, inter reliquos simul percussit Hadadezer qui etiam illas partes incolebat. Versio Anglica vix satis benè quoad verba, *As he went to recover his border towards the river Euphrates.* Sensus tamen sat benè; nam *convertisse manum* contra illam regionem, erat ut hâc ratione posset *limitem suum recuperare.*

הגיע לארם-נהרים הנקרא
מאסופוטניאה ושם ירדו מימי נהר
פרת מהרי סארמאציאה ונהרות
אחרות יורדים לים בכל אשר
בסינום ים פרס אשר נבאר ענינו
להבא כי שם יתבאר מארץ כשדים
ומדי ופרס אשר הם מגלילות
הסופי באסיאה מאיורי ואולם
העולה מארבייאה פילוקש לעלות
ולעבור המדברות בצד הדרומי
אחורי ארם ודמשק וללכת דרך
מעבר הקארוכאני שהם נושאי

Aram-Naharaim dictam Mesopotamiam: ibique aquas fluvii Euphratis descendere è montibus Sarmatiæ, aliosque fluvios in mare decurrere, cum omnibus qui [vehuntur] in Sinum maris Persici, cujus res explicabuntur in sequentibus; ubi etiam agetur de terrâ Casdim, & Madai, & Paras, quæ sunt ex regionibus Sophii in Asiâ majori. Et quidem ex Arabiâ felice ascendemus ad pertranseundum Deserta plagæ Australis pone Aram & Damascus, & ad eundem per viam quâ transit ⁶ Caravana portantium Aromata ex

⁶ *Caravana portantium Aromata*] Tales erant Ismaelitarum seu Arabum Mercatores Ægyptum petentes, quibus olim venditus Josephus Patriarcha, qui tunc ab illis deportatus est. Vox Persica est کاروان *Cârvân*, id est, *Negotiator*, vel collectivè *Negotiatores*; sc. tota eorum Cohors simul iter faciens, quæ Arabicè قافلة *Câfila* vocatur: hinc Mercatorum Hospitiâ publica, quæ Arabibus audiunt کاروان سرائی *Cân*, Persis سروای *Serâi* *Cârvân serâi* nominantur, i. e. *Caravana hospitium*; nam *Serâi* est quævis *Domus ampla*: unde in Constantinopoli, Imperatoris Palatium scæminarum Turcis dicitur nomine Persico *Serâi*, Europæis minùs benè *Serail*, & *Seraglio*.

הבשמים מקדם מארצות לאמיקא
וקאליקוט סמוך לים הודו הגדול שם
מצב היהודים הרבים ושם מלכות
הפריסטיגיאני ונהר סמבטיון ביבשה
ההיא וארץ עדן ומדבר חבור וכל
החדושים אשר נזכיר להבא :

נמצא בזה במשך הספור הזה
על צד האמת והתורה והסופרים
שמצרים מערבית דרומית לארץ
ישראל ואדום ועמלק ומואב
דרומיים ממש ופרס מזרחית
דרומית ממש לה ודמשק גב ובבל
והודו וארם מזרחיים צפוניים
לארץ ישראל וחוף יפו וצור וצידון
מערביים לארץ :

ואספיק בזה כי לא אוכל להזכיר
שיעור המרחק ומספר המילין
והפרסאות אשר בין זה לזה
ושיעור הנטיות במרחקים הצדדין
להם כי זאת מלאכה ארוכה היא
מאד :

Oriente è terris Meccæ & Calecut
prope mare Indicum magnum, ubi
est statio Judæorum multorum. Et
ibi in Continente illo est regnum
Prestigiani, & flumen Sabbaticum,
& terra Edenis, & Desertum Cha-
bor, & omnis nova quæ in sequen-
tibus commemoraturi sumus.

In hujus narrationis continuatione
reperiemus juxta ipsam veritatem &
Legem & Scriptores, Ægyptum esse
Austro-Occidentalem terræ Israel;
& Edom, Amalek, & Moab esse
Australes certè [seu directè]: &
Persidem esse fermè Austro-Orien-
talem, uti etiam Damascum: &
Babel, & Indiam, & Aram esse Bo-
reo-Orientales terræ Israel; & Por-
tam Joppam, & Tyrum & Sidonem
esse Occidentales [dictæ] terræ.

Et hic quidem definam, propte-
rea quod non possim commemorare
æstimationem [i. e. quantitatem]
distantiarum & numerum millia-
rium & Parasangarum inter unum
locum & alterum; neque æstima-
tionem [seu quantitatem] declinati-
onum in distantis lateralibus [i. e.
obliquis;] hoc enim opus nimis pro-
lixum foret.

פ ר ק ט

בגבולי פרס וים פרס וגלילות
הודו כלם נקראו אנדיאה
סופיריאור ואינפיריאור וגאניים
ואיסטרא ובבל ומדי והרי
קאספיו וים קאספיו המר
והיהודים הסגורים לדעת
הסופרים ואי טאראפובאנא :

ראוי שנשמור סדר הישובים
והמדברות בפרק הזה בהיות כי
בפרק הקודם לזה כתבנו הגלילות
מאפריקא והמתגלות בין היבשה
מקצות המערב מהאורך בכל
האפריקא עד אשר באנו אל תוך
אשיאה הגדולה והזכרנו מה שזכרנו
מכל ארץ ישראל וסביבותיה וארם
ודמשק וסוריא וציליציאה גלילות
עוז וארמניאה :

נזכיר עתה מגלילות פרס והודו
אשר הם מהלאה לדמשק לצד
המזרחי ונאמר כי מגלילות פרס
ועל ים פרס יש ישובים גדולות
ומלכיות גדולות ומדברות ארוכות

CAPUT IX.

Caput nonum agit de limitibus Persiæ & maris Persici, & de regionibus Indiæ omnibus quæ vocantur India superior & inferior, & intra Gangem & extra: et de Babel, & Mediâ, & montibus Caspiis, & mari Caspio mortuo: & de Judæis inclusis, secundum opinionem Scriptorum; & de insulâ Taprobanâ.

CONVENIT ut in isto Capite servemus ordinem habitatorum & Desertorum, cum in Capite præcedente descripserimus regiones Africæ, & discursitationem nostram huc illuc per Continentem à partibus Occidentis per longitudinem totius Africæ, donec tandem venerimus in medium Asiæ majoris, & commemoraverimus omnia quæ dicta sunt de totâ terrâ Israel, & circumadjacentibus ei, & de Aram, & Damasco, & Syriâ, & Ciliciâ, & regionibus Aufitide & Armeniâ.

Jam vero commemoraturi sumus regiones Persiæ & Indiæ, quæ sunt ultra Damascum ad plagam Orientalem. Dicimus itaque, de regionibus Persiæ & supra mare Persicum esse habitationes magnas & Regna maxima, & Deserta longa, usque

עד הגיע אל סוף הישוב לפי
טלומיאן וכתב באורך כל גלילות
הודו עד ים הודו ביבשה הגלילות
האלה ואלה שמותם קראמאניאה
סמוך לים פרס אשר הוא ים עגול
וכנס ביבשה מים הודו: ואחר זה
אריאה וכל מלכות דראמניאנה
הגדול אראקוסיה סמוך לנהר
גאניים הגדולים ומדברות גדולות
והרים ויערות בין כל אחד מאלה
הגלילות:

ואחרי אלה לרצועות המזרח הודו
היא ארץ הודו בגאניים ואינדיא
איסטריא ומלכות סירקא הגדול
והנפלא ארץ מדברות ויערים
גדולים וכשמים וחיות ועופות זרות
עם שני גלילות הוורדים לצפון
הנקראים סקיטאניאה איסטריא
בתוך משך הרים ארוכים ויהודים
רבים נסגרים שם לפי דעת
הכותבים:

אמנם למטה בדרום בצד ים הודו
נגד אינדיאה גאניים יש אי אחת

dum pervenias ad extremum Orbis
habitabilis secundum sententiam
Ptolemæi, qui scripsit de Longitu-
dine omnium regionum Indiæ juxta
mare Indicum in Continente. Tales
autem sunt regiones, & talia nomina
earum; viz. Carmania prope mare
Persicum, quod est mare rotundum
contingens Continentem ex mari
Indico: & post hanc est Aria, & to-
tum regnum Drangianæ maximum,
& Arachosia prope magnum Fluvium
Gangem; & Deserta magna,
cum Montibus & Sylvis inter singu-
las hæc regiones.

Et post hæc ad lineas Orientis est
Hodu, quæ est India intra & extra
Gangem, & Regnum¹ Sericæ mag-
num & mirandum; terra, inquam,
Desertorum & Sylvarum amplarum,
& Aromatum, & Bestiarum, & Vo-
lucrum peregrinarum; una cum
duabus regionibus tendentibus ver-
sus Aquilonem dictis Scythania †
exterior in medio tractus montium
continuatorum longitudine: ibi, in-
quam, conclusi sunt plurimi Judæi,
ex sententiâ Scriptorum.

Utique inferius versus Austrum
ad latus maris Indici è regione In-
diæ Gangeticæ, in mari Indico sub-

¹ *Serica*] D. Bartoloccius in Bibliothecâ Rabbiniâ, p. 121, hunc locum citans ex
Peritfolii exemplari malè lecto & pejùs intellecto, pro *Serica* peperam legit *Perica*:
& ibidem pro *איסטריא* *Estera*, i. e. *Extra*, legit *אסירה* *Asira*, quod exponit *Affyria*,
sensu planè nullo; nec quidem *Affyriæ* nomen sic unquam scribitur.

† Sic uterque Codex MS. videtur deesse *interior* &.

גדולה בים הודו תחת משור
היום נקראת טראפובנא הגדולה
לא ישוער ערכה מרוב טובותיה
וענייניה אנשיה שחורים לבושי מוך
לבן חצי גופם משתחווים לאלילים
ולשמים ואיום רבים סביבותיה עד
סינוס מאניוס שהוא סוף מכתב
מציאות מורחית ימיו לטולומיאוס
ומה שנוכח ביותר ישובי המזרח
הצפוניים אשר להלאה לארמיניאה
ועין וארם העליון ללכת בארצות
מדי אין קצה למספר הגלילות
ההם :

ומנהר טאנס והלאה התחלת
האשיאה כגון גלילות סקיטאניא
התחתונה והעליונה ואושיאנה
היא שושן הבירה ממלכות הסופי
ואירקאניאה וקאראמאניאה מלכות
הכלב הגדול ובגלילות הלזו שהיא
מיוחסת לגומר ומגוג נמצא תוך
מדברות היבשה ים גדול ועצום
עגול מוקף יבשה כלו ואין לו מבוא
בשום ים ולא יחס כלל באוקיינוס
רק לבדו נמצא ומוקף יבשה ומימיו
מרים ונהרות רבות ילכו בו
מתמעט בעליית העבים להשקות

Æquatore diei est Insula quædam magna dicta Taprobana, quæ tam magna est ut valor ejus æstimari non possit, propter multitudinem bonorum ejus & rerum ejus. Incolæ ejus sunt nigri, induti² goffipio albo per dimidium corporis sui, adorantes idola & cœlos. Et circa eam sunt insulæ multæ usque ad Sinum magnum, qui est finis descriptionis Orbis Orientalis maritimi secundum Ptolemæum. Et, si vellemus commemorare reliquas Habitationes Boreo-Orientales, quæ ultra Armeniam & Aufitidem & Aram superiorem quâ itur in terram Mediæ, infinitum esset illas regiones recensere.

A fluvio Tanai & ultra eam est initium Asiæ, sicuti Regiones Scythiæ inferioris & superioris, &³ Sufiana, quæ est Shushan Palatium illud regni Sophii; & Hyrcania, & Carmania, & regnum Canis magni. Et in istis regionibus quæ pertinent ad Gomer & Magog, inter Deserta Continentis reperitur mare quoddam magnum & forte, rotundum, totum Continente circundatum, nec est ei introitus ad quodvis aliud mare, nec omninò pertinet ad Oceanum, sed tantum solum reperitur Continente circundatum, ejusque aquæ sunt amaræ: & quamvis Flumina plurima in eam intrent, diminuitur per

² Goffipio] Heb. מוך *molle*, est nempe mollis vestis Goffipina.

³ Sufiana] Sic uterque Codex MS. legit אושיאנה pro שויאנה.

הישובים ויתמעט נכ דרך מבועי
המענות הרבות אשר תמיד יביע
ויולדו ממנו בגלילות ההם ונקרא
ים מת מפי שהוא מומת ועומד

⁴ ascensum nubium ad rigandum habitationes: & diminuitur quoque per multas fontium scaturigines, quæ perpetuò fluunt & ex eo nascuntur in regionibus illis. Vocatur autem ⁵ Mare mortuum, quia mor-

⁴ *Ascensum*] Viz. aqua ex eo ascendens, vertitur in nubes. Verum qui illud mare nuperis annis fulcavit D. Struis, in Itinerario suo asserit, in Sinu Ghilanensi [*the Bay of Ghilân*] esse duos Vortices maximos qui hujus maris aquas exhauriunt & per aquæductus aliquos subterraneos evacuant: huncque locum adeo periculosum esse, ut si aliqua navis ad hosce Vortices nimis propè accederet, inevitabili exitio submersa esset, voracissimâ abyssu absorpta & deglutita. Geographus Nubiensis dicit hujusmodi Vorticem naves rapientem, reperiri in mari Persico, & alium in Indiæ insulâ قمار *Comâr*, & tertium in extremitate Sinarum. Talis Vortex Arabibus dicitur دردور *Derdûr*, seu *Durdûr*, Persis كرداب *Ghirdâb*, id est, *Vortex aquæ*.

⁵ *Mare mortuum*] Sic vocatur, quia est instar Lacus seu Stagni, ex quo nullus aquarum decursus discernitur. Intelligit nempe illud Mare quod suprâ, Cap. III. vocatur *Mare Hyrcanum*, quod est *Mare Caspium*. Hoc mare variis appellatur nominibus secundum loca vel veldè vicinia vel etiam aliquantulum dissita, modo sint celebriora; ut *Mare Gjorgjân & Deilom*, *Mare Ghilân*, *Mare Tabaristân & Mazenderân*, pro quo Herbertus nostras minùs rectè legit *Mozendram*. Aliàs dicitur *Mare Chozar* seu *Chozaræorum*, propter regionem خزر *Chozar* ad Boream hujus maris adjacentem, à quâ denominatus est celeberrimæ illius disputationis Author dictus כורי *Cozari* seu *Cozaræus*, vulgò *Liber Cozri*, quem D. Buxtorfius Hebraicè & Latinè edidit. Quibusdam Persarum hoc mare perperam vocatur قلزم *Colzum*; iste autem error corrigitur ab alio doctiore Persâ, qui hocce Nomen reverà *Mare Rubrum & Glyfma* in eo Oppidum notare docet. Semel Scribæ Persici vitio scriptum vidi قطرم *Cotrum* pro Mari Caspio, pro قلىسما *Clyfma*, quod ab Arabibus semper tribuitur *Mari Rubro*, quod vocant بحر قازم *Bahar Colsum*; pro quo in Globis legitur *Bohar Corfun*, malè; sonat autem *Mare Clysmatis*. Bernardo da Parigi vocat كاسون دكزي *Mare Celsun* seu *Colfun*, quid scribebat planè nesciens. Aliàs Mare Caspium dicitur in Globo *Mare de Sala* vel *de Bacu*, & Ruthenis *Chualenski more*, &c.

Mare Hyrcanum sic dicitur pro *Hyrcanum*, quia hoc mare non ita procul dissitum est à Persidis Provinciâ dictâ عراق *Hyrâc* seu *Yrâc*; vel distinctionis causâ عجم عراق *Yrâc Arabia* seu *Arabum*, quæ in Chaldæâ seu Babyloniâ Arabiæ proxima est. Quin & Yrâc, seu Irâc, sive Erâc, (vel ut apud Geographi Nubiensis interpretem, *Arâc* seu *Aaracq*) absolutè positum,

Babyloniam seu Chaldæam notat, quæ in terrâ *Shin'ar*, ut in libro *Murshid*, שִׁנְעַר *Shin'ar* est *Al Erâc*: nempe levi literarum mutatione, est planè idem quod in Sacris Bibliis אֶרֶץ *Erec*. Ubinam vero sit Provincia *Yrâc Persarum* (unde *Mare Hyrcanum* denominatum est) apparet in Sansonii Chartis, sub nominibus *Hyrach* & *Yerach*, ubi ea fermè ad ipsum mare Caspium extenditur.

Et quidem non possum heic silentio præterire insignem D. Golii lapsum in re Geographica in suâ Alpharganii editione, ubi in situ *Irâcæ Persarum* designando, multùm à vero abest. Nempe primò, succinctè dicit in Indice, *Irâca tractus latè patens, eadem cum Babyloniâ, quæ & distinctiùs Irâca Persarum*. Oh portentum erroris, *Irâcam Babyloniæ* cum *Irâca Persarum* confundens! Deinde malè addit, *Irâca Arabum, id est, Assyria*, p. 130; cujus contrarium verum est: nam *Irâca Arabum*, seu Chaldæa, multùm distat ab Assyriâ. Et p. 119, ubi D. Golius fortè fortunâ rectè statuerat quod العراقين *Eracain* sit i. q. العراق *Erâc*, i. e. *Babylonia*; mox malè addit quod idem *Eracain* etiam *Affyriam* & *Mediam* designet. Et paulò superiùs in eodem libro, D. Golius adhuc magis confusè agit, *duas Irâcas esse Cufam & Basram, illam nempe esse Irâc-Arabum, hanc vero Irâc Persarum* asserens.

Verum quidem est, quod Nabathæi has duas urbes vocent *Irâcas duas*. Sed nec Nabathæi, nec ulli unquam Orientalium dixerunt harum alteram esse *Irâc Arabum*, & alteram esse *Irâc Persarum*: cum revera ambæ illæ عراقان *Irâcæ*, unicum *Irâc Arabum* constituent designentque; & hæ duæ عراقان *Irâcæ* simul, pro simplici عراق *Irâc* seu *Babyloniâ* (ipso etiam Golio fatente supradictâ p. 119.) accipiantur, & semper sic accipi debeant. Pessimè itaque fallitur D. Golius, hâc sequente ratione seductus; cum nempe dentur *Irâcæ duæ*, quæ sunt diversæ ac distinctæ Regionēs seu Provinciæ sic dictæ (quarum altera est in Perside, dicta عراق عجم *Irâc-Agjam*, altera in Chaldæâ seu Babyloniæ regno, dicta عراق عرب *Irâc-Arab*;) apud Arabes Nabathæos hæc posterior quamvis unica, rursus partitur & subdividitur in العراقين *Irâcas duas*, quæ viz. sunt tantùm duæ urbes *Cupha* & *Basra* cum territoriis suis; tum, inquam, D. Golius videns العراقين *Irâcas duas* exponi de hisce duabus urbibus (quæ certè in eâdem provinciâ seu regione continentur) ratus est illam esse *Irâc-Arab* (utpote quæ sit versus Arabiam sita) hanc vero alteram esse *Irâc-Agjam* (utpote quæ versus Persidem sita sit) non satis animadvertens unicæ *Irâcæ-Babylonicæ* subdivisionem in *duas Irâcas*; quarum alteram ille (hoc modo falsus) vocat *Iracam Arabiæ*, alteram vero *Iracam Persidis*; cum revera istæ ambæ simul, unicam *Irâcam Arabum* notent, alteram illam *Persarum Iracam* excludendo.

Ne autem absque idoneâ autoritate sapere videamur, ubinam sitæ sint *Iracæ* duæ Provinciæ sic dictæ, monstrabimus ex *Megjdii Historiâ Persicâ* زينت المجالس *Zineto'l Magjâlis*, ubi τῆς *Irâc-Arab* limites ponit usque ad Desertum نجد *Negjd* & mare Persicum, & regionem *Chuzistân* & *Diyâr-beçr*; ejusque præcipuas urbes esse septem. Longitudinem ejus à تكريت *Tecrit* ad عبادان *Abbadân*, esse *Parasangarum* 125; latitudinem vero ad

جولوان jugo τῆς Hulvân ad قادسیه Cadisîa è regione Deserti Negjd, esse Para-
 fangarum 180. Et quod particulares urbes sint Cûpha, قسوح, Bagdad, Anbâr, Babel,
 Basra, Tecrit, Chulla, Samarra, Hulvân, Hira, Madain, Nabravân, Nomania, Wasit.
 Et quidem Irâc-Agjam habere 40 & aliquot Urbes: ejus limites esse contiguos τῶς Adar-
 bayân & Curdistân & Chuzistân & Phârs, & Kûm, & جیلانات Gjeilanât. Longitudi-
 nem ejus à Siphîd-roud (seu albo fluvio) ad urbem Yezd, esse Parafangarum 160; latitu-
 dinem vero ejus à Gjeilanât ad Chuzistân esse Parafangarum 100. Olim quatuor ejus ce-
 lebriores urbes fuisse Ispahân & Kûm & Rei & Hamadân. Haftenus Megjdus Persa. Et
 eodem ferè modo sub nomine Arâc, Geographus Nubiensis describit Arabum Iracem p. 203,
 عراق العرب و هو بغداد و بلادها و ما يليها من ديار بكر و ربيعة و مصر
 Irâc-Arab est Bagdâd & regio ejus & quæ ei adjacent partes τῆς Diyâr-beçr & Diyar-
 rabia, & Diyâr-modar. Et apud eundem sub nomine الجبال Al Gjebâl seu Parthia, p.
 205, præcedente ritu (ut apud Megjdium) describitur العراق العجم Irâc-Agjam. Et
 quia Parthia vocatur Giebâl, i. e. Montes seu Montana pars, ideo apud Bernardum da
 Parigi, hæcce Partia (ut Italicè scribit) vocatur عراق جبلي Irâc montosa; altera
 vero Irâc nuncupatur عراق بابلي Irâc Babylonicâ; quarum hæc in magno Globo Cæ-
 sariano est Arac in Chaldæâ, altera vero Arach in medio Persidis. Huc usque digressus
 sum, ne aliquis D. Golii autoritate seduceretur.

Ut itaque ad rem redeam, Mare Hyrcanum Græcis sæpe vocatur Κασπία θάλασσα Mare
 Caspium, quod una cum vicinis montibus Caspiis sic denominatur à celeberrimâ Urbe &
 cognomine Provinciâ قزوين Cazbin dicta, unde forma Gentilis seu denominativa regu-
 laritèr est قزبي Cazbi seu (ut vulgò) Cazpi; eâdem analogiâ quâ à نصيبين Nisbin fit
 نصبي Nisibi (non autem Nisibini) brevitatis studio loquentium & scribentium: & idem
 fieri solet in ejusmodi aliis. Adeo ut Mare Caspium nihil aliud sit quam Mare Cazpi seu
 Cazbi, id est Cazbinense, prope urbem & Provinciam Cazbin. Non autem nego quin
 Adjectivè aliquando dicatur etiam قزويني Cazvini seu قزويني Cazvini, id est, Cazbi-
 nensis. Sed hoc rariùs fit.

Persarum Scriptores tradunt, aliud hujus Maris Nomen vel saltem Epitheton esse اسکون
 âsghûn, id est, Myrticolor; & quoque aliàs ابیسکون abisghûn seu abosghûn, quod propriè
 est nomen Insulæ in hoc mari ab urbe Asterabad (in Globo Starabad) tribus Parafangis
 distat. Intelligitur nempe استراباد Asterabad versus Persidem: nam alibi est alia hujus
 nominis Urbs, quæ est Portus τῆς جرجان Gjurgjân, de quâ consulatur Calcahendi
 tom. ii. p. 124. Sed quoad dictum hujus maris nomen, cum ex Chorazmiâ veniens Flu-
 vius dictus آبکون abghûn, haud procul à dictâ Insulâ se in istud mare exoneret, hoc
 ipsum mare ideo vocatur abosghûn, contractè pro اب اسکون abi âsghûn, seu abghûn
 & âsghûn; quod scitu jucundum æquè ac difficilè. In magno Globo Cæsariano legitur Abes-
 cum, in ejusdem magnâ Mappâ Mundi Abesum, in Sanfonii Mappâ Absoen, omnia malè.

Geographus Nubiensis tradit hoc mare longum esse ab Austro in Septentrionem, 1000 miliaribus; latum vero ab Occidente in Orientem tantum 650 miliaribus, contra quam in vulgatis Chartis pingi solet. Alibi idem Author (viz. Clim. V. parte vii.) accuratius dicit hujus maris longitudinem porrigi ab Occidente in Orientem cum aliquanto flexu ad Septentrionem, spatio 800 miliarium; latitudinem vero esse 600 miliarium. Et mox addit, cum prosperi fuerint venti, ejus longitudinem navigari posse 9 diebus, latitudinem vero 7 diebus. Cursus autem quantum navis uno die conficit, secundum ipsum habetur pro 100 miliaribus. Calcashendi, tom. ii. p. 124, ex *Sherifho'l Edrisi*, dicit hocce mare esse *وقبل مثلث الشكل كالقلاع* *figura rotunda oblonga*, additque *قدور الشكل الي طول* *Quidam dicunt esse figura trequetra sicut velum-navis*: Orientales enim in navibus suis utuntur velis trequetris. Ibidem quoque peripheriam ejus descriptam videas. Ea informatio quam habuit Herbertus nostras, ferè quadratum facit. An vero sit merum stagnum, vel aliàs alicubi aliquem habeat exitum, vide Notas nostras superiores, p. 77.

בעצמו מבלי שיתקשר בשום ים
וגם שלפעמים שהיא נקפה כקרח
חזק מפני הקור הגדול ואחר בזמן
דקיץ בטבע הזלת ומרוצת מי
הנהרות יעמידוהו על תלו ומוקף
בישוב בהרבה מקומות ובו איים
רבים והוא נמצא בין הסרמאציאה
לאיסקיטאניאה והרי קאספיו או
ים אירקאניא ומוקף הרים וגבעות
מקורב ומרחוק וירדו ההרים האלו

tuum est seorsim stans, non adjunctum alii cuipiam mari: & quoque quia aliquando ad instar gelu durissimi congelatur propter intensum frigus. At postea, tempore æstivo, per naturam [i. e. medium] defluxionis & decursus aquarum fluviorum, illud rursus fit subsistere super ⁶acervo suo. Multis locis circumdatum est habitationibus; & in eo sunt Insulæ multæ. Et quia situm est inter Sarmatiam & Scythianiam, & montes Caspios & Hyrcanos, inde est quod vocetur mare Caspium & mare Hyrcanum. Et quidem prope proculque circumdatum est ⁷monti-

⁶ *Acervo suo*] Heb. תלו *Tillo*. Authoris mens est, quod aquarum acervus in usitatâ suâ mole subsistat absque visibili diminutione.

⁷ *Montibus*] Præcipuè partibus Montis Tauri, qui Orientalibus dicitur قاف داغي *Kaph Dâghi*, & totum Mundum circumdare perhibetur. Græcis vocatur ταύρος, quasi à תור *Tûr*, i. e. *Mons*. Sed rectiùs vocatur *Tauris*, ab urbe تبريز *Taurîz*, quæ ei adjacet. Et eâdem ratione in aliis locis per quæ transit, alia habet nomina plurima, quæ omnia persequi, prolixum esset

סביבות מדי עד הגיעם למוצאות
מי פרת וחדקל ויבא בארץ בבל
הגדולה וכל המדברות ההם
הגדולים עד הגיעם סמוך לגלילות
דמשק

bus & collibus, qui per circuitum
Mediæ descendunt, donec perveni-
ant ad exitum aquarum Euphratis
& Tigris : & deinde intrant in mag-
nam regionem Babelis & Deserta illa
magna, donec perveniant prope re-
giones Damasci.

פ ר ק י

להודיע גבולי ארץ ישראל לברכה
וסביבותיה לך רוחותיה ומעבר
לאמיק ומדבר חבור אשר זה
נודיע אמתתו ממקום אחר

גם כי הזכרנו מצב ארץ ישראל
במשך ספורי קשר הגלילות באורך
המערב למזרח בדרך כלל עם
הגלילות האחרות אמרתי לכבוד
הארץ ולהספיק רצון הקוראים
ליחד הפרק הזה לארץ ישראל
לברכה ואחר כן מעבר לאמיק וחבור
ואתחיל ממקום זאת ישראל
ממצרים לבא על ים סוף ולהעמידה
באופן גבוליה ותחומיה ושכניה עם
ביאור רחב מה :

& limitum ejusdem, ut & loca ei
modo ampla.

CAP. X.

*Caput decimum describit limites terræ
Israel solius, eique circumjacentia
ad quatuor plagas ejus, & quoque
transitum ad Meccam & Desertum
Chabor, cujus rei veritas ex alio
loco innotescet.*

QUAMVIS jam commemora-
verimus situm terræ Israelis
una cum regionibus aliis, in conti-
nuatione historiæ connexionis Regi-
onum per longitudinem ab Occi-
dente ad Orientem, tamen propter
istius terræ honorem, & ut Lecto-
rum voluntati satisfacerem, cogitavi
mecum dedicare hoc Caput terræ
Israelis solæ : & post modum [age-
tur] de transitu ad Meccam & Cha-
bor. Et quidem incipiam ab eo
loco quo egressi sunt Israelitæ ex
Ægypto, ut venirent ad mare Suph;
ut constituam illam [terram] secun-
dum [justum] modum terminorum
vicina, una cum explicatione aliquo
נאמר

ונאמר כי התורה ממש נתנה
גבול לכל תחומיה באמת בפסוק
ושתי ארץ גבולך מים סוף וגומר
וכן הוא כי ארץ ישראל תתחיל
מנהר מצרים הוא נילוס במערב
לארץ עד נהר פרת שהוא
במזרח: וכן הוא אומר עד
הנהר הגדול נהר פרת אשר
מימיו מהרי סארמאציאה והקו
הזה צודק על ארץ ישראל כנהר
מצרים מערבי דרומי עד נהר
פרת מזרחי צפוני לה ואולם
הצפוני לארץ ישראל לפי דברי
התורה היא בבל ומדי ומקצת
ארם וליציאה וציליציאה והדרומי
לה ממקום שסבבו ישראל ים
סוף לסבוב את ארץ אדום עמון
ומואב ועמלק סיחון ועוג וכל אלה
המקומות נקראים היום מלכי
הערב וכן דעת יוסיפון בספוריו
כל זה יהיה דרומי לארץ ישראל
עד הגיעם אל עבר הירדן שהוא
מזרחי דרומי לה וזה היא אורך

Dicemus itaque, Legem omninò
dedisse terminum omnibus ejus li-
mitibus in veritate, in illo Textu,
*Et ponam terminum tuum à mari
Suph, &c.* Et quidem ita se res
habet; nam terra Israel principium
sumit à flumine Ægypti, sc. Nilo in
Occidentali parte Terræ, & [expor-
rigitur] usque ad fluvium Euphra-
tem, qui est in plagâ Orientali. Sic
nempe dicit [S. Scriptura] *A fluvio
Ægypti usque ad fluvium magnum,
fluvium Euphratem*, cujus aquæ [fca-
turiunt] è montibus Sarmatiæ. Hæc,
inquam, linea convenit cum terrâ
Israelis, à fluvio Ægypti Austro-Occi-
dentali, usque ad fluvium Euphra-
tem qui Boreo-Orientalis. Verum
id quod Occidentale est ad terram
Israelis, secundum verba Legis, est
Babylonia, & Media, & pars Syriæ,
& Lyfia, & Cilicia: & quod Au-
strale est, ab eo est loco quem cir-
cumiverunt Israelitæ, viz. mare
Suph, circumeundo terram Edom,
Ammon, Moab, Amalek, Sichon, &
Og; & omnia hæc loca hodiè vo-
cantur ¹ Reges Arabiæ, quæ est opi-
nio Josephi in historiis suis. Totum
hoc est Australe ad terram Israelis,
usque dum perventum fit ad alteram
partem Jordanis, quæ est Austro-
Orientalis: hæc, inquam, est Lon-

¹ *Reges Arabiæ*] Est nempe *Reges Arabiæ* phrasis Biblica, per quam itaque Author
noster affectat exprimere *Regna Arabiæ*.

ורוחב ארץ ישראל כלה ואף כי
לא זכינו עדן לכל אלה ולא
לעשר העמים עד ירחיב הגבול
כי פלשתים וארם ודמשק לנו
הוא באמרו ודמשק מנחתו אולם
המקומות האלה סבבו ישראל
מ שנה במדבר הגדול והנורא
אשר אחורי אראביאה פליקש
עד בואם אל הירדן וארץ
נושבת כל הישובים והמקומות
האלה מאדום ומואב וכו' הנל
הדרומיים הם נקראים אראביאה
פליקש ומשם במדברות האלה
הוא המעבר הגדול לעבור מדברות
הזל כליביאה ולהגיע דרך ללכת
לאמיקא עד מוצא הים הגדול
ים אוקיינוס אשר בין המדברות
האלה בו מדבר חבור ליהודים

gitudo & Latitudo totius terræ Isra-
elis. Et quamvis non jam merue-
rimus [i. e. obtinuerimus] omnia
ista, nec terras decem populorum,
usque dum ² dilatet Deus terminum;
(nam Palæsthina, Aram, & Damas-
cus nostra sunt, uti dicitur, *Et Da-
mascus quies ejus*;) certè tamen Is-
raelitæ circumviverunt hæc loca qua-
draginta annis, per Desertum mag-
num & tremendum, quod est pone
Arabiam felicem, usque dum veni-
rent ad Jordanem & terram habita-
tam. Omnes, inquam, habitationes
& loca ista Australia suprâ comme-
morata, ut Edom, Moab, &c. vo-
cantur Arabia felix. Et deinde per
Deserta ista est transitus maximus
ad transeundum Deserta Arenæ ³ ad
instar Libyæ, & ad pertingendum
viam quæ tendit ad Meccam, usque
ad exitum maris magni, maris, in-
quam, Oceani, quod est inter De-
serta ista. Inibi est ⁴ Desertum Cha-

² *Dilatet*] Optio est.

³ *Ad instar Libyæ*] Pro כליביאה ut in MSS. legendum est. Consule Cap. XV.

⁴ *Desertum Chabor*] Tale Desertum nullibi Gentium reperitur, sed est mera Judæo-
rum fabula & figmentum; ut & illud de Judæis inclusis in tot locis, quorum sæpe memi-
nit noster; & quod suos Reges habeant. Magis ingenuus est Kimchius ad Hof. iii. 4,
ad hæc verba, *multi dies אין מלך sine Rege*; ubi ille, *Isti sunt dies exilii in quo sumus*
hodiè; nam non est nobis Rex nec Princeps ex Israele, sed ad placitum [vel per licentiam]
Gentium & Regum ac Principum eorum sumus. De Judæis in angulo Orientis inclusis,
talis ac apud nostrum historia ex relatione Judæi Mercatoris apud Cadamustum legitur
cap. lx. p. 62, viz. de Judæis 10 Tribuum & eorum Rege in Indiâ 150 leucis ultra Ca-
lecut, in aliquâ insulâ haud procul à Continente. Ibi omnia Aromata, &c. Sed credat
Judæus apella, non ego. De 10 Tribubus videas Meor Enaim cap. xiii. fol. 69.

השובנים כמו באהלים ובתי עצים
ותוצאותיו יגיעו למדברות ערב
וישמעאלים אשר שם יהודים רבים
ומלכים עד אין מספר ומוצאם ירדו
עד הים הגדול אוקיינוס ים הודו
יום לאמיק וקאליקוט במשך
שפת הים ההוא ויצדק עליהם
לעתיד על היהודים שישתמשו
מספינותיהם הקלות להריצם ולבא
ולהתקרב אצל ים סוף לבא
לארץ ישראל וזה אמרו השולח
בים צירים וכלי גומא על פני
מים לכו מלאכים קלים אל גוי
ממושך ומורט :

bor pro Judæis habitantibus tanquam
in tentoriis & domibus ligneis; cu-
jus exitus perveniunt ad Deferta Ara-
biæ & Ismaelitarum: ibi, inquam,
sunt Judæi plurimi una cum Regi-
bus, innumeri: & exitus eorum de-
scendunt ad mare magnum Ocea-
num, mare, inquam, Indicum, &
mare de la Mecca & Calecut, per
tractum oræ illius maritimæ. Et
certum est de illis (nempe de Ju-
dæis) quod in futurum usuri sint
navibus suis levibus ad transportan-
dum seipfos, & ad perveniendum &
appropinquandum ad mare Suph,
ut veniant in terram Israelis. Et
hoc est quod dixerunt [Prophetæ]
*Qui mittit per mare⁵ Legatos, &
vasa juncea super facies aquarum:
Ite nuntii leves ad gentem tractam
& expilatam.*

⁵ *Legatos*] Iste Judæus noster perperam applicat suis popularibus, ea quæ dicuntur de Gente aliâ propter Solis ardorem umbrelliferâ; de Gente, inquam, ultra flumina Æthiopix, quæ ad Judæos missura erat Legatos, transmittendo Mare Rubrum in vasis ex Junco seu Papyro arundine quâ dicta Flumina abundant, & ex quâ, dicentibus Authoribus, Naviculæ construi solebant. Consulatur Theophrastus de Papyro.

Legatus quidem hodiè dicitur *Ambasciator*, ex infimâ Latinitate; nam veteres Authores Classici formam compositam non agnoscunt, benè autem simplicem. Estque *Ambasciator* si vocis originem spectes, talis cujus Legatio est *Baise-main* (ut loquitur Cotgravius & Galli) *ad basandum manum* ejus ad quem mittitur, quod nomine mittentis faciendum. Sic etiam Gallis & aliis Europæis Gentibus vocatur amicorum Salutatio. Hæc autem consuetudo non in Europâ nata est, sed ex Oriente ad nos venit. Illis quidem est سلام *Salutatio* sive scripta sive ore tradita, quâ amicis vel præsentibus vel absentibus Salutem impertiunt: nam scripta Epistola, quæ nil nisi Complementa continet, vulgò vocatur *un Salâm*, Anglicè *a Salute*. Sæpius autem (ut in eorum Epistolis vidi) ad absentes mittitur *basatio manuum* ad τὸν δεῖνα; quæ quidem forma, quamvis duas quis tantum

tantum habeat manus, est Pluralis multitudinis. Nam etsi Arabes habeant numerum Dualem, & quoque Pluralem paucitatis, his tamen hoc casu non utuntur, sed ferè semper Plurali multitudinis; q. d. si plurimas haberet manus, eas basiaret omnes. Subinde etiam in Epistolis dicunt in futuri formâ, quæ tamen, ut sæpe apud Hebræos, Præsentis significationem habet, *يقربكم السلام ويقبل اياديكم* *A servo vestro tali, qui impertit vobis salutem & manus vestras deosculatur.* Aliquando tamen manus legitur in Singulari numero, *تقبيل اليد والتقدم من عند اقل العبيد والخدم الى فلان* *Basitatio manûs & pedis à minimo servorum & famulorum, ad τὸν δούλον: ubi manu: est in formâ Singulari, ut syntaxi conveniat cum التقدم quod facit Paronomasiam cum الخدم.*

פ ר ק יא

CAPUT XI.

לבאר גבולות הים והשוכנים
למעלה מהים ללכת מוניציאה
לסאלוניקי ולקוסטאנטינופולי
ואליספונטו והאיים הרבים אשר
בארציפוליו וללכת ביפו או
בארט ואליכסאנדרואה של
מצרים:

*Caput undecimum explicat limites
maris & eorum qui habitant su-
pra mare, quâ itur à Venetiis ad
Thessalonicam, & Constantinopolim,
& Hellepontum, & insulas pluri-
mas in Archipelago, & quâ itur
ad Joppam aut Berytum, & ad
Alexandriam Ægypti.*

המהלך הזה מוניציאה לים
קוסטאנטינופולי מנהגם ללכת על
שפת הסקייאבונאה ואלבאניאה
הנק דלמאציאה ומצידוניאה בדרך
פולא או פרינצא וילכו באורך

HOCCE iter est à Venetiis ad
mare Constantinopolitanum.
Solent autem ire per oram ¹ Sclavo-
niæ & Albanæ, quæ dicitur Dal-
matia in Macedoniâ, per viam Polæ
aut Parenzæ; unde pergunt per lon-

¹ Sclavonia] Author noster, ut Itali vulgò, scribit Schiavonia, i. e. Illyricum: Turcis *قروات ولايت* *Croatia*, in-
colis *Hruach* (ut videtur, pro *Chruach*) prout colligere potui ex Missali Illyrico quod
vocatur *Missal Hruachi*.

הים אדריאנו עד יעברו כל אורך
האלבאניאה אשר היא מצידוניאה
למקדון בדרך ראגוזה ודרך
לאוילונה מהתוגר אשר כנגד
אוסדונטו בסוף לאפולוא ממלכות
נאפולי ויכנסו בים יון חוץ לים
אנדריאטיקוס וימצאו אי קורפו
ולאמוריה ומדון וקורון ויגעו
לתוך ים קאנדיאה הנקראת
קריטא ויניחו אי רודי כנגדם לים
ימן אשר סמוך ליבשה לאחוריה
בארץ ציליציה מארץ עין סמוך

gitudinem maris Adriatici, usque
dum transeant totam longitudinem
Albaniae (quæ est Macedonia à Ma-
cedone sic dicta) per viam ² Ragu-
sæ, & viam ³ Valonæ, quæ est ex
Togar è regione ⁴ Hydruntis, quæ
in extremitate Apuliæ, quæ est de
Regno Neapolitano. Et quando
extra Adriaticum vecti intrant mare
Græcum, reperiunt insulam Corfu,
& ⁵ Moream, & Modon, & Coron:
& deinde pervenientes in medium
maris Candia (quæ dicitur Creta) è
regione sui ad mare dextrum, relin-
quunt insulam Rhodum, quæ est
prope posteriora continentis in terrâ
Ciliciæ, quæ est de terrâ ⁶ Uz prope

² Ragusa] Dalmatiæ urbs, hodiè 'Pašsa, olim 'Επίδαυρος, non (ut quidam volunt) 'Επίδαμνος quæ est Dyrrhachium.

³ Valonæ] Vulgò la Valona, & 'Αυλωνία: veteribus ὁ 'Αυλὼν τῆς 'Ηπειροῦ. Arabes scribunt لبلونه la Valona, Italiæ vulgum imitantes.

⁴ Hydruntis] Vulgò Otranto, olim 'Υδρῦς, -ἔντ.

⁵ Moream] Ea est veterum Πελοπόννησος, inter quam & Atticam ab Austro ad Septentrionem per 5 aut 6 milliaria extensus est Isthmus, ideo 'Εξαμίλιον dictus. Vulgò la Morea, Græcis hodiernis dicitur ἡ Μαῦρα, i. e. Nigra, peninsula (Turcæ pronuntiant مورة Múra) propter Mauros qui, ut dicitur, eam inhabitabant: nam in Mediterranei litore ex adverso Maurorum, nec valdè procul ab eis, sita est, illorum olim incursionibus valdè obnoxia.

⁶ Uz] Nostri Authoris Uz seu Ausitis est Cilicia & partes circa eam inter Syriam & Armeniam; his enim circumscribitur. Sed patet hancce Ausitidem non esse Jobi patriam, quæ certè ab hisce partibus longè distabat; ut facilè est colligere ex ipsius vicinis malum ei inferentibus, qui erant שבא Sheba, i. e. سبأ Sabai in Arabiâ, & כשדים Kasdai seu Caldai ex Erac-Arabum seu Babyloniâ, qui eum infestabant & pecora abigebant; ut & ex amicis eum visitantibus & consolantibus, de quibus infra dicetur.

Si autem ulteriùs disquisiverimus ubinam terrarum revera fuerit Terra Uz, præmittendum est, quod Abraham, Isaac, & Jacob cum Cananæis confœderati vixerunt in Canaan, in antecessum & arrham promissionis quam tandem possiderunt posteri eorum. Jacobi autem

autem frater Esau, & filius Ismael secesserunt in Arabiam instinctu Divino deducti, ut Jacob solus relinqueretur in terrâ promissionis. Esau enim [Gen. xxxvi. 7.] propter gregum suorum multitudinem, ex terrâ Canaan spontè discessit in *Montem Seir*, & pacificè ibi vixit cum *Horitis*, qui [Gen. xxxvi. 20. Deut. ii. 12.] erant *Habitatores terræ* & antiqui incolæ *Montis Seir*. *Horitas* tamen postea expulerunt filii Esau. Ille quidem Mons est in termino terræ Edom, qui antea à possessore eum occupante dictus est *Mons Hor*; & is [Num. xxxiii. 37.] in margine terræ Edom, in quo [Num. xx. 23, &c.] sepultus est *Aharon*: incolæ inde dicti *Horitæ*; ex quibus vir quidam insignissimus nomine *Seir*, fecit ut postea diceretur *Mons Seir*, & ארץ שעיר *terra Seir*. Nam [Gen. xxxvi. 20.] per appositionem dicitur בני שעיר *Horita filii Seir*: nempe qui antea *Horitæ*, tunc dicti sunt *filii Seir*. Et ab *Uz* filio *Difan*, qui ex nepotibus *Seir Horitæ*, hæc terra etiam dicta est *Terra Uz*; quæ, quia illuc postea concesserat *Esau* per improprium dictus *Edom* (propter *rubrum* jusculum pro quo Primogenituram vendiderat) postea denominata est *Terra Edom*. Tot nominum mutationem propter varios diversis temporibus incolas & possessores, illa Terra subivit. Quodque hæc sit *Terra Uz*, planè legitur [Thren. iv. 21.] עץ עץ בשבת יושבת בת־אדום וישש ושכחתי Latare & gaude, ô filia Edom, quæ habitas in *Terrâ Uz*.

Heic quidem vixit & regnavit *Job*, aliàs dictus *Jobab*; de quo ad calcem Versionis Græcæ Libri *Job*, scriptum relinquitur, Οὗτ' ἐρμηνεύεται ἐκ τῆς Συριακῆς Βίβλου, ἐν μὲν γῇ κατοικῶν τῇ Αὐσίτιδι ἐπὶ τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἰδουμαίας καὶ Ἀραβίας. Προῦπῆρχε δὲ αὐτῷ ὄνομα Ἰωβὰς. Λαβὼν δὲ γυναῖκα Ἀράβισσαν, γεννᾷ υἱὸν ᾧ ὄνομα Ἐννῶν· ἦν δὲ αὐτὸς πατὴρ μὲν Ζαρὲ ἐκ τῶν Ἡσαῦ υἱῶν υἱός, μητὴρ δὲ Βοσόρρας, ὥστε εἶναι αὐτὸν πέμπτον ἀπὸ Ἀβραάμ. Καὶ ἔτοι οἱ βασιλεῖς βασιλεύοντες ἐν Ἐδὼμ, ἧς καὶ αὐτὸς ἤρξε χώρας· πρῶτ' Βαλὰκ ὁ τῷ Βεὼρ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτῇ Δεσσαβά. Μετὰ δὲ Βαλὰκ, Ἰωβὰς ὁ καλούμεν' Ἰώβ. Μετὰ δὲ τῆτον, Ἀσὼμ ὁ ὑπάρχων ἡγεμὼν ἐκ τῆς Θαιμανίτιδος χώρας. Μετὰ δὲ τῆτον, Ἀδὰδ υἱὸς Βαραδ, ὁ ἐκκόψας Μαδιαμ ἐν τῷ πεδίῳ Μωὰς, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτῇ Γεδάϊμ. Οἱ δὲ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν φίλοι, Ἐλιφὰς τῶν Ἡσαῦ υἱῶν, Θαιμανῶν βασιλεὺς· Βαλδὰδ ὁ Σαυχαίων τύρανν'· Σωφὰρ ὁ Μιναίων βασιλεὺς. In eundem sensum Interpres Arabs, &c. ايووب كان ساكنا *Job* vero habitabat in *Terrâ Uz*, inter terminos *Edom* & *Arabia*: & antea vocabatur *Jobab*. Hic duxit uxorem alienigenam, ipsique natus est filius dictus *Anûn*. *Job* vero erat filius *Zaræ* filii filiorum *Esau*; & mater ejus erat de *Basrâ*: & ipse erat sextus ab *Abrahamo*. Ex regibus vero, qui regnarunt in *Edom*, regnavit super illam terram *Balac* filius *Beor*. Et post hunc *Jobab*, iste qui vocatur *Job*, &c. Et fuit ætas 240 annorum.

Nempe ante *Jobum*, heic in urbe *Dinhaba* residens regnavit *Balaam*; quem, cum esset egregius Incantator, conduxit vicinus *Balac* Rex *Moab*, ab *Israelitarum* multitudine metuens, ut eis malediceret. Is vero, multis tentatis, retulit, Non esse incantationem contra *Israelem*, &c. Nomen ejus [Gen. xxxvi. 32.] scribitur בלע בן בעור *Bela' filius Beor*, abbreviatè pro בלעם *Bileam*, seu *Balaam* [Num. xxxi. 8. Mica. vi. 5. 2 Pet. ii. 15.] eodem modo quo indifferentè dicitur מלך מלכ *Molech*, seu מלכ *Milcom*. Sed profectò בלע omninò notari debuit superscripto Apice, propter cujus defectum intercidit ultima litera Mem: & quidem alicubi periere & intercidero aliquot literæ ex aliis quibusdam vocibus

S. Scripturæ. In superioribus Græcis & exinde factis Arabicis, perperam legitur Βαλαμ pro Βαλαμ.

Supradictum *Balaamum* postea (à Deo maledictum propter Diabolicum vitæ institutum, & propter conatum contra populum ejus) [Jof. xiii. 22.] interfecerunt Israelitæ. Ei mortuo, paulò ante ingressum Israelitarum in Canaan, successit *Job*, [Gen. xxxvi. 33.] dictus *יובב בן זרח מבצרה* *Jobab filius Zerach-de Bosrà*; de quâ urbe dicitur [Isa. lxiii. 1.] *Quis iste veniens ab Edom, in vestibus rubro tinctis à Bosrà?* Et [Isa. xxxiv. 5. 7.] *Gladius meus descendet in Edom—nam est mihi Sacrificium in Bosrà, & magna cædes in terrâ Edom.* Hinc, & ex Jer. xlix. 22, constat *Bosram* esse in regno Edom, super quod *Job* ex magnatibus ejusdem loci, in Regem promotus est. Hæcque urbs sæpius in S. Bibliis memoratur. Et quidem *Job* seu *Jobab* diu regnavit: nam post afflictionem suam, vixit 140 annos; in toto, 240; Deo compensationem faciente pro eis quæ antea passus fuerat. Eique successit *חושב* *Chusbam* ex terrâ *Temani*, i. e. *Australi*. Huic in urbe *Avith* residens successit *Hadad* filius *Bedad*, qui gravissimâ clade affecerat Midianitas in agro Moab. Eo mortuo, regnavit *Samla* ex urbe *Mafreka*. Et deinde *Shaûl de Rechoboth fluminis*, quæ ad Euphratem sita; hodiè vocatur *حبة الملك* *Rehabat Regis*. Isto mortuo, regnavit *Baal-chanan* filius *עכבור* *Achor*; à quo alia urbs paulò inferiùs ad Euphratem itidem sita, usque hodiè dicta est *عكبر* *Achor*. Huic successit *Hadâr* ex urbe *Paû*. Hactenus S. Biblia.

Jobi amicus *Eliphaz* filius *Σωφάν* ex nepotibus *Esau*, erat *Temanita*, sc. ex regione *תמן* *Teman*, i. e. *Australi*, quæ ad Austrum in viciniâ adjacebat regioni *Edom* in quâ fuit *Bosra*; unde dicitur [Amos i. 12.] *Immittam ignem in Teman, qui devorabit Palatia Bosra.* Et quidem ea nominata est *Teman* vel à dicto situ, vel ex post facto à *Θαίμας υἱὸς Ἐλίφαζ*. De istâ regione Judæis dictâ *Teman* (quæ inter *Elam* & *Sinam* & *Terram Edom*) dicitur quoque [Habac. iii. 3.] *Deus venit à Teman, & Sanctus à Monte Paran.* Et [Deut. xxxiii. 2.] *Deus venit à Sinai, & splenduit à Seir, & illuxit à monte Paran*; qui Mons est pars Montis *Sinai*, qui secundum *Ptolemæum* incipiens à mari Rubro, extenditur versus *Terram Sanctam* & *Edom*; unde igitur *Deus* apparuit, & *Israelitis* illuxit in transitu maris. *Eliphaz* itaque videtur fuisse Rex *يَمَامَة* *Yemâma* seu *Arabiae Petrææ* (ab urbe *حجر* *Petra* sic dictæ) cui adjacet *Edom*, quæ nempe *Ptolemæo* est in *Arabiae Petrææ* Boreali margine; & urbs *Βόσρα* est in ejusdem margine Orientali, *Arabiae Desertæ* contigua, Long. ξη. δ; al. 69. 45. Lat. λα. ε; al. 31. 30.

[Quod confirmatur ex Isa. xxxiv. 5, 7. *Gladius meus descendet in Edom:—quia Sacrificium Domino in Bosrà, & magna cædes in terrâ Edom.*]

Alter amicus fuit *Bildad* *השוחי* *Shuchita*, ex regione *שוח* *Shuach* seu *Sua*, i. e. *humili & depressâ*. Estque *سوخ* *Sauch*, mollities terra, talis quæ calcantis pedem in se recipit, uti est *Arabia Deserta*, in quâ à *Ptolemæo* collocatur *Σαυή* *Sava* ad Long. 73. Lat. 33. Ea enim *Arabiae* pars est, quæ hodiè dicitur *تِهَامَة* *Tihâma* (in Globo *Theama*) quia *æstuosior*; & *غور* *Gaur*, quia *depressior* reliquâ *Arabiâ*. Estque ad Septentrionem contermina *حجاز* *Higjâza*, ubi incipit Regio *Meccana* & *Taman* seu *Arabia felix*; in quâ

quâ Australius olim à Sabæis Yamanensibus aliquando extructus est سد Sud seu Agger dictus العرب Al-Arim, quo aquas ex Tihâma in Yaman labentes excipiendo, ingentem sibi parabant Lacum, ut ex aquæ copiâ lætiores viverent. Agger autem ex terrâ arenosâ non satis firmus, aquarum ponderi cessit, & ruptus est; unde facta est سبيل العرب Inundatio Al-Arim in omnibus Arabum Historiis infamis, quæ Sabæis Aggeris extructoribus multum intulit damnum. Sed ut ad pensum redeam, supradicta Arabiæ pars Tihâma, videtur esse ea quam describit Agatharchides, Lat. p. 59, Gr. p. 51, *Ultra Sinum Laanitidem* [l. Ælanitidem] quem Arabes circumcolunt, est Βυδεμανέων terra copiosa, campestris, totâ irrigua, & diffusa; sed præter Gramen & Medicam, & Lotum virilem staturam equantem, nihil producit. Multæ in eâ effera Camela, multæ cervarum & damarum cohortes, multi ovium greges, ineffabilis mulorum boumque numerus; item leones, lupi, &c. Sic ille: unde quale sit Arabiæ desertæ solum, sc. Bildadi Regnum, innotescit. Bildad itaque fuit Arabiæ Desertæ Rex Σαυχαῖος, qui Jobum vicinum Edomi Regem visitatum venit. MS. Alex. pro Βαλδὰδ, minùs benè legit Βαλδὰς υἱὸς Ἀμνὼν τῷ Χοβὰρ τῷ Ἀυχεῖτα τυράννῃ, pro Σαυχεῖτα.

Tertius Amicus Sophar Naamathita videtur venisse ex Arabiâ felice. Cum enim Arabiam Petræam tribuerimus Eliphazo Temanita; & Arabiam desertam Bildado Shuchita; restat tantum Arabiæ tertia pars, quæ ex vi vocis נעמא Naama, debet esse Felix, comoda, amœna, qualis est يمان Yaman, sic dicta ἀπὸ τῆς Jumn virore & felicitate, quâ plus quam aliæ Arabiæ partes gaudet. Hujus regionis populus Ptolemæo audiunt Μινναῖοι, μέγα ἔθνος, collocatque in Mediterraneo Arabiæ felicis circa Long. 75, Lat. 19, paulò Borealius quam Saba. Stephanus collocat ad littus Maris Rubri; nec mirum si illuc extendatur. Agatharchides in Maris Rubri Periplo, pag. supra citat. habet, *Supra Phœnicem est Nessa*,—ubi Gerrai, Minai, & omnes vicini Arabes. Ibi vide plura. Est quidem مينا Mina (al. Muna) nomen peramplæ Vallis prope Meccam, ubi tam hodiè quam à tempore Islamismi, in solenni Peregrinatione Meccanâ, Sacrificia mactare & lapillos in Diabolum projicere solet totus Mohammedanorum peregrinantium exercitus. D. Pinedo in Notis ad Stephanum de urbibus, ex Strabone legit, *Quatuor maximas Gentes habitare ultimam dictam regionem, quarum Minai sunt in parte ad Erythræum mare, quorum maxima urbs Kàpva seu Kàpava: hisque finitimos esse Sabæos.* In S. Bibliorum Versione Græcâ ad 2 Paral. xxvi. 7, Μινναῖοι respondet Hebraico מעוני Meunim. Apud dictum Stephanum, per duplex Ny scribitur Μινναῖοι, quod fortè meliùs legendum Μινναῖοι, i. e. Meunim. Ibi Uzziâs dicitur cum successu pugnasse contra Arabes Gur-baal & Meunæos; qui itaque מעוני Meunai attulerunt dona Uzziæ. Non autem עמוני Ammonita, quod Scribarum lapsu ita ibi legitur; nam nulla antea ibi Ammonitarum mentio.

Sic Scribarum hallucinatione 2 Sam. viii. 12, pro ארם Edom legitur ארם Aram, Syri, uti constat tam ex seq. versu 14, quam ex collatione cum 1 Chr. xviii. 11, 13. Hoc modo videmus Jobum fuisse Regem Edom seu Idumææ in Arabiâ; & tres vicinos Reges eum visitasse, qui sc. erant Eliphaz Rex Teman seu Arabiæ Petrææ, quæ ad Austrum Idumææ;

& *Bildad* Rex Arabiæ desertæ, & *Sophar* Rex Arabiæ felicitis; qui omnes afflictæ ejus conditionis miserti, ad eum confluxerunt; amica consilia subministrarunt; consortio recrearunt, & cum eo de Divinâ providentiâ & miseriâ humanâ confabulando subinde disceptarunt. Job autem orthodoxus recta de Deo dixit, contra quam fecerunt Reges illi, qui quamvis Dei vindices esse viderentur, tamen jussi sunt tandem pro singulis expiatoria Sacrificia offerre Deo, ut minùs recta de eo dicentibus ignosceret. Qualitate enim Reges fuisse oportet, utpote qui aliquoties Jobum mendaciorum incusarunt, seque ei in omnibus æquipararunt.

לגלילות ארמיניאה וכל זה ינחו
לימים ביבשה ויכנסו בים
ארציפיליו הגדול מלא איים
רבים אשר סאלוניקי מצוי שם
ויעברו מיצר גליפולה וימצאו
קוסטאנטינופולי בצד שמאל ויעברו
דרך מעלה לצד הצפון ללכת
לאנדרינופולי וללכת לים אוזוניאום
ועד ים נהר לאטאנס שהוא סוף
גבול האיברופא ושם למעלה
בצפון תכלית ים קוסטאנטינופולי
המגיע לגבול רוסיה ואפילוניה
ואחר טרטאריאה ועמים רבים
וישבים נוראים סביבות כל
הימים האלה מכל צד ומכל
פנה :

אמנם מוניציאה ללכת אל ארץ
ישראל או למצרים ול כגון לבארות
או לצור או ליפו או לאליכסנדריה
מנהג המלחים בעברם בקורא

regiones Armeniæ. Hoc, inquam, totum relinquentes per Continentem ad dextram suam, intrant in mare Archipelagum maximum insulis multis refertum, ubi reperitur Thesalonica. Dein transeuntes per Fretum Galipolitanum, inveniunt Constantinopolim ad [maris] latus finistrum. Nam [ex mari Ægæo] transeunt per viam quâ ascenditur versus plagam Septentrionalem [tam ad finistram] quâ itur ad Adrianopolim, [quam ad dextram] quâ itur ad mare Euxinum, & usque ad mare fluvii Tanais, qui est finis termini Europæ. Et suprâ [Byzantium] in Septentrione, est finis maris Constantinopolitani pervenientis ad limites Russiæ & Poloniæ, & postea ad Tartariam. Et in omnium istorum marium circuitu, sunt populi multi & habitationes tremendæ ab omni latere omnique angulo.

Verum ad eundem à Venetiis ad terram Israelis, vel ad Ægyptum, (volo dicere quasi ad Berytum, ad Tyrum, vel ad Joppam, vel ad Alexandriam) solent nautæ transeuntes

להגיע בקנדיאה ומקנדיה לרודי
ולציפריאה בעיר פאמאגוסטא
ומשם בפאמאגוסטא יוכלו לסבוב
ציליציאה מארץ עין וארם ולפנות
ללכת כאשר ירצו אם בבארוט
הסמוך לציפריאה שהיא מול יפו
או לסבוב לצור או ליפו או לסבוב
עוד הים הזה מים פלשתיים עד
שפת ים אלכסנדריא דרך המערב
ולהגיע בדמיאטה כפי רצון וצורך
הסוחרים להביא סחורותיהם
כאשר מנהגם וצרכם שם שמה
יגיעו וילכו :

אמנם הערוגה אשר הזכרנו
מיוניציאה עד ים יון למעלה
בגבולות העליונים עד הים הם אלו
מיוניציאה ביבשה למעלה מחו
איסטריאה ואיסטריאנו ופריאול
וכל הסקייאבניאה והאונגריא
הנקראת פאנוניאה אשר למעלה
ממנה וכל ארץ מקרון היא
אלבאניאה ולמעלה מזה היא
בוסניא קורבאקיא ואלקיא
ומדינות רבות רבו מספר וגלילות

per Corfu pertingere ad Candiam, &
à Candiâ ad Rhodum & ad Cyprum,
per urbem Famagustam : & inde per
Famagustam poterint circuire Cili-
ciam, quæ est ex Aufitide, & Syriam;
& inde prospicere ad eundum quo-
cunque voluerint ; five sit ad Bery-
tum, quod prope Cyprum è regione
Joppæ, five ad circumeundum per
Tyrum aut per Joppam, five ad ul-
terius circumeundum istud mare à
mari Philishtim usque ad oram ma-
ris Alexandrini per viam Occidentis,
& ad pertingendum ad ⁷ Damiatam,
pro lubitu & necessitate Mercato-
rum ; ut sc. illuc perveniant rede-
antque, ibique importent merces
suas prout soliti sunt & eorum ne-
cessitas requisiverit.

Verum area illa cujus fecimus
mentionem (sc. à Venetiis usque ad
mare Græcum supra in terminis su-
perioribus, & ab his ad ipsum mare,
istiusmodi est ; nempe à Venetiis
[eundum est] per Continentem su-
pra territorium Istriæ & Istriani, &
Friuli, & per totam Sclavoniam, &
Hungariam dictam Pannoniam, quæ
supra ipsas est, & per totam terram
Macedoniæ, quæ est Albania ; vel
supra hanc per Bosnam, & ⁸ Cor-
bachiam, & Valachiam, aliasque
Provincias multas quæ superant nu-
merum, & omnes regiones Græciæ,

⁷ Damiatam] R. Beniamino כפתור *Caphtor*, quæ Jer. xlvii. 4, vocatur *Insula Caphtor*.

⁸ Corbachiam] Vulgò *Corbavia*, i. e. *Croatia*.

יון כלם מהתוגר הם וכל המעברות
 חימיות הנם כתובים בקלף המלחים
 לאור ולזכרון ליודעם וגם אין
 ראוי שיעלם כי מן הצד השני לים
 אנדריאטיקוס אשר רחבו קרוב לק'
 מילין בקרוב נמצא מוניציארה
 דרך יבשת עד סוף האיטאליאה
 וברנידיסי הישובים האלה בכלל
 היונו מוניציא לקאיווא ראוינא
 רימיני פיסארו פאנו סיניגאליאה
 אנקונא חוף פירמי טרונטו ווליאה
 נובה וכל לאברוצ' לאנצאנו בארי
 בורליטא טראני וכל לאפוליא עד
 סוף מלכות נאפולי כי שם
 בברנידיצי ישרים ים אדריאטיקוס
 ויכנס בסבוב בים טאראנטינוס
 וקאלבריארה לסבוב האיטאליאה
 בצד השני הדרומי לה בדרך ים
 האמצעי מארי ליאוני מודיטיראניאו
 אשר קרוב לאי ציציליאה ומסינא
 נגר ריאו דקאלאבריארה כאשר
 נדבר בעה במעברות הים ללכת
 פלאנרריאה לבא מוניציארה ונספיק
 בזה ;

quæ sunt de Togar. Et quidem omnes transitus maritimi, ecce scripti sunt in Chartis nautarum, in signum & memoriale pro cupientibus scire illos. Præterea non debet ignorari, quod à latere secundo maris Adriatici (cujus latitudo est circiter 100 milliarius) reperiemus à Venetiis per viam Continentis usque ad finem Italiae & Brundisium, dari hæc loca habitata in genere; nempe à Venetiis [eundem est] ad Chiufam; deinde occurrunt Ravenna, Rimini, Pesaro, Fano, ⁹ Signigallia, Ancona, Portus Fermo, Tarento, Julia nova, & tota l'Abruzza, l'Anfano, Bari, Berleta, Trani, & tota l'Apulia, usque ad finem regni Neapolitani: nam ibi apud Brundisium terminatur mare Adriaticum, quod per circuitum ingreditur mare ¹⁰ Tarentini & Calabriae, ut circumeat totam Italiam, per latus secundum Meridionale illi, per viam maris Medii, maris, inquam, ¹¹ Leonis Mediterranei, quod est prope insulam Siciliam & Messinam è regione τῆς Rio de Calabria; sicut (auxiliante Deo) dicturi sumus in Transitibus maris per quos itur in Flandriam quando venitur à Venetiis: interim hoc nobis sufficiet.

⁹ Sinigaglia] Seu Senigaglia, ea est Sena Gallica seu Senogallia.

¹⁰ Mare Tarentini] Vulgò Golfo de Taranto.

¹¹ Mare Leonis] Est sc. ea Maris Mediterranei pars quæ alluit Leontinum in Orientali parte Siciliae.

פ ר ק יב

CAPUT XII.

לבאר המקומות העקריות
והראשיות בדרך ים מוניציאה
לפלאנדרים ללכת במיצר
גיבילטירא ופורטוגאל ואנגליאה
אשר היא סמוך ליבשה
פלאנדרים:

Caput duodecimum declarat loca præcipua & principalia in itinere maritimo à Venetiis in Flandriam, eundo per Fretum Gibeltar & Portugalliam, & Angliæ partem quæ est prope Continentem Flandriæ.

אמרו הרכבים והרצים כי מוניציאה
לפלאנדרים וברוגייש וגאנס ללכת
דרך יבשה הוא מהלך בקירוב
לארבעים יום וזה לעבור בקוטב
האיטאליא מפאדואה לוירונא ולעיר
שלשים או כדומה לזה בקוטב אשכנז
ושגוזיציר וכל הגלילות ההמה עם
קוטב הבורגוניא והפלאנדריא
אשר על שפת ים אוקיינוס נגד איי
אנגליאה סקוציאה ואיבירניאה
במהלך ארבעים יום הם בקירוב
והאמנם ללכת מוניציאה
לפלאנדרים בדוגיאות הים עם

POSTÆ & ¹ Cursores ajunt à Venetiis ad Flandriam & Bruges & Gandavum (eundo per viam Continentis) esse iter pene 40 dierum ². Nempe transeundo per Polum Italiæ à Paduâ ad Veronam, & ad civitatem ³ Trentam aut talem aliquam, per Polum Germaniæ & ⁴ Helvetiæ, & per omnes istas regiones, per Polum Burgundiæ & Flandriæ, quæ est ad oram ⁵ maris Oceani è regione Insularum Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ, est iter circiter quadraginta dierum. Verum quâ eunt à Venetiis in Flandriam per Galeras maris cum mercibus

¹ *Equitatores & Cursores*] i. e. Postæ equitantes & Tabellarii pedestres.

² *40 dierum*] Hodiè inventa est brevior via per Galliam, Sabaudiam, & Milanum.

³ *Trenta*] Ut *Granatam* solet vocare *Rimmon* interpretando nomen; sic *Trenta* notans *Triginta*, heic vocatur שלשים 30.

⁴ *Helvetiæ*] Eam Author Vernaculè vocat *Switzer*.

⁵ *Maris Oceani*] Heic intelligit *Oceanum Britannicum*; aliàs apud eum *Oceanus* est *Mare Atlanticum*.

סחורותיהם ראיתי ושמעתי כי
יתמהמו ויתאחרו לפעמים רבים
בטרם ישבו לביתם יח' חדש ויותר
משנתיים לפעמים אולם המהלך
בטבע ההליכה היומית בנשיבת
הרוחות הטבעיים והנהוגים להתהלך
ולהתחדש לא ילכו בשמנה חדשים
כי המהלך הזה הוא יותר משלשת
אלפים מילין וקרוב לארבעת אלפים
מילין וזה עקר המהלך הראוי
והטבעי לפי מציאות המקומות
אשר הם נמצאים בחיוב ואם אפשר
שיגיעו במקומות אחרים למען
סחורותיהם או בסבת השתנות
הרוחות אשר יבריחום ללכת ולהגיע
הנה והנה ממ' זה הדרך ילכו בו כי
כן יגורו טבע חיוב המקומות
המוסדרים ביבשה כאשר המה
לעבור עליהם בים וזאת היא
מוניציאה ירימו נס אל הרוחות
נגד המזרח דרך דאלמאציאה
ומאצירוניאה היא סקייאוניאה
ואלכאניאה עד צאת מים

fuis, vidi & audivi eos antequam
revertantur ad domum suam, sæpe
detineri & retardari per ⁶ 18 men-
ses, & aliquando ultra duos annos.
Nam iter hoc est plus quam tria
millia milliarius, imo prope qua-
tuor millia milliarius: sed revera
per naturam cursus diurni cum
[prospero] flatu ventorum natura-
lium, qui mutari & innovari solent,
eundo non [detinerentur] ne quidem
per ⁷ 8 menses. Et hoc quidem est
fundamentum itineris convenientis
& naturalis secundum inventionem
locorum qui ibi necessariò inveni-
endi [i. e. adeundi] sunt. Et quam-
vis possibile sit ut attingant alia loca
propter merces suas, aut propter
causam mutationis ventorum, qui
aliquando cogant eos huc illuc ire
& vagari, ⁸ nihilominus hæc esset
via per quam incedere deberent: ita
enim decrevit natura necessitate lo-
corum in Continente fitorum, prout
illi necesse habent per ea transire per
mare. Hoc est, à Venetiis elevant
vela ad ventos versus Orientem, per
viam Dalmatiæ & Macedoniæ (quæ
est Sclavonia & Albania) donec
egredientes è mari Adriatico (quod

⁶ 18 menses] Hodiè celeritè navigando, hoc iter potest confici 22 diebus, ut experti dicunt.

⁷ 8 menses] i. e. Prospero vento vix detinentur 8 menses in eo itinere. Pro seqq. Hebr. Latina præcedunt.

⁸ Nihilominus] Abbreviatè ממ pro מכל מקום præ omni loco.

אדריאטיקוס הוא ים ויניציאה ויפנו
ברוח אחרת לצד ימינם באוטרונטו
והים טראנטו ולסבוב את
האיטאליאה ויכנסו בים האמצעי
באורך הקלאבריא ויניחו ליצי
ומונטאלטו ביבשה לימינם תמיד
ופניהם אל המערב עתה ויכנסו
במיצר מיסינא אשר היא באי
שיציליא בין מיסינא לריו
דקאלאבריא קרוב לשמנא מילין
המיצר ביבשה היא באיטליא
במלכות נאפולי וילכו בערוגה
הזאת בים האמצעי תמיד קרוב
לאלפים מילין ויותר היינו מריגאו
הנל לסאלרנו נאפולי גאיטא
אוסטיא החוף רומי פיומבינו וחוף
סינא ליגורנו חוף פיסא ואי
קורסיקא בשמאלם בים רחוק
מהיבשה סארזאנא גינובא סאוונא
מוניגו ניצא דפרווינצא ואי
סארדיניא בשמאלם בים רחוק
מהיבשה מארסיליא ונהר רודאנוס
היורד מליאון ואויניון מים מתים

est mare Venetum) tendant per ali-
um ventum ad latus dextrum suum
per Otrantum & mare Tarentinum,
& circumeundo Italiam intrent in
mare Mediterraneum per longitudi-
nem Calabriae, & relinquant⁹ Lecci
& Montalto per Continentem ad
dextram suam semper, dum eorum
facies nunc sint ad Occidentem; &
tandem ingrediantur per Fretum
Messinæ (quæ est in insulâ Siciliâ)
inter Messinam & Rio de Calabria,
fermè per 8 milliaria. Hocce Fre-
tum est ad Continentem in Italiâ
in regno Neapolitano: & per hanc
aream iri possit per mare Mediterra-
neum continuò, circiter 2000 milli-
aria, & ultra: hoc est, à Rhegio¹⁰
suprà memorato ad Salernam, Nea-
polim, Gaetam, Ostiam Portum Ro-
mæ, Piombino, & Portum Sienæ,
Ligornum Portum Pisæ, & insulam
Corficam ad sinistram suam in mari
procul à Continente, & Sarzanam,
Genovam, Savonam, Monacum, Ni-
ceam de Provinciâ, & insulam Sar-
diniam ad sinistram suam per mare
procul à Continente, Marfiliam, flu-
vium¹¹ Rhodanum decurrentem à
Lugduno & Avenione, ¹² Aquas
mortuas, totam terram Aragoniæ,

⁹ Lecci] Sic vulgò dicitur Aletium.

¹⁰ Suprà memorato] Suprà dicto, Hebraicè exprimitur per abbreviaturam נל, i. e. נזכר למעלה vel נאמר למעלה.

¹¹ Rhodanum] Vernaculè Gallis le Rofne, Italis il Rodano.

¹² Aquas mortuas] Vernaculè Aigues mortes, urbs maritima Occitaniæ seu Langue d'Occ.

כל ארצות ארגון פירפנייאן ואלנצא
בארצלונא ואיי מאיוריקא ומינוריקא
בשמאלם בים רחוקים מהיבשה
עד הגיעם לאנדאלוסיא ומלכות
גראנאטא מאליקא היא רמון ספרד
אשר שם מיצר גיבילטאר וכנגדו
באפריקא ביבשה בצד שמאל
מאברוטאניאה ציסארי הפונה
במלכויות ההם מכל צד טאנייר
ארזילא פיס אורן אולם בהיות
הדוניאות במיצר גיבילטאר הזה הנז'
וללכת פלאנדרים צריך שיפנו לצד
ימינם בדרך הצפון ובדרך היבשה
ולסבוב אותה בים כל מלכות
פורטוגאל ליסבונא ויסבנו כל
מלכות הביסקאי עד הגיעם בין אי
אנגליאה ליבשת פלאנדרים במיצר
צר וכל הגלילות ההמה ויש שם
מיצר ים צר מאוד בין אי אנגליאה
ליבשת פלאנדרים לממשלת מלך
צרפת בקצת מקומות האי הזאת
כמעט קרוב ליבשה לעשרת מילין
ומעט מזה וסמוך לאי אנגליאה

Perpynian, Valentiam, Barcelonam, insulam Majorcam & Minorcam ad sinistram suam per mare procul à Continente; donec tandem perveniant in ¹³ Andalusiam, & regnum Granatæ & Malagam: ea est Granata Hispaniæ, quæ ibi est ad Fretum Gibeltar. Et è regione illius in Africâ, in Continente ad latus sinistrum, est Mauritania Cæsarea, quæ tendit ad illa regna ex omni latere, viz. Tanger, Arzilla, Fefs, Oran, &c. Veruntamen cum Galeræ sint in dicto freto Gibeltar, ad eundum in Flandriam, necesse est ut tendant ad dextram suam per viam Septentrionis & per viam Continentis, quem per mare circumire debent, viz. totum regnum Portugalliæ, & Lisbonam: circumeundum quoque est totum regnum Biscaïæ, usque dum perveniatur inter insulam Angliam & Continentem Flandriæ per fretum angustum, & per omnes regiones istas. Est enim ibi ¹⁴ fretum maris valdè angustum inter Insulam Angliam & Continentem Flandriæ, sub domino regis Galliæ. In quibusdam locis ista insula est prope Continentem intra 10 milliaria aut paulò plus. Et prope istam insulam Angliam,

¹³ Andalusia] Arabibus Mauris اندلس Andalus, i. e. Hispania Boetica, q. d. Vandalus, quippe quam aliquando occuparunt Vandali.

¹⁴ Fretum angustum] Anglicè the narrow Seas, inter Angliam & Flandriam sub dominio Regis Galliæ, ut ipse videtur de suo tempore affirmare; quod tamen veriùs dixisset de Rege Hispaniæ, Flandriæ domino.

הזאת נדבק כמעט אתה אי סקוציאה
רק שיש סעף מים מפסיק ביניהם
ואי איבירניאה למעלה בים בצפון
סמוכה להם והיו שיעור המהלך
הנז באמת לפי מציאות הישוב
במקומות האלו כאשר המה אולם
נשיבת הרוחות בחלופם לפעמים
שלא כסדרן עם רצון הסוחרים
יושבי הספינות והדוניאות או
מבריחת הלפטים השונים בים

cohæret quasi cum eâ insula Scotia,
nisi quod parvus maris ramus discrimi-
ninet inter eas. Et insula Hibernia
est supra mare ¹⁵ versus Septentrio-
nem prope illas. Et hæc quidem
est æstimatio [i. e. descriptio] itineris
prædicti revera prout inveniuntur
habitationes in istis locis ubi sunt.
Sed aliquando vel propter flatus ven-
torum per mutationem suam extra-
ordinariam, vel propter voluntatem
Mercatorum in ¹⁶ navibus aut Ga-
leris sedentium, vel tandem propter

¹⁵ *Versus Septentrionem*] Debuerat potiùs dixisse *versus Occasum*.

¹⁶ *Navibus aut Galeris*] Nempe *Naves* sunt *Onerariæ* mercatoriæ, *Galera* autem sunt *Bellicæ*. Videtur דוגיָא *Dûghia*, nomine tenus, idem esse cum דוגיָית *Dûghith*; quamvis aliqui ponant differentiam. Hoc, nempe posterius, exponitur *Navicula piscatoria*, & *Scapha* ad maiorem navem pertinens. Hebræorum enim Jurisperiti dicunt, *Qui emit navim, emit simul דוגיָית Scapham, & omnia alia pertinentia*. At R. Benj. p. 9, planè pro *Galera* accipit, plurali formâ adhibens, דוגיָיות הנקראות גליראש *Dûghioth quæ vocantur Galera*. Et sic דוגיָא *Dûghia* (cujus plur. *Cap. XIV. דוגיָאות Galera*) ut exponit R. Elias in suo *Tifbhi*, est navis magna multis remis in utroque latere instructa: est nempe talis quæ olim *Triremis*, hodiè *Galea* seu *Galera* dicitur; quæ structura ac usu tam ab aliis navibus bellicis quam. â نَجِير كَمِيلَر *navibus onerariis* distinguitur. Heicque præmittam, quod de Galeris Anglicanis, si ita vocari possunt, non loquor nec locuturus sum; uti nec de antiquorum *Triremibus*, de quibus *Tractatum* edidit Is. Vossius.

Galera autem *Turcica* & *Veneta* (non item *Anglica*) acutum & longè protensum habet Rostrum ligneum; velis utitur triquetris; & non, nisi procellâ exortâ, quadratis: margines sunt lati decliviuscule promissi, in quibus erecti stant Pali ferrei à quibus dependent Scalmi cum Remis: & supra margines utrinque sunt 4 aut 5 صَفَلَر *Suffæ* seu *Tabulata* parva sex pedes quadra, pro stationibus militum pugnantium. Proram & Carinam (ad velociùs fulcandum mare) habet acutiorem, ideoque etiam ventrem angustiore: mala duo, Catastroma unicum. E contra vero, navis oneraria Rostrum habet obtusum, supernè aduncum; ventrem ad recipiendas merces capaciorem: Mala & Catastromata plura; Vela quadrata. Reliquas differentias persequi supervacaneum esset. *Galera* (quæ ex dictâ structurâ est Navi multò velocior) ab Arabibus tam Asiaticis quam Africanis vocatur غَرَاب *Ghorâb*, i. e. *Corvus*, quasi piceâ nigredine, rostro extenso, & Velis Remisque sicut.

sicut Alis volans *Galera*; unde & Vlachis Græcè dicitur *Μέλανα*. Ornatûs vero causâ, Pici aliquando superinduci solet ruber aut viridis color, ab ornatum quærentibus. Turcis *Galera* audit كديرغا *Kadirgha*, unde linguæ Græcæ modernæ adscitum *Κάτεργο* eâdem significatione. Aliàs à Turcis nominari solet *Cieclirme*, seu چكدرمه كى *Tchedurme ghemi*, id est, *Traetoria navis*, seu *Actuaria navis*, quæ Remis trahitur agiturve; Turcis quidem de solâ navi bellicâ dictum, sed eâdem significatione quâ ὀνάς seu ὀναδίων Græcis erat, Cymbis tracta navis oneraria. Apud Dom. Germanum, Arabicum شكتور *Shectur* videtur corruptum ex چكدر *tcheclur*, cum Arabes literam چ sonare non possint. Sed apud eum vocis usus aliquantulum diversus, cum ipse exponat شكتور *Barca* seu *Burchio*; quæ tamen Remis agitur. Imperatoris Turcici *Galera* accommodato peculiari nomine vocantur جقالر *Jacâl*, quo aliàs *Hylax* notissimum animal vulpi simile primariò notatur. Aliàs, *Galeæ* in genere Turcicè dicuntur كىلر يراقلى *Armata* seu *instrucla naves*; & talium Classis, est طونمة *Dunanma*, id est, *Armata*, seu دكر طونمة سى *Maris Armata*.

Quod autem ad *trahendi* notionem attinet, *Remos agere* apud Turcas dici solet كورك چكمك *Remos trahere*; & transitivè چكدرمك est *facere ut trahat* seu *ut trahatur*, quod à toto Remigio seu Remigum طايفه *Catervâ* fit cum اهماله *Celeusmate* انشا. Si vult Deus æqualitèr agamus; una cum horridâ catenarum concussione auditu ingrata: quæ Turcica recito, quia Veneti etiam Turcas, ut Turcæ Christianos; ad Remos cogunt & catenis onerant. Remigum Dux seu anterior, qui Venetis *Spalliero*, Turcis πρωτοπόρος seu *Impetitor primus*, باش چملاچى est Puppi proximus, qui novo quovis repetito Remorum impetu, reliquos omnes dicto *Celeusmate* præit, ducit, excitatque. A *trahendi* itaque significatione, *Galera* impositum nomen *Cieclirme*, quod ex Grammaticali significatione posset omnibus Galearum generibus competere, utpote quæ Remis trahantur: id quod tamen recepto usu communi & generaliori, solas *Galeras Triremiges* notare solet.

Mauri *Galeras* propriè dictas non habent, exceptis parvis *Brigantinis*, quas propter remigium & structuram Galerarum generi adnumero. Utcunque tamen apud alias gentes videntes *Galeras*, earum nomen agnoscunt, suâ linguâ vocantes طريدة *Tarida* seu *Tareda*, id est, *acta*, *compulsa*, & *propulsata* navis, sc. *Galea*; quo etiam nomine Arabico absolute posito, *Galeazza* aliquando vocari solet. Maurorum autem Naves bellicæ in genere, plerumque linguâ Francâ vocantur قورصانى *Corfani*, sc. *Corfali*, *les Corsairs*.

Navium vero Bellicarum (quæ solæ remis aguntur) genera, ex Remigum singulis Remis incumbentium numero distinguenda esse videntur. Nam ut ordine incipiam à minoribus, *Bergantina* (vulgò *Brigantina*) talis est ubi singulis Remis unus tantum homo allaborat. Hæc Turcicè vocatur Italico nomine Turcicis literis scripto فرغطة *Firgâta* seu فرغطة *Furgata*, sive فرقة *Fircata*, quæ omnia sunt *Fregata*, seu *Barca armata*, quæ aliàs quoque

quoque dicitur *فوستة Fusta*. In MS. Lex. Ital. Turc. in Arch. Seld. *Brigantina* minùs rectè vocatur *Kara Mursal*, id est, *Nigra emissaria*, seu *كارة مرسال سفينة كاري Kara Mursel sephina-si*, id est, *Nigra emissaria navis*. Sed reverà *Kara Mursel* non est ex *Galerarum* speciebus, nec Remis agitur, sed solis velis promovetur: estque Navis cujus Prora ac Puppis sunt elevatiora quam media pars, contra quam fit in *Galeris*. Est autem *Brigantina* (*Galeræ* species minima) ea quæ Mauris dicitur *جفن Gjesen*, & *ثلاثي Salisi*; vel *ثلاثي Sulsi*; quæ quidem nomina à Pedro de Alcala Hispanicè exponuntur *Galeota pequenna*, & *Frigata*. Anglis dicitur *Galey-foist*, & *Pinnace*, seu *Frigat*; quorum ultimum est generale, uti nomen *Galera*, pluribus speciebus competens.

Quando vero intelligitur *Galera* species aliquanto major quam *Brigantina*, tum ea talis est ubi duo homines unicuique Remo assignantur. Hæc Mauris dicitur *طريدة من جنسين Tarida min ginsein*, id est, *Galea de dos ordines*, ut exponit Pedro de Alcala. Et, vel huic vel sequenti speciei accensendus est Persicus *دوني Phaselus*, Anglicè *a Yacht*.

Si autem sit species adhuc major, tum nuncupatur *Ciectirme* seu *Galea* absolutè & simpliciter dicta, nempe *Triremex*, ubi tres homines singulis Remis incumbunt. Hæc Mauris *ثلاثة اجناس طريدة من Tarida min salasa agjnâs*, id est, *Galea de tres ordines*, ut habet suprâ dictus Pedro de Alcala. Nempe ad singulos Remos bini, trini, aut quadrini homines, faciunt duplices, triplices, aut quadruplices ordines; non quidem situ inferiores aut superiores, sed coæquales in eodem Scamno eodemque navis latere sedentes: nam Remorum ordo, simplex; Remigum vero (pro *Galera* magnitudine & Navarchæ lûbitu) duplex, triplex, aut quadruplex esset possit.

Si sit earum quæ Remis aguntur *Galera* maxima, tum vocatur *Galeazza* seu *Galea grossa*, ubi sunt 5 aut 6 homines uni Remo; nempe quintuplex aut sextuplex hominum ordo, semper vero remorum ordo simplex. Hæc Turcicè vocatur *ماعون Maun*, seu *ماونة Mauné*, Mauris *طريدة Tarida* seu *Treda* simpliciter. Et quamvis *Galeazza* sit bellica, est tamen formâ navis onerariæ. *Galeazzis* vero peculiare est, in summis marginibus habere *فتالار Furcas*, sc. compagines ligneas furciformes, in quibus suos *Petrieros* (seu Bombardas mortarias ad jacienda faxa & Bombas) collocant. Et in *Galeazzarum* prorâ, est una quædam magna machina seu compages lignea versatilis, Italis dicta *Carreto* seu *Carreta*, quæ unico subdito pedamento sive trabe versatili, circumvolvi & quaquaversus dirigi & versari queat; quæ meritò appelletur *طوب دندرجي عربه Bombardi-versorium Carretum*, vel si volumus Anglicè loqui, *a turn-gun carriage*. Hæc autem lignea compages talis est, quæ duas Bombardas obliquè (divaricato ad modum furcæ situ) capere possit, hoc modo; viz. in eâdem Compagine seu Carretâ duæ collocantur Bombardæ ad furcæ ritum à se invicem deductis rostris; eo sc. obliquo dextrorsum

& sinistrorsum situ, ut unius ad metam directæ explosio, alteram, resiliendo, ab obliquo situ mox in rectum vindicet retrahatque, & paritè in directum educat, ut in hostes explodatur; ipsâ vero explosâ priùs Bombardâ seipsam proprio resultu (*recoil* vocamus) inter Galeazzæ marginem retrudat reducatque, ut hac ratione à nautis commodiùs tractari & rursus onerari possit. Et deinde vicissim alterius dictâ ratione in rectum deductæ explosio, dictam illam Bombardam priorem eodem modo in directum contra hostes educit. Et sic vice versâ in perpetuum.

Habemus in Bibliothecâ publicâ Oxoniensi in libro de Habitu Turcarum, *Galeam* septemremigem Constantinopoli affabrè depictam (perperam ibi dictam *Kattiga*, pro *Katirga* seu *Kadirga*) quæ quondam ad *Ochily Bashâ* pertinebat. Heic in utroque latere sunt 36 Remi; & quidem simplex Remorum, sed septuplex Remigum ordo visitur, viz. singulis Remis affiguntur 7 homines laxiusculè catenis alligati: & horum utrumque, sc. tam Remorum quam Remigum numerus, extraordinarium est rarius visum. Sed in quâvis Galeâ, Remigum numerus pro libitu augeri potest, si modo Galeæ capacitas id permittat, & Remis affigantur plures ansæ laqueivæ quas teneant trahantque homines plures: adeo ut hâc ratione, ex eâdem Galeâ *Triremigi*, fiat *Quadriremex*, *Quinqueremex*, aut quævis alia.

Galearum autem constructio & constructarum securitas (summissis Malis) esse solet in *ترخانہ* *Terf-chana*, vel contractiùs & minùs orthographicè, *ترسانہ* *Terfana* seu *Tarsana*, quæ ex pluribus Arcubus lapideis aut latericiis constat, & Venetiis vulgò audit *l'Arseñal*, quod videtur factum ex præcedente nomine Turcico addendo *l* fini, uti pro *سرای* *Serâi*, Itali dicunt *Serail* & *Seraglio*. Ea autem quæ visitur Constantinopoli (ne fallantur aliqui) in Australi Galatæ extremitate versus Urbem sita est; & omninò differt à *طوب خانہ* *Tép-chana* seu *Casa dell' Artiglieria*, ubi ex metallo funduntur Bombardæ, ferè in Septentrionali Galatæ extremitate versus *نويں کاسٹل* *Nova Castella* & Mare nigrum sita. Sed *l'Arseñal* aliàs vocatur *زرد خانہ* & *جہان خانہ* *loricarum domus* (synecdochicè pro omni Armorum genere) à *جہہ* *Gjebe*, & *زرد* *Zered*, quorum utrumque significat *Loricam* ex annulis ferreis contextam, quod ejusmodi *Lorica* ibi servantur, de quibus agit *Calcaeshendi*, tom. ii. pag. 231 & 266. Ille enim locus est tam *Navale* quam *Armamentarium*: unde etiam aliàs vocatur *سلح خانہ* *Silâh-chana*, id est, *Armorum* seu *Armaturæ domus*, & *خزانة السلاح* *Repositorium armorum*; cùm omnis generis Bombardæ, Sclopi, Tela, & Arma bellica ibi servari & reponi soleant. Magis autem commune & usitatum nomen est *Terf-chana* seu contractiùs *Terfana*, quo significatur *Domus terroris*, talis sc. terroris quem tanta Navium bellicarum Classis tantusque Armorum apparatus (quæ ibi servantur) omnibus meritò incutere possit.

Sed in nominis *Arseñal* deductione à *Tarsana*, scrupulum mihi injicit Arsenalis Venetæ antiquitas: dicitur enim esse ex antiquioribus Venetiarum ædificiis, fortè ante 600 aut plures annos extructa; nempe longè antequam Turcæ vicinas illi urbi partes occuparent,

aut

aut nominis occasionem darent. Adeo ut, si eodem semper gaudebat nomine, tum id necessariò ante Turcarum in Europam adventum impositum fuerit; atque ita id non à Turcico nomine factum, sed potiùs hoc ex illo. Cum autem dictum nomen Turcicum sit significativum, & Venetum non item, impossibile est ut illud ex hoc ortum & depravatum fuerit; cujus autem contrarium potiùs sit verum, nempe Venetum ex Turcico potiùs derivatum esse. Videtur itaque apud eos ab initio non semper habuisse idem nomen, sed Venetos potiùs *Arsenalem* olim vocasse priùs *Navale*, & deinde postea *l'Arsenal*, mutuato à Turcis nomine, nuncuparunt. Et hoc satis probabile, cum Venetorum *Dogâna* (*the Custom-house*) paritèr antiqua, seposito vetere nomine Italico, vocetur *دكان* *Docân*, accepto nomine à Turcis, quibus etiam aliàs dicitur *دكانى* *Ghiumruk Docâni*, id est, *Vestigalium officina*.

Superiùs dictum est de Navibus bellicis (Heb. *משיטות* *Masbôtim* seu *אניות* *Oniyath Shait*) quæ *Remis* aguntur omnes; contra quam fit in Onerariis, excepta *لوندرا* *Londra*, quæ *Remis* agitur, quamvis oneraria longa aliquam magnam *Galeam* mole æquans. Jam autem relictis Bellicis exteris, priusquam manum de tabulâ tollam, levitèr tangam naves Onerarias exteras; quarum itaque maxima est Navis Hispanica dicta *Galeona*, Arabicè *ببوني* *Bayôni*, an à loco ubi primo constructa, vel à *ببون* *Bayôn*, id est, *ampla*, non determino. Ex reliquis Navibus Turcicis est *سيف* *Saic*, quæ Mercatoria lata & aliquam magna, fortè 300 aut 400 Tonnarum, hominibus transvehendis apta. Deinde tale quid est *ماوص* quæ est (ut Italicè describitur) *Barca grande da portar mercantie*; & *بورطون* *Bortun*, quæ est navis subrotunda & lata. Minores Naviculæ sunt *الشاهة*, & *البضعة*, & *الصلة*, & *الشخطور* seu *الشختور* de quâ suprà. Et deinde *Cymbæ* sunt *سندل* *Sandal*, & *سندلجق* *Sandaljuc*, & *قايق* *Kaic*, & *بارجه* *Bârtche*, & *برمه* *Peremè*, & *جرمه* *Gjermè*, & *جنبر* *Tchembèr*, & *جنبيكي* *Tchembeki*, & *زورق* *Zavràk*, & *سنبوق* *Sumbûk*, & *چرنبك* *Tchernîk* seu *μονόξυλον*, & *كچپرك* *Kembi* seu *Portatoria* seu *transitoria navicula*, quæ ad Porthmum stare solet, Arabicè dicta *مريكب* *Moreikab*. Scapha vero quæ majori navi inservit, Arabicè est *قارب* *Kârib*, q. d. *propinqua*, quippe quæ semper in promptu, aliàs dicta *برشة الغلك* *Barca tñs navis*. Linguâ autem Græcâ vulgari *Καράβι* est *Navis* in genere, ut Arab. *فلك* *Fulk*, & *مركب* *Merkab*, & *سفينة* *Sephîna*, & Perf. *كشتي* *Keshti*, & Turc. *كمي* *Ghemi*. In libro *Pherb. Gihânghîri*, *زمبري* *Zemberi* exponitur *بزرگ کشتي* *navis magna*.

יכריחו בעלי הספינות לשנות
סדור המהלך הזה ולבחור להגיע

fugam Pyratarum qui per mare captivos ducere solent, navium Magistri necesse habent hujus itineris ordinem

R

במקומה

במקומות אחרים אמנם כלם
 יחוייבו לעבור במשך הסדור הזה
 הנז' וקרוב אליו במציאות המקומות
 הנז' ולא יחטאו אם לא יעברו
 מעבר הים לעבור דרך יבשת
 אפריקא במלכות טונים אשר
 היא אחורי שיציליאה בדרומו וכל
 שפת ים הברבאריאה החיא עד
 הגיעם גל במיצר גיבילטאר הנז'
 כי שם מעבר כל סובב יבשת
 ללכת לים אוקיאנוס ואין אחר
 זולתו כמו שנראה ומבואר ליודעי
 ספר מהלכי עולם ומלחים ומשם
 יסובבו בלכתם לצד צפון למצוא
 אי אנגליאה ופלאנדריס ביבשה
 כאמור לעיל

mutare, & eligere ut per alia loca
 [ad metam suam] perveniant. Ve-
 rum omnes illi per hujus ordinis
 prædicti tractum, vel prope ad il-
 lum, transire debent, prout loca
 prædicta occurrunt; & non erra-
 bunt. Si vero non, tum poterunt
 transire per alteram partem maris
 per viam Continentis Africae, per
 regnum Tunetum, quod est pone
 Siciliam ad Austrum ipsius, & per
 totam illius maris Barbarici oram,
 donec hoc modo perveniant ad præ-
 dictum fretum Gibeltâr. Nam ibi
 est Trajectus pro omnibus per Con-
 tinentem circumeuntibus, ut eant
 ad mare Oceanum: nec est alius
 præter eum, uti perspectum & per-
 spicuum est illis qui Mundum per-
 ambulantium & nautarum libros
 sciunt. Et inde in itinere suo cir-
 cumire poterunt versus Septentrio-
 nem ad inveniendum Insulam An-
 gliam, & Flandriam per Continen-
 tem, uti dictum est supra.

פ ר ק יג

CAP. XIII.

נוכר בו מהלך אופירה מדברי
הנביאים לאחור היבשה דרך
ים סוף לאחורי כוש הנקראת
אפריקא השפלה הצריך לאגרת
הזאת

Capite decimo tertio ex verbis Prophetarum commemorabimus iter versus Ophir per posteriorem partem Continentis, per viam maris Supb ad posteriora Cūsh, quæ dicitur Africa inferior; quod necessarium erat exponere in tractatu isto.

ליודעים חן וכבוד בתורה
האלהים לדעת לעות את יעף
דבר כמה שיתמחו היום האנשים
השומעים שמע הגלילות החדשות
האלה אשר נמצאו ונראה להם
שהוא כמופלא ומופת נתחדש
ביבשה ובפרט כי טולומיאן החוקר
הגדול לא דבר מאומה מאלה
ונסתמו מעיניו ויהי כמחריש כאשר
כבר דברתי :

SCIENTIBUS gratiam & gloriam in Lege Dei, ut sciant¹ tempestivè annuntiare verbum desiderio defatigatis, de eo quod mirantur hodiè homines audientes rumorem de regionibus istis novitè repertis, & videtur eis ac si sit res miranda & portentum quod de novo inventum est in Continente, præsertim quia Ptolemæus, rerum scrutator maximus, nihil locutus est de istis; occludebantur enim ab oculis ejus, & fuit tanquam is qui filet, uti jam monui.

והאמת זה הוא כי אין כל חדש
תחת השמש כי מאז מקדם כאשר
החלו בני האדם לרוב כבר נתפשטו

Sed verum est quod nihil sit novum sub Sole: nam olim ab antiquo, cum filii hominum inciperent multiplicari, jam copiosiores facti dif-

¹ *Laborem verbi defatigati*] Vel rei defatigata; intelligitur nempe id in quo laborarunt & defudarunt multi, seu res de quâ defatigati sunt disquirendo; ut hoc modo ei qui quærendo defatigatus est, fatisfiat. Hæc enim est Quæstio jam diu à multis sollicitata & vexata, sc. ubinam terrarum sit Regio Ophir.

ונתרכו לשבת ולהתישב בין בתוך
השבעה האיקלימים המפורסמים
אצלינו ובין למטה מהם בגלילות
דרום וגם להלאה ממשוה היום
באיים הגדולים אשר בתוך ים
הודו אי זאנזיבאר יאווה מאיור
יאווה מינור פיאוטם טקורא
אנגמא מאדאנאזקר שהיא נגד
בארבאריקו שהם רחוקים מהיבשה
מאד מאד וגם מה שמצאו היבשה
הגדולה והנוראה בקצה הדרומי
המערבי סוכבת והולכת בדרומו
של אוקיאנוס לא נודע ענינו לעולם
כמעט גדולה מן הישוב הז' איקלימים
לנו וכלם מלאים צאן אדם נשים
וטף שחורים גם אדומים ובהמה
רבה ודברים משונים וגדולים
ונוראים ובה יתמהו השומעים
ישימו יד על פה מי שמע כזאת
והיודע וחוקר דרכי התורה ימצא
מה מה שכבר נתפשטו האומות
מבני קדם להלאה מהגלילות
הנעלמות היום להמונים עם מה

fundebant se ad habitandum & se-
dem sibi quærendum, tam in medio
7 Climatum quæ hic describuntur,
quam infra ea in regionibus Austr-
alibus, & quoque ultra Æquatorem
diei, viz. in Insulis majoribus quæ
sunt in medio maris Indici, quales
sunt insula² Zanzibar, Java major,
Java minor, ³ Piotam, Tacora, An-
gama, & Madagascar, quæ è regi-
one [litoris] Barbarici: & hæc valdè
multum distant à Continente. Et
quoque quod in [Mundi] extremi-
tate Austro-occidentali invenerunt
Continentem magnum & tremen-
dum, qui circuit & pergit per Au-
strum Oceani; cujus negotium non
erat notum Mundo, sed ferè tantum
quantum est habitatio septem Cli-
matum: & tamen omnes istæ regi-
ones plenæ sunt Ovium, Virorum,
Fœminarum, & Parvulorum, qui
tam nigri quam rufi; præter multas
bestias, & alias res diversas magnas
& tremendas. De his mirantur Au-
ditores, ponuntque manum super os
dicendo, Quis audivit huic simile?
Verum is qui cognoscit & scrutatur
vias Legis, de hoc reperiet, quod
jam olim diffusæ fuerint nationes à
filiis Orientis usque ultra regiones
hodiè vulgo ignotas, una cum eo
quod [Scriptura] meminit de filiis

² Zanzibar] Est insula prope littus Africanum seu Barbaricum.

³ Piotam] An legendum sit Piotam, vel Fiotam, vel Fiutam, videant alii; nam in aliis
quos vidi libris, ejus mentio non fit.

שהזכירה מבני עדן והפסוק יורה
עליהם באמרו בסנחריב בני עדן
אשר בתלסר שהוא תחת הודו
העליונה וגם מה שהזכירו ספרי
הנביאים כי בצד השני מארץ כוש
התחתונה אמר וישמע על תרהקה
מלך כוש ועל כל אלה הנה שלמה
בן דוד מלכנו מצא דרך לכל
המהלכים האלה בחכמתו ובמעלתו
לחדש אוניות הולכות אפירה לזהב
בחוף עציין גבר בים סוף בגבול
ארץ אדום אשר המקום הזה
עודנו היום בים סוף קרוב להר סיני
ומשם המבוא הגדול ללכת בארכו
של ים סוף נגד פני דרומו של עולם
עד דרך מלכות בארבעאיקו מקום
ראש התחלת ים סוף מים הודו

Eden: nam Textus de eis indicat, ubi de Sanheribo dicit, *Filii Eden qui sunt in Telsar*, quæ est sub Indiâ superiori; præter illud quod libri Prophetarum de eo commemorarunt. De secundo latere terræ Cush inferioris dicitur, *Et audivit de Tirhaca rege Cush*. Et quoad hæc omnia, ecce Salomon filius Davidis regis nostri per sapientiam & excellentiam suam invenit viam ad omnia ista itinera, ut ad eundem Ophiram pro auro instauraret naves in portu Esiongeber, in mari Rubro, in termino terræ Edom, qui locus usque hodiè est in mari Suph prope Montem Sinai: nam inde est introitus magnus ut per longitudinem maris Rubri iret adversus Mundi plagam Australem, usque ad viam regni Barbarici, viz. ad locum * Capitis, ubi est initium maris Rubri è mari Indico per me-

* *Capitis, ubi initium maris Rubri*] Nempe Mare Rubrum est Sinus Maris Indici, ideoque huius Sinus initium est ex Mari Indico apud *Babo'l Mandel*. Dictum autem Caput terræ seu Promontorium, est prope Insulam Socutram, ubi optima Aloes nascitur, quæ ideo vocatur Socutrina. Dicitur autem *سقوطرة Socutra* seu, ut pronuntiant, *Scatre* sive *Scodire*, familiari apud vulgum Metathesi pro *'Scoride*, mutilato & contracto nomine. Ptolemæo enim dicitur *ἡ νῆσος Διοσκυρίδης*, in quâ etiam *Διοσκυρίδης ἡ πόλις*, quia ille fortè ad simplicia medicamenta indagandum ibi aliquando vixerit. Is vero fuit origine Cilix, natus in *عين زربة Ain-Zarbe*, unde dictus est (ut in meo Dioscoride Arabico) *الانزربي Al Anzarbi*, unde Græcè *'Αναζαρβεύς*. Est autem *Ain-zarbe* hodiè *Αἶαα* apud Historicos Byzantinos, idque, inquit Leunclavius, pro *اق ساراي ac-sarâi*, id est, *Album palatium*. Rectius Molino dicitur *Axsar*, id est, *âk-sc-ehir*, ut ille suo modo legit, pro *اق شاهر âk-shahr*, id est, *Alba urbs*, quæ itaque veteribus Græcis dicta *Λευκόπολις*, modernis *Ἀσπρόπολις*, eodem significato. In Lexico Geographico legitur *Axar* & *Aeschecher* malè, pro *âc-Shehr* seu *âc-Shahr*.

באמצע היבשה סמוך מצרים הנא
באמצע היבשה עד סמוך למצרים
והר סיני ויש שם מקום ודרך
לפנות בסופו על ימין ועל שמאל
לרצון רוכבי הים על דבר הבשמים
אם על ימין להציע עד בארנאריקו
ולסבוב לקאוו די בונא ספיראנצא
לסבוב את כל ארץ כוש התחתונה
כלה בים אוקיאנוס ואם על
שמאל לפנות בדרך ים לאמיקא

dium Continentis usque prope Ægyptum; nam per viam Continentis intrat usque prope Ægyptum & montem Sinai. Et ibi [juxta dictum Caput] est locus & via in cuius fine tendant, vel ad dextram vel ad sinistram, pro lubitu navigantium per mare propter negotium Aromatum. Si ad dextram, tum pertingendum est ad [Sinum] Barbaricum, & deinde circumeundum est per Capo de Bona Speranza, ad ambiendum totam terram Cush inferioris per mare Oceanum. Si autem ad sinistram, tum tendendum est per viam⁵ Meccæ,

⁵ *Maris Mecca*] Mare Meccanum est Mare Rubrum, cujus pars Ægypto proxima, Turcicè vocatur قلم دكزي *Mare Clysmatis*, & سويس دكزي *Mare Suesanum* seu de Sues, sive Sueis. *Mecca* autem Scriptoribus Italis dicitur *la Mecha*, Gallis *la Meque*; unde R. Benjamino למיקא & nostris למיקא & למיק. Heic nempe intelligi debet *Mecca* de quâ agens R. Benj. p. 65, meminit תוועים חבאים מארץ מרחוק ללכת למיקא τῶν *Erronum venientium à terrâ longinquâ ad eundem ad Meccam in terrâ Al Jaman*; non *Aliman*, ut vertit D. l' Empereur. Est nempe in Arabiâ felici ea *Mecca* quæ è regione mediæ partis Maris Rubri sita est inter *Taman* & *Higjaz*, (ita ut ad utram harum pertineat dubitetur) ad quam quotannis instituuntur Mohammedanorum Peregrinationes Religiosæ. Noster vero Peritfolius fœdè errat in situ urbis Meccæ, eam collocans ad littus maris Indici, ut Cap. XXIII, & XXIV: & Cap. XXVI, planè dicit eam esse in Regno *Aden*, quod est juxta باب المندب *Babo'l Mandab*, id est, *Porta exitii*, propter frequentiora ibi naufragia; vulgò dicta *Bâbelmandel*. [Veteres Arabes lugebant ut mortuos amicos suos, qui fretum *Bâbelmandel* naufragiis infame ex Rubro mari in Indicum transire audebant: hinc fretum dictum *Bâbel mandel*, i. e. *Porta flatuum*. Herbelot ad vocem *Bab-el-mandeb*.] Turcis dicitur باب بوغازي *Fretum* τῆς *Bâb* seu *Porta*. Est enim Maris Rubri Fretum angustum, viam ex Mari Indico in Rubrum aperiens, Græcis olim dictum Δείρη *cervix*, angusta & oblonga: unde Insulæ ei adjacentes στενὰ δειρά: & *Berenices* tertia juxta condita, dicitur Δείραι & Ἐπιδείρης, ad Æthiopicum latus, ut dicit Stephanus. Sed quoad situm *Mecca*, eandem putò apud nostrum Authorem extitisse erroris causam, quæ etiam Glôbi maximi Editori Oæsis errandi in hac parte ansam dedit: nam

nam in dicto Globo Cassiano ponitur duplex *Mecca*, altera quidem rectissime inter *Taman* & *Higjáz*, altera vero perperam sita est in regno *Aden* prædicto. Et sanè verisimillimum est Relatorem aliquem Europæum tam Cassium quam nostrum Authorem fefellisse, adeoque ambos ex eodem fonte suum errorem hausisse. Namque (quod observatu utile) Globorum & Chartarum Editoribus familiare est eandem urbem locumque vario & diverso situ exhibere, propter diversitatem Relationum quas in re chorographicâ secuti sunt ejusmodi Editores; qui Relationum diversitate distracti, & nescientes utra earum sit verior, locorum situm secundum utramque exhibent, judicium penes Lectorem relinquentes. Adeo ut quicumque hujus dictæ cautionis ignari, Globos & Chartas consuluerint, in graves aliquando errores ruant necesse est. Exemplum esto *Arzerum* & *Erzerom* (M. P. Veneto *Darzerim*, pro quo melius esset *d'Arzerim*) quæ sunt *ارزوم الروم* *Arzerrum*, unum eundemque locum denotans, circa superiores Armeniæ partes ubi Euphrates oritur. Est nempe *Arzen* Græcorum, seu sub Græcorum ditione olim; ad distinctionem ab alterâ *Arzen*: & dicta ista differentia specificata, prohibet ne hoc nomen isto modo distinctum, ad duo diversa loca indistinctè pertinere possit. Et pari errore (ad rem ulterius illustrandum) in eisdem partibus situm sæpius in Globis & Chartis occurrit *Bingiul*, *Sanfonio* malè *Bigul*, de cujus, ut videtur, vero situ ignarus fuit Globi Editor: is itaque verius nescius, uni eidemque loco varium situm pro Relationum diversitate tribuere satius duxit, quam rem dubiam & sibi ignotam determinare. Eo autem nomine propriè intelligitur tam ille locus ex quo Euphrates, tam alter longè distans ex quo Tigris scaturit: nam id nominis cuiusvis loco lacustri convenire possit, cum Turcicè *بينك كول* *Bin-giul* significet mille lacus aut mille stagna, quasi talem locum *Χιλιολίμνιον* diceret. Vulgus dicit & scribit *بين كول* *min-giul*. Et in dicto Globo magno plura hujusmodi exempla videas in Arabia & alibi. Nec quidem Ptolemæus à supradicto vitio liber est; ipse enim ex variis Authoribus sua corradens, & secundum variorum Relationes scribens (ut & Geographi omnes, cum eorum nullus omnia propriis oculis lustraverit) *Mariabam* & *Sabam* in Arabiâ facit diversas urbes; cum ex *Abulphedâ* eis nominibus una eademque urbs notari constet. Et cum his, eadem esse videtur tertia apud eum urbs dicta *Σαυη βασίλειον*.

De *Meccâ* (quæ à *Medinâ* distat 270 miliaribus p. m.) videri possint Doctissimi *Pocockii* Notæ ad Specimen Historiæ Arabum & L. de *Barthema*.

וים קאליקוט וכל ארצות הודו
וא"י הודו בים הודו מוצא הפשוטים
והבשמים כלם והדרך הזה נתפרסם
במדרה והלכו בה מלכי ישראל
וגם בימי יחזקאל גם כי נשבה

& deinde maris *Calecut*, & omnes
terras *Indiæ*, & *Insulas Indiæ* in
mari *Indico*, ubi est productio *Simplicium* & *Aromatum* omnium.
Dicta via nota facta est in *Lege*,
quippe per quam iverunt reges *Israelis*, ut etiam in diebus *Jehoshaphat*;

האוניות בעציון גבר ממ נודע ענינו
מהמהלך הזה בתורתנו ואחר
לשלש שנים היו שבות הספינות
נושאור כל טוב ובכל הגלילות
האלה נתגלה הדבר למלך
פורטוגאל ומלך ספרד לסכוב
שמה בכל אלה ולעבור האיים
הפורטוגאלי ולהניחם בדרומי
מערבי ולשוט בדרך היבשה קאו
קאנטין וקאו ביאנקו וקאו וירדי
ונהרי סיניגא והפרומנטוריא
הגדול הוא הנזכר אשר נתגלה
ונתפרסם היום בסוף היבשה
הדרומית מערבית לפנות באורך
כוש בים וללכת דרך המזרח
בדרומה של יבשה דרך קאו די
בונא ספיראנצה הנו:

אמנם המיצר אשר בניבילטאר
בין רמון ספרד למאבריתניא בסוף
כוש אשר בסוף האפריקא היא
איטיאופיא דרומית המיצר הימי
הזה הוא המבוא הגדול לצאת
מים האמצעי המדיטיראניא
וללכת בכל המהלכים האלה
כי קשר כל הימים אשר בכל
הגלילות שמה יתחברו ויתקשרו
יחדיו עם האוקיאנוס דרך מיצר
גיבילטאר כאשר אמרתי פעמים

quamvis fractæ fuerint naues in
Etion-geber. Nihilominus tamen
notum erat negotium hujus itineris
in Lege nostrâ, & semel in tribus
annis fuerunt reditus navium por-
tantium omne bonum. In omnibus
istis regionibus res discooperta fuit
regi Portugalliæ & regi Hispaniæ,
ut illac circumirent per ista omnia, &
transirent per Insulas Fortunatas, re-
linquendo eas ad Austro-Occiden-
tem, & ut navigarent per viam Con-
tinentis Capo Cantin, & Capo Bianco,
& Capo Verde, & fluvios Senegæ,
& prædictum illud Promontorium
magnum, quod discoopertum & de-
scriptum est hodiè in extremitate
Continents Austro-Occidentalis, &
ad tendendum per longitudinem
Cush per mare, & ad eundum per
viam Orientalem ad Austrum Con-
tinentis per viam Capitis Bonæ Spei
prædicti.

Verum quoad fretum quod est
apud Gibeltar inter Granatam His-
paniæ & Mauritaniæ in extremitate
Cush (i. e. in extremitate Africæ
seu Æthiopiæ Australis) fretum, in-
quam, hocce maritimum est aditus
magnus ad exeundum ex mari Me-
dio seu Mediterraneo, & ad eundum
per omnia ista itinera; nam quoad
connexionem omnium marium, quæ
in singulis regionibus, ibi, inquam,
conjunguntur & connectuntur simul
cum Oceano per viam freti Gibel-
târ, prout multoties dixi, nec est

רבות

רבות ואין מקום אחר זולתו מעבר
שהכל תלוי בו

וידעת לך כי אופירה הזה הכתוב
בתורה ובנביאים מצאוו והלכו
באיים ההם עם פורטוגאל ומצאו
בו זהב לרוב וגרגירים גדולים וזהב
לאין חקר ובנו שם חוקה מגדול
ועדין נקרא שמו אופירה וכן תמצאה
כתוב בספר עולם חדש ספר רביעי
קאפיטולו צו מתחיל הקאפיטולו לו
אדמיראנטי פריסי וזה הגליל
בסמיכות האיים : האמנם
אופירה הכתוב בתורה היא ביבשה
בארץ כוש התחתונה וזו נמצאת
בין איי קאנאריאה לקאניבאלי ושם
כתבו מר שמצאו שם החפירות
הגדולות הקדומות המיוחסות
לשלמה מלכנו ומשם נתעשר :

ullus alius locus præter ipsum, qui
fit Transitus à quo omnia pen-
dent.

Scias autem tibi, quod quoad
Ophiram istam in Lege scriptam &
in Prophetis, populus Portugallensis
invenerunt eam eundo per istas in-
fulas; & in eâ invenerunt aurum
multum & margaritas magnas, au-
rum autem infinitum. Ibique ex-
truxerunt Fortalitium & Turrim : &
adhuc vocatur ejus nomen Ophira.
Et sic reperies scriptum in libro de ⁶
Mundo novo, lib. quarto, cap. xcvi.
Caput incipit, *Lo admirante prese,*
&c. Et ista regio est confinis In-
fulis. Verum Ophira illa quæ in
Lege scribitur, est in ⁷ Continente
Cush inferioris; hæc autem reperit-
ur ⁸ inter Insulas Canariæ & Cani-
bales: & ibi [in dicto libro] scripse-
runt id quod reppererunt, sc. fossio-
nes [seu foveas] maximas, antiquis-
simas, quæ Salomoni regi nostro
attribuuntur, qui inde dives evasit.

⁶ *Mundo novo*] Plures sunt libri istum præferentes titulum: sed iste, quicumque sit, scriptus est ante ducentos annos.

⁷ *Continente Cûsh*] Intelligitur *Sophala*.

⁸ *Inter insulas Canariæ & Canibales*] Intelligitur *Peru*, Heb. פרוים, Gr. Φαρύμ.

פ ר ק יד

על דבר היהודי מעשרת שבטים
וענינו ומהלכו אשר בא ממדבר
חבור לפי המגידים ואשר
במדברות אשיאה וארביאה
פיליזי והגיע למצרים בשנת
רפ"ג לפק ובא ברומי :

לתועלת האגרת הזאת אשר
חברתיה אני אברהם פריצול לגלות
לכלתי יודעים ארחות עולם בחרתי
לכתוב הפרק הזה יסובב קוטבו
על מהלכי היהודי מהשבטים
או שיהיה מיהודה נק שמו דוד בן
שלמה שר צבא ישראל אשר
בא וראינוהו בגלילנו זה גליל

CAPUT XIV.

*Caput decimum quartum agit de re
Judæi ex 10 Tribubus; & de ne-
gotio ejus & itinere ejus qui ve-
nit à Deserto Chabor, secundum
sententiam Historicorum; ipsius
nempe qui fuit in Desertis Asiæ
& Arabiæ felicis, & ad Ægyp-
tum pervenit anno 283 secundum
comp. minorem, & tandem venit
ad Romam.*

IN majorem utilitatem hujus
tractatus quem ego ¹ Abraham
Peritfol composui, ut aliquid mani-
festarem iis qui non norunt itinera
Mundi, ² elegi scribere hoc Caput,
cujus Polus versatur circa itinera Ju-
dæi è 10 Tribubus, ³ aut qui fuerit
ex Judâ, ⁴ cujus nomen vocatum est
David ben Shelomo, princeps exer-
citus Israelis, qui venit, eumque in
nostrâ regione vidimus, viz. in hac

¹ *Abr. Peritfol*] Codex Venetus legit *Abr. ben Peritfol*.

² *Elegi*] i. e. proposui, constitui.

³ *De Tribubus*] Viz. de 10 Tribubus. D. Bartoloccius in citationibus suis ex hoc loco desumptis, pro שבטים *Shevatim* in plurali legit *Shevataim* in duali, vertitque *Duas Tribus*, malè: nam שבטים absolutè positum, semper τὰς 10 Tribus notat.

⁴ *Aut qui fuerit ex Judâ*] Hæc additur conjectura; quasi fortè illapsus sit inter 10 Tribus, cum originalitè ex Judâ fuerit: nam mox dicitur fuisse שבטים *è cœtu duarum Tribuum*. Rabbi Ghedalia in libro *Shalsheleth* (ut mox disertius dicetur) scribit eum Rubenitam seu de Tribu Ruben. Tantum in fabulosa historiâ dissident nugatores!

איטאליאה איך בא ממדבר חבור
לפי דבריו וענינו ימצאו הקוראים
בו מרגוע לנפשותם פה ינוחו יגיע
חפץ כי לא אחטא בסיפור דברי
כפי מה שידעתי מפי חשונים
וראיתי במכתב אנשי אמת והיודע
האמתי כי הוא לבדו אמת אף כי
מקטני אמנה בהבלים אני :

זאת היא בשנת רפ"ג באלף
הששי שמועה שמענו מארץ הצבי
דרך הדוניאות מוניציאה במכתב
עברי לאמור איך הגיע שמה יהודי
אחד מהשכנים מגיד חדשות

regione Italiæ; nempe quomodo venit à Deserto Chabor, secundum verba ejus & negotium ejus. Legentes in eo invenient requiem animabus suis, & heic quiescent defatigati desiderio; non enim errabo in narrationibus verborum meorum, secundum id quod scivi ex ore præstantissimorum, & vidi in scripturâ virorum veritatis: &, est qui novit veracitatem meam; nam ipse solus est veritas; quamvis & ego sim ex eis qui parùm credant vanitatibus.

Hæc est [narratio] ipsa. Anno 283 millenarii sexti, rumorem audivimus è ⁵ terrâ Decoris per viam Galerarum à Venetiis scripturâ Hebraicâ, dicendo; quomodo illuc apulisset ex decem Tribubus aliquis Judæus qui ⁶ annuntiavit nova in

⁵ *Terrâ Decoris*] Vel *Terrâ Caprea*; eodem enim nomine dicitur *Caprea*, quod sit *decorum* animal. Hoc autem Epitheto *Terra Sancta* intelligitur, quasi dicas, omnium terrarum maximè decora.

⁶ *Annuntiavit nova*] Istam sequentem fabulam de Judæo quodam anno 1534 ex Arabiâ ad Summum Pontificem Clementem VII. misso, acritè & quidem meritò perstringit D. Bartoloccius Bibl. Rabb. pag. 42, 43; ubi tamen hocce putidissimum mendacium ex aliâ quâdam verâ historiâ ortum agnoscit his verbis: Cæterum ad veritatem historiæ quod attinet, verum est quod Clemens VII. A. D. 1533 Literas David Regis Æthiopiæ receperit, quibus Papæ obedientiam spoponderat, & quos Fr. Alvarez Joannis Portugalliæ Regis Orator Romam attulerat, cum aliis ejusdem Regis Credentialibus Literis Sertuual datis Maii 1532; Summoque Pontifici consignaverat, ut videre est apud Rob. Momachum & alios: sed nihil de Hebræo Oratore in illis, neque alibi mentio reperitur. De hâc Legatione, de Regno, hominibus, atque moribus Æthiopiæ populi (qui Trogloditæ hodiè esse putantur) confer eundem Momachum; ubi hujuscemodi Literæ ex Æthiopicâ in Lusitanam, indeque in Latinam linguam traductæ fuerunt à P. Jovio, pag. 123; & eadem Lat. linguâ leguntur pag. 236 Basileensis editionis. Versæ etiam in Italicam, & excusæ fuerunt Bononiæ per Jac. Keymolen 1533, in 4to, cum hâc Inscriptione, *L'Ambasciaria*

di David Re dell' Etiopia, &c. Hæc audientes Hebræi—crediderunt David esse nomen Oratoris missi à Rege Æthiopiæ, seu à Regibus quibusdam Israeliticis regnantibus in Indiæ partibus. Sic deceptus R. Ghedalia Aben Jachia, qui tunc temporis vivebat, id ipsum credidit, & in libro suo Shalsheleth hakabhala literis consignavit, fol. 45, b. his verbis, *וכן בשנת אלפים וכו'*. Et ita in anno 5294 à Creatione Mundi (hoc est A. D. 1534) qui fuit annus à vastatione Ædis secundæ 1466, è remotissimâ regione vir Judæus cui nomen erat Rabbi David Rubenita, Romam venit, locutus est cum Clemente Papâ, & invenit gratiam in oculis ejus. Asserebat se esse Principem exercitus Regis Israelis. Brevis stature ac niger, ut Æthiops erat. Quadraginta quinque annorum ætatem præferebat habere. Ivit itaque ad Regem Portugalliæ, secum Interpretes adducens; quia loqui nesciebat nisi tantum Hebraicâ linguâ & Arabicâ. Dixitque Regi, quomodo Reges Israelitici qui habitant ultra Chalach & Chabor & fluvium Gozan, miserant illum, ut ei diceret an vellet jungere se cum illis contra inimicos eorum, atque eis Arietes cornupetentes, quos ad manum haberent, subministrare, ad subjugandum illos. Responditque Rex, quod ita esset facturus. Iste autem R. David stetit ibi diebus plurimis. Hactenus R. Ghedalia.

בקרב הארץ אין צורך בהגדורת
ההמה עד אשר עבר הים בשנת
רפד והגיע בויניציאה ועלה ברוכי
ומשם נתאמת ליודעים מהלכו
וענינו וזה כי היהודי הזה מכר
שני השבטים הזה לפי הנשמע
מדבריו שאמר שהוא מן העומדים
מיושבים במדברות ההם כבני
הרכבים באהלים ומצבו במדבר
חבור אשר באשיאה מאזורי ולמטה
מהם ולהלאה תשלום עשרת

medio terræ. Non erat necesse ea proferre, donec anno 284 mare transierat, Venetias appulerat, & ad Romam ascenderat. & exinde esset verificatus [seu justificatus] apud eos qui iter ejus & negotium ejus sciebant. Et hoc est, illum Judæum esse ex cœtu duarum Tribuum, prout auditum est ex verbis ejus. Dixit enim seipsum esse ex stantibus inter eos qui in illis Desertis habitant ad instar filiorum Rechab in tentoriis, suamque stationem esse in Deserto Chabor, quod est in Asiâ majori: & ⁷ infra eos & ulterius, esse completionem Decem Tribuum, quæ

⁷ *Infra eos—esse completionem*] Nempe istæ Tribus inferiores, una cum duabus prædictis, faciunt Decem. D. Bartoloccius in Bibliothecæ Rabbiniæ, p. 122, hanc adducens Periocham, eandem negligentè vertit, malè fido, ut videtur, Codice seductus: legit enim השלום *pax*, pro תשלום *completio*.

השנשים והם סמוך למדברות
ללכת לאמיקא וגודא אשר על
ים סוף ולהם ולכלם יש מלכים
ושרים ועמים רבים כחול אשר
על שפת הים ומוצא הנשמים
והפלפל והסמים הפשוטים וכל
שוב הנמצאת בידם כאשר נכתוב
עוד במקומו האמנם בין שתי
הכתורות מהיהודים האלה יש
ביניהם מן הישמעאלים אומה
חזקה ותקיפה ועם מלכים רבים
להם ויזקו לכת מהיהודים האלה
לא יניחום לעבוד ולהתקרב זה אל
זה לפי שכבר ימים רבים ושנים
שהיו מתרחבים ובאים להתקרב
זה אל זה ולא עלה בידם וכאשר
נתגלה שמה בגלילות ההם זה
ימים רבים ושנים ביאת הדוגיאות

sunt prope Deserta quibus itur ad
⁸ Meccam & Gjuddam quæ ad mare
Rubrum. Illisque omnibus esse Re-
ges & Principes & populos multos
ad instar arenæ quæ in littore ma-
ris; & productionem Aromatum &
Piperis & Medicinarum simplicium,
omniaque alia bona quæ in manu
eorum reperiuntur, uti scripturi su-
mus in loco suo. Verum inter duas
istas Judæorum Societates sunt qui-
dam ex Ismaelitis, gente sc. forti &
robustâ: & cum Regibus multis qui
sunt ipsis, istorum Judæorum Soci-
etati nocent, nec ipsis permittunt
transire ut accedant hi ad illos:
nam jam multis hisce diebus & an-
nis expatiati sunt tentantes venire ut
appropinquarent hi ad illos, sed non
⁹ ascendit in manum [seu potesta-
tem] eorum. Quando autem in istis
regionibus innotesceret de adventu
navium Christianorum fortium &

⁸ *Meccam. & Gjuddam*] Heic est unicus tantum hujus libri locus; quo noster rectum situm tribuit *Mecca*, quam solennitè visitant religiosi Peregrinantes Mohammedani: aliàs enim eam perperam collocat in regno *Aden* prope Mare Indicum, ut suprâ notatum. Heic autem rectè eam ponit juxta locum dictum *Gjudda* (vulgò *Gjidda*, & aliquando Nautis Europæis *Ziten* seu *Ziden*) quæ est Urbs & Territorium maritimum prope *Meccam*, viz. ad oram Maris Meccani seu Rubri, quod in hoc loco Breviis & Scopulis frequens. Heic colligitur vectigal à religiosis Peregrinatoribus istac transeuntibus ex terris Occidentalioribus; qui hoc loco cum vento prospero solent mare trajicere cursu navali 24 horarum. Et quidem *Gjudda* circa 60 miliaribus à *Meccâ* distare dicitur. Circa hunc locum est Portus ad quem adpellunt nostræ naves Mercatoriæ, qui vocatur *Mucha*, unde ad nos adferuntur Calculi albi ejusdem nominis in formam Palarum cæsi, quibus innascuntur herbarum figuræ.

⁹ *Non ascendit*] i. e. non benè succedebat, vel non venit in potestatem manus eorum.

הנצירות החזקות והתקיפות
והרגישו ושמעו וראו את כלי הקרב
אשר בידו הנוצרים מהמתכות
החלולות לזרוע אננים בכת האש
ולהשתית כל ישוב ומצודה בתרו
היהודים אשר במדבר חבור לפי
דבריו לשלוח היהודי הזה למלך
כל הנוצרים הגדול עם סימנים מה
בידו להאמין בדבריו אשר נתאמתו
ונתקיימו ממלך פורטוגאל הרוכב
על הגלילות ההמה היהודיים
היינו אינדיאנו דרך אניה בלב ים
וידע מציאות מלכות יהודים שמה
וכתב אל האפיפיור ירום הודו
שהיהודי הזה הנז' נאמן הוא ודבריו
נאמנים וממ' ויהי מה שיהיו דבריו
נאמנים או לא די לנו היום בגלותנו
זה ובגלילותינו אשר נתאמת
למלכים ושרים וברבים וחוצות
רומא אשר עדין יש מציאות
לשכני ישראל הרבים מאוד ומלכים

robustarum, & perciperent & audi-
rent, viderentque Instrumenta belli,
quæ in manibus Christianorum ex
¹⁰ metallis cavis ad projiciendum la-
pides per vim ignis, & ad perden-
dum quamvis habitationem & mu-
nimentum; Judæi qui in Deserto
Chabor eligerunt [seu decreverunt]
(¹¹ secundum verba ejus) istum Ju-
dæum ad Christianorum Regem
omnium maximum mittere cum
Signis [seu Credentialibus] quæ in
manu ejus, ut fidem adhiberet ver-
bis ipsius; quæ etiam verificata &
confirmata fuerunt à Rege Portu-
galliæ qui navigavit ad istas regiones
Hodiim seu Indicas per naves in
corde maris, & inventionem regni
Judæorum ibidem novit. Scripsit-
que ad ¹² Papam (cujus exaltetur
gloria) quod prædictus iste Judæus
esset fidelis, & verba ejus vera. Ni-
hilominus sint verba ejus vera five
non, hodiè in hac nostrâ Captivitate
& ¹³ regionibus nostris sufficit nobis,
verificatum fuisse apud Reges &
Principes & coram multis in plateis
Romæ, quod adhuc sit inventio
[seu existentia] Tribuum Israelis,
& quod sint valdè numerosi, habe-

¹⁰ Cavis metallis] En descriptionem Bombardarum & Scloporum.

¹¹ Secundum verba ejus] i. e. prout ille nobis dedit tradiditque.

¹² Papam] Papa Judæis vocatur *Apipior* seu *Epipior*, ex rudiori & corruptâ pronun-
tiatione natâ voce; sc. cum א prosthetico, &, ut videtur, ר paragogico abbr. pro רומא
Roma.

¹³ Regionibus nostris] sc. in quibus nos præcipuè habitamus.

רבים להם והיהודי אשר בא יהיה
מה שיהיה:

ובהיות אמת מציאות היהודים
ומלכיהם יתכן לומר שבא היהודי
הזה בדרך הזה באופן הזה ממדבר
חבור דרך מעבר הקאראבאני כי
כן המנהג וכן נכתב ונשמע עליו
מפיו ועבר בקוטב אראביאה פיליצי
והגיע לים סוף וירד מצרימה ויעל
אחר זה בארץ הצבי והמתין
שם הרגיאור מוניציאה לעבור
באיטאליא ויבא עד רומא וישב
שם ברומא בשמנה חדשים
עד בוא תשובת מלך פורטגאל על
אמיתות דבריו וענינו:

ואמרו המגדים וגם יהודים
חשובים אשר דברו אתו כי באמת
שהיהודי שאל עזר מהאפיפיור
מלך הגויים שינתנו לו בלי קרב
ממתכות לזרק אבנים ואומנים
טובים להביאם אתו בארביאה
פיליצי להשחית שונאיהם הנז'
ושיתן הוא ביד האפיפיור ומעלתו
תועלות אחרות לתועלת האפיפיור

antque Reges multos. Et quoad
istum Judæum qui venit, sit quis-
quis sit.

Cumque jam vera sit inventio Ju-
dæorum & Regum eorum, possu-
mus dicere, quod iste Judæus vene-
rit per hanc viam & hoc modo, viz.
è Deserto Chabor per viam transitus
Caravanæ; nam ita mos est. Et sic
scriptum & auditum est de ipso ex
ore ipsius: quod nempe transiit per
Polum Arabiæ felicis, & pervenit ad
mare Rubrum, & sic descendit in
Ægyptum, & postmodum ascendit
ad terram Decoris, ibique expecta-
vit naves à Venetiis ut transfret in
Italiam, & sic venit ad Romam;
ibique in Româ habitavit circiter
octo menses, usque dum veniret re-
sponsum Regis Portugalliæ de veri-
ficatione [sc. ad justificationem]
verborum ejus & negotii ejus.

Historici & melioris notæ Judæi
qui cum ipso locuti sunt, affirmant
istum Judæum revera auxilium pe-
tisse à Papâ Rege Gentilium, ut
Instrumenta bellica ex metallo ipsi
darentur ad projiciendum lapides
(& quoque boni Artifices) ut illa in
Arabiam felicem portarent ad per-
dendum inimicos suos prædictos;
ipsumque vicissim daturum in ma-
num Papæ ejusque ¹⁴ promotionem
alias utilitates in usum dicti Papæ

¹⁴ Promotionem] i. e. Profectus ejus & in altiore dignitatem promotio.

יִרְהֹוֹ וְדֶרֶךְ לְמִשׁוֹל בְּקֶצֶת מְקוֹמוֹת
שְׁמָה בְּעֵלֵי אֲסוּפּוֹת וּבִשְׁמַיִם וּסְמִיִּם
פְּשׁוּטִים וְזֶה לְמַעַן יִתְקַבְּצוּ וַיִּתְאַחֲדוּ
הַיְּהוּדִים הַהֵמָּה יַחְדָּו לִבָּא
לְעִבּוֹר לְנַחֲוֹל וּלְכַבּוֹשׁ אֶת אֶרֶץ
הַצִּבִּי כִּי יִרְוֶשֶׁת עוֹלָם הִיא לְיִשְׂרָאֵל
וְאֵת כָּל אֱלֹהִי רְאוּ עֵינֵי בְּכַתְּנִי
אִמֶּת וְשִׁמְעוּ אֹזְנֵי מֵהָאֲנָשִׁים
חֹשְׁבִים אֲנָשֵׁי אִמֶּת וְהָאֱלֹהִים
הוּא הָאִמֶּת הַגָּמוּר אֲשֶׁר לֹא
יִשְׁקֵר וְלֹא יִכְזֹב וְלֹא יִבּוֹשׁ כָּל
הַחוֹסִים בּוֹ וְהָאִמֶּת מֵאֲלוֹי יִצְחָק
וַיַּעֲשֶׂה דְרָכּוֹ :

וְהַיּוֹם הַזֶּה בְּמִרְחֶשֶׁן רַפָּה שְׁמַעְנוּ
אוֹמְרִים אֵיךְ הָאֲפִיפּוֹר קְלִימִינְטוֹ

(cujus exaltetur gloria) & [aperturum] viam ad dominandum in partem locorum ubi sunt ¹⁵ Authores Collectionum [sc. divitiarum] & Aromata, & Medicamenta simplicia. Et hoc totum factum est ut Judæi illi congregarentur & simul adunirentur, ut possent venire & pertransire ad possidendum & subjugandum terram Decoris; quia ipsa est æterna possessio Israelitis. Omnia hæc viderunt oculi mei in Scriptis veritatis, & aures meæ audiverunt ab hominibus præstantibus viris veritatis. Verum Dominus Deus ipse est perfecta veritas, qui non falsò agit, nec mentitur; & non pudore afficientur omnes illi qui sperant in eum: nam veritas ab ipso germinebit, facietque viam ejus.

Et hodiè in mense Marcheshvan 285, audivimus dicentes, quomodo Papa (nempe hicce Papa Clemens,

¹⁵ *Authores Collectionum*] i. e. Collectores, Coacervatores, sc. qui collegerunt divitias & merces copiosas omnisque generis res bonas. Sic nempe noster hac phrasi translata, ut solent, utitur, quæ tamen longè aliter Eccles. xii. 11, significat *Clavos ferreos* majores longos quibus communiri solent Rotarum Canthi, & quibus geminati afferes constringuntur & combinantur, crassiores Urbes aut majoris domus portas seu duplices fores fabricando. Ibi enim in dicto S. Scr. loco, Rex sapientissimus desiderat invenire verba veritatis firma quibus tutò fidere posset, quæ sint sicut *Clavi infixi constrictores* seu *authores collectionum* seu *constrictionum*; qui nempe colligunt, i. e. constringunt & colligant duplices afferes, qui aliàs facillè deciderent & disjungerentur. In Anglicis Bibliis legitur, *As nailes fastened by Masters of Assemblies*, sensu planè nullo: quinam enim sint *Cætuum Magistri*, difficile est divinare; & quod sicut Fabri ferrarii aut lignarii, illorum fuerit clavos ferreos adigere & malleo infigere, creditu difficilior. Si meum esset, ego verterem, *As nails fixed, which are Binders*, viz. *great binding nails* in margine addito.

הזה מלך הגויים דבר והמכים
לפטרם ולשלחם בכבוד ובספינה
רבה מלאה כלי קרב ואומנים
יהודים ונוצרים דרך פורטוגאל
ולסדר עליו אל המלך למלאה
עוד ברצונו ולצוות לכל אנכה
נוצריה באשר יעבור לכבודו ולעזרו
ולמלאות הפצו בדרוש הנו וכל
אלה כאשר יהיה כן יקום:

רק אמרתי לכתוב הדרך אשר
יוכל ללכת בה בטוח לדעתי יותר
מדרך אחרת אם יצדקו המגידים
להוליכו לפורטוגאל ומשם
פורטוגאל ירד בים אוקיינוס
דרך סבוב יבשת פיס ויניח
בים בימינם כל דרך אינסולי
פורטוגאלי הנקראים היום
ספאניאלי וימשך דרך קאפי וירדי
ביבשה ויסוב האפריקה דרך
היבשה בשמאל ללכת אל
המזרח עד פרומנטוריו הגדול
הנקרא קאווי בונא ספיראנצא
ויעבור הגולפו בארבאריקו למצוא
מיצר ים סוף וירד ביבשה למצוא

qui Rex Gentilium) locutus est & decrevit dimittere ipsum, eumque honorificè mittere in maximâ navi instrumentis bellicis plenâ, & quoque artifices Judæos & Christianos per viam Portugalliæ; & de eo apud Regem Portugalliæ ordinare, ut ipse ulterius impletet desiderium ipsius; & cuivis nationi Christianæ per quam transire deberet, jubere illum honore afficere eique auxilium dare, & in requisitis prædictis voluntatem ejus implere. Et hæc omnia prout sunt, ita stabunt seu confirmabuntur.

Solummodo mecum decrevi describere viam qua secundum opinionem meam potuerit transire magis securè quam aliâ viâ, si rectè aiunt Historici eum in Portugalliam deducetes. Inde enim ex Portugalliâ posset descendere per mare Oceanum viâ circuitus Continentis Fess, & totam viam Insularum Fortunatarum (quæ hodiè vocantur Hispaniolæ) in mari ad dextram suam relinquere; & deinde viam per Capo Verde juxta Continentem continuare, & circumire Africam per Continentem (uti dictum est) sinistrorsum, eundo versus Orientem usque ad magnum illud Promontorium quod vocatur Capo de Bona Speranza; & postea posset pergere ad Golfum Barbaricum ad inveniendum fretum angustum maris Rubri, & per Continentem descendere ad inveniendum

מדבר חבור באשר יהודה וילך
למקומו כמו שנבאר כל אלה
המוצאות החדשות להבא

צורת היהודי הזה ומעשיו לפי
הנשמע הוא קצר הקומה דל בשר
אמיץ לבב מתפלל גדול שחרחור
מסגף נפשו בתעניות וכבר עמד
ששה ימים רצופים אשר התענה
לילה ויום לפי דברי הכותבים
עקר לשונו בלשון קדש כמעט בלתי
מובן כעלג לפעמים באו אנשים
חשובים וחשמנים ברומא לבקרו
בביתו ודחפם ולא קבלם ועל
פרדה רכב ברומא לראות בתדושי
הארץ ונכנס על פרדתו בבמה
הגדולה מפיירו ועד המזבח הגדול
ולא אבה לרדת מהפרדה ואתו
כעשר יהודים רצים לפניו ויותר
ממאתים נוצרים ה' ידבר טוב על
ישראל :

Desertum Chabor, ubi posset esse,
& sic ire ad locum suum; sicuti
omnes istos exitus novos in sequen-
tibus explicaturi sumus.

Quoad istius Judæi formam ejus-
que actiones, juxta id quod auditur,
statura erat brevis, carne tenuis,
corde fortis, orator maximus, sub-
niger, macerans [seu affligens] se-
ipsum jejuniis: & quidem jam per-
stitit 6 dies continuos in quibus diem
& noctem jejunavit, juxta verba
Scriptorum. Lingua ejus præcipua
erat Lingua Sancta, quæ tamen tan-
quam ¹⁶ balbuties vix erat intelli-
bilis. Viri præstantiores & Cardinales
in Româ sæpius venerunt ad visitan-
dum eum in domo ejus, is vero eos
repulit, nec admisit [seu excepit]
illos. Et ibi in Româ super mulâ
equitavit, ut videret nova terræ: &
super dictâ mulâ suâ ingressus est in
¹⁷ Excelsum maximum D. Petri us-
que ad Altare magnum; nec voluit
à mulâ descendere. Et cum eo erant
circa decem Judæi currentes ante il-
lum, & plures quam ducenti Chri-
stiani. Deus loquatur bonum de
Israele!

¹⁶ Balbuties] i. e. propter barbarum quendam sonum & inusitatam pronuntiationem.

¹⁷ Excelsum maximum D. Petri] Intelligit Divi Petri Templum in Vaticano colle, qui
quidem est locus excelsior. Sed invidus iste Judæus meliori nomine non dignatur Chri-
stianorum Templum, quam illud vocare *Excelsum*, eodem sc. nomine quo in Veteri Testa-
mento Excelsa loca Idololatrica intelliguntur. Sic etiam Cap. XXV. Religiosorum Chri-
stianorum *Conventus*, huic Authori vocatur *Excelsum*, quamvis in humili loco situs, per
invidiam & contemptum sic dictus. Et post talem de Templo Christiano fictum Trium-
phum

phum (quod sc. dictus Judæus mulæ insidens ad supremum Altare ingressus fuerit, illudque eo modo polluerit) iste verpus suum addit Epiphonema, *Deus, &c.*

Quia fortè Venetiis Judæi non ausi sint Christianismum malè tractare, hoc loco Codex MS Venetus legit פִּירוּם בִּארְמוֹן *In Basilicâ Sant Piero*, i. e. *Sancti Petri*: sed in MS Bodlejano planè legitur מִ פִּירוּם, quasi intelligeretur, *Divus Petrus*. Quid autem ille per Abbreviaturam מ privatim sibi voluerit aut in animo clanculum habuerit, fortè non sit in promptu divinare. Meliori sensu possumus legere מַר *Mâr*, id est, *Divus* seu *Dominus*. Sed cum noster Hebraicè scribat, obstat quod *Mâr* nunquam usurpetur nisi in dialecto Chaldaicâ, quâ noster nullibi utitur, sed ab eâ planè abstinet. Obstat quoque, quod Judæus Christianum tam bono Titulo honorare certè noluerit, vocando eum *Divum* & *Dominum suum*. Aliàs מ potest esse Abbreviatio pro מְקֻדָּשׁ *Mekuddâsh*, id est, *Divus* seu *Sanctus*, aut מְשֻׁבָּח *Meushbâr*, id est, *Beatus*. Sed cum מ *Mem* possit formare Participium à quovis Verbo sive bonæ sive malæ significationis, & Judæi non soleant Christianos tam bonis Titulis cohonestare, potius dubitandum est eum hâc Abbreviaturâ voluisse מְעוֹרָר *Meorâr*, aut מְקַבֵּב *Mekubbâb*, i. e. *Maledictus*; aut præ omnibus מוֹמָר *Mumar*, i. e. *Apostata*, aut מִין *Mîn*, seu מִינָאִי *Minâi*, i. e. *Hereticus*, cum D. Petrus ex Judæo factus fuerit Christianus, & veterem Religionem relinquens, novæ adhæserit. Nam hisce Epithetis Christianos semper intelligunt: & fortè noster, ad instar astuti nebulonis, ita dubiè rem expressit, ut ferè in medio relinquere videretur, & cuique suo modo legere liberum esse possit. R. Benjamin Tudelensis planè nullum Titulum Sanctorum Christianorum nominibus præmittit, & sui Itinerarii pag. 11, Templi Vaticani mentionem faciens, dicit בֵּיתָא דִּי רֹמָא שֶׁל בִּיטְרָא הַגְּדוֹל שְׁקוּרִין לָהּ *Excelsum illud magnum quod vocant Petri de Româ*. Et sic de aliis Sanctis, quos nullo Titulo ornare dignatur. Sed è contra, Sanctorum Judæorum nominibus semper præmittit Titulum, ut שֶׁנֶּט אֵלִיהָ *Sant Eliah*, שֶׁנֶּט אַבְרָהָם *Sant Abraham*, &c.

פ ר ק טו

על מלחות מלך פורטוגאל בים
אוקיינוס כאשר ראה בראשונה
ללכת דרך ארץ כוש השפלה
בדרום היא איטיאופיאה למצוא
קאוו די בונא ספיראנצא וכל
המקומות אשר מצאו והיהודים
ומדבר חבור

כבר הודעתי נאמנה כי מעבר
גיבילטאר היוצא מים האמצעי הוא
ים מדיטראניאו ברמון ספרד
אל חוץ ים אוקיינוס הגדול הוא
המעבר הגדול לסבוב כל הארץ
אם לפנות בימין היבשה ללכת אל
הצפון באיי אנגליאה סקוציארה
ואיברניאה ויבשת פלאנדרים
והולאנדיאה ואם לפנות בשמאל
דרך מלכות פיס אשר הוא חוץ
למיצר גיבילטאר וללכת בצלע
היבשה ההיא השמאלית דרך
אינסולי פורטוגאלי למצוא ישוב
הדרומי ארץ כושית ושהורים
ולסבוב היבשה ההיא בכל ארץ
כוש היא איטיאופיאה השפלה
הנמשכת ממערב למזרח ולמצוא

CAPUT XV.

*De Regis Portugalliæ navigatione
in mari Oceano, quando primo ei
videbatur iter facere ad meri-
diem per viam terræ Cûsh inferi-
oris (ipsa est Æthiopia) ad inve-
niendum Capo de Bona Speranza:
& de omnibus locis quæ invene-
rant, & de Judæis, & de Deserto
Chabor.*

JAM fideliter notum feci transi-
tum Gibeltâr (qui exit de mari
Medio seu Mediterraneo per Gra-
natam Hispaniæ ad extra in mare
magnum Oceanum) esse transi-
tum magnum [seu celebre] ad cir-
cumeundum totam terram, sive sit
ad tendendum per dextram Conti-
nentis eundo ad Septentrionem per
Insulas Angliæ, Scotiæ, & Hiber-
niæ, & Continentem Flandriæ, &
Hollandiam; sive ad tendendum ad
sinistram, per viam regni Fess ex-
tra Fretum Gibeltâr, & eundo juxta
costam Continentis illius sinistri, per
viam Insularum Fortunatarum, ad
inveniendum Habitabile Australe,
terram Æthiopum & Nigritarum,
& ad circumeundum Continentem
illum per totam terram Cûsh, seu
Æthiopiam inferiorem, quæ ab Oc-
cidente in Orientem protrahitur;

הקאוו

הקאו די בונא ספיראנצא הוא
ראש תקוה טובה אשר מצאורה
מחדש וכל אלה החכם טלומיאו
לא דבר מאומה מזה וקרא
המקומות האלה ארץ בלתי נודעת
ל טירא אינקונייטא והטעם
שקראה כן כי הים אוקיינוס ההוא
נראה כיורד והארץ מכסה לספנים
הבטת הטראמונטאנא או שיהיה
שלא נסו המלחים ללכת שם רק
עד פרומנטוריא גדול אחד עולה
תוך הים נקרא ראש לא רל קאו
נון : ופירושו מי שיעבור שיעור
הראש הזה לא ישוב לעולם
לביתו וכן כתב החוקר בעל ספר
עולם חדש :

ובהיות מלך פורטוגאל שונא
את הישמעאלים ואמונתם צוה
וסדר שלוש שנים רצופות ללכת

& ad inveniendum ¹ Capo de Bona
Speranza, id est, Caput Bonæ Spei,
quod de novo reppererunt. Et de istis
omnibus nihil locutus est Ptolemæus
Sapiens, sed tantum terram istam
vocat, Terram non notam seu Ter-
ram incognitam. Ratio autem cur
eam sic vocavit, erat quia mare Oce-
anum videbatur ac si descenderet, &
terra occultabat à nautis prospectum
² Tramontanæ: vel potest esse, quia
nautæ non tentarunt eo ire, sed
tantum ad Promontorium aliquod
magnum in medium maris ascen-
dens, dictum Rosh Lo, hoc est di-
cere, Caput Non: cujus expositio sic
est, quod sc. quicumque hocce Ca-
put semel emensus esset, in æternum
ad domum suam non reverteretur.
Ita enim scribit ³ Scrutator [seu Phi-
losophus] ille qui est Author libri de
Mundo novo.

Cum autem Rex Portugalliæ odio
prosequeretur ⁴ Ismaelitas & Reli-
gionem eorum [noluit ut per ter-
ram iretur] sed iussit & ordinavit ut
tribus annis continuis irent per hoc

¹ *Capo de Bona Speranza*] Primis illuc navigantibus olim dicta est *Capo tormentozo* seu *procelloso*: postquam vero melius intelligentes quâ ratione tutius per illud mare luctandum esset, & comperto quod isto loco periculoso prætergresso, tum bona esset spes feliciter adpellendi oram Indicam, vocarunt istud Promontorium *Caput Bonæ Spei*.

² *Tramontanæ*] i. e. Regionum ultra Montes, sc. versus Mundi partem Septentrionalem, quæ Italis dicitur *Tramontana*: & deinde in genere ubique terrarum eo nomine *Septentrio* notari solet.

³ *Scrutator*] Seu Philosophus.

⁴ *Ismaelitas*] Noluit nempe iter fieri per terram inter Arabes Mauros quos vocat Ismaelitas, sed potius per mare, propter odium dictorum Ismaelitarum.

במחלך הזה עם נתינת הבטחות
והטבות רבות לדאשי המלחים
והחובלים ולהעשירים ולהעלותם
שיושלימו רצונו ללכת ולנסות
ולחפש את אשר יוכלו למצוא
כי בכל התועלות יקחו חלקם
ושלשה פעמים הלכו בשלש
שנים פעם אחת בכל שנה ולא
מלאה רוחם לעבור הנטייה
אשר כבר הגיעו בה כי מיראת
המעברות הימיות ומהערר מציאות
יבשה משום צד עכ היו שבים
אחורנית אמנם להפיק רצון המלך
ולחזק לישמעאלים ולבקש תועלתם
הלכו בשלישית בכה גדול וביד
רמה והגיעו אל המקום ההוא אשר
בבר ראווה מארץ חול לבנה ויקראו
שמו קאו ביאנקו היינו ראש לבן
ליובש המקום ויתחזקו עוד ויעברו
בשלש מאות מילין עוד להלאה
מן הראש הנקרא קאו נון רל ראש
לא לפי השמות אשר קראו להם
והתחילו למצא כיבשה הזאת
השמאלית להם ישובים רבים
מהאנשים שתורים מעט כמו

iter, cum promissorum & bonorum
multorum datione præcipuis Nau-
tarum & Nacleris, & quod eos di-
taturus esset. Et ut adduceret illos
ad perficiendum ipsius voluntatem,
eundo & tentando & investigando
quantum reperire possent [promisit]
in omnibus emolumentis eos suam
partem accepturos. Tribus itaque
vicibus iverunt tribus annis, viz. una
vice quovis anno. Non autem satis
plenus erat spiritus eorum ad per-
transeundum declinationem ad quam
pervenerant; sed præ metu transi-
tuum maritimum, & præ priva-
tione [seu defectu] inventionis Con-
tinentis ab ullâ parte, retrò reversi
sunt. Verum ut Regis Voluntati sa-
tisfacerent, & Ismaelitis nocerent,
suamque utilitatem quærerent, tertio
iverunt cum virtute magnâ & manu
excelsâ, & pervenerunt ad eun-
dum locum quem antea viderant de
terrâ arenæ albæ, cujus itaque no-
men vocarunt ⁵ Cavo Bianco, hoc
est, Caput Album, propter loci ari-
ditatem. Deinde se animantes trans-
iverunt ferè trecenta milliaria ultra
illum locum dictum Cavo Non, seu
Caput Non, secundum nomina qui-
bus ea loca vocaverunt. Et tum in
isto Continente qui ad sinistram
suam, inceperunt invenire Habita-
tiones magnas, ubi viri aliquantu-

⁵ *Capo Bianco*] Author noster Hebræis literis semper scribit קאו Cavo, quod vulgò pronuntiatur Cao seu Carwo, sc. Caput seu Promontorium album.

בריטיני הולכים ערומים נקראים
אצלם אזאניני ואלה הם המקומות
אשר מצאו בטרם הגיעם בסוף
הערוגה ההיא הדרומית הנקראת
קאו וירדי רל ראש ירוק כי מצאוהו
ירוק מאילנות רבות ונקראים
המקומות האלה ראש וראשים
וקאו על שם שהיבשה הגבוהה
נמשכת ונכנסת בים ועושה
ראש וקאו ופרומונטוריו בן הים
הנראה למרחוק לרוכבי הים
ועל כן נקראים שמם קאו רל
ראש:

ובטרם נגיד החדושים
והמקומות שנמצאו בכל סבוב
האטיאופיאה הכושית השפלה
הזאת אמרתי לצייר בדבורי זה איך

lum nigri sicut ⁶ Bretini, nudi in-
cedentes, qui apud eos vocantur
Azanegi. Et hæc sunt loca [mox
memoranda] quæ reppererunt ante-
quam pervenirent ad finem illius
Areæ Australis quæ dicitur Capo
Verde, hoc est dicere, Caput Viride,
quia ipsum reppererunt viride prop-
ter arbores multas. Ista autem loca
vocantur Caput, & Capita, & Cavo,
propterea quod Continens altior pro-
trahitur & in mare ingreditur, fa-
citque Caput seu Cavo, five Pro-
montorium intra mare, quod à lon-
ginquo navigantibus per mare appa-
ret. Idcirco inquam eorum nomen
vocatur Cavo, i. e. Caput.

Priusquam vero declaremus res
novas & loca quæ reperiuntur per
totum circuitum Æthiopie hujus
Cushiticæ inferioris, decrevi mecum
isto meo discursu formare [seu repræ-
sentare] quomodo Areæ ab istis locis

⁶ *Bretini*] Seu *Bertini*, Italici tales sunt quibus color subfuscus. Tales aliàs vocantur *Melatti*, & *Criolii* seu *Criolani*; sunt nempe mixti foetus ex nigro patre & alba matre, vel vice versa, geniti; quorum itaque color inter utrosque parentes medius. Talis homo Arabibus *خلاسي* *Chilasi* dicitur. Istius autem regionis populus ortus est ex Tribu *صنهاج* *Sanhâgj*, cum Articulo *الصنهاج* *Affanhâgj*, quæ inter Tribus Africanas non est incelebris. De Familiâ seu Tribu *صنهاج* *Sanhâgj* & *لانت* *Lamt*, & de regionibus quæ ab eis denominantur, consule Geographum Nubiensem, p. 73. Hi populi corruptâ pronuntiatione vulgò vocantur *Azanegi*, & regio eorum *Azanhaga*, seu *Zanhaga* sive *Zanaga* in Globo Cæsiano, ubi ad Latit. 20 scribitur *Azanagi inter nigrum & subcineritium colorem dubii: os veluti pudendum cooperiunt, nec detegunt nisi cibi sumendi gratiâ*. Et ab hisce Accolis, fluvius *Niger* qui paulò australior ad Caput Viride, dicitur *Rio de Senega* seu *Zenega*.

נמשכור הערוגות מהמקומות
ההמה ואיך יסובו בלכתם ואיך
יהפכו ביבשה למען יודע למשכילים
משך הליכותיהם ואנה יהפכו
לעלות או לרדת :

ולתחיל ממקום זאת הספינות
ממיצר גיבילטאר או בנסעם
כפורטוגאל ומליסכונא לבא
לסבוב היבשה הזאת הכושית
הנז אשר פני יושבי הספינות
בנסעם יסעו פניהם אל הדרומי
ושמאלם תמיד אל היבשה ואת
ימנם אל רוחב הים הגדול
והנורא ואל האיים הרבים אשר
נמצאו באן בכל צד ובכל פנה
קרוב ורחוק מהיבשה וכפי השמות
אשר נקראו או בצנרת המהלכים
ואלה הם בראשונה ימשך פניהם
לדרום כמו אלף ותק מילין ומצאו
את אלה ודרך שמאלם תמיד
אחרי צלע מלכות פים אחריו קאו
די קא שהוא במאבריאניאה
ציסארי קאו די לונאדור קאו די
לום קבלול קאו ביאנקו הנו
על שם החול קאו וירדי על
שמצאוהו ירוק ורענן מאילנות
גדולות ירוקים מרחוק אשר

protrahantur, & quomodo circuire
debeant cum incedunt, & quomodo
per Continentem invertant se; ut
ita intelligentibus nota sit suorum
itinerum continuatio, & quo se de-
bent vertere sive ad ascendendum
sive ad descendendum.

Ut itaque incipiamus à loco quo
egrediuntur naves à freto Gibeltâr
(aut in profectione suâ à Portugalliâ
vel Lisbonâ ut veniant & circumeant
prædictum hunc Continentem Æthi-
opicum qui est coram facie seden-
tium in navibus in profectione suâ)
debent facies suas convertere ad Au-
strum, dum sinistra eorum perpetuò
fit versus Continentem, dextra vero
fit versus latitudinem maris magni
& tremendi, & versus insulas multas
quæ in omni latere omnique angulo
propinquius aut longinquius à Con-
tinente reperiuntur, juxta nomina
quibus vocabantur olim in mappâ
Itinerantium [seu navigantium]. Et
quidem ista sunt; nempe initio fa-
cies suas versus Austrum protrahere
debent ferè mille & quingentis mil-
liaribus, ubi hæc invenient; dein
via est ad sinistram eorum perpetuò
per costam Regni Fess; post quod
est Capo de Ca, quod est in Mauri-
taniâ Cæsareâ; Capo de Lugador;
Capo de los Cablol; Capo Bianco
prædictum, propter arenam; Capo
Verde, quia illud repererunt viride
& florescens propter arbores magnas
à longinquo virentes: nam à præ-

במיצר

במיצר הנו עד קאו וירדי הירוק
הזה כמו אלף ותק מילין
הנוכרים מלבר האיים הרבה
מלאים כל טוב אשר מצאו בתוך
הים בימינם רחוקים מהיבשה
אשר נזכיר ענינם להבא ומה
שמצאו בהם כגון וירזים לרוב
כעצי יער צוקארו שרף דם תנן
קאסיאה בילוואי יעא ומלבר

dicto freto usque ad hocce Caput
Verde seu Viride, sunt circiter mille
& quingenta milliaria prædicta;
præter insulas multas omni bono
repletas, quas in medio maris ad
dextram suam reppererunt à Conti-
nente distantes, quarum negotium in
sequentibus commemorabimus, ut &
id quod invenerunt in eis, uti ⁷ Ver-
zin magnâ-copiâ sicuti ligna sylvæ,
Saccharum, Gummi, Sanguis Draco-
nis, Cassia, Belzuin, & ⁸ præterea alia.

⁷ Verzin] Verzino est Lignum Brasilianum rubrum, quo utuntur Tinctores. Ex eo stillat Sanguis Draconis Medicis & Pharmacopolis notissimus, de quo infra in Notis ad Cap. XVI. ubi etiam de Belzuin.

⁸ Et præterea alia] Abbreviatè ועא pro ועוד אחרים. Inter alia Medicinalia quæ heic subintelligenda relinquit, nullus dubito quin veniat Amomum; de quo tot Viri docti toties frustra desudarunt. De hoc autem non prolixè, alios refutando, sed breviter; cum cujusvis rei veritas paucis dici possit.

Amomum itaque in meo Dioscoride Arabico dicitur *حامام* Hamâma, ubi à circumflexum pronuntiatur crassè ferè ut δ. Hinc Græcis ἀμωμον, quod rectiùs legendum esset ἀμωμον spiritu aspero. Aliquot Viri docti frustra de hâc Plantâ disputarunt, quasi non esset hodiè notum veterum Amomum. Ineptè prorsus à Scriptoribus Botanicis pro eo substituitur Solanum arborescens, qui quidem error fundatus est in Plinii & Dioscoridis Latini verbis malè intellectis. In illorum enim Amomi descriptione, adhibetur vox Uva pro Botry seu Racemo integro, quo sensu apud Classicos Authores sæpe occurrit. Scriptores autem Europæi hoc non satis animadvertentes, Uvam pro simplici Baccâ semper accipiunt: ideoque dictas descriptiones perperam intelligentes, Amomi Uvam in se convolutam putabant dici de Solano arborecente, quia illud habet Baccas quarum semina aliquantulum incurva sunt, ut & reliquæ Solani species omnes. Proh subtilis inventio! Sed tamen non sunt in se convoluta.

Dicam itaque, ab *حامام* Hamâm, Columba, fit quidem nomen Hamâma, ἀμωμον: quod tamen non obstante vi nominis, non est Dioscoridis περιστερῶν Verbena; ut nec Geranium, quod quibusdam Pes Columbinus vocatur, sine ratione idoneâ. Περιστερῶν quidem (quod in mei Dioscoridis Arabici margine scribitur vocari Arabicè *ربي الحمام* Pastus Columbinus, Persicè *قلنبارش* Calambârisb) sic dicitur quod à Columbibus seu Palumbibus adame-
tur, dicente Dioscoride; non quod Pedi columbino fit similis, uti nec est Geranium quod

apud Gerardum *Pes Columbinus* dicitur. Ideoque, quamvis *Hamâma* verbo tenuis sit *περίσπερον*, est tamen Planta toto cœlo diversa ab eâ quæ apud Dioscoridem & alios sub illo nomine describitur. Est autem *حمام* *Hamâm* ex Turgjemân Arabico-Persico *Columba montana* seu *sylvestris*, sc. *Palumbes*, eaque *مطوق* *torquata*, dicente Damirio. Gjeuharius toti *الاطواق ذوات* *torquato generi columbarum* hoc nomen tribuit. *Columba autem domestica* Arabicè vocatur *يمام* *Yamâm*.

Verum *Anomum* rectè descripserunt Dioscorides & Plinius, & ex his Gorraeus in definitionibus Medicis. Rectè quoque descripsit Garçias Medicus Regis Decan in Indiâ, dicti *نظام شاه* *Nizâm-shâh*, seu quod idem est *نظام ملك* *Nizâm-melic*. Rectè etiam descripserunt Arabes omnes, quorum verba heic authoritatis causâ adjiciam. Imprimis itaque in libro *شجرة كعنقود من خشب مشتبك له زهرة* sic definitur, *ذهبية طيبة الرائحة* *ثلاثة اصناف اجوده الذهبية الطرية حار يابس في الثانية* *Hamâma est Frutex sicut Botrys ligneus complicatus, cui est Flos aureolus boni odoris. Ejus sunt tres species, quarum optima est aureola humida seu recens, calida & sicca secundo gradu.* Proximè audiatur Chadr Ibn Ali, apud quem legitur *حماما هو شي كانه عنقود خشب مشتبك بعضه ببعض وله زهر يشبه زهر الخيري واجوده ما كان من ارمينية ولونه يشبه بلون الذهب ولون خشبه كلون الباقوت* *Hamâma est res quasi esset Botrys ligneus in se complicatus. Florem habet flori Viola similem. Optima ejus species est ex Armeniâ, cujus color est sicut color auri: ejusque ligni color est fulvescens, optimi odoris. Species ejus viridis, sequior est; sc. Medica seu ex Mediâ.* Avicenna etiam & Beitharides Arabicè ex Dioscoride benè describunt. Optimè autem describitur in libro Nuzhatol *حماما ويقال له ينحور الاكراد ورجل الحمامة نبت كانه عنقود مشتبك* *Nuphûs* *بعضه في بعض وله زهر كزهر الفودنج الجبلي ينبت في صخور واماكن رطبة ظليلة واكثر ببلاد الثغر من الشام واجوده ما كان من ارمينية خشبه كالشظايا وظاهرة الي لون الفوة وباطنه ابيض طيب الرائحة قريب من رائحة السذاب وفي روس قضبانه ورق كالكنافيش فيه برز حريف يلدغ اللسان* *Hamâma (quæ etiam dicitur Suf- fitus Curdorum & Pes Palumbis seu Columbae) est Planta sicut Botrys in se complicatus. Habetque florem sicut est flos Pulegii Montani. Nascitur in Scopulis & locis humidis um- brosis, præsertim in regionibus limitaneis Syria: melior autem ejus species est ex Armeniâ. Lignum ejus est sicut schidia, exterius inclinans ad colorem Rubiæ, interius album, boni odo- ris prope odorem Ruta. Et in virgultorum ejus summitatibus sunt folia sicut res densæ seu confertæ, inque eo est semen acre linguam mordens.* Cum superioribus etiam sentit Ibno'l Cutbi in libro Malayefa, *حماما اسم نبطي وهو شجرة كعنقود خشبي ملبد بعضه ببعض*

ببعض وله زهر صغار مثل زهر الخبزي الاحمر ويسمي باليوناني لوقاين وورقه شبيه لورق الغاشرا وهي الكرمة البيضاء واجود الحماما ما كان من نواحي ارمينية وكان ذهبي اللون ياقوتي الخشب وهو طيب رائحة جدا والماهي اضعف ولونه الي الخضرة لمن المجسة وخشبه متشظي وفيه رائحة سذابية ولا ينبغي ان يؤخذ الا بعد استكمال بزره ويكون فيه حرافة ولدغ عند مذاق *Hamama est nomen Nabathaum. Est autem Frutex sicut Botrys ligneus in se compactus, habetque flores parvos sicut flores Violæ rubræ [melius albæ] Græcè λευκοίς; folia vero similia foliis Brioniae seu Vitis albæ. Melior ejus species est ex partibus Armenia: estque colore aureolus, ligno flavescens, odoris optimi. Est autem Medicum debilius, colore virescens, tactu molle, ligno scissum, odoris Rutacei: & oportet ut non legatur nisi Semine perfecto. Estque in eo acredo gustu mordax. Post hos omnes audiat etiam David Antiochenus insignis Medicus, وهذا النبات خشب مشتبك كالعناقيد ياقوتي حماما. وهذا النبات خشب حريف حاد طيب الرائحة من اصل واحد يتفرع صلب المكسر جيد العطرية ينبت بآرمينية وطرسوس والكابون منها بالشام خضر دقيق ومنه ابيض مشرب بصفرة سريع التفتت وكلاهما ردي وينبت بنيسار له زهر الي الحمرة كزهر الخبزي والساج وورق كالفاشرا وكلما اشتدت خلصت حمرة ويؤخذ باب بعد كمال بزره فان اخذ قبل ذلك فسد ويعرف كبحه بشبه الباقوت *Hamama* لونا وقوة العطرية والصلابة وقوة هذا النبات تبقي الي سبع سنين *est Planta lignea complicata sicut Botrys, fulvescens, aureolus, acris, acuta, boni odoris, ab unâ radice ramificata, fractu dura, benè aromatica, quæ nascitur in Armeniâ & Ciliciâ. Ea quæ est in Syriâ, est viridis & tenuis: estque ex eâ species inclinans ad flavedinem, citò fragilis: & utraque hæ species sunt prava. Nascitur in Nisan, & flos rubescit ut flos Violæ & Folii Indi. Folium est sicut Brionia. Et quamvis siccum, salva tamen manet ejusdem rubedo. Legitur in Ab postquam completum est semen ejus: si enim citius legatur, corrumpitur. Quod autem sincerum est, cognoscitur ex colore simili Hyacintho-flavo, virtute aromaticâ & duritie. Hujus autem plantæ virtus septennium durat. Hoc modo vides quid de eo differunt Orientales. Proximè videbitur aliorum in præcipuis consensus & cum superioribus collatio.**

Garcias, cap. xxxi. ait nomen *Hamama* pedem columbinum significare; seque in Indiâ donatum fuisse Amomi ramulo, quem contulit cum Dioscoridis descriptione, ad quam venustissimè quadrabat, & licet tum siccus, pedem tamen columbinum referebat. Est nempe *Columbæ* species plumipes, cujus hirsutum pedem quodammodo æmulatur hæc planta constans virgultis seu ramulis in se complicatis, cum floribus & frequentioribus

foliis: cujus iconem videre licet à Clusio ibi additam, qui dicit hujus Amomi fragmentum unum ab Ormuz, & alterum à Constantinopoli acceptum fuisse. Sed ibidem Clusius Dioscoridem & Plinium non satis intelligens, perperam dicit illa fragmenta non convenire cum Dioscoridis & Plinii Amomo; suam in hac parte ignorantiam prodens. Dioscoridis vero descriptio talis est, quæ cum suprâ allegatis Arabibus convenit; viz. lib. i. 14, Amomum est *θαμνίσκος διοει βोटρυς ἐκ ξύλων ἀντεμπεπλεγμένος ἑαυτῷ*, &c. pusillus frutex, in uvæ modum suoapte ligno in seipsum convolutus. Florem habet parvum cœ violæ albæ; folia vero Vitis albæ similia. Præstantissimum censetur Armeniacum, colore aureolum, ligno fulvescente, valdè odoratum. Medicum, quoniam in planis aquisque locis provenit, infirmius existit. Est autem magnum & subviride, tactu molle, virgultis ligneis venosis, odore Origani. Ponticum fulvescit, nec longum nec ægre fragile; est vero *βोटρυώδες* racemosum, fructu plenum, & odore nares feriens. Deligito recens, & candidum aut subrubrum: non compactum aut cohærens, seu complicatum [quia mucescit] sed laxum atque diffusum, semine refertum, simile *βोटρυδίοις*, (عناقيد صغار *Beith.*) ponderosum, valdè odoratum, minimè mucidum situve oblitum, acre linguamque mordicans, simplici minimeque vario colore. *Plinii lectio, quæ mendosa & imperfecta videtur, talis est*: Amomi uva in usu est, Indicâ vite Labrusca: ut alii existimavere, frutice myrtooso, palmi altitudine: carpitur cum radice, manipulatim leniter componitur, protinus fragile. Laudatur quam maximè Punici mali foliis simile, nec rugosis, colore ruffo; secunda bonitas pallido; herbaceum pejus; pessimumque candidum, quod & vetustate evenit. Pretium uvæ in librâs lxx, friato vero Amomo xlviii. Nascitur in Armeniæ parte quæ vocatur Otene, & in Mediâ, & in Ponto. Adulteratur foliis Punicis & gummi liquido, ut cohæreat convolvatque se in uvæ modum. Est & quæ vocatur Amomis, minùs venosa, atque durior, ac minùs odorata: quo apparet aut aliud esse, aut colligi immaturum. Hoc modo vides quomodo comparetur Uvæ in se convolutæ, quam quidem comparationem non intelligentes plerique de Amomo Scriptores, miserrimum sibi pararunt confugium, per uvam intelligentes *baccam* aliquam simplicem: cumque bacca simplex ægre in se convolvi diceretur, ulterius excogitarunt Solani arborecentis baccas in se habere acinas incurvas ut ferrum equinum, quod imaginati sunt esse *in se convolvi*. Si autem isti Botanici meminissent quod apud Classicos Scriptores *Uva* plerumque sit *Botrys* seu *Racemus*, tum Plinii & Dioscoridis definitiones meliùs intellexissent.

Ut itaque rem absolvam, *Amomum* est *Pes Columbinus*, figurâ & magnitudine & radicis simplicitate *Rosæ Hiericuntinæ* haud dissimile. Est nempe in Oriente columbarum species quædam cujus Pedes plumis hirsutæ sunt: & hæc est Plumipes columba, à cujus Pede dicta planta denominatur *Amomum*; cujus Iconem videas apud Clusium ad Notas in Garciam, & apud Parkinsonium sub nomine *Amomi spurii*, pag. 1567: quod tamen certe est *Amomum* verum.

De *Amomi* naturâ & qualitatibus heic differere, prolixum esset: ideoque abstinebo. Aliquid vero breviter colligi potest ex succedaneis, de quibus Ibno'l Cutbi in libro *Malayesa*, بضر المعدة ويصلح بزر الكرفس وبدلها وزنها اسارون او وج او عود القريفل وقيل

ابيض *Nocet stomacho; corrigitur autem semine Petro-*
selini. Succedaneum ejus est ejusdem ponderis Asarum, aut Acorum, aut Lignum arboris
Caryophylli. Alii dicunt ejusdem ponderis Acorum, aut Cuminum album. His consonanter
 scribit Galenus, Amomi facultates esse sicut Acori, nisi quod hoc sit siccus, illud vero
 concoquendi facultate magis præditum.

כי מצאו איים רבים מלאים יונים
 גדולים הגוף ומלאות שפנים
 ונחשים גדולים וחיות זרות ואחרי
 היותם בפירמאנטוריא חזה הנקרא
 ראש ירוק הוא קאו וירדי צריך
 להפוך הספינה ופני יושבים נגד
 המזרח כמו אלף מיל ושם
 ביבשה הזאת השמאלית להם
 מוצאות גדולות וישובים רבים
 אלו שמותם כשמות הראשונים
 קאסטיל די לאמינא פורטו די
 לאגו קאו די לגאלו ובכלם יש
 הרים וגבעות ומעינות ונהרות

Et præterquam quod repperunt In-
 sulas magnas refertas columbis cor-
 pore magnis, & refertas⁸ Cuniculis,
 & serpentibus magnis, & animalibus
 peregrinis. Et postquam fuerint in
 isto Promontorio vocato Caput Vi-
 ride, opus est navem & facies seden-
 tium invertere versus Orientem per
 circiter mille milliaria: ibique in
 hoc continente sinistro, sunt pro-
 ductiones maximæ & habitationes
 plurimæ; & hæc sunt nomina [quo-
 rundam] eorum, prout ea nominâ-
 runt antiqui, Castel de la Mena,
 Porto de Lago, Capo de la Galo.
 Et in istis omnibus sunt montes
 & colles, & fontes & fluvii: sunt

⁸ Cuniculis] Noster videtur nomine *Shaphan* intelligere *Cuniculos*, communi hujus vo-
 cis acceptione. Ego autem omninò in hac parte sentio cum D. Bocharto, qui ponit
Shaphan esse magnum aliquem murem sylvestrem fermè magnitudine Cuniculi, qui in
 Oriente frequens, eodem modo sub terram cuniculos agens. Sed dictus Vir Doctus ni-
 mis destitutus est commodo vocabulo Latino quo hoc nomen vertat: Apud eum enim
 legitur *Ἀρκτόμυς Mus Septentrionalis*, quod quidem nomen non benè competit animali
 Austrino seu Muri terræ Israelis; & multo minùs oræ Africanæ, de quâ jam loquimur,
 quæ adhuc Australior est. Cum itaque hoc animal Arabibus vocetur *يربوع Yarbûa*, ex
 vi vocis multo aptiùs dici possit *Mus quadriforius*, propter 4 fores quas in antro habet ad
 4 coeli plagas; nam *nec mus se uni credidit antro*. De eo prolixè agit D. Bochartus.
 Addo, hoc murium genus Persis dici *موش دشتي Mus campestris*, Turcis *عرب طوشني*
Lepus Arabicus seu *Arabum*, cum inter Arabes frequentiores sint quam Lepores.

וג' הנה יש איים רבים בתוך
הים הגדול בימינם ואחרי זאת
הופכים הספינה לפני יושביה אל
הדרום יותר מאלף ות' מילין
וימצאו למטה מן האיטיאופיאה
הכושית השפלה הזאת מלכות
אוינאבא אשר שם פילין לבנים
רבים וחזקים והרים גדולים ונהרות
נוראים יורדים בים ההוא ואחריו
קאווי די לארקאל ולמטה בסוף
הירידה הזאת מהיבשה בתוך
הים תמצא הפרימונטוריו הגדול
הידוע הנקרא ראש טובה תקוה
היורד בים יותר מכל היבשה
הדרומית הוא הנקרא בלשונם
קאפו די בונא ספיראנצא אשר
בודאי לדעת התרים והחוקרים
הוא להלאה ממשה היום ביבשה
ההיא בתוך הים אוקיאנוס יותר
מאלף ותק' מילין וחשבתיו לפי
הנודע והמצוייר כי הוא באמצע
כל ארץ כוש התחתונה ושם

quoque hic multæ Insulæ in medio
maris magni ad dextram eorum. Et
postea navem faciemque sedentium
in eâ debent invertere versus Au-
strum per plus quam mille & sex-
centa milliaria, & tum infrâ Æthi-
opiam istam Cushticam inferiorem
invenient regnum Zinaba, ubi sunt
Elephantes albi multi & robusti, &
montes magni, fluviique ⁹ terribiles
qui in illud mare descendunt. Et
post illud est Capo de l'Arcal. Et
infrâ in fine hujus descensûs à Con-
tinente in medium maris, reperies
magnum quoddam notissimum Pro-
montorium vocatum Caput Bonæ
Spei, quod in mare descendit magis
quam reliquus Continens Australis,
& ¹⁰ linguâ eorum vocatur Capo de
Bona Speranza; quod certè, secun-
dum opinionem ¹¹ explorantium &
scrutantium, est ultra Æquatorem
diei juxta illum Continentem in
medio maris Oceani plus quam mille
& quingentis milliaribus: & secun-
dum id quod notum est & [Chartis]
delineatum, existimo hoc esse in
medio totius terræ Cush inferioris.
Et mare ibi invertitur ut intret valdè

⁹ *Terribiles*] Heb. נוראים. MS Venetus legit גדולים *magnos*, eodem sensu.

¹⁰ *Linguâ eorum*] i. e. Christianorum.

¹¹ *Explorantium & scrutantium*] sc. Exploratorum & Scrutatorum: quorum illud, nempe *Exploratores* seu *Speculatores*, dici potest tam de Mercatoribus quam de Nautis & navium Rectoribus; hoc, sc. *Scrutatores*, de Physicis & Philosophis, qui de terrâ & mari, &c. disquirere solent & naturæ abdita scrutari.

הים מתהפך להכנס ביבשה מאד
בשמאל המלחים ויושבי הספינות
אמנם הראש הזה ממנו בסופו
בתוך הים הוא להלאה בדרום
ורחוק ממשוה היום כאלפים מילין
לפי ציור הקו כאמור למעלה:

גם ראוי לדעת כי במקום הזה
מארץ כוש היא האיטיאופיאה
השפלה יש איום רבים בתוך הים
על ימנים עד אין מספר כאמור
ומהנה ללכת לפי משך היבשה
וצלע הארץ ההיא צריך להפוך
פני יושבי הספינה נגד הצפון
ולעלות על פי אופן צלע היבשה
קרוב לארבעת אלפים מילין
וימצא ישובים גדולים ועצומים
מריגואו בארבעאריקו ולמעלה
ביבשה הרבה ורחוק ריגואו
אוזאניאה וכל אלו יתקרבו ללכת
למצוא בגולפו ולשון פה הים
המתחיל להכנס בים סוף הוא
ים אראביקוס העולה בין היבשה
ודרך המדברות עד הר סיני נגד
לגלילות מצרים ומעבר ההתחלה

multum ¹² per Continentem ad fini-
stram nautarum & sedentium in
navibus. Verum hocce Caput quod
ex eo est (*viz.* in ipsius extremitate
in medio maris) ulterius est in me-
ridiem distans ab Æquatore diei bis
mille milliaribus, secundum lineæ
alicujus delineationem, uti dictum
est superius.

Convenit etiam scire quod in isto
loco qui ex terrâ Cush (quæ est
Æthiopia inferior) sint multæ insulæ
in medio maris ad dextram eorum,
quæ sunt absque numero, uti dictum
est. Et ab istis eundo juxta protra-
ctionem Continentis & costam terræ
illius, necesse est sedentibus in navi
facies suas invertere versus Aquilo-
nem, & deinde ascendere eo modo
quo se habet costa Continentis fermè
quater mille milliaribus; [quo factò]
ibi invenient habitationes magnas &
fortes de regionibus Barbaricis: &
superius in Continente ¹³ multum &
distans, est regio Ozania. Et qui-
dem omnia ista sunt prope locum
per quem itur ad inveniendum Si-
num seu Linguam ubi mare [Ocea-
nus] incipit intrare in mare Rubrum,
quod est mare Arabicum ascendens
inter Continentem & viam Deserto-
rum usque ad montem Sinai adver-
sus regiones Ægypti. Et quidem

¹² *Per Continentem*] *viz.* in illum Continentem.

¹³ *Multum & distans*] *i. e.* multum distans.

הזאת מלשון פה ראשית ים סוף
הזה ולהגיע אל היבשה הנגדית
מהגולפו הזה בהכנסו ביבשה הזאת
היא מחלקי אסיאה והודו ושם
גלילות לאמיקא ולמעלה ממנה
אחורי לאמיקא בתוך היבשה
שם ימצאו המדברות הגדולות
מליביאה אשר באלה יגיעו למדבר
חבור מקום אשר היהודים
הרבים ומלכותם מצויים שם
וקרוב לזה הוא מקום מעבר
הקארובני מהגמלים אורחות נושאי
הבשמים למצרים או לדמשק
וכל זה גליל אראביאה פילוקש
המה הגלילות אשר עברו בני
ישראל ארבעים שנה במדבר
אחורי אדום והר שעיר ומואב
ומדין וסיחון ועוג וארץ ישראל
למעלה מכל אלה היא והולכת
ועולה בצפון לכל אלה עד סמוך
ים פלשתים נקרא ים ציריניאו
ומידיטיראניאו ודי בזה וברוך אשר
הגיעני הלום במכתב ישר:

ונשוב לדברינו בפירמונטוריא
אשר נגד גליל לאמיקא וללכת
דרך ים הודו למצוא קאליקוט אשר
הוא רחוק מזה בפירמונטוריא

transitus per istud initium (quod est
de Sinu ubi est dicti maris Rubri
principium) quâ pervenitur ad Con-
tinentem huic Sinui oppositum ubi
[mare] in dictum Continentem in-
greditur, is, inquam, est de partibus
Asiæ & Indiæ, & ibi sunt regiones
Meccæ. Et superius ab illâ per po-
steriora Meccæ in medio Continen-
tis, ibi inveniunt Deserta Libycis
majora, per quæ veniunt ad Deser-
tum Chabor, locum sc. ubi sunt Ju-
dæi plurimi, & eorum regna ibi re-
periuntur. Et prope huc est locus
transitus Caravanæ camelorum iti-
nerantium qui portant Aromata ad
Ægyptum & Damascum. Et tota
hæcce regio est Arabia felix: nam
istæ sunt regiones per quas transie-
runt filii Israel quadraginta annis in
Deserto per posteriora Edom &
montis Seir, & per Moab & Midian,
& Sichon, & Og. Terra autem Is-
rael supra omnes istas est, pergens
& ascendens ad Boream istorum
omnium donec appropinquet mare
Philistæorum vocatum mare Cyre-
naicum & Mediterraneum. Et qui-
dem hoc jam sufficit: benedictus sit
ille qui me huc perduxit in scripturâ
rectâ.

Nunc revertemur ad verba nostra
de Promontorio quod est è regione
Meccæ, quâ itur per viam maris In-
dici ad inveniendum Calecut, quæ
longè hinc distat per aliud Promon-

אשר הוא סמוך לתחלת הכנסת
 ים פרס בתוך היבשה אמרו
 המלחים הכותבים כי יש מהלך
 שלש וארבעים יום מלאמיק
 לקאליקוט ושם בקאליקוט הוא
 מוצא כנוס הבשמים הבאים מרחוק
 ממקומות אחרות ומאיי הים אשר
 סביב בים הגדול שהוא אשר לפי
 הנמצא כתוב בספרי המלחים
 ההם יש יותר מאלף ותק איוס
 ויש שם ג' יהודים רבים באיוס
 ההמה בקצתם:

אמנם מיתר המקומות אשר
 ביבשת הודו ואינדיואה אסטרס
 עד סוף הישוב ועד סוף סינוס
 מאניוס אין צורך להאריך עתה
 בזה כי כבר הזכרתי ענינו במה
 שקדם וגם נזכיר בו מעט קט
 רק נשוב לדברינו ממוצר גיבאלטר
 עד שמצאו מקום הזינאגי הבריטיני
 והשחורים אשר הזכרתי ונכתוב
 מה שמצאו ברוב המקומות אשר
 כתבתי עד תשלום כל המקומות

torium prope initium introitus ma-
 ris Perfici in medium Continentis.
 Aiunt Nautæ qui scriptores sunt,
 Quod à Meccâ ad Calecut fit iter, 30
 aut 40 dierum: ibique in Calecut
 esse productiones collectionis Aro-
 matum [i. e. universorum Aroma-
 tum] quæ à longinquo veniunt tam
 ab aliis locis quam ab insulis maris
 quæ sunt circa mare illud mag-
 num; quæ secundum id quod in-
 venit scriptum in libris illorum
 Nautarum, sunt plures quam ¹⁴
 1500 insulæ. Et in quibusdam ha-
 rum insularum reperiuntur Judæi
 multi.

Verum quoad reliqua loca quæ
 sunt in Continenti Hodu, & Indiæ
 exterioris usque ad finem Orbis ha-
 bitabilis & usque ad finem Sinus
 magni, non opus est nunc prolixè
 agere de istis; jam enim hujus rei
 mentionem feci in præcedentibus, &
 adhuc aliquantulum ejus mentionem
 [in sequentibus] facturi sumus. So-
 lummodo itaque revertemur ad dis-
 cursum nostrum de freto Gibeltâr,
 usque dum repererunt locum Sene-
 gæ, & Bretini, & Nigritarum quo-
 rum [suprà] mentionem feci: &
 scribemus id quod repererunt in
 multis locis de quibus scripsi, usque
 ad completionem omnium locorum

¹⁴ 1500 Insulæ] Maldivas intelligit.

אשר הלכו שם בים בימים
וביבשה בשמאלם לפי דרך יושבי
הספינות והכל דרומי לנו ולעולם
ולפי הנשמע אצלי כמעט סבבו
כל היבשה המזרחית וכן נמצא
כתוב ונראה עניינו בעין הראות
בצורת העולם היינו מאפא מנורו
החדש העשוי בחכמה מחכמי
המלאכה הזאת בזמן הזה
אשר באו מאשכנז ומוניציא
ומפריניצי :

per quæ iverunt per mare ad dex-
tram suam, & per Continentem ad
sinistram suam, juxta iter sedentium
in navibus [i. e. navigantium:] to-
tumque hoc Australe est, tam nobis
quam [universo] Mundo. Et se-
cundum id quod apud me auditum
est [dicti nautæ] circumiverunt ferè
totum Continentem Orientalem. Et
quidem sic reperitur scriptum, ejus-
que negotium apparet ¹⁵ oculorum
visui in figurâ Mundi seu mappâ
Mundi novâ quæ hoc tempore sa-
pienter facta est ab hujus Artis pe-
ritis qui venerunt ex Germaniâ, &
à Venetiis, & Florentiâ.

¹⁵ *Oculorum visui*] sc. per ocularem demonstrationem.

פ ר ק יו

בביאור קצת המקומות החדשות
בכוש היא באיטיאופיאה אשר
מצאו הפורטוגיזי מן הקודם
אל המתאחר והשמות החדשים
אשר הושמו עליהם והחדושים
הטובות אשר בהם:

ידוע יהיה לקוראים בזה כי
הספינות ממלך פורטוגאל הן היו
לבדם אשר הלכו ומסרו עצמם
בסכנה ללכת בראשונה במהלכים
האלה מקום אשר לא שערם
קרמוניהם ובסבת השתנות האוויר
לטבעם והמוגים בלתי מסכימים
לגלילות ההנה היו המלחים ויושבי
הספינות מתמעטים ומתים מהם
רבים עד שהרגילו לדעת הזמנים
הטובים ללכת ולשוב בזמנים
המתחסיים ולמדו משפט המהלכים
ההמה ולא היו נזוקים כאשר
בתחלה באופן כי נתברר להם
לאנשי פורטוגאל דרך לעבור
גאולים לסבוב את היבשה הזאת

CAPUT XVI.

*Capite decimo sexto continetur de-
scriptio aliquot locorum novorum
in Cúsh seu Æthiopiá, quæ repe-
rerunt Portugallenses à primo qui
illuc ivit usque ad ultimum illuc
profectum; una cum nominibus
novis quæ eis imposuerunt, novif-
que rebus bonis quæ in illis.*

LECTORIBUS notum fit Regis
Portugalliæ naves ipfas solas
fuisse quæ perrexerunt & sese peri-
culo exposuerunt, ut primò irent
per ista itinera ad loca de quibus ne
quidem * putârunt antecessores eo-
rum: & propter causam mutationis
aëris, & naturam eorum & tempe-
ramenta eorum hisce regionibus mi-
nimè congruentia, nautæ & navi-
gantes diminuti sunt, & mortui sunt
ex illis multi; donec tandem aptio-
rum temporum cognitione experti
sunt, ut irent & redirent tempori-
bus accommodis. Et sic illorum
itinerum conditionem didicerunt, ut
non essent damnum passuri uti pri-
mò; eo modo ut tandem illis Por-
tugallensibus perspicua esset via ut
immunes transirent ad circumeun-
dum totum hunc Continentem Æthi-

* Putârunt] Vel, ne quidem conjectando æstimarunt qualia essent.

הכושיית כלה בים אוקיאנוס בנקלה
כמו שנתבאר בהרגל אל הויניציאני
וגינוויסי מעברות ים מדיטיראניאי
ואדריאטיקי :

והנה בראשונה בנסוע הפורטוגיסי
מארצם ללכת באיטיאופיאה
השפלה הנזכרת נתרחקו מן
היבשה השמאלית להם ונטו דרך
דרומי המערבי ומצאו בראשונה
אינסולה אחת אשר קראוהו פורטו
סאנטו חוף קדוש אשר לא נתישבה
מעולם ומלך פורטוגאל מלא
אותה נערים ונערות וצאן ובקר
וגם אנשים ונשים שמעתי שהיו
אנוסים בזמן בני הגרוש ומצאו
בה חזירים יעריים ושפנים רבים
ויונים עד אין מספר והיונים לא
היה בטבעם טבע ודמיון לברות
מבני אדם גם מצאו בה דבש
ושערה לרוב אמרו התרים כי
לא נראה כדבש ההוא מעולם

opicum per mare Oceanum facil-
limè, uti explicabitur, eâdem affue-
factione, quâ Veneti & Genovenfes
[assueti sunt] transitibus maris Me-
diterranei & Adriatici.

Et ecce cum primo Portugallen-
ses à terrâ suâ proficiscerentur ut
irent ad Æthiopiam inferiorem su-
pradictam, à Continenti illo longius
recesserunt, & declinarunt per viam
Austro-Occidentalem, & primò in-
venerunt insulam unam quam voca-
runt Portum sanctum, quæ² à se-
culo habitata non fuerat. Et Rex
Portugalliæ eam implevit pueris &
puellis, & ovibus & bobus, & quo-
que viris & fœminis. Audivi ipsos
fuisse coactos tempore³ filiorum ex-
ilii. Ibique invenerunt Porcos syl-
vestres multos, & Cuniculos multos,
& columbas innumeras, in quarum
naturâ non erat ulla similitudo [aut
propensitas] ut à filiis hominum au-
fugerent. Ibi quoque invenerunt
copiam mellis & ceræ: ipsi qui rem
explorati sunt, dicunt nunquam vi-
sum fuisse tale mel. Præterea in-

² *A seculo*] Seu, ab æterno, i. e. nunquam.

³ *Tempore filiorum exilii*] i. e. Judæorum ex Portugalliâ exulantium, quos nempe par-
tim revera expellebat & partim expellere prætendebat Emanuel Portugalliæ Rex qui Isa-
bellam Castiliæ filiam duxit, obiitque 1492. Quemcunque autem ex Judæis non planè
expellebat, cogebat Judaïsmum relinquere, & Christianismum amplecti. Tales sunt quos
Judæi vocant *Coactos, compulsos*; Portugallenses vero eos nuncupant *Christianos
novos*: quorum tamen Conversio non est vera, sed ficta tantum. Nam quamvis Sacer-
dotio Christiano fungantur, corde tamen adhuc Judæi sunt. De hoc vide Cap. XVIII.

עוד מצאו בה אילנות רבות
לעשות דם תנין משרף הנוסף מהם
ועושין אותו בזה האופן וזה כי
venerunt arbores multas ad confi-
ciendum ⁴ Sanguinem Draconis ex
Gummi quod ex illis stillabat. Hoc
autem isto modo faciebant; nempe

⁴ *Sanguis Draconis*] Arabicè دم التنين & دم الثعبان *Sanguis Draconis*, quo quidem nomine gaudet tam propter rubrum colorem, quam propter ejus arboris fructum admirandum: nam detractâ eâ quâ is fructus tegitur pelle, illico Dracunculus apparet tanto artificio à naturâ fabricatus, ut à peritissimo aliquo artifice è marmore sculptus videatur; collo oblongo, ore hiantē, spinâ aculeis horridâ, caudâ oblongâ, & pedibus conspicuis. Hicce Fructus (ut in Cadamusto legimus) externa figura est instar Cerasi, gustu eximius, coloris Veneti.

Est autem *Sanguis Draconis* Succus ruber manans ex eâdem arbore ex quâ est Tinctorum nostrorum Lignum Brasilianum, & affertur ab Insulâ Portus Sancti Canariarum unâ. Hinc est quod D. Plempius in Notis ad Avicennam, putet dictum Sanguinem esse ex rebus nuper à Novo Orbe delatis, ideoque Avicennæ tempore non fuisse notum, nec ei cognitum. Fallitur autem maximè, cum in Socutrâ & aliis locis veteris Orbis copiosè reperiatur, ut in Æthiopiâ, Syriâ, Indiâ, &c. De hac re audiatur Ibn Beithâr & quoque Ibn'ol Cutbi, qui de *Sanguine Draconis* verba facientes, dicunt eum هو صمغ احمر esse Gummi rubrum delatum à Socutrâ insulâ Aloes Socutrinæ. Et fanè in omnibus Medicorum Orientalium libris est res notissima.

Arabibus vocatur etiam alio nomine دم الاخوين *Sanguis duorum fratrum*, per allusionem quandam. Sic Persis dicitur خون سباوشار quod *Sanguis*, ut videtur, *fratrum* denotat veteri linguâ, ut & Turcicum hujus Gummi nomen اسكي قرداش قاني *Duorum fratrum sanguis*. Vocatur item Turcicè ار قاني *Er Câni*, id est, *Hominis sanguis*; aut minùs rectè ار قان *Er-Cân*, ut habent Scriptores Arabes, tam alii quam ii quos secutus est D. Golius, qui ab eis seductus in suo Lexico cum vocali *i* legit ار قان *Ircân* unâ voce, quam nec illi nec ipse perceperunt esse Turcicam. Est autem significatione idem quod hujus Gummi aliud nomen Arabicum دم آدم *Dam Adam*, seu contractiùs دودم *Dawadam*, i. e. *Sanguis hominis*, ut legitur in libro Nuzhato'l Nuphûs. Ea autem quæ istud Gummi producit Arbor, alia plura præterea apud Arabes habet nomina; qualia sunt اندم *Andam*, & شيار *Shiyân*, & سمر *Samur*, & ايدع *Aida'*, & بقم *Bacam*. Italis dicitur *Verzino*, Anglis & aliis *Lignum Brasilianum*, cum præcipuè ex Brasiliâ ad nos afferatur; quamvis reperiatur etiam in plurimis aliis regionibus, à quibus æquè denominari possit.

Hanc

Hanc arborem apud Gerardum depictam videas in Herbario, pag. 1339. Nec multum abludit quod habet Geographus Nubiensis sub finem Climatis viii. ubi ait Arborem البقم *Al Bacam* esse similem τñ الدفلي *Oleandro* : ut & quod habet Camusi Author & Chadr Ibn Ali, qui affirmant folium ejus esse sicut folium اللوز *Amygdali*, sc. longum & angustum. In libro Nuzhato'l Nuphûs folium ejus dicitur esse simile ei quod in *Ramo palmae, acuminatâ Extremitate*. Et Ali Birgjeadi Perfa dicit درخت ان چون *Arborem ejus esse similem Malo-punicæ, & folium ejus esse simile folio τñs unnâb* : ubi per *Unnâb* non videtur intelligere *Zizyphâm*, cujus folium ferè rotundum, sed Arborem اراك *Arâc*, quæ malo-punicæ similis. Nam *Unnâb* pro vario usu utrasque has Arbores notat. Ex quibus omnibus summatim colligimus, folium ejus esse longum & angustum. Sed accuratior videtur Gerardi descriptio, ubi folia semper virentia sunt ancipitum instar Gladiorum longitudinis bipedalis, ad instar Gladiolorum Iridem florem producentium.

Laudati Authores, hujus arboris species numerant tres, quarum optima est كولمى *Caulemiensis* seu كوكمى *Caukemiensis* (nam utroque modo legitur) in Indiâ Orientali. Altera est Chinensis : & tertia لامرى *Lâmeriensis*. Hæc Insula *Lâmeri*, Paulo Veneto, Lib. iii. Cap. 18, dicitur *Lambri*, in quâ Incolarum aliqui caudati sunt, caudis unius palmi longitudine, ut canes : quod idem alius Author refert de Incolis insulæ Formosæ.

Est autem & alius *Draconis Sanguis* à præcedenti longè diversus, subtilior & pretiosior, duplo carior, qui Mercatoribus nostris Indiam Orientalem petentibus dicitur Anglicè *Dragon's blood in drops*, quæ quidem species nascitur ex quâdam arundine farctâ, quæ ideo vocatur *Dragon's blood cane* : ex quo genere possideo Bacillum uno constans internodio quatuor pedum longitudine, ex dono amici singularis amplissimi Viri D. Johannis Tyrrill Navis bellicæ pro Rege Angliæ Præfecti ad Indos. Ex dictæ Arundinis nodis, una cum foliis, emergit Fructus ad instar Nucularum, quarum duas species penes me habeo à D. Joh. English Mercatore Anglo olim acceptas ; minorem, figurâ rotundam, magnitudine Avellanæ minimæ ; majorem, figurâ oblongâ, magnitudine Avellanæ majoris : utraque autem species externè multos habet gibbulos ad instar baccæ Mori. Fracto putamine duriusculo, intûs apparet nucleus talis qui in Cerasis. Quod autem res est, dictus fructus externè tegitur materiâ aliquâ rubrâ facile friabili, ita ut eam quis digito abstergere possit ; quæ tactu chartam aut manum rubedine afficit. Et hæcce rubra materia ea est *Sanguinis Draconis* species ex quâ fit Vernix quâ Cistæ & Pyxides Chineses obduci solent. Modus autem rubram materiam colligendi, est dictum fructum in aquâ calidâ macerare, donec materia illa rubra in fundo vasis subsidat : unde aquâ aut evaporatâ aut effusâ, dictus *Sanguis Draconis* guttis seu frustulis concretis ex fundo vasis colligitur.

האנשים העושים המלאכה עושים
התיכות גדולות בתוך עץ האילן
הנטוע בארץ בהכאת התיכת גרן
סביבו בזמן ידוע אצלם ולשנה
הבאה בזמן ידוע גב באין ומלקטין
ולוקחים השרף הנוטף מן התיכות
הנזכרים ורותחים אותו ומסירים
הזהמא ממנו ועושין עגולים מזה
לסחורה וזה הנקרא דם תנין
סאנגווינים דראגונים ואמרו כי
האילן הזה בחדש מארצו עושה
פרי טוב ויפה כצורת גודגניורת
ירקות טוב טעמם מאד וסביבות
האי הזאת מפורטו סאנטו חוף קדוש
יש מקומות לדיונים על שפת האי
ללכוד ולצוד דגים טובים וטעים
יקר טוב מאד להם מה שלא
ישוער ערכם והאי הזאת קטנה
וסובבת כמו כד מילין ויש בה
הרים ונהרות קטנים:

homines hoc opus facturi, tempore
illis noto, in medio ligni hujus ar-
boris in terrâ plantatæ incisiones
magnas faciebant percussione scissi-
onis securis circumcirca ipsam [ar-
borem]. Et similiter anno sequenti
noto etiam tempore venientes col-
ligebant & accipiebant Gummi ab
istis dictis scissionibus fluens, illud-
que ebullire facientes removebant
ab illo [omnes] faeces, & ex eo con-
ficiebant globulos pro mercaturâ.
Et hoc illud est quod vocatur Dam
Tannin, i. e. Sanguis Draconis. Ai-
unt hanc arborem mense Martio
producere fructum bonum & pul-
chrum, figurâ Ceraforum viridium,
saporis optimi. Et circumcirca hanc
insulam Portus Sancti sunt loca pro
piscatoribus ad oram insulæ, ad ca-
piendum & venandum pisces bonos
qui præstantissimum habent sapo-
rem, quorum valor æstimari non
potest. Hæc insula est parva, am-
bitu circa 25 miliarium: & in eâ
sunt montes & fluvii parvi.

פ ר ק יז

CAP. XVII.

על אי מאדירא וטעם שמה וטוב
ענינה

*De Insulâ Maderâ; & ratio nominis
ejus, & bonum ejus negotium.*

מן האי הנזכרת פורטו סאנטו
חוף קדוש נסעו והלכו עוד רחוק
מזה בתוך הים על ימינם דרך
דרומי מערבי ומצאו אי אחרת
רחוקה מזו כמו ארבעים מילין
וקראו שם האי הזאת אי מאדירה
שרל אי העצים רל שהיתה אי
גדולה כמו מה מילין כלה מלאה
עצים באופן כי לא היה בה אמה
או חצי אמה קרקע שלא היה
בה אילן גדול ולא היו יכולין
ליהנות ממנה עד שהסכימו
המלחים יושבי הספינות לשרוף
האינסולה כלה או רובה וכן עשו
וישימו אש לשרוף האילנות ויגדל
האש עד לב השמים עד כי
הוצרכו המלחים לברוח בתוך
מי הים עד צוארם ב ימים וב

EX prædictâ insulâ Portu Sancto
profecti sunt & iverunt adhuc
longiùs hinc per medium maris ad
dextram suam per viam Austro-
Occidentalem, & invenerunt aliâ
insulam ab hâc distantem circa qua-
draginta milliaria; hujus insulæ no-
men vocarunt Insulam ¹ Maderæ,
hoc est dicere, Insulam lignorum:
volumus nempe insinuare eam esse
insulam magnam circa 45 millia-
rium, totamque eo modo arboribus
plenam ut non fuerit Solum unius
cubiti aut dimidii in quo non sit ar-
bor aliqua magna. Adeo ut non
potuerunt ex illâ utilitatem perci-
pere, nisi nautæ in navi commoran-
tes vellent totam insulam combu-
rere, vel saltem majorem ejus par-
tem: quod itaque fecerunt, & ap-
posuerunt ignem ad comburendum
arbores, qui quidem ignis crevit us-
que ad cor cœlorum, donec tandem
nautæ necesse habuerint fugere in
medium aquarum maris usque ad
collum suum duabus diebus & dua-

¹ *Maderæ*] Nomen factum est à Lat. *Materia*, quâ tam in Vulgatâ Bibliorum Ver-
sione quam alibi significatur idem quod Anglicè *Timber*, quia tali materiâ abundabat ista
insula.

לילות ויצו המלך מפורטוגאל
להשיבה גב צאן אדם להיותה
חשובה ונאותה בהרים ומעינות
ונהרים קטנים ונטעו בה עץ פרי
וקני לרבש לעשות צוקארו ויזרעו
בה חטים ושעורים וגנות ופרדסים
וכרמים מגפני קאנדיאה וצפריאה
העושים שם אשכלות ארוכות
יותר מארבעה זרתות המתבשלות
בימי הפסח ומראית צהוב לענבים
לא ישוער טובם וערכם וינם
ואחרי כן נשאר בה בקצת
מקומות פאוני מדבריים לבנים
וגם יונים גדולים לרוב ואינם
מתפחדים מבני אדם עם אילנות
גדולות מעצי גופר ועצי אתרוגים
ליהנות מעציהם לעשות מהם
לוחות וטבלאות יפות ותיבות
עם מלאכת המשור החותך העצים
בכה מרוצת שמונת הנהרות
הקטנים אשר יחתכו העצים
בתנועת המשור ומהטבלאות
והלוחות והקרשים הם יעשו

bus noctibus. Jussitque rex Portu-
galliae ut pecudibus & hominibus
incoleretur, eo quod esset præstans
& conveniens propter montes, &
fontes, & fluvios parvos. Et in eâ
plantârunt arbores omnis generis
fructuum, & ² cannas pro melle ad
faciendum Saccharum. In eâ in-
super seminarunt tritica & hordea:
& [plantarunt] hortos, & pomaria,
& vineas ex vitibus Candiae & Cypri,
quæ ibi producunt racemos ultra 4
spithamos longos, qui maturi sunt
diebus Paschatis: istis uvis aspectus
est fulvus, nec potest satis æstimari
bonitas earum, & pretium earum,
& vinum earum. Postmodum in
quibusdam locis relictæ erant in eâ
Pavones agrestes albi, & quoque
columbæ maximæ, quæ à filiis ho-
minum non metuebant; una cum
arboribus magnis de lignis Gopher
& lignis Citrorum, ut ex eorum
lignis uterentur ad conficiendum
asseris & tabulas pulcherrimas, &
cistas artificio ferræ, quæ ligna secant
per vires cursûs octo fluviorum mi-
norum; quæ, inquam, ligna secant
motu ferræ: & ex istis tabulis &
asseribus & plancis conficiunt cistas

² *Cannas pro melle*] Expressus Cannarum succus qui in Saccharum (inspersâ calce vivâ) percoqui solet, heic vocatur *Mel*, propter aliquam cum eo (tam consistentiâ quam dulcedine) similitudinem. Et sic Zahrâvi Arabs per דבש הקנים *mel cannarum* intelligit Saccharum, nempe expressum Cannarum liquorem dulcem, qui postea coquendo in Saccharum vertitur.

תיבורת וכלים נאים אשר מהם
 יובאו בדרך סתורה לשרת רוב
 ערי מלכות פורטוגאל ובפרט
 בליסבונה הדברים הטובים אשר
 באי מאדירה הוא זה צוקארו
 לרוב חטים יונים בלי פחד אדם
 חיות רבות אחרות וצאן ובקר
 ובשר אין קץ עם מעינות ותהומות
 בלי חוף בים ומקום צידת דגים
 לא יתכן ולא ישוער ערכם וסובבת
 כמו מה מילין :

& vasa pulchra, quæ per viam mer-
 caturæ advehuntur ad serviendum
 majori parti civitatum regni Portu-
 galliæ, & particularitèr Lisbonæ. Res
 itaque meliores, quæ sunt in insulâ
 Madera, sunt Saccharum multum,
 triticum, columbæ quæ non metu-
 unt homines, & alia animalia multa,
 & oves, & boves, & caro infinita,
 cum fontibus & abyffis; tamen abs-
 que ullo ³ Portu ad mare. Est
 quoque locus venationis piscium,
 quorum pretium perpendi & æsti-
 mari non potest. Et [tota in-
 sula] est ambitu circa 45 millia-
 rium.

³ Portu] Ubi sc. sit securitas à navibus hostium majoribus.

פ ר ק יח

מה שנסעו מאי מאדירא ומצאו
שבעה איי קאנארי ומקאנארי
לאוי קאניבאלי אוכלי בשר אדם
ומוצא הזהב לרוב ואי קאנארי
רחוקים מן היבשה נגד ראש
לבן קאווי בייאנקו

C A P. XVIII.

Capite decimo octavo docetur, quomodo euntes ab Insulâ Maderâ invenerunt 7 Insulas Canarias: & à Canariis [iverunt] ad Insulas Canibaliū, qui edunt carnes humanas: item, de productione auri magnâ copiâ; & Insulas Canarias esse procul à Continenti è regione τῆ Capo Bianco.

אחרי מציאות האי הזאת אי
מאדירא הנז' נטו המהלך עוד
באמצע הים דרומי מערבי על
ימינם כמו מאתים ועשרים מיל
עד שנתגלו להם איי קאנארי וזה
תארים וענינם בתוך הים כי
שבעה המה קטנות יושבות בעגול
ובהקבלת העין זו לזו רחוקות כמו
מ' או חמשים מילין זו מזו ולשונם
נבדל זו מזו ארבע מהן מיושבות

POST inventionem istius insulæ (sc. insulæ Maderæ prædictæ) inclinarunt iter adhuc per medium maris Austro-Occidentalis ad dextram suam, circa 220 miliaribus, usque dum detectæ iis essent insulæ¹ Canariae. Et hæc est earum forma & negotium earum in medio maris; sunt nempe 7 insulæ parvæ quæ cedunt in rotundum, &² receptione oculi distant una ab alterâ 40 aut 50 miliaribus: earumque Lingua diversa est una ab alterâ. Quatuor

¹ *Canaria*] Insulæ sic dictæ, quia primi illuc advenientes plurimos ibi Canes reperrunt: & Incolæ vel inde dicti *Canibales*; quia ad instar canum carnes crudas vorant. Sic etiam videntur *Celebes* dicti à *كلب Celeb*, i. e. *Canis*: adeo ut *Celebes* idem sonat quod *Canibalés*, quia edunt crudas carnes ad instar canum. In Syriâ & Corduenis est Gens dicta *Celbii* à *Celeb*, i. e. *Canis*, quia adorant Canem nigrum. *Açores* sunt *Accipitrum* Insulæ, itidem ex vi nominis. Et horum veritas ab Historicis confirmata est.

² *Receptione oculi*] i. e. Perceptione oculi, prout oculus speciem recipit primo intuitu, vel quantum oculis quis percipere possit.

מעם נוצרים אשר כבש אותם
מלך פורטוגאל בחזקה ושם נוצרים
בתוכם ושלשה מהם עובדי
לשמים שמש ירח וכוכבים
מקומם של אלו תקיף וחזק מהרים
רמים וחזקים ויש אי אחר מאלה
סובבת כמו תשעים מילין וכמו ה'
אלפים נפשות לא יוכלו הנוצרים
הפורטוגיסי להורישם:

הגמצאות אשר שם ומלבושם
ומאכלם יש דברים רבים למלאכת
הצביעה והגוונים והציירים בהמות
הרבה וקרדובאני עבים וטובים
בלא חטה ויין ולחמם שעורים
וקצירם בחדש מרצי שתיתם
חלב עזים ובשרים הרבה יאכלו
כלם מציאות חמורים יעריים
והולכים ערומים והנשים ערומות
והפקד רק שהמלך בועל אותם
ומושחים גופם בחלב עזים
עם מיץ עשב מה לחזק עור
בשרם:

earum inhabitatae sunt à ³ populis
Christianis quos vi subegit rex Por-
tugalliae, qui posuit quoque [alios]
Christianos in medio eorum: harum
tres colunt Caelum, Solem, Lunam,
& Stellas; & istorum locus fortior
est & validior, propter Montes ex-
celsos & fortes. Est quoque istis
alia insula ambiens circiter 90 mil-
liaria [continens] circiter 8000 ani-
mas: Christiani Portugallenses non
potuerunt ipsos expellere.

Ea quæ ibi inveniuntur, & vesti-
tus eorum & cibus eorum, sunt res
multæ ad artificium tincturæ &
coloratorum & pictorum; bestiae
multæ, & Cordovanæ crassæ &
bonæ: ⁴ absque tritico & vino. Pa-
nis eorum est hordeaceus; messis
eorum est in mense Martio: potus
eorum est lac caprarum: & carni-
bus multis vescuntur omnes: ibi
inveniuntur asini sylvestres: ince-
dunt nudi: fœminæ quoque nudæ
& communes, tantum rex ⁵ eas ma-
ritat primo. Et corpus suum inun-
gunt adipe caprarum cum succo [seu
pressurâ] alicujus herbæ ad corrobo-
randum cutem carnis suæ.

³ *Populis Christianis*] Nempe Christianis novis (de quibus vide suprâ) inter quas etiam collocavit alios Christianos veteres.

⁴ *Absque tritico & vino*] Postea vero huc transplantatae sunt Vites Rhenenses, à quibus (per mutationem Soli) provenit pingue illud Canariense Vinum quod hodiè in Angliâ bibitur.

⁵ *Eas maritat primo*] i. e. Primo cum eis congregitur, primâ nocte, rem habens cum illis.

האמנם אחר הנחת האיים האלה
מקאנאריי לצד ימין בים המערבי
דרומי שמו אל נגד היבשה פניהם
לצד שמאל לשוב דרך קאו ביאנקו
הוא ראש לבן ארץ חול לבנה
יבשה ומלחה ועברו בקוטב הים
אוקיינוס הזה כמו מאתים וצ' מילין
ומצאו שלשה איים אחרות והים
בניהם והיבשה רחוקה מאד
בשמאלם ויש לים ההוא במקום
הזה מרוצה מסוכנת לאשר לא ידע
ערכו כי שם נראה הים כאילו
רץ ויורד בסכוב האיים וההרים
הנכנסים בו והספינות והמלחים
יסתכנו בו ואלו האיים הם בהקבלת
פנים בים נגד ראש קאנטיין אשר
ביבשה גם הוא מקביל נגד קאו
ביאנקו הנו ויש באיים האלו
מציאות דברים רבים כמו באיים
האחרות ואחת מהנה קראוהו
הנוצרים גאנזין על שם העופות
הרבים הימיים אשר מצאו שם
והעופות צדים ואוכלים דגים

Certè post relictas insulas istas
Canarias ad partem dextram per
mare Austro-Occidentale, posuerunt
facies suas versus Continentem ad
latus sinistrum, ut sic reverterentur
per viam Capo Bianco, quod est
Caput Album, terra arenæ albæ &
aridæ & falsæ: & tum transiverunt
per Polum maris Oceani hujus cir-
citer ducentis & nonaginta milliari-
bus, & invenerunt tres insulas alias,
& mare inter ipsas, & Continens
valdè distat ad sinistram eorum. Et
huic mari in hoc loco est cursus pe-
riculosus ei qui non novit ⁶ æstima-
tionem ejus: nam ibi apparet mare
ac si decurreret & descenderet per
circuitum insularum & montium
qui ingrediuntur in ipsum: atque
naves & nautæ periclitantur in eo.
Et istæ insulæ sunt in ⁷ acceptione
faciei adversus Caput Cantin quod
est in Continente: etiam oppositæ
sunt τῷ Capo Bianco prædicto. Et
est in istis insulis inventio rerum
multarum uti in aliis insulis: &
unam ex istis vocarunt Christiani ⁸
Ganzin, secundum nomen volu-
crium multorum marinorum quos
ibi invenerunt: & isti volucres ve-
nantur & comedunt plurimos pisces

⁶ *Æstimationem ejus*] sc. Quomodo judicandum sit de eo.

⁷ *Acceptione faciei*] i. e. Prout aspicit quis recta coram facie suâ, seu sicut facies
ejus directè accipit objectum visendum.

⁸ *Ganzin*] *Gança* Hispanicè est Anseris marini species, quam *Cormorant* vel *Sea-gull*
vocamus.

רבים במקום מעוטי המים ההם
וכל מה שזכרנו מכל האיים האלה
מפורטונאל עד הנה כלם הם
בתוך הים המערבי הדרומי רחוק
מאד מהיבשה כמעט לפעמים קרוב
לשלוש מאות מילין:

עוד ראוי לדעת כי מאי
קאנאריאי הנזכר נמצאו איים רחוקים
מאד מהם והוא מהלך כמו חמשה
ועשרים יום לנסות מעט מעט
לאי קאנארי במערבי צפוני ההוא
אשר נקראו איי ספאניולי וזה
האיש אשר מצא אותם על יד
כריסטופאלי קולומבו גינוביסי ושם
מוצא זהב לרוב מאד בחול היורד
בנהרות האיים ההמה ואלו
האיים הם נוטים מעט בצד צפוני
לאי קאנארי כאמור ושם אנשים
משונים וזרים מאד ושם תרו
הנוצרים מאד ומצאו הזהב לרוב
היורד כמורד החול מהנהרות
היורדים מן ההרים הרמים וזאת
המציאה היתה עי אשה אחת
אשר לכדו אותה מאחת מאי
ספאניולי האלה אשר הטיבו לה
והאכילוה בספינותיהם והלבישוה

in locis illis aquâ minutis. Et totum
quod commemoravimus de omni-
bus istis insulis à Portugalliâ huc
usque, omnes sunt in medio maris
Austro-Occidentalis valdè distantes
à Continente, ⁹ ferè aliquando prope
trecenta milliaria.

Præterea decet scire quod de in-
sulis Canariis commemoratis, repe-
riuntur insulæ multum distantes ab
illis: & est iter ferè viginti quinque
dierum ad declinandum paulatim
ad insulas Canarias per plagam Sep-
tentrion-Occidentalem, quæ vocantur
Insulæ Spaniolæ: & hicce vir qui
eas invenit [id fecit] per manum
Christophori Columbi Genovenfis.
Ibi est productio auri magnâ copiâ
valdè in arenâ quæ descendit per
flumina insularum istarum. Et istæ
insulæ declinant aliquantulum ad
latus Septentrionale insularum Ca-
nariæ, sicut dictum est. Ibi sunt ho-
mines deformes & peregrini valdè.
Et ibi explorarunt Christiani mul-
tum, & invenerunt aurum multum
quod descendebat, uti descendit are-
na, à fluviis descendantibus à mon-
tibus altis. Et hoc inventum fuit
per manum fœminæ alicujus nigræ
quam prehenderunt in unâ ex in-
sulis Spaniolis istis, cui benefece-
runt, & eam cibant in navibus
suis, & induerunt ipsam, eique de-

⁹ Ferè aliquando] Vox ferè redundat in Hebraico.

ונתנו לה מתנות הכלים מטפחת
וסעיף ומכסה בגד פשתן של הכל
ואחר החזירה בת חורין ביבשה
והיא היתה גרמא למה שהשיגו
הנוצרים לתור במקום ההוא
למצוא זהב לרוב ועם טורח ופחד
מחיות רעות ושמעתי שהנוצרים
בפשרה הניחו שמה נוצרים
רבים לעמוד וללמוד וללמד מוצא
תועלת המקומות האלה ובחצי
תקופת שמש מתו כלם וראיתי
בכתב אחר שאנשי המקום ההוא
הרגום לגמרי:

אחרי כן נעתקו מן האי ספאניולא
הזאת והלכו ושטו עוד במערבי
דרומי ברוח אוסטרו מהלך שלשים
יום עד שמצאו איים רבים אחרים
כמו ארציפילוג' הוויי ושם מצאו
האנשים הרעים השחורים הנקראים
קאניבאלי אשר בספינותיהם
העשויות מאילנות גדולים

derunt dona ¹⁰ vasorum, mantile, & peplum, & tegumentum panni linei nullius valoris; & postmodum restituerunt illam liberam in terram. Et ipsa fuit in causâ ut obtinerent Christiani scrutari in illo loco & invenire aurum multum, sed cum labore & metu ab animalibus noxiis. Et audiavi quod Christiani per assensum [seu compactum] reliquerunt ibi aliquot Christianos ad commorandum & discendum, & ad docendum productionem utilitatis locorum istorum: & dimidiâ revolutione Solis, mortui sunt: sed in alio Scripto vidi quod homines illius loci interfecerint eos absolute.

Postmodum translati sunt ab insulâ Hispaniolâ, & iverunt & exspatiati sunt adhuc per plagam Austro-Occidentalem cum vento australi iter triginta dierum, usque dum repererunt multas insulas alias ad instar Archipelagi Græci; & ibi invenerunt homines pessimos nigros dictos Canibales, qui erant in navibus suis factis ex arboribus magnis

¹⁰ *Vasorum*] i. e. Ornamentorum, inter quæ est מטפחת *Mantile*, Angl. *a Towel*, seu *Sudarium* magnum quod ad instar Ventralis lintei à zonâ dependebat: cujus usus præcipuè ad detergendum sudorem aut humorem quemvis. Aliquando erat loco *Zonæ*, ut *Shâsh* quâ Orientales hodiè medium cingunt, aut ut capitis Involucrum complicant: est enim Linteum plures ulnas longum. Et Ruth iii. 3, tam amplum erat, ut 6 mensuras Hordei continere posset. Alterum heic nomen סעיף, potius scribendum esset צעיף, ut in Bibliis. Estque *Velum* amplum quod totum corpus involvebat; *a long Veil or Mantle*, ut Anglicè vocamus.

חלולים וחקוקים בחזק אבני סלע
וצור ומעץ אחת יעשו ספינה
אחת ובהם ילכו למרחוק באיים
אחרות ויחטפו משם אנשים
ונשים לאכלם ופעמים רבות
יסרסו האנשים ויקשרום ויפטמו
אותו וישמינוהו ויהרגום אחרי
זאת וימלחוהו כאשר יעשו הנוצרים
מן החזירים ושם באיים האלו
איים נפרדות מאד אחרות מלאות
נשים לבדנה לא ישב אדם בהם
עד בא יום זיוגם כנהמות פעם
אחת בשנה ליחמנה עם
אנשיהם וכאשר תהרינה ותלדנה
זכר יגדלוהו וישלחוהו לאביהם
והנקבות תחזקנה תמיד אצלן בכאן
מוצא ענינים גדולים ואבנים טובות
באיים האלה אם היה יכולת
להשיגם אמנם יושבי הספינות
הרגישו מרחוק כמו שני מילין אור
צהוב כאבנים קטנות מזהובות

concavis & excavatis per vim lapidum petrae & rupis : ex unâ nempe arbore faciunt navem unam, & in talibus eunt in longinquum ad insulas alias, & inde rapiunt viros & fœminas ad comedendum eos : & multoties castrantes ipsos viros, ligant eos faginantes & pinguefacientes eos ; & postea interficientes illos, eosdem sale condiunt, sicut Christiani faciunt porcis. Et ibi inter insulas istas sunt insulae aliæ omninò distinctæ, ¹¹ plenæ mulierum tantum, nullus vir habitat in eis usque dum veniat dies copulationis eorum, sicut bestiae semel in anno, ad congregiendum cum viris suis. Et cum concipiunt & pariunt masculum, educant ipsum & mittunt ad patrem suum ; sed fœmellam semper retinent apud se. Hic est etiam productio rerum magnarum, & lapidum pretiosorum in insulis istis, si possibile esset attingere illas. Certè sedentes in navibus à longinquo perceperunt, super facie aquarum ad distantiam circiter duorum milliarium aut minus quam hoc, lucem flavam sicut parvorum lapidum fla-

¹¹ *Plenæ mulierum tantum*] Hujus Insulae dictæ جزيرة النساء *Insula fœminarum*, mentionem faciunt omnes Historici Orientales. In eâ nempe fœminarum mos est, ut quamprimum pepererint, infans, si mas sit, statim ablegatur ; si fœmella, apud matrem retinetur. Hæcque Insula est in mari Indico, in quo etiam est alia dicta *Insula masculina*, sc. *marium* seu *masculorum*, quos semel quotannis visitant alterius Insulae mulieres : quæ quamprimum conceperint, ad suam mulierum Insulam redeunt, ibique manent donec conceptum partum pepererint. V. Paulum Venetum.

ולא היו יכולין ללכת שמה כי היו
הספינות מתפחדות ממיעוט המים
הנראה על רוב סביבות האיים
ההם ואינם יכולים להתעכב וללכת
ביבשה שמה כי יושבי האיים ההם
הרבים והרעים הקאניבאלי אוכלי
בשר כל אדם שונאים כל איש
ואשה שימצאו וגם לפעמים הם
בעצמם האיש החזק בעת כעס
ושנאה יכוף את הרפה וזה לפי
הנשמע מארבע נשים מצאו ולקחו
הנוצרים ביבשה אסורות וקשורות
בחזקה והובאו במרוצה רבה
בספינה ובפורטוגאל ולמדו לשון
העיר והגידו כל מה שהגידו בכלל
ובפרט :

אולם האי אספניולא אשר תרו
אותה ומצאו הזהב בה כאבנים
ובעד סונאליו אחת אשר זרק איש
אחד מהנוצרים אל אחד מיושבי
האי הזאת מרחוק נתנו אליו כל
כך משקל זהב לִיבִי דראמי וכן

ventium: sed non potuerunt illuc ire,
quia ¹² naves metuebant ab aquarum
paucitate quæ multoties visitur circa
insulas illas. Nec possunt moram
facere aut ire ad terram ibi, quia il-
larum insularum incolæ plurimi sunt
& pessimi Canibales, comedentes
carnem cujusvis hominis, & odio
habentes quemvis virum & fœmi-
nam quem inveniunt: imò ali-
quando inter illos ipsos, vir robustior
tempore indignationis & odii cogit
debiliorem. Et hoc est secundum
id quod auditum est à quatuor fœ-
minis, quas reppererunt & prehen-
derunt Christiani in terrâ ligatas &
fortitèr constrictas, quæ adductæ
sunt ¹³ cursu maximo ad navem, &
inde in Portugalliam, ubi didicerunt
linguam urbis [Lisbonæ] & nuntia-
runt totum quod narrarunt in genere
& in particulari.

Sed quod ad insulam Hispanio-
lam, ¹⁴ perscrutantes ipsam invene-
runt in eâ aurum ad instar lapi-
dum; & pro ¹⁵ tintinnabulo quod
aliquis Christianus projecit ad unum
ex incolis istius insulæ à longinquo,
dederunt ei tantundem ponderis
auri, ad 12 drachmas: & sic pro

¹² Naves] i. e. Nautæ feu Homines navium.

¹³ Cursu maximo] i. e. Celeritèr, propter metum ab incolis.

¹⁴ Perscrutantes] i. e. Fodientes.

¹⁵ Tintinnabulum] Author utitur vocabulo Vernaculo *Sonaglio*, quod est Tintinnabu-
lum parvum, qualia equorum pectori aut accipitrum pedi alligare solemus.

לכום זכוכית וקערה אנקיא ויותר
מזהב ובאלה המקומות לא היה
יכול להתקיים איש מגלילותינו
שמה בעד השתנות האויר והיו
נפסדים ומתים כאמור ולא ידעתי
אם מלתי הספינות המציאו תקן
ותרופה על זה להבא :

poculo vitreo & cochleari, unciam
& ultra auri. In istis autem locis
non potuit subsistere aliquis ex no-
stris regionibus, propter mutatio-
nem aeris : nam corrumpabantur &
moriebantur, uti dictum est. Et non
novi an nautæ navium reppererint ul-
lam correctionem aut remedium pro
hoc in futurum.

פ ר ק יט

ביאור רחב עוד על מוצא דרך
יבשת דרומית לצאת מפורטוגאל
עד נגר קאו קאנטין וקאו
ביאנקו וקאו וירדי וביאור
גלילות רבות בין אמצע היבשה
ובתוך ההרים וענן חלוק גליל
מילי לקנות משקל מלח בזהב
ודברים רבים אחרים

CAPUT XIX.

*Explicatio adhuc amplior de pro-
ductione [seu inventione] viæ
Continetis Australis, exeundo è
Portugalliâ usque ad loca è re-
gione Capo Cantin, & Capo Bi-
anco, & Capo Verde. Item de-
scriptio multarum regionum per
medium Continentis & infima mon-
tium. Et de negotio permutatio-
nis regionis Meli, ubi emunt æqui-
pondium Salis pro auro, & de re-
bus aliis multis.*

ידוע במה שקדם כי במעבר
הזה לבא באפריק הזאת השפלה
ולסבוב היבשה הדרומית אשר
כלה על שפת ים אוקיאנוס ענינו
ומהלכו להדריך הספינה בים ובצלע
היבשה משמאל יושבי הספינה

NOTUM est ex eo quod præ-
cessit, quod in hoc transitu
eundi ad Africam istam inferiorem,
& circumeundi Continentem Australe-
lem, qui totus est per oram maris
Oceani, negotium ejus & iter ejus
est ad deducendum navem in mari
per costam Continentis ad finistram

ופניהם

ופניהם אל הדרומית וזה לעבור
מלכות פים כאמור ולמצוא ביבשה
ההיא כל הראשים היונו הקאווים
הנוכ האלה אחר עבור מלכות
פים וכל המברישאניאה ציסארי
קאו די קא קאו די לוגאדור
קאו די קאנטין קאו ביאנקו חוליו
על שם יובש היבשה והחול לבן
ואחריו ונגדו ביבשה קאו וירדי
על שם המצב ההוא המעוטר
באילנות רעננים וטובים ואלה
הקאוי והראשי מתראים ונראים
ביום נגד כל איום אשר הזכרנו וראוי
שנבאר בפרק הזה מה שנודע
ונתחזק באמת לסותרים רוכבי
הים ההיא מציאות המקום מקאו
קאנטין אשר הוא ביבשה קודם
קאו ביאנקו וצורתו וענינו היותו
גבוה מאוד ונכנס בים והרים גדולים
ועצומים ימשכו ממנו דבוקים
זה לזה וילכו קשורים ביבשה
ובמדברות אשר ההרים האלה
יאריו בדיהם כל אורך ארץ כוש
האמצעית המדברית והם אשר

navigantium, dum facies eorum sunt
versus Austrum. Et hoc est, ad
transeundum regnum Fefs, uti dic-
tum est, & ad inveniendum in Con-
tinente illo omnia ista Capa, i. e.
Capita jam commemorata. Post-
quam transitur regnum Fefs & tota
Mauritania Cæsarea, & ¹ Capo de
Ca, Capo de Lugador, Capo de
Cantin, & Capo Bianco arenosum,
secundum nomen siccitatis Conti-
nentis & arenæ albæ; post illud &
adversus illud in Contiente est Capo
Verde, juxta nomen illius stationis
circumcinctæ arboribus frondenti-
bus & bonis. Ista Capita visuntur &
apparent per mare è regione omnium
insularum quas commemoravimus.
Et convenit ut explicemus, in hoc
Capite, id quod notum est & tene-
tur in veritate apud mercatores na-
vigantes per mare illud, viz. inven-
tionem loci τζ Capo Cantin quod
est in Contiente ante Capo Bianco,
figuram ejus & negotium ejus, quod
fit altum valdè, & intret in mare.
Et montes magni & fortes [i. e. nu-
merosi] protrahuntur ex illo adhæ-
rentes unus alteri, & pergunt con-
juncti per Continentem & per De-
serta: nam montes isti prolongant
ramos suos per totam longitudinem
terræ Cush medianæ desertæ. Et hi

¹ Capo de Ca] i. e. Capo ab hâc parte. Cantin est Angulus. Lugador fortè sit pro Bogador aut Mogador, quæ in hisce partibus reperiuntur.

יחלקו האיט'אופיאה שלנו אשר
 על פני ים מדיטיראנו אשר לפני
 טונים ואוראן לאיט'אופיאה השפלה
 הדרומית על ים אוקיאנוס וכן
 המימות והנהרות מן ההרים אשר
 באמצע יבשת כושית חציים ולכו
 אל ים מדיטיראניאו וחציים ולכו
 אל ים אוקיאנוס ומקום קאו
 קאנטין הזה יש בו ישוב גדול מעם
 שחורים ובריטיני ושם הסטיפולי
 מכל הסחורות המתיחסים להעלות
 ביבשה לישוני השחורים והעמים
 ההם הנמצאים בהרי ובמדברות
 אשר הם תחת הערוגה הזאת
 והמקום הזה חם ויבש מאד מעט
 מים חסר בהמות ודגן ותירוש
 ויצהר אין בו ומקומות הרבה חסרי
 מלח אשר המלה עקר גדול להם
 ומרפא מכל מחלה ונגף כי אין
 להם מלח כלל:

וזאת צורת המהלך אשר בקאו
 קאנטין הזה הוא מקום מוצא
 הסחורות ואחר מזה המקום יעלו
 הקארובאני תוך היבשה למדברות

sunt qui dividunt Æthiopiam no-
 stram, quæ est versus mare Medi-
 terraneum ante Tunis & Oran, ab
 Æthiopiâ inferiore australi super
 mare Oceanum: & sic aquarum &
 fluviorum ex montibus, qui sunt in
 medio continentis Æthiopici, dimi-
 dia pars tendit ad mare Mediterra-
 neum, & altera dimidia pars tendit
 ad mare Oceanum. Et in hoc loco
 Capo Cantin est maxima habitatio
 populorum nigrorum & Bretini: &
 ibi est ^a Stapole pro omnibus merci-
 bus, quæ destinantur transportari per
 Continentem ad habitationes nigro-
 rum & populorum illorum, qui re-
 periuntur in montibus & desertis,
 qui sunt sub areâ istâ. Et hic locus
 est valdè calidus & ficcus, paucitate
 aquæ, penuriâ bestiarum; & fru-
 mentum & mustum & oleum non
 sunt in eo. Et multa loca destitu-
 untur sale, quod quidem sal est
 fundamentale magnum apud eos, &
 medela in omnem morbum & pla-
 gam: sed nullum omninò sal est
 eis.

Hæc autem est forma itineris,
 quod est per Capo Cantin istud, quod
 est locus productionis mercium: &
 postea ab hoc loco ascendunt Cara-
 vanæ per medium Continentis, per

^a *Stapole*] sc. Emporium seu stabilis locus mercaturæ. Et qui ad talem locum perti-
 net ibique mercaturam exercet, Italis vocatur *Stapulario*. Anglis etiam firma & dura-
 bilis mercatura, vocatur *the Staple of the Kingdom*, seu *a staple commodity*. Item fili aut
 filorum in panno durabilitas & firmitas, vocatur *the staple of the thread*.

הגדולות למקום ישוב אחר גדול
נקרא אודין ומאודין ימצאו טיגאזא
ומטיגאזא לטאנבוט ומטאנבוט
למלכות מילי הגדול חסרי המלח
אשר הזכרתי שיש מהלך יותר
משבעים יום להגיעו שמה דרך
גמלים עד ההרים הגבוהים ואחר
יוליכוהו על ראש אנשים ביגיעה
רבה אשר יקננה במהיר חליפין
בכל כך מדת זהב במדת מלח
כי הוא צריך למרפא חוליים והם
חסרים לכל דגן תירוש ויצהר ואין
להם קור כלל כלם חולכים
ערומים וברוב מאכלם מובא להם
מטאנבוט והם אוכלים תמרים

Deserta magna ad locum alium
magnæ habitationis dictæ Hoden:
& ab Hoden reperiunt ³ Tegazzam,
& à Tegazzâ eunt ad ⁴ Tanbut, &
à Tanbut ad regnum magnum Mele,
sæpe destituta: atque commemoravi
quod sit iter plusquam septuaginta
dierum ut perveniant illuc viâ ca-
melorum usque ad montes altissi-
mos. Et postmodum transferunt il-
lud [Sal] per capita virorum magno
labore; tum emunt illud pretio
commutationum, tanta ejusmodi
mensura auri pro eadem mensurâ
salis; nam est necessarium ad me-
dendum morbos. Et illi destitū-
untur omni frumento, musto, &
oleo: & non omninò est illis frigus,
ideo omnes incedunt nudi. Et ut
plurimum cibus eorum apportatur
eis à Tanbut: illi vero plerumque

³ Tegazza] Æthiopice ተገረ, Tacazi est Flumen, Amnis in genere; speciatim vero est nomen proprium Fluminis quod in Nilum exoneratur, dicente D. Ludolpho; qui per Nilum videtur intelligere نيل غانا Nilum Ghana seu Ghinea, viz. Nigrum fluvium, qui, æquè ac alter Ægyptum secans fluvius, vocari solet Nilus. Adeo ut Tegazza regio à dicto flumine sic denominata videatur, ad Longit. 11. Lat. 24. Graduum. Est autem in impressis Chartis alius etiam Tagazi fluvius in regno Algerino, unde in mare Mediter-
raneanum effunditur. Hic autem, quamvis eodem gaudeat nomine, non potest esse locus de quo agit Noster, præsertim quia mox inferiùs addit, Tegazzam significare terram onustam auro linguâ Numidicâ, quæ in regno Algerino non obtinet. Est & in Globo magno Tagazza fluvius ad austrum Meroæ insulæ, qui in Ægypti Nilum exoneratur.

⁴ Tanbut] In Globis Tanbotu, ubi destituuntur Sale, ut & in regione Meli seu Melli. Ibi enim Sal pro æquali pondere Auri venditur: est enim præcipua eorum medicina contra stomachi cruditatem & indigestionem, & corruptionem inde provenientem. Sic etiam aliquando in Angliâ, Vomitiones quotidianæ ex stomachi corruptelâ natæ, Poscâ immo-
dicè salitâ & per 30 dies continuos epotâ, curari solet.

לרוב לחמם לחם שעורים ולמילוי
ויביאו סחורותיהם ויחליפו בחליפין
זהב וכסף מליאטי וענינים אחרים
ויוליכו הסוחרים ממילוי מה
שעשו חליפין החלק יובא לטונים
וברבאריאה והוא מהלך כשלוש
חדשים מקום אריות ונמרים ובנות
יענה לאין מספר וביצותיהם
טובים לאכול ובמקום אודין הנז
המוכן גם הוא למציאות כל
הסחורות האלו ועושין שם חליפין
וסחורות ומכר מהאנשים שחורים
אשר במחיר יובאו וכל אלה

⁵ comedunt dactylos. Panis eorum
est Panis hordeaceus. Et ad Mele
portantes merces suas mutant pro
permutationibus auri & argenti Me-
leatenfis, & rebus aliis: & tum de-
fertur à Meli illarum quas ibi com-
mutaverunt mercium, pars ad Tunis
& Barbariam, quod est iter trium
mensium, locus leonum, pardorum,
& quoque infinitorum ⁶ Struthioca-
melorum, quorum ova bona sunt ad
comedendum. Et locus Oden com-
memoratus, est quoque aptus pro
inventione omnium istarum mer-
cium: & ibi faciunt permutationes
& negotiationes, & venditionem vi-
rorum nigrorum, qui pro pretio im-
portantur. Et omnium istorum lo-

⁵ Comedunt dactylos] In Globo Cæsiano notatur, *Hæ regiones sunt valdè infrugifera, & gens infrequens, sed palma arbor ibi frequens.* Hinc est quod tam in Globis & Chartis, quam apud Leonem Africanum, hæ regiones vocentur *Biledulgerid*, quod rescribendum *بلد الجريد* i. e. *Regio nuda* (eâdem formâ & constructione quâ apud Ulug-Beighum dicitur *كف الخضب*) nempe omnium rerum nuda. Est enim *جريد* *Gjerid* Arabicè nudus in genere; specialitèr *Nudus palmæ truncus aut ramus*, foliis & cortice denudatus: unde & pro *Lanceâ* usurpatur, quippe quæ videatur esse ramus denudatus. Marmolius dicit *Beledulgerid* significare regionem dactylorum. Sed Lex. Geographicum ex eo malè legit *Beled Geneva*.

⁶ *Struthiocamelorum*] Struthionum multitudo & frequentia in Desertis Africanis, rem facilitavit Regi Maroccano, ut anno 1682 una cum suo Legato plures quam 30 Struthiones pro Munusculo ad Regem Angliæ mitteret: quod tamen, ne nullius pretii Munus esse videretur, in suis Literis Credentialibus (quas tunc pro Rege nostro Anglicè vertebam) alicujus momenti esse insinuavit, significando se à populis Desertorum incolis illud redemisse, relaxando eis illo anno 1000 Realium Tributum, quod aliàs solvisse debuerant. Regis Maroccani verba sunt, *ويصلك منا شيا من النعام تاتينا به من العكرا*, *قبيلة مخروجة اليه مطالبا كل سنة الاف ريال* à nobis ad te veniet aliquid Struthionum [i. e. pauci struthiones] quos ex Deserto ad nos attulit Gens ad hoc taxata-tributo; cujus summa quotannis postulata, est 1000 Reales.

המקומות מדבר יבש מוצאם וקו
קאנטין הזה אשר על צלע שפת
ים יבשה דרומית לים אוקיינוס
הוא ראשית המעברות לכל
המקומות והסחורות האלה ומקום
מלון כל סחרי ערב העולים
לטיגאזא רל בלשונם ארץ עמוסת
הזהב ומשם לטאנאבוט או למלכות
מילי הגדול חסרי המלה הנז
למעלה והוא מקום זהב וכסף לרוב
כאבנים והוירזון כקוצי היערים
בין מעונות אריות והררי נמרים
נחשים ותניני יבשת ומיני ארבה

corum exitus est Desertum aridum.
Et Capo Cantin hoc quod ad costam
oræ Continentis australis ad mare
Oceanum, est principium transituum
ad omnia loca & negotiationes hasce,
& locus pernoctatorius omnium
mercatorum Arabiæ qui ascendunt
ad Tegazzam, quod in linguâ eo-
rum est Terra onusta auro. Et inde
[itur] ad Tanbot aut ad magnum
regnum ⁷ Meli, destituta sale, ut
suprà memoratum est: at est locus
auri & argenti magnâ copiâ instar
lapidum, & Verzini instar Spinarum
sylvestrium, inter habitationes leo-
num & montes pardorum, & ser-
pentes & Dracones terræ, & species
locustarum (uti ⁸ Sectores & Lincto-

⁷ Ad—Meli] In Cod. MSS pro ממילי, legendum למילי, eodem modo quo exhibemus.

⁸ Sectores & Linctores] A גזם *securit, amputavit*, ex Locustæ vocantur *Secto-
res*, quæ rodendo secant amputantque teneras arborum frondes. Namque non tantum
Herbas, sed & Arbores, ut Ficus, Oleas, &c. perdere dicitur גזם Amos iv. 9. quamvis
Gezem non sit Volator, sed tantum Reptor, ut propriè ibidem notat Chaldaicum זהלא,
& Syriacum *Mosbûto*. Sic Lex. MS optimum, **ܡܫܒܘܬܐ ܕܠܐ ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**
ܡܫܒܘܬܐ ܕܠܐ ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ, *Mosbûto est Vermis niger rubro capite*. Et Mox Arabicè addit quod
Mosbuto fit الجراد الذي لم ينبت له جناح *Locusta Reptor cui non nas-
cuntur alæ*. Et in eundem sensum Isha Ibn Ali primo Syriacè exponit, **ܡܫܒܘܬܐ ܕܠܐ ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ**
ܡܫܒܘܬܐ ܕܠܐ ܥܝܢܐ ܕܥܝܢܐ, *Locusta impennis seu cui non sunt Alæ, quæ fata perdere solet*. Deinde Arabicè ulteriùs
explicat, *Mosbûto est الجراد الذي ليس له أجنحة ويسمى الجندب والدباب*, *Locusta cui non sunt Alæ, quæ vocatur Al Gjundub & Al Debbâb seu Reptor*.

Quoad alteram Locustarum speciem, quæ est *Telek Linctor*, sic dicitur ללק *linxit*,
quia lingendo & fugendo res virentes & teneras consumit. Sed heic notandum est, quod
quodlibet reptans animalculum, sive sit revera vermis sive musca seu tale quidvis, phrasi
Orientali vocetur vermis.

וגם וילק לאין מספר רחוקים
מטונים מהלך כשלוש חדשים
וכל הגלילות האלו בלא בנינים
ובלא בתים ואין להם חומות
אבן דלתים וברית רק שוכנים
בקבוצי כפרים האנשים והנשים
ערומים ושטופי זמה ושם מנהג
מגונה בנשים להאריך השדים
שלהם ומכריחים למשוך אותם
בחבלים ולחלקם לשנים בכה
משיכת חבל וזה יפיים לפי מנהגם:

res) innumeræ: & distant à Tunis
itinere trium mensium. Et omnes
istæ regiones sunt sine ædificiis, sine
domibus, nec sunt eis muri lapidei,
portæ, aut vectes; verum habitant
in congregationibus villularum viri
& fœminæ nudi, inundati luxuriâ.
Et ibi est turpissima consuetudo fœ-
minarum deducendo ⁹ in longitudi-
nem mammas suas, & cogunt pro-
trahere eas funibus, & in duas par-
tes dividere per vim tractionis funis.
Et hæc est pulchritudo eorum se-
cundum modum suum.

⁹ *In longitudinem mammas suas*] Vide Herberti Itinerarium de Fœminis ad Caput Bonæ
Spei, ubi talis fœminæ infantem lactentis Icon exhibetur.

פ ר ק כ

בגבולי קאו ביאנקו התחלת עם
זינאני והנהר הגדול המפסיק
בין קאו ביאנקו לקאו וירדי בה
תחלת השחורים האמתיים:

אחרי אשר ביארנו בפרקים
הקודמים מציאות האיים הנזכרים
אשר מצאו המלחים מימנם בתוך
הים אוקיינוס הגדול בנסעם

CAPUT XX.

*De limitibus Capo Bianco, ubi est
initium populi Zenagi: & de flu-
mine magno discriminante inter
Capo Bianco & Capo Verde, ubi
est initium Nigritarum genuino-
rum.*

Postquam in præcedentibus Ca-
pitibus explicaverimus inventi-
onem insularum commemoratarum,
quas repperunt nautæ ad dextram
suam in medio maris Oceani magni

מפורטואל

מפורטונאל וללכת בדרומי מערב
להם נשוב לדרך המהלך האמתי
במה שדברנו לסבוב דרך שמאל
את היבשה הכושית הזאת בדרך
קאוו לבן שהיא ארץ חול ולבנה
ומציאות אנשיה דלי בשר ובריטני
והוא הנקרא גבול הזינאגני הבריטני
הנז' והוא מהלך שפ' מילין באורך
היבשה מראש לבן לראש קאפו
וירדי ושם בראש קאפו וירדי מוצא
נהר סניגא והוא נהר גדול יורד
מהרי תולדת נילוס הם הרי הלבנה
אשר תולדות מימי נילוס יוצאים
משם והנהר הגדול סיניגא עושה
סעיפים רבים ונגרים בים אוקיינוס
הזה והוא המפריד בין הזינאגני
בריטני לגלילורת סינאגא אנשים
שחורים וחזקים והנה בסוף הנהר
הזה בהכנסו בים אוקיינוס מתרחב
מאד כמעט כל אחד מסעיפיו רחב
מיל אחד ויש להם תחום הגון
לעמור בו בספינות והים הזה

cum proficiscerentur ex Portugalliâ
& incederent ad Austro-Occidentem
sibi, revertemur ad viam itineris veri,
uti commemoravimus, ad circum-
eundum per viam sinistram, per
Continentem hunc Æthiopicum,
per viam Capo Albo (quod est terra
arenosa & alba) & inventionem vi-
rorum ejus, qui sunt tenues [seu ma-
cri] carne & Britini: & ibi est finis
termini Zenagæorum subfuscorum
prædictorum. Estque iter trecento-
rum & octoginta milliarium per
longitudinem Continentis à Capite
Albo ad initium Capo Verde: & ibi
in initio Capo Verde est exitus fluvii
Senegæ; qui est fluvius magnus de-
scendens à montibus originis Nili,
qui sunt montes lunæ; nam origines
aquarum Nili inde egrediuntur. Et
iste magnus fluvius Senega facit
multos ramos, qui defluunt in mare
istud Oceanum: & is dividit¹ inter
Senegæos Britinos & regiones Sene-
gæorum, virorum nigrorum & ro-
bustorum. Et heic in fine hujus
fluvii ubi intrat in mare Oceanum,
dilatatur se valdè, ita ut singuli ejus
rami sint latitudinis unius milliarii:
& est illis Portus conveniens ad
transeundum per ipsum cum navi-
bus. Hocque mare in ostiis hujus

¹ *Inter Senegæos Britinos &c.*] i. e. Inter Senegæos subfuscus seu subcineritios, & Senegæos nigras veros qui vehementer & valdè nigri sunt.

בפיות הנהר הזה יורד ועולה בכל
יום בכל ששה שעות ביום ולמעלה
בנהר הזה הבא מנילוס כאמור
שתולדתו מהרי הלבנה יגיעו ההרים
ההם במדבר הגדול הנז' והם
המפרדים האיטיאופיא השפלה
אשר על ים אוקיינוס מן האיטיאופיא
העליונה אשר על ים מדיטראניאו
הוא ים טונים ובודאי יש מהלך
בקוטב המדברות וההרים האלו
ללכת ביבשה מים אוקיינוס השפל
הזה עד ים פלשתים וטונים קרוב
למהלך ששה חדשים ואלה הם
מן המקומות שלא דבר בהם
טולומיא כלל:

מצאתי כתוב בטוב הנהר הזה
סיניגא אשר הוא מהרי נילוס
ומסעיפיו אשר הוא מטיב לכל
הגלילות האלו ועושה ומגדיל
פרות רבות אחרות ועושה פיות
רבות להכנס בים אוקיינוס גדולות
ורחבות מכל אלו יען נמצאו אחרי
אלו בארץ כוש האיטיאופיא
השפלה הזאת נהרות מזה המבוא
אשר ירחבו בסמוך להכנס בים

fluvii ² descendit & ascendit singulis diebus, singulis sex horis diei. Et supra hunc fluvium qui venit à Nilo, sicut dictum est, (cujus origo est ex montibus lunæ) perveniunt isti montes ad Desertum magna prædictum: & isti dividunt Æthiopiam inferiorem, quæ est super mare Oceanum, ab Æthiopiâ superiore, quæ est super mare Mediterraneum, quod est mare Tunis. Et pro certo datur iter per polum Desertorum & montium istorum, ad eundum per Continentem à mari Oceano inferiore hoc ad mare Philistæorum & Tunis circiter itinere sex mensium. Et hæc sunt loca de quibus Ptolemæus nihil omnino dixit.

Inveni scriptum de præstantiâ hujus fluvii Senegæ, qui ex montibus Nili, & de ramis ejus, quod ille beneficus sit omnibus regionibus istis, quod producat & grandes efficiat fructus alios plurimos. Præterea facit multa [alia] ostia ad intrandum in mare Oceanum majora & latiora omnibus istis: namque inveniuntur post ista in terrâ Cush seu Æthiopiâ hâc inferiore, fluvii præter istum qui ³ innuitur [seu intenditur] qui ubi prope sunt ad intrandum in Oceanum, ita se dilatant ut

² Descendit & ascendit] i. e. Decrescit & crescit, seu fluit & refluit.

³ Qui innuitur] Heb. Mecurven activè est Intendens, at Mecurvan passivè est qui intenditur.

שיהיו רחבים חמשה ושה מילין
האחד ויותר ועם איי יבשה רבים
באמצע הנהרות וכל הגלילות
אשר מהנה סיניגא עד ללכת
בכל ארצות הדרום עד המזרח
בצלע שפת הים אוקיינוס כלם
רטובים ורעננים בסבת ירדות
רבי הנהרות מההרים האמצעיים
ביבשה ובהפך הצד השני כלו
אשר לאחור גליל ראש לבן הוא
קאוויאנקו יותר מש״ מילין יבש
הוא נקודים:

המלכות הזה הנקרא מלכות
סיניגא הוא ראשית מלכות
השחורים ועמים רבים וישובים
גדולים וארוכים ורחבים בתוך
הגלילות ההמה ובפרט על צלעי
שפת סעיפי רבי הנהרות הגדולים
וידעת לך כי מנהר סיניגא הלזה
היורד בים אוקיינוס ובמשך צלע
היבשה הזאת דרך אורך הים הזה
כלה ארץ רעננה וירוקה ורטובה
ביותר מתשע מאות מילין והיא
בלא הרים כלל סמוך לים רק כי
ההרים יראו היותם רחוקים מן הים
מאד בין האיטיאופיאה המדברית

sint unusquisque latitudinis quinque
aut sex milliarius aut ultra: una
cum multis insulis Continentis in
medio istorum fluviorum. Et om-
nes regiones, quæ sunt ab hac parte
Senegæ usque dum eatur per omnes
terras australes usque ad Orientem
per costam oræ maris Oceani, sunt
humidæ & virentes propter causam
descensus multitudinis fluviorum à
montibus medianis in Continente:
& è contrario, alterum latus totum
quod est post regionem Capo Bi-
anco seu Capitis Albi, per plus
quam trecenta milliaria, est siccum
4 punctualitèr.

Regnum hoc quod vocatur Reg-
num Senegæ, est principium regni
Nigritarum: & populi multi &
habitationes magnæ longæ ac latæ
sunt in medio regionum istarum;
& particularitèr ad costas orarum
ramorum est multitudo fluviorum
magnorum. Et scias tibi, quod ab
isto fluvio Senega, qui descendit in
mare Oceanum, & per continua-
tionem costæ Continentis istius per
viam longitudinis hujus maris, tota
terra est frondens & viridis & hu-
mida per plus quam nongenta mil-
liaria. Estque omninò absque mon-
tibus prope mare: nam montes illi
videntur valdè procul à mari in
Æthiopiâ desertâ. Et à fontibus &

4 Punctualitèr] i. e. prorsus, seu ad minima quævis puncta sive minimas minutias.

ומן המעינות והנהרות הרבים
אשר יתהוו שם הם ומימיהם ירדו
וירטיבו כל האיטיאופיאא השפלה
הזאת וכן ירטיבו היערות הגדולות
אשר באמצע ומים לשתות לכל
חיתו יער וטורפי טרף :

fluviis multis qui ibi se exhibent,
tam illi quam aquæ eorum descen-
dunt & humectant totam hanc
Æthiopiam inferiorem. Sic etiam
humectant sylvas magnas, quæ sunt
in medio, cum aquâ ad bibendum
pro omnibus animalibus sylvæ & ra-
pientibus prædam.

פ ר ק כא

יודיע בו מנהגי גלילות קאפו וירדי
הוא ראש ירוק וסיניגא
וגאמבארא ובונדומיל :

CAPUT XXI.

*Docet mores regionum Capo Verde
seu Capitis Viridis & ¹ Senegæ, &
Gambaræ, & Bondomel.*

ראוי להודיע מנהגי הגלילות
והעמים האלה ידיעה מספקת
כללית גם פרטית מעט לספיק
חשק הקוראים ונאמר כי לפי
מכתב החוקרים יאמרו כי הגלילות
וכל גליל משועבד לשרים רבים
והשרים הרבים האלה יקימו ויקבלו
עליהם מלך אחד לרצונם על כלם
ומעלים ויתנו מס למלכם מסוסים

CONVENIT notas facere con-
suetudines regionum & popu-
lorum istorum, cognitione suffici-
ente tam generali quam particulari,
ad satisfaciendum desiderio Lecto-
rum. Dicemus itaque secundum
scripturam Scrutatorum, qui aiunt
regiones [in genere] & singulas re-
giones, subjectas esse Principibus
multis: & isti Principes multi con-
stituunt & recipiunt super se Regem
unum pro lubitu [i. e. consensu] suo
supra omnes: & ² suscitant tributum
idque dant regi suo de equis & de

¹ Senegæ, & Gambaræ, & Bondomel] In Globis Zanhaga, & Budumel, & Cambia, malè.

² Ascendere faciunt] i. e. Suscitant imponuntque Tributum solvendum, Angl. raise a Tax.

ומחירה ומיני קטניות ואין להם
 אבנים רל ללבון לבנים ולא
 יודעים לעשות סיד כי אין אבני שיש
 בכל אלה ולפעמים יהיו למלך אחד
 שלושים וארבעים נשים מפורות
 בכפרים הנה והנה כי כן מנהג
 ישוב הגליל ואלה הנשים הנותנות
 שם סדר להחיות המלך וסיעתו
 אשר יסוב המלכות היום הנה
 ולמחר שמה או שבוע הנה ושבוע
 שמה ולנשים האלה עבדים רבים
 גם שפחות לצורך העבודות
 ולשרת הנשים והמלך בהגיעו
 אצלם והמלך נקרא אצלנו עני
 ורש ממלבושים ומזונות כי יחיה
 כמנהגם ממתנות ודורות הנתונים
 לו ואם כי רבים מהם יהיו להם
 קצת אבנים טובות אשר אלה
 לא יחיו גופו וכאשר תחרין נשי
 המלך ירחיקם המלך מאצלו ואלה
 כלם הם מקומיטאני ומוך הרבה
 להם והם שחורים מאד והולכים
 ערומים רוב הגוף כי מעט מגופם
 יכסוהו בבגד מוך מושלך עליהם
 ובגלילות האלה אין להם קור
 וסתו לעולם רק מעט מועד קרירות

animalibus, & de speciebus legu-
 minum. Et non sunt eis lapides,
 nempe ad conficiendum lateres, nec
 sciunt parare calcem: nam non sunt
 lapides qui sint in istis [locis] om-
 nibus. Aliquando Regi uni sunt
 triginta aut quadraginta uxores dis-
 persæ per villas huc & illuc: (sic
 enim est mos habitationis istius re-
 gionis:) & istæ fœminæ sunt quæ
 ibi dant ordinem [i. e. mandatum]
 ad cibandum regem & comitatum
 ejus, quando circuit per regionem
 hodiè hîc, cràs ibi; aut septimanâ
 hîc, & septimanâ ibi. Et istis
 mulieribus sunt multi servi & quo-
 que ancillæ pro necessitate servitio-
 rum & ad ministrandum uxoribus
 & regi quando venit ad ipsas. Et
 Rex vocaretur apud nos Afflictus &
 Pauper tam vestimentis quam ali-
 mentis: vivit enim secundum con-
 suetudinem eorum ex donis & mu-
 neribus ei datis. Nam quamvis
 multi ex eis habent aliquos lapides
 pretiosos, hi tamen ejus corpus [i. e.
 vitam] sustinere nequeunt. Et quan-
 do uxores regis concipiunt, rex eas à
 se procul removet. Isti omnes sunt
 Mahometani; habentque Gossipium
 valdè multum. Et isti sunt valdè
 nigri, incedentes nudi majore parte
 corporis, nisi quod parvam aliquam
 partem corporis sui tegant veste gos-
 sipinâ projectâ super se. In istis re-
 gionibus non habent frigus nec hye-
 mem in æternum, sed tantum pa-

כמו קרירות חדש אפרילי ליושבי
איטאליאה וגם המטר היורד שמה
על הרוב הגשמים חמים ופזרים
והם נקיים בגופם מאד מאד
לפי שסדר מנהגם לטבול תמיד
בכל יום ארבעה וחמשה פעמים
ובטרם אכלם עכפ אפר כי על
כמו אלה אמר הנביא המתקדשים
והמטהרים אל הגנות והם בעלי
דברים זקולנים וזה מעט הוא
שהתחילו לעשות ספינות לצרכיהם
מיום אשר ראו ספינות ודוגיאור
הנוצרים וטוב ציורם ותיקונם
אמנם הם בקיאים מאד לשוב
על פני כל מים מכל בני
אדם :

ובין היבשה הזאת סמוך לשפת
נהר סיניגא הנזכר יש מקום גדול
אחר נקרא מלכות בונדומיל נפלא
מאד וגדול וארוך ושם יש מוצא
תמרים לאין חקר והיא עקר
מחייתם ונקראו תמרי בונדומיל לי
פלמי די בונדומיל לפי השמות אשר
קראום תרי הארץ ומרגליה המלך
וכל הנליל שטופי זמה ואלו הם
קנאים בנשותיהם ומבקשים

rum admodum frigoris, instar fri-
goris mensis Aprilis habitantibus in
Italiâ: & quoque pluvia quæ ibi
cadit, plerumque consistit in imbri-
bus calidis & tepidis. Isti sunt valdè
nitidi corpore suo, cum ex eorum
consuetudine ordinetur lavare sem-
per quatuor aut quinque vicibus
singulis diebus, & ³ præcipuè ante
cibum. Fortassis de eis qui similes
erant istis, dixerit Propheta, *Qui
consecrant & purificant se in hortis.*
Suntque verbosi & streperi. Et breve
est ex quo inceperunt conficere na-
ves in usus suos, sc. à die quo vide-
runt naves & galeras Christianorum,
& bonam earum figuram & dispo-
sitionem [seu apparatus]. Attamen
exercitatissimi sunt ad natandum
super faciem cujusvis aquæ, magis
quam omnes alii homines.

Et in isto Continente, prope ri-
pam fluvii Senegæ prædicti, est alius
locus magnus dictus Regnum Bon-
domel, mirabile valdè magnum &
longum; & ibi est productio Palma-
rum in infinitum. Hæ sunt præci-
pua sustentatio eorum, & vocantur
li Palmi de Bondomel, i. e. Palmæ
Bondomelenses, secundum nomen
quo vocarunt eos Scrutatores terræ
& Exploratores ejus. Rex & tota
regio inundati sunt luxuriâ: & isti
sunt zelotypi in uxores suas: & pro-

³ *Præcipuè*] Heb. abbreviatè עכפ pro על כל פנים *per omnes facies aut modos*, Angl.
by all means.

להרבות תשמיש ברפואותיהם וגם
כן להגדיל ולנפח עובי אבר האמה
ולהרבות עביו במשיחת מיצי
עשבים או עקיצות איזה בעל
חי ידוע אצלם כי הנשים האלה
בהכנסן אל איש לא תתרצנה
באנשים עניי האבר וקטני ראש
חגויה וכמנהג הזה נמצא במקומות
רבות בארצות המזרח כאשר
נזכיר :

הגליל הלו חסר מזונות מאד
וממקומות אחרות יותר רטובים
יובא אליהם מזון רק כי יש שם
מוני קטניות יפים בתכלית וטובים
אשר יצמחו בארצותם עם פירות
רבים וטובים ועשין יין של
תמרים וחלב שדי הבהמות כמו
מים להם אמנם היום זה מעט
שהתחילו והשיגו לזרוע כל זרע

curant multiplicare concubitum per
medicinas; & sic etiam magnum
reddere & ad crassitiem inflare mem-
brum ⁴ Virile, & multiplicare cras-
sitiem ejus per unctionem succorum
herbarum, vel per ⁵ punctionem ali-
cujus animalis apud eos notū; nam
fœminæ, cum aspiciunt ad viros,
non sunt contentæ viris qui sunt pau-
peres Membro & parvi capitali parte
corporis. Et talis consuetudo repe-
ritur in multis locis terrarum Orien-
tis, sicut commemoraturi sumus.

Hæc regio valdè destituitur cibis:
& ab aliis locis magis humidis im-
portatur illis cibus. Solummodo
sunt ibi leguminum species pulcher-
rimæ ad perfectionem usque & op-
timæ, quæ nascuntur ex terris eo-
rum, cum fructibus multis & bonis:
& ⁶ vinum faciunt ex palmis: & lac
uberum bestiarum est instar aquæ
illis [sc. copiosa est ad instar aquæ].
Verum hodiè breve est ex quo ince-
perunt & attigerunt ferere quodvis.

⁴ Virile] a. v. Heb. est Cubitus, Ulna, modèstius loquendo, ut & nos solemus dicere
the Yard.

⁵ Punctionem] sc. Pungendo herbas vel plantas, extrahunt earum venenosum succum
qui tumescere facit carnem quæ eo inungitur. Vide Cap. XXIX.

⁶ Vinum ex palmis] Angl. Palm Wine (quod in Oriente dicitur Toddi) procuratur per
incisionem trunci palmæ; unde distillat liquor palato gratissimus; qui tamen diu servari
non potest, quia ex regionis calore post paucas horas acefcit. Et autem ex peculiari Pal-
marum specie, in cujus summitate nascitur pulpa quædam edilis, ferè ad gustum Brassicæ
capitata. Hæcque Pulpa vocatur ἐγκέφαλος φοίνικος Cerebrum palmæ apud Plutarchum:
Versionis autem Latinæ (ut & Anglicæ) Author, rerum Orientalium rudis, ineptè vertit
Cerebrum Phœnicis, brains of a Phenix.

זרוע חטה ושעורה ומתגדל מאד
בתולדתו וגם כי התחילו להתדמות
לנו בעשיית כלים רבים ומלאכות
רבות יש בעליית המקומות האלו
לעלות הרבה אצל המדברות
מציאות נחשים ושרפים כקורות
באופן כי בבת אחת יאכלו צאן
או עז אחת רק כי יושבי הגלילות
כלם אנשיהם ונשותיהם מכשפים
ומכשפות וחוברי חכר ויש להם
דרכים רבים להברית בלטיהם
ולגדור גדר להנצל מהטורפים
במה שיוכלו כי שם הכשף
האמתי והחברים החכמים
במלאכה להברית הנחשים וכל
המזיקים להם לשלח אותם לעזאזל
מדברה:

במקום האלה יש מנהג לשרוף
בעצי כושם האנשים החשובים
כאשר ימותו ואם הוא נשוא אשה
או נשים תלך אשתו בתופים
ובמחולות אחרי מות בעלה
להשליך גופן במדורת אש גדולה
ועליהן ישליכו הקרובים קדרות
מלאות חלב ושומן ושמן וגפרית
למהר מיתתן וכל המנהגים האלה
הם בגלילות סיניגא וגאמברא

femen quod satur, [ut triticum & hordeum, & valdè crescit in productione suâ: namque jam inceperunt esse similes nobis in confectione vasorum multorum & operationum multarum. Est autem in ascensu ad ista loca [neceffe] ut ascendatur multum per Deserta, ubi est inventio serpentum & presterum magnitudine trabium, eo modo ut unâ vice comedant ovem aut capram integram. Verum cum habitatores istarum regionum omnes, tam viri quam uxores eorum, sint venefici & veneficæ & incantatores incantationum, habent multas vias ad fugandum incantationibus suis, & ad sepiendum sepimentum ut liberentur à rapacibus animalibus quantum possunt. Nam ibi est veneficium verum & incantatores peritissimi in arte fugandi serpentes & omnia quæ eis nocent, ut mittant ea ad Azazem in Deserto.

In istis locis est mos comburere lignis aromaticis viros honoratiores quando moriuntur: &, si sit maritatus uxori aut uxoribus, ibunt uxores ejus cum tympanis & choreis post mortem mariti sui ut se projiciant in rogam ignis magni: & confanguinei super eas projiciunt ollas plenas adipis & pinguedinis & olei & sulphuris ad accelerandum mortem earum. Et omnes istæ consuetudines sunt in Regionibus Senegæ, & Gambaræ, & Bondomel.

ובונדומיל

ובונדומיל ועוד ראוי לדעת כי
גליל בונדומיל הזה אשר הוא
בין היבשה הכושית ורחוקה
מים אוקיינוס יש מעט צאן ובקר
ומציאות פילין מדבריים ההורגים
את האנשים להיותם כפראים
ויש הרבה מהפילין האלה שחורים
ומטולאים לבנים ואדומים וגם
יש מוצא הגיראפי אשר כבר ראינו
אותו בזמנינו בעיר פירינצי בשנת
רמ"ה לפק הסוסין מעטים ויקרים
ובמחיר יבואו מנהג הנשים בשמחתן
והלחות באהבה לרקד ולכרכר
לאור הלבנה בנגוני קול תופים
גדולים וכנורות זרות והכאות
כלים אחרים אשר בידם והניאוף
גדול מצוי שם ואין כלימה כי מצוה
חשובה היא להם :

עוד ראוי לדעת כי בגלילות
האלה ביבשה יש גליל אחר אשר
הזכרנו ענינו הנקרא גאמברא
למעלה ממלכות סיניגא וחשבתי
לפי מה שבינתי שהוא בודאי
בגליל אופיר אשר בתורה ואשר

Et præterea convenit scire quod in
hâc regione Bondomel, quæ est in
Continente Æthiopiæ procul à mari
Oceano, est paucitas ovium & bo-
um; sed reperiuntur Elephantes
agrestes, qui interficiunt homines,
7 cum sint villani. Et sunt multi ex
istis Elephantibus qui nigri, & ma-
culati albo & rufo. Ibi etiam est
productio Camelopardalis, quam jam
vidimus, nostris temporibus, in ci-
vitate Florentiæ, anno ducentesimo
quadragesimo quinto secundum sup-
putationem minorem. Equi pauci
sunt & pretiosi, & caro pretio veniunt.
Consuetudo fœminarum est in læti-
tiâ suâ, cum inflammantur amore,
saltare & tripudiare ad lucem lunæ
cum musicâ sonorum tympanorum
magnorum & Cytherarum peregri-
narum, & sonatione aliorum instru-
mentorum, quæ in manibus earum.
Et scortatio magna ibi reperitur:
non est in scortatione ignominia, sed
est præceptum apud eos æstimabile.

Præterea convenit scire, quod in
istis regionibus in Continente, sit
alia regio cujus negotium comme-
moravimus, quæ vocatur Gambara,
supra regnum Senegæ: & aliquando
existimavi secundum id quod intel-
lexi, quod certè hæc sit ex regione
Ophir quæ in Lege, cujus jam men-

7 Cum sint villani] i. e. Incolæ parvarum villarum, ubi pauci sint homines qui irru-
entibus bestiis resistent.

כבר זכרתי אותו אשר שמה שלח
שלמה מלכנו אוניותיו בדרך ים
סוף אשר סבבו היבשה עד הנה
ואמרו הולכות אופירה לזהב כי
במקום הזה מוצא לזהב לאין חקר
וכל אלה אשר זכרנו בפרק הזה
מציאותם מראש וירדי עד הנה
כלם תחת מלכות סיניגא הם
ונכללים יחד והם ביבשה משמאל
הים להולכי מזרח והנה בצלע
היבשה הזאת הנמשכת מקאוו
וירדי עד הנה באורך יש נהרות
רבות וגדולות וטובות מעוטרות
בשפתי הנהרות מכל מיני אילנות
וישבים ומציאות ספינות קטנות
עשויות מאילנות חלולות:

tionem feci, & ad quam misit Sa-
lomon rex noster, per viam maris
Rubri, naves suas quæ per Conti-
nentem circumiverunt huc usque,
cum dicatur, *Euntes ad Ophir pro*
auro: nam in hoc loco est productio
auri infiniti. Et omnia hæc quo-
rum inventionis mentionem fecimus
in hoc capite, à Capo Verde usque
huc, sunt omnia sub regno Senegæ,
& simul comprehenduntur, suntque
in Continente ad finistram maris
euntibus in Orientem. Et ecce in
costâ hujus Continentis, qui protra-
hitur à Capo Verde huc usque in lon-
gitudine, sunt fluvii multi, magni
& boni, qui in ripis suis circumdati
sunt omnibus speciebus arborum &
habitationum: & ibi inveniuntur
naviculæ factæ ex arboribus exca-
vatis.

פ ר ק כב

על משך צלעי היבשה אשר על
שפת ים אוקיינוס אחר עבור
המקומות הנזכרים אשר הכה
אלו קאפו וירדי ונהרותיו וסיניגא
ונהרותיו וגאמברא ונהרותיו
הגדולים וכל מלכות בונדמיל
ללכת לקאפו רושו הוא ראש
אדום:

כתבו המדברים בעלי המהלכים
כי אחרי עבור מלכות בונדומיל
אשר ביבשה וראשי הפרומונטוריו
ההם אשר בים הזה כלם ימשכו
וימצא עוד פרומונטוריו גדול
אחר הנקרא קאפו רושו רל ראש
אדמוני וזה להיות הגליל ההוא
נראה מרחוק כמראה אדמוני ויש
בו גלילות רבות וישובים גדולים
הן על שפת הים ונפרט על
שפתי הנהרות הגדולים הנמצאים
היורדים שמה מהרי איטיאופיאה
אשר באמצע היבשה כאמור
וההרים ההמה כבר אמרנו שהם
המפרידים בין שתי האיטיאופיאי
וכתבו החוקרים והתרים ההמה

C A P. XXII.

*De protractione Costarum Conti-
nentis, qui ad oram maris Oce-
ani, postquam aliquis pertransi-
verit loca prædicta, quæ sunt
Capo Verde cum fluviis suis, Se-
nega cum fluviis suis, & Gam-
bara cum fluviis suis magnis, &
totum regnum Bondomel, quâ itur
ad Capo Rosso, quod est Caput
rubrum.*

SCRIPSERUNT Historici au-
thores itinerariorum, quod post-
quam transitur Regnum Bondomel
quod in Continente, & Capita Pro-
monteriorum illorum omnium quæ
sunt in isto mari, continuant donec
inveniant aliud Promontorium dic-
tum Capo Rosso, hoc est dicere Ca-
put rubrum: & hoc est, quod illa
regio à longinquo visa sit tanquam
aspectus ruber. Suntque in eâ re-
giones plurimæ & habitationes mag-
næ, quæ sunt ad oram maris, &
particularitèr ad ripas fluviorum
magnorum, qui ibi reperiuntur de-
scendentes è montibus Æthiopiæ,
qui sunt in medio Continentis, sicut
dictum est. Et isti sunt montes de
quibus jam diximus quod dividant
inter duas Æthiopias. Et scripse-
runt Scrutatores & exploratores illi

שיש נהר ונהרות כאלה גדולים
ועצומים לרוחב יותר מעשרים
מילין אשר בראשונה מרחוק כבר
חשבו המלחים ויושבי הספינות
התרים הנזכרים שיהיה סעיף ולשון
ים אחד שיכנס ביבשה בטבע הים
וכאשר רצו לחקרו מצאוהו היותו
נהר גדול ומימיו מתוקים וטובים
רצים ונגרים בים אוקיינוס ונקראו
כל הנהרות האלה דרך כלל עם
האחרים נהרי קאסאמאסא וכלם
קרובים לראש אדמוני הנל
והנוצרים אשר באו לשמה קראו
להם שמות כשמות הימים ימי חגי
קדושיהם ביום הגיעם שמה כגון
ס אנא ס יאקומו ודומיהם:

וראו לדעת כי על שפתי הנהרות
האלה לעלות תוך היבשה בשמאל
יושבי הספינה יש בו גב ישובים
גדולים מאנשים שחורים ומאכלם
כשאר השחורים אשר זכרנו רק כי
אחרי הרבות הנוצרים לעבור דרך
הארצות האלה ועם תורגמן אשר
גשאו ונתנו יחדיו התחילו ללמוד
דברים רבים מדרכי הנוצרים
בעבודות האדמה ובזריעת מיני
תבואות חטה ושעורים שקנו

quod fit ibi fluvius, & fluvii magni
& fortes, latitudine ultra decem
milliaria. Hoc primò à longinquo
nautæ & navigantes exploratores
prædicti putarunt esse ramum aut
finum alicujus maris, qui in Conti-
nentem ingrederetur secundum na-
turam maris: sed quando current
ad examinandum ipsum, repererunt
esse fluvium magnum, & aquas ejus
esse dulces & bonas, currentes &
fluentes in mare Oceanum. Et om-
nes isti fluvii cum aliis per viam ge-
neralem vocantur fluvii Cassamassæ:
& isti omnes proximi sunt ad Caput
rubrum memoratum. Christiani au-
tem qui illuc pervenerunt, voca-
runt eos nominibus secundum no-
mina dierum Festorum Sanctorum
suorum eo die quo illuc ad eos
appellerent, sicut S. Anna, S. Jaco-
mo, &c.

Convenit etiam scire quod ad
istorum fluviorum ripas, quâ ascen-
ditur in medium Continentis ad fi-
nistram navigantium, sint etiam ha-
bitationes magnæ hominum nigro-
rum, quorum cibus est ut aliorum
nigrorum quos commemoravimus.
Verum postquam Christiani frequen-
tè per viam terrarum istarum trans-
irent, & per interpretem acceptio-
nem simul & dationem [i. e. com-
mercium] instituerent, inceperunt
addiscere multas vias de viis Chri-
stianorum in agriculturâ & satione
specierum frumenti, viz. tritici &

בחליפין

בחליפין ובקצת מלבושים ובבגדים
בקצת מקומות ובכלים להשתמש
בהן ובספינות לעבור בים במקומות
שלא הורגלו ולעשות הוילונים
והחבלים קרוב למנהגינו ובן
בדברים רבים אמנם בשטף
הזמר לא יתבוששו יתנהגו כם
תמיד והנשים תשכבנה כמעט
בפרהסיא כוונות ההפקר לנו ויתר
גם כי הנשים תחקורנה ותפסופנה
באנשים שהיו מסורבלים בבשר
אבר האמה וישתדלו להגדילו
כמשיחור או בעקיצות כאמור
והנשים הערומות תלכנה מצוירות
בגווני פנים ומכסין מעט שתותיהן
וערותן בחלק קטן בבגד מוך צר
וארוך ויחקקו שריטות בבשרן
ויש מי שתשרוט בשוקים ויש מי
שתשרוט בחזה ומי בזרוע והחקיקות
והשריטות האלה עומדות לנצח
כי כתובת קעקע הוא ולא יוסר
לעולם ולא ידעתי אם זה לשם
מעשה עבודת עז הוא להם או
מנהג יופים רק פני אשר לא
ישנוהו:

hordei quæ emerant permutationi-
bus; & in quibusdam vestimentis,
& in ædificiis in aliquibus locis, &
in vasis quibus utebantur, & in na-
vibus ad transeundum per mare ad
loca quæ nondum explorata erant,
& ad faciendum vela & funes prope
nostro modo: & sic in multis aliis
rebus. Verum in inundatione luxu-
riæ non inter se erubescunt: in eâ
enim assuefaciunt se perpetuô. Et fœ-
minæ ad concubitum admittunt ferè
tam publicè ac meretrices apud nos,
& magis; quamvis fœminæ inqui-
rant & desiderent in viros qui sunt
benè vestiti carne in membro virili,
& qui procurant magnificare illud,
per unctiones aut punctiones, sicut
dictum est. Et fœminæ incedunt
nudæ, pictæ coloribus ex medica-
mentis, & tegunt parum nates &
pudenda sua gossipini panni parvâ
particulâ angustâ & longâ: & in
carne suâ faciunt scissiones, & sunt
quæ scissionem faciunt in cruribus,
suntque quæ scissiones faciunt in
pectore, & sunt quæ in brachio: &
istæ sculptiones & incisiones manent
in æternum: est enim scriptura stig-
matis quæ non removebitur in æter-
num. Et non novi an hoc fiat eis
propter aliquod opus cultus idolola-
trici, vel an ex consuetudine pu-
chritudinis. Verum fœminæ facies
suas nunquam immutant.

במקום

במקום הזה אשר אנחנו בו
 סביבות נהרי קאסאמאסה חשבתי
 לפי מה שבינתי במלאכה הזאת כי
 כל הנהרות האלה הנגרים ביבשה
 הזאת מהאיטיאופיאה הם נגרים
 מקשר ההרים האמצעיים אשר
 ביבשת כמו שיעשו מימי נילוס
 מקשר הרי הלבנה והכנים החכמה
 האלהית בתקון הטבע להרטיב כל
 חלקי שני החלקים האלה משתי
 האיטיאופיאה הנז' ועל כן נאמר
 למבינים כי הגליל הלו התחתונה
 לפי אמיתות ציורו וכל הנזכרים
 אצלו שהם על שפת ים אוקיינוס
 מציאותם ומקביליהם הם בקוטב
 היבשה העליונה בארץ כוש
 ואיטיאופיאה סופיריאור לזאת נגד
 פלישטינא אוגיפטו צירונים טונים
 ואורן שהם כלם למעלה על שפת
 ים מדיטיראניו האמצעי אשר מן
 האיטיאופיאה השפלה הזאת לעבור
 נגד קוטב העליונה בשווי הוא מהלך
 ביותר משהו חדשים אם היה
 יכולת באדם לעבור בטוח והי
 וגלילות היבשה וההרים האלו
 האמצעיים נקראים בתורה כושים
 האלה אשר בשפתי ים אוקיינוס

In hoc loco quo jam sumus circa
 fluvios Cassamassæ, existimavi ali-
 quando, secundum id quod intel-
 lexi in hoc negotio, quod omnes
 isti fluvii fluentes per Continentem
 Æthiopiæ, fluant ex connexione
 montium medianorum qui sunt in
 Continente, ita uti faciunt aquæ
 Nili ex connexione montium lunæ:
 & ita aptavit illos sapientia Divina
 secundum dispositionem naturalem,
 ut humectarent omnes partes dua-
 rum istarum partionum, sc. duarum
 Æthiopiarum prædictarum. Prop-
 terea dicemus intelligentibus, quod
 hæc regio inferior secundum veram
 ejus descriptionem & omnia cum eo
 commemorata, sint ad ripam maris
 Oceani inventa: & eorum opposita
 sunt in polo Continentis superioris,
 in terrâ Cush seu Æthiopiâ, quæ
 superior est huic, è regione Palæ-
 stinæ, Ægypti, Cyrenes, Tunis, &
 Oran, quæ omnia sunt superius ad
 oram maris Medii seu Mediterra-
 nei. Nam ab Æthiopiâ hâc infe-
 riore ad transeundum versus polum
 superiorem æqualitèr, est iter plus-
 quam sex mensium, si sit possibile
 homini ut transeat securus & vivus.
 Et regiones Continentis & montes
 isti mediani vocantur in Lege Cu-
 shim, Putim, & Lubim. Et loca
 ista quæ sunt in ripâ maris Oceani

פוטים ולובים והמקומות

הזה

הזה ובכל הערוגות האלו יש להם
 ישובים רבים וגדולים וארוכים
 לאין מספר כאמור ויש להם שמות
 חדשות אשר קראו להם הנוצרים
 מלבד השמות אשר קראו להם
 וישביהם בלשונם אשר אין דעתי
 להאריך בזכרונם כי יצטרך לספר
 גדול וגבוה להזכיר פרטי כל גליל
 וגליל וכל מחוז ומחוז רק אסתפק
 בהכרחי ובכזה שיכשר הידיעה
 ממנו העקר ואת הטפל אניחנו
 לאורך הפרטים אל האנשים
 המעיינים במלאכה ומה שנאמר
 בזה באלה המקומות אשר בשפתי
 ים אוקיינוס יש בו דברים רבים
 מועילים ואילנות גדולות מה שלא
 ישוער עביים וגודלם יען נמצאו
 אילנות שצריכים עשרים איש לחבק
 אחד מהם בין שיהיו אילני סרק
 או עשי פרי וזה לרוב רטיבות
 הנהרות הנגרות וטוב האיקלים
 במבט טוב אמרו המלחים כי הים
 במקום הזה בסביבות שפתי עגולי
 היבשה הזאת שהים רץ ויורד
 במרוצה רבה מה שלא ישוער
 כחו וצריך למלחים להתרחב בים

& in omnibus areis istis, habent habitationes multas & magnas & longas in infinitum, ut dictum est. Et sunt eis nova nomina, quæ ipsis imposuerunt Christiani, quibus non est numerus, præter nomina quibus ea vocarunt incolæ eorum linguâ suâ: nec est mens mea prolixè agere de commemoratione eorum; nam necesse esset habere librum magnum & altum ad commemorandum particularia cujusvis regionis & provinciæ. Sed contentus ero necessariis, eoque quod convenit scire tanquam principale: & quoad accessorium, relinquam illud cum prolixitate particularium viris hanc Artem considerantibus. Quoad id quod de hoc dicturi sumus, sunt in istis locis quæ ad ripas Oceani, res multæ perutiles, & arbores magnæ quarum crassities & magnitudo non potest imaginari: reperiuntur enim arbores, quæ requirunt viginti homines ad amplectendum unam ex eis; eæque sunt tam arbores steriles quam fructiferæ: hocque ex copiosâ humectatione fluminum fluentium, & ex bonitate climatis cum [Cœli] aspectu bono. Dicunt nautæ, mare in hoc loco esse in circuitu riparum rotundarum Continentis hujus, idque esse mare currens & descendens tam forti cursu ut vires ejus æstimari [seu exprimi] nequeant: debent itaque nautæ la-

ולהתרחק

ולתרחק ממרוצתו ויש בגלילות
האלה אלמאדיא ר"ל ספינות רבות
אשר גם הם יתרחקו מן המרוצה
הזאת :

עוד ראוי לדעת כי בתוך הים
הכושי הזה נגד כל המקומות
והפרומנטוריא האלה יש איים
רבים נפרדים זה מזה ויש מהם
איים יעמדו בשלוש משולש גדולות
וקטנות מיושבות רחוקות מהיבשה
גם קרובות וגם בלתי מיושבות
אשר נמצאו שם רבוי יערות הוירזון
ועץ ונחשים גדולים ויונים רבים
לאין מספר גדולים טובים ושמיים
ואין פחד אדם עליהם כי לא
הורגלו גם הם בראיית אדם כמו
שהזכרתי באיי הים האחרים והנה
עד כאן תכלית ערוגת שפת ים
הכושי וקאו רושו ראש אדמוני
ונהרי קאסאמאסא :

tius expatiari in mare & longius ab
ejus cursu recedere. Suntque in
istis regionibus multæ ¹ Almadiæ,
i. e. naviculæ quæ etiam procul se
continent ab hoc cursu.

Præterea sciendum est, quod in
medio maris hujus Æthiopici ad-
versus omnia loca & Promontoria
ista, sunt insulæ multæ separatæ
una ab alterâ : & sunt ex eis quæ
stant sicut ² trinitas triangulata, tam
magnæ quam parvæ, habitatæ, pro-
cul à Continente & quoque prope
illum, & etiam non habitatæ, in
quibus reperitur multitudo sylva-
rum Verzini, & aliæ res ; & ser-
pentes magni, & columbæ infinitæ
magnæ & bonæ & pingues, quæ
non timent ab hominibus, quia non
sunt affueti visui hominum, uti men-
tionem feci in aliis insulis maris. Et
en huc usque est complementum
areæ litoris maris Æthiopici & Capo
Rosso seu Capitis rubri, & fluvio-
rum Cassamassæ.

¹ Almadiæ] i. e. Parvæ incolarum Cymbæ quæ ex uno cortice grandiore constant. Est
nempe Betulæ cortex, ex quo tam Cymbas quam alia vasa parare solent.

² Trinitas triangulata] i. e. In formâ triangulari.

פ ר ק כג

C A P. XXIII.

יודיע עוד מה שנשאר בדרך משך
היבשה הזאת הכושית וכל
הנמצא בים אוקיינוס הזה
והנהרות הגדולות עד דרך
מבוא תחלת הכנסת לשון ים
סוף ביבשת ארביאה:

*Docet id quod reliquum est per viam
continuationis Continentis hujus
Æthiopici, & totum quod inveni-
tur in mari isto Oceano, & fluvii
maiores usque ad viam introitus
in initium ubi intrat lingua [i. e.
Sinus] maris Sûph in Continentem
Arabiae.*

למען נשמור סדר המהלך הזה
האמתי ודרך ישובו הסובב את כל
ארץ החוילה אשר שם הזהב בארץ
כוש השפלה נודיע בזה מה שנמצא
בצלע שפת הים הזה וללכת לסבוב
היבשה אשר מראש אדמוני ומלכות
נהרי קאסאמאסא יש שני איים בים
על ימנם בלתי מיושבות מלאות
אילני וירזין ואילני קאסיאה פיסטולא
ואחרי המלכות הנזכר קאסאמאסא
יש מקומות רבות מיושבות לאין
חקר ונהרות גדולים לאין מספר
ופרומונטוריא גדולים ורבים ואמרו
המלחים במקום הזה שיש נהרות
רחבים יותר מארבעים מילין
והנהרות נקראים ביסיגוי ואחר

UT servemus ordinem itineris
hujus veri [seu realis] & viam
habitationis ejus quæ circumit to-
tam terram Havilæ, ubi est aurum
in terrâ Cush inferioris, hic notifi-
cabitur id quod reperitur in costâ
oræ hujus maris, eundo per circui-
tum Continentis, qui est à Capite
rubro & regno fluviorum: Cassa-
massæ. Sunt ibi duæ insulæ in mari
ad dextram eorum non habitatæ,
plenæ arborum Verzin & Cassiæ fi-
stulæ. Et post prædictum regnum
Cassamassa, sunt multa loca habi-
tata in infinitum, & fluvii magni
innumeri, & Promontoria magna
& multa: & dicunt nautæ quod in
hoc loco sint fluvii ultra quadra-
ginta milliaria lati, qui fluvii vocan-
tur Bessegevi. Et postea reperitur

¹ Cassamassa] Europæis Navigatoribus dicitur Casamanza.

נמצא פרומנטוריא גדול בים
נקרא קאו די וירגא ראש וירגא
ומזה מאה וארבעים מילין לקאו
סאגרים אשר אין כמותו ביבשה
צלעי הים לגבהותו וכל הראשים
האלה מעוטרים ומכוסים מכל טוב
וירוקים סביבותיהם באילנות רבות
גדולות והישובים גדולים למטה
קרוב לשפת הים ויותר מיושבים
לשפתי הנהרות היוורדים בין היבשה
ישובים ארובים לאין קץ הנה והנה
מפה ומפה והם רעננים ורטובים
ממימי הנהרות רק כי למעלה בין
היבשה חום גדול מאוד לטבענו
ובמוצא מורד הנהרות מן ההרים
שם הזהב והכסף ואבני הכדולח
וגם אבנים טובות רבות והנה
במקום הזה קאו סאגרים רל ראש
קדוש בנה עליו השר הנוצרי דון
אנריק מפורטוגאל בנן גדול וחזק
וכל אלו הגלילות עובדי אלילים
המה מעשי חרשים כלם אלילי עץ
ואבן והם שחורים והתומי פנים
בשריטות אש כמו שעושים הבריוני
וחולכים ערומים ומכנסים להם

Promontorium magnum in mari,
vatum Caput Verga. Et hinc
sunt centum & quadraginta millia-
ria ad Capo Sagres, cui non est si-
mille in Contineute laterum maris
præ altitudine suâ. Et omnia hæc
Capita circumdata sunt & tecta omni
bono, & viridia sunt circa ea, cum
arboribus magnis: & magnæ habi-
tationes sunt inferius ad oras maris,
sed plures habitationes sunt ad ri-
pas fluviorum descendantium inter
Continentem, habitationes, inquam,
longæ in infinitum hinc & illinc,
huc & illuc: suntque virentes &
humectatæ aquis fluviorum. Ve-
rum superius inter Continentem, est
nimis magnus calor pro naturâ no-
strâ: & in exitu descensus fluvio-
rum ex montibus, ibi est aurum &
argentum & Lapidès Bdolach, &
quoque² lapides pretiosi multi. Et
en in loco isto est Capo Sagres,
quod est dicere, Caput Sanctum,
super quod Princeps Christianus
Don Henricus de Portugal ædifica-
vit structuram magnam & fortem.
Et in omnibus istis regionibus co-
lunt idola quæ sunt opus artificum:
omnia illa sunt idola lignea & lapi-
dea. Suntque nigritæ, faciebus suis
signati striis igneis, uti faciunt Bre-
tini: & incedunt nudi, nisi quod

² *Lapides pretiosi*] Falli videtur noster Author, cum Æthiopia (testante D. Ludolpho & nostratibus qui ibi vixerunt) nullas Gemmas gignat; eas enim, si quas habent oram maritimam incolentes, aliunde per mercaturam accipiunt.

מקליפות אילן ובלא כל זון לחם
רק קשתות לחוק חצים ואבני קלע
מאכלם דרך הרוב לחם אורז
ודוחן וכל מיני קטניות ופס לחם
מאד ודבש לרוב עד אין חקר
עם פירות אחרות ובשר פרים
ועזים:

ונגד הראש הקדוש סגרים הזה
יש בים נגדו שתי איים קטנים
מלאים כל טוב בלא ישוב ושם עצי
וירזין ומחצבים ועופות גדולות
ופאני וזנים לרוב ותחשים וחמשים
זרים ורחוקות האיים כמו ששה
מילין זו קא והישוב הזה מראש קדוש
הוא סגרים אנשיהם העשירים
נושאים נזמי זהב עם אבנים טובות
באניהם ובאפם וכשתותיהם
אשר בעת האוכל יסירו אותם
בנקלה כי כן דרכם להסירם וגם
כי הנקבים אשר בבשר האנשים
בעד מהנזמים ומהאבנים הנזכרים
הם נקובים ברוחב:

ואחר קאו סגרים הזה ארבעים
מיל נמצא נהר ס ויצניצו רחבו
מ מילין בראייה ונסיון ואצלו הר

habeant femoralia ex corticibus arborum. Suntque absque instrumentis armaturæ: sunt autem illis tantum arcus ad ejaculandum sagittas, & lapides fundæ. Cibus eorum ut plurimum est ex Oryzâ & Milio & omni genere Leguminum quæ sunt eis pulcherrima, & mel infinita copia, cum fructibus aliis, & carne juvencorum & caprarum.

Adversus istud Caput Sagres seu Sanctum, sunt in mari è regione ejus duæ insulæ parvæ refertæ omni bono, sine habitatione: ibi sunt arbores Verzin, & ³ mineralia, volucres magnæ, & pavones, & columbæ plurimæ, & serpentes, & reptilia peregrina: & hæ insulæ à se invicem distant circiter sex miliaribus. Et in habitatione hâc de Capite Sagres seu Sancto, homines eorum sunt divites portantes monilia aurea cum lapidibus pretiosis in auribus suis & in naso & in labiis suis, quæ tempore cibi remonent facillimè: sic enim est via eorum removere illa: nam foramina illa, quæ in hominum carne sunt propter monilia & lapides prædictos, sunt foramina lata.

Post Capo Sagres hoc quadraginta miliaribus, reperitur fluvius S. Vincentii, cujus latitudo est quadraginta miliarium per demonstrationem & experientiam: & prope eum est

³ Mineralia] Sic in More Nevochim—Mineralia notat: alias vero sæpe quasvis Lapicidinas significat.

גדול מכוסה אילנות גדולות
 וירוקים ואחריו בצלע היבשה
 הזאת נהר ירוק וירדי והוא רחב
 מן האחר וגם בזה יש הר גדול ויפה
 ומעוטר בכל טוב וכנגדו בתוך הים
 שמונה איים במקום הזה נגר
 היבשה מלאים דברים הגונים
 לסחורה ומלאים פראים רבים ואלה
 השמנה איים הם מגיעים להיור
 נגר היבשה למקום אחר גבוה
 הנקרא קאו אליגרו רל ראש שמה
 יען כי כל הסיבוב הזה רטוב יפה
 ושמה ואחר זה בצלע שפתי הים
 ביבשה מראש שמה יש הר גבוה
 ותלול נקרא הר אריה ליאון והוא
 ארץ שפלה חוליית ונהר גדול
 אצלו נקרא נהר רושו אדמוני לפי
 שתחתית הנהר החול ממנו אדום
 וכן הקאו והראש אשר הנה נקרא
 אדמוני וכן יש אי אחר בים נגר
 זה הראש קראוהו הנוצרים אי
 אדמוני אינסולא רושא ואחר
 הקאו רושו הזה הוא ראש אדמוני
 ימצאו נהרות רבות וראשי הרים
 רבים נמשכים בים הרבה מאד
 ואצל סביבותיהם יש מרוצת מים
 בתוך הים רבה מאד בסכת הפוך

mons magnus opertus arboribus
 magnis & virentibus. Et post il-
 lum in costâ Continentis istius est
 fluvius Verde seu Viridis, qui est al-
 tero latior. Et hic etiam est mons
 magnus & pulcher & omni bono
 circumcinctus. Et ferè adversus il-
 lum in medio maris sunt octo insulæ
 in loco isto è regione Continentis,
 quæ sunt plenæ rebus idoneis ad
 mercaturam, & plenæ onagris mul-
 tis. Istæ octo insulæ perveniunt do-
 nec sint è regione alterius loci alti
 in Continente dicti Capo Allegro,
 quod est dicere, Caput alacre, quia
 totus iste circuitus est humidus, pul-
 cher, & lætus. Et postea in costâ
 oræ maritimæ in Continente Capitis
 alacris, est mons altus & tumefac-
 tus, dictus mons Leon seu Leonis:
 hæc autem terra est depressa areno-
 sa; & juxta eam est fluvius magnus
 dictus fiume Rosso seu fluvius Ru-
 ber, quia in inferiore parte [i. e.
 fundo] fluvii, arena ejus est rubra.
 Et sic est Capo seu Caput quod hic
 vocatur Rubrum. Et sic est insula
 alia in mari è regione hujus Capitis,
 quæ à Christianis vocatur Insula
 Rossa seu Insula Rubra. Post Ca-
 put istud rubrum inveniuntur fluvii
 magni & Capita montium multo-
 rum quæ valdè multum protrahun-
 tur in mare: & apud circuitus eo-
 rum est valdè magnus aquarum cur-
 sus in medium maris, propter gy-
 rationem circuituum prædictorum

סבוכי

סבובי הראשים הנזכרים ורבו מי
הנהרות הנגרים וכן יש איים רבים
נגדם בתוך הים וכל אלה יקראו
מגבול ים אוקיינוס מכוש השפלה
עד שיגיע הצלע ושפת היבשה
הזאת למצוא פה התחלת ים סוף
אשר זכרנו פעמים רבות ואשר
מהר נמצא מקומו והוא כי אחר
ראש אדמוני הזה הנזכר והנהרות
הנזכרים נמצא בשפתי הים הזה
כל הראשים האלה והיער הגדול
הנפלא בשפולי תחתית מלכות
בארבאריקו ואלה קצת שמות
הנהרות והראשים נהר פלמי מרוב
תמרים אין חקר ועוד שתי נהרות
במשך הים אורך שבעים מילין
קאווי די מונטי ראש הר קאווי
קורטיס והיער הגדול הנזכר מלא
חיות קטנות עם גדולות בסוף
מלכות הנקרא ריגיא בארבאריקו
לטולומיא מיושב מאנשים זרים
לא נשמע לשונם לתורגמן הנוצרי
מוצא רבוי האליקורניאי ואיים

Capitum & multitudinem aquarum
fluviorum decurrentium. Et sic quo-
que sunt insulæ aliæ multæ è regione
earum in medio maris. Et hæc om-
nia sic vocantur à termino maris
Oceani Cushi inferioris, usque dum
perveniat quis ad costam & oram
istius Continentis ad inveniendum
ubi sit initium maris Rubri (cujus
mentionem fecimus multoties) quo-
rum loca facile inveniuntur; quia
nempe post Caput istud rubrum
prædictum & fluvios prædictos, om-
nia hæc Capita hic in ora maritima
reperiuntur; ut & Sylva maxima &
miranda in infimis inferioris partis
regni Barbarici. Hæc autem sunt
quædam ex nominibus fluviorum &
Capitum: fluvius Palmæ, propter
infinitam multitudinem Palmarum.
Suntque præterea duo alii fluvii post
protractionem maris per longitudi-
nem septuaginta milliaria. Capo de
Monte seu Caput montis; Capo
Cortes; & prædicta sylva magna
quæ plena est animalibus tam parvis
quam magnis in fine regni quod
Ptolemæo dicitur Regio Barbarica,
habitata ab hominibus peregrinis
quorum lingua non intelligitur ab
ullo interprete Christiano. Ibi est
productio multitudinis⁴ Unicornium.
Et insulæ multæ sunt in mari è re-

⁴ Unicornium] Author heic utitur Italica voce *Alicorni*. Ea quidem bestia quæ Uni-
cornem vulgò pictam maximè æmulatur, est *Onager* seu *Asinus Indicus*. Qualis autem
sit Unicornis Biblica, benè docuit doctissimus Bochartus in *Hierozyico*.

רבים בים נגד המקום הזה והים
רחב מאד עם מוצא תניני ים
נוראים אשר פעמים רבות יפחדו
רובני הים באניות ויפסודום בהרף
עין ובמקום הזה ביבשה נמצא
עיר גדולה בנויה אלא מורסקא
ושמה מילינדי וכן שם העם נקרא
גוי מילינדי מקום מוצא כל טוב זהב
וכסף ומחצבים ופשוטים ועצי וירון
ואלמוגים :

ועתה במקום הזה ראוי להודיע
כי כל מה שזכרנו מפורטונאל
עד הנה שהוא התחלת ים מלכות
ברבריקו בכאן הוא תכלית וסוף
יבשת כוש השפלה הנק' אטיאופיאה
באשא ובכאן בשפת הים בעליית
מלסת בארבארקו הזה ולעלות
למעלה הוא בתחלת הגולפו הגדול
הזה אשר ממנו יתחיל לעשות
לשון ים סוף העולה ביבשה
ומיושב רובו מפה ומפה עד אצל
הר סיני כשלשה אלפי מילין בארך
ישר אמנם למטה בגולפו הזה
הגדול צריך לעבור כל רחבו כמו
תש' פרסאות ולמצוא יבשת חורו
וסינוס פירסיקום ושם עיר לאטיקא
וקאליקוט אשר נבאר ענינם גפרק

gione istius loci, ubi mare est valde
latum, cum productione Draconum
marinorum & piscium terribilium
qui sæpissimè terrefaciunt eos qui
per mare in navibus vehuntur, eos-
que perdunt in nictu oculi. Et in
isto loco in Continente invenitur urbs
magna ædificata alla Morisca, cujus
nomen est Melinde: & sic est no-
men populi qui dicitur Gens Me-
lindensis: ibi est productio omnium
bonorum, auri, argenti, mineralium,
simplicium, & lignorum Verzin &
Almugim.

Et nunc in hoc loco convenit do-
cere quod totum id cujus mentio-
nem fecimus à Portugalliâ huc us-
que, ubi est initium regni Barbarici,
est complementum & finis Conti-
nentis Cush inferioris, quæ vulgò
dicitur Æthiopia bassa. Et hic in
orâ maritimâ superioris partis regni
hujus Barbarici, & quâ superius
ascenditur, ipsum est initium Golfi
magni, qui exinde incipit facere
linguam maris Suph (quæ ascendit
in Continentem & maximâ ex parte
hinc illinc inhabitatur usque ad mon-
tem Sinai) sunt circa triginta millia-
ria longitudine directâ. Verum infra
hunc magnum Golfum necesse est
transire per totam ejus latitudinem
per septingentas Parasangas ut inve-
nias Continentem Indiæ & Sinum
Perficum. Et ibi est urbs la Mecca,
& Calecut, quarum negotium ex-
plicabimus Capite sequente. Et post

הבא

הבא ואחר מעבר הגולפו הגדול הזה
נקרא כל החלק הארציי הזאת מן
האסיאה הגדולה והשפלה ותמשך
לפרס והודו כאשר נבאר:

transitum Golfi istius magni, tota
pars illa terrestris dicitur esse de Asia
majore & inferiore, & continuatur
ad Persiam & Indiam, ut explica-
turi sumus.

פ ד ק כד

CAPUT XXIV.

יבאר משך סוף גבול בארבריקו
הנו וים סוף ושפתיו ומעבר
להלאה בגולפו בארבריקו ואת
כל אשר בו כי כן קראו טולומיא
ועד כאן פירש בספריו ולא יותר
ומעבר לגולפו היא מציאות
לאמיקא וקאליקוט ואחר אלה
גלילות הודו ומציאות היהודים
ונחר סבטיון וכל אלה בחלק
האסיאה:

*Exponit tractum finis termini [regni]
Barbarici prædicti; & mare Ru-
brum ejusque oras; & transitum
ulterius ad Golfum Barbaricum
& totum quod in illo: sic enim
vocavit eum Ptolemæus, & huc
usque explicavit in Libris suis,
& non ultra. Et quoque de tran-
situ ad Golfum, ubi est inventio
la Meccæ & Calecut. Et post
ista, de regionibus Indiæ, & in-
ventione Judæorum, & flumine
Sabbatico. Et hæc omnia sunt in
parte quæ est Asia.*

להודיע מציאות המוצאות האלה
כפי מה שכתבו המלחים החכמים
במלאכה הזאת נאמר כי בגולפו
הגדול הזה הנזכר למעלה אחרי
סוף למלכות בארבריקו ביבשה
הוא התחלת לשון ים סוף אשר
יכנס היבשה המדברית עד הר
סיני במהלך אלפים מילין ובו

AD declarandum inventionem
istorum exituum secundum
id quod scripserunt nautæ hujus artis
periti, dicemus, quod in magno hoc
Golfo supra commemorato, post fi-
nem regni Barbarici in Continente,
ipsum est initium linguæ maris Ru-
bri, quod intrat in medium Conti-
nentis desertalis usque ad montem
Sinai, itinere circa ducentorum mil-

בִּים סוּף הַזֶּה אֵימָם רַבִּים הֵנָּה
וְהֵנָּה רוֹבֵם אֵי קֵאלֵאמִיטָא הֵם
אֲשֶׁר הַסְפִּינוֹת שִׁיחִידָה בָּם בְּרוּל
לֹא יִלְכוּ בָּם בְּסִמּוֹךְ לֵהֶם וְגַם הֵם
סוּף הַזֶּה מִימּוֹ אֵינָם עֲמוּקִים וְרוֹב
הַחֹל אֲשֶׁר בְּשַׁפְתֵי הַיָּם הוּא
אֲדֻמוֹנִי וְגַם כִּי בִּאֲמָצֵעַ אֲרֻכוּ יִגְיעוּ
לְתַחֲוֵם מִדְּבָרֵי הַחֹל אֲשֶׁר לַפְעָמִים
בְּרוּחַ קָדִים חֲרִישִׁית יַחְרוֹשׁ הָרוֹת

liarium. In isto mari Rubro sunt insulæ multæ hinc & illinc: multæ ex eis sunt insulæ Calamitæ [seu Magnetis]; adeo ut naves in quibus est ferrum, non audeant ire prope illas. Maris istius Rubri aquæ non sunt profundæ, sed ¹ arenæ maxima pars quæ in maris litoribus est rubra. Et in medio longitudinis ejus pervenitur ad terminum deserti arenosi, quod aliquando est sub vento orientali ² aratorio, ubi ventus ita

¹ *Arena—est rubra*] Fallitur heic noster, ut & alii multi qui de *Maris Rubri* nomine frustra disquisiverunt. Est enim θάλασσα ἐρυθρά, nil nisi *Mare Edom* seu *Idumæum*, quippe ad cujus littus adjacet Regnum *Edom* quod *Rubrum* significat. Ita ut *Mare Rubrum* idem sit ac si *Mare Edomæum* diceretur. Nostram sententiam quod attinet, Gen. xxv. 30, legitur, *Idcirco vocatum est nomen ejus Edom, i. e. Ruber*. Sic etiam Versio Samaritana מִאֲרָצָא, & Versio Arabica الأحمر, quorum singulorum Interpretatio est ὁ ἐρυθρός; is *Efau*, qui, ut cum profanâ historiâ res conciliatur, fuit Rex, sc. regionis *Idumææ* seu *Edom* ab hoc mari non ita remotæ quin ut id ab eâ denominatum fuerit θάλασσα ἐρυθρά. Aliàs hodierni Judæi in suis Libris per invidiam nomine *Edom* totam ditionem Romanam intelligere solent.

² *Vento aratorio*] Hinc explicari potest locus Jonæ iv. 8, ubi idem adhibetur vocabulum notans Ventum illum furiosum qui Jonam vexabat arenam exarando & in faciem ejus spargendo, ita ut penè suffocaretur. In Versione Anglicâ minus benè vertitur *Ventus vehemens seu silens*, quæ sibi invicem contradictoria. Herbertus & alii in Itinerariis Orientalibus mentionem faciunt talium in arenosis Desertis flantium Ventorum, qui virorum & camelorum tota agmina aliquando obruere & opprimere solent, & in arenâ sepelire. Si autem arenosa procella non sit nimis vehemens, posteriora vento obvertisse sufficiet camelis & hominibus, ne suffocentur. Idem ferè D. Wansleb de præsentē Statu Ægypti Anglicè, p. 22, proclit de Vento *Merissi*, qui adeo urens & procellosus ut fermè spirandi facultatem hominibus adimat, in minimas quasvis rimas penetret, & totum aërem quicquiliis & arenâ obnubilet & obscurum reddat, & morbos lethales generet. Insigne incolis gaudium, quando isti Venti Australes vel rariùs vel faventèr spirant, dicti خمسين *Kamfin*, quâ inter Pascham & Pentecosten Coptitarum; & à Novembri ad Februarium; tunc autem non quotidie, sed aliquoties tantùm accidunt: sed & ejusmodi Venti ab Ortū flantes eodem nomine vocantur. Prædictus itaque Ventus Jonam impetens, cum arenâ & quicquiliis obruebat & fermè suffocabat.

את היבשה ההיא והחול יעלה
באור וישארו הרוח ויגביהו
ויכסה בחול אנשים רבים וימותו
ובזה תמצא המומיא לעוברי
מדברות אולם על שפתי צלעי ים
סוף הזה מפה ומפה יש ישובים
ועירות גדולות ביבשה לסיבת
מוצא מי נהרות מתוקים ירדו
מהרים אשר בתוך היבשה מזה
ומזה וירטיבו רוב המקומות כלם
ואחרי כן כל הנחלים הולכים
אל הים והנחלים והנהרות טובים
ליושבי הארץ:

ועתה נניח עסק ים סוף ונשוב
למטה בגולפו הגדול אשר בסוף
מלכות בארבאריקו האמור שהוא
סוף ארץ כוש השפלה ללכת
לאמיקא או לקאליקוט אשר אלה
הם בגלילות יבשת האיטיאופיאה
התחתונה בצלעי ים הודו אוקיינוס
ונאמר כי צריך לעבור הגולפו הגדול
הזה אשר רחבו יותר מתש פרסאות
ושמה יגיע לבא למצוא שפתי
צלעות ים לאמיקא ואחריו מהלך
כמו מ' ימים ארץ קאליקוט אשר
דרך היבשה ההיא ימשכו ללכת
לים פרס הוא סינוס פירסיקוס

exarat Continentem illum, ut arena
ascendat in aërem: ventus enim ra-
pit illam elevatque, ita ut arena te-
gat multos homines & moriantur.
Et hic est quod inveniatur Mumia
ab iis qui transeunt per Deserta.
Verum ad oras costarum istius ma-
ris Rubri hinc & illinc sunt habitati-
ones & magnæ urbes in Continente,
propter egressionem aquarum fluvi-
alium dulcium qui descendunt ex
montibus qui in medio Continentis
hinc inde, & humectant maximam
partem locorum illorum omnium.
Et deinde omnes torrentes in mare
eunt: nam torrentes & fluvii boni
sunt pro habitatoribus terræ.

Et jam relinquemus negotium
maris Rubri, & revertemur inferius
ad Golfum magnum qui est in ex-
tremirate dicti regni Barbarici, ubi
est finis terræ Cush inferioris, ut
eamus ad Meccam aut Calecut, quæ
sunt in regionibus Continentis Asiæ
inferioris ad costas maris Indici Oce-
ani. Dicemus itaque, quod neces-
sarium sit transire Golfum istum
magnum, qui latitudine excedit sep-
tingentas parasangas; & ibi pertin-
gat aliquis ut veniat ad invenien-
dum oras costarum maris la Mec-
cæ: & postea est iter circa quadra-
ginta dierum ad terram Calecut,
ubi per viam illius Deserti conti-
nuant ire ad mare Persicum, quod
est Sinus Persicus; & postea per

ואחריה ברצועה ההיא בים הודו
וים גאנייש עד סוף רצועת הים
המזרחי ושמ סינוס מאניוס :

אמנם לבאר פרטות המקומות
הראשיות אשר על שפת ים הודו
ואוקיינוס הזה ואשר למעלה מהם
ביבשת היא אינדיאה העליונה
נצטרך לחזור בראשונה בסדר הזה
ונאמר כי אחר מעבר הגולפו הנז'
ילכו ויגיעו ליבשת מחוז גליל
לאמיקא אשר קרוב לים הודו ואם
ירצו לעלות בגליל הזה העליון אשר
ביבשה הזאת שם ימצאו מדברות
גדולות וגם ישובים מהיהודים
היושבים על נהרי גאנייש כאשר
כבר כתבתי על זה וכמו שנתבאר
לנוצרים וכן כתוב בספרים החדשים
כי בגלילות האלה אשר למעלה
מגבולות לאמיק וכן למעלה
ממדברות קאליקוט נמצאו יהודים
רבים לאין מספר ומלכות מלכים

eandem lineam ad mare Indicum
& mare Gangis, usque ad ³ finem
lineæ maris Orientalis: & ibi est
Sinus magnus.

Verum ad explicandum particu-
laritates locorum principalium, quæ
ad oram maris Indici & Oceani if-
tius, & eorum quæ sunt supra ista
in Continente seu Indiâ superiore,
neceffe est ut revertamur primò ad
⁴ hunc ordinem, & dicamus quod
post transitum Golfi prædicti, pro-
cedent & pervenient ad Continen-
tem territorii regionis la Meccæ quæ
prope mare Indicum. Et, si volu-
erint ascendere per regionem istam
superiorem quæ est in isto Conti-
nente, ibi invenient Deferta magna,
& quoque habitationes Judæorum,
qui ibi habitant ad ⁵ fluvios Gangis,
uti jam scripsi de hoc, & sicut ex-
plicatur à Christianis: & sic scribi-
tur in libris recentioribus, quod in
istis regionibus, quæ sunt supra ter-
minos la Meccæ (& sic supra De-
ferta Calecut) reperiantur ibi Judæi
plurimi donec non fit numerus, &
regnum multorum Regum est illis.

³ *Finem*] Author heic prætendendo ducere tantum ad Calecut, ducit longè ultra eum
in extremum Orientem.

⁴ *Hunc ordinem, &c.*] D. Bartoloccus in suæ Bibliothecæ Rabbiniæ pag. 124, egre-
giè cæspitat in hujus loci interpretatione, uti ibi videre licet.

⁵ *Fluvios Gangis*] Sic etiam infra in plurali effert, eo quod Ganges, ubi in Sinum Ben-
galensem effunditur, in plures ramos seu rivos dividatur. Hujus Libri exemplar quod
citatur D. Bartoloccus, heic addit, הוא נהר גוזן *ipse* (nempe Ganges) *est fluvius Gozan.*

רבים יש להם ונבדלים ורחוקים
אלו מאלו היונו בין היהודים אשר
למעלה מלאמיק ובין היהודים אשר
למעלה על קאליקוט כי יש מהלך
רב ביניהם אולם בין האיים אשר
בתוך ים הודו אין קצה למספרם
ולהם בים וביבשה עושר זהב
ובשמים ואם יאמרו מכתבי הנוצרים
האלה כמכתביהם כי אם יש
מקומות רבים מאלו היהודים
שהישמעאלים והשחורים ההם
צערו אותם ויבזו וירדפום ממדי
לומר שיש ליהודים מציאות להם
בודאי בעושר וכבוד ובמלוכה
ובמציאות דברים ובשמים יקרים
וחשובים בידם וכן כתב ההכמ
החוקר הנוצרי בספר עולם חדש
נדפס זה ימים רבים בויניציאה ואם
כי הנוצרים יעלימו כל אלה וכן
כתב בספרו עולם חדש בספר שני
קפיטולו ששים אמר שם שנתגלה
להם מציאות יהודים רבים ומלכים
גדולים עליהם ומציאות בשמים
רבים ורוב הפלפל בידם ומתחיל
הקפיטולו בלשונם צירקא לי קוסי
דילא אינדיאה רל סביבות עניני
האינדיאה :

Sunt autem separati & longinqui
isti ab illis, hoc est, inter Judæos
qui supra la Meccam & inter Ju-
dæos qui supra Calecut; nam est
iter maximum inter eos. Verum
inter insulas, quæ sunt in medio
maris Indici, infinitus est numerus
eorum: & ipsis tam in mari quam
in Continente, sunt divitiæ, aurum
& aromata. Si vero dixerint Scrip-
tores Christiani isti in scriptis suis,
quod quamvis sint multa loca ho-
rum Judæorum, tamen Ismaelitæ
& Nigritæ isti molestant ipsos eos-
que contemnant & prosequantur;
nihilominus sufficiens est dixisse,
quod sit Judæis ipsis pro certo ex-
istentia in divitiis & honore &
regno; & existentia rerum & aro-
matarum pretiosorum & præstantium.
Et sic scripsit Doctor ille Philoso-
phus Christianus in libro de Mundo
novo, impresso ante multos dies Ve-
netiis. Et quamvis Christiani oc-
cultent hæc omnia, tamen sic, in-
quam, scripsit in libro de Mundo
Novo, libro 2do, capite 60mo, ubi
dicit quod detecta fuit ipsis existen-
tia [seu inventio] Judæorum mul-
torum & Regum maximorum su-
per eos; & quod sit existentia aro-
matarum multorum & copia piperis
in manu eorum. Incipit vero Caput
illud in linguâ eorum *Circa le cose
del India*, i. e. circa res Indiæ.

וכן נבאר מוצאי נהר סמבטיון
בגלילות האינדיאה הזאת העליונה
בין נהרי גאניים אשר בלשונו גוון
כאמרו ויגלם קירה וכו' בחלה
והבור והרי גוון וערי מדי והמקומות
האלה הם למעלה ביבשה על
לאמיק ועל קאליקוט ונהר סמבטיון
למעלה מקאליקוט מוצאו ומפסיק
בין האינדיאני ההם לקצת
מלכות היהודים ושם תמצאם
בוודאי ומי שיכפור בזה ויסכל

Et sic explicabimus egressionem
fluvii⁶ Sambationis in regionibus In-
diæ istius superioris inter fluvios Gan-
gis, quæ linguâ nostrâ est Gozan,
ficut dixerunt,⁷ *Et transportavit eam
ad Kir, &c. ad Chalach & Chabor &
montes Gozan & urbes Mediæ.* Ista
autem loca sunt superius in Conti-
nente supra la Meccam, & supra
Calecut. Fluvii quidem Sambatio-
nis scaturigo est supra Calecut, &
discriminat inter Indos illos & par-
tem regni Judæorum: & ibi illum
reperies pro certo. Quicumque negat
hoc & stultum putat negotium ejus,

⁶ *Sambationis*] D. Bartoloccius, pag. 117, 118, fluminis Sabbatici historiam refutat, & omnes Authores qui talis Fluminis vel meminerunt vel de eo pleniùs tractarunt, ad numerum vicenarium recenset. Addo, quod talis alicubi detur fluvius quem Judæi sic aliquando vocaverint, verisimile videtur: sed talem nominis rationem afferre, quasi tunc olim sic dictus fuerit quod die Sabbati quiesceret, est mera fabula, quam sequentem originem habuisse existimo. Cum nempe Judæi à Senacheribo ducerentur Captivi, primò inter deportandum non potuerunt celebrare Sabbata sua; postea vero cum aliquam requiem & respirationem obtinerent, primâ quâ potuerant occasione Sabbatum celebrarunt ad ripam fluvii *Gozan*, qui itaque à quibusdam dictus *Fluvius Sabbaticus*; deinde alii postea hujus nominis veram causam & originem ignorantes, finxerunt (ut Judæi fabulosi sunt) istum Fluvium sic nominari, quasi die Sabbati quiesceret, & reliquis diebus flueret; vel è contra, quasi solâ die Sabbati flueret, reliquis vero diebus cursum sisteret, nam authores de hoc variant, & posteriorem sententiam affert Josephus. *Gozan* autem fuisse *Fluvium Sabbaticum* propter allatam rationem sic dictum, nullus dubito: qualis autem is sit, & ubi sit, alibi (volente Deo) docebitur; cum longiorem poscat discursum.

⁷ *Et transportavit, &c.*] Noster heic misere tractat hunc locum Biblicum, inferendo *Kir* ex 2 Reg. xvi. 9, & xvii. 9; & quoque substituendo *Montes* loco *Fluminum*, &c. Rabbi Benj. p. 97, substituit *Montes* pro *Urbibus*, ונהרי גוון והרי מדי *Deportavit. eos ad Lachlach & Chabor & fluvios Gozan, & ad montes Medorum.* In his autem (ut & in Targum Cant. v. 4, malè legitur לחלח *Lachlach* pro חלח *Chalach*, quæ hodiè vocatur حلوآن *Hulvân*.

ענינו

ענינו ויהתל בדברי אשר נאמר עליו
נמי שיכפור בדברי התלמוד לרז"ל
תנא שאל קיסר לר' מה יום מימים
אמר ליה מאן גבר מגוברין ואחר
המשא והויכות השיבו ואמר לו
נהר סמבטיון יוכיח ואיש שלא
יתרצה באלה אומר אליו בני
אתה אם לא תתרצה במכתבי
קדש עלה נא וראה מה שכתוב
בספריהם ובדפוסיהם ליוסף בן
גוריון הגדול להם נקרא אצלם
בילו יודאיקו ר' מלחמת היהודים
ושם בחלק שני בספר אחרון

& ludificat in verba quæ dicuntur
de illo, is negat verba Talmudis
Doctorum nostrorum b. m. ⁸ Tra-
ditur, *Rogavit Cæsar Rabbinum*
[Sanctum] *Quid est dies [unus] præ*
aliis diebus? Respondit ei, Quid est
vir præ aliis viris? Et post trans-
actionem & disputationem, regessit ei
dixitque, fluvius Sambation arguit
aliquid. Et quicunque non est con-
tentus istis, dicam illi, O Fili mi,
tu, si non acquiescis in Scriptis fa-
cris, ⁹ ascende nunc & vide id quod
scriptum est in libris eorum & im-
pressionibus ¹⁰ eorum Josephi, filii
Gorionis, qui magnus apud eos,
[libro] ipsis vocato De bello Judaico.
Ibi enim parte 2da, libro ultimo,

⁸ *Traditur*] viz. In Talmude, Tract. *Sanhedrin*, fol. 65. 2, in *Gemara*, ubi agitur
de præstantiâ Sabbati, his verbis, שאל טורנוס רופוס הרשע את ר' עקיבה אמר לו מה
יום מימים אמר לו ומה גבר מגוברין אמר ליה דמרי צבי שבת נמי דמרי צבי אמר
ליה הכי קאמינא לך מי יימר דהאידנא שבתא אמר לו נהר סבטיון יוכיח בעל אוב יוכיח
Quæsvit Tyrannus Rufus ille impius à R. Akiba, dixitque ei, Quid est Dies unus præ aliis Diebus? Respondit ei, Et quid est Homo
unus præ aliis Hominibus? Regessit Tyr. Quia Dominus sic voluit. Alter, Sabbathum
etiam, quia Dominus sic voluit. Dixit Tyr. Hoc tibi dicam vel regeram, Quis dicet hoc
tempus esse Sabbathum? Respondit alter, Fluvius Sabbaticus arguit; Pytho arguit; Se-
pulchrum patris ejus arguit; quia fumus ejus non ascendit in Sabbatho: uti etiam Pytho-
nes seu Engastrimythi non dabant Responsum die Sabbathi.

Iste *Tyrannus Rufus*, apud Bucholzerum anno Christi 133, scribitur *Tynius Rufus*,
tunc temporis Præses Judææ, ab Imperatore cum exercitu missus ad reprimendos Judæos
rebelles. Sed fortè propior fuerit tempori Christi; quia multoties cum eo disputasse di-
citur R. Akiba, qui eum semper cum rubore dimisit; de quâ re lepidam refert historiam
D. Buxtorfius in Lex. Talm. voce טורנוס.

⁹ *Ascende*] Sic Arabes per *تعال Taâl*, ascende, volunt dicere, *Veni huc, Adestum.*

¹⁰ *Eorum*] viz. Christianorum.

קביטול

קפוטלו לך בשוב טיטוס מפרס
וכרי אמר שהלך ומצא את
היהודים האלה מעבר לנהר
סבטיון השוכת אחד מימי השבוע
והמתין שבתו ועבר מעבר לנהר
והיהודים ההם קבלוהו וכבדוהו
בכבוד וקרא שם הנהר סבאטינו
וזה מה שארצה לדבר עתה בדרוש
הלז מהיהודים ההם ומלכיהם
ועושר הבשמים וזהבם וכסףם
וגם מנהר סבטיון אשר הוא והם
בגלילות הודו ר' קצתם מהם על
תוך יבשת קאליקוט למעלה מזה
כאשר בארתי הטב בספרי אשר
הברתי לויכוח קראתי שמו מן
אברהם כשמי ודברי ר' הם אמת
ודבריהם אמת וכבר כתב חכם
נוצרי הנז' כי מצא יהודים רבים

cap. 35to, cum ¹¹ Titus reverteretur
ex Persiâ & Mediâ, dicit, quod ive-
rit & invenit Judæos istos ab alterâ
parte fluvii Sabbation, qui cessat uno
dierum septimanæ, & quod expec-
taverat quietem ejusdem & trans-
ivit ad alteram partem fluvii; ubi
Judæi honore ipsum affecerunt &
exceperunt illum honorificè; & vo-
cavit nomen istius fluvii Sabbatinum.
Et hoc est quod volui nunc dicere
in hac disquisitione de Judæis illis
& regibus eorum, & divitiis Aro-
matum & auro eorum & argento
eorum, & quoque de fluvio Saba-
tion; quod sc. ille & illi sint in re-
gionibus Indicis: hoc est dicere,
quidam illorum sunt in medio Con-
tinentis Calecut, illo superius, sicut
benè exposui in libro meo quem pro
disputatione composui, & vocavi
nomen ejus ¹² Clypeum Abrahami,
secundum nomen meum. Et verba
Doctorum nostrorum b. m. vera
sunt, & eorum res veræ. Et jam
[ut vidisti] scripsit Doctor Christia-
nus prædictus, ¹³ se invenisse in Ca-

¹¹ Titus] Hæc historia paulò aliter narratur apud Flavium Josephum Belli Judaici lib. vii. cap. 24. Ibi contra nostrum, dicitur hunc Fluvium quiescere 6 diebus, & fluere solo Sabbatho: & istum Fluvium quem Titus pertransiit, esse in Syriâ inter Arcæas & Raphanæas Agrippæ regni civitates. Noster verò, quasi ex Josepho, ponit Titum transfuentem supra Indiam. Quomodo autem Titus illuc pervenerit, ipse videat.

¹² Clypeum Abrahami] Dicitur Liber MS. extat in Bibliothecâ Bodlejanâ, mole huic (quem damus) suppar. Est nempe Disputatio contra Christianos Hebraicè scripta.

¹³ Se invenisse in Calecut Judæos] Hinc origo totius hujus malè fundatæ historiæ, ductâ ex veris Præmissis falsâ conclusione; sc. quia erant in Calecut aliquot Mercatores Judæi, ergo & Judæorum decem Tribus erant in Calecut; quod tamen non sequitur.

סוחרים בקאליקוט מכל מיני כושם
ודברים אחרים והם מן השבטים
אשר למעלה מקאליקוט בין הרי
גוזן ונהריו ושם למעלה מהן נהר
סמבטיון הנז' המבדיל בין האינדיאני
ועל יבשת גליל לאמיק שם מדבר
חבור מן הצד האחר היותר קרוב
לנו ובין שתי הכתות האלה מן
היהודים אשר מצבם בין הרי
גוזן ונהריו ובין היהודים בחבור
מתחת אראביאה פיליזי כי יש
ישובים וגלילות רבות מפוזרות
מכת ישמעאלים אשר חיקו וימנעו
היהודים האלה להדבק יחדיו
כאשר בארתי למעלה ולכן אפשר
לומר ולפי הנשמע מרומא כי
משם בא היהודי מהשבטים
באיטאליאה מחבור דרך ארביאה
פיליזי שהיא למעלה מלאמיק
ומלאמיק הזאת אשר היא למטה
קרוב לים הדרומי האוקיינוס
אשר הזכרנו וללכת דרך המזרח
בקאליקוט דרך ים פרס להורו
והוא קאליקוט העיר הגדולה מוצא
מקום כנוס כל בשמים והסחורות
וכל הענינים יקרים המובאים

lecut Judæos mercatores omnium
generum Aromatum & aliarum re-
rum, & illos esse ex illis tribubus
quæ supra Calecut inter montes Go-
zan & fluvios ejus, & supra illos esse
fluvium Sambation prædictum qui
discriminat inter [Judæos] & Indos.
Et ibi in Continente regionis la
Meccæ esse Defertum Chabor, eo
sc. [Continents] latere quod est no-
bis magis propinquum. Et inter
duas istas Judæorum societates, qua-
rum statio est inter montes Gozan
& fluvios ejus, & inter Judæos qui
in Chabor infra Arabiam felicem,
esse habitationes & regiones magnas
conspersas societatibus Ismaelitarum
qui nocent & impediunt Judæos
istos ne coalescant simul, sicut su-
prà exposui. Ideoque possibile esse
dicere, secundum id quod à Româ
auditum est, quod Judæus iste à
Tribubus inde ¹⁴ venerit ad Italiam
à Chabor per viam Arabiæ felicitis,
quæ est supra la Meccam: & à la
Meccâ (quæ inferius est ad mare
australe Oceanum, cujus memini-
mus) redeundum est per viam Ori-
entis in Calecut, viz. per viam ma-
ris Perfici in Indiam. Ista Calecut
est urbs magna, ubi est inventio
loci collectionis omnium Aroma-
tum & mercium, & omnium rerum
pretiosarum, quæ illuc importantur

¹⁴ *Venit ad Italiam à Chabor*] Via transitus seu itineris ejus plenius narratur suprâ
Cap. XIV. Nam nostro non infuetum easdem historias bis referre.

שמה ממקומות קרובות ורחוקות
ושמעתי מספריהם כי מלאמיק
לקאליקוט מהלך מ' ימים לפי דברי
החוקרים והתרים אשר לדעתי
יש הרבה מזה ועתה נדבר על
קאליקוט וקצת הצריך אליו :

ab aliis locis propinquis & remotis.
Et audiui ex libris eorum, quod à
la Meccâ ad Calecut sit iter quadra-
ginta dierum, secundum verba Scr-
tantium & Explorantium [talìa]:
sed meâ opinione est plus quam hoc.
Nunc autem loquemur de Calecut,
& de quibusdam ei necessariis.

פ ר ק כה

על עניני קאליקוט מלכה ושריה
וסחורותיה וגליל פריטי ייאני
הנסמך עליו מן הצד לנהר
סבטיון חנוכ :

CAPUT XXV.

*De negotiis Calecut, Rege ejus, &
Principibus ejus, & Mercibus
ejus: & de regno Pretigiani quod
ei confine est à latere quo est versus
Fluvium Sabbaticum prædictum.*

מצאתי כתוב בספריהם ובפרק
נח מספר שני מהספר הנקרא עולם
חדש כי מליסבונה ראשית מלכות
פורטוגאל עד קאליקוט אשר
באסיאה בתחלת הודו יש שלשת
אלפים ושמונה מאות פרסאות
שהם כמו המשה עשר אלף ומאתים
מילין והוא מהלך ששה עשר
חדש לפחות בזמן הגון ללכת ולשוב
וכן בפרק הזה מפרש ואומר

INVENI scriptum in libris eo-
rum & in libro qui vocatur ¹
Novus Orbis, lib. 2do, cap. 58vo,
quod à Lisbonâ, quæ est princi-
pium regni Portugalliæ, ad Calecut
quæ in Asiâ in initio Indiæ, sint ter
mille & octingentæ Parasangæ, quæ
sunt circa quindecies mille & du-
centa milliaria: estque iter sexde-
cim mensium ad minimum conve-
niente tempore eundi & revertendi.
Et sic in hoc Capite explicat, &

¹ *Novus Orbis*] Author est Albericus Vesputius qui linguâ Portugallicâ scripsit: non
autem habemus nisi ejus Epitomen, eamque Italicè tantum.

שהפריטי ייאני הוא נמצא למעלה
מקאלוקוט ביבשה במדינות
העליונות הרחוקות מהים וזאת

dicit, quod ² Preti-Giani invenitur
supra Calecut in Continente in Pro-
vinciis superioribus procul distanti-
bus à mari. Et hæc est demon-

² *Preti-Giani est supra Calecut in Continente*] Urbs Calecut est in citeriore Indiæ litore
in Regno Malabar, ad Long. 105, Lat. 12. Nomen, ut Persæ volunt, Persicum est,
كالا كوت *Calâ-cût*, id est, *Crassa tela*; vel etiam *Telarum acervus*, ut includat
quoque tenuem illam telam quam ab hac urbe vocamus *Calico*, cum ea non sit sola &
unica quæ ibi textitur.

Noster Peritfol (ex libro de Novo Orbe ferè ducentis ab hinc annis Portugallicè exarato)
rectè heic statuit *Pretigiani* regnum in *Asiâ* esse, vel saltem ibi olim fuisse; contra recep-
tam opinionem. Nusquam vero hodiè reperitur talium Regum series, ut quidam perpe-
ram existimant; sed is erat tantùm unus, qui, ut aliqui volunt, Regno suo reliquit no-
men ad hodiernum usque diem continuatum. Quod autem hujus Principis Sedes à qui-
busdam existimetur fuisse in Africâ, est tantùm receptissimus error, & mera fabula à
pluribus hodiè abundè refutata. Et nos, in calce hujus Dissertationis, omnes Regum
Abyssinorum Titulos in medium adduximus, inter quos nullus huic similis reperitur.

Author Relationis de Origine Nili (Sacerdos nempe Romanus qui diu in Habassiâ vixit)
cum hanc historiam falsam esse comperiret, satagebat disquirere quâ ratione tantus error
primò irrepsit; & tandem dicit se potuisse nullam invenire causam probabiliorem,
quam quod inter variarum Provinciarum homines ad Curiam Regiam pro Justitiâ impe-
trandâ accedentes & diversis à se invicem dialecticis utentes, aliqui sint coram Curiâ
stantes qui semper clament *Jan coy*, id est, *Rex meus*, seu *ô Rex mi*, donec tandem à
Rege exaudiantur, & Petitionis responsum accipiant: aliàs dicit se nullam reperire posse
causam in quâ tam fabulosa historia fundaretur.

Nomen quod apud Europæos vulgò circumfertur, Belgicè sonat *Priester-Hans*, Gallicè
Prester-Jean seu *Prêtre Jean*, Italicè *Breti Gioan* seu *Preti-Gjâni*, quæ omnia *Presby-*
terum Johannem notant; quod tamen nomen quibusdam videtur esse *Pretiosus Johannes*:
ideoque D. Kircherus Æthiopicè exprimere tentans, eo sensu effert *Belul Juhanna*. Au-
thor anonymus Æthiopicæ Grammaticæ in 8vo, hunc Imperatorem nominat *Belûl Jan*,
quo dicit significari *Pretiosus lapis*, nempe Gemma Annuli Salomonis, à quo Æthiopes
suos Reges descendisse credunt, propterea quod eorum Sabæ Regina illum visitans, ab eo
impregnata fuit. Alii æquè infelicitè tentarunt id explicare ex linguâ Persica, quæ ta-
men Æthiopibus adeo prorsus ignota est, ut non vel unum aliquod ex eâ vocabulum sibi
adsciverint vel linguæ suæ admiscuerint. Et cur hujus Regis Titulus ex linguâ incolis
inusitatâ & ignotâ petitus fuerit, divinare nescio. Utcunquè dictæ opinionis Authores id
scribunt *پريستيجياني* *Phristagiâni*, quod revera nihil significat, nec talis vocabuli forma in
Persicâ linguâ reperitur Grammaticæ analogiæ conciliabilis. Volunt autem detorquere à

E e

فرستادن

فرستادن *Phristâden*, i. e. *mittere*, quasi *Apostolicus Johannes* seu *Legativus* seu *Missivus* vocatus fuerit. D. Golius defunctus, scriptum reliquit hujus Principis Nomen esse Persicum پرستار خان *Prestâr Chan* seu *Hân*, i. e. *Ministrans Princeps*, q. d. Minister Evangelii vel Ministrans ad altare, cum Evangelii Præcones *Ministri* vocentur: vel, ut alii exponunt, *Serviens* seu *adorans Princeps*, quia adorabat Crucem. Proh misera effugia! Certè پرستار *Prestâr* est nil nisi *Servus* vel *Serva*, *Famulus* seu *Famula* sive *Ancilla*: & quod liber Princeps tali vocaretur Titulo, non benè sonat; & quod Tatarì ex linguâ Persicâ illis ignotâ, Principi suo Titulum peterent, minùs probabile. In mendosissimo illo Lexico Persico quod D. Castellus maximâ ex parte à D. Golii exemplari edidit, scribitur quod پرستار *Prîstâr* (malè pro پرستار *Prestâr*) in libro *Shahnâma* & alibi, sit *Legatus*, q. d. *Legativus*, ut suprâ. Id autem ex solâ authoritate *Hacwerdii*, mendacissimi hominis Persæ, qui tam hoc quam alia multa falsa imposuit D. Golio; qui quidem falsa illa ibi ad edendum scripta reliquit, quamvis aliàs fâteatur se non multum ponderis in illius authoritate posuisse. Ego autem dictum librum *Shahnâma* sæpius evolvendo & variis occasionibus scrutando, nihil tale unquam reperi. His itaque rejectis, meliora & probabiliora eorum loco substituere conabimur; & primò quis fuerit dictus Princeps, deinde ubi fuerit, & quale sit dictum nomen, disquiremus.

Circa annum Domini 1253, à Lud. IX. Galliarum Rege ad Magnum Tatariae Chamum missus est Guil. de Rubruquis, qui narrat, *Quo tempore Galli Antiochiam ceperunt, quidam nomine Con Can dominabatur in Kara Kithai & contiguis ad Septentrionem regionibus unde egressi sunt Turcæ. In eâdem Kara Kithai quidam Nestorianus Opilio, potens Princeps populi Tayman fuit; & post obitum Con Can, regnum Cataja invasit, & Johannes dictus est à Nestorianis, qui multa de ejus magnitudine consinxerunt & mentiti sunt, unde tot in Europam fabulæ de illo Presbytero Johanne dimanarunt. Ei frater fuit, & ipse potens Opilio, nomine Unt, qui habitavit trans montes Kara Kithai, itinere 3 septimanarum à fratre suo Johanne remotus. Subjecti ejus vocabantur Crît seu Merkit, & etiam erant Nestoriani. Oppidum ejus erat Caracorum. Sed ipse defecit à Christo ad idola, & fratri suo Johanni sine masculâ prole defuncto successit, & nomen Chan assumpsit, &c. Sic ille. Sed pro Unt, proculdubio rescribendum est Unc, qui ipse (non vero ejus frater, ut heic statuitur) fuit Presbyter Johannes vulgò celebratus: idque ex authoritate Pauli Veneti, qui dicto Authori opponendus, cum & ipse etiam in illas regiones penetravit; & lib. i. cap. 51, 52, planè dicit *Uncham* eum esse qui Presbyter Johannes vocitatur. Is in Tatarorum Historiâ penes me in privato Musæo Persicè conscriptâ, nominatur اونك خان *Unc-Chân* seu *Ung-Chân*: eique frater fuit جاکمبو *Jacobus*; quod etiam erroris arguit dictum de Rubruquis statuentem Presbyteri Johannis fratrem dictum fuisse Johannem, cum revera ipse *Unchân* sit celebratissimus ille Johannes: & quo tempore چنگیز خان *Gjenghiz-chân* ad imperium aspiraret, præerat duabus Tribubus کرایات *Corâyat* seu *Kirâyat* (seu *Cerrît* vel *Crît*) & ساگیر *Sâkir*. Sed inter duos hos Principes, primò optimos*

timos amicos, de ducendâ virgine (sc. *Gienghizi* filiâ quam *Unchân* in matrimonium expetebat) contentio orta est, & tandem isto summoto & deposito, alter Imperium adeptus est, quod contigit anno Hegj. 199, Christi 1202, Mogulensium anno *Porci*. Alii dicunt hos duos de eâdem virgine ducendâ contendisse. Omnia autem cum personarum & locorum nominibus particulariùs narrantur in dictâ Tatarorum Historiâ Persicâ, ubi memoriæ proditum est, hos duos principes per 8 primos annos amicitia fuisse conjunctissimos; donec tandem illius filii & fratres & aulici invidia ducti, ægrè ferrent *Gjenghizi* potentiam, præsertim cum noluerit in matrimonium dare filiam quam *Unchân* deperibat; sed illum sprexit & de ridiculo habuit, quod talis *Regulus* ad tam potentis Regis filiam adspirare voluerit. Unde *Jacobus Unchân* frater conscripto contra *Gienghizum* exercitu, fusus & fugatus est. Tunc autem *Unchân* qui invidiam celaverat, apertam inimitiam quoque prodens, cum suis inivit consilium alterum oppugnandi; quod tamen duo juvenes proditores ad hostem fugientes revelarunt. Et tandem inter duos exercitus talis fuit conflictus & cædes, ut nulla ferè Historia talem memoraverit: & victo *Unchano*, Imperator evasit *Gienghiz*, &c. Sic Scriptor Persicus.

Apud D. Martinium in *Atlantis Sinici* pag. 2, desideratus Princeps vocatur *Presfe Joan*, quem pag. 23, collocat circa regnum *Tibbet* seu *Tobbet*, sive *Tubt*, i. e. *prosperitas*, (apud *Sanfonium* corruptè *TOBROT*, apud alios *TUMOT*) sic dictum, quia ibi anno 1202 devicto & occiso *Ungh-Chano*, prima monarchiæ suæ fundamenta jecit *Gjenghiz-Chân*, ideo cognominatus *تبت تنگري Tobbet Tangri*, i. e. *Prosperitas Dei* seu à *Deo prosperatus*. Ipse enim Tatarorum divisa Tributim dominia, in monarchiam redegit.

Referente dicto Martino, *Presbyteri Johannis* regnum olim fuit quod *Sinenfibus* hodiè dicitur *Si-fan*, seu confinia occidentalia *Sinarum*, continentia regiones *Uçuçang*, *King*, & *Tibet*, quæ nomina plurimas involvunt Gentes, quas supra centum esse diversas perhibent *Sinenfes*: inter ea *Geo* & *Gangu* regnum, quod *Presbyteri Johannis* Venetus vocat. Sic ille. Quin & regnum *Tangut*, seu potius *Tangu* sive *Tanyu*, ejus dominio accensendum erat.

Gregorius Abulpharagius Syrus in *Dynastiæ Historiâ*, quam Doctissimus *Pocockius Arab. Lat.* edidit, dicit istum Principem Christianum fuisse nominatum *Johannem*. Alii voce *Presfe* decepti, volunt fuisse *Sacerdotem*. Talia autem de eo dicta Tatarorum Historia Persica non agnoscit. D. *Goli*us suprâ citatus, rectè quidem, ut mihi videtur, statuit nomen *Johannes* factum esse ex *خان Hân*. Sed altero nomine *Presfâr* planè deceptus est, se extricare nesciens. Nam quod fuerit *Sacerdos* seu *Presbyter*, in errore fundatum videtur, dum sc. Itinerantes seu Viatores nostri Europæi insuetis auribus malè, ut solent, captaverint ignotos & peregrinos Orientalium nominum sonos; quod ex linguarum ubi versentur ignorantia provenire solet, eos variis erroribus implicando, ut heic fit: dum nempe perperam audierint *Prester* seu *Priester*, pro *Phristoa* seu *Phristoa*, quod fuit & etiamnum est titulus Regum ditionis Tataricæ prope *Sinarum* confinia, ubi dictus Princeps regnasse supra perhibetur in *Atlante Sinico* Doctissimi Martini, qui in *Chinâ* plus quam 40 annos vixit. Hujus autem Tituli usus docetur in libro

Pherhengh Gihânghiri Authore Angjou (qui gente Persa, patriâ Indus) ubi legitur, *فغانستان نام پادشاه شهر فرستوه* *Pristoa est nomen Regum urbis Phogansbûr*; in istâ sc. urbe Residentiam habent. Ipse enim non erat totius Tatariae monarcha, sed Liber princeps alicujus Ditionis seu Principatus, antequam Tataria tota à Gjenghizo in unam monarchiam redigeretur. Cumque, ut vidimus, *Presbyteri Johannis* vulgò sic dicti patria fuerit circa Tatariae regnum Tibetanum Sinis confine, & Tataria ac China aliquando diversis, aliquando eidem domino paruerint, id inter Historicos confusionem peperit, ita ut alterutrius regni nomen pro alterutro subinde substituerint; dum id quod de Tatarorum aliquo regno aut principatu verum fuit, Chinæ tribuerint, & vice versâ: idem quod apud Paulum Venetum & alios factum videmus, ut & apud dictum Authorem Indicum, ubi rursus legitur, *فغانستان نام شهریست از ملک چین که مردمان اینجا بغایت جمیل و خوب صورت باشند و پادشاه اینجا فرستوه نام دارد* *Phogansbûr est nomen urbis regni Chinenfis, ubi homines sunt valdè pulchri & bonâ formâ præditi: & ibidem Regum Titulus est Pristoa*. Ubi planum est, hunc dictum locum in Tataria esse (non autem in Chinâ) cum utrumque nomen in se habeat literam *r* quæ non sonatur apud Sinenfes: ideoque non possunt esse nomina Sinica, sed omninò Tatarica. Cumque dictus locus ponatur in Chinâ, primum sit credere ab eâ haud procul disitum, ei confine esse (uti est regnum Tibetanum) cum à citato authore ad ejusdem ditionem pertinere censeatur. Deinde ulteriùs notandum est, quod Tatariae Principum titulis semper subjungi soleat *خان Chán*, seu ut sonant *Hân*; quod Europæi illuc migrati audientes, putarint dictas voces junctim sonare *Priester Hans*, quod Belgicè est *Presbyter Johannes*, quod certè proclive erat.

Non possum quidem nostræ sententiæ veritatem, nec contrariæ falsitatem apodicticè asserere; sed tantum problematicè ventilare: cum imaginari quod liber aliquis Princeps aut Rex fuerit Presbyter, absurdè sonet; & multò magis quod Itinerantes nostri audierint eum eodem nomine Europæo vocatum à suis Tataris, quorum lingua nullas Europæas voces in se continet. Aliàs mirum est neminem unquam ejus titulum quo eum *Presbyterum* vocabant, linguâ Tataricâ notasse, sed tantum Europæâ. Si autem, ut dicitur, fuit Christianus Nestorianus (ut & aliqui sub eo Tatar) & quoque Sacerdos, potest esse ut in Baptismo habuerit nomen *Johannes*. Sed cum postea in Principatu à Christianismo ad idola defecerit, valdè improbabile est ipsum nomen Christianum agnovisse & retinuisse, aut eodem ab aliis vocatum fuisse; sed potius *Pristoa Han*, Tatarorum Ethnicorum more idola colentium. Dato autem & non concesso, quod primò olim aliquis Rex fuerit *Sacerdos* nominatus *Johannes*, & tali traditione sparsâ & nostratibus insusurratâ, hoc credulis facillè suaserit se postea in principatu audivisse nomen *Hans* seu *Johannes*, cum revera audirent tantum titulum *Hân*, dum ab omnibus tunc in principatu vocaretur *Pristoa Hân*. Utcunque tamen res se habuerit, talis inter Tataros de Sacerdotali Rege traditio olim extitisse & etiamnum extare videtur. Nam (qui hoc seculo in Regno Tibet peregrinati sunt) referunt *ibi in Regno Tibet esse Regem qui simul etiam sit Sacerdos, supra omnes Lamas*; quod certè de dicto *Presbytero Johanne* subintelligendum est. Unde quis colligat

colligat ignorantes illos Tataros talem apud se traditionem habere, eamque omnibus illuc adventantibus venditare. Sed isto jam seculo Tibetanos adhuc talem Sacerdotalem Regem aut regalem Sacerdotem habere, non debet credi, sed potius processisse ab ignorantia sermonis & colloquii Tatarorum quibuscum collocuti sunt Jesuitæ, præteritum tempus *quod habuerint*, pro præsentis *quod jam habeant* perperam intelligentes; quod sæpe accidit colloquentibus in linguâ utrisque confabulatoribus non satis notâ. Quod autem Rex, sive sit Sacerdos sive non, sit suprâ omnes in suo regno Lamas seu Sacerdotes Tatarorum idolatricos, non est mirum. Ideoque hâc in parte verum dixerint.

Supradicti Principis extare dicitur liber de Regionibus Orientalibus, quem Rev. P. D. Couplet (ut mihi dictum est) ex Oriente secum attulit in linguam aliquam Europæam versum, cujus forma est in 8vo.

Et sanè (ut res ulteriùs illustretur) eodem modo Germaniæ Rex summus successivè dictus est Imperator, Romæ Cæsar, Persiæ olim Cosroes hodiè Sophi, sic (ut Lectori constare possit quam frequens sit in variis Tatarici Principatibus ejusmodi titularum usus) Regum Chatai & Choten titulus in Orientalium Scriptis occurrens, est تنکو *Tenghu*, quod planè Sinicum est *Tien-gu*, i. e. *Cæli filius*, quod apud eos est Regum epitheton; aliàs aliquando dictum طغاج *Tamgâg*, à familiâ *Taming* corrupto nomine. Eodem modo Regum Turcistanæ titulus est خاقان *Châcan*, Regum Pherganæ in Sogdiâ اخشبد *Achshîd* (ut & Series quædam Præfectorum urbis Damasci dicti fuere اخشبدى *Achshîdî*): Regum Mogulensium titulus est ایلخان *Ilchân* & قان *Kân*, quod Arabum ignorantes scribæ aliquando verterunt in قارن *Kâran*, unde Κάραν Xenophonti. Et quoque à Tatarico قان *Kân* factum est Persis خان *Chân* seu *Hân*, quod subinde est generalis titulus omnium Regum *Chatai* & *Samercand* & *Turcistân* & *Tibbet*, &c. Aliàs subinde Regum *Yegma* titulus est ایلک *Ilek*, Regum *Tabaristân* اسپهبد *Ispahbad*, Regum Peguensium پیغو *Peighu*, Imperatorum Indiæ septentrionalis مغول *Mogûl*, Regum Lahor چال *Tchapâl*, Regum Calicut *Samorin*, Regum Nahrowâræ & Kanûgj in Indiâ australi بلهرا *Belhera*, & aliquando Kanûgj ex nomine urbis. Regum Kuhistanæ titulus est ملاحدہ *Molâhida*, Regum Chotlan & Talican in Provinciâ Badachshan, est هیاطله *Heiâtîla*, Regum Ghilan تیتی *Tîti*, Regum Tatarici minoris گرای *Gherâi* seu *Gray*, Regum Ghargjistân in Mawaralnahra شاره *Shâra*, Regum Japoniæ Sinicè *Ta-wam*, Malaicè ماها راج *Maha Radgia*, quæ omnia significant *Magnus Rex*; qui quidem titulus etiam videtur tribui Regi سوروکان *Surosoân*, qui dictus est انتهار *Abdulcabbâr Abulnafr*, cujus Legati 1683 in Angliam missi, eum Malaicè scripserunt راج بزر بزر *Radgia besar besar*, i. e. *Rex maximus*. Regum insulæ Selan (quæ vulgò Ceylon) titulus est *Dewi maha Radguruwo*, i. e. *Divinus magnus Regius*, subauditur *Vir*. Et ut in extremo Oriente, sic idem mos unum generalem Regibus tribuendi titulum in Arabiâ, Ægypto, & Assyriâ, & alibi obtinuit. Nam Regum Phœnicæ titulus erat אבימלך *Abimelech*, Regum Arabiæ felicis تبع *Tobba*, Regum Omman الجندی *Algialandi*, Regum Ægypti Παρὼ, i. e. ὁ βασιλεὺς.

[Schar

[*Schar* Regum Georgiæ titulus: *Hithi* Regum Abyssiniæ: *Adel Kan*, i. e. *rex justus*, Regum Decanis & Golcondæ. Herbelot in Bibliothecâ Orientali ad voces Gurge, Hithi, Idél-cân. Mingrelia Principis titulus est *Dadian*, i. e. *justitiæ caput*; nam *Dad* Persis *justitiam* significat. Regis Imirettæ, quæ erat veterum Iberia prope Colchidem seu Mingreliam, titulus est *Meppe*: reges Mingrelia & Imirettæ se dicunt ortos à rege Israelis Davide. - Chardin. G. S.]

Abyssinorum Regum titulus est **ሕዳር** *Neghûs*, i. e. Rex, qui olim dicti sunt **ሕዳር** *Naghâsi*; quamvis hodiè *Prorex* tantum hoc posteriore nomine notetur, ut dicit Doctissimus Ludolphus. Et hinc est quod in Arabum Historiis, Abyssinorum Rex quivis absolute semper vocetur **النجاشي** *Al Nagjâshi*. Et in Persarum Historiis, ubi Regum Abyssinorum mentio fit, **ملك الحبشة** *Rex Habasbia*, & **نجاشي** *Nagjâshi* promiscuè usurpantur. Ex quo autem iste titulus in usu esse desiit, incolæ Imperatori suo tribuunt titulum **حطى** *Hati*: quâ de re nos certiores facit Ibn Abdalbâki in libro Historiæ Abyssinorum Arabicè scripto, **جميع فرق لسودان يعطون الطاعة لملك الحبشة وكان قدبها يلقب بالخطي** *Omnes Tribus Nigritarum præstant obedientiam Regi Habasbia, qui olim cognominabatur Al Nagjâshi, sed hodiè cognomento est Al Hati*. Quia vero Æthiopes Reges suos à Salomone descendisse credunt & gloriantur, apud plurimos eorum solemne est ut vocitetur **ابن الحكيم** *Ibn Al Hakîm*, i. e. *Filius Sapientis*, quo nomine tanquam proprio eum titulo subinde ornare solent. Hoc modo altiore factâ indagine, non comperimus Abyssinos ipsos ullum *Presbyteri Johannis* titulum agnoscere nec suis Regibus tribuere. Quodque is qui vulgò illo nomine circumfertur, nunquam fuerit in Æthiopiâ, sed certè in Tartariâ, abundè monstravit D. Kircherus in suâ Chinâ illustratâ, & D. Ludolphus in suâ Habassia seu Æthiopiæ interioris Historiâ doctissimâ.

D. Bartoloccius in suâ Bibliothecâ Rabbinicâ, p. 126, meminit Epistolæ seu Tractatuli inscripti **גואן פרשטרי** *Prestre Gjoan*, ex Indiâ Hebraicè ad Papam Romanum scripti, & Constantinopoli impressi, ubi Scriptor describit monstruosos homines, Gigantes, Pigmaeos, Amazones, Phaunos, Centauros, Phœnicem, &c. Additque ibi esse maria & flumina referta pretiosis lapidibus; ibi quoque esse Aromata, Simplicia, fluvium Sabbaticum, & Judæorum multitudinem, robur & Imperium; adeo ut si Pretigian non cohiberet eos perpetuis exercitus sui vigiliis & custodiâ, totum orbem terrefacerent & invaderent. Proh fabulas!

ראה אמתות ודעה נפורסמת
על היהודים הנמצאים שמה
בקרב להפריטי ייאני אשר שמענו

stratio vera & notitia manifesta Judæis ibi inventis in viciniâ Pretigiani, uti audivimus omnibus diebus

כל ימינו מפי הכוהנים השחורים
אשר באו ובאים כל היום ומגידים
בכירור מציאות יהודים רבים
אצלם וגם מהכוהנים האלה
יש ברומי כת אחת ממספר קרוב
לשלשים יושבים בכמה אחת
חדשה נתיסדה מחדש לשמם וכל

nostris ab ore Sacerdotum nigritarum qui venerunt & veniunt singulis diebus, & narrant pro certo inventionem multorum Judæorum apud ipsos. Et quoque in Româ est istorum ³ Sacerdotum Societas una, numero ferè 30, habitantes in Excelfo uno novo quod de novo fundatum est nomini ipsorum. Omnia

³ *Sacerdotum Societas—in Excelfo fundato nomini ipsorum*] Seu aliàs, *numini ipsorum*; nam שם emphaticè est *Deus*. Propter habitum nigrum (in contrarium Sacerdotum Judæorum qui Albis indui solebant) loco *Cohanim*, Christianos missionarios vocat *Cumarim*, i. e. *atratos, pullatos*, vocabulo Idolorum Sacrificulos semper notante. Deinde eorum Conventum vocat *Bama* seu *Excelfum*; sc. talis excelsus locus in quo idola olim colebantur. Sic etiam in calce Capitis XIV. eodem titulo decorat D. Petri Templum in Vaticano, id vocans *Bama* seu *Excelfum idololatricum*. Deinde per *nomini ipsorum*, beatissimi JESU nomen intelligit iste verpus, qui invidiâ ductus noluit nisi hoc modo obscure exprimere.

Qualem autem Societatem heic intelligat, disquirendum. Non potest intelligere *Societatem Jesu* hodiernam, quia iste liber scriptus est anno 1525, antequam fundaretur Jesuitarum Societas quam tandem erexit Ignatius Loyola circa 1542 aut 1543. Noster itaque intelligit *Societatem Jesuatorum*, de quâ Jac. Phil. Bergomas in Supplemento Chronicorum, qui quidem liber ab isto Judæo alibi citatur. Is, inquam, p. 330, 331, sic narrat: 'Ordo Jesuitarum secularium Urbano ipso præfulante, apud Senam Hetruriæ urbem initium sumpsit. Hi quippe Religiosi à principio per domos turmatim simplici habitu induti, eum ingenti charitate & simplici quâdam religiositate suo in sudore & manuum suarum labore, ad instar Apostolorum & Discipulorum Christi, in unum vivere & Deo fervire cœperunt. Quos cum Summus idem Pontifex Urbanus V. ad se, Romam vocasset, intellectâ hominum integritate & animi simplicitate, eorum vivendi modum plurimum laudavit, & ita etiam approbavit; & à se laudatos cum Tunicis albis & Caputio contemptibili sibi pro habitu datis, abire permisit. Et ad eorum protectionem, confestim Nepotem suum virum gravissimum & religiosissimum in Protectorem assignavit; qui & ipse mox ad honestandum ipsius religionis habitum, autoritate sibi concessâ, Griseam chlamydem desuper deferendam sine calceamentis contulit, atque eos & Gratiis & Privilegiis Apostolicis plurimis communivit, & per specialem Prærogativam illos *Apostolicos Clericos*, ex Privilegio nuncupari voluit. Nunc autem mirum in modum multiplicati, & per omnem Italiam mirabiliter diffusi, &c.' Hæc ille. Hanc historiam Polydorus Virgilius ferè eodem modo narrat, quem videas.

אלה

אלה שמעתי מהאנשים חכמים
אשר היו בקאליקוט בשנתיים ימים
בשני פעמים והגידו הנזה לפני
הדוכוס אירקולים פה פירארה ענין
קאליקוט ולאמיק והפריטי ייאני
וגם רוב היהודים הנמצאים שם
ומלכיהם ומעשיהם :

האמנם לדבר על עניני קאליקוט
מלכה ושריה ומנהגיה ומאכלה
וסחורותיה הם אלה המלך גדול
במלכות רב ומכובד מאד ובית
תפארתו בנוי בנין יפה מאבני שיש
ולבנים מחומר ומעוטר בכותליו
מאד בבגד משי וזהב יפים ומטתו
גם כן בבגדי זהב מה שלא ישוער
ואינו אוכל דבר משום בעלי חיים
אשר יהרגום לא בהמה ולא
חיה ולא עוף ולא דגים רק מאכלו
פירות טובים ומיני מאכלי דגן
ושעורים ומיני קטנית יפים וטובים
שמה עם צוקארו ודבש וחמאה
והלך העיר הזאת בנויה מבתים
מאבני שיש וחומר הגונים ורובם
בלא עליות ואין לעיר חומה ולא
דלתים ובריה יתר העם והעמים

hæc audiui à viris Doctis qui fue-
runt in Calecut bis intra biennium
dierum, & hic coram Hercule Duce
Ferrariensi narrarunt negotium Ca-
lecut & la Meccæ, & Pretegiani, &
de multitudine Judæorum ibi in-
ventorum, & de Regibus eorum &
actionibus eorum.

Verum ad loquendum de nego-
tiis Calecut, Rege ejus, & Princi-
pibus ejus, & moribus ejus, & cibo
ejus, & mercibus ejus, hæc sunt:
Rex magnus est in regno amplo, &
valdè honoratus: domus gloriæ ejus
extructa est ædificio pulcherrimo ex
lapidibus marmoreis & lateribus ex
luto; & ⁴ circumdati sunt parietes
ejus multum panno serico & auro,
pulcherrimis: & lectus ejus quoque
constat pannis aureis inæstimabili-
bus. Non edit aliqua quæ vitâ præ-
dita fuerant quæ interficiant, nec
bestiam, nec animal, nec volucrem,
nec pisces; sed cibus ejus sunt fruc-
tus boni, & species ciborum ex fru-
mento & hordeo & speciebus legu-
minum, quæ ibi sunt pulchra &
bona; & Saccharum, & mel, &
butyrum, & lac. Et hujus civitas
extructa est ædibus ex lapidibus mar-
moreis cum cæmento benè conve-
nientibus: pleræque autem earum
non habent *ὑπερῶα*. Civitati nullus
est murus, nec portæ nec vectes.
Reliquus populus & vulgus come-

⁴ Circundati sunt] sc. Intus vestiuntur parietes panno serico.

אוכלים מה שירצו אולם הריגת
הבהמות פרוות וצאן מאד רע
וקשה להם סחורות הבשמים
רובם מובאים שמה מבחוץ וכן רוב
מיני הסחורות כלם יובאו שמה
מאיים רבים בים ההוא קרובים
ורחוקים כבר נמנו וכתבו הכמי
רוכבי הים ההוא אוקיינוס ההודי
שנמצאו ומצאו יותר מאלף ותק
איים הנקראות יחדיו בשם
אחד איי זילויי איסולי זילויי ואלה
הם הסחורות המובאות שמה
בקאליקוט בספינות אשר לפעמים
יגיעו שמה בבת אחת שלש מאות
וארבע מאות ספינות קטנות
וגדולות כמנהגם נושאות קנמון
הטוב והקנילה פלפל גארופולי
אשר הם מרחוק יובאו ביותר
מן איי המזרח לאקא אמברא

dunt quicquid volunt; verum mac-
tatio bestiarum, vaccarum, & ovi-
um, mala & difficilis est illis. Mer-
cium aromatum major pars impor-
tatur ab extra: & sic major pars om-
nium generum mercium, quæ illuc
importantur ab insulis multis propin-
quis & remotis in illo mari. Jam
autem ⁵ si enumerentur [Authores]
scripserunt peritissimi navigantium
illud mare magnum Oceanum In-
dicum, quod reperiantur & ipsi re-
pererunt ultra mille & quingentas
insulas, quæ simul vocantur uno
nomine Insulæ Zelue. Et hæ sunt
merces quæ importantur ibi in Ca-
lecut navibus, quæ aliquando illuc
perveniant unâ vice 300 vel 400
naves tam parvæ quam magnæ, se-
cundum consuetudinem eorum por-
tantes Cinnamomum bonum & Ca-
nellam, Piper, Caryophyllos, quæ
à longinquo apportantur ab ultra
insulas orientales: Lacca, ⁶ Ambra,

⁵ Si enumerentur] a. v. Numerantur, & scripserunt, sc. numeratis suffragiis, Authores omnes scripserunt & concordarunt.

⁶ Ambra] Orientalibus عنبر Anbar, i. e. Ambarum seu Ambra: an vero heic intelli-
gatur ἀνταχάτης seu ἡλεκτρον Succinum, vel aliàs عنبر اشهب Ambra cinerea seu grisea, non
dicitur. Illud omnibus benè notum, Persicè vocatur كهربا Cah-robâ, i. e. paleam ra-
piens, quia fricando calefactum, paleam aut stramina aliasque tales minutias & quisquillas
ad se trahit rapitque. Hoc autem (Giggeio & Dom. Germano dictum Embrodunum) est
longè diversum quiddam, de cujus origine æquè ac de altero maximè dubitatur, necdum
inter doctos tam in Europâ quam in Oriente de eâ convenit. Quale etiam sit nomen,
& ex quânam linguâ petum, dictu difficile. Mihi videtur Arabes illud fecisse ex Persico
عنبر Hanbar seu Hambar, quod significat bonum, elegans, pulchrum, specialitèr cœru-

leum, quasi dicas, esse rem bonam & elegantem coerulei coloris; talem enim colorem sæpius habere ex sequentibus monstrabitur.

Quid Europæi Scriptores de eâ statuerint, quivis suoapte labore potest consulere: integri enim tractatus de eâ excusi extant. Meum itaque erit Orientalium sententias referre. Et primò, Sâid Gjurgianensis Persicè scribit, *Ambram generari ex melle & cerâ quæ congeruntur ab Apibus in fissuris rupium mari prominentium nidificantibus, & quæ postea à Sole colliquata à rapidis ventis in mare dejiciuntur, ubi Ambrae existentiam acquirunt: & particulas favorum aliquando cum eâ mixtim cerni: eamque reperiri in litore maris Indiae & Persiae & Ommân, & quoque maris Hesperii in Andalusîâ, & maris Græci.* Eandem opinionem ex aliis Authoribus Persicis refert D. Gentius in Notis ad librum Gulistân. Et huic opinioni etiâ favetur in Transactionibus Philosophicis anni 1684, Oxonii editis, pag. 1031.

Chadr Ibn Ali Arabicè scribit, Ambram esse frustulum in aliquâ arbore Indicâ reperi- tum, tam consistentiâ quam colliquatione ceræ simillimum. Secundum alios, eam esse fimum bestiae marinæ, aut ex spumâ maris; Ibn Sinam tamen ambas has sententias rejicere. Secundum alios, eam esse ex certis quibusdam fontibus in fundo maris. Secundum alios, eam esse ex cerâ & melle apum in rupibus nidificantium, &c. (ut suprà ex Sâid Gjurgjanensi). Aliquando accidere posse, ut eam piscis aliquis propter dulcedinem deglutiat, cui tamen Colicam generat eumque enecat: & deinde [mare] eam evomitam & à partibus piscis separatam in littus rejicere: pejorem vero esse eam quæ in ventre piscis manens reperitur. Hactenus Chadr.

Paulus Venetus in Oriente acceperat, Ambram ex Cetis esse circa Insulam Masculinam & Madagascar. Ecteri Turcicè scribit, Ambram esse maximi alicujus piscis nomen. Secundum alios, eam esse certæ alicujus arboris lacrymam seu gummi. Alios referre, eam ex spumâ maris nasci. Secundum alios, in fundo maris nasci plantam, & bestiis marinis eam depascentibus, earum fimum deinde ambram fieri. Zeino 'lAttâr in libro Miphtâho 'lChazain Persicè scribit, Secundum Ibn Hasân, Ambram esse fimum alicujus bestiae marinæ depascentis aliquam herbam in fundo maris nascentem: plerosque autem affirmare, eam in ventre alicujus piscis reperiri. Sed Sheicho'r Râis (is est Avicenna) affirmare quod emanet ex fonte in imo maris. Dein plures esse opiniones. Suam autem opinionem esse, eam ex cerâ nasci; præstantiorem ejus speciem esse cineream, & vocari cerusseam; aliam esse coeruleam, & vocari pistaccinam; aliam esse flavam, & vocari papaverinam. Ibno 'lCutbi Author optimus in libro Malayesa Arabicè scribit, Ambram scaturire ex fonte piciferâ in fundo maris Indici; & propter unctuositatem, in aquæ superficie innatare. Nullum autem fundamentum habere opinionem eorum qui affirmant eam esse fimum vituli marini. Optimam ejus speciem esse cineream inclinantem ad albedinem; deinde coeruleam claram; postea flavam; dein viridem; pessimam autem esse nigram. Eam insuper nominari المبلوع *Al Mablu*, i. e. *Deglutitum* quiddam, eo quod per τῶν Cete in mari versantium ora hiantia in ventres descendat una cum aquâ & pisciculis & aliis rebus; tum ore recluso, aquam per branchias exire, manente in stomacho Ambra, quæ aliquando

aliquando ipsum enecat; aliquando vero eam evomit antequam enecet. Aliàs rupto ventre exit. David Antiochenus Arabicè scribit, rectum esse quod sint in fundo maris fontes evomentes pinguedinem quæ in aquarum superficie supernatans, à mari in littus ejicitur. Dicit quoque, eam esse rorem in mare cadentem, qui postmodum concretus evadit; vel esse finum certi alicujus piscis; hæc autem esse meras nugas. Sed rectiùs credendum, piscem quendam eam deglutire, & deinde evomere; vel mori, eamque reperiri in ventre ejus. Præstantissimam ejus speciem esse cineream; ei proximam esse cœruleam, deinde flavam, tum pistaccinam; quæ autem corrosa aut fugillata apparet, aut quæ secta non apparet sincera, & ejusmodi alias, esse pravas. Eam adulterari Gypso, Ladano, & Cerâ; neque discerni posse, nisi ex gustûs acrimoniâ seu mordacitate. Eam reperiri in mari Omman & Mandab, & in litore Sinûs maris Hesperii. Eam plerumque evomi in mense Nisan. Frustum ejus valere mille Siclos. Et in sinceriori Ambrâ reperiri unguiculos avium, quos in se cadentes excepit. Hoc ultimum esse ex qualitate glutinosâ, quâ apum aut avium exuviæ in eam natantem cadentes, ei adhærent & cum eâ misceri videntur.

Omnium autem copiosissimè de Ambrâ differit Arabicè Calcaſhendi Ægyptius, tom. i. pag. 340, viz. Secundum Mohammed Ibn Ahmed Al Temîmi, &c. *الاعمال البحرية* Fundamentale & verum est de eâ, quod scaturiat ex rupibus & fontibus qui sunt in terrâ fundo maris collectâ: & quando condensatur, extrahitur ejusdem pinguedo propter avulsionem à loco suo ubi hærebat, & tum supernatat in superficie aquæ: cumque ibi calida sit & liquebunda, ventorum & fluctuum violentia eam in tam parva quam magna frustra dividit, & in litora projicit. Et nemo potest ad eam accedere, propter vehementiam fervoris & æstuationis ejus. Cum autem ibi manserit per aliquot dies, eamque aer perstrinxerit, concretior evadit, adeo ut incolæ litorales eum colligere possint. Dicit Ahmed Ibn Jaacob, Aliquando eam deglutit piscis quidam magnus dictus *إسكبال* *Ikyâl* (fortè leg. *إسبال* *Icvâl*, pro *Whale*) eaque non desinit in ventre ejus æstuarè, donec moriatur, & supernatet, eumque mare projiciat in littus, ubi diffisso ventre exit Ambra; quæ ideo vocatur *العنبر السمكى* *Ambra piscina*, & *العنبر المبلوع* *Ambra deglutita*. Dicitque Al Temîmi, eam colore referre ignem, malam esse in odoramentis propter *هوكة* *inspiditatem* quam à pisce contraxerat. Dicitque, mare aliquando ejicere Ambræ frustum, quod videns avis quædam nigra sicut Hirundo, motitat circa eam alas, & mox rostro eam raptura in illam incidit; rostrum vero & ungues tenacitè ei [viz. Ambræ] adhærere, donec [avis] moriatur & vetustate consumatur, rostro & unguibus in eâ [Ambrâ] manentibus; quæ ideo vocatur *العنبر المناقبى* *Ambra rostrina*. Dicit Al Temîmi, Incolis litoralibus illius maris ubi invenitur Ambra, est *نجب* *cortex* quidam quem conscendunt ne lædantur [i. urantur] particulis Ambræ; super eum itaque noctibus cunctis incedunt in litoribus maris; & quando aliquis videt Ambram (dormitante aut negligente eo qui conscenderat) innuit socio suo ut descendat pro eâ, & capiat eam. Dicit

Al Temîmi, Ambrae colores sunt variae: est enim alba, quæ est grisea; estque cœrulea, & cinerea, & *الجزائري* *Secata* seu *Seçta*, quæ est variegata; & *الصفايح* *Laminaris*, quæ est rubra; quæ duæ sunt pretio viliores. [Hæc respiciunt formam ejus.] Dicit autem, Meliorem & præstantiorem Ambram eam esse quæ contraxerit fortiolem odorem & acris sit absque depravatione ullâ. Ahmed filius Jaacob dicit, Ambrae genera esse varia, & species diversas, & loca unde eruitur esse distincta; eamque præstantiorem esse secundum loca sua & materiam seu substantiam suam. Id autem de quo circa eam convenit, est quod species ejus sint sex; quarum prima est *الشحري* *Al Shihrensis*, quam sc. mare Indicum ejicit in littus [urbis] *شحر* *Shihr* regionis *تِه* Jemen: additque, eam esse omnium specierum Ambrae optimam & excellentissimam, colore pulcherrimam, substantiâ limpidissimam, & pretio carissimam. Secunda est *الزنجي* *Zingjensis*; & ea est quæ mare Barbaricum mari Indico ab Austro contiguum rejicit in littus *تِه* Zingj & loca adjacentia. Al Temîmi dicit esse opinionem Al Hosein filii Jezid Siraphensis, hanc esse optimam & præstantissimam; eamque hinc deferri ad Aden, & colorem ejus esse album. Tertia est *السلطاني* *Al Salâhitenensis*, de quâ Temîmi dicit meliorem esse cœruleam pinguem oleaginosam, hancque eam esse quæ usurpatur in odoramentis. Quarta est *القاقلي* *Kaculensis*, quæ à mari *قاقلة* *Cacula* in regione Indiæ, adfertur ad Aden *تِه* Jemen: eamque esse griseam, optimi odoris, pulchram aspectu, & levem; inque eâ esse parum aliquid siccitatis; hancque esse pejorem Salâhitenfi, nec idoneam esse ut adhibeatur in alimentum nisi ex necessitate; esse vero idoneam pro *الذراير* *inspersoriis* & *المكلسات* *calcinationibus*, [quæ sc. in vulnera inspergatur ut calcinatae res exiccantes.] Quinta est Indica, quæ affertur à litoribus Indiæ interioris, & defertur ad Bafram: dari quoque ab Indiâ allatam speciem dictam *الكرك بالوس* *Kerk Bâlus*, quam adferunt prope *تِه* Om-mân, ibique eam emunt magistri navium. Sexta est *المغربي* *Occidentalis*, quæ affertur à mari Andalusîæ, unde per mercatores defertur in Ægyptum: & hoc est omnium [generum] pessimum, colore referens Ambram Shihrensem. Dicit autem Temîmi, circa illud errari. Additque, dari Ambrae speciem dictam *الند* *Al Ned*; & quod *جماعة اهل معرفة* *virtuosorum societas seu doctorum cœtus* narret, dari è mari egredientem bestiam similem bovi sylvestri, quæ eam ejicit è podice suo, unde defumitur; & eam esse lenem extensibilem, & quicquid ex eâ est dulce odore, & pulchrum substantiâ, esse optimum & præstantissimum; ex speciebus autem, esse unam aliquam Shihrensem, quæ est nigra, cui inest flavedo quæ manus tingat quando tangitur; ejusque odorem esse sicut odor Ambrae siccae, nisi quod is non duret, si igni apponatur; & tamen usurpari in odoramentis, quando rarior est Ambra Salâhitenfis. Esse quoque speciem Zingjensem, quæ Shihrensi par seu æqualis est aspectu, at infra eam odore; hancque esse nigram absque ullâ flavedine. Dari etiam *الحمري* *Hamarensem* [fortè *حميري* *Himyarensem*] quæ manus & pilorum radices tingit tincturâ bonâ; sed in odoramentis non est usui. Dico autem ego,

nostro

nostro tempore de eâ quam fœminæ gestant Ambrâ dictâ *النَد Ned*, notum est in eâ esse aliquid Ambræ. Dicitur in libro *نهاية الارب Nihayato 'l'Arib*, hanc esse trium generum, quorum trium primum est optimum & odoratissimum, & componitur ex tribus partibus, sc. unâ parte Ambræ odoratæ, unâ parte Agallochi Indici odorati, & unâ parte Moschi odorati. Secundum est hoc inferius, eique inditur ex Ambrâ crudâ odoratâ decem *مئاقيل Sicli*, & ex *Ned* vetustâ & bonâ decem *مئاقيل Sicli*, & ex Agallocho bono viginti *مئاقيل Sicli*. Tertium quod omnium infimum, pro decem *مئاقيل Siclis* [Ambræ] crudæ, habet decem *مئاقيل Siclos* *Neddæ* vetustæ, & triginta *مئاقيل Siclos* Agallochi, & ex Moscho quantum requirit hoc genus tertium. Continet autem *مئاقيل Siclus* *رأس* *Dirhem* seu Drachmas 17. Hactenus Calcashendi.

Sed fortè omnis Ambrâ odorata non sit ejusdem originis; nam Ambra alba quæ ab Insulis Caribiensibus venit (fœminis Anglis usitata) revera creditur quorundam Animalium excrementum: præsertim esse finum volucris magnitudine anseris, linguâ insulæ Madagascar dictæ *Aschibobuch*. Transact. Philos. vol. ii. ex Od. Barbosa dicitur, quod interius sumpta subducatur alvum.

Quid in tantâ opinionum varietate & incertitudine statuendum sit, temerè definire nolo; sed Lectori (quantum poterit) judicandum relinquo. Societatis Mercatorum Belgicorum Informatores ante aliquot annos (ut ex eorum vulgò *Journal* constat) ex Indiâ Orientali ipsos certiores fecere, *Ambra emanare ex radicibus arboris in maris litore crescentis, cujus radicum extremitates in ipsum mare extensæ effundunt Ambra*. Hæcce Ambra de quâ loquimur, vulgò vocatur *عنب اشهب Ambra grisea* seu cinerea, quia una ejus species, eam habet colorem; estque mollis & odorifera: altera flava, quæ dura & inodora, vocatur *كهربا Cahrobâ*, vulgò *Carabe*, Græcis *πλερυγιόφορος*.

7 Belzui, quæ habentur ferè similia
 بيلو اي הנמשל כמעט לעפר
 להם זנגביל הרבה ונמצא ממני
 צמיחתו שמה בקאליקוט ממש
 pulveri apud ipsos: & Zinziber multum, de quo reperitur cujus germinatio est ibi in Calecut certissimè:

7 Belzui] Ab Europæis aliàs scribitur *Benjui*, *Bengui*, *Bengivi*, *Benjovin*, *Benguin*, *Benzuin*, *Benzoin*, *Bengevin*, *Benjuinum*, &c. unde Anglis *Benjamin*, Hispanis *Menzoin*; quæ omnia sunt vocabula corrupta. Nec mirum, cum apud Orientales etiam hujus nomen variè scribatur & corrumpatur; viz. vitiosè scribitur *انكبران Enghirân*, & *انكوان Enghuwân*, & *انجوان Engjurwân*, & *انكوزه* seu *انكوزه Enghuze*, & *انكسا Enghusè* seu *Enghisè*; & *انكسك Enghusèc*, ut vulgus apud Persas & Armenos sæpe pronuntiat. Syris omissio *Nun*, dicitur *انكسان Aghdono*. Rectè autem & legitimè scribitur Persicè *انكسان Enghuzân*

Enghuzân seu انكدان *Enghudân*, unde Arabizatum est انجذان *Engjuzân* seu انجدان *Engjudân* sive *Angjudân*, & in Latinis libris *Anjuden*, id est Persicè *Tenens* seu *continens* τὸν *Engh* seu هنك *Hengh*. His enim nominibus intelligitur planta ipsa seu *Ferula* quâ continetur tam *Affa foetida* quam *Affa dulcis*, dictæ هنك *Hengh* seu انك *Engh*, & انكرد *Enghuzêd* seu *Anghized*: namque زهد *zhed* videtur vetus vocabulum expresso & concreto succo significando accommodatum: ut à كنگر *Kengher*, i. e. *Scolymus* (i. q. Arab. حرشف *Harshaph*, Hisp. *Alharfoço*, an *Artichoke*) fit كنگر زهد *Kengher-zhed*, i. e. *Scolymi succus inspissatus*, &c.

Aliquis primâ fonte putaret *Benguin* depravatum esse انجوان *Enguen*, præmissis *B*, ut in Avicennæ Indice Latino p. 421, pro انجرة *Angjora*, i. e. *urtica*, malè legitur *Bangjora*: nec mirum, cum in ejus & Serapionis Indice, ferè omnia Simplicium nomina corruptè & falsò scripta legantur. Sed revera alitèr se res habet. Nam *Benguin* seu *Bengui* est nomen urbis & regionis ubi *Laserpitium* copiosè provenit, & inde ad alia loca deferitur. Est nempe urbs بنجواي *Bengjuai* in extremis limitibus Persiæ prope Indiam, de quâ Geographus Nubiensis, Clim. III. Part. vii. sub finem, Lat. pag. 134, (postquam locutus est de urbe *Bengjuai* & locis ei finitimis) dicit, ويجلب مما دار بارضها الحلتيت الذي لا نظير له ويتجنى منه الشيء الكثير الذي لا يتحصل لكثرة. Et à partibus ei terræ circumjacentibus affertur *Laserpitium* planè incomparabile, quod tantâ legitur copiâ ut præ ejus multitudine non colligatur. Heic planè videmus unde hujus gummi nomen ortum est; nam exoticorum nomina unâ cum ipsis rebus ad nos aliundè deferri solent. D. Vartomannus, lib. ii. cap. 15, meminit *Laserpitium* etiam ab Indiæ urbe Sarnau deferri ad Bangellam (sc. *Bengâla*) unde Europæi mercatores accipiunt. Et Cadamustus, cap. 83, ex Indiâ citeriore ad nos afferri refert. Quia vero aliquando per Levantinos mercatores ad nos veniat, Schroderus Pharm. p. 606, scribit quod ex terrâ Sanctâ veniat (quod verum sit, nam non in uno tantùm loco nascitur) & quod Benzoin sit *Affa dulcis* ex arbore procerâ manans; calidum esse in quarto gradu; & quod fortè sit *Agallochi lacryma*. Proh, pessima conjectura! Nam *Benzoin* non est *Affa dulcis* sola, sed & foetida; est nempe *Affa* in genere. Deinde non est ex aliquâ arbore, multo minùs procerâ; sed ex Plantâ tricubitali ferulaceâ: nec est lacryma *Agallochi*, cujus arbores, magnæ & proceræ, ligno albo, quæ cæduntur, decorticantur, terrâ sepeliuntur aliquot annos, donec exterior pars succosa putruerit, manente tantùm meditullio seu corde arboris, quod durius, quod est ipsum *Agallochum*: non benè olens nisi ustum. Unde sunt ex nostratibus qui credunt nunquam reperiri nisi terrâ sepultum. De عود *Oûd* seu *Agallocho* fusè agit Calcashendi tomo i. p. 350, omnesque ejus species enumerat.

Sed ut à D. Schroderi confutatione ad rem redeam, *Benzoin* revera est lacryma seu concretus succus *Silphii*, quod (notante Dioscoride 3. 94) in Syriâ, Armeniâ, Mediâ, & Libyâ nascitur: & (ut notat D. Martinus Atl. p. 24) in regno Laoquo, vulgò Laos ad austrum Sinarum, prope Kiao-chi seu Cochinchinam. Differt autem secundum locum seu solum

Totius itaque summa est, quod *Silphium* seu *Lafer* sit ferulacea species illa, quæ in Libyæ Cyrenaicâ regione nascens emittit *Laserpitium dulce*, quod *Benzoin* & *Asa dulcis* vocatur: eadem vero planta in Mediâ & Syriâ nascens, *Assam foetidam* producit. In libro Nuzhato 'Inophus, ubi hæc planta copiosè describitur, *Silphium* seu planta ipsa æquè ac ejusdem Gummi, distinguitur in album ac dulce, & in nigrum ac foetidum, & colligendi modus docetur, *وجمع هذا الصمغ بان يشرط اصله وساقه فيخرج منه لبن فيجفف ويستعمل فالمختبئ الطيب الابيض والمختبئ المنتن من الانجيدان المنتن الاسود*. Colligitur hocce gummi incidendo radicem & caulem plantæ, unde egreditur Lac, quod exiccatum reservatur in usum. Et quidem Hiltit dulce est album; & Hiltit foetens ex Engjudân seu *Lasere foetente* est nigrum seu subfuscum.

Hodierni Botanistæ credunt ex *Thapsiâ tenuifoliâ* colligi *Assam-foetidam*. Pharmacopæi Germanici *Ligusticum* & *Ostrutium* (i. e. *Asterantium*) seu *Imperatorium* pro *Silphio* substituere solent; & quoque *Angelicam majorem*, quam Dodonæus perperam putat esse verum *Lafer*. Pessimè autem errat B. da Parigi, ponens *Belzuinum* esse *Hasalbân*; cum hoc Arabicè revera sit *Rosmarinum*, quod Turcicè dicitur *دیش اوتی Dentata herba*, quia multis dentibus constare videtur. Et idem vice versâ errat vocando *Rosmarinum* *ببرية Piperitin*, propter quandam (ut videtur) mordacitatem, malè conficito & imposito nomine. [De Ambrâ & *Laserpitio* Lector curiosus ea, quæ super his rebus Kœmpferus scripsit, in Amœnitatibus exoticis, consulere cum fructu queat. G. S.]

אגוזי מוסקאטו ואגוזי הודו זיבטו
ומוסקו לרוב כי שם מוצא החיות
האלו מאד ריאו ברבאר לרוב
וכל מיני אבנים טובות ומרגליות

nuces Moschatæ & nuces Indicæ,
Zibethum & moschus magnâ copiâ,
nam ibi est productio istorum ani-
malium valdè: ⁸ Rhabarbarum mul-
tum, & omnia genera lapidum pre-
tiosorum, & ⁹ margaritæ: Incensum

⁸ *Rhabarbarum*] i. e. Rha exoticum extra Græciam natum: ii enim omnia præter se & sua, Barbara vocare solebant. Græcis pro Nomine sufficiens fuit prima Syllaba: integrum enim Nomen Persicè est *راوند Râvend*, seu *راوند چيني Ravend Chinesse*, quod Michovius effert *Cini Revent*. Aliàs ex Tartariâ advehi solet. [Hæc radix Romanis innotuit, qui eam insigniverunt nomine fluvii *Rha*, in cujus ripis nascitur, hoc addito epitheto *Barbarum*, quippe fuerit radix exotica. Vide Ammiani Marcellini Librum V. G. S.] Porcellana est herba *Purcellain*, refrigerans & in calidis regionibus grata.

⁹ *Margaritæ*] Nomen *Margarita* origine Persicum est *مرواريد Murvârid*, i. e. *Unio*. Et tale est etiam nomen proprium *Margareta*, amabilem & pulcherrimam *Unionem* denotans.

אינצינור

אינצינסו ואלואי לרוב פורצילאני
וירזין בעצי סרק ואילני יער סנדאלי
ועא ופשוטים רבים ומחצני מה
שלא ישוער וכל אלה למכור
בניהם לסוחרים הקונים להוליך
למקומות הצריכים או לסוחר
הקארוכאני הרגילים לעבור המדבר
הארוכות עם רבוי גמלים הולכים
להוריד מצרימה או לדמשק או
לבארט או לאליכסנדרו או
שהסחורות האלה יתנום וימכרום
לנוצרים ההולכים היום עד המקומות
ההם:

אמנם הסחורות הטובות להביא
שמה מגלילותינו הם כל מיני
מירציראה מפלאנדרים וממילאן
וכל מיני בגדי צמר ופשתים דקים
וכל מיני משי צאנדאלי וטאפאטא
בתי עינים נמכרים שם ביוקר

[seu Thus] Aloe magnâ copiâ, Porcellana, Verzin, cum lignis infrugiferis & arboribus sylvestribus: ¹⁰ Santalum, & res aliæ, & Simplicia plurima alia, & mineralia quæ non possunt ¹¹ æstimari. Et omnia hæc ut vendant inter se mercatoribus ementibus ad portandum ad alia loca quæ eis indigent, vel mercatoribus Caravânæ, qui solent transire per Deserta longa cum multitudine Camelorum euntibus ad deportandum in Ægyptum, & Damascum, & Berytum, & Alexandriam; vel ut tradant merces & vendant illas Christianis, qui hodiè proficiscuntur usque ad loca illa.

Verum merces bonæ ad importandum illuc ex regionibus nostris, sunt omnes species ¹² merceriæ à Flandriâ & à Milano; & omnes species pannorum laneorum & lineorum subtilium; & omnes species Serici, ut ¹³ Sandali & Tafata. Perspicillæ olim ibi vendebantur valdè

¹⁰ *Santalum*] Lignum est tam rubrum quam luteum, Arabicè *سندل* *Sandal*, Syris mutando literam *سندل* *Sandar*, & Anglis *Saunders*. Hæc autem omnia depravata sunt & detorta à Persico hujus ligni nomine *سندل* *Tchandal*, seu ut minùs rectè aliquando scribitur *سندل* *Tchandán*. Arabes enim, ut suprà dictum, literam *د* pronuntiare non valentes, eam semper mutant in suum *س* *Sad*.

¹¹ *Æstimari*] i. e. Recenseri, propter magnam copiam.

¹² *Merceria*] viz. Panni linei, &c.

¹³ *Sandalum*] Serici panni species quæ vulgò dicitur *Sarsenet*. *Tafata* origine Persicum est *تافتا* *Tafta*, i. e. *contortum*; viz. fortiore filo duplicato & contorto constans tela.

מאד בראשונה ונייר לכתוב יין
טוב המשומר בכליו לימים רבים
ומיני שמנים טובים ומיני כל
מתכות וחטה :

אמרו המלחים תרי המדינות
כי למעלה ביבשה על קאליקוט
מלך תקיף ורם מגלילות ועמים
רבים תחתיו נצב על מחוז
קאליקוט וזה בטרם יגיעו למלכות
פריטי ויאני ומהם באים בכל
עת דרך יבשה בעיר קאליקוט
עם רוב הסחורות הנזכ כי בארצם
ובנהרותם ובתוך יערי אילניהם
מוצאים והם שחורים ועשירים
ותקיפים ושמחים ולבושיהם
מכסים חצי הגוף או רובו והם
מבגדי משי שחורים או לבנים
וקצת מן המעיל אשר עליהם
ימשיכוהו דרך הארץ ויגררהו
ואמרו שהם עובדי אלילים ואני
אומר לפי מה שחקרתי ובינותי כי
הם יהודים בודאי לפי שחקרתי
מתורגמן אחד ערבי אשר דברתי
עמו פה פירארא ואמר כי בהיותו
בקאליקוט בדברו עם העם הזה

carè, & Charta ad scribendum: Vi-
num bonum reservatum in vasis
multis diebus; & species oleorum
bonorum, & species metallorum, &
triticum.

Aiunt nautæ harum provinciarum
Lustratores, quod in Continente su-
pra Calecut sit ¹⁴ Rex fortis & ex-
celsus propter regiones & populos
multos qui sunt sub illo, præfidens
super territorium Calecut: hoc au-
tem est antequam perveniant ad
regnum Pretegiani. Et ex illis sunt
aliqui semper venientes per viam
Continents ad urbem Calecut cum
multis mercibus prædictis: nam in
terris eorum & fluviis eorum & syl-
vis eorum est productio talium. Et
illi sunt ¹⁵ nigri, & divites, & robusti,
& hilares: & vestes eorum tegunt
dimidium corporis, aut majorem
ejus partem: suntque ex pannis fe-
ricis nigris aut albis: & partem pal-
lii quod est super illos, trahunt per
terram, pertrahuntque illud. Et ai-
unt eos esse cultores idolorum. Sed
ego dico, secundum quod inquisivi
& intellexi, quod ¹⁶ pro certo sint
Judæi. Inquisivi enim ab Interprete
aliquo Arabico quocum locutus sum
hic Ferraræ: & dixit, quod cum
ipse esset in Calecut, cum loqueretur
cum aliquo ex isto populo de rebus

¹⁴ *Rex fortis*] Magnus Mogul heic intelligitur.

¹⁵ *Nigri*] Potiùs dixisset Olivastri.

¹⁶ *Pro certo sint Judæi*] Proh stulta credulitas & judicium temerarium!

על עסקי סחורה שהרים ידו
באצבע אחת אל השמים וישבע
באחר חי העולם והתורגמן מפרש
שנשבע בשמש לבלתי תת מעלה
ליהודים ונכון הוא בחקם שאין
ראוי לפי הקדמותיהם היום ליחס
כבוד עם רב ומלכות לישראל
עד יערה ה' רוח ממרום עלינו
והרפת עמו יסיר ושבו בנים
לגבולם ודי בענין זה וכבר דברתי
זה שלש רגלים :

mercaturæ, quod ille levavit ma-
num suam uno digito ad cœlum, &
juravit per unicum viventem in se-
culum. Et iste Interpres explicavit
quod juraverit per Solem, ne daret
gloriam Judæis. Nam certum est
quod in statutis eorum non decet,
secundum principia eorum hodiè,
attribuere gloriam populi magni aut
regni Israelitis, donec excitet [seu
infundat] Deus spiritum ab alto su-
per nos, & opprobrium populi sui
removeat, & redeant filii [Israelis]
ad terminum suum. Et hoc suffi-
ciat de isto negotio: nam jam locu-
tus sum de hâc re tribus vicibus.

פ ר ק כו

יודיע סמיכות וקירוב לאמיקא
לגולפו התחלת ים סוף ומציאו
ראש יבשת קאליקוט סמוך למיצר
התחלת ים פרס והערה כוללת
לכל ארץ הודו ואיי הים בכלל
ומעשה הקארובאני מהגמלים
להעלות הבשמים ביבשה
העליונה :

כבר בארתי על הסובבים ביבשה
מכוש השפלה בים אוקיינוס כי
בהגיעו לסינוס ברבאריקוס אחר
עבור היער הגדול הנזכר אשר אצל
ראש אדמוני ואחר עבור כל פיות
הנהרות הגדולות צריך שיעבור כל
הגולפו בארבריקו אשר בו למעלה
מיצר התחלת ים סוף ואחר עבור
כל אלה יסובב היבשה וירד לדרום
בים וימצא ראש יבשת לאמיק
ואל הראש השני אשר בנגרו הוא
ראש יבשת קאליקוט כמו מהלך
ארבעים ימים דרך ים ובין שני

CAPUT XXVI.

*Declarat confinitatem & approxi-
mationem la Meccæ ad Golfum
initii maris Sûph, & ¹ inventio
Capitis Continentis Calecut prope
Fretum initii maris Persici: &
monitio generalis de totâ terrâ
Indiæ & insulis maris in genere.
Et opus Caravanarum cum Ca-
melis ad deferendum Aromata per
Continentem superiorem.*

JAM explicavi de circumeuntibus
Continentem Æthiopiæ inferio-
ris per mare Oceanum, quod quando
perveniant ad Sinum Barbaricum,
postquam transierint sylvam mag-
nam prædictam, quæ est apud Ca-
put Rubrum, & postquam transierint
omnia ostia fluviorum magnorum,
necessè sit transire totum Golfum
Barbaricum, qui est in eo supra fre-
tum initii maris Sûph. Et post-
quam transierit quis omnia hæc loca,
circumibit Continentem, & descen-
det ad austrum per mare, & inveniet
Caput Continentis la Meccæ. Et ad
Caput secundum quod est adversus
illud, sc. Caput Continentis Cale-
cut, est iter circa quadraginta die-
rum per viam maris. Et inter duo

¹ *Inventio Capitis*] i. e. Quomodo inveniatur attingere illum locum seu illud Caput.

הראשים האלה מלאמיק וקאליקוט
יש מיצר ים אחד הנכנס ועולה
ביבשה הרבה מאד ומתרחב
ועושה סבוב גדול ביבשת פרס
בכל וכשרים וסובב הים הזה
קרוב לאלפים מילין ונקרא סינוס
פירסיקוס מארצות הסופי באמונת

ista Capita de la Mecca & de Calecut
est ² fretum maris unum quod intrat
& valdè multum ascendit per Con-
tinentem, & amplificat se, & facit
magnum circuitum per Continentem
Persiæ & Babylonis & Chaldææ:
hoc mare circumit per ferè bis mille
milliaria, & vocatur Sinus Persicus
ex terris ³ Sophii qui est in fide pro-

² *Fretum maris*] viz. Fretum juxta *هرموز Hormuz*, seu angustior introitus maris vel Sinus Persici, aliàs Arabicè باب المندب *Babo 'lMandab*, i. e. *Porta exitii*, propter pericula & nimis frequentia naufragia.

³ *Sophii qui in fide propheta Ali*] Nempe Persarum Rex Ismael fuit ex Religiosâ familiâ eorum qui à gerendo vestes ex *صوف Sôph*, i. e. *Lanâ* (nam Sericum non induunt) dicuntur *صوفي Sophi*, q. d. *Laniferi*, *Lanosi*, *Lanearii* seu *Laneas* gerentes vestes. Unde & usque hodiè Persarum Reges (utpote qui ex eâdem familiâ orti) *Sophii* vocantur. Multum autem falluntur illi, qui propter moderniorē aliquem Regem proprio nomine *Sephi* dictum, Reges omnes rectiùs vocari debere *Sephii*: id enim nominis ante *Shâh-Sephii* tempora obtinuerat. Dicta Sophiorum Secta talis est, *quæ res Divinas & ad amorem Dei spectantes quotidie meditari, easque visibilium rerum figuris obscure & figuratè adumbrare solet*. Ab illo nomine fit Verbum Arab. *صاف lanifer & lanosus fuit*, & *صوف more Sophorum velavit & obvolvit sermonem*, & Passivè *تصوف*. Hinc in Sophiorum Institutis peritia & scientia vocatur *علم تصوف Scientia Sophiismi* seu *Instituti Sophiorum*, quod quidem Institutum præcipuè continetur in libro Persico cui Titulus *معنوي معنوي Mahnavi & Mesnavi*. Quoad Religionem, tam Turcæ quam Persæ sequuntur fidem Mohammedis, & Coranum amplectuntur, diversè autem explicant. Maxima autem differentia, propter quam Turcæ & Persæ se invicem odio habent & convitiis proscindunt, est de quatuor immediatis Successoribus, quorum tres priores *Abu-beer*, *Omar*, & *Othmân* Turcis chari & honorati, & quartus *Ali* despectui habetur: è contra, Persæ istum ultimum, quem primum ponunt, plusquam tres priores & quam Mohammedem ipsum æstimant, honorant, & Sanctissimum fuisse existimant; reliquos vero ut nebulones vilipendunt. Hinc & solennis illa qua se Muslimos esse profitentur Formula, quæ etiam in Nummis inscribi solet, Turcis est *لا اله الا الله محمد رسول الله Non est Deus nisi ipse Deus, & Mohammed est propheta Dei*; Persæ vero his verbis subjungunt *علي ولي الله Ali vero est Amicus Dei*. Deinde in Alcorani expositione, multa oriuntur Dissidia, unde se invicem Schismaticos esse proclamant, majorem spem de Christianis esse quam de Persis, & in die Judicii asinos à Judæis inequitandos eos futuros esse pronuntiant Turcæ.

הנביא

הנביא עלי קרוב מעט לאמונת
מחמד :

ועל צלעות הצד המזרחי לים
פרס הזה, הוא הדרך והרצועה
לעלות הודו העליונה במלכות
דראנגיאנא ואראגוסא אמנם יתר
גלילות הים פרס הזה אשר למטה
ממנו ימשכו כלם אחרי צלעי שפת
ים הודו הגדול אשר טולומיא
דבר גם וקרא את שם הודו
איסטרא רל אינדיאה איסטרא
והודו גאניים רל הודו הנמצא
בין נהרי גאניים אשר בלשוננו גון
וימשכו אלה המדינות מהודו
עד סוף העולם דרך שפתי הים
אוקיינוס הדרומי עד הגיעו בסוף
הנק סינוס מאניוס לדברי טולומיא
וסינארום ריגיאו ביבשה :

אולם מעלה מהגלילות האלה
ההודיות ולעבור כל המדברות
וללכת לצפון העולם ילך ויגיע
אצל גלילות סקיטאניאה וסרמאציא
ספיריאור ואינפריאור עד ארץ
המגוג ויסובו בלכתם לגלילות
מדי ושושיאנה היא שושן הבירה
בקארטונה וגלילות הטארטאור
הגדול :

phetæ Ali proximè ad fidem Mo-
hammedanam.

Et ad costas lateris Orientalis hu-
jus maris Perfici est via & linea ad
ascendendum in Indiam superiorem
per regnum Drangianæ & Arachos-
iæ. Verum cæteræ regiones hujus
maris Perfici, quæ sunt infra illud,
protrahuntur omnes post latera oræ
maritimæ Indiæ, de quibus Ptole-
mæus locutus est; & vocat nomina
eorum Hodu estera, i. e. India ex-
tra, & India [intra] Gangem, i. e.
India quæ invenitur inter fluvios
Gangis, qui in nostrâ linguâ est
[fluvius] Gozan. Et protrahuntur
istæ Provinciæ ab Indiâ usque ad
extremitatem Mundi per oras maris
Oceani australis, usque dum perve-
niatur ad finem, qui vocatur Sinus
magnus, juxta verba Ptolemæi, &
ad Sinarum regionem per Continen-
tem.

Sed supra regiones istas Indicas,
ad pertranseundum omnia Deserta,
& ad eundem ad septentrionem
Mundi, ibit & perveniet quis ad re-
giones Scytaniæ & Sarmatiæ supe-
rioris & inferioris, usque ad terram
Magog: & tum circumibunt in pro-
fectione suâ ad Provincias Mediæ &
Sufianæ (quæ est Susan Palatium
quod est in ⁴ Corduenis) & Tartariæ
magnæ.

⁴ Corduenis] sc. Est prope Cordyæam quæ est كورد Curd seu كوردستان Curdistân, sc.
Curdorum regio montana inter Assyriam & Persidem, de quâ plurima in Notis Biblicis,
si Deus vitam & vires suppeditaverit.

האמנם לשוב למטה לים קאליקוט
בארץ הדרום להודו עד סינוס
מאניוס בסוף העולם הדרומי
כלו מיושב מישובים גדולים
ומלכיות רבות ותקיפות וכל טובות
המציאות בידם מלכר רוב האיים
אשר בים לאין חקר ואין מספר
כלם כאחד בספינות ידובקו אלה
מארץ מזרח יבואו ואלה מדרומו
של עולם יגיעו לעשות הסטיפולי
והקבוץ הכולל מכל הסחורות
לעיר קאליקוט הגדול שמה ינוחו
יגיעי הים שמה ימצאו מרגוע
לסחורותיהם אם במכר או במחיר
וזה דרכם מנהג למו ואחרי כן איש
לדרכו ישובו עם כסף מכרם בידם
או מחיריהם :

אמרו כי האיים האלה אשר
סביבות קאליקוט רובם עובדי
אלילים הם לפי דעתם ויש בהם
עירות גדולות וקבוצים רבים
ונהרות מושכי חול של זהב לרוב
עם אבנים טובות ומרגליות ויש
מקומות אשר יש משפט מור

Verum revertendo infra mare Ca-
lecut ad terram Indiæ australiorem
usque ad Sinum magnum in fine
Mundi australi, totum est habita-
tum habitationibus magnis & regnis
magnis & fortissimis: & omnium
bonorum inventio est in manibus
eorum: præter insulas quæ sunt in
mari tantâ multitudine ut perscrutari
& numerari nequeant; quæ omnes
ut una ⁵ conjunctæ sunt navibus, viz.
istæ à terrâ Orientis veniunt, illæ ab
austro Mundi appellant ad faciendûm
Stapole & Conventionem generalem
pro omnibus mercibus in magnâ urbe
Calecut: ibi quiescunt defatigati ma-
ris; ibi inveniunt solatium mercibus
suis vel per venditionem, vel per ⁶
pretium; & hæc est via consuetudinis
eorum. Et postmodum unusquisque
revertitur ad viam suam cum argento
venditionis suæ in manu suâ, vel cum
pretiis suis [in aliis mercibus].

Dicunt istas insulas circa Calecut
esse plerasque earum idololatricas
opinione suâ. Suntque in eis magnæ
civitates & multæ Societates, & flu-
vii trahentes arenam auri magnâ
copiâ, cum lapidibus pretiosis &
margaritis. Suntque loca ubi ju-
diciûm est mortis interficienti vac-

⁵ *Conjunctæ sunt*] Seu cohærent, nempe omnes istæ (i. e. istarum incolæ) inter se
conveniunt in hac re, sc. ut navibus veniant ad mercandum in Calecut, eamque faciant
la Stapole seu Stabilis mercaturæ locum.

⁶ *Per pretium*] sc. In permutatione pro aliis mercibus.

להורג פרה או שור או בהמה
דקה באמרם כי יש ברכה בם
ובאמצעותם סמוך לסינוס פירסיקוס
הוא ים פרס יש שם איים מלאים
יהודים לאין מספר ושהורים
מלאים כל טוב וסחורה רבה ויערי
בשמים וירזון וקאסיאה תרי הים
והאיים בספינותיהם :

וראוי לדעת כי בטרם תקירות
מלחי פורטוגאל יולדו זה כשלשים
שנה לסבוב בים כל יבשת כוש
והורו התחתונה הזאת ולבא אל
קאליקוט מקום קבוץ כל הסחורות
האלה היה מנהגם אצל הסוחר
הגדולים והרבים ההם לעשות
השיירות הגדולות עם רבוי הגמלים
הנקראים קארובאני והיו עוברים
המדברות עד בואם סביבות ים סוף
בעציון גבר או להר סיני ומשם
היו מתחלקים קצתם להוליך
לדמשק או לבארוט או ליפו וקצתם
לאלכסנדריה של מצרים ומאלה
המקומות היה דרך ומבוא לדוגיאות
ארום ויניציאני זינוביסי פרינטיני
לקנות ולקבץ כל מיני בושם
פשוטים וסמים ותרופות להביאם

cam aut bovem aut parvum ali-
quod animal; dicunt enim, quod
benedictio est in illis. Et in medio
earum prope Sinum Persicum, qui
est mare Persicum, sunt ibi insulæ
plenæ Judæorum innumerarum &
quoque Nigritarum, refertæ omni
bono, cum negotiatione plurimâ, &
sylvis Aromatum & Verzin & Cas-
siæ, [quarum incolæ] sunt lustrato-
res maris & insularum navibus suis.

Jam convenit scire, quod ante
explorationem nautarum Portugal-
lensium, soliti sunt circiter triginta
annos circumire per mare totum
Continentem Æthiopiæ & Indiæ istius
inferioris, & venire ad Calecut lo-
cum congregationis omnium mer-
cium istarum. Eratque consuetudo
apud mercatores illos magnos &
multos facere Catervas magnas cum
multitudine Camelorum, quæ vo-
cantur Caravânæ. Et transibant per
Deserta donec venirent per circui-
tum maris Rubri ad Esion-geber aut
ad montem Sinai: & inde divide-
bantur, quidam eorum ut perferrent
[merces] ad Damascum, aut Bery-
tum, aut Joppam; & quidam eo-
rum ad Alexandriam Ægypti. Et ab
istis locis erat via & introitus pro
Galeris Edom, viz. Venetorum, Ge-
noviensium, & Florentinorum, ad
emendum & colligendum omnes
species Aromatum, Simplicium, &
Drogarum, & Medicamentorum, &

לאיברופא

לאיברופא בארצותם בארץ אדום
ועתה כי נתמעט הדרך והמבוא
הזה משיירות הקארובאני בסבת
מלתי מלך פורטוגאל ומלכי ספרד
אשר נשא לבם אותם בספינותיהם
ילכו לקנותם ולהביאם הם בעצמם
ואם נתמעטו סחורות הקארובאני
לא נתמעט בארצות האינדואה
וקאליקוט כי שם לא ילכו הויניציאני
ולא הורגלו וגם לא יסובבו את
ארץ כוש אם שיברחו מהשגת
גבול למלכי ספרד או מיראתם
לעבור שמה ועל כן הויניציאני
יעשו יקר מזולל למכור היום ביוקר
את אשר יביאו מבארוט ויתיקרוהו
לכפלים המעט אשר יביאו באמרם
כי החלק המעטי המובא בידם
צריך שיספיק ולהמכר לכפלים
לתושיה בסך הקדום למוצרכים
למען יקבצו כל כך כסף מן הבושם
המעט הזה כסף המקובץ מן הרוב
הקדום וכן הוא באמת כי ארצות
ספרד צרפת ופרווינצא בורגוניא
וגם פלאנדריס ואנגליאה סקוציאה
ואיברניאה ורוב אשכנז והולאנדי

ad portandum illa in Europam in
terras suas in terram Edom. Sed jam
quamvis minus frequentata sit via &
introitus iste per Catervas Caravana-
rum, propter causam nautarum re-
gis Portugalliae & Regum Hispaniae,
quorum tulit animus ut irent navi-
bus suis ad emendum ea & ad ap-
portandum ea ipsi per se, & quamvis
merces istae Caravanarum infrequen-
tiores factae sint, non tamen infre-
quentiores factae sunt in terris Indiae
& Calecut: nam eo non proficiscun-
tur Veneti nec affuefacti sunt, neque
etiam circumeunt terram Cush, vel
quia ⁷ fugiunt invadere terminum
regum Hispaniae, vel propter suum
metum eundi illuc: & hac ratione
Veneti faciunt carum ex vili, ut tra-
dant [seu vendant] hodiè carius id
quod afferunt à Beryto, & faciunt
duplo carius id parvum quod affe-
runt; cum dicant quod illa pars
pauca quod apportatur in manibus
eorum debeat sufficere & ea egenti-
bus vendi pro duplo pretio respectu
ejus quo olim vendebatur, ut sic col-
ligant tantam summam argenti ex
aromate isto parvo tanquam summam
collectam à multitudine olim. Et sic
est revera; nam istae terrae Hispania,
Gallia, Provincia, Burgundia, Flan-
dria, Anglia, Scotia, & Hibernia, &
major pars Germaniae, & Hollandia,

⁷ *Fugiunt invadere*] i. e. Nolunt impedire negotiationem Regum Hispaniae.

כלם מסחרות פורטוגאל יספיקו
ומכל מיני בושם וסחרותיהם יהיו
ויעמודו ואל ויניציאה לא יצטרכו
ללכת כראשונה ומלבד כי גם חוף
הים היפה אשר לעיר זינובא
וליגורנו אשר באיטאליאה גם
היא תושיט סחרותיה ובשמיה
לטוסקאנה ופאטרימוניאו וכל
צלעות המארימי ורומא ונאפולא :

ונשוב אל הקודם בעקר הערת
הפרק הזה כי כל הבשמים
והפשוטים ורוב המחצבים והאבנים
טובות כלם מרחוק יבואו אם
מארצות בוש היא האיטיאופיאה
העליונה והשפלה אשר זכרנו ואם
מהודו או מאיי הים אשר באוקיינוס
הגדול והנפלא אשר נדבר בהם
עוד מעט לתת תוספת הערה
באגרת הזאת להשביע נפש שוקקה
לשמוע חדשה בקרב הארץ לעם
אשר לא שמעו אופן הישוב
ומעשהו ואיך הוא וחלוק המקומות
ותולדותיהם בכל הדברים הנזכרים
יבוא וידע ענינו :

omnes, inquam, istæ ex mercibus
Portugalliæ habent id quod sufficiat,
& ex omnibus speciebus Aromatum
& mercium eorum vivunt & subsi-
stunt, nec opus habent ire Venetias
uti olim; præterquam quod portus
maritimus pulcherrimus qui est urbs
Genova & Ligorna in Italia, etiam
illa porrigat merces suas & aromata
sua ad Tuscaniam & Patrimonium,
& omnia latera maritimi, & Romam,
& Neapolim.

Revertamur jam ad præcedentia
de fundamento argumenti hujus
Capitis, quod sc. omnia aromata &
simplicia, & major pars mineralium
& lapidum pretiosorum omnia, in-
quam, à longinquo veniant, sc. vel
à terrâ Cush, quæ est Æthiopia supe-
rior & inferior cujus mentionem fe-
cimus, vel ab Indiâ & insulis mari-
timis, quæ sunt in Oceano magno &
misando, de quibus loquemur adhuc
aliquantulum dando additionem *
monitionis in hoc Tractatu, ad sa-
turandum animam desiderantem au-
dire id quod novum est in medio
terræ, populo qui nunquam audive-
runt modum Orbis habitabilis & ne-
gotium ejus, & quomodo ipse sit, &
mutationes locorum & accidentia eo-
rum in omnibus rebus commemora-
tis, ut accedat & sciat rem eorundem.

* *Monitionis*] i. e. Informationis, sc. dando additionalem monitionem seu informatio-
nem sive argumentum.

פ ר ק כו

הערה נוספת על רוב איים
אוקיינוס הראשיות הקדומות
חנודעות הנה עם אחרונות
בהודו ואי טראפובאנה וסביבות
סינוס מאניוס בסוף המזרחי
הדרומי ולפנות לצפונו של
עולם:

מה שזכיר הנה בפרק הזה הוא
לתת תוספת ביאור וזכירה לרוב
האיים הראשיות אשר הם חוץ
למיצר גיבאלטאר ובדרך הצפון
בראשונה ואחר בדרך הדרום
למען יוכן ענינם ומה הם ואנה
הם בראשונה זכרנו למעלה על
איי אנגליאה סקוציאה ואיבירניאה
וזכרנו ענינם בצפון המיצר
מגיבאלטאר ואלה משלשת מלכים
הם והם צפוניים למהלך סבוב
היבשה הצפונית מן האיברופא
בים אולם לדרום המיצר הנזכר
ימצאו לאין מספר אם למערבי

C A P. XXVII.

Admonitio [seu informatio] additionalis de maximâ parte præcipuarum insularum maris Oceani tam de antiquis quæ benè notæ sunt, quam de modernis, quæ sunt in Indiâ: & de insulâ Taprobanâ, & circumjacentibus Sinui magno in extremitate Austro Orientali, respiciendo etiam versus Aquilonem Mundi.

ID quod hic ¹ commemoraturi sumus in hoc Capite, est ad dandum additionalem explicationem & memoriale majoris partis insularum capitalium, quæ sunt extra fretum Gibeltâr & per viam septentrionalem primò: & postmodum per viam australem, ut intelligatur negotium eorum, quænam sint & ubi sint. Primò suprâ commemoravimus insulas Angliæ, Scotiæ, & Hiberniæ, & recensuimus negotium eorum in Septentrione freti Gibeltâr: & istæ sunt sub tribus regibus, & sunt septentrionales respectu itineris per circuitum Continentis septentrionalis Europæ per mare. Verum ad Austrum freti prædicti reperiuntur [insulæ] innumerabiles: nam ad Au-

¹ *Commemoraturi sumus*] Est repetitio seu recapitulatio eorum quæ antea descripserat.

דרומי ימצאו את אלה נגד פים
שם איים קטנים ונגד קאו קאנטין
שלשים איים וכן נגד קאפו בייאנקו
ונגד ראש וירדי כמו ששה איים
גם להתרחק מן היבשה הזאת
הרבה כבר מצאו איים טובים
כגון מאדירא איי ספאניולי הם
פורטונאטי אינסולי איי קאנאריי
אינסולי סאנטי ואחר כל אלה
במרחק הרבה מאלו בים האיים
הרעים מאי קאניבאלי אוכלי
בשר האנשים ואחרי אלו בשוב
אחורנית לצד דרומי מעט ם אנא
ורבים מאלה עד עברם הראש
הגדול ראש טובה תקוה רל קאו
די בונא ספיראנצא אשר למטה
בים כוש אשר סביב לזה בים
כעשרים איים הנה והנה קרובים
ורחוקים מן היבשה עוד למטה
אחר עבור סינוס בארבאריקוס
בגולפו הגדול ללכת לאמיקא
וקאליקוט שם מוצא האיים הגדולים
והרבים אשר כל טוב המציאות
בתוכם וכלם הם אשר יביאו
בקאליקוט בספינותיהם הסחורות
הנזכ ואלה שמות קצת מהראשיות

stro-occidentem reperiuntur istæ; sc.
adversus Fefs, ibi sunt insulæ parvæ;
adversus Capo Cantin, triginta in-
sulæ: sic è regione Capo Bianco &
Capo Verde, circiter sex insulæ: &
quoque elongando multum à Con-
tinente hoc, jam repperunt insulas
bonas, qualis est Madera, & insulæ
Hispaniolæ², quæ sunt insulæ For-
tunatæ; insulæ Canariæ, insulæ
Sanctæ. Et post omnes istas per
distantiam multam ab istis per mare,
sunt insulæ malæ [seu sequiores] ut
insulæ Canibaliū comedentium
carnes hominum. Et post eos, re-
trocedendo aliquantulum versus au-
stralem plagam, est S. Anna, &
multæ tales, donec pertransierint
Caput magnum, sc. Caput Bonæ
Spei, vulgò Capo de Bona Speranza,
quod inferius est in mari Cush: &
quæ circa illud per mare, sunt cir-
citer viginti insulæ hinc illinc vel
propinqui Continenti vel procul ab
eo. Præterea inferius postquam trans-
eatur Sinus Barbaricus per Golfum
magnum ut eatur ad la Meccam, &
ad Calecut, ibi reperiuntur insulæ
magnæ & multæ, in quarum medio
est omnium bonorum inventio, &
omnes istæ eæ sunt quæ afferunt ad
Calecut merces commemoratas na-
vibus suis. Hæcque sunt nomina
principalium aliquot insularum ista-

² Ut à Canariis Canes multi, sic ab Hispaniolis (vulgò *Spaniola*) sunt Canes aquatici quos vocamus *Spaniels*.

מהאיים האלה זאנזיבאר יאווה
מאיור יאווה מינור מאדאגסקאר
אווים קאטין וכו' יעלו מספרם לפי
דברי ספר עולם חדש יותר מאלף
ותק' אים ובתוך המספר הזה
יש אי גדולה ועצומה בתוך הים
וטראפובאנה שמה אשר אין ערוך
אליה לגדולה ולטובה ולמוצא כל
הטובות אשר בה כנוס אילני כל
מיני בושם כיערי ההרים ואילנות
גדולות ונהרותיה מושבות חול
זהב ממקום התחלת מקורי הנהרות
אף כי אבניה אשר סביבות
התחלת המעינות והנהרות אבנים
טובות הנה אדומות ולבנות וירקות
אפס כי עו מאד חירת היער אשר
בה ועופות השמים אשר בה
המעופפים ומפחדים מאד יושביה
ושם מוצא הגריפוני והיערות יערי
פלפל ויערי וירזן והיא יושבת
בים נגר יבשת אינדואה גאניים
והיא תחת משוה היום לדברי
טלומיאז אשר הזכירה וציירה
בספריו ומקומה האמיתי בים
אוקיינוס בין מיצר פרס לסינוס

rum; Zanzibar, Java major, Java minor, Madagascar, Ozim, Catin, &c. Et ascendit numerus earum juxta verba libri Mundi Novi, ad plusquam mille & quingentas insulas. Et hoc etiam numero continetur, in medio maris, insula quædam magna & fortis, cujus nomen est Taprobana, cui nulla est æquiparanda propter magnitudinem & bonitatem suam, & propter productionem omnium bonorum quæ sunt in eâ; uti collectio arborum omnium specierum aromatum, ficut sylvæ montium, & arbores magnæ, & fluvii ejus trahentes arenam auream à loco originis [dictorum] fluviorum; præterquam quod lapides ejus, qui sunt circumcirca initium fontium & fluviorum, sint lapides pretiosi, rubri, & albi, & virides. Excepto quod valdè fortia sint animalia sylvestria; & volucres cælorum qui in eâ volitant, ³ terrefaciant valdè habitatores ejus. Et ibi est productio Gryphium; & sylvæ ejus sunt sylvæ Piperis & Verzin; & illa sita est in mari è regione Continentis Indiæ Gangeticæ, estque sub Æquatore diei, secundum verba Ptolemæi, qui eam commemoravit & descripsit [seu depinxit] in libris suis. Et verus ejus locus est in mari Oceano inter fretum Persicum & Sinum magnum,

³ *Terrefaciant*] i. e. Bestiæ sylvestres & rapaces volucres prohibent ne aliquis accedat ad prædicta illa bona auferendum: nam & incolas ipsas terrefaciunt valdè.

מאנוים שהוא סוף קצה ים
 הודו וסובבת יותר מאלפים מילין
 הרבה וכל אלה שחורים הם
 וכל טוב סחורות בידם אשר
 כבר זכרתי זכרם מבשמים וסמים
 ופשוטים ומתצבים ואבנים טובות
 ומרגליות וירזין ריאובארבארו
 פאפאגאלי לבנים פורצילאני ויתר
 הפנינים אשר נשכחו אמם עתה
 הכל אשר בים וביבשה עד
 סינוס מאנוים מובא לקאליקוט
 העיר אשר זכרתי וסדרתים עוד
 הנה בסדר קטן בקוצר לזכרון עוד
 לקוראים :

qui est in fine extremitatis maris
 Indici, circuitque multò plus quam
 bis mille milliaria. Omnes isti sunt
 Nigritæ, & omnes bonæ merces
 sunt in manu eorum, quarum com-
 memoracionem jam recensui, uti
 Aromata, Drogæ, Simplicia, & Mi-
 neralia, & Lapidès pretiosi, & Mar-
 garitæ, Verzin, Rhabarbarum, Pfit-
 taci albi, Porcellana, & abundantia
 Unionum, quorum reperiuntur Ma-
 tres. Nunc omnia quæ sunt in
 mari & in Continente usque ad Si-
 num magnum, importantur in ur-
 bem Calcut, quæ jam hic comme-
 moravi & ordinavi illa ordine parvo
 & compendiofo, ut sit adhuc me-
 moriale legentibus.

פ ר ק כה

אל ביאור סביבות סינוס מאניוס
סוף ים הודו ולהפוך סביבות
היבשה המזרחית והיהודים
הסגורים:

כבר בארתי כי סינוס מאניוס הגדול
הוא סוף כל האינדואה דרך ים
וביבשה על סביבות הסינוס מאניוס
הזה מלכות סיריקא והרי אימאוס
והוא סוף יבשת הודו וסוף כל
הישוב אשר הגיע לדבר במטלומיא
החכם אמנם להלאה מהמקומות
האלה אשר במזרח לא דבר בו כלל:
ועתה ביום הזה אשר נתרחב
הישוב ונתישבו המדברות וההרים
והיערות נחשפו ונשרפו ומצאתי
כתוב מה שעברו הספינות הנוצריות
להלאה מהמקומות האלה הנזכרים
וסכנו בים את היבשה המזרחית
אחר מעבר סינוס מאניוס ומצאו
איים רבים בתוכו הנה והנה
אין קצה למספרם ואפשר שגם אלה
האיים ממספר האיים הם אשר

CAP. XXVIII.

*De expositione circumjacentium Si-
nus magni in fine maris Indici,
& ad invertendum per circumja-
centia Continentis Orientalis: &
de Judæis inclusis.*

JAM explicavi quod Sinus mag-
nus est finis totius Indiæ per
viam maris: & in Continente juxta
circumjacentia Sinus magni istius,
est regnum Serica & montes Imai.
Et hic est finis Continentis Indiæ
& finis totius Orbis habitabilis ad
quem pervenit ut loqueretur de eo
Ptolemæus¹ Sapiens. Verum ultra
hæc loca quæ sunt in Oriente, nihil
omninò locutus est.

Nunc autem hodiè cum dilatata
sit pars habitabilis, & habitata sint
Deserta & montes, & sylvæ denu-
datae sint & combustæ, inveni scrip-
tum quod naves Christianæ transi-
verunt ultra hæc loca prædicta, &
circumiverunt per mare Continen-
tem Orientalem post transitum Si-
nus magni, & invenerunt insulas
multas in medio ejus hinc & illinc,
nullus est finis numero eorum. Et
fortassis etiam istæ insulæ sint de
numero insularum quarum men-

¹ Sapiens] Tam Doctorem quam Philosophum & quemvis Doctum hoc nomine sæpe
intelligunt.

זכרתי שכלם יכולים גם הם לסבוב
 ולבא בקאליקוט וכלם מלאים כל
 טוב כראשונות ואלה קצת משמותם
 אשר מצאתי כתוב בספריהם ריגיאו
 לאק סמוך לגבול אינדיאה איסטרא
 מלכות באלור הגדול העליון לכל
 אלה אשר כתבו הסופרים אצלו
 שיהודים רבים סגורים בו והוא
 בצד המזרחי הצפוני גם נתחדשו
 עוד ישובים אחרים בחדושי הגלילות
 האלה המזרחיים ביבשה וקראום
 בשם יושביהם טיביט צינבא
 בוקטארי עד ריאו דארוסא וקרוב
 לזה למעלה מהכל עיר גדולה
 לאלהים אין כמוה תחת השמים
 אשר כל טוב להם מהדברים
 היקרים ומתנהגי כפי הטבע ואלה
 הם בודאי עובדי השמש ועד הנה
 נודע ונתגלה מה שנתוסף העולם
 בתוספת הישוב שנתחדש מה שלא
 כתב בו טולומיאו וכל אלה הם

tionem feci: nam illæ omnes pos-
 sunt etiam circumire & venire ad
 Calecut; & omnes quoque refertæ
 sunt omni bono uti priores. Et hæc
 sunt ex nominibus earum, prout in-
 veni scriptum in libris illorum; viz.
 regio Lac prope terminum Indiæ
 exterioris; magnum regnum Belur
 omnibus istis superius, de quo scrip-
 serunt Authores quod multi Judæi
 inclusi sint in eo; estque in latere
 Boreo Orientali. De novo etiam
 discoopertæ sunt ibi multæ habita-
 tiones aliæ secundum novas discoo-
 pertiones regionum istarum Orien-
 talium in Continente: & vocarunt
 eorum nomina secundum nomina
 incolarum eorundem, Tibet, Sinaba,
 Buchtari, usque ad Rio de Rosa: &
 prope huc supra omnia, est Civitas
 * magna Dei, non est similis ei sub
 cælo; nam possident omne bonum
 de rebus pretiosis, & gubernantur
 secundum naturam: & isti sunt pro
 certo Cultores Solis. Et huc usque
 notum est & manifestatum id quod
 additum est in Mundo per additio-
 nem parti habitabili de novo discoo-
 pertæ, de quâ nihil scripsit Ptole-
 mæus. Et hæc omnia sunt in parte

² *Magna Dei*] i. e. Maxima. Videtur intelligere Magni Cam Sedem vulgò dictam *Cambalue*, quod in vetustis MSS. Latinis scribitur *Cambaluc*, rectius. Est enim خان بالق *Cân-baluc* seu *Can-balac*, contractè pro *قالن بالقصون* *Gân-Balacsun*, quod in lin-
 guâ Mogolo-Tataricâ est *Imperatoria civitas*, ubi sedes Regia: de quâ alibi plura, si
 Deus vitam prorogaverit ejusque permisso. De hac interrogati Legati Siamenses, talem
 aliquam certam civitatem non noverunt; nam migratoria est, ut *اوردو* *Ordu*.

בצפון המזרחי ביבשת ים אוקיינוס
הצפוני מזרחי ההולך וסובב לצפון
הולאנדי מהלך נפלא ועצום גדול
ונורא מאד כי לא יוכל עוד איש
לעבור דרך ההוא כי היבשה מדבר
שממה היא ושעירים ירקדו שם
מרוב הקור מאד והו סוף ותכלית
כל היבשה המיושבת והמדברית
אשר יוכל אדם לרכוב על סוס
עליה ולרגלה ולתור אותה בדרך
ים אוקיינוס ובדרך מיצר גיבאלטר
כי הוא הפתח הפתוח לסבוב כל
היבשה מהשבעה איקלמים אשר
אנחנו בו היינו איברופא אפריקא
אשיאה מלבד האיים אשר בימים
כלם ועתה נדבר מעולם חדש
הנמצא אשר אין לו קשר ודבקות
אתנו ולא נודע עד היום הזה :

Boreo-Orientali in Continente maris
Oceani Boreo-Orientali, qui tendit
& circumit per Septentrionem Hol-
landiæ itinere mirabili, forti, magno,
& tremendo valdè; quia non potest
aliquis transire per viam illam, cum
Continens sit Desertum desolatum :
& Satyræ saltant ibi, præ valdè
magnâ copiâ frigoris. Et hæc est finis
& completio totius Continentis habi-
tati & deserti per quem quis potest
equitare cum equo super illum, &
illum explorare ac investigare eum,
& circumire illum per viam maris
Oceani & per viam freti Gibeltâr :
nam illa est porta aperta ad circum-
eundum totum Continentem 7 Cli-
matum in quo sumus (i. e. Europa,
Africa, Asia) præter Insulas quæ in
omnibus maribus. Et nunc loque-
mur de Mundo novitè reperto, cui
non est colligatio & connexio no-
biscum, nec notus est usque hodiè.

פ ר ק כט

על מציאות עולם חדש הגדול
והנורא ותכונתו אשר נמצא
להלאה ממשוה היום ואם אפשר
הדבר שיהיה ישוב בדרום
להלאה מהמשוה הזה הנקרא
טורידא זונא בלשונם הנוצרי
והיוני :

הסכימו רוב התופנים ובעלי
הקירת העולם והקוסמוגריפי ובפרט
טולומיאוס בספריו ובציווריו כי
למטה ביבשה בצד הדרום תחת
ונגד משוה היום הנקרא בלשונם
טורידא זונא ולהלאה מזה בצד
הדרום לעולם אין ישוב נמצא
וזה בסבת החום החזק אשר יכהו
ניצוץ השמש בדרום ההוא אל פני
ארצה וכאשר נתרבו הימים ופרו
ורבו החוקרים בעולם והחכמים
והשרים אשר שלחו לתור הים
למצוא חדשות בעולם נתבטל
המונה הזה הראשון הקדום וחשבו
אחרי מה שמצאו בגלילות קאו
די בונה ספיראנצא שהוא להלאה

CAPUT XXIX.

De inventione Mundi novi magni & terribilis, & de dispositione ejus, qui repertus est ultra Æquatore diei: & an possibilis sit res ut detur habitatio in meridie ultra istum Æquatorem, ubi vocatur Torrida Zona linguâ eorum Christianâ & Græcâ.

CONSENTIUNT major pars Mathematicorum & authorum investigationis Mundi & Cosmographorum, & particularitèr Ptolemæus in libris suis & mappis suis, quod infra Continentem in latere meridionali sub Æquatore diei & è regione ejus (ubi vocatur in linguâ eorum Zona torrida) & ultra illum in latere australi Mundi nulla reperiatur habitatio. Et hoc est propter causam caloris intensi, quia percutit illum [locum] scintilla Solis in australi illâ plagâ super faciem terræ. Sed postquam multiplicati essent dies, & fructificarent & multiplicarentur exploratores Mundi, & Sapientes & Principes quos mittebant ad observandum mare & reperendum nova in Mundo, cessavit hæc assertio prima antiqua, & existimarent postquam invenissent regiones Capitis Bonæ Spei, quod est mul-

הרבה

הרבה ממשורה היום שאפשר
למצוא ארץ חדשה אחרת נוספת
הרבה להלאה מזה אחר משה
היום ואחרי שזה היה אפשר אצלם
אחרי כן מצאוהו מחוייב ואמתי
בהיות שמצאוהו כמש עין בעין
חוקרי ותרי מלך פורטוגאל זה
קרוב לעשרים שנה ועל המונח הזה
שמעתוהו מכואר במקרה בהיותי
בפירנצו בימי השר לורנצו די
מדיצו בזמן שהובא אליו הדורון
מהג'יראפא ובשמים ובאלצימו
ממלך שלטון מצרים שמעתי בביתו
ושהיה בפניו פיירו בנו היוב מציאות
ישוב להלאה ממשורה היום וכן
ראיתי פה פירארא בזמן דוכוס
ארקוליס איש השוב בקיא במלאכה

tum ultra Æquatorem diei, possibile
esse reperire aliam terram novam
addititiam longè ultra hoc post
Æquatorem diei. Et postquam hoc
fuiſſet poſſibile illis, tandem inve-
nerunt id eſſe neceſſarium & cer-
tum: nam pro certo invenerunt il-
lud oculari inſpectione Exploratores
& Speculatores regis Portugalliæ,
jam circiter 20 annos. Et occasione
hujus ſuppoſiti, audivi rem clarè ex-
plicitam accidentalitè cum eſſem
Florentiæ in diebus Principis Lo-
renzo de Medices, quo tempore af-
ferrentur ei pro munere Caryophylli
cum Aromatibus & Balsamo à Rege
Sultano Ægypti; audivi, inquam,
in ædibus ejus (cum etiam eſſet in
¹ præſentiâ ejus Petrus filius ipſius)
neceſſitatem inventionis loci habita-
bilis ultra Æquatorem diei. Et ſic
vidi hic Ferraræ, tempore * Ducis
Herculis, virum aliquem egregium

¹ *In præſentia ejus Petrus filius*] Qui ſc. teſtis eſſe poteſt; cujus tamen partialitatem
quis meritò ſuſpicetur, propter relationem; an itaque idoneus ſit teſtis, dubium: cum
vero res hiſce diebus non ſit magni momenti, eum admittemus.

* Ferraræ & aliorum locorum Princeps vocatur *Duc* ſeu *Dux*, in aliis quibuſdam locis,
talis appellatur *Doge*. Unde in oppoſito litore Barbarico Oppidorum Tripolis, Tunis &
الجَزَائِر *Al Gjezáir* (vulgò *Algier* & *Argier*) Princeps ſeu Prætor ſive Gubernator ſupre-
mus vocatur *Doye*, ſeu ut Mauri tenuiùs pronuntiant *Dâye*. Illi autem Principes in
Subscriptionibus Epistoſtarum quas pro Regibus Angliæ interpretatus ſum, ſi Arabicè ex-
aratae erant, ſubſcribebant ضاي vel ظاي; in Epistoſtis vero Turcicè exaratis داي; quæ
utraque ſonant *Dâye*, pro *Doge*. In Epistoſlâ Turcicâ à Prætorè Algerenſi ad Jac. II.
Regem Angliæ miſſâ (quam pro Rege interpretatus ſum initio Martii 1688) ipſe Prætor
ſubſcripſit fe داي جَزَائِر *Ibrahim Doye Gjezáir* ſeu Infularum ſc. *Algier*.

הזאת אשר ברה מפיומבינו ואשר
רכב ים אוקיינוס הזה הדרומי
הגדול קרוב לעשרים שנה וקיים
מציאות ישוב הדרומי הגדול
להלאה ממשוה היום כאשר נגיד
ענינו :

ונראה לי כי כמו שיחסרו
הימים ויארכו לנו אנחנו היושבים
תוך שבע האיקלימים הלזו אשר
נתישבנו בהם ממשוה היום
והנה ר"ל מן הדרום אל הצפון
וגם שיתקרה הזמן ויתחמם לנו
לפי איכות מצב האיקלימים אשר
נשב בו ונקבל אנחנו הפחות
והיותר בקור וחום וקוטן הימים
והתארכם בסבת גלגול עליוות
השמש וירידתו בהתקרבו והתרחקו
מעלינו ברביע הכדור הצפוני אשר
אנחנו בו כן אפשר שימצא יבשה
וישוב ברביע הכדור השני ושימצא
בו ארץ מוחזקת שישתנה להם
גב הזמן בעליוות השמש וירידתו
והתרחקו והתקרבו שמה ושיהיה

exercitatum in hâc arte, qui aufu-
gerat ex Piombino, & navigaverat
hoc mare Oceanum australe mag-
num prope per 20 annos, qui affir-
mabat inventionem loci habitabilis
ultra Æquatorem diei, ut declara-
bimus negotium ejus.

Et mihi quidem videtur, quod
ficuti abbreviantur & prolongantur
dies nobis qui habitamus in medio
septem istorum Climatum; (habita-
mus etiam in illis ab Æquatore diei
& citeriùs, i. e. ab Austro ad Sep-
tentrionem) & quoque quod ut fri-
gescit nobis tempus & rursus calefcit,
secundum qualitatem situs Climatis,
in quo habitamus & participamus
plùs aut minùs de frigore aut calore;
& ut imminuuntur dies & prolon-
gantur propter causam² revolutionis
ascensûs solis & descensûs ejus in
approximatione ejus ad nos, aut
elongatione à nobis in hâc quartâ
Septentrionali parte Globi, in quo
nos sumus; sic possibile est ut re-
periatur Continens & locus habita-
bilis in quartâ parte Globi secundâ,
& quod in eâ reperiatur terra firma,
& quod mutetur illis etiam tempus
per ascensum Solis ejusque descen-
sum, & per elongationem & ap-
proximationem ad illum, & quod fit

² *Revolutionis ascensûs Solis*] Argumentum ejus est; Quod sicut Sol & Calor, &c.
aliquando à nobis absunt, quasi tunc servitura essent alii cuidam parti ubi talis calor vulgò
desideratur, ideo possibile esse ut alius aliquis reperiatur locus ubi talis calor aut frigus
usui sit: adeoque probabiliter sequatur ut talis detur locus.

להם גל השתנות מה בזמנים
וימים ושיוכלו הישובים ויושביה
לעמוד ולהתישב שם להלאה
ממשה היום על פי טבע תכונתם
ומזגם מלידה ומבטן ומהריון
ולהחיות הזמן הרגיל והנהוג לפי
טבע הנולדים ומזג הרכבתם :

ונאמר בודאי כי הספינות ממלך
ספרד הלכו במצות המלך ויעברו
מיצר גיבלטאר וילכו מהלך ששה
עשר חדש על הדרוש הזה באופן
כי בהיותם בקאפו וירדי הוא ראש
ירוק כיבשה הדרומית בשמאל
הים ונגדו בתוך הים אינסולי
פורטונאטי הנקראים ספאניולי
או אינסולי קאנאריאי הרימו נס
הוילונים על תרני ספינותיהם ושמו
לרוח אוסטרו פניהם נגד הדרומי
תמיד ומעט מזרחי והניחו כל
האינסולי הנזכרות בימינם בתוך
הים ויבשת כוש השפלה על
שמאלם והלכו תמיד ברוח אוסטרו
הנזכ ובצד הדרומי מזרחי מעט
כאמור מהלך שני חדשים וחצי
ולא מצאו ולא ראו מאומה וכמעט

illis quoque mutatio in temporibus
& in diebus, & quod possint loca ista
habitata eorumque habitatores sub-
sistere & habitare ibi ultra Æquato-
rem diei secundum naturam disposi-
tionis suæ & temperamenti sui à nati-
vitate, ab utero, & à conceptione, &
conservare seipfos vivos tempus con-
fuetum & usitatum secundum natu-
ram eorum qui nascuntur, & tem-
peramentum Compositionis eorum.

Dicemus itaque pro certo, quod
naves à rege Hispaniæ iverunt man-
dato ipsius regis, & transeuntes per
fretum Gibeltâr, profecti sunt iti-
nere 16 mensium in inquisitione
istâ; adeo ut cum essent apud Capo
Verde seu Caput Viride, quod est in
Continente australi ad finistram ma-
ris, & è regione hujus in medio
maris essent Insulæ fortunatæ dictæ
Hispaniolæ aut Insulæ Canariæ, tum
elevarunt signum velorum super
mala navium suarum, & posuerunt
ad ventum australem facies suas,
versus australem semper, sed parum
orientaliter, & omnes istas insulas
heic commemoratas reliquerunt ad
dextram suam in meditullio maris,
& Continentem Cusli inferioris ad
finistram suam, & iverunt continuo
per ventum australem prædictum ad
latus Austro-orientale aliquantulum
(uti dictum est) itinere duorum men-
sium & dimidii: & non invenerunt
nec viderunt quicquam, adeo ut fer-

אברה

אנדה תקותם לשוב כי כבר
התחילו בעוצר ובחסרון מים ועצים
בספינות עד אשר זכה אותם הרצון
האלהי הקדוש שראו יושבי על
התורנות יבשת גדולה וארוכה
וירוקה ומיושבת כלה מוכתרת
מהרים ונקעות וגבעות ויערות
גדולות ונהרות מים מתוקים
וטובים וכאשר סבבו הצלע הזה
יותר מאלף פרסאות כי חשבו אולי
תהיה אי גדולה לאלהים אחרי
כן נמנו וגמרו לפי מה שראו משך
צלע היבשה ההיא ואופני הפוך
וטוב הליכותיה שהוא ארץ
מוחקת ארוכה מארץ מדה ורחבה
בתוך הים וקראוה עולם חדש
לגודלו ואורכו:

ואלה התארים אשר השיגו וראו
מיושבי הגלילות ההמה אשר
עמדו שמה הנה והנה קרוב
לשני חדשים ואכלו ושתו עמהם
בהכרה ובדרך תורגמן ובטורת

mè perierat eorum spes revertendi: jam enim incipiebant esse in arctatione & defectu aquarum & lignorum in navi, usque dum Divina voluntas æterna dignos eos faceret ut sedentes super [navium suarum] malis viderent Continentem magnam longam & viridem quæ tota esset habitata, circumcincta montibus & planitiis & collibus, & sylvis maximis, & fluviis aquarum dulcium & bonarum. Et quando circumvenerant latus illud, plus quam mille Parafangas (existimarant enim quod fortassis esset insula magna Dei) postmodum³ concluderunt & decreverunt (juxta id quod viderent protractionis Continentis hujus, & modorum inversionis & circuitus profectionum ejus) quod esset terra firma, ⁴ longa præ terrâ mensura ejus, & latitudo ejus in medio maris: & vocarunt illam Mundum novum, propter magnitudinem ejus & longitudinem ipsius.

Et istæ sunt formæ [seu descriptiones] quas obtinuerunt & viderunt habitatorum regionum istarum: nam ibi substiterunt huc illuc [migrantes] prope duos menses, & comederunt & biberunt cum illis in confortio & ope interpretis, & summâ

³ Concluderunt] Est נמנו ad verbum, *Numerata sunt*, viz. suffragia per quæ concluderunt rem. Est sc. figurata locutio referenda ad suffragiorum computatores.

⁴ Longa præ terrâ] Phrasis ex Job. xi. 9.

נמרץ דברו ברוחק העמים ההם
 אשר שם שחורים כלם ונוטים
 לאדמימות עם אדמוני עינים פני
 להבים פניהם הולכי ערומים
 כלם עד יום מותם יושבים
 בחורים ובמחבואות ובמעונות
 כמו סכות מוקפות וחשופי שר
 כל שתותיהם פנים ואחור בלי
 כסות ומכנסים ומשתמשים הנשים
 כבהמות וכאן הנשים הלהוטות
 במשגל גם כן תעשינה כמשפט
 הנשים אשר בתחתית כוש
 התחתונה להגדיל האבר במשיחות
 או בעקיצת איזה בה להגדיל
 עביו ואחר תשגלנה בן תבעל
 אמו אח באחותו וכן כלם ואין
 להם שר ומושל ולא תורה ולא
 אלהות רק נאמר שמתנהגים על פי
 הטבע ואין להם מטלטלים ונכסים
 שיחזיקו להם לברם כי הכל הפקר
 שמה ואובלים ומתפרנסים יתרו

cum molestiâ locuti sunt difficulter. Populi illi qui ibi sunt, omnes sunt nigri & inclinantes ad rubedinem, cum rubedine oculorum, facies fulvæ erant facies eorum. Omnes incedunt nudi usque ad diem mortis suæ. Habitant in foraminibus & latibulis, & in habitationibus ad instar tabernaculorum circumductis, suntque denudati natibus, sc. omnes nates eorum tam antrorsum quam retrorsum sunt sine tegumento & fœmoralibus: & congregiuntur cum fœminibus ad instar bestiarum [retrò]. Et hic fœminæ inflammatae sunt in concubitum: & quoque hic faciunt secundum morem mulierum quæ sunt in infimâ parte Cush inferioris, ⁵ magnificando membrum per unctionem aut punctionem alicujus ⁶ animalis ad augendum crassitiem ejus: & tum postmodum cum viris concumbunt. Filio maritabitur mater ipsius, frater sorori suæ: & sic omnes illorum. Non est eis Princeps aut Dominator, nec Lex neque Divinitas: sed dicendum est quod regantur secundum naturam. Et non sunt eis bona mobilia, nec opes quas possideant sibi solis; nam omne ibi est commune, & comedunt

⁵ *Magnificando*] sc. Incrassando membrum virile. Vide pag. 163.

⁶ *Animalis*] בה est חים בעל vitâ præditum. Alibi dixit, Per punctionem extrahendo herbarum venenatarum succum, ut eo ungerent Membrum idque tumefacerent. [Haud dubium est quin Propheta Ezekiel, cap. xvi. 26. xxiii. 20. ad hunc morem abominandum alludat.]

והאנשים בועלים הנשים לפעמים
 רבות יפטרו אותן ויעשו הפקר
 ללכת באשר ימצאו ולפעמים יפול
 שנאה ותחרות ביניהם וילחמו
 בשנאה איש אל רעהו בתצוים
 ובקשתות ובאבנים ובהכאות ורות
 כי אין להם כלי זין ומציאות
 ברזל אין בכל הגליל ההוא
 והגוברים ילכדו את אויביהם
 ויהרגום ויאכלו אותם וימלחום
 במלח בדרך שעושין הקאניבאלי
 שבשר האדם טוב בפיהם כי העמים
 האלה בריאים הם מאד לטוב האויר
 ההוא והרוחות המנשמות שמה
 מאריכים ימים ליותר ממאה
 וחמשים שנה ואין חלאים מצואים
 שמה כא מעט ואם יתחלחלו בחלי
 מה יתרפאו מאליהם בשרשים
 מפורסמים להם ויש שם בשפתי
 הים מקום לצוד צורת דגים
 ברשתות משונות אשר להם ויש
 שם דגים רבים וטובים מה שלא
 ישוער ערכם כדמות הדגים שלנו
 גדולים וקטנים וגם מינים אחרים
 זרים לנו ובהרים הגדולים ההם אשר
 ביבשה במשך הנהרות הגדולים
 הנגרים יש יערות גדולות עושי כל
 מיני בושם והיערות מלאים חיות

& sustentantur simul. Et viri qui
 duxerunt uxores, sapissimè dimit-
 tunt illas, & faciunt eas liberas ut
 eant quocunque invenerint. Ali-
 quando incidit odium & invidia in-
 ter eos, ut pugnent ex odio vir con-
 tra socium suum sagittis & arcubus
 & lapidibus & percussione miris:
 non enim sunt illis instrumenta ar-
 morum: nec est inventio ferri in
 totâ illâ regione. Et ii qui fortiores
 sunt, capiunt inimicos suos & inter-
 ficiunt eos, ipsosque comedunt, &
 condiunt eos sale sicut faciunt Cani-
 bales; nam caro hominum bona est
 in ore eorum. Populi isti sunt sani
 admodum, propter bonitatem aeris
 illius & ventorum flantium ibi, &
 prolongant dies ultra centum &
 quinquaginta annos. Et nulli morbi
 ibi reperiuntur nisi pauci: si autem
 aliquo morbo ægrotaverint, sanan-
 tur à seipsis radicibus notis sibi ipsis.
 Estque ibi in oris maris illius, locus
 ad venandum venationem piscium
 diversis retibus quæ habent: & ibi
 sunt multi pisces & boni, ita ut non
 æstimari possit valor eorum, secun-
 dum similitudinem piscium nostro-
 rum majorum & minorum, & quo-
 que aliæ species peregrinæ nobis. Et
 in montibus illis magnis qui sunt in
 Continente per tractum fluviorum
 magnorum fluentium, sunt sylvæ
 magnæ facientes omnes species aro-
 matum. Et sylvæ plenæ sunt ani-

גדולות

גדולות עם קטנות הטורפים אריות
ונמרים לאין מספר ונחשים כקורות
וכל מיני חיות ורמשים רעים משך
מימי הנהרות ההם המתוקים
וטובים ימשכו זהב טוב בתוך החול
לאין חקר ואבני המחצב הקטנים
הם אבנים טובות ראויים לתקן
וסמוך לשפתי הים כלו מלא מאם
המרגלית רל מאטיר פירלא ובהיות
המנהג אצלם שכל מה שימשך
מטבע מוצא הגליל ההוא להיות
הפקר לכל על כן לא יחשבו
הזהב למאומה וכל מוצאות אבנים
טובות לאין ולהבל נגדם כלם
חוברי חבר ומכשפים ולוחשי לחש
להשמר מהטורפים ועם ערמות
רבות אחרות :

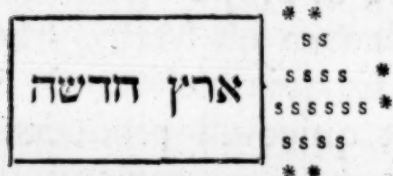
הגליל הזה הוא תחת פולו ים
אנטארטיקו בלשונם והלאה מראש
גרי ועל פני רקיע השמים עליהם
לעת ערב יראו כוכבי מה מחוברים
וקרובים זה לזה ומסומנים בקוים
אחרים כמין סלסול מהופך אשר

malibus tam parvis quam magnis
rapacibus, Leones & Pardi sine nu-
mero, serpentes instar trabium, &
omnes species animalculorum & rep-
tilium noxiorum. Protractio aqua-
rum fluviorum istorum dulcium &
bonorum trahit aurum optimum in
medio arenæ in infinitum. Et lapi-
des lapicidinæ minores, sunt lapides
pretiosi convenientes ⁷ ad præpara-
tionem: & prope oras maris totum
illud plenum est Matris Margarita-
rum. Et quia consuetudo est apud
ipsoס ut quicquid producatuŕ à na-
turâ productione regionis illius, sit
omnibus commune, idcirco non
æſtimant aurum quidquam, & om-
nis productio lapidum pretiosorum,
pro nihilo & pro vanitate est coram
ipsis. Omnes sunt Incantantes in-
cantationem & venefici & muſſitan-
tes muſſitationem ad præſervandum
ſe à rapacibus animalibus; cum
multis aliis aſtutiis.

Hæc regio est sub Polo maris an-
tarctici in linguâ earum, & ultra
Caput Hœdi [i. e. Capricorni]. Et
super faciem firmamenti cœlorum
supra illos qui circa tempus vesper-
tinum vident ſtellas aliquas, quæ
conjunctæ ſunt & ſibi invicem pro-
pinquæ, & ſignatæ ſunt lineis aliis
quaſi criſpaturâ capillorum inverſâ,

⁷ *Ad præparationem*] i. e. ut præparentur & poliantur.

ידריכו הרואים לרכוב בים ההוא
אשר תחת הבטתם נשעננו ימים
רבים והם כצורות אלו ששם
כוכבים גדולים נצבים בהדרכה זו
שנים למעלה ושנים למטה ושנים
לצדם ויו קוים ותוים באמצעם וזאת
צורת רביע היבשה אשר תרו
אותה :

עוד בקשו עם הספינות הנזכרות
לתור קצת מן האיים אשר מצאו
באחד מצדי היבשה הזאת לצד
דרום השפל אשר היתה שפלה בים
מזהבת פניה מרחוק לאור הבוקר
כאור זהב ומראית יקר מאבנים
קטנים על שפתיה ולא יכלו ללכת
שם כי הים הולך ונקפה בשנוי

quæ dirigunt videntes eas ut possint
navigare per mare: nam sub aspec-
tum earum nitebamur per plures
dies. Suntque ad instar figurarum
istarum; videlicet sex ⁸ stellæ mag-
næ sitæ sunt hoc modo; duæ supra,
duæ infra, & duæ ad latus earum:
& sexdecim lineæ vel signa sunt in
medio earum. Et hæc est figura
quartæ partis Continentis quam ex-
plorarunt.

⁹ Terra nova.

Præterea quæfiverunt prædictis
navibus explorare aliquos ex illis
insulis quas reppererunt in uno late-
rum istius Continentis ad latus me-
ridionale inferius, quia fuit inferius
in mari: flavescens erat ¹⁰ aspectus
ejus à longinquo ad lucem matuti-
nam sicut lux aurea & color pretio-
fior, propter lapides parvos qui erant
in ripis ejus. Non autem potuerunt
illuc ire, quia mare pergit ¹¹ conden-

⁸ *Stella*] De hisce stellis videas Alb. Vesputium lib. Navigationum, p. 127, cap. 107. Bayerus autem in Uranometriâ omnes optimè & elegantissimè delineavit. Eum ergo vi-
deas, si lubet.

⁹ *Terra nova*] Ea est America, sic dicta ab Americo Vesputio, qui ad hujus terræ in-
vestigationem Regis Castiliæ jussu à Calisiâ seu Gadibus solvit 1497. Ab eo denominatio
facta est, quamvis ante eum Christoph. Columbus dictam investigationem inchoaverat
anno 1492. Americæ figuram ex Chartis Geogr. quæras.

¹⁰ *Aspectus ejus*] sc. Unius harum insularum quas viderant.

¹¹ *Condensari*] Concretum vel nimis crassum fieri ex mixtione luti & arenæ.

תבניתו או כי לא היה שם תהום
מספיק לצורך לספינות וייראו
מגשת שמה ואת זה לא יכולתי
להבין וכאשר מצאתי כתוב כן
כתבתי וה' יודע ועד ישתבח שמו
שתקן המציאות לרצונו ואומר אני
ה' עושה כל:

fari propter mutationem constitu-
tionis ejus, aut quia non erat pro-
funditas sufficiens pro necessitate na-
vium, adeoque timuerunt accedere
illuc. Hoc autem ¹² non potui in-
telligere: sed sicut inveni scriptum,
sic descripsi. ¹³ Deus autem sciens
est & æternus: laudetur Nomen
ejus, qui ordinavit Mundum secun-
dum voluntatem suam, dicitque,
Ego sum Dominus faciens omnia.

¹² *Non potui intelligere*] Optandum esset ut videremus Hispanicum exemplar unde hæc
hausit: apertè enim (ut vides) profitetur se non potuisse ibi scripta intelligere; sed κατὰ
πρόδα fui Authoris verba secutus est.

¹³ *Deus autem sciens*] Sic etiam Arabes, quando narrarunt historiam vix credibilem,
addunt واللّه اعلم, sed Deus est scientissimus, i. e. meliùs novit an vera sit necne. Aliàs
aliquando subdunt, والعهدّة علي الراوي, sed fides sit penes relatores, quod ingenuè
dictum.

פ ר ק ל

על עסק מציאות מקום הגן
עדן:

בענין ידיעת מקום גן עדן
אנה מקומו ביבשה לפי פשט
הכתובים נבוכו בו הכמים רבים
כי לא ידעו מקומו ואנה אפשר
שימצא ור"ל אמרו כי להגיד
מעשה בראשית אי אפשר שיהיה
עקרו הציור השכלי והמקובל ממנו
האמנם בגמרא ובבר"אמר ר'
אבהו אין מקרא יוצא מדי
בשטו למה שאפשר בהכמה
אלהים להמציא מקום ביבשה
אשר בטבע נצר מטעיו לעורר
האדם בהשלמת חלקיו השכליות

CAPUT XXX.

*De negotio inventionis loci horti
Eden.*

IN negotio cognitionis loci ¹ horti Eden, ubi sit locus ejus in Continente secundum literalem sensum Scripturæ, perplexi sunt in eo Sapientes multi: quia non norunt locum ejus, & ubi sit possibile ut inveniat. Et Doctores nostri b. m. in declarando opus Bereshith [seu Creationis] dicunt impossibile esse ut fundamentum ejus sit idea intellectualis, & ut de eâ accipiatur. Verum in Gemarâ & in Bereshith-rabba, dixit R. Abhu, *Scriptura* ² *non egreditur è manibus simplicis sui sensus*: nam possibile est in sapientiâ Dei facere quasi existat in Continente locus, qui fit de naturâ surculi plantationum suarum ad excitandum homines ad perfectionem partium suarum intellectualium com-

¹ *Horti Eden*] i. e. ἡδονῆς voluptatis, seu Paradisi terrestris. In hujus autem investigatione Author noster suam & aliorum Judæorum sequitur methodum, cui illum & illos relinquo, alio commodiore loco de hac re prolixius disputaturus, permisso ejus qui ad superiorem melioremque & magis durabilem Paradisum æternæ ipsius potentiæ nutu, tempore ab eo præfinito nos promovere, evehere, & advocare potest; cui gloria & honos sit ultra omnia secula & in æternum.

² *Non egreditur*] i. e. Non egreditur è sensu literali, sed semper exponenda est literaliter.

המורכבות בתוך החומר ולהדריכו
אל הצריך לקיום החלק החמרי
עם השכל ולדעת הטוב והרע
ההוא הצריך אליו בטבע היצירה
והחמרות ולזה ייחס הכתוב נטיעת
הגן הזה לה' אלהים בשני שמות
של קדש למעלה המקום ורומו
אמר ויטע ה' אלהים גן בעדן וגו'
ויהיה סגולת המקום הזה ונטיעתיו
אלו חמרות ורוחניות בפקידת
העין לבחירת האדם כאשר יעשו
טבעי פרטי הסמים הפשוטים
והמורכבים לצורך רפואת האדם
וירפאוהו ויהי מה גן עדן נטע
ה' :

וקצת מהמדברים אמרו שהמקום
הזה הוא מקום ממוזג ביבשה
שוה האויר והמזג טוב המזג אשר
לא ירע ולא ישחית המתכלכל
בו והמתפרנס מצמחיו כי טוב
הוא מאד ואני אמרתי אם הכתוב
יקראהו מטע אלהים יבארן

positarum in medio materiæ, & ad dirigendum ipsum ad id quod necessarium fit ad ³ conservationem partis materialis cum intellectu, & ad cognoscendum bonum & malum illud ei necessarium per naturam formationis materialis. Et hinc est quod Scriptura arborum horti hujus plantationem attribuat Domino Deo duobus nominibus Sanctitatis, propter excellentiam loci & ejusdem sublimitatem; dixit enim, *Et plantavit Dominus Deus hortum in Eden*, &c. Estque proprietas hujus loci & istarum plantationum ejus materialium & spiritualium, ⁴ in apertione oculi ad electionem hominis liberam, prout faciunt naturales particularitates Medicamentorum simplicium & compositarum ad necessitatem sanationis hominum, & sanant eum. Sit autem quicquid fit, hortum Eden plantavit Deus.

Quidam Physicorum dicunt, quod hic locus sit aliquis locus temperatus in Continente, æqualis aeris & temperamenti, optimi situs, qui non lædit nec corrumpit illum qui * alitur in eo & qui sustentatur ex geminibus ejus; nam est bonus valdè. Ego autem dico, si scriptura vocat ipsum *plantationem Dei in terrâ*, &c.

³ *Conservationem*] i. e. Durationem seu permanentiam.

⁴ *In apertione oculi*] Aperti sunt oculi eorum, viz. Adami & Evæ.

* Sc. qui vescitur aurâ ejus æthereâ.

ומקדם נוכל לשאול דרך פשט הכתוב אנה הוא כי נמצאנו ואם תאמר שיהיה תחת נקודת משה היום ביבשה אנה היא הנקודה הזאת כי הנקודה האמיתית בכדור כדוריו לא ידע אנוש ערכה לפי שהנקודה האמיתית ענין אלהי הוא ואם תאמר כי הגן הזה הוא במזרחו של עולם באמרו גן בעדן מקדם וכמאמר פשט חכמים אמרו שם מקדם במזרחו של עולם ובאמת עדין לא נודע מקומו איו כי תחת משה היום מהחום הרב אין בו מוג שורה וגם מקדם בארץ המזרח בגלילות אשיאה לא נודע לנו מקום שורה ראוי ומתיחס לפשטי פסוקי התורה ואם תאמר שהוא בגלילות אראביאה פיליצי מכת הפסוקים של סנחריב בעדן אשר בתלסר ואמר הפסוק ארץ עדן בקרוב למקום הידוע על היהודים אשר למטה בארביאה פיליצי אשר יאמרו היום כי גליל עדן סמוך להם באמת כי על זה גם דרכיו פה לא יתכנו לרוב החום מאד וגם כי הארבעה הנהרות ממנו הנזכרים בתורה

ab Orientali plagâ, possumus rogare per modum simplicem [i. e. literalem] Scripturæ, ubi sit ut reperiamus illum? & si dicturus es, quod sit sub aliquo puncto Æquatoris diei in Continente, ubi sit hoc punctum? Nam puncti veri in Globo Sphærico nemo novit pretium: punctum enim verum est res planè divina. Et, si dicis, quod hic hortus sit in Oriente Mundi, sicut dicitur, *hortus in Eden ab anteriore parte*; & secundum literalem sensum doctorum qui dixerunt ibi *ab anteriore parte*, esse in Oriente Mundi; pro certo nondum cognoscitur locus ejus ubi sit. Nam sub Æquatore diei propter magnum calorem, non est ibi temperamentum æquale. Et etiam ab anteriore parte, in terrâ Orientali in regionibus Asiæ, non est nobis notus locus aliquis æqualis & conveniens cui applicetur literalis sensus versuum Legis. Et, si dixeris, quod ille sit in regionibus Arabiæ felicis (ex vi versuum de Sancheribo, *in Eden qui in Tellaſar*, & versus qui dicit *terra Eden*) prope locum notum de Judæis qui infra sunt in Arabiâ felice, qui hodiè dicunt regionem Eden esse sibi proximam: revera ad hoc etiam viæ ejus [sc. de æquali temperaturâ] hic non conveniunt, propter nimium calorem. Et quoque cum sint ex illo [horto] quatuor fluvii in Lege commemorati, illi, qui norunt scaturi-

לאשר

לאשר ידע מוצאם היום לא ימצא
 בו מקום גן עדן לפי שארבעת
 הנהרות היוצאים להשקות את
 הגן מצאנו אותם חלוקים ורחוקים
 זה מזה כרחוק מזרח ממערב
 בראשונה פישן שהוא גילום היוצא
 מהרי הלבנה ויורד למצרים באורך
 רוחב כוש לאיקלים מירואי לא
 ידעתי בו גן עדן כי לא נכתב
 בתוכו וגם הנהר השני הסובב
 את כל ארץ כוש ואת אופיר ואת
 חיליה הנה מצאנו שם הזהב
 על יד התרים ולא מצאו גן עדן
 והשלישי חדקל היורד למדי אצל
 ים קאספיו ונקרא בלשונם
 טיגריס כבר מצאנוהו לדניאל
 בספרו יושב על נהר חדקל
 וכן ציירוהו הקוסמוגראפי סמוך
 לסוסיאנה היא שושן הבירה ובאלה
 אין זהב ואין גן עדן והנהר הרביעי
 הוא פרת אשר קראוהו חכמי
 הנוצרים איבפראטיס והוא היורד
 לדרך בבל ולים פרס אנה נמצא

ginem eorum hodiè, non invenient
 in ipsâ locum horti Eden: nam
 quod attinet quatuor fluvios exeun-
 tes ad irrigandum hunc hortum, in-
 venimus ipsos divisos & distantes à
 se invicem sicut distat oriens ab oc-
 cidente. Primò, Pishon qui est Ni-
 lus, est qui egreditur ex montibus
 Lunæ & descendit ad Ægyptum per
 longitudinem latitudinis Æthiopiæ
 & per Clima Meroes. ⁵ Non novi
 in ipso esse hortum Eden, quia non
 scribitur esse in medio ejus. Et
 quoad fluvium secundum, qui cir-
 cumit totam terram Cush & Ophir
 & Havilam, en invenimus ibi au-
 rum per manum exploratorum; sed
 ipsi non invenerunt hortum Eden.
 Tertius Hiddekel est, qui ⁶ descen-
 dit in Mediam juxta mare Caspi-
 um, & vocatur linguâ eorum Tigris:
 jam invenimus illum apud Danie-
 lem in libro suo, *sedens juxta flu-
 vium Hiddekel*. Et sic eum depinxe-
 runt Cosmographi prope Sufianam,
 quæ Susan Palatium. Et in istis
 nec aurum est nec hortus Eden. Et
 fluvius quartus est Phrât, quem Sa-
 pientes Christianorum vocant Eu-
 phratem; is est qui descendit per
 viam Babel & ad mare Persicum.
 Sed ubi reperitur apud ipsum hor-

⁵ *Non novi in ipso esse*] i. e. Non percepi nec novi in ipso esse hortum Eden.

⁶ *Descendit in Mediam*] Fallitur hic noster, vel saltem confusè loquitur: rectiùs enim dixisset, Qui descendit in Assyriam ex Mediâ quæ juxta mare Caspium: alias enim Ti-
 gris sat procul à dicto mari distat. Mox rectiùs dicit, Tigrim esse prope Sufianam.

אצלו גן עדן לא במקום מוצאו
 שחכמי התלמוד בגמרא היו יורדים
 בו לבבל בימי מלואו באמרם
 שם בגמרא רבת פרת ולא בסופו
 שהוא בים פרס מים הודו ולא
 נמצא בו גן עדן ואם תאמר באורך
 דרך ירדתו כי רב הוא הנה
 הפרתמים אשר למלך אחשורוש
 ושרי המדינות אשר על אורך נהר
 פרת כי פרתמים שם נגזר מפרת
 ולא מצאו בו גן עדן ולא מוצא
 זהב ממנו ואנה נמצאנו כי תאמר
 אלי בחכמה שא נא עיניך וראה
 את המקום מרחוק כי שם חנוך
 ואליהו :

ועוד שאלה גדולה על כל אלה
 על ארבעה הנהרות ממש אשר
 ארבעתם יצאו מעדן ממקור אחד
 ואנחנו נראה פישון שהוא נילוס
 יוצא מארץ הדרום העליון מהרי
 הלבנה לדעת הכל אשר בין מדברות
 כוש היא איטיאופיאה ויורד למצרים
 ואלסנדרהא ומימיו נוזלים על שפת
 ים מדיטראניאו האמצעי באפריקא

tus Eden? Non certè in loco scaturiginis ejus: nam Doctores Talmudici in Gemarâ descendebant per illum ad Babel in diebus plenitudinis [seu incrementi] ejus, cum dicant ibi in Gemarâ, *crevit Euphrates*: neque in ejus fine, qui est in mari Persico quod ex mari Indico; nec in ipso reperitur hortus Eden. Si autem dixeris [Eden] est per longitudinem viæ descensus ejus qui est magnus, ecce Partemæi, qui pertinebant ad Regem Ahafuerum & Principes Provinciarum, qui per longitudinem fluvii Euphratis (nam Partemim est nomen derivatum à Perât) non invenerunt hortum Eden nec auri productionem ex illo. Ubi ergo inveniemus illum? Dices mihi per sapientiam, eleva nunc oculos tuos, & vide istum locum à longinquo, nam ibi sedentes sunt Chanoch & Eliahu?

Est autem adhuc quæstio major omnibus istis, videlicet de quatuor hisce fluviis ipsissimis; nam omnes illi prodierunt ex Edeno ex uno fonte. Nam nos videmus Pisonem (qui est Nilus) prodeuntem ex terrâ australi superiore è montibus Lunæ, qui secundum opinionem omnium est inter Deserta Cush seu Æthiopiæ, & descendit ad Ægyptum & Alexandriam, & aquæ ejus decurrunt ad oram maris Mediterranei seu Mediani per Africam in Barba-

בבארבאריאה

בבארבאריאה והשני אפשר כי הוא
 כן שיסובב אופיר וחווילה גלילות
 סיניגא וגאמבארא אולם חדקל
 שיוורד מדרך הרי ים קספיו בצפון
 הודו ולצפונו של עולם ופרת הנולד
 בהרי ארמיניאה הגדולה ויוורד
 לים הודו ופרס בדרומו של עולם
 אשר יתכן שיהיו מוצאם ממקום
 א' מהרי הלכנה אשר באמצע כוש
 היא איטיאופיאה באפריקא אשר
 ב' מהם מציאותם שם באפריקא
 פנים ואחור והשנים האחרים חדקל
 ופרת התחלת מקורם באשיאה
 העליונה הגדולה אחד מהם והוא
 חדקל כמעט מהרי סקטאניאה
 וסארמאציה או בקארטואנה והשני
 מאלה הוא פרת שירד מדרך
 אשיאה התחתונה לנבל ולים
 הודו ופרס ואם כן הוא מה נדבר
 ומה נצטרך במציאות ארבעת

riam. Et quoad ⁷ secundum, pos-
 sibile est ut circumeat Ophir & Ha-
 vilam, regiones Senegæ & Gam-
 baræ. Verum Hiddekel descendit
 à viâ montium maris Caspii ⁸ in
 Septentrione Hodu & Septentrione
 Mundi. Et Euphrates est qui nas-
 citur è montibus Armeniæ majoris,
 & descendit ad mare Persicum &
 Indicum in austrum Mundi; cum
 jam potius conveniat ut sit eorum
 origo ex uno loco, sc. ex montibus
 Lunæ, qui in medio Cush seu Æthi-
 opiæ in Africâ antè & posterius.
 Ibi enim inveniuntur duo ex illis :
 & quoad duos alios Hiddekel &
 Phrât, initium fontis eorum est in
 Asiâ superiore majore; viz. ipsorum
 unus Hiddekel est fermè è monti-
 bus Scytaniæ & Sarmatiæ aut Cor-
 duenis; & horum secundus, qui
 est Phrât, descendit à viâ Asiæ ⁹ in-
 ferioris ad Babyloniam & ad mare
 Persicum & Indicum. Et, si ita sit,
 quid dicemus & quomodo nos ju-
 stificabimus in inventione quatuor

⁷ *Secundum*] Intelligitur hic fluvius *Niger*, qui ab Ortu in Occasum Æthiopiam secat :
 & quia Ghineam præterfluit, Arabibus نيل غانہ *Nilus Ghânæ* nuncupatur.

⁸ *In Septentrione Hodu*] i. e. Indiæ. Verum est quod Tigris descendit à viâ montium
 maris Caspii; sed quod addit *in septentrione Indiæ*, non potest benè intelligi; hæc enim
 sunt prorsus *ἀσύστατα*. Veriùs dixisset Tigrim oriri ex septentrionali parte Assyriæ, ut
 revera est. Mox meliùs, ex Corduenis montibus educit. In hâc autem re profectò Ju-
 dæi nostri maibus aqua hæret, nec potest se commodè excusare quin reus sit qui Flu-
 vium ipsum seducere voluerit.

⁹ *Inferioris*] Meliùs dixisset, ut mox, *superioris*. Mirè certè in hoc Capite halluci-
 natur Author, & in viis Paradisi plus quam aliis cæspitat; idque merito, cum Christum
 veram viam sequi renuat.

הנהרות האלה אשר השנים פישון
וגיחון יהיו בשתי גלילות אפריקא
וכוש והשתי הנהרות האחרים
חדקל ופרת באשיאה העליונה
כרחוק מזרח ממערב ולשון ים
מצרים הוא ים סוף וארץ ישראל
וכל פלשתים וקצת ארם ביניהם
וספק אחר נוסף על אלה כי מצאנו
גיחון לירושלים והורדתם אותו אל
גיחון אמרו המפרשים גיחון אחר
הוא ממ כל הספקות מסופקים:
האמנם בכל מה שקראתי ברעות
הקודמים לא נתישב דעתי בהם
ואנכי אכתוב העולה על רוחי בסוף
האגרת הזאת ליחס תכליתם
בדברי תורה ולא אומר לקוראי
האגרת קבלו דעתי כי הרשות
בידם רק אומר קבלו דברי תורה
כפשוטן וכהלכתן ועל הכל קבלו דת
pate verba Legis secundum simplicem [i.e. literalem] suum sensum &
secundum consuetudinem suam, & supra omnia, accipite verba Legis

fluviorum istorum, quorum duo, sc.
Pishon & Gihon sunt in duabus re-
gionibus Africæ & Cush; & duo re-
liqui fluvii Hiddekel & Phrât in Asiâ
superiore, sicut distat Oriens ab Oc-
cidente? Nam¹⁰ Lingua [i.e. Sinus]
maris Ægyptii (ea est mare Suph)
& terra Israel & tota Philisthæa, &
pars Syriæ sunt inter eos. Et quo-
que dubium aliud istis addetur, quia
invenimus Gihon prope Jerusalem,
Et deducetis illum ad Gibon. Di-
cunt autem Commentatores hunc
esse alium Gihon: sed nihilominus
tamen hæc dubia dubitantur.

Revera in omnibus quæ legi de
opinionibus antiquorum, non sedata
est mens mea in illis. Ego itaque
jam in fine hujus tractatus scribam
ea quæ¹¹ ascendunt super spiritum
meum, applicare completionem eo-
rum verbis Legis. Nec dicam legen-
tibus hunc tractatum, accipite opi-
nionem meam; nam¹² licentia est
in manu eorum: sed dicam, acci-
pate verba Legis secundum simplicem [i.e. literalem] suum sensum &
secundum consuetudinem suam, & supra omnia, accipite verba Legis

¹⁰ *Lingua maris Ægyptii est mare Sûph*] Malè statuit *Mare Ægyptium* esse *Mare Ru-
brum*. Nam ex Isai. xi. 15, planè constat quod per *linguam maris Ægyptiaci* intelligatur
ea Mediterranei pars Ægypto proxima in quam 7 Nili ostia exonerantur. Propheta enim
in eam exitium hoc modo denuntiat, *Anathematizabit Dominus linguam maris Ægyptii;
& agitabit manum suam super Fluvium, quem percutiet in 7 rivis suis*. Mari autem Rubro
quod ab Ægypto distat, aliquid inflixisse, certè nec Ægyptum nec ejus fluvium tetigisset,
nec ad eam ullo modo spectare potuit. Dicat autem quod vult ὁ πλάνης: nos ad alia
properabimus.

¹¹ *Ascendunt super spiritum meum*] i.e. Veniunt in animum meum.

¹² *Licentia*] Nempe licentia non credendi.

על דרך ביאור חכמי האמת
אשר ירמוז הכל אל הציור השכלי
והמקובל ממנו ועל הדרכים כמו
אלו נחלקו בו גדולי גאוני ישראל
אחרונים במציאה אין כמותם
אחריהם עד היום הרם והרמבן
האחד כתב במורה בספורי האבות
על וירא אליו ה' באילוני ממרא
והנה שלשה אנשים יאל הנקר
רץ אברהם וגו' כלם מראות
אלהים ולא כפשוטן רק במראות
הבתרים שאימה נפלה על
אברהם וכן בלוט ומצות אפה
ויאכלו וגו' והרמבן השיגו בפרשת
וירא בתוכחת מגולה ואומר כי
כלן כפשוטן הן ורבים כמו אלה
אליו ביניהם בחדושי התורה
להרמבן כן אומר מה לי עתה

secundum explicationem¹³ doctorum
veritatis, qui innuerunt [i. e. retu-
lerunt] omnia ad ideam intellectu-
alem & Cabbalâ-receptam à nobis.
De istiusmodi autem viis divisi sunt
magni excellentes Israelis posteriores,
de inventione hâc, non sunt sicut illi
post eos ad hunc usque diem, viz.
Maimonides & Nachmanides. Unus
horum scripsit in suo More, ad enar-
rationes patrum ad, ¹⁴ *Et apparuit ipsi
Dominus in quercubus Mamre, &c.
Et ecce tres viri, &c. Et ad armen-
tum cucurrit Abraham, &c.* quæ om-
nia sunt visiones Dei, & non secundum
simplicem suum sensum, sed tantum
sicut visiones dissectorum animalium,
ubi ¹⁵ *terror incidit super Abrah-
amum: & sic de Lotho, & azyma coxit,
& comederunt, &c.* Nachmanides
vero animadvertit in illum in Para-
sha *Et apparuit*, reprehensione ma-
nifestâ, dicitque omnia ista esse se-
cundum simplicem suum sensum: &
ejusmodi multa inter eos sunt apud

Nachmanidem in suo Chiddushe-hattora. Sic itaque dicam, quid mihi

¹³ *Doctorum veritatis*] i. e. *Cabbalistarum*: à קבל cabal, accepit, est קבלה Kabbala, *Acceptio*: quo nomine intelligitur Doctrina ore tenus tradita & accepta, quæ est Theologia quædam mystica de Divino auditu, ut vocant, & de Arcanis ac Mysteriis Legis Divinæ.

¹⁴ *Et apparuit*] Ex Gen. xviii. 1, 2. 7.

¹⁵ *Terror incidit*] Putant nempe Abrahamum revera non vidisse talia; sed sopore in eum cadente, illum vidisse visionem tantum. Sed bonus hic dormitat Maimonides, somniatque vigilans. Rectè itaque in illum animadvertit Nachmanides, eumque meritò reprehendit, in libro suo dicto *Chiddushe Tora*, id est, *Innovationes seu Novæ expositiones Legis*.

באגרת הזאת בספורי זה כי יהיה ספור בראשית כל רומז אל המקובל והנסתר ממנו ולא כפשוטו או שיהיה כמשמעו ובדרך קול פסוקי התורה ממש ועל זה באתי ואומר שהאדם נברא למטה בארץ וה' הכניסו בגן עדן לעבדה ולשמרה וזהו מקומו באופן הגון לדעתי ומתקרב לדעת האמת הג' הזה הוא בגליל הרי הלבנה במקום אחד מיוחד שמה אשר הוא מקום סגולה מאת ה' ארון כל הארץ אשר לא יעבור בו איש ורגל בהמה שורה המזג וטוב המצב וגן עדן שמו אשר נטעו ה' מקדם בראשונה לנוח בו האדם אשר יצר ואם לא חטא כבר היה ידוע מה שימשך מזה ומהמקום ההוא נהר יוצא מעדן להשקות את הגן והיה לארבעה ראשים אשר שנים מהם פישון וגיחון יסובבו הגלילות ההמה מארץ כוש העליונה והתחתונה כאשר המה עושים היום הזה ממש האחד

nunc est in hoc tractatu in istâ enarratione meâ? [dicamque inquam] quod sc. fit enarratio תנ"ך Bereshith tota illa, innuens sensum Cabbalisticum & occultum à nobis, & non secundum sensum-literalem suum? vel, quod sit¹⁶ secundum auditum suum & secundum sonum versuum Legis propriè? Ideoque venio & dico, quod homo creatus fuerit infrà in terrâ: Deus vero introduxit ipsum in hortum ad colendum eum & ad custodiendum eum; & iste erat locus ejus modo conveniente, meâ opinione. Quod autem magis accedit ad opinionem veram, est quod iste hortus Eden sit in regione montium Lunæ in loco aliquo appropriato ibi, qui est locus peculiaris à Domino qui Dominus totius terræ, per quem nunquam transit vir nec pes bestiarum, æqualis temperamenti & boni situs: & hortus Eden est nomen ejus, quem plantavit Deus ab antiquo olim, ut in eo quiesceret homo quem formaverat: &, si non peccasset, jam notum esset quid inde * traheretur. Et ab illo loco prodiit fluvius, ab Eden, ad irrigandum hortum, fuitque in 4 capita, quorum duo sunt Pison & Gihon, qui circumeunt regiones istas terræ Cus superioris & inferioris, sicut hodiè faciunt † certissimè. Unus nempe

¹⁶ *Secundum auditum suum*] i. e. Prout audimus pronuntiatum, & sec. sonum verborum in Versibus seu Textu Legis.

* Id est, *sequeretur*.

† Seu *propriè*.

נילום יורד לארץ כוש במצרים
והשני לכוש לדרום אופיר וחילה
אשר שם הזהב בודאי וגיחון של
ירושלים גיחון אחר הוא כאשר
נראה היום נהרים רבים נקראים
רינוס בצרפת ואשכנז ואיטליאה
והשנים האחרים הדקל ופרת
ילכו קדמת אשור אסיריאה בלעז
ומיסופוטאניאה וכן ציירוהו וכתבו
עליו כל החוקרים בארחות עולם
וכן כתבו החכמים בתלמוד על פרת
שהוא נוטה לדרך בבל וחדקל עובר
בגלילות שושן הבירה אשר שם
דניאל ראה מראות אלהים:

אולם לדעת איך ילכו שתי
הנהרות האלה הנולדים מהרי
הלבנה באמצע כוש ואפריקא
והנם היום נמצאים באמצע
האסיאה בארצות אשור ובבל
ושושן הבירה ובין כוש ואסיאה
יש לשון ים סוף למצרים וארץ
פלשתים וכנען ואין נהר מהם
נגרר במהלך הזה ונאמר אנחנו
בו כי הפסוק ממש מסייע אל
הביאור הזה באמרו ההולך קדמת
אשור וזה שילכו השתים הנהרות

est Nilus descendens per terram Cush
in Ægyptum; & secundus per Cush
ad meridiem Ophir & Havalæ, ubi
est aurum pro certo. Gihon vero
Hierosolymæ est alius Gihon, ficuti
visitur hodiè quod plures fluvii vo-
centur Rhenus, viz. in Galliâ &
Germaniâ & Italiâ. Duo itaque
alii Hiddekel & Phrât eunt per an-
teriores partem [i. e. Orientem]
Assur vulgò Affyriæ, & per Meso-
potamiam. Et sic depinxerunt eum
& de eo scripserunt omnes scruta-
tores in ¹⁷ semitis Mundi. Et sic
scripserunt Doctores in Talmud de
Euphrate, quod sc. inclinet ad viam
Babylonis; & quod Tigris transeat
per regiones Palatii Susan, ubi Da-
niel vidit visiones Dei.

Verum ad sciendum quomodo
duo isti fluvii, qui nascuntur ex
montibus Lunæ in medio terræ Cush
& Africæ, jam hodiè inveniantur in
medio Asiæ in terris Assur & Babel
& Palatii Susan (cum inter Cush &
Asiam sit lingua maris Suph versus
Ægyptum, & terra Philisthæorum,
& Canaan, & neuter horum fluvi-
orum ¹⁸ fluat per hoc iter) dicemus
nos hic de eo, quod versus [i. e. tex-
tus] directè juvet hanc expositio-
nem, cum dicit, *qui ascendit versus
Assyriam*: & hoc est, quod eant duo

¹⁷ In semitis Mundi] i. e. in Itinerariis suis.

¹⁸ Fluat] נגרר ducatur seu trahatur.

האלה מתחת לארץ לדרך אשור
 בדרך מבוע טבעי וכמשפט וטבע
 קצת נהרות בעולם להיות
 הולכות מהלך כזה על הארץ
 ואחר יסתתרו ויהיו נובעים אל
 מקום אחר וקרוב לזה כתב הרמב"ן
 ז"ל בפרשת בראשית בהדושי
 התורה אשר באר וכן מצאתי
 בדברי חכמי הטבע שהם המסתור
 מימיו למטה ומקבצים ומחזיקים
 בהם כנר וליכס למרחוק ויהיו
 נובעים דרך המעינות הנובעים
 ויתחדשו להיות מתוקים ויצאו
 לאור ויולידו נהר וכן מצאתי
 בדבריהם ממש על נהר נילוס
 הנזל מהרי הלבנה כאמור ובאמצע
 המורד יפקד מקומו ויחסר ירידתו
 לעינים בהגיעו למעלה ממירואי
 בהרים הרמים והגבוהים וממקום
 אחר יצמח ויבא למצרים ואולי כי
 אפשר לבאר עוד על פי האופן
 הזה על חדקל ופרת אשר מקורם
 מהרי הלבנה עם פישון וגיחון
 ולא יראו החוצה עד בואם מתדת
 לארץ קדמת אשור ושם יעשו
 פעולתם על הארץ להראות חדקל

isti fluvii sub terram ad viam Assyriæ per viam Scaturiginis naturalis, & secundum morem & naturam quorundam fluviorum in Mundo, qui eunt per aliquod iter super terram, & postmodum occultantur & scaturiunt in alio loco. Et huc prope accedit id quod scripsit Nachmanides b. m. in Parasha Bereshith in *Innovationibus Legis* quas explicuit. Et sic inveni in libris peritorum naturæ [i. e. Physicorum] quod mare occultat aquas suas infra, & colligit eas continetque illas, & dein defert eas in longinquum ut sint scaturientes viâ fontium qui scaturiunt, & renovantur ut sint dulces; & tandem prodeunt in lucem & producant fluvium. Et sic inveni in ipsissimis verbis eorum de fluvio Nilo, quod sc. defluat à montibus Lunæ, ut dictum est, & in medio descensionis desideratur locus ejus, deficitque descensus ejus¹⁹ ad oculos cum pervenit supra Meroen ad montes excelsos & altos, & ex alio loco oritur & venit in Ægyptum. Et fortassis sit etiam possibile explicare hoc ipso modo de fluvio Hiddekel & Phrât, quorum fons est ex montibus Lunæ unâ cum Pison & Gihon: nec apparent extra donec veniant sub terrâ ad anteriorem partem Assyriæ. Et ibi faciunt operationem suam supra terram, ut appareat Hiddekel

¹⁹ *Ad oculos*] sc. ad visum oculorum, i. e. planè & perspicuè.

בשושן הבירה ובארץ בבל והרביעי
הוא פרת ה' יפרנו וירבנו :

זהו מה שכוונתי אני אברהם
פריצול יצו גר פירארה לכתוב
באגרת הזאת היום רה כסליו
רפ"ה ואתנה שלוחים לשר חשב
בישראל לזכרון תם תלחי ושיממוע
לקי :

& usque in seculum.

circa Palatium Susan & terram Babel.
Et quartus fluvius est Phrât : Deus
²⁰ nos fructificet nosque multiplicet.

Et hoc est quod intendi ego Abra-
ham Peritsol (custodiat eum rupes
sua & redemptor suus) commorans
in Ferrarâ, scribere in hoc tractatu,
hodiè in ²¹ novilunio Chisleu 285 :
& dedi eum ut munera Principi alicui
honorabili in Israele, in memoriale.

²² Finitus est. Laus Deo vivo : &
fit nomen Dei benedictum ex nunc
In salutem tuam speravi, Domine.

Exemplaris MS. Veneti Transcriptor hanc sequentem Conclusionem
subjungit.

ובכן נשלם ספר אגרת ארחות
עולם להחכם השלם התורני ר'
אברהם פריצול ז"לה : ברוך
אלהי עליון מראשית אחרית הווה
אשר לא עזב חסדו ואמתו מעמנו
לתת לנו כח להתחיל ולהשלים
הספר הנחמד הזה חכו ממתקים
וכלו מחמדים ואם מצער הוא

*Et sic perfectus est liber Iggéret
Orchoth Olam Doctoris perfecti The-
ologi Rabbi Abr. Peritsol, memoria
ejus sit in vitam futuram. Benedic-
tus Deus excelsus qui à principio ad
finem est ; qui non deseruit miseri-
cordiam & veritatem suam à nobis,
dando nobis vires ad inchoandum &
perficiendum Librum hunc desidera-
bilem, palatum ejus dulcia continet,
& totus desiderabilia comprehendit.
Et quamvis parvus sit, Legentes*

²⁰ *Nos fructificet nosque multiplicet*] Est allusio ad nomen Phrât, sine justâ causâ; vult
enim his insinuare deductum esse à פרה *fructuosus fuit & fructificavit*; quod falsum.

²¹ *Novilunio*] Abbrev. רה est pro ראש חדש *caput mensis*.

²² *Finitus est*] Alii Authores solent subungere tantum, תם ונשלם תהלה לאל בורא
תם ונשלם תהלה לאל בורא *perfectus* [seu *finitus*] & *absolutus est*. Laus Deo Creatori Mundi.

והקוראים

והקוראים בו במיעוט דברים
 ימצאו הרבה מים קרים על
 נפש עיפה שמועה טובה מארץ
 מרחק ישמח לב הקונה ואשר זכנו
 בזה למען רחמיו הרבים וחסדיו
 הגדולים יתן ויחזור לנו עו
 ותעצומות להדפיס עוד ספרים
 לרוב כאשר עם לבבנו ויצמיח
 לנו ישועה בקרוב כִּידָא׃

*in eo paucis verbis reperient multum
 aquarum frigidarum super animam
 defatigatam, nempe auditum bonum
 à terrâ longinquâ: lætabitur cor
 emptoris. Et qui nos dignos fecit
 hoc propter misericordias multas &
 benignitates suas magnas, det nobis
 robur reddatque fortitudines ad eden-
 dum adhuc multos libros, sicut est in
 animo nostro: & germinare faciat
 nobis salutem præsto. Sic sit volun-
 tas ejus, Amen.*

F I N I S.

TRACTATUS
ALBERTI BOBOVII

Turcarum Imp. MOHAMMEDIS IV^{ti} olim Interpretis primarii,

DE

TURCARUM LITURGIA,
PEREGRINATIONE MECCANA,
CIRCUMCISIONE,
ÆGROTORUM VISITATIONE, &c.

Nonnullas ANNOTATIUNCULAS, pro ut occasio se obtulit, passim adjecit

THOMAS HYDE, S. T. D. è Coll. Reginae Oxon.

PROTOBIBLIOTHECARIUS BODLEJANUS.

SUBJUNGITUR

CASTIGATIO in ANGELUM à SANCTO JOSEPH,
Carmelitarum discalceatorum in Perside Præfectum olim generalem.

TRACTATUS

AD RUTHENOBOLIT

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

THECARIUM LITURGIA

AD LECTOREM PRÆFATIO.

SEQUENTES de Ritibus Turcarum Observationes accepi ab amico doctissimo D. Thoma Smith, S. T. D. qui ab Itinere Constantinopolitano redux, eas ante aliquot annos mecum communicavit, suadens ut aliquando publici juris facere vellem; quod jam tandem factum est. Eas autem illius rogatu scripto prius consignaverat Albertus Bobovius, patria dialecto Bobowski dictus, gente Polonus, aliquot ab hinc annis defunctus. Cujus mors dolenda, tum quia nostratibus semper erat amicissimus & in omnibus officiosissimus, tum quia erat impensissimus Linguarum amator & assiduus cultor, & in earum multis tam Europæis quam Asiaticis versatissimus & peritissimus: unde habitus est dignus qui sub Turcarum Imperatore Mohammede IV^{to} Stipendium mereretur ut ترجمان باشي Tergjumân Bashi, i. e. Interpres primarius. Maximè autem dolendum est, quod morte præreptus esset antequam ad Christianismum rediisset; quod facere ex animo anhelabat, cupiens ut in Angliâ inter Christianos honesto aliquo modo panem lucrari potuisset, & ab Infidelium consortio recederet. Juvenis quidem primò à Tataris ductus est Captivus, & venditus Turcis, à quibus (explorato ejus ingenio dotibusque) in Seraglio educatus est 20 annis, unde ut Magnatis alicujus Famulus abiit in Ægyptum, & hoc modo factus Liber, tandem ad Constantinopolim rediens, in dictum Officium adscitus est. In Islamismo
M m 2
autem

P R Æ F A T I O.

autem initiatus, una cum Religione (ut mos est) Nomen mutans vocatus est علی بیگ Ali-Beigh, seu, ut vulgò efferunt, Ali-Bei.

*Studiosus fuit *, & multa scripsit; præsertim Grammaticam & Lexicon pro Linguâ Turcicâ: & circa annum 1653, rogatu D. Bafire, Ecclesiæ Anglicanæ Catechismum † Turcicè vertit, & tota S. Biblia in eandem linguam transtulit pro D. Levino Warnero, qui (ut Typis mandari possent) transmisit ad Leydam, ubi hodiè in Bibliothecâ Leydensi servatur MS. exemplar. Psalmos Davidis ipsius manu scriptos ipse Turcicè possideo.*

Hæc quæ de Turcarum Ritibus scripta reliquit, possunt esse curioso Lectori grata, quia eadem res ab aliis nondum tam benè descriptæ, nec quidem ab ullo Christiano accuratè describi potuere: cum nemo nisi Muslimus absque summo vitæ periculo posset admitti ad tales Ritus videndum. Nam si Christianus se admisceret eorum Sacris, præsertim Peregrinationi Meccanæ, omnia haberentur profanata, & ille morte mulctaretur, nec posset à se visa referre. Aliàs vero extra Religiosam illam Peregrinationem, Mercator fortè Urbem adeat & redeat. Cum itaque à Mohammedano hæc scripta sint, probatam & veram credamus relationem; præsertim cum totam eorum stultitiam tam liberè prodat, & arcana nobis Christianis ridenda propinet; unde possumus plenius de eorum Fide & Moribus & Indole iudicium facere. Et quidem illorum (ut & Pontificiorum) ineptias & stultitiam vidisse, potest omnes alios in veriore Religione melius confirmare. Nam ferè omnes illorum Ceremoniæ, præsertim Meccanæ, sunt planè ridiculæ & superstitiosæ, ab astu-

* Circa hæc tempora floruit quidam nomine Bobelius, servus & miles, qui dicitur Spahi, in Gynæceo Imperatoris Turcici: hic doctissimo Isaaco Barrow, Constantinopoli commoranti, ostendit Januam Linguarum Comenii in linguam Turcicam à se conversam; id quod ipse D. Barrow retulit erudito suo amico, Johanni Worthingtono. Istum librum manu exaratum postea in Europam nescio à quo advectum anno circiter 1663, jam ipse possideo. G. S.

† Hic quoque liber, manu ipsius Authoris exaratus, penes me est. G. S.

P R Æ F A T I O.

tis nebulonibus excogitatae ad seducendum inani religionis specie palantium Arabum animos eosque demulcendum. In dictis Ceremoniis quam ridiculum est Templi peribolum toties circumitare, cum humerorum agitationibus, &c. Imo & tota panegyris est tanquam insanorum & fatuorum turma nugis occupata. Quam deploranda est cæcitas miserorum, qui amicos ægrotantes monent de præscindendis unguibus, quia post mortem factum non valet; & quod credant mortuos subjici duorum Angelorum Examini in ipso Sepulchro, ibique vapulare; & quod defunctum moneant ut pergat strenuè negare Trinitatem, & fortitè asserere Fidem Mohammedanam in altero Mundo, eadem firmitate quâ hæc fecerat in hoc Mundo; & ut memor sit Professionis suæ, quod acceptaverit Deum pro Domino, Mohammedem pro Prophetâ, & Alcoranum pro Libro suo, &c. (quasi mortui eos loquentes audire possent) metuentes suos defunctos apostatizare posse, & à suâ fide desciscere. Hæc autem faciunt credentes animam pro 3 aut 4 diebus corpori assidere vel circa illud volitare, donec factum fuerit dictum Examen. Ideoque feles arcent, fætores & fragores & omnes inconditos sonos prohibent, ne fortè talia circumvolitantem Animam turbare, & justo citiùs fugare & absterre possint.

Sed interim, ut quod justum est ipsis Turcis faciamus, agnoscendum est eos verum Deum colere. Nam Mohammed Arabes ab Idololatriâ ad veri Dei cultum & cognitionem partim vi & partim subtilitate adduxit: quâ in parte benè fecit, & Asseclæ ejus pro Dei Unitate contra omnes fortitè contendunt & scribunt. Imo Mohammedanorum plurimi in amore Dei excellunt, & de Amore Divino plurimos Tractatus patheticè criptos ediderunt. Præterea multi ex eis Eleemosynis & Justitiâ aliisque virtutibus tam moralibus quam Theologicis elucent: & si quid mali eis accadat, id statim pro peccatis suis contigisse agnoscunt & exponunt. Frustrâ autem sunt qui credunt eos colere Mohammedem, quod non faciunt; sed tantum ut omnium maximum Prophetam æstiment.

Nam

P R Æ F A T I O.

Nam qui ex Turcicâ Seclâ sunt, ita prorsus ab omni Idololatriæ specie abhorrent, ut ne quidem in Nummis propriis aut in Libris picturam faciant, aut Scachis figuratis ludant, ne fortè in usum Idololatricum trahantur; quamvis Persica Mohammedanorum Seclâ ubique picturas faciat eisque utatur. Isti autem Turcæ, veræ Religionis fundamini (sc. Dei Unitati) superstruunt stramen & stipulam, quæ in die distinctionis ignem probationis non ferent.

Harum observationum Textus est in ipsissimis Authoris verbis, quæ rarò mutavi, nisi fortè leviora, & quæ Grammaticæ repugnarent, aut ubi Arabicorum interpretatio nimis laxa & perfunctoria. Si quid Textui insertum, id distinctionis causâ Uncis inclusum. Notas adjeci paucas in eâ quæ ab Authore tacta: multa alia addi potuere; sed quæ ille non tetigit, ego plerumque intacta reliqui; ne Opus nimis prolixum foret, & ne meum potius quam illius esse censeretur.

Et quia Mecca & ad eum Peregrinatio in prædictis sæpius memoratur, qui de eâ plura videre cupit, urbis & Templi descriptionem videat in Itinerario Lud. Vartomanni Patritii Romani, qui omnia ex αὐτοψία nobis tradit, Cap. xv. xvii, xviii, xix, xx. Videatur quoque L. de Barthema, p. 151, Italicè. Vale, Lector, & his qualiacunque sint utere & frui.

D E

PRECIBUS MOHAMMEDANORUM.

QUINQUIES per diem orare debent Mohammedani ex Alcorani præscripto horis constitutis; nempe,

I. *Horâ matutinâ ante ortum Solis*, quæ Turcicè vocatur صباح نمازي * *Sabâh namâzi, Oratio matutina.*

II. *Horâ meridianâ in declinatione Solis*, quæ est اوله نمازي *Oile namâzi, Oratio meridianâ.*

III. *Horâ¹ vespèrarum*, quæ ايکندی نمازي *Ikindi namâzi, Oratio pomeridiana.*

IV. *Horâ post occasum Solis vespertinâ*, quæ اخشام نمازي *Achshâm namâzi, Oratio vespertina.*

V. *Sesquihorâ intra noctem*, quæ ياتسي نمازي *Yatfi namâzi, Oratio decubitoria seu ante decubitum.*

HYDII NOTÆ.

* Aliàs quibusdam dicta *Salêm namâzi.*

¹ Sic scribit Ali-Beigh, in plurali more Hebræorum veterum, quibus Pomeridianum tempus vocabatur בין הערבים *inter duas vespèras*, cujus nomen Turcicum *Ikindi*, videtur etiam significare *inter duo*, sc. tempora, duasve vespèras; quæ sc. erant declinatio Solis post meridiem & post occasum. Hæc Precatio Arab. dicitur صلاة العصر *Salâto 'Utfr, Oratio pomeridiana*; estque exactè medio temporis pomeridiani, sive dies sint longiores sive breviores. Et sic oratio matutina quovis tempore anni est sesquihorâ ante ortum, & vespertina est sesquihorâ post occasum Solis; vel secundum alios, unâ horâ ante ortum & post occasum. Quotidiè toto tempore Ramazân, his additur تسبیح تامجید *Tamgjîd, Doxolôgia*, horâ quartâ matutinâ, aut mediâ nocte. Et circa nonam matutinam die Veneris & Mercurii toto anno est *Salâ* precatio peculiaris.

Has

Has Orationes præcedere debet طهارة *Tabâret*, *Lustratio*; nempe *Lotio*² faciei, manuum usque ad brachia, pedum usque ad talos & tibias, ablutio oris & narium dicta مضمضة *méxmeze*, oris collutio seu ablutio, & استنشاق *Istinshâk*, narium insufflatio seu ablutio narium aquam intrò attrahendo, مسح الرأس *mesbu'rrâs*, abstersio capitis, مسح الرقبة *mesbu'r-récaba*, abstersio cervicis, quæ madidarum manuum superinductione fiunt. Hæ Lustrationes sunt ceremoniales, quæ additis brevibus oratiunculis fiunt, nec verbis tam facile demonstrari possunt, nisi cum magnâ sermonis prolixitate; visu autem facile percipiuntur & addiscuntur.

*Pollutio*³ quæ nocturna est seu in somnio, vel ex coïtu vel ex quavis spermatis emissionem, vocatur جنابت *Gjenébat*; & hoc modo *polluti* vocantur جنوبلر *Gjunúblér*. Talibus non licet interesse precibus nec quibuscumque negotiis civilibus, antequam peregerint غسل *Gysl*, quæ est totius corporis *ablutio*. Inauspicatum enim est inter illos polluti faciem videre, vel cum eo comedere, aut aliud quodvis negotium tractare: unde Proverbiale dictum ايشم راست كلمپور شايد بو كورن *Res mea non benè succedit, fortè hodiè polluti faciem inspexerim*. Hæcce lotio est etiam ceremonialis, suisque super-

HYDII NOTÆ.

² Quæ quidem Lotio fit ex مطهرة *Mathare*, *Purificatorio* seu *Lustratorio vase*, quod est Gutturium lustrale seu Aqualis rostratus ex quo membris affunditur lustralis aqua. Hoc creditur conferre ad animæ purificationem ab omni immunditiâ spirituali, ut olim apud Judæos. Vocatur hæc lotio ابدهست *Abdest*, i. e. *Aqua manuum* seu *manualis*. Si autem quis sit in itinere aut loco ubi non datur aqua, potest mundare se herbis aut arenâ, quod post mictum aut secessum fecisse, vocatur بكمشایش او بصعيد الارض او بكمشایش *Tayammum lustratio puriore terræ pulvere aut herbis agri*.

³ Nec quidem Coranum suum tractabunt tangentve qui hoc modo polluti sunt; ideoque ad talem temeritatem præcavendum, externo ejusdem operculo aliquando inscribi solent hæc verba لا يمس الا الطهرون *la yamuffoho illa 'lmuttabharuna*, non tangant eum nisi puri.

stitutionibus

stitutionibus ornata. Et eodem modo se habent حَيْضَلُو *Haizlu*, menstruata, & نَفْسَاء *Nophesa*, puerpera.

Orationes sunt duplicis generis, sc. vel ex obligatione سنت *Sunnæ*, i. e. consuetudinis seu Legis traditionalis, quæ constat ex Mohammedis dictis peculiari + volumine scriptis; vel ex obligatione فَرْض *Pharz*, i. e. Præcepti Dei, textu aliquo Coranico comprobati. Inter istas utriusque generis Orationes fiunt اِقَامَات *Ikamât*, Stationes, رَكَعَات *Rekaât*, Inclinationes Capitis & mediæ partis corporis, سَجْدَات *Segjdât*, Prostrationes, كُعُودَات *Kuûdât*, Sessiones, quæ post binas quasque Prostrationes fieri solent. Interponitur quoque قِرَاءَة *Kar'a*, Lectio seu Recitatio Corani, & تَشْهَد *Teshabbud*⁵ Testificatio, & تَسْلِيمَات *Teslimât*, Salutationes, quibus Angelos suos Custodes humeris orantium insidentes salutant, caput ad humeros dum hoc faciunt vertendo.

Preces matutinæ ex obligatione *Sunnæ*, sunt اِيكِي رَكَعَات *duæ Inclinationes*, quælibet cum binis Prostrationibus in faciem, & unâ كُعُود *Sessione*. Et ex obligatione فَرْض *Farz* etiam similiter. In *Sunnâ*

HYDII NOTÆ.

⁴ Hoc opus vocatur سنة *Sunna* (cum Judæorum *Misnâ* consonante nomine) quam Arabicè scripto consignavit *Bochâri*, continens Mohammedis Traditiones שבעל פה *Orales*, singulas deducendo huic ab illo & ab altero, & tandem ab aliquo qui à Mohammedis ore accepit.

⁵ *Testificatio*, ea est communis Formula quâ quisque se Fidei Mohammedanæ addictum profitetur & testificatur, dicendo لا اله الا الله محمد رسول الله *Non est Deus nisi ipse Deus, & Mohammed est Propheta Dei*, seu potius *Legatus Dei*; Persæ addunt على *Ali* sed *Ali est Amicus Dei*. Hoc faciunt ad Dei Unitatem asserendam contra Christianos, quibus (propter Doctrinam Trinitatis) πολυθεϊαν impingunt, & eo nomine eos vocant مشركون *Mushrikûna*, *Affociatores*, quia Christum Deo associant eique æqualem habent: illi autem dicunt Deum esse unum, & non habere socios nec æquales. Quicumque autem Christianus eam Formulam pronuntiare auditus fuerit, ad Islamismum amplectendum statim cogunt, vel aliàs capite plectunt. Sic enim illorum Religio ab ipsis nominatur اسلام *Islâm*, *status Salutis*, qui Lat. *Islamismus* vocari possit; & statum talem ingrediens, est مسلم *Muslim* seu مسلمان *Muslimân*.

N n

tacitè

tacitè recitantur Corani Suratæ minores, in *Farz* autem eadem clarâ voce. Fiunt ergo in toto, quatuor *Inclinationes*, [& ⁶ octo *Prostrationes*, & duæ *Sessiones*, quæ cum *Lectiõibus* seu *Recitationibus* Coranicis, Preces matutinas absolvunt; præmissis etiam *Lustrationibus* cum adjunctis *Oratiunculis* privatis].

Preces meridianæ constant ex quatuor *Inclinationibus Sunnæ*, & duabus *Sessionibus*. Postea peroratur *Farz*, quæ etiam est quatuor *Inclinationum*, & duarum *Sessionum*. Deinde iterum sequitur *Sunna* duarum *Inclinationum*. Fiunt ergo in summâ, decem *Inclinationes*, [& quatuor *Sessiones*]. Et Alcoranus in his omnibus tacitè recitatur.

Preces pomeridianæ constant ex quatuor *Inclinationibus Sunnæ*, & duabus *Sessionibus*. His peractis, peroratur *Farz*, quæ est totidem *Inclinationum* & *Sessionum*. Est autem heic *Sunna* in libero arbitrio precantis: potest enim vel perorari vel omitti. Heic quoque tacitè recitatur Alcoranus.

Preces vespertinæ sunt *Farz* trium *Inclinationum*, & duarum *Sessionum*: una sc. *Sessio* fit post duas *Inclinationes* priores, & altera post unam illam *Inclinationem* posteriorem. Inter duas priores *Inclinationes* recitatur Alcoranus altâ voce, post posteriorem voce submissâ. Postea peroratur *Sunna* duarum *Inclinationum* & unius *Sessionis* tacitè. Fiunt ergo in summâ, quinque *Inclinationes*, [& tres *Sessiones*].

Preces nocturnæ constant ex *Sunna* quatuor *Inclinationum*, & duarum *Sessionum*, cum tacitâ Alcorani recitatione; quæ tamen si liberit alicui, omitti potest. Postea sequitur *Farz* quatuor *Inclinationum*, & duarum *Sessionum*. Inter duas priores *Inclinationes* recitatur Alcoranus clarâ voce, inter posteriores autem submissâ. Postea iterum sequitur *Sunna* duarum vel quatuor *Inclinationum*, & unius vel

HYDII NOTÆ.

⁶ Quæ heic & alibi Uncis inclusa, ab Editore addita sunt; cum Author brevitati & festinationi studens, particularia enumerare & recensere neglexerat.

duarum *Sessionum*, pro lubitu. Post *Sessionem* primam vel secundam assurgentes perorant Orationem quæ dicitur وتر نمازي *Vitr namazi*, i. e. *Oratio singularis*, cui nulla est par: quæ tamen, si alicui placuerit, potest differri usque ad tempus matutinum, & post evigilationem recitari, quod melius existimatur. Hæ omnes tacitè recitantur. Sunt ergo in hac orandi vice, decem vel duodecim *Inclinationes* [quinque aut septem *Sessiones*, &, si placuerit, una *Oratio singularis*]. Singulis itaque diebus supradictis horis, in ipso puncto vel paulò post (inter tempus unum vel alterum) perorari solent quinque *Precationes* prædictæ.

Ubi precandi tempus advenerit, اذان اوقنور *Azan okunûr*, *Proclamatio promulgatur*, quod facit موزن *Muezzin*, *Præco* super منارة *Menara*, *Turri*, vel apud portam Templi in loco aliquo altiori, his verbis, الله اكبر الله اكبر اشهد ان لا اله الا الله اشهد ان لا اله الا الله ان محمدًا الرسول الله ان محمدًا الرسول الله هي علي الصلاة هي علي فلاح الله اكبر الله اكبر الله اكبر لا اله الا الله *Deus est maximus, Deus est maximus. Testor quod non sit Deus nisi ipse Deus, Testor quod non sit Deus nisi ipse Deus. Testor quod Mohammed sit Propheta Dei, Testor quod Mohammed sit Propheta Dei. Accurrite ad preces, accurrite ad bonum-opus [seu Cultum]. Deus maximus est, Deus maximus est. Non est Numen præter ipsum Deum. In matutinâ Promulgatione additur, الصلاة خير من النوم الصلاة خير من النوم *Oratio melior est quàm somnus, Oratio melior est quàm somnus.**

Post promulgationem peractam, exclamat etiam *Præco* فاتحة اوقويه *Phâtika okûya*, i. e. *recites Phâtika seu Apertricem Suratam* [ea, sc. est prima Corani Surata, sic dicta quod librum aperiat inchoetve] quæ apud Mohammedanos eodem in usu est quo *Pater noster* seu *Oratio Dominica* apud Christianos: [ea nempe pro quotidianâ prece usurpari solet.] Hæc Promulgatio fit extra Ecclesiam. Convocato populo, alia Promulgatio fit in ipso Templo, eâdem formâ cum

præcedente, nisi quod pro *عليه فلاح* accedite ad prosperum opus, [ad præparandum populi animum & supinam quamvis negligentiam amoliendam] additur, *قد اقامت الصلاة قد اقامت الصلاة* Jam incipiunt preces, jam incipiunt preces. Post hanc Promulgationem populus uno impetu affurgit, per ordines dispositus uti Cohortes militum Christianorum *par les ranges*; pollicibusque manuum ad molliorem aurium partem applicatis, dicunt, *الله اكبر* Deus est maximus; prius tamen perorandi propositione [seu intentione] factâ his verbis, viz. si Oratio est *Sunnæ*, quilibet tenendo pollices ad aures dicit, *نويت ان* Propono [seu intendo] orare Sunnam bâc vice; (vel si est *Farz*, tum loco *Sunnæ* dicit *Farzan* فرضا) ادا لله تعالى pro solutione Deo excelsô, seu ut persolvam Deo quod debeo. Si simul cum Parocho seu Antistite peroranda est *Pharza*, addit مقتديا بالامام imitando Antistitem: si Antistite absente, solus peroraturus est, loco *Antistitis* ponit, بالقران⁷ Alcoranum. In supradictâ Oratione singulari,

HYDRI NOTÆ.

⁷ Cum Articulo aliàs emphaticè dictus *Al Corân*, q. d. ô *Corân*. Hic liber aliàs vocatur *الفقران* *Al Phurcân*, i. e. *Distinctor* seu *Distinguens*, sc. inter bonum & malum. Quoad vim vocis, *قرآن* *Corân* est vel *Collectio*, quia sc. Omar Successorum secundus soluta Mohammedis folia collegit, eaque in unum librum compegit: vel est *Lectio* (quæ potior ratio) q. d. *Legendum quiddam*, vel *quod sæpe legitur*; eâdem prorsus ratione quâ Judæis Sacra Biblia vocantur *מִקְרָא* *mikra*, à *legendo*. Et sic Judæos imitatur *Bochârî* in nuncupatione sui libri *Sunna*, quæ continet Mohammedis effata, quæ ipsius *Affecilis* respectu Corani pro secundariâ Lege habentur, sicut *Misna* est Judæorum secundaria Lex respectu Mosaicæ, ejusdem sc. duplicatum & repetitio, additis insuper veterum Rabbiorum dictis, constitutionibus, & decisionibus, quæ (ne prorsus exciderent) in unum Corpus collegit R. Jehuda Sanctus circa annum Christi 150. Hæc enim *Collectio* (quæ *Talmudis* textum constituit) vocatur *משנה* *Misna*, seu in plurali *משניות* *Misbnaïoth*; in cujus Operis complementum, recentiores Rabbini suas etiam commentationes & alias decisiones addiderunt, quæ omnia simul *תלמוד* *Talmud* vocantur, i. e. *Doctrina*; sc. *Doctrinæ* tam Ecclesiasticæ quàm Politicæ Corpus. *Bocharii* quidem liber dicitur *سنة* *Sunna* pro *ثنية* *Thunna*, idque fortè distinctionis ergo: quia etiam prima Corani Surata dicitur *مثنى* *Mathni* & *مثناة* *Mithna*, & totus Coranus in plurali *المثنى* *Al Mathâni*, propter frequentissimas ejusdem apud eos repetitiones seu recitationes.

non

non specificat nec *Sunnam* nec *Pharzam*, sed dicit نويت اربع اصلي نويت *intendo orare Orationem singularem debitam* Deo. Post *Tecbîr* Magnificationem Dei seu Doxologiam, quæ fit prædictis verbis *Deus est maximus*, &c. incipiens cum *in* بسم الله الرحمن الرحيم *nomine Dei miseratoris misericordis*, dicit hanc Oratiunculam, سبحانك *Gloria* و بحمدك وتبارك اسمك وتعالى جدك وجد ثناوك و لا اله غيرك *laus sit tibi, ô Deus mi, & benedicatur nomen tuum, & exaltetur magnitudo tua, & gloriosa sint tua encomia, nec enim est Deus alter præter te.*

Postea perorant فاتحة *Phâtibam* seu primam Alcorani Suratam (junctis manibus & pedibus, oculis in terram defixis, vestibus benè complexis seu compositis) tacitè vel clarè secundum indigentiam precationis [seu prout requirit]. Dictæ *Phatibæ* adjunguntur tres aliquæ periodi ex Alcorano: quibus recitatis, dicit الله اكبر *Deus est* * *maximus*, & inclinat caput: postea iterum dicit الله اكبر *Deus est maximus*, & iterum se inclinat usque ad medium corporis: & tum postea in erectione sui, dicit سمع الله من حمده *Exaudiat Deus eum qui illum laudat*, seu *exaudiat Deus sui laudatorem*. Postea inclinatur ad genua, & dicit ربنا لك الحمد *ô Domine noster, tibi sit laus*: & eodem tempore antequam faciem in terram demittat, dicit ter vel quinquies vel potius septies, سبحان ربّي العظيم *Gloria sit Domino meo maximo*. Postea prostratâ facie in terram, inter duas manus dicit totidem vicibus سبحان ربّي العلي *Gloria sit Domino meo excelsò*. Tunc iterum affurgit, & perorat *Phâtibam* & alias aliquas Alcorani periodos: &

HYDII NOTÆ.

* Dicitur Arabes olim coluisse maximæ molis Idolum dictum اكبر *Acbar*, à cujus cultu eos agrè abduxit Mohammed; donec tandem fuaderet eos quod الله *Alláh* ipse esset اكبر *Acbar*, sc. *Maximus*, summoto Idolo, & ejus loco positâ Inscriptione *Deus ipse est Acbar*. Quo facto, coluerunt *Deum* & *Acbar* simul, & postea *Deum* solum, relicto *Acbar*.

tum tandem eodem modo *Inclinationem* & *Prostrationem* peragit ; quibus peractis, affidet pede & calcaneo dextro erectiore, sinistro demissiore (talis autem sessio valdè incommoda est inassuetis) & manibus super genua positis, recitat hanc Orationem, التحيات لله والصلوات والطيبات والسلام عليك يا ايها النبي ورحمة الله وبركاته والسلام علينا وعلي عباد الله الصالحين اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله
Celebrationes & *Benedictiones* & *optima quævis sint Deo* ; & *pax super te sit, o propheta, necnon misericordia* & *benedictio Divina. Super nos quoque* & *super probos servos Dei sit pax. Testor non esse Numen aliud præter Deum, & testor Mohammedem esse servum ejus & prophetam ejus seu legatum ejus.*

Post hæc iterum assurgit, & incipiendo à *Phâtihâ*, duas alias *Inclinationes* perficit. Si vero Oratio fuerit duarum tantum *Inclinationum*, hæc Oratiunculâ concludit, اللهم صلي علي محمد وعلي آل محمد كما صليت علي ابراهيم وآل ابراهيم وبارك وارحم علي محمد وعلي آل محمد كما باركت صليت علي ابراهيم وآل ابراهيم وبارك وارحم علي آل ابراهيم ربنا انك حميد مجيد
Deus noster, propitius esto Mohammedi & familiae Mohammedis, uti propitius fuisti Abrahamo & familiae Abrahami: & benedicas & misericors esto Mohammedi & familiae Mohammedis, uti benedixisti & misericors fuisti Abrahamo & familiae Abrahami, o Domine noster, quia tu es laudabilis & gloriosus.

Hæc Oratiunculâ finitâ, obvertit os suum ad humerum dextrum, & salutando ibi sedentem (ut credunt) Angelum custodem dicit, سمعنا واعطانا
pax & misericordia Dei sit vobis. Postea obversus quoque ad sinistrum humerum, ibi quoque similiter sedentem Angelum custodem salutatur, eisdem verbis. Deinde dicit
exaudi nos, & concede nobis indulgentiam tuam, o Domine noster, nam ad te est reditus. Postea excerptâ ex capsulâ corollâ, recitant clarâ voce
Verse de Throno ex Alcorani Suratâ secundâ, quæ sic se habet
 لا اله الا هو الحي القيوم لا تأخذه سنة ولا

ولا نوم له ما في السموات وما في الارض من ذا الذي يشفع عنده الا باذنه يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم ولا يحيطون بشي من علمه الا بما شاء وسع كرسيه *Quoad Deum, non est Deus nisi ipse, vivens, subsistens. Non apprehendit eum sopor nec somnus: ejus est quicquid sit in cælo & quicquid in terrâ. Quis est hic qui intercedat apud eum, nisi cum ipsius licentiâ? Novit quicquid sit coram manibus eorum, & quicquid pone eos: illi autem non comprehendunt aliquid de scientiâ ejus, nisi quatenus ille voluerit. Thronus ejus est Cælum & Terra: nec molestiam creat ei custodia eorum.* Tum dicit سبحان الله *Gloria sit Deo triginta vicibus numerando globulos seu sphæras corollæ: & in trigesimâ dicit سبحان ربي العظيم دايمًا Laus sit Domino meo semper maximo. Et postea incipit الحمد لله Laus Deo, hoc quoque trigesies repetito: & in trigesimo dicit الحمد لله رب العالمين Laus Deo Domino Mundanorum [sc. Creaturarum omnium quæ sunt in Mundo]. Deinde incipit Deus est maximus, & trigesies repetit: trigesimo tamen plura addens, sc. الله اكبر اعظم كبريا لا Deus est maximus, sapientissimus, supremus summe: non est Deus nisi ipse solus, nec est ei socius. Illi est regnum & ei Laus, ille enim est Omnipotens. Heic populus erectis ad cælum manibus, rudi boatu dicunt *Hû, i. e. Ipse, يا الله, verè potens es, ô Deus: & interea Præco hunc versiculum recitat cum clamore, لا اله الا الله ولا خوف Scitote quod Sanctis Dei non est timor, nec ipsi mœrore premuntur. Post illud exclamat Præco & populus septies آمين Amîn, & semel يا قضي الحاجات ô Præstitor indigentiarum, seu rerum quibus egemus: & iterum آمين Amîn. Deinde يا موجب الدعوات ô Exauditor precum: & iterum septies آمين Amîn. Postea dicit لا اله الا الله و الحمد لله رب العالمين laus Deo Domino creaturarum. Tandem Præco dicit (populus interim manibus faciem & barbas abstergentes) قبول Acceptibile Deo glorioso, & simus super Phâtiba, i. e. فائقا recitetis**

recitetis unam *Phâtibam* ⁹ seu primum Alcorani caput, ut Deus preces nostras acceptet hâc oratione recitatâ. Tum iterum Præco dicit *صحابه دعا را سپید کاینات صلوات Pro sociis ejus preces fundite, & pro domino creaturarum orationes*: [sc. Mohammedem dominum rerum existentium seu creaturarum impiè vocant.] Heic finitæ sunt Preces, & populus exit è Templo. At interea Præcones septies cantant versiculum, *La i lâbe illal lâb.*

Oratio autem quam Presbyter tacitè perorat, erectis manibus ad cœlum & facie versâ ad populum (populo *امين* *Amin* acclamante) ista est, *اللہ ربنا تقبل منا صلواتنا وقرآننا وصیامنا وقیامنا وركوعنا وسجودنا، وقعودنا وتسبیحنا وتهلیلنا ودعائنا وندائنا وتضرعنا وتصدقنا ولا تضربهم وجوهنا واصلح اعمالنا واغفر لنا ذنوبنا یا مولانا ولبادشاهنا ووزرائنا وحکمائنا ومشائخنا وایمه نا وصلحاءنا والديننا واساتدنا ولمنعمنا ولین حقه علینا ولین وصینا بالدعاء الخیر والمومنین والمومنات والمسلمین والمسلمات احبائنا منهم او اموات برحمتک یا ارحم الراحمین سبحان ربک رب المعزة عما یصفون وسلام علی بالدعاء* *ô Deus, accepta à nobis Preces nostras, Recitationes nostras, Jejunia nostra, Stationes nostras, Inclinationes nostras, Prostrationes nostras, Sessiones nostras, Glorificationes nostras, Laudationes nostras, Orationes nostras, & Exclamationes nostras, Supplicationes nostras, & Eleemosynas nostras, neque rejicias eas in facies nostras. Rectifica [seu corrige] opera nostra, & remitte nobis peccata*

HYDII NOTÆ.

⁹ *Phâtiba*, primum Al Corani caput seu Sûra sic dicitur, q. d. *Apertrix*, quia librum inchoat aperitque: & quia frequens ejus mentio, non gravabor heic recitare, *Laus Deo Domino Creaturarum, Regi diei Judicii. Te adoramus, & tuum auxilium imploramus. Ducito nos in viâ rectâ, in viâ eorum quibus grâtiôsus es, in quos non iratus es, & qui non errant.*

nostra,

DE PRECIBUS MOHAMMEDANORUM. 261

*nostra, ó Domine noster, & Imperatori nostro, & Proregibus [seu Con-
siliariis] nostris, & Gubernatoribus [seu Judicibus] nostris, & Prædi-
catoribus [seu Doctores] nostris, Antistitibus [seu Parochis] nostris,
Doctis nostris, & Probis [seu Pius] nostris, Parentibus nostris, Magi-
stris nostris, Benefactoribus nostris, & iis quibus aliquid debemus, & iis
qui se nostris bonis precibus commendârunt, & Fidelibus utriusque sexûs,
& Muslemiis utriusque sexûs, sive sint vivi sive mortui; per misericor-
diam tuam, ó misericordissime misericordium. Absit, ¹⁰ ó Domine, Do-
mine potentiarum ab eo quod tibi ¹¹ attribuunt [seu imputant]: & pax
sit super Missos, sc. Prophetas. Et laus Deo Domino Creaturarum.*

EXPLICIT OFFICIUM.

ADDIT AUTHOR,

Precum observantia valdè commendatur apud Mohammedanos:
& quo plus ditior & majoris notæ fit aliquis Mohammedanus, eò
citiùs (si semel vel aliquoties preces omiserit) pro impio, pagano, &
infideli reputatur. Minoris notæ homines, si preces publicas & tem-

HYDII NOTÆ.

¹⁰ Ali-Beigh reddebat, *Longè abes* seu *exemptus es*. Sequens Dei Epitheton seu Attri-
butum رب المعزة *Rabbo'l Maizza*, Dominus potentiarum seu fortitudinum, est i. q.
אלוה מעוזים *Eloah Mauzzim*, Dan. xi. 38; quo Titulo seu Epitheto ibidem distinguitur
Deus omnipotens ab אלהי נכר *diis alienis* impotentibus. [Forsitan in hoc loco per *Eloah*
Mauzzim Propheta intelligit Jovem Olympium quem Romani præcipuè coluerunt. G. S.]

¹¹ Absit à te id quod tibi attribuunt Christiani, quod sc. sis Pater, & habeas uxorem
& Filium. Hæ preces durant circa semi-horam: & diebus Mercurii & Veneris eas sequitur
واعظ *Waaz*, Concio, quam habet Concionator illis dictus نصيحتي *Wâiz* seu
Nasihâtgjî, i. e. Monitor, Suaser, Consilii dator. Inter precandum omnes Rosaria manibus
tenent.

plum non adeunt, ejiciuntur ex Parochiis ab Antistitibus, i. e. Curatis. Dicunt enim *اصارة عمود الدين* *Preces sunt columna Religionis*, & *من ترك الصلوة فقد هدم الدين* *quicunque deserit preces, diruit religionem*. Magna injuria aestimatur Turcae & pro maximo opprobrio habetur, si aliquis eum vocaverit *بي نماز* *sine precibus* hominem, qui sc. non peragit quotidie suas preces. Habent insuper Concionatores Turcarum cationem Satyricam contra eos qui non assidue orant, quâ illos contemnunt & deridendos propinant.

D E

JUDICIBUS & EORUM OFFICIARIIS.

I. **S**ENTENTIARUM irrevocabilium Author & Oraculum, est *اعلم العلماء المتبحرين افضل الفضلاء* *Mufti*, cujus Tituli sunt, *المتورعين ينبوع الفضل واليقين وارث علوم الانبياء والمرسلين* *حلال المشكلات الدينية* *كشاف المفصلات البهيمية مفتاح كنوز الحقايق مصباح رموز الدقايق المويد بعنايت الله الملك معين* *مفتي الانام زمان فلان ادام الله فضله* *Doctorem profundissimorum doctissimus, Praestantium impeccabilium praestantissimus, Fons excellentiae & certitudinis, Haeres scientiarum prophetarum & Apostolorum, Solutor difficultatum Religionis, Revelator distinctionum certitudinis, Clavis thesaurorum veritatis, Lampas aenigmatum subtilium, Confirmatus gratia Dei Regis Adjutoris, Mufti [seu oraculum] hominum hujus temporis, o deiva, perennes faciat Deus virtutes seu excellentias ejus*. In quavis etiam civitate est *Mufti*, qui civibus suis sententias fert, & causas graviores decedit.

II. *مسودجي*

II. *Musevved-gji*, est *Actuarius* *Mustii*, qui verba disceptantium & controversias interrogationesque cum responsis expedite & distincte describit, & in parvis Schedulis præsensat τῷ *Phetva-Emîni*.

III. *Phetva-Emîni*, i. e. *Phetvæ Fiduciarius*, cui nempe concreditur dictarum schedularum custodia. Iste prius schedulas illas colligit, considerat, & quid respondendum sit aliquando consilium dat suggeritve ¹ *Mustio*, qui tandem rem decedit unico verbo *Olûr*, ita est seu licet, vel *olmâz*, non est seu non licet, responsum subscribens.

IV. *Judex militiæ* seu *exercitus*, dictus *Judex Judicum*; cujusmodi duo sunt, Europæus, & Anatoliensis, quorum iste præcedit alterum. Superiores Tituli τῷ *Musti*, his etiam dari solent, usque ad *Apostolorum*, non ultra. Ex Kadileskeriorum officiis est etiam *Kessamiyei*, . e. *Distributio*: illi enim constituunt قسام *Distributorem*, qui in Lege exercitatus, defunctorum bona inter hæredes, prout Lex ordinat, distribuit. Isti etiam iniquissime agunt, decem per centum sibi accipientes: ideoque defunctorum bona grandi pretio æstimant, ut ipsorum exinde præmium proventusque magis crescat & augeatur: unde hæredes sæpe multum damnum patiuntur.

V. *Molla*, seu barbarè *Monla*, est *Præses*, cui antiqui Reges Othomanici per diem 500 Aspros persolvebant, ut sine corruptione pecuniaria aut muneribus judicium populis administrare possent. His autem temporibus habent Titulum sine Vitulo; vocantur nempe *Præses 500 Asprorum*, quos non recipiunt: *باش يوز اچمه مولاسي*

HYDII NOTÆ.

¹ Iste est supremus omnium *Judex* quem in magnis negotiis consulit Imperator, & à cujus sententiâ rarò receditur. Est autem *Musti* participium, q. d. *Dans Phetvam* seu *Dator Phetvæ*: est enim *Phetva* Judiciale Responsum quod scripto dari solet, cui ille (ut supra) subscribit *Olûr sit*, vel *olmâz non sit*: vel aliàs *Mortis reus est*, vel *موجب مجتبه عامل اولنه* *Phetva effectum fortiatur*.

& tamen ex officiis quæ in majoribus civitatibus habent, plurimum lucrantur; nam lucro corrupti, plus danti causam adjudicant.

VI. قاضي *Kâzi, Judex.* His quoque per diem 40 Aspri persolvebantur. Hodiè ex corrupto lucro & iniquo quæstu vivunt.

VII. نايب *Nâib, Vicarius Judicis.* Hic solet deambulare per civitates & pagos & totam sui Judicis jurisdictionem, ponderans panem, & explorans massam, & alia victualia visitans, ne sint putrida, & ut justo pretio vendantur curans. Hodiè rerum venditores & Propolæ eos Honorariis suis corrumpunt, ut vendant uti volunt: imo, ii qui Honoraria non adferunt, strictius visitantur & puniuntur² fustibus & *Tabta-Kiole.*

VIII. كاتب *Kâtib, Scriba, Notarius.* Hi in Judicum suorum Curiis sententias dabunt pro pecuniis.

IX. مقيد *Mokâyid est Actuarius Curiae, qui acta in libros refert.*

X. محضر *Mubzir, id est, Apparitor vel Citator, qui cives & plebeios ad justitiam citat. Sed milites citare non potest. [Is Turcicè vocatur چاوش Chäush, quod nostratibus malè sonat Cheus: præcedentes autem Tituli omnes ex linguâ Arabicâ petuntur.]*

HYDII NOTÆ.

² Verberatio fuste vocatur ضرب *Durb* seu *Durub*, vulgò *Drub*. Sed *Tachta Kiole* (ut id scribit Ali-Beigh) est *Columbar*, ubi collum per asseris foramen transmittitur supplicii causa. Id nomen Persicè rescribendum est تخته کوله *Tachta Kûle, Asser pro Collo*: nam *Gula* seu *Cûl* sive *Gûl* (dicente Persâ) est *Collum*: & dicitur تخته کولش کردن *Tachta Cûlesb Kerden*, i. e. *Columbare cum punire.* Arabicè *Columbar* dicitur غل *Gûl* seu *Gol*.

D E

ECCLESIASTICIS HOMINIBUS

DICTIS مورتازيكا¹ MURTAZIK A.

I. *Principum* seu *Regum*² *Antislites*, sc. Sacerdotes Templorum Regionum. Deinde sunt *Parochi* *محلّة اماملاري* seu *Sacerdotes Parochiales*, qui etiam ex pecuniis in pios usus legatis stipendia habent, illi quidem majora, isti minora: non autem excedunt 60 Albos³ pro quovis die, nec minùs accipiunt quam tres vel duos.

HYDII NOTÆ.

¹ i. e. *Sustentati* seu *Stipendiarii*, qui publicis Stipendiis aluntur & sustentantur. Templum majus vocatur *جامع* *Gjami*, i. e. *Cathedralis*, *Basilica*, ubi totus etiam populus confluit diebus Mercurii & Veneris: aliis diebus adeunt minores Ecclesias Parochiales dictas *مسجد* *Mesgid*, Persicè *مشكو* *Mesbku*, unde nostratibus perperam *Mosque*.

² Sacerdotes majores aliàs dicuntur *جامع اماملاري* *Cathedralium Antislites*. Non autem *Antislite* heic intelligitur Præsul aliquis maximus, sed communis quivis *Parochus* sive *Curatus*, dictus *امام* *Imâm*, *Antistes*, quia inter celebrandum & recitandum Preces variis gestibus & gesticationibus (quas imitatur populus) præit & anteit, unde *Antislitem* vocat Ali-Beigh. Sed revera *خطيب* *Chatib* est Sacerdos major, & *Imâm* est minor seu ejusdem *Curatus*. Prope Sacerdotem Preces celebrantem est *تدليغ* *Tebligh*, *Xystus*, ubi sedent *بدليغر* *Belighler*, *Facundi* seu *Dicendi periti*, qui tanquam Præcentores in dicto Xysto sedent ubi commodè ab omnibus videri possunt, ut populus in omnibus gestibus & gesticationibus inter precandum usitatis eos sequatur & imitetur. Sunt enim in hac parte Doctores.

³ *Albos* nummos quod attinet, ii sunt qui vulgò Mercatoribus *Aspers* vocantur. Hujus nominis rationem non attingunt qui putant sic dici quasi *Asperi* seu non benè tonsi ac politum nummi, perperam à Lat. linguâ arcessendo. Iste autem Nummulus Turcicè dicitur *اكتشا* *âktcha*, i. e. *Albulus*: unde à Græcis suâ linguâ hodiernâ vocatur *Ἀσπρὸς*, i. e. *Albus*, & *Ἀσπρὸν pecuniam albam* in genere notat; eodem modo quo etiam Germani Nummulos suos argenteos vocant *Weis-pfenning*, i. e. *Albus Denarius*, ut à nummis æneis aut cupreis rubentibus distinguatur. Aliàs Turcæ paucos habent Nummulos argenteos sibi peculiares, excepto *اوچلك* *Utchlik* paulo superans Denarium Anglicanum,

II. *Na't-chôn*, *Attributorum Lector*, is est qui Attributa & Laudes Mohammedis & Sociorum ejus cantat die Veneris ante Orationem meridianam.

III. *Gjûz-chôn*, *Partium Lector*, sc. Lector unius & triginta Partium Alcorani, quæ pro fundatoribus in Templis vel in

HYDRI NOTÆ.

canum, & *Perâ* seu *Beshlik* circa duos Denarios. Communiter enim utuntur Christianis Nummis, & præsertim *Thalero*, qui Germanis sic dicitur à *Thale* seu *Dale*, i. e. *Vallis*; unde *Thaler* seu *Daler*, q. d. *Vallensis nummus*, à valle Sancti Joachimi ubi primò cusi sunt. Hinc factum ut tandem Scutati omnes (quos Nummos *Imperiales* vocamus) *Thaleri* hodiè vocentur, olim *Joachimici*, qui nunc in Germaniâ comparatu difficiles. Penes me est *Dimidius Joachimicus* plùs quam ducentis abhinc annis cusus in valle Sancti Joachimi in Bohemiâ tempore Ludovici Regis Bohemiæ, alterâ parte signatus imagine Sancti Joachimi, cujus nomen significatur solitariis literis S. I. ex dono amici nostri integerrimi D. Petri Axen Holfatensis, qui Heydæ Dithmarforum habitat, si adhuc in vivis sit. Generalioris usus apud Turcas est *Thalerus Leoninus*, qui etiam simpliciter *Leoninus* (sc. *Thalerus*) vocari solet; & aliquando nuncupatur *Abu Kelp*, i. e. *Pater canum*, hoc epitheto *Leonem* intelligendo, quasi is sit summum genus canum, & hi sint species ejus infima. Habent quoque Turcæ *Reichs Doller*, qui ipsis dicitur *Thalerus niger*. *Thalerus* etiam Hóllandicus *Leone* notatur, & aliquando *Cruce*, quod quidem signum Turcis (existimantibus esse duas transversas trabes) hodiè vocatur *Derik*, i. e. *Columna*, olim *Crux*. Talem *Thalerum* pulcherrimum vidi ex Nummis qui è submersâ olim nave recuperaverat Dux Albemarlensis ante paucos annos, in cujus alterâ parte erat Majuscula Litera X tam magna quæ totam Nummi faciem occupabat: hæc sc. erat *Crux*, nam *Thalerus* erat Portugallicus *Cruzada* dictus, quia *Cruce* notatus. Hinc mutuatum est Turcicum nomen *Cruce* seu *Cruze*, quod nomen origine Turcicum non est, sed (neglecto & ignoto peregrinæ vocis genuino sono) pronuntiant *Grêß*, quasi pro Italico *Groce*. De supradiçtis *Albis* notandum est, quod *Thalerum* conficiant 80 boni Albi, aut 100 accisi. Sed varium est hoc prout pretium fertur inter Mercatores, quod jam plus jam minus est; vel aliàs pro libitu Imperatoris aut Bashâ Turcici, qui aliquando jubet ut Albi accisi pro bonis transeant. Boni quidem vocantur Turcicè *Albuli sani*; accisi autem *Albuli corrupti*, qui in Mesopotamiâ & aliis à Metropoli longiùs diffitis locis sæpe populo obtruduntur, si Bascha pro suo lucro hoc jubeat; cum *Albulus* sanus sit corrupto major aliquando una tertiâ parte. Et eâdem ratione quâ (ut suprâ notatum) hodiernis Græcis Nummus argenteus vocatur *ἄσπρον*, sic apud veteres ab *ἀργός* videtur fieri *ἀργυρὸν* *argentum*, & *ἀργύριον* *pecunia*.

Sanctorum

Sanctorum Monumentis ⁴ legi seu recitari solent. [Nam præter 114 Suratas seu Capita, Alcoranus dividitur in 31 partes, quarum singulæ plures Suratas continent.]

IV. *تُرْبَة دَار Turba-dâr, Monumentorum custos*: [nempe Regum & Magnatum Monumenta peculiare habent custodes qui die nocteque semper adsunt, appensis circumcirca lampadibus.]

V. *قَنْدِيلْجِي Lampadarius*, qui in Templo lampades & candelas accendit, oleumque & candelas necessarias cum gossipio pro ellychniis in suâ custodiâ & potestate habet. Quâvis nocte Mense Ramadan innumeræ Lampades tum super Turres exterius appenduntur, tum ab unâ Turre ad alteram, radiationibus varias formantes picturas florum & navium & avium, imo & versiculorum Alcorani, qui à longinquo legi & discerni possunt. Hoc præcipuè super Templâ Regia fieri solet, [uti est *سَالْمَانِيَة Soleimanya*, &c.]

VI. *مَوْزِين Muezzin, Præco*, qui plures uni Moscheæ ⁵ inserviunt, & per Hebdomadas vicissim preces promulgant. Ultra 24 Albos non habent, nec minus quam unum.

VII. *كَائِم Kâim, Ædilis*: is est qui Templâ expurganda curat, stareas, & tapeta ac stragula sternit, Alcoranos custodit, &c.

VIII. *فَرَّاش Ferrâsh, Scopator Templorum & Monumentorum*.

IX. *أَبْكَش âbkesb, Aquæ haustor*, is est qui aquam è puteis haurit & in urnas effundit, quâ preces adituri abluuntur.

HYDRII NOTÆ.

⁴ Sanctorum monumenta per Orientem in egregiis structuris, cum cameris pro custodibus, religiosissimè servantur, cum magnâ pompâ & custodiâ perpetuâ, lucernis die nocteque ardentibus; & à plurimis devotis hominibus cum summâ veneratione & pecuniarum oblatione solennitèr visitari solent: ibi enim in tam sacro loco preces fuisse magni momenti habetur.

⁵ Juxta Templâ & Moscheas semper extruuntur altæ Turres dictæ *مِنَار Minâra*, in quas ascendentes Præcones, ab alto tempora precandi clarâ voce promulgant; quia Turcæ à Campanarum usu abhorrent, utpote quæ à Christianis usurpentur.

D E

CEREMONIIS MOHAMMEDANORUM

I N S U A

PEREGRINATIONE MECCANA.

UNA pars Peregrinantium, sc. Europæi & Asiatici, ¹ congregari solet in Damasco: altera pars, sc. Africani, in ² Cairo: tertia in ³ Zebîd: Arabum & Insularum Indiæ populi faciunt quartam: Persarum & Chaldæorum & Tartarorum Mogulensium & ex Uzbek peregrinantes conveniunt ⁴ Babylonîæ in Chaldæâ.

H Y D I I N O T Æ.

¹ Solennem Peregrinationem aggressuri, in certis & conditis locis annuatim noto tempore conveniunt, ut propter metum Latronum & Prædonum (quibus illæ Regionem sca- tent) turmatim tutius transire possint, plurium millium turmam constituentes.

² *Cairo* (ut vulgò effertur) in Ægypto rectius vocatur القاهرة *Câhira*, i. e. *Victrix*.

³ *Zebîd* est Arabiæ oppidum prope Mare Rubrum.

⁴ Pro *Babyloniâ*, Author melius dixisset بغداد *Bagdâd*, quæ veteri Babylonîæ succes- sit, non autem in eodem loco. *Babylonia* enim ad Euphratem olim sita est; sed *Bagdâd* anno Christi 766 ad Tigridis Orientalem ripam ab Al Manfore condita est circa tridui itinere distans à *Babylone*, cujus loco hodiè extat tantum parvus quidam Pagus. At ex ejus rudibus quotidie eruunt lateres & lapides aliorum portandos, cum hæ regiones valdè destituantur lignis: unde *Rates* Mausilenfes & aliorum locorum superiorum (quæ Anglicè *Rafts* vocantur) optimam in hisce locis exhibent mercaturam, cum adverso flu- mine remeare non possint. Construuntur enim ex multitudine trabium colligatarum, (subditis quoque inflatis pellibus caprinis ad instar vesicarum) quæ postea disjunctæ & distributæ, incolis Bagdadensibus & aliis magno lucro divenduntur. *Bagdâd* quia Chali- pharum sedes, & eo nomine sacra, epitheton habet مدينة السلام *Urbs salutis*, unde & *Tigris*, ad cujus ripam condita est, aliquando vocatur نهر السلام *Flumen salutis*.

Hæc

Hæc Peregrinatio est فرض *Farz* seu ⁵ *Præceptum* Divinum, & à Deo instituta: ideoque Muslimi eam semel in vitâ suscipere & Mec-

HYDII NOTÆ.

⁵ Jubetur nempe in Alcorani Surâtâ secundâ his verbis, *Constituimus Templum Meccanum pro certo refugio populorum pœnitentium.*—Et illuccon vertetis facies vestras ubicunque estis. *Sapha & Merwa sunt signa potentiae Dei: qui ad Meccam peregrinatur debet visitare eas.* Hæ sunt duæ rupes prope Meccam, de quibus alibi. Templum Meccanum Arabicè vocatur كعبة *Caaba*, propter Cubicam seu quadratam ejus formam; quo etiam nomine quævis domus major, modo sit quadrata, vocari solet. Hoc olim erat Templum Idololatricum, ubi ab Arabibus paganis colebatur العزى *Al Uza*, ea est *Venus*, & aliud idolum dictum اللات *Al Lât*. Hodiè autem eis tam Sacrum, ut versus illud facies suas inter precandum obvertant Mohammedani omnes (ut Judæi versus Hierosolymam) in quâcunque Orbis parte fuerint: unde plaga illa vocatur قبلة *Kibla*, i. e. *anterior pars* precantium, ad quam ab omni loco & regione inveniendam in libris suis regulas & tabulas de تحويل قبلة *Conversione Kiblæ* mathematicè calculatas habent. Meccæ autem Visitatio solennis suscipitur tam propter Alcorani Præceptum id jubens, tam propter singularem loci sanctitatem, utpote in quo natus est Mohammed & ibidem prædicavit & religionis suæ fundamenta jecit, ibique plerasque Alcorani Schedas (suâ reliquias) sparsit: non autem propter ejus Sepulchrum, ut vulgò perperam & fabulosè creditur, & quod ferreo Sarcophago inclusus magnetice in tecto pendeat. Is enim humi sepultus jacet in urbe *Jathrib* (quæ hodiè *Medîna*, quia est & vocatur مدينة النبي *Medînat' l'Nabi*, i. e. *urbs propheta*) in Templo Medinensi in loco humi defosso qui ejus Sepulchrum vocatur; de quâ re videatur oculatus testis Lud. Patritius Romanus, pag. 197, cap. 11, 12. Meccam visitantes ditiores, dona egregia & pretiosa pro Templo & Custodibus ejus secum portant, peccatorum veniam & indulgentiam plenariam expectantes, si aliquoties vel semel tantum in facerrimo illo loco preces fuderint. Et talis Peregrinator vocatur حاج *Hâgj*, id est, *Festivator*, qui sc. solenni huic festivitati interfuerit: isque per totam vitam præ aliis nondum peregrinatis, Sanctus & Reverendus æstimatur. Olim etiam quando erat Templum idololatricum hominum post idola insanientium, egregia dona & divitiæ illuc comportabantur, unde أبرهة *Abraha* Æthiopum & Himyaritarum seu Homeritarum Rex, paulò ante Mohammedis tempora cum Habassinis suis (adductis quoque Elephantibus) venit ad expugnandum Meccam, animo destruendi Templum illud, & frequentiam quæstumque ad *Sanaa* Sedem suam Arabiae felicitis urbem transferre volens: unde vocatus fuit ille صاحب الفيل *Elephantum dominus*; & Æra inde ducta, dicta est عام الفيل *Annus Elephantum*. Isto autem Abraha feliciter repulso, Meccæ suum mansit lucrum (tunc Idololatricum & nunc Mohammedanum) & supposita Sanctitas; quod est materia gaudii Mohammedanis ad hunc usque diem.

cam invifere debent. His tamen conditionibus, ut fit Liber, non fervus; Prudens, non fatuus; Puber, non impuber; Sanus, non infirmus; & ut habeat commeatum pro itu & reditu victûs & vecturæ, quantum fc. ipfi fuperfit à neceffitatibus aliis & familiæ fuæ fufcultatione ufque ad reditum. Mulieres quoque Meccam adire debent; fed vel cum marito, vel cum parente, vel alio valdè propinquo, qui fit prudens & puber, & non fit Magufæus feu Ignis adorator, neque vir fceleftus & improbus conductus expenfis fœminæ.

Conveniunt dictæ ⁶ Turmæ ad Montem *Arafât* عرفات prope Meccam, à mense شوال *Shawâl* qui decimus eft, ufque ad duodecimi mensis ذي الحجة *Di'lHaggjæ* feu *Fefativatricis* diem nonum, qui ideo dicitur عرفة كوني *Dies Arafæ*, eftque Vigilia hujus Fefativitatis feu Pafchatis Turcarum. Quando heic congregantur, Medinenfes collocantur in loco dicto ذو الحليفة *Du'lHoleifa*; Damasceni & ad illos aggregati, in loco dicto جحفة ⁷ *Gjahpha*; Erakienfes & ipsis aggregati, in loco dicto ذات عرق *Dât-Erki* feu *Irk*; Negjdienfes & illis aggregati, in loco dicto قرن *Karn*; Jemanenfes & illis aggregati, in loco dicto يلملم *Yelemlem*: & ibi induunt Operimentum dictum احرام *Ibrâm* (q. d. *Sacrum*) quod fit ex lanâ ad modum Lintei feu Indufii five Camifæ; quam quidem induunt vel ipfo die vigiliæ Pafchatis, vel ante, quod præftantius eft: nam poft diem vigiliæ, non licet. Illis autem [qui Meccæ propiùs fe ftiterant] fc. qui inter

HYDII NOTÆ.

⁶ Harum Turmarum Præfectus feu Dux generalis, vocatur سور أميني *Sûr-Emîni*, i. e. *Agminis Fiduciarius-dux*, a. v. *the Drove-Trustee*, aut *the Trustee of the Drove*.

⁷ Sunt qui malè legunt حجة *Hagjefa*: fed in Camus legitur مبعقات اهل الشام *Gjahfa* eft *Status-locus Damascenorum* feu *Syrorum*. Geographus Nubienfis & Calcafhendi eodem modo legunt, & dicunt effe *Status-locum populorum Ægypti*. Eft fc. nomen Villæ 82 miliaribus à Meccâ diftantis.

quinque prædicta loca & Meccam manent, licet adire Meccam etsi non induerint illud Operimentum, usque ad locum dictum *ح* *Hill*, ubi induere debent: est autem locus extra Cœmeterium Templi Meccani. Meccenses quidem in ipso Cœmeterio induunt illud *Ibrâm* in præstitutâ Peregrinatione: in illâ vero, quam solum ex devotione faciunt, debent induere in *Hill*. Quando volunt induere istud Operimentum, debent præscindere unguis propter latentes ibi sordes, & tondere mystaces, & barbam, & radere pubem, caput, & corpus; & postea vel totum corpus abluere quod meliùs, vel saltem caput, pedes, & manus: & tum induunt Operimentum illud album, & super collum mittunt pallium seu stolam dictam *رداء* *Ridâ*, etiam albam: utrumque novum quod pulchrius, vel saltem benè lotum: & liceat cooperire pudenda aliquo altero panno. Quando autem cæteras omnes vestes exuebat, debuit suffitu Agallochi vel Storacis vel aliùs Thymiamatis se incensare, & suffire, postea duarum Inclinationum Orationem perficere, & decies subsistendo dicere, *أبىك اللهم* *Adsum Tibi* ⁸ *moriger, ô Deus, adsum Tibi: non est socius Tibi: nam laus & beneficentia Tua est, & Regnum Tuum est sine socio.* Minus istis verbis dicere non potest: plus autem perorare poterit si placuerit. Hoc dicto, fit *محرّم* *Muhrim* seu *Sacratus*. Et deinde abstinere debet ab obscœnis sermonibus, à prævaricationibus, contentionibus, ab occi-

HYDII NOTÆ.

⁸ In communi sermone, si inferior superiorem aliquem vocantem audit, respondet, *أبىة* *Lebbe*, vel *أبىك* *Lebbeica*, q. d. *adsum tibi moriger & obsecuturus tibi*: vel si aliquis loquentem non satis audit, volens ut dicta repetat, similiter dicit *أبىة* *Lebbe*. Et ab usu dictæ in Visitatione Meccanâ Formulæ, fit verbum *أبىي* *Lebba*, id est, *morem gessit legi Peregrinationis Meccanæ, seu defunctus ea fuit*; viz. obsequens dedit se peragendis Meccani Festi sacris, dixitque *Lebbeica*. Est quoque *أبىي* *Lebba* propriè i. q. *أقام* *Substitit*, aliquo loco *instititve*, ad instar morigeri jussu expectantis.

fione venationis, imo & ab ostensione seu indicatione ejusdem, nec occidat pediculos; nec cooperiat caput dictâ Syndone, vel faciem saltem, vel abluat caput & barbam cum decocto Althææ, vel se suffiat; nec caligas nec vestem, nec tiaram nec pileum induat; nec ocreas, nisi si non invenerit *جُمَّة* *Gjemgjema* vel *نعلين* *Naalîn*, i. e. *Calopodia altiora* vel *depressiora*; his autem inventis, tunc poterit rescindere ocreas usque infra talos. Nec induat vestes coloratas croco, vel Curcumâ Jemanensi, vel Cnico, nisi fuerint lotæ usque ad exinationem coloris. Poterit tamen facer ille Peregrinator ablui, ingredi balneum, & ingredi domum umbræ gratiâ, vel lecticam, & accingere crumenam longam Arabibus dictam *هميان* *Himyân*, & Turcis *اقد كوري* *Nummularum* ⁹ *cingulum*. Poterit etiam pugnare cum inimicis, & superscriptam orationem perorare altâ voce post preces, & in omni ascensu & descensu loci alti & depressi, & antelucano tempore, & in occurſu inequitantis camelum. Quando ingreditur Meccam, debet prius rectâ ire ad Templum quod primo intuitu salutans dicat, *الله اكبر* *Deus est maximus*, & *لا اله الا الله* *Non est Deus nisi o Θεός*. Et priusquam accedat ad *حجر اسود* *Lapidem nigrum* (ex quo olim Patrem Abrahamum suum ¹⁰ camelum conscendisse dicunt) ubi iterum elatis manibus ad aures, uti ante orationem eandem dicat; & si sine incommodatione sociorum potuerit, ipsum lapidem osculetur, aut tangat manu & eâdem faciem perfricet; aut tangat aliquâ re quam habebat in manu, nempe corollâ; aut signum faciat se velle osculari, semper ea quæ supra dicendo, & Deum laudando, & pro prophetâ preces fundendo. Tum circumeundo Templum, peragat *Processionem* illam quæ vocatur *طواف التقدوم* *Circumitio* seu *Processio boni-adventûs*, quam incipit à dextrâ parte portæ. Et

HYDII NOTÆ.

⁹ Nummos enim ad hunc usque diem in zonâ suâ portant, ut in Evangelio dictum.

¹⁰ Alii dicunt, quod pro pulvinari capiti suo supposuerit.

extendat

endo in *Merwa*. Postea maneat in Meccâ *محرم Sacratuſ*, & ex devotione agat Proceſſionem circa Templum quoties voluerit.

Quando autem erit ſeptima dies menſis *Zi'lHaggje*, Antiſtes aliquis concionatur, & docet Peregrinos ceremonias Sacrificandi. Sic etiam concionatur nonâ & undecimâ die ejuſdem menſis. Et quando peroraverit Orationem matutinam diei *تروية Turwiæ* ſeu *Potationis*, quæ eſt dies octava (ita dicta, quod eâ die Peregrini omnes ſolent bibere ex puteo Meccano *Zemzem* aquam dictam *ماء زمزم Aqua Zemzem*, & camelorum ſuorum ſitim quoque eâ die extinguere) tum poſtea egredietur ad vallem dictam *منا Mina*, ibique permanebit uſque ad Orationem matutinam diei *عرفة Arafa*; poſtea diſcedit ad montem *Arefât*; & quando declinat Sol, concionatur Antiſtes duas conciones, uti in die Veneris fieri ſolet; & docet modum Sacrificandi. Poſtea perorat Orationem meridianam & pomeridianam, unam ſtatim poſt alteram, cum unâ *Præconizatione* & duabus *Aſſurrectionibus*. Poſtea diſcedunt populi una cum Antiſtite ad vicinum montem dictum *جبل الرحمة Mons miſericordiæ*, ubi luſtrantur. (Et quidem totus mons *Arefât* eſt locus ſtationis & commorationis, excepto medio montis.) Tum obvertit faciem ſuam verſus *Kiblam* ſeu *Meridiem*, manibus elevatis & vultu exporrecto, dicendo *الحمد لله Laus Deo*, & *لا اله الا الله Deus eſt maximus*, & *Non eſt Deus niſi ipſe Deus*, & prædictam Orationem *اللهم اياك O Deus, præſto ſum Tibi*, &c. Deinde precatur pro Prophetâ, & orat pro eâ re quæcunque ſit quâ indiget. Populus vero manet pone Antiſtitem in proximo, obverſi ad meridiem ut poſſint audire verba ejus. Deinde poſt occaſum Solis, impetuoſè proruunt cum Antiſtite ad *مزدلفة Muzdèleſa* locum inter montem *Arefat* & vallem *Mina*: & quieſcentes prope montem dictum *جبل فرخ Mons pulli*, ibi perorant Orationem vespertinam & nocturnam, cum *Proclamatione* & *Aſſurrectione* unâ: &, ſi aliquis peroraverit Orationem vespertinam in viâ vel in monte *Arefât*, debet illam heic recitare. Uſque ad diluculum habent tempus perorandi, dum

dum pernoctunt in *Muzdèlefa*. Quando autem oritur aurora, orabunt — ¹¹ & manebunt in Templo Meccano, & facient idem quod fecerunt in *Arefât* & in *Muzdèlefa*, i. e. perorabunt easdem Orationes. Et quidem *Muzdèlefa* tota est locus commorationis (sc. ubi eis commorari liceat) exceptâ valle dictâ وادي محسر *Vallis despecta*. Quando autem mane ante ortum Solis iter faciunt Peregrini ad vallem *Mina*, incipiunt in illâ valle projicere lapillos vel Siliculos à tergo ex mediâ valle unum post alterum usque ad septem : & in quâlibet projectione dicit, اللهم أكبر *Deus est maximus* : non autem dicit amplius اللهم أكبر *O Deus, præsto adsum*, &c. nec commorabitur in eâ, sc. in valle ¹² *Mina*. Postea si voluerit, mactabit victimam ; & tum radet caput & tondebit mystaces : licet enim homini mactare, non autem mulieri. Postea eâdem die, vel mane, vel postridie ibit ad Meccam, & ibi peraget *Processionem Visitationis* sine رمى *Reml* & سعي *prope-ratione & cursu*, si jam ista duo peregit in priore *Processione* ; si non, tum faciet illa. Post hæc licebit congregari cum mulieribus.

Tempus autem præcipuum pro mactatione ¹³ victimarum, est post ortum auroræ diei نحر *Nebr*, qui est primus dies براى *Beirâm*.

HYDII NOTÆ.

¹¹ Ali-Beigh omisit hujus Orationis nomen.

¹² Scribitur *Mina* ; sed vulgò pronuntiatur *Muna*, ut solent facere tam Arabes quam Turcæ in contrarium scriptionis in hisce duabus vocalibus.

¹³ *Viçtima* apud eos Arabicè vocatur قربان *Korbân*, quæ occidi solet tempore hujus *Beirâm* seu *Festivitatis*, quæ celebratur mactatione bestiarum & carniarum distributione erga amicos, & præsertim pauperes. Finito enim totius mensis *Ramazân* Jejunio (ubi interdiu jejunatur, sed noctu epulatur, & turre domusque lucernis publicis & artificiosis splendent) sequentis mensis *Shawâl* novilunio incipit eorum *Pascha* Turcicè dictum *Beirâm magnum* per triduum durans, Arabicè dictum عيد الكبير *Festum magnum*, & عيد القربان *Festum viçtimæ seu viçtimarum*. Et postea, sc. post anni semissem celebratur عيد بىرام *Beirâm parvum*, quod est حاجر بىرام *Beirâm Peregrinantium* à Meccâ redeuntium, quod item triduum durat. Utrumque omni convivationis genere (vino excepto) celebratur. Sunt etiam qui vino indulgent. De novilunio satis maturè observando valdè scrupulosi sunt : ideoque ad altiores montes mittuntur Speculatores

Quod si in illâ die non mactaverint, sed ad alterum usque diem expectaverint, illa victima erit reprobata. Postea redibit ad vallem مني *Muna*, & projiciet tres Lapillos etiam secundâ die τ̃ Beirâm: & postea si voluerit, ibit ad Meccam. Et sic poterit facere usque ad quartam diem τ̃ Beirâm, quousque ter projiciat Lapillos suos; postea non. Et, si voluerit ibi permanere quousque ¹⁴ Lapillos suos projiciat, benè quidem. Et, si voluerit projicere camelo inequitans, aut pedes, poterit: noctes autem illas projectionis pernoctabit in *Muna*; nam abominabile est ante suum in propriâ personâ discessum, supellectilem suam ante se mittere ad Meccam. Quando autem redibit ad Meccam, quiescet in محراب *Mahsab* seu loco glareoso saltem unâ horâ. Et quando vult migrare ex Meccâ, peragat *Processionem* vel *Visitationem Reditûs* septies sine مر *Properatione* & معي *Cursu*: & hoc necessariò fieri debet ab extraneis, non autem ab incolis. Postea aquam ex puteo *Zemzem* hauriat, & bibat, & vadens ad portam Templi osculetur ejus limen, & ponat pectus & ventrem suum & faciei genam dextram super ملتزم *Multazim*, sc. locum inter portam & lapidem nigrum, & levitè arripiat *Cortinam* (i. e. Telam pictam quam Rex Turcarum quotannis mittit pro tegumento Templi Caabæ, quam ideo vocant عبدة اورتوسي *Caabæ Operculum* seu *Tegumentum*): & ibi precetur diligentèr & ploret; & tandem retrogradus recedat,

HYDII NOTÆ.

tores primam Lunæ apparitionem exploraturi; qui, quamprimum Lunulam viderint, ad urbem accurrentes proclamant مژدلق *Muzhdaluk*, *Nuntium*, qui omnibus eo audito Festivitatem mox ordituris lætus habetur.

[Proculdubio in hac Notâ errat Hydius. Contrarium enim est verum. *Beiram* nempe Peregrinantium, quod ille vocat parvum, revera fuit magnum; & *Beiram* primum, sub fine mensis *Ramazâni* celebratum, fuit parvum. G. S. Vide Bibliot. Oriental. Herbelotii, p. 198. Et Reland. in Indice Rerum de Relig. Moham. sub voce *Beiram*.]

¹⁴ Lapillos & glaream projiciunt, ad arcendum Diabolum, ne eos in suis Sacris peragendis turbet seve immisceat, aut eos tentare aggrediatur, prout tentavit Abrahamum ne Deo obediret in immolatione filii sui.

donec

donec ex Templo exierit. Si autem Peregrinator sacer non intraverit Meccam, sed tantum se receperit ad montem *Arefat*, ibique commoratus fuerit, absolutus est à *Circumitione pro Adventu*, nec ullam pœnam luet pro ejusdem omiffione. Et qui commoratus fuerit in *Arefat* (aut per eum tranfierit) una hora post declinationem Solis in die Vigiliæ, vel post ortum auroræ in die Viâimarum, consequetur meritum Peregrinationis, quamvis fuerit dormiens vel deliquium animi patiens, & nesciverit quod fit dies vigiliæ. Cui autem elapsum fuerit hoc tempus, elapsum ei erit etiam meritum Peregrinationis: quapropter debet *circumire & currere & persolvere* omnes ceremonias in anno futuro, & non faciet viâimam (pro ¹⁵ omiffione). At, si aliquis deliquium patiens socio suo commiserit ut pro ipso peragat dictas ceremonias, vestemque *Ibrâm* seu *Sacrationis* induat, illeque peregerit, benè erit factum.

Mulieres etiam has ceremonias peragent ut viri, excepto quod debebunt denudare faciem, non autem caput: at si fiverit aliquod velum demissum ex capite versus faciem, liceat, modo illud velum non attingat faciem. Mulier autem Orationem *اللهم لبيك* *O Deus, adsum Tibi*, &c. clarâ voce non recitabit, nec inter duos supradictos cippos faciet *م*, *Properationem* nec *سعي* *Cursum* ut viri, neque caput radet: unguis autem præscindet, poterit etiam induere vestes ¹⁶ confutas: non vero appropinquabit ad *Lapidem nigrum*, quando viri sunt circa ipsum. Et, si tempore illo quo induta est vestibus sacris peragens Naziræatum, abluet corpus totum, & omnes devotiones peraget exceptâ *Circuitione* Templi, quamvis post *Circuitionem Visitationis*

HYDII NOTÆ.

¹⁵ Vultne pro compensatione delicti? vel, propter omiffionem, non permittetur ei facere Viâimam?

¹⁶ Nam *Ibrâm* virorum erat vestis integra inconfuta, toti corpori obvolvenda.

menstrua habebit, absoluta erit à *Circuizione Reditûs*, nec quicquam nomine pœnæ dabit pro omissione ejus; uti etiam ab eâ absolvitur incola Meccanus. At secundum Antistitem Ebn Mohammed & Ebn Jusuph, si incola redibit ex valle *Muna* ad Templum Meccanum, non absolvitur à *Circuizione Reditûs*.

DE

C E R E M O N I I S

IN

VISITATIONE ÆGROTORUM & AGONIZANTIUM
USITATIS.

ÆGROTOS visitare apud Turcas pro صواب *bono-opere* seu *opere-charitatis* habetur, præsertim Parentes & Consanguineos. Et Curatorum seu Parochorum officium est hoc omnibus præstare. Visitatores aliquid ex fructibus vel rebus medicinalibus ægroto adferre solent, & de salute corporis & animæ admonere: &, si vires ægroti id ferre possunt, etiam de administratione bonorum colloquuntur. Testamentum quoque in præsentia visitantium factum 40 diebus ante mortem, est validum: aliàs invalidum. Hæredibus nihil derogatur, præsertim præsentibus: longè distantibus parum aut nihil datur; Fiscales enim Regii بیت المال *Beit-mâlgji*, i. e. *Thesaurarii* dicti, sibi usurpant. Agonizare incipientibus Curatus vel doctor aliquis ægroto versus meridiem se convertere jubet, pubem, sub axillas, caputque radere consulit, unguetque præscindere, nam post mortem

mortem non licet. Deinde perorat اللهم اعن هذا عبدك علي سكرات *O Deus, adjuva hunc servum tuum contra agones mortis.* Alii dicunt الله سبحانه ابله *Deus migrationem ejus faciliat.* Postea Curatus legit Suratam يس *Yas.* Tum post lectionem, auribus aliquoties inculcat لا اله الا الله محمد رسول الله *Non est Deus nisi ipse Deus, & Mohammed est propheta Dei:* & deinde iterum dictam Suratam repetit usque ad 40 vel centum vices, quousque ægrotus expiraverit. Mulieres pueros ab agonizantibus expellunt. Lugere & plangere mortuos, pro peccato habetur: voluntati Divinæ assentire jubent. Post expirationem, Thymiana ex Ligno-Aloë, Storace, Ambrâ, vel aliâ aliquâ odoriferâ re accendunt (Thus enim, utpote Christianorum suffitum, non amant) & cum eo corpus ter, quinquies, vel septies obambulant. Tercentum Aspros ab aliquo¹ justî lucri homine mutuò accipiunt, & pro prætermisiss Precibus, Jejuniis, Eleemosynis & Victimis mortui mirâ circumrotatione pauperibus piis distribuunt: hanc ceremoniam vocant اسقاط *Iskât*, i. e. *Sparso* seu *Distributio*, quæ pro ditioribus fit sine ullâ morâ. Sepulchrum effoditur, ditioribus cum Labd seu fossa subterranea in latere sepulchri; pauperibus sine dictâ fossâ. Tum Syndonem consuunt perfumantque, & corpore super assere extenso ac syndone oblecto, aquâ tepidâ & sapone unus ex senioribus Ecclesiasticis corpus lavat, altero aquam ministrante: alios autem aspicere non sinunt. Corpus ter lavatur: & tertiâ vice Camphoram admiscent. Corpus lotum Capulo conditur, Sandapilæ imponitur, & à quatuor viris ad sepulturam asportatur: vicini ejusdem Parochiæ subsequuntur, & vicissim Sandapilæ accurrunt, eamque portare conantur, & pro tam bono opere indulgentiam peccatorum sibi acquirere sperant. Quod

HYDII NOTÆ.

¹ Malè partas pecunias pro Eleemosynis dare nolunt, ne Deo non sint acceptæ.

si mortuus fuerit ante vesperam, unde citò sepeliendi tempus non fuerit, cadaverque in domo remanserit, conveniunt vicini, & allatæ Coronæ precariæ (quæ ex magnis globis ad modum pomorum consistit, quamque cadaveri circumducunt) assident, & *Lâ Ilâb illallâb* recitantes, globos unus alteri porrigendo decantant. Felesque à cadavere arcent: nam multi ignari & superstitiosi putant quod animam adhuc corpori assidentem absterreant. Sed sapientiores dicunt hoc fieri, ne fortè felis supermingat, & sic corpus polluat.

Antequam ad sepulturam perveniant, corpus in Atrium Moscheæ referunt, & lapidi مصلي طاشي *Mosalla tâshi* (i. e. *Oratorii lapidi*) imponunt, & ميت نمازي *Meit namâzi*, i. e. *mortuorum preces* seu *Officium pro defunctis* stando super Calceorum Calcaneis cum intentione (sive sit pro masculo vel fœminâ, pubere vel impubere) sine incurvatione & prolapsu, cum salutatione Angelorum recitant. Perorantes in tres ordines disponuntur, etsi septem tantum soli fuerint. Cadaveri مودن *Muezzin* seu *Præco* præire debet, *Non est Deus nisi ipse Deus* clarâ voce recitans: est quoque aliquis subsequentium amicorum mortui, qui dicet الله رحمت ايلسون *Deus ejus misereatur, Deus ejus misereatur*. Statim ubi primum ad sepulchrum pervenerint, duo homines corpus imponunt, & dicunt بسم الله وبالله وعلى ملة رسول الله *In nomine Dei, & cum Deo, & secundum institutum prophetæ Dei*. Postea occludentibus illis اللهم اجره من الشيطان *fossam & sepulchrum*, dicit Curatus ومن عذارى القبر *O Deus, extrahere ipsum à Diabolo & à tormento sepulchri*. Eos qui sine Capulo sepeliuntur, plus meriti reperturos putant: & à capite usque ad pedes unam amphoram aquæ effundi (pro corporis refocillatione, vel ut alii volunt, pro herbarum viridium incremento) bonum ducunt. Post sepultum corpus, aliquis ex amicis sepulchro adstantibus dicit, اللهم جاف الارض عن جنبه و صعد روحه *O Deus, diducas terram ab utroque latere ejus, & ascendere*

ascendere facias animam ejus, remittasque eam à te contentam. Mox alter etiam elevatis manibus dicit, *انا لله وانا اليه راجعون اللهم نزل بك وانت خير منزل جاف الارض عن جنبه واقتح ابواب السماء لروحه واقبله* Nos sumus τῶ Dei, & ad ipsum revertimur. O Deus, habitatum ivit ad Te, Tu autem optimum habitaculum. Diducas terram ab utroque latere ejus, & aperias portas cœlestes pro animâ ejus, & acceptes eam pro Te bonâ acceptatione, & confirma sermonem ejus tempore inquisitionis. Istam inquisitionem fieri credunt in sepulchro ejus, quando nempe duo ² Angeli mortis منكر Munkir & نكير Nekîr dicti, mortuum in pedes vel in nates erigunt, illumque de Deo & de suâ religione, libris, &c. cum ³ percussionebus gravioribus seu cum quæstione & torturâ interrogabunt. Deinde
tertius

HYDII NOTÆ.

² Aliàs, Angelus mortem inferens nuntiansque vocatur ابو يحيى Abu Jahja, qui est عزرايل Azrael, Epitheto dictus قابض الارواح Spirituum seu Animarum prehensor. Eum enim Animas corporibus solvere tradidere Persarum Magi, quibus itaque is dictus est مرداد Mortis dator.

³ Mohammedani credunt Animam post mortem cum Corpore manere vel circa illud volitare per tres aut quatuor dies, (prohibentes itaque omnia quæ Animam quovismodo absterre aut turbare possint) donec factum fuerit examen; & postea Animam migrare in medium statum, seu potius medium tempus inter Mortem & Resurrectionem dictum برزخ Berzach. D. Golius in Lex. exponit de medio loco, cum Authores unde hausit, id non dicant: nam exponunt esse medium tempus; dicitur enim من مات فقد دخل Quicunque moritur, intrat in Berzach; sc. in temporis interstitium sic dictum. Deinde credunt inter Paradisum & Ignem esse سور murum seu Limbum dictum عرف Orph, aut (ut in Corano plurali formâ effertur) اعراف Abrâph, quod est inter Ignem & Paradisum interstitium notum seu dignoscens, Igni proximum.

A Judæis etiam creditur superstitiosum illud de Percussione seu Tormento Sepulchri seu in sepulchro, quod (ut Elias in Tisbî refert ex Midrasb R. Isaac filii Parnach) fieri solet quando Angelus mortis inquisiturus veniens super Sepulchrum fedet, & mortuum (cujus Anima tum statim in Corpus redit) in pedes erigit, ipsumque cum quæstione & torturâ verberat catenâ femiferreâ & femi-igneâ quam in manu habet. Primâ verberatione dissolvuntur membra ejus: secundâ ejus ossa dissipantur; Angeli autem venientes colligunt ea.

Et

اللهم هذا عبدك و انت اعلم به منا و ما نعلم منه الا خيرا وقد اجلسته لتسال اللهم فثبته بالقول الثابت في الآخرة كما ثبتته بالقول الثابت في الحياة الدنيا اللهم ارحمه و القحه بنبيه محمد صلي

HYDII NOTÆ.

Et tertiâ vice percutiendo, redigitur in pulverem & cinerem, & redit in Sepulchrum suum. Unde dicit R. Meir, קשה דין חבוט הקבר מדינה של גיהנם שאפלו צדיקים נמורים ויונקי שדים ונפלים נדונו בו חוץ מי שמרת בערב שבת והדר בארץ ישראל *Gravius esse Judicium Percussionis sepulchri quam Judicium Gehennæ, quoniam ii etiam qui planè justi sunt, & lactentes ubera, & abortivi eo judicantur; excepto eo qui moritur in vespere Sabbati, & qui moratur in terrâ Israel. Reliqua ibi videas.* Hebraica recito ad emendandum D. Buxtorfium, qui hunc locum citans, legit *moritur* pro *moratur*, & pro יונקי שדים *Lactentes ubera*, legebat יונקי שרים *Lactentes Principum*, quos exponit *filios principum*, sensu minimè idoneo. Qui cupit plura de hac re, videat librum ראשית חכמה R. Eliæ ben Mosi de Vidas, pag. 49, & librum הכוונות R. If. Luriae, p. 55. 2. Constat hanc opinionem esse valdè antiquam, tam quia extat in dicto Midrash quod Mishnæ ferè coævum, tam quia retinetur in publicâ Judæorum Liturgiâ, ubi inter *Beracoth* legitur, יהי רצון והצילנו וכולי *Sit beneplacitum tuum ut liberes nos à decretis malis & paupertate & contemptu, & ab omnibus speciebus pœnarum, & à judicio Gehennæ, & à Percussione Sepulchri.* Est itaque Mohammedi ejusque Affeclis insinuata veterum Judæorum opinio ex amphiboliâ vocis שאול orta, & (ut in illâ ætate ignorantes illi proni erant errare) fundata in malè intellecto illo Davidico Psal. xviii. חבלי שאול *Dolores inferni circundederunt me.* Hinc, quia שאול tam *Infernum* quam *Sepulchrum* significat, aliqui ex deliris Judæis perperam hunc locum interpretati sunt de *Doloribus Sepulchri*; cum revera David suos dolores esse maximos innuens, eos cum doloribus Inferni comparavit. Nam alias dolores in sepulchro nemo nec sentit nec credit, nisi in hac malè confictâ opinione fundentur. In Versione Anglicanâ est sensus sanior, *dolores Gehennæ.* Mohammedani in suis Catechismis docent quomodo Angelis Inquisitoribus respondendum sit, *Et quando interrogabunt te de Sectâ tuâ, dicas te esse Sectæ Al Hanbal: & quando de Religione tuâ, dicas te esse Religionis Abrahami, &c.* Secta enim Hanbalæa præ tribus reliquis Sectis majoribus magis orthodoxa habetur, eamque esse viam quam ipse Mohammed sectatus est affirmant. Dicta leguntur in Catechismo linguâ Turcicâ exarato, cui Titulus کتاب احوال و اصول دين *Liber de rebus & Fundamentis Religionis*, quem una cum aliis Codicibus MSS. mecum communicavit Doctissimus amicus D. Gale. Dictorum Angelorum Inquisitorum unum credunt esse album qui eos ad virtutes excitat, alterum vero nigrum qui eos pro delictis taxat: utrique vero de antea actâ vitâ inquirunt. Salutant illos genuflexi, dependentem barbam interim manu tenentes barbati, imberbes manum pectori imponunt.

قرنداشكوز البجون مغفرت O Deus, iste est servus tuus, & tu melius nōsti illum quam nos: nos autem nil nisi bonum novimus de illo. Et ecce jam considerare fecisti illum ad examen, O Deus: confirma igitur illum sermone ⁴ firmo in altero Mundo, uti confirmasti illum sermone firmo in vitâ hujus Mundi. O Deus, miserere illius, & adjungas eum Mohammedi prophetæ suo (super quem sit benedictio Dei & pax) & ne seducamur post ipsum, neque privemur merito ejus. Hoc dicto, idem circumstantes admonet, dicendo قرنداشكوز البجون مغفرت Pro fratre vestro remissionem petite, & à Deo confirmationem [ei in religione suâ] desiderate. Postea omnes confident, & امام Parochus seu Curatus recitat aliquot versiculos ex initio Suratæ Vallæ, & ex fine ejusdem: postea Suratam Regni integram, & septies Suratam Salutis: & alii plura adhuc recitant. Tum discedunt, manente Parocho vel doctiore aliquo amico defuncti (cum paucis fortè propinquis) qui ante faciem mortui sepulti consistens, altâ voce clamat, يا فلان ابن فلان O δεῖνα fili τῆ δεῖνα, ter. Postea cum jam hâc compellatione putet se eum reddidisse attentum, addit, اذكر العهد الذي خرجت عليه من الدنيا شهادة ان لا اله الا الله وحده لا شريك له وان محمدا رسول الله وان الجنة الحق والنار حق والبعث حق وان ساعة اتيه لا ريب فيها وان الله يبعث من في القبور وانك رضيت بالله ربا وبالإسلام ديننا ومحمد عم نبينا وبالقران اماما وبالكعبة Memento قبله وبالمومنين اخوانا ربي الله لا اله الا هو وهو رب العرش العظيم. fœderis cum quo exivisti ex hoc Mundo, testando non esse Deum præter

HYDII NOTÆ.

⁴ Hoc est, ut firmus sit in negatione Trinitatis & in professione Fidei Mohammedanæ in futuro Mundo, eodem modo quo firmus fuit & strenuè negavit Trinitatem in hoc Mundo.

ipsum

ipsum Deum solum, & Mohammedem esse prophetam Dei, & ⁵ Paradisum esse pro certo, & Ignem pro certo, & Resurrectionem pro certo, & horam venturam

HYDII NOTÆ.

⁵ Omnium voluptatum Paradisus in Corano promittitur, ubi sunt horti cum fluviis, & pulcherrimæ Virgines cum magnis oculis, quod in Oriente pulchrum habetur: ideoque Stibii seu Collyrii circulo oculos ambiunt & circumlinunt, ut majores esse videantur. Sed sensuales istæ Paradisi voluptates à sapientioribus Mohammedanis censentur allegoricæ, ut meliùs ab intellectu humano concipiantur; eodem modo quo in Bibliis sacris multa dicuntur *ἀνδρωποπαῶς*. Nam cum ad Legatum Maroccanum scribens commemorarem hortum ad instar Paradisi amœnum, ille me quasi reprehendens rescripsit, Paradisum esse talem locum cui in hoc Mundo nihil assimiletur, talem sc. quem nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in animum hominis intravit. Multi ex vulgo apud Turcas credunt Paradisum esse virorum tantùm, non autem mulierum, nec eas habere Animas. Hinc D. Rycaut in Hist. Imp. Othomanici Anglicè conscriptâ 8vo, p. 271, de Nuptiis agens, incautè illam opinionem ut veram & ratam tradit, his verbis, *Turcarum mulieres non habent principia Virtutis, Moralitatis, aut Religionis quæ propter bona aut mala opera altera vitæ præmia aut supplicia respiciant: ideoque dissolutæ sunt hujus vitæ deliciis & voluptatibus indulgentes*: quantum nempe patiantur viri, qui (dicente Bellonio) apud Turcas mulierum Curatores habentur, qui pro eorum peccatis respondeant, ex vi prædictæ opinionis. Cum enim Eva ex Adamo desumpta fuerit, fœminas post mortem in viros resolvendas esse eisque rejuvendas fore, & unâ cum eis pœnas dare aut felicitate frui. Hæc autem aliquorum virorum opinio temeraria est, re non satis perpensâ. Nam planè contradicit Fidei Turcarum Regulæ Alcorano, ubi viris beatis in Paradiso promittuntur fœminæ pulcherrimæ; quod fieri non potest si fœminæ ex Paradiso excludantur. Vel si fœminis frui in Paradiso allegoricum sit, earum tamen in Paradisum ingressus non est allegoricus; nam allegoria veræ historiæ superstruitur. Præterea nullus dubito quin in Officio pro defunctis (ut in omnibus Liturgiis fieri solet) eadem formulæ fœminas æquè ac viros respiciant, & pro utrisvis indifferentè recitentur: ideoque Ali-Beigh nullam agnoscit distinctionem. Ego quidem in hac parte curiosus, fatagebam ut de hujus opinionis veritate aut falsitate certior essem. Cum itaque initio Maii 1687 ex Turcicis Captivis Budaensibus, ad Oxonium adducti essent Vir coelebs formosissimus 23 annorum, cui nomen *Shabân*, & fœmina vidua nomine *Camîna*, cum suo puerulo nomine *Mehmèd*, ego coram his linguâ Turcicâ (nam aliam non callebant) proponebam quæstionem, *An ex Turcarum sententiâ, fœminæ haberent Animas, & expectarent se tandem Paradisum ingressuras?* Vir statim Turcicè respondebat non habere, nec Paradisum earum esse. Mulier autem eâdem linguâ eum tanquam stultum & ignarum juvenem reprehendens, affirmabat fœminas habere Animas æquè ac viros, & tam fœminas quam viros Paradisum ingressuras; nempe resuscitados omnes

venturam esse de quâ non est dubium, & Deum resuscitaturum esse omnes qui in sepulchris, & te amplexum fuisse ipsum Deum pro Domino, & Islamismum pro Religione, & Mohammedem (super quem sit pax) pro prophetâ, & Alcoranum pro Antistite, & ⁶ Caabam pro Kibla, & Fideles pro Fratribus. Dominus meus est ipse Deus, non est Deus nisi ipse, & ille est Dominus magni Empyreï, seu Expansi maximi. Et postea demum peroratâ Phâtiba, isti quoque ad domos suas redeunt.

Mortuorum pauperum corpora vicini ditiores suis sumptibus humari curant: vel aliàs extenso in plateâ corpore, nummi à transeuntibus exposcuntur; quibus tandem vicini qui funeri interfunt, Vespillonibus & Pollinctoribus aliisque pro laboribus suis persolvunt.

HYDII NOTÆ.

omnes simplici pilo suspendendos fore, impios quidem supra Gehennam, justos vero supra Paradisum; & fracto pilo, hos in felicitatis, illos in Ignem supplicii locum, casuros. Sic illa. Et, si hæc non esset fœminarum recepta opinio & fides, cur domi quotidie supplices Deo preces funderent, & fusciperent laborem faciendi Peregrinationem religiosam itinere molestissimo, & cur viri hoc paterentur? Cum multis aliis quæ allegari possint. Cumque illa tam fortiter pro suo ad Paradisum jure contenderet, ulterius quæsiui *Cur itaque apud Turcas fœminæ nunquam adeant Tempia?* Illa quidem fassa est hoc verum esse: sed propter hanc solam rationem, quod sc. cum viris commisceri non debeant: domi autem ad Deum preces fundere affirmabat. Hoc vero non vetat, quin absentibus viris aliquando solæ Tempia ingrediantur precaturæ: nam subinde ingredi visuntur. Unde D. Georgievitius dicit, *Quod si fœmina dum in Templo est, se ibi primò sentit gravidam, partus ille vocatur نفوس اوعلى* (ut ille exponit) *Spiritus Sancti filius.* Sed fortassis Sancti nomen omittendum fuisset. In Græcorum quidem Ecclesiis est Γυναικείον, ubi fœminæ separatim à viris recitatas Preces audire possunt; & viros videre, nec ab eis videri. Sed in Turcarum Ecclesiis nullus talis pro fœminis distinctus locus paratur: ideoque domi se continent. Supradicta autem inter viros opinio tanquam παράδοξον jocosè potius quam seriò proponitur, & à nullis nisi ignaris & incautis ut vera reputatur. Inter Turcas multi sunt Prædestinariï, qui dicunt quod كلور باشندء اجل يازلون *Cujusque Fatum scriptum sit in suâ fronte seu Capite suo.* Sed plurimi alii contrariam sententiam tenent, à pestiferâ contagione fugientes, si tale quid accadat. Nam Sectæ & Opiniones inter eos æquè ac inter Christianos multiplices sunt.

⁶ De Caaba & Kibla, vide Notam p. 269 suprâ.

D E

C I R C U M C I S I O N E.

CIRCUMCISIO non est eis adeo necessariò habita, quin in quibusdam casibus incircumcisi possint religionem Mohammedanam colere & profiteri. Nec hoc ipsis opprobrio vertitur: multi enim vel commoditate privati, vel jam seniores ad illam religionem accedentes, dolorem & carnis corruptionem pertimescentes, Circumcisionem tolerare nolunt. Circumcisio quâvis¹ ætate institui potest, in pueritiâ, adolescentiâ, virilitate, senectute: sed potissimum in pubertate facta laudatur. Pueros circumcidendos cum pulcherrimis Vestibus & Tiariis ornatos, & equis impositos cum famulorum comitatu, ad domos amicorum mittunt, ubi variis modis oblectantur & dona recipiunt. Postea Parentes deducunt filium circumcidendum, ad locum expressè sipariis velatum, (in quo jam Tonfor vel Chirurgus paratus, & penes se orbiculum plenum *rasuris alutæ* سختبار *Sactiyân dolâshi* dictis servans, fiscellam quoque & novaculam habens, expectat) ibique caligis extractis, & puero in pedes erecto,² Præputium fiscellâ constrictum abscinditur. Et cum puer præ dolore

H Y D I I N O T Æ.

¹ Puer circumcidendus non debet esse Infans, sed sermonis quodammodo peritus propter Confessionem quam recitare debet, *non esse Deum nisi ipsum Deum, & Mohammedem esse Legatum Dei.* Fieri itaque solet anno octavo aut ulterius, quando puer jam gradiri didicit, & Circumcisorum interroganti distinctè respondere novit.

² Vox *Fiscella* huic loco vix quadrare videtur, cum *vas vimineum* significet. Author autem pro *fisso virgulto* aut *molli vimine* usurpare videtur. Judæi præputii cutem deducunt in laminæ argenteæ rimam quæ ad instar forficis eam firmiter tenet; ut dum in longitudinem tenditur, acutâ Novaculâ (hodiè non filice) prope extremam glandem subito amputetur.

dolore exclamat, unus ex duobus parentibus digitis in melle ad hoc comparato os ei obstruit; cæteris spectatoribus acclamantibus *الله الله الله O Deus, ô Deus, ô Deus.* Interim quoque Musica perstrepat, tympana & alia crepitacula concutiuntur, ne pueri plangtus & ploratus audiatur. Hoc facto, puero membrum prædictis rasuris obvolutum in manum datur tenendum, ne rasuræ excidant, & in lectum pulchrè odornatum reponitur: parentes interim affident, & puerum laudant, quod intrepidus mansit, nec ploravit, &c. totâque nocte consolantur, nec dormire permittunt; sed rasuris sanguine repletis mutatis, novas substituunt, & (arundinum aut stoeæ cinere vel putridorum lignorum pulvere in vulnus prius insperso) membrum manu tenere cogunt, donec sanguis sistatur. Nocte autem illâ Histriones Comœdias repræsentant, ut puer aspiens à somno abstineat. Mane convivæ discedunt, & puer per 15 dies se in lecto continet: postea cicatrice obductâ, ad balneum deductus abluitur. Nullæ heic preces peraguntur nec devotiones, præterquam quod Chirurgus in actu dicat *بسم الله in nomine Dei.* Divites filiis suis pauperum filios associare solent, ut cum iis auda-

HYDRI NOTÆ.

amputetur. Quo facto, ut extrahatur sanguis & citiùs sanetur vulnus, Circumcisor faucium membrum statim ore fugit, eique per modum emplastri applicat gummi quoddam glutinosum & valdè sanativum ex Novo Orbe delatum, dictum *Copal* seu *Pancopal* sive *Gome de Copei*; vel (ut à Judæis vulgò nuncupatur) *oleum de Copaiva*. Tot enim modis variatur nomen. Apud Judæos puerum circumcidendum manibus ferre & portare dum illa peragitur Operatio, honorificum habetur, quia tenens eum offert hoc Deo Sacrificium, novum in Ecclesiam membrum inferendo. Et talis Susceptor vocatur *סנדק Sandak*, i. e. *Syndicus*, & Pater est *בעל הברית Fœderatus* seu *Dominus fœderis*, sc. *המילה המילה Circumcisionis*. Postea cum sanatus est faucius, sequitur *טבילה Baptismus*, qui est totius corporis immersio, ad purificationem & à peccatis ablutionem. Infantes autem fœmellæ (quarum nulla Circumcisio) censentur Baptizatæ in Parentibus: ideoque earum nullus fit Baptismus seu Lotio nisi adultiore ætate, contingente aliquâ pollutione.

ciores facti, Circumcisionis dolorem non pertimescant. Et tales postea toto vitæ cursu amicitiam colunt, seseque mutuo سنتداهش *Sunnat-dâsh*³ compellare solent.

HYDII NOTÆ.

³ *Sunnat-dâsh* seu *Sunna-dâsh* Turcicè a. v. est *Circumcisionis socius*. Nam *Sunna* est *Ceremonia, mos receptus* in genere; speciatim *Circumcisio*: & سنه اولمش est cui præstita est *Ceremonia, sc. pro more circumciscus*. Aliàs *Circumcisio* Arabicè dicitur ختنه *Chatan*. Et quidem ditiores nocte Circumcisionis parant lautum Convivium variis cupediis instructum. Ut vero *Chatan* obtinet in masculis, sic in fœmellis fieri solet Operatio dicta خفص *Chafad, Depressio seu Suppressio, sc. excrescentis Carunculæ seu Clitoridis*, quippe quæ in quibusdam fœminis sit justo longior & quoque exerta; quod in calidis regionibus sæpius accidit, præsertim in Ægypto: in hisce autem frigidioribus rarius. Tales sunt quæ Arabicè خنثى *Chontha*, i. e. *Androgyni seu Hermaphroditi* vocantur, Turcis *Nec vir nec fœmina* dicti, utriusque sexus partes agentes, ad agendum aut patiendum ferè æquè paratæ: quæ itaque dictæ Excrescentiæ amputatione, suo sexui restringuntur. In hac autem Operatione est nulla solennitas, utpote quæ non sit ex aliquo religioso ritu aut præcepto, sed tantum ad tollendum naturæ vitium, quod coitum impediret. Plerumque tollitur fortiore ligaturâ, quæ nutrimentum impediens, ex atrophîâ marasmm inducat; unde pars superflua sponte marcescit & putrescit, vel saltem absque nimîâ sanguinis effusione amputari potest. Hoc fieri solet per Chirurgas mulieres, quæ suis amicis in hac parte subvenire norunt. Sunt qui dicunt hanc in puellis Amputationem licitam esse tantum in Mohammedanorum Sectâ Hanifââ, non in tribus reliquis Sectis majoribus. Christianæ autem in Syriâ & Ægypto non amputant. Plura heic addere supersedeo, ne dum Philo-
sophis gratificari studeo, castiores & deliciores aliorum aures offendam.

TITULI ^{τς} TATAR-CHAN CRIMENSIS,

S E U

MINORIS TATARIAE REGIS,

Cujus Familiae Nomen est G H E R A I.

جتاب امارت ماب ايالت نصاب دولت انتساب سعادت اكتساب ذو القدر
 الاتم والفخر الاشم ذاهب مذاهب عز واقبال سالک مسالک المجد والاجلال المختص
 بمزيد عنايت الملك المنان غازي كراي خان كريم ونوغاي وچركس واق
 کرمان وطات وتامان وسابر عظيم اوردولرک خان وسلطاني ادام الله تعالي معاليه
Tu ad quem revertitur Imperandi potestas, Præfecturæ portio, Prospe-
ritatis genus, Beatitudinis lucrum, completâ pollens Potentiâ & specta-
bili Gloriâ; Tu qui ambulas in viâ Fortitudinis & Prosperi eventûs;
Tu qui insertus es in seriem Gloriæ & Majestatis, electus cum magnâ
gratiâ Regis propitii, [i. e. Dei,] Bellicosus Gherâi-Chân, τñs Crím,
& Nogâi, & Circàs, & Albi-Kirmân [al. Albi-Castri] & Tat, &
Tamân, & aliorum magnorum ordorum seu exercituum Rex & Domine;
Deus altissimus celsitudinem tuam perpetuet.

TITULI

TITULI IMPERATORIS TURCICI.

خليفة^١ روي زمين و سلطان سلاطين في ارضين مالک الرقاب انام ملک المسلمين
والکافرين شاه شاهان دوران پادشاه خواقين عظيم الشان سلطان صاحب
قران قبصر جليل نصرت نشان پناه خلق جهان ظل الله في الارض راحت
نشان سلطان روم ايلحي و اناتولي و عربستان و عجمستان و ترکستان و تاتارستان
و يمن و سنکستان و قبط و سربان و قرمان و کردستان جرکس ابازة و کوردستان
صاحب بحر سفيد و سپاه و عمان حاکم انکروس و افلاک و بغداد و جزاير افريقه
و بربرستان و ساير هزار و هزار ايلات و ولايتلرين وارثي سلطان محمد خان بن
سلطان ابراهيم خان بن سلطان احمد خان انار الله براهينهم و ثقل بالحسنات
Vicarius (Dei) in superficie terræ, Dominus Dominorum orbis
terrarum, Possessor collorum hominum, Rex fidelium & infidelium, Rex
Regum Mundi, Imperator Orientis & Occidentis, Imperator Chakano-
rum, magnæ authoritatis, Princeps & Dominus felicissimæ constellatio-
nis, Cæsar Majestofus, Victoriæ signaculum, Refugium populi totius
Mundi, Umbra Dei in terrâ quietem spargens, Rex Græciæ & Asiæ
minoris [sc. Anatoliæ] & Arabiæ & Persiæ & Turciæ & Tataria, &
Arabiæ felicis & petraæ, Ægypti & Syriæ & Cara-Amania & Cur-
distan, Circassiæ & Abazitarum & Georgianorum, Dominus maris albi
& nigri & Oceani [sc. maris τῆς Omman] Princeps Ungariæ Vala-
chiæ & Moldaviæ, Africa, Algeri, & Barbariæ, nec non aliarum
mille & mille Regionum ac Provinciarum hæres, Sultan Mohammed Chan
filius Sultan Ibrahim Chan filii Sultan Ahmed Chan: Deus illuminet
eorum axiomata, & præponderet beneficiis trutinas eorum [vel illuminet
Probationes seu Argumenta eorum, & præponderare faciat bonis actio-
nibus trutinas eorum] nempe in die Judicii, quando omnium homi-
num Argumenta pro se & Actiones ad trutinam vocantur.

TITULI

TITULI VEZIRI SUPREMI.

دستور اكرم مشير افخم نظام العالم مدبر امور الجمهور بالفكر الثابت متمم مهام
 الاثام بالرأي الصائب مهدي بنيان الدولة والاقبال مشيد اركان السعادة
 والاجلال مرتب مراتب الخلافة الكبرى مكمل ناموس السلطنة العظمى شير
 بيشه^ء وغا وهزير كوهسار هيجام المحنوف بصنوف عواطف لطائف الملك
 الاعلى نصوح باشا ادام الله تعالى اجلاله وضاعف حشمته واقباله ويسر بالخير
 اماله *Senator venerandissime, Confiliarie magnificentissime, Ordinator*
Mundi, Reipublicæ moderator cogitatione sublimi [seu firma,] negotia
humana peragens consilio scopum pertingente, Concinnator fundamenti
[seu structuræ] prosperitatis & felicitatis [Othomanicæ] exaltator
stabilimentorum beatitudinis & Majestatis [ejusdem] Dispositor Digni-
tatum Vicariatus maximi, executor Legis Imperii magni, Leo querceti
in Bello, Leo montanus in conflictu, coopertus variis gratiis & beneficiis
Regis supremi, Nasub Basba: Deus æternam faciat tuam Eminen-
tiam, & duplicet tuam gravitatem & prosperitatem, & secundet cum
bono spes tuas.

CASTIGATIO

C A S T I G A T I O

I N

ANGELUM à S^{TO} JOSEPH, aliàs dictum DE LA BROSSÉ,

Carmelitam discalceatum, sui Ordinis in Ispahân Persidis olim Præfectum.

ANNO 1681 Parisiis prodiit Latinè liber dictus *Pharmacopœa Persica*, cujus Translatorem se libentè præferre voluit supradictus Angelus, cum is revera sit tantùm Editor. Eam autem ex Persico olim verterat P. Matthæus, ut, si opus esset, pluribus probare possem. Id quod iste Angelus in eo præstitit, erat alicubi Medicamentis Pseudepigrapha adscribere Latina. Cumque alieno Operi nomen suum præfigere metuerit, id quidem disertè non fecit, sed insinuavit tantùm Opus esse suum; & Lectori supponendum reliquit, hunc librum in Epistolâ dedicatoriâ vocando *Conatus suos*; hoc modo suum in Medicinâ Tutorem P. Matthæum debitâ laude fraudans, ejus nomen reticendo & celando. Circa annum 1685, in manus meas incidit dictus liber, in cujus Præfatione postquam Editor satis appositè de dictâ Pharmacopœâ & de re Medicâ disseruisset, mox extra orbitam vagatus, sub prætextu excusandi errores suos, aggreditur *Digressionem*, ut ipse vocat, circa nævos & errores in Evangeliorum Versione Persicâ in Bibliis Polyglottis factâ per Simonem Persam Tabrizensem, & in eorundem Interpretem Latinum D. Samuelem Clericum (me enim non tetigit) fingitque *Editores vel ex hoc fortè capite impunitatis legem stabiliri sibi pollicentes, tum quod menda hæc peregrinæ linguæ involucris contegantur, tum quod diuturno hætenus totius Orbis Christiani silentio maneant consopita*. Addens, *quod haud probè noverit quis in hac parte magis nocens & reus, an sc.*

antiquus Interpres Persicus Simon filius Joseph, an Versionis Persicæ Latinus Interpres Samuel Clericus, an Compiler ipse Waltonus, an Author Annotationum Thomas Gravius horum trium Advocatus aut Vas. Sic ille. Sed spes fefellit istum æmulum, qui hoc modo fictum pro se adornat triumphum, hinc sibi impunitatem pollicitus, quod sc. putaret omnes dictorum Bibliorum Editores jam tunc defunctos esse, & quod nemo apud nos superesset linguæ Persicæ peritus; adeoque ipsum tutò posse quidvis pro lubitu fingere & falso taxare, & injustas suas Cavillationes cudere & proferre, credulisque & ignaris obtrudere, nemine contradicente. Quod quidem tentavit, partim ut Opus à Reformatis susceptum & cum laude præstitum, invidiosè fuggillaret; partimque (quod alicui fassus est) ut Polyglotta Parisiensis (quæ prodeuntibus Polyglottis Londinensibus depretiata sunt) vel meliori vel saltem aliquo pretio vendi possent. Ego autem jam paratus sum monstrare omnes illius exceptiones esse meras cavillationes & prætextus sine causâ ullâ, multo minùs justâ; eaque quæ pro mendis taxat, rectè se habere, istumque Censorem propriâ suâ virgâ vapulare; quod sc. dum aliorum nævos & errores perstringere satagit, suæ ipsius inscitiae specimen dedisse, & vel crassam ignorantiam vel affectatam malitiam prodidisse, compertus sit. Supradictum itaque Persam gratis statuit *haud dubiè fuisse idiotam & incautum, qui rudiorum tantum patriæ dialectum addidit.* Dignus quidem Censor! qui postquam ipse 15 aut plures annos in Perside ejusque confiniis vixisset, doctiorem Persicæ dialectum non didicit, nec quidem communiorum vocum scriptionem satis novit; uti plenius constat ex ejus *Gazophylacio Persico*, ubi tam ampla errorum messis, ut omnes corrigere aliud ei suppar volumen conficeret: ibi enim quævis fœmina vix pejus in orthographiâ erraverit quam ille. Quod certissimo est indicio istum hominem inter ignarum vulgus garrere tantum didicisse, voces auditu accipiendo; libros autem non satis evolvisse, nec accu-

ratum in eâ linguâ studium posuisse. Sed illud opus hoc tempore non tango, alio fortè tempore tacturus. Impræsentiarum itaque ejus Pharmacopœæ me contineo; cujus tamen singulos errores & lapsus taxare, & injustas cavillationes excutere & examinare, nec libet nec vacat: id enim nimis prolixum foret, & inter angustos hosce quos mihi met præscripti limites continere impossibile. Prætermittam itaque eum *Bagdâd* confudisse cum *Babylone*, quæ duabus aut tribus à se invicem diætis distant; cum hæc ad *Euphratem*, illa autem ad *Tigrim* sita sit. Taceo etiam quod *Zîn el Abedîn* exponat *Ornamentum seculorum*, perperam ex sono captans عابدین pro عابدین quod debuerat vertere *Ornamentum Religiosorum*, quod ejusdem soni nomen notissimum & usitatissimum; id quod facilè percepisset, si in orthographiâ fuisset versatior. Conniveo etiam dum ponit *Ganum* significare *Divitem*; & *Lycium Caspium* esse idem quod *Poush Derbendi*; cum in libro *Zeino 'lAttâr* illud ut hujus succedaneum constituatur, his verbis پوش در بندى—وبدل ان حفض. Hæc, inquam, cum multis aliis omittendo, pauca ex eis quæ ad rem nostram magis directè faciunt, cum eâ quâ par est severitate, perstringam: non tamen tanto livore quo ille supradictos Viros Doctissimos indignè passim tractavit, memorando *Waltonum & Complices in rem malam conspirantes*, &c. Proh! malam retributionem in eos quorum operâ prodiit tersior & emaculatio Bibliorum Editio quam Parisiensis, & pluribus linguis cumulatior, ex melioribus & vetustioribus Codicibus MSS. unde Editionis Parisiensis defectus & lacunæ plurimæ correctæ & impletæ sunt; & non tantùm integri Versus integraque Capita, sed & (qui in MSS. Parisiensibus desiderabantur) integri Libri Biblici suppleti sunt.

Cum itaque viderem supradictos Viros doctos in istius hominis Præfatione tam malè tractatos; & loco laudis quam commuerant, injustè taxatos; perquisivi ubinam terrarum reperiendus esset iste Carmelita,

Carmelita, quem tandem intellexi esse Amstelodami, & D. Wettstenii ibidem Bibliopolium quotidie frequentare. Cum igitur D. Wettstenius nobiscum esset in Oxonio, per illum misi Epistolam ad D. de la Brosse, ubi illum leniter & amice monui de duriore ejus censurâ eâque injustâ; & autoritatibus probavi vocum quas ille taxabat, usum esse legitimum, & earundem Interpretationem Latinam esse veram, ipsiusque malas insinuationes esse frustraneas: petendo simul ut Responsum ad me mittere vellet, & obtestando quod non contentionis, sed veritatis amore hoc feceram, &c. Et postquam per integrum annum frustra expectassem, rursus ad nos rediit D. Wettstenius renuntians se Literas meas tradidisse, & Dominum de la Brosse ideo Bibliopolium ejus deseruisse, ne fortè (ut conjicere fas erat) illum pro Responso urgeret. Posthæc vero, cum Papismus in Angliâ triumphare incepisset, dictus *برهنه* *Nudipes* Carmelita (ut Persæ vocant) liberavit fossam & ad nos venit, & mense Januario 1687-8 ad me in bibliothecâ publicâ se contulit; primò quidem fraudulentè & incognitus (duce D. Fairfaxio Jesuitâ) ut peregrinus per discursum exploraturus qualis essem, & quid haberem dicendum. Cumque miscueramus sermones de quibusdam rebus Criticis, ego conquerebar me de illis ipsis rebus de quibus tunc colloquebamur, ad D. de la Brosse scripsisse & (ut putabam) ei satisfecisse, quia nullum hætenus Responsum ad me miserat. Tum dictus Fairfaxius dicebat illum sibi notum esse, & se moniturum eum ut Responsum ad me mitteret. (Hæcque dum iste Carmelita præsens astabat, dubius an se mihi revelaret.) Cum itaque significassem me avere Responsum, sequente die qui erat Saturni, absente Fairfaxio (doli enim conscius noluit rursus cum altero comparere) ad bibliothecam rediit Carmelita, aliis aliquot stipatus, dicens se jam tum venisse ut mihi notum faceret nomen suum: quod cum nominasset, statim inter nos orta est acris Disputatio linguâ Latinâ. Cum autem videret se nihil prodesse posse

argumentis suis, miserum & puerile quærens refugium, exorsus est loqui Perficè, meque illâ linguâ aggressus est. Ego autem (præter ejus expectationem) promptè & alacritè in eâdem linguâ respondebam. Unde homo mirabundus stetit, & professus est se multum mirari. Tum rursus Latinè altercati sumus, ut astantes audire possent & inter nos judicare : & mox rursus Perficè ; unde rursus miratus est. Deinde agnovit se à me prolixam accepisse Epistolam. Mihi autem quærenti cur non misisset Responsum, regessit se jam venisse ut ore suo responsum mihi daret. Tum (cum esset clamorosus, eadem repetens, & nil novi afferens) urgebam semel & iterum ut scripto daret responsum : sed noluit, & toties recusavit. Cum vero jam instaret hora undecima quâ claudenda esset bibliotheca, suasi ut post prandium ad me vellet redire, ut Allegationes meas probare, & rem ei evincere possem : alias unius Affirmationes & alterius Negationes non multum valere, nisi quatenus ex Codicum autoritate penderent. Ille autem post omnia planè recusavit ad me venire, & disertè dixit se redire nolle. Nec ex illo tempore illum vidi, quamvis tres saltem dies postea in Oxonio maneret.

Inter ea de quibus primâ vice (illo tunc incognito) collocuti sumus, dictum Authorem Perficum accusabat, quod in Evangeliorum Versione Perficâ beatissimi Salvatoris Nomen non scripserat يسوع *Jesus*, sed عيسى *Isa*, (seu ut iste Carmelita pronuntiabat *Aissa*) quod ille dicebat esse malitiosè factum, utpote quod sonaret *Esavum* potius quam *Jesum*. Proh crassissimam ignorantiam ! Si iste homo non fuisset valdè ignarus, vel sui oblitus esset, potuisset consulere Xaverium suum Indorum Apostolum in Historiâ Christi, quam pro Xaverio Perficè vertit ipse Perficus Magister Abdelfennarin, ubi promiscuè usurpantur nomina يسوع *Jesus* & عيسى *Isa*. Et sic noster Simon in initio habet يسوع *Jesus*, & passim عيسى *Isa*. Et cur hoc culpabile sit in isto, non autem in altero, equidem non video.

Potuisset etiam consulere Persicam Psalmorum Versionem in Ispahân Persiæ olim factam per Prædecessorem suum پادری جوان میر Padre Joannem conventus Carmelitarum ibi Præfectum; cujus quidem Versionis possidemus Originale Exemplar Authoris sigillo & adscripta manu munitum. Ibi, inquam, in limbo MSti figilli quod initio libri præfigitur, hoc ipsum nomen scriptum est عیسی Isa, uti in Bibliothecâ publicâ Oxoniensi videre est inter Codices ex Musæo supradicti D. Gravii emptos. Si itaque Carmelitæ in Persiâ sic scribunt inculpatè, an solus noster Simon Tabri-zenfis Persa culpandus est, dum illi sunt immunes? Quinimo in dictæ Psalmorum Versionis Præfatione (quod miror) Christi Jesu nomen aliquoties scribitur عیسی Isavi, quod est vel Esavita vel Jesuita utrum vis: Papa enim ibi vocatur جانشین عیسوی مسیح Locum-tenens Jesuitæ Christi, quod dictu profanum & horrendum. Perpendat Carmelita quid hoc sit, & excuset si potest. Sed ad rem: cum in Xaverii Historiâ Christi Persicè, & in Carmelitæ Prædecessoris sigillo, & ab omnibus aliis in Perside hoc nomen scribatur عیسی Isa, mirum est si D. de la Brosse hæc prorsus ignoravit. Si non ignoravit, tum vel sui multum oblitus est, vel ex merâ invidiâ detrectandi animo cavillare voluit in re de quâ paucissimi essent competentes Judices, ut ita ille in iniquâ suâ censurâ tutò agere posset. Nam proculdubiò novit omnia sua esse gratis dicta. Sed nugator iste (ut videretur aliquid fecisse) pugnat cum umbris, ex suo cerebro cudens chimæras & creans monstra & errorum portenta; sicut homo qui fingit sibi hostes de quibus victis triumphet, potius quam triumphare nolit. Aliàs enim optimè novit quod dicto modo illud nomen scripsisse, ratum sit & receptus mos id scribendi per Orientem tam apud Christianos quam apud Mohammedanos. Cumque dictus Persa Christianus speraret quod sua Evangeliorum Versio aliquos Mohammedanos (inter quos vixit) convincere & convertere posset, an ergo uteretur

uteretur nomine *يشوع* *Jeshua* illis ignoto, vel potius *إسعي* *Isa* omnibus benè noto? Proculdubio tu ipse sæpius collocutus es cum Mohammedanis de Jesu Christo, & in illius nomen credendum illis commendaveris: aliàs ad quid fuit Missio tua? Et tu loquens cum illis vel Evangelium prædicans, nonne usus es nomine *إسعي* *Isa* illis notissimo? Aliàs per nomina ab illis non satis intellecta, non extiteris apud eos potens Orator. Et jam *نشرمائي* *Nonne pudet te* (ut tuo ad me verbo utar) præcogitatae hujus malitiæ quam sine omni causâ in Evangelicæ Versionis Authorem profudisti? In Alcorano Arabico & apud ejusdem Interpretes Persicos semper ita scribitur; non ex aliquâ invidiâ, sed quod sit ubique receptissimus illud scribendi mos. Et, quod illi non cuderunt hoc, apertum est, cum non sit origine Arabicum, sed ipsi pro peregrino & exotico id habent: si autem malo animo id Christo affixissent, tum illud malum in significatione latuisset. Quod non fit: nam in *Ecteri* & *Turgjumân Arabe* planè dicitur esse nomen exoticum, vel Hebraicum vel Syriacum. Si vero in linguâ Arabicâ aliquid significet *إسعي* *Isa*, est *Novaculæ Cos*, quâ sc. exacuitur Novacula; quæ quidem significatio nil mali in se continet. Præterea non potest esse ex invidiâ cufum & confictum, cum Mohammedani nomen ejus hoc modo scribentes, bona semper de eo loquantur; nec ullus unquam Mohammedanus probrosum aliquid contra Christum protulit: sed è contra, tam in sermone quam in libris suis mentionem ejus faciunt cum summo honore; illumque rarò nominant, nisi factâ comprecatione *ع* *super eum sit pax*. Imo noster Angelus (quod contra suam sententiam facit) in suâ Præfatione agnoscit Mohammedanos Cœnobitas in Perside clam fateri *id esse inter eos Arcanum, quod Christus juxta testimonium Alcorani natus sit ex Virgine, & solus prophetarum nec mortuus nec moriturus, & in cælum quartum evectus*. Si dicti Mohammedani Christum unquam vel in verbis vel in scriptis calumniati fuissent, aut in minimis vituperassent, tum nostri Carmelitæ suspicio aliquam probabilitatis speciem habuisset.

habuisset. Sed hujus contrarium verum esse compertum est. Nam quamvis nolint apertè agnoscere eum esse Filium Dei, semper tamen reverentè ejus mentionem faciunt. Et certè si Christum in aliquâ re vituperare voluissent, & ab ejus existimatione aliquid derogare, id non fecissent in solo nomine, dum in cæteris omnibus eum laudarent & honore afficerent. Ut vero planiùs constet quam benè de eo sentiant, in ipso Alcorano sub illo nomine quod Carmelita ita suspectum habet, ipse *Isa* disertis verbis appellatur *كلمة الله وروح* *Verbum Dei & Spiritus Dei*. Et in Suratâ secundâ legitur, *اتينا* *Dedimus Isæ filio Mariæ* *عيسى بن مريم البينات وايدناه بروح القدس* *signa manifesta, & corroboravimus eum Spiritu Sancto*. In quem locum Commentator Perficus Mohammedanus habet *عطا داديم* *که پسر مريم بود نشانها روشن و معجزات شويدا چون اخبار از غيب* *Donavimus* *واحيا موت و نپرومند کردانيديم اورا وقوت داديم بچار پاکيزه* *τὸν Isā qui filius Mariæ fuit, Signis claris & Miraculis evidentibus, sicuti est occultorum revelatio & mortuorum revivificatio: & fortificavimus eum eique potentiam dedimus per Spiritum Sanctum*. Cumque jam planè constet quod ipse Mohammed ejusque Affeclæ Arabes & Persæ Christum Jesum tam benè excipiant, miror quâ fronte iste Carmelita potuerit tam falsò insinuare Christianum Persam malo aut indecoro nomine appellasse suum Salvatorem, quem certè alio quovis respectu honorat, & debito modo reveretur & veneratur. De futuro autem fortassis desinet nugari & falsas suas causationes prætere; cum jam videat in Universitatē Oxoniensi supereffe aliquem, qui nugas ejus quamvis linguæ Persicæ involucro contectas, coram omnibus exponere & retegere potest; & ea quæ in nos vibrat jacula quamvis Persica, in eum feliciter refundere, & ignita ejus missilia retorquere, novit. Hæc discursu tantum inter nos tractata sunt. Quid autem in impressâ suâ Præfatione contra Tabrizensem Persam, & Reverendissimum Waltonum, & Doctissimos Viros Gravium & Clericum

Clericum cum inani rationum specie oblatrat, jam statim ex parte videbitur & examinabitur.

In Præfationis pag. 38, querelam suam orditur, primò taxando Simonem filium Joseph, quod *Spiritum Sanctum* vocet Perficè جان پاک *Gjân pâk*, quod ait hunc sensum efficere, *In nomine Patris & Filii & Animæ puræ*. Et quod dictus Simon proculdubiò verè Schismaticus & Hæreticus fuerit circa Spiritûs Sancti Divinitatem, quod Creatori adhibuerit جان Gj-oun, quod *Animam sensitivam & creatam* designat. Tum proximè conqueritur quod معبودیت *Baptismus* semel exponatur per شستگاه *Lavacrum*. Quod autem *Regenerationis Lavacrum* ponatur pro *Baptismo*, non indiget defensione. Deinde objicit quod *Naturam Divinam* exprimat per nomen propriè *massam farinæ* significans, nomen inquit quod Gallicè *une bonne pâte* significaret, vel aliàs *fermentum*: &, quod pro *Sicut Pater habet vitam in semetipso*, hunc exhiberet sensum, *Sicut Pater habet vitam in personâ fermenti sui*. Et postea, quod Tersâ vox quam pro *Christiano* adhibet, non significet *Christianum*, sed *Ignicolam*; adeoque pro eo quod sonare deberet, *baptizando aquâ Christianos facite*; &, quicumque ex aquâ *Christianus fiet, salvus erit*, Simonem Tabrizensem posuisse vocem quæ potius sonaret, *aquâ adhibitâ Idololatrias seu Ignicolas facite*; &, quicumque ex aquâ *fiet Gentilis aut Adorator Ignis, salvus erit*. Et, quod propter hæc & similia, omnes in Persiâ Patres Missionarii hanc Versionem spernant & deridiculo habeant. Quid autem hoc ad rem? Proculdubiò isti Missionarii omnes alias Versiones à Reformatis editas spreverint, si eas linguas calluissent: illorum itaque ignorantia debetur, quod non fecerint. Stulti autem ex multo risu cognoscuntur: & quis curat risum miserorum Fratellorum, qui plerunque sunt indocti & eruditione destituti; nec quidem (quod maximè pudeat eos) in linguâ Persicâ satis versati, ut ex eorum ineptâ censurâ patet. Nam si Sacerdotes Romani in Europâ sunt valdè

valdè indocti, quid expectandum est ab illis in Oriente? Quicquid enim in Europâ non perfecerant, in Oriente, ubi eruditio rarior & philosophia non cultior, minimè perficietur. Ibi enim Missionarii non quidem doctrinæ acquisitioni allaborant, sed potius eos, quos Mohammed summo labore & industriâ ab Idololatriâ abduxerat, ad eandem (hoc est, ad Pontificiam Religionem) reducendo occupantur. Illorum ergo testimonium, cum ex ignorantia & erga Reformatos invidia processerit, haud multum moror: nam si nostri Carmelitæ objectiones sunt frivolæ, haud majoris momenti sunt eæ sociorum ejus ejusdem farinae qui cum illo sentiunt. Postquam vero supradictis objectionibus in Simonem Persam jam trecentis abhinc annis mortuum (tanquam cum umbris pugnaturus) involaverat, deinde aggreditur D. Clericum taxare, *Quod quodammodo agnoverit dictæ Versionis Persicæ indignitatem, Synderesis pressus stimulo; & quod pateat ejus Conscientiæ angor, errorum notam quam præcavere nititur, rejiciendo in Thomam Gravium: &, quod non preli necessitas, sed ardor lucri eum urgebat inter tot Libros Sacros tam mendosam Versionem inserere, &c.* Iste homo amat aggredi mortuos qui pro se respondere non possunt: vivis autem parcit, misericordiâ non erga illos, sed erga seipsum motus. Et nullus dubito quin Synteresews stimulus eum prefferit cum hæc scriberet, dum conscius sibi fuerit omnes ejus objectiones esse frivolas. Omnia enim ista quæ tam operosè & tanto clamore inculcat, sunt gratis dicta, meræ nugæ, & inanes bullæ levissimo quovis flatu tactuve evanituræ. Namque iste Sciolus suam tam in linguâ Persicâ ignorantiam, quam erga Reformatos malitiam prodit, asserendo quod جان Gj-oun seu Gjân significet tantum Animam sensitivam, & quod Mens pura (ut D. Clericus vertit) potius exprimendum sit per خرد aut روان: quod falsissimum. Nam lingua Persica non habet in se aliam vocem magis propriam quam جان پاک Gjân pâk seu Pâkiza, qua Spiritus Sanctus exprimatur. Ideoque

quotiescunque روح القدس *Spiritus Sanctus* in Alcorani textu occurrit, toties ejus Interpretes Persæ adhibent جان پاکیزه *Gjân pâkiza*, cum in suâ linguâ alium exprimendi modum meliorem non habeant. Idem quoque fecerunt Missionarii in Perfide Patres Jesuitæ, qui Evangelia Perficè verterunt, scribes quod Christus conceptus est à جان پاک *Gjân pâk*, & in Desertum ductus à جان پاک *Gjân pâk*, ut à Diabolo tentaretur, &c. Adeo ut, si Simon Persa culpandus sit, æquè etiam culpandi sunt dicti Jesuitæ. Videat ergo Carmelita. Cumque ei obstaret Perficorum Alcorani Interpretum autoritas, non potuit evadere nisi prætendendo quod isti Mohammedani sint Hæretici & malè sentientes de Spiritu Sancto: quod certè minùs probabile, cum *Spiritus Sanctus* toties illis recommendetur in suo Alcorano, & ut *Dei* Synonymum ibi ponatur. Nam five *Deus* ipse five *Spiritus Sanctus* ibi nominetur, perinde habetur. Est ergo illius Assertio falsissima & gratis dicta, cum illi omnes de *Spiritu Sancto* æquè ac de Deo rectissimè sentiant, uti tam ex Alcorano quam ex omnibus aliis eorum libris constat, ubi nihil derogatorium de *Spiritu Sancto* unquam dictum est vel ab illis auditum. Quoad alias voces quas usurpandas præscribere vellet Carmelita, خبرد *Chred* est tantùm *Sapientia* seu *Scientia* hominum in genere; & روان *Revân* est *Anima sensitiva*: ideoque secundum ipsius Carmelitæ sententiam, non potest esse vox digna quæ applicetur *Spiritui Sancto*, cum apud optimæ auctoritatis Authorem Sheich Saadi in libro Gulistân Perfico commemoretur روان کوسند *Anima ovis*. Ideoque cum à nemine hætenus in linguâ Perficâ possit reperiri vox aptior quam جان پاک *Gjân pâk*, quâ *Spiritus Sanctus* exprimatur, Carmelitæ incumbit vel aptiorem vocem reperire, vel in posterum tacere.

Sed fortassis nulla fit in quâvis linguâ vox quæ istius Carmelitæ exceptioni non pateat: cum vorum usus & significatio sit ex consensu hominum pro arbitrio imponentium, qui omnium vorum usum sensumque

sensumque rebus sensibilibus primò applicarunt, cum hoc fuerit
 coram oculis & naturâ prius, dum adhuc rerum Metaphysicarum
 prorsus ignari essent; donec postea cultiores evadentes, easdem voces
 à sensu proprio & primario ad sensum figuratum & metaphoricum
 transtulerunt, à naturali ad artificialem usum trahendo, quod secun-
 darium. Qui hoc non credit, consulat Linguam Hebr. quæ om-
 nium prima, quæ etiam (si quæ sit) à Deo ipso infusa. Et in hâc
 linguâ omnes Metaphysicas voces à proprio & primario sensu trans-
 latas comperiet. Ex. gr. *אל El Fortis est Deus etiam, q. d. For-*
tissimus: & אלוה Eloah ab אלה Alaha, i. e. Coluit, est quoque Deus
qui præ omnibus colitur. Et sic erit res si expendimus voces יהוה
Jehje, & אלהיה Ekje, & מלאך Malach, & Θεός, & Ἄγγελος, & ejus-
modi alias. Et in רוח הקודש Ruach hakkodesh, id est, Spiritus Sanc-
tus, Ruach est Ventus, & hominis aut bruti Spiritus seu Anima, cum
memoretur Spiritus bestię qui deorsum tendit. Et tandem (cum
non detur alia vox aptior) pro Spiritu Dei usurpatur. Et idem di-
cendum est de Arabico روح القدس Rouho' lKuds, & de Græco πνεῦμα
αγιον, & de Latino Spiritus Sanctus. Hæc, inquam, omnia sub eo-
dem prætextu cavillare potuerit Carmelita, cum πνεῦμα sit à πνέω
spiro; & Spiritus à spirando sit Ventus, & Spiritus sit Anima quæ in-
spiratur, & Angelus vel bonus vel malus. Imo Spiritus Sanctus ab
Evangelistâ Matthæo cap. iv. vocatur tantum Πνεῦμα, absque ullâ
restrictione aut distinctione quinam sit Spiritus; adeoque secundum
nostrum Carmelitam de Vento intelligi possit, quasi Christus à Vento
asportatus fuerit in Desertum ut à Diabolo tentaretur: quod absit.
 Et sanè de hujusmodi vocum usu, id quod de factò verum esse com-
 perimus, factu erat omninò necessarium, ut melius sciamus quid
 dicimus, vocibus captui nostro conformatis. Cujus rei necessitas
 satis apparet ex S. Bibliis, tam ex vocibus simplicibus quam ex com-
 plexis seu constructis ex quibus loquendi formulæ oriuntur: cum in

Sacris Scriptis multa per huiusmodi voces translatas & figuratas dicantur *ἀνδρωποπαδῶς*, ut aptentur intellectui humano qui non concipit invisibilia nisi per res visibiles exprimantur. Ita ut quamvis indignum videatur Deo attribuere formam externam, ut faciem, & manus, & pedes; & quoque gaudium, & poenitentiam, aliasque animi passiones quæ impotentiam & imperfectionem notant; tamen videmus hoc fieri & factu necessarium: aliàs nec nomen dandum esset Deo ejusve Spiritui, nec de eis aliquid dicendum. Vocum enim cutores & significationum impositores primi, eas primariò (ut dictum) aptarunt rebus naturalibus, deinde postea & secundariò ad res supernaturales transtulerunt. Igitur si Perficum *جَان* *Gjân* quod primariò est *Anima sensitiva*, postea transferatur ad *Mentem Divinam* seu *Spiritum Dei*, non aliter fit quam in linguâ Hebraicâ & Arabicâ & Græcâ & Latinâ & omnibus linguis fieri solet & factu necesse est. Nam si talia non admittantur (ut dictum) impossibile esset de Deo aut de Spiritu Sancto aliquid decorè & dignè exprimere eosve nominare: adeoque de eis prorsus filendum esset. Ex his constat inanem istum cavillatorem tot verbis quibus paginas suas onerat eisque tument, planè nihil dixisse, sed eum potius spiritu malitiæ & ignorantiae tumuisse, & aerem tantum verberasse cum nubibus pugnando, & stramina in Ventum vibrando & torquendo; vel aliàs tentasse ut luctaretur cum spiritu, quem tamen sensibilibiter tangere non potuit.

Idem quoque dicendum est de alterâ Carmelitæ cavillatione de usu vocis *سرشتن* *Serishten*, quod primariò est *depsere* massam farinae, & dependo temperare & indere ei fermentum. Deinde figuratè *سرشت* *Sherisht* est i. q. Arabicum *مزاج* *temperamentum* & *indoles* hominis, & i. q. *طبیعت* *Natura*, à *طبع* *impressit*, q. d. quod ei impressum, vel quod ei indepsitur seu commiscetur & contemperatur. Cum itaque Perficum *سرشت* fit i. q. Arabicum *طبیعت*, si Carmelita admittit hoc usurpari

usurpari posse de *Naturâ Divinâ*, non debet negare alterum, nec conqueri si apud Simonem Persam سرشت translate sumptum *Naturæ Divinæ* applicetur. Ita ut quoad id quod de Deo dicitur, *quod habet vitam in semetipso*, si Persa noster expresserit *in semetipso* per سرشت در خود *in naturâ suâ*, non scio quid in hoc culpandum est, quin absque ullâ indignitate aut temeritate de *Naturâ Divinâ* dici possit. Iste autem Carmelita (ut hypothesei serviat) pro lubitu non vult admittere vocum usum figuratum & metaphoricum, quo nihil est frequentius: quo quidem argumento posset in omnes autores tam sacros quam profanos pugnare eosque damnare. Quis itaque non videt ejus Objectiones esse frivolas, & nullius ponderis Argumenta? cum ille ipse nunquam absque figuratis dictis locutus est, nec est unquam locuturus. Nam eadem objectiones tam in quemvis loquentem quam in Sacra Biblia urgeri possint, ut suprà notatum.

Maxima autem Carmelitæ querela est, quod Persicæ Versionis Author Simon Tabrizensis utatur ترسا *Tersâ* pro *Christiano*, & quod D. Clericus Latinus ejus Interpres ita exponat. Iste Censor dicit in duobus Lexicis id exponi *Ignicola*. Sit ita. Sed quid est unius aut alterius Codicis autoritas contra omnes alios? Ego certo scio & pronuntio non dari aliam vocem puram putam Persicam quâ *Christianus* exprimi potuit. Cur autem aliter ab aliquo Lexicographo exponatur *Ignicola*, hæc est causa: cum nempe ترسا *Tersâ* in quibusdam Lexicis exponatur per solum كافر *Kiafir*, quod est in genere *Infidelis*, *perfidus*, *ingratus*, *apostata*; ergo alius aliquis ineptus Vocabulista rursus aliâ voce similis significationis exposuerit *Ignicola*, qui etiam dictorum infidelium cœtui annumerari potest. Quamvis vero *Kiafir* ex vi vocis generalem illam interpretationem admittat, Mohammedani tamen eo nomine peculiaritèr *Christianum* intelligunt; id quod etiam Carmelita contra seipsum fatetur Præf. p. 3. Nam apud eos كافر *Kiafir* & نصراني *Nafrâni* sunt termini convertibiles: ideoque dum

dum in libro Wasîlato 'lMakâfid ترسا *Tersâ* exponitur كافر *Kiafir* seu *Infidelis*, tamen dicti libri Epitomator legit ترسا نصراني *Tersâ* est *Nafrâni* seu *Christianus*, planè indicando qualis *Infidelis* intelligatur. Liber Nimetullâh Laudianus in Bibliothecâ Oxoniensi duas expositiones illas conjungens legit ترسا نصراني كافر *Tersâ* est *Nafrâni* seu *Kiafir*, sc. talis infidelis qui Christianus appellatur. Et ut in dictis libris Persico-Arabicis *Tersâ* exponitur per *Nafrâni*, sic in aliis libris Arabico-Persicis, *Nafrâni* vice versâ exponitur per *Tersâ*: sic liber Mokaddema Adâb, ترسا نصراني *Nafrâni* est *Tersâ*, seu *Christianus*. Et ibidem ترسا نصراني قس دانشمند ترسايان *Sacerdos est Doctus* τῶν *Tersâ* seu *Christianorum*: & ترسا نصراني راهب زاهد ترسايان *Monachus est Religiosus* τῶν *Tersâ* seu *Christianorum*: & ترسا نصراني استغف قاضي ترسايان *Episcopus est Judex-Ecclesiasticus* τῶν *Tersâ* seu *Christianorum*: & ترسا نصراني عيد نصيح عيد ترسايان *Pascha est Festum* τῶν *Tersâ* seu *Christianorum*. Quoad eum ex Rosario Persico Versum in quo Gentius malè vertit *Tersâ* esse *Simulacrorum cultorem*, in eundem librum Commentator Arabs inter Codices Seldenianos in dicto Versu voces وترسا كبر aliter rectiùs exponit المجوس والنصارى *Magjûs & Nasârî*, i. e. *Ignicolæ & Christiani*. Si autem hæc omnia Mohammedanorum testimonia non sufficiant, addam Alcorani Commentatorem Persicum; ubi enim in Alcorani Suratâ secundâ legitur, *Dixerunt*, قالوا لن يدخل الجنة الا من كان هودا او نصراني *Nemo ingreditur Paradisum nisi qui sit Judæus aut Christianus*, ibi Commentator كهتند يهود كه بيهشت نرود الا جهودار و نصاري كهتند كه بيهشت *Dixerunt* — *Judæi, quod ad Paradisum non ibunt nisi Judæi; & dixerunt Nafrâni quod ad Paradisum non ibunt nisi Tersâ seu Christiani*. Et mox in eâdem Suratâ, قالوا اليهود ليست النصارى *Dixerunt Judæi quod Christiani*

Christiani non sint de re: & dixerunt Christiani quod Judæi non sint de re. Ad quem locum Commentator Perficus, گفتند جهوداران نیستند گفتند ترسایان نیستند جهوداران گروه ترسایان بر چیزی از دین حق و گفتند ترسایان نیستند جهوداران *Dixerunt Judæi, non sunt oī Tersâ in aliquâ re religionis veræ: & dixerunt oī Tersâ quod Judæi non sint in re aliquâ tolerabili seu quæ transire digna sit.* Quod itaque *Tersâ* ubique & ab omnibus pro *Christiano* usurpetur & accipiat, satis superque constat; quod probandum erat. Hujus autem Nominis prima notio est, quod secundum vim vocis Grammaticalem Perficè eo significetur *Timens*, sc. Deum; quasi Emphaticè is dicatur *Christianus*, qui est maximè timens Deum. Et eadem est notio Arabicæ vocis راهب, *Râbib*, i. e. *Timens*, quâ significatur *Monachus* seu *Religiosus*, utpote qui notetur præ se ferre timorem Dei. Talis sc. est utriusque Grammaticalis significatio primaria. Usus autem voluit ut secundo illud pro *Christiano* in genere usurpetur, & hoc pro *Monacho* Christiano in particulari accipiat.

Hoc modo, Lector, pugnavi cum nihilo, hoc est cum Carmelitæ Objectionibus, respondendo ad illa quæ responsum non merentur. Sed quia res controversæ sunt in linguâ nostratibus ignotâ, nolui ut inultus triumpharet talis Nugivendus; nempe nec in mortuos qui pro se respondere non possunt, nec in vivos qui linguæ Perficæ peritiâ destituuntur. Nam aliàs vix operæ-pretium duxissem in tam frivolæ cavillationes animadvertere, si non fuissent in peregrinâ linguâ, adeoque ignorantibus aliquid esse viderentur. Quam facilè (Domine Carmelita) inanes tuæ bullæ profligantur! Nonne cum hæc scriberes, conscientiæ stimulus te tetigit pupugitque? cum impossibile sit quin tibi conscius fueris iniquæ infimulationis, tuasque Objectiones nihil in se habere. Et cum probè noveris tua omnia esse nugas, nonne potuisti sine tanto rancore & virulentiâ ea proferre? Nosti enim nil ponderis inesse præter venenum; & te in nullâ re præponderare posse,

nifi in insulsis diſſeritiis. Si autem ausus fueris aliquid reponere, nec tibi suffecerit hoc modo vapulasse, pejus adhuc vapulabis: nam stylum contra te exacuum, quem longè adhuc pungentiorum persentisces.

والسلام علي من اتبع الهدى

Annotatis pereruditis & apprimè utilibus Cl. HYDII, hujus Syntagmatis EDITOR, quædam de suo addidit, quæ forsitan nec ingrata nec vana videantur: INDEX quoque ab eodem adjungitur, quo Lector facillè potest invenire, quæcunque Auctor diligentissimus de re quâlibet notatu digna censuit.

INDEX

INDEX RERUM & VERBORUM

Q U Æ

IN NOTIS TRACTANTUR.

A.			
A CBAR, idolum quod Arabes dicuntur olim coluisse,	257	Ambasciator, à basio manuum,	84, 85
Açores, accipitrum insulæ,	143	Ambraë nomina & descriptio,	197—201
Adami lapsus è cœlo seu paradiso, fabula,	26	America, sic dicta ab Americo Vesputio,	230
— mons, idem atque Rohvan in insulâ Taprobanâ,	26	Amomi descriptio,	125—128
Adria,	63	Andalusia, à Vandalis, i. e. Hispania Bœtica,	96
Ægyptii magnam suæ theologiæ partem habuerunt à Phœnicibus,	52	Angedio, quinque insulas significat,	26
Ægyptiorum numinum nomina Phœnicia,	52	Angelus mortis,	281
Ænigmatica Phœnicum & Ægyptiorum religio,	54	Anima mortui, uti credunt Turcæ, manet aliquandiu prope corpus,	281
Æræ etymologia, v. Eræ,	xviii	Annus Elephantum, æra Turcica,	269
Æthiopia gemmas non gignit,	174	Anthropophagi,	149
Αἰθίοπες, i. e. vultu adusti,	11	Anubis, i. e. latrator,	52
Africæ etymologia,	9, 10	Apis,	52
Ain-Zarbe, Dioscoridis patria,	105	Arabia Petræa, ab urbe Petrâ, sic dicta,	88
Albania,	60	Aram, generale nomen Syriæ,	46
Albus, idem atque ασπρος, nummus Turcicus,	265	Aram-Soba, ubi sit,	71
Al Corani etymologia,	256	Archipelagi nomina varia,	60
— caput primum citatur,	257	Αργυρος, ab αργος albus,	266
Algarves, i. e. occidentales, quinam sint,	56, 57	Arsenalis etymologia,	100
Al Gjezâir, vulgò Algier,	223	Arzilla, Africæ oppidum,	21
Ali, vir sanctissimus apud Persas,	209	Asdrubal, quale nomen,	49
Aloes focutrina nascitur in insulâ Socutrâ,	105	Asiæ etymologia,	7
		Assa foetida & dulcis,	203, 204
		Asterabâb, urbs,	79
		Atergatis, dea semipiscis,	48
		Atlas mons,	23
		Ave, quid significet,	51

U u

B.

I N D E X.

B.

<i>B</i> mutatur in <i>p</i> ,	7, 8
— pronuntiatur ut <i>v</i> ,	56
Bábo'l mandab, i. e. porta exitii, vulgò	
Babelmandel, cur sic dicta,	106. 209
Bacchi etymologia,	52
Bacchus seu Sol, quare habitus fuit Deus	
vini,	53
Bagdât, à Babylone distat tridui itinere,	
———— Chalipharum sedes,	16. 268
Balaam qualis fuerit,	268
Bambyce urbs, à bombycibus,	87
Barbariæ etymologia,	47
Barca, Libyæ pars,	56. 57
Βεελφεγορ, i. e. dominus turpitudinis, qui-	10
nam sit,	53
Belzui seu Benzoin, succus silphii, 201-204	
Bertini, subfusci homines,	201-204
Berytum, portus,	123
Biledulgerid, quid sit & ubi sit,	69
Βοανεργης pro Βεναιργες,	154
Borysthenes, i. q. Niger fluvius,	63
Bozra, ubi sit,	32
Brazilianum lignum,	88
Brigantina, galeræ species minima,	125. 137
Byrsa Carthaginensium, quid significet,	98
Byfantii nomina varia,	49
	61

C.

Caaba, templum Meccanum,	269
Cadmus, i. e. vir orientalis,	51
Cairo in Ægypto, rectius vocatur Cáhira,	
i. e. victrix,	268
Calecut, Persicè Calâ-cût, i. e. crassa tela,	
unde <i>Calico</i> ,	189
Caliz seu Cales, seu Gadiz,	39
Calne, urbs,	45
Calpe, mons, & altera columnarum Her-	
culis,	39
Cambaluc, sedes magni Cam	220
Campanæ Turcis inusitatae,	267
Canariæ dicuntur à canibus,	143
Canariarum descriptio,	143
Canariense vinum,	144
Canes aquatici, dicti <i>Spaniels</i> , ab Hispani-	
olis vulgò Spaniolâ,	210

Canibales, à canibus,	143
Canis niger adoratur,	143
Cantin est angulus,	151
Capo de Ca, i. e. Capo ab hac parte,	151
Caput Bonæ Spei, quare sic dicatur,	121
Cara nigrum significat in Cara Bogdân,	
Caramaniâ & Cara Chataiâ,	19. 21. 31
Caravana, quid sit,	72
Carthaginis etymologia,	49
———— ædificatio,	49
Caspîi maris varia nomina,	77. 79
———— longitudo & latitudo,	80
Caspium mare sic dictum à Cazbin urbe,	79
Castrati homines saginati ad esum,	148
Caudati homines ut canes,	138
Ceylon ejusque nomina,	26
Chabor desertum, Judæorum fabula,	83
Chalcedon, à Turcis vocatur cœcorum villa,	
	61
Chaos,	51
Chataiæ etymologia,	31
China, rectè vocatur Chin seu Tchin,	34
Chios, vulgò Sio,	65
Ciliciæ varia nomina,	21
Cimmerium, ubi sit,	67
Cinnamomum nascitur in insulâ Selan,	27
Circumcisio apud Turcas	286
Climata mundi,	32, 33
Clypeus Abrahami, alius hujusce Authoris	
liber,	186
Columbinus pes, frutex, i. q. Amomum,	
	128
Columnæ Herculis,	39
Constantinopolis varia nomina,	61
Corbachia, vulgò Corbavia, i. e. Croatia,	91
Corfu, Græcè Κορφος, i. e. Κοαπος,	64
Corfairs, Maurorum naves,	98
Cottania lana,	47
Creatio mundi ex sententiâ Phœnicum,	51,
	52
Criolii vel Criolani, homines ex nigro patre	
& albâ matre, vel vice versâ, geniti,	123
Cruzada, nummus qui cruce notatur,	266
Ctesiphon, urbs,	45
Curd seu Curdistân,	210
Cyprus, à Phœnicibus olim habitata,	51

D.

I N D E X.

D.

Dacia,	19
Dagon,	48
Damiata aliàs Caphtor,	91
Daler, q. d. Vallengis nummus,	266
Dalmatia,	20
Danubius,	19
Dardanelli, à vicino oppido Dardano no- minantur,	64
Daye vel Doye princeps seu prætor Tripo- lis,	223
Derceto, dea semipiscis,	48
Didonis fraus in emendo solo ad ædificatio- nem Carthaginis,	50
Dioscoridis patria,	105
Doge,	223
“ Dominus apparuit Abrahamo,” Gen. xviii. 1, 2. 7.	239
Draconis sanguis stillat ex ligno Brasiliano,	125. 137, 138
Dyrrhachium,	64

E.

Eden,	232
Edom, quas regiones denotet,	6. 59
—— rubrum significat,	180
Ελλάς, Græcia,	61
Εφφθα pro εβπεθα,	63
Epidaurus, Dalmatiæ urbs,	86
Erac Arabum, Babylonia & Chaldæa,	77, 78
—— Persarum, in medio Persidis,	78
Eræ, i. e. epochæ etymologia,	xviii
Euripus,	66
Euripi fluxus & refluxus,	66
*Ευροκλυδων pro Ευρακυλων,	63
Europæ nomina apud orientales,	7, 8
—— etymologia,	8
Europam olim eundem continentem fuisse cum Africâ,	8
Eusebii in Præp. Evang. voces aliquot ori- entales enucleatæ,	51
Euxinus pontus,	67

F.

Feles à cadavere humano arcent Turcæ,	280
Fœminæ ingeniosè dolosæ,	50
Fœminarum insula,	148

Formulae professionis religionis Persicæ, 209.	253
-----Turcicæ, 209.	253
Franci, unde dicti,	6

G.

Gades, unde sic dictæ,	39
Gaditani freti nomina varia,	55
Galearum nomina varia,	97—100
Galeazza, galea grossa,	99
Galera, cur dicitur corvus Arabicè,	97
Gança, Hispanicè, anseris marini species,	145
Gibeltâr ejusque nomina,	39. 55
Globorum & chartarum editoribus error familiaris,	107
Golgotha pro Gogultha,	63
Golius taxatur,	11. 78
Græci acceperunt literas & voces plurimas à Phœnicibus,	51, 52
Græcia vocatur Ρωμανα, olim Ελλάς, &c.	61
Granata, Hispaniæ urbs,	18

H.

Hamâma, frutex,	125—128
Hamath,	71
Hannibal,	49
Hebræus, unde sic dicatur,	56
Hellepontus,	64
Hermaphroditi, quales,	288
Hesperiaë etymologia,	7, 8
—— nomen toti occidenti, viz. Europæ & Africaë tribuitur,	8
Hesperidum horti,	9
Hungaria,	20

I.

Jacâl, animal vulpi simile,	98
Japoniæ etymologia,	12
Iberia, i. e. transmarina regio,	56
Jebusæi, à Judæis numquam deleti,	14
Jerushalem vocatur Ælia Capitolia,	16
————— Jebus,	14
————— Καδυσσις,	18
————— Shalem,	14
————— Solyma,	15
Jerushalem	

I N D E X.

Jerusalem vocatur paradifus Judæorum,	15	Mare Piceum,	23
Jefuatorum ordo,	195	— Rubrum,	70
Imâm, i. e. antiftes,	265	— Sûph, i. e. Alæ,	70
Infula fœminarum,	148	Margarita, i. e. unio, nomen origine Per-	
— leonum,	26	— ficum,	204
— marium,	148	Mauri, i. e. trajectanei, quia prope trajec-	
Inundatio in Arabiâ,	89	— tum Gaditanum,	55
Joachimicus nummus,	266	— non funt nigri, fed albi,	55
Job, quo tempore vixerit,	87	— cur nigri cenfeantur,	55
Jobi amici,	88, 89	— ex Lufitaniâ pulfi,	56
— patria,	87	— fperant redire domum,	57
Jofua dictus latro à Phœnicibus,	22	Mauritania,	54. 56
Isaaci oblatio,	16	Meccæ fitus,	106
Isis, eadem cum Lunâ,	52, 53	— vifitatio,	269
Islamifmus,	253	Melatti, fubfufci homines,	123
Judæi expulfi Portugalliâ,	136	Melchifedek eft Shem, Noe filius,	14
— inclufi in angulo orientis,	83	Membri virilis inflatio per herbas, &c.	163
Judæorum fabula de deferto Chabor,	83.	Meriffi ventus,	180
—	111	Mefhku, unde perperam Mosque,	265
— invidia,	118, 119	Minâra turres è quibus Turcæ vocantur ad	
		— preces,	267
K.		Mifna, quid fit,	256
Kabbala, i. e. acceptio,	239	Mogûl,	193
Kân, Tatarix imperator,	25	Mohammed,	209
Kittim,	51	Mohammedanorum preces,	251
Korbân, i. e. victima,	275	— lustrationes,	251
		— pollutiones,	251
L.		— testificatio,	253
Lampades mofchearum,	267	— judices,	263
Lafer, Græcè dicitur Σιλφίον,	203	— ecclefiaftici,	265
Laferpitium, fuccus filphii,	203	— peregrinatio Meceana,	268
Libyæ etymologia,	11	— vifitatio ægrotorum,	278
Lingua maris Ægyptii,	238	— circumcifio,	286
Locuftarum duæ fpecies,	155	Moldaviæ etymologia,	19
		Moloch,	87
M.		Mons Hor,	87
Machoz, quid fignificet,	45	— Moriah,	14, 15
Mœotis palus,	19	— Seir, idem atque Hor,	87
Madera, à materiâ, Anglicè <i>Timber</i> ,	140	Morea, cur fic vocatur,	86
Maldivæ, i. e. quatuor infulæ,	26	Mucha, portus,	113
Mammæ fœminarum longæ,	156	Muftii etymologia,	263
Mare Adriaticum,	63	Mundus vocatur Choled, Olam, Κοσμος,	
— Atlanticum,	23	— Orbis, &c.	2
— Cafpium, idem atque Hyrcanum,	77	Mus quadriforius,	129
—	—80	Mullim feu Muflimân, quinam fit,	253
— Nigrum,	67		N.
— Oceanum,	23		

I N D E X.

N.		R.	
Naldiv, vulgò Maldiviæ, i. e. quatuor in-		Ragusa, Dalmatiæ urbs,	86
fulæ,	26	Regum orientalium tituli,	193, 194
Nan-king, i. e. Australis aula,	13	Reichs doller,	266
Neghûs, i. e. rex; Abyssinorum regum ti-		Rhabarbari etymologia,	204
tulus,	194	Riphæorum montium nomen fictum,	32
Negropont,	66	Rohvan, mons in insulâ Taprobanâ,	26
Niger, Æthiopiæ flumen,	123. 153. 237	Romæ nomina,	51
Nigritarum mos, ubi rex primâ concumbit		Romances, quomodo appellantur apud He-	
cum aliorum sponsâ,	144	bræos,	xvii
Nomina mutata à translatoribus,	11	Rûm seu Rûm-eli, pro Thraciâ usurpatur,	6. 60
— mundi partium apud Seres charac-		— pro totâ Europâ fumitur,	6. 61
teribus Sericis expressa,	12		
Nofairæi, quales sint & ubi sint,	48		
O.		S.	
Ophir,	103. 109	Sabbaticus fluvius,	184
Orus, i. e. lux, filius Osiridis,	52	Sacæ, i. e. potatores,	31
Os quasi pudendum cooperientes populi,	123	Saccharum, mel cannarum,	141
Osiris, i. e. circuitor, est Sol,	52	Σακεα, Persarum vel potiùs Chaldæorum	
		festum,	31
		Sal, ubi venditur auri ponderè,	153
		— medicina contra stomachi cruditatem,	153
		Sandalum, pannus sericus, vulgò <i>Sarcenet</i> ,	205
		Sanguis draconis,	125. 137, 138
		Santalum, quale lignum,	205
		Sarmatia,	6
		שׂוֹאֵל, quid significet,	282
		Sclavoniæ varia nomina,	85
		Scloporum descriptio,	114
		Scotia,	20
		Scythi, cur Sacæ dicti,	31
		Scythia est Chataia,	31
		Selan, vulgò Ceylon,	26. 193
		Selanensis regis titulus,	26
		Selanenses dicuntur Singhala, i. e. leonini,	26
		Senega,	123
		Septentrionales bibaces,	31
		Seraglio, Persicè Serâi, i. e. domus ampla,	72
		Serandib, idem atque Selan,	26
		Σεραπῖς, i. e. bos faginatus,	52
		Seres & Sinenses iidem,	33, 34
		— videntur trium partium mundi nomina	
		ut & philosophiam suam olim à Græcis	
		accepisse,	12
		— Americæ nomen à Lusitanis,	12
		Serica,	
P.			
Palmæ cerebellum, quid sit,	163		
Papa, à Judæis vocatur Apipior,	114		
Paradisus ex sententiâ Mohammedanorum,	284		
Pe-king, i. e. Septentrionalis aula,	13		
Percussio seu tormentum in sepulchro,	281		
Peru, quomodo vocetur in S. Bibliis,	109		
Phallus, fertilitatis symbolum,	53		
Phefs, i. e. securis urbs,	21		
Phœnices, unde sic vocentur,	54		
Phœnicum columnæ,	22		
Phoenix avis,	54		
Pico de Adam,	26		
Plauti versiculus exponitur,	51		
Polachiæ etymologia,	20		
Pomum rubrum quam urbem denotet,	61		
Potatores gentes septentrionales,	31		
Preti-Gjâni, vulgò Presbyteri Johannis no-			
men enucleatur,	189—194		
— regnum describitur,	ibid.		
Procella arenosa,	180		
Prophetiæ quædam Turcicæ,	61, 62		
Propontis,	60		
Puteoli, à puteis,	69		
Pyrene fons,	66		

INDEX.

Serica, Sina & China idem,	34	Tanger,	21
Sericum filum, unde	34, 35	Taprobana insula, ea quæ dicitur Ceylon feu Selan,	25, 26
Sestos & Abydos, castella juxta Hellespon- tum,	64	Tarshish & insulæ,	24. 61
Shalem est Jerushalem,	14	Tataria pro Tartaria,	12
—— conditur à Shem,	14	Taurus mons, ab urbe Tavriz, quæ ei ad- jacet,	80
—— succincta ejusdem historia,	14	Taut vel Thoth, error & idolum,	54
Shaphan, quale sit animal,	129	Tigazza fluvius,	153
Shâsh, i. e. zona quâ orientales medium cingunt,	147	Teman, i. e. Australis,	88
Sian, unde derivatur nomen,	12	Templa Christianorum, per invidiam à Ju- dæis dicuntur Excelsa,	118. 195
Σιλαριον, Latine dicitur laser,	203	Tenedos insula,	65
Sinigaglia,	92	Thaleri feu Daleri etymologia,	266
Soba,	71	Tigris,	235
Socûtra insula, cur sic dicatur,	105	Togar, i. e. Turca,	20. 60
—— producit aloen focutrinam,	105	Tramontanæ, i. e. regiones trans montes,	121
Sophiorum secta in Perside,	209	Translatores mutant nomina,	7
Stapole, quid sit,	152	Tunis,	24
Stellæ aliquot insigniores prope polum au- strinum,	229	Turcæ mutant nomina locorum,	65, 66
Strabo emendatur,	46	Turcia,	19
Struthiones missi ad regem Angliæ,	154		
Succinum,	197—201		
Sunna, liber continens Mohammedis tradi- tiones orales,	253	V.	
Sûpha herba,	70	Verzino, lignum Brasilianum rubrum,	125.
Syriæ etymologia,	46		137
		Vezîri supremi tituli,	291
		Vinum ex palmis,	163
		Unicornis,	177
		Vortices in mari Caspio,	77
		Uz, Jobi patria,	86
		Z.	
		Zingani, Anglicè <i>Gipsies</i> ,	27

INDEX

INDEX Locorum SCRIPTURÆ qui in Notis ad ITINERA
MUNDI occurrunt.

	Chap.	Ver.	Page.		Chap.	Ver.	Page.
Genesis	x.	10.	45	Pfal.	xxxiii.	8.	2
	xviii.	1, 2. 7.	239		lx.	2.	71
	xxii.	2. 8. 14.	15		lxii.	3.	40
	xxv.	30.	180		lxxvi.	2.	14
	xxvii.	36.	7		cvii.	30.	44
	xxxvi.	7. 20.	87	Prov.	viii.	31.	2
		32, 33.	87, 88		xxiv.	—	40
Numb.	xx.	23.	87	Ecclef.	xii.	11.	116
	xxxix.	8.	87	Isa.	xi.	15.	70. 238
	xxxii.	24.	40		xxxiv.	5. 7.	88
	xxxiii.	37.	87		lxiii.	1.	88
Deut.	ii.	12.	87	Jer.	xlvi.	4.	91
	xxxiii.	2.	88		xlvi.	22.	88
Jos.	xiii.	22.	88	Thren.	iii.	9.	40
	xv.	63.	14		iv.	21.	87
Judic.	i.	8.	4	Ezek.	viii.	14.	53
Ruth	iii.	3.	147		xvi.	26.	227
2 Sam.	viii.	3.	72		xxiii.	20.	227
		12.	89		xlvi.	7. 10. 12.	40
1 Chron.	xviii.	3.	72	Dan.	xi.	38.	261
		9.	71	Hof.	iii.	4.	83
		11. 13.	89	Amos	i.	12.	88
2 Chron.	iii.	1.	14		iv.	9.	155
	viii.	3, 4.	71	Jonæ	iv.	8.	180
	xxvi.	7.	89	Mic.	vi.	5.	87
Job	xi.	9.	226	Heb.	iii.	3.	88
Pfal.	xviii.	4.	282	2 Pet.	xi.	15.	87

INDEX Locorum Censuram qui in Mors ad Iustitiam Mundi occurrunt.

Locum	Index	Locum	Index
1	10	10	10
2	11	11	11
3	12	12	12
4	13	13	13
5	14	14	14
6	15	15	15
7	16	16	16
8	17	17	17
9	18	18	18
10	19	19	19
11	20	20	20
12	21	21	21
13	22	22	22
14	23	23	23
15	24	24	24
16	25	25	25
17	26	26	26
18	27	27	27
19	28	28	28
20	29	29	29
21	30	30	30
22	31	31	31
23	32	32	32
24	33	33	33
25	34	34	34
26	35	35	35
27	36	36	36
28	37	37	37
29	38	38	38
30	39	39	39
31	40	40	40
32	41	41	41
33	42	42	42
34	43	43	43
35	44	44	44
36	45	45	45
37	46	46	46
38	47	47	47
39	48	48	48
40	49	49	49
41	50	50	50
42	51	51	51
43	52	52	52
44	53	53	53
45	54	54	54
46	55	55	55
47	56	56	56
48	57	57	57
49	58	58	58
50	59	59	59
51	60	60	60
52	61	61	61
53	62	62	62
54	63	63	63
55	64	64	64
56	65	65	65
57	66	66	66
58	67	67	67
59	68	68	68
60	69	69	69
61	70	70	70
62	71	71	71
63	72	72	72
64	73	73	73
65	74	74	74
66	75	75	75
67	76	76	76
68	77	77	77
69	78	78	78
70	79	79	79
71	80	80	80
72	81	81	81
73	82	82	82
74	83	83	83
75	84	84	84
76	85	85	85
77	86	86	86
78	87	87	87
79	88	88	88
80	89	89	89
81	90	90	90
82	91	91	91
83	92	92	92
84	93	93	93
85	94	94	94
86	95	95	95
87	96	96	96
88	97	97	97
89	98	98	98
90	99	99	99
91	100	100	100
92	101	101	101
93	102	102	102
94	103	103	103
95	104	104	104
96	105	105	105
97	106	106	106
98	107	107	107
99	108	108	108
100	109	109	109
101	110	110	110
102	111	111	111
103	112	112	112
104	113	113	113
105	114	114	114
106	115	115	115
107	116	116	116
108	117	117	117
109	118	118	118
110	119	119	119
111	120	120	120
112	121	121	121
113	122	122	122
114	123	123	123
115	124	124	124
116	125	125	125
117	126	126	126
118	127	127	127
119	128	128	128
120	129	129	129
121	130	130	130
122	131	131	131
123	132	132	132
124	133	133	133
125	134	134	134
126	135	135	135
127	136	136	136
128	137	137	137
129	138	138	138
130	139	139	139
131	140	140	140
132	141	141	141
133	142	142	142
134	143	143	143
135	144	144	144
136	145	145	145
137	146	146	146
138	147	147	147
139	148	148	148
140	149	149	149
141	150	150	150
142	151	151	151
143	152	152	152
144	153	153	153
145	154	154	154
146	155	155	155
147	156	156	156
148	157	157	157
149	158	158	158
150	159	159	159
151	160	160	160
152	161	161	161
153	162	162	162
154	163	163	163
155	164	164	164
156	165	165	165
157	166	166	166
158	167	167	167
159	168	168	168
160	169	169	169
161	170	170	170
162	171	171	171
163	172	172	172
164	173	173	173
165	174	174	174
166	175	175	175
167	176	176	176
168	177	177	177
169	178	178	178
170	179	179	179
171	180	180	180
172	181	181	181
173	182	182	182
174	183	183	183
175	184	184	184
176	185	185	185
177	186	186	186
178	187	187	187
179	188	188	188
180	189	189	189
181	190	190	190
182	191	191	191
183	192	192	192
184	193	193	193
185	194	194	194
186	195	195	195
187	196	196	196
188	197	197	197
189	198	198	198
190	199	199	199
191	200	200	200
192	201	201	201
193	202	202	202
194	203	203	203
195	204	204	204
196	205	205	205
197	206	206	206
198	207	207	207
199	208	208	208
200	209	209	209
201	210	210	210
202	211	211	211
203	212	212	212
204	213	213	213
205	214	214	214
206	215	215	215
207	216	216	216
208	217	217	217
209	218	218	218
210	219	219	219
211	220	220	220
212	221	221	221
213	222	222	222
214	223	223	223
215	224	224	224
216	225	225	225
217	226	226	226
218	227	227	227
219	228	228	228
220	229	229	229
221	230	230	230
222	231	231	231
223	232	232	232
224	233	233	233
225	234	234	234
226	235	235	235
227	236	236	236
228	237	237	237
229	238	238	238
230	239	239	239
231	240	240	240
232	241	241	241
233	242	242	242
234	243	243	243
235	244	244	244
236	245	245	245
237	246	246	246
238	247	247	247
239	248	248	248
240	249	249	249
241	250	250	250
242	251	251	251
243	252	252	252
244	253	253	253
245	254	254	254
246	255	255	255
247	256	256	256
248	257	257	257
249	258	258	258
250	259	259	259
251	260	260	260
252	261	261	261
253	262	262	262
254	263	263	263
255	264	264	264
256	265	265	265
257	266	266	266
258	267	267	267
259	268	268	268
260	269	269	269
261	270	270	270
262	271	271	271
263	272	272	272
264	273	273	273
265	274	274	274
266	275	275	275
267	276	276	276
268	277	277	277
269	278	278	278
270	279	279	279
271	280	280	280
272	281	281	281
273	282	282	282
274	283	283	283
275	284	284	284
276	285	285	285
277	286	286	286
278	287	287	287
279	288	288	288
280	289	289	289
281	290	290	290
282	291	291	291
283	292	292	292
284	293	293	293
285	294	294	294
286	295	295	295
287	296	296	296
288	297	297	297
289	298	298	298
290	299	299	299
291	300	300	300
292	301	301	301
293	302	302	302
294	303	303	303
295	304	304	304
296	305	305	305
297	306	306	306
298	307	307	307
299	308	308	308
300	309	309	309
301	310	310	310
302	311	311	311
303	312	312	312
304	313	313	313
305	314	314	314
306	315	315	315
307	316	316	316
308	317	317	317
309	318	318	318
310	319	319	319
311	320	320	320
312	321	321	321
313	322	322	322
314	323	323	323
315	324	324	324
316	325	325	325
317	326	326	326
318	327	327	327
319	328	328	328
320	329	329	329
321	330	330	330
322	331	331	331
323	332	332	332
324	333	333	333
325	334	334	334
326	335	335	335
327	336	336	336
328	337	337	337
329	338	338	338
330	339	339	339
331	340	340	340
332	341	341	341
333			

